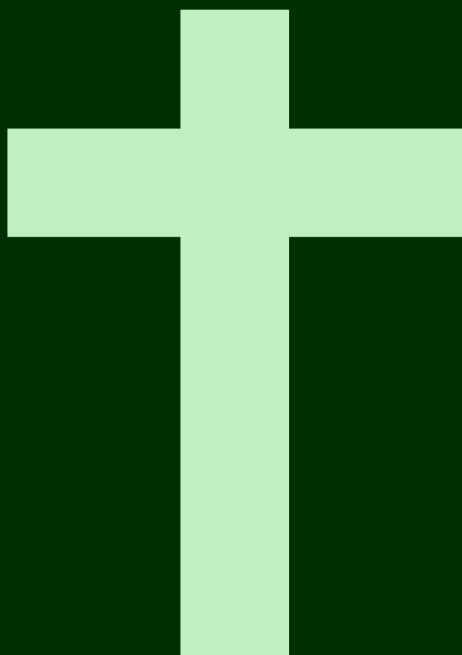


Topẽ vĩ rá



New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

**Topẽ vĩ rá**  
**New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

**Copyright Information**

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

**The New Testament**

in Kaingang

**© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-04

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022

16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc

## Contents

|                         |     |
|-------------------------|-----|
| MATEUS . . . . .        | 1   |
| MARCOS . . . . .        | 52  |
| LUCAS . . . . .         | 80  |
| JOÃO . . . . .          | 135 |
| HAN KÃME . . . . .      | 171 |
| ROMA . . . . .          | 216 |
| 1 CORINTO . . . . .     | 238 |
| 2 CORINTO . . . . .     | 259 |
| GALÁCIA . . . . .       | 272 |
| ÉFESO . . . . .         | 280 |
| FILIPOS . . . . .       | 287 |
| COLOSSOS . . . . .      | 292 |
| 1 TESSALÔNICA . . . . . | 297 |
| 2 TESSALÔNICA . . . . . | 302 |
| 1 TIMÓTEO . . . . .     | 305 |
| 2 TIMÓTEO . . . . .     | 311 |
| TITO . . . . .          | 315 |
| FILEMOM . . . . .       | 318 |
| HEBREU . . . . .        | 320 |
| TIAGO . . . . .         | 337 |
| 1 PEDRO . . . . .       | 343 |
| 2 PEDRO . . . . .       | 349 |
| 1 JOÃO . . . . .        | 353 |
| 2 JOÃO . . . . .        | 358 |
| 3 JOÃO . . . . .        | 359 |
| JUDAS . . . . .         | 360 |
| NÉN VENH KE . . . . .   | 362 |

## MATEUS TÏ RÁ

*Jesus jóg'jóg ve ag  
(Lc 3.23-28)*

<sup>1</sup> Jesus Cristo jóg'jóg ve ag rán ke vē. Jesus Cristo vÿ tÿ Davi krê'krê nÿ, kÿ Davi vÿ tÿ Abraão krê'krê nÿ. <sup>2</sup> Abraão vÿ Isaque han. Kÿ Isaque vÿ Jacó han. Kÿ Jacó vÿ Judá han, ti mré ke ag ke gé. <sup>3</sup> Kÿ Judá vÿ Peres han. Zera ti ke gé. Á prÿ tÿ Tamar fi ki tóg ag hyn han, Judá ti. Kÿ Peres vÿ Esrom han. Kÿ Esrom vÿ Arão han. <sup>4</sup> Kÿ Arão vÿ Aminadabe han. Kÿ Aminadabe vÿ Nasom han. Kÿ Nasom vÿ Salmom han. <sup>5</sup> Kÿ Salmom vÿ Boaz han, á prÿ tÿ Raabe fi ki. Kÿ Boaz vÿ Obede han, á prÿ tÿ Rute fi ki. Kÿ Obede vÿ Jessé han. <sup>6</sup> Kÿ Jessé vÿ pã'i mág tÿ Davi ên han.

Kÿ pã'i mág tÿ Davi vÿ Salomão han, á prÿ ên fi ki, ù tÿ Urias prÿ ja nÿ ên fi ki. <sup>7</sup> Kÿ Salomão vÿ Roboão han. Kÿ Roboão vÿ Abias han. Kÿ Abias vÿ Asa han. <sup>8</sup> Kÿ Asa vÿ Josafá han. Kÿ Josafá vÿ Jorão han. Kÿ Jorão vÿ Uzias han. <sup>9</sup> Kÿ Uzias vÿ Jotão han. Kÿ Jotão vÿ Acaz han. Kÿ Acaz vÿ Ezequias han. <sup>10</sup> Kÿ Ezequias vÿ Manassés han. Kÿ Manassés vÿ Amom han. Kÿ Amom vÿ Josias han. <sup>11</sup> Kÿ Josias vÿ Jeconias han, ti jávy ag ke gé. Israel ag tÿ cidade Babilônia ra mÿ ên kã tóg ag hyn han, Israel ag tÿ sigse kÿ mÿ ên kã.

<sup>12</sup> Ag tÿ cidade ên tá vÿnvÿn ke kar kÿ Jeconias vÿ Salatiel han. Kÿ Salatiel vÿ Zorobabel han. <sup>13</sup> Kÿ Zorobabel vÿ Abiúde han. Kÿ Abiúde vÿ Eliaquim han. Kÿ Eliaquim vÿ Azor han. <sup>14</sup> Kÿ Azor vÿ Sadoque han. Kÿ Sadoque vÿ Aquim han. Kÿ Aquim vÿ Eliúde han. <sup>15</sup> Kÿ Eliúde vÿ Eleazar han. Kÿ Eleazar vÿ Matã han. Kÿ Matã vÿ Jacó han. <sup>16</sup> Kÿ Jacó vÿ José han, Maria fi mén ên ti. Maria ên fi ki Jesus tóg mur ja nÿ, hã vÿ: Cristo, he mÿ.

<sup>17</sup> Hã kÿ ag tóg 14 (ke) nÿtÿ, Abraão krê'krê ag, Davi mré nÿgrén kÿ. Kÿ Davi krê'krê ag tóg 14 (ke) nÿtÿ gé, ag tÿ ag sigse kÿ nÿtÿ tá ag nÿgrén kÿ, ag tÿ cidade tÿ Babilônia tá sigse kÿ nÿtÿ tá ag nÿgrén kÿ. Tag pãte ag

krê'krê vÿ 14 (ke) nÿtÿ gé, Cristo mré nÿgrén kÿ. Cristo jóg'jóg ve ag hã vē.

*Jesus Cristo mur  
(Lc 2.1-7)*

<sup>18</sup> Jesus Cristo mur vÿ ge nÿ, ha mē. Ti mÿnh fi vÿ tÿ José prÿnh ke fi nÿ, hã ra fag tóg ver jagnē mré nÿ ja tÿ nÿ. Ên kã fi tóg kufy nÿ ha. Topē kuprÿg tÿ fi mÿ gÿr han jan hã vē. <sup>19</sup> Kÿ José tóg mēg mÿ sir, fi tÿ kufy nÿ ti, kÿ tóg ti mÿ e tÿ. Ûn jykré kuryj vē mÿr, José ti, hã kÿ tóg fi mÿ'ág han sór tÿ nÿ, kÿ tóg fi to vÿ tÿ nÿ sir. Hã ra tóg fi pin kÿ fi mÿ: “kÿ inh hÿn á tÿ prÿ nÿnh ke tÿ nÿ ha.” he sór mÿ sir.

<sup>20</sup> Ti tÿ ver fi tovãnh to jykrén kÿ Topē tÿ jēnē jafã tóg ti mÿ vēnh ven mÿ sir, ti vēnh péti kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “José,” he mÿ. “Tÿ á Davi krê'krê ag kã ù nÿ,” he tóg. “Maria fi to jykrén kónãnh tÿg nÿ. Jatun mÿ fi tÿ prÿg nÿ, fi tovãnh tÿg nÿ. Û tÿ pijé', fi kósin ti. Topē kuprÿg tÿ fi mÿ han ja vē. <sup>21</sup> Ti mur kÿ tóg gré nÿnh mÿ, ha vemñi. Kÿ ti mÿ: Jesus, hemñi. Á povo krenkren han jé tóg ke mÿ, ag tÿ Topē vÿ mranh mÿ ra,” he tóg, José mÿ, Topē tÿ jēnē jafã ti.

<sup>22</sup> Hã ra Topē vÿ vãsÿ á vÿ tó tÿ ù mÿ tag tó ja nÿ, ha mē. <sup>23</sup> “Ûn mén ja tÿ fi vÿ kufy nÿnh mÿ,” he ja tóg nÿ. “Fi kósin fi ki mur ken kÿ ag tóg ti to: Emanuel, henh ke mÿ,” he ja tóg nÿ, Topē vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki. Emanuel to ke vē, hã vÿ: “Topē vÿ ēg ki rÿr há han mÿ,” he mÿ, ēg vÿ ki, hã vÿ: Emanuel, he mÿ. José vÿ Topē vÿ tag ve ja nÿ.

<sup>24</sup> Kÿ José tóg rÿr mÿ sir, ti vēnh péti kar kÿ. Kÿ tóg Topē tÿ jēnē jafã ên vÿ ki króm mÿ sir. Vēnh prÿg han tóg mÿ, Maria fi mré. <sup>25</sup> Hã ra tóg ver fi mré nÿ tÿ nÿgtÿ. Kejēn fi tóg á kósin vég mÿ. Kÿ José tóg ti jÿjin kÿ ti mÿ: Jesus, he mÿ. Fi tÿ ti ve kar kÿ tóg vãhã fi mré nÿ mÿ sir.

## 2

*Pã'i ag tÿ Jesus venh kãmÿ*

<sup>1</sup> Fi tÿ Jesus ve ên kã fag tóg cidade tÿ Belém tá nÿtÿ, ga tÿ Judéia tá. Herodes vÿ tÿ pã'i tÿ rei nÿ, fi tÿ ti ve ja ên kurã ki. Kÿ kejēn ù ag tóg Jerusalém tá junjun mÿ. Kuvar há tá ag tóg kãmÿ ja nÿ, rá jur ja tá, ájag jamã tá. Ûn estudo mág han mÿ ag vē, krÿg to ag tóg

estudar he mág han tí. <sup>2</sup> Ag tý Jerusalém tá junjun ký ag tóg sir: “ũ tý ũri mur mũ vỹ tý Israel ag pã'i mág nĩnh mũ,” he mũ. “Ti kri ěg krĩg vé, ěg tý ěg jamã tá nỹtĩn ký, rã jur ja tá nỹtĩn ký. Ęg tý ti venh kãmũ vē, ěg tý ti mỹ nén ũ há vin sór vē. Ęg hỹn hẽ tá ti venh ke mũ?” he ag tóg, ũ tý kuvar há tá kãmũ mũ ěn ag.

<sup>3</sup> Ag vỹ tag vỹ pã'i tý Herodes mỹ e tí, ký tóg krĩ kufy nĩ sir. Jerusalém tá ke kar ag mỹ tóg e tí gé. <sup>4</sup> Ký Herodes tóg Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i ag jé prẽr mũ sir, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Ký tóg ag mỹ: “Cristo hỹn hẽ tá mur ke mũ nẽji?” he mũ. <sup>5</sup> Ký ag tóg ti mỹ: “Belém tá ke nẽji, ga tý Judéia tá,” he mũ. “Topẽ vỹ tó tí ũ vỹ vãsỹ ti to tag rán ja nĩ, ha mẽ,” he ag tóg. <sup>6</sup> “Sĩ ti nĩ, cidade tý Belém ti, ga tý Judéia tá, he ja tóg nĩ. Ti sĩ nĩ ra tóg cidade mág ag kar kãfór kar nĩ, pã'i mág ěn tý tá mur kenh ke tigrĩn. Pã'i mág ěn vỹ tý ěg povo tý Israel kri pã'i mág jẽnh ke mũ, ũ tý Belém tá mur ke mũ ěn ti, he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tý rán ký nĩ ki,” he ag tóg, professor ag, Herodes mỹ. “Hã ký tóg Belém tá mur ke mũ, Cristo ti,” he ag tóg, professor ag.

<sup>7</sup> Ký Herodes tóg vẽnũ péju ký fóg ěn ag mré vẽnũ mũ sir, ũ tý krĩg to estudo mág han mũ ěn ag mré. Ký tóg ag mỹ: “kurã tý hẽ ki ãjag krĩg ěn ve vén?” he mũ. <sup>8</sup> Ag tý ti mỹ kurã tó ký tóg Belém ra ag jẽgnẽg mũ sir. “Ãjag tý tá junjun ký ti jãvãnh nĩ,” he tóg. “Vẽnũ kar ki ti jẽmẽmnĩ. ãjag tý ti ve ký inh mỹ tónh kãmũmnĩ. Ký sóg ti venh tĩg sór mũ gé, sỹ ti mỹ nén ũ há nĩm jé,” he tóg, Herodes ti.

<sup>9</sup> Ag tý pã'i ěn vỹ mẽ kar ký ag tóg mũ mũ sir, Belém ra. Ag mũ ěn ki ag tóg krĩg ěn ve mãn mũ gé sir, ag tý rã jur ja tá krĩg vég mũ ěn. Krĩg ěn vỹ ag jo tí mũ. Ag tý Belém tá junjun ký krĩg tóg ũn sĩ nĩgja kri hã sa nĩ sir. <sup>10</sup> Ag tý krĩg ěn ve ký ag fe tóg mrin ke mũ sir. <sup>11</sup> Ĩn kãra ge ký ag tóg ũn sĩ ti vég mũ, ti mỹnh fi ke gé. Ký ag tóg ti krẽm grĩnhgrĩnh ke mũ, ti mỹ: “tý ã Topẽ kósin nĩ,” he jé. Ký ag tóg sir ti mỹ ãjag tũ ti vin mũ, ouro ti, ka jẽnjo tý incenso ti ke gé, ěg tý ti pũn ký ger há han jafã ěn, kar ký ka tý mirra jẽnjo ke gé, ěg tý ti pũn ký ger há han jafã ũ vē gé.

<sup>12</sup> Hã ra Topẽ tóg, ag vẽnũ péti ki (tóg) ag mỹ: “Herodes mỹ tó tũg nĩ,” he mũ sir. Hã ký ag tóg ěpřy ũ jagma mũ mũ, ěmĩn ũ jagma mũ ký ag tóg ãjag jamã ra vỹnvỹn ke mũ sir, rã jur ja ra.

### *José fag tý vẽnũ pigju*

<sup>13</sup> Ag mũ kar ký José tóg kejẽn Topẽ tý jẽnẽ jafã vég mũ, ti vẽnũ péti ký. Ký Topẽ tý jẽnẽ jafã tóg ti mỹ: “nĩ ra,” he mũ. “Ũn sĩ va tĩg, ga tý Egito ra, ti mỹnh fi mré. Herodes vỹ ũn sĩ tag tén sór mũ. Hã ký vẽnũ péju ký Egito ra tĩg. Kejẽn sóg ã mỹ: ha vỹn ké, henh ke mũ. Egito tá inh vỹ jãvãnh nĩ,” he tóg, Topẽ tý jẽnẽ jafã ti, José mỹ. Ti vẽnũ péti ký tóg ti mỹ ke mũ.

<sup>14</sup> Ký José tóg kuty ěn kã jẽgnẽ ký fag tatĩn tí mũ sir, ga tý Egito ra, vẽnũ péju jé. <sup>15</sup> Tá tóg nĩ nĩ. Herodes tý kejẽn ter ký tóg tá vỹn ke mũ. Hã ra ti tĩg ja tag vỹ rán ký nĩ gé. Vãsỹ Topẽ tóg ã vỹ tó tí ũ mỹ: “tag rán ra,” he ja nĩ, hã vỹ: “ga tý Egito ra sóg vẽnũ vỹ jẽnẽ, inh kósin tý tá vỹn ke jé,” he mũ.

### *Herodes tý gĩr ag kygrẽn*

<sup>16</sup> Hã ra Herodes tóg fagrĩnh mỹ fóg ěn ag jãvãnh ja nĩ, ũn estudo mág han mũ ěn ag. Vãhã tóg: “ag tý inh mỹ tó tũg hỹn,” he mũ. Ký ti fe tóg gỹm ke mũ sir. Ký tóg ã pã'i ag mỹ: “ha mũ jẽg, Belém ra,” he mũ. “Tá gĩr ag kygrẽn kãn nĩ, ũn gré ag, ũn kri prỹg tý 2 anos tá krỹg tũ ěn ag,” he tóg, ag mỹ. Ag mỹ tóg 2 anos tó, fóg ag tý ti mỹ: “1 ano kãfór ti nĩ ha, ěg tý ti kri krĩg ve ja ti,” hen ký. Ký polícia ag tóg gĩr ag kãgtén mũ mũ sir.

<sup>17</sup> Hã ra tag tóg rán ký nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vỹ tó tí tóg tag rán ja nĩgtĩ, ti jiji hã vỹ: Jeremias, he mũ. Ęn tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ: <sup>18</sup> “cidade tý Ramá tá ěg tóg vẽnũ kygfỹ mẽg mũ, vẽnũrẻnh mág ke gé. Raquel fi vỹ vẽnũrẻnh mũ, fi krẻ ag jé. Ag tý fi mỹ: fỹ tũg nĩ, he mũ ra fi tóg vẽnũrẻnh mũ. Fi krẻ ag vỹ tũ' he kãn, hã ký fi tóg fỹ mũ, vẽnũrẻnh mũ,” he ja tóg nĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg tag ri ke nĩ, polícia ag tý gĩr ag kygrẽn mũ ti.

### *José fag tý Egito tá vỹn ke*

<sup>19</sup> Kejẽn Herodes ěn vỹ ter mũ gé sir, pã'i ti. Ký Topẽ tý jẽnẽ jafã vỹ José mỹ vẽnũ ven mũ, ti vẽnũ péti ký. Ga tý Egito tá tóg ti mỹ venh ven mũ. Tá fag tóg nỹtĩ nĩ, ga tý Egito

tá. Tá tóg ti mý vënh ven mũ, José mý, Topê tỹ jënê jafã ti. <sup>20</sup> Kỹ tóg ti mý: “nĩ ra,” he mũ. “Gĩr va tĩg, ti mýnh fi pére tĩg gé, ga tỹ Israel ra. Ủ tỹ fi kósin tén sór mũ ẽn vỹ hur ter,” he tóg, Topê tỹ jënê jafã ti, José mý.

<sup>21</sup> Kỹ tóg jëgnê kỹ tĩ mũ sir. Gĩr va tóg tĩ mũ, ti mýnh fi pére tóg tĩ mũ gé. Kỹ fag tóg Israel ag ga ra mũ mũ sir. <sup>22</sup> Tá jun kỹ tóg pã'i mág tãg jyjy jëmëg mũ, José ti. Hã ra tóg tỹ Arquelau nĩ. Ti panh tỹ Herodes ri kén tóg tỹ pã'i tỹ rei nĩ, ga tỹ Judéia tá. Kỹ tóg ti kamëg mũ. Kỹ Topê tóg ti vënh péti kỹ ti mý: “ga tỹ Judéia tá nĩ măn sór tũg,” he mũ. Kỹ tóg tĩg măn kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ sir. <sup>23</sup> Kỹ tóg cidade tỹ Nazaré tá jamãn mũ sir. Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, Nazaré ti. Vãsỹ Topê vĩ tó tĩ ủ tóg tag rán ja nĩ gé, kỹ tóg: “ti to ag tóg: Nazaré tá ke vë, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, Jesus to. Hã ra tóg ge nĩ.

### 3

#### *João Batista tỹ ag jyvën (Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)*

<sup>1</sup> Kejën João tóg ẽmã tũg ja ra tĩ mũ, ga tỹ Judéia tá ga kórég ra. João Batista ẽn vë. Ga kórég tá jë kỹ tóg ag jyvën mũ sir. <sup>2</sup> “Ajag jykre tovãnh nĩ, ủ tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ajag pã'i nĩ jé,” he tóg, João ti. <sup>3</sup> João ẽn to tóg tag rán ja nĩ, vãsỹ Topê vĩ tó tĩ ẽn ti, Isaías he mũ ẽn, ha mẽ. “Êmã tũg ja tá tóg jënh ke mũ, ga kórég tá,” he ja tóg nĩ. “Tá tóg ag mý jamã hár(a) ke mũ sir. “Ëg Senhor kãtĩg ke jo vënh jãnhkrigkrig nĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ëpry kurég ajag tóg tĩ, ẽmĩn kurynh ajag tóg tĩ gé, ajag pã'i mág jun ken kỹ. Kỹ tag ri ke han nĩ, ajag jykre pãno togvãnh nĩ, ẽg Senhor kãtĩg ken jo,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, João to.

<sup>4</sup> Jo João ẽn kur tóg tỹ cavalo pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Nén ủ fãr tỹ tóg vësógfĩn ja han tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mýg mré hã, João ti.

<sup>5</sup> Kỹ ag tóg ti tá junjun kãn mũ sir, cidade tỹ Jerusalém tá kãmũ kỹ, ga tỹ Judéia kar tá kãmũ kỹ, goj tỹ Jordão tá ke kar ag ke gé. João tá ag tóg junjun kãn mũ sir. <sup>6</sup> Kỹ tóg ag kygpég mũ sir, goj tỹ Jordão ki, ag tỹ: “Topê vĩ mranh ja sóg nĩgĩ,” hen kỹ.

<sup>7</sup> Kỹ ủ tỹ Fariseu he mũ ag vỹ ti tá junjun mũ gé sir, ủ tỹ Saduceu he mũ ag ke gé, pã'i ag. Ôn kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti tỹ ag kygpe jé. Kỹ tóg ag jyvën tar han mũ sir, João ti. “Pỹn ri ke ajag tóg nỹtĩ, ajag jykre pãno tãvĩ nĩn kỹ,” he tóg ag mý. “Ủ nỹ ajag mý: “Topê jũ venh ke tũ ajag nĩ,” he tĩ? <sup>8</sup> Ajag jykre si tovãnh nĩ, ajag tỹ ti jũ ve jãvãnh tĩn kỹ. Vënh jykre há han nĩ, ẽg tỹ ajag jykre tãg hã ve jé. <sup>9</sup> Hã ra ajag tóg jagnê mý: “Abraão vỹ tỹ ẽg jóg'jóg ve nĩ, kỹ Topê hỹn tóg ẽg to jũnh ke tũ nĩ, ẽg tỹ tỹ Abraão krë'krë nỹtĩn tugrĩn,” he tĩ. Ke tũ vë hã ra. Ajag jykre kórég ẽn to ajag tóg jagtar ke mũ, ha vemnĩ. Topê vỹ Abraão krë'krë hyn han ki kanhró nĩ, pó tag tỹ mýr, ti tỹ Abraão krë'krë ve sór kỹ, Topê ti. <sup>10</sup> Hã ra tóg ajag tỹ tũ' henh ke mũ, ajag tỹ ajag jykre kórég tovãnh tũ nĩn kỹ. Ẽg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanën vãnh kỹ ẽg tóg ti gỹn tĩ, ti tỹ pĩ han jé. Ri ke han jé tóg ke mũ, Topê ti, ajag tỹ vënh jykre há han sór tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg pĩ ki ajag vãm ke mũ, Topê ti,” he tóg ag mý, João ti, Fariseu ag mý, Saduceu ag mý ke gé.

<sup>11</sup> Kỹ João tóg vënh kar mý: “goj hã tỹ sóg ajag kygpég tĩ, ajag tỹ ajag jykre tovãnh kỹ,” he mũ. “Inh nón tóg kãtĩg mũ hã ra, Cristo ti. Inh kãfór ti nĩ. Tỹ sóg ti camarada nĩ jãvãnh nĩ, sỹ tỹ ti krëm ke pë jën kỹ. Ẽg camarada ag vỹ ẽg pën né gé mũgtĩ, ẽg pën to ró ti. Sỹ ti mý gé tĩg ke vë vë, hã ra sóg tỹ ti krëm ke pë nĩ, ti tỹ inh kãfór nĩn kỹ. Ẽn hã tóg Topê kuprĩg tỹ ajag jagrë han ke mũ. Kỹ tóg tỹ pĩ nĩ ve nĩ. Ti tỹ ajag kygpenh ken hã vë,” he tóg, João ti, Jesus to.

<sup>12</sup> “Ti kãtĩg vỹ ẽg tỹ rãgró rën ri ke nĩ. Ti rën kar kỹ ẽg tóg ti fãr pũn tĩ. Ti kanë hã vin han ẽg tóg tĩ. Cristo kãtĩg ken kỹ tóg ge nĩnh mũ. Ti to há nỹtĩ ag mý tóg: “ha kãmũ jëg,” henh ke mũ. Ti to há nỹtĩ tũ ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pë nĩ,” he tóg, João ti.

#### *João tỹ Jesus kypé (Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)*

<sup>13</sup> Ẽn kã kejën Jesus tóg João tá jun mũ gé sir, goj tỹ Jordão tá. Ga tỹ Galiléia tá tóg kãtĩ mũ. Kỹ tóg João mý: “ha inh kypé gé,” he mũ sir. <sup>14</sup> Hã ra tóg João mý e tĩ, kỹ tóg ti mý: “ã hã tỹ inh kypenhe ke vë vë,” he mũ. “Inh mý

tóg e tĩ, ã tỹ inh mỹ: ha inh kypé, hen kỹ,” he tóg mũ, João ti, Jesus mỹ. <sup>15</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. Hã ra tóg isỹ vènh jykre kuryj han kãn há tĩ,” he tóg, João mỹ. Kỹ tóg ti kypég mũ sir.

<sup>16</sup> Ti tỹ Jesus kype kar kỹ ag tóg goj kãtã kãpa mũ sir. Kỹ Jesus tóg kanhkã nor ã ãn vèg mũ, ha mẽ, kỹ tóg Topê kuprĩg kãtère ãn vèg mũ. Sórãg ri ke tóg ãn, ti kãtère ti. Jesus kri tóg kãtère mũ. <sup>17</sup> Kỹ vènh vỹ tóg mẽ há tĩ, kanhkã tá, kỹ tóg: “inh kósin pir vègtĩ,” he mũ. “Inh fe pẽ vègtĩ,” he tóg, ã tỹ kanhkã tá vỹ mũ ti.

## 4

### *Japo tỹ Jesus krĩn kónãn sór* (Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

<sup>1</sup> Kỹ Topê kuprĩg vỹ Jesus mỹ: “ẽmã tũgja ra tĩg,” he mũ. Kỹ tóg tĩ mũ. ẽmã tũgja tá ãn kỹ Japo vỹ ti tỹ ã jóg vỹ mranh han sór mũ, hã ra Jesus tóg ke jãvãnh ãn. <sup>2</sup> Kurã tỹ 40 (ke) han tóg, ẽmã tũgja tá ãn ki. Kỹ tóg jẽg tũ ãn, kurã tỹ 40 (ke) ãn ki, kuty mré ke gé. Kar kỹ tóg sir kókĩr mũ, vèjẽn tũ ãn kỹ. <sup>3</sup> Kỹ Japo tóg ti to kãtĩ mũ sir, ã tỹ ẽg tỹ Topê vỹ mranh han sór mũ ãn ti. Kỹ tóg Jesus mỹ: “Topê kósin vỹ tỹ ã ãn,” he mũ. “Ã tỹ tỹ Topê kósin ãn kỹ pó tag tỹ ẽmĩ han, ã tỹ kon jé,” he tóg ti mỹ, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. <sup>4</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hã ra tag tóg rãn kỹ ãn, ha mẽ,” he mũ. “Ëg pi(jé) ẽmĩ tãvĩ jamẽn kỹ rĩnrĩr mũgtĩ”, hã ra ẽg tóg Topê vỹ hã jamẽn kỹ rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topê vỹ tỹ rãn kỹ ãn ki. Kỹ tóg isỹ ti vỹ mranh jãvãnh tĩ, ẽmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

<sup>5</sup> Kỹ Japo vỹ ti pére tĩ mũ, Jerusalém ra, cidade mág ãn ra. Tá ag tóg Topê jo ãn kri ãntĩnh mũ mũ. Hã ra kãgnó tóg tá ãn, Topê jo ãn mã tá. <sup>6</sup> Kỹ Japo tóg Jesus mỹ: “ã hã ne tóg tỹ Topê kósin ãn,” he mũ. “Ha kema ki hũm,” he tóg. “Topê vỹ ki tag tóg rãn kỹ ãn, hã vỹ: ã tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ tóg tónh mũ, Topê ti, kỹ ag tóg ã jy ãn gãn mũ, he mũ. Kỹ ã tóg rỹj ke tũ ãn. ã pẽn vỹ rỹj ke tũ ãn, ag tỹ ã ki rĩr kỹ, he tóg, Topê vỹ tỹ rãn kỹ ãn ki. Kỹ ki kema hũm,” he tóg, Japo ti. “Rỹj ke tũ ã ãn ã tỹ tỹ Topê kósin ãn kỹ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. <sup>7</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ tag vỹ rãn kỹ ãn gé, ha mẽ,” he mũ. “Topê mỹ: ã mỹ ã tỹ tóg ja ãn han mũ vỹ? he tũg ãn, he tóg mũ

gẽ, Topê vỹ tỹ rãn kỹ ãn ki. Hã kỹ sóg ti tỹ inh mỹ ãn to: “han ra,” he mũ ãn hã han tĩ, kỹ sóg hũm ke tũ ãn,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

<sup>8</sup> Kỹ Japo tóg ti mré tũg mãn mũ. Pãnónh tég ra ag tóg mũ mũ sir. Kỹ Japo tóg ti mỹ ga kar ven kãn mũ, ga kri mũ kar ag ke gé. Ti ãn vỹ kar ãn ven tóg ti mỹ. <sup>9</sup> Kỹ tóg ti mỹ ke mũ. “Isũ vè, tag kar ti,” he tóg. “Hã ra sóg ã mỹ tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ ã jakrĩ tỹ krỹ’ hen kỹ, inh krẽm, inh mỹ: Topê vỹ tỹ ã ãn, he jé,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. <sup>10</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ha tũg, Satanás,” he mũ. “Ëg pã’i tỹ Topê hã krẽm ẽg tóg ẽg jakrĩ tỹ krỹ’ he tĩ, ti hã to ẽg tóg: Topê vè, he tĩ, hã kỹ tóg rãn kỹ ãn, Topê vỹ tỹ rãn kỹ ãn ki,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

<sup>11</sup> Kỹ Japo vỹ tóg sir tĩ mũ, ti tovãnh kỹ. Kỹ Topê tỹ jẽgnẽ jafã ag tóg sir ti tá junjun mũ, Jesus ki rĩr jé. ã jóg vỹ mranh ja tũ tóg ãn.

### *Jesus tỹ Galiléia tá Topê vỹ tóg* (Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

<sup>12</sup> Kejẽn ag tóg João ség mũ sir, kỹ Jesus tóg mẽg mũ, ag tỹ ti se ti. Kỹ tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, vènh péju jé. <sup>13</sup> Cidade tỹ Nazaré tá kãkutẽ kỹ tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, tá ãn jé, goj nig tá, Zebulom ag jamã tá, Naftali ag jamã tá. <sup>14</sup> Hã ra tag tóg rãn kỹ ãn gé. Vãsy Topê vỹ tóg tĩ tóg tag rãn ja ãn, Isaías ti, kỹ tóg: <sup>15</sup> “Zebulom ag jamã tá ti ãn hũm, Naftali ag jamã tá, goj nig tá, goj tỹ Jordão mã tá. Fóg ag jamã tá ti ãn hũm, Israel tũ ag jamã tá, ã tỹ Topê ki kagtĩg ag jamã tá, goj nig tỹ Galiléia fyr ki. <sup>16</sup> Tá ag tóg Topê ki kagtĩg ãntĩ, hã kỹ tóg tá ag kri kuty ri ke ãn. Ti tỹ tá jun kỹ tóg ag kri kurãg ãn ri ke han mũ, ag kanhrãn kỹ. Ag kãgter ke vè vè, hã ra tóg ag kanhrãn mũ ag krenkren jé,” he tóg, Topê vỹ rãn ki. Kỹ tóg ge ãn, Jesus tỹ tá ãn kỹ. <sup>17</sup> Ga ãn tá ãn kỹ tóg ag jyvẽn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag jykre si tovãnh ra,” he mũ, “ãjag tỹ ãn ã tỹ kanhkã tá ãn ãn tỹ tỹ ẽg pã’i ãn ve jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãn kỹ kagtĩg ag mỹ Topê vỹ tóg hã vè.

### *Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag jé prẽr* (Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

<sup>18</sup> Kỹ tóg kejẽn goj nig tỹ Galiléia ãn fyr jagma tĩ mũ. Kỹ tóg tá ãn rãgre ag vèg mũ. ã vỹ tỹ Simão ãn, ag tỹ ãn to: Pedro, he mũ

tag ti. Kÿ ti jãvy vÿ tÿ André nÿ. Kur tÿ pirã kugmÿ jafã tÿ ag tóg goj kãki fón mÿ, pirã kugmÿ jé. Ag rãnrãj vè, pirã kugmÿ tÿ ag vè. <sup>19</sup> Kÿ Jesus tóg ag ve kÿ (tóg) ag to tÿ mÿ sir. Kÿ tóg ag mré vÿ mÿ. “Inh mré kãmÿjèg,” he tóg mÿ ag mÿ. “Pirã kugmÿ há ãjag nÿtÿ. ãjag kanhrãn jé sóg ke mÿ, ãjag tÿ èprã ke ag tÿ inh ki ge han jé,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. <sup>20</sup> Kÿ ag tóg vèsÿmér ãjag tÿ nén tovãnh kÿ mÿ mÿ, ti mré, Pedro ti, André ti ke gé.

<sup>21</sup> Kÿ ag tóg mÿ mÿ, goj fyr jagma. Ag mÿ sÿ han mÿ ra Jesus tóg ùn régre ù ag ve mãn mÿ gé. Tÿ ti Tiago nÿ, Zebedeu kósin, kÿ ti jãvy vÿ tÿ João nÿ gé. Canoa kãki ag nÿtÿ, kur tÿ pirã kugmÿ jafã ki ag tóg han nÿtÿ nÿ. Ag panh vÿ ag mré nÿ nÿ. Kÿ Jesus tóg ag jé prér mÿ sir. <sup>22</sup> Kÿ ag tóg vèsÿmér (ag tóg) ãjag tÿ nén tovãnh kÿ ti to kãmÿ mÿ, canoa tovãnh kÿ, ãjag panh ti tovãnh kÿ ke gé. Jesus mré ag tóg mÿ mÿ, Tiago ti, ti jãvy tÿ João ti ke gé.

*Jesus tÿ ag tÿ há' he  
(Lc 6.17-19)*

<sup>23</sup> Kÿ Jesus tóg ga tÿ Galiléia kar mÿ tÿ mÿ sir, ag mré. Judeu ag vènh kanhrãn jafã krêm tóg ag kanhrãn mÿ. Ag mÿ tóg Topè vÿ sér tó mÿ, ù tÿ kanhkã tá nÿ tÿ èg pã'i nÿ tÿ. Ùn kagyga kar ag hyn han tóg, fag kar ke gé, gÿr kar ke gé. <sup>24</sup> Hã kÿ ti kãmè tóg vènh kar kri rÿm mÿ sir, ga tÿ Síria tá ke kar kri. Kÿ ag tóg sir ùn kagyga ag tatÿn kãmÿ mÿ, ti to, vènh kaga vènhmÿ han mÿ ag mré hã, kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mÿ sir. Vènh jagrè kórég ag pan kãn tóg mÿ gé. Ù tÿ ter tÿ han mÿ ag tÿ hághá' he tóg mÿ gé, ùn grÿngrÿn kÿ nÿtÿ ag tÿ ke gé, fag kar tÿ ke gé. <sup>25</sup> Hã kÿ ùn tÿ hèn ri ke ag tóg ti mré mÿ mÿ sir. Ù ag tóg ga tÿ Galiléia tá kãmÿ mÿ, kÿ ù ag tóg cidade tÿ Decápolis tá kãmÿ mÿ gé, cidade tÿ Jerusalém tá ke gé, ga tÿ Judéia tá ke gé, goj tÿ Jordão mã tá ke gé.

**5**

*Jesus tÿ ag kanhrãn  
(Lc 6.20-23)*

<sup>1</sup> Ùn e ag tÿ Jesus venh kãmÿ kÿ tóg ag mré pãnónh ra tãpry mÿ. Tá tóg nÿ mÿ, kÿ ti mré mÿ tÿ ag tóg ti mré nÿgnÿ mÿ, ti rã hã. <sup>2</sup> Kÿ

tóg sir ag kanhrãn mÿ, ag mÿ kãmén kÿ. Kÿ tóg ag mÿ tag tó mÿ, ha mÿ.

<sup>3</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ãjag tÿ: kórég inh nÿ, hen kÿ. Sÿ Topè kuprÿg tÿ jagrèn kÿ nÿ tÿ ra sóg tÿ ùn kórég nÿnh mÿ vè, hemnÿ. Kÿ Topè vÿ ãjag ve há han mÿ. Kÿ ãjag tóg ti tÿ tÿ èg pã'i nÿ venh ke mÿ, kanhkã tá,” he tóg, Jesus ti.

<sup>4</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ãjag fÿn kÿ. Kÿ tóg ãjag fÿ èn tÿ tÿ' henh ke mÿ,” he tóg.

<sup>5</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ãjag tÿ vènh kar mÿ komèr hã vÿn kÿ. Kÿ ãjag tóg ga kar kri tÿ pã'i nÿtÿnh ke mÿ, ùn mág pè,” he tóg.

<sup>6</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ãjag tÿ vènh jykre kuryj ve sór nÿtÿn kÿ, ti tÿ ãjag mÿ ãjag kókÿr ri ke tÿn kÿ, ãjag tÿ vènh jykre kuryj ve sór nÿn kÿ. Kÿ ãjag tóg venh ke mÿ,” he tóg.

<sup>7</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ãjag tÿ jagnè jagãgtãn kÿ. Kÿ Topè vÿ ãjag jagãgtãn ke mÿ gé,” he tóg.

<sup>8</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ãjag jãnhkri nÿtÿn kÿ. Kÿ ãjag tóg Topè venh mÿ, ãjag jãnhkri nÿtÿn kÿ,” he tóg.

<sup>9</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ãjag tÿ jagnè krÿ tÿ kãnhvy' hen kÿ. Kÿ Topè tóg ãjag to: “inh krè ag vè,” henh ke mÿ, ãjag tÿ jagnè krÿ tÿ kãnhvy' hen kÿ,” he tóg.

<sup>10</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ag tÿ vènh jykre kuryj to ãjag vóg kónãn mÿ ra. Topè vÿ tÿ kanhkã tá ãjag pã'i nÿnh mÿ, ag tÿ ti tigrÿn ãjag vóg kónãn mÿ ra,” he tóg.

<sup>11</sup> “Topè vÿ ãjag ve há han mÿ, ag tÿ isugrÿn ãjag mÿ vÿ kónãn mÿ ra, ag tÿ ãjag vóg kónãn mÿ ra. Ag tÿ ón kÿ ãjag to vÿ vÿ he kÿ tóg há tÿ, ag tÿ ón kÿ ãjag jykre pãno tó mÿ ra, isugrÿn. <sup>12</sup> Mÿ sér nÿtÿmni, ãjag fe tÿ há' hemnÿ, ag tÿ ón kÿ ãjag kato vÿn kÿ. Kanhkã tá ãjag tóg nén kar há venh ke mÿ, vènh kato. Ge ja ag tóg nÿgtÿ vãsÿ, Topè vÿ tó tÿ ag mÿ, ãjag jo ke ag mÿ. Ag ri kén ãjag tóg tag venh ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Sa to comparação  
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)*

<sup>13</sup> “Sa ri ke ãjag nÿtÿ, ãjag tÿ ga kri mÿn kÿ. Sa kãhór nÿn kÿ èg tóg ti tÿ sa há han mãn ki kagtÿg nÿtÿ. Kórég ti nÿgtÿ, ti kãhór nÿn kÿ. Kÿ èg tóg ti vãm tÿ sir, kÿ tóg tÿ' he tÿ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ èg tÿ ti jykre tovãnh ke tÿ kãmén hã vè.



*Jēngrē kāme**(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)*

<sup>14</sup> “Ga kri mūn kŷ ājag tóg jēngrē ri ke nŷtī, ājag tŷ vēnh jykre há han kŷ, ag tŷ ājag ki ve jé, Topē jykre há ti. Cidade mág vŷ ve há tŷgtī, kuvar há tá jē kŷ, ti tŷ pānónh kri nŷn kŷ. Ti pi(jé) vēnh péju kŷ nŷ'. <sup>15</sup> Ri ke ti nī, néj gru ti. Ēg tŷ ti grug kŷ ěg pi(jé) lata krēm ti fēg tī. Ti fēg jafā kri ěg tóg ti fēg tī. Kŷ vēnh kar tóg ěn vég tī sir, ĩn kátá nŷtī kar ěn ti. <sup>16</sup> Gemnī, néj gru ri ke nŷtīmñī. Topē jykre han nī, vēnh kar tŷ ājag ki ve jé, ājag jykre há ti. Hā kŷ ag tóg ěg jóg tŷ Topē mŷ vī há han mŷ, ěg jóg tŷ kanhkā tá nī ěn mŷ,” he tóg, Jesus ti.

*Topē tŷ Moisés mŷ vēnh jykre nŷv*

<sup>17</sup> “Ājag hŷn iso: ti hā ne tóg Moisés tŷ ěg mŷ nén tó ja tŷ tŷ' he sór mŷ', he mŷ, ti hā ne tóg Topē jykre ěn tŷ tŷ' he sór mŷ', he ājag hŷn tī. Vāsŷ Topē vī tó tī ag vŷ ěg mŷ tó ja nŷgtī, Topē jykre ěn ti, hā ra tóg tŷ tŷ' he sór mŷ', he ājag hŷn tī iso. Hā tŷ vē. Sŷ ki króm kån sór vē, Moisés tŷ nén tó ja ěn ki, sŷ ki króm kŷ sóg tŷ ājag kanhrānrān kån ke mŷ,” he tóg. <sup>18</sup> “Topē vŷ ā jykre ěn tŷ tŷ' henh ke tŷ nī, ha mē. Ga tŷ ver kanhkā mré nŷn kŷ tóg ā jykre tŷ tŷ' henh ke tŷ nī, ga tŷ ver tŷ' he tŷ nŷn kŷ. Sŷ ki króm kån ke vē, kŷ tóg ki krov kån kŷ nŷnh mŷ, Topē jykre kar ti mŷr, ha mē,” he tóg. <sup>19</sup> “Kŷ ājag tŷ tŷ tŷ' he sór kŷ tóg kórég nŷ, ājag tŷ ti vī pir tŷ tŷ' he sór kŷ. Ājag tŷ ti vī pir to ũ mŷ: han tŷg nī, hen kŷ ājag tóg tŷ ũn kāsir nŷtŷnh mŷ, vēnh kar krēm, kanhkā ki. Ājag tŷ hā ra han kån kŷ ājag tóg tŷ ũn mág nŷtŷnh mŷ, ājag tŷ vēnh kar mŷ: “ki króm kån sórmñī,” hen kŷ. Kŷ ājag tóg tŷ ũn mág nŷtŷnh mŷ, kanhkā tá,” he tóg, Jesus ti.

<sup>20</sup> “Fariseu ag ri ke nŷtī sór tŷg nī. Topē vī to professor ag ri ke nŷtī sór tŷg nī gé. Őn kŷ ag tóg Topē vī ki króm tī, hā ra ag tóg ki króm há han tŷ nŷgtī. Ag jykre pi(jé) kuryj nŷ'. Ājag tŷ kanhkā ve sór nŷtŷnh kŷ vēnh jykre kuryj han nī,” he tóg, Jesus ti.

*Ēg tŷ jagnē to há nŷtŷnh ke to vēnh jykre*

<sup>21</sup> “Topē tŷ vāsŷ ěg si ag jyvĕn mē ājag huri, hā vŷ: ũ tén tŷg nī, he mŷ. Ā tŷ ũ tén kŷ ag tóg ā senh ke mŷ, ā tŷ ti mré ter jé, he

ja tóg nī, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. <sup>22</sup> Sŷ ũri ājag jyvĕn hā vē, ha mē. Ā régre to ā fe tŷ gŷm ke tŷg nī. Ā tŷ ā régre to ā fe tŷ gŷm ke kŷ tóg ā tŷ ti tén ri ke nī. Kŷ tóg inh mŷ há tŷnh mŷ, ag tŷ tag to ā se kŷ. Kŷ ā régre mŷ vī kónān tŷg nī gé. Ā tŷ ā régre mŷ vī kónān kŷ tóg inh mŷ há tŷnh mŷ, ag tŷ tag to pā'i mág mŷ ā ven kŷ. Kŷ ā régre mŷ féfĕn tŷg nī gé. Ā tŷ ā régre mŷ féfĕn kŷ ā tóg nŷgme ki kutĕnh ke mŷ, inferno ki, pī ěn ki,” he tóg, Jesus ti.

<sup>23</sup> “Tag to jykren nī, ā tŷ Topē mŷ nén ũ pŷn sór kŷ. Topē jo ĩn krēm. Ā tŷ tá jĕn kŷ ā régre kar mŷ ěkrĕn nī. “Ū mŷ iso jykren kónān tŷ nī vŷ?” he jé ā tóg ke mŷ. “Inh mŷ ũ jŷ han tŷ nī vŷ?” he jé ā tóg ke mŷ. <sup>24</sup> Ū tŷ ā to jykren kónān kŷ ti venh tŷg nī ver, Topē mŷ nén ũ pŷn tovānh nī ver. Ā régre ěn mŷ: “inh mŷ vēnh pāte fón nī,” hemñi ver. Kar kŷ Topē mŷ nén ũ pŷn sórmñi sir, ā tŷ ā régre mré vī kar kŷ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>25</sup> “Kejĕn ā tóg ā mré ke ũ mŷ név(e) jĕ, kŷ tóg pā'i ag mŷ ā kāmĕn tŷg ke mŷ. Ti tŷ pā'i ag mŷ tónh tŷg ke mŷ ěn ti to hā ti mré vīmnī, ti mŷ: “kajām jé sóg ke mŷ,” hemñi. Ke tŷ nī (mŷ) ra pā'i vŷ ā jykre pāno venh ke mŷ, kŷ tóg polícia mŷ: “ti se ra,” henh ke mŷ sir, kŷ tóg sir ā senh mŷ. <sup>26</sup> Ha mē, ki hā sóg tó mŷ. Tá ā kånhar kākutĕ mǎn ke tŷ nī. Ā tŷ kajām kån kar ā tóg kākutĕ mǎn mŷ, tá, hĕn ri ke mŷn,” he tóg, Jesus ti.

*Ā prŷ tŷ fi mré nŷ tŷ to vēnh jykre*

<sup>27</sup> “Topē tŷ ěg si ag jyvĕn ũ tag mē ājag huri, ke gé, hā vŷ: “ā prŷ tŷ fi mré nŷ tŷg nī,” he mŷ. <sup>28</sup> Sŷ ũri ājag jyvĕn hā vē, ha mē: ā tŷ ũn tŷtá ũ fi ki vē'ī kŷ tóg ā tŷ fi mré nŷ sŷ han ěn ri ke nī sir, ā tŷ fi ki vē' ī mŷ ti. Ā tŷ ũn tŷtá ũ fi mré nŷr sór kŷ tóg ā tŷ fi mré nŷr ri ke nī sir, ā tŷ fi to ěn mŷ ti. Ke tŷg nī. <sup>29</sup> Ā tŷ nén ũ ki vē'ī tugrĭn Topē vī mranh kŷ ā kanĕ tŷ nám kemñi, ā tŷ ki vē'ī jagy han mǎn tŷ nī jé. Ā kyvó nŷn kŷ tóg jagy tŷ gé vē vē. Ā tŷ hā ra nŷgme ki kutĕ kŷ tóg jagy káfór nī. Jagy pĕ ti nī, ā tŷ inferno ki kutĕ ti. Kŷ tag hā ve sór tŷg nī. <sup>30</sup> Ā tŷ ā nŷgé tŷ nén ũ kórég han kŷ ā nŷgnó kym nī, ā tŷ ke mǎn tŷ nī jé. Ā nŷgnó pir nŷn kŷ tóg jagy tŷ gé. Ā tŷ hā ra nŷgme ki kutĕ kŷ tóg jagy káfór nī sir, kŷ tag hā kamĕg nī,” he tóg, Jesus ti.

*Ã prũ fón tũ to vãnh jykre**(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)*

<sup>31</sup> “Tope tỹ ẽg si ag jyvẽn ù hã vỹ nỹ gé, hã vỹ: “ã tỹ ã prũ fi fón sór nĩn kỹ tóg há tũ nỹ,” he mũ. “Ã tỹ ge ra fi fón sór nĩn kỹ fi mỹ vãnh rán kỹ nĩm nĩ, fi tỹ vãnh rán ma tũg jé,” he ja tóg nĩ. <sup>32</sup> Sỹ ùri ãjag jyvẽn hã vễ, ha mẽ: ãjag prũ fón tũg nĩ. ã tỹ fi fón kỹ fi tỹ ù mré nỹ mãn kỹ fi tóg ã tigrĩn Topẽ vĩ mranh mũ sir, ã tỹ tỹ fi mén pẽ ra. Fi tỹ ã jãvo vêsóg ki ù mré nỹ ja nĩn kỹ tóg há sĩ nỹ, ã tỹ fi mỹ: ha tũg, hen kỹ. Kỹ fi mén tỹ fi fón kỹ fi tỹ prũg sór tũg nĩ gé. ã prũ tũ fi vễ, fi mén tỹ fi fón ja nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Jagnẽ to ón ke tũ to vãnh jykre*

<sup>33</sup> “Vãsỹ Topẽ tỹ ẽg si ag jyvẽn ù tag mẽ ãjag tóg huri ke gé, hã vỹ: “jagnẽ mỹ ón tũg nĩ,” he mũ. “Ã tỹ ù mỹ: Topẽ vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ti mỹ ón sór tũg nĩ. Kỹ hã han nĩ gé, ã tỹ Topẽ mỹ: tag hã han jé sóg ke mũ, hen kỹ. Ón kỹ vỹ tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, ẽg si ag mỹ, Topẽ ti. <sup>34</sup> Sỹ ùri ãjag jyvẽn hã vễ, ha mẽ: “Topẽ vỹ ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ, ón kỹ. “Ủ tỹ kanhkã tá nĩ ẽn vỹ ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ gé, ón kỹ. Topẽ nĩgja vễ, kanhkã tá, kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. <sup>35</sup> Kỹ: “ủ tỹ ga kri ke ẽn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Topẽ tũ vễ, ga ti, hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. Kỹ: “ủ tỹ Jerusalém tá ke ag ki rĩr tĩ ẽn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ẽg pã'i mág tũ vễ mỹr, Jerusalém ti, hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. <sup>36</sup> Kỹ: “ủ tỹ inh krĩ han mũ ẽn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. ã tỹ ã gãnh kuprig sór mũ ra ã tóg ã tỹ nén tỹ ã gãnh kuprig ke mũ ẽn ki kagtũg nĩ, ã tỹ ã gãnh sán sór mũ ra ã tóg ã tỹ nén tỹ sán ke mũ ẽn ki kagtũg nĩ gé. Hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ gé. <sup>37</sup> Ki hã tómnĩ, jagnẽ mỹ, ón sór tũg nĩ. Ón kỹ Topẽ jiji tó sór tũg nĩ gé. Ủ tỹ ã mỹ ki hã tó kỹ: hỹ, hemnĩ. Ti tỹ ki hã ke tũ nĩn kỹ: vó, hemnĩ gé. ã tỹ han ke nĩn kỹ: hej, hemnĩ. ã tỹ han ke tũ nĩn kỹ: nejé, hemnĩ. Ki hã tómnĩ, jagnẽ mỹ. ã tỹ ón sór kỹ ã tóg Nén-Kórég jykre hã han ke mũ. Ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ẽg tỹ vãnh kajãm ke tũ to vãnh jykre**(Lc 6.29-30)*

<sup>38</sup> “Topẽ tỹ ẽg si ag jyvẽn ù tag mẽ ãjag huri, hã vỹ: “ủ tỹ ã kanẽ pir ki tãnh kỹ vãnh

kato ti kanẽ pir ù ki tãnh nĩ gé,” he ja tóg nĩ. “Ủ tỹ ã jã pir ki tãnh kỹ mranh kỹ vãnh kato ti jã pir ki tãnh kỹ mranh nĩ gé. Pãtén tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. <sup>39</sup> Sỹ ùri ãjag jyvẽn mũn hã vễ, ha mẽ: ù tỹ ã vóg mũ ra ti vóg tũg nĩ. Ti tỹ ã jamẽ ki tãnh kỹ ti mỹ ã jamẽ ù ti ven nĩ, ti tỹ ã mỹ ki tãnh jé gé. <sup>40</sup> Ti tỹ ã palitó mãn sór kỹ ti mỹ ã camisa mré nĩm nĩ gé. <sup>41</sup> Ti tỹ ã mỹ: “mũ nỹ, tag tá, kakó ja tá inh fón nĩ,” hen kỹ ti mré tũg nĩ, hã ra ti mỹ: “kór há tá inh ã fón tũg mũ ha,” hemnĩ. <sup>42</sup> Ti tỹ ã mỹ nén ù to: “inh mỹ nĩm,” hen kỹ ti mỹ nĩm nĩ. Ti tỹ ã mỹ: “inh mỹ prestar hemnĩ,” hen kỹ ti mỹ: vó, he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ẽg tỹ ẽg kato vãsãn mũ ag tó há nỹtĩnh ke*  
*(Lc 6.27-28, 32-36)*

<sup>43</sup> “Topẽ tỹ ẽg si ag jyvẽn ù mẽ ãjag huri, hã vỹ: “ã mré ke ag to há nĩmnĩ, kỹ ù tỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag to jũ nĩmnĩ gé,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. <sup>44</sup> Isỹ ùri ãjag jyvẽn hã vễ, ha mẽ: ù tỹ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag to há nỹtĩmnĩ, ù tỹ ãjag vóg kónãn mũ ag to Topẽ mré vĩmnĩ. <sup>45</sup> Hã ki ãjag tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, ti ri ke han kỹ, ãjag jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn ri ke han kỹ. Ti hã ne tóg rã han', ti tỹ vãnh kar kri jẽngrẽg kỹ san jé, ùn jykre kuryj ag kri, ùn jykre pãno ag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tỹ vãnh kar há han jé, ùn jykre kuryj ag, ùn jykre pãno ag ke gé. Ver tóg vãnh kar to há nĩ, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>46</sup> “Ãjag mré ke ù ag tóg ãjag to há nỹtĩ. ãjag tỹ tag ag hã to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nén ù tũ tĩ ver. ùn jykre kórég ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé, governo mỹ jãnkamy mág tĩ ag. Ủ tỹ ãjag to há nỹtĩ ag hã to ag tóg há nỹtĩ, vãnh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. <sup>47</sup> Kỹ ãjag tỹ ãjag mré ke ag hã mỹ: ã mỹ há? hen kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ gé ver. Ủ tỹ Topẽ vĩ ki kagtũg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé. ãjag mré ke ag hã mỹ ag tóg: ã mỹ há? he tĩ gé, hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ver. <sup>48</sup> Hã kỹ vãnh kar to vãnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩmnĩ, ù tỹ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag mré hã, ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn ri ke han nĩ. Ti hã ne tóg vãnh kar to vãnh jykre kuryj han kỹ nĩ nĩ'. Ti ri ke han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

**6***Ẽg tỹ ù jagãgtãn ke to vãnh jykre*

1 “Kỹ ãjag tỹ Topẽ jykre han sór kỹ ù tỹ vãnh jykre pãno han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ón kỹ ag tóg vãnh kar rĩnve Topẽ jykre han sór tĩ, vãnh kar tỹ ag ve jé, ag tỹ Topẽ jykre han mũ ẽn ti. Kar kỹ ag tóg hã ra hã tũ han tĩ sir. Kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn vỹ tóg ãjag mỹ ven ke tũ nĩ, ãjag tỹ ẽg jóg jykre han mũ ẽn kaja ti,” he tóg. 2 “Hã kỹ ãjag tỹ ùn jagãgtar ag jagãgtãn kỹ ù mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tũg nĩ. Û tỹ vãnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ ù jagãgtãn kỹ ag tóg ẽpry jagma mũ kỹ (ag tóg) vãnh kar mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tĩ. Ẽg vãnh kanhrãn jafã jo ãn krêm ag tóg tag tó tĩ gé. Ag tỹ ẽprã ke ag tỹ ag mỹ vĩ há han ve sór vễ, hã jé ag tóg ón kỹ ùn jagtar ag jagãgtãn tĩ. Ag ganho hã vễ, ẽprã ke ag tỹ ag mỹ vãnh vĩ há tó mũ ẽn ti. Kanhkã tá ag ganho ù ve mãn ke tũ nĩ ha. ãjag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

3 “Ag ri ke han tũg nĩ. Ûn jagtar ag jagãgtãn nĩ. Û mỹ tó tũg nĩ, ãjag tỹ ùn jagãgtãn mũ ẽn ti, ãjag mré ke fag mỹ tó tũg nĩ gé. 4 Kỹ ãjag tỹ ag jagãgtãn kỹ ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tóg ãjag vég mũ sir, kỹ tóg ãjag mỹ nĩm ke mũ sir, ãjag ganho ti. Ẽg tỹ vãnh vatánh tá nén han mũ ẽn ve kãn tóg tĩ (mỹr), Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti.

*Ẽg tỹ Topẽ mré vēmén to vãnh jykre (Lc 11.2-4)*

5 “Kỹ ãjag tỹ Topẽ mré vēmén kỹ ù tỹ vãnh jykre régre han mũ ẽn ag jykre ri ke han tũg nĩ gé. Ag tỹ ón kỹ Topẽ mré vĩ kỹ ag tóg ẽg vãnh kanhrãn jafã jo ãn kãki jẽgẽ kỹ nỹtĩ, ke tũ nĩ kỹ ẽmĩn kri, ãn to hã. Kỹ vãnh kar vỹ ag tỹ Topẽ mré vĩ mũ tag vég mũ sir. Kanhkã tá ag tóg ganho ù ve mãn ke tũ nĩ ha. ãjag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. 6 Ag jãvo ãjag tỹ Topẽ mré vēmén kỹ ãjag ãn kãra gemnĩ. Kỹ jãnkã nĩfénh nĩ. Kỹ tá Topẽ mré vĩmĩn sir, ẽg jóg mré, ẽg tỹ ùn vég tũ ẽn mré. Kỹ tóg kanhkã tá ãjag mỹ nĩm ke mũ, ãjag ganho ti. Ẽg tỹ vãnh vatánh tá nén han mũ ẽn vég tóg tĩ (mỹr), Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti.

7 “ãjag tỹ ti mré vēmén kỹ fagrĩnh mỹ ti mré vēmén mág han tũg nĩ. Û tỹ Topẽ vĩ ki kagtĩg ag ri ke han tũg nĩ. ãjag jãnãn kỹ ag

tóg ón kỹ vĩ mág han tĩ. “Ẽg tỹ vĩ mág han kỹ ti hỹn ẽg vĩ mẽg mũ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. 8 Ag ri ke han tũg nĩ. Ẽg jóg vỹ nén kar ki kanhró nĩ, ãjag tỹ ti mỹ tó tũ ra tóg ki kanhró nĩ,” he tóg.

9 “ãjag tỹ Topẽ mré vĩ kỹ tag tómnĩ, ha mẽ:

“Ẽg jóg mág, kanhkã tá ã tóg nĩ nĩ.

ãjiji tó ẽg tóg tĩ, kỹ vãnh kar jé ã tỹ tỹ ùn mág nĩ vé.

10 Ẽg jé kãnhmar ã tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vé.

Vãnh kar jé ã tỹ nén to jykren mũ ẽn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkã tá ke kar ag ri ke han.

11 Ẽg mỹ ùri ẽg jẽn ti nĩm, ẽg tỹ kurã kar ki ko tĩ ẽn.

12 Kỹ ẽg mỹ vãnh pãte fón nĩ, ẽg tỹ ã vĩ mranh ja ti.

Hã jé ẽg tóg ẽg tỹ jagnẽ to jũ tỹ jagnẽ mỹ vãnh pãte fón ke mũ gé.

13 Kỹ ẽg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ ẽg kren han nĩ, ẽg tỹn mranh tũ nĩ jé.

Nén-Kórég jo ẽg vemnĩ.

ã hã ne tóg tar nĩ'.

ã hã ne tóg mág nĩ inhhã'.

ã jykre tóg tũ' henh ke tũ nĩ,”

hemnĩ, Topẽ mỹ,” he tóg, Jesus ti.

14 “Hỹ, ge ti nĩ,” he tóg. “Û tỹ ãjag to jũ kỹ ti mỹ vãnh pãte fón nĩ. Û tỹ ãjag mỹ vĩ kónãn kỹ ti mỹ vãnh pãte fón nĩ gé. ãjag tỹ gen kỹ ẽg jóg vỹ ãjag mỹ vãnh pãte fón ke mũ gé. 15 ãjag tỹ tag han tũ nĩn kỹ, kỹ ẽg jóg tóg ãjag mỹ vãnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ãjag tỹ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg, Jesus ti.

*Ẽg vãkre to vãnh jykre*

16 “Kỹ ãjag vãkre kỹ fe ù nỹtĩ tũg nĩ, ãjag tỹ Topẽ mỹ há nỹtĩ jé jẽg tũ nỹtĩn kỹ. Vãkre ki ù tỹ vãnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ vãkre kỹ ag tóg fe ù nỹtĩnh mũ sir, vãnh kar tỹ ag vãkre ve jé. Ag ganho hã vễ. Kanhkã tá ag tóg ganho ù vãnh ke tũ nĩ ha. ãjag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. 17 ãjag vãkre kỹ ãjag gãnh tãg nĩ, ãjag jamẽ kupemnĩ, festa han nỹtĩ ve nĩmĩn, ãjag vãkren kỹ. 18 Hã kỹ ag tóg vég tũ nĩ, ãjag vãkrég mũ ti. Ẽg jóg hã ne vég mũ inhhã', ẽg tỹ ùn vég tũ ẽn hã vỹ vég mũ. Kỹ tóg kanhkã tá ãjag mỹ nĩm ke mũ, ãjag ganho ti. Ẽg tỹ

věnh vatánh tá nén han mũ vég tóg tĩ (mỹr), Topẽ tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ĕg rico to věnh jykre  
(Lc 12.33-34)*

<sup>19</sup> “Ga kri mũn kũ ricon ke to vāsān sór tũg nĩ. Ga vỹ ājag tỹ nén kar ti konh ke mũ, ājag tỹ rico hã to vāsān mũ ra. Kũ ājag jānkamy vỹ vēso jāgfanh ke mũ gé sir, ti e nỹtĩn kũ. Kũ ag tóg pigju kũ ma mũnh ke mũ gé sir, ājag tỹ nén ti, ti e nỹtĩn kũ. <sup>20</sup> Ājag tỹ inhhã kanhkã tá tũ mág pẽ nỹtĩn kũ tóg inhhã ājag mũ há tĩnh mũ. Tá ti pi(jé) tỹ ga nĩ, ājag tũ ti, tá ti pi(jé) vēso jāgfanh mũ. Tá ag pi(jé) péju kũ ma mũnh mũ. Hã kũ tá ājag tũ vin han sórmnĩ. <sup>21</sup> Ājag tỹ ga kri tỹ nén ũ mág nỹtĩn kũ ājag tóg ga kri mũ mág sór mũ. Ājag tỹ hã ra kanhkã tá tỹ nén ũ mág nỹtĩn kũ ājag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, kũ tag hã ne há nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ĕg kanẽ tỹ Ĕg mũ kurã han  
(Lc 11.34-36)*

<sup>22</sup> “Ĕg kanẽ tỹ Ĕg vég tĩ. Kũ tóg tỹ Ĕg mũ kurã ri ke nĩ, Ĕg kanẽ ti, ti há nĩn kũ. Tỹ Ĕg tóg kurã ve há han tĩ, Ĕg kanẽ há nĩn kũ. <sup>23</sup> Ĕg kanẽ kórég nỹtĩn kũ tóg Ĕg mũ kuty tĩnh mũ. Kũ tóg Ĕg mũ kurã vég tĩ Ĕn mũ (tóg) kuty nĩ sir, kũ kuty tag vỹ kuty kar kãfór nĩ. Ge ti nĩ, Ĕg jykre kórég nĩn kũ. Ĕg kanẽ kórég ri ke vē sir, Ĕg jykre kórég ti,” he tóg, Jesus ti.

*Ĕg tỹ ga kri rico to vāsān sór ke tũ  
(Lc 16.13; 12.22-31)*

<sup>24</sup> “Ā jagrẽ régre nĩn kũ tóg věnhmỹ tĩ. Ā tỹ Topẽ hã tỹ jagrẽ nĩn kũ jānkamy tãn Ĕn tỹ jagrẽ nĩ sór tũg nĩ. Ā tỹ jānkamy e ve sór kũ ti hã mũ Ĕkrén kũ ti hã vỹ tỹ Ā jagrẽ nĩnh mũ. Kũ Ĕg tóg Topẽ tỹ Ĕg mũ nén tó mũ Ĕn to jykrén há han tũ nĩgtĩ. Ā tỹ Topẽ to há nĩn kũ Ā tóg sir ga kri rico to vāsān sór ke tũ nĩ. Ā tỹ ga kri rico nĩ sór kũ Ā tóg Topẽ mũ Ĕkrég tũ nĩ, hã vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>25</sup> “Hã kũ sóg ājag mũ tó mũ. Ājag tỹ nén ve sór mág mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. “Inh hỹn ũri ne konh mũ, inh hỹn ne tunh mũ?” he tũg nĩ. Topẽ tỹ Ĕg han ja vē mỹr, Ĕg tỹ ga kri mũ jé. Hã kũ tóg Ĕg mũ Ĕg jẽn ki rĩr mũ gé sir, Ĕg kur ki ke gé, Topẽ ti. <sup>26</sup> Sēsĩ to jykrén nĩ. Ag mũ Ĕkrãn tĩ? Vó. Ag mũ pājó krēm vin tĩ? Vó,

ke tũ ag tóg nĩgtĩ. Ge ra Ĕg jóg tỹ kanhkã tá nĩ Ĕn tóg ag ki rĩr nĩ nĩ. Ājag mũ jēsĩ kãfór tũ nỹtĩ, Topẽ mũ? Vó, sēsĩ kãfór ājag tóg nỹtĩ. <sup>27</sup> Topẽ tỹ Ĕg kã ũ jé prēr kũ Ĕg tóg ter ke mũ, Ĕg ter sór tũ ra. Ter jé Ĕg tóg ke mũ gé, Ĕg tỹ to krĩ kufy han mũ ra. Ĕg krĩ kufy Ĕn pi(jé) Ĕg kren han mũ.

<sup>28</sup> Kũ kur to krĩ kufy han tũg nĩ gé. Ka fej hã to jykrén nĩ. Jatun mũ tóg mog tĩ. Rãnrhãj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. <sup>29</sup> Hã ra tóg sĩnvĩ nỹtĩ, ka fej ti. Kũ pã'i mág tỹ Salomão kur tóg ri ke tũ nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ra, věnh kar kur sĩnvĩ kãfór ti nĩ, Salomão kur ti. Hã ra tóg ka fej sĩnvĩ ri ke tũ nĩ. Ki hã sóg tó mũ mỹr. <sup>30</sup> Topẽ hã ne ka fej sĩnvĩ han, tỹ tóg kur sĩnvĩ ri ke nĩ, ka fej ti. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. Ũri tóg há nỹtĩ. Kũ tóg vaj kũ kógungun kũ pũr mũ sir, re mré. Hã kũ Topẽ tóg ājag ki rĩr kãfór han mũ, ājag kur mré hã. Hã kũ Topẽ ki ge kũ nỹtĩmnĩ, ti vĩ kri fi kũ. <sup>31</sup> Krĩ kufy han tũg nĩ. “Inh hỹn ne konh mũ? Inh hỹn ne kron mũ? Inh hỹn ne tunh mũ?” he tũg nĩ. <sup>32</sup> Ũ tỹ Topẽ vĩ ki kagtũg ag vỹ tag to jykrén mág tĩ, hã ra Ĕg jóg tỹ Topẽ vỹ Ĕg vég tĩ, Ĕg tỹ nén ve sór mág mũ ti. Kũ to krĩ kufy han tũg nĩ. Ti hã ne Ĕg vég mũ, Ĕg jóg tỹ Topẽ ti. <sup>33</sup> Topẽ tỹ tỹ Ĕg pã'i nĩ Ĕn hã ve sórmnĩ. Kũ tag hã to vāsān nĩ. Ti jykre kuryj tag hã to vāsān nĩ. Kũ tóg ājag mũ ājag tỹ nén ve sór mág mũ Ĕn tỹ ājag mũ vin ke mũ sir. <sup>34</sup> Hã kũ ājag tỹ vaj kũ nén venh ke to krĩ kufy han tũg nĩ. Vaj kũ ājag tóg venh ke mũ, kũ ājag tóg to jykrén ke mũ sir. Ũri ājag tỹ nén tỹ ũri vég mũ hã to jykrén há han nĩ. Ājag tỹ ũri nén ũ jagy vég mũ vỹ há nĩ, kũ ājag tỹ vaj kũ nén venh ke to jykrén tũg nĩ, ũri,” he tóg, Jesus ti.

## 7

*Ĕg tỹ ũ to jykrén kónãn ke tũ  
(Lc 6.37-38, 41-42)*

<sup>1</sup> “Ā régre to jykrén kónãn tũg nĩ, ti jykre kórég ra. Kũ Topẽ vỹ Ā to jykrén kónãn ke tũ nĩ gé. <sup>2</sup> Ā tỹ ũ to jykrén mũ Ĕn ri ke han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, Ā mũ. Ā tỹ ũ mũ kãmun mũ ri ke han jé tóg ke mũ, Ā mũ, Topẽ ti. <sup>3</sup> Jykre kórég mág Ā tóg nĩ gé, hã ra Ā régre jykre pãno sĩ Ĕn ne Ā mũ kórég nỹ. <sup>4</sup> Kũ Ā hã ne tóg Ā régre mũ: Ā jykre kórég kurynh

jé sóg ke mû, he mû', ã tỹ ã jykre pãno tãvĩ ên kurynh jãvãnh (hã) ra'. <sup>5</sup> Ke tũg nĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ã tóg jykre régre nỹtĩ. Æ jykre kurynh vén nĩ. Kar kỹ ã tóg sir ã régre jykre kurynh há han mû," he tóg, Jesus ti.

<sup>6</sup> "Hã ra cachorro jykre ri ke ag mỹ Topẽ jykre sĩnvĩ tó tũg nĩ. Porco jykre ri ke ag mỹ Topẽ jykre sĩnvĩ ên tó tũg nĩ gé. Jykre kavéj ag nỹtĩ, hã kỹ ag tóg Topẽ jykre to é henh ke mû. Ti tỹ tũ' he sór ag tóg tĩ, ti sãn kỹ, Topẽ jykre sĩnvĩ ên ti. Kar kỹ ag tóg sir ã mré vènh génh sór mû gé, ha vemnĩ, ã tỹ ag mỹ Topẽ jykre sĩnvĩ ên tó kỹ," he tóg, Jesus ti.

*Topẽ tỹ tỹ ùn vĩ há nĩ*  
(Lc 11.9-13)

<sup>7</sup> "Topẽ mỹ nén kar to vĩmnĩ, kỹ tóg ãjag mỹ han mû. Æjag tỹ ti mỹ nén ù to vĩ mû ên jãvãnh nĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mû. Ti mré vĩ kỹ ãg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ên ri ke han nĩ. Kỹ tóg ãjag mỹ nón ri ke han mû sir, ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén to vĩ mû ên han kỹ. <sup>8</sup> Hỹ, hã vè. Æjag tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩn kỹ tóg ãjag mỹ han mû sir. Æjag tỹ ti jãvãnh kỹ ãjag tóg ti venh mû sir. Æjag tỹ ãg tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han kỹ tóg ãjag mỹ nón ri ke han mû sir," he tóg.

<sup>9</sup> "Kejẽn ãjag kósín tóg ãjag mỹ êmĩ to vĩ mû. Kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ pó nĩm ke mû'. Ti mỹ ãjag tóg êmĩ hã nĩm ke mû. <sup>10</sup> Æjag kósín tỹ ãjag mỹ pirã to vĩn kỹ, kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ pỹn nĩm ke mû'. Pirã hã nĩm jé ãjag tóg ke mû. <sup>11</sup> Jykre pãno ãjag nỹtĩ. Ge ra ãjag tóg ãjag krẽ mỹ nén ù há vin tĩ. Ge ti nĩ gé, ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩn kỹ. Nén ù há hã nĩm jé tóg ke mû. Hã ra tóg ãjag kãfór han tĩ, ãg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti. Æjag tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩn kỹ tóg ãjag mỹ nén ù há tãvĩ han tĩ mỹr," he tóg.

<sup>12</sup> "Æjag tỹ ãjag mré ke ù to: "ti tỹ ãg mỹ tag han há tóg tĩ vè," he mû ra ãg hã tóg ti mỹ han ke mû. Moisés tỹ ãg jyvèn hã vè, Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ ãg jyvèn hã vè," he tóg, Jesus ti.

*Jãnkã régre*  
(Lc 13.24)

<sup>13</sup> "Û tỹ inh ki rã mû vỹ tỹ jãnkã sĩ fĩn rãm ke ri ke nĩ. Jãnkã sĩ fĩn rãm jé ãg tóg vãsãn tĩ. Ri ke ti nĩ, ù tỹ inh ki rãnh ke mû ti. Jãnkã mág vỹ nĩ gé. Hã ra ù tỹ fĩn rãm ke mû ag

vỹ kãgter pẽ han ke mû. Æjag tỹ jãnkã mág ên fĩn rãm sór kỹ tóg ver jagy tũ nĩ, fĩn rãm há tóg tĩ. Kỹ nũgme to êpry jagma tĩg, pĩ to êmĩn jagma tĩg pi(jé) jagy tĩ', ti mág pẽ nĩn kỹ. Hã kỹ ù tỹ hèn ri ke ag vỹ jagma mû mû. Kar kỹ ag tóg kãgter pẽ han mû sir, pĩ ki vár kỹ. <sup>14</sup> Ag jãvo jãnkã sĩ ên fĩn rãm nĩ, ãjag tỹ rĩr krỹg ja tũ ve jé. Sĩ ti nĩ, kanhkã to êpry ti, kanhkã to êmĩn ti. Ûn pipir ag vỹ jagma mũnh mû. Æ sĩ san kỹ tóg vég tũ sag tĩ, hã kỹ ù tỹ jagma mũnh ke mû ag vỹ pipir nỹtĩ," he tóg, Jesus ti.

*Ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag*  
(Lc 6.43-44)

<sup>15</sup> "Ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ên ag vĩ kri fig tũg nĩ. Há nỹtĩ ve ag tóg nỹtĩ, hã ra ag tóg ãjag kókén sór nỹtĩ. Æjag kókén sór to ag tóg mĩg jũ ên ri ke nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. <sup>16</sup> Æjag tỹ ag jykre tugnỹm kỹ ãjag tóg ag tỹ Topẽ vĩ mranh mû ên ki kanhró nỹtĩ. Ha vé, vãnh tỹ jóhó ki ãg tóg uva vég tũ nĩgtĩ mỹr. Kỹ ãg tóg sónh ki pẽnva vég tũ nĩgtĩ gé. <sup>17</sup> Ka vỹ ge nỹgtĩ. Ti há nĩn kỹ tóg kanẽ há han tĩ, kỹ ãg tóg ko tĩ. Ti kórég nĩn kỹ tóg kanẽ kórég han tĩ, kỹ ãg pi(jé) ko tĩ'. <sup>18</sup> Ka há vỹ kanèn kónãn ki kagtĩg nĩ, kỹ ka kórég vỹ kanẽ há han ki kagtĩg nĩ gé. <sup>19</sup> Kỹ ãg tóg ka kórég ên gỹn tĩ, tỹ ãg pĩ han tĩ. Ka tỹ kanẽ há han vãnh ên tỹ ãg pĩnh ti. <sup>20</sup> Ge ti nĩgtĩ, ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ. Ag tỹ Topẽ vĩ mrynhmranh kỹ ag tóg ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ. Ag tỹ nén han mû ki ãg tóg ag jykre kórég vég mû," he tóg, Jesus ti.

*Ëg tỹ Topẽ vĩ ki króm ke*  
(Lc 13.25-27)

<sup>21</sup> "Vènh kar tóg iso: "pã'i vè, pã'i vè," he tĩ. Hã ra ù ag tóg Topẽ tỹ nén tó mû ên han vãnh nỹtĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i mág nĩ venh ke tũ nĩ. Û tỹ inh jóg vĩ han mû ên ag hã vỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mû. <sup>22</sup> Kurã ên kã, isỹ vènh kar jykre tugnỹm ke kurã ên kã ag tóg inh mỹ tag tónh mû, ha mẽ. "Senhor, Senhor, ã jykre tó ãg mỹr," he jé ag tóg ke mû. "Æ jykre hã ki êkrén kỹ ãg tóg ãg tỹ nén han vãnh han ja nĩgtĩ mỹr. Æ jykre hã tỹ ãg tóg vènh jagrẽ kórég pan mỹr," he jé ag tóg ke mû, inh mỹ. <sup>23</sup> Hã ra sóg ag mỹ: "ãjag pi(jé) tỹ inh mré ke nỹtĩ'," henh ke mû. "Æjag ki kagtĩg sóg nĩ mỹr. Ha mû jèg.

Jykre kórég ãjag tóg nýtĩ,” he jé sóg ke mũ, ù tỹ inh panh vĩ han vãnh ag mỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Ìn nũna gunh gunh kãme  
(Lc 6.47-49)*

<sup>24</sup> “Ha mẽ, inh vĩ mẽg ãjag tóg nýtĩ,” he tóg. “Ãjag tỹ inh vĩ ki króm kỹ ãjag tóg sir ùn há ri ke nýtĩ. Ìn han ken kỹ tóg to jykrén mũ. To jykrén há nĩn kỹ tóg ga kũm kỹ pãró kri ìn nũna ka fẽg mũ sir. <sup>25</sup> Kỹ vãnh ta tóg kutẽ mũ, kỹ goj vĩ var mũ sir. Kóho jũ vĩ kãtĩ mũ, ìn to, hã ra tóg kutẽ tũ nĩ sir, ìn ti. Pãró kri tóg nýtĩ, ti nũna ti, hã kỹ tóg kutẽ tũ nĩ. Ge ti nĩ, ãjag tỹ inh vĩ kri fi kỹ. <sup>26</sup> ãjag tỹ inh vĩ mẽg mũ ra ki króm tũ nĩn kỹ ãjag tóg ùn jykre kórég ri ke nýtĩ. Ìn han ken kỹ tóg to jykrén kónãn mũ, kỹ tóg ga tỹ rỹnhryj hã ki ka fẽg mũ, krĩg mỹ, ìn nũna ti. <sup>27</sup> Kỹ ta tóg kutẽ mũ, kỹ goj vĩ var mũ sir. Kóho jũ vĩ kãtĩ mũ gé, ìn to, kỹ ìn tóg vom ke tere kỹ kutẽ mũ sir. Mráj kãn tóg mũ sir, ìn ti. Ge ti nĩ, ãjag tỹ inh vĩ kri fig tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus vĩ tỹ vãnh kar vĩ kãfór nĩ*

<sup>28</sup> Hã ki Jesus tóg krỹg he mũ sir, ag kanhrãn ki. Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tĩ sir, ti vĩ ti. <sup>29</sup> Ti vĩ tóg vãnh kar vĩ kãfór nĩ, Topẽ vĩ to professor ag vĩ kãfór ti nĩ, kỹ tóg pã'i vĩ kãfór pẽ nĩ gé, ti vĩ ti. Hã kỹ tóg ki hã tó mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir.

## 8

*Jesus tỹ ùn kaga kren vãnh tỹ há' he  
(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)*

<sup>1</sup> Jesus tỹ ag mỹ tó kãn kỹ tóg pãnónh ên to tere mũ sir. Kỹ ùn e ên ag tóg ti nón mũ mũ sir. <sup>2</sup> Kỹ vãnh ù tóg ti tá jun mũ. Vãnh kaga kren vãnh han kỹ tóg nĩ, vãnh kaga tỹ lepra he mũ ên, ù tỹ tá jun mũ ti. Kỹ tóg ti krẽm grĩnh ke kỹ ã jakrĩ tỹ jẽ nĩ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ? ã hã tóg isỹ há henh mũ, ã tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ.

<sup>3</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. “To há sóg nĩ, há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. Kỹ tóg ti kaga kren vãnh ên tỹ kren han mũ vễsymér. Jãnhkri tóg nĩ, ti fár ti. <sup>4</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ', ã han tag

ti,” he mũ. “Ha tĩg, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mỹ tómnĩ. Kỹ ti mỹ nén ù nĩm nĩ, ti tỹ Topẽ mỹ pũn jé, Moisés tỹ vãsỹ ãg mỹ nén tó ja ên ti. Hã tũgrĩn vãnh kar vĩ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ, há' hen kỹ.

*Jesus tỹ pã'i mág camarada tỹ há' he  
(Lc 7.1-10)*

<sup>5</sup> Kỹ Jesus tóg kejẽn cidade tỹ Cafarnaum tá jun mũ. Kỹ fóg tỹ capitão tóg ti venh kãtĩ mũ, ti mỹ nén ù to vĩ jé. <sup>6</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ình camarada tóg nỹ nĩ, ình ìn tá. Kãnhgrĩn kãn kỹ tóg nỹ nĩ, hã ra tóg kaga jagy nỹ,” he tóg ti mỹ, capitão ti, Jesus mỹ. <sup>7</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ình hỹn tóg ti venh tĩg ha, ã mré, sỹ ã mỹ ti han jé,” he mũ. <sup>8</sup> Hã ra capitão tóg Jesus mỹ ke mãn mũ. “Ã mỹn hỹn jagy nĩ, ã tỹ ình ìn kãki sãn ke ti, isỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he tóg ti mỹ. “Ã vĩ pir ki ình camarada vĩ há' henh mũ. ã vĩ hã tỹ ã tóg ti tỹ há' henh ke mũ,” he tóg, capitão ti. <sup>9</sup> “Ha vé, tỹ sóg pã'i krẽm ke nĩ gé, kỹ soldado ag tóg tỹ ình krẽm ke nýtĩ gé. Hã kỹ sóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Isỹ soldado ù mỹ: kutĩg, hen kỹ tóg tĩ mũ. Sỹ ti mỹ: kunĩg, hen kỹ tóg kãtĩ mũ gé. Isỹ ình camarada mỹ: tag han ra, hen kỹ tóg han mũ. Ình vĩ tỹ sóg ag jẽgnẽg tĩ. Hã kỹ sóg ki kanhró nĩ. ã vĩ tỹ ã tóg ình camarada tỹ há' he há nĩ,” he tóg, capitão ti, Jesus mỹ. <sup>10</sup> Kỹ tóg Jesus mỹ e tĩ, ti vĩ tag ti. Kỹ tóg ã mré mũ ag mỹ: “ha mẽ, Israel ag vĩ ti ri ke tũ nýtĩ,” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ (mỹr), kỹ tóg ình ki rã kỹ jẽ. Ge ve ja tũ sóg nĩ,” he tóg. <sup>11</sup> “Ha vé, ù tỹ hẽn ri ke ag vĩ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá ag kãmũnh mũ, rã pur ja tá ke gé. Abraão mré ag tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, Isaque mré, Jacó mré ke gé, Topẽ tóg ag ki rĩr ke mũ. <sup>12</sup> Ag jãvo Israel krẽ'krẽ ag tóg kuty ki vár ke mũ. Ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke vễ vễ, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg vễsỹrẻnh ke mũ, ãjag jã tỹ ag gángán ke mũ, tỹ gangan ke mũ, vễso jũn kỹ,” he tóg, Jesus ti. ã mré nýtĩ ag mỹ tóg ke mũ.

<sup>13</sup> Kỹ tóg capitão mỹ: “ha tĩg ge,” he mũ. “Ình ki rã kỹ ã tóg jẽ nĩ, hã kỹ ã tóg venh ke mũ sir, ã tỹ nén ve sór mũ ti. ã camarada tỹ ình hur há' hẽ,” he tóg, Jesus ti, capitão mỹ.

Kỹ tóg tĩ mũ sir. Hã ra ti camarada tóg há' he mũ. Hora ên ki tóg há' he mũ, Jesus tỹ hora ki tó mũ ên ki.

*Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ hághá' he*  
(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)

<sup>14</sup> Kĩ Jesus tóg sir Pedro ìn kãra rã mũ. Kĩ tóg ti prũ fi mĩnh fi vég mũ. Kaga fi tóg nỹ nĩ, rỹg kỹ. <sup>15</sup> Kĩ tóg fi nĩgẽ mẽg mũ sir. Kĩ fi rỹg ên tóg tũ' he mũ sir. Kĩ fi tóg nĩ kỹ ag ki rĩr mũ sir. <sup>16</sup> Kutỹ ên kã ag tóg ùn jagrẽ kórég ag tatĩn kãmũ mũ ti to. Kĩ tóg ag mỹ vĩ mũ, kỹ ag tóg pa kãn mũ sir, vẽnħ jagrẽ kórég ag. Ùn kagyga ag hyn han tóg mũ gé sir, Jesus ti. <sup>17</sup> Hã ra tag tóg rãn kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ tỹ Isaiás vĩ tag rãn ja nĩ, ha mẽ: “êg kaga nỹtĩn kỹ tóg êg han, kỹ êg tóg há' he kãn mũ, ti tỹ êg jagfy jagtar tugrĩn,” he ja tóg nĩ, Isaiás ti. Hã ra tóg ge nĩ.

*Û tỹ Jesus mré mũ sór mũ ag*  
(Lc 9.57-62)

<sup>18</sup> Kejẽn ag tóg Jesus pẽnĩn e nỹtĩ, kỹ Jesus tóg ag ve kỹ: “mũ jé ha,” he mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. “Goj kafã ù ra êg mũnh mũ,” he tóg.

<sup>19</sup> Ag mũnh ke to hã Topẽ vĩ to professor ù tóg ti mré vĩnh kãtĩ mũ. “Senhor,” he tóg. “Sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ. ã tỹ hẽ ra tĩg kỹ sóg ã mré tĩ mũ,” he tóg. <sup>20</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Ìn tũ sóg nĩ,” he tóg. “Mĩg vĩ kré nỹtĩgtĩ. Sēsĩ vĩ jagfẽ nỹtĩgtĩ gé. Ag jãvo isỹ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg êprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>21</sup> Kĩ Jesus mré tĩ ù tóg Jesus mỹ vĩ mũ gé. “ã mré sóg tĩ mũ, hã ra sóg ver inh panh tỹ ga ki ti fón sór mũ,” he tóg, Jesus mỹ. <sup>22</sup> Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Ti kénħ tĩ tũg,” he tóg. “Inh mré kãtĩg,” he tóg. “Inh ki ge tũ ag vĩ ã panh ti kej han mũnh mũ. ã tỹ inhhã inh mré kãtĩg há tóg tĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>23</sup> Kĩ tóg sir canoa kãki rã mũ. Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ki ge mũ gé sir, goj kafã ù ra mũ jé.

*Jesus tỹ kóho jũ tỹ tũ' he*  
(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

<sup>24</sup> Ag tỹ goj kãmĩ mũ (hã) ra kóho jũ tóg sir krog he mũ, ha mẽ. Kỹ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra Jesus tóg nũr kỹ nỹ nĩ. <sup>25</sup> Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ

ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Êg kren han nĩ,” he ag tóg. “Êg kãgter ha mẽ tóg tĩ,” he ag tóg.

<sup>26</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nejé mũmẽgmẽg nẽ?” he mũ. “ãjag mỹ inh ki ge há han tũ'?” he tóg. Kỹ tóg nĩ kỹ jẽgnẽ mũ sir, kỹ tóg goj mỹ vĩ mũ sir, kóho mỹ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir. Katy' he tóg mũ, katy tãvĩ tóg tĩ mỹr, ha mẽ. <sup>27</sup> Kỹ tóg vẽnħ kar mỹ e tĩ. “Ti jykre tóg êg mỹ e tĩ,” he ag tóg mũ. “Kóho tóg ti vĩ han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

*Jesus tỹ vẽnħ jagrẽ kórég pan*  
(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

<sup>28</sup> Kỹ tóg goj fĩn rãm kỹ nig kafã ù tá jun mũ sir, Gadara tá, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé. Kỹ ùn régre ag tóg ti kato tẽgtẽ mũ, ùn jagrẽ kórég ag. Vẽnħ kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vẽnħ, vẽnħ kej ti. Jũ mẽ ag tóg nỹtĩ, kỹ ù ag tóg hẽn ra mũ vãnħ nỹtĩ, ag kamẽg kỹ. <sup>29</sup> Jesus kato ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ên ag. Ti ve kỹ ag tóg sir prẽr mũ, ha mẽ. “!..ã hỹn êg tỹ hẽ ri kenh mũ ha, Topẽ kósĩn'..!” he ag tóg mũ. “!..ã mỹ êg vóg kónãn sór mũ ha, êg kurã to hã..!” he ag tóg. Jesus mỹ.

<sup>30</sup> Hã ra porco tóg ki e nỹtĩ. Kakó tá ag tóg jẽg nỹtĩ. <sup>31</sup> Kỹ Nén-Kórég ag tóg Jesus mỹ: “ã tỹ êg pan kỹ ã tỹ porco to êg jẽgnẽnħ há tóg tĩ,” he mũ. <sup>32</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. “Ha mũ jẽg ge,” he tóg. Kỹ ag tóg ên ag togvãnħ kỹ porco ki ge mũ sir, Nén-Kórég ag. Kỹ vãnħ porco ag tóg rãn ki re kãn mũ sir, goj nig ki ag tóg vãr kãn mũ. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, tũ' he ag tóg mũ sir, porco ên ag, mỹr, ha mẽ. <sup>33</sup> Kỹ porco ki rĩr tĩ ag tóg pêtẽ kãn mũ sir, cidade ra, kamẽg kỹ. Tá ag tóg kãmén kãn mũ. Nén-Kórég tỹ jagrẽ ja ên ag tó ag tóg mũ sir, Jesus tỹ ag pan ên ti.

<sup>34</sup> Kỹ vãnħ cidade tá ke kar ag tóg sir Jesus venh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg tá junjun kỹ (ag tóg) Jesus mỹ to vĩ mũ, ti tỹ tá kutẽ jé, ti tỹ ag rã hã nĩ tũ nĩ jé, hã kỹ tóg tĩ mũ.

## 9

*Jesus tỹ ùn kãnhgrĩn kỹ nỹ tỹ há' he*  
(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg canoa ki rã kỹ goj nig kafã ù ra tĩg mãn mũ. Kỹ tóg ã jamã tá jun mũ. <sup>2</sup> Ti tỹ ã jamã tá jun kỹ vãnħ ag tóg ti mỹ ù

vyn ky junjun mü, ün kónhgrĩn ky nỹ ěn, ha mẽ. Ā cama kri tóg nỹ nĩ. Ky Jesus tóg ag tỹ ti ki ge mü vég mü sir. Hã ky tóg ün kãnhgrĩ mỹ: “inh kósin’,” he mü. “Ā fe tỹ há’ hé. Ā tỹ Topẽ vỹ mranh ja ěn tỹ tũ’ hen hã vẽ ha,” he tóg, ti mỹ, ün kónhgrĩ mỹ.

<sup>3</sup> Hã ra Topẽ vỹ to professor ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti vỹ mẽ ky ag tóg to jykrén mü. “Topẽ to vỹ kónãn tóg mü mỹr. Vēsỹ tóg Topẽ han mü mỹr,” he ag tóg mü, Jesus to, ti tỹ ti mỹ: “ã tỹ Topẽ vỹ mranh ja ěn tỹ tũ’ hen hã vẽ,” hen ky. Ky tóg ag mỹ tỹ ü nỹ, ti jykre ti.

<sup>4</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mün ki. Ky tóg ag mỹ: “ãjag ne tog nén ü vènhmỹ to jykrén mü’,” he mü. <sup>5</sup> “Ne nỹ ãjag mỹ vènhmỹ nỹ?” he tóg. “Ün tĩg vãnh tag mỹ sóg: “ã tỹ Topẽ vỹ mranh ja ěn tỹ tũ’ hen hã vẽ ha,” he mü mỹr. Kỹn mỹ ãjag mỹ vènhmỹ?” he tóg. “Sỹ ti mỹ: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vẽ gé. Kỹn mỹ ãjag mỹ vènhmỹ ke gé?” he tóg. <sup>6</sup> “Hã ra isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vẽ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mü, Topẽ vỹ mranh tỹ vènh pãte fón ke tá, ün kãnhgrĩ tag mỹ. Sỹ tá krỹg mü ven jé sóg ke mü, ãjag mỹ,” he tóg.

Hã ky tóg ün kónhgrĩ mỹ: “nĩ ra, jẽg ra, ã kur gé (g) tĩg ra, ã ĩn ra,” he mü. <sup>7</sup> Ky tóg vym ke nĩ mü, ky tóg sir jẽgnẽ ky tĩ mü. Ā ĩn ra tóg tĩ mü (mỹr) sir, ha mẽ. <sup>8</sup> Ky vènh kar ag tóg vég mü. Ky tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Topẽ mỹ ag tóg vỹ há han mü, ti tỹ Jesus mỹ vènh jykre há nĩm ky. ěg mré ke vẽ mỹr, Jesus ti, ěprã ke, hã ra Topẽ tóg ti tar han, hã ky tóg ti tỹ há’ he mü.

*Jesus tỹ Mateus mré vỹ  
(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)*

<sup>9</sup> Ky Jesus tóg ã jamã tá kã kutẽ ky tĩ mü sir. Ky tóg Mateus vég mü sir. Governo mỹ tóg jãnkamy mãg tĩ, imposto kaja ti, ky tóg ã rãnhraj han ky nĩ nĩ. Ky Jesus tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mü, Mateus mỹ. Ky tóg jẽgnẽ ky ti mré tĩ mü sir.

<sup>10</sup> Ky tóg kejẽn ti mré jẽg mü, Jesus ti. Ky ü tỹ hèn ri ke ag tóg tá vènh mãn mü, ti ĩn krẽm, governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag, Topẽ vỹ mranh tĩ ag. Jesus mré ag tóg jẽgjẽg mü, Jesus mré mü tĩ ag mré ke gé. <sup>11</sup> Ky Fariseu ag tóg vég mü. Ky ag tóg ti mré mü tĩ ag mỹ vỹ mü. “Ājag pã’i ne tóg ag mré jẽg mü’,

governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag mré. Topẽ vỹ mranh tĩ ag mré hã tóg jẽg mü’,” he ag tóg, Fariseu ag, Jesus mré mü tĩ ag mỹ.

<sup>12</sup> Hã ra Jesus tóg mẽg mü, ag vỹ ti. Ky tóg ag mỹ kãmén mü, ha mẽ. “Ün kagyga tũ ag vỹ mé dico venh mü tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra ün kagyga ag hã vỹ ti venh mü tĩ,” he tóg. <sup>13</sup> “Ha vé, tag to jykrén, Topẽ vỹ tag to, ha mẽ. “Ājag tỹ jagnẽ jagãgtãn ky tóg inh mỹ há tĩ inhhã,” he tóg, Topẽ ti. “Ājag tỹ inh mỹ nén ü pũn kãfór tóg nĩ, ãjag tỹ jagnẽ jagãgtãn mü tĩ,” he tóg, Topẽ ti. Hã ky jagnẽ jagãgtãn nĩ, ag to vỹ tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. “Inh pi(jé) ü tỹ vènh jykre kuryj han mü ag mỹ: “ãjag jykre tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Ü tỹ Topẽ vỹ mranh ja nĩ ěn ag hã mỹ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh nĩ,” he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ vènh ven,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ěg vãkre kãmén  
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)*

<sup>14</sup> Ky João mré mü tĩ ag tóg ti tá junjun mü sir, Jesus tá. Ky ag tóg ti ki jèmẽg mü. “ěg hã ne tóg vãkrég tĩ’, Fariseu mré ke ag ke gé. ěg jãvo ã mré mü tĩ ag tóg vãkre vãnh nỹtĩgtĩ. Hẽ ri ke jé?” he ag tóg, Jesus mỹ, João mré mü tĩ ag.

<sup>15</sup> Ky Jesus tóg ag mỹ: “hỹ,” he mü. “Vènh kyprũg to kãmũ ag pi(jé) vãkrég tĩ’,” he tóg. “Festa vẽ mỹr, vènh prũgprũg ti, ky ti mré ke ag tóg ün prũg mü ěn venh kãmũ tĩ. Hã ra sóg ün prũg mü ěn ri ke nĩ, hã ky tóg inh mré mü tĩ ag mỹ sér tĩ ver,” he tóg. “Vãhã tóg jun mü, inh kurã ti. Ky hã ag tóg inh pére mũnh mü. ěn kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mü, kurã ěn kã, inh mré mü tĩ ag,” he tóg, Jesus ti.

<sup>16</sup> “Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tũ tỹ kur si jar ki hyn han tĩ ja nỹtĩgtĩ’. Ün kygnej tũ tỹ ki hyn han mü ra tóg jaran kenh mü. Ky kur si jar ěn tóg mág mü. Ün kygnej hã tỹ fag tóg ki han han tĩ, ky tóg jaran ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tón hã vẽ, hã ra tóg kur kygnej ja tũ ri ke nĩ.

<sup>17</sup> Ky tóg ag mỹ: “ky vinho vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mü gé. “ěg pi(jé) vinho kajãg mü tỹ ti fãr si tỹ sacco ki kujẽg tĩ’. Ke tũ nĩ (mũ) ra tóg kunãnh ky jaran ke mü, kógnãj ky. Ky vinho ěn tóg tũ’ he mü, sacco ke gé. Vinho



kajã tỹ ti fãr tãg tỹ ki kujẽn ke vẽ mỹr'," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tó vẽ, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ gé.

*Jesus tỹ ùn kagyga fag tỹ há' he*  
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

<sup>18</sup> Ti tỹ ver ag mré vēmén kỹ pã'i ù tóg tá jun mũ, ha mẽ. Ti krēm tóg grĩnh ke mũ. Kỹ tóg ti mỹ: "ha vé," he mũ. "Inh kósin fi tóg ter ke mũ. Fi venh kãtĩg. ã tỹ ã nĩgé tỹ fi mẽ kỹ fi fe tóg mrin kenh ke mũ, ha vemnĩ," he tóg, pã'i ti, Jesus mỹ. <sup>19</sup> Kỹ Jesus tóg jẽgnẽ kỹ ti mré tĩ mũ sir. Jesus mré mũ tĩ ag vỹ ti mré mũ mũ gé sir. <sup>20</sup> Ti tỹ ti mré tĩg mũ ra ù fi tóg ti tá jun mũ, ùn kaga ù fi. Kyvẽnh krỹg ja tũ han kỹ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. Jesus vatánh tá fi tóg ti kur mẽg mũ sir, ti kur mráj ki. <sup>21</sup> "Sỹ hẽn ri ke mũn ti kur mẽ kỹ inh hỹn han mũ," he fi tóg, to jykrén kỹ. Hã kỹ fi tóg ti kur mẽnh kãtĩ mũ. <sup>22</sup> Hã ra Jesus tóg vĩrĩn ke kỹ fi vég mũ. Kỹ tóg fi mỹ: "inh kósin'," he mũ. "Kamẽg tũg nĩ," he tóg mũ. "ã tỹ inh ki rã hã kỹ ã tóg há' he mũ," he tóg. Kỹ fi tóg há' he mũ sir vèsỹmẽr, ha mẽ.

<sup>23</sup> Kỹ tóg tĩg mãn mũ, Jesus ti. Kỹ ag tóg pã'i ẽn ãn tá junjun mũ sir. Kỹ tóg tá fór nĩ, ùn kygfỹ mũ fag tỹ, ag tỹ ẽg jẽnky tỹ vãkyr ẽn kynkyn tĩ ag tỹ ke gé, ti kósin fi ter kỹ. Kỹ Jesus tóg fag vég mũ. <sup>24</sup> Kỹ tóg: "ha mũ jẽg," he mũ. "Gĩr sĩ fi vỹ ter tũ nĩ. Nũr fi nỹ nĩ," he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mũ. <sup>25</sup> Hã ra tóg fag pan kãn mũ sir. Kỹ tóg gĩr fi nĩgé kãgmĩg mũ sir. Kỹ fi tóg nĩ mũ sir. <sup>26</sup> Kỹ tag kãme tóg vẽnũ kar kri rũm ke mũ, ga ẽn kar mũ hã, Jesus tỹ fi rĩn mãn mũ ti.

*Jesus tỹ ùn kyvó ag tỹ ẽvãnh há hyn han*

<sup>27</sup> Kỹ Jesus tóg tá kãkutẽ mũ sir. Kỹ ùn kyvó rẽgre ag tóg ti nón mũ mũ. Ti nón mũ kỹ ag tóg ti jé prẽr mũ: "!.Davi kósin'..!" he ag tóg. "!.Ëg jagãgtãn ra..!" he ag tóg, prẽnrẽr kỹ.

<sup>28</sup> Kỹ Jesus tóg ãn kãra rã mũ sir. Kỹ ùn kyvó ẽn ag tóg ti nón ge mũ gé sir, ãn kãra. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "inh mỹ ãjag mỹ ãjag hyn han há nĩ?" he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: "hỹ," he mũ. <sup>29</sup> Kỹ Jesus tóg ag kanẽ mẽg mũ sir, ã nĩgé tỹ. Kỹ tóg ag mỹ: "ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãjag tóg há' henh mũ," he mũ. <sup>30</sup> Kỹ ag kanẽ tóg mrin ke mũ sir. Ẽvãnh há' he ag

tóg mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ vỹ tar han mũ. "Ker ù mỹ tó hẽ'," he tóg ag mỹ. <sup>31</sup> Hã ra ag tóg mũ kỹ (ag tóg) vẽnũ kar mỹ tugtó mũ. Kỹ ti kãme ẽn tóg vẽnũ kar kri rũm ke mũ sir.

*Jesus tỹ ùn vỹ vãnũ vỹn*

<sup>32</sup> Kỹ ag mũ kỹ ù tóg ti tá jun mũ gé, ùn jagrẽ kórég. Ti jagrẽ tóg ti vỹ vãnũ han. <sup>33</sup> Kỹ Jesus tóg ti jagrẽ kórég kutẽm mũ sir. Ti tỹ ti kutẽm kỹ tóg sir vỹ há han mũ sir, ùn vỹ vãnũ ja ẽn ti. Kỹ tóg vẽnũ kar mỹ e tĩ. "Ge ve ja tũ ẽg tóg nỹtĩ, ẽg povo tỹ Israel kãmĩ," he ag tóg mũ.

<sup>34</sup> Hã ra Fariseu ag tóg mẽg mũ. Kỹ ag tóg ón kỹ Jesus to vỹ kónãn mũ. "Vẽnũ jagrẽ kórég pan há tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg vẽnũ jagrẽ kórég ag pã'i jykre tỹ ag pan tĩ nĩ, ti tỹ tỹ Japo mré ke nĩn kỹ," he ag tóg, ón kỹ, Fariseu ag. Ag tỹ Jesus to ón hã vẽ.

*Jesus mỹ ùn jagtar ag*

<sup>35</sup> Kỹ Jesus tóg cidade kar mũ tĩ mũ, ẽmã kar ẽn mũ. Ẽg vẽnũ kanhrãn jafã krēm tóg ag kanhrãn tĩ. Ag mỹ tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ẽn tó tĩ sir. Kỹ tóg ùn kagyga ag hyn han tĩ gé sir. <sup>36</sup> Vẽnũ e ẽn tóg ti mỹ jagãgtar nỹtĩ. Û tỹ ag ki rĩr há han ke tóg tũ tĩgtĩ, jo ag tóg vẽnũ ki rĩr há han ki kãgtĩg nỹtĩ gé. Ti tỹ ag ve kỹ tóg carneiro tỹ mẽg mũ ẽkrég mũ sir. Û tỹ carneiro tỹ mẽg ki rĩr tũ nĩn kỹ ag tóg véké mũgtĩ. Tag ri ke ag tóg nỹtĩ, Jesus mỹ, ùn e ẽn ag. <sup>37</sup> Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "sỹ ag ve kỹ sóg ẽg jakré mũ ẽkrég tĩ," he mũ. "Ti e nĩn kỹ ẽg tóg kejẽn kre kãn tũ nĩgtĩ, ẽg pir nỹtĩn kỹ. Ge ti nĩgtĩ. Ûn e ag tóg inh ki ge to há nỹtĩ, hã ra tóg ver ù tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tĩ," he tóg, Jesus ti. <sup>38</sup> "Hã kỹ Topẽ mré vỹ, ti tỹ ù jẽgnẽ jé, ag tỹ ag mỹ ti vỹ tó jé," he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

## 10

*Jesus tỹ apóstolo ag kuprẽg mũ*  
(Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg ùn tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ sir, ti mré mũ tĩ ẽn ag jé. Kỹ tóg ag mỹ vẽnũ jykre nĩm mũ, ag tỹ vẽnũ jagrẽ kórég pan jé, ag tỹ ùn kagyga ag hyn han jé ke gé. Vẽnũ kaga kar tỹ ag tóg hẽ ri ke mũ sir, ti tỹ ag mỹ tag to vẽnũ jykre nĩm kỹ. <sup>2</sup> Û tỹ 12 (ke) ag jijin hã vẽ, ha mẽ, Jesus tỹ ùn vin mũ ag

jygjyn hã vë, ha mẽ. Ûn ve vỹ tỹ Simão nĩ, ký ti jiji ù hã vỹ: Pedro, he mũ. Kar ký ti jãvy vỹ nĩ gé, hã vỹ: André, he mũ, Tiago ke gé, Zebedeu kósın tag ti, ti jãvy tỹ João ke gé, <sup>3</sup> Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Tomás ke gé, Mateus ke gé, governo mỹ jãnkamy mãng tĩ tag ti, Tiago ù ke gé, Alfeu kósın tag ti, Tadeu ke gé, <sup>4</sup> Simão ke gé, ag tỹ ù to: Zelote, he mũ tag ti, kar ký Judas Iscariotes ke gé, Jesus vatánh tá pã'i ag mỹ ti kãmén ke tag ti.

*Jesus tỹ apóstolo ag jëgnë  
(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)*

<sup>5</sup> Ën ag jëgnëg tóg mũ sir, Jesus ti, ag tỹ vënh kar mỹ Topë kãmén jé. Û tỹ 12 (ke) ãn ag jëgnëg tóg mũ, Jesus tỹ ùn kuprëg ja ãn ag. Ký tóg ag mỹ: “ver fóg ag mỹ ınh kãmén mũ tũg nĩ, kanhgág ag mỹ kãmén tũg nĩ gé ver,” he mũ. “Kỹ Samaria tá ke ag jamã ki ge tũg nĩ gé,” he tóg. <sup>6</sup> “Israel ag tãvĩ mỹ tómnĩ ınhhã. Topë mỹ ag tóg tỹ carneiro vãfor ri ke nỹtĩ, ký ag hã mỹ tómnĩ ver,” he tóg. <sup>7</sup> “Ajag tỹ ag mỹ tó ký tag tómnĩ, ha mẽ. Û tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ajag pã'i nĩnh ke vë ùri, hemnĩ, ag mỹ. <sup>8</sup> Ûn kagyga ag hyn han nĩ gé. Ûn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn nĩ. Ûn kaga kren vãnh ãn kren han nĩ. Vënh jagrë kórég ag pan nĩ. Ajag mỹ sóg ge ra ınh jykre nĩm mũ, ký ge ra ag mỹ han nĩ gé. Ag mỹ: ınh mỹ kajãm, he tũg nĩ. <sup>9</sup> Ký jãnkamy ma mũ tũg nĩ, jãnkamy mág, jãnkamy sĩ ke gé. <sup>10</sup> Ký saco ma mũ tũg nĩ gé, bolso ãn. Kur tỹ vënh kri rĩnh tũg nĩ, pën né ù gé mũ tũg nĩ gé, pën to ró ãn. Ký vátó vyn tũg nĩ gé, kátó ti. ınh rãnrãj han ajag tóg mũ. Ký ag tóg to ajag jën ke mũ, vënh kato, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>11</sup> “Kỹ ajag tóg kejën ãmã ù tá junjun ke mũ. Tá ùn jykre há jãvãnh nĩ. Ký ãn ın ra gemnĩ. Ën ın krëm ajag tỹ kurã ki kã panh ke ãn tá krýg nĩ. <sup>12</sup> Ký ın ãn krëm nỹtĩ fag mỹ: “Topë jé ajag ki rĩr, ký ajag jé jatun mỹ nỹtĩ nĩ,” hemnĩ. <sup>13</sup> Fag tỹ ajag mỹ vĩ há han ký fag tóg jatun mỹ nỹtĩ. Fag tỹ ajag mỹ vĩ há han tũ nĩnh ký fag tóg jatun mỹ nỹtĩ tũ nĩ. Fag javo ajag tóg jatun mỹ nỹtĩ. <sup>14</sup> Kejën ù tóg ajag mỹ: “kãge jëg ra,” henh ke tũ nĩ, ãmã ù tá. Ký tá kãpamnĩ, ag tỹ ajag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn ký. Tá kãpa ký ajag pën hã kykũnh nĩ. Ký ag tóg ki kanhró nỹtĩ, Topë tỹ ag to kórég

nĩ ti. <sup>15</sup> Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ãgno ki, isỹ vënh kar jykre tugnỹm ke kurã ãn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ sir, ag tỹ ajag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn ký. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag tóg jykre pãno nỹtĩ ja nĩgtĩ, cidade tỹ Gomorra tá ke ag ke gé. Ký ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ gé, kurã ãn kã. Hã ra ùn tỹ ajag vĩ mẽ jãvãnh ãn ag tóg ag jagãgtar kãfór han ke mũ (mỹr), ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

*Ag tỹ Jesus tugrĩn ãg to jũnh ke  
(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)*

<sup>16</sup> “Carneiro vỹ vënh jy nĩgãn han ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tỹ ag mãn sór nĩn ký. Carneiro ri ke ajag nỹtĩ, hã ra sóg ajag jëgnëg mũ, ù tỹ mĩg ri ke ag to, ký Topë hã tóg ajag jy nĩgãn ke mũ sir. Hã ký vënh ki rĩr há han nĩ. Pỹn jykre han nĩ. Vãjig ti tĩ, pỹn ti, ký ãg tóg kãnhmar ti tỹ hë ri ke tũ nĩgtĩ. Pỹn ri ke han nĩ. Ký sórãg jykre han nĩ gé. Jũ vãnh pë ti nĩ, nén ù vënhmỹ han tũ ti nĩ. Ký sórãg ri ke han nĩ gé. <sup>17</sup> Ëprã ke ag tóg ajag vóg kónãn ke mũ, isugrĩn. Ajag pã'i ag mỹ ag tóg ajag kãmén ke mũ, ag tỹ ajag vóg kónãn jé. Ajag vënh kanhrãnrãn jafã krëm ag tóg ajag mrãnmrãn ke mũ. Hã ký vënh ki rĩr há han nĩ. <sup>18</sup> Fóg tỹ pã'i mág mỹ ag tóg ajag ven ke mũ, pã'i mág ù ag mỹ ke gé. Isugrĩn ajag tóg vënh jagtar tag venh ke mũ, ajag tỹ ag mỹ ınh vĩ ti tó jé, fóg ag kar mỹ ke gé, kanhgág ag mỹ ke gé. <sup>19</sup> Pã'i ag tỹ ajag jé ke ký to jykrén tũg nĩ, ajag tỹ ag mỹ nén tónh ke mũ ãn ti to. Topë kuprĩg hã ne ajag krĩn ke mũ', ký ajag tóg ti tỹ ajag mỹ nén tó mũ ãn hã tónh ke mũ, hora ãn kã. <sup>20</sup> Hã ký ajag tỹ tó tũ vë sir. Ëg jóg kuprĩg tỹ ajag tỹ vëmén hã vë,” he tóg.

<sup>21</sup> “Hã ra ù ag tóg ajag mré pafa mũ fag kãmén ke mũ, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé. Ký ù ag tóg ajag krë kãmén ke mũ gé. Ký ù ag tóg ajag han mũ fag kãmén ke mũ gé, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé, mỹr, ha mẽ. <sup>22</sup> Vënh kar vỹ ajag to jũ ký ajag vóg sór nỹtĩ, isugrĩn. Hã ra ù tỹ isovãnh tũ ãn hã krenkren ke mũ, kurã tỹ ãgno ki,” he tóg, Jesus ti.

<sup>23</sup> “Ag tỹ cidade ù tá ajag vóg kónãn ký, ký cidade ù ra pëtëmnĩ. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Israel ag cidade fĩn rãm kãn ke tũ ajag nĩ, kurã ãn kã. Sĩ ti nĩ, ag tỹ ajag vóg kónãn ke kurã ti. Kãtĩg jé sóg ke mũ, ag tỹ

ge kÿ ãjag vóg kÿ, mÿr, ha mẽ. Tÿ sóg ãprã ke fi kósín nÿ, mÿr, ha mẽ. <sup>24</sup> Aluno pi(jé) ã professor kãfór nÿ'. Ûn camarada pi(jé) ã patrão kãfór nÿ'. <sup>25</sup> Aluno tÿ ã professor ri ke nÿn kÿ tóg há tí. Ûn camarada tÿ ã patrão ri ke nÿn kÿ tóg há tí gé. Iso ag tóg: Belzebu, he ja nÿgtÿ, inh kato vãsãnsãn mũ ag, hã vÿ: Japo, he mũ, hã vÿ: Belzebu, he mũ. Tÿ sóg ãjag professor ri ke nÿ, ãjag patrão ri ke. Ag tÿ iso: Japo, hen kÿ ag tóg ãjag to vÿ kónãn ke mũ gé, ha vemnÿ, ãjag tÿ inh jykre hã han ti kÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tÿ Topẽ hã kamẽg ke  
(Lc 12.2-7)*

<sup>26</sup> “Ge ra ag kamẽg tũg nÿ, pã'i ag. Ëg tÿ péju kÿ nén han mũ tóg vãnh ven kãn ke mũ, ãg tÿ vãnh kar vatánh tá nén to jykrén mũ tóg vãnh ven kãn ke mũ. <sup>27</sup> Isÿ vãnh kar vatánh tá ãjag mÿ nén tó mũ tag tÿ vãnh kar mÿ tó kãn nÿ. Isÿ komẽr hã ãjag mÿ nén tó mũ tag tÿ vãnh kar mÿ jamã há ra tómnÿ. <sup>28</sup> Mũmẽg tũg nÿ, ag kamẽg tũg nÿ, pã'i ag. Ëg tén há ag nÿtÿ, hã ra ag tóg nũgme ki ãg vãm ke kagtũg nÿtÿ, pã'i ag. Ûn pir kamẽg nÿ, hã vÿ: Topẽ, he mũ. Ti hã ne ãg tén kar kÿ nũgme ki ãg vãm ki kanhró nÿ', inferno ki, kÿ ti hã kamẽg nÿ. <sup>29</sup> Ha vé. Sēsÿ vender he ag tí, jãnkamy to, kÿ ag tóg ãn régre to jãnkamy pir mãg tí. Hã ra Topẽ tóg jēsÿ ag ki rÿr tÿgtÿ. Ti tÿ: “hej,” hen kÿ ãg tóg ag pin tí, ke tũ nÿn kÿ ãg tóg ag krenkren tí. <sup>30</sup> Hã ki Topẽ tóg ag ki rÿr tÿgtÿ, sēsÿ ag ki. Ëg ki rÿr tóg tí gé, Topẽ ti. Ëg tÿ nén vég mũ kar ki kanhró tóg nÿ. Hã kÿ tóg ãg gãnh kar nÿgkrén ja nÿ gé, Topẽ ti. <sup>31</sup> Hã kÿ pã'i ag kamẽg tũg nÿ. Jēsÿ kãfór ãjag tóg nÿtÿ, Topẽ mÿ. ãjag kãmÿ ãn pir tóg sēsÿ e kãfór nÿ, ti mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tÿ Jesus kãmén ke  
(Lc 12.8-9)*

<sup>32</sup> “Hã kÿ inh kãmén nÿ, ãprã ke ag mÿ. ãjag tÿ ag kamẽg tũ nÿn kÿ ag mÿ inh kãmén kÿ sóg inh jóg tÿ kanhkã tá nÿ ãn mÿ ãjag kãmén ke mũ gé, kurã ãn kã. <sup>33</sup> ãjag tÿ hã ra inh kãmén tũ nÿn kÿ sóg inh jóg tÿ kanhkã tá nÿ ãn mÿ ãjag kãmén ke tũ nÿ gé, kurã ãn kã, ãjag tÿ iso: “ti ki kagtũg sóg nÿ,” hen kÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tÿ ãg jykre finh ke  
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

<sup>34</sup> “ãjag hÿn iso: “vãnh kar tÿ jagnẽ to há han jé tóg ke mũ,” he tí. Hã tũ vë, ã tÿ hën ri ke tÿ jagnẽ to jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnÿ. <sup>35</sup> Hã kÿ ã tóg ã panh kato tãnh mũ, kÿ ã fi tóg ã mÿnh fi kato tãnh mũ gé. Kÿ ã fi tóg ã má fi kato tãnh mũ gé, mÿr, ha mẽ. <sup>36</sup> Ti mré ke ag vÿ tÿ ti kato vãsãnsãn mũ ag nÿtÿnh mũ, kÿ fi mré ke fag tóg fi kato vãsãn ke mũ gé, ha mẽ. <sup>37</sup> Iso há kãfor nÿtÿmnÿ, ãjag han mũ fag kri, ke tũ nÿ (mũ) ra ãjag tóg inh mÿ há tũ nÿtÿ. Iso há kãfór nÿtÿmnÿ, ãjag krẽ kri, ke tũ nÿ (mũ) ra ãjag tóg inh mÿ há tũ nÿtÿ. <sup>38</sup> Isÿ inh cruz va tũg ri ke han nÿ gé, isÿ tá ter ke ti, hã vÿ: iser ãn ri ke han sór mũ, he mũ. Ke tũ nÿ (mũ) ra ãjag tóg inh mÿ há tũ nÿtÿ. <sup>39</sup> ãjag tÿ iser ri ke han sór tũ nÿtÿn kÿ ãjag tóg nũgme ki kutãnh mũ, ãjag tÿ ãjag jykre tovãnh sór tũ nÿtÿn kÿ. ãjag tÿ isugrÿn kãgter sór kÿ ãjag tóg rÿr krÿg ja tũ ãn venh ke mũ, ãjag tÿ ãjag jykre tovãnh kÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Topẽ tÿ ãg mÿ nén ã há tónh ke  
(Mc 9.41)*

<sup>40</sup> “Û tÿ ãjag mÿ: hej, hen kÿ tóg inh mÿ: hej, he mũ gé sir, kÿ tóg inh ki rã mũ sir. Ti tÿ inh ki rã kÿ tóg ã tÿ inh jënẽg mũ ãn ki rã mũ gé sir, hã vÿ: Topẽ, he mũ. <sup>41</sup> Û tóg Topẽ vÿ tó tí ag mÿ: “ha kãrã,” he tí, ag tÿ Topẽ vÿ tó tí tigrÿn. Ti tÿ ag mÿ vÿ há han kÿ tóg Topẽ mÿ há nÿ sir. Kÿ tóg kejën ti mÿ nén ã há tónh ke mũ, Topẽ ti, ã tÿ ti vÿ tó tí ag mÿ: “ha kãrã,” he mũ ãn mÿ. Û tóg ãn jykre kuryj ag mÿ: “ha kãrã,” he tí, ag jykre kuryj nÿtÿ tigrÿn. ãn mÿ tóg nén ã há tónh ke mũ gé, Topẽ ti. <sup>42</sup> Û tóg kejën ãn sÿ mÿ nén ã nÿm tí, goj hën ri ke mũn. Ûn sÿ tÿ inh ki rã nÿ tigrÿn tóg ti mÿ nén ã nÿm tí. ãn mÿ tóg nén ã há tónh ke mũ gé, Topẽ ti. Ti pi(jé) to nén ã há venh ke tũ nÿ,” he tóg, Jesus ti.

## 11

*João Batista tÿ Jesus ki jẽmẽ  
(Lc 7.18-35)*

<sup>1</sup> Jesus tÿ ã mré mũ tí ag mÿ tó kãn kÿ tóg tá kãkutẽ mũ sir, ã tÿ 12 (ke) ag mré. Kÿ tóg cidade kar mÿ tí mũ sir, vãnh kar kanhrãn kÿ, ag mÿ Topẽ vÿ tón kÿ. <sup>2</sup> Kÿ kejën João tóg ti kãmẽg mũ. Se kÿ tóg nÿ nÿ, João ti, hã ra

tóg Jesus tý nén han mũ mēg mũ sir. Kĩ tóg Jesus mũ vėnh vĩ jėnėg mũ, ă mré mũ tĩ ag tý, João ti. <sup>3</sup> Kĩ tóg Jesus mũ: “ă hă mũ?” he mũ. “Ĕg tý ũn jăvăn hă mũ mũ tý ă nĩ?” Topě tý ũn jėnėg mũ hă mũ tý ă nĩ?” he tóg. “Ĕg mũ ũ jăvăn măn ke tũ nĩ hă, ă pătė?” he tóg, João Batista ti, Jesus mũ.

<sup>4</sup> Kĩ Jesus tóg ti mũ vėnh vĩ jėnėg mũ gé sir. “Hă João mũ ăjag tý nén vėg mũ tag ti tómnĩ, ăjag tý nén mēg mũ tag ti, hă mē,” he tóg. <sup>5</sup> “Tag han inh tĩ, hă mē: ũn kyvó ag vĩ isugrĩn ėvăn hă nỹtĩ. ũn kănhrĩ ag vĩ mũ há han mũ, ũ tý vėnh kaga kren văn han mũ ến ag krenkren han inh tĩ, lepra han mũ ag. ũn kutu ag vĩ ămē há nỹtĩ hă, ũn kăgter mũ ag vĩ rĩnrĩ măn nỹtĩ. ũn jagăgtar ag vĩ Topě vĩ mēg tĩ, ũ tý kănkhă tá nĩ ến tý tý ęg pă'i nĩnh ke to. <sup>6</sup> Kĩ tóg ti tý iso jykrén kónăn tũ nĩn kĩ há' he mũ. Kĩ Topě tóg ti ve há han mũ. Tag tómnĩ, João mũ,” he tóg, Jesus ti. <sup>7</sup> Kĩ ag tóg sir mũ mũ, João mũ tó jé, ti mré mũ tĩ ag.

Ag mũn kĩ Jesus tóg vėnh e ag mũ João kămén mũ. “Ăjag tý ămă tũg ja ra mũn kĩ, ti ve jé, kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ăjag mũ?” he tóg. “Kejėn kăka tóg goj jagma kră tý man man ke tĩ. João jykre mũ ăjag mũ tag ri ke tũ nĩ? Hỹ, ri ke tũ ti nĩ. <sup>8</sup> Kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ăjag mũ? Ti mũ ăjag mũ ũn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó, ũn kur sĩnvĩ ag vĩ cidade mág tá nỹtĩ, pă'i mág ĩn krēm. <sup>9</sup> Kĩ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ăjag mũ? Ti jykre mũ ăjag mũ Topě vĩ tó tĩ jykre ri ke nĩ? Hỹ, Topě vĩ tó tĩ vė mỹr. Hă ra tóg Topě vĩ tó tĩ ag kăfór kar nĩ, João ti. <sup>10</sup> Topě vĩ João jėnė, ti tý ijo tĩg jé. Hă kĩ tag tóg ti to rán kĩ nĩ, Topě vĩ ki, hă mē. “Hă vé, ă jo sóg ũ jėnėnh mũ, ti tý vėnh kar jykre tý há' hen jé, ă tĩg ken jo,” he ja tóg nĩ, Topě ti, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus ti. “Ag jyvėn jé tóg ke mũ, kĩ tóg ėpyr kure ri ke nĩ, ămĩn kurynh ri ke,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ tý rán kĩ nĩ ki, João to. <sup>11</sup> Ki hă sóg tó mũ, hă kĩ sóg ke mũ, hă mē. Ĕpră ke ag kăfór kar ti nĩ, João ti, Topě vĩ tón ki. ũ tý ga kri mũ ag kăfór kar ti nĩ. Hă ra ũ tý hėn ri ke ag tóg ũ tý kănkhă tá nĩ ến tý tý ęg pă'i nĩnh ke ến venh ke mũ. Ag tý venh ke mũ (hă) ra ag tóg kăsir nỹtĩnh mũ. ũn kăsir ến ag tý ęgno pė ến tóg João kăfór nĩnh mũ, hă

ra,” he tóg, Jesus ti.

<sup>12</sup> “João Batista kătĩg kar kĩ ęg tóg văsăn kĩ (ęg tóg) ũ tý kănkhă tá nĩ ến tý tý ęg pă'i nĩ venh ke mũ. Ĕg văsăn kĩ ęg tóg venh ke mũ. <sup>13</sup> Topě vĩ tó tĩ ag kar vĩ Topě vĩ tó ja nĩgtĩ. Kĩ tóg rán kĩ nĩ gé, Topě tý ęg jyvėn mũ ti. Kĩ João tóg tó ja nĩ, ag nón. <sup>14</sup> João vĩ Elias ri ke nĩ. Tag to jykrén. Rán kĩ tóg nĩ, Topě vĩ tý rán kĩ nĩ ki, Elias kătĩg măn ke ti, Cristo kătĩg ken jo. Ti hă vė, João hă vė, Elias kătĩg măn ến ti. <sup>15</sup> ũ nĩgrėg nỹtĩ tý tý jēmē jé, to jykrén jé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>16</sup> “Ũri ke ag vĩ ge nỹtĩ gé, hă mē. Gĩr ag ri ke ag tóg nỹtĩ. Gĩr ag vĩ jagnė mré kănhinhir mũgtĩ. Kĩ ag tóg ăjag mré ke ag jé prėr tĩgtĩ, “mũ nỹ, kănhinhir jé,” hen kĩ. Kĩ ag tóg kejėn jũgũ tĩ. <sup>17</sup> “Ăjag mũ ęg tóg văkyn, kănhinhir kĩ, hă ra ăjag ne vėnh gringrén jăvăn nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagnė mũ. “Ăjag vėnh gringrén jăvăn nỹtĩn kĩ ęg tóg vėsýrėnh mũ sir, ęg kănhinhir kĩ, hă ra ăjag tóg ęg mré fỹ jăvăn nỹtĩ gé,” he ag tóg tĩ gé, ón kĩ jagnė to jũ kĩ, gĩr ag. <sup>18</sup> Gĩr tag ag ri ke ăjag nỹtĩ, João to, iso ke gé. João vĩ văkre ja nĩgtĩ, jėn mág tũ, kron tũ. Kĩ ăjag tóg ti to: “jagrė kórég ti nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti văkre to. <sup>19</sup> Ti jăvo sóg văkrėg tũ nĩgtĩ, jėg sóg nĩgtĩ, kron sóg nĩgtĩ, kĩ ăjag tóg iso: “ti hă ne jėn mág nĩgtĩ, ti hă ne kronkron nĩgtĩ, ti hă ne governo mũ jănkamy măg tĩ ag to há nĩgtĩ, ti hă ne Topě vĩ mranh tĩ ag hă to há nĩgtĩ,” he ăjag tóg sir, iso, ėpră ke fi kósin to. Kĩ João jykre tóg ăjag mũ kórég nỹ, ti văkre to. Jăvo inh jykre tóg ăjag mũ kórég nỹ gé, inh văkrėg tũ to. Hă ra ęg tý ũ jykre tugnỹm kĩ ęg tóg ti jykre há ến ki kănhró nỹtĩ sir. Kĩ tóg tý Topě krė nĩ sir, ũn jykre há ti, kĩ ęg tóg ti ki Topě jykre ki kănhró nỹtĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tý ag mũ João kămén hă vė.

*Jesus tý cidade ũ tá ke ag mũ vĩ kónăn  
(Lc 10.13-15)*

<sup>20</sup> Kĩ Jesus tóg cidade tá ke ag mũ vĩ kónăn mũ sir. Cidade tý hėn ri ke ki tóg ęg tý nén han văn hyn han ja nĩgtĩ, milagre ti, hă ra ag tóg ăjag jykre tovăn hă sór ja tũ nĩgtĩ, ti ki ag tóg ge sór ja tũ nĩgtĩ. Hă kĩ tóg sir ag to vĩ kónăn ja nĩ, hă mē. <sup>21</sup> “Sỹ cidade tý Corazim ki ke ag mũ tag tó sór mũ, hă mē,” he tóg. “Kórég ve jé ăjag tóg ke mũ,”

he tóg. “Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ gé,” he tóg. “Milagre tỹ hên ri ke hyn han isóg ãjag mỹ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh sór tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ãg tỹ nén han vãnh ên hyn han ja tũ nĩ. Sỹ tá milagre ên hyn han mũ ra ag tóg ãjag jykre tovãnh mũ vê, vãsỹ,” he tóg. “Kygfỹ ag mũ vê, ãjag mỹ e tĩn kỹ, ag jykre pãno ên, sỹ ag mỹ tó (hã) ra. Ag jãvo ãjag tóg tovãnh sór tũ nĩ, to jykren sór tũ nĩ,” he tóg. <sup>22</sup> “Tiro tá ke ag vỹ vêsýrénh ke mũ, kurã tỹ êgno ên ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Hã ra ãjag tóg ag vêsýrénh kãfór han ke mũ, ha vemnĩ, ãjag tỹ inh vэг mũ ra inh ki ge sór ja tũ nĩn kỹ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>23</sup> “Sỹ cidade tỹ Cafarnaum ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ūri tóg ver ãjag mỹ sér tĩ,” he tóg. “Ãjag tỹ kanhkã jykre vэг nỹtĩ ra ãjag tóg to jykren tũ nĩ, hã kỹ ãjag tóg nũgme ki vár ke kãn mũ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag vỹ ãjag jykre pãno to kãgter. Ag tỹ sỹ ãjag mỹ nén han mũ vэг mũ ra ag vãsỹ to jykren mũ vê, kỹ ag kãgter ke tũ nĩ vê. Kỹ êg tỹ ũri ag jamã ve vê vê. <sup>24</sup> Kurã tỹ êgno ki ag tóg vêsýrénh ke mũ, Sodoma tá ke ag. Hã ra ãjag tóg ag vêsýrénh kãfór han ke mũ, sỹ vènh kar jykre tugnyĩm ke kurã ên kã, ãjag tỹ inh vэг mũ ra inh ki ge sór tũ nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ êg krĩ tỹ kãnhvy' henh ke (Lc 10.21-22)*

<sup>25</sup> Kỹ Jesus tóg tag tó mũ gé, ha mẽ. “Jóg’,” he tóg. “Tỹ ã tóg kanhkã tãn ag kãfór kar nĩ, kar ã tóg tỹ êprã ke ag kãfór kar nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ nén han mũ ti. Ū tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mũ ag mỹ ã tóg ã jykre ven ja tũ nĩ. Ag mỹ ã tóg kãmén ja tũ nĩ. Ū tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mỹ ã tóg ven ja nĩ, ã jykre ti,” he tóg.

<sup>26</sup> “Hỹ, hã vê. ã tỹ nén to jykren mũn hã vê, hã kỹ ã tóg ag hã mỹ ã jykre ti nĩm. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg’,” he tóg, Jesus ti.

<sup>27</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “inh jóg tóg inh mỹ tovãnh kãn, ã tỹ nén han ja kar ti,” he mũ. “Kỹ ũ pi(jé) ti kósin ki kanhró nĩ’. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ’. Kỹ ũ pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé’. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ’, isỹ

tỹ ti kósin nĩn kỹ. Hã ra sóg ãjag mỹ ti kãmén jé kãtĩ mũ, inh jóg ti. Isỹ tag to ũn kuprêg mũ ag hã mỹ sóg ti kãmén tĩ, inh jóg ti,” he tóg. <sup>28</sup> “Ãjag jagãgtar nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ Topê vĩ ki króm ki kagtĩg nỹtĩ tugrĩn jagtar nỹtĩn kỹ iso kãmũ jêg. Nén ũ tỹ ãjag mỹ jagy tĩn kỹ iso kãmũ jêg. ãjag krĩ tỹ sóg kãnhvy' henh mũ mỹr, ha mẽ,” he tóg. <sup>29</sup> “Inh mré kãmũ jêg. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ. Komêr hã sóg vĩ tĩ. Inh pi(jé) vêsỹ ũn mág han tĩ’, vĩ tar han vãnh sóg nĩgtĩ. ãjag tỹ iso kãmũ kỹ ãjag krĩ tóg há’ henh mũ, ha vemnĩ. Kuprã’ he jé tóg ke mũ, ãjag krĩ ti, ha vemnĩ,” he tóg. <sup>30</sup> “Inh jykre pi(jé) kufy nĩ’, ãjag mỹ’. Isỹ ãjag mỹ nén tó mũ pi(jé) han kórég nĩ’,” he tóg, Jesus ti.

## 12

*Jesus tỹ vènhkãn ke kurã to pã'i (Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)*

<sup>1</sup> Kejên Jesus tóg trigo jo êpỹ mĩ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vènhkãn ke kurã ki ke vê, hã ra ag tóg kókĩnkĩr mũ, vèjên vэг tũ nĩn kỹ. Hã kỹ ag tóg trigo mó ên tỹ kam ke kỹ ko mũ sir. <sup>2</sup> Kỹ Fariseu ag tóg ag vэг mũ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ vĩ mũ. “Ha vé,” he ag tóg mũ ti mỹ. “ã mré mũ tĩ ag ne tóg ãjag tỹ nén han ke tũ han mũ ha’, vènhkãn ke kurã ki’. Vènh rãnrãj vê mỹr, ag tỹ trigo tỹ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus, mỹ.

<sup>3</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Davi tỹ nén han mũ to jykren nĩ,” he tóg. “Ti kókĩr nĩn kỹ tóg ã tỹ nén han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topê pi(jé) ti to jũ mũ, ti tỹ ã tỹ nén han ke tũ han mũ ra. <sup>4</sup> Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topê jo ĩn kãra rã kỹ tóg tá Topê jamĩ ên kó, tỹ ã tỹ konh ke tũ ra. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin gé, Topê jamĩ ên. Topê tũ ki rĩr tĩ ag tỹ konh ke ja vê vê, Topê jamĩ ên, hã ra tóg ko ja nĩ, ti tỹ tỹ Topê tũ ki rĩr tĩ tũ ra, Davi ti. Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ, Topê vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti.

<sup>5</sup> “Kỹ Topê tũ ki rĩr tĩ ag jykre to jykren nĩ gé. Tỹ vènhkãn ke kurã ra ag tóg rãnrãj mũgtĩ, Topê jo ĩn krêm, hã ra ag tóg Topê tũ ki rĩr tĩ. Hã kỹ ag tóg tỹ vènhkãn ke kurã ra ki vènhkãn tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg há nĩ, Topê mỹ. Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ gé, Topê vĩ

tỹ rán kỹ nĩ ki. <sup>6</sup> Ha mẽ, Topẽ jo ãn vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ, tỹ vẽnkhán ke kurã ra. Hã ra sóg Topẽ jo ãn kãfór nĩ, Topẽ mỹ. Hã kỹ inh mré mũ tĩ ag tóg Topẽ mỹ há nỹtĩ, ag tỹ vẽnkhán ke kurã ki vẽnkhán tũ ra,” he tóg, Jesus ti.

<sup>7</sup> “Kỹ Topẽ vĩ tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ. “Ãjag tỹ jagnẽ jagãgtãn kỹ tóg inh mỹ há tĩ,” he ja tóg nĩ. Topẽ ti. “Kỹ tag tóg inh mỹ ãjag tỹ inh mỹ nén ù pũn kãfór nĩ, ãjag tỹ jagnẽ jagãgtãn tag ti,” he ja tóg nĩ. Topẽ ti. ãjag tỹ tag to jykrén mũ ra ãjag tóg inh mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vẽ. Ag kókĩr vẽ mỹr. Nén ù kórég han ja tũ ag tóg nĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>8</sup> “Hã ra sóg tỹ vẽnkhán ke kurã to pã'i nĩ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

*Jesus tỹ ùn nĩgé tóg tỹ há' he  
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)*

<sup>9</sup> Kỹ tóg ãmã ãn tá kutẽ kỹ ãmã ù ra tĩ mũ, kỹ tóg ãg vẽn kanhrãn jafã kãra rã mũ sir. <sup>10</sup> Tã ù tóg nĩ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “mỹ há nỹ vỹ, ãg tỹ vẽnkhán ke kurã ki ù kytãg ke ti?” he mũ. Hã ra ag tóg pã'i ag mỹ: “vẽnkhán ke kurã ki tóg Topẽ vĩ mranh tĩ, ù kytãg kỹ,” he sór mũ. Hã kỹ ag tóg ti ki jẽmẽg mũ. Ag mỹ tóg tỹ vẽn rãnhraj nĩ, ù kytãg ti. Vẽnkhán ke kurã ki ãg nẽji ù kytãg ke tũ nĩ.

<sup>11</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag mẽg tỹ vẽnkhán ke kurã ki kãgnó ki kutẽ kỹ, ãjag mỹ ti kunũnh ke tũ nĩ, tỹ vẽnkhán ke kurã nĩn kỹ?” he mũ. “Ti kunũnh jẽ ãjag tóg ke mũ. Kỹ to jykrén nĩ. <sup>12</sup> ãg mré ke vỹ ãg mẽg kãfór nĩ,” he tóg. “Kỹ tóg há nĩ, ãg tỹ ãg mré ke kytãg kỹ, tỹ vẽnkhán ke kurã ra,” he tóg.

<sup>13</sup> Kỹ tóg ùn nĩgé tóg ãn mỹ: “ã nĩgé tỹ krỹg' hé,” he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir. Hã ra tóg há' he mũ. Ti nĩgé há ãn hã ri ke tóg nĩ, ti nĩgé kórég ja ti.

<sup>14</sup> Kỹ Fariseu ag tóg jũgjũ kỹ pa mũ sir, ãn ãn ki. “ãg hỹn hẽ ri kenh mũ, ti tén jẽ?” he ag tóg mũ, Jesus to. <sup>15</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti tén sór mũ ti. Kỹ tóg sir tá kãkutẽ mũ, ãmã ù ra tĩg jẽ.

*Isaías tỹ Jesus kãmén ja*

Ti tĩg kỹ ùn tỹ hẽn ri ke ag tóg ti nón mũ mũ sir, ùn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé, Jesus ti.

<sup>16</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ker isỹ ãjag tỹ há' he kãmén hẽ,” he mũ. <sup>17</sup> Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ ag tỹ há' he mũ tag ti. Isaías ti, ù tỹ vãsỹ Topẽ vĩ rán tĩ ãn hã vỹ Jesus to tag rán ja nĩ, ti tỹ Topẽ vĩ tóg kỹ. <sup>18</sup> Topẽ vĩ tag tóg ja ti nĩ, ha mẽ: “ha vé, sỹ ùn kuprẽg mũ ãn,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. “Inh camarada ri ke ti nĩ, ti tỹ isỹ nén tóg mũ ãn ki króm há han kỹ. Inh fe pẽ vẽgtĩ, sỹ ti ve kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ti hã mỹ sóg inh kuprĩg jẽnẽnh mũ, kỹ tóg inh vĩ tónh mũ sir. Fóg ag mỹ tóg tónh mũ, kanhgág ag mỹ ke gé, isỹ ag jykre tugnỹm ke ti,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. <sup>19</sup> “Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kỹ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Komẽr hã tóg vĩnh mũ,” he tóg, Topẽ ti. <sup>20</sup> “ãprã ke ag tỹ inh vĩ mranh kỹ ag tóg vãn tỹ ã tỹ tóg' he kỹ kam ke ãn ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pi(jé) ag tỹ kam ke kãn ke mũ', isỹ ù to: inh fe, he mũ ãn ti. Něj gru tỹ nhyn ke sór ri ke ag nỹtĩ gé. Ti pi(jé) ag tỹ nhyn kenh ke mũ', hã ra'. Ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kỹ sóg kejẽn vẽn kar jykre tugnỹm ke mũ. <sup>21</sup> ãn kã ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, Jesus to. Hã ra tóg ge nỹgtĩ.

*Jesus tỹ Japo jykre tóg  
(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)*

<sup>22</sup> Kejẽn ag tóg Jesus to ù pére kãmũ mũ, ùn kyvó. Vĩ vãn tóg nĩ gé. Hã ra tóg jagrẽ kórég nĩ gé, hã kỹ tóg ge nĩgtĩ. Kỹ Jesus tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg vĩ há' he mũ sir. Ve há' he tóg mũ gé sir. <sup>23</sup> Kỹ tóg vẽn kar mỹ e tãvĩ tĩ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “Davi kósin ãn tũ mỹ?” he mũ sir, Jesus to. “Ù tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ãn tũ mỹ?” he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg ti hã nĩ ve nĩ.

<sup>24</sup> Kỹ Fariseu ag tóg mẽg mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ ti. Hã ra ag tóg Jesus to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrẽ nĩ, Belzebu ãn tỹ,” he ag tóg mũ. “Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, hã kỹ tóg ag jagrẽ kórég ag pan tĩ. Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ tóg ag pan tĩ,” he ag tóg, Fariseu ag.

<sup>25</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ: “pã'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽn kỹ ag tóg

jagnē kāgtén kân ke mû,” he mû. “Ēmã pir ki ke ag tỹ jagnē kato tēgtē kỹ, ĩn pir krēm ke fag tỹ jagnē kato tēgtē kỹ fag tóg vēnh kâpãm kỹ nýtĩnh mû, kỹ fag tóg jagnē kāgtén kân ke mû. <sup>26</sup> Ge ti nĩ gé, Nén-Kórég ag. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ũ kutēm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagnē kato tēgtē han mû sir. Kỹ ag tóg jagnē tỹ tũ' henh ke mû gé, Satanás ag. <sup>27</sup> “Belzebu tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he ājag tóg tĩ iso. Jãvo ājag mré ke ag hỹn vēnh jykre tỹ ne tỹ vēnh jagrē kórég ag pan tĩ? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre ki ag pan mû gé', Topē jykre ki mỹ vó? Topē jykre ki ag tóg ag pan tĩ. Ājag tỹ tag to jykrén kỹ ājag tóg inh jykre há ki kanhrân ke mû vē,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. <sup>28</sup> “Topē kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr. Topē kuprĩg tỹ Japo ag pan kân kỹ Topē tóg tỹ ěg pã'i nĩ vē mỹr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>29</sup> mãn sór kỹ, ti ĩn tá, kỹ ěg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mû, kỹ ěg tóg ti tũ mãn tỹ hē ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. ěg tỹ ti se kar kỹ ěg tóg ti tũ mäg mû sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mû ti. Tar ti nĩ, Japo ti. Hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãn ke mû sir. Ag jagrē kórég pan sóg mû sir,” he tóg, Jesus ti.

<sup>30</sup> “Ājag tỹ tỹ inh mré ke tũ nýtĩn kỹ ājag tóg inh kato tēgtē mû. Ājag tỹ inh mré ěprã ke ag tỹ Topē to kãmũ han tũ nĩn kỹ ājag tóg ag kãmũ kamēg mû,” he tóg.

<sup>31</sup> “Hã kỹ sóg ājag mỹ tó mû. Ājag tỹ Topē vĩ mranh mû ra tóg ājag mỹ vēnh pãte fón sór mû, Topē ti. Ājag tỹ Topē to vĩ kónãn mû ra tóg ājag mỹ vēnh pãte fón sór mû gé. Ājag tỹ hã ra Topē kuprĩg to: “Japo tỹ ěg jagrē vē,” hen kỹ tóg ājag mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha sir, Topē ti,” he tóg, Jesus ti. <sup>32</sup> “Ājag tỹ iso vĩ kónãn mû. Ājag tỹ hã ra Topē kuprĩg to vĩ kónãn kỹ tóg ājag mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha. Ājag tỹ ga kri mũn kỹ tóg ājag mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ, Topē ti, ājag ter kar kỹ tóg ājag mỹ vēnh pãte fón mãn ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

### *Ka to comparação (Lc 6.43-45)*

<sup>33</sup> “Ěg tỹ ka kanē ko há krãn kỹ ti kanē vỹ ko há nĩ, ěg tỹ ka kanē ko vãnħ krãn kỹ ti

kanē vỹ ko kórég nĩ gé. Ěg tỹ ti kanē ve kỹ ěg tóg: “ũn kanē ko vãnħ ja vē,” henh ke mû. Ge ti nĩgtĩ, ěg jykre ti. Ũn jykre há tóg há nĩ, ũn jykre kórég tóg kórég nĩ gé. <sup>34</sup> Pỹn ri ke ājag nýtĩ. Kórég tãvĩ ājag nýtĩ, hã ra ājag tóg ón kỹ nén ũ há tó sór tĩ. Ěg jēnky ki tóg kutē tĩ, ěg tỹ nén to jykrén mû ti. Ěg jykre kórég tãvĩ nĩn kỹ ěg tóg nén ũ kórég tãvĩ tó tĩ. Hã kỹ ājag pi(jé) tó há han tĩ'. <sup>35</sup> Ũn jykre há vỹ nén ũ há kar to jykrén tĩ, kỹ tóg ěg mỹ tó há han tĩ gé sir, Ũn jykre kórég vỹ nén ũ kórég kar to jykrén tĩ, kỹ tóg ěg mỹ tó kónãn tĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

<sup>36</sup> “Ki hã sóg tó mû ājag mỹ, hã kỹ sóg ke mû kurã tỹ ěgno ki, sỹ vēnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn ki sóg ājag vỹ tugnỹm ke mû. Kỹ ājag tỹ ón kỹ vĩ ja nĩn kỹ sóg ěn venh ke mû gé. Ājag tỹ nén tó ja kar tugnỹm jé sóg ke mû, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>37</sup> “Ājag tỹ vĩ há han ja nĩn kỹ ājag tóg inh mỹ há nýtĩ gé. Ājag tỹ vĩ kórég han ja nĩn kỹ ājag tóg inh mỹ kórég nýtĩ. Kỹ ã kato tē mû ag mỹ Topē jykre tón hã vē.

### *Ag tỹ milagre ve sór (Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)*

<sup>38</sup> Kỹ Topē vĩ to professor ũ ag tóg Fariseu ũ ag mré Jesus mỹ: “Senhor,” he mû. “Ěg tỹ ã tỹ milagre han venh há tóg tĩ,” he ag tóg mû, Jesus mỹ.

<sup>39</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kórég ājag nýtĩ,” he mû. “Topē ki ge sór vãnħ ājag tóg nýtĩ,” he tóg. “Ājag tỹ milagre ve sór mû tag venh ke tũ ājag tóg nĩ. Nén pir hã ve jé ājag tóg ke mû, hã vỹ: Jonas tỹ nén ve ja ěn ri ke, he mû, vãsỹ Topē vĩ tó tĩ ěn tỹ nén ve ja ěn ri ke.

<sup>40</sup> Jonas ěn vỹ goj tãn nug kãkã nĩ ja nĩ, kurã tãgtũ ki, kuty tãgtũ ki ke gé. Tag ri ke ve jé sóg ke mû gé. Ga krēm sóg nỹnh mû, kurã tãgtũ ki, kuty tãgtũ ki ke gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>41</sup> “Kỹ Nínive tá ke ag vỹ ājag kato vĩnh ke mû sir, kurã tỹ ěgno ki, ha vemnĩ. Ag tỹ Jonas vĩ mẽ kỹ ag tóg ājag jykre kórég tovãnħ, Nínive tá ke ag. Tỹ sóg Jonas kãfór nĩ, hã ra ājag tóg ājag jykre kórég tovãnħ sór tũ nĩ, sỹ Nínive tá ke ag jãvo ājag mỹ tó mû ra. Hã kỹ ag tóg ājag jykre kórég tónħ ke mû, kurã ěn kã, ha vemnĩ. <sup>42</sup> Kỹ pã'i mág ěn

fi, pã'i tỹ rainha ên fi, ù tỹ kanhkã fyn ja tá kãtĩg ja ên fi vỹ nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ êgno kã. Ajag mré fi tóg jẽnh ke mũ, kỹ fi tóg ajag to vĩ kónãn ke mũ gé. Kanhkã fyn ja tá fi tóg kãtĩg ja nĩ, vãsỹ, fi tỹ Salomão vĩ mẽ jé. Salomão kãfór vỹ tỹ inh nĩ, hã ra ajag tóg inh vỹ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Vẽnh jagrẽ kórég jykre  
(Mc 11.24-26)*

<sup>43</sup> “Kejẽn sóg vẽn jagrẽ kórég ù kutẽm mũ. Kỹ sóg ga kórég mũ tĩ mũ, ti jagrẽ ên ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ tá. Vẽnkhán ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hẽ ri ken kỹ vẽnkhán ke tũ tĩn kỹ. <sup>44</sup> Kỹ tóg vãhã to jykrén mũ sir. “Inh hỹn ên ra tĩg mãn ha, sỹ ù tá kãkutẽ ja ên ra. Inh mẽ tóg tỹ ìn ri ke ja nĩ. Kỹ inh hỹn tóg ti kãra rã mãn ha,” he tóg mũ sir, ti jagrẽ ja ên ti. Kỹ tóg ti venh tĩ mũ sir. Hã ra tóg sir krĩ há nĩ, kỹ tóg ti mẽ ìn há ri ke nĩ sir, in prur, ìn kuprã, ìn sĩnvĩ ri ke. <sup>45</sup> Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mẽ tónh tĩ mũ sir. “Ha kãmũ jẽg he tóg mũ sir. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Kỹ ag kar tóg ù ên kãge mũ, tỹ ag ti jagrẽ nỹtĩ, isỹ ùn mẽ ti jagrẽ pir kutẽm ja ên ti. Hã kỹ to, kórég tãvĩ nĩ sir. Ti jagrẽ pir kutẽm inh nĩ vẽ, hã ra tỹ 8 (ke) ag tóg sir tỹ ti jagrẽ nỹtĩ, ti tỹ inh ki rã tũ nĩn kỹ. Ajag mẽ tóg ge nĩnh mũ, kurã tỹ êgno ki. Ùri ajag jykre vỹ pãno nỹ. Hã ra kurã ên ki tóg sir pãno kãfór nỹnh mũ. Kỹ ajag tóg sir to jagtar tãvĩ nỹtĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus mré ke pẽ fag  
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)*

<sup>46</sup> Ti tỹ ver tỹ vẽnẽn kỹ ti mỹnh fi tóg tá jun mũ sir, ti jãvy ag mré. Ti mẽ fag tóg vẽnẽn vỹ jẽnẽg mũ, fag tỹ ti mré vẽnẽn jé. <sup>47</sup> Kỹ ù tóg ti mẽ tónh kãtĩ mũ. “Ã mẽnh fi vỹ re tá jẽ, ã jãvy ag mré. Fag tỹ ã mré vẽnẽn ke nẽji,” he tóg, Jesus mẽ. <sup>48</sup> Kỹ tóg ù tỹ ti mẽ tó mũ ên mẽ: “inh mẽnh fi mẽ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré?” he mũ. “Inh mẽnh pẽ fi pijé', inh jãvy pẽ ag pijé',” he tóg. <sup>49</sup> Kỹ tóg ti mẽ ã mré mũ tĩ ag ven mũ sir, ã nĩgé tỹ. Kỹ tóg ti mẽ: “inh mẽnh pẽ fi hã vẽ, inh jãvy pẽ ag hã vẽ,” he mũ, ã mré mũ tĩ ag to. <sup>50</sup> “Ù tỹ inh panh tỹ kanhkã tá nĩ ên vỹ ki króm mũ vỹ tỹ inh jãvy pẽ ag nỹtĩnh mũ, inh ve pẽ fag ke ge, inh mẽnh pẽ fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

## 13

*Nén fy to comparação  
(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)*

<sup>1</sup> Kurã ên kã Jesus tóg ìn tá kãkutẽ mũ, kỹ tóg goj nig ra tĩ mũ. Tá tóg nĩ nĩ sir. <sup>2</sup> Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ tá vẽn mãn mũ sir, ti rã hã, kỹ tóg canoa kãkã nĩ mũ sir, jo ùn e ên ag tóg nig fyr tá nỹtĩ. <sup>3</sup> Kỹ tóg ag kanhrãn mũ sir. Ag mẽ tóg comparação tỹ hẽn ri ke hyn han mũ. Kỹ tóg ag mẽ: “ù tỹ Topẽ vỹ tó mũ vỹ ge nỹtĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nèn ù fy vãvãm tĩ mũ,” he tóg. <sup>4</sup> “Ti tỹ vãvãm kỹ ti fy ù tóg ãpry kri, ãmĩn kri kutẽ mũ, kỹ sēsĩ tóg ti ko mũ sir. <sup>5</sup> Ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ, ga e tũ ki. Kỹ tóg kãnhmar mur mũ vẽ, ga sĩ ên ki. <sup>6</sup> Hã ra rã tóg ã tỹ êg nĩno kã sa kỹ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kỹ tóg tóg mũ. <sup>7</sup> Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mũ, kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, kỹ tóg ti kri rũm mũ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir. <sup>8</sup> Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mũ, kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanẽ há han tóg mũ gé. Ù tóg kanẽ tỹ 100 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han. <sup>9</sup> Ùn nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

*Êg tỹ comparação to vẽnẽn kanhrãn ke  
(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)*

<sup>10</sup> Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, kỹ ag tóg ti mẽ: “ã tỹ ne tó nẽ?” he mũ.

<sup>11</sup> Kỹ Jesus tóg ag mẽ: “ãjag hã ne ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ ên ki kanhró nỹtĩnh mũ',” he mũ, “ù tỹ inh jo nèn tó ja tũ ên ti,” he tóg mũ. “Hã ra ùn e ên ag vỹ ki kanhrãn kãn ke tũ nĩ,” he tóg. <sup>12</sup> “Hã kỹ tóg ge nĩ. Ù tỹ nèn to jykrén há han kỹ tóg ù to jykrén mãn', ù to jykrén mãn' he mũ. Komẽr hã tóg to jykrén kãn ke mũ. Ù tỹ nèn to jykrén tũ nĩn kỹ tóg ti mẽ tũ' he mũ, ti tỹ to jykrén sĩ han kỹ. <sup>13</sup> Hã kỹ sóg ùn e ên ag mẽ comparação han mũ, ag tỹ mẽ há han sór tũ nỹtĩnh kỹ. Kỹ ag tóg ón kỹ mẽg mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, to jykrén tũ ag nỹtĩ sir. <sup>14</sup> Hã ra tóg rãn kỹ nĩ gé. Isaías tỹ vãsỹ Topẽ vỹ tó kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. “Mẽ jé ajag tóg ke mũ ón kỹ, hã ra ajag tóg to jykrén tũ nĩnh mũ, kỹ ajag tóg ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. <sup>15</sup> Povo tag ag vỹ krĩ tũ nỹtĩ, nĩgrẽg kutu ag tóg nỹtĩ gé, kanẽ kyvó ag tóg nỹtĩ gé, ag tỹ nèn ù ve sór tũ nỹtĩnh kỹ, ag tỹ jẽmẽ sór tũ nỹtĩnh kỹ, ag tỹ



to jykrén sór tũ nýtĩn kũ ke gé. Hã kũ ag tóg inh ki ge sór tũ nýtĩ gé, kũ sóg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé," he ja tóg nĩ, Isaías ti, povo tag to," he tóg, Jesus ti.

<sup>16</sup> "Ag jãvo ãjag hã vỹ nĩgrêg há nýtĩ, hã kũ ãjag tóg ag jãvo jẽmẽ há han mũ. <sup>17</sup> Ha mẽ, ù tỹ hên ri ke ag vỹ inh ve sór e ja nĩgtĩ, vãsỹ, ãjag tỹ ùri vég mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh kãtĩg ke jo kãgter. Topẽ vỹ tó tĩ ag vẽ. Jykre kuryj ag nýtĩ ja nĩ, hã kũ ag tóg ãjag tỹ nén vég mũ tag ve sór e ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩgtĩ, mẽ ja tũ ag nĩgtĩ, ãjag tỹ ùri nén mẽg mũ ti. Ag tỹ vég tũ ra ag tóg kãgter. ãjag hã ne mẽg mũ', inhhã'," he tóg, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag mẽ tóg ke mũ.

### *Jesus tỹ nén fy to comparação kãmén (Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)*

<sup>18</sup> "Kỹ sóg ãjag mẽ kãmén mũ, nén fy kanẽ tag ti, ha mẽ. <sup>19</sup> Û tóg kejẽn ón kũ Topẽ vỹ mẽg mũ, ti tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ti. Hã ra tóg to jykrén tũ nĩ, ã tỹ ón kũ mẽn kũ. Kũ Nén-Kórég vỹ ti mẽ tỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ mẽ ja ti tỹ. Kã jatu tóg nĩ sir. Êpry kri, êmĩn kri kutẽ mũ ãn hã vẽ. <sup>20</sup> Kũ ti fy ù tóg pãró kri kutẽ mũ. Û vẽ gé. Topẽ vỹ mẽg tóg mũ gé. Kũ tóg kãnhmar: "hej," he mũ sir. Ti mẽ tóg sér tĩ. <sup>21</sup> Hã ra tóg tỹ nén kré jãre tũ ri ke nĩ mẽr. Kũ tóg tĩg sĩ han mũ, Topẽ mré. Nén ù jagy kutẽ kũ tóg Topẽ tovãnh mũ sir, ù tỹ Topẽ vỹ tũgrĩn ti kato tẽ kũ. Kãnhmar tóg tovãnh mũ. <sup>22</sup> Ti fy ù tóg sónh kãki kutẽ mũ. Û vẽ gé. Topẽ vỹ mẽg tóg mũ gé. Hã ra tóg ã rãnhrãj hã mẽ ãkrég mũ sir. Nén kar to éntóg mũ sir, ón kũ rico nĩ sór jé. Hã kũ Topẽ vỹ tóg ti mẽ katy tĩ sir. Kũ tóg han tũ nĩ sir, kanẽ ti. <sup>23</sup> Ti fy ù tóg ga há kri kutẽ mũ. Û vẽ gé. Topẽ vỹ mẽg tóg mũ gé. Mẽ kũ tóg to jykrén mũ sir. Kũ tóg kanẽ han mũ sir. Kũ ù vỹ tóg kanẽ tỹ 100 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 60 (ke) han, jo ù vỹ tóg kanẽ tỹ 30 (ke) han," he tóg, Jesus ti.

### *Vãnh to comparação*

<sup>24</sup> Kũ tóg comparação ù han kũ: "Nén-Kórég tỹ inh rãnhrãj kókén sór mũ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ," he mũ. Kũ tóg: "ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ," he mũ. "Kejẽn ù tóg nén fy vãvãm mũ, ti japỹ tá, tỹ ti jakré nỹ jé. <sup>25</sup> Kũ tóg nũr tĩ mũ, ti camarada ag ke gé. Kũ ti kato tẽ mũ

ẽn tóg kutyg kũ ra tĩ mũ, ti japỹ ãn ra, kũ tóg vãnh fy vãvãm mũ, trigo fy ãn kãmĩ. Kũ tóg tĩ mũ sir, vãnh fy ãn vãvãm kar kũ. <sup>26</sup> Kũ trigo tóg mur mũ, mog tóg mũ, kanẽ han tóg mũ sir. Hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ gé. <sup>27</sup> Kũ ti camarada ag tóg ãjag patrão mẽ tónh mũ mũ. "Trigo fy vãvãm ãg tóg mũ vẽ, hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ. Ne nẽ hỹn?" he ag tóg ti mẽ.

<sup>28</sup> Kũ tóg ag mẽ: "ãg kato tẽ mũ ãn rãnhrãj hã vẽ," he mũ. "Ën hã ne isũ kókég'," he tóg. Kũ ag tóg ti mẽ: "kỹ ãg mẽ vãnh ãn kunũnh ke tũ nĩ?" he mũ.

<sup>29</sup> Kũ tóg ag mẽ: "hỹ," he mũ. "ãjag tỹ vãnh ù kunũnh kũ tóg ãjag tỹ ti pẽn ù kunũnh ha mẽ tĩ, vãnh mré. Kũ kunũnh tũg nĩ. <sup>30</sup> Vãnh hỹn tóg trigo mré mog mũ gé. Kũ ãg tỹ kre kũ sóg ù tỹ krég mũ mẽ tónh ke mũ. "Vãnh kre vén nĩ," he jé sóg ke mũ. "Ti kre kar kũ ti tógfĩ, ãg tỹ ti pũn jé. Kar kũ ãjag tóg trigo krenh ke mũ, sỹ pãjó krẽm vin han jé," he jé sóg ke mũ," he tóg, ag patrão ti," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ón kũ Topẽ ki ge kũ nýtĩ ãn ag tó jan hã vẽ.

### *Mostarda fy to comparação (Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)*

<sup>31</sup> Kũ tóg ag mẽ nén ù tó mũ gé sir. "Û tỹ kanhkã tá nĩ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ," he tóg. "Ka tỹ mostarda fy ri ke tóg nĩ. Ti krãn ãg tóg tĩ, ãg japỹ ki, ka tỹ mostarda fy ti. <sup>32</sup> Kãsir ti nýtĩ, ti fy ti. Û fy vỹ ti sĩ ri ke tũ nĩ. Ti krãn kar kũ tóg mog mũ. Kũ tóg ãgóho ag kãfór nĩ. Pẽ mág ti nýtĩ, hã kũ sēsĩ ag vỹ kri krég tĩ, ti pẽ kri," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ãg tỹ ti vỹ tó vén kar kũ vẽn kar kri rũm ke mũ kãmén hã vẽ.

### *Fermento to comparação (Lc 13.20-21)*

<sup>33</sup> Kũ tóg ag mẽ comparação ù tó mũ gé sir, kũ tóg: "Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ," he mũ. "Ûn tỹtã fag tóg pão han tĩ. Pão han jé fag tóg pão jẽgia jafã tỹ fermento ãn tỹ farĩnh mré jẽgãg tĩ. Fermento sĩ ãn tỹ pão kar ãn tóg són ke kãn tĩ," he tóg, Jesus ti. Ti vỹ tỹ vẽn kar kri rũm ke kãmén hã vẽ.

### *Jesus tỹ comparación tỹ ãg kanhrãn (Mc 4.33-34)*

<sup>34</sup> Comparação tỹ ge han tóg tĩ, Jesus ti, vãnh kar mỹ. “Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke mũ vỹ ge nĩnh mũ,” he tãvĩ han tóg tĩ ag mỹ. <sup>35</sup> Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, Jesus tỹ comparação han ke mũ ti. Vãsy Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg Jesus kãmén kỹ tag tó ja nĩ ti to, ha mẽ. “Comparação han jé sóg ke mũ. Inh jo tó ja tũ ẽn tó jé sóg ke mũ. Û vỹ tag mẽ ja tũ nĩ ver, sỹ tónh ke mũ tag,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ẽn, Jesus to. Hã ra tóg hã tó tĩ, Jesus ti.

#### *Jesus tỹ vãnh to comparação kãmén*

<sup>36</sup> Ag mỹ kãmén kãn kar Jesus tóg vãnh e ẽn ré kỹ ãn kãra rã mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti ki jẽmẽ jé. “Ëg mỹ ã tỹ ag mỹ kãmén ja ẽn ti tó mãn nĩ, ã tỹ ag mỹ trigo mré vãnh tó ja ẽn ti. Ëg tỹ ver to jykrén tũ tóg tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

<sup>37</sup> Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Ëprã ke fi kósin vỹ trigo fy vãvãm mũ. Inh hã vễ,” he tóg mũ. <sup>38</sup> “Ga hã to sóg: ẽpỹ, he mũ. Kỹ trigo ẽn vỹ Topẽ krẽ ag ri ke nỹtĩ, kỹ vãnh vỹ Nén-Kórég krẽ ag ri ke nỹtĩ. <sup>39</sup> Û tỹ ag han mũ vỹ tỹ Japo ti nĩ, Nén-Kórég ẽn krẽ ag. Ti colher ke kurã hã vỹ: kurã tỹ ẽgno, he mũ. Û tỹ trigo colher ke mũ ag vỹ tỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag nỹtĩ. <sup>40</sup> Kurã tỹ ẽgno ki ag tóg ẽg tỹ vãnh pũn ẽn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag tỹ. <sup>41</sup> Ëprã ke fi kósin ẽn, inh hã vỹ isỹ jẽgnẽ jafã ẽn ag jẽgnẽnh ke mũ sir, kỹ ag tóg ù tỹ vãnh jykre pãno han mũ kar ag génh kãn ke mũ, ù tỹ ù ag mỹ: “ha jatun mỹ Topẽ vĩ mranh,” he mũ kar ag ke gé. <sup>42</sup> Ag génh kỹ ag tóg pĩ gru mág ẽn ki ag vãm ke mũ sir. Tá ag tóg vễsỹrénh tãvĩ han tĩ. Æjag jã tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, gangan ke jé ag tóg ke mũ, jũ kỹ, vễsỹrénh kỹ ke gé. <sup>43</sup> Kỹ ùn jykre kuryj ag vỹ há pẽ nỹtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rã gru ri ke, ag tỹ ãjag jóg tá nỹtĩnh ken kỹ sir, ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ven kỹ. Ûn nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

#### *Ëpỹ ki jãnkamy to comparação*

<sup>44</sup> “Kỹ ẽg tỹ ù tỹ kanhkã tá tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ. Û tỹ ã patrão japỹ tá jãnkamy ne kunũnh kỹ péju mãn kỹ nĩm ri ke tóg nĩ. Ti péju mãn kỹ tóg ã tỹ nén kar fón kãn mũ sir, ti kaja to ẽpỹ ẽn vyn jé sir. Ëpỹ ẽn vyn kar kỹ jãnkamy ẽn vỹ

tỹ ti tũ nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ ti ki rã sór kỹ ẽg tũ fón kãn tón hã vễ.

#### *Pérola to comparação*

<sup>45</sup> “Ëg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke vỹ tag ri ke nĩ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Negociante ù tóg jãnka han jafã tỹ negociar he tĩ, pérola tỹ. Hã kỹ tóg ùn há kuprẽg tĩgtĩ. <sup>46</sup> Kejẽn tóg ùn há pẽ ù vég mũ sir, ùn kaja e. Kỹ tóg ã tũ vãm kãn mũ sir, ã tỹ ùn sĩnvĩ pẽ ẽn kajãm jé, ti tỹ tỹ tũ nĩ jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ ti ki rã sór kỹ ẽg tũ vãm kãn tó mãn hã vễ gé.

#### *Rede to comparação*

<sup>47</sup> “Ëg tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke to comparação vễ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Rede ri ke tóg nĩ, ẽg tỹ tỹ pirã kugmĩ jafã ẽn. Ti fig ẽg tóg tĩ, goj kãkã, ẽg tỹ pirã kugmĩ jé, kãkofár ke gé. <sup>48</sup> Ki ti fón kar kỹ ẽg tóg nỹgnỹn mũ sir, goj ki ẽg tóg pirã mré kãkofár gég tĩ. Génh kỹ ẽg tóg ùn mág ag hã kuprẽg tĩ, ma mũ jé. Ûn kãsir ẽn togvãnh ẽg tóg tĩ. <sup>49</sup> Ge ti nĩgtĩ, kurã tỹ ẽgno ki. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag tóg ùn jykre kuryj ag kuprẽg ke mũ, Topẽ mỹ. <sup>50</sup> Ûn jykre pãno ag vãvãm jé ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ẽn ki. Tá ag vễsỹrénh vễ sir. Æjag jã tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, tỹ ag gangan kej ke mũ, jũ kỹ, vễsỹrénh kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ ẽg tỹ ti ki rã sór jé kãmén hã vễ.

#### *Ëg panh to comparação*

<sup>51</sup> Kỹ tóg ã mré mũ ti ag mỹ: “ãjag mỹ tag to jykrén kãn mũ, sỹ ãjag mỹ nén kãmén mũ tag ti?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ sir.

<sup>52</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Û tỹ Topẽ vĩ to professor ẽn, ti tỹ kanhkã tá nĩ ẽn jykre ki rãn kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Ëg panh ri ke tóg nĩ, ti tỹ tỹ nén ù mág nĩn kỹ. Ëg panh tóg kejẽn ẽg mỹ ã tỹ nén sĩnvĩ ven tĩ, ti tỹ ùri mǎg mũ ti, ti tỹ vãsy mãn ja ẽn ke gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ẽg mỹ ẽg tỹ Topẽ vĩ ki kanhrãn ke tó vễ. Ëg tỹ to estudo han kỹ ẽg tóg vãsy rán kỹ nĩ ẽn tónh ke mũ, kỹ ẽg tóg ù tỹ ùri tó mũ tag tónh ke mũ gé. Jesus tỹ tag to ẽg mỹ comparação han hã vễ.

*Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke*  
(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

<sup>53</sup> Ag mÿ kãmén kãn kar kÿ tóg tá kãkutẽ mÿ sir. <sup>54</sup> Kÿ tóg ã jamã ra tĩ mÿ sir. Tá jun kÿ tóg ãg vãnh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mÿ. Kÿ tóg ag mÿ e tĩ, ti vĩ ti. Kÿ ag tóg ti to vĩ kónãn mÿ. “Hên tán hÿn ki kanhrãn, vãnh jykre tag ki? Û nÿ hÿn ti kanhrãn, ti tÿ nén han vãnh tag hÿn han jé?” he ag tóg ti to. <sup>55</sup> “Ïn han tĩ ên kósin vẽ mÿr,” he ag tóg. “Ti mÿnh fi vÿ tÿ Maria fi nĩ, kÿ ti jãvy ag vÿ ki nÿtĩ, Tiago, José, Simão, Judas. <sup>56</sup> Kÿ ti ve fag vÿ tag ki nÿtĩ gé, ãg mré. Ti tÿ ne jé ãg kãfór nĩ sór nẽ hÿn?” he ag tóg mÿ sir, Jesus to.

<sup>57</sup> Kÿ tóg ag mÿ tÿ ù nÿ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “êmã ù tá ke ag tóg Topê vĩ tó tĩ to é he tũ nÿgtĩ mÿr,” he mÿ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg.

<sup>58</sup> Kÿ tóg tá milagre e hÿn han tũ nĩ. Ûn kaga nÿtĩ pir ag tÿ há' he tóg, ùn e tÿ há' he tũ ti nĩ, ag tÿ ti ki ge jãvãnh nÿtĩn kÿ.

## 14

### *João Batista ter* (Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

<sup>1</sup> Kÿ kejẽn pã'i mág tÿ governador tÿ Herodes vÿ mæg mÿ, Jesus kãme ti. <sup>2</sup> Kÿ tóg ã camarada ag mÿ: “João Batista vẽ hÿn, ãjag tÿ inh mÿ ù tó mÿ ti,” he mÿ. “Ti hÿn tóg rĩr mãn, sÿ ti tén kar kÿ, hã kÿ tóg milagre tÿ hên ri ke hÿn han tĩgtĩ,” he tóg, Herodes ti, ã camarada ag mÿ, Jesus to.

<sup>3</sup> Herodes vÿ João se ja nĩ, vese ja kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugnĩn. Ti jãvy tÿ Filipe prũ fi ja vẽ, hã ra tóg fi kunũnh kÿ fi tÿ prũg mÿ, Herodes ti. Kÿ João tóg ti mÿ. <sup>4</sup> “ã hã ne tóg ã mrẽ ke prũ fi tÿ prũg mÿ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topê vĩ mranh mÿ,” he tóg, João ti, Herodes mÿ.

<sup>5</sup> Kÿ Herodes tóg ti tén sór mÿ, hã ra tóg vãnh kar kamæg mÿ. Vãnh kar tóg João to: “Topê vĩ tó tĩ ù vẽ,” he tĩ. Kÿ Herodes vÿ ag kamæg mÿ. <sup>6</sup> Hã ra tóg kejẽn Herodes mur ja kurã tá krÿg mÿ. Kÿ festa ên kã Herodias fi kósin fi vÿ ag jo vãnh grén mÿ sir, ti mré jæg mÿ ag jo. Kÿ tóg Herodes mÿ sĩnvĩ tĩ. <sup>7</sup> Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ nén to vĩ kar nĩm jé sóg ke mÿ ã mÿ, sÿ ke há vẽ,” he mÿ, Herodes ti.

<sup>8</sup> Kÿ fi tóg ã mÿnh fi mÿ ke mÿ. Kÿ fi mÿnh fi tóg fi krĩn mÿ, fi tÿ João krĩ to vĩ jé. Kÿ fi tóg

to vĩ mÿ sir. “Inh mÿ ùri João Batista krĩ tÿ pénky kãkã nĩm,” he fi tóg mÿ, Herodes mÿ.

<sup>9</sup> Kÿ tóg ti mÿ e tĩ sir, ti tÿ ti tén jé. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vẽ,” he ja nĩ, kÿ ti mré jæg mÿ ag vÿ mẽ kãn ja nĩ. Kÿ tóg fi mÿ: “hej,” he mÿ sir. <sup>10</sup> Kÿ tóg soldado jẽnæg mÿ sir, ti tÿ João krĩ kÿm jé. Hã ra João tóg vese ja kãkã nĩ nĩ. <sup>11</sup> Kÿ tóg ti krĩ kÿm mÿ sir. Pénky kãkã nĩm kÿ tóg fi mÿ nĩm mÿ, tátãg fi mÿ, ti krĩ ti. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma tĩ mÿ. <sup>12</sup> Kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg mẽ kÿ ti vÿn kãmũ mÿ, vãnh kej tá ti fón jé. Ti fón kar kÿ ag tóg Jesus mÿ tónh kãmũ mÿ.

### *Jesus tÿ ùn e jẽn* (Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

<sup>13</sup> Jesus tÿ João ter mẽ kÿ tóg tá kãkutẽ mÿ, canoa kãmĩ. Kÿ tóg êmã tũg ja ra tĩ mÿ sir, ã pir mÿ nĩ jé. Hã ra vãnh e ên tóg ti tĩg mæg mÿ. Kÿ ag tóg ti nón mÿ mÿ, ãjag pẽn kã, êmã kar tá kãmũ kÿ. <sup>14</sup> Kÿ Jesus tóg kafã ù tá vag ke mÿ, kÿ tóg tá ùn e ên ag vэг mÿ sir, ti nón kãmũ mÿ ag. Kÿ ag tóg ti mÿ jagãgtar nÿtĩ. Ag jagãgtãn kÿ tóg ùn kagyga ag tÿ há' he mÿ sir.

<sup>15</sup> Ti tÿ ùn e tÿ hághá' hen kÿ tóg rãké nÿ sir, ti tÿ ag kanhrãn ki. Kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg ti mÿ tó jé kãmũ mÿ. “Rãké ti nÿ ha,” he ag tóg mÿ, ti mÿ. “Tag mĩ tóg êmã tũ tĩ. Kÿ tóg ã tÿ ag jègnènh há tĩ, ag tÿ êmã ù ra mÿ jé, vjẽn comprar he jé,” he ag tóg mÿ, Jesus mÿ.

<sup>16</sup> Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ha inhhã ag jẽn, kÿ ag tóg hẽ ra mũnh ke tũ nĩ.” he mÿ.

<sup>17</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ: “hã ra tóg tũ tĩ, vjẽn tĩ,” he mÿ. “Pão tÿ 5 (ke) vÿ ki nÿtĩ, pirã régre ke gé,” he ag tóg.

<sup>18</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ ma kãmũ jæg ge,” he mÿ. <sup>19</sup> Kÿ tóg ùn e ên ag mÿ tó mÿ, ag tÿ re tá nĩgnĩ kÿ nÿtĩ jé. Kÿ tóg pão tÿ 5 (ke) ên mæg mÿ, pirã régre ên ke gé. Kÿ tóg kanhkã ki êvãnh mÿ sir, vjẽn ên to tóg Topê mré vĩ mÿ sir. Kÿ tóg pão kénh kÿ ã mré mÿ tĩ ag mÿ vin mÿ sir, ag tÿ vãnh ken jé sir, ùn e ên ag mÿ. <sup>20</sup> Kÿ vãnh kar tóg ko kãn kÿ funfór mÿ sir. Hã ra tóg kén mÿ. Kěj tÿ 12 (ke) fãn ag tóg mÿ, ti ke tÿ. <sup>21</sup> Pão ko mÿ ên ag tóg tÿ mil tÿ 5 (ke) nÿtĩ, ùn tÿtã mré tó tũ, fag krẽ mré tó tũ, hã ra fag tóg tá e nÿtĩ gé mÿr, ha mẽ.

*Jesus t̄y goj kri t̄ig*  
(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)

<sup>22</sup> K̄y tóg ã mré m̄ũ t̄i ag m̄y tó m̄ũ, ag t̄y canoa k̄ãmĩ m̄ũ jé, ag t̄y ti jo kafã ù ra m̄ũ jé. “Is̄y ver ùn e tag ag m̄y: ha m̄ũj̄eg, henh ke vē,” he tóg ag m̄y. <sup>23</sup> K̄y tóg ùn e ag m̄y: “ha m̄ũj̄eg,” he m̄ũ sir. K̄y tóg p̄ãnónh to t̄apry m̄ũ, Topē mré v̄i jé. Ā pir m̄y tóg tá n̄i n̄i. K̄y tóg kutyg m̄ũ sir. Hã ra Jesus tóg p̄ãnónh tá n̄i n̄i. <sup>24</sup> K̄y canoa tóg nig k̄ãmĩ t̄i m̄ũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kór gy n̄i sir, kuvar gy ti n̄i ha. K̄y goj tóg krém krém ke sa n̄i, k̄y tóg ag kutãn k̄y n̄i n̄i, goj ti. K̄ãka v̄y ag kato tē m̄ũ, hã k̄y ag tóg m̄ũ kónãn m̄ũ. <sup>25</sup> K̄y kurã ke ra Jesus tóg ag to k̄ãt̄i m̄ũ, goj kri t̄ig k̄y, ã p̄en k̄ã. <sup>26</sup> K̄y ti mré m̄ũ t̄i ag tóg ti v̄ég m̄ũ, ti t̄y goj kri t̄ig k̄y, k̄y ag fe tóg j̄ürũn ke m̄ũ. “V̄enh kupr̄ig vē,” he ag tóg m̄ũ. Kam̄eg k̄y ag tóg v̄ekr̄enkr̄er m̄ũ sir. <sup>27</sup> Hã ra Jesus tóg ag mré v̄émén m̄ũ sir. “Kam̄eg t̄ug n̄i, inh hã vē,” he tóg. “J̄ürũn ke t̄ug n̄i,” he tóg.

<sup>28</sup> K̄y Pedro tóg ti m̄y: “ã hã m̄y?” he m̄ũ. “K̄y inh m̄y tó, is̄y ã to t̄ig jé, goj kri t̄ig k̄y,” he tóg, Pedro ti, Jesus m̄y.

<sup>29</sup> K̄y Jesus tóg ti m̄y: “kun̄ig ge,” he m̄ũ. K̄y Pedro tóg canoa ki kutē k̄y goj kri t̄i m̄ũ sir, Jesus to. <sup>30</sup> Goj kri t̄ig k̄y tóg v̄ãhã k̄ãka ki êvãnh m̄ũ, k̄y tóg kam̄eg m̄ũ sir. Kam̄eg k̄y tóg goj ki pun ke m̄ũ. K̄y tóg pr̄er m̄ũ. “Senhor, inh kren han n̄i,” he tóg m̄ũ, pr̄er k̄y.

<sup>31</sup> K̄y Jesus tóg v̄es̄ymér ti k̄ãgm̄ig m̄ũ. K̄y tóg ti m̄y: “inh ki rã há han t̄ũ ã tóg n̄i, v̄y,” he m̄ũ. “Ā hã ne tóg: inh m̄y tá jun m̄ũ v̄y? he m̄ũ, hã k̄y ã tóg ki pun ke kren m̄ũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro m̄y.

<sup>32</sup> K̄y ag tóg canoa k̄ãki ge m̄ũ sir. Ag t̄y ki ge k̄y k̄ãka tóg t̄ũ' he m̄ũ, kóho ên. <sup>33</sup> K̄y tóg ag m̄y há t̄i, canoa k̄ãki n̄yt̄i ag m̄y. K̄y ag tóg Jesus ki ge há han k̄y ti m̄y v̄i há han m̄ũ sir. “Topē kósin v̄y t̄y ã n̄i, m̄yr,” he ag tóg m̄ũ sir ti m̄y.

*Jesus t̄y Genesaré tá jun*  
(Mc 6.53-56)

<sup>34</sup> K̄y ag tóg kafã ù tá junjun k̄y (ag tóg) vag ke m̄ũ sir, êmã t̄y Genesaré tá. <sup>35</sup> Tá ke ag tóg ãjag t̄y Jesus ve k̄y ti ki kanhr̄an m̄ũ. K̄y ag tóg ti to v̄enh v̄i j̄ên̄eg m̄ũ sir, v̄enh kar m̄y, ga kar ên m̄i hã. K̄y ag tóg ùn kagyga ag

tat̄i k̄ãmũ m̄ũ, Jesus to. <sup>36</sup> K̄y ag tóg Jesus m̄y to v̄i m̄ũ, ag t̄y h̄en ri ke m̄ũn ti kur mr̄aj m̄ē jé. K̄y ag tóg há' há' he k̄ãn m̄ũ sir, ag t̄y ti kur m̄en k̄y.

## 15

*Judeu ag jykre si*  
(Mc 7.1-13)

<sup>1</sup> K̄y kej̄en Fariseu ù ag tóg Jerusalém tá junjun m̄ũ, Jesus tá, Topē v̄i to professor ag mré hã. Jesus m̄y ag tóg v̄i m̄ũ. <sup>2</sup> “Ā mré m̄ũ t̄i ag ne tóg êg jykre si mranh t̄i,” he ag tóg. “Êg jykre si ki êg tóg n̄igp̄ég t̄i, êg j̄en ke jo, hã ra ag tóg n̄igp̄ég t̄ũ ra j̄eg t̄i,” he ag tóg.

<sup>3</sup> K̄y Jesus tóg ag m̄y: “ãjag hã v̄y Topē v̄i mranh t̄i, ãjag t̄y ãjag jykre si han k̄y,” he m̄ũ.

<sup>4</sup> “Topē t̄y êg m̄y tón hã vē, ha m̄ē: “ã m̄ynh fi mré ã panh kam̄eg n̄i, fag jagãgtãn n̄i,” he ja tóg n̄i. K̄y tóg tag tó gé, ha m̄ē: “ũ t̄y ã han m̄ũ fag m̄y v̄i kónãn m̄ũ ên tén jé ã tóg ke m̄ũ,” he ja tóg n̄i gé, Topē ti. <sup>5</sup> Ti j̄ãvo ãjag tóg tag tó t̄i, ha m̄ē: “ã panh m̄y n̄en ù n̄im t̄ug n̄i, ã m̄ynh fi m̄y n̄en ù n̄im t̄ug n̄i, ã t̄y fag m̄y: “s̄y ãjag m̄y n̄en ù n̄im ke vē vē, hã ra sóg Topē m̄y n̄im sór m̄ũ,” hen k̄y. Û t̄y tag han k̄y tóg há t̄i,” he ãjag tóg t̄i. <sup>6</sup> Hã k̄y ãjag tóg Topē v̄i t̄y t̄ũ' he t̄i, ãjag t̄y ãjag jykre si hã han k̄y,” he tóg, Jesus ti.

<sup>7</sup> “Kr̄i régre ãjag n̄yt̄i, ha m̄ē. Hã k̄y Isaías v̄y ãjag to v̄i ja n̄igt̄i, ti t̄y tag tó k̄y, ha m̄ē.

<sup>8</sup> “Povo tag v̄y ãjag n̄un̄ē hã t̄y inh m̄y v̄i há han t̄i, hã ra ag jykre pi(jé) t̄y inh jykre n̄y',” he ja tóg n̄i. <sup>9</sup> “Fagr̄inh m̄y ag tóg iso gr̄inh ke t̄i, hã ra ag tóg êprã ke ag jykre to: Topē t̄y tón hã vē, he t̄i,” he ja tóg n̄igt̄i, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Ki hã tó ja tóg n̄i, ãjag to, ãjag kr̄i régre n̄yt̄in k̄y,” he tóg, Jesus ti.

*Ne t̄y êg kavénh*  
(Mc 7.14-23)

<sup>10</sup> K̄y tóg v̄enh kar jé pr̄er m̄ũ sir, ag t̄y ti rã hã n̄yt̄i jé, ti v̄i j̄em̄ē há han jé. K̄y tóg ag m̄y: “ha m̄ē, s̄y n̄en tó m̄ũ ti, k̄y to jykren n̄i gé,” he m̄ũ. <sup>11</sup> “Êg j̄en pi(jé) êg kavénh t̄i,” he tóg. “Êg j̄enky k̄ã ra êg tóg rãg t̄i, v̄ej̄en ti. N̄en ù t̄y êg ki k̄ãpa hã v̄y êg kavénh t̄i, ha m̄ē,” he tóg.

<sup>12</sup> K̄y ti mré m̄ũ t̄i ag ti to k̄ãmũ k̄y ti m̄y: “ha m̄ē,” he m̄ũ. “Fariseu ag v̄y ã to j̄ũ n̄yt̄i, ã

tỹ ag mỹ: vễjẽn pi(jé) ẽg kavénh tĩ', hen kỹ," he ag tóg ti mỹ.

<sup>13</sup> Kỹ tóg ag mỹ: "ẽg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ vãm kỹ nĩ kãn ke vễ, ẽg jóg tỹ kanhkã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ẽn ti," he mũ. "Ag pi(jé) tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ', Fariseu ẽn ag, hã kỹ tóg ag vãm ke mũ," he tóg. <sup>14</sup> "Hã kỹ ag to jykrén tũg nĩ. Ûn kyvó ag mỹ ag tóg: "sỹ ã jãmĩ tĩg ke vễ," he tĩ, hã ra ag tóg ti kóm kyvó nỹtĩ gé, kỹ ùn kyvó tỹ ùn kyvó jãmĩ tĩg kỹ ag tóg kãgnó ki vár ke mũ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti. Ag tỹ nũgme ki vár to ken hã vễ, hã vỹ: kãgnó ki vár ke mũ, he mũ.

<sup>15</sup> Kỹ Pedro tóg ti mỹ: "ẽg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag," he mũ. <sup>16</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "kỹ ãjag mỹ ver ki kanhrãn tũ nỹtĩ'?" he mũ. <sup>17</sup> "Mỹ ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ'?" he tóg. "Ha vé, ẽg tỹ ẽg jẽn tỹ ẽg jẽnky kãra rãg kỹ tóg ẽg nug kãra rã mũ, kar ẽg tóg gón mũ sir. <sup>18</sup> Nén ù tỹ ẽg ki kãpa vỹ tỹ ẽg jykre nĩ, hã kỹ tóg ẽg kavénh tĩ. <sup>19</sup> Nén ù tỹ ẽg ki kãpa hã vễ, ha mẽ: jykrén kónãn, ù tén, ã prũ tũ fi mré nỹ, ã mén tũ mré nỹ, ùn mén tũ fag to ẽn, nén ù péju, ù to ón, ù to vĩ kónãn. <sup>20</sup> Nén ù tỹ ẽg ki kãpa hã vễ, ẽg kavénh tĩn hã vễ. Ẽg tỹ nĩpég tũ ra jẽn kỹ ti pi(jé) ẽg kavénh tĩ'," he tóg, Jesus ti.

*Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vễmén  
(Mc 7.24-30)*

<sup>21</sup> Kỹ Jesus tóg tá kutẽ kỹ (tóg) ga ù ra tĩ mũ, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra. <sup>22</sup> Ti tỹ tá jun kỹ ù fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ Canaã tá ke fi vễ. Kỹ fi tóg Jesus tá jun mũ, kỹ fi tóg prěr mũ. "!...Senhor, Davi kósin..!" he fi tóg. "!...Inh jagãgtãn ra..!" he fi tóg. "!...Inh kósin fi vỹ jagrẽ kórég tãvĩ nĩ, ã tỹ inh mỹ ti kutẽm há tóg te..!" he fi tóg, prěr kỹ.

<sup>23</sup> Hã ra Jesus tóg fi mỹ vĩ tũ nĩ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ kỹ ti mỹ: "ã mỹ fi ve sór tũ nĩ, fi tỹ kar kỹ ã ãn ra tũg jé?" he mũ. "Ẽg nón fi tóg ẽg jé prěr mũ, kỹ tóg ẽg mỹ e tĩ," he ag tóg, Jesus mỹ.

<sup>24</sup> Hã ra tóg ag mỹ: "vó," he mũ. "Topẽ vỹ inh jẽnẽ, sỹ Israel ag tỹ há' he jé inhhã, ù tỹ Israel kãmĩ Topẽ vĩ mranh mũ ag tỹ," he tóg, Jesus ti. Hã ra fi tóg tỹ fóg nĩ, hã kỹ tóg fi ve sór tũ nĩ.

<sup>25</sup> Kỹ fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krẽm fi tóg grĩnh ke mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Ã mỹ inh jagãgtãn ke tũ?" he fi tóg.

<sup>26</sup> Hã ra Jesus tóg fi mỹ: "há tũ tóg nĩ, ã tỹ nén to vĩ mũ ti," he mũ. "Ẽg krẽ jamĩ vỹ tỹ ẽg krẽ tũ nĩ, kỹ ẽg tóg cachorro mỹ fón vãn h nĩgtĩ, ẽg krẽ jamĩ ti," he tóg, Jesus ti.

<sup>27</sup> Kỹ fi tóg ti mỹ: "hỹ," he mũ. "Hã ra cachorro sỹ ag tóg ẽmĩ mru ẽn ko tĩ, mesa krẽm," he fi tóg, Jesus mỹ. "Hã kỹ inh kósin fi tỹ há' hemnĩ, ẽg tỹ tỹ cachorro ẽn ri ke nỹtĩ kỹ," he fi tóg, Jesus mỹ.

<sup>28</sup> Kỹ tóg ùn tỹtã ẽn fi mỹ: "inh ki rã tãvĩ han ja ã tóg nĩ," he mũ. "Hã kỹ sóg ã mỹ han mũ, ã tỹ inh mỹ nén to vĩ mũ tag," he tóg fi mỹ. Ti tỹ tag tó kỹ fi kósin fi tóg há' he mũ, hora ẽn kã.

*Jesus tỹ ùn e ag tỹ há' he*

<sup>29</sup> Kỹ Jesus tóg cidade tá kãkutẽ kỹ (tóg) goj nig fyr jagma tĩ mũ, nig tỹ Galiléia ẽn fyr jagma. Kỹ tóg pãnónh to tãpry mũ, kỹ tóg nĩ mũ. <sup>30</sup> Kỹ ùn tỹ hẽn ri ke ag vỹ junjun mũ, ùn kagyga ag ke gé, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, ùn tĩg vãn h ag ke gé, ùn kaga ù ag ke gé. Ti ki ag tóg junjun mũ, kỹ tóg ag tỹ hághá' he kãn mũ. <sup>31</sup> Kỹ tóg vẽn h kar ẽn mỹ e tĩ, ag tỹ tag ven kỹ. Ûn vĩ vãn h ag tóg vĩ há nỹtĩ, ùn kónhgrĩ ag tóg mũ há nỹtĩ, ùn kyvó ag tóg ẽvãn h há nỹtĩ. Kỹ ag tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ sir, Israel ag.

*Jesus tỹ ùn e ù jẽn mãn  
(Mc 8.1-10)*

<sup>32</sup> Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prěr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: "inh mỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ, ùn e tag ag," he mũ. "Kurã tãgtũ han ag tóg mũ ẽg mré. Hã ra ag tóg vễjẽn ve ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg sỹ ag jẽg tũ ra ag jẽgnẽ jãvãn h tĩ, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ù ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ," he tóg.

<sup>33</sup> Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: "ki ti ẽmã tũ nĩ, ki ti ga kórég nĩ," he mũ. "Ẽg hỹn hẽ tá vễjẽn venh mũ, ẽg tỹ ùn e tag ag jẽn jé?" he ag tóg ti mỹ.

<sup>34</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ẽmĩ tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?" he mũ. Kỹ ag tóg: "ũ tỹ 7 (ke) vễ, kãkufár pipir ke gé," he mũ.

<sup>35</sup> Kỹ tóg ùn e ag mỹ tó, ag tỹ nĩgnĩ kỹ nỹtĩ jé, ga kri. <sup>36</sup> Kỹ tóg ẽmĩ tỹ 7 (ke) mãng mũ, pirã mré, kỹ tóg to Topẽ mré vĩ mũ. Kỹ tóg vẽn h

kākénh mũ, ãmĩ ti. Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mĩ vin mũ, ag tỹ vènh kar mĩ kã vènh ken jé. Kĩ ag tóg kã vènh ken mũ mũ. <sup>37</sup> Kĩ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tỹ 7 (ke) ãn fãn tóg mũ sir, ãmĩ kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kũ. <sup>38</sup> Û tỹ ko mũ ag vỹ ù tỹ 4 mil (ke) nỹtĩ, ag tãvĩ, ùn tỹtá mré tó tũ, ag krê mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé.

<sup>39</sup> Kĩ Jesus tóg ag jëgnëg mũ sir, ag jamã ra. Kĩ tóg canoa ki rã mũ sir, ãmã tỹ Magadã tá ga ra tĩg jé, ã mré mũ tĩ ag mré.

## 16

*Ag tỹ Jesus mĩ milagre to vĩ  
(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)*

<sup>1</sup> Kĩ Fariseu ù ag tóg Jesus tá junjun mũ, Saduceu ag mré hã. Ag tỹ ón kũ ti ki jëmẽ sór vè, ag tỹ kar ti kato vĩ jé. Kĩ ag tóg ti mĩ milagre to vĩ mũ. Ag tỹ ti jykre to: “Topẽ jykre mĩ vỹ?” he sór vè. <sup>2</sup> Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “ta to jykrén há ãjag nỹtĩ, ãmẽ to ke gé,” he mũ. “Rãkãnh kũ ãjag tóg kãnhkã ki ãvãnh tĩ. Rãren kũ ãjag tóg: “ãmãnh ke vè,” he tĩ. <sup>3</sup> Kĩ kusã ki ãjag tóg kãnhkã ki ãvãnh tĩ gé. Kãnhkã pũr kũ ãjag tóg sir: “ta vỹ kutẽnh mũ, kãnhkã vỹ pũr mũ,” he tĩ. Tó há han ãjag tóg tĩ, rãre ve kũ, kãnhkã pũr ven kũ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ sỹ nén han mũ vég mũ ra. Hã kũ ãjag tóg: “Topẽ jykre mĩ vỹ?” he tĩ. <sup>4</sup> Kórég ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ Topẽ ki ge jãvãnh nỹtĩn kũ. Ûri ke kar vỹ ãjag ri ke kórég nỹtĩ. Milagre venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg nĩgĩ, hã vỹ: Jonas, he mũ. Jonas tỹ nén ve ja ri ke hã ve jé ãjag tóg ke mũ, ùri,” he tóg, Jesus ti. Kĩ tóg ag ré kũ tĩ mũ sir.

*Fermento to comparação ù  
(Mc 8.14-21)*

<sup>5</sup> Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩ mũ, goj nig kafã ù ra. Ag tỹ kafã ù tá junjun kũ ag tóg ãmĩ to jykrén mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag. Kã jatun kũ ag tóg nỹtĩ ja nĩ, kũ tóg tũ tĩ sir, ãmĩ ti. <sup>6</sup> Kĩ Jesus tóg ag kãhrãnh mũ. “Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamëg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) ke gé,” he tóg mũ, Jesus ti.

<sup>7</sup> Kĩ ag tóg jagnë mré vĩ mũ sir, Jesus vĩ tag to. “Ti tỹ ãg tỹ pão mãg tũ ãn tó hỹn,” he ag tóg mũ, jagnë mĩ.

<sup>8</sup> Hã ra Jesus tóg ki kãhró nĩ, ag tỹ nén tó mũn ki. Kĩ tóg ag mĩ tó mãm mũ. “Inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver,” he tóg. “Hã kũ ãjag tóg jagnë mĩ: pão tũ, he mũ. <sup>9</sup> Ver tóg ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ’. Pão tỹ 5 (ke) ãn mĩ êkrén nĩ. Û tỹ mil tỹ 5 (ke) ag tóg ko kãn, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?” he tóg. Kũ ag tóg ti mĩ tó mũ sir. <sup>10</sup> Kũ tóg ag mĩ: “jo pão tỹ 7 (ke) ãn ti. Û tỹ mil tỹ 4 (ke) ag vỹ kó, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?” he tóg. Kũ ag tóg ti mĩ tó mũ gé sir. <sup>11</sup> Kũ tóg ag mĩ: “kũ inh vĩ to jykrén nĩ,” he mũ. “Pão tó tũ sóg nĩ. Fermento pẽ tó tũ sóg nĩ. To jykrén há han nĩ, ha mẽ. Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamëg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) kamëg nĩ gé, he sóg mũ ãjag mĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>12</sup> Kũ ag tóg to jykrén há han mũ sir vãhã. Ti tỹ fermento pẽ tó pijé’. Ti tỹ Fariseu ag jykre tó ja vè, Saduceu ag jykre ke gé. Ag jykre hã to tóg: “ãn kamëg nĩ,” he ja nĩ, Jesus ti.

*Pedro tỹ Jesus kãmén  
(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)*

<sup>13</sup> Kũ Jesus tóg cidade tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kũ tóg ag mĩ: “tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. “Kũ ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg mũ, ag mĩ.

<sup>14</sup> Kũ ag tóg ti mĩ. “ù ag tóg ã to: João Batista vè, he tĩ,” he mũ. “Jãvo ù ag tóg: Elias vè, he tĩ, ã to. Jãvo ù ag tóg: Jeremias vè, he tĩ gé, jãvo ù ag tóg: Topẽ vĩ tó tĩ ù vè, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mĩ.

<sup>15</sup> Kũ tóg ag mĩ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mũ.

<sup>16</sup> Kũ Simão Pedro tóg ti mĩ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ. “Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ. Topẽ vỹ rĩr nĩ, kũ ã hã vỹ tỹ ti kósin nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mĩ.

<sup>17</sup> Kũ Jesus tóg ti mĩ: “Simão!,” he mũ, “João kósin!,” he tóg. “Ëprã ke tỹ ã mĩ tó pijé!,” he tóg. “Inh jóg tỹ kãnhkã tá nĩ ãn tỹ ã mĩ tó vè, isỹ tỹ ti kósin nĩ ti. Hã kũ tóg ã ve há han mũ, Topẽ ti,” he tóg, Pedro mĩ.

<sup>18</sup> “Ha mẽ, tỹ ã Pedro nĩ, hã vỹ: pó, he mũ. Pãró tag kri sóg isũ han mũ, tỹ ãn ri ke ãn, hã vỹ: ã tỹ ag mĩ inh vĩ tó tugrĩn ag tóg inh ki genh ke mũ, he mũ. Kũ ù tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ ag vỹ tỹ igreja ri ke nỹtĩ. Ag fãr tỹ tũ’ he mũ

ra ag tóg rĩnrĩr mǎn ke mũ. Tũ' henh ke tũ ag nĩ. <sup>19</sup> Ęprǎ ke ag vỹ kanhkǎ ra mũnh mũ, ǎ vĩ ki. Jǎnkǎ ri ke ti nĩ, kanhkǎ ra ge jafǎ ti, kỹ sóg ǎ hǎ mũ ti nón jafǎ ti fig mũ sir, ti chave ti. Kỹ ǎ tỹ ũ mũ: “kanhkǎ ra tĩg ke tũ ǎ tóg nĩ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke tũ nĩ. Kỹ ǎ tỹ ũ mũ: “kanhkǎ ra ǎ tóg tĩg ke mũ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mũ.

<sup>20</sup> Kỹ tóg ǎ mré mũ tĩ ag mũ tó mũ, ag tỹ ti kǎmén tũ nĩ jé ver. “Ker ũ mũ sỹ tỹ Cristo nĩ tó hẽ” he tóg mũ ag mũ.

*Jesus tỹ ǎ ter ke tó vén  
(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

<sup>21</sup> Kỹ tóg ag mũ ǎ jagtar ke kǎmén nĩ nĩ. ǎ mré mũ tĩ ag mũ tóg komẽr hǎ tó mũ. “Kǎnhmar sóg Jerusalém ra tĩg mũ ha,” he tóg mũ. “Tá sóg hǎ ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kórég nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vẽ, kỹ sỹ kurǎ tǎgtũ ki rĩr mǎn ke vẽ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>22</sup> Kỹ Pedro tóg ti pin kỹ ti mré vĩ mũ, ti tỹ tag to jykrén tũ nĩ jé. “Senhor,” he tóg, “Topẽ jé ǎ jy nĩgǎn, ǎ tỹ ǎ jagtar ke tag vég tũ nĩ jé,” he tóg, Pedro ti, Jesus mũ.

<sup>23</sup> Hǎ ra Jesus tóg vēsỹjǎm ẽvǎnh kỹ ti mũ vĩ tar han mũ sir, ti to jũ kỹ. “Kutĩg, Satanás,” he tóg, Pedro mũ. “Isỹ Topẽ vĩ mranh han sór ǎ tóg mũ,” he tóg. “ǎ pi(jé) Topẽ jykre tó mũ! Ęprǎ ke jykre vẽ, ǎ tỹ inh mũ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti, Pedro mũ.

<sup>24</sup> Kỹ tóg ǎ mré mũ tĩ ag mũ vĩ mǎn mũ. “ǎjag tỹ inh mré kǎmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ǎjag jykre tovǎnh nĩ, ǎjag tỹ isũ tǎvĩ hǎ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vemnĩ. Vẽnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, ǎjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩnh kỹ,” he tóg. <sup>25</sup> “ǎjag tỹ ǎjag jykre hǎ han kỹ ǎjag tỹ nũgme ki vár ke vẽ. Jǎvo ǎjag tỹ isugrĩn ǎjag jykre tovǎnh kỹ ǎjag krenkren ke vẽ, ǎjag kǎgter ke mũ (hǎ) ra. <sup>26</sup> Hẽn ri ke mũn ǎjag hỹn mundo ki nén ũ kar ganhar henh ke mũ, hǎ ra ǎjag kuprĩg vỹ vǎfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. Ęg tỹ ne tỹ ẽg kuprĩg kajǎm ke tóg tũ tĩ, ẽg tỹ ti ve mǎn jé,” he tóg.

<sup>27</sup> “Tỹ sóg ẽprǎ ke fi kósĩn nĩ. Kǎtĩg mǎn jé sóg ke mũ, kanhkǎ tá, isỹ jẽgnẽ jafǎ ag mré,

inh jóg tỹ isỹ ũn mág han ti kỹ. Kỹ sóg vẽn kar mũ ǎjag tỹ nén han ja kaja ẽn ven ke mũ. <sup>28</sup> Ha vé, ki hǎ sóg tó mũ. ǎjag kǎmĩ ũ ag tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pǎ'i nĩ venh ke mũ, ǎjag ter ke to hǎ, tag ki ẽg mré nỹtĩ ũ ag. Ęprǎ ke fi kósĩn ẽn ve jé ag tóg ke mũ, ti tỹ tỹ pǎ'i nĩ ti. Inh hǎ vẽ,” he tóg, Jesus ti.

## 17

*Jesus tỹ Moisés mré Elias mré vēmén  
(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)*

<sup>1</sup> Kar kurǎ tỹ 6 (ke) tũg kỹ Jesus tóg ag mũ: “mũ nỹ, vyr mũ,” he mũ. Pedro mũ tóg ke mũ. Tiago mũ ke gé, ti jǎvy tỹ João mũ ke gé. Ag hǎ mré tóg tí mũ, pǎnónh ra. <sup>2</sup> Kỹ tóg ag jo vẽn ve ũ han mũ sir, kỹ ti kakǎ tóg kókov nĩ. Rǎ ri ke tóg nĩ, ti kakǎ ti. Ti kur vỹ kópréj nĩ gé, jẽngrẽ ri ke. <sup>3</sup> Kỹ vǎhǎ Moisés tóg ag mũ vẽn ven mũ sir, Elias ti ke gé. Jesus mré ag tóg vēmén mũ. <sup>4</sup> Kỹ Pedro tóg Jesus mũ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg sér tĩ,” he tóg. “Ęg mũ pǎjój tǎgtũ han mũ', ǎ mũ', Moisés mũ', Elias mũ' ke gé'?” he tóg, Pedro ti, Jesus mũ.

<sup>5</sup> Pedro tỹ ver vēmén mũ ra kanhkǎ góg kókov tóg ag kri rũm ke mũ. Kỹ vẽn vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkǎ góg kǎtǎ, kỹ tóg: “inh kósĩn pir hǎ vẽ,” he mũ. “Ti vĩ jẽmẽ ra,” he tóg, Topẽ ti.

<sup>6</sup> Kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tóg mẽg mũ, kỹ tóg ag mũ e tĩ. Ag mũ e tĩn kỹ ag tóg mũg ke mũ sir. <sup>7</sup> Kỹ Jesus tóg ag to kǎtĩg kỹ ag mẽg mũ sir, ǎ nĩgẽ tỹ, kỹ tóg ag mũ: “nĩgnĩ ra,” he mũ. “Mũmẽg tũg nĩ,” he tóg mũ.

<sup>8</sup> Kỹ ag tóg mũ ẽvǎnh mũ, hǎ ra ag tóg Jesus hǎ vég mũ. Ti mré vēmén mũ ag ve mǎn tũ ag tóg nĩ, kanhkǎ tá kǎmũ ẽn ag.

<sup>9</sup> Kỹ ag tóg pǎnónh tá kǎre mũ sir. Ag mũn kỹ Jesus tóg ag mũ: “ker ũ mũ tó hẽ’,” he mũ. “ǎjag tỹ ũri nén vég mũ tag tó tũg nĩ ver,” he tóg. “Sỹ iser ja tá vỹn ke kar hǎ kǎmén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>10</sup> Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mũ: “hǎ ra Topẽ vĩ to professor ag tóg Elias tó tĩ,” he mũ. “Kǎtĩg jé tóg ke mũ nẽji, Cristo kǎtĩg ke to hǎ, Elias ti. Hǎ mũ'?” he ag tóg mũ, Jesus mũ.

<sup>11</sup> Kỹ tóg ag mũ: “hỹ,” he mũ. “Kǎtĩg jé tóg ke mũ mũr, nén kar han mǎn jé, Elias

ti. <sup>12</sup> Ha mẽ, kätĩg ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ. Hã kũ ag tóg ti vóg kónãn ja nĩgtĩ, ag tũ ti vóg kónãn sór kũ. Hã kũ ěprã ke fi kósin ěn tóg, inh hã tóg ag tigrĩn jagtar ke mũ gé, ag tũ inh vóg kónãn ken kũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>13</sup> Kũ ag tóg vãhã ti tũ nén tó mũ to jykrén mũ, ti mré mũ tĩ ag. “João Batista to ke ja vē, ěg kygpég tĩ ěn to ke ja vē, hã vỹ: Elias, he mũ, ti tũ Elias ěn ri ke ja nĩn kũ,” he ag tóg mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag.

*Jesus tũ kyrũ tũ há' he*  
(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)

<sup>14</sup> Kũ ag tóg vėnh e ěn tá junjun mũ sir. Kũ ũ tóg Jesus to kätĩ mũ, ag kãmĩ ũ. Ti krēm tóg grĩnh ke mũ, ã jakrĩ tũ, kũ tóg ti mũ: <sup>15</sup> “Senhor,” he mũ. “Inh kósin jagãgtãn nĩ,” he tóg. “Ter tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tãvĩn tĩ. Kejėn tóg pĩ ki kutė tĩ, ter tĩ ěn han kũ, kejėn tóg goj ki kutė tĩ,” he tóg. <sup>16</sup> “Kũ sóg ã mré mũ tĩ ag mũ ti ven ja nĩgtĩ, ag tũ ti tũ há' he jé, hã ra ag tóg ti tũ hē ri ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus mũ.

<sup>17</sup> Kũ Jesus tóg ti mũ: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag tóg nýtĩ,” he tóg. “Kysã tũ hėn ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩnh ke mũ? Kysã tũ hėn ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩnh mũ?” he tóg. “Inh mũ ti pére kätĩg,” he tóg, Jesus ti, ti panh mũ.

<sup>18</sup> Ag tũ ti mré kãmũ kũ Jesus tóg ti jagrė mũ vĩ jũ han mũ sir, ti tũ ti tovãnh jé. Kũ tóg vėsỹmér ti ki kãkutė mũ sir, kũ tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

<sup>19</sup> Kũ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti ki jēmē sór mũ. Vyr mũ ag tóg Jesus mũ: “ěg ne tóg ti tũ há' he ja tũ nĩ,” he mũ. “Hē ri ken kũ hỹn?” he ag tóg mũ, Jesus mũ.

<sup>20</sup> Kũ tóg ag mũ: “ãjag tũ inh ki ge tũ nýtĩ tugnĩn ke vē, ãjag tũ inh vĩ kri fig tũ tigrĩn ke vē,” he mũ. “Ha mẽ, ãjag tũ inh ki ge sĩ han kũ nýtĩ ra ãjag tóg pãnónh tag mũ: “ha tag ra tũg,” he há nýtĩnh mũ vē. ãjag tũ pãnónh mré vĩ kũ tóg tũg ke mũ vē, ha mẽ, ãjag tũ inh ki ge sĩ nýtĩ ra. Ka tũ mostarda fy vỹ sĩ tãvĩ nĩ. ãjag tũ inh ki ge sĩ nýtĩ ra, ka tũ mostarda fy sĩ ěn ri ke nýtĩ ra tóg há tĩnh mũ vē. Kũ ãjag tóg pãnónh tĩn há nýtĩnh mũ vē. Nén kar han há ãjag nýtĩnh mũ vē, ãjag tũ inh ki ge kũ nýtĩ ra. <sup>21</sup> Hã ra vėnh jagrė kórég tũ

ge kutēm tóg jagy nĩ. Topē mré ěg tóg vĩnh ke mũ, kũ ěg tóg ti mré vĩ kũ vãkrenh ke mũ gé, nén ũ ko tũ jé ěg tóg ke mũ, kũ tóg vãhã kutėnh mũ, vėnh jagrė kórég tũ ge ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tũ ã ter ke tó mãn*  
(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

<sup>22</sup> Tag kar kũ ag tóg ga tũ Galilėia tá nýtĩ. Kũ Jesus tóg ag mũ: “ěprã ke fi kósin vỹ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vē,” he mãn mũ. “Ěprã ke ag vỹ ãjag tũ isỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ. <sup>23</sup> Ag tũ isėn ke vē. Ag tũ isėn kar kũ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kũ,” he tóg, Jesus ti. Ag tũ ti vĩ tag mẽ kũ tóg ag mũ e tãvĩ tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

*Jesus tũ imposto kajãm*

<sup>24</sup> Kũ ag tóg mũ mãn kũ (ag tóg) cidade tũ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Kũ imposto kaja mãg tĩ ag tóg Pedro mũ vĩ mũ, Topē jo ĩn jé imposto mãg tĩ ag. Imposto ěn kaja hã vỹ: jãnkamy régre, he mũ. Pedro mũ ag tóg: “ãjag Senhor mũ kajãm tũ nĩgtĩ?” he mũ.

<sup>25</sup> Kũ tóg ag mũ: “vó, kajãm ti tĩ,” he mũ. Kũ tóg ã ĩn tá jun mũ sir, Pedro ti. Kũ Jesus tóg ti mũ vĩ mũ, imposto to, hã ra Pedro tóg ti mũ nén ũ tó ja tũ nĩ ver. Kũ Jesus tóg ti mũ: “Simão,” he mũ. “Pã'i ag mũ ã mũ: “ha imposto kajãm,” he ja tũ nĩ?” he tóg, Jesus ti. “Tag to jykrén, ha mẽ. Ag mũ ãjag krė mũ: “kajãm nĩ,” hėnh ke mũ', ãjag mré ke tũ ag mũ, vó?” he tóg, Jesus ti, Pedro mũ.

<sup>26</sup> Kũ Pedro tóg ti mũ: “ãjag mré ke tũ ag mũ ag tóg: “kajãm nĩ,” he tũ,” he mũ. Kũ Jesus tóg ti mũ: “hỹ, hã vē,” he mũ. “Kũ ag krė hỹn kajãm ke tũ nĩ vē. <sup>27</sup> Hã ra ag tóg ěg to jykrén kónãn sór mũ, ěg tũ kajãm tũ to, ěg tũ tũ Topē mré ke nýtĩ ra. Ag tũ ěg to jykrén kónãn sór kũ ěg hỹn tóg kajãm ke mũ, Topē jo ĩn jé imposto ěn, ěg tũ tũ Topē krė nýtĩ ra, Israel krė ke gé. Hã kũ pirã sygsam tũg, nig ěn tá. Sygsam kũ jē kũ ã tóg pirã kãgmĩnh mũ. ã tũ ãn kãgmĩ vén mũ ěn jėnky tugnỹm nĩ. Jãnkamy vỹ kãkã nĩ, ti jėnky kãkã, ã tũ ěg jo kajãm jé, ã jo, ijo ke gé,” he tóg, Jesus ti. Kũ Pedro tóg tĩ mũ sir. Jãnkamy vėg tóg mũ sir. Kũ tóg tũ imposto kajãm tĩ mũ, Pedro ti.



## 18

*Ũ tỹ ěg kãfór nĩ*

*(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)*

<sup>1</sup> Kejĕn Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ vĩ mũ, kỹ ag tóg: “kejĕn ěg tóg Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ,” he mũ. “Ěg tỹ ti ve kỹ ũ tỹ ě hĕ nỹ hỹn ěg kãfór kar nĩ?” he ag tóg, Jesus mỹ. <sup>2</sup> Kỹ Jesus tóg gĩr ũ jé prĕr mũ, kỹ tóg ag kuju kã ti fĕg mũ, gĩr ti. <sup>3</sup> Kỹ tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Gĩr ri ke han nĩ, ãjag tỹ Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve sór kỹ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, gĩr jykre han jé,” he tóg. <sup>4</sup> “Gĩr pi(jé) ũn sanh kãfór sór nĩ!. Kỹ ti ri ke han nĩ. Jagnĕ kãfór nĩ sór tũg nĩ. “Ũn sĩ vĩ tỹ inh nĩ, gĩr ri ke vĩ tỹ inh nĩ,” hemnĩ, ãjag tỹ kar kỹ tỹ ũn mág kãfór kar nỹtĩ jé, Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĩn kỹ,” he tóg. <sup>5</sup> “Ãjag hã vĩ tỹ inh mré ke nỹtĩ. ãjag tỹ inh mré ke nỹtĩn tugnĩn gĩr tỹ ge jĕ'ỹn nĩ, to há nỹtĩmnĩ, isugrĩn. ãjag tỹ isugrĩn ũ tỹ ge to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Inferno ki kutĕ mũ vĩ jagy pĕ nĩ*

*(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)*

<sup>6</sup> “Ũn sĩ tag tóg inh ki rã kỹ jĕ. Kejĕn ũ tóg ũn sĩ tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. Ěn jykre vĩ kórég tãvĩ nĩ. Ěn hã mỹ tóg há nỹnh mũ vĕ, ũ tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg tĩ, ũ tỹ gĩr tỹ isovãnh han kỹ,” he tóg, Jesus ti. <sup>7</sup> “Topĕ vĩ ag ve kónãn pĕ han ke mũ, ag tỹ ũ tỹ iso há nỹtĩ ag krĩn kónãn kỹ. Ag tỹ ag krĩn kónãn kỹ tóg ag tỹ inh vĩ mranh ha mẽ tĩ. Ũ tỹ ěn ri ke ag tóg ag krĩn kónãn tĩ. Hã ra ag tóg to jagãgtar tãvĩ han ke mũ gé. Topĕ vĩ ag ve kónãn pĕ han ke mũ, ag tỹ ũ krĩn kónãn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>8</sup> “Ã tỹ nĕn ũ vóg kỹ Topĕ vĩ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. ã tỹ ě kã tá tĩg kỹ Topĕ vĩ mranh kỹ ã pĕn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. Jagy ti nỹ, ã nĩgnó pir ti, ã tĩg vãnh ti ke gé. ã tỹ nĩgnó régre ra nũgme ki kutĕ kỹ tóg jagy kãfór nĩ, ã tỹ pĕn régre ra inferno ki kutĕn kỹ, pĩ nhyr vãnh ěn ki kutĕn kỹ mỹr. ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke tóg hã ra há tĩ,” he tóg. <sup>9</sup> “Ã tỹ nĕn ũ ki vĕ'ĩ kỹ Topĕ vĩ mranh kỹ ã kanĕ ũ nám nĩ, ã tỹ ke mãn tũg jé. Jagy ti nỹ, ã kyvó ti. ã tỹ kanĕ

régre ra nũgme ki kutĕ kỹ tóg jagy kãfór nĩ, ã tỹ inferno ki kutĕn kỹ, ã tỹ pĩ nhyr vãnh ěn ki kutĕn kỹ. ã tỹ rĩr krỹg ja tũ ěn ve kỹ tóg hã ra há tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Carneiro vãfor to comparação*

*(Lc 15.3-7)*

<sup>10</sup> “Hã kỹ gĩr to é he tũg nĩ. Ũ tỹ ag ki rĩr mũ ag vĩ kanhkã tá nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ũ ag vĕ, ũ tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Inh jóg mré ag tóg nỹtĩ, ti vĕg ag tóg nỹtĩ, ũ tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Hã kỹ gĩr ag to é he tũg nĩ. <sup>11</sup> Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Ũn vãgfor mũ ěn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mỹr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>12</sup> “Tag to jykrĕn nĩ. Ũ tóg carneiro tỹ 100 (ke) tỹ mĕg nĩ. Kejĕn ti mĕg pir tóg vãfor ja nĩ. Kỹ tóg ũn pir ěn kanĕnh tĩ mũ sir, ti jãvãnh tĩ tóg mũ sir. Ti mĕg e ěn tóg pãnónh tá nỹtĩ. Ag ré kỹ tóg tĩ mũ sir, ũn vãfor mũ ěn jãvãnh jé, ũn pir ěn ti. <sup>13</sup> Kỹ tóg ti vĕg mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ sér pĕ tĩ sir, ha mẽ. Ti mĕg e ěn tóg ti mỹ há nỹtĩ, ũ tỹ 99 (ke) ěn. Hã ra ti tỹ ũn pir ěn ve mãn kỹ tóg ti mỹ há tãvĩ nĩ sir, ũn e ěn tỹ ti mỹ há nỹtĩ kãfór. Kỹ ti fe tóg mrin ke mũ. <sup>14</sup> Hã kỹ tóg Topĕ mỹ kórég nĩ, ũn sĩ pir vãfor kỹ, ti kren tũ nĩn kỹ, gĩr sĩ pir mỹr. Topĕ pi(jé) tag to há nĩ', inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

*Ěg mré ke ũ tỹ Topĕ vĩ mranh*

<sup>15</sup> “Kejĕn ã régre vĩ Topĕ vĩ mranh mũ. Kỹ ti venh tĩg nĩ, ã tỹ ti mré vĕmĕn jé, to. Vyrmy ti mré vĕmĕn vĕn nĩ. Ěn ri ke mũn tóg ã vĩ jĕmĕnh mũ, kỹ ã tóg ti kren han mũ sir, ã régre ti. <sup>16</sup> Ti tỹ ã vĩ jĕmĕ sór tũ nĩn kỹ ũ mỹ: inh mré ti jyvĕn tĩg, hemnĩ, ũn pir mỹ, ke tũ nĩ kỹ ũn régre ag mỹ. Kỹ ti mré vĕmĕn mãn nĩ, ag rĩnve, ag tỹ ã tỹ ti mré vĩ mẽ jé. <sup>17</sup> Ti tỹ ãjag vĩ mẽ sór tũ nĩn kỹ vĕnh kar mỹ tómnĩ sir, inh mré ke kar ag mỹ. Ti tỹ vĕnh kar vĩ mẽ sór tũ nĩn kỹ ti mré vĩ mãn tũg nĩ sir. “Topĕ vĩ ki kagtĩg ti nĩ, fóg kórég ag ri ke ti nĩ,” hemnĩ ti to. “Topĕ vĩ mranh sór ti mũ, governo mỹ jãnkamy mág tĩ ag ri ke,” hemnĩ ti to. <sup>18</sup> Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ, ha mẽ. ãjag tỹ tag ki ũ mỹ: “kanhkã venh ke tũ ã tóg nĩ,” ěn kỹ tóg venh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ũ mỹ: “kanhkã ve jé ã tóg ke mũ,” ěn kỹ tóg venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

19 “Ha mẽ, sỹ ãjag mỹ nén tónh ke mũ ti. Kejẽn ãjag kãmĩ ùn régre ag tóg nén ù to jykrén, ag tỹ Topẽ mỹ nén to vĩ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ nén to vĩ mũ sir. Tỹ ag êprã ke nỹtĩ, hã ra ag tóg Topẽ mỹ nén ù to vĩ mũ. Kỹ inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ nén to vĩ mũ ên ti,” he tóg. 20 “Kejẽn ãjag kãmĩ ùn régre ag vĩ iso vémén tĩ, kejẽn ùn tăgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vènhmãn kỹ nỹtĩ. Kỹ sóg ag mré nĩ nĩ sir, ag tỹ inh vég tũ ra. Hã kỹ Topẽ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

### *Û camarada kórég to comparação*

21 Kỹ Pedro tóg ti to kãtĩg kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Kejẽn inh régre tóg vènh jykre pãno han ja nĩ. Kỹ inh mỹ ti mỹ vènh pãte fón e han mũ? Vènh pãte fón tỹ hẽ ri ke nỹ hỹn há nĩnh mũ? Ke tỹ 7 (ke) mỹ há nĩ?” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

22 Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Vènh pãte fón tỹ 7 (ke) vĩ pir nĩ,” he tóg. “Vènh pãte fón tỹ 70 tỹ 7 (ke) vĩ pãgsĩ nĩ,” he tóg. 23 “Ha vé, ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ to comparação ù vè, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Pã'i mág ri ke ti nĩ. Camarada e ti nĩ, pã'i mág ên ti. Kỹ tóg kejẽn ag tũ ve sór mũ, ag tỹ ti mỹ név(e) ti. 24 Kỹ tóg vég mũ. Hã ra ti camarada ù tóg ti mỹ név(e) mág jẽ, hã vĩ: 10 mìl (ke), he mũ. 25 Hã ra ti tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tĩ, kỹ ti patrão vĩ ti fón sór mũ, jãnkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krẽ ke gé, ti tũ kar mỹr, ti tỹ ã kaja to ã név(e) kajãm jé. 26 Hã ra tóg ti mỹ jagy tĩ, kỹ tóg ti krêm grĩnh ke kỹ ã jakrĩ tỹ jẽ mũ. Ti krêm grĩnh ke kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ver isovãnh sĩ han, kajãm jé sóg (ke) mũ vãhã,” he tóg.

27 Kỹ ti patrão tóg ti jagãgtãn mũ sir, ã camarada ti, kỹ tóg ti tovãnh mũ. Ti mỹ tóg ti név(e) tỹ tũ' he mũ. “Ha tũg, jatun mỹ,” he tóg mũ sir. 28 Kỹ ti camarada ên tóg tĩ mũ sir. Kỹ tóg ã mré camarada ù vég mũ sir. Ti ki tóg név(e) sĩ jẽ, cruzeiro pir mỹr. Kỹ tóg ti mäg mũ sir. Ti nunh kã tóg ti kãgũg mũ, kỹ tóg ti mỹ: “inh mỹ kajãm, ã név(e) ti,” he mũ, ùn név(e) mág ja ên ti, ù tỹ ã mỹ név(e) sĩ ên mỹ.

29 Kỹ tóg ti krêm grĩnh ke kỹ ã jakrĩ tỹ jẽ mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ver isovãnh, vãhã sóg kajãm kãn ke mũ ha,” he mũ.

30 Hã ra tóg mẽ jãvãnh nĩ. Kỹ tóg vèse jafã kãtã ti fón mũ sir, ti tỹ ti mỹ kajãm jé, ti név(e) ti. 31 Hã ra ti mré camarada ù ag vĩ vég mũ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg ãjag patrão mỹ tó kãn mũ sir, ti tỹ nén han mũ ti. 32 Kỹ ti patrão tóg ti jé prẽr mũ sir. Kỹ tóg ti to jũ mũ. “Jykre kórég pẽ han ã,” he tóg. “Á név(e) mág tỹ sóg tũ' he vè, ã tỹ inh mỹ to vĩn kỹ. 33 Kỹ ã tỹ ã mré camarada ên jagãgtãn ke vè vè, isỹ ã jagãgtãn ri ke,” he tóg. 34 Kỹ tóg ti to jũ mág han mũ sir, ti patrão ti. Kỹ tóg ti ség mũ. Ag mỹ tóg: “ha ti vóg kónãn,” he mũ gé, ti tỹ ã patrão mỹ kajãm kãn jé, ti név(e) mág ên ti,” he tóg, Jesus ti.

35 “Hã han jé tóg ke mũ, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag régre ag mỹ vènh pãte fón pẽ han sór tũ nĩn kỹ, ag tỹ kygnẽ ja ti,” he tóg, Jesus ti.

## 19

### *Êg tỹ êg prũ fón ke tũ (Mc 10.1-12)*

1 Kỹ Jesus tóg tó kãn ja nĩ, ti tỹ ag mỹ nén tó sór mũ ti. Kỹ tóg Galiléia tá kãkutẽ kỹ goj tỹ Jordão mãra tĩ mũ sir. Israel ag jamã ù vè gé. 2 Kỹ ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kỹ tóg tá ag kygtãg kãn mũ sir.

3 Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti vème mẽ sór vè, vènh prũ ke fón to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “mỹ êg tỹ nén ù ù to êg prũ fag fón jé há nĩ?” he mũ.

4-5 Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Topẽ vĩ rá ki vemnĩ,” he tóg. “Tá tóg rán kỹ nĩ, Topẽ tỹ nén han mũ ti. Tĩ tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Hã kỹ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré kỹ tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré kỹ ke gé. Á prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré,” he tóg, Topẽ ti. 6 Hã kỹ fag tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ùn régre nỹtĩ'. Hã kỹ fag tỹ vènh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pir han vè mỹr,” he tóg, Jesus ti.

7 Kỹ ag tóg ti mỹ ke mãn mũ. “Hã ra Moisés tóg êg mỹ: “fi mỹ vènh rá nĩm kar kỹ fi fón nĩ,” he ja nĩ. Tĩ tỹ ne jé êg mỹ tag tó ja nẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

8 Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Tag tó ja ti nĩ, ãjag mỹ, ãjag tỹ vènh kanhrãn sór tũ nỹtĩn kỹ, hã kỹ tóg ãjag mỹ: ha fi fón ge, he ja nĩ.

Hã ra Topê tóg tag han ja tũ nĩ, ti tỹ nén kar han ve ki. <sup>9</sup> Hã ký sóg ãjag mỹ ke mũ. ãjag tỹ ãjag prũ fi fón ký ù fi tỹ prũg mãn ký ãjag prũ tũ fi vễ sir, ha mẽ. ãjag tỹ fi tỹ ù mré nỹ tigrĩn fi fón ký tag hã ne pãgsĩ nỹ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>10</sup> Ký ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg e tĩ, ti vĩ tag, hã ký ag tóg ti mỹ: “ge nĩn ký tóg tỹ ù nỹ, ãg prũg ký,” he mũ. “Ëg tỹ ãg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tũ nĩn ký tóg vẽnhmỹ nỹ, ký ãg hỹn prũg sór tũ nĩ,” he ag tóg.

<sup>11</sup> Ký tóg ag mỹ: “ũn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topê tóg ù ag mỹ: ha prũg tũg, henh ke mũ, ãn ag hã vĩ prũg ke tũ nĩ,” he tóg. <sup>12</sup> “Û ag tóg kurĩ nỹtĩ, ag mur mũ kã. Ký ù ag tóg kurĩ nỹtĩ gé, ag tỹ ag grãfy kym ký. Ký ù ag tóg kurĩ ri ke nỹtĩ gé, ag tỹ Topê to jykrén ký, ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tigrĩn prũg sór tũ nỹtĩn ký. Û tỹ to jykrén mũ ãn jé to jykrén,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ gĩr ag to há nĩ  
(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)*

<sup>13</sup> Ký fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, ti tỹ ã nĩgé tỹ ag mẽ jé, ti tỹ ag to Topê mré vĩ jé. Hã ra Jesus mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to. <sup>14</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tỹ ge hã vĩ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ pã'i nĩ ãn krẽm nỹtĩ nĩ,” he tóg. <sup>15</sup> Ký tóg ag mẽgmẽ kãn mũ sir, ã nĩgé tỹ. Ag mẽgmẽ kãn ký tóg tá kãkutẽ mũ sir.

*Kyrũ rico kãme  
(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)*

<sup>16</sup> Ký vãhã ù tóg ti tá jun mũ sir. Ký tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Hã ã tóg jẽ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Ti ve jé inh hỹn vẽnh jykre há tỹ hẽ ri ke han ke mũ?” he tóg.

<sup>17</sup> Ký Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ ne jé inh ki vẽnh jykre há jẽmẽ sór nẽ?” he mũ. “Ûn pir tóg há nĩ, ha mẽ. Ti tỹ ãg jyvẽn ãn ki króm nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ ve sór ký,” he tóg.

<sup>18</sup> Ký tóg ti mỹ: “ti tỹ ãg jyvẽn tỹ hẽ ri ke nẽ?” he mũ. Ký Jesus tóg ti mỹ: “ti tỹ ãg jyvẽn tag hã vễ, ha mẽ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ù péju(g) tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, <sup>19</sup> ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, ã régre

ki rĩr há han nĩ, ã tỹ vẽnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he tóg, Jesus ti.

<sup>20</sup> Ký kyrũ tóg ti mỹ: “tag kar ki sóg króm tĩ,” he mũ. “Kỹ ne nỹ hỹn ver inh mỹ tũ tĩ?” he tóg. <sup>21</sup> Ký Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ vẽnh jykre há han sór ký tag han nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ã tũ kar vãm tĩg. Ký ùn jagãgtar ag mỹ vin, jãnkamy ti, ký ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tũg jé,” he tóg, Jesus ti. <sup>22</sup> Kyrũ ãn tỹ ti vĩ tag mẽ ký tóg fe kaj han ký tĩ mũ sir. Ti tũ vĩ e nỹtĩ, hã ký tóg ti mỹ vẽnhmỹ tĩ.

<sup>23</sup> Ký Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ kãmén mũ sir. “Sỹ ke há vễ, hã ký sóg ke mũ. Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg. <sup>24</sup> “Hã ký sóg ãjag mỹ ke mãn mũ. Cavalo pãnĩ sór vĩ préj nor fĩn kutẽ tũ nĩ mỹr,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩ ra tóg ver jagy tĩ vễ, ùn rico tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>25</sup> Ký tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ e tĩ, ti vĩ tag. Ký ag kanẽ tóg jur mũ. “Kỹ ù hỹn kren ke tũ nĩ,” he ag tóg. <sup>26</sup> Ký Jesus tóg ag ki ãvãnh mũ, ký tóg ag mỹ: “ẽprã ke ag vĩ vêsóg ki tá jun ke tũ nĩ,” he mũ. “Topê hã tóg ãjag tỹ tá jun han ki kanhró nĩ, ti tỹ nén ù kar tỹ hẽ ri ken há nĩn ký,” he tóg, Jesus ti.

<sup>27</sup> Ký Pedro tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Nén kar ré ký ãg mũ mũ, ã mré. Tag to ãg hỹn ne venh ke mũ?” he tóg.

<sup>28</sup> Ký Jesus tóg ag mỹ: “sỹ ke há vễ, hã ký sóg tó mũ,” he mũ. “Inh mré ãjag tóg mũ mũ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósĩn nĩ. Kejẽn sóg inh nĩgja kri nĩnh mũ, isỹ vẽnh kar jykre tũgnỹm jé. Sĩnvĩ inh nĩnh mũ, kurã ãn kã. Nén kar han mãn jé sóg ke mũ, kurã ãn kã. Ký ãjag tóg ãjag nĩgja kri nĩgnĩg ký nỹtĩnh mũ gé, nĩgja tỹ 12 (ke) kri, ãjag tỹ povo tỹ Israel kar jykre tũgnỹm jé, povo tỹ 12 (ke) tag ag jykre,” he tóg. <sup>29</sup> “Jó ù tóg isugrĩn ã jamã ré ký tĩ mũ, ã kãke, ã jãvy, ã ve, ã panh, ã mỹnh, ã japỹ ré ký tóg tĩ mũ, inh jykre tigrĩn. ãn vĩ tóg vẽnh kato ã tỹ ãprã ré ký tũgja ãn e ri ke venh ke mũ, tag ki, ãprã. Ký tóg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ gé,” he tóg. <sup>30</sup> “Jãvo tag ki ùn mág ù ag kãsir nỹtĩnh ke vễ, tá tere ký, ký tag ki ùn kãsir ù ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩnh ke vễ, tá tỹ pã'i nĩnh ke vễ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ kanhkã jykre tó vễ.

## 20

### *Uva ki rãnrãj tĩ ag to comparação*

<sup>1</sup> Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “ũ tĩ kanhkã tá nĩ ãn tĩ tĩ ãg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he mũ, to comparação han kũ. “Patrão ri ke tóg nĩ. Kusã ki tóg tĩ mũ, 6 horas ki, camarada ag jãvãnh jé, ag tĩ ti jakré ki rĩr jé. <sup>2</sup> Kĩ tóg ù ag vég mũ sir. Ag mré tóg vẽn rãnrãj kaja to jykrén mũ, hã vỹ: jãnkamy pir, he mũ, por dia kaja ti. Kĩ tóg ag mĩ: “ha ki rĩr mũjẽg,” he mũ sir. <sup>3</sup> Kĩ ag tóg mũ mũ. Hora tãgtũ tũg kũ, 9 horas ki tóg tĩg mãn mũ, ù ag jãvãnh jé gé. Kĩ tóg ù ag vég mũ gé sir. Véké ag tóg ãmã kujú tá nỹtĩ, rãnrãj tũ kũ. <sup>4</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “inh mĩ inh jakré ki rĩr mũjẽg,” he mũ gé. “Kajãm jé sóg ke mũ, ti kaja tỹ,” he tóg. <sup>5</sup> Kĩ ag tóg mũ mũ.

Hora tãgtũ ù tũg kũ, meio dia ki tóg ù ag jãvãnh tĩg mãn mũ, 3 horas ki tóg tĩg mãn mũ gé. Ag ve kũ tóg ag mĩ ke mũ gé, kũ ag tóg mũ mũ gé, ti jakré ki rĩr jé. <sup>6</sup> Vãhã tóg rãkãnh mũ sir. 5 horas ki tĩg mãn kũ tóg ù ag vég mũ gé, véké jẽgĩ kũ nỹtĩ ag. Kĩ tóg ag mĩ: “ãjag tỹ ne jé rãnrãj tũ nĩ nẽ?” he mũ. “Kurã kar ki ãjag tóg ki nỹtĩ, rãnrãj tũ nỹtĩ ra,” he tóg ag mĩ. <sup>7</sup> Kĩ ag tóg ti mĩ: “hã ra ù tóg ãg mĩ: ha inh rãnrãj han, he ja tũ nĩ,” he mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “ha inh jakré ki rĩr mũjẽg ge,” he mũ sir. Kĩ ag tóg mũ mũ gé.

<sup>8</sup> Kutỹ kũ ag patrão tóg ã tũ ki rĩr tĩ ãn mĩ: “ha ag jé prẽr,” he mũ, 6 horas da tarde ki. “Ag mĩ ti kaja ti nĩm,” he tóg. “Ûn tỹ rãkãnh kũ kãmũ mũ ag mĩ nĩm vén, kar kũ ù tỹ kusã ki kãmũ mũ ag mĩ nĩm rén,” he tóg ti mĩ. Kĩ tóg ke mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ti.

<sup>9</sup> Kũ ù tỹ rãkãnh kũ junjun mũ ag vỹ ãjag kaja ti mãn mũ, hã vỹ: jãnkamy pir, he mũ. Ag rãnrãj sĩ ra ag tóg por dia kaja vég mũ sir. <sup>10</sup> Kũ ù tỹ kusã ki rãnrãj mũ ag tóg to jykrén mũ. “Ti hỹn ãg mĩ ti kaja kãfór han ke mũ, ãg tỹ kurã kar ki rãnrãj kũ,” he ag tóg mũ, to jykrén kũ. Hã ra tóg ag mĩ jãnkamy pir ãn nĩm mũ gé sir, por dia kaja ãn. <sup>11</sup> Ag tỹ jãnkamy ãn mãn kũ ag tóg ti to jũ mũ, ãjag patrão to. <sup>12</sup> Kũ ag tóg ti mĩ vỹ mũ. “Tag ag vỹ hora pir ki rãnrãj, jãvo ã tóg ag mĩ ãg kaja ri ke han. Kurã kar ki ãg tóg rãnrãj mỹr, to ãg ron, ti rỹ jagy ra ãg tóg

to krónh ke ja tũ nĩ,” he ag tóg, ãjag patrão mĩ.

<sup>13</sup> Kũ tóg ag kãmũ ù mĩ ke mũ, ag patrão ti. “Sỹ ã ki kygnẽ pijé,” he tóg. “Inh mré ã tóg jãnkamy pir to jykrén ja nĩ, hã kũ sóg ã mĩ nĩm mũ, jãnkamy pir ti. <sup>14</sup> Kũ ã tũ mãn kũ tĩg. Hã ra sóg ag mĩ nĩm sór mũ gé, sỹ ã mĩ nĩm ja ãn ri ke. <sup>15</sup> Isũ vỹ mỹr, jãnkamy tĩ, kũ sóg sỹ tỹ nẽn han sór mũ ãn han mũ. ã mĩ jũ', isỹ ag mĩ vỹ há han to?” he tóg ti mĩ, patrão ti.

<sup>16</sup> Hã kũ ãgno tá kãmũ ag vỹ ùn kãmũ vén mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ, tãpry kũ, jãvo ùn kãmũ vén mũ ag vỹ ãgno tá kãmũ mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tỹ ã ter ke tó mãn*

*(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)*

<sup>17</sup> Kũ Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Kũ tóg vỹrmỹ ù tỹ 12 (ke) ãn ag mré vẽnén mũ. Ag tỹ ã mré ãpry jagma mũn kũ tóg ag mré vẽnén mũ, ag tỹ ãmĩn jagma mũn kũ. <sup>18</sup> “Ha vé,” he tóg. “Jerusalém ra ãg tóg mũ mũ,” he tóg. “Ëprã ke fi kósin ãn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vỹ. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ãjag tỹ isỹ nẽn han sór mũ ãn han ke mũ, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Ag tỹ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vỹ. <sup>19</sup> Kũ ag tóg fóg ag mĩ inh fẽg ke mũ sir, ãn ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh mrãnrãn jé, ag tỹ ka to isa jé. Kurã tãgtũ ki sóg hã ra rĩr mãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

### *Ûn régre ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór*

*(Mc 10.35-45)*

<sup>20</sup> Kũ Zebedeu krẽ ag mỹnh fi tóg Jesus venh kãtĩ mũ, fi krẽ ag mré. Ti krẽm fi tóg mũg ke mũ, fi tỹ ti mĩ nẽn (ũ) to vỹ sór kũ. <sup>21</sup> Kũ tóg fi mĩ: “ã tỹ ne to vỹ sór nẽ?” he mũ. Kũ fi tóg ti mĩ: “kejẽn ã tóg tỹ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kũ inh krẽ tag ag tỹ ã rã hã nỹtĩnh há tóg tĩ, ù tỹ ã pẽgja tá nĩ jé, kũ ù tỹ ã jakãnh tá nĩ jé,” he fi tóg, ti mĩ.

<sup>22</sup> Kũ Jesus tóg ag mĩ: “ãjag tỹ nẽn to vỹ mũ ki kagtĩg ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “Jagy ti nỹ. ãjag mĩ inh ri kén jagtar sór mũ'? ãjag mĩ tovãnh ke tũ nĩ'?” he tóg. Kũ ag tóg ti mĩ: “hỹ,” he mũ. “Tovãnh ke tũ ãg nĩ,” he ag tóg, ti mĩ. <sup>23</sup> Kũ tóg ag mĩ: “hỹ, jagãgtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Hã ra isũ tũ vỹ, sỹ ãjag mĩ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pẽgja tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ. Ha inh jakãnh

tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé, isũ tũ vë. Topê tỹ ùn mỹ: ha ti rã hã nỹtĩ, henh ke mũ ãn ag hã tỹ inh rã hã nỹtĩnh ke vë,” he tóg, Jesus ti.

<sup>24</sup> Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg mēg mũ, ùn régre ag tỹ Jesus mỹ tag to vĩ ja ti. Kĩ ag tóg ag to jũ mũ. <sup>25</sup> Hã ra Jesus tóg ag jé prēr kãn mũ, kĩ tóg ag mỹ: “fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “Vënh kar jëgnëg ag tóg tĩ mỹr, kĩ ag mág ag tóg vënh kar mỹ: gemnĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kũ,” he tóg. <sup>26</sup> “Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ?” Kĩ tỹ jagnë camarada ri ke nỹtĩmnĩ, jagnë tũ ki rĩr kĩ. <sup>27</sup> ãjag mỹ tỹ pã'i nỹtĩ sór mũ? Kĩ tỹ jagnë krēm ke nỹtĩmnĩ, tỹ ùn kãsir nỹtĩmnĩ. <sup>28</sup> Hã kĩ sóg camarada tũ nĩ gé. Sỹ tỹ camarada nĩ jé sóg kãtĩg, sỹ ãjag ki rĩr jé. Tỹ sóg ëprã ke fi kósin nĩ. Hã kĩ sóg vënh kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ùn kyvó ag tỹ há' he  
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

<sup>29</sup> Hã ki ag tóg Jerusalém ra mũ mũ. Kejën ag tóg cidade tỹ Jericó fĩn rãm kĩ ag tóg tá pa mũ, hã ra ù tỹ hën ri ke ag tóg Jesus nón mũ mũ. <sup>30</sup> Ëpyr ãn tá, ãmĩn ãn tá ùn kyvó ag tóg nĩgnĩ kĩ nỹtĩ nĩ, ùn régre ag. Vãhã ag tóg Jesus tỹ jagma tĩg mēg mũ. Kĩ ag tóg ti jé prēr mũ. “!..Senhor..!” he ag tóg. “!..Davi kósin', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg. <sup>31</sup> Kĩ ag tóg ag to jũgũ mũ, ti nón mũ ù ag. “Më kã nỹtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prēr mãn', prēr mãn' he mũ, jamã hár(a). “!..Senhor, Davi kósin', ãg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

<sup>32</sup> Kĩ Jesus tóg krỹg he mũ, kĩ tóg ag jé prēr mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “ne to ãjag vĩ, sỹ ãjag mỹ han jé?” he mũ. <sup>33</sup> Kĩ ag tóg ti mỹ: “ãg tỹ ëvãnh há tóg tĩ,” he mũ. <sup>34</sup> Kĩ Jesus tóg ag jagãgtãn mũ sir. Ag kanë mēgmēg tóg mũ sir. Kĩ ag tóg ëvãnh há han mũ sir. Tĩ nón ag tóg mũ mũ sir.

## 21

*Jesus tỹ Jerusalém tá jun  
(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)*

<sup>1</sup> Ag mũn kĩ ag tóg Jerusalém kakó tá junjun mũ, ãmã tỹ Betfagé tá, krĩ tỹ Oliveiras tá. Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ régre ag jëgnëg mũ, ãmã ãn ra. <sup>2</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “ãmã ãn ra mũjëg, ãg jo ãmã nĩ ãn ra,” he mũ. “Tá

ãjag tóg burrica fi venh mũ. Se kĩ fi jë. Fi kósin vỹ fi mré jë nĩ. Ën fi kavãn kĩ fi pére kãmũmnĩ. <sup>3</sup> Hën ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ vĩ sór mũ, fi to. Kĩ ag mỹ: “ãg Senhor vỹ fi ve sĩ han sór mũ. Kãnhmar tóg fi jënë mãn mũ,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>4</sup> Hã ra tóg rán kĩ nĩ gé, tag. Topê vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ. <sup>5</sup> “Sião tá ke fag mỹ tag tómnĩ, ha mẽ. Hã vé, ã pã'i tỹ rei tóg ã ki jun ke mũ, hemnĩ. Vënh kar to tóg fe há nĩ, jũ vãnh nĩn kĩ, ã Senhor ti. Burrica kri tóg nĩ nĩ, fi kósin kri, ãg tu tĩ ãn fi kósin kri mỹr,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

<sup>6</sup> Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg mũ mũ, burrica fi mãn jé. <sup>7</sup> Fi pére ag tóg kãmũ mũ, fi kósin mré. Kĩ ag tóg ãjag kur tỹ kri vãm mũ, kĩ tóg kri nĩ mũ. <sup>8</sup> Kĩ vënh e ãn ag tóg ãjag kur tỹ ëpyr kri kugjén mũ, ãmĩn kri. Kĩ ù ag tóg ka féj kre kĩ ëpyr kri vãvãm mũ sir. Ag tỹ ti jamĩn sĩnvĩ han sór vë. <sup>9</sup> Kĩ ù ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ù ag ti nón mũ mũ. Ën ag tóg prērprēr mũ sir. “!..Viva, Davi kósin..!” he ag tóg mũ. “!..Sér tóg tĩ, pã'i vỹ ãg tá jun, ãg Senhor mág tỹ ti jënën kĩ..! !..Topê tá tóg kãtĩg, ù tỹ kynhmỹ nĩ ãn tá, viva..!” he ag tóg, prērprēr kĩ.

<sup>10</sup> Hã ki ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kĩ tá ke kar ag vỹ ti venh kãmũ mũ. Ag mỹ tóg e tĩ, kĩ ag tóg ti to: “ũ nē?” he mũ. <sup>11</sup> Kĩ ti mré kãmũ mũ ag vỹ ag mỹ: “Topê vĩ tó tĩ ãn vë,” he mũ. “Jesus vë, Nazaré tá ke ãn vë, Galiléia tá ke ãn,” he ag tóg mũ sir.

*Jesus tỹ Topê jo ãn krēm ag pan  
(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)*

<sup>12</sup> Kĩ Jesus tóg Topê jo ãn kãra rã mũ. Kĩ tóg tá ke ag pan kãn mũ sir, nén vender he tĩ ag, nén comprar he tĩ ag ke gé. Topê jo ãn krēm ag tóg negociar he tĩ, jãnkamy trocar he ag tóg tĩ gé. Ag tỹ nén kri vin jafã tỹ tóg vyryn ke mũ sir. Sórag vender he tĩ ag nĩgnĩ jafã tỹ tóg vyryn ke mũ gé sir. <sup>13</sup> Ag mỹ tóg: “Topê vĩ rá to jykren nĩ,” he mũ. “Tag vỹ rán kĩ nĩ, ha mẽ. “Inh ãn jiji vỹ tỹ Topê mré vỹ jafã nĩ,” he tóg, Topê vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topê mré vỹ jafã tag krēm nén kar pigju(g) mũgtĩ, kĩ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan kĩ tóg ke mũ, Jesus ti.

14 Kĩ ùn kyvó ag tóg ti to junjun mũ sir, ùn kónhgrĩ ag ke gé, ti tỹ Topẽ jo ìn krẽm jẽn kỹ. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir. 15 Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá nỹtĩ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Ti tỹ ag tỹ há' he vég ag tóg mũ. Gĩr ag vĩ mẽg ag tóg mũ gé. Topẽ jo ìn krẽm ag tóg nỹtĩ, gĩr ag, kỹ ag tóg Jesus mỹ prẽnprẽn mũ. “!..Viva, Davi kósin..!” he ag tóg mũ, prẽnprẽn kỹ. Kỹ pã'i ag tóg jũgũ mũ, Jesus to. 16 Hã kỹ ag tóg ti mỹ vĩ mũ. “Á mỹ ag prẽnprẽn mẽg tũ?” he ag tóg. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Hã ra Topẽ vĩ rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Ùn kãsir ag vỹ iso vĩ há han tĩ,” he tóg, Topẽ vĩ ki. “Ùn pafa mũ ag vỹ ình mỹ vĩ há pẽ han tĩ. Á hã ne tag han', ùn kãsir ag tỹ ình mỹ vĩ há han jé,” he tóg, Topẽ mỹ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti.

17 Tag tó kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir. Cidade tá tóg kãkutẽ mũ, ãmã tỹ Betfagé ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mũ.

*Ka tỹ figueira tóg  
(Mc 11.12-14, 20-24)*

18 Tỹ vaj kỹ kusã ki tóg cidade ra tĩg mãn mũ. Á tĩg kỹ tóg kókĩr mũ. 19 Kỹ tóg ka tỹ figueira vég mũ sir, kỹ tóg ra tĩ mũ, ti kanẽ ko jé. Hã ra tóg kanẽ tũ nĩ. Fój tãvĩ tóg jẽ, kỹ tóg ti mỹ vĩ mũ. “Kanẽ han mãn ke tũ ã nĩ ha,” he tóg mũ. Kỹ tóg tóg mũ sir vèsýmér, ka ti. 20 Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ sir, ti tóg mũ ti. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Vèsýmér tóg tóg ja nĩ,” he ag tóg. “Ti hẽ ri ké?” he ag tóg.

21 Kỹ Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ sir. “Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ,” he tóg. “Ình ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isỹ ka tỹ figueira mỹ: “tóg ra,” hen kỹ tóg tóg ja nĩ. Ình vĩ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ ình ki ge há han kỹ. Hã ra to: “Topẽ mỹ ình vĩ mẽg mũ vỹ?” he tũg nĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he tũg nĩ. Kỹ ãjag tỹ kejẽn pãnónh mỹ: ha kutẽ, goj nig ki, hen kỹ tóg kutẽ mũ, ãjag tỹ ti kutẽnh ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn kỹ. 22 Kỹ ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩn kỹ to: “han jé tóg ke mũ,” hemnĩ. Kỹ tóg ãjag mỹ han mũ, ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ãn ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ù tỹ ã jẽnẽg mũ tó tũg  
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)*

23 Kỹ tóg cidade tá jun kỹ (tóg) Topẽ jo ìn kãra rã mãn mũ sir. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ ti to kãmũ mũ, kófa ag mré hã. Ag

tỹ ti ki jẽnẽ sór vẽ, hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé?” he mũ. “Ù nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

24 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jẽnẽnh ke mũ gé, vẽn hã kato,” he mũ. “Ájag tỹ ình mỹ tó há han kỹ sóg ãjag mỹ ù tỹ ình jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. 25 “João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ kanhkã tá vẽn hã jykre han ja nĩgtĩ', ãprã vẽn hã jykre vó? Ù nỹ tĩ jẽnẽ?” he tóg, Jesus ti.

Kỹ ag tóg ti vĩ to jykrén mũ jagnẽ mré. “Èg tỹ ti mỹ: Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja vẽ, hen kỹ tóg ãg mỹ: kỹ ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ nĩ nẽ? henh ke mũ. 26 Èg tỹ hã ra ti mỹ: ãprã ke jykre ja vẽ, hen kỹ ãg tóg vẽn hã kar kato tẽ mũ sir. Ag kar vỹ João to: Topẽ vĩ tó tĩ pẽ ja vẽ, he tĩ. Kỹ ãg tóg ag kamẽg mũ, vẽn hã e ãn,” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ, pã'i ag. 27 To jykrén kỹ ag tóg Jesus mỹ: “ãg pi(jé) João jykre ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. Ón kỹ ag tóg ke mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ sóg ãjag mỹ tónh ke tũ nĩ gé, ù tỹ ình jẽnẽg mũ ti,” he mũ. Á kato tẽ mũ ag mỹ tóg ke mũ, Jesus ti.

*Ùn krẽ régre to comparação*

28 Kỹ tóg ag kanhrãn kỹ ag mỹ: “tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ sir. “Ù tóg kósin régre nĩ. Kejẽn tóg ùn sanh to tĩg kỹ ti mỹ: “ình kósin,” he mũ. “Ùri ình jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg. 29 Kỹ tóg ã panh ti mỹ: “vó,” he mũ. Kar kỹ tóg to jykrén mãn kỹ (tóg) tĩ mũ sir, ãpỹ ra. 30 Kỹ ti panh tóg ti jãvy mỹ ke mũ gé sir. “Ùri ình jakré tugnỹgnỹm tĩg,” he tóg mũ gé. Kỹ ti jãvy tóg: “hej,” he mũ, ã panh ti mỹ. Hã ra tóg tĩ tũ nĩ. 31 Kỹ ù tỹ hẽ nỹ ti panh vĩ ki króm hỹn?” he tóg, Jesus ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ùn sanh ti,” he mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “hỹ, hã vẽ,” he mũ. “Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ. Ù tỹ governo mỹ jãnkamy mãng tĩ ù ag vỹ Topẽ vĩ mranh, hã ra ag tóg to jykrén mãn kỹ (ag tóg) ãjag jykre tovãnh. Kỹ ùn mén e ù fag vỹ ãjag jykre kórég tovãnh gé. Hã kỹ ag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, fag ke gé. Ti kósin sanh ri ke ag hã vẽ. Ag jãvo ãjag tóg kanhkã venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ón kỹ Topẽ mỹ: “hej,” he mũ ra. 32 João vỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ti jykre kuryj jagma mũ jé. Hã ra ãjag tóg ti vĩ kri nĩm ja tũ nĩ. Ájag jãvo

ũ tỹ governo mỹ jänkamy mãng tĩ ag vỹ ti vĩ kri fi ja nĩ, ùn mén e fag ke gé. Tag ve ãjag mỹr. Ge ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh tũ nĩ, João vĩ kri nĩm tũ ãjag nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn camarada kórég ag to comparaçãu  
(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)*

<sup>33</sup> Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “sỹ ãjag mỹ ãjag tỹ Topẽ tovãnh to comparaçãu han mãn ke vễ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Uva krãn tóg nĩgtĩ, nén kanẽ tỹ vinho han jafã ên. ã jakré tag to tóg rón mũ. Kĩ tóg kũm kũ uva jẽgmĩ jafã han mũ. Kĩ tóg ki pãjó han mũ gé. Kĩ tóg ù tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ tovãnh mũ, ag tỹ ti mré ti kanẽ vễnh kãpãm jé. Kĩ tóg tĩ mũ, ga ù ra. <sup>34</sup> Ti kanẽn kũ tóg ã camarada ag jẽgnẽg mũ, ag tỹ ag mỹ ti tũ vin jé, uva kanẽ ti. <sup>35</sup> Hã ra ag tóg ag vóg kónãn mũ sir, ti camarada ag. Û mrãnmrãn ag tóg mũ, ù tén ag tóg mũ, ù pin ag tóg mũ, pó tỹ. <sup>36</sup> Kĩ tóg ag mỹ ã camarada ù ag jẽgnẽ mãn mũ gé sir, ùn e ag sir, hã ra ag tóg ag vóg kónãn kãn mũ. <sup>37</sup> Vãhã tóg ag mỹ ã kósın jẽnẽg mũ. “Ag hỹn ti kamẽg mũ, inh kósın ti,” he tóg, hã kũ tóg ti jẽnẽg mũ. <sup>38</sup> Kĩ ag tóg ti vэг mũ, ti kósın ti. Kĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “kejẽn êkré tag vỹ tỹ ti tũ nĩnh ke mũ,” he mũ. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ êg tũ nỹnh jé,” he ag tóg mũ, patrãu kósın to. <sup>39</sup> Kĩ ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ró pãte ag tóg ti kutẽm kũ (ag tóg) ti tén mũ sir.

<sup>40</sup> Kejẽn ag patrãu vỹ kãtĩg ke mũ, ù tỹ nén krãn ja ên. Kỹn hỹn hẽ ri kenh mũ, ã camarada ag tỹ?” he tóg, Jesus ti. <sup>41</sup> Kĩ ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag tóg ti mỹ: “vễnh jykre pãno han ag tóg mũ mỹr, uva ki rĩr tĩ ag,” he mũ. “Ag kãgtén jé tóg ke mũ, jũ kũ, ag patrãu ti, kũ tóg uva kré ên tỹ ù mỹ tovãnh ke mũ, ag tỹ ti mré vễnh kãpãm jé, ti kanẽ ti,” he ag tóg ti mỹ. Û tỹ ti vĩ mẽg mũ ag tóg ke mũ, Jesus mỹ.

<sup>42</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Kỹ Topẽ vĩ rá tag to jykrén nĩ gé, ha mẽ: pó tỹ ãn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ên ti. Hã ra Topẽ tóg pó ên hã tỹ ãn nũna han mũ. Êg Senhor mág tỹ há vễ mỹr, hã kũ tóg êg mỹ e tĩ, êg tỹ ve kũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti, vễso pó tỹ comparaçãu ù han kũ.

<sup>43</sup> “Hã kũ sóg ãjag mỹ ke mũ. ãjag tỹ Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ venh ke vễ vễ, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Û ag vỹ venh ke mũ, povo ù ag, ag tỹ inh vĩ kri fi kũ,” he tóg. <sup>44</sup> “Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, kũ ag tóg kri vár kũ tũ' henh ke mũ. Kũ pó tag vỹ ù tỹ hẽn ri ke ag kri kutẽnh ke mũ gé, kũ tóg ag tỹ námnam ke kãn mũ, ag kri kutẽ kũ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rá tũ tugrĩn nũgme ki vár ke tón hã vễ.

<sup>45</sup> Kũ ag tóg mẽg mũ sir, Jesus vĩ ti. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ mẽg mũ, Fariseu ag ke gé. Mẽ kũ ag tóg vãhã to jykrén mũ sir. “Êg hã to tóg uva ki rĩr tĩ kórég ag to comparaçãu tag han ja nĩ,” he ag tóg mũ sir, ki kanhrãn kũ. <sup>46</sup> Hã kũ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vễnh e ên kamẽg mũ. “Topẽ vĩ tó tĩ pẽ vễ,” he ag tóg, Jesus to, vễnh e ên, hã kũ pã'i ag tóg povo ên ag kamẽg kũ ti ség tũ nĩ ver.

## 22

*Vễnh prũg to comparaçãu  
(Lc 14.15-24)*

<sup>1</sup> Kũ Jesus tóg ag mỹ comparaçãu ù han mãn mũ sir. <sup>2</sup> “Û tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Tỹ tóg pã'i mág ri ke nĩ. Ti kósın prũg ken kũ tóg to festa mág han sór mũ, pã'i mág ti. <sup>3</sup> Hã kũ tóg ã camarada ag jẽgnẽg mũ, ag tỹ ti tỹ ùn mỹ tó ja ag mỹ: “ha kãmũ jẽg, festa kon jé,” he jé. Hã ra ag tóg kãmũ jãvãnh nỹtĩ. <sup>4</sup> Kũ tóg ag mỹ ã camarada ù ag jẽgnẽ mãn mũ. “Ag mỹ: “kãn inh huri, vễjẽn ti, he ti, êg patrãu ti,” hemnĩ,” he tóg. “Boi kãgtén inh huri, boi tãgy ên mré hã. Nén kar vỹ kynkar kũ nỹtĩ. Kãmũ jẽg ra, inh festa to, he ti, êg patrãu ti,” hemnĩ ag mỹ,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mỹ. Kũ ag tóg mũ mũ.

<sup>5</sup> Hã ra ag tóg kãmũ sór tũ nĩ, kũ ag tóg ti camarada ag to é he mũ. Û tóg ã japỹ ra tĩ mũ, ù tóg ã negócio nón tĩ mũ. <sup>6</sup> Û ag tóg hã ra ti camarada ag kũgmĩ kũ (ag tóg) ag vóg kónãn mũ gé sir, ag kãtén ag tóg mũ sir. <sup>7</sup> Kũ pã'i mág tóg ag to jũ mũ. Kũ tóg ã krẽm pã'i ag jẽgnẽ kũ ag kãgtén mũ gé sir, ù tỹ ti camarada kãgtén ja ên ag. Ag ãn kũgprũg ag tóg mũ sir. <sup>8</sup> Kũ tóg ã camrada ag mỹ: “inh festa vỹ kar kũ nĩ ha,” he mũ. “Hã ra ag tóg kãmũ jãvãnh nỹtĩ, isỹ ùn mỹ vễnh vĩ jẽnẽ ja

ag, ag kórég nýtín ký. <sup>9</sup> Ha mũjêg, êpry ra, êmĩn vênh kápóv (ja) ra ke gé. Ájag tỹ ù ve ký ti mỹ: “ha festa venh kâtĩg,” hemnĩ,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mỹ. <sup>10</sup> Ký ag tóg mũ mũ. Ájag tỹ êpry tá ù ve ký ag tóg ag mỹ ke mũ. Vênh kar mỹ ag tóg tó mũ sir, ùn jykre há ag mỹ, ùn jykre kórég ag mỹ ke gé. Hã ký tóg fór mũ sir, clube ti.

<sup>11</sup> Ký pã'i mág tóg kãrã mũ sir, ag vigve jé, ù tỹ festa to kãmũ ag. Ký ù tóg tá jé nĩ, hã ra tóg festa to kur tu tũ nĩ. <sup>12</sup> Ký tóg ti mỹ: “festa to kur tu tũ ã tóg nĩ, vỹ,” he mũ. “Ã hã ne tóg kur kórég tu sór mũ', inh festa ki,” he tóg, ti mỹ. Hã ra tóg vỹ tũ nĩ sir. <sup>13</sup> Ký pã'i mág tóg ã camarada ag mỹ: “ha ti mrĩnh, ti pên, ti nĩgé, ha ti fón, re tá,” he mũ. Re tán kuty nĩ. Tá ag tóg jagtar tĩ. Ájag jã tỹ ag tóg gyngyn ke tĩ sir, gangan ke ag tóg tĩ sir, vêso jũgũ ký. <sup>14</sup> Ge ti nĩ. Û tỹ hên ri ke jé sóg prêr tĩ, hã ra ti pipir nýtĩ, ùn kuprêg ký nýtĩ ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ êg tỹ kanhkã tá festa venh ke tón hã vê.

*Ag tỹ imposto to ti ki jêmê  
(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)*

<sup>15</sup> Ký Fariseu ag tóg jagnê mré Jesus to jykren mũ sir. Ag tỹ ti vỹ to ti se sór vê. Hã ký ag tóg: “ti vỹ tỹ hê to êg hỹn ti senh mũ?” he mũ. <sup>16</sup> Tag to jykren ký ag tóg sir Jesus mỹ ãjag mré ke ù ag jêgnêg mũ, Herodes mré ke ù ag mré hã, ag tỹ ón ký ti ki jêmê jé, ag tỹ ti vỹ to ti se jé. Ên ag tỹ Jesus tá junjun ký ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã jykre kuryj nĩn ki kanhró êg tóg nýtĩ,” he ag tóg. “Hã ký ã tóg Topê to êmĩn ki êg kanhrãn há han tĩ. Vênh jykre pir hã han ã tóg tĩ. Û tỹ vênh jykre há hã han ve nĩ mũ ra ã tóg ti jykre ki kanhró kar nĩ,” he ag tóg mũ, ón ký, Jesus mỹ. <sup>17</sup> “Hã ký, êg mỹ ã tỹ nén to jykren mũ tómnĩ. Mỹ ha nỹ', êg tỹ pã'i mág tỹ imperador mỹ jãnkamy ên nĩm ti', imposto kajãm jé? Êg mỹ hỹn nĩm mũ', vó mỹ vó?” he ag tóg mũ, ón ký ti ki jêmên ký.

<sup>18</sup> Hã ra Jesus tóg ag jykre pãno ki kanhró nĩ. Hã ký tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ón ký inh ki jêmê sór mũ'.” he mũ. “Jykre régre ãjag nýtĩ mỹr,” he tóg. <sup>19</sup> “Inh mỹ jãnkamy jun, imposto kajãm jafã ên ti,” he tóg. Ký ag tóg ti mỹ ù jun mũ sir, jãnkamy ti. <sup>20</sup> Ký tóg ag mỹ:

“ù jiji nỹ kã nĩ, ù kãggrá nỹ kã nĩ?” he mũ. <sup>21</sup> Ký ag tóg ti mỹ: “pã'i mág tỹ imperador kãggrá vê,” he mũ. Ký tóg ag mỹ: “ký pã'i mág mỹ ti tũ nĩm nĩ, hã ra Topê mỹ ti tũ nĩm nĩ gé,” he mũ sir.

<sup>22</sup> Ag tỹ ti vỹ mẽ ký ti jykre tóg ag mỹ e tĩ sir. Ký ag tóg ti tovãnh ký mũ mũ sir.

*Êg tỹ êg ter ja tá vỹn kenh ke  
(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)*

<sup>23</sup> Ký kejên Saduceu ag tóg Jesus tá junjun mũ gé, kurã ên kã. Ag tỹ ón ký ti ki jêmê sór vê gé. Hã ra Saduceu ag tóg: “êg ter ja tá êg vỹnvỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. “Rĩr mãn ke tũ êg tóg nĩ,” he ag tóg tĩ. Ên ag vỹ ón ký Jesus ki jêmê sór mũ gé. <sup>24</sup> “Senhor,” he ag tóg mũ gé. “Moisés tỹ êg mỹ vênh jykre nĩm ký tóg êg mỹ: “ã régre tỹ ã krê tũ ra ter ký ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vê,” he mũ. “Ã tỹ ã régre mỹ ã krê han ke vê, fi ki,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he ag tóg mũ, Saduceu ag, Jesus mỹ. <sup>25</sup> “Kỹ ù tỹ jagnê mré pafa ja tỹ 7 (ke) vỹ nýtĩgtĩ. Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ. Ký ti jãvy tóg fi tỹ prũg mũ sir. Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé. Ký ti jãvy ù tóg fi tỹ prũg mũ gé sir. <sup>26</sup> Hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé, ti jãvy ù ke gé, hã ki ag kar vỹ kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir. <sup>27</sup> Ký vãhã ag kar prũ fi tóg ter mũ gé sir. <sup>28</sup> Ký fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn ký fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vê. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nĩ mỹr. Hã ký tóg vênhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé êg tóg ke mũ, hen ký,” he ag tóg, Saduceu ag, Jesus mỹ.

<sup>29</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “kygnê ãjag huri,” he mũ. “Ájag pi(jé) Topê vỹ tỹ rán ký nĩ ki kanhró nýtĩ', ãjag pi(jé) Topê jykre ki kanhró nýtĩ,” he tóg. <sup>30</sup> “Êg rĩnrĩr mãn ký êg tóg prũg mãn ke tũ nĩ sir, ký êg mén mãn ke tũ nĩ gé. Topê tỹ jêgnê jafã ri ke êg nýtĩ, kanhkã tá,” he tóg.

<sup>31</sup> “Kỹ Topê vỹ rá ù to jykren nĩ, ti tỹ êg ter ja tá vỹn ke tó ti. Topê hã ne tỹ vémén ja nĩ mỹr, hã ký tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. <sup>32</sup> “Abraão vỹ iso: Topê, he tĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé,” he ja tóg nĩ, Topê ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topê tóg: “tỹ inh ag Topê nĩ,” he ja nĩgtĩ, ag ter kar ký. Hã ký ag tóg rĩnrĩr nýtĩ, Topê tỹ ùn rĩnrĩr nýtĩ ag hã kri ke nĩn ký,” he tóg, Jesus ti. <sup>33</sup> Ký ag tóg ti vỹ mẽg mũ sir, ký ti jykre tóg ag mỹ e pẽ tĩ, ti vỹ ti.



*Topē tỹ ěg jyvĕn kăfór*  
(*Mc 12.28-34; Lc 10.25-28*)

<sup>34</sup> Kĩ Fariseu ag tóg mĕg mũ, Jesus tỹ Saduceu ag mỹ vĩ há han ja ti. Ti tỹ ag mỹ vĩ há han kĩ ag tỹ ti mỹ hĕ ri ken kĩ kafăn ke tóg tũ ti sir. Hă mĕg ag tóg mũ, Fariseu ag. Kĩ ag tóg Jesus to vĕnhmăn mũ sir. <sup>35</sup> Kĩ ag kă ũ tóg ti mré vĩ mũ. Topē vĩ to professor vĕ, ũ tỹ Jesus mré vĩ mũ ti. Kĩ tóg Jesus mỹ: <sup>36</sup> “Senhor,” he mũ. “Topē tỹ ěg jyvĕn tỹ hĕ nỹ hỹn ti tỹ ěg jyvĕn kar kăfór nỹnh mũ?” he tóg mũ sir. <sup>37</sup> Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “Topē to, ěg jóg mág to há tăvĩ nỹtĩmnĩ, ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nỹtĩmnĩ,” he mũ. <sup>38</sup> “Topē tỹ ěg jyvĕn kăfór kar hă vĕ. <sup>39</sup> Kĩ ti tỹ ěg jyvĕn ũ tóg hă ri ke nĩ gé, hă vỹ: ģag régre ki rĩr nỹtĩmnĩ, ģag tỹ vĕnh ki rĩr há han ri ke, he mũ,” he tóg. <sup>40</sup> “Vĕnh jyvĕn tag vỹ vĕnh jyvĕn kar kăfór nỹtĩ. Régre ti nỹtĩ, Topē tỹ ěg jyvĕn kăfór nỹtĩ ti. ěg tỹ tag ki króm kĩ ěg tóg Topē jykre ki króm kăn mũ. Ti tỹ ěg jyvĕn mũ han kăn ěg tóg mũ, Topē vĩ tó ti tỹ ěg jyvĕn mũ mré hă, ěg tỹ tag ki króm kĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Cristo tỹ tỹ Davi kósın nĩ*  
(*Mc 12.35-37; Lc 20.41-44*)

<sup>41</sup> Hă ra Fariseu ag vỹ vĕnh măn kĩ nỹtĩ, kĩ Jesus tóg ag ki jĕmĕ sór mũ gé sir. <sup>42</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “Cristo to ģag hĕ ri ke tĩ?” he mũ. “Ũ kósın nĕ hỹn, Cristo ti?” he tóg, Jesus ti. Kĩ ag tóg ti mỹ: “Davi kósın vĕ,” he mũ. <sup>43</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “hă ra Davi tóg ti to: inh Senhor, he ja nĩ,” he mũ. “Topē kuprĩg tỹ ti krĩn kĩ tóg tag tó ja nĩ, ha mĕ: <sup>44</sup> “ěg jóg tỹ Topē vỹ inh Senhor mỹ: “nĩ ra ver, inh pĕgja tá,” he mũ, “sỹ ģ kato văsănsăn mũ ag tỹ ģ krĕm vin ke vĕ, kĩ ag sigse vĕ sir. Tag jăvănh nĩ ver,” he tóg mũ, Topē ti, inh Senhor mỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti,” he tóg mũ, Jesus ti. <sup>45</sup> “Hă kĩ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ti kósın nĩ ra ti kósın mỹ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vĕ?” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Fariseu ag ki jĕmĕg mũn hă vĕ. <sup>46</sup> Hă ra ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ ti, ag tỹ ti vĩ kafăn sór mũ ra. Văhă ag tóg ti ki jĕmĕ sór măn tũ nĩ. Ti kamĕg ag tóg mũ, hă kĩ ag tóg ti ki jĕmĕ sór măn tũ nĩ.

## 23

*Ón kĩ Topē vĩ to professor ag jykre*  
(*Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46*)

<sup>1</sup> Kĩ Jesus tóg vĕnh kar kanhrăn mũ sir, ti mré mũ ti ag mré hă. Kĩ tóg ag mỹ: <sup>2</sup> “Moisés vỹ ěg jóg ag kanhrăn ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ti nón Topē vĩ to professor ag tóg ěg kanhrăn sór mũ, Fariseu ag ke gé,” he tóg. <sup>3</sup> “Ag tỹ ģag mỹ nĕn tó mũ ěn ki króm nĩ. Ag vĩ kri fimnĩ. Ag tỹ nĕn han mũ ri ke han tũg nĩ jăvo, ag jykre kórĕg ěn han tũg nĩ. ģag kanhrăn há han ag tóg ti, hă ra ag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ, ģag vĩ há ěn ki. <sup>4</sup> ģag mỹ ag tóg vĕnh jykre kufy vin ti, hă ra ag hă tóg han sór tũ nĩgtĩ, vĕnh jykre kufy ěn ti. <sup>5</sup> Ag tỹ nĕn ũ há han kĩ ag tóg tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ sir, vĕnh kar tỹ ag vigve jé. Ag tỹ Topē mré vĩ jé ag tóg ti vĩ rá tỹ ģag nĩgé tógfĩg ti, ģag kakă ke gé. Vĕsógfĩn ja tăpĕr tỹ ag tóg vĕsógfĩg ti. Topē jykre han jé ag tóg kur tóv mág tu ti gé. <sup>6</sup> Festa ki ag tóg jĕn vĕn sór ti. Vĕnh kanhrăn jăfă krĕm ag tóg vĕnh kăpov kĩ nỹtĩ. <sup>7</sup> Cidade kuru ki vĕnh kar tóg ag mỹ: “ă mỹ há?” he ti, kĩ tóg ag mỹ sér ti. Kĩ ag tóg ag to: “Senhor,” he ti gé, kĩ tóg ag mỹ sér ti. <sup>8</sup> Ag jăvo jagnĕ mỹ: “Senhor,” he sór tũg nĩ, kĩ ag tỹ ģag mỹ: “Senhor,” he mũ ra ag mỹ: “inh pi(jĕ) tỹ ũn mág nĩ,” hemnĩ. ũn pir vỹ tỹ ģag kri ke nĩ, hă vỹ: Topē, he mũ, jó ģag tóg tỹ jagnĕ mré ke nỹtĩ. <sup>9</sup> Kĩ ũ mỹ: “ěg jóg,” he tũg nĩ gé, ěpră. ũn pir vỹ tỹ ģag jóg nĩ, hă vỹ: Topē, he mũ, kanhkă tá nĩ ěn ti. <sup>10</sup> Kĩ ũ tỹ ģag mỹ: “ěg kri tỹ ũn mág nĩmnĩ,” he kĩ ag mỹ: “vó, kĕnh ke tũ inh nĩ,” hemnĩ gé. ũn pir vỹ ģag kri tỹ ũn mág nĩ, hă vỹ: Cristo, he mũ. <sup>11</sup> ģag kămĩ ũn mág ag jé ģag ki rĩr há han, ģag camarada tỹ ģag ki rĩr há han ti ěn ri ke. <sup>12</sup> ģag tỹ tag ki vĕsỹ tỹ ũn mág han sór nỹtĩn kĩ ģag tóg tá tĕrenh ke mũ, ha vemnĩ. ģag tỹ hă ra: “tỹ inh ũn sĩ nĩ,” hen kĩ ģag tóg tá jăprynh ke mũ, tỹ ũn mág ģag nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Topē vĩ to professor ag jagtar ke*  
(*Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47*)

<sup>13</sup> “Ón kĩ Topē vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Jykre régre ģag nỹtĩ,” he tóg. “Topē vỹ ģag ve kónăn,” he tóg. “Ũ

ag tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ êg pã'i nĩ ve sór nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag mỹ kanhkã ti nenh tĩ. Ag jãvo ãjag tóg ve sór tũ nĩgtĩ. ãjag tỹ kanhkã ve sór tũ nĩn kỹ ãjag tóg ù ag mỹ nenh tĩ gé, ag tỹ vég tũ nĩ jé, ãjag ri ke,” he tóg, Jesus ti.

14 “Ón kỹ Topê vĩ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “ãjag ne tóg ùn mén ter ja fag tũ mân kãn tĩ’. Kar kỹ ãjag tóg ón kỹ Topê mré vỹ téj han mũgtĩ, êg tỹ ãjag to: “há ag nỹtĩ,” he jé. Hã kỹ Topê vỹ ãjag vóg kónãn kãfór han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

15 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “ãjag ne tóg kuvar há ra mũ tĩ’, ga mĩ, goj mĩ ke gé, ãjag tỹ ù tỹ Israel ag jykre han sór mũ ù jãvãnh jé. Hã jé ãjag tóg mũ mág han tĩ. Kỹ ãjag tỹ ù ven kỹ ãjag tóg ti tỹ Japo krê han mũ sir, ti tỹ ón kỹ Topê vỹ mẽ jé, ãjag ri kén, ti tỹ nũgme ki kutê jé, inferno ên ki. Kỹ ti jykre pãno vỹ ãjag jykre pãno kãfór nỹ sir,” he tóg, Jesus ti.

16 “Topê vỹ ãjag ve kónãn mỹr,” he tóg. “Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ù tỹ ki kagtĩg ag tatĩn mũ sór mũ. Hã kỹ ãjag tóg kygnêg tĩ. Kỹ ãjag tóg ag kanhrãn kónãn tĩ. “Êg tỹ ón kỹ: tag han jé sóg ke mũ, he sór kỹ êg tóg: “Topê jo ìn krêm nĩ ên vỹ ki kanhró nĩ,” henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. “Êg tỹ hã ra: Topê jo ìn krêm ouro tân ên vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ êg tóg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. 17 Vênhmỹ ti nĩ, ãjag vỹ tag. Krĩ tũ ãjag tóg nỹtĩ, kyvó ãjag tóg nỹtĩ. Ouro mỹ Topê jo ìn kãfór nĩ? Vó’. Ouro vỹ tỹ Topê tũ nĩ, ti tỹ Topê jo ìn krêm nĩn kỹ. Hã kỹ tóg tỹ Topê tũ kar nĩ sir, ouro ti, ti jo ìn ti ke gé. Ón kỹ: “Topê hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. 18 “ãjag vỹ vênhmỹ ù vỹ nĩ gé. “Ón kỹ êg tóg: êg tỹ mesa kri ùn mỹ nén ù pũn mũ ên vỹ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ gé. “Êg tỹ hã ra: êg tỹ ùn mỹ êg mêng pũn tĩ ên vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ êg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. 19 Vênhmỹ ti nĩ gé, ãjag vỹ tag ti. Kyvó ãjag nỹtĩ mỹr. Êg tỹ Topê mỹ êg mêng pũn mũ mỹ mesa kãfór nĩ? Vó’. Topê jo ìn krêm mesa kri êg tóg êg mêng ti pũn tĩ,

hã kỹ tóg Topê mỹ há tĩ, êg mêng ti, êg tỹ ti jo ìn tá ti mỹ mesa kri ti pũn tugrĩn. 20 ãjag tỹ Topê jo ìn krêm mesa tón kỹ, kỹ ãjag tóg êg tỹ êg mêng tỹ mesa ên kri pũn mũ ên tó tĩ gé. 21 ãjag tỹ Topê jo ìn tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topê ti tó tĩ gé. 22 ãjag tỹ kanhkã tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topê nĩgia tó tĩ gé, kỹ ãjag tóg Topê ti tó tĩ gé sir. Nén ù pir vê, ti kar ti. Hã kỹ ón kỹ: Topê hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

23 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ón kỹ ãjag tóg Topê mỹ ãjag jakré ki dízimo vin tĩ. ãjag jakré tỹ hortelã tỹ 10 (ke) nỹtĩn kỹ ãjag tóg Topê mỹ ùn pir nĩm tĩ, ãjag jakré tỹ erva doce tỹ ke gé, ãjag jakré tỹ cominho tỹ ke gé. Há ti nĩnh mũ vê. Hã ra ãjag tóg ti tỹ êg jyvên mũ ên han tũ nĩgtĩ. Vênh jykre kuryj han tũ ãjag tóg nĩgtĩ. ùn jagãgtar ag jagãgtãn tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Topê vỹ kri fig tũ ãjag tóg nĩgtĩ. ãjag tỹ ti vỹ ki króm tag tóg inh mỹ há nĩnh mũ vê, ha mẽ. ãjag tỹ ti tỹ êg jyvên ki króm mré hã ãjag jakré ki dízimo vin (hã) ra tóg inh mỹ há nĩnh mũ vê, ha mẽ. Hã ra ãjag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. 24 Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag tatĩn mũ sór nỹtĩ. Topê vỹ ù ki króm sór ãjag tóg tĩ, ti tỹ Topê mỹ tỹ nén ù sĩ (hã) ra, kỹ ãjag tóg ti vỹ ù mrynhmranh tĩ, ti tỹ Topê mỹ kórég pẽ (hã) ra. Kỹ tóg goj ki ka ri ke nĩ. ãjag tỹ ka gón tũ nĩ jé ãjag tóg kur ki kujêg tĩ, kỹ tóg pan tĩ, goj ti. Hã ra ãjag tóg cavalo tỹ goj ki ter mũ ra (ãjag tóg) goj kórég ên kron tĩ,” he tóg, Jesus ti.

25 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Copo venja kupég ãjag tóg tĩ, pênky venja, hã ra ti kãtã tóg kavéj nĩ. Kỹ ãjag vỹ ge nỹgtĩ gé. Jykre há nĩ ve ãjag tóg nỹgtĩ gé, hã ra ãjag tóg vênh jykre pãno han tĩ, hã vỹ: jãnkamy to ag lograr he tĩ, he mũ, ãjag prũ tũ fag mré nỹ tĩ, he mũ gé. 26 Kyvó ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ tỹ Fariseu nỹtĩ ra. ãjag jykre pãno tovãnh nĩ, ãjag jãnhkri nỹtĩ jé. Kỹ vãhã vênh kar vỹ ãjag jykre há vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

27 “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ

Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Vênh kej sînvĩ ri ke ãjag nỹtĩ. Sînvĩ nĩ ve ti nĩ, vênh kej ti, êg tỹ pó tỹ kri tam kỹ, kar tinta tỹ pó to tĩn kỹ. Ti sînvĩ nĩ ve nĩ ra ti kátá tóg kórég nĩ. Vêser vỹ krêm nỹ nĩ, vêser vag mũ ti, ti kuka. <sup>28</sup> Tag ri ke ãjag nỹtĩ. Há nĩ ve ãjag nỹtĩ. Jykre kuryj nĩ ve ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag kátá tóg kórég nĩ, ãjag jykre régre nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ Topê vỹ ki króm sór tũ nỹtĩn kỹ mỹr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn jykre régre ag jagãgtar ke  
(Lc 11.47-51)*

<sup>29</sup> “Ón kỹ Topê vỹ to professor’,” he tóg. “Fariseu’,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ãjag jóg'jóg ag vỹ Topê vỹ to tĩ ag kãgtén ja nỹtĩ. Jãvo ãjag tóg ag kej sînvĩ han tĩ, ùn jykre kuryj han ja ag kej ti. <sup>30</sup> Kỹ ãjag tóg ag to: “êg tỹ êg jóg'jóg ag mré ga kri mũ hã ra êg tóg ag kãgtén ke tũ nĩ vỹ,” he ti. “Ag mré êg ag vóg ke tũ nĩ vỹ,” he ãjag tóg tĩ, ón kỹ. <sup>31</sup> Hã ki ãjag tóg ãjag jóg'jóg ag to tĩ. “Êg jóg'jóg ag vỹ ag kãgtén, Topê vỹ to tĩ ag,” he ãjag tóg tĩ. “Û tỹ ag kãgtén mũ ag krê'krê vỹ tỹ êg nỹtĩ,” he ãjag tóg tĩ. <sup>32</sup> Kuri ãjag jóg'jóg ag ri ke han nĩ, kuri ãjag jóg'jóg ag tỹ ùn kãgtén ja tũ ên ag kãgtén nĩ, ãjag tỹ tỹ ãjag jóg'jóg ag krê'krê nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. <sup>33</sup> “Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ, mĩg ri ke ãjag nỹtĩ. ãjag pi(jé) nũgme ki vár ke tũ nĩnh ke mũ', inferno ki',” he tóg. <sup>34</sup> “Hã kỹ sóg ãjag mỹ Topê vỹ to tĩ ag jêgnênh ke mũ, vênh vỹ há tó mũ ag, Topê vỹ rán tĩ ag. Ag jêgnê jé sóg ke mũ, ag tỹ ãjag jyvên jé. Kỹ ãjag tóg ag kãgtén ke mũ gé, ha vemnĩ. Ka to ãjag tóg ag sanh ke mũ. Ag mrãnmrãn jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ vênh kanhrãn jafã krêm. Cidade kar ki ãjag tóg ag nón mũnh mũ, ãjag tỹ ag vóg kónãn jé. <sup>35</sup> Hã kỹ tóg ãjag tỹ ùn jykre kuryj kar kãgtén mũ ri ke nĩ. Ûn tỹ hên ri ke ag kãgtén ag tóg huri, êprã ke ag, hã ra tóg ãjag tỹ ag kãgtén kãn ri ke nĩ sir, Abel, Abel nón ke ag mré hã, Zacarias ên mré hã, Baraquias kósin ên. Ên tỹ ãjag tóg Topê jo ãn jo ti tén ja nĩ, Topê mỹ nén ù pũn jafã ên tá ãjag tóg ti tén ja nĩ, Zacarias ên. <sup>36</sup> ãjag mỹ sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag hã to ti jũnh ke mũ, Topê ti, ãjag jóg'jóg ag tỹ ag kãgtén tugrĩn,

ãjag tỹ ag kãgtén tugrĩn ke gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ  
(Lc 13.34-35)*

<sup>37</sup> Kỹ tóg Jerusalém ki ke ag to vêmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, kỹ tóg: “Jerusalém tá ke ag mỹ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Topê vỹ to tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ. Topê tỹ ag mỹ ùn jêgnêg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tỹ, ag tỹ ag kãgtén jé. Isỹ ag vênh mãn há tóg tĩ vỹ, isỹ ag ki rĩr jé, Jerusalém tá ke ag, hã kỹ sóg ag jé prêr tỹ hên ri ke han mũ. Garĩnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vỹ, ag mỹ. Garĩnh fi vỹ ã krê kri jê nĩ, fi tỹ ag vêsỹrênh tũ nĩ jé ke vỹ. Ên ri ke han sór sóg mũ vỹ, hã ra ag tóg ke jãvãnh nỹtĩ. <sup>38</sup> Hã kỹ ag tóg ag jamã pũn kãn ke mũ, kỹ vãpũr vỹ sir. Û vỹ kãnhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha, ag tỹ cidade kókén ja tá. <sup>39</sup> Hã kỹ sóg ag mỹ ke mũ. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha (mỹr). Kejên ag tóg iso: “Topê tỹ ti jênê ja vỹ,” henh ke mũ. “Topê vỹ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tó kãtĩg kỹ,” he jé ag tóg ke mũ iso, kejên. Ên kã ag tóg inh ve mãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

## 24

*Topê jo ãn kókén kỹ nĩnh ke  
(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)*

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg Topê jo ãn tá kãkutê kỹ tĩ mũ sir. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ, kỹ ag tóg ti mỹ Topê jo ãn ên ag venven mũ sir. <sup>2</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag mỹ pó tỹ ãn mág tag ag vigvêg mũ?” he mũ. “Kejên pó tóg jagnê kri nỹtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Ag tỹ gũm ke kãn ke vỹ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Êg jagtar ke  
(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)*

<sup>3</sup> Kar kỹ tóg krĩ tỹ Oliveiras ra tĩ mũ sir. Ti tỹ tá nĩ kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg vyr mỹ ti ki jêmênh kãmũ mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “êg mỹ ti kurã ti tó,” he mũ. “Êg tỹ ne ve kỹ êg ti kurã ki kanhró nỹtĩnh mũ, ã kãtĩg mãn ke kurã ên ti, nén kar tũg ke kurã ên ti?” he ag tóg ti mỹ. <sup>4</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ker ù ãjag lograr hé hẽ,” he mũ. <sup>5</sup> “Cristo vỹ tỹ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, inh jyjy tó kỹ. Û tỹ hên ri ke ag tóg tag tónh ke mũ, kỹ ù tỹ hên ri ke ag tóg ag vỹ kri nĩm ke mũ. <sup>6</sup> Vênh génh to

vême mẽ jé ãjag tóg ke mũ, tag ki vênh génh to, kuvar há tá vênh génh to ke gé. To jürün ke tũg nĩ, hã ra. Vênh génh enh ke vë. Hã ra kurã tỹ ãgno to hã ke vë ver. <sup>7</sup> Nação ag tỹ jagnë kato tẽgtẽnh ke vë, pã'i krẽm ke ag tỹ pã'i ù krẽm ke ag to jũnh ke vë. Kỹ ga tỹ ragra ke tỹ hẽn ri ke han ke vë, ãmã tỹ hẽn ri ke ki. Vẽjẽn tỹ tũ' henh ke vë gé. <sup>8</sup> Hã ra ãjag jagãgtar ke vênh ven ven vë ver," he tóg, Jesus ti.

<sup>9</sup> "Kar kỹ ãjag jagtar ke mũ, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tugrĩn. ãjag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, ãjag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé. Nação kar vỹ ãjag to vỹ kónãn ke mũ gé, ãjag tỹ inh jiji tóg tugrĩn. <sup>10</sup> Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ isogvãnh ke mũ sir, ãn kã. ãjag mré ke fag tóg jé ag tóg ke mũ, inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ, kỹ ag tóg jagnë to vỹ kónãn tãvĩ han ke mũ gé. <sup>11</sup> Ón kỹ inh vỹ tóg tĩ ag vỹ junjun ke mũ gé, kỹ ag tóg ùn e krĩnkrĩn ke mũ sir, ag tỹ isogvãnh jé. <sup>12</sup> Kỹ vênh kar vỹ vênh jykre pãno to há nỹtĩnh mũ, hã kỹ ù tỹ ón kỹ iso há sĩ nỹtĩ ãn ag tóg isogvãnh ke mũ gé, ùn e ag. <sup>13</sup> Hã ra ù tỹ isovãnh tũ pẽ ãn ag tóg krenkren ke mũ. <sup>14</sup> Kỹ nação kar vỹ vênh vỹ sér mẽnh mũ, ga kar mĩ hã, kỹ ag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke ãn mẽnh mũ ha. Ag tỹ mẽ kãn kỹ kurã tỹ ãgno vë sir," he tóg, Jesus ti.

*Ëg jagãgtar mág pẽ ti*  
(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)

<sup>15</sup> "Kejẽn ãjag tóg vãhã sir ãjag tỹ nén (ũ) kamẽg tĩ ãn venh ke mũ, ãg kavénh mũ ãn ti," he tóg. "Topẽ vỹ tóg tĩ tỹ Daniel vỹ ti tóg ja nĩgtĩ. Topẽ jo ãn tá tóg jẽnũ mũ, ãg kavénh mũ ãn ti," he tóg, Jesus ti. (Û tỹ vênh rá tag to ke mũ ãn jé ki kanhró nĩ.) <sup>16</sup> ãjag tỹ ti ve kỹ ga tỹ Judéia ki ke kar ag jé vênh pigjunh mũjẽg, pãnónh ra, fag mré hã. <sup>17</sup> Û tỹ re tá nĩ ãn jé kãra rá tũg nĩ, ti ãn ki, ti tũ mãn jé. <sup>18</sup> Kỹ ù tỹ ã japỹ tá jẽ ãn jé vỹn ke tũg nĩ gé, ti kur mãn jé. <sup>19</sup> Ûn kufy fag jagtar mág ke vë, kurã ãn kã, ù tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé. <sup>20</sup> Topẽ mré vĩmĩnĩ, ti tỹ kusa kã vênh ven tũ nĩ jé, ti tỹ vẽnkhãn ke kurã kã vênh ven tũ nĩ jé. <sup>21</sup> Jagtar mág tỹ ge han ja tũ ãg tóg nỹtĩ, Topẽ tỹ mundo han jãn ki. Kỹ ãg ge han mãn ke tũ nĩ gé, kar kỹ. <sup>22</sup> Ëg tỹ kurã ki jagtar ke mũ ãn vỹ e nỹtĩnh mũ vë, hã ra tóg tẽrem kỹ

nỹtĩ nĩ, Topẽ tỹ ùn kuprẽg ja ãn ag tugrĩn. Ti tỹ tẽrem tũ nĩ (mũ) ra ù vỹ kren ke tũ nĩ vë, ag jagtar mág ãn to," he tóg, Jesus ti.

<sup>23</sup> "Ën kã ù tỹ ãjag mỹ: Cristo vỹ tag kã jẽ nĩ, he mũ ra kri nĩm tũg nĩ, ag tỹ: tátá tĩ jẽ nĩ, he mũ ra. <sup>24</sup> Ón kỹ Cristo ag vỹ vênh venven ke mũ, ón kỹ Topẽ vỹ tóg tĩ ag ke gé. Ëg tỹ nén han vãnũ hyn han jé ag tóg ke mũ, milagre tỹ hẽn ri ke ti, ón kỹ Cristo ãn ag. Ag tỹ vênh kar krĩn kónãn sór vë, ag tỹ kygnë jé, Topẽ tỹ ùn kuprẽg ja ãn ag mré hã, hẽn ri ke mũn. <sup>25</sup> ãjag mỹ sóg tóg kãn mũ, ti kutẽnh ke to hã," he tóg, Jesus ti.

<sup>26</sup> "Kejẽn ag tóg ãjag mỹ: ãmã kórég tá tóg jẽ, Cristo ti, henh ke mũ. Ra ti venh mũ tũg. Ag tỹ ãjag mỹ: ãn kãtã tóg nĩ nĩ, he mũ ra kri fi tũg nĩ. <sup>27</sup> Inh kãtĩg mãn ke vỹ ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩ. Ti tỹ kóm kóm ke kỹ ãg tóg nén kar vég tĩ, rá jur ja tá, rá pur ja tá ke gé. Inh kãtĩg mãn ke vỹ ri ke nĩnh mũ. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ," he tóg, Jesus ti.

<sup>28</sup> "Nén ù ter nỹgia ri ke ti nĩ gé. Hã tá tóg vênh mãn tĩ, jãtã ti. Tag ri ke ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti," he tóg, Jesus ti.

*Topẽ kósin kãtĩg mãn ke*  
(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)

<sup>29</sup> "Jagtar ãn kar kỹ rá vỹ nhyr ke mũ, kỹ kysã vỹ jẽngrẽ he mãn ke tũ nĩ gé. Krĩg vỹ vár ke mũ gé, kanhkã krẽm. Ëg tỹ kanhkã tá nén vég tũ kar ãn vỹ ragra ke kãn mũ gé. <sup>30</sup> Kỹ vãhã ãprã ke fi kósin vỹ vênh ven ke mũ, kanhkã tá. Kỹ ga kri mũ kar ag vỹ kygfỹ kãn ke mũ sir, povo kar ti, ag tỹ inh kãtĩg ven kỹ. Kanhkã góg kãmĩ sóg tẽrenh ke mũ. Kỹ sóg tar pẽ nĩnh mũ, ha vemnĩ, kỹ inh ve vỹ kókov pẽ nĩnh mũ gé. <sup>31</sup> Kỹ sóg isỹ jẽgnë jafã ag jẽgnẽnh mũ, ag tỹ tẽntẽntén kynkyn jé, kỹ ag tóg isỹ ùn kuprẽg mũ ag jé prẽnprẽr kãn ke mũ sir, ga kar mĩ hã, kanhkã fyr mĩ hã," he tóg, Jesus ti.

*Ka tỹ figueira to comparação*  
(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)

<sup>32</sup> "Ka tỹ figueira to ki kanhrãn nĩ, to comparação han kỹ. Ka tỹ figueira pẽ tánh kỹ, ti fėj tãg han kỹ tóg kakó tĩ sir, ãkré tygtãnh kurã ti. <sup>33</sup> Ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nỹtĩnh ke mũ ti. ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tóg mũ tag ve kỹ tóg sir

kakó tĩnh ha, kakó tãvĩ tóg tĩnh ha, inh kãtĩg mãn ke ti, ěn kã. <sup>34</sup> Sỹ ke há vĕ, hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ: ùri ùn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ěn venh ke vĕ, ag kãgter ke to hã. <sup>35</sup> Kanhkã vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vỹ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus kãtĩg mãn ke kurã*

*(Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)*

<sup>36</sup> “Hã ra ù pi(jé) isỹ kurã ki kãtĩg mãn ke mũ ki kanhró nĩ', hora ki ke gé. Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ'. Inh pi(jé) ki kanhró nĩ gé. Ěg jóg mág hã vỹ ã pin kỹ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutĕnh ke mũ ěn ki. <sup>37</sup> Inh kãtĩg mãn ke kurã vỹ Noé tỹ ga mĩ tĩg ja ěn ri ke nĩnh mũ. <sup>38</sup> Ta kutĕ to hã ag tóg jĕn ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ, jagnĕ tỹ prũg ja nĩgtĩ, jagnĕ tỹ mén ja nĩgtĩ, Noé mré ke ag. Ěn kã kejĕn Noé tóg barco tỹ ĩn kãra rã mũ. <sup>39</sup> Hã ra tóg ag mỹ tỹ nén ù tũ tĩ, ti tỹ barco kãra rã mũ ti. Kejĕn ta tóg kutĕ mũ, kỹ goj tóg var mũ sir. Kỹ ag tóg kãgter kãn mũ sir vãhã. Ge ti nĩnh mũ, ěprã ke fi kósin kãtĩg mãn kỹ, inh kãtĩg mãn kỹ mỹr. <sup>40</sup> Ěn kã ùn régre ag vỹ ãjag japy ki rãnrãj ke mũ. Inh kãtĩg mãn kỹ sóg ùn pir jé prĕr ke mũ, jãvo ti régre vỹ tá jĕnh mũ sir. <sup>41</sup> Ùn régre fag vỹ ěgtynyn nỹtĩnh mũ, jagnĕ mré, kurã ěn kã. Kỹ sóg ùn pir fi jé prĕr ke mũ, jãvo fi régre fi vỹ tá jĕnh mũ gé sir. <sup>42</sup> Vĕnh ki ěmĕmnĩ, nũr tũ ri ke han nĩ. Inh kãtĩg ke hora ki kãtĩg ãjag tóg nỹtĩ. Ĥjag Senhor vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg.

<sup>43</sup> “Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ěg pi(jé) ù tỹ ěg tỹ nén péju sór mũ kãtĩg ke ki kanhró nỹtĩ'. Ěg tỹ ti kãtĩg ke tỹ hora ki kanhró nỹtĩ ra ěg tóg to ěg tỹ nén ki rĩr mũ vĕ, kỹ ù pi(jé) ěg ĩn kãra rãnh ke mũ vĕ'. Hã ra ěg tóg ki kãtĩg nỹtĩ. <sup>44</sup> Ge ti nĩ, inh kãtĩg mãn ke ti. Ha vĕnh kãn, ha vĕnh ki ěmĕ. Ěprã ke fi kósin vỹ kãtĩg ke mũ, ãjag tỹ inh kãtĩg ke to jykrén tũ ra,” he tóg, Jesus ti.

### *Ùn camarada ag to comparaçã*

*(Lc 12.41-48)*

<sup>45</sup> Kỹ tóg ag mỹ ã kãtĩg mãn ke tó mãn mũ. “Kejĕn patrão ù tóg hĕ ra tĩg sór mũ,” he tóg. “Kỹ tóg ã camarada ag kã ù tỹ pã'i han mũ, ti tỹ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. Ù tỹ ã rãnrãj ki rĩr há han tĩ ěn kuprĕg tóg mũ,

ti tỹ ag mỹ vĕjĕn ven jé, vĕjĕn ke horan ki. <sup>46</sup> Ti tỹ ag ki rĩr há han kỹ ti patrão vỹ ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti kãtĩg mãn ken kã. <sup>47</sup> Ti tỹ pã'i han jé tóg ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. <sup>48</sup> Kejĕn ti camarada ù tóg hã ra jykre pãno nĩ. Kỹ tóg tag to jykrén mũ. “Ěg patrão vỹ kãtĩg vãnh han mũ,” he tóg mũ sir, ùn jykre pãno ěn. <sup>49</sup> Kỹ tóg ã mré camarada ag vóg kónãnh mũ sir, ag mrãnmrãnh kỹ. Kỹ tóg ùn kronkron tĩ ag mré kron mũ gé sir, jĕn mág han tóg mũ gé sir. <sup>50</sup> Kỹ ti patrão vỹ ti kãnhmỹ kãtĩg ke mũ sir, ti tỹ ti kãtĩg ke kurã ki kãtĩg nĩn kỹ, ti horan ke gé, ùn jykre kórég ěn ti. <sup>51</sup> Ĥ kãtĩg kỹ tóg ti kapãn ri ke han ke mũ sir, kỹ tóg ti fón ke mũ gé sir, ùn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mũ, ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn ke mũ, tỹ ag tóg gangan ke mũ, jũ kỹ, ùn jykre kórég ěn ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ti rãnrãj han kónãnh mũ kãmĕn hã vĕ.

## 25

### *Tátãg tỹ 10 (ke) fag to comparaçã*

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ ã kãtĩg mãn ke ěn kãmĕn mãn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ěn kã ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Tátãg fag ri ke ti nĩnh mũ. Ù tỹ 10 (ke) fag vỹ nỹtĩ, tátãg fag. Vĕnh kyprũg ve jé fag tóg lampião vyn kỹ mũ mũ, ùn prũg mũ ěn kato. <sup>2</sup> Fag tỹ 5 (ke) fag vỹ jykre kórég nỹtĩ, jãvo ù fag vỹ jykre há nỹtĩ, ù tỹ 5 (ke) ù fag. <sup>3</sup> Kỹ ùn jykre kórég fag vỹ vyrmỹ azeite ma mũ ja tũ nĩ, hã ra tóg sĩn kỹ lampião kãkã nĩ nĩ. <sup>4</sup> Fag jãvo ùn jykre há fag vỹ azeite ma mũ mũ, vyrmỹ. <sup>5</sup> Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ, ùn prũg mũ ti. Kỹ tóg kejĕn fag nũgnũr há tĩ sir, ti jun tũg ki, kỹ fag tóg nũgnũr kãn mũ sir. <sup>6</sup> Meia noite ki vĕnh vĩ tóg mẽ há tĩ, kỹ tóg: “!..nĩgnĩ ra..!” he mũ. “!..Ùn prũg mũ vỹ kãteg..!” he tóg. “!..Ha ti venh kãmũ jeg..!” he tóg. <sup>7</sup> Kỹ tátãg ěn fag vỹ nĩgnĩg kỹ fag lampião grugrug mũ sir. <sup>8</sup> Kỹ ùn jykre kórég fag vỹ ùn jykre há fag mỹ azeite to vĩ mũ. “Ěg mỹ ãjag azeite vĕnh kãpãm. Nhyn ke ti nỹtĩ ha, ěg lampião ti,” he fag tóg mũ. <sup>9</sup> Hã ra ùn jykre há fag tóg fag mỹ: “vó’,” he mũ. “Ěg tỹ ãjag mỹ vĕnh kãpãm kỹ tóg ěg mỹ kã kyn ke mũ gé, ãjag ri kĕn. Negócio ra mũjĕg, ãjag

tỹ azeite ven jé,” he fag tóg mũ. <sup>10</sup> Kĩ fag tóg mũ mũ. Fag gunja tá tóg jun mũ sir, ùn prũg mũ ti. Kĩ fag tóg ti mré mũ mũ sir, ùn lampião gru nỹtĩ fag. Vẽnh kyprũg ve jé fag tóg mũ mũ, kũ ag tóg jãnkã ti nĩfênh mũ sir, ùn jykre kórég fag jy. <sup>11</sup> Kĩ vãhã tátãg ù fag vỹ tá junjun mũ gé sir, kũ fag tóg ti mỹ: “Senhor’, Senhor’,” he mũ sir. “Ëg mỹ nón,” he fag tóg. <sup>12</sup> Hã ra tóg fag mỹ: “ãjag ki kagtĩg sóg nĩ, mỹr, ha mẽ,” he mũ, he tóg, Jesus ti. <sup>13</sup> “Hã kũ sóg ãjag mỹ: vẽnhi ki rĩr, nũr tũ ri ke han kũ, he mũ. Kãtĩg jé sóg ke mũ. Hã ra ãjag tóg inh kãtĩg ke kurã ki kagtĩg nỹtĩ, inh hora ki ke gé. Hã kũ inh jãvãnh to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Û camarada ag to comparação  
(Lc 19.11-27)*

<sup>14</sup> Kĩ Jesus tóg: “inh kãtĩg mãn ke vỹ tag ri ke nĩnh mũ gé, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg ga ù venh tĩg sór mũ, kũ tóg ã camarada ag jé prẽr mũ, ti tỹ ag mỹ ã tỹ nén kar vẽnhi kãpãm jé, ã jãnkamy kar. <sup>15</sup> Û mỹ tóg jãnkamy kãmur tỹ 5 (ke) vin mũ, ù mỹ tóg ti kãmur régre vin mũ, ù mỹ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. Ûn krĩ há ên mỹ tóg ti kãmur e vin mũ, ùn krĩ pãgsĩ ên mỹ tóg ti kãmur pir nĩm mũ. <sup>16</sup> Kĩ ù tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãg mũ ên vỹ tĩ mũ. Jãnkamy ên tỹ rãnrãj mág han kũ tóg kejẽn ù tỹ 5 (ke) ù mãg mũ, kũ ti tũ vỹ tỹ ti kãmur tỹ 10 (ke) nỹtĩ sir. <sup>17</sup> Kĩ ù tỹ ti kãmur régre mãg mũ ên vỹ tỹ rãnrãj mũ gé. Ti kãmur régre ù mãg tóg mũ sir, ã rãnrãj to, kũ tóg tỹ 4 (ke) nỹtĩ. <sup>18</sup> Ag jãvo ù tỹ ti kãmur pir mãg mũ ên vỹ ã tũ nég tĩ mũ sir. Æ patrão tỹ ti mỹ jãnkamy nĩm ên nég tóg mũ, mỹr, ha mẽ.

<sup>19</sup> Kejẽn ag patrão vỹ vỹn ke mũ sir, si há tĩ kũ. <sup>20</sup> Kĩ ti camarada tóg ti venh kãtĩ mũ, ù tỹ ti kãmur tỹ 5 (ke) mãn ja ên ti. Kĩ tóg ti mỹ ù tỹ 5 (ke) ù ên ven mũ sir, ti ganho ti, kũ tóg ã patrão mỹ: “ũ tỹ 5 (ke) vin ã tóg inh mỹ,” he mũ, “hã ra sóg tỹ rãnrãj kũ ù tỹ 5 (ke) ù mãn ja nĩ,” he tóg. <sup>21</sup> Kĩ ti patrão tóg ti mỹ: “jykre há ã tóg nĩ,” he mũ. “Æ tũ ki rĩr há han ã tóg nĩ mỹr. Nén sĩ ki rĩr há han ja ã tóg nĩgtĩ, kũ sóg ã mỹ nén ù e vin sór mũ, ã tỹ ki rĩr jé. Æ patrão fe tỹ mrin ke ã mỹr. Hã inh mré kãtĩg,” he tóg, ti patrão ti. <sup>22</sup> Kĩ ti camarada ù tóg jun mũ gé, ù tỹ ti kãmur régre mãn ja ên ti. Kĩ tóg ti mỹ: “inh mỹ ã tóg

ti kãmur régre vin ja nĩ,” he mũ. “Tỹ rãnrãj kũ sóg ùn régre ù mã. Hã vẽ ha,” he tóg. <sup>23</sup> Kĩ ti patrão tóg ti mỹ: “jykre há ã tóg nĩ,” he mũ gé. “Æ tũ ki rĩr há han ã tóg nĩ mỹr. Nén sĩ ki rĩr há han ja ã tóg nĩgtĩ, kũ sóg ã mỹ nén ù e vin sór mũ, ã tỹ ki rĩr jé. Æ patrão fe tỹ mrin ke ã mỹr. Ha inh mré kãtĩg,” he tóg, ti patrão ti.

<sup>24</sup> Kĩ ti camarada ù tóg jun mũ gé sir, ù tỹ ti kãmur pir mãn ja ên ti. Kĩ tóg ti mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Vĩ tar han ã tóg tĩgtĩ, ki kanhró sóg nĩ. Æ tỹ nén krãn ja tũ ên mãg ã tóg tĩgtĩ, ã tỹ ti fy vãm tũ ra ã tóg ti kanẽ ve sór tĩgtĩ. <sup>25</sup> Hã kũ sóg mũmẽg kũ ti kãmur né. Æ tũ ti hã vẽ ha,” he tóg, ti patrão mỹ. <sup>26</sup> Kĩ ti patrão tóg ti mỹ: “jykre kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Æ tũ ki rĩr kónãn ã tóg nĩ mỹr. Inh mỹ isỹ nén krãn ja tũ mãg tĩgtĩ? Inh mỹ isỹ nén ù fy vãm tũ ra ti kanẽ ve sór tĩgtĩ? Hã ki kanhró ã mỹ nĩ? <sup>27</sup> Æ tỹ ne jé inh jãnkamy tỹ banco ki rãnrãj tĩ ag mỹ vin ja tũ nĩ nẽ? Kũ sỹ ti juro ven kũ sóg isũ kãfór mãn ke vẽ vẽ. <sup>28</sup> Ti tũ ma ra,” he tóg mũ sir, polícia ag mỹ. “Inh camarada ù mỹ nĩm, sỹ ti mỹ nĩm ja ên ti. Û tỹ ti kãmur tỹ 10 (ke) mãg mũ ên mỹ nĩm, ti kãmur pir tỹ, sỹ ùn jykre kórég tag mỹ nén nĩm ja ên ti,” he tóg, ag patrão ti, polícia ag mỹ,” he tóg, Jesus ti. <sup>29</sup> “Ge ti nĩ. Ûn tũ mág vỹ mãn mãn mũ, kũ tóg ti mỹ tũ’ henh ke tũ pẽ nĩ. Ûn tũ tũ ên tũ sĩ mãn jé ag tóg ke mũ, kũ tóg tỹ tũ tũ nĩ sir,” he tóg, patrão ti. <sup>30</sup> “Kĩ inh camarada kórég tag fón, kutyg ja ên kãkã. Tá ag tóg jagtar tĩ, ãjag jã tỹ ag gyngyn ke tĩ, vẽso jũ kũ,” he tóg, patrão ti,” he tóg, Jesus ti, ã tỹ ã kãtĩg mãn ke kãmén kũ.

*Jesus tỹ vẽnhi kar jykre tugnyĩm ke*

<sup>31</sup> Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ẽprã ke fi kósin ên kãtĩg mãn kũn ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Inh kãtĩg mãn kũ sóg tar pẽ kãtĩ mũ, sĩnvĩ. Isỹ jẽgnẽ jafã ag vỹ inh mré kãmũnh ke mũ. Kũ sóg inh nĩgja kri nĩnh ke mũ sir, kũ inh jykre tar vỹ vẽnhi ven ke mũ. <sup>32</sup> Kĩ ẽprã ke kar vỹ inh jo vẽnhi mãn kãn ke mũ sir. Kũ sóg vẽnhi kar vẽnhi kãpãm ke mũ sir, ha mẽ. Carneiro mré cabrito ki rĩr tĩ ên vỹ kejẽn ã mẽg vẽnhi kãpãm tĩ. Carneiro ag tỹ tóg vyrmỹ vin tĩ, cabrito ag tỹ ke gé. <sup>33</sup> Kĩ tóg carneiro ag tỹ ã pẽgja tá vin tĩ, jó tóg cabrito ag tỹ ã jakãnh tá vin tĩ. Tag ri ke han jé sóg

ke mũ. <sup>34</sup> Tỹ sóg vènh kar kri pã'i mág nĩnh mũ, kurã ên kã. Kỹ sóg inh pègja tá nỹtĩnh ke mũ ag mỹ: “ha inh mré kãmũ jèg,” henh ke mũ. “Inh panh vỹ ãjag to vĩ há han mũ mỹr. Topè tỹ ga tãg mré kanhkã tãg venh kãmũ jèg. Topè tỹ ga han kurã ên kã tóg ãjag hã kuprèg ja nĩ, ãjag tỹ ti tỹ ga tãg mré kanhkã tãg tag ve jé. <sup>35</sup> Kejèn sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg inh jèn. Isỹ kron há nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ goj jun. Isỹ ãjag ìn tá jun kỹ ãjag tóg inh mỹ: “ha kãrã, èg mré nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. <sup>36</sup> Inh kur tũ nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ kur vin. Inh kaga nĩn kỹ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ. Ise kỹ jè kỹ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ gé,” he jé sóg ke mũ ag mỹ,” he tóg.

<sup>37</sup> “Kỹ ùn jykre kuryj tag ag vỹ inh mỹ: “Senhor!,” henh ke mũ. “Èg hẽ kã ã kókĩr vé, èg tỹ ã mỹ vèjèn ven jé? Èg hẽ kã ã kron há tí vé, èg tỹ ã mỹ goj ven jé? <sup>38</sup> ã hẽ kã èg ìn tá jun, èg tỹ ã mỹ: “ha kãrã,” he jé? Èg hẽ kã ã kur tũ vé, èg tỹ ã mỹ kur vin jé? <sup>39</sup> Èg hẽ kã ã kaga vé, èg hẽ kã ã se vé, èg tỹ ã venh kãmũ jé? Ki kagtĩg èg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ.

<sup>40</sup> Kỹ sóg ag mỹ: “ùn jagãgtar ag jagãgtãn ja ãjag tóg nĩgtĩ, inh mré ke ag, hã ra tóg ãjag tỹ inh jagãgtãn ri ke nĩ, ãjag tỹ ag jagãgtãn ja ti, ki hã sóg tó mũ,” he jé sóg ke mũ, isỹ tỹ pã'i mág nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>41</sup> “Kỹ sóg inh jakãnh tá nỹtĩ ag mỹ: “ha mũjèg, tãra,” henh ke mũ gé. “Inh panh vỹ ãjag mỹ vĩ kónãn. Pĩ nhyr vãnhan ra mũjèg. Nén-Kórég mỹ tóg kar kỹ nĩ, pĩ nhyr vãnhan èn ti, Nén-Kórég tỹ jègnè jafã ag mỹ tóg kar kỹ nĩ gé. Èn ra mũjèg. <sup>42</sup> Inh kókĩr ra ãjag pi(jé) inh mỹ vèjèn ven'. Isỹ kron há ra ãjag pi(jé) inh mỹ goj jun'. <sup>43</sup> Isỹ ãjag ìn tá jun mũ ra ãjag pi(jé) inh mỹ: “ha kãrã,” he ja nĩgtĩ'. Isỹ kur tũ ra ãjag pi(jé) inh mỹ ù vin'. Inh kaga nỹ ra, ise kỹ jè ra ãjag pi(jé) inh venh kãmũ ja nĩgtĩ',” he jé sóg ke mũ,” he tóg.

<sup>44</sup> “Kỹ ag tóg inh mỹ kenh ke mũ gé. “Senhor!,” he jé ag tóg ke mũ gé. “Èg hẽ kã ã kókĩr vé, ã kron ha ti? ã hẽ kã èg ìn tá jun'? Èg hẽ kã ã kur tũ vé', ã kaga ti', ã se ti', èg tỹ ã ki rĩr jé? Ki kagtĩg èg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé.

<sup>45</sup> Kỹ sóg ag mỹ: “ùn jagãgtar ag jagãgtãn ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ,” henh ke mũ, “hã kỹ tóg

ãjag tỹ inh jagãgtãn tũ ri ke nĩ, ki hã sóg tó mũ, mỹr, ha mẽ,” he jé sóg ke mũ. <sup>46</sup> Kỹ ag tóg jagãgtar kenh ke mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo ùn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

## 26

### Ag tỹ Jesus tén sór

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

<sup>1</sup> Vãhã tóg tó kãn ja nĩgtĩ, ti tỹ nén tónh ke ja ti, Jesus ti. Kỹ tóg ã mré mũ tí ag mỹ: <sup>2</sup> “kurã régre tũg kỹ tóg èg festa mág tỹ Páscoa nĩ,” he mũ. “Èn kã ag tóg èprã ke fi kósĩn ti senh ke mũ, kỹ ag tóg ti fèg ke mũ, ka to ti sa jé. Inh hã vè,” he tóg, Jesus ti.

<sup>3</sup> Hã ra Topè tũ ki rĩr tí to pã'i mág ag vỹ vènh mãn mũ sir, Topè vĩ to professor ag mré hã, kófa ag mré ke gé. Pã'i mág ìn tá ag tóg vènh mãn mũ sir, pã'i èn jijin hã vỹ: Caifás, he mũ. <sup>4</sup> Kỹ ag tóg Jesus se to jykren mũ sir. Ag tỹ ti vatãnh tá ti kãgmĩ sór vè, ti se jé, ti tén jé. <sup>5</sup> Kỹ ag tóg to jykren kỹ: “festa tag to mẽ jé èg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Èg tỹ festa kã ti se kỹ vènh génh mág hỹn tóg kutènh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ sir jagnè mỹ.

### Jesus tỹ Betânia tá nĩ

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

<sup>6</sup> Èn kã Jesus tóg kejèn èmã tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ìn krèm, vènh kaga kren vãnhan ja èn ìn krèm. <sup>7</sup> Ti jèg nĩ ra ù fi tóg tá jun mũ, garrafa mãn kỹ. Pó kupri tânãj tỹ tóg há nĩ, garrafa ti. Tĩ ki nĩ vỹ tỹ nén kar tãg nĩ, ger há èn, ùn kaja e èn. Tĩ gãnhan tãg fi tóg mũ, ger há èn tỹ. <sup>8</sup> Kỹ ti mré mũ tí ag tóg fi vèg mũ, hã ra tóg ag mỹ kórég nĩ. Fi to jũ kỹ ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nẽ?” he mũ. <sup>9</sup> “Èg tỹ ger há tag fón ke vè vè, kaja há to, èg tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vin jé,” he ag tóg mũ.

<sup>10</sup> Kỹ Jesus tóg mèg mũ, ag vĩ ti, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé fi mỹ kaga han nẽ?” he mũ. “Inh jykre ki króm fi tóg. <sup>11</sup> Inh hã tóg ver nĩ sĩ han mũ, ãjag mré, jãvo ùn jagãgtar ag vỹ kurã kar ki ãjag mré nỹtĩ nĩ. <sup>12</sup> Fi tỹ inh kãn vè, ag tỹ vènh kej tá inh fón jé hã jé fi tóg ger há tag tỹ inh kri kujèg. <sup>13</sup> Ag tỹ vènh vĩ sér tugtón kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ

tag tónh ke mũ gé, ga kar mĩ hã, kỹ vãnh kar vỹ fi tỹ nén han mũ mễnh ke mũ, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke  
(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)*

<sup>14</sup>Kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ag kã ù tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag venh tĩ mũ. Ûn tĩg mũ jyjn hã vỹ: Judas Iscariotes, he mũ. <sup>15</sup>Tá jun kỹ tóg ag mỹ: “sỹ ãjag mỹ Jesus ven ke vễ, ãjag tỹ ti se jé,” he mũ. “Ãjag mỹ inh mỹ kajãm ke tũ, sỹ ãjag mỹ ti ven ke ti?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “vó,” he kỹ jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ kajãm mũ sir. <sup>16</sup>Ti tỹ jãnkamy ên mãn kar kỹ tóg to jykrén mũ. “Inh hỹn hẽ ri kenh mũ, isỹ vãnh kar vatánh tá ag mỹ Jesus ven jé?” he tóg mũ sir, Judas ti, ón kỹ Jesus mré tĩ mũ ên ti.

*Jesus tỹ Páscoa ko  
(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)*

<sup>17</sup>Kejẽn tóg pão jẽgja tũ konh ke kurã tá krỹg mũ, kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “êg hỹn hẽ tá ã mỹ carneiro sĩ tãnh mũ, êg tỹ kon jé?” he mũ. <sup>18</sup>Kỹ tóg ag mỹ: “êmã mág tag ra mũjẽg,” he mũ. “Tá ù tóg nĩ nĩ. Ti mỹ: “êg Senhor vỹ ã mỹ vãnh vỹ jẽnẽg mũ,” hemnĩ. “Inh kurã vỹ kakó tĩ ha, kỹ sỹ ã ãn krẽm Páscoa konh há tóg tĩ, inh mré mũ tĩ ag mré,” he tóg mũ,” hemnĩ ti mỹ,” he tóg, Jesus ti. <sup>19</sup>Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ti mré mũ tĩ ag. Ti tỹ ag mỹ tó mũ han ag tóg mũ sir. Cordeiro tãnh ag tóg mũ sir, ag tỹ Páscoa kã ko tĩ ên.

<sup>20</sup>Rã pur kar kỹ tóg tá jun kỹ ù tỹ 12 (ke) ag mré nĩ mũ sir, jẽn jé. <sup>21</sup>Ag jẽn kã tóg ag mỹ: “ãjag kãmĩ ù tóg pã'i ag mỹ inh ven ke mũ, ag tỹ ise jé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. <sup>22</sup>Kỹ tóg ag fe kaj tĩ sir, kỹ ag tóg ti mỹ: “inh mỹ vó? Inh mỹ vó?” he kãn mũ sir.

<sup>23</sup>Kỹ tóg ag mỹ: “ũ tỹ inh mré pão tỹ kã punpun mũ ên hã vễ,” he mũ. “Û tỹ ã nĩgẽ tỹ pẽnky kãki pão tỹ kã punpun mũ ên hã vễ. Ên hã vỹ ag mỹ inh ven ke mũ,” he tóg. <sup>24</sup>“Tĩg jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ãprã ke fi kósin nĩn kỹ. Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ, isĩg ke ti. Hã ra ù tỹ ag mỹ inh ven ke mũ ên mỹ tóg vỹ kónãn tãvĩ han ke mũ, Topẽ ti. Ti tỹ mur ja tũ nĩ ra tóg ti mỹ há tĩ vễ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>25</sup>Kỹ Judas tóg ti mỹ ke mũ gé sir, ù tỹ pã'i ag mỹ ti ven ke mũ ên ti. Ên tóg ti mỹ: “Senhor', inh hã mỹ'?” he mũ gé. Kỹ tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

*Santa Ceia  
(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)*

<sup>26</sup>Kỹ ag tóg jẽg mũ. Ag jẽn nỹtĩ ra Jesus tóg êmĩ mãng mũ sir. Topẽ mré tóg vỹ mũ sir, êmĩ to, kỹ tóg vãnh kã kugpãn kỹ ag mỹ vãnh kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mỹ. Kỹ tóg: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vễ,” he tóg, êmĩ to.

<sup>27</sup>Kar kỹ tóg copo vãg mũ gé sir, vinho tỹ ki jẽn kỹ. To tóg Topẽ mré vỹ mũ gé. Ag mỹ copo jun kỹ tóg: “ha kronkron,” he mũ. <sup>28</sup>“Inh kyvẻnh hã vễ,” he tóg, vinho to. “Inh kyvẻnh tỹ vẻnh kar jagfy kutẻn hã vễ. Sỹ vẻnh e mré vẻnh jykre tãg han to ke hã vễ, hã vỹ tỹ inh kyvẻnh ti nĩ. Inh kyvẻnh tag to Topẽ vỹ ãjag mỹ vẻnh pãte fón ke mũ, ãjag tỹ ti vỹ mranh ja ti,” he tóg. <sup>29</sup>“Ha mẽ, uva me kron mãn ke tũ inh nĩ ha. Kejẽn sóg kron mãn ke mũ, inh panh tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke kurã ên kã. Kỹ sóg ãjag mré kron mãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>30</sup>Kỹ ag tóg jãn mũ gé sir, ag jẽn kar kỹ. Ag tỹ Topẽ jé tó kar kỹ ag tóg krĩ tỹ Oliveiras ra mũ mũ sir.

*Jesus tỹ Pedro mỹ tó  
(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)*

<sup>31</sup>Ag tỹ ra mũn kỹ Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ. “Kuty tag kã ãjag tóg inh fón kỹ mũ kãn ke mũ,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. “Hã kỹ tóg rãn kỹ nĩ. “Û tỹ carneiro ki rĩr tĩ ên tãnh jé sóg ke mũ, kỹ ti mễg ag vỹ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rãn kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. <sup>32</sup>Hã ra sóg iser kar kỹ rĩr mãn ke mũ. Ên kã sóg ãjag jo tĩg ke mũ, ga tỹ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

<sup>33</sup>Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “inh pi(jé) ã fón kỹ tĩg ke mũ', ag kar tỹ ã ré kỹ mũ mũ ra,” he mũ. <sup>34</sup>Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti. <sup>35</sup>Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “sỹ ã mré ter ke mũ ra sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, hẻnh ke tũ pẻnĩ,” he mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.



*Getsêmani tá  
(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)*

<sup>36</sup> Kÿ Jesus tóg ka krãn ja tá jun mũ sir, ag mré, ka krãn ja ên jijin hã vÿ: Getsêmani, he mũ. Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “ha ver nĩgnĩ, tag ki,” he mũ. “Sÿ ver Topê mré vĩnh ke vê, tãtã,” he tóg. <sup>37</sup> Kÿ tóg Pedro mré Zebedeu krê ag mÿ: “inh mré kãmũ jêg,” he mũ. Kÿ tóg fe kaj nĩ sir. Mũmêg tóg mũ sir. <sup>38</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kÿ inh fe kaj tóg inh mÿ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nÿtĩmĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh ri kén,” he tóg, Jesus ti.

<sup>39</sup> Kÿ tóg tĩg sĩ han mãn kÿ mũg ke mũ sir, Jesus ti, kÿ tóg ga kri nÿ mũ. Topê mré tóg vĩ mũ. “Panh’,” he tóg mũ. “Mÿ ã tÿ inh jagtar ke tag tÿ tũ’ he jãvãnh?” he tóg. “Hã ra isÿ ã mÿ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tÿ nén han ke mũ ên hã han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>40</sup> Kar kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ sir, hã ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Kÿ tóg Pedro mÿ: “mÿ ãjag mÿ hora pir ki nũr tũ kórêg?” he mũ. <sup>41</sup> “Nũr tũg nĩ, Topê mré vĩmĩ, ãjag tÿ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tÿ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tÿ mranh sór tũ vê vê, hã ra ãjag tóg to krój nÿtĩ, hã kÿ ãjag tóg mranh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>42</sup> Kÿ tóg tĩg mãn mũ sir, kÿ tóg Topê mré vĩ mãn mũ. Kÿ tóg: “panh’,” he mãn mũ. “ã tÿ inh jagtar ke tag tÿ tũ’ henh jãvãnh nĩn kÿ sóg jagtar ke mũ. ã tÿ isÿ nén han ke mũ ên han nĩ,” he tóg. <sup>43</sup> Kÿ tóg ag venh tĩg mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn nÿtĩ, ag nũr há pẽ tĩn kÿ. <sup>44</sup> Kÿ tóg ag mÿ vĩ tũ ra tĩ mũ sir, Topê mré vĩ mãn jé. Ti mÿ tóg ã tÿ tó ja ên tó mãn mũ. <sup>45</sup> Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩg mãn mũ gé sir, kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ” he mũ, “vẽnhkãn ja ãjag tóg nĩ,” he tóg mũ. “Pétẽm ti huri, hora ti. Ti tÿ ag mÿ inh fêg ke nê ha, Topê vĩ mranh tĩ ag mÿ, isÿ tÿ êprã ke fi kósĩn nĩn kÿ,” he tóg. <sup>46</sup> “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. ù tÿ ag mÿ inh ven mũ vÿ jun ke mũ ha,” he tóg, Jesus ti.

*Ag tÿ Jesus se  
(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)*

<sup>47</sup> Ti tÿ ver tÿ vēmén jê ra Judas tóg jun mũ sir. ù tÿ 12 (ke) ag kã ù ên vê, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kãmũ mũ. Rógro génh kÿ ag tóg kãmũ mũ, ka kykyv génh kÿ ke

gé. Topê tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag tÿ ag jêgnê vê, kófa ag tÿ ke gé. <sup>48</sup> Hã ra ù tÿ ag mÿ Jesus ven ke mũ ên tóg ag mÿ: “ti ki sóg nhun kenh mũ,” he ja nĩ. “Sÿ ùn ki nhun ke mũ ên hã semnĩ,” he ja tóg nĩ ag mÿ. <sup>49</sup> Hã kÿ tóg vêsÿmêr Jesus to grên ke kÿ ti mÿ: “ã mÿ há, Senhor’?” he mũ. Kÿ tóg ti ki nhun ke mũ, Judas ti. <sup>50</sup> Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “régre’,” he mũ. “ã tÿ nén han ke mũ ên han nĩ,” he tóg.

Kÿ polícia ag tóg vêsÿmêr ti to ge kÿ ti ség mũ sir, Jesus ti. <sup>51</sup> Kÿ Jesus mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kÿ polícia ù nĩgrêg kym mũ sir. Topê tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág camarada vê, ti tÿ ùn nĩgrêg kym mũ ên ti. <sup>52</sup> Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ã rógro fêg han ra,” he mũ. “Êg tÿ rógro tÿ ke kÿ ag tóg rógro tÿ êg tén ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg. <sup>53</sup> “Isÿ inh panh mÿ to vĩ mũ ra tóg inh mÿ ã tÿ jêgnê jafã ag jêgnênh ke mũ vê, ùn e ên, 12 mĩl (ke) kãfór, ag tÿ iij nĩgãn jé. <sup>54</sup> Hã ra sóg ve sór mũ, nén tÿ iso rán kÿ nĩ ên ti, hã kÿ sóg ti mÿ tag to vĩ tũ nĩ. Ve jé sóg ke mũ ha, inh jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>55</sup> Ên kã tóg polícia ag mÿ: “ãjag ne tóg rógro génh kÿ kãmũ mũ’, ka kykyv mré’, ãjag tÿ ise jé’,” he mũ. “Inh pi(jé) tÿ bandido nĩ’. Kurã kar ki sóg ãjag mré jê ja nĩgtĩ, Topê jo ãn krêm. Vẽnh kar kanhrãn kÿ sóg tá nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá iség tũ nĩ vê mÿr,” he tóg. <sup>56</sup> “Hã ra sóg nén tÿ iso rán kÿ nĩ ên vэг mũ, Topê vĩ tó tĩ ag tÿ iso nén rán ja ên ti, hã kÿ ãjag tóg ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kÿ pétẽ kãn mũ sir, vênh pigju jé, mÿr, ha mẽ.

*Pã’i ag tÿ Jesus ki jēmê*

*(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24)*

<sup>57</sup> Kÿ ù tÿ ti ség mũ ag tóg ti pére mũ mũ, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ra, hã vÿ: Caifás, he mũ. Tá ag tóg vênh mãn kÿ nÿtĩ, Topê vĩ to professor ag, kófa ag ke gé.

<sup>58</sup> Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá, kÿ tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ãn kãra rã mũ sir. Polícia ag mré tóg tá nĩ nĩ. Ti tÿ ag tÿ Jesus tÿ hên ri kenh ke mũ ên ve sór vê.

<sup>59</sup> Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag tóg ù ag jãvãnhvãnh mũ, ag tÿ Jesus jykre kórêg tó jé. Ti vĩ to ag tóg ti tén sór mũ, kófa ag, vênh

jyvĕn tĩ kar ag. <sup>60</sup> Hã ra ag tóg ũ tỹ ki hã tó mũ vég tũ nĩ. Ũ tỹ hĕn ri ke ag tóg ón kỹ ti jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mỹ ki krov tũ nĩ. Kỹ vãhã ũn régre ag tóg tá junjun kỹ ón kỹ ti to vĩ mũ. <sup>61</sup> Ēn ag vỹ tóg sir: “ti vĩ vĕnhmỹ mĕ ěg,” he mũ. “Topĕ jo ĩn kókĕn há ĩnh nĩgtĩ, he ja tóg nĩ. Kókĕn kar sóg ũ han mãn ke mũ. Kurã tágtũ ki tóg kar kỹ nĩ, ĩn ti, ha vemnĩ, he ja tóg nĩ, Jesus ti,” he ag tóg mũ, ón kỹ ti to vĩ kỹ.

<sup>62</sup> Kỹ Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ jĕgnĕ mũ sir, kỹ tóg ti mỹ: “ã tỹ nĕn tónh ke mỹ tũ'?” he mũ. “Ag hã ne ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé'” he tóg. <sup>63</sup> Hã ra Jesus tóg hun ke mũ, nĕn ũ tó mĕ kã. Kỹ pã'i mág tóg ti mỹ: “Topĕ vỹ rĩr nĩ,” he mũ. “Ũn rĩr nĩ vỹ ěg vég mũ. Ti rĩnve sóg ã ki jĕmĕg mũ. Ā mỹ tỹ Cristo nĩ', ã mỹ tỹ Topĕ kósĩn nĩ'? Ha ěg mỹ tó,” he tóg, pã'i mág ti. <sup>64</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ gé, ha mĕ. Ēprã ke fi kósĩn ĕn vỹ tỹ ĩnh nĩ,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg ũ tỹ nĕn (ũ) kar han mũ ĕn pĕgja tá ĩnh venh ke mũ. Kỹ sóg kanhkã góg kãmĩ kátĕrenh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>65</sup> Kỹ pã'i mág ĕn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kỹ. Kỹ tóg: “Topĕ kato vĩ kónãn ti huri,” he mũ. “Mĕ kãn ěg mỹr, kỹ ěg tóg ũ tỹ ti jykre kórég tónh ke ũ jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg. <sup>66</sup> “Ēg hỹn ti tỹ hĕ ri kenh mũ ha?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag to,” he kãn mũ sir. <sup>67</sup> Kỹ ag tóg ti kakã to sugug mũ sir, ti kakã ki tãnh ag tóg mũ gé sir. Ag kã ũ tóg ti vatãnh tá ti tãnh kỹ ti mỹ: <sup>68</sup> “Cristo nĕji tỹ ã jĕ, kỹ ã nĕji nĕn kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Ũ nỹ ã tãnh?” he tóg mũ gé. Ti tãnh kỹ tóg ke mũ. Gen kỹ ag tóg ti to é he mũ.

### *Pedro tỹ Jesus to ón*

*(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)*

<sup>69</sup> Hã ra Pedro vỹ re tá nĩ nĩ, ĩn vãso kã. Kỹ pã'i camarada ũ fi tóg ti ve jé kãkutĕ mũ, kỹ fi tóg ti mỹ: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé, Galiléia tá ke ĕn mré,” he mũ. <sup>70</sup> Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Ā tỹ ne tó nĕ hỹn'?” he tóg mũ, Pedro ti. Kỹ ag kar vỹ ti vĩ mĕg mũ. <sup>71</sup> Kỹ tóg jãnkã fĩn rãm sór mũ. Hã ra ũ fi tóg ti vég mũ gé, kỹ fi tóg tá ke ag mỹ: “Jesus mré ke ũ vĕ, Nazaré tá ke ĕn mré ke ũ vĕ,” he mũ gé.

<sup>72</sup> Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, Topĕ vỹ ki kanhró nĩ,” he tóg, Pedro ti. <sup>73</sup> Si há ke tũ ra ũ tỹ tá nỹtĩ ag kã ũ ag tóg ti venh kãmũ kỹ ti mỹ hã tó mãn mũ gé. Kỹ ag tóg Pedro mỹ: “ha mĕ, ag kã ũ vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Ā vĩ ki ěg tóg ã ki kanhrãn mũ,” he ag tóg mũ. <sup>74</sup> Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “ĩnh pi(jé) ti ki kanhró nĩ'. ĩnh ón mũ ra Topĕ vỹ ĩnh vóg kónãn mũ vĕ,” he tóg, Pedro ti. Hã ra vĕsýmĕr galo tóg kyr mũ. <sup>75</sup> Kỹ Pedro tóg Jesus vĩ to jykrĕn mũ, ti tỹ ti mỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tágtũ han ke mũ, galo kyr ke to hã,” he ja ĕn mĩ. Tag mĩ ĕkrĕn kỹ tóg tá kãkutĕ mũ sir, hã ra tóg fỹ jagy han mũ sir, Pedro ti.

## 27

### *Ag tỹ Pilatos mỹ Jesus ven*

*(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)*

<sup>1</sup> Tỹ vaj kỹ kusã ki ag tóg Jesus to jykrĕn mũ sir, Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti tĕn sór vĕ. <sup>2</sup> Kỹ ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũn kỹ ag tóg pã'i mág tỹ governador mỹ ti fĕg mũ sir, Pilatos ĕn mỹ.

### *Judas ter*

*(Hk 1.16-19)*

<sup>3</sup> Hã ra Judas tóg vég mũ. Pã'i ag mỹ tóg Jesus ti ven ja nĩ, ag tỹ ti se jé. Kỹ tóg ag tỹ ti tĕn sór mũ tag vég mũ, Judas ti. Kỹ tóg to jykrĕn mãn mũ sir. Vãhã tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg jãnkamy tỹ prata ĕn ma kãtĩ mũ sir, ũ tỹ 30 (ke) ĕn. Ma kãtĩg kỹ tóg Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mỹ ven mũ, kófa ag mỹ. <sup>4</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ti kórég han ĩnh,” he mũ. “Ti pi(jé) nĕn ũ kórég han ja nĩgtĩ', hã kỹ tóg vĕnhmỹ nĩ, ti tỹ ĩnh vĩ to ter kỹ,” he tóg.

<sup>5</sup> Hã ra ag tóg ti mỹ: “ĕg tũ pijé',” he mũ. “Ā tũ hã nĕ',” he ag tóg mũ. Kỹ tóg jãnkamy ĕn vãm mũ sir, Topĕ jo ĩn krĕm, kỹ tóg hĕn ra tĩ mũ sir. Tá tóg ã nunh kã vĕnh jãján mũ sir, kỹ tóg ter mũ sir.

<sup>6</sup> Kỹ Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ jãnkamy ĕn mãn kỹ to jykrĕn mũ. “Ēg tỹ Topĕ mỹ jãnkamy tag vĩn kỹ tóg vĕnhmỹ tĩ. Vĕnh kyvĕnh kajã ja ti nĩ, hã kỹ ěg tóg Topĕ mỹ vĩn sór tũ nĩ,” he ag tóg mũ sir, jãnkamy ĕn to. <sup>7</sup> Kỹ ag tóg to vĕnh mãn kỹ to jykrĕn mũ. To jykrĕn kỹ ag tóg tỹ ĕpỹ kajã mũ, ag tỹ tá go'or vég tĩ ĕn. Tá ag tóg fóg ag kej han sór

mũ, fóg tỹ Jerusalém ra pasa tĩ ag mỹ. <sup>8</sup> Hã kỹ ãg tóg ãpỹ ãn to: “ãpỹ kyvénh,” he tĩ.

<sup>9</sup> Hã ra Topẽ vĩ tó tĩ tỹ Jeremias vỹ Judas to tag rán ja nĩ, ha mẽ: “jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ ag tóg ãpỹ kajãm ke mũ. Jãnkamy ãn tỹ ag tóg ãprã ke ù kajãm vén ke mũ, Israel ag, ti kaja tag tỹ ag mỹ há nỹn kỹ. <sup>10</sup> Ëprã ke ãn tỹ kajãm kar kỹ ag tóg tỹ ãpỹ kajãm mũ sir, ag tỹ tá go'or vég tĩ ãn. Hã tó ja tóg nĩ, inh mỹ, ãg jóg tỹ Topẽ ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg ge nĩ.

### *Pilatos tỹ Jesus ve*

*(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)*

<sup>11</sup> Hã ra Jesus tóg fóg tỹ pã'i mág rã jẽ nĩ. Kỹ pã'i mág tóg ti ki jẽmẽ sór mũ, kỹ tóg: “ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i nĩ?” he mũ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. <sup>12</sup> Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vĩ mág han mũ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke kỹ jẽ nĩ. <sup>13</sup> Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “mỹ ã mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ag tỹ ã kato vĩ mág han mũ tag ti?” he mũ. <sup>14</sup> Hã ra Jesus tóg vĩ mán tũ nĩ, kỹ tóg Pilatos mỹ e tĩ sir.

### *Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he*

*(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)*

<sup>15</sup> Hã ra Pilatos tóg ag mỹ vése ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festar tỹ Páscoa kar ki. Ti jykre vẽ. Ag tỹ ùn to vĩ mũ ãn kyvãg tóg tĩ. <sup>16</sup> Kỹ ù tóg se kỹ jẽ nĩ, ãn kã. ùn vènhmỹ vẽ, ù tỹ ag ri ke tũ, ti jijin hã vỹ: Barrabás, he mũ.

<sup>17</sup> Jãvo ag tóg tá vènhmãn kỹ nỹtĩ, Judeu kar ag. Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “inh hỹn ù kavãn ha?” he mũ. “Û nỹ ãjag mỹ há nĩ? Barrabás mỹ, Jesus mỹ vó, ag tỹ ù to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ ãn?” he tóg, Pilatos ti. <sup>18</sup> Pã'i ag tỹ véké Jesus to jũ nỹtĩn ki kanhró tóg nĩ, Pilatos ti. Ti há nĩn hã kỹ ag tóg ti to jũ mũ, hã kỹ tóg ti kavãn sór mũ, Pilatos ti.

<sup>19</sup> Fóg tỹ pã'i ãn tỹ vènh jyvèn jafã tá nĩn kỹ ti prũ fi tóg ti mỹ vènh vĩ jènẽg mũ, kỹ fi tóg ti mỹ: “vènh jykre kuryj han ti tĩ,” he mũ, Jesus to. “Hã kỹ ti vóg sór tũg nĩ. Kuty tag kã sóg ti to vènh péti kónãn, ãg jagtar ke ti ve inh, inh vènh péti ki,” he fi tóg, Pilatos mỹ vènh vĩ jènèn kỹ, hã kỹ tóg ti kavãn sór tãvĩ han mũ, Pilatos ti. <sup>20</sup> Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vènh kar krĩn mũ sir, kófa

ag mré, vènh kar ag tỹ Barrabás kavãr kỹ jẽ ve sór jé, ag tỹ Jesus ter ve sór jé.

<sup>21</sup> Kỹ fóg tỹ pã'i tóg ag ki jẽmẽ mán mũ. “Inh hỹn ùn régre tag ag kã ù tỹ hẽ kavãn mũ ha?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Barrabás ti,” he mũ. <sup>22</sup> Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “kỹ inh Jesus tỹ hẽ ri kenh mũ?” he mũ. “Ag tỹ ù to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ ãn tỹ inh hẽ ri kenh mũ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “cruz to ti sã,” he kãn mũ sir. <sup>23</sup> Kỹ fóg tỹ pã'i tóg ag mỹ: “ti kórég tỹ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prènprèr mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prènprèr kỹ.

<sup>24</sup> Ag tỹ hẽ ri ke tũ tóg nĩ, Pilatos ti, hã kỹ tóg ag mỹ hã han sór mũ. Vènh génh kutẽ nĩ ve tóg nĩ, hã kỹ tóg goj jé prèr mũ. Kỹ tóg kã nĩgpég mũ sir, vènh kar rĩnve, Pilatos ti, kỹ tóg ag mỹ: “inh jykre pijé!,” he mũ. “Inh nĩgé kavénh ke tũ ti nĩ, ti kyvénh ti. ùn jykre kuryj vẽ, kỹ sóg ti tén jãvãnh nĩ. ãjag jykre vẽ,” he tóg, Pilatos ti. <sup>25</sup> Kỹ vènh kar ag tóg ti mỹ: “ãg jykre vẽ,” he kãn mũ. “ãg hã ne ti tén sór mũ! Kỹ Topẽ ãg hã vóg kónãn ke mũ, ãg krẽ ag ke gé, ti tỹ ti ter to ù vóg kónãn ken kỹ,” he ag tóg, vènh kar ãn ag.

<sup>26</sup> Kỹ Pilatos tóg Barrabás kavãn mũ sir. Jesus to tóg soldado ag mỹ: “ha ti mrãnmrãn,” he mũ sir. Ag tỹ ti mrãnmrãn kar kỹ Pilatos tóg ag mỹ ti fẽg, soldado ag tỹ ka to ti sa jé.

### *Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãn*

*(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)*

<sup>27</sup> Kỹ fóg tỹ pã'i krẽm soldado ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i ãn ra, ãn tỹ Palácio do Governador ãn ra. Kỹ ag tóg soldado ù ag jé prèr kãn mũ. <sup>28</sup> Ti kur kunũg ag tóg mũ, kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ. <sup>29</sup> Sónh pirĩn kỹ ag tóg tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir, krĩ tógfĩn ja rěr tỹ. Vãn tỹ ag tóg ti nĩgé kã fẽg mũ, ti pègia tá. Kỹ ag tóg ti krẽm grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ón kỹ. Ti to é he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg: “viva, Judeu ag pã'i!,” he mũ. <sup>30</sup> Kỹ ag tóg ti to sugsgũ mũ gé. Vãn ãn tỹ ag tóg ti krĩ mĩ mrãnmrãn mũ sir.

<sup>31</sup> Ag tỹ ti nyg kar kỹ ag tóg ti ki kunũg mũ, kur ãn ti. Kỹ ag tóg ti tũ pẽ tỹ ti kãra rãg mán mũ sir. Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé sir.

*Jesus t̄y cruz to sa**(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)*

<sup>32</sup> Ag m̄n k̄a ag tóg ũ kato tē m̄, Cirene tá ke ũ, ti jijin h̄a v̄y: Simão, he m̄. Ēn m̄ ag tóg v̄i tar han m̄, ti t̄y Jesus cruz vyn jé ti jo, h̄a k̄y tóg vyn k̄y t̄i m̄.

<sup>33</sup> Gen k̄y ag tóg Gólgota tá junjun m̄ sir. Gólgota to ěg tóg: v̄enh kr̄i kuka, he t̄i, ěg v̄i ki. <sup>34</sup> Tá junjun k̄y ag tóg ti m̄y vinagre ven m̄, n̄n ũ t̄ym̄ jynh mr̄e ha. K̄y tóg kron s̄i han m̄, h̄a ra tóg kron sór t̄u n̄i, v̄enhkagta tag. <sup>35</sup> K̄y ag tóg cruz to ti s̄ag m̄ sir. Ti kur t̄y ag tóg jagn̄e m̄y v̄enh k̄ap̄am m̄ sir, to ag tóg jogar he m̄ gé, ti kur to, soldado ag. <sup>36</sup> K̄y ag tóg n̄ign̄ig k̄y n̄yt̄i, ti ki r̄ir jé, soldado ag. <sup>37</sup> Ag t̄y n̄n t̄y ti kato v̄i m̄ v̄y rán k̄y n̄i, h̄a v̄y: “Jesus, Judeu ag p̄a'i t̄y rei v̄e,” he m̄. Ti kri tóg sa, v̄enh rán ti. Ti t̄y n̄eji v̄es̄y p̄a'i t̄y rei han m̄ to ag tóg ti tén m̄. <sup>38</sup> Ti kóm ag tóg ũn régre ag t̄y cruz to s̄ag m̄ gé, bandido ag. K̄y ũ tóg ti p̄egja tá sa, jó ũ tóg ti jak̄anh tá sa.

<sup>39</sup> K̄y ũ t̄y m̄ m̄ m̄ ag tóg ti n̄yg' he m̄ gé, v̄yn v̄yn hen k̄y. <sup>40</sup> “Ā m̄y Top̄e jo ĩn kókén sór m̄?” he ag tóg m̄. “Ā m̄y kur̄a t̄agt̄u ki ũ han m̄n sór m̄? V̄enh kren han ra kema', cruz to k̄atére kema', ā t̄y t̄y Top̄e kósin n̄n k̄y,” he ag tóg ti m̄y. <sup>41</sup> Ge ag tóg m̄ gé. Top̄e t̄u ki r̄ir t̄i to p̄a'i ag, Top̄e v̄i to professor ag mr̄e h̄a, kófa ag mr̄e h̄a. Ti n̄yg ag tóg m̄ gé, k̄y ag tóg jagn̄e m̄y: <sup>42</sup> “ũ ag krenkren han tóg, h̄a ra tóg v̄enh h̄a kren han ki kagt̄ig n̄i,” he m̄. “Israel p̄a'i t̄y rei jé cruz to k̄atére kema', ěg t̄y ve jé, ěg t̄y ti ki ge jé,” he ag tóg. <sup>43</sup> “Top̄e ki ti n̄eji r̄a k̄y j̄e, k̄y Top̄e jé ti kren han, ti t̄y ti to há n̄n k̄y. “Top̄e kósin v̄y t̄y inh n̄i,” he ti m̄y,” he ag tóg ti to, ti n̄yg k̄y, Judeu p̄a'i ag. <sup>44</sup> K̄y bandido ag, ũ t̄y ti kóm cruz to n̄yt̄i ěn ag tóg ti n̄yg m̄ gé.

*Jesus ter**(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)*

<sup>45</sup> R̄a t̄y ěg n̄ino k̄a sa ra tóg kuty' he m̄ sir, ga kar m̄ h̄a. Kuty ěn tóg hora t̄agt̄u t̄ug m̄. <sup>46</sup> 3 hora ki Jesus tóg pr̄er m̄ sir, k̄y tóg: “Eli, Eli, lemá sabactani?” he m̄. Ēg v̄i ki ěg tóg tag to: “Top̄e, Top̄e, ā t̄y ne jé isov̄anh n̄e?” he m̄. <sup>47</sup> K̄y ũ t̄y tá n̄yt̄i ag tóg m̄eg k̄y (ag tóg) jagn̄e m̄y: “Elias jé tóg pr̄er m̄,”

he m̄. <sup>48</sup> K̄y ũ tóg v̄enhv̄ag m̄ sir, k̄y tóg esponja t̄y vinho pr̄ag m̄, vinho kaja pir t̄y. Ka jur̄yn k̄y tóg t̄y kusón k̄y vinho k̄ara r̄ag k̄y ti m̄y ven m̄ sir, ti t̄y ki ũnh' ũnh' ke jé. <sup>49</sup> H̄a ra ũ ag tóg: “toreg',” he m̄. “Ĥen ri ke m̄n Elias k̄atig m̄, ti kren han jé,” he ag tóg. <sup>50</sup> H̄a ra Jesus tóg pr̄er m̄ag han m̄n k̄y hun ke m̄ sir.

<sup>51</sup> H̄a ra Top̄e jo ĩn kr̄em kur t̄y j̄ank̄a n̄ife tóg jaran ke m̄, ha m̄, ti jar tóg v̄enh k̄akym ke k̄an m̄ sir, ha m̄. <sup>52</sup> K̄y ga tóg ragra ke m̄ gé sir, p̄aró v̄y ḡym ke m̄, v̄enh kej t̄y Ĥen ri ke v̄y nugnor m̄, k̄y ũ t̄y Top̄e ki ge k̄y n̄yt̄i t̄y Ĥen ri ke ag tóg r̄inr̄ir m̄n m̄ gé, ũn k̄agter ja ag. Ājag kej tá ag k̄apa m̄. <sup>53</sup> Ēn ag v̄y Jesus r̄ir m̄n kar k̄y tá k̄apa k̄y cidade t̄y Jerusalém k̄ara ge m̄, k̄y ag tóg ũn m̄y v̄enh venven m̄ sir, k̄y ũ t̄y Ĥen ri ke ag tóg ag vigv̄eg m̄, Jerusalém tá ke ag.

<sup>54</sup> H̄a ra capitão tóg soldado ag mr̄e Jesus ki r̄ir j̄e n̄i. Ga t̄y ragra ke ěn v̄eg ag tóg m̄, n̄n kar ti, Jesus ter ěn k̄a. K̄y tóg ag m̄y e t̄i. K̄y ag tóg: “h̄a ja v̄e,” he m̄. “Top̄e kósin ja v̄e m̄y,” he ag tóg m̄, capitão ag.

<sup>55</sup> K̄y ũn t̄yt̄a fag v̄y tá n̄yt̄i gé, ũ t̄y Ĥen ri ke fag. Kuvar há tá n̄yt̄i k̄y fag tóg ti v̄eg n̄yt̄i n̄i. Ti mr̄e fag tóg k̄am̄ ja n̄i, ga t̄y Galiléia tá. Ti ki fag r̄ir ja n̄igt̄i. <sup>56</sup> Fag k̄a ũ fi v̄y tóg t̄y Maria Madalena fi n̄i, k̄y ũ fi tóg t̄y Maria fi n̄i gé, José mr̄e Tiago m̄ynh tag fi. K̄y ũ fi v̄y t̄y Zebedeu kr̄e ag m̄ynh fi n̄i gé. Fag mr̄e ke ũ fag v̄y tá n̄yt̄i gé.

*Ag t̄y v̄enh kej k̄ak̄a Jesus fi**(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)*

<sup>57</sup> R̄ak̄e tóg n̄y ha, k̄y ũn há tóg tá jun m̄. Arimatéia tá tóg k̄atig ja n̄i. Ti jijin h̄a v̄y: José, he m̄. Jesus mr̄e ke ũ v̄e gé. <sup>58</sup> Ēn v̄y tóg Pilatos venh t̄i m̄, k̄y tóg ti m̄y Jesus to v̄i m̄, ti ter kar k̄y. K̄y Pilatos tóg soldado ag m̄y: “ha ti m̄y ti fi,” he m̄. <sup>59</sup> K̄y José tóg Jesus va t̄ig k̄y ti p̄ag m̄ sir, kur j̄anhkri t̄y. <sup>60</sup> K̄y tóg ā kej k̄ak̄a ti fig m̄ sir. Pó k̄ak̄a tóg han ja n̄igt̄i, v̄enh kej ti, h̄a ra tóg t̄ag n̄i. José t̄u v̄e, v̄enh kej ěn ti. Ēn k̄ak̄a tóg ti fig m̄ sir, k̄y tóg pó t̄ap̄er t̄in m̄, v̄enh kej j̄ank̄a to, pó ěn t̄y tóg ti kej n̄if̄enh m̄ sir, José ti. K̄y tóg t̄i m̄. <sup>61</sup> H̄a ra Maria Madalena fi v̄y tá n̄i n̄i, Maria ũ ěn fi ke gé. Ti kej r̄a fag tóg n̄ign̄i k̄y n̄yt̄i n̄i.

### Ag tÿ ti kej ki rÿr

<sup>62</sup> Tÿ vaj kÿ, festa kurã kã Topẽ tũ ki rÿr tÿ to pã'i ag tóg vënh mãn mãn mũ sir, Fariseu ag mré hã. Kÿ ag tóg Pilatos venh mũjêg. <sup>63</sup> Ti mũ ag tóg: “governador,” he mũ. “Vënh kar krÿn kónãn tÿ ên tóg tag tó ja nÿ, ha mẽ: “kurã tãgtũ ki sóg rÿr mãn ke mũ,” he ja ti nÿ. Êg tÿ tag to jykrén kÿ êg tóg ã mũ nén ù to vÿ sór mũ gé ver. <sup>64</sup> Soldado ag tÿ ti kej ki rÿr há tóg tÿ, kurã tãgtũ ki. Êg mũ tóg ti mré mũ tÿ ag tÿ ti to nón kÿ ti péjunh ha mẽ tÿ. Êg mũ tóg ag tÿ ti péju kar vënh kar mũ: “rÿr mãn ti, ã ter kar kÿ,” henh ha mẽ tÿ gé. Kÿ vënh ó tãg tag vÿ ti ón ja ên kãfór pẽ nÿnh ke mũ. Hã kÿ soldado ag jêgnê, ag tÿ ti kej ki rÿr jé,” he ag tóg, Pilatos mũ. <sup>65</sup> Kÿ Pilatos tóg ag mũ: “hej,” he mũ. “Vÿ nÿtÿ, ti kej ki rÿr ke mũ ag,” he tóg, soldado ù ag to. “Ti kej ki rÿr há han nÿ, ge kÿ,” he tóg. <sup>66</sup> Kÿ ag tóg mũ kÿ ti kej to ag vin mũ, ti kej ki rÿr ti ên ag. Ti kej nífénh mũ ên ség ag tóg mũ gé, vãfe tÿ, pãró to. Kÿ ag tóg go'or tÿ vãfe ên kri tÿ tam ke mũ, ù tÿ ti kej nÿfe kunũg tũ nÿ jé.

## 28

### Jesus rÿr mãn

(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

<sup>1</sup> Vënhkán ke kurã tÿ vaj kÿ, semana tÿ kurã ve tag ki Maria Madalena fi tóg ti kej venh tÿ mũ, kusã ki, Maria ù ên fi mré hã. <sup>2</sup> Hã ra ga tóg ragra ke tar han mũ sir. Kÿ Topẽ tÿ jênê jafã tóg kanhkã tá kãtère mũ. Ti kej tá jun kÿ tóg pó tÿ jãnkã nÿfe ên tÿn mũ, kÿ tóg kri nÿ mũ sir, pó ên kri. <sup>3</sup> Hã ra tóg tÿ ta tÿ kóm kóm ke ve nÿ, anjo ên ti. Ti kur vÿ kópréj nÿ, kukryr kó kupri ri ke. <sup>4</sup> Kÿ soldado ag tóg jÿrÿn ke mũ, kamêg kÿ ag tóg kãgter nÿtÿ ve nÿ. <sup>5</sup> Kÿ Topẽ tÿ jênê jafã tóg ùn tÿtã fag mũ vÿ mũ, kÿ tóg: “kamêg tũg nÿ,” he mũ. “Jesus jãvãnh ãjag nÿtÿ, ag tÿ cruz to ùn sãg mũ ên ti. <sup>6</sup> Ki ti tũ nÿ, rÿr ti huri, hã kÿ tóg ãjag mũ tó ja nÿgtÿ. Ki ti nÿ ja nÿgtÿ, ha kãge jêg, ãjag tÿ ti nÿgja ve jé,” he tóg mũ, fag mũ, anjo ti. <sup>7</sup> “Kuri, ti mré mũ tÿ ag mũ tónh mũjêg, ti rÿr mãn ti, ti ter kar kÿ. Ha vé, ãjag jo tóg tÿg mũ, Galiléia ra. Tá ãjag tóg ti venh mũ, ha vemnÿ. Inh vÿ kã jatu' he tũg nÿ,” he tóg, Topẽ tÿ jênê jafã ti. <sup>8</sup> Kÿ fag tóg ti kej tá kãpa mũ sir, to fÿrÿrÿn kÿ. Fag mũ tóg e tÿ.

Fag mũ tóg sér pẽ tÿ, hã kÿ fag tóg pêtê mũ sir, fag tÿ Jesus mré mũ tÿ ag mũ tó jé.

<sup>9</sup> Fag mũ ra Jesus hã ne fag kato jun ke mũ, kÿ tóg fag mũ: “mÿ sér nÿtÿmÿnÿ,” he mũ. Kÿ fag tóg ti to grën ke mũ, ti pën kãgmÿg fag tóg mũ sir. Ti krëm fag tóg mũg ke mũ gé. <sup>10</sup> Kÿ Jesus tóg fag mũ: “kamêg tũg nÿ,” he mũ. “Ha mũjêg, inh régre ag mũ tónh mũjêg, ag tÿ ga tÿ Galiléia ra mũ jé. Tá ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Kÿ fag tóg mũ mũ.

### Soldado ag ón

<sup>11</sup> Fag mũn kÿ soldado ên ag tóg cidade ra mũ mũ, soldado tÿ Jesus kej ki rÿr mũ ên ag. Tá junjun kÿ ag tóg Topẽ tũ ki rÿr tÿ to pã'i ag mũ tó kãn mũ, ag tÿ nén vég mũ ên ti. Kÿ tóg ag mũ e tÿ. <sup>12</sup> Kÿ ag tóg kófa ag mré vënh mãn mũ sir, ag tÿ to jykrén jé. “Êg hÿn hẽ ri kenh mũ, vënh kar tÿ ti rÿr mãn tag to: ag ón vë, he jé?” he ag tóg mũ jagnê mũ. Ag tÿ to jykrén kar kÿ ag tóg soldado ag mũ jãnkamy e ven mũ sir. <sup>13</sup> “Jãnkamy tag to vënh kar mũ un'ón,” he ag tóg mũ, pã'i ag, soldado ag mũ. “Un'ón kÿ vënh kar mũ: êg nũgnÿr mũ jãvo Jesus mré mũ tÿ ag tóg ti péju ja nÿ, kuty si há tá, hã kÿ tóg ki tũ nÿ ha, hemnÿ,” he ag tóg, pã'i ag, soldado ag mũ. <sup>14</sup> “Hën ri ke mũn ãjag pã'i tÿ governador tóg mën h mũ, ãjag nũgnÿr ja ti. Kÿ êg tóg ti mré vëmén ke mũ, ti tÿ ãjag vóg kónãn tũ nÿ jé,” he ag tóg, Topẽ tũ ki rÿr tÿ to pã'i ag, soldado ag mũ. <sup>15</sup> Kÿ soldado ag tóg jãnkamy ên mãn kÿ mũ mũ sir. Vënh kar mũ ag tóg un'ón mũ mũ sir, Jesus mré mũ tÿ ag to. Hã kÿ Judeu ag tóg ver tag tó tÿ, ùnri.

### Jesus tÿ ã mré mũ tÿ ag mũ vënh ven

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

<sup>16</sup> Hã ra ti mré mũ tÿ ag tóg ga tÿ Galiléia ra mũ mũ, pãnónh ù ra, Jesus tÿ ag mũ: “ên ra mũjêg,” he ja ên ra. <sup>17</sup> Kÿ ag tóg tá ti vég mũ sir, kÿ ag tóg ti krëm mũgmũg ke mũ sir. Hã ra ag kãmÿ ù ag mũ tóg vënhmÿ tÿ, ag tÿ ti vég mũ ra, kÿ tóg ag mũ ki hã ke tũ nÿ. <sup>18</sup> Kÿ Jesus tóg ag rã hã jun mũ, kÿ tóg ag mré vëmén mũ sir. “Nén kar vÿ tÿ inh krëm ke nÿ ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he tóg, Jesus ti. <sup>19</sup> “Hã kÿ mũjêg, povo kar kanhrãn jé, ag tÿ inh ki ge jé. Ag tÿ inh ki ge

kỹ nỹtĩn kỹ ag kygpemñĩ gé. Inh panh jiji tómnĩ, ag kygpe kỹ, kỹ ti kósin jyjy tómnĩ gé, kỹ Topẽ kuprĩg jiji tómnĩ gé, ãjag tỹ ag kygpe kỹ. <sup>20</sup>Kỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ kãmén kãn ñĩ gé, ag tỹ ki króm jé. Ha mẽ, ãjag mré sóg jẽ ñĩ, kurã kar ki, ga tũg ke kurã ki ke gé. ãjag tovãnh ke tũ sóg ñĩ ha,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag jẽgnẽg mũn hã vễ.

## MARCOS TÏ RÁ

### *João Batista tÏ Jesus tó*

*(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)*

<sup>1</sup> SÏ Jesus Cristo kãme sér tónh ke vë, Topë kósin ti. <sup>2</sup> VãsÏ Jesus tóg rán kÏ nÏ, João ke gé, Jesus jo tÏnh ke ti. Topë vÏ tó tÏ tÏ Isaiás vÏ Jesus rán ja nÏ, kÏ tóg: “ha vé, ã jo sóg ù jënënh mÏ, ti tÏ vënh kar kãn jé, ã tÏg ken jo,” he ja nÏ. “Ag jyvën jé tóg ke mÏ, kÏ tóg ëpry prun ri ke nÏ, ëmÏn kurynh ri ke. <sup>3</sup> Ëmã tÏg ja tá tóg jënëh ke mÏ, ga kórég tá. Tá tóg ag mÏ kãmén ke mÏ. “Ëg Senhor kãtÏg ke jo vënh jãnhkrigkrig nÏ,” he tóg mÏ. “Ëpry kurég ãjag tóg tÏ, ëmÏn kurynh ãjag tóg tÏ, ãjag chefe jun ken kÏ. KÏ tag ri ke han nÏ, ãjag jykre pãno togvãnh kÏ, ëg Senhor kãtÏg ken jo,” he tóg, ã jo tÏnh ke ti,” he ja tóg nÏ, Isaiás ti, João to.

<sup>4</sup> KÏ João tóg jë mÏ, ëmã tÏg ja ki, ag kygpég tÏ ti. Ag jyvën tóg jëgtÏ, kÏ tóg: “ã kype jé sóg ke mÏ, ã tÏ ã jykre kórég tovãnh kÏ, Topë tÏ ã tÏ ti vÏ mranh tÏ ã mÏ vënh pãte fón jé,” he tóg mÏ sir, vënh kar mÏ.

<sup>5</sup> KÏ ag tóg ti to kãmÏ kãn mÏ sir, ga tÏ Judéia tá, cidade tÏ Jerusalém tá ke gé. KÏ tóg ag kygpég mÏ sir, goj tÏ Jordão ki, ag tÏ: “Topë vÏ mranh sóg nÏgtÏ, tag han kÏ,” hen kÏ. <sup>6</sup> Jó João kur tóg cavalo pãnÏ sór kyki tÏ há nÏ. Nén ù fár tÏ tóg vësógfÏn ja han tÏ gé. Ópã hã ko ti tÏ, mÏg mré, João ti. <sup>7</sup> KÏ tóg Jesus kãmén kÏ (tóg) ag mÏ: “ù tóg inh nón kãtÏ mÏ, ha mÏ,” he mÏ. “Inh kãfór ti nÏ. SÏ tÏ ti camrada nÏnh ke vë vë, sÏ ti pën né kunÏnh ke vë vë, ti pën to ró ti, hã ra sóg tÏ ti krëm ke pë jë. <sup>8</sup> Goj hã tÏ sóg ãjag kygpenh ke mÏ. Û tÏ inh nón kãtÏg ke ën tóg sir Topë kuprÏg tÏ ãjag jagrë han ke mÏ. Ti tÏ ãjag kygpenh ken hã vë,” he tóg, João ti, vënh kar mÏ.

### *João tÏ Jesus kype*

*(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)*

<sup>9</sup> KÏ kejën Jesus tóg João tá jun mÏ gé. Cidade tÏ Nazaré tá tóg kãtÏ mÏ, ga tÏ Galiléia tá. Tá jun kÏ João tóg ti kypég mÏ sir, goj tÏ Jordão ki. <sup>10</sup> Ti tÏ goj kãtã kãkutë kÏ kanhkã vÏ nor mÏ sir vësÏmër. Hã ra Jesus tóg vég jë nÏ. KÏ tóg Topë kuprÏg vég

mÏ. Sórãg ri ke ti nÏ, ti kãtére ti. Kãtére kÏ tóg Jesus kri nÏ nÏ sir. <sup>11</sup> KÏ tóg kanhkã tá vënh vÏ mÏg mÏ gé sir, kÏ tóg: “tÏ ã inh kósin pir jë, tÏ ã inh fe pë jëgtÏ,” he mÏ, vënh vÏ tÏ mÏ há ën ki.

### *Satanás tÏ Jesus krÏn kónãn sór*

*(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)*

<sup>12</sup> KÏ vësÏmër Topë kuprÏg tóg Jesus krÏn mÏ, ti tÏ ëmã tÏg ja ra tÏg jé. <sup>13</sup> Kurã tÏ 40 (ke) tÏg tóg mÏ, ëmã tÏg ja ki, Jesus ti. Tá nÏnh kÏ Satanás tóg ti tÏ ã jóg vÏ mranh han sór mÏ, hã ra tóg ke tÏ nÏ. Nën kãmÏ bicho ag vÏ tá mÏgtÏ gé, ëmã tÏg ja ki. Hã ra Topë tÏ jënë jafã ag tóg ti ki rÏr mÏ sir, tá.

### *Jesus tÏ Galiléia ra vÏn ke*

*(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)*

<sup>14</sup> Kejën ag tóg João ség mÏ. Ag tÏ ti se kar kÏ Jesus tóg ga tÏ Galiléia ra tÏ mÏ. Tá tóg ag mÏ Topë tÏ tÏ ã pã'i nÏnh ke kãmén mÏ, vënh kãme sér ën ti. <sup>15</sup> KÏ tóg: “Topë vÏ tÏ pã'i nÏ,” he mÏ. “Pëtëm ti huri, ti kurã ti, ëg tÏ ti tÏ tÏ ã pã'i nÏ ën ve jé. KÏ ãjag jykre kórég tovãnh nÏ. Ti vÏ kri fimnÏ, ãjag tÏ ti tÏ tÏ ã pã'i nÏ ën ve jé,” he tóg ag mÏ, Jesus ti.

<sup>16</sup> Kejën Jesus tóg nig fyr tÏ Galiléia he mÏ ën jagma tÏ mÏ. ã tÏ ti fyr mÏ tÏ ra tóg Simão Pedro vég mÏ, ti jãvy tÏ André ke gé. Kur tÏ pirã kugmÏ jafã tÏ ag tóg goj kãki fón mÏ, rede tÏ, pirã kugmÏ jé. Ag rãnrãj hã vë.

<sup>17</sup> KÏ Jesus tóg ag ve kÏ ag mÏ: “inh mré kãmÏmnÏ,” he mÏ. “Pirã kugmÏ há ãjag nÏtÏ,” he tóg. “ãjag kanhrãn jé sóg ke mÏ, ãjag tÏ ëprã ke ag tÏ inh ki ge han jé,” he tóg ag mÏ, Jesus ti. <sup>18</sup> VësÏmër ag tóg ti mré mÏ mÏ, ãjag rede tovãnh kÏ, Pedro ti, André ti ke gé.

<sup>19</sup> KÏ ag tóg mÏ mÏ, goj fyr jagma. Ag mÏ sÏ han mÏ ra ag tóg ùn régre ù ag vég mÏ gé. Û vÏ tÏ Tiago nÏ, kÏ ù vÏ tÏ João nÏ, ti jãvy. Zebedeu krë ag vë. Canoa kãki ag nÏtÏ, pirã kugmÏ jafã ki han kÏ. <sup>20</sup> Ag ve kÏ tóg vësÏmër ag jé prër mÏ, Jesus ti. KÏ ag tóg ãjag panh ré kÏ mÏ mÏ, Zebedeu ti. Ag camarada ag vÏ ag panh mré canoa kãki nÏtÏ nÏ. Ag ré kÏ ag Jesus mré mÏ mÏ sir, Tiago ti, João ti ke gé.

### *Jesus tÏ vënh jagrë kórég kutëm*

*(Lc 4.31-37)*

<sup>21</sup> KÏ ag tóg cidade tÏ Cafarnaum ki ge mÏ sir. Vënhkãn ke kurã ki tóg vësÏmër

Judeu ag vënh kanhrân jafã kâra rã mũ, ag kanhrân jé, Jesus ti. <sup>22</sup> Ti tỹ ag kanhrân ký tóg ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Vënh kar vĩ kãfór ti nĩ. Topê vĩ to professor ag vĩ kãfór ti nĩ gé. Hã ký tóg ki hã tó mũ. Ký tóg ag mỹ e tĩ. <sup>23</sup> Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, Judeu ag vënh kanhrân jafã tá. Jagrê kórég ti nĩ. <sup>24</sup> Æ tỹ Jesus ve ký tóg prër mũ. “Æ tỹ ãg tỹ hẽ ri ke nẽ, Nazaré tá Jesus?” he tóg. “Æ mỹ ãg kókén sór tũ? Æ ki kanhró sóg nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mỹ Topê mré ke nĩ, ti tũ pẽ vĩ tỹ ã nĩ,” he tóg, ùn jagrê kórég ti.

<sup>25</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, ký tóg: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Ti tovãnh ra,” he tóg.

<sup>26</sup> Ký ti jagrê kórég ãn tóg ti ter tĩ han mũ sir, prër tóg mũ sir. Ký tóg ti tovãnh mũ. <sup>27</sup> Ký tóg vënh kar mỹ e tĩ mỹr sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: “ne nẽ vé?” he mũ. “Vënh vĩ tãg mỹ vó?” he ag tóg mũ. “Vënh jagrê kórég ag mỹ tóg vĩ tĩ, ký ag tóg ki ke tĩ, ti kamẽg ký. Ag kri ke hỹn,” he ag tóg mũ, Jesus to.

<sup>28</sup> Ký ti vëme tóg vënh kar kri rũm mũ, Galiléia tá ke kar kri.

*Jesus tỹ Pedro má fi tỹ há' he*  
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

<sup>29</sup> Kar tóg Judeu ag vënh kanhrân jafã ki kutẽ mũ, Jesus ti, ký tóg Simão Pedro ãn ra rã mũ sir. André mré ti ãn vë. Tiago vĩ João mré ra rã mũ gé. <sup>30</sup> Hã ra Pedro prũ fi mỹnh fi vĩ kaga nỹ nĩ, rỹg nỹ fi nĩ. Ký ag tóg Jesus mỹ fi tó mũ. <sup>31</sup> Ký tóg fi venh tĩ mũ. Fi nĩgẽ kãgmĩ ký tóg fi nĩm mũ. Ký fi rỹg ãn tóg tũ' he mũ sir. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Pedro má fi.

*Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he*  
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

<sup>32</sup> Kurã ãn kã kuty tá ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ùn jagrê kórég ag mré hã. <sup>33</sup> Cidade ãn ki ke kar ag vĩ ti ãn jãnkã tá nỹtĩ mũ. <sup>34</sup> Ký Jesus tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. Vënh jagrê kórég pan kãn tóg mũ gé. Ký ag tóg ti tó sór mũ, ag tỹ ti ki kanhró nỹtĩ ký. Hã ra tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ,” he mũ.

*Jesus tỹ ã jóg mré vĩ*  
(Lc 4.42-44)

<sup>35</sup> Tỹ vaj ký tóg kurã ke ra (tóg) rĩr mũ, Jesus ti. Ký tóg ãmã tũ ra tĩ mũ sir, Topê

mré vĩ jé. <sup>36</sup> Ký Simão tóg ti kanẽg tĩ mũ, ti jãvãnh ký. Ti mré ke ag mré tóg tĩ mũ. <sup>37</sup> Ký ag ti vëg mũ sir. Ký ag tóg ti mỹ: “vënh kar vĩ ã kanẽgnẽg mũ, ã jãvãnhvãnh ký,” he mũ. <sup>38</sup> Ký Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, cidade ù ra,” he mũ, “sỹ ag mỹ Topê vĩ tó jé gé. Hã jé sóg kãtĩg,” he tóg mũ ag mỹ, Jesus ti.

<sup>39</sup> Ký tóg ga tỹ Galiléia kar mĩ tĩ mũ. Vënh kanhrân jafã krẽm tóg ag mỹ Topê vĩ tó mũ sir. Ag jagrê kórég pan tóg mũ gé sir.

*Jesus tỹ ùn kaga kren vãnh tỹ há' he*  
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

<sup>40</sup> Ký kejẽn ùn kaga kren vãnh vĩ ti to kãtĩ mũ, vënh kaga tỹ lepra he mũ ãn han mũ ãn. Ký tóg ti krẽm grĩnh ke mũ, ti mỹ nén ù to vĩ jé. Ký tóg: “ã mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ?” he mũ. “Æ hã tóg isỹ há' henh mũ, ã tỹ isỹ há' he sór ký,” he tóg ti mỹ. <sup>41</sup> Ký tóg Jesus mỹ jagtar tĩ. Ký tóg ã nĩgẽ tỹ ti mẽg ký ti mỹ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ. Há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mỹ.

<sup>42</sup> Ký tóg ti kaga kren vãnh ãn kren han mũ sir vësỹmér. Ký tóg jãnhkri nĩ sir, ti fár ti. <sup>43</sup> Ký Jesus tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, ti tĩg jé. <sup>44</sup> Ký tóg ti mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ,” he mũ. “Ha tĩg, Topê tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mỹ tómnĩ, ký Topê mỹ nĩm nĩ, Moisés tỹ vãsỹ ãg mỹ nén tó ja ti, ã jãnhkri to. Hã tugrĩn vënh kar vĩ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrân mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

<sup>45</sup> Hã ra tóg vënh kar mỹ tó mũ sir. Ký vëme ãn vĩ vënh kar kri rũm mũ. Hã ký Jesus tóg ãmã ù ki rã tũ nĩgtĩ, vënh ven jé. ãmã tũ mĩ tóg tĩgtĩ, hã ra ag tóg ãmã kar tá ti to kãmũ tĩ.

## 2

*Jesus tỹ ùn grĩngrĩn ký nỹ tỹ há' he*  
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

<sup>1</sup> Kãnhmar Jesus tóg kejẽn cidade tỹ Cafarnaum tá jun mãn, ký ag tóg mẽg mũ sir, ti tỹ tá nĩn ki, ti tỹ hẽ tá nĩ ãn tá. <sup>2</sup> Ký ùn e ag vĩ ti to vënh mãn, ký tóg fór nĩ, jãnkãn mĩ hã. Ký Jesus tóg ag mỹ Topê vĩ tó jé nĩ. <sup>3</sup> Hã ra ù ag tóg tá junjun mũ gé sir, ùn grĩngrĩn ký nỹ vyn ký, ù tỹ 4 (ke) ag vë. <sup>4</sup> Hã ra ag tóg ti pètẽm tũ nĩ sir, ti tỹ ag jy fór tĩn ký. Ký ag tóg ãn kunũg mũ, ti kri. Nor ãn ki ag tóg ùn grĩngrĩn ký nỹ ãn ti tẽrem mũ, kur kãkã nỹ ti.



<sup>5</sup> Kÿ Jesus tóg ag jykre vég mû sir, ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtÿ ti. Kÿ tóg ùn grÿngrÿn kÿ nÿ ãn mÿ: “inh kósín,” he mû. “Á tÿ Topê ví mranh ja tÿ tÿ' he vē ha,” he tóg ti mÿ, Jesus ti.

<sup>6</sup> Hã ra Topê ví to professor ù ag vÿ tá nÿtÿ gé. Ti ví to ag tóg jykren mû sir. <sup>7</sup> “Ne nê hÿn', ti tÿ tó tag ti?” he ag tóg mû, komêr hã. “Topê to ví kónân vē,” he ag tóg. “Topê hã ne ã pin kÿ ãg tÿ Topê ví mranh ãn tÿ tÿ' he há nÿnh mû. Ti hÿn vēsÿ Topê han mû,” he ag tóg mû, ti to jykren kÿ.

<sup>8</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nÿ, ã fe tÿ, ag jykren ki. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne to jykren kónân nê?” he mû. <sup>9</sup> “Ne nÿ ãjag mÿ vēnhmÿ nÿ?” he tóg. “Ûn grÿngrÿn kÿ nÿ tag mÿ sóg: ã tÿ Topê ví mranh ja ãn tÿ tÿ' he vē ha, hé,” he tóg. “Kÿn mÿ ãjag mÿ vēnhmÿ?” he tóg. “Sÿ ti mÿ: nÿ ra, ã kur gé(g) tÿg, henh ke nê ha,” he tóg. “Kÿn mÿ ãjag mÿ vēnhmÿ ke gé?” he tóg. <sup>10</sup> “Hã ra isÿ ãjag mÿ inh jykre ven sór vē ha. Tÿ sóg ãprã ke fi kósín nÿ. Tá sóg krÿg ke mû, Topê ví mranh tÿ vēnh pãte fón ke tá. Sÿ tá krÿg mû ven jé sóg ke mû, ãjag mÿ,” he tóg. Hã kÿ tóg ùn grÿngrÿn kÿ nÿ ãn mÿ: <sup>11</sup> “nÿ ra, ã kur gé(g) tÿg,” he mû, Jesus ti.

<sup>12</sup> Kÿ tóg jëgnê mû sir, ã kur gég tóg mû sir vãhã, kÿ tóg ag rÿnve tÿ mû sir, ùn grÿngrÿn kÿ nÿ ja ãn ti.

Vênh kar mÿ tóg e tÿ, kÿ ag tóg Topê to: “ãg jykre kãfór ti nÿ,” he mû. “Ge ve ja tÿ ãg nÿtÿ,” he ag tóg mû sir.

*Jesus tÿ Levi jé prêr*  
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

<sup>13</sup> Kÿ Jesus tóg tÿg mãn mû, goj nig tÿ Galiléia ra. Kÿ vēnh kar ag tóg ti pênÿn vēnh mãn mãn mû sir. Kÿ tóg ag kanhrãn mû gé.

<sup>14</sup> Á tÿg mãn kÿ tóg Levi vég mû, Alfeu kósín. Governo mÿ imposto kaja mäg ti tÿ, hã ra tóg ã rãnrãj han nÿ nÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “inh mré kãtÿg,” he mû. Kÿ tóg jëgnê kÿ ti mré tÿ mû sir.

<sup>15</sup> Kÿ tóg kejên ti ïn krêm jëg mû, Jesus ti, Levi ïn krêm. Hã ra ti mré ag e nÿtÿ, governo mÿ jãnkamy mäg tÿ ag, Topê ví mranh tÿ ag ke gé. Jesus mré ag nÿgnÿg kÿ nÿtÿ, ti mré mû tÿ ag mré ke gé. E tãvÿ ag nÿtÿ, ti nón mû ag.

<sup>16</sup> Hã ra Topê ví to professor ù ag vÿ tÿ Fariseu nÿtÿ gé. Jesus vég ag tóg mû, ti tÿ Topê ví mranh tÿ ag mré jën kÿ. Kÿ ag tóg

Jesus mré mû tÿ ag mÿ ví mû. “Ti hã ne tóg ag mré jëg mû” he ag tóg. “Governo mÿ jãnkamy mäg tÿ ag mré tóg jëg mû,” he ag tóg, “Topê ví mranh tÿ ag mré ke gé,” he ag tóg.

<sup>17</sup> Hã ra Jesus tóg mäg mû, ag vēme ãn ti. Kÿ tóg ag mÿ: “ùn kagyga tÿ ag vÿ médico venh mû tÿ nÿgtÿ,” he mû. “Hã ra ùn kagyga ag hã vÿ ti venh mû tÿ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. “Inh pi(jé) ù tÿ vēnh jykre kuryj han mû ag mÿ: “ãjag jykre tovãnh nÿ,” he sór tÿ. Û tÿ Topê ví mranh ja nÿ ãn ag hã mÿ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh nÿ,” he sór tÿ. Hã jé sóg ãjag mÿ vēnh ven,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

*Vãkre*  
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

<sup>18</sup> Hã ra João mré mû tÿ ag tóg kejên vãkrég mû, jëg tÿ ag nÿ, ag tÿ Topê mÿ há nÿtÿ jé. Kÿ Fariseu ag vãkrég mû gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “João mré mû tÿ ag vÿ tóg vãkrég mû, Fariseu mré mû tÿ ag ke gé,” he mû. “Jo ã mré mû tÿ ag ne tóg vãkrég tÿ nÿ. Vãkre kurã vē mÿr,” he ag tóg ti mÿ, tá nÿtÿ ù ag.

<sup>19</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ comparação han mû. “Vênh kyprÿg to kãmÿ ãn ag pi(jé) vãkrég tÿ,” he tóg. “Festa vē mÿr, vēnh prÿgprÿg ti, kÿ ti mré ke ag tóg ùn prÿg mû ãn venh kãmÿ tÿ,” he tóg. “Ge ti nÿ, inh mré mû ag mÿ. Isÿ ag mré nÿn kÿ tóg ver ag mÿ sér tÿ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. <sup>20</sup> “Vãhã tóg jun mû, inh kurã ti, kÿ ag tóg inh pére mÿnh mû, ãn kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mû, kurã ãn kã, inh mré mû tÿ ag,” he tóg.

<sup>21</sup> “Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tÿ tÿ kur si jar ki hÿn han tÿ ja nÿtÿgtÿ. Ûn kygnej tÿ tÿ ki hÿn han mû ra tóg jaran kenh mû. Kÿ kur si jar ãn tóg mág mû. Ûn kygnej hã tÿ fag tóg ki han han tÿ, kÿ tóg jaran ke tÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã jykre tãg tón hã vē, hã ra tóg kur kygnej tÿ ri ke nÿ.

<sup>22</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “Kÿ vinho vÿ ge nÿgtÿ gé,” he mû gé. “ãg pi(jé) vinho kajãg mû tÿ ti fãr si tÿ sacco ki kujëg tÿ mÿr,” he tóg. “Ke tÿ nÿ (mû) ra tóg kugnãj kÿ jar mû, kógnãj kÿ. Kÿ vinho tóg tÿ' he mû, sacco ti ke gé mÿr. Vinho kajã tÿ ti fãr tãg tÿ ki kujën ke vē mÿr,” he tóg. Jesus tÿ ã jykre tãg tón hã vē.

*Vēnhkán ke kurā*  
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

<sup>23</sup> Kejēn Jesus tóg ēpỹ mĩ tĩ mũ, trigo kré mĩ. Tĩ mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Vēnhkán ke kurā vē. Ag mũ kỹ ti mré mũ tĩ ag vỹ trigo mugmó tỹ kam ke mũ, ko jé. <sup>24</sup> Kỹ Fariseu ag tóg Jesus mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ag tỹ ne jé ājag tỹ nén han ke tũ han nē, vēnhkán ke kurā ki?” he ag tóg mũ. “Vēnh rānrāj vē mỹr, ag tỹ trigo tỹ kam ke ti,” he ag tóg, Jesus mỹ.

<sup>25</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Davi tỹ nén han mũ to jykrén nĩ,” he tóg. “Ti kókĩr nĩn kỹ tóg ā tỹ nén han ke tũ han gé, ā mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topē pi(jé) ti to jũ mũ', tag han tigrĩn, ha mẽ. <sup>26</sup> Topē jo ĩn kãra tóg rã, Davi ti, Abiatar tỹ Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i nĩn kỹ. Tá tóg Topē jamĩ ěn kó, tỹ ti tỹ konh ke tũ ra, Topē tũ ki rĩr tĩ ag hã tỹ konh ke vē vē. Hã ra tóg kó, ti mré mũ ag mỹ tóg vēnh ken gé, Davi ti,” he tóg, Jesus ti. “Rán kỹ tóg nĩ nĩ,” he tóg.

<sup>27</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topē vỹ ěg mỹ vēnhkán ke kurā nĩm, ěg tỹ ki vēnhkán jé,” he mũ. “Hã ra tóg tỹ kurā kórég han tũ nĩ, vēnhkán ke kurā tỹ,” he tóg. <sup>28</sup> “Hã kỹ sóg tỹ vēnhkán ke kurā to pã'i nĩ gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

### 3

*Jesus tỹ ũn nĩgé tóg tỹ há' he*  
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

<sup>1</sup> Kejēn Jesus tóg vēnh kanhrãn jafã ra rã mãn mũ. Tá ũ tóg jẽ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. <sup>2</sup> Kỹ ag tóg ti tugnỹm mũ sir, “kema ěg tỹ ti tỹ vēnhkán ke kurā kã ti tỹ há' he ve jé,” he ag tóg mũ sir. Hã ra ag tóg pã'i ag mỹ ti tó sór mũ, ti tỹ vēnhkán ke kurā to Topē vĩ mranh kỹ. <sup>3</sup> Hã ra Jesus tóg ũn nĩgé kórég ěn mỹ: “kunĩg,” he mũ. <sup>4</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “vēnhkán ke kurā ki ěg hỹn ne han mũ'?” he mũ, “ěg tỹ Topē vĩ ki króm jé,” he tóg. “Ěg mỹ hỹn nén ũ há han mũ'?” he tóg. “Ěg tỹ ũ tũ kókén kỹn mỹ kórég tũ nĩnh mũ'?” he tóg ag mỹ. “Ěg mỹ ũ kren han mũ hỹn'?” he tóg. “Ěg tỹ ũ tén kỹn mỹ há nĩnh mũ hỹn'?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ katy tĩ sir.

<sup>5</sup> Kỹ tóg ag ki ěvãnh kỹ jũ mũ sir, fe kaj tóg nĩ sir, ag krĩ tũ nỹĩn kỹ. “Ā nĩgé tỹ krỹg' hé,”

he tóg ti mỹ, ũn nĩgé tóg ěn mỹ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir, há' he tóg mũ sir, vãhã, ũn nĩgé tóg ja ěn ti.

<sup>6</sup> Kỹ vãhã Fariseu ag mũ mũ sir, jagnē mré ti to jykrén jé, pã'i mág tỹ Herodes mré ke ag mré ke gé. “Ěg hỹn hẽ ri ken kỹ ti tũg mũ'?” he ag tóg mũ, Jesus ti to.

*Jesus tỹ goj nig fyr tá ag kanhrãn*

<sup>7</sup> Hã ra Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mré goj nig tỹ Galiléia ra tĩ mũ, vēnh e tũg ja ra. Hã ra vēnh e ag tóg ti nón mũ mũ. Ga tỹ Galiléia tá ag tóg kãmũ mũ, ga tỹ Judéia tá ke gé, <sup>8</sup> cidade tỹ Jerusalém tá, ga tỹ Iduméia tá, goj tỹ Jordão mã tá, cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá ke gé. E tãvĩ ag nỹtĩ, e pẽ. Ti tỹ nén hyn han kar mẽ kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ. <sup>9</sup> Kỹ Jesus tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti mỹ canoa jãján jé. Ti kutãn ag tóg, vēnh kar ěn ti, hã kỹ tóg canoa to vĩ mũ. <sup>10</sup> Ũ tỹ hẽn ri ke tỹ há' he ja tóg nĩ, ũn kagyga ag tỹ, fag tỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg ti kutãn mũ. Ag tỹ ti mẽ sór vē, ājag nĩgé tỹ. <sup>11</sup> Kỹ ũn jagrẽ kórég ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ag tỹ Jesus ve kỹ ag tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..Tỹ ā Topē kósin ne..!” he ag tóg mũ, prẽnprẽn kỹ. <sup>12</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ tar han tĩ. “Ker inh kãmén hẽ',” he tóg tĩ, ag mỹ.

*Jesus tỹ ũ tỹ 12 (ke) ag vin*  
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

<sup>13</sup> Kejēn tóg pãnónh ra tĩ mũ, Jesus ti. Kỹ tóg ag jé prẽn mũ, ag kuprẽg kỹ. Kỹ ag tóg ti to mũ mũ. <sup>14</sup> Kỹ tóg ũ tỹ 12 (ke) ag vin mũ sir, ag tỹ tỹ ti mré mũ tĩ nỹtĩ jé, ti tỹ ag jẽgnē jé ke gé, “Topē vĩ tó jé,” he tóg. <sup>15</sup> Ag mỹ tóg vēnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vēnh jagrẽ kórég pan jé. <sup>16</sup> Ũ tỹ 12 (ke) ag hã vē, ha mẽ: Simão, Jesus tỹ ti jyjy ũ hã vỹ: Pedro, he mũ, <sup>17</sup> Tiago ke gé, ti jãvy tỹ João mré, Zebedeu krẽ tag ag. Jesus tỹ ag jiji ũ hã vỹ: Boanerges, he mũ, ěg vĩ ki ke hã vỹ: ta tỹ tỹrỹrỹ he ri ke ag, he mũ, <sup>18</sup> André ke gé, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, Simão ke gé, ag tỹ ũ to: Zelote, he mũ tag ti, <sup>19</sup> Judas Iscariotes ke gé, ũ tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke ti.

*Topē vĩ to professor ag tỹ Jesus to vĩ kónãn*  
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

<sup>20</sup> Kÿ Jesus tóg ag mré ã jamã tá jun mũ. Kÿ vënh kar tóg sir tá vënh măn mũ, kÿ tóg ag jën ke mũ ra vënhmÿ tĩ, Jesus mré mũ ag.

<sup>21</sup> Kÿ Jesus kanhkã fag vÿ ti vëme mẽ kÿ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vënhmÿ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg, hã kÿ fag tóg ti kãgmĩ sór mũ. Hã ra tóg fag mré tĩ tũ nĩ.

<sup>22</sup> Kÿ Topê vĩ to professor ag tóg tá junjun mũ gé. Jerusalém tá ag tóg kãmũ jëg, ti ve jé. Kÿ ag tóg ti to: “jagrë kórég ti hÿn nĩ,” he mũ. “Hã kÿ tóg vënh jagrë kórég ag pã'i ên jykre han mũ, vënh jagrë kórég ag pan jé,” he ag tóg. “Belzebu jykre tÿ tóg ag pan mũ, Nén-kórég jykre tÿ,” he ag tóg, Jesus to, Topê vĩ to professor ag.

<sup>23</sup> Kÿ Jesus tóg ag jé prër kÿ ag mÿ comparação han mũ, kÿ tóg: “Satanás vÿ vënh jagrë kórég pan tũ nĩgtĩ mÿr,” he mũ, Jesus ti. <sup>24</sup> “Pã'i pir krëm ke ag tÿ jagnë kato tegtën kÿ ag tóg jagnë kãgtén kãn ke mũ,” he tóg.

<sup>25</sup> “Ïn pir kã ki ke ên fag tÿ jagnë kato tẽ kÿ fag tóg jagnë kãgtén kãn ke mũ gé,” he tóg.

<sup>26</sup> “Satanás krëm ke ag tÿ jagnë kato tẽ kÿ ag tóg jagnë tÿ tũ' henh ke mũ gé, kÿ tóg tũ' he mũ sir, Satanás ti,” he tóg. <sup>27</sup> “Ëg tÿ ù tÿ nèn ù măn sór kÿ, ti ïn tá, kÿ ãg tóg ti se vën tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kÿ ãg tóg ti tũ măn tÿ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kÿ. Ëg tÿ ti se kar kÿ ãg tóg ti tũ mäg mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sÿ nèn han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg hur ti sé, hã kÿ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir, ag jagrë kórég pan sóg mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

<sup>28</sup> “Sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tó mũ,” he tóg. “Topê vÿ ãjag mÿ vënh pãte fón kãn mũ, ãjag tÿ ti vĩ mranh kar ên tÿ, ãjag tÿ ti kato vĩ kónãn mré hã,” he tóg. <sup>29</sup> “Jãvo ãjag tÿ Topê kuprĩg kato vĩ kónãn kÿ tóg ãjag mÿ vënh pãte fón măn ke tũ nĩ ha, Topê ti,” he tóg. “Ãjag tÿ Topê vĩ mranh ên vÿ ãjag hã kã nĩ nĩ, kurã tũ ti nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>30</sup> Ag mÿ tóg ke mũ, Jesus ti, ag tÿ ti to: “jagrë kórég ti hÿn nĩ,” hen kÿ.

### *Jesus mré ke pẽ fag (Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)*

<sup>31</sup> Kÿ ti mÿnh fi tóg ti jãvy ag mré ti venh kãtĩ mũ. Re kã fi jë ag mré, kÿ ag tóg ù jënëg mũ, ti jé prër jé. <sup>32</sup> Jesus pénĩn vënh e vÿ tóg nÿtĩ, nĩgnĩg kÿ, kÿ ag tóg: “ha mẽ, ã mÿnh fi

vÿ re kã jë, ã jãvy ag mré,” he mũ. “Fag tÿ ã mré vëmén sór vë. Á jé prër fag tóg mũ,” he ag tóg ti mÿ.

<sup>33</sup> Hã ra Jesus tóg: “inh mÿnh fi mÿ inh ve sór mũ', inh jãvy ag mré'?” he mũ. “Inh mÿnh fi vë vë, inh jãvy ag vë vë, hã ra ag tóg tÿ inh mré ke pẽ tũ nÿtĩ,” he tóg. <sup>34</sup> Kÿ tóg ùn nĩgnĩg kÿ nÿtĩ ag ki êvãnh kÿ tóg: “inh mÿnh fi hã vë, inh jãvy ag hã vë gé,” he mũ. <sup>35</sup> “Û tÿ Topê vĩ han mũ ên ag vÿ tÿ inh jãvy nÿtĩ, inh ve fag ke gé, inh mÿnh ke gé,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

## 4

### *Nén fy to comparação (Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)*

<sup>1</sup> Kejën Jesus tóg goj nig tÿ Galiléia fyr tá ag kanhrãn măn mũ. Hã ra vënh e vÿ ti pénĩn nÿtĩ, vënh e tãvĩ, hã kÿ tóg canoa kãra rã mũ, goj kãki, kÿ tóg canoa kãkã nĩ mũ, hã ra ag kar vÿ tar tá vënh măn kÿ nÿtĩ, nig fyr tá. <sup>2</sup> Ag mÿ tóg vënh vĩ e tó mũ, comparação han kÿ. <sup>3</sup> Kÿ tóg kejën ag mÿ: “ha mẽ,” he mũ. “Û tóg nèn ù fy krigkrig tĩ mũ,” he tóg. <sup>4</sup> “Ti tÿ krigkrig kÿ ti fy ù tóg êmĩn kri kutë mũ, êpÿy kri. Kÿ sēsĩ tóg ti ko mũ sir. <sup>5</sup> Ti fy ù tóg pãró kri kutë mũ, ga e tũ ki, kÿ tóg kãnhmar mur mũ vë, ga sĩ ên ki. <sup>6</sup> Hã ra rã tóg ã tÿ ãg nĩno kã sa kÿ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĩn kÿ tóg tóg mũ. <sup>7</sup> Ti fy ù tóg sónh kãki kutë mũ, kÿ sónh tóg ti mré mur mũ, ti kri rũm tóg mũ sir kÿ tóg kanë han tũ nĩ. <sup>8</sup> Ti fy ù tóg ga há kri kutë mũ kÿ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanën ha han tóg mũ gé, ù tóg kanë tÿ 30 (ke) han, jo ù vÿ kanë tÿ 60 (ke) han, jo ù vÿ kanë tÿ 100 (ke) han. <sup>9</sup> Û nĩgrëg nÿtĩ tÿ tÿ jëmë jé,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tÿ nén fy to comparação kãmén (Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)*

<sup>10</sup> Ûn e ên ag mũn kar kÿ ti mré nÿtĩ ag tóg ti ki jëmënh kãmũ mũ, nèn fy kãmén ti. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tÿ ãg mÿ ne tó nẽ?” he mũ.

<sup>11</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag hã tóg Topê tÿ tÿ ãg pa'i nĩ ki kanhró nÿtĩnh mũ, ijo tó ja tũ ên ki,” he mũ. “Hã ra sóg ên ag mÿ comparación tãvĩ han mũ. <sup>12</sup> Ag mÿ sóg tó há han ke tũ nĩ, ón kÿ mæg mũ ag mÿ, kÿ ag tóg ãjag tÿ vëg mũ ra ki kagtĩg nÿtĩ, ãjag tÿ mæg mũ ra ag

tóg to jykrén tũ nýtĩ, kÿ ag tóg Topê ki ge tũ nýtĩ gé, kÿ Topê tóg ag mÿ vènh pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ù ag to.

<sup>13</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ to jykrén tũ tóg tĩ,” he mũ, “sÿ ãjag mÿ nén fy kãmén kÿ,” he tóg. “Kÿ ti mÿ ãjag tÿ ù to jykrén há nĩnh mũ’, sÿ ãjag mÿ comparação ù han kÿ?” he tóg.

<sup>14</sup> Kÿ tóg jamã hár(a) ag mÿ kãmén mũ. “Û tóg nén fy vãvãm tĩ, kÿ ti tÿ Topê vĩ tó vè, hã vÿ: vãvãm, he mũ, nén fy ri ke vè,” he tóg.

<sup>15</sup> “Ti fy ù vÿ ãmĩn kri kutê mũ. Kÿ Topê vĩ mæg mũ ù ag vÿ ãpÿ ri ke nýtĩ,” he tóg. “Ag tÿ Topê vĩ mæg mũ ra tóg ag mÿ tÿ tũ’ he mũ, Satanás ti, Topê vĩ tÿ. Vèsÿmér tóg ag mÿ tÿ tũ’ he mũ, ag mÿ Topê vĩ tó tÿ. Kÿ ãmĩn ri ke vè sir. <sup>16</sup> Hã ri ken hã vè gé, ti tÿ pãró kri vãvãm ãn ti. Ag tÿ Topê vĩ mæg kÿ ag tóg vèsÿmér: hej, he mũ sir. Ag mÿ tóg sér tĩ.

<sup>17</sup> Hã ra ag tóg nén kré jãre tũ ri ke nýtĩ, kÿ ag tóg mũ sĩ han mũ, Topê mré. Nén ù jagy kutê kÿ ag tóg sir Topê tovãnh mũ vèsÿmér, ù tÿ Topê tugrĩn ag kato tẽ kÿ. <sup>18</sup> Ti tÿ sónh kãki vãm ãn hã vè gé, hã vÿ tÿ Topê vĩ mæg mũ ag nýtĩ gé. <sup>19</sup> Hã ra ag tóg ãjag rãnrãj hã mĩ ãkrég mũ, ón kÿ rico nĩ sór jé. Nén ù kar to ag é, hã kÿ Topê vĩ tóg ag mÿ katy’ he mũ sir. Kÿ ag tóg kanê há han tũ nĩ. <sup>20</sup> Hã ra ti tÿ ga há kri vãvãm mũ ãn vÿ tÿ Topê vĩ mæg mũ ag nýtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kanê há han ag tóg mũ, ù tóg kanê tÿ 30 (ke) han mũ, ù tóg kanê tÿ 60 (ke) han mũ, ù tóg kanê tÿ 100 (ke) han mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mÿ.

### *Jẽngrẽ to comparação* (Lc 8.16-18)

<sup>21</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãg pi(jé) néj gru ma kãmũ kÿ kěj krém fẽg tĩ’, ãg pi(jé) cama krém fẽg tĩ,” he mũ. “Ti fẽg jafã kri ãg tóg fẽg tĩ.

<sup>22</sup> Hã kÿ ãg tÿ nén vэг tũ ãn vènh ven kãn ke vè, hã jé tóg ver péju kÿ nĩ. ãg tÿ nén ki kagtĩg ãn vènh ven kãn ke vè,” he tóg. <sup>23</sup> “Ûn nĩgrég nýtĩ tÿ tÿ jẽmẽ jé,” he tóg.

<sup>24</sup> “Hã kÿ jẽmẽ há han,” he tóg. “ãjag mré ke ag jykre tugnÿm ãjag tóg tĩ, kÿ ãjag tóg ag mÿ vĩ tar han tĩ. Kÿ Topê vÿ ãjag mÿ vĩ tar han ke mũ gé, ãjag tÿ ãjag mré ke ag jykre ri ke nýtĩn kÿ. Hã ra tóg ãjag mÿ vĩ tar kãfór han ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg. <sup>25</sup> “Û tÿ nén ù to jykrén há han kÿ tóg ù to jykrén mãn’, ù to jykrén mãn’, he mũ sir. Û tÿ nén ù to

jykrén há han tũ nĩn kÿ tóg ti mÿ tũ’ he mũ sir, ti tÿ nén to jykrén sĩ han mũ ra,” he tóg, Jesus ti.

### *Nén kré to comparação*

<sup>26</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topê tÿ tÿ ãg pã’i nĩ vÿ ge nÿnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Û vÿ nén ù fy vãvãm tĩg mũ, ãpÿ ki,” he tóg. <sup>27</sup> “Û tÿ vãvãm mũ vÿ nÿr mũ sir, kutyg kÿ, tÿ vaj kÿ tóg rĩr mãn mũ sir. Hã ra ti fy ãn vÿ mur mũ, mog tóg mũ, jo ù tÿ vãvãm mũ tóg ki kagtĩg nĩ. “Ti hẽ ri ken kÿ mur?” he tóg. <sup>28</sup> Jãvo tóg vèsóg ki mog, kar tóg mó han, kÿ vãhã ti kanê vè sir, ti mó kãki. <sup>29</sup> Ti kanẽn kar kÿ tóg ag mÿ: “ha kre jafã va kãmũ jẽg,” he mũ sir. Kÿ ti krenh ke kurã vè sir. Topê tÿ tÿ ãg pã’i nĩ ri ken hã vè,” he tóg, Jesus ti, ã kãtĩg mãn ke tón kÿ.

### *Ka tÿ mostarda fy to comparação* (Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

<sup>30</sup> Kÿ Jesus tóg: “inh hÿn tóg tag tónh mũ ha, sÿ Topê tÿ tÿ ãg pã’i nĩ kãmén jé,” he mũ.

<sup>31</sup> “Ka tÿ mostarda fy ri ke ti nĩ, Topê tÿ tÿ ãg pã’i nĩ ti,” he tóg. “Ti krãn ãg tóg tĩ, ãg japÿ ki. Kãsir ti nĩ, ti fy ti. Û fy vÿ ti sĩ ri ke tũ nýtĩ. <sup>32</sup> Ti krãn kar kÿ tóg mog mũ, kÿ tóg ãgóho kar kãfór nĩ. Pẽ mág ti nýtĩ, hã kÿ sèsĩ ag vÿ kãki krég tĩ, ti fẽnja ki,” he tóg, Jesus ti.

<sup>33</sup> Comparação tÿ hẽn ri ke hÿn han tóg, ag mÿ Topê vĩ tón ki, ag tÿ to jykrén sór kÿ. <sup>34</sup> “Tag vÿ ge nÿnh mũ,” he hã han tóg ag mÿ, Jesus ti. Ag mÿ tóg jamã hár(a) nén ù tó tũ nĩ, ùn e ag mÿ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ kãmén há han mũ, ag pin kÿ.

### *Jesus tÿ kóho tÿ tũ’ he* (Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

<sup>35</sup> Hã tÿ kuty tá tóg ag mÿ: “mũ nÿ, goj nig kafã ù ra,” he mũ.

<sup>36</sup> Hã kÿ ag tóg vènh e ãn ré kÿ mũ mũ sir, canoa kãmĩ, Jesus tÿ kãkã nĩn kÿ. Hã ra ù ag tóg ti mré mũ mũ gé, canoa ù kãmĩ. <sup>37</sup> Hã ra kãka tar tãvĩ vÿ tóg vãhã krog he mũ, kóho ti. Kÿ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. <sup>38</sup> Hã ra Jesus tóg nÿr nÿ, fakrĩnh kÿ, canoa nér tá. Kÿ ag tóg ti rĩn kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “ãg mÿ ãg kãgter ha mẽ tóg tĩ. Mÿ ã mÿ tÿ nén ù tũ?” he ag tóg ti mÿ.

<sup>39</sup> Kÿ tóg rÿr mũ sir, kÿ tóg kóho mÿ vÿ tar han mũ, ti mÿ: “krÿg he ra,” hen kÿ. Kÿ kóho tóg tũ' he mũ, katy' he tóg mũ. <sup>40</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne jé kanē jur nē?” he mũ. “ãjag mÿ inh ki rã há han tũ?” he tóg ag mÿ. <sup>41</sup> Kÿ tóg ag mÿ e (pē) tãvÿ tÿ sir. Jagnē mÿ ag tóg: “ti jykre tóg êg mÿ e tÿ,” he mũ. “Kóho vÿ ti vÿ han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

## 5

### *Jesus tÿ vênh jagrē kórég tÿ mil ag pan* (Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

<sup>1</sup> Kÿ ag tóg goj nig kafã ù tá junjun mũ sir, Gerasa tá ke ag tá. <sup>2</sup> Jesus tÿ canoa ki vag ke mũ ra ù tóg ti kato tē mũ. Jagrē kórég ti nÿ. Vênh kej tá tóg kãkutē mũ. <sup>3</sup> Tá tóg êmã nÿ, vênh kej tá. Ag tÿ ti ség mũ ra tóg vênh mÿ nÿ, ferro mré hã. <sup>4</sup> Ti se tÿ hên ri ke han ja ag tóg nÿgtÿ vê, ti nÿgé, ti pên ke gé, ferro tÿ. Hã ra tóg ferro tÿ kam ke ja nÿgtÿ, ã pên se ja ti mrynhmranh kãn ja tóg nÿgtÿ. Ag tÿ ti kanhrãn ke mũ ra ag tóg ti tÿ hê ri ke ja tũ nÿgtÿ. <sup>5</sup> Kutÿ ki kurã mré tóg prêr tÿgtÿ, vênh kej ki. Pãró ên ki pó génh kÿ tóg vêsãnh tÿgtÿ. <sup>6</sup> Ti tÿ kuvar há tá Jesus ve kÿ tóg ti to vênhvãg tÿ mũ, kÿ tóg ti krêm grÿnh ke mũ. <sup>7</sup> Jamã hár(a) tóg prêr mũ, kÿ tóg: “!..ã isÿ hê ri kenh mũ, Jesus'..!” he mũ, “!..kynhmÿ Topē kósin'..!” he tóg. “!..ã mÿ sóg to vÿnh mũ, ã tÿ inh vóg kónãn tũ nÿn jé, kÿ Topē vÿ inh vÿ mēg mo..!” he tóg. <sup>8</sup> Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ti tovãnh ra, Nén-Kórég’,” he ja nÿ.

<sup>9</sup> Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã jÿjÿ hê ri ke tÿ,” he mũ. Kÿ tóg: “Mil,” he mũ. “E tãvÿ êg nÿtÿ,” he tóg, Nén-Kórég ti.

<sup>10</sup> Kÿ tóg to vÿ', to vÿ', he mũ, Jesus tÿ êmã ên ki ti kutēm tũ nÿ jé.

<sup>11</sup> Hã ra ag mēg tÿ porco ag tóg jēg nÿtÿ, pãnónh ên kri. <sup>12</sup> Kÿ Nén-Kórég ag tóg Jesus mÿ: “ag mēg to êg jēgnē, êg tÿ ag kãki ge jé,” he mũ.

<sup>13</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mũ. Kÿ Nén-Kórég ag tóg ên ti tovãnh mũ sir, porco ag ki ge ag tóg mũ sir. Kÿ ag tóg re mũ sir, porco ag. Rãn ki ag tóg re mũ, kÿ ag tóg nÿgnÿr kãn mũ sir, goj nig ki. Kãgter kãn ag tóg mũ. Porco tÿ mil régre ag vê, hÿn.

<sup>14</sup> Kÿ porco ki rÿr tÿ ag tóg sir pétē mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, Nén-Kórég tÿ jagrē ja ên ti. Kÿ ag tóg Jesus to mũ

kãn mũ sir, nén ên ve jé. <sup>15</sup> Jesus tá ag tóg junjun mũ sir, kÿ ag tóg ùn jagrē kórég ja ên vэг mũ, kur tu kÿ. Krÿ há' he tóg mũ, ù tÿ mil tÿ jagrē kórég ja ên ti. Kÿ ag fe tóg jÿrÿn ke mũ. <sup>16</sup> Kÿ ù tÿ vэг mũ ag tóg kãmén mũ sir ag mÿ ùn jagrē kórég ja ti, porco ag. <sup>17</sup> Hã kÿ ag tóg Jesus mÿ to vÿ mũ, ti tÿ tá kutē jé, ag rã hã nÿ tũ nÿ jé.

<sup>18</sup> Ti tÿ canoa kãki rã kÿ ùn jagrē kórég ja tóg: “nhÿ ã mré tÿg mũ,” he mũ, Jesus mÿ. <sup>19</sup> Hã ra tóg ti mÿ nenh. “Ha tÿg, ã ìn ra, ã tÿ ã mré ke ag mré nÿ jé,” he tóg ti mÿ. “Ag mÿ kãmén nÿ, êg jóg mág tÿ ã tÿ há' he mũ ti, ti tÿ ã jagãgtãn mũ ti,” he tóg ti mÿ. <sup>20</sup> Kÿ tóg tÿ mũ. Êmã tÿ 10 (ke) ki ga tá tóg kãmén mũ, Jesus tÿ ã tÿ há' he ti. Kÿ tóg ag kar mÿ e tÿ.

### *Jairo tÿ Jesus mÿ ã kósin fi to vÿ* (Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

<sup>21</sup> Kÿ Jesus tóg kafã ra tÿg mãn mũ, canoa kãmÿ. Kÿ vênh e tóg ti jo vênh mãn mũ. Hã ra tóg goj nig fyr tá jê nÿ. <sup>22</sup> Kÿ ù tóg kãtÿ mũ, ti jÿji hã vÿ: Jairo, he mũ. Judeu ag vênh kanhrãn jafã to tóg tÿ pã'i nÿ. Ti tÿ Jesus ve kÿ tóg ti krêm mÿg ke mũ. <sup>23</sup> Ti mÿ tóg: “inh kósin sÿ fi vÿ tÿg sór mũ,” he mũ. “Kunÿg, ã tÿ ã nÿgé tÿ fi mē jé, fi tÿ há' he jé, fi kren jé,” he tóg. <sup>24</sup> Kÿ tóg ti mré tÿ mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ kÿ ti kutãn mũ.

### *Ûn tÿtã kaga fi* (Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

<sup>25</sup> Jo ùn tÿtã ù fi tóg tá nÿgtÿ. Kyvénh krÿg tũ han kÿ fi tóg nÿ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. <sup>26</sup> Médico ag tÿ fi vêsÿrénh mág han, to fi tóg ã tÿ nén vãm kãn, hã ra fi tóg há' he tũ nÿ, ke han han fi tóg. <sup>27</sup> Hã ra fi tóg Jesus kãmē mē ja nÿgtÿ, kÿ fi tóg vênh e kãmÿ tÿg kÿ ti nón ti kur mēg mũ sir. <sup>28</sup> “Sÿ hên ri ke mũn ti kur mē kÿ inh hÿn han mũ,” he fi tóg.

<sup>29</sup> Fi tÿ ti kur mē kÿ fi kyvénh tóg gym ke mũ sir vãhã, kÿ fi tóg ki kanhró nÿ, fi kaga tÿ há' he ên ki. <sup>30</sup> Hã ra Jesus tóg ã fe tÿ ki kanhró nÿ, ã jykre kutē ên ki. Kÿ tóg vênh e kãki vÿrÿn ke mũ sir. “Û nÿ inh kur mē'?” he tóg.

<sup>31</sup> Kÿ ti mré mũ tÿ ag tóg ti mÿ: “vênh kar tÿ ã kutãn vê,” he mũ. “Jo ã tóg: ù nÿ inh kur mē? he mũ,” he ag tóg ti mÿ. <sup>32</sup> Kÿ tóg tãmÿ êvãnh mũ, ù tÿ ã mēg mũ fi ve jé. <sup>33</sup> Hã ra

ũn týtá fi tóg ki kanhró nĩ, fi han mũn ki. Kĩ fi tóg kamẽg kũ, jũrũn ke kũ mũg ke mũ, ti krẽm. Kĩ fi tóg ti mũ kãmén kãn mũ sir.

<sup>34</sup> Hã ra tóg fi mũ: “inh kósin,” he mũ. “Ã tỹ inh ki rã kũ ã tóg há' hé,” he tóg. “Ha tĩg, jatun mũ, ã han vẽ ha,” he tóg, fi mũ.

*Jairo kósin fi rĩr mãn*  
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

<sup>35</sup> Ti tỹ ver fi mré vēmén jẽ ra ù ag tóg tá junjun mũ, pã'i tỹ Jairo ẽn ãn tá. “Ã kósin fi vỹ hur ter,” he ag tóg. “Tũg ja fi tóg nĩ ha,” he ag tóg. “Hã kũ ti mũ: kunĩg, he mãn tũg nĩ, ti kutãn mãn tũg nĩ,” he ag tóg, Jairon mũ.

<sup>36</sup> Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, kũ tóg: “kamẽg tũg nĩ, inh vỹ hã kri nũmĩ,” he mũ, pã'i ẽn mũ. <sup>37</sup> Kũ tóg ùn e ag tỹ ti ãn ra mũ kamẽg. “Pedro vỹ tũg mũ inh mré, Tiago ke gé,” he tóg, “Tiago jãvy tỹ João ke gé,” he tóg.

<sup>38</sup> Ag tỹ Jairo ãn tá junjun mũ ra Jesus tóg vẽn e vég mũ sir, kygfỹ mũ fag, vēsỹrénh jagy han mũ fag. <sup>39</sup> Kũ tóg kã rã kũ fag mũ: “ãjag tỹ ne jé kygfỹ nẽ, ãjag tỹ ne jé vēsỹrénh nẽ?” he mũ. “Ter tũ fi nĩ, nũr fi nỹ nĩ,” he tóg.

<sup>40</sup> Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Hã ra tóg fag pan mũ sir, kũ tóg fi panh mré, fi mũnh fi mré fi venh tĩ mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré.

<sup>41</sup> Fi nĩgẽ kãgmĩ kũ tóg fi mũ: “talitá cumi,” he mũ. Ēg vỹ ki ke vẽ, hã vỹ: nĩ ra, jỹ, he mũ.

<sup>42</sup> Kũ vãhã gĩr fi tóg nĩ mũ sir, kãnẽ tĩ fi nĩ sir. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Kũ tóg ag mũ e tãvĩ tĩ. <sup>43</sup> Hã ra tóg ag mũ vỹ tar han, ag tỹ ù mũ tó tũg jé. “Ha fi mũ vėjẽn ven,” he tóg. Hã ra tóg fi ter kũ nỹ ra fi rĩn mãn.

## 6

*Jesus jamã tá ke ag tỹ ti to é he*  
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

<sup>1</sup> Kũ Jesus tóg tá kãkutẽ kũ ã jamã tá jun mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ gé. <sup>2</sup> Vẽnkhãn ke kurã ki tóg ag vẽn kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ag tỹ ti vỹ mẽ kũ tóg ag mũ e tĩ. “Hẽ tán hỹn ki kanhrãn, vẽnh jykre tag ti ki? Û nỹ hỹn ti kanhrãn?” he ag tóg, ti jamã tá ke ag. “Ēg tỹ nén han vãn hyn han tóg tĩgtĩ,” he ag tóg. <sup>3</sup> “Īn han tĩ ẽn vẽ mũr,” he ag tóg. “Maria fi kósin vẽ mũr, Tiago kãke, José, Judas, Simão kãke, kũ ti ve fag vỹ ěg mré nỹtĩ gé mũr. Ti tỹ ne jé tỹ ěg

kãfór nĩ sór nẽ?” he ag tóg. Kũ tóg ag mũ tỹ ù nỹ.

<sup>4</sup> Kũ Jesus tóg ag mũ: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topẽ vỹ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ mũr,” he mũ. “Tĩ jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg. <sup>5</sup> Kũ Jesus tóg tá nén ù han tũ nĩ sir. Ûn kaga pipir ag hã tỹ há' he tóg, ã nĩgẽ tỹ ag mẽ kũ. <sup>6</sup> Ag tỹ ti ki ge tũ tóg ti mũ e tĩ, ti jamãn ki. Kũ tóg ẽmã kãsir mĩ tũg kũ ag kanhrãn tĩ nĩ sir.

*Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag jẽgnẽ*  
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

<sup>7</sup> Kũ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ. Kũ tóg ag mũn mũ, ùn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mũ tóg vẽnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vẽnh jagrẽ kórég pan mũ jé. <sup>8</sup> Kũ tóg ag mũ: “ãjag mũn kũ pão ma mũ tũg nĩ,” he mũ, “bolsa ke gé, jãnkamy ke gé,” he tóg. <sup>9</sup> “Vátó hã va mũmĩ, kãtó ti, pẽ né ke gé, pẽn to ró ti,” he tóg. <sup>10</sup> Kũ tóg ag mũ: “ãjag tỹ ẽmã ù tá jun kũ, ãjag tỹ ãn ra rã mũ hã ki nũgnũr hemnĩ,” he mũ, “hã ki ãjag tỹ kurã ki panh ke mũ ẽn tá krỹgkrỹg nĩ,” he tóg. <sup>11</sup> “Ēmã ù tá ke ag tóg kejẽn ãjag mũ: kãgemnĩ, henh ke tũ nĩ, ag tỹ ãjag vỹ mẽ jãvãn h nỹtĩn kũ. Kũ ãjag pẽn hã kykũnh nĩ, ãjag tỹ tá pa kũ,” he tóg, “ag tỹ ve kũ to ki kanhró nỹtĩ jé, Topẽ tỹ ag mũ: vó', he ti,” he tóg ag mũ. “Ha mẽ, ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ěgno ki, isỹ vẽnh kar jykre tugnỹm ke kurã ẽn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ ãjag vỹ jẽmẽ jãvãn h nỹtĩn kũ,” he tóg, Jesus tĩ.

<sup>12</sup> Kũ ag tóg mũ mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag. “ãjag jykre tovãn h nĩ,” he ag tóg mũ, vẽnh kar mũ. <sup>13</sup> Vẽnh jagrẽ kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ûn kagyga ag to tĩn ag tóg mũ, azeite tỹ, kũ ag tóg tỹ há' he kãn mũ sir.

*João Batista ter*  
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

<sup>14</sup> Kũ pã'i mág tỹ rei tóg Jesus kãmẽ mẽg mũ sir. Vẽnh kar vỹ ti kãmén tĩ, hã kũ tóg mẽg mũ. Pã'i mág tỹ rei ẽn jijin hã vỹ: Herodes, he mũ. Kũ tóg: “João hỹn (tóg),” he mũ, “ũ tỹ ag kygpég tĩ ẽn ti,” he tóg. “Ā ter jan tán hỹn vỹn ké,” he tóg. “Hã kũ tóg ěg tỹ nén han vãn h kar ẽn hyn han tĩ,” he tóg, Jesus to, Herodes ti.

<sup>15</sup> Hã ra ù tóg Jesus to: “Elias vê,” he mũ. Kĩ ù tóg: “Topê vĩ to tĩ vê, vãsỹ Topê vĩ to tĩ ag ri ke vê,” he mũ gé.

<sup>16</sup> Hã ra Herodes tóg ti kãme mẽ kỹ: “João hỹn ã ter ja tá vỹn ké, sỹ ùn krĩ kym ja ên ti,” he mũ.

<sup>17</sup> Herodes vỹ João se ja nĩ, vêse jafã kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugrĩn. Tỹ fi Filipe prũ fi nĩ, ti jãvy, hã ra tóg fi tỹ prũg mũ, Herodes ti.

<sup>18</sup> Kĩ João tóg Herodes mỹ: “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tỹ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topê vĩ mranh mũ,” he ja tóg nĩ, João ti, Herodes mỹ. <sup>19</sup> Tag to Herodias fi tóg ti to kórég nĩ, ti tén ke to fi tóg jykrén nĩgtĩ, hã ra fi tóg ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩ, <sup>20</sup> Herodes tỹ ti kamêg kỹ. João vỹ tóg tỹ ùn jykre kuryj nĩ. Topê jykre hã han tóg tĩ. Hã kỹ Herodes tóg ti jy nĩgãn tĩ, ti tỹ ti jykre há ki kanhró nĩn kỹ. João vỹ tóg ti mỹ vẽnhmỹ tĩ, ge ra tóg ti mỹ mẽ há tĩ, Herodes mỹ.

<sup>21</sup> Kejẽn tóg fi mỹ ti tén ke ki króm ke mũ. Herodes tóg ã mur ja kurã ên ki festa mág han mũ, tenente ag mỹ, soldado ag pã'i ag mỹ ke gé, ùn rico ag mỹ ke gé, Galiléia tá ke ag mỹ.

<sup>22</sup> Kĩ Herodias fi kósin fi tóg ag jo vẽnh gringrén mũ, hã ra tóg ag mỹ sĩ tãvĩ tĩ, Herodes mỹ, ti mré nỹtĩ ag mỹ ke gé, ti mré jêg mũ ag mỹ. Kĩ tóg fi mỹ: “ã tỹ nén to vĩ mũ tỹ sóg ã mỹ nĩm mũ,” he mũ. <sup>23</sup> Fi mỹ tóg: “sỹ ke há vê,” he mũ. “ã tỹ nén to vĩ mũ kar nĩm jé sóg ke mũ, isỹ nén kar kuju mré hã,” he tóg, tátãg fi mỹ.

<sup>24</sup> Hã ra fi tóg ã mỹnh fi to tĩ mũ sir. “Inh hỹn ne to vĩnh mũ?” he fi tóg mũ, ã mỹnh fi mỹ. Kĩ fi tóg: “João krĩ to vĩmĩ,” he mũ, “ũ tỹ ag kygpég tĩ ên krĩ to,” he fi tóg, ã kósin fi mỹ, Herodias fi.

<sup>25</sup> Kĩ fi tóg vêsỹmér pã'i mág ên to vẽnhvãg tĩ mũ. “Inh mỹ ùri João Batista krĩ nĩm, pénky kãkã,” he fi tóg mũ.

<sup>26</sup> Kĩ Herodes tóg fe kaj mág han mũ sir. Hã ra tóg fi mỹ: “sỹ ke há vê,” he ja nĩ, hã kỹ tóg fi mỹ han sór mũ, ti mré nỹtĩ ag tỹ mẽ kãn ja nĩn kỹ. <sup>27</sup> Hã kỹ tóg polícia ù jênêg mũ, ti tỹ ti krĩ ma kãtĩg jé. Kĩ tóg ti krĩ kym mũ sir, vêse ja kãtã. <sup>28</sup> Kĩ tóg ti krĩ ma kãtĩ mũ sir, pénky kãkã nĩm kỹ. Kĩ tóg fi mỹ nĩm

mũ, tátãg fi mỹ. Kĩ fi tóg ã mỹnh fi mỹ ma kãtĩ mũ, Herodias fi mỹ.

<sup>29</sup> Kĩ João mré mũ tĩ ag tóg ti venh mũ mũ, ti ter mẽ kỹ. Kĩ ag tóg ti há va mũ mũ, vẽnh kej ra. Tá ag tóg ti péju mũ sir.

*Jesus tỹ ù tỹ 5 mil (ke) ag jẽn  
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)*

<sup>30</sup> Kejẽn Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg Jesus to vỹnvỹn ke mũ, ti mỹ kãmén jé, ag tỹ vẽnh kar mỹ nén to ja ên ti, ag tỹ nén ù han mũ kar ên ke gé. <sup>31</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “mũ nỹ, êg pir mỹ êmã tũg ja ra mũ jé, êg vẽnhkán sĩ han jé,” he mũ. Kãmũ ag tóg nỹ nĩ, e ag tóg tĩ ha, kỹ tóg ag jẽn ke mũ ra vẽnhmỹ tĩ sir. <sup>32</sup> Kĩ ag tóg canoa kãmĩ mũ mũ sir, êmã tũg ja ra, ãjag pir mỹ.

<sup>33</sup> Hã ra ùn e ag tóg ag mũ ve kỹ ag ki kanhrãn mũ, kỹ ag tóg ãjag pẽn kã ag jy pétẽ mũ, êmã kar tá kãmũ kỹ. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir, vẽnh e ên ti. <sup>34</sup> Jesus tỹ tá jun kỹ tóg sir ùn e ag vég mũ, kỹ ag tóg ti mỹ jagtar nỹtĩ. Ti mỹ ag tóg tỹ êg mêng tỹ mé, êg mêng tỹ carneiro ri ke nỹtĩ. Û tỹ êg mêng ki rĩr tũ nĩn kỹ tóg jagãgtar nỹtĩgtĩ, êg mêng ti. Tag ri ke ag nỹtĩ, ùn e ên ag, Jesus mỹ, ag tỹ Topê vĩ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ.

<sup>35</sup> Hã ra tóg rãké nỹ sir, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ki ti êmã tũ nĩ, rãké ti nỹ ha,” he mũ. <sup>36</sup> “ã tỹ ag mũn kỹ tóg há tĩ vê. Kỹ ag tóg êmã kar mĩ mũnh mũ, vẽnjẽn jãvãnh jé,” he ag tóg ti mỹ. <sup>37</sup> Hã ra tóg ag mỹ: “ha inhã ag jẽn ge,” he mũ. Hã ra ag tóg: “kỹ êg mỹ jãnkamy tỹ hẽn ri ke tỹ pão kajãm mũ?” he mũ, “êg tỹ ag jẽn jé?” he ag tóg ti mỹ.

<sup>38</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “pão tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ?” he mũ. “Ha venh mũ jêg,” he tóg. Ag tỹ ve kỹ ag tóg: “ũ tỹ 5 (ke) vê,” he mũ, “pirã régre ke gé,” he ag tóg.

<sup>39</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “nĩgnĩ ra, re gỹnh tánh kri, mrugmru kri,” he mũ, “vẽnhmãn kỹ,” he tóg, vẽnh kar ên mỹ. <sup>40</sup> Kĩ ag tóg vẽnhmãn kỹ nĩ, vẽnhmãn kỹ nĩ' he mũ, ù vỹ tóg 100 (ke) nĩ' he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nĩ' he mũ, ag vẽnhmãn ù. <sup>41</sup> Kĩ tóg pão tỹ 5 (ke) génh kỹ, pirã régre génh kỹ kanhkã ki êvãnh mũ, kỹ tóg Topê mré vĩ mũ sir, kỹ tóg pão kénh mũ sir, ã mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ, ag tỹ ùn e ên mỹ vẽnh kãpãpãm jé. Pirã régre tỹ tóg vẽnh kãpãpãm mũ gé sir. <sup>42</sup> Kĩ vẽnh kar vỹ

ko kãn ky funfór mũ sir. <sup>43</sup> Kēj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, pão ke tỹ, pirã ke tỹ. <sup>44</sup> Pão ên ko mũ ag tóg tỹ 5 mil (ke) nỹtĩ, ùn tỹtã fag tó tũ.

*Jesus tỹ goj kri tĩg*  
(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

<sup>45</sup> Kỹ Jesus tóg vēsỹmér ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ canoa kãmĩ mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé, êmã tỹ Betsaida ra. “Isỹ ùn e tag ag mỹ: ha mũjêg, henh ke vë ver,” he tóg ag mỹ. <sup>46</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ha mũjêg,” he mũ sir. Ag mũn kar tóg pãnónh to tãpry mũ, Topê mré vĩ jé. <sup>47</sup> Kuty ên ky canoa tóg ver tĩ nĩ, goj kãmĩ. Jo Jesus tóg tar tá jẽ nĩ ver, ã pir mỹ. <sup>48</sup> Hã ra ag tóg canoa vóg ky ronron mũ sir, mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tỹ ag kato tẽn ky. Hã ra tóg ag ronron vég mũ sir, Jesus ti. Kỹ tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg ky, ã pẽn kã mỹr. Hã ra tóg ag tá jun mũ sir, ky tóg ag pãtén sór nĩ ve nĩ. <sup>49</sup> Ag tỹ goj kri ti tĩg ve ky ag tóg: “vẽn kuprĩg vë,” he mũ. Kỹ ag tóg vëkrênkrêr mũ, <sup>50</sup> ag tỹ jũrũn ken ky, ag kar tỹ ti ve ky. Hã ra tóg vēsỹmér ag mré vĩ mũ, ky tóg ag mỹ: “kamêg tũg nĩ,” he mũ. “Inh hã vë, jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

<sup>51</sup> Kỹ tóg canoa kãki rã mũ sir ag mré, Jesus ti. Kỹ kãka tóg tũ' he mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ tĩ. <sup>52</sup> Hã ky tóg ag tỹ to jykrên tũ tĩ. Ver ag tóg krĩ tũ nỹtĩ, hã ky ag tóg Jesus jykre ki kagtĩg nỹtĩ ver, ti tỹ pão pir tỹ ùn e jẽn ja ra.

*Jesus tỹ Genesaré mĩ tĩg*  
(Mt 14.34-36)

<sup>53</sup> Ag tỹ canoa kãmĩ pa ky ag tóg ga tỹ Genesaré tá junjun ja nĩ. Kỹ ag tóg canoa nỹgnỹn mũ sir. <sup>54</sup> Ag tỹ canoa kãmĩ pa kar ky tá ke ag tóg vēsỹmér ti ki kanhrãn mũ, Jesus ki. <sup>55</sup> Kỹ ag tóg ãn kar mĩ pêtẽ mũ sir, ky ag tóg ùn kagyga ag gé kãmũ mũ ti to. Kur kã ag tóg ag gé kãmũ mũ. Ti jêg jan ra ag tóg ti nón mũ mũ, ag tỹ ti jêg ja mẽ ky. <sup>56</sup> Ti tỹ êmã ù tá jun ky ag tóg vẽn kaga gé kãmũ tĩ, ky ag tóg ãn prur ki ag vin tĩ, êmã kãsir ki, êmã mág ki ke gé, vãn kãmĩ ke gé. “Mỹ ã mỹ há, êg tỹ hên ri ke mũn ã kur mráj mẽ jé?” he ag tóg ti mỹ. Kỹ ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mẽn ky.

## 7

*Ti si ag jykre ti*  
(Mt 15.1-9)

<sup>1</sup> Kejên Fariseu ag tóg Jesus to vẽnhmãn mũ, Topê vĩ to professor ag mré. Jerusalém tá ag kãmũ ja nĩ. <sup>2</sup> Hã ra ag tóg Jesus mré mũ tĩ ù ag jẽn vég mũ. Nĩgpég tũ ja ag tóg nĩ, hã ky tóg Fariseu ag mỹ jêggryg tĩ. <sup>3</sup> Fariseu ag tóg nĩgpe kar ky tỹ jêg tĩ, Israel kar ag ke gé, ag tỹ ti si ag jykre han ky. <sup>4</sup> Ag tỹ negocio tá kãmũ ky ag tóg vëso tỹ kó he tĩ, goj tỹ, vëso tỹ kó he kar hã ag tóg ko tĩ. Vẽn jykre si tỹ hên ri ke hyn han ag tóg tĩ, caneca kupég tĩ, kukrũ kupég tĩ, lata kupég tĩ ke gé. <sup>5</sup> Kỹ Fariseu ag tóg Jesus mỹ ke mũ, Topê vĩ to professor ag mré hã. “Ã mré mũ tĩ ag tỹ hên ri ke jé ti si ag jykre han tũ nĩ nê?” he ag tóg mũ. “Ag tỹ ne jé ãjag nĩgê jêggry ra jẽn nê?” he ag tóg mũ.

<sup>6</sup> Hã ra tóg ag mỹ: “Isaías vỹ ãjag to vĩ ja nĩ, vãsỹ,” he mũ, “ky tóg rán ky nĩ,” he tóg. “Ti vĩn hã vë, ha mẽ: povo tag vỹ ãjag nũnê hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ'.” <sup>7</sup> Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg êprã ke ag jykre to: Topê tỹ tón hã vë, he tĩ, he ja tóg nĩgtĩ, Isaías tĩ,” he tóg, Jesus ti. “Hã ky tóg ãjag to ki hã tó ja nĩ, ãjag jykre régre nỹtĩn ky,” he tóg, Jesus ti. <sup>8</sup> “Topê vĩ tovãn hã ãjag tóg mũ,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg êprã ke jykre han tĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>9</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã ne tóg Topê vĩ mranh tĩ,” he mũ, “ãjag tỹ ãjag jykre si hã han jé,” he tóg. “Hã ra tóg ãjag mỹ há nỹ, ãjag jykre si ên ti,” he tóg, ag mỹ. <sup>10</sup> “Moisés tỹ ãjag mỹ Topê vĩ tó ky tóg ãjag mỹ: “ã mỹnh fi mré ã panh kamêg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Û tỹ ã han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ ên tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Jesus ti. <sup>11-12</sup> “Moisés jãvo ãjag jykre vỹ ge nĩ, ha mẽ. Û tóg kejên ã han mũ fag jagãgtãn sór tũ nĩ. Kỹ tóg fag mỹ ón ky: “Topê tũ vë,” he tĩ, ti tỹ fag mỹ nĩm jafã ên to. Kỹ tóg fag ki rĩr ke tũ nĩ, ky tóg fag to é he mũ sir. ãjag jykre kórég hã vë,” he tóg, Jesus ti. <sup>13</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topê vĩ mranh ãjag tóg tĩ, ti jêgja kã ãjag tóg êprã ke ag jykre hã ki króm sór tĩ. Ge tỹ hên ri ke han ãjag tóg tĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.



*Nén tỹ ãg kavénh mũ  
(Mt 15.10-20)*

<sup>14</sup> Kĩ tóg vènh kar jé prër mǎn kĩ ag mỹ: “inh vĩ jēmē ra,” he mũ, “ãjag kar tỹ ki kanhrǎn jé,” he tóg. <sup>15</sup> “Vějēn pi(jé) ãg kavénh tĩ,” he tóg, “ãg tỹn ko kĩ,” he tóg. “Nén tỹ ãg ki kǎpa vĩ ãg kavénh tĩ, ãg tỹ nén ũ vènhmỹ han ěn vĩ ãg kavénh tĩ,” he tóg. <sup>16</sup> “Ũ nĩgrēg nỹtĩ tỹ tỹ jēmē jé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>17</sup> Tĩ tỹ ã pir mỹ ĩn kǎra rǎ kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jēmēg mũ. “Ëg mỹ kǎmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he ag tóg ti mỹ.

<sup>18</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ki kanhró tũ nỹtĩ ver?” he mũ. “Ëg jēn tỹ ãg jēnky kǎra rǎ kĩ tóg ãg kavénh tũ nĩgtĩ mỹr,” he tóg. <sup>19</sup> “Ëg nug kǎra tóg rǎ mũ, kar ãg fón mũ. Ëg krĩ kǎra tóg rǎ tũ nĩgtĩ,” he tóg. Hǎ kĩ Jesus tóg vějēn kar to: “há ti nĩ,” he mũ.

<sup>20</sup> Kĩ tóg: “nén tỹ ãg ki kǎpa vĩ ãg kavénh tĩ,” he mũ. <sup>21</sup> “Nén tỹ ãg ki kǎpan hǎ vǐ, hǎ vĩ: jykrén kónǎn, he mũ, ũn mén tũ fag to é, he mũ, nén ũ péju, he mũ, ũ tén, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ, he mũ, ã mén tũ mré nỹ, he mũ. <sup>22</sup> nén kar to é, he mũ, vènh jykre pǎno han, he mũ, ã tỹ nén ũ nenh (ka)mē, he mũ, ũ kato vĩ kónǎn, he mũ, vènhmỹ inh ag kǎfór kar nĩ, he tĩ, he mũ, krĩ tũ, he mũ. <sup>23</sup> Nén kar kórég ěn tóg ãg ki kǎpa tĩ, hǎ kĩ tóg ãg kavénh tĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ tátǎg sĩ fi jagrē kórég kutēm  
(Mt 15.21-28)*

<sup>24</sup> Kĩ Jesus tóg tá kǎkutē mũ sir, ga ũ ra tĩg jé, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra ke gé. Tá tóg ĩn ũ krēm nĩ mũ, hǎ ra tóg: “ker ũ inh nĩgja ki kanhrǎn hē,” he mũ. Ge ra ag tóg ki kanhrǎn mũ. <sup>25</sup> Kĩ vēsỹmér ũn tỹtá ũ fi tóg kǎtĩ mũ. Fi kósın fi vĩ jagrē kórég nĩ. Fi tỹ ti kǎme mē kĩ fi tóg kǎtĩ mũ. Kĩ fi tóg ti krēm mũg ke mũ sir, ũn tỹtá fi. <sup>26</sup> Hǎ ra fi vĩ vĩ tỹ Grego nĩ, ũ tỹ Siro-Fenício krē vĩ tỹ fi nĩ. Kĩ fi tóg to vĩ mǎn', to vĩ mǎn', he mũ, ti tỹ fi kósın fi jagrē kórég ěn kutēm jé.

<sup>27</sup> Kĩ Jesus tóg fi mỹ: “ãg jēn vĩ tỹ ãg krē tỹ ko jafǎ nĩ,” he mũ. “Vènhmỹ ti nĩ, ãg tỹ ãg krē pǎo tỹ cachorro mỹ fón kĩ,” he tóg, fi mỹ.

<sup>28</sup> Hǎ ra fi tóg Jesus ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hǎ ra cachorro sĩ ag tóg ãg krē pǎo vár ěn ko tĩ, mesa krēm,” he fi tóg ti mỹ. <sup>29</sup> Kĩ Jesus tóg fi mỹ: “tó há han ã tóg,” he mũ. “Hǎ tĩg,

fi jagrē kórég tóg hur kutē, ã kósın fi ki,” he tóg mũ.

<sup>30</sup> Kĩ fi tóg ã ĩn ra tĩ mũ sir. Fi tỹ tá jun kĩ fi kósın fi tóg nỹ mũ, cama kri, hǎ ra fi jagrē kórég ěn vĩ kutē ja nĩ.

*Jesus tỹ ũn vĩ vǎnh vĩn*

<sup>31</sup> Kĩ Jesus tóg cidade tỹ Tiro ki ga ki kutē mũ, kĩ tóg cidade tỹ Sidom fĩn rǎm mũ gé sir, kĩ tóg ga tỹ Galilėia ki goj nig ra tĩ mũ sir, cidade tỹ 10 (ke) fĩn rǎm kĩ. <sup>32</sup> Kĩ ag tóg ũ pére kǎmũ mũ, ti to, ũn kutu, ũn vĩ kar vǎnh. Kĩ ag tóg ti mỹ ti tó mũ, ti tỹ ã nĩgé tỹ ti mē jé. <sup>33</sup> Hǎ ra Jesus tóg ti pére tĩ mũ, ti pin kĩ, kĩ tóg ã nĩgé jufėj tỹ ti nĩgrēg nor nĩgfénh mũ, kĩ tóg ti nũnē to sug mũ sir. <sup>34</sup> Kĩ tóg kanhkǎ ki ěvǎnh kĩ ỹnh' ỹnh' he mũ sir, kĩ tóg ti mỹ: “efatá,” he mũ. Ëg vĩ ki ke hǎ vĩ: “ti nĩgrēg jé nor hé,” he mũ. <sup>35</sup> Kĩ ti nĩgrēg tóg nor' he mũ sir, ti nũnē tóg kavar mũ sir. Vĩ tóg mũ sir, há' he tóg mũ sir. <sup>36</sup> Kĩ Jesus tóg ag tỹ tó kamēg, hǎ ra ag tóg tugtó kǎn mũ, ti tỹ: “ker tó hē', ker tó hē',” he mũ ra. <sup>37</sup> Kĩ ag fe tóg hēn ri ke mũ. “Tĩ tỹ nén kar há vĩ tóg há tǎvĩ nỹtĩ,” he ag tóg, Jesus to. “Ũn kutu ag ěmē hyn han tóg, ũn vĩ vǎnh ag vĩ hyn han tóg ke gé,” he ag tóg, Jesus to.

## 8

*Jesus tỹ ũ tỹ 4 mil (ke) ag jēn  
(Mt 15.32-39)*

<sup>1</sup> Kejēn ũn e ag tóg vènhmǎnmǎn mũ, hǎ ra ag tỹ nén ũ konh ke tóg tũ tĩ. Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag jé prër mũ sir, kĩ tóg ag mỹ: <sup>2</sup> “inh mỹ ag tóg jagtar nỹtĩ, ũn e tag ag,” he mũ. “Kurǎ tǎgtũ han ag tóg huri, ãg mré, hǎ ra ag tóg vějēn ve ja tũ nĩgtĩ,” he tóg. <sup>3</sup> “Sỹ ag kókĩr ra ag mỹ: ha mũjēg, hen kĩ inh mỹ ũ ag kǎgter ha mē tóg tĩ, ěmĩn kri, ěpry kri, ag tỹ ãjag jamǎ ra vĩnvỹn ke jé,” he tóg. “Kuvar gy tóg nĩ, ũ ag jamǎ ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>4</sup> Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ãg hē ri ken kĩ pǎo venh mũ, ěmǎ tũg ja tag ti ki, ãg tỹ ag jēn jé?” he mũ.

<sup>5</sup> Hǎ ra tóg ag mỹ: “pǎo tỹ hē ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ũ tỹ 7 (ke) vĩ nĩ,” he mũ.

<sup>6</sup> Kĩ tóg vènh kar mỹ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. Kĩ tóg pǎo tỹ 7 (ke) ěn mǎn kĩ (tóg) Topē mré vĩ mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ,” he tóg.

Kỹ tóg kupãg' he mũ sir, pão ti, ã mré mũ tĩ ag mĩ tóg vin mũ sir, ag tỹ vênh kar ken jé. Kĩ ag tóg vênh kar ken mũ sir. <sup>7</sup> Kãkufár pipir vỹ ki nỹtĩ gé. Kĩ tóg to Topẽ mré vĩ mũ gé, kĩ tóg ag mĩ: “ha vênh ken,” he mũ gé, ã mré mũ tĩ ag mĩ. <sup>8</sup> Kĩ ag tóg ko kãn mũ sir, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ sir. Kre tỹ 7 (ke) ên fãn tóg mũ, ti kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ. <sup>9</sup> Û tỹ 4 (ke) ag vë, hën ri ke mũn, pão ko mũ ag.

<sup>10</sup> Kar kỹ Jesus tóg ag mĩ: “ha mũjêg,” he mũ. Kĩ tóg vësýmér canoa kãki rã mũ, ti mré mũ tĩ ag mré, kỹ ag tóg Dalmanuta tá ga ra mũ mũ.

*Fariseu ag tỹ milagre ve sór  
(Mt 16.1-4)*

<sup>11</sup> Kĩ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ. Ag tỹ ón kỹ ti ki jëmê sór vë, ag tỹ kar ti kato vĩ jé. Kĩ ag tóg ti mĩ to vĩ mũ, ti tỹ ag mĩ kanhkã tá vênh jykre ven jé, ti tỹ ag mĩ êg tỹ nén han vãnh han jé. Ag tỹ ti jykre to: “Topẽ jykre mĩ vỹ?” he sór vë.

<sup>12</sup> Kĩ Jesus tóg jënger jagy han, ã fe tỹ, kỹ tóg ag mĩ: “ãjag ne tóg êg tỹ nén han vãnh hã ve sór mũ,” he mũ. “Sỹ ke há vë, hã kỹ sóg ke mũ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ûri ke ag vỹ êg tỹ nén han vãnh venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, ag mĩ, Jesus ti. <sup>13</sup> Kĩ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir, canoa kãki tóg rã mãn mũ, kỹ tóg kafã ù ra tĩ mũ sir.

*Fermento to comparação  
(Mt 16.5-12)*

<sup>14</sup> Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg pão mũ ãkrén ja tũ nĩ. Pão pir hã vỹ kã nĩ nĩ, canoa kãkã.

<sup>15</sup> Hã ra Jesus tóg ag kanhrãn kỹ ag mĩ: “ha mẽ,” he mũ. “Fariseu tỹ fermento há(r) kamêg nĩ,” he tóg, “Herodes tỹ fermento há(r) kamêg nĩ gé,” he tóg. <sup>16</sup> Kĩ ag tóg jagnê mĩ: “pão kã êg jatun,” he mũ, “hã kỹ tóg tag tó mũ,” he ag tóg mũ.

<sup>17</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, kỹ tóg ag mĩ: “pão tũ ti tĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ, sỹ nén han mũ to jykrén tũ nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Krĩ tũ nỹtĩ ve ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. <sup>18</sup> “ãjag kanê ra ãjag kyvó nỹtĩ ve nỹtĩ,” he tóg. “ãjag nĩgrêg ra ãjag tóg kutu nỹtĩ ve nỹtĩ,” he tóg. “Mĩ êkrén nĩ, <sup>19</sup> sỹ pão tỹ 5 (ke) tỹ ùn e jën ja ên mũ. Û tỹ 5 mil (ke) ag vỹ kó, mỹr, hã ra

tóg kén,” he tóg. “ãjag kěj tỹ hën ri ke fãn ti, pão ke ti?” he tóg ag mĩ. Kĩ ag tóg: “kěj tỹ 12 (ke),” he mũ.

<sup>20</sup> Kĩ tóg: “kỹ pão tỹ 7 (ke) to jykrén nĩ gé,” he mũ. “Û tỹ 4 mil (ke) ag vỹ kó,” he tóg, “hã ra kre tỹ hë ri ke nỹ fór, ti ke tỹ?” he tóg. Kĩ ag tóg: “kre tỹ 7 (ke),” he mũ.

<sup>21</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “ge ra ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. Ti tỹ ag mĩ Fariseu ag jykre tó jan hã vë, Herodes jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tỹ fermento há(r), he ja nĩ.

*Jesus tỹ ùn kyvó tỹ há' he*

<sup>22</sup> Kĩ tóg kafã ù tá jun mũ sir, êmã tỹ Betsaida tá, ti mré mũ tĩ ag mré. Kĩ tá ke ag tóg ùn kyvó pére kãmũ mũ. Jesus mĩ ag tóg to vĩ mũ, ti tỹ ti mẽ jé, ã nĩgé tỹ. <sup>23</sup> Kĩ tóg ùn kyvó nĩgé kãgmĩ kỹ ti pére kuté mũ, êmã ki. Kĩ tóg ti mĩ: “ã mĩ nén ù vëg mũ?” he mũ.

<sup>24</sup> Kĩ tóg êvãnh kỹ ti mĩ: “ag ve inh,” he mũ, “hã ra ag tóg inh mĩ tỹ ka mũ ên ve nỹtĩ,” he tóg.

<sup>25</sup> Kĩ tóg ã nĩgé tỹ ti kanê mẽ mãn mũ, kỹ tóg êvãnh há han mũ sir. Há' he tóg mũ. Tãmĩ tóg ve há han kãn mũ, ùn kyvó ja ti.

<sup>26</sup> Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “ha vësýmér ã jamã ra tĩg,” he mũ. “Êmã tag ki rã tũg nĩ,” he tóg ti mĩ, Jesus ti. Kĩ tóg tĩ mũ sir.

*Pedro tỹ Jesus tó  
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

<sup>27</sup> Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩg mãn mũ gé sir, êmã tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra. Êmĩn jagma tĩg kỹ, êpny jagma tĩg kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag ki jëmêg mũ, Jesus ti. “Ag iso hë ri ke tĩ?” he tóg.

<sup>28</sup> Kĩ ag tóg ti mĩ ke mũ. “João Batista vë, he ag tóg tĩ ã to,” he ag tóg mũ sir. “Jãvo ù ag tóg: Elias vë, he tĩ. Jãvo ù ag tóg: Topẽ vĩ tó tĩ ù vë, he tĩ, ã to,” he ag tóg ti mĩ.

<sup>29</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “ag jãvo ãjag iso hë ri ke tĩ?” he mũ. Kĩ Pedro tóg ti mĩ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ. <sup>30</sup> Kĩ tóg ag jyvën mũ, ag tỹ ù mĩ kãmén tũ nĩ jé.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó  
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

<sup>31</sup> Kĩ tóg ag kanhrãn mũ sir. “Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vë,” he tóg. “Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vë, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topẽ vĩ to

professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ isén ke vë, kurã tâgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mǎn mũ hã ra,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. <sup>32</sup> Kỹ ag tóg ki kanhrǎn kǎn mũ, ti tỹ ag mỹ nén tó mũn ki.

Hã ra Pedro tóg ti pin kỹ ti mré vĩ mũ, kỹ tóg: “vĩ tỹ ge han tũg nĩ,” he mũ. <sup>33</sup> Hã ra Jesus tóg vësỹjǎm êvǎnh kỹ ti mré mũ tĩ ag ki êvǎnh mũ. Kỹ tóg Pedro to jũ mũ. “Kutĩg, Satanás!,” he tóg. “Ã pi(jé) Topẽ jykre tó mũ,” he tóg. “Êprã ke jykre vë, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Pedro mỹ.

<sup>34</sup> Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré vënh kar jé prër mũ, kỹ tóg ag mỹ kǎmén mũ. “Ãjag tỹ inh mré kǎmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovǎnh nĩ, ãjag tỹ isũ tâvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kỹ sóg tũg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vemnĩ. Vënh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kỹ,” he tóg. <sup>35</sup> “Ãjag tỹ ãjag jykre hã han sór kỹ ãjag tỹ nũgme ki vǎr ke vë,” he tóg. “Jǎvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre toyǎnh kỹ ãjag krenkren ke vë,” he tóg, “ãjag tỹ vënh vĩ sér tugrĩn kǎgter ke mũ (hã) ra,” he tóg. <sup>36</sup> “Hën ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg tóg vǎfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. <sup>37</sup> Êg tỹ ne tỹ êg kuprĩg kajǎm ke tóg tũ tĩ, êg tỹ ti ve mǎn jé,” he tóg, Jesus ti. <sup>38</sup> “Ûri ke ag tóg vyr mỹ Topẽ ù hyn han tĩ, kỹ ag tóg Topẽ vĩ mranh tĩ gé,” he tóg. “Ag kǎmĩ iso mỹ'ãg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tỹ ùri iso mỹ'ãg kỹ sóg ãjag to mỹ'ãg ke mũ gé, inh kǎtĩg mǎn kỹ,” he tóg. “Ãjag to sóg mỹ'ãg ke mũ, sỹ Topẽ tỹ jënẽ mág ag mré kǎtĩg ken kỹ. Ijóg vỹ tóg isỹ ùn mág han ke mũ, inh kǎtĩg mǎn ti kỹ,” he tóg. “Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

## 9

<sup>1</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ha vé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ãjag kǎmĩ ù ag vỹ Topẽ tỹ tỹ êg pǎ'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke to hã, tag ki êg mré nỹtĩ ù ag. Topẽ vỹ tar nĩ. Ti tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ãjag ter ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ vënh ve ù han  
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

<sup>2</sup> Kar kurã tỹ 6 (ke) tũg kỹ Jesus tóg ag mỹ: “mũ nỹ, vyr mỹ,” he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ, Tiago mỹ ke gé, João mỹ ke gé. Ag hã mré tóg pǎnónh ra tĩ mũ. Kỹ tóg ag jo vënh ve ù han mũ.

<sup>3</sup> Ti kur vỹ tóg kókov tâvĩ nĩ sir, kópréj tâvĩ, fag tỹ kur kupri fǎg mũ ên kupri kǎfór tóg nĩ, ga kar mĩ hã.

<sup>4</sup> Kỹ Elias tóg sir vënh ven mũ, Moisés ke gé. Jesus mré ag tóg vëmén mũ.

<sup>5</sup> Kỹ Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg ha nĩ,” he tóg. “Êg tỹ tag ki pǎjó tâgtũ han kỹn hỹn ha nĩnh mũ, ã mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé,” he tóg, Pedro ti.

<sup>6</sup> Hã ra ag fe tỹ jũrũn ke kỹ tóg ti tỹ nén tónh ke ki kagtĩg nĩ, Pedro ti.

<sup>7</sup> Kỹ kanhkã góg vỹ sir ag kri rũm ke mũ, kỹ, vënh vỹ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg kǎtá, kỹ tóg: “inh kósin hã vë,” he mũ. “Inh fe pẽ vë,” he tóg. “Ti vỹ jëmẽ ra,” he tóg, vënh vỹ ti, Topẽ ti.

<sup>8</sup> Kỹ vǎhã ti mré mũ tĩ ag tóg ki êvǎnh mǎn mũ sir, kỹ ag tóg Jesus hã vég mũ sir, ti mré nỹtĩ ag ve mǎn tũ ag tóg nĩ.

<sup>9</sup> Kỹ ag tóg pǎnónh tá kǎre mũ sir. Kỹ Jesus tóg: “ker ù mỹ ãjag tỹ ùri nén vég mũ tó hẽ,” he mũ. “Êprã ke fi kósin tỹ ã ter ja tâ vỹn ke kar hã inh kǎmén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>10</sup> Hã kỹ ag tóg ti vỹ han mũ sir. “Ne nẽ hỹn, ti tỹ: iser ja tá vỹn ke, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ.

<sup>11</sup> Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “hã ra Topẽ vỹ to professor ag tóg Elias kǎtĩg mǎn ke tó tĩ. “Kǎtĩg jé tóg ke mũ, Cristo kǎtĩg ke to hã,” he ag tóg tĩ, Elias to. Hã mỹ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

<sup>12</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ, “kǎtĩg jé tóg ke mũ, Elias ti, nén kar han mǎn jé,” he tóg. “Hã ra sóg rán kỹ nĩ gé. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. “Jagtar jagy mẽ jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso é henh ke,” he tóg.

<sup>13</sup> “Kỹ Elias vỹ hur kǎtĩg gé, kỹ ag tóg ti tỹ han, ag tỹ nén han sór mũ ên ti,” he tóg. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutẽm  
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)*

<sup>14</sup> Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Kỹ ag tóg vǎhã Jesus mré mũ tĩ ù ag tá junjun mũ sir. Kỹ ag tóg vënh e vég mũ, ag pënĩn, kỹ Topẽ vỹ

to professor ag tóg ag ví kato ví ù han mũ, Jesus mré mũ tí ag mý.

15 Ký tóg vâhã vênh e ên ag mý e tí, ag tý ti ven ký. Ký ag tóg ti to pétê kãmũ mũ sir, ti mý: “ã mý há?” he jê.

16 Ký Jesus tóg ag mý: “ãjag tý ne tý vémén nê?” he mũ.

17 Ký ag kã ù tóg ti mý: “Senhor,” he mũ. “Inh kósín pére sóg kãtí, ã to,” he tóg. “Jagrê kórég ti nĩ, hã ký tóg ví vânh (pê) nĩ,” he tóg.

18 “Ti jagrê kórég tý ti kã vyryn ke ký tóg kutê tí, ký tóg járân tí, ã já tý tóg gyngyn ke tí, tar' he tóg,” he tóg. “Ã mré mũ tí ag mý sóg to ví vê, ag tý ti jagrê kórég kutêm jé, hã ra ag tóg tý hê ri ke tú nĩ,” he tóg, Jesus mý.

19 Ký Jesus tóg ag mý: “ãjag ne tóg inh ki rã há han tú nĩtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag nýtĩ,” he tóg. “Kysã tý hên ri ke ki inh hýn ãjag mré tí nĩ? Kysã tý hên ri ke ki inh hýn ãjag to fe tíg nĩ?” he tóg. “Inh mý ti pére kãmũjêg,” he tóg.

20 Ký ag tóg ti mý ti pére kãmũ mũ sir. Jesus tý ti jagrê kórég vég mũ ra tóg kyrũ kã vyryn ke mân mũ gé, ký tóg kutê mân mũ gé sir, vírĩn', vírĩn' ke tóg mũ gé sir, járân tóg mũ gé sir.

21 Ký Jesus tóg ti panh ti mý: “mý si há tí ha?” he mũ. Ký tóg: “ã sí kã tóg ge nĩ,” he mũ, ti panh ti.

22 “Kejên ti jagrê kórég tóg pĩ ki ti fón mũ, goj ki ke gé, ti tý ti tén jé,” he tóg. “Ã tý hê ri ken há nĩn ký êg jagãgtãn nĩ, ti tý há' hemnĩ,” he tóg.

23 Ký Jesus tóg ti mý: “ã tý hê ri ken hã nĩn ký, he tũg nĩ, inh mý,” he mũ. “Û tý Topê ki rã mũ ên tý hê ri ken há han mũ, nén kar tý,” he tóg, Jesus ti.

24 Ký vêsýmér kyrũ panh tóg: “ti ki sóg rãnh mũ,” he mũ, jamã hár(a). “Isý ti ki rã tú ên ti tý inh ki tý tú' hemnĩ,” he tóg.

25 Hã ra Jesus tóg ù tý hên ri ke vênhmãn vég mũ, ký tóg ti jagrê kórég to jũ mũ. “Vênh jagrê ví vânh!,” he tóg, “vênh jagrê kutu’,” he tóg, “ha kãkutê, ti ki rã mân tũg,” he tóg, Jesus ti.

26 Ký tóg prêr mũ sir, ti tý jürũn ke han tóg mũ sir. Ký tóg kyrũ ki kãkutê mũ sir. Ký kyrũ tóg ter ve nĩ, ký ag tóg ti to: “tũg ja ti nĩ,” he mũ.

27 Hã ra Jesus tóg ti nĩgé kãgmĩ ký ti nĩm mũ sir, ký tóg jêgnê mũ sir.

28 Ký Jesus tóg tí mũ. Ti tý ãn kãra rã ký ti mré mũ tí ag tóg ti pin ký ti mý ví mũ. “Êg ne tóg ti tý há' he ja tú nĩ'. Hê ri ken ký, hýn?” he ag tóg, Jesus mý.

29 Ký tóg ag mý: “vênh jagrê kórég tý ge kutêm tóg jagy ný êg mý,” he mũ. “Topê mré êg ví tí, ký êg tóg mrê vãkrég tí gé sir. Ký tóg vâhã kãkutê tí,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tý ã ter ke tó mân*

*(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)*

30 Ký ag tóg tá kãpa ký Galiléia mũ mũ mũ. Hã ra tóg: “ker ù êg tý mũ mũ ki kanhrãn hê',” he mũ.

31 Ti tý ti mré mũ tí ag kanhrãn sór vê, hã ký tóg ke mũ. Ký tóg ag mý: “êprã ke fi kósín ên vỹ jagtar nĩnh mũ,” he mũ. “Inh hã vê. Êprã ke ag vỹ ag tý isý nén han sór mũ ên han ke mũ,” he tóg. “Ag tý isén ke vê. Ag tý isén kar ký sóg hã ra rĩr mân mũ, kurã tãgtũ tũg ký,” he tóg, Jesus ti.

32 Ký tóg ag tý ti tý nén tó mũ tag to jykrén tú tí, hã ra tóg ag tý ti ki jêmêg tú nýtĩ, ag tý ti kamêg ký.

### *Û tý tý ùn mág nĩ*

*(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)*

33 Ký ag tóg mũ mân ký cidade tý Cafarnaum tá junjun mũ sir. Tá ag tóg ãn ù krêm nýtĩ. ãn ên tá junjun ký Jesus tóg ag mý: “ãjag tý ne tó mũ nê, êpry jagma?” he mũ.

34 Hã ra ag tóg ti mý tó tú nĩ. Êmĩn jagma mũ ký ag tóg jagnê mý: “ũ ný hýn êg kãfór kar jê?” he ja nýtĩ.

35 Ký Jesus tóg nĩ mũ, ký tóg ù tý 12 (ke) ag jé prêr mũ sir, ký tóg ag mý: “ãjag mý tý ùn mág nýtĩ sór mũ'?” he mũ. “Ký vêsý ùn sí ri ke nýtĩmnĩ,” he tóg.

36 Ký tóg gĩr sí mý: “kunĩg,” he mũ. Ag kaju kã tóg ti fêg mũ, ký tóg ti jagma ã pê fón mũ sir, ký tóg ù tý 12 (ke) ag mý: “ãjag hã vỹ tý inh mré ke nýtĩ,” he mũ.

37 “ãjag tý tý inh mré ke nýtĩ ký gĩr tý ge jê'ýn nĩ, ti to há nýtĩmnĩ, isugrĩn. ãjag tý isugrĩn ti to há nýtĩn ký ãjag tóg iso há nýtĩ gé,” he tóg. “ãjag tý iso há nýtĩ ký ãjag tóg ù tý ijênêg mũ ên to há nýtĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

*Ū tỹ Jesus kato tẽ tũ nĩ kỹ ti mré ke  
(Lc 9.49-50)*

<sup>38</sup> Kỹ João tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ū ve ãg tóg, kỹ ãn tóg ã jyjy tó kỹ vãnh jagrẽ kórég pan tĩ, ãg tỹ ùn vég mũ ãn ti,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Hã ra tóg ãg mré tĩ tũ nĩgtĩ, kỹ ãg tóg ti mỹ: “vãnh jagrẽ kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mỹ.

<sup>39</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tỹ vãnh jagrẽ kórég pan kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Ū tỹ inh jiji tó kỹ nén han vãnh han kỹ tóg kar kỹ iso vĩ kónãn ke tũ nĩ,” he tóg.

<sup>40</sup> “Ū tỹ ãg kato tẽ nĩ tũ nĩn kỹ ãg mré ke vẽ sir,” he tóg.

<sup>41</sup> “Sỹ ke há vẽ, há kỹ sóg tó mũ: kejẽn ù tóg ãjag mỹ goj fẽg mũ, isugrĩn, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ tugrĩn. ãn tóg vãnh kato nén ù há venh ke mũ ge,” he tóg, Jesus ti.

*Ëg tỹ Topẽ vĩ mranh  
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

<sup>42</sup> Kỹ tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Ūn sĩ tag vĩ inh ki rá kỹ jẽ. Kejẽn ù tóg ti tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. ãn jykre vĩ kórég tãvĩ nỹ,” he tóg. “ãn há mỹ tóg há nỹnh mũ vẽ, ù tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tãvĩ tóg tĩ, ù tỹ gĩr tỹ isovãnh han kỹ,” he tóg.

<sup>43</sup> “ã tỹ nén ù vóg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy tóg nỹ, ã nĩgnó pir ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. ã tỹ ã nĩgnó régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ, pĩ nhyr vãnh ki kutẽn kỹ.

<sup>44</sup> Tá ga ga tóg ã konh mũ gé, há ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ãn nhyr ke tũ nĩ gé.

<sup>45</sup> ã tỹ hẽ kãtã tĩg kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Jagy ti nỹ, ã tĩg vãnh ti. Hã ra tóg há nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. ã tỹ ã pẽn régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn kỹ.

<sup>46</sup> Tá ga (ga) tóg ã konh mũ gé, há ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ãn nhyr ke tũ nĩ gé.

<sup>47</sup> ã tỹ nén ù ki vẽĩ kỹ Topẽ vĩ mranh kỹ ã kanẽ tỹ nám kemnĩ, ã tỹ ke mãn tũ nĩn jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ven kỹ. ã tỹ ã kanẽ régre ra

nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ, inferno ki kutẽn.

<sup>48</sup> Tá ga (ga) tóg ã konh mũ, há ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ãn nhyr ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Sa to comparação  
(Mt 5.13-16; Lc 14.34-35)*

<sup>49</sup> “Pĩ tỹ ãg pũn ri ke ti nĩ, ãg jagãgtar ti. Kỹ ãjag jagãgtar nỹtĩn kỹ isugrĩn, kỹ ãjag jagãgtar ãn ki ãjag jykre tóg kuryj nỹ sir. Kỹ tóg sa ri ke nĩ,” he tóg.

<sup>50</sup> “Sa vĩ há nĩ. Hã ra sa kãhór nĩn kỹ tóg há ra kórég nĩ, kỹ ãg tỹ ne tỹ ti tỹ kajã' henh ke tóg tũ tĩ, tỹ sa' he mãn ke tóg tũ tĩ,” he tóg. “Kỹ sa há ri ke nỹtĩmnĩ. Jagnẽ to krĩ kusa nỹtĩmnĩ,” he tóg, Jesus ti.

## 10

*Ëg tỹ ãg prũ fi fón ke tũ  
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg tá kutẽ mũ, kỹ tóg ga tỹ Judéia ra tĩ mũ sir, goj tỹ Jordão mãra. Kỹ vãnh e ag tóg ti to vẽnhmãnãm mũ sir, kỹ tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Ti tỹ nén han tĩ ãn han mãn tóg mũ. <sup>2</sup> Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ sór vẽ, vãnh prũ fón ke to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ãg tỹ ãg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kuryj nỹ?” he mũ. Ag tỹ ón kỹ ti vĩ mẽ sór vẽ há ra.

<sup>3</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “Moisés ãjag mỹ hẽ ri ké?” he mũ.

<sup>4</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: “Moisés há tóg ãg mỹ: ã tỹ ã prũ fi fón sór kỹ fi mỹ vãnh rán kỹ nĩm, fi tỹ kar kỹ tĩg jé, he ja nĩ, Moisés ti,” he ag tóg.

<sup>5</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag fe kórég nỹtĩn kỹ, há kỹ tóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ, vãnh rán ki, Moisés ti,” he mũ. <sup>6</sup> “Topẽ tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han,” he tóg. <sup>7</sup> “Hã kỹ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh re kỹ tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré kỹ ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ. <sup>8</sup> Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré, he tóg. Topẽ ti. Hã kỹ fag tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ùn régre nỹtĩ'. <sup>9</sup> Hã kỹ fag tỹ vãnh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pir há(r) vẽ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

<sup>10</sup> Ag tỹ ãn kãtã nỹtĩn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn mũ, vãnh prũ fón to. <sup>11</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kar kỹ ù fi tỹ prũg mãn kỹ ãjag prũ tũ fi vẽ, ha

mẽ,” he mũ. <sup>12</sup> “Kỹ fi tỹ ã mén fón kar ù tỹ mén mǎn kỹ fi mén tũ vễ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ gĩr mỹ vĩ há han*  
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

<sup>13</sup> Jo fag tóg gĩr tatĩ kǎmũ mũ, Jesus tỹ ã nĩgẽ tỹ ag mẽ jé. Hǎ ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kǎmũ mũ fag to.

<sup>14</sup> Hǎ ra Jesus tóg vég mũ, kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag to jũ mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kǎmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Ủ tỹ ge hǎ vĩ ãg Senhor tỹ Topẽ krẽm nỹtĩ nĩ,” he tóg. <sup>15</sup> “Sỹ ke há vễ, hǎ kỹ sóg tó mũ: gĩr ag vĩ iso há pẽ nỹtĩ. Ủn kǎsir tag ag ri ke nỹtĩmũ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg venh ke tũ (pẽ) nĩ, Topẽ tỹ tỹ ãg pǎ'i nĩ ti,” he tóg.

<sup>16</sup> Kỹ tóg gĩr jagma ã pẽ fón mũ sir, ã nĩgẽ tỹ tóg ag mẽ kǎn mũ sir, ag to tóg Topẽ mré vĩ mũ sir.

*Ủn rico kǎme*  
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

<sup>17</sup> Kỹ Jesus tóg tĩg mǎn mũ gé sir. Ti tỹ tĩg ke jẽ ra ù tóg ti to vẽn hvǎg kǎtĩ mũ, kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jẽ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Hǎ pẽ ã tóg nĩ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Sỹ ti ve jé inh hỹn vẽn h jykre há tỹ hẽ ri ke han mũ?” he tóg.

<sup>18</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ ne jé iso: há ã nĩ, he nẽ?” he mũ. “Ëg pi(jé) há nỹtĩ” he tóg. “Topẽ hǎ ne ã pir mỹ há nĩ,” he tóg. <sup>19</sup> “Topẽ tỹ nén to ãg jyvẽn ki kanhró ã tóg nĩ, hǎ vĩ: ù tén tũg nĩ, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, he mũ, nén ù péju(g) tũg nĩ, he mũ, ù to ón tũg nĩ, he mũ, vẽn h mỹ mẽ nĩ tũg nĩ, he mũ, ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, he mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

<sup>20</sup> Hǎ ra tóg Jesus ti mỹ: “tag kar ki sóg króm kǎn, isĩn kǎ,” he mũ, kyrũ ti.

<sup>21</sup> Kỹ Jesus tóg ti ki ãvǎnh mũ, kỹ tóg tỹ ti fe jẽ. Kỹ tóg ti mỹ: “nén ù pir vĩ tũ nĩ ver,” he mũ. “ǎ tũ kar vǎm tĩg, ã tỹ ùn jagǎgtar ag mỹ vin jé, jǎnkamy ti. Kỹ ã tóg kanhkǎ tá tũ mág nĩ sir. Kar kǎtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti. <sup>22</sup> Kỹ tóg ti mỹ vẽn hmỹ tĩ, Jesus vĩ ti. Kỹ tóg fe kaj tĩ mũ sir, ti tũ e nĩn kỹ.

<sup>23</sup> Kỹ Jesus tóg vẽn h pẽnĩn ãvǎnh kỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ ke mũ sir. “Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pǎ'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

<sup>24</sup> Kỹ ti vĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ e tĩ. Hǎ ra Jesus tóg ag mỹ ke mǎn mũ. “Inh krẽ,” he tóg. “Jagy tǎvĩ ti nỹ mỹr, Topẽ tỹ tỹ ãg pǎ'i nĩ venh ke ti,” he tóg. <sup>25</sup> “Cavalo pǎnĩ sór vĩ prėj nor fĩn kutẽ tũ nĩ,” he tóg. “Tĩ tỹ fĩn kutẽ há nĩn ra tóg ver jagy tĩ vễ, ùn rico tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pǎ'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

<sup>26</sup> Kỹ tóg ag mỹ e (pẽ) tǎvĩ tĩ. “Kỹ ù hỹn kren ke tũ pẽ nĩ,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

<sup>27</sup> Kỹ Jesus tóg ag ki ãvǎnh kỹ ag mỹ: “Ëprǎ ke ag vĩ vẽn h krenkren han ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. “Ag jǎvo Topẽ tóg ãg krenkren han ki kanhró nĩ,” he tóg. “Topẽ hǎ tóg nén kar han ke ki kanhró nĩ inhhǎ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>28</sup> Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ëg tỹ nén ù kar ré kỹ ãg tóg ã mré mũ mũ,” he tóg ti mỹ.

<sup>29</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ ke mǎn mũ. “Sỹ ke há vễ, hǎ kỹ sóg tó mũ,” he tóg mũ. “Ủ tóg kejẽn isugrĩn ã jamǎ ré kỹ tĩ mũ, ã jǎvy ré kỹ tĩ mũ, ti kǎke, ti ve, ti mỹnh, ti panh, ti krẽ, ti japỹ ré kỹ tĩ mũ gé, isugrĩn, vẽn h vĩ sér tugrĩn,” he tóg. <sup>30</sup> “Ën vĩ tóg sir vẽn h kato ù tỹ 100 (ke) venh ke mũ, ùri hǎ ra, hǎ vĩ: ãmǎ kar, he mũ, jǎvy kar, kǎke kar, ve kar, mỹnh kar, ãpỹ kar ve jé tóg ke mũ. Hǎ ra ag tóg ti vóg kónǎn ke mũ gé. Kar kỹ tóg vǎhǎ sir rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé,” he tóg. <sup>31</sup> “Jǎvo tag ki ùn mág ù tỹ tá tỹ ùn kǎsir nỹtĩnh ke vễ, tére kỹ, kỹ tag ki ùn kǎsir ù tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩnh ke vễ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó mǎn*  
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

<sup>32</sup> Kar kỹ ag tóg mũ nĩ sir, Jerusalém ra, Jesus mré mũ tĩ ag, kỹ Jesus tóg ag jǎmĩ tĩ nĩ. Hǎ ra tóg ag mỹ e tĩ, ti nón mũ ag tóg mũmẽg mũ sir, ag tỹ Jerusalém ra mũn kỹ. Kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ vẽn h kǎmẽn mǎn mũ, vyr mỹ. Ti tỹ ag mỹ ã tỹ nén venh ke ãn tó mǎn sór vễ. <sup>33</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ha vé, Jerusalém ra ãg tóg mũ mũ,” he mũ. “Ëprǎ ke fi kósĩn ãn vĩ jagtar ke mũ. Inh hǎ vễ. Ón kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag tóg ag tỹ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ iso: ter jé tóg ke mũ, henh ke vễ,” he tóg. “Kar kỹ ag tóg fóg ag mỹ inh fẽg ke mũ,” he tóg. <sup>34</sup> “Kỹ ãn ag tỹ iso é henh ke vễ, iso sug ke vễ, inh mrǎnmrǎn ke vễ gé, isén ke vễ gé. Kar kurǎ

tăgtũ ki sóg hã ra rĩr mãn mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

*Tiago mré João tỹ tỹ pã'i jẽ sór*  
(Mt 20.20-28)

<sup>35</sup> Kĩ Tiago mré João ag tóg ti kukãm mũ mũ, Zebedeu krẽ ag. “Senhor,” he ag tóg ti mỹ. “Ëg mỹ ãg tỹ nén to vĩ tag ti han,” he ag tóg, Jesus mỹ.

<sup>36</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “ne nẽ, sỹ ãjag mỹ han ke ti?” he mũ.

<sup>37</sup> Kĩ ag tóg ti mỹ: “kejẽn ã tóg tỹ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kỹ sỹ ã pẽgja tá nĩnh há tóg ti vễ,” he tóg, jo ù tóg: “sỹ ã jakãnh tá nĩnh há tóg ti vễ,” he mũ gé. “Ëg tỹ ã rã hã nỹtĩnh há tóg ti vễ, ã tỹ tỹ pã'i nĩnh kỹ,” he ag tóg ti mỹ.

<sup>38</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nén to vĩ mũ ki kagtĩg ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “ãjag mỹ inh ri kén jagtar sór mũ?” he tóg. “ãjag mỹ ãjag jagtar jagy tag to krónh kenh ke tũ nĩ vĩ?” he tóg.

<sup>39</sup> Kĩ ag tóg ti mỹ: “hỹ, ke jé ãg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “hỹ, jagtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Vẽsỹrénh jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he tóg. <sup>40</sup> “Hã ra isũ tũ vễ, sỹ ãjag mỹ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pẽgja tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ,” he tóg. “Ha inh jakãnh tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé,” he tóg. “Isũ tũ vễ. Û tỹ inh rã nỹtĩnh ke ãn ag tỹ inh rã nỹtĩnh ke vễ,” he tóg.

<sup>41</sup> Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg mễg mũ, kỹ ag tóg ag to jũ mũ, João mré Tiago to.

<sup>42</sup> Kĩ Jesus tóg ag jé prẽr kãn mũ, kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Vẻnh kar jẻgnẻg ag tóg tĩ, kỹ ag mág ag tóg vẻnh kar mỹ: kemnĩ, ke tũg nĩ, he tí, vĩ tar han kỹ,” he tóg. <sup>43</sup> “Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ? Kỹ tỹ jagnẻ camarada ri ke nỹtĩmnĩ, jagnẻ tũ ki rĩr kỹ. <sup>44</sup> ãjag mỹ tỹ pã'i nỹtĩ sór mũ? Kỹ jagnẻ krẻm ke nỹtĩmnĩ, tỹ ùn kãsir nỹtĩmnĩ. <sup>45</sup> Hã kỹ sóg camarada tũ nĩ gé,” he tóg. “Sỹ tỹ camarada nĩ jé sóg kãtĩg, sỹ ãjag ki rĩr jé. Tỹ sóg ẻprã ke fi kósin nĩ. Hã kỹ sóg vẻnh kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn kyvó tỹ há' he*  
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

<sup>46</sup> Kejẽn ag tóg ẻmã tỹ Jericó tá junjun mũ. Ag tỹ Jerusalém ra mũ vễ. Kar kỹ tóg Jericó ki kutẻ mũ gé, Jesus ti. Ti mrẻ mũ tĩ ag tóg ti mrẻ mũ mũ, vẻnh e kar ag ke gé. Hã ra Bartimeu tóg ẻpry kri nĩ nĩ. Kyvó ti nĩ, hã kỹ tóg ẻmĩn fyr kri nĩ kỹ: “inh mỹ nẻn ù nĩm,” he nĩgtĩ, Timeu kósin tag ti. <sup>47</sup> Ën tóg Jesus tỹ ẻpry jagma tĩg mẻg mũ sir, Nazaré tá Jesus ti. Kỹ tóg prẻr mũ sir. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Davi kósin'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

<sup>48</sup> Hã ra ag tóg ti to jũgũ mũ. “Mẻ kã nĩ nĩ,” he ag tóg ti mỹ. Hã ra tóg prẻr mãn', prẻr mãn', he mũ. “!..Davi kósin'..!” he tóg. “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

<sup>49</sup> Kỹ Jesus tóg ti to krỹg he mũ. Kỹ tóg ti jẻ prẻr' he mũ sir. Kỹ ag tóg ùn kyvó ẻn jẻ prẻr mũ sir. “ã fe tỹ há' hé, jẻg ra, ã jẻ prẻr tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ. <sup>50</sup> Kỹ tóg ã palitó fón kỹ jẻgnẻ mũ sir, Jesus to tóg tĩ mũ sir.

<sup>51</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “inh ã tỹ hẻ ri kenh ke?” he mũ. Kỹ ùn kyvó tóg: “Senhor,” he mũ. “Sỹ venh há tóg tĩ,” he tóg. <sup>52</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. “ã tỹ há' henh ke nẻ ha,” he tóg. “ã tỹ inh ki rã kỹ ã há' henh ke mũ,” he tóg. Kỹ tóg vẽsỹmẻr ẻvẻnh há' he mũ sir, kỹ tóg ti nón tĩ mũ sir, ẻpry jagma.

## 11

*Jesus tỹ Jerusalém tá jun*  
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

<sup>1</sup> Vẻhã ag tóg cidade tỹ Jerusalém kakó tá nỹtĩ. Kỹ ag tóg ẻmã tỹ Betânia tá junjun vén mũ, ẻmã tỹ Betfagẻ tá, krĩ tỹ Oliveiras tá ke gé. Kỹ Jesus tóg ã mrẻ mũ tĩ rẻgre ag jẻgnẻg mũ, ag tỹ ẻmã ẻn ra mũ jẻ. <sup>2</sup> “Ha ẻmã ẻn ra mũjẻg,” he tóg, “ẻg jo ẻmã nĩ ẻn ra. ãjag tỹ tá jun kỹ ãjag tóg burrica fi krẻ venh ke mũ. Se kỹ tóg jẻ,” he tóg. “Û vĩ ver ti kri nĩ ja tũ nĩ,” he tóg. “Ti kavẻn kỹ ti pẻre kãmũmnĩ,” he tóg. <sup>3</sup> “Hẻn ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ: ãjag tỹ ne jẻ ti kyvẻn nẻ? henh mũ. Kỹ ag mỹ: ẻg Senhor tóg ti ve sĩ han sór mũ, hemnĩ. Kẻnhmar tóg ti jẻnẻ mãn mũ, hemnĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

<sup>4</sup> Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Burrica krẻ vẻg ag tóg mũ, jẻnkẻ rã tóg se kỹ jẻ, ẻmĩn kri. Kỹ ag tóg ti kavẻg mũ sir.

<sup>5</sup> Kỹ ag tóg ag mỹ ke mũ. “ãjag tỹ ne jẻ burrica sĩ kyvẻn nẻ?” he ag tóg ag mỹ.

<sup>6</sup> Kÿ ag tóg Jesus tÿ ãjag mÿ nén tó ja ên ti tó mÿ, kÿ ag tóg: “ha ma mÿjêg ge,” he mÿ. <sup>7</sup> Kÿ ag tóg burrica krê ma mÿ mÿ sir, Jesus to. ãjag kur tÿ ag tóg ti kri kugjén mÿ sir, jumento sÿ ên kri, kÿ tóg kri nÿ mÿ sir, Jesus ti. <sup>8</sup> Kÿ vênh kar tóg ãjag kur kugjén mÿ sir, êpry kri, jo ù ag tóg ka féj krég mÿ gé, êpÿ tá, ti jo vâvâm jé. <sup>9</sup> Kÿ ù ag tóg ti jãmÿ mÿ mÿ, jo ù ag tóg ti nón mÿ mÿ. Ên ag tóg prênprêr mÿ sir. “!..Viva..!” he ag tóg, “!..pã'i vÿ êg tá jun, êg Senhor mág tÿ ti jênên kÿ..!” <sup>10</sup> !..Sér tâvÿ tóg tÿ..! !..Êg pã'i vê mÿr, êg jógjóg tÿ Davi ri kén..! !..Topê tá tóg kãtÿg, ù tÿ kynhmÿ nÿ ên tá, viva..!” he ag tóg mÿ, prênprêr kÿ.

<sup>11</sup> Kÿ tóg Jerusalém ra rã mÿ sir, Jesus ti. Topê jo ïn ra tóg rã mÿ sir. Nén kar ki êvãnh kar tóg Betânia ra tÿg mãn mÿ, ù tÿ 12 (ke) ag mré, rãké ra.

### *Ka tÿ figueira* (Mt 21.18-19)

<sup>12</sup> Tÿ vaj kÿ, ag tÿ Betânia tá kãmÿ kÿ tóg kókÿr mÿ, Jesus ti. <sup>13</sup> Hã ra tóg ka tÿ figueira féj vég mÿ sir, tãtá. Kÿ tóg to tÿ mÿ sir, ti kanê ko jé. Tá jun kÿ tóg vég mÿ, hã ra tóg féj tâvÿ jé. Ti kanên ke pétêm tÿ tóg nÿ ver. <sup>14</sup> Kÿ tóg ka tÿ figueira mÿ: “ù tóg ã kanê ko mãn ke tÿ nÿ ha,” he mÿ. Hã ra ti mré mÿ tÿ ag tóg ti vÿ mêg mÿ.

### *Jesus tÿ Topê jo ïn krêm ag pan* (Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

<sup>15</sup> Kÿ ag tóg mÿ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mÿ sir. Topê jo ïn ra tóg rã mÿ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá ag pan kãn mÿ sir, nén ù vender he tÿ ag, nén ù comprar he tÿ ag ke gé. Topê jo ïn krêm ag tóg negociar he tÿ, jãnkamy trocar he tÿ ag ke gé. Ag mesa tÿ tóg vyryn ke mÿ, Jesus ti. Sórãg vender he tÿ ag nÿgnÿ jafã tÿ tóg vyryn ke mÿ gé sir. <sup>16</sup> Kÿ tóg ag tÿ Topê jo ïn fÿn nén gé mÿ kamêg mÿ gé sir. <sup>17</sup> Kÿ tóg ag kanhrãn kÿ ag mÿ: “Topê vÿ rá to jykrén nÿ,” he mÿ. “Inh ïn jiji vÿ: nação kar mÿ Topê mré vÿ jafã, he mÿ, he tóg, Topê vÿ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ra ãjag tóg Topê mré vÿ jafã tag krêm nén kar pigju(g) mÿgtÿ, kÿ tóg bandido ag jamã ri ke nÿ,” he tóg. Ag pan kÿ tóg ke mÿ, Jesus ti.

<sup>18</sup> Hã ra Topê tÿ ki rÿr tÿ to pã'i ag vÿ Jesus vÿ mêg mÿ, Topê vÿ to professor ag ke gé. Kÿ

ag tóg: “êg hÿn ti tÿ hên ri kenh ke mÿ?” he mÿ, “êg tÿ ti tÿ tÿ' he jé?” he ag tóg mÿ. Hã ra ag tóg ti kamêg mÿ. Vênh kar mÿ tóg há tÿ, ti tÿ ag kanhrãn kÿ. Hã kÿ ag tóg ti vóg tÿ nÿ.

<sup>19</sup> Kutyg kÿ ag tóg cidade mág ki pa mãn mÿ sir, Jesus ti, ti mré mÿ tÿ ag ke gé.

### *Ka tÿ figueira tóg* (Mt 21.20-22)

<sup>20</sup> Tÿ vaj kÿ ag tóg cidade ra mÿ mãn mÿ sir. Mÿ kÿ ag tóg sir ka tÿ figueira ên vég mÿ, hã ra tóg tóg ja nÿ, ti jãre mré hã.

<sup>21</sup> Kÿ Pedro tóg Jesus vÿ ki jykrén kÿ ti mÿ: “ha vé, Senhor,” he mÿ. “ã vÿ ja ên hã vê,” he tóg. “ã tÿ ka to vÿ kónãn ên vÿ tóg ja nÿ, ka tÿ figueira ên ti,” he tóg.

<sup>22</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topê ki ge pê han nÿ,” he mÿ. <sup>23</sup> “Sÿ ke há vê, hã kÿ sóg tó mÿ: kejên ãjag tóg krÿ tag ti mÿ: ha goj nig ki kutê, henh ke mÿ. Kÿ tóg ki kutênh mÿ, pãnónh ti, ãjag tÿ ãjag fe tÿ: ti mÿ ki kutênh mÿ vÿ? he tÿ nÿn kÿ,” he tóg. “Inh vÿ han jé tóg ke mÿ, pãnónh ti, hemnÿ, kÿ tóg kutênh ke mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, Jesus ti. <sup>24</sup> “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mÿ,” he tóg. “ãjag tÿ Topê mÿ nén ù to vÿ kÿ to: han jé tóg ke mÿ, Topê ti, hemnÿ, kÿ ãjag tóg venh ke mÿ sir, ãjag tÿ ti mÿ nén ù to vÿ mÿ ti,” he tóg. <sup>25</sup> “ãjag tÿ kejên Topê mré vÿ jê ra ù tÿ ãjag to jÿ mÿ ên tÿ ti mÿ vênh pãte fón nÿ,” he tóg. “ãjag tÿ gen kÿ tóg ãjag mÿ vênh pãte fón ke mÿ gé, êg jóg mág ti,” he tóg. “ãjag tÿ ti vÿ mranh mÿ ra tóg vênh kato ãjag mÿ vênh pãte fón ke mÿ, ù tÿ kanhkã tá nÿ ti, ãjag tÿ ãjag mré ke ag mÿ vênh pãte fón kÿ,” he tóg. <sup>26</sup> “ãjag tÿ hã ra ag mÿ vênh pãte fón tÿ nÿn kÿ êg jóg mág vÿ vênh kato ãjag mÿ vênh pãte fón ke tÿ nÿ gé, ù tÿ kanhkã tá nÿ ti,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tÿ ù tÿ ã jênêg mÿ tó tÿg* (Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

<sup>27</sup> Kÿ ag tóg mÿ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mãn mÿ sir. Topê jo ïn tá tóg êvãnh tÿ mÿ, Jesus ti. Kÿ Topê tÿ ki rÿr tÿ to pã'i ag tóg ti venh kãmÿ mÿ, Topê vÿ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. <sup>28</sup> “Û nÿ ã mÿ: tag han nÿ, hé?” he ag tóg, ti mÿ. “Û nÿ ã jênê?” he ag tóg.



<sup>29</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag ki sóg jëmënh ke mÿ gé, vënh kato,” he mÿ. “Ãjag tÿ inh mÿ tó há han kÿ sóg ãjag mÿ ù tÿ inh jënëg mÿ tónh ke mÿ gé,” he tóg. <sup>30</sup> “João vÿ ag kygpég tÿ ja nÿgtÿ. Ti mÿ kanhkã tá vënh jykre han, ãjag mÿ, êprã ke jykre vó? Û nÿ ti jënë?” he tóg ag mÿ, Jesus ti. “Inh mÿ tó,” he tóg.

<sup>31</sup> Kÿ ag tóg jagnë mré to jykrén mÿ. “Ëg tÿ ti mÿ: Topë tÿ ti jënë ja vë, hen kÿ tóg ëg mÿ: ãjag tÿ ne jé ti vÿ kri fig tÿ ja nÿ nÿ? henh ke mÿ,” he ag tóg jagnë mÿ. <sup>32</sup> “Ëg tÿ hã ra ti mÿ: êprã ke jykre ja vë, hen kÿ tóg vënhmÿ nÿ gé,” he ag tóg, ag tÿ vënh kar kamëg kÿ. Vënh kar tóg João to: “Topë vÿ tó tÿ pë vë,” he tÿ. <sup>33</sup> Hã kÿ ag tóg Jesus mÿ: “ëg pi(jé) ki kanhró nÿtÿ,” he mÿ. Ón kÿ ag tóg ke mÿ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kÿ sóg ãjag mÿ tónh ke tÿ nÿ gé, ù tÿ inh jënëg mÿ ti,” he mÿ. ã kato tÿ mÿ ag mÿ tóg ke mÿ.

## 12

### *Ûn camarada kórég ag to comparação (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

<sup>1</sup> Kÿ Jesus tóg ag kanhrãn kÿ (tóg) ag mÿ comparação ù han mÿ sir, kÿ tóg: “kejën ù tóg nÿgtÿ,” he mÿ. “Nén kanë tÿ uva krãn ja tóg nÿgtÿ,” he tóg. “Pénÿn tóg rón ja nÿ, kãki tóg kÿm ja nÿgtÿ, uva jëgmÿ jafã han jé. Ki tóg pãjó han ja nÿ gé, kÿ tóg ù tÿ ki rÿr tÿ ag mÿ ré kÿ tÿg ja nÿ, ga ù ra. Ag mré tóg jykrén ja nÿ, ag tÿ ti mré êkré ën kanë vënh kãpãm jé,” he tóg, Jesus ti. <sup>2</sup> “Ti tÿ kejën kanën kÿ tóg ag mÿ ã camarada ù jënëg mÿ, ti tÿ ki rÿr tÿ ag mÿ, ag tÿ ti mÿ vënh kãpãm jé, uva ti.

<sup>3</sup> Hã ra ag tóg ti kãgmÿg mÿ sir, ti mrãnmrãn ag tóg mÿ sir, kÿ ag tóg ti mÿ: “ha tÿg,” he mÿ sir, ti mÿ nén ù nÿm mÿ kã. <sup>4</sup> Kÿ tóg ag mÿ ã camarada ù jënë mãm mÿ gé sir, kÿ ag tóg ti krÿ ki tãnh mÿ sir, ti to é he ag tóg mÿ sir. <sup>5</sup> Kÿ tóg ag mÿ ù jënë mãm mÿ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mÿ gé sir. Ti camarada kar to ag tóg jÿ mÿ, ù mrãnmrãn ag tóg, ù tén ag tóg.

<sup>6</sup> Kÿ hã ra ù tóg kén mÿ, hã ra ti kósin vë, ti fe pë vë hã ra. Kÿ tóg vãhã ag mÿ ti jënëg mÿ sir. “Hën ri ke mÿn ag inh kósin kamëg mÿ,” he tóg, hã kÿ tóg ti jënëg mÿ.

<sup>7</sup> Ti tÿ tá jun kÿ ag tóg ti to jykrén mÿ, jagnë mré. “Kejën êkré kar vÿ tÿ ti tÿ nÿnh mÿ, ha vemnÿ,” he ag tóg ti to. “Mÿ nÿ, ti tén jé, ti tÿ tag tÿ tÿ ëg tÿ nÿnh jé,” he ag tóg, jagnë mÿ. <sup>8</sup> Kÿ ag tóg ti kãgmÿ kÿ ti tén mÿ sir, ró mãtã ag tóg ti fón mÿ sir,” he tóg, Jesus ti.

<sup>9</sup> “Kÿ êkré tÿ tÿn mÿ ën hë ri kenh ke mÿ?” he tóg. “Jun jé tóg ke mÿ, ã camarada ag kãgtén jé. Kÿ tóg êkré ki rÿr tÿ ù ag mÿ finh ke mÿ, ti tÿ ti,” he tóg. Jesus ti, ag mÿ comparação han kÿ.

<sup>10</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “Topë vÿ rá tag to jykrén nÿ, ha mÿ,” he mÿ. “Pó tÿ ÿn han jafã fón ag tóg, pó tÿ ÿn han tÿ ag. Ag mÿ tóg kórég ja nÿ, pó ën ti. Hã ra Topë tóg po ën hã tÿ ÿn nÿna han mÿ. <sup>11</sup> Ëg Senhor mág tÿ há vë, hã kÿ tóg ëg mÿ e tÿ, ëg tÿ ven kÿ, he tóg, Topë vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. Ti tÿ ã kato vãsãnsãn mÿ ag mÿ vënh kãmén hã vë.

<sup>12</sup> Kÿ ag tóg ki kanhró nÿtÿ, ti tÿ ag kato vÿ mÿ ti. Hã kÿ ag tóg ti se sór mÿ, hã ra ag tóg vënh e ën kamëg mÿ, kÿ ag tóg ti ség tÿ nÿ ha. Kÿ ag tóg sir mÿ mÿ, ti ré kÿ.

### *Ëg tÿ imposto kajãm ke (Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

<sup>13</sup> Hã ra ag tóg ti to ù ag jëgnëg mÿ sir, Fariseu ù ag, Herodes mré ke ù ag ke gé, ag tÿ ti vÿ to ti se jé, Jesus ti. <sup>14</sup> Ag tÿ ti tá junjun kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “ã jykre kuryj nÿn ki kanhró ëg tóg nÿtÿ,” he ag tóg, ón kÿ. “Vënh jykre pir hã han ã tóg tÿ, vënh kar mÿ. Kÿ ag ve tóg ã mÿ tÿ nén ù tÿ nÿ. Hã kÿ ã tóg Topë jamÿn to, Topë japry to ã tóg ëg kanhrãn há han tÿ,” he ag tóg, ón kÿ, Jesus mÿ. “Mÿ há nÿ', ëg tÿ governo mÿ jãnkamy nÿm ke ti', imposto kajãm ke ti'? <sup>15</sup> Ëg mÿ hÿn nÿm mÿ', vó mÿ vó?” he ag tóg.

Hã ra Jesus tóg ki kanhró nÿ, ag jykre régre nÿtÿn ki. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg ón kÿ inh ki jëmë sór mÿ',” he mÿ. “Inh mÿ jãnkamy jun, sÿ ve jé,” he tóg. <sup>16</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ ù jun mÿ sir. Kÿ tóg: “ù jiji nÿ kã nÿ?” he mÿ. “Û kãggrã nÿ kã nÿ?” he tóg. Kÿ ag tóg ti mÿ: “pã'i mág tÿ imperador kãggrã vë,” he mÿ.

<sup>17</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kÿ pã'i mág mÿ ti tÿ nÿmÿ, hã ra Topë mÿ ti tÿ nÿmÿ gé,” he

mũ. Kĩ ti vĩ tóg ag mĩ e tĩ. Ag tỹ nén ù to ti se sór mũ vég tũ ag tóg nĩ.

*Ēg tỹ ěg ter ja tá vỹn kenh ke  
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

<sup>18</sup> Kĩ Saduceu ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jẽmẽ jé. Hã ra Saduceu ag tóg: ěg ter ja tá ěg vỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. Kĩ ag tóg Jesus tá jun kỹ ti mĩ: <sup>19</sup> “Senhor,” he mũ gé. “Moisés tóg ěg mĩ tag tó ja nĩ, ěg tỹ tỹ jykre nỹtĩ jé,” he ag tóg. “Ēg mĩ tóg: ã régre tỹ ã krẽ tũ ra ter kỹ, ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vễ, he mũ. Ā tỹ ã régre mĩ ã krẽ han ke vễ, fi ki, he ja tóg nĩ, Moisés ti,” he ag tóg, Jesus mĩ, Saduceu ag. <sup>20</sup> “Kỹ ù tỹ jagnẽ mré pafa ja tỹ 7 (ke) ag vỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ,” he ag tóg. “Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ sir,” he ag tóg. <sup>21</sup> “Kỹ ti jãvy tóg fi tỹ prũg mũ, hã ra tóg ã kósin tũ ra ter mũ gé sir. Kĩ ti jãvy ù vỹ fi tỹ prũg mũ gé,” he ag tóg. <sup>22</sup> “Hã ra ag kar tóg fi kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir, ag kãke ti nón, ù tỹ 7 (ke) ẽn ag. Kejẽn fi tóg vãhã ter mũ gé sir,” he ag tóg. <sup>23</sup> “Kỹ fag kãgter ja tá vỹnvỹn ke kỹ fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vễ. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã kỹ tóg vẽnhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé ěg tóg ke mũ, hen kỹ,” he ag tóg, Jesus ti mĩ, Saduceu ag.

<sup>24</sup> Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “ãjag pi(jé) Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki kanhró nỹtĩ,” he mũ, “Topẽ jykre ki kagtĩg ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Hã kỹ ãjag tóg kygnẽ ja nĩ,” he tóg ag mĩ. <sup>25</sup> “Ēg tỹ ěg ter ja tá vỹn ke kỹ ěg prũg ke tũ nĩ, kỹ ěg mén ke tũ nĩ gé,” he tóg. “Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ri ke ěg nỹtĩ, kanhkã tá,” he tóg. <sup>26</sup> “Topẽ vĩ ù to jykren nĩ, ti tỹ ěg tỹ ěg ter ja tá vỹn ke kãmén kỹ. Moisés tỹ rán ki tag tóg rán kỹ nĩ, Topẽ tỹ Moisés mĩ nén tó ja tag ti, vãnh pũr kãmén jan ki,” he tóg. “Topẽ tóg ti mĩ: Abraão vỹ iso: Topẽ, he tĩ, he ja nĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé, he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topẽ tóg: tỹ inh ag Topẽ nĩ, he ja nĩ, ag ter kar kỹ. <sup>27</sup> Hã kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ mỹr, Topẽ tỹ ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. “Hã kỹ ãjag tóg kygnẽ távĩn mũ,” he tóg, Jesus ti, Saduceu ag mĩ.

*Topẽ tỹ ěg jyvẽn kãfór  
(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)*

<sup>28</sup> Hã ra Topẽ vĩ to professor ù tóg tá jun mũ gé sir. Kĩ tóg ag tỹ jagnẽ mré vĩ mẽg mũ,

Jesus tỹ Saduceu ag mĩ tó há han ja ẽn ti. Hã kỹ tóg: “Topẽ tỹ ěg jyvẽn tỹ hẽ nỹ hỹn ti tỹ ěg jyvẽn kar kãfór nỹnh mũ?” he mũ, Jesus mĩ.

<sup>29</sup> Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “ù tỹ kãfór nỹn hã vễ, hã mẽ,” he mũ. “Ha mẽ, povo tỹ Israel,” he tóg mũ. “Ēg pã'i vỹ tỹ Topẽ nĩ, ěg pã'i vỹ tỹ ùn pir nĩ,” he tóg. <sup>30</sup> “Topẽ to, ěg jóg mág to há távĩ nỹtĩmĩ,” he tóg, “ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nỹtĩmĩ, krĩ pir, ti to tar nỹtĩmĩ,” he tóg. <sup>31</sup> “Kỹ ti tỹ ěg jyvẽn ù tóg hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr nỹtĩmĩ, ãjag tỹ vẽn ki rĩr há han ri ke, he mũ,” he tóg. “Ti tỹ ěg jyvẽn ù pi(jé) tag kãfór nĩ,” he tóg, Jesus ti, Topẽ vĩ to professor ẽn mĩ.

<sup>32</sup> Kĩ Topẽ vĩ to professor ẽn tóg ti mĩ: “ke tóg tĩ,” he mũ. “Ā tỹ ke há vễ. Pir ti nĩ, Topẽ ti, ù pi(jé) ti ri ke nĩ,” he tóg. <sup>33</sup> “Ēg jé ti to fe há nỹtĩgtĩ, ěg jé ti to krĩ há nỹtĩgtĩ gé, jykre pir ke gé. Ēg jé ti to tar nỹtĩ gé. Ēg jé ěg régre ki rĩr nỹtĩ gé, ěg tỹ vẽn ki rĩr há han ri ke. Hã vỹ tóg nén kar kãfór nĩ,” he tóg. “Ēg tỹ Topẽ mĩ nén ù pũn kãfór tóg nĩ, ěg tỹ ti to há nỹtĩ ẽn ti, ěg tỹ ti mĩ nén ù tãnh kãfór tóg nĩ gé,” he tóg, Topẽ vĩ to professor ẽn ti.

<sup>34</sup> Kĩ Jesus tóg ti tỹ tó há nĩ ve kỹ (tóg) ti mĩ: “nén ù sĩ tóg tũ nĩ ver,” he mũ, “ã tỹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke jé,” he tóg. Kar kỹ ù tóg Jesus ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir. Tĩ kamẽg ag tóg mũ sir, hã kỹ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir.

*Cristo tỹ tỹ Davi kósin nĩ  
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

<sup>35</sup> Kĩ Jesus tóg Topẽ jo ìn krẽm ag kanhrãn jé ag ki jẽmẽg mũ. “Topẽ vĩ to professor ag tỹ ne jé: Cristo vỹ tỹ Davi kósin nĩ, he nẽ?” he tóg ag mĩ. <sup>36</sup> “Davi vỹ Cristo tó ja nĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ, kỹ tóg: ěg jóg mág tỹ Topẽ vỹ inh Senhor mĩ tag tó ja nĩ, hã kỹ tóg: “nĩ ra ver, inh pẽgja tá,” he ja nĩ. “Sỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ã krẽm vin ke vễ, kỹ ag sigse vễ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, inh Senhor mĩ, he ja tóg nĩ, Davi ti,” he tóg ag mĩ, Jesus ti. <sup>37</sup> “Hã kỹ Davi tóg Cristo to: inh Senhor vễ, he tĩ. Ti tỹ tỹ ti kósin nĩ ra ti kósin mĩ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vễ?” he tóg, Jesus ti. Hã ra ag tóg ti mĩ tó tũg. Ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato vãsãnsãn mũ ag mĩ. Hã ra vẽn kar mĩ ti vĩ tag tóg há nỹ.

*Ón kÿ Topẽ vÿ to professor ag tÿ jagtar ke (Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)*

<sup>38</sup> Kÿ Jesus tóg ag kanhrãn kÿ: “ón kÿ Topẽ vÿ to professor ag kamêg nÿ,” he mÿ. “Kur téj rÿnh ka(mê) ag nÿtÿ,” he tóg. “Kÿ vênh kar tÿ ag mÿ: ã mÿ há? he kÿ tóg ag mÿ sér tÿ, ag tÿ cidade kuju kãmÿ mÿn kÿ,” he tóg. <sup>39</sup> “Ëg tÿ vênh kanhrãn jafã krêm ag tóg vênh kãpãm kÿ nÿtÿgtÿ, festa ki ag tóg jên vén tÿ, ag tÿ tÿ pã'i nÿtÿn kÿ,” he tóg. <sup>40</sup> “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tÿ mãn kãn tÿ. Fag tÿ mãn kãn kÿ ag tóg ón kÿ Topẽ mré vÿ mág han mÿgtÿ, ãg tÿ ag to: ùn há vÿ tÿ ag nÿtÿ, he jé,” he tóg. “Hã to ag vêsÿrénh mág tãvÿ han ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ûn jagtar fi tÿ ã tÿ vin kãn (Lc 21.1-4)*

<sup>41</sup> Kÿ Jesus tóg kejên Topẽ mÿ jãnkamy vin jafã kato nÿ mÿ. Kÿ tóg ag tÿ kãki nén vin mÿ vég mÿ sir. Ûn rico ag tóg jãnkamy mág tÿ kãki vin mÿ. <sup>42</sup> Kÿ ùn jagtar fi tá jun mÿ gé, ùn mén ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mÿ sir, hã vÿ: 1 centavo, he mÿ.

<sup>43</sup> Kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tÿ ag jé prër mÿ sir, kÿ tóg ag mÿ: “ve ra ha,” he mÿ. “Ûn rico tÿ vin kãfór han fi tóg, fi tÿ sÿ (hã) ra. Tÿ nén ù tÿ fi tóg nÿ, fi mén vÿ hur ter. <sup>44</sup> Kÿ fi tóg ã tÿ vin kãn ja nÿ, fi jên mré hã. Jãvo ùn rico ag vÿ ãjag tÿ ke hã tÿ Topẽ mÿ vin mág tÿ. Hã ki fi tóg ag tÿ nÿm kãfór han, fi tÿ nÿm sÿ pẽ han mÿ ra. Ki hã sóg tó mÿ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

## 13

*Ag tÿ Topẽ jo ïn kókén ke (Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)*

<sup>1</sup> Kÿ Jesus tóg Topẽ jo ïn tá kãkutẽ mÿ sir. Re tá ti mré tÿ ù tóg ti mÿ: “ve ra ha, Senhor,” he mÿ. “Pó sÿnvÿ tÿ tóg há nÿtÿ, kÿ tóg sÿ(nvÿ) tãvÿ nÿtÿ, ïn ti,” he tóg, Topẽ jo ïn to.

<sup>2</sup> Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ã mÿ ïn mág tag ti vigvég mÿ?” he mÿ. “Kejên ù pó tÿ jagnê kafãn mãn ke tÿ nÿ,” he tóg. “Ag ránhráj kãn ke vë,” he tóg Jesus ti.

*Vênh jagãgtar to rã (Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)*

<sup>3</sup> Kar kÿ Jesus tóg krÿ tÿ Oliveiras ra tÿg kÿ tá nÿ nÿ sir, Topẽ jo ïn kakãm. Kÿ ag tóg ag pin kÿ ti mÿ ke mÿ, Pedro, Tiago, João, André ke gé. <sup>4</sup> “Ëg mÿ ti kurã ti tó,” he ag tóg

ti mÿ. “Ëg ne ve kÿ ti kurã ki kanhró nÿtÿnh mÿ? Kurã tÿ hë ki ãg hÿn nén kar tag venh ke mÿ?” he ag tóg ti mÿ.

<sup>5</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ kãmén mÿ sir. “Ker ù ãjag lograr hé hë,” he tóg. <sup>6</sup> “Cristo vÿ tÿ ïnh nÿ,” he jé ag tóg ke mÿ, ijiji tó kÿ. Û tÿ hën ri ke ag tóg tag tónh mÿ, kÿ ù tÿ hën ri ke ag tóg ag vÿ kri nÿm ke mÿ,” he tóg. <sup>7</sup> “Vênh génh to vême mÿ jé ãjag tóg ke mÿ, tag ki vênh génh ke to, kuvar há tá vênh génh to ke gé. To jÿrÿn ke tÿg nÿ hã ra. Vênh génh enh ke vë. Hã ra kurã tÿ ãgno to hã ke vë ver,” he tóg. <sup>8</sup> “Nação ag tÿ jagnê kato tãgténh ke vë. Pã'i krêm ke ag tÿ pã'i ù krêm ke ag to jÿnh ke vë gé. Kÿ ga tÿ ragrag ke tÿ hën ri ke han ke vë gé, êmã tÿ hën ri ke ki. Vëjên tÿ tÿ' henh ke vë gé. Hã ra ãjag jagãgtar ke vênh ven vén vë ver,” he tóg, Jesus ti.

<sup>9</sup> “Ãjag kanê nÿm nÿ,” he tóg. “Ãjag jyvên tar han jé ag tóg ke mÿ, pã'i ag, vênh kanhrãn jafã krêm. ãjag mrãnmrãn jé ag tóg ke mÿ. ãjag jé prër jé ag tóg ke mÿ, pã'i mág tÿ ãjag ve jé, pã'i mág kar ti, isugrÿn, ãjag tÿ pã'i ag mÿ ïnh vÿ tugtó jé,” he tóg. <sup>10</sup> “Kÿ ïnh kãtÿg ke to hã povo kar vÿ ïnh vÿ sér mênh ke mÿ,” he tóg. <sup>11</sup> “Ag tÿ vãhã sir ãjag sigse kÿ, ãjag gé kãmÿ jé, kÿ ãjag tÿ nén tónh ke mÿ to jÿkrén tÿg nÿ, kã jatu' hemnÿ. Ag tÿ ãjag ki jëmên kÿ ãjag tóg tónh ke mÿ, Topẽ kuprÿg tÿ ãjag nÿgrêg ki vÿ mÿ ãn ti,” he tóg. “Ãjag tÿ tó tÿ vë sir, ti tÿ tó vë sir,” he tóg. <sup>12</sup> “Û vÿ tóg ã régre senh ke mÿ, ti ter jé, ãn kã,” he tóg. “Kÿ ù panh tóg ã kósin senh ke mÿ gé, ti ter jé,” he tóg. “Kÿ ù krê ãn tóg ã han mÿ fag sigsenh ke mÿ gé, fag kãgtén jé,” he tóg. <sup>13</sup> “Vênh kar vÿ tóg ãjag to vÿ kónãn ke mÿ gé, ïnh jiji tugrÿn,” he tóg. “Hã ra ù tÿ isovãnh ke tÿ (pẽ) ãn kren ke vë,” he tóg.

*Vêsÿrénh mág ke (Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)*

<sup>14</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kejên ãjag tóg vãhã ãjag tÿ nén ù kamêg tÿ ãn venh ke mÿ,” he mÿ, “ãg kavénh mÿ ãn ti,” he tóg. “Topẽ vÿ tó tÿ tÿ Daniel vÿ ti tó ja nÿgtÿ. Ti jênh ke tÿ tá tóg jênh mÿ,” he tóg. Û tÿ to ke mÿ ãn jé ki kanhró nÿ. “Kÿ Judéia ki ke kar ag jé vênh pigjunh mÿjêg, pãnónh ra, fag mré hã,” he tóg. <sup>15</sup> “Û tÿ re tá nÿ ãn jé kãra rã tÿg nÿ, ti ïn ki, ti tÿ mãn jé. <sup>16</sup> Kÿ ù tÿ ã japÿ tá jê ãn jé

vÿn ke tÿg nÿ gé, ti kur mǎn jé,” he tóg. <sup>17</sup> “Ûn kufy fag tÿ vÿsÿrénh ke vÿ, kurǎ ên kǎ, ù tÿ gÿr pygfǎm mÿ fag ke gé,” he tóg. <sup>18</sup> “Topÿ mré vÿmnÿ, ti tÿ kusa kǎ vÿnh ven tÿ nÿ jé. <sup>19</sup> Vÿsÿrénh tÿ ge ve ja tÿ ãg nÿtÿ, Topÿ tÿ ãg mundo han jan ki. Kÿ ãg ge venh ke tÿ nÿ gé, kar kÿ,” he tóg. <sup>20</sup> “Ëg tÿ kurǎ ki vÿsÿrénh ke mÿ ên vÿ e nÿtÿnh mÿ vÿ, hǎ ra tóg térem kÿ nÿtÿ nÿ, Topÿ tÿ ùn kuprÿg ja ên ag tugrÿn. Ti tÿ térem tÿ nÿ (mÿ) ra ù vÿ kren ke tÿ nÿ vÿ, ag vÿsÿrénh ên to,” he tóg.

<sup>21</sup> “Kÿ ù tÿ ãjag mÿ: ha vé, Cristo vÿ tag kǎ jÿ nÿ, he mÿ ra kri fig tÿg nÿ, ti tÿ: tǎtǎ ti jÿ nÿ, he mÿ ra,” he tóg. <sup>22</sup> “Ón kÿ Cristo vÿ vÿnh venven ke mÿ, ón kÿ Topÿ vÿ tó tÿ ag ke gé. Ón kÿ milagre hyn han jé ag tóg ke mÿ, milagre tÿ hÿn ri ke ti, ón kÿ Cristo ên ag. Ag tÿ vÿnh kar krÿn kónǎn sór vÿ, ag tÿ kygnÿ jé, Topÿ tÿ ùn kuprÿg ja ên ag mré hǎ, hÿn ri ke mÿn. <sup>23</sup> Ha vé, sÿ ãjag mÿ tó kǎn vÿ, ti kutÿnh ke to hǎ,” he tóg, Jesus ti.

*Topÿ kósin kǎtÿg mǎn ke  
(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)*

<sup>24</sup> “Hǎ ra kurǎ ên kǎ, vÿsÿrénh ên kar kÿ rǎ vÿ nhyr ke mÿ, kÿ kysǎ vÿ jÿngre' he mǎn ke tÿ nÿ gé. <sup>25</sup> Kÿ krÿg vÿ vár ke mÿ gé, kanhkǎ krÿm. Ëg tÿ kanhkǎ tá nÿn vÿg tÿ kar ên vÿ ragrag ke kǎn mÿ gé. <sup>26</sup> Kÿ vǎhǎ vÿnh kar vÿ inh kǎtére venh ke mÿ sir, kanhkǎ góg jagma, inh jykre tar (pÿ) nÿn kÿ,” he tóg. “Tÿ sóg ãprǎ ke fi kósin nÿ mÿr,” he tóg. “Inh ve vÿ kókov (pÿ) kǎtÿ mÿ,” he tóg. <sup>27</sup> “Kÿ sóg sÿ jÿgnÿ jafǎ ag mÿ: ha mÿjÿg, hÿnh ke mÿ, ag tÿ sÿ ùn kuprÿg ja ag vÿnhmǎn jé, ga kar tá, kanhkǎ fyr mÿ hǎ,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tÿ figueira to comparaçǎo  
(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)*

<sup>28</sup> “Ka tÿ figueira to ki kanhrǎn nÿ, to comparaçǎo han kÿ,” he tóg. “Ti pÿ tánh kÿ, ti féj tǎg han kÿ tóg kakó tÿ sir, ãkré tygtǎnh kurǎ ti. <sup>29</sup> Ri ke ti nÿ, ãjag tÿ inh kǎtÿg mǎn ke kurǎ ki kanhró nÿtÿnh ke mÿ ti. Ájag tÿ sÿ ãjag mÿ nÿn tó mÿ tag ve kÿ tóg kakó tǎvÿ tÿ ha, inh kǎtÿg mǎn ke ti,” he tóg. <sup>30</sup> “Sÿ ke há vÿ, hǎ kÿ sóg tag tó mÿ, ha mÿ. Ûri ùn rÿnrÿr mÿ ag tÿ nÿn kar ên venh ke vÿ, ag kǎgter ke to hǎ,” he tóg. <sup>31</sup> “Kanhkǎ vÿ tÿ' hÿnh ke

mÿ, ga ti ke gé. Jǎvo inh vÿ vÿ tÿ' hÿnh ke tÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus kǎtÿg mǎn ke kurǎ  
(Mt 24.36-44)*

<sup>32</sup> “Hǎ ra ù pi(jé) isÿ kurǎ ki kǎtÿg mǎn ke ki kanhró nÿ', hora ên ki ke gé,” he tóg. “Topÿ tÿ jÿgnÿ jafǎ ag pi(jé) ki kanhró nÿtÿ'. Inh pi(jé) ki kanhró nÿ gé', isÿ tÿ Topÿ kósin ra,” he tóg. “Ëg jóg mág hǎ vÿ ã pin kÿ ki kanhró nÿ, kurǎ kǎ nÿn kutÿnh ke mÿ ên ki,” he tóg. <sup>33</sup> “Ájag kanÿ vin han nÿ, vÿnh rinfig nÿ,” he tóg. “Topÿ mré vÿ, ãjag tÿ ti kurǎ ki kǎtÿg nÿtÿn kÿ,” he tóg. <sup>34</sup> “Û pasa ri ke vÿ,” he tóg. “Á tÿ ã ïn ki kutÿ kÿ tóg ã camarada ag mÿ: “ijo ki rÿr,” he mÿ, “inh rǎnhraj ki,” he tóg. Kÿ tóg ù tÿ jǎnkǎ ki rÿr tÿ ên mÿ: “ã kanÿ nÿm han nÿ,” he mÿ gé. <sup>35</sup> Hǎ kÿ sóg ãjag mÿ: “ãjag kanÿ nÿm han nÿ,” he mÿ gé,” he tóg. “Ájag pi(jé) ti jun ke ki kanhró nÿtÿ', ïn tǎn tÿ,” he tóg. “Hÿn ri ke mÿn tóg kutyg ke ra jun mÿ, hÿn ri ke mÿn tóg kuty kÿju ki jun mÿ, hÿn ri ke mÿn tóg galo kyr mÿ ra jun mÿ, hÿn ri ke mÿn tóg kusǎ ki jun mÿ,” he tóg. <sup>36</sup> “Vÿnh ki ãmÿmnÿ, nÿr tÿg nÿ. Ájag tÿ ijǎvǎnh tÿ ra sóg jun mÿ, vÿsÿmÿr,” he tóg, Jesus ti. <sup>37</sup> “Vÿnh kar mÿ sóg tó mÿ, sÿ ãjag mÿ tó mÿ tag, hǎ vÿ: vÿnh ki ãmÿmnÿ, he mÿ,” he tóg, Jesus ti.

## 14

*Ag tÿ Jesus tén sór  
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)*

<sup>1</sup> Hǎ ra festa tÿ Páscoa kurǎ kǎtǎ kurǎ tǎgtÿ vÿ sir, pǎo jÿgja tÿ konh ke kǎtǎ. Kÿ Topÿ tÿ ki rÿr tÿ ag tóg Jesus vatǎnh tá ti se sór mÿ, vÿnh kar tÿ ti se vÿg tÿ nÿ jé. Topÿ vÿ to professor mré ag tóg ti se sór mÿ gé, ti tén jé. <sup>2</sup> Hǎ ra ag tóg: “festa tag to mÿ jé ãg tóg ke mÿ ver,” he mÿ. “Ëg tÿ festa kǎ ti se kÿ vÿnh génh mág hÿn tóg kutÿnh mÿ, ha vemnÿ,” he ag tóg.

*Maria fi tÿ Jesus gǎnh tǎg  
(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)*

<sup>3</sup> Ên kǎ Jesus tóg kejÿn ãmǎ tÿ Betǎnia tá nÿ nÿ, Simǎo ïn krÿm, vÿnh kaga tÿ lepra han ja ên ïn krÿm. Ti jÿg nÿ ra ù fi tóg tá jun mÿ, garrafa vyn kÿ. Pó tÿ alabastro tÿ tóg há(r) nÿ, garrafa ti. Ti ki jÿ vÿ tóg tÿ nÿn kar tǎg

nĩ, hã vỹ: nardo, he mũ. Nardo pẽ vễ, kaja e pẽ ti nĩ, ger há ẽn ti. Garrafa ẽn mranh fi tóg mũ, kỹ fi tóg ti ki jẽ ẽn tỹ Jesus gãnh kri kugjẽg mũ sir.

<sup>4</sup> Hã ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg jagnẽ mỹ: “fi tỹ ne jé nén kaja e tag kókén nẽ?” he mũ.

<sup>5</sup> “Ëg tỹ nén ger há tag fón ke vễ vễ, kaja há to, jãnkamy tỹ hẽn ri ke to,” he ag tóg. “Ëg tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vin ke vễ vễ,” he ag tóg. Kỹ ag tóg fi mỹ vĩ tar han mũ sir.

<sup>6</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “fi mỹ vĩ tũg,” he mũ. “Ajag tỹ ne jé fi fe kaj han nẽ?” he tóg. “Inh ki fi krov nĩ, inh jykre ki,” he tóg. <sup>7</sup> “Ajag mré sóg nĩg sĩ han mũ, jãvo ùn jagãgtar mũ ag vỹ ajag mré nỹtĩg mág han tĩ,” he tóg. “Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩmnĩ, ajag tỹ ag mỹ nén nĩm ke ti,” he tóg. <sup>8</sup> “Ã tỹ nén han ke mũn han fi tóg huri,” he tóg. “Inh kãn fi tóg huri, vẽnh kej tá inh fón ke to,” he tóg. <sup>9</sup> “Ag tỹ vẽnh vĩ sér tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag ti tónh ke mũ gé, kỹ vẽnh kar vỹ fi tỹ nén han mũ tag mẽgmẽn mũ sir, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykren*

*(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)*

<sup>10</sup> Kar kỹ Judas Iscariotes tóg tĩ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag ra, ag mré Jesus jẽnjẽn ke to jykrenjé. Hã ra ù tỹ 12 (ke) ag kã ù vễ, Judas ti. <sup>11</sup> Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir. “Ã mỹ ẽg to jãnkamy vin mũ,” he ag tóg ti mỹ. Hã kỹ tóg: “inh hỹn hẽ ri kenh mũ, ag tỹ ti kãgmĩ jé?” he mũ, Judas ti.

*Ag tỹ Páscoa ko mũ*

*(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)*

<sup>12</sup> Pão jẽgja tũ konh ke kurã ve vễ sir, cordeiro tânh ke kurã vễ sir, Páscoa kã. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mỹ: “ẽg hỹn hẽ tá ã mỹ carneiro sĩ tânh mũ, ẽg tỹ kon jé?” he mũ. <sup>13</sup> Kỹ tóg ùn régre ag jẽgnẽg mũ, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ tóg ag mỹ: “ha ẽmã mág ra mũjẽg,” he mũ. “Tá ajag tóg ù venh ke mũ, goj vyn kỹ jẽ ù. Ẽn nón mũmnĩ,” he tóg. <sup>14</sup> “Ti tỹ ìn kãra rã kỹ ìn tân ẽn mré vĩmnĩ,” he tóg. “Ti mỹ tag tómnĩ,” he tóg. “Ëg Senhor vỹ ã mỹ vẽnh vĩ jẽnẽg mũ, hemnĩ. Ti tỹ ã ìn krẽm Páscoa konh há tóg tĩ, ti mré mũ tĩ ag mré,

hemnĩ ti mỹ,” he tóg, Jesus ti. <sup>15</sup> “Kỹ tóg ajag mỹ ven ke mũ, kroggrog tỹ kynhmỹ nỹ ẽn ti,” he tóg. “Éhé ti nĩ. Tá nén kar vỹ kynkar kỹ nỹtĩ. Ẽg nĩgia vỹ tá nỹtĩ gé. Tá ẽg mỹ han nĩ,” he tóg, ti mré mũ tĩ régre ag mỹ.

<sup>16</sup> Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ẽmã mág ra, kỹ ag tóg sir vég mũ, Jesus tỹ ag mỹ nén tó ja ti. Kỹ ag tóg vẽnjẽn kãn mũ sir, ag tỹ cordeiro ẽn ko jé.

<sup>17</sup> Rã pur kar kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir. <sup>18</sup> Ag jẽg mũ jãvo Jesus tóg ag mỹ: “ajag kãki ù tóg inh vatánh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ inh ven ke mũ,” he mũ. “Inh mré jẽg mũ ù vễ, ki hã sóg tó mũ,” he tóg. <sup>19</sup> Kỹ ag tóg fe kaj he mũ sir. Ti mỹ ag tóg: “inh mỹ vó? Inh mỹ vó?” he kãn mũ sir. <sup>20</sup> Hã ra tóg ag mỹ: “ajag kã ù vễ,” he mũ. “Inh mré pão tỹ kã punpun mũ vễ, pẽnky kãki,” he tóg. “Ẽn vễ mỹr,” he tóg. <sup>21</sup> “Ter jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósin nĩn kỹ. Hã kỹ iser ke vỹ rán kỹ nĩ,” he tóg. “Vãsỹ sóg to rán kỹ nĩ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ pã'i ag mỹ inh ven ke ẽn mỹ tóg vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ. Tĩ mur tũ nĩn ran há tĩ vễ,” he tóg, Jesus ti.

*Santa Ceia*

*(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)*

<sup>22</sup> Ag jẽg nỹtĩ ra Jesus tóg ẽmĩ mãg mũ sir, kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir, ẽmĩ to. Kỹ tóg vẽnh kã kugpãn kỹ ag mỹ vẽnh kãpãm mũ sir, ti mré mũ tĩ ag mỹ. “Inh hã vễ,” he tóg, ẽmĩ to.

<sup>23</sup> Kar kỹ tóg copo vãg mũ gé sir, vinho tỹ ki jẽn kỹ. To tóg Topẽ mré vĩ mũ gé sir, kỹ tóg ùn pir mỹ ven', ven', he mũ sir. Kỹ ag tóg kãmẽ kãn mũ sir. <sup>24</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “inh kyvénh hã vễ,” he mũ. “Vẽnh kar jagfy tóg inh ki kãkutẽnh ke mũ, inh kyvénh ti,” he tóg. “Topẽ vỹ vẽnh kar to há nĩ sór mũ, inh kyvénh tugrĩn,” he tóg. <sup>25</sup> “Ha mẽ,” he tóg. “Inh pi(jé) vinho kron mãn ha'. Kejẽn sóg kron mãn ke mũ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ẽn kã sóg kron mãn mũ,” he tóg.

<sup>26</sup> Ag jẽn kar kỹ ag tóg Topẽ mỹ jãn mũ sir. Jãn kar kỹ ag tóg sir krĩ tỹ Oliveiras ra mũ mũ.

*Jesus tỹ Pedro mỹ tó*

*(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)*

<sup>27</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ajag kar vỹ inh ré kỹ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kỹ tóg rán kỹ

nĩ, hã mẽ. “Û tỹ carneiro ki rĩr tĩ ãn tãnh jé sóg ke mũ, kỹ ti mễg vỹ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, iso, Topẽ ti, ti vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. <sup>28</sup> Hã ra sóg iser kar kỹ rĩr mãn ke mũ. Ën kã sóg ãjag jo tĩnh ke mũ, ga tỹ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

<sup>29</sup> Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ag kar tỹ ã ré kỹ mũ mũ ra isóg ã ré kỹ tĩg ke tũ nĩ,” he mũ, Pedro ti. <sup>30</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre han ke to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg.

<sup>31</sup> Hã ra Pedro tóg vĩ tar han. “Sỹ ã mré ter ke mũ ra sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, Pedro ti. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.

*Getsêmani tá*  
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

<sup>32</sup> Kỹ ag tóg ka kré ra mũ mũ sir. Ka kré ãn jijin hã vỹ: Getsêmani, he mũ. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “nĩgnĩ ra ver, tag ki,” he mũ. “Sỹ ver Topẽ mré vēmén ke vễ,” he tóg, Jesus ti. <sup>33</sup> Kỹ tóg Pedro, Tiago, João ag mỹ: “inh mré kãmũ jêg,” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ e tĩ sir, jũrũn ke tóg mũ sir, Jesus ti. <sup>34</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kỹ inh fe kaj tóg inh mỹ tỹ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nỹtĩmnĩ, nũgnũr tũg nĩ,” he tóg. <sup>35</sup> Kỹ tóg tĩg sĩ han mãn kỹ mũg ke mũ, ga kri nỹ tóg mũ sir. ã jóg mré tóg vĩ mũ sir, “isỹ hẽn ri ke mũn nén venh ke mũ ãn vэг tũ nĩ jé, hora ãn ki,” he tóg. <sup>36</sup> Kỹ tóg: “Aba', panh',” he mũ. “Nén kar han ki kanhró ã tóg nĩ,” he tóg. “Inh jagtar ke tag tỹ tũg' hemnĩ,” he tóg. “Hã ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ, ã tỹ nén han ke mũ ãn hã han nĩ,” he tóg. <sup>37</sup> Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ, hã ra ag tóg nũgnũr ja nĩ, kỹ tóg Pedro mỹ: “Simão, ã mỹ nũr'?” he mũ, “ã mỹ hora pir hã ki nũr tũ kórég?” he tóg ti mỹ. <sup>38</sup> “Nũr tũg nĩ,” he tóg. “Topẽ mré vĩmnĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tỹ mranh sór tũ vễ vễ, hã ra ãjag tóg krój nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg mranh ke mũ,” he tóg.

<sup>39</sup> Kỹ tóg tĩg mãn mũ sir, Topẽ mỹ tó mãn jé. Ti vĩ ãn hã tó mãn tóg mũ. <sup>40</sup> Kỹ tóg ag tá jun mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn nỹtĩ, ag kanẽ krój nỹtĩn kỹ. Hã kỹ ag tỹ ti mỹ vĩnh ke ãn tóg tũ tĩ. <sup>41</sup> Kỹ tóg tá jun tãgtũ han

mãn mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ', vẽnkhãn ja ãjag tóg nĩ,” he mũ. “Gen kỹ,” he tóg. “Pétẽm ti huri, hora ti,” he tóg. “Û tỹ Topẽ vĩ mranh tĩ ag tỹ isenh ke nẽ ha,” he tóg. “Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg. <sup>42</sup> “Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. Û tỹ ag mỹ inh ven mũ tóg jun ke kãtĩg ha,” he tóg.

*Ag tỹ Jesus se*  
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

<sup>43</sup> Jesus tỹ ver tỹ vēmén jẽ ra Judas tóg vēsỹmér jun mũ sir. Û tỹ 12 (ke) ag kã ù vễ, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kãmũ mũ gé. Rógro génh kỹ ag kãmũ mũ, ka kykyv génh kỹ ke gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag pã'i ag vỹ ag jêgnẽ, Topẽ vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. <sup>44</sup> Judas ãn, ù tỹ ag mỹ Jesus ven mũ ãn vỹ ag mỹ vẽnh jykre nĩm ja nĩ. “Sỹ ùn ki nhun ke mũ ãn hã semnĩ. Ën hã pére mũmnĩ,” he ja tóg nĩ, Judas ti. <sup>45</sup> ã tỹ tá jun kỹ tóg vēsỹmér Jesus to grẽn ke kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. Kỹ tóg ti ki nhun ke mũ sir, Judas ti, ón kỹ.

<sup>46</sup> Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ ti ség mũ sir. <sup>47</sup> Jesus mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kỹ polícia ù nĩgrêg kym mũ sir. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág camarada vễ, ti tỹ ùn nĩgrêg kym mũ ãn ti.

<sup>48</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg rógro génh kãmũ mũ',” he mũ, “ka kykyv génh kỹ ke gé” he tóg. “Inh pi(jé) tỹ bandido nĩ',” he tóg. <sup>49</sup> “Kurã kar ki sóg ãjag mré jẽ ja nĩgtĩ, mỹr, Topẽ jo ãn krêm,” he tóg. “Vẽnh kanhrãn kỹ isóg tá nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá iség tũ nĩ vễ mỹr,” he tóg. “Hã ra vãsỹ iso nén rán kỹ nĩ ãn ki kenh ke hỹn,” he tóg.

<sup>50</sup> Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kỹ pétẽ kãn mũ, vẽnh pigju jé, mỹr, ha mẽ.

<sup>51</sup> Hã ra kyrũ ù tóg ti nón tĩ mũ. Vẽnh kãtor tãvĩ ti nĩ. Ti kãgmĩg ag tóg mũ gé. <sup>52</sup> Hã ra tóg kamêg kỹ ã kur ré kỹ vẽnhvãg mũ, ti kator ra.

*Pã'i tỹ Jesus mré vĩ*  
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

<sup>53</sup> Kỹ ag tóg Jesus pére mũ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mỹ. Ti ãn tá ag tóg vẽnhmãn kãn kỹ nỹtĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã.

54 Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Kĩ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ãn vãso ra rã mũ gé. Kĩ tóg polícia ag mré pĩ to tón nĩ nĩ, Pedro ti.

55 Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, ù tỹ ón kĩ Jesus jykre kórég tó mũ ãn. Ti vĩ tugrĩn ag tóg Jesus ti tén sór mũ. Hã ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ. Vẽnh jyvẽn tĩ kar ag tóg ù jãvãnhvãnh mũ, hã ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ gé. 56 Û tỹ hẽn ri ke ag tóg ón kĩ Jesus jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mũ ki krov tũ pẽ nĩ sir, ag tỹ vẽn jykre ù tó', vẽn jykre ù tó' he mũ ra.

57 Kĩ ù ag tóg vãhã jẽgiẽg kĩ nỹtĩn kĩ (ag tóg) ón kĩ ti jykre kórég ù kãmén mũ sir. 58 “Ti tỹ tó mẽ ěg,” he ag tóg. “Topẽ jo ãn tag kókén jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ, vẽn nĩgẽ tỹ há tag ti, he ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tãgtũ ki ù han mãn ke mũ, ěg tỹ ěg nĩgẽ tỹ han vãn ěn han jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus to. 59 Ge ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ, ti jykre kórég ěn vэг tũ ag tóg nĩ.

60 Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jẽgnẽ kĩ (tóg) ag kuju kã jẽ mũ sir. “Ã tỹ nén ù tónh ke mũ mẽ ã mẽ tũ?” he tóg mũ. “Ag hã ne tóg ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé,” he tóg, Jesus mẽ. 61 Hã ra tóg hun ke mũ, nén ù tó tũ tóg nĩ. Kĩ pã'i mág ěn tóg ti mẽ ke mãn mũ. “Ã mẽ tỹ Cristo nĩ?” he tóg, “ěg tỹ ù to: há ti nĩ, he mũ ěn kósĩn mẽ tỹ ã nĩ? ã mẽ tỹ Topẽ kósĩn nĩ?” he tóg.

62 Kĩ Jesus tóg ti mẽ: “hỹ, ãn hã vẽn,” he mũ. “Ěprã ke fi kósĩn ěn vỹ tỹ ãn nĩ. ãn ve jé ãjag tóg ke mũ ha. Û tỹ nén kar han mũ ěn pẽgja tá sóg nĩnh ke mũ. Kãnhkã góg kãmĩ sóg kãtėrenh ke mũ gé,” he tóg.

63 Kĩ pã'i mág ěn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kĩ. Kĩ tóg: “ù tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ ěg nĩ ha,” he mũ. 64 “Ti tỹ Topẽ kato vĩ kónãn ja ěn mẽ ěg huri,” he tóg. “Ěg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg.

“Ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag tugrĩn,” he ag tóg, ag kar ěn.

65 Kĩ ù ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanẽ pãg ag tóg mũ gé sir, kĩ ag tóg ti tãnh kĩ ti mẽ: “ũ nỹ ã tãnh?” he mũ. Kar kĩ polícia ag tóg ti tãnh mũ gé sir, ti kakã ki.

### *Pedro tỹ Jesus to ón*

*(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)*

66 Hã ra Pedro tóg ãn vãso kã nĩ nĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ěn ãn tá. Hã ra pã'i ěn camarada fag vỹ tá nỹtĩ gé, kĩ fag kã ùn pĩr fi tóg Pedro to kãtĩ mũ. 67 Kĩ fi tóg ti vэг mũ sir, ti tỹ pĩ to tón nĩ ra. Kĩ fi tóg ti tugnỹm kĩ ti mẽ: “Jesus mré ã tóg tũg mũ gé,” he mũ, “Nazaré tá ke ěn mré,” he fi tóg ti mẽ.

68 Hã ra Pedro tóg: “vó,” he mũ. “ãn pi(jé) ti ki kãnró nĩ,” he tóg. “Ã tỹ ne tó nẽ?” he tóg. Kĩ tóg ãn jãnkã ra tĩ mũ sir, ãn kãra rã jé. Hã ra galo tóg kyr mũ.

69 Hã ra fi tóg tá ti vэг mũ gé. Kĩ fi tóg tá nỹtĩ ag mẽ ke mãn mũ sir. “Tã jẽ ěn tóg tỹ ag kã ù jẽ gé,” he fi tóg, Pedro to.

70 Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. Kar kĩ tá nỹtĩ ag tóg Pedro mẽ ke mãn mũ. “Ã hỹn tỹ ag kã ù nĩ,” he ag tóg ti mẽ. “Tỹ ã Galilėia tá ke nĩ mẽr,” he ag tóg. “Ã vỹ vỹ tá ke ag vỹ ri ke nĩ,” he ag tóg.

71 Hã ra Pedro tóg ag mẽ: “ãjag tỹ nén tó mũ ěn ki kãgtĩg sóg nĩ mẽr,” he mũ. “ãn ón mũ ra Topẽ tóg ãn vóg kónãn ke mũ vẽn, hã kĩ sóg ón ke tũ pẽ nĩ,” he tóg.

72 Hã ra vėsỹmėr galo tóg kyr mãn mũ. Kĩ Pedro tóg Jesus vĩ to jykren mũ sir, Jesus tỹ ti mẽ nén tó ja ěn to, hã vỹ: “iso ã tóg: ti ki kãgtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr rėgre han to hã,” he mũ. Tag mẽ ěkren kĩ tóg vẽn pėju kĩ nĩ kĩ fỹ nĩ nĩ sir, Pedro ti. Vãhã tóg ti mẽ e tĩ.

## 15

### *Pilatos tỹ Jesus mré vĩ*

*(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)*

1 Tỹ vaj kĩ ag tóg kusã ki Jesus ti jykren mũ jagnẽ mré, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topẽ vĩ to professor ag mré hã ke gé, vẽn jyvẽn tĩ kar ěn ag. Kĩ ag tóg Jesus mrĩnh kĩ ti pėre mũ mũ, Pilatos mẽ ti fėg jé. 2 Kĩ Pilatos tóg ti mẽ: “ã mẽ tỹ Judeu ag pã'i nĩ?” he mũ. Kĩ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

3 Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vỹ tỹ hẽn ri ke han mũ sir. 4 Kĩ Pilatos tóg ti mẽ ke mãn mũ. “Mỹ ã tỹ ag mẽ nén ù tó jãvãnh,” he tóg. “Ha mẽ, ã to ag tóg vĩ kónãn

mág ký nýtĩ,” he tóg, Pilatos ti. <sup>5</sup> Hã ra Jesus tóg ví mǎn tũ nĩ, ký tóg Pilatos mý e tí sir.

*Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he (Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)*

<sup>6</sup> Hã ra Pilatos tóg ag mý Vêse ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festa tỹ Páscoa kar ki. Ti jykre vễ. Ag tỹ ù to ví mũ ên kavãg tóg tĩ. <sup>7</sup> Hã ra ù tóg se ký nĩ, ti jijin hã vỹ: Barrabás, he mũ. Vênh génh kutêm ti ag mré tóg se ký jẽ nĩ, vễnh génh ký ag tóg ù tén ja nĩ, hã ký ag tóg nĩgfénh ký nýtĩ. <sup>8</sup> Ký vễnh kar ên ag tóg Pilatos to mũ mũ sir, ti mý: “êg mý ã tỹ nén han tĩ ên han nĩ,” he jé.

<sup>9</sup> Ký Pilatos tóg ag mý: “mý ãjag mý sỹ Judeu ag pã'i kyvǎn há?” he mũ. <sup>10</sup> Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg véké Jesus to jũ nýtĩ, hã ký ag tóg nén (ũ) tũ to ti se ja nĩ. Hã ra Pilatos tóg ki kanhró nĩ, hã ký tóg ti kavǎn sór mũ. <sup>11</sup> Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vễnh kar ag krĩn ja nĩ, ag tỹ Pilatos mý: “Barrabás hã kava ra,” he jé.

<sup>12</sup> Ký Pilatos tóg ag mý ke mǎn mũ. “Kỹ sóg ti tỹ hẽ ri kenh mũ, ãjag tỹ ù to: Judeu ag pã'i, he mũ ên tỹ?” he tóg. <sup>13</sup> Ký ag tóg prênprêr mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prênprêr ký.

<sup>14</sup> Ký Pilatos tóg ag mý: “e ri ken ký?” he mũ. “Ti kórég tỹ ne han ti?” he tóg ag mý. Hã ra ag tóg prêr mǎn', prêr mǎn' he mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg, prênprêr ký.

<sup>15</sup> Ký Pilatos tóg ag mý hã han sór mũ sir, ký tóg ag mý Barrabás kyvãg mũ sir. Jesus mrǎnmrǎn tóg mũ sir, mrǎn ke jafã tỹ, ký tóg ag mý ti fêg mũ sir, ag tỹ ka to ti sa jé.

*Soldado ag tỹ Jesus vóg kónǎn (Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)*

<sup>16</sup> Ký soldado ag tóg pã'i mág ãn kãra Jesus pére mũ mũ sir, ag vễnh jyvên jafã ên kãra. Ký ag tóg soldado kar ag jé prêr mũ sir. <sup>17</sup> Ti kri ag tóg kur fón mũ, kur kusũg tỹ. Sónh pirĩn ký ag tóg ti krĩ tógfĩg mũ sir. <sup>18</sup> Ký ag tóg ti mý: “viva, Judeu ag pã'i,” he mũ sir, ti nyg ký. <sup>19</sup> Ký ag tóg vǎn tỹ ti krĩ mĩ mrǎnmrǎn mũ sir, ti to ag tóg sugsgũ mũ sir, ký ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tỹ ón ký ti to: “Senhor,” hen ký. <sup>20</sup> Ag tỹ ti nyg kar ag tóg ti ki kunũg mũ, kur kusũg ên ti. Ký ag

tóg ti kur pẽ tỹ ti kãra rãg mũ sir. Ký ag tóg ti pére mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé.

*Jesus tỹ cruz to sa (Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)*

<sup>21</sup> Hã ra ù tóg vǎnh kátá kátĩ mũ, hã vỹ: Cirene tá Simão, he mũ. Alexandre panh vễ, Rufo panh vễ gé. Ti tỹ mĩ mũ ra ag tóg ti mý ví tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé.

<sup>22</sup> Ký ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir ti mré. Gólgota to ken hã vễ, hã vỹ: vễnh krĩ kuka, he mũ êg ví ki. <sup>23</sup> Ký ag tóg ti mý vinho ven mũ, Jesus mý, ka tỹ mirra jênjo grór mré hã, hã ra tóg kron jǎvǎnh nĩ, vễnh kagta ti. <sup>24</sup> Ký ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẽ mý vễnh kǎpǎm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag.

<sup>25</sup> Kusã ki 9 hora vễ sir, ký tóg cruz to ti sãg mũ. <sup>26</sup> Ag tỹ nén tỹ kato ví tóg rán ký nĩ, hã vỹ: “Judeu ag pã'i tỹ rei vễ,” he mũ. Ti kri tóg sa, vễnh rán ti. Ti tỹ nẽji vễsỹ pã'i tỹ rei han mũ to ag tóg ti tén mũ. <sup>27</sup> Ti kóm ag tóg ùn régre ag tỹ cruz to sãg mũ gé, bandido ag. Û vỹ ti pẽgja tá sa, jó ù vỹ ti jakǎnh tá sa. <sup>28</sup> Hã ký tóg nén tỹ ã to rán ký nĩ ên vễ, hã vỹ: “ag mý tóg tỹ ùn jykre pǎno ag mré ke nĩ,” he mũ, Topẽ ví rán ki. Hã ra tóg ge nĩ.

<sup>29</sup> Ký ù tỹ mĩ mũ mũ ag tóg ti nyg' he mũ gé, vỹn vỹn he ký. “Ó,” he ag tóg mý. “ã hã ne tóg: Topẽ jo ãn kókén jé sóg ke mũ, he gé,” he ag tóg. “Kurã tǎgtũ ki sóg ù han mũ, he ã tóg mũ gé,” he ag tóg. <sup>30</sup> “Vễnh kren han ra kema'. Cruz to kátére kema',” he ag tóg ti mý.

<sup>31</sup> Ge ag tóg mũ gé, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ ví to professor ag mré. Ti nyg ag tóg mũ gé, ký ag tóg jagnẽ mý: “ũ krenkren han tóg, hã ra tóg vễnh hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. <sup>32</sup> “Cristo jé cruz to kátére kema', Judeu ag pã'i ti', êg tỹ ve jé, êg tỹ ti ví kri nĩm jé,” he ag tóg. Ký bandido ag, ù tỹ ti kóm cruz to nýtĩ ên ag tóg ti nyg mũ gé.

*Jesus ter (Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)*

<sup>33</sup> Rã tỹ êg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Ký kuty ên tóg hora tǎgtũ tũg mũ. <sup>34</sup> 3 hora ki Jesus tóg prêr mũ sir, jamã hár(a), ký tóg: “Eloí, Eloí, lemá



sabactani?” he mũ. Ëg vĩ ki ãg tóg tag to: “Topẽ, Topẽ, ã tỹ ne jé isovãnh nẽ?” he mũ.

<sup>35</sup> Kĩ tá nỹtĩ ù ag tóg jẽmẽ kũ (ag tóg) jagnẽ mỹ: “ha vé, Elias jé tóg prẽr mũ,” he mũ.

<sup>36</sup> Kĩ ù tóg vẽn hvãg mũ sir; kũ tóg esponja tỹ vinho prãg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kũ tóg tỹ kusón kũ vinho kãra rãg kũ ti mỹ ven mũ sir, ti tỹ ki ùnh' ùnh' ke jé. “Toreg’,” he tóg. “Hẽn ri ke mũn Elias kãtĩ mũ, ti kãtérem jé,” he tóg.

<sup>37</sup> Hã ra Jesus tóg prẽr mág (pẽ) han kũ hun ke mũ sir. <sup>38</sup> Hã ra Topẽ jo ãn krẽm kur tỹ jãnkã nife tóg jaran ke mũ, ti jar tóg vẽn kãkym ke kãn mũ sir.

<sup>39</sup> Hã ra capitão tóg ti vэг jẽ nĩ. Ti prẽr mэг tóg mũ, ti tỹ hun ke ãn mэг tóg mũ, kũ tóg: “vẽn vĩ há ja vэг,” he mũ. “Topẽ kósin ja vэг” he tóg.

<sup>40</sup> Kũ ùn tỹtã fag tóg tá nỹtĩ gé. Kuvar há tá nỹtĩ kũ fag tóg ti vэг nỹtĩ nĩ. Fag kã ù fi vỹ tóg tỹ Maria Madalena fi nĩ, kũ ù fi tóg tỹ Salomé fi nĩ gé, kũ ù fi tóg tỹ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago sĩ mỹnh tag fi. <sup>41</sup> ùn tỹtã ãn fag tóg ti nón mũ ja nĩgtĩ, ti tỹ Galiléia mĩ tĩ mũn kũ. Tá fag tóg ti ki rĩr ja nĩgtĩ gé. Kũ ùn tỹtã tỹ hẽn ri ke fag tóg ti ve kũ nỹtĩ gé, ti tỹ cruz to sa kũ, ti mré Jerusalém ra mũ ja ãn fag.

#### *Ag tỹ vẽnh kej tá ti fi*

*(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)*

<sup>42</sup> Rãké tóg nỹ ha, nén kar han jé kurã vэг sir, hã vỹ: vẽnhkãn ke jo kurã ãn, he mũ.

<sup>43</sup> Hã ki Arimatéia tá José tóg Pilatos mỹ ke mũ, ti tỹ ti mỹ Jesus fãr fi jé. Arimatéia tá José tóg tỹ vẽnh jyvẽn tĩ ag kã ù nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ. Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ve sór tóg tĩ gé. ãn hã vỹ tóg mũmэг vãn kũ Pilatos mỹ Jesus fãr to vĩ mũ.

<sup>44</sup> Kũ Pilatos tóg: “kũ ti mỹ ter huri’?” he mũ. Kũ tóg capitão jé prẽr kũ ti mỹ: “ti mỹ ter huri’?” he mũ, “mỹ vãsỹ?” he tóg.

<sup>45</sup> Kũ capitão tóg: “hỹ,” he mũ. “Ter ti huri,” he tóg. Kũ Pilatos tóg José mỹ Jesus fãr ti fig mũ sir. <sup>46</sup> Kũ tóg sir kur kupri kym mũ, ùn há tãvĩ. Kũ tóg Jesus kãtérem mũ. Kur ãn tỹ tóg ti pãg mũ. Kũ tóg vẽnh kej kãtã ti finh tĩ mũ sir, pãró nor kãkã. ag tỹ pãró nor han ja kãkã. Kũ tóg pó tỹ nĩfẽn mũ sir, ti jy. <sup>47</sup> Hã ra Maria Madalena fi tóg vэг mũ

sir, ag tỹ ti fi ti, Maria fi mré hã, José mỹnh fi.

## 16

### *Jesus rĩr mãn*

*(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)*

<sup>1</sup> Vẽnhkãn ke kurã tũg kũ Maria Madalena fi tóg nén ger há mág mũ, Salomé fi ke gé, Maria fi ke gé, Tiago mỹnh ãn fi. Fag tỹ ti fãr ger há han sór vэг. <sup>2</sup> Kũ semana kurã ve ki fag tóg kusã (pẽ) ki ti kej ra mũ mũ, rã tỹ jun ke kũ sa ra. <sup>3</sup> Mũn kũ fag tóg jagnẽ mỹ: “ũ nỹ hỹn ãg mỹ ti kej ti nón mũ', tá', pó tỹ nife ãn ti'?” he mũ. <sup>4</sup> Hã ra fag tóg vẽnh jo vэг mũ, ti kej tá, hã ra tóg nor nỹ nĩ, pó mág ãn tóg tĩn kũ nĩ nĩ sir.

<sup>5</sup> Tá junjun kũ fag tóg ti kej kãra ge mũ sir, kũ fag tóg kãtã kyrũ vэг mũ, hã ra tóg ti nỹgia pэгja tá nĩ nĩ, kur kupri tu kũ. Kũ tóg fag mỹ e tĩ, mỹr, ha mэг. <sup>6</sup> Kũ kyrũ ãn tóg fag mỹ: “vẽnhmỹ' he tũg,” he mũ. “ãjag hỹn Jesus jãvãn mũ, Nazaré tá ke ti,” he tóg, “ag tỹ cruz to ùn sãg mũ ãn ti,” he tóg. “Rĩr ti jẽ nĩ, tag ki ti tũ nĩ ha,” he tóg. “Ag tỹ ti fi ja hã vэг ha,” he tóg. <sup>7</sup> “Kur Pedro mỹ tónh mũ jэг, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé,” he tóg. “Ag mỹ: ãjag jãmĩ tóg tũg mũ něji, hemnĩ, Galiléia ra, hemnĩ. Tá ãjag ti venh mũ, hã kũ tóg ãjag mỹ to ja nĩ, hemnĩ,” he tóg, fag mỹ, kyrũ ti.

<sup>8</sup> Kũ fag tóg ti kej tá fũrũrũn kũ pa mũ. Pétẽ fag tóg sir mũ mũ, fag mỹ e tĩn kũ, fag tỹ jũrũn ke kũ. Kũ fag pi(jé) ù mỹ nén ù tó mũ mỹr', fag kanẽ jur kũ.

### *Maria Madalena fi tỹ ti ve*

*(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)*

<sup>9</sup> Jesus tỹ kusã ki rĩr mãn kũ, ti tỹ semana ki kurã ve ãn ki rĩr mãn kũ tóg Maria Madalena fi mỹ vẽnh ven vén mũ, ti tỹ ùn ki vэгjagrẽ kórэг tỹ 7 (ke) pan ja ãn fi mỹ. <sup>10</sup> Kũ fi tóg tĩ mũ, ti mré nỹtĩ ag mỹ tó jé, ag fe kaj nỹtĩn kũ, ag kygfỹ' hen kũ. <sup>11</sup> Hã ra ag tóg kri nĩm tũ nĩ, fi tỹ ag mỹ kãmén mũ ra, ti tỹ rĩr nĩ ãn ti, fi tỹ ã tỹ ti ve ja ãn kãmén mũ ra.

### *ũn régre ag tỹ ti ve*

*(Lc 24.13-35)*

<sup>12</sup> Kar kũ tóg ùn régre ag mỹ vẽnh ven mũ gé sir. Ag mỹ tóg vэгỹ ùn kũ tĩ nĩ. Ag mũ ra ag tóg ãpry kri ti vэг mũ. <sup>13</sup> Kũ ag tóg vỹnvỹn ke kũ (ag tóg) ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ tó mũ gé sir,

Jesus mré mũ tĩ ù ag mỹ, hã ra ag tóg ag vĩ kri fig tũ nĩ gé.

*Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ vãnh ven*

*(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)*

<sup>14</sup>Vãhã tóg ù tỹ 11 (ke) ag mỹ vãnh ven mũ gé, ag pin kỹ, ag jëg nỹtĩ ra. Kỹ tóg ag mỹ vĩ tar han mũ, ag tỹ kri nĩm jãvãnh nỹtĩn kỹ, ag tỹ to jykrén tũ nỹtĩn kỹ. “Ãjag hã ne tóg ù tỹ inh vég mũ ên fi vĩ kri fi ja tũ nĩ, ù tỹ inh vég mũ ên ag vĩ kri nĩm ja tũ ãjag nĩ gé,” he tóg. “Ag tỹ inh rĩr mãn vég mũ ra ãjag tóg kri fi ja tũ nĩ,” he tóg. <sup>15</sup>Kỹ tóg ag mỹ: “ga kri mũ kỹ êmã kar mĩ vãnh vĩ sér kãmên nĩ, Topẽ tỹ há(r) ag kar mỹ,” he mũ. <sup>16</sup>“Û tỹ ãjag vĩ kri fig mũ ên ag vĩ krenkren ke mũ, ù tỹ inh ki ge kỹ kygpe kỹ nỹtĩ ên ag vĩ krenkren ke mũ,” he tóg. “Hã ra ù tỹ kri fig tũ ên vĩ kren ke tũ nĩ, ù tỹ inh ki rã tũ ên vĩ kren ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>17</sup>“Û tỹ inh ki ge mũ ên ag vĩ milagre venh ke mũ inhhã,” he tóg. “Tag ve jé ag tóg ke mũ, ha mẽ. Vãnh jagrẽ kórég pan jé ag tóg ke mũ, iyykre tỹ,” he tóg. “Ûn vĩ ù ag vĩ tó jé ag tóg ke mũ,” he tóg. <sup>18</sup>“Ag tỹ kejẽn pỹn kãgmĩg mũ ra, ag tỹ kejẽn veneno kron mũ ra tóg ag tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ûn kaga ag mẽgmẽ jé ag tóg ke mũ gé, ag nĩgé tỹ, kỹ ag tóg sir ag tỹ há' henh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã jóg ra tĩg*

*(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)*

<sup>19</sup>Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó kar kỹ tóg kanhkã ra tãpry mũ sir, kỹ tóg tá jun kỹ (tóg) Topẽ pëgja tá nĩ mũ. <sup>20</sup>Kỹ ag tóg mũ mũ sir, êmã kar mĩ hã, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ ag tóg tugtó mũ, vãnh vĩ sér ên ti, kỹ ãg Senhor tóg ag mré han tĩ nĩ, ag vĩ kóm tóg vãnh kar tỹ nèn han vãnh ên hyn han mũ. Hã vễ.

## LUCAS TÏ RÁ

<sup>1</sup> Lucas tÏ rá vë. SÏ ã mÏ rán vë, Teófilo'. Û tÏ hën ri ke ag vÏ to jykrén, ag tÏ kãmén jé, ãg tÏ Jesus to nén ki kanhró nÏtÏ ãn ti, Topë tÏ ti jënë ja ãn ti, kÏ ag tóg rán huri. <sup>2</sup> Û tÏ ti vég mÏ ag tóg ãg mÏ kãmén ja nÏgtÏ, ù tÏ ti ví tó tÏ ag, ù tÏ ti mré mÏ ja ãn ag. Ën ag tÏ nén tó rán ag tóg huri, ù ag. <sup>3</sup> KÏ sóg vãhã rán to jykrén mÏ gé sir, ha mÏ. Jesus kãme mÏ kãn ja inh nÏ ha, ti mur mré hã, kÏ sóg ti tÏ nén han mÏ mÏ kãn gé. Hã kÏ sóg ã mÏ Jesus kãme rán mÏ sir. Komëh hã sóg rán kãn sór mÏ.

TÏ ã tóg pã'i mág nÏ, Teófilo'. <sup>4</sup> MÏ ã huri, Jesus kãme ti. SÏ ã mÏ rán vë, ã tÏ ti tÏ ki hã tó ja mën jé sir.

### *João Batista mur ke tó*

<sup>5</sup> Kejën Herodes tóg tÏ Israel ag pã'i mág tÏ rei nÏ, ga tÏ Judéia tá. KÏ Topë tÏ ki rÏr tÏ ù tóg nÏ nÏ, ti jiji hã vÏ: Zacarias, he mÏ. Ti jóg'jóg ve jÏjÏn hã vÏ: Abias, he mÏ. Arão krë'krë ù vë, Abias ti. Semana pir ki tóg Topë tÏ ki rÏr tÏgtÏ, Abias ti. Ti semana ki ti krë'krë tÏ Zacarias ãn tÏ ki rÏr vë, ti tÏ tÏ Abias krë'krë nÏn kÏ.

PrÏ ti nÏ, Zacarias ti, kÏ ti prÏ fi jiji hã vÏ: Isabel, he mÏ. Arão krë'krë fi vë gé, Isabel fi.

<sup>6</sup> Ën fag vÏ vënh jykre kuryj han tÏ, kÏ fag jykre vÏ kuryj nÏtÏ, Topë mÏ. Ti ví ki króm fag tóg tÏ, ãg Senhor vÏn ki. Ti tÏ ãg jÏvën han fag tóg tÏ, kygnë sór tÏ fag tóg nÏgtÏ. <sup>7</sup> Hã ra fag krë tóg tÏ tÏ. KurÏ fi tóg nÏ, Isabel fi, hã kÏ fag tóg krë tÏ nÏtÏ. Krë tÏ nÏtÏ ki fag tóg kófa nÏtÏ ha.

<sup>8</sup> Kejën Zacarias tóg ã semana pétëm mÏ sir, ti tÏ Topë tÏ ki rÏr jé. KÏ tóg cidade tÏ Jerusalém ra tÏ mÏ, Topë tÏ ki rÏr jé. Tá jun kÏ ag tóg jogar he mÏ, ag tÏ ù tÏ Topë mÏ ger há pÏn ke mÏ ãn ve jé, incenso ãn ti. <sup>9</sup> Ag jykre vë, ag tÏ to jogar he sór ti. Ag tÏ to jogar hen kÏ tóg tÏ Zacarias nÏ sir, kÏ tóg Topë jo ãn kãra rá mÏ sir, ti mÏ pÏn jé, ger há ãn ti. <sup>10</sup> Ti tÏ Topë jo ãn krëm pÏn kÏ vënh kar tóg re tá nÏtÏ nÏ, Topë mré vÏn kÏ. Zacarias tÏ Topë mÏ pÏn kÏ ag tóg Topë mré vÏ nÏtÏ nÏ, re ki, ùn e ãn ag.

<sup>11</sup> KÏ tóg ti mÏ pÏn mÏ sir. KÏ Topë tÏ jënë jafã vÏ ti mÏ vënh ven mÏ. Topë mÏ ger há pÏn jafã vÏ tá jë nÏ, ãn kãtã. Mesa ãn pëgia tá tóg jë nÏ, Topë tÏ jënë jafã ti. <sup>12</sup> Zacarias tÏ ti ve kÏ tóg jÏrÏn ke mÏ. Ti mÏ tóg e tÏ, ti tÏ ti ven kÏ. <sup>13</sup> Hã ra tóg ti mré vÏ mÏ, Topë tÏ jënë jafã ti. KÏ tóg ti mÏ: "Zacarias'," he mÏ. "Kamëg tÏg nÏ," he tóg. "Topë vÏ ã tÏ ti mÏ nén to vÏ mÏ ãn mÏ, kÏ tóg ã mÏ han ke mÏ ha. Fi kufyg jé ã tóg ke mÏ, ã prÏ fi, Isabel fi. Fi tÏ ti ve kÏ tóg gré nÏnh mÏ, ã kósin ti, ha vemnÏ," he tóg, Topë tÏ jënë jafã ti. "KÏ ã tÏ ti jÏjÏ han kÏ: João, hemnÏ," he tóg mÏ. <sup>14</sup> "KÏ tóg ã mÏ sér tÏnh mÏ. Æ fe tóg mÏn kenh mÏ. Û tÏ hën ri ke ag mÏ tóg há tÏnh mÏ, fi tÏ ti ven kÏ. <sup>15</sup> Topë vÏ ti tÏ ùn mág han ke mÏ. Vinho vóg ke tÏ tóg nÏ, goj fa vóg ke tÏ tóg nÏ gé. Ti vãkre vë. Topë kuprÏg vÏ tÏ ti jagrë nÏnh mÏ, fi tÏ ver ti vég tÏ ki. <sup>16</sup> Israel ag mÏ tóg Topë vÏ tónh mÏ, kÏ ù tÏ hën ri ke ag vÏ ti ví mÏ kÏ kri fi kÏ ãjag jykre tovãnh ke mÏ. Topë jykre hã han jé. <sup>17</sup> Ëg Senhor jo tóg tÏg ke mÏ gé. VãsÏ Topë ví tó tÏ tÏ Elias jykre han jé tóg ke mÏ. Elias vÏ Topë kuprÏg tÏ jagrë ja nÏgtÏ, kÏ tóg jykre tar han ja nÏgtÏ. Ën jykre han jé tóg ke mÏ. Æ kósin tag tÏ ag jÏvën kÏ ag panh tóg ãjag krë mré vënh jykre pir han ke mÏ. Û tÏ Topë ví mÏnhan tÏ ãn tóg vënh jykre kuryj han sór ke mÏ gé, ù tÏ Topë ví ki króm tÏ ãn ri ke. Hã ki tóg vënh kar jykre tÏ há' henh ke mÏ, ag kugrynh kÏ, ã kósin tag ti. Topë mÏ tóg ag jykre tÏ há' henh mÏ, Cristo tÏ kãtÏg ken jo, ag tÏ ti jãvãnh jé," he tóg mÏ, Topë tÏ jënë jafã ti, Zacarias mÏ.

<sup>18</sup> KÏ Zacarias tóg ti mÏ: "hã ra sóg kófa nÏ ha," he mÏ. "Kar inh prÏ fi vÏ kófa nÏ gé, inh mré. KÏ inh hÏn hÏ ri kenh mÏ? Inh mÏ tá krÏg mÏ vÏ?" he tóg. <sup>19</sup> KÏ Topë tÏ jënë jafã tóg ti mÏ: "tÏ sóg Gabriel nÏ," he mÏ. "Topë nÏgia tá inh jÏgtÏ. Hã ra tóg inh jënë, sÏ ã mré vÏ jé, sÏ ã mÏ vënh vÏ sér tag tó jé," he tóg. <sup>20</sup> "Ha vé, ví vãnh nÏ jé ã tóg ke mÏ ha, ha vemnÏ. Ví vãnh nÏ ki ã tóg isÏ ã mÏ nén tó mÏ kurã ãn pétëm ke mÏ. Æ hã ne tóg sÏ ã mÏ ví kri nÏm tÏ nÏ'. Ti kurã ki ã tóg venh mÏ, sÏ ã mÏ nén tó ja ti. Æ tÏ inh ví kri fig tÏ nÏn kÏ ã tóg ví vãnh nÏnh mÏ ha," he tóg, Topë tÏ jënë jafã ti.

<sup>21</sup> Hã ra vënh kar ên tóg re tá nýtĩ nĩ, Zacarias jãvãnh kÿ. Ag mÿ tóg e tĩ, ti kãkutẽ vãnh han kÿ, Topẽ jo ãn kãtã. <sup>22</sup> Vãhã tóg kãkutẽ mÿ, hã ra tóg sir vĩ vãnh jẽ. Kÿ tóg ag mÿ ven mÿ, ã nĩgẽ tÿ. Hã ki ag tóg ki kanhrãn mÿ sir, ti tÿ nén nẽ ve ja ên ti, Topẽ jo ãn kãtã.

<sup>23</sup> Ti vĩ vãnh nĩn ki ti rãnrãj tóg kejẽn tũ' he mÿ sir, ti tÿ Topẽ tũ ki rĩr ên ti. Kÿ tóg ã ãn ra tĩ mÿ sir. <sup>24</sup> Ti tÿ ã ãn tá jun kar kÿ ti prũ fi tóg kejẽn kufyg mÿ sir, Isabel fi. Kÿ fi tóg vënh péju kÿ nĩ nĩ sir, fi mÿ sér tĩn kÿ. Kysã tÿ 5 (ke) han fi tóg, vënh péju kÿ nĩ ki. <sup>25</sup> "Topẽ hã ne inh jagãgtãn'," he fi tóg mÿ. "Inh ve tóg, kÿ tóg inh mÿ'ãg tÿ tũg' hé. Inh kurĩ to fag tóg: "Topẽ hÿn fi to kórég nĩ," he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg fag vĩ tÿ tũg' hé, Topẽ ti," he fi tóg mÿ. Hã kÿ fi tóg kufyg mÿ sir, ã kósin vãnh (hã) ra.

### *Jesus mur ke tó*

<sup>26</sup> Fi kufy nĩ ki kysã tÿ 6 vë sir, kÿ Topẽ vÿ ã tÿ jẽnẽ jafã jẽnẽg mÿ, ti tÿ Jesus mur ke tónh tĩg jé, Gabriel ên ti. Kÿ tóg ga tÿ Galiléia ra tĩ mÿ, cidade tÿ Nazaré ra. <sup>27</sup> Tá tátãg ù fi tóg nĩ nĩ. Ûn mén ja tũ fi vë. Fi jijin hã vÿ: Maria, he mÿ. Fi mén ken hã vÿ: José, he mÿ. Davi krẽ'krẽ ù vë, José ti, fi mén ke ên ti. <sup>28</sup> Fi hã mÿ tóg vënh ven mÿ sir, Gabriel ti, kÿ tóg fi mÿ: "ã mÿ há?" he mÿ. "Topẽ vÿ ã jagãgtãn, kÿ tóg ã vég mÿ," he tóg mÿ. <sup>29</sup> Fi tÿ ti ve kÿ fi tóg jũrũn ke mÿ. Ti vĩ tóg fi mÿ e tĩ, kÿ fi tóg to jykrén mÿ sir, ti vĩ to. "Ti tÿ ne tó nẽ, hÿn?" he fi tóg mÿ, to jykrén kÿ.

<sup>30</sup> Kÿ Topẽ tÿ jẽnẽ jafã tóg fi mÿ: "kamẽg tũg ra," he mÿ. "Topẽ vÿ ã jagãgtãn mÿr," he tóg. <sup>31</sup> "Ha vé, kufyg jé ã tóg ke mÿ," he tóg. "Kÿ ã tóg kósin ke mÿ. ã tÿ ti jyjyn kÿ ti mÿ: Jesus, hemnĩ," he tóg, Topẽ tÿ jẽnẽ jafã ti, fi mÿ. <sup>32</sup> "Tÿn ùn mág jẽnh ke mÿ, ã kósin tag ti, kÿ ag tóg ti to: ù tÿ kynhmÿ nĩ ên kósin, henh ke mÿ. Kÿ ãg jóg tÿ Topẽ vÿ ti tÿ pã'i mág han ke mÿ, vãsÿ ti jóg'jóg ve tÿ Davi jëgja kã. <sup>33</sup> Kÿ tóg tÿ pã'i nĩ sir, Jacó krẽ kar to pã'i. Ti tÿ tÿ pã'i nĩ tag vÿ tũ' henh ke tũ nĩ. Tÿ pã'i han kÿ tóg nĩ nĩ," he tóg, Gabriel ti.

<sup>34</sup> Kÿ fi tóg ti mÿ: "hã ra sóg ù mré nÿ ja tũ nĩ ver," he mÿ. "Kÿ inh hẽ ri kenh mÿ?" he fi tóg ti mÿ. <sup>35</sup> Kÿ tóg fi mÿ: "Topẽ kuprĩg vÿ ã kri tĩnh mÿ," he mÿ, "kÿ ti kãnhvég vÿ

ã kri tĩnh mÿ gé, kÿ tóg ã jykre tÿ ã kósin ti han ke mÿ, Topẽ ti. Hã kÿ ag tóg ti to: Topẽ tũ, henh ke mÿ, ã tÿ ùn venh ke ên to. Topẽ kósin, he jé ag tóg ke mÿ, ti to. <sup>36</sup> Ha vé, ã mré ke fi vÿ kufy nĩ, Isabel fi. Ûn gré ve jé fi tóg ke mÿ. ã kófa (hã) ra fi tog kufy nĩ. Kysã tÿ 6 (ke) han fi tóg huri, kufy nĩ ki. Fi to ãjag tóg: kurĩ fi tóg nĩ, he tĩ vë, hã ra fi tóg kufy nĩ ha. <sup>37</sup> Topẽ hã ne nén kar han há nĩ', hã kÿ tóg fi mÿ han. Kÿ tóg ã mÿ han ke mÿ gé, sÿ ã mÿ tó mÿ tag ti," he tóg, Gabriel ti. <sup>38</sup> Kÿ fi tóg ti mÿ: "há ti nĩ," he mÿ. "Tÿ sóg Topẽ camarada nĩ mÿr, ti tũ pẽ. Kÿ tóg inh mÿ há tĩ, ã tÿ inh mÿ tó mÿ tag ti," he fi tóg ti mÿ. Kÿ tóg tĩ mÿ sir, Topẽ tÿ jẽnẽ jafã ti.

### *Maria fi tÿ Isabel fi venh tĩ*

<sup>39</sup> Ti tĩg kar kÿ Maria fi tóg tĩ mÿ gé sir, Isabel fi jamã ra. Pãnónh e tá tóg nĩ, fi jamã ti, ga tÿ Judéia tá. Fi tÿ ra tĩg kÿ fi tóg fũrũn tĩ mÿ. <sup>40</sup> Fi tÿ Zacarias ãn tá jun kÿ fi tóg Isabel fi mÿ: "ã mÿ há?" he mÿ. <sup>41</sup> Kÿ Isabel fi tóg fi vÿ mæg mÿ, kÿ fi kósin tóg vo mÿ, fi kãki. Kÿ Topẽ kuprĩg vÿ fi krĩn mÿ. <sup>42</sup> Kÿ fi tóg prër mÿ. "Topẽ tóg ã ve há han, fag kar kãmĩ tóg ã kuprëg," he fi tóg fi mÿ. "Kÿ Topẽ vÿ ã kósin ve há han mÿ gé, ã tÿ ùn venh ke ti. <sup>43</sup> Inh Senhor mÿnh fi hã ne tóg inh venh kãtĩ mÿ', kÿ tóg inh mÿ e tĩ'," he fi tóg fi mÿ. <sup>44</sup> "Ha vé, isÿ ã vÿ mÿ kÿ inh kósin tóg vo ja nĩ, inh kãki. Ti mÿ tóg sér tĩ, ã vÿ ti. <sup>45</sup> ã hã ne tóg Topẽ vÿ kri fi', ti tÿ ã mÿ vënh vÿ jẽnẽn kÿ. Hã kÿ tóg ã ve há han, Topẽ ti. ã tÿ ti vÿ kri nĩm kÿ ã tóg venh ke mÿ, ti tÿ ã mÿ nén tó ja ti," he fi tóg, Isabel fi, Maria fi mÿ.

### *Maria fi jãn*

<sup>46</sup> Kÿ Maria fi tóg ke mÿ gé. "Topẽ mÿ sóg vÿ há han sór mÿ," he fi tóg. "Inh mÿ tóg tÿ ùn mág nĩ, ãg Senhor ti. <sup>47</sup> Kÿ inh fe tóg mrin ke mÿ, isÿ tÿ Topẽ tũ nĩn kÿ, isÿ tÿ ãg kren han tĩ ên tũ nĩn kÿ. <sup>48</sup> Inh ki tóg ãvãnh mÿr. Tÿ sóg ti camarada nĩ. Tÿ sóg ùn sÿ nĩ, hã ra tóg inh ki ãvãnh. Kÿ vënh kar tóg iso: "Topẽ vÿ fi ve há han," henh ke mÿ, inh krẽ'krẽ kar ke gé, ãprã ke krẽ kar ke gé. <sup>49</sup> Topẽ hã ne inh mÿ ãg tÿ nén han vãnh han'. Tar ti nĩ, Topẽ ti, hã kÿ tóg han, inh mÿ. Jykre kuryj ti nĩ, Topẽ ti, kÿ ti jiji tóg ãg mÿ mÿ há tĩ. <sup>50</sup> ãg jagãgtãn tóg nĩgtĩ, ãg jóg'jóg ve ag ke gé, ãg

panh ag ke gé, ãg ke gé, ãg krẽ kar ke gé. Û tỹ ti kamẽg mũ kar jagãgtãn tóg nĩgtĩ mỹr, ha mẽ. <sup>51</sup> Jykre (ka)mẽ tóg nĩ, kỹ tóg ãg tỹ nén han vãn hyn han tĩ. Û tỹ: “vẽsóg ki inh nén kar han tĩ,” he mũ ãn ag jykre tỹ tóg tũg' henh ke mũ,” he fi tóg. <sup>52</sup> “Pã'i mág ag tỹ tóg ùn kãsir han, Topẽ ti. Kỹ tóg ùn kãsir ag tỹ ùn mág han. <sup>53</sup> Ûn jagãgtar ag fónfan tóg mũ, nén ù há tỹ, ù tỹ ti vĩ mẽ sór mũ ag. Ûn rico ag mỹ tóg: “ha mũ jẽg,” hé, kỹ tóg ag mỹ nén ù nĩm tũ nĩ, kỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ ha, ù tỹ ti vĩ mẽ jãvãn ãn ag. <sup>54</sup> Israel ag jagãgtãn tóg mũ, ã camarada ag, ã tỹ vãsỹ ag jagãgtãn tĩ ãn to jykrén kỹ. ãg hã vẽ, ãg jagãgtãn tóg. <sup>55</sup> ãg jóg'jóg ve ag mỹ tóg tó ja nĩ, Abraão mỹ, ti krẽ ag mỹ ke gé, ti tỹ ãg jagãgtãn ke ti. Kỹ tóg ã vĩ ãn to jykrén kỹ han, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ti. Ti tỹ ãg jagãgtãn ke ãn tóg tũg' he jãvãn nĩ,” he fi tóg, Maria fi. Fi tỹ Topẽ mỹ vĩ há han hã vẽ.

<sup>56</sup> Kar fi tóg kysã tãgtũ han mũ sir, Isabel fi mré, kỹ fi tóg ã jamã ra vỹn ke mũ sir.

### *João Batista mur*

<sup>57</sup> Fi tĩg kar Isabel fi vỹ fi kósin venh ke kurã pêtẽm mũ sir, kỹ fi tóg vég mũ. Hã ra tóg gré nỹ, fi kósin ti. <sup>58</sup> Kỹ fi rã nỹtĩ fag vỹ vég mũ, fi kanhkã fag ke gé. Topẽ tỹ fi jagãgtãn mẽg fag tóg mũ. Kỹ tóg fag mỹ sér tĩ sir, fi mré, fi kósin to.

<sup>59</sup> Kurã tỹ 8 (ke) ki ag tóg fi tá junjun mũ, ag tỹ ti gré junun fãr kym jẽ. Kỹ ag tóg ti jyjy to jykrén mũ gé, hã vỹ: Zacarias, he mũ. Ti panh jiji tó sór ag tóg mũ, ti mỹ. <sup>60</sup> Hã ra ti mỹnh fi tóg: “vó,” he mũ. “João, he jẽ tóg ke mũ, ti jyjy ti,” he fi tóg mũ. <sup>61</sup> Kỹ ag tóg fi mỹ: “ã kanhkã jiji tũ vẽ hã ra,” he mũ. <sup>62</sup> Kỹ ag tóg ti panh ki jẽmẽ sór mũ. ãjag nĩgé tỹ ag tóg ti mỹ: “ti jyjy hỹn hẽ ri kenh mũ?” he mũ, ti panh mỹ, ag nĩgé tỹ. <sup>63</sup> Kỹ tóg ki rán jafã to vĩ mũ, Zacarias ti, kỹ tóg rán mũ. “Ti jijin hã vỹ: João, he mũ,” he tóg, vẽn rán ki. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir. <sup>64</sup> Kỹ vãhã ti vĩ tóg punh ke mũ. Ti nũnẽ tóg krónh ke mũ, kỹ tóg vĩ mũ sir, Topẽ mỹ vĩ há han tóg mũ, ti mỹ sér tĩn kỹ.

<sup>65</sup> Kỹ fag rã nỹtĩ kar vỹ kamẽg mũ. Kỹ vẽn vĩ ãn tóg vẽn kar kri rũm mũ, ga tỹ Judéia kar mũ hã. Vẽn kar tóg tỹ vẽn kãn mũ. <sup>66</sup> Kỹ ù tỹ mẽg mũ fag vỹ to jykrén mũ.

“Gĩr tag hỹn hẽ ri kenh mũ,” he fag tóg mũ. Topẽ vỹ ti ki rĩr há han, hã kỹ tóg fag mỹ e tĩ.

### *Zacarias tỹ Topẽ mỹ vĩ há han*

<sup>67</sup> Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ti panh tỹ Zacarias krĩn mũ, kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ.

<sup>68</sup> “Tỹ ti ùn mág jẽ, ãg povo tỹ Israel kri, ãg Senhor ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ. ãg ki tóg ãvãn nĩgtĩ, Topẽ ti, ti tỹ ti tũ ag krenkren han jẽ. ãg hã vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ,” he tóg.

<sup>69</sup> “Ti camarada tỹ Davi krẽ'krẽ ãn vỹ ãg krenkren han ke mũ, ãg tỹ ti vĩ jẽmẽn kỹ. Ûn mág pẽ vẽ, Davi krẽ'krẽ ãn ti. Topẽ tỹ ãg mỹ nén han hã vẽ. <sup>70</sup> Hã kỹ tóg tó ja nĩ, vãsỹ. Ti vĩ tó tĩ ag vỹ tugtó ja nĩ, vãsỹ, ãg si ag, ti tũ ag. <sup>71</sup> Û tỹ hẽn ri ke ag vỹ ãg kato tẽgtẽ mũgtĩ, hã ra tóg ãg krenkren han mũ, ag to, ù tỹ ãg to kórég tãvĩ nỹtĩ ag to. <sup>72</sup> Ti tỹ ãg jóg'jóg ve ag mỹ tó ja ãn han ja tóg nĩ, ãg jagãgtãn kỹ, Topẽ ti. Ag mré jykrén ja tóg nĩ, Topẽ ti. ãn to jykrén ja tóg nĩ, kỹ tóg ki króm ja nĩ sir, Topẽ ti. <sup>73</sup> ãg jóg'jóg ve tỹ Abraão mỹ tóg vẽn vĩ mág han ja nĩ, Topẽ ti. <sup>74</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “ag krenkren han jẽ sóg ke mũ, ã krẽ ag, ag kato tẽgtẽ mũ ag to, ha vemnĩ,” he ja nĩ. “Sỹ ke há vẽ. Sỹ ag krenkren han kỹ ag tóg sir jatun mỹ isũ han ke mũ, mũmẽg tũ nĩn kỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti. <sup>75</sup> “Nén ù vẽn mỹ han ke tũ ag tóg nĩgtĩ, kurã kãtĩg ke mũ ãn kã. Vẽn jykre kuryj tãvĩ han jẽ ag tóg ke mũ, isũ han kỹ. Ag tỹ ga kri mũn kỹ ag tóg han ke mũ, isũ ti. Kurã kar ki ag tóg sir inh jykre hã han ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ti, Abraão mỹ,” he tóg, Zacarias ti.

<sup>76</sup> Kỹ tóg ã kósin mỹ: “ha vé, vỹ,” he mũ. “Sĩ ã tóg nĩ ver. Û tỹ kynhmỹ nĩ ãn vĩ tó jẽ ã tóg ke mũ, kỹ ag tóg ã to: “Topẽ vĩ tó ti tĩ,” henh ke mũ. “ãg Senhor jo ã tóg tĩnh mũ, ã tỹ ti japry kure ri ke han jẽ, ã tỹ ti jamĩn kurynh ri ke han jẽ, ã tỹ vẽn kar mỹ Topẽ vĩ tón kỹ,” he tóg. <sup>77</sup> “Ag kanhrãn jẽ ã tóg ke mũ, Topẽ tỹ ãg krenkren han sór ãn to. ãg tỹ ti vĩ mranh tỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón ke mũ, hã ki tóg ãg krenkren han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg, Zacarias ti. <sup>78</sup> “Topẽ tỹ ãg jagãgtãn hã vẽ, ti tỹ ãg to há tãvĩ nĩn kỹ. ãg ve jẽ tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg rã tỹ jun ke ri ke nĩ, Cristo mur ke ti. <sup>79</sup> Kutỹ ri ke ti nĩ, ãg

mỹ, ẽg tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Ti kãtĩg kỹ tóg ẽg mỹ kurã ri ke nĩ sir. Kãgter jé ẽg tóg ke mũ, kỹ tóg ẽg mỹ kuty ri ke nỹ sir. Hã ra tóg ẽg mỹ ã japry ven ke mũ, ã jamĩn ti. Jagma mũn kỹ ẽg tóg ti jykre kusa venh ke mũ,” he tóg, Zacarias ti. Ti tỹ ã kósin mỹ tón hã vë.

<sup>80</sup> Hã kỹ fi tóg João ve ja nĩ, ti han mũ fag tỹ kófa (hã) ra. Kỹ tóg mog mũ sir, kỹ tóg tar jẽ sir. Krĩ há tóg nĩ gé. Ẽmã tũ mĩ tóg tĩ mũ ver, ã kurã tỹ tá krỹg ki. Ẽ kurã ki tóg Israel ag mỹ vënh ven mũ, ag mỹ Topẽ vĩ kãmén jé.

## 2

### *Jesus Mur* (Mt 1.18-25)

<sup>1</sup> João mur kar kỹ ga kri pã'i mág tỹ im-perador tỹ Augusto vỹ kejën vënh vĩ jënẽg mũ, vënh kar ag tỹ ãjag jyjy rán mũ jé. Ga kri mũ kar ag mỹ tóg vënh vĩ ẽn jëgnëg mũ, pã'i mág tỹ Augusto ti. <sup>2</sup> Vënh jiji rá ve vë, ge han ja tũ ag nỹtĩ. Cirênio vỹ tỹ ga tỹ Síria kri pã'i tỹ governador nĩ, Augusto tỹ vënh vĩ ẽn jënẽg mũn kã. Tỹ tóg Augusto krêm ke nĩ, Cirênio ti. Ti tỹ tỹ pã'i nĩn kỹ ag tóg sir ãjag jyjy ránrán vén mũ. <sup>3</sup> Kỹ ag tóg mũ kãn mũ, ãjag jóg'jóg ve ag jamã ja ra. Tá ag tóg ãjag jiji rá vin mũ sir.

<sup>4-5</sup> Kỹ José tóg tĩ mũ gé, ã prũnh ke fi mré, hã vỹ: Maria, he mũ. Cidade tỹ Nazaré tá fag tóg pa mũ, ga tỹ Galiléia tá. Kỹ fag tóg ga tỹ Judéia ra mũ mũ, cidade tỹ Belém ra. Davi krẽ'krẽ vë, José ti, hã kỹ tóg Belém ra tĩ mũ, ã jyjy rá nĩm jé. Davi jamã ja vë, Belém ti. Hã kỹ tóg ra tĩ mũ. Kỹ ti prũnh ke fi vỹ ti mré tĩ mũ, hã ra fi tóg kufy jagy nĩ. <sup>6</sup> Fag tỹ tá nỹtĩ ki fi tóg ã kurã pétëm mũ. <sup>7</sup> Kỹ fi tóg ã kósin vég mũ sir. Gré ti nỹ, fi kósin ve tag ti. Kỹ fi tóg ti pãg kỹ koso kãkã ti fig mũ. Ẽn vỹ funfór nỹtĩ, hã kỹ fag tóg vënh mëg jo Ẽn krêm nỹtĩ ja nĩgtĩ.

### *Mé ki rĩr tĩ ag*

<sup>8</sup> Kỹ ù tỹ mé ki rĩr tĩ ag vỹ tá nỹtĩ gé, carneiro ki rĩr tĩ ag. Ag japỹ ja tá ag nỹtĩ, ãjag mëg ki rĩr jé, kuty ẽn kã. <sup>9</sup> Kỹ vãhã Topẽ tỹ jënẽ jafã vỹ ag mỹ vënh ven mũ, kanhkã tá. Topẽ tỹ jëngrë vỹ ag kri rũm ke mũ. Kỹ ag tóg kamëg kỹ jũrũn ke mũ sir. <sup>10</sup> Kỹ Topẽ tỹ jënẽ jafã tóg ag mỹ: “kamëg tũg ra,” he

mũ. “Sỹ ãjag mỹ nén ù tónh ke vë. Vënh vĩ há tó jé sóg ke mũ, kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩn mũ. Vënh kar vỹ mënũ mũ, inh vĩ ti, povo kar, kỹ ag fe tóg mrin ke mũ sir. <sup>11</sup> ãjag krenkren han tĩ vỹ ùri mur, hã vỹ: Cristo, he mũ. Ẽg Senhor vë ha mỹr. Davi jamã ja tá tóg mur mũ. <sup>12</sup> Ha mũ jëg, ãjag tỹ gĩr ẽn ve jé. Koso kãkã tóg pãg kỹ nỹ nĩ. Hã ki ãjag tóg ti ki kanhró nỹtĩn mũ,” he tóg ag mỹ, Topẽ tỹ jënẽ jafã ti.

<sup>13</sup> Kỹ vãhã ù tỹ hën ri ke ag tóg vënh ven mũ sir. Topẽ tỹ jënẽ jafã ag, kanhkã tãn ag. Ẽn ag vỹ Topẽ mỹ vĩ há han mũ. <sup>14</sup> “Topẽ vỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ,” he ag tóg mũ. “Kynhmỹ ti nĩ, vënh kar kãfór ti nĩ, kỹ ẽprã ke ag vỹ jatun mỹ nỹtĩ, ãjag krĩ kusa tĩn kỹ, Topẽ tỹ ù tó há ag,” he ag tóg mũ. <sup>15</sup> Kar ag tóg tũg' he mũ sir, ag tỹ kanhkã ra mũn kỹ.

Ag tỹ tũg' hen kỹ ù tỹ carneiro ki rĩr tĩ ag vỹ jagnë mỹ: “mũ nỹ, Belém ra, ẽg tỹ ve jé, Topẽ tỹ nén han ja ti, ẽg Senhor tỹ ẽg mỹ vënh vĩ jënẽ ja ẽn ti,” he mũ. <sup>16</sup> Kỹ ag tóg fũrũnrũn mũ mũ sir. Tá ag tóg junjun mũ. Kỹ ag tóg vég mũ, Maria fi, José ti ke gé, gĩr ti ke gé. Koso kãkã tóg nỹ nĩ, Maria fi kósin ẽn ti. <sup>17</sup> Hã kỹ ag tóg vég mũ. Hã kỹ ag tóg kãmén mũ, vënh kar mỹ. Topẽ tỹ ag mỹ vënh vĩ jënẽ ja ẽn kãmén ag tóg mũ, gĩr ẽn to. <sup>18</sup> Kỹ tóg ù tỹ mëg mũ ag mỹ e tĩ sir. Ẽ tỹ mé ki rĩr tĩ ag vỹ mëg ag tóg mũ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ. <sup>19</sup> Kỹ Maria fi tóg vënh vỹ tag to jykrén mũ gé sir. Fi pi(jé) kã jatun mũ', ag tỹ nén tó ja ẽn ti. To jykrén kỹ fi tóg nĩ nĩ, Maria fi.

<sup>20</sup> Kỹ carneiro ki rĩr tĩ ag tóg sir ãjag mëg to vỹnvỹn ke mũ gé. Topẽ mỹ ag tóg vỹ há han mũ. “Ti hã ne tóg ẽg mỹ vënh vỹ jënẽ ja nĩ', ã tỹ jëgnë jafã ag tỹ', kỹ ẽg tóg vé,” he ag tóg mũ sir, Topẽ to.

### *Fag tỹ Jesus jijin*

<sup>21</sup> Kar kurã tỹ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kỹ tóg ti gré junun fãr kym ke kurã pétëm mũ sir, gĩr sĩ ẽn ti. Kỹ fag tóg ti jijin kỹ ti mỹ: “Jesus,” he mũ. Topẽ tỹ jënẽ jafã vỹ ti jyjy tag tó ja nĩ, ti mỹnh fi tỹ ver ti tỹ kufyg tũ ra. Hã kỹ fag tóg sir tỹ ti jijin mũ.

### *Fag tỹ Topẽ mỹ Jesus ven*

<sup>22</sup> Kejën fag vãkre tóg tá krỹg mũ, kỹ fag tóg vënh kykũnh sór mũ. Moisés vỹ tag rán

ja nĩ, gĩr mur kar kũ fag tũ vėnh kykũnh ke ti. Judeu ag jykre hã vė. Fag tũ vėnh kykũnh jė fag tóg cidade tũ Jerusalém ra mũ mũ, fi tũ Topě mũ ã kósin ven jė, tá. “Ă tũ vė,” he sór fag tóg mũ, Topě mũ, fi kósin ẽn to. <sup>23</sup> Topě vĩ ki tag vỹ rán kũ nĩ, hã vỹ: “fi kósin ve tũ gré nỹn kũ tóg tũ ęg jóg mág tũ Topě tũ nỹ,” he mũ, Topě vỹ tũ rán kũ nĩ ki. <sup>24</sup> Hã kũ fag tóg Topě jo ĩn ra mũ mũ, Topě mũ nén ũ pũn jė. Rán kũ tóg nĩ nĩ, ęg jóg mág vĩn ki, fag tũ ne tũ ti mũ pũn ke ti, hã vỹ: sórãg régre, ke tũ nĩ kũ ton régre, he mũ gé. Ĕn ma fag tóg mũ mũ, fag tũ Topě mũ pũn jė. Topě tũ ki rĩr tĩ ag mũ fag tóg vĩn tĩ, sórãg ti, kũ ag tóg tãnh kũ Topě mũ pũn tĩ.

<sup>25</sup> Kũ Jerusalém tá ũ tóg nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Simeão, he mũ. Ũn jykre kuryj vė, Simeão ti. Topě kamėg tóg tĩgtĩ, Topě kuprĩg tũ tóg jagrė nĩ. Topě tũ Israel ag krenkren han mũ ẽn jãvãnh tóg nĩgtĩ, Simeão ti. <sup>26</sup> Kũ Topě kuprĩg vỹ ti mũ: “Cristo ve jė ã tóg ke mũ, ã ter ke to hã, ęg Senhor tũ ti jėnėn kũ,” he ja nĩgtĩ ti mũ.

<sup>27</sup> Topě kuprĩg tũ ti krĩn kũ tóg kejėn Topě jo ĩn kãra tĩ mũ. Kũ tóg tá jė nĩ, hã ra fag tóg Jesus ma kãmũ mũ, fag tũ Topě mũ sórãg pũn jė, Moisés tũ Judeu ag mũ nén tó ja ti. <sup>28</sup> Ă tũ Jesus ve kũ tóg ti vãg mũ sir, kũ tóg ti to Topě mũ vĩ há han mũ, Simeão ti. <sup>29</sup> “Ĕg jóg mág,” he tóg, Topě mũ. “Vãhã ã tóg inh jė prėr ke mũ, kũ sóg jatun mũ tĩg mũ ha,” he tóg. “Ă tũ inh mũ nén tó jan han ã tóg huri,” he tóg. <sup>30</sup> “Ve inh huri, ã tũ ęg krenkren han ke mũ ti. Cristo ve inh huri,” he tóg, Simeão ti. <sup>31</sup> “Vėnh kar rĩnve ã tóg han, ã tũ ęg krenkren han ke mũ ti. <sup>32</sup> Kũ tóg ęg mũ jėngrė ri ke nĩ, Cristo mur ti. Kũ povo kar vỹ vėg mũ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé, ã tũ ag krenkren han ke mũ ti. Ĕg povo tũ Israel tũ ã tóg ũn mág han huri, vėnh kar rĩnve, Cristo tũ ęg mrė ke nĩn kũ,” he tóg, Simeão ti, Topě mũ.

<sup>33</sup> Kũ Jesus jóg vỹ ti vĩ mėg mũ, Jesus mỹnh fi ke gé, kũ tóg fag mũ e tĩ, ti tũ Jesus to nén tó mũ ẽn ti.

<sup>34</sup> Kũ Simeão vỹ fag mũ vėnh vĩ há tó mũ gé. “Topě vỹ ajag ve há han mũ,” he tóg mũ fag mũ, Simeão ti. Kũ tóg Maria fi mũ: “ha vé,” he mũ. “Israel tũ hėn ri ke ag vỹ ti tugrĩn

mũ há han ke mũ, jãvo ũ tũ hėn ri ke ag vỹ ti tugnĩn mũ kónãn ke mũ gé. Kũ ag tóg ti kato vĩnh ke mũ gé, Topě tũ ti jėnė ja ra. <sup>35</sup> Kũ ã tóg ti tugrĩn vėsỹrėnh kenh ke mũ, jỹ, kũ tóg rógro tũ ã fe tũ gynh ke ri ke nĩnh ke mũ, ã vėsỹrėnh ke ti. Kũ ęg tóg venh ke mũ, ag tũ nén to ti to jykren mũ ti,” he tóg, Maria fi mũ, Simeão ti.

<sup>36</sup> Kũ ũ fi tóg tá nĩ gé, Topě jo ĩn krėm, fi jiji hã vỹ: Ana, he mũ. Topě vỹ tó tũ fi vė gé. Fanuel kósin fi vė. Kũ fi jóg:jóg ve vỹ tũ Aser nĩ. Kófa fi nĩ ha, kófa tãvĩ. Ă mén kũ fi tóg 7 anos han, fi mén mrė, kar tóg ter ja nĩ, fi mén ti, fi mrė 7 anos han kar. <sup>37</sup> Kar fi tóg mén tũ tĩ nĩ sir. 84 anos han fi tóg, mén tũ tĩ ki. Ĕn fi vỹ Topě jo ĩn krėm nĩ nĩ, kurã kar ki fi tóg tá nĩ nĩ sir. Tá fi tóg Topě tũ han nĩgtĩ, ti mrė vỹ kũ. Jėg tũ fi nĩgtĩ, fi tũ Topě mrė vỹ jė. Kutu tá fi tóg ke tĩ, kurã tá ke gé. <sup>38</sup> Ĕn fi vỹ hora ẽn kã Topě jo ĩn krėm jė mũ, Simeão tũ Jesus ven kũ. Kũ fi tóg Jesus vėg mũ gé sir, Ana fi. Ti ve kũ fi tóg Topě mũ vỹ há han mũ. “Inh mũ tóg há tĩ, sỹ ti ven kũ,” he fi tóg mũ, Topě mũ. Vėnh kar mũ fi tóg tó mũ, ũn krenkren sór mũ ag mũ, Jerusalém tá.

### *Fag tũ Nazaré ra vỹn ke*

<sup>39</sup> Kũ fag tóg sir Moisés tũ vėnh kykũnh to nén rán ja ẽn han kãn mũ sir, Jesus mỹnh fi, Topě tũ Judeu fag mũ vėnh jykre nĩm ja ẽn ti. Kar kũ fag tóg sir cidade tũ Nazaré ra vỹnvỹn ke mũ, ga tũ Galilėia ra, fag jamã ra ke vė sir. <sup>40</sup> Kũ gĩr sĩ ẽn tóg mog mũ sir, komėr hã tóg tar jė sir. Kũ tóg vėnh kanhrãn há han mũ, kũ Topě vỹ ti ve há han mũ gé, hã kũ tóg vėnh kanhrãn mág mũ sir, ũn sĩ ẽn ti.

### *Jesus tũ ã pir mũ Topě jo ĩn tá nĩ*

<sup>41</sup> Jesus mỹnh fag tóg prỹg kar ki Jerusalém ra mũ tĩ, fag tũ festa tũ Páscoa venh mũ jė. Fag jykre hã vė. <sup>42</sup> Jesus tũ 12 anos han kũ tóg fag mrė tĩ mũ gé, fag tũ festa ẽn venh mũn kũ, Jerusalém ra. <sup>43</sup> Festa tũ tũ ken kũ fag tóg vỹnvỹn ke mũ, hã ra Jesus tóg Jerusalém tá nĩ nĩ. Hã ra fag tóg ki kagtũg nỹtĩ, ti tũ Jerusalém tá nĩ ẽn ki. <sup>44</sup> Kũ fag tóg: “ti hỹn ũ tũ ęg mrė kãmũ mũ fag mrė vyr, ęg jo,” he mũ. Kũ fag tóg kurã pir ki mũ mũ, fag jamã ra vỹnvỹn ke kũ. Fag tũ

ājag mré ke fag tá junjun kŷ fag tóg ti jāvānh mŷ, ājag to há kar fag kāmī. <sup>45</sup> Hā ra fag tóg tá Jesus vég tū nī. Kŷ fag tóg Jerusalém ra vŷnvŷn ke mǎn mŷ gé, ti jāvānh jé. <sup>46</sup> Vāhā fag tóg ti vég mŷ, kurā tāgtū tū kŷ. Topē jo ĩn krēm tóg nī nī, professor ag mré. Ag vī mēg tóg nī nī, kŷ tóg ag ki jēmēg mŷ gé, “ne nē?” hen kŷ. <sup>47</sup> Ū tŷ ti vī mēg mŷ ag mŷ tóg e tī. To jykren há han tóg, Jesus ti, kŷ tóg ag mŷ tó há han mŷ. Ag tŷ ti vī mē kŷ tóg ag mŷ e tī, professor ag mŷ.

<sup>48</sup> Ti mŷnh fag tŷ ti ve kŷ tóg fag mŷ e tī gé sir. Kŷ ti mŷnh fi tóg ti mŷ: “inh kósin’,” he mŷ. “Ā tŷ tag kā ne han nī nē’? Ā jóg mré sóg ā jāvānh jagy han. Ā jāvānh to ēg tóg kanē jur, ēg tŷ ā vég tū nīn kŷ,” he fi tóg ti mŷ. <sup>49</sup> Hā ra tóg fi mŷ: “ā tŷ ne jé inh jāvānh ja nē?” he mŷ. “Hē ri ken kŷ hŷn’?” he tóg. “Inh panh pē ĩn krēm sóg nī nī mŷr, kŷn mŷ ājag mŷ vēnhmŷ?” he tóg, ā mŷnh fag mŷ. <sup>50</sup> Hā ra tóg fag tŷ to jykren tū tī, fag kósin vī to.

<sup>51</sup> Kŷ tóg fag mré tī mŷ, cidade tŷ Nazaré ra. Tá tóg fag mré nī nī sir, ti tŷ fag vī jēmēn kŷ. Kŷ ti mŷnh fi pi(jé) vēnh vī kar tag kā jatun nī’.

<sup>52</sup> Kŷ Jesus tóg mog mŷ sir. Krī há tāvī tóg nī. Topē vŷ ti ve há han mŷ gé. Kŷ tóg vēnh kar mŷ há tī sir, ag tŷ ti jykre ven kŷ.

### 3

#### *João Batista ti*

*(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)*

<sup>1</sup> Kejēn tóg Tibério tŷ pǎ’i mág tŷ imperador nī kri 15 anos han mŷ. Ti tŷ Roma tá tŷ pǎ’i mág nī ēn kā Pôncio Pilatos vŷ tŷ ga tŷ Judéia kri pǎ’i tŷ governador nī, Tibério krēm. Ēn kā Herodes vŷ tŷ Galiléia kri pǎ’i tŷ governador nī gé, Tibério krēm. Herodes jāvy tŷ Filipe vŷ tŷ ga tŷ Ituréia tá pǎ’i tŷ governador nī gé, ga tŷ Traconites tá ke gé, Tibério krēm. Jāvo Lisánias vŷ tŷ ga tŷ Abilene tá pǎ’i tŷ governador nī, Tibério krēm.

<sup>2</sup> Ēn kā Caifás vŷ tŷ Topē tū ki rŷr tī ag pǎ’i mág nī, Anás mré há. Kŷ vāhā Topē vŷ João mré vī mŷ sir, Zacarias kósin ēn mré. Ēmā tŷg ja mī tóg tī mŷ, João ti. Kŷ Topē tóg ti mŷ: “ha Israel ag mŷ vēnh ven tŷg,” he mŷ.

<sup>3</sup> Kŷ tóg sir tī mŷ. Goj tŷ Jordão jagma tóg tī

mŷ. Tŷg kŷ tóg vēnh kar jyvēn mŷ, kŷ tóg ag mŷ: “ā kype jé sóg ke mŷ, ā tŷ ā jykre kórég tovānh sór kŷ, Topē tŷ ā tŷ ti vī mranh tŷ ā mŷ vēnh pāte fón jé,” he tóg mŷ sir, vēnh kar mŷ.

<sup>4</sup> João tóg rán kŷ nī, vāsŷ. Topē vī tó tī tŷ Isaías vŷ João to tag rán ja nī, ha mē: “ēmā tŷg ja tá tóg jēnh ke mŷ, ga kórég tá,” he ja tóg nī, Isaías ti. “Tá tóg ag mŷ tónh ke mŷ. “Ēg Senhor kātŷg ke jo vēnh jānhkrigkrig nī,” he jé tóg ke mŷ. “Ēpry kurég ājag tóg tī, ēmŷn kurynh ājag tóg tī, ājag chefe jun ken kŷ. Kŷ tag ri ke han nī, ājag jykre pǎno togvānh kŷ, ēg Senhor kātŷg ken jo. <sup>5</sup> Ti kāgnó tŷ ājag tóg kyjer’ he tī, kar ājag tóg ēpry sór kar kŷm ke tī gé, ēmŷn sór ti. Ti jonjor kugrynh kǎn ājag tóg tī, ti sunsór vāvām kǎn ājag tóg tī gé, ājag tŷ ēpry han kŷ, ēmŷn han kŷ. Kŷ tag ri ke han nī, ājag jykre kórég to. <sup>6</sup> Hā kŷ ēprā ke kar vŷ venh ke mŷ, Topē tŷ ēg krenkren han ke ti,” he jé tóg ke mŷ, kŷ vēnh kar vŷ ti vī mēnh mŷ,” he ja tóg nī, Isaías ti, João to.

<sup>7</sup> Hā kŷ João tóg sir ag jyvēn mŷ sir, ag tŷ ti venh kāmŷn kŷ, ti tŷ ag kygpe jé. E tāvī ag nŷtī, ū tŷ ti venh kāmŷ mŷ ag. Ag jyvēn kŷ tóg ag mŷ: “pŷn ri ke ājag tóg nŷtī, ājag jykre pǎno tāvī nīn kŷ,” he mŷ. “Ū nŷ ājag mŷ: “Topē jŷ venh ke tū ājag nī,” he tī’? <sup>8</sup> Ājag jykre si togvānh ra, ājag tŷ ti jŷ ve jāvānh tŷn kŷ. Vēnh jykre há han ra, ēg tŷ ājag jykre tāg ve jé. Hā ra ājag tóg jagnē mŷ: “Abraão vŷ tŷ ēg jóg’jóg ve nī,” he mŷ, “kŷ Topē hŷn ēg to jŷnh ke tū nī, ēg tŷ tŷ Abraão krē’krē nŷtŷn tugrŷn,” he ājag tóg tī. Hā tŷ vē hā ra. Ājag jykre kórég ēn to ājag tóg jagtar ke mŷ, ha vemnī. Topē vŷ Abraão krē’krē hyn han ki kanhró nī, pó tag tŷ mŷr, ti tŷ Abraão krē’krē ve sór kŷ, Topē ti. <sup>9</sup> Hā ra tóg ājag tŷ tŷ’ henh ke mŷ, ājag tŷ ājag jykre kórég tovānh tū nīn kŷ,” he tóg, João ti.

“Ēg tŷ ka gŷn ri ke tóg nī. Ti kanēn vānh nīn kŷ ēg tóg ti gŷn tī, tŷ pī han jé. Tag ri ke han jé tóg ke mŷ, Topē ti, ājag mŷ, ājag tŷ vēnh jykre há han tū nīn kŷ. Kŷ tóg pī ki ājag vām ke mŷ, Topē ti,” he tóg ag mŷ, João ti.

<sup>10</sup> Kŷ ūn e ag tóg ti ki jēmēnh kāmŷ mŷ sir, João ki. Kŷ ag tóg ti mŷ: “kŷ ēg hŷn hē ri kenh mŷ ha, Topē jykre han jé?” he mŷ.



11 Kĩ tóg ag mĩ: “ã kur régre nĩn kũ ã kur pir nĩmnĩ, ùn kur tũ ãn mĩ,” he mũ. “Á jẽn tũ ùn kókĩnkĩr ag mĩ vẽn kápópãm nĩ gé,” he tóg.

12 Kĩ ù tũ governo mĩ imposto kaja mąg tĩ ag vỹ João to kãmũ mũ gé, ti tũ ag kygpe jé. Kĩ ag tóg ti mĩ: “professor’,” he mũ. “Èg hỹn hẽ ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé. 13 Kĩ João tóg ag mĩ: “pã'i mág tũ ãjag mĩ nén tó mũ ãn hã ri ke mãn nĩ, jãnkamy ti,” he mũ. “Ker ti kãfór mãn sór hẽ’,” he tóg ag mĩ.

14 Kĩ soldado ag vỹ tá junjun mũ gé. “Kĩ ã hỹn hẽ ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé sir, soldado ag. Kĩ tóg ag mĩ: “ag tũ mãn sór tũg nĩ,” he mũ. “Ag to vãsãn ãjag tóg tĩ, ù to ón ãjag tóg tĩ gé, ãjag tũ ag jãnkamy ve jé. Ke tũg nĩ. ãjag rãnrãj to ãjag tóg jãnkamy vэг tĩ. Ti kãfór mãn sór tũg nĩ,” he tóg, João ti, soldado ag mĩ.

15 Kĩ vẽn kar ag tóg ti to jykrén mũ, João to. “Ti mĩ tũ Cristo tũ nĩ vỹ?” he ag tóg mũ sir ti to. João to ag tóg ke mũ, ag tũ Cristo kãtĩg jãvãn kũ. 16 Kĩ João tóg ag mĩ: “inh pi(jé) tũ Cristo nĩ’,” he mũ. “Goj hã tũ sóg ãjag kygpég tĩ. Inh nón tóg kãtĩg mũ, Cristo ti, ha mẽ. Inh kãfór ti nĩ. Sỹ tũ ti camarada nĩnh ke vẽ vẽ, sỹ ti pẽn né kunũ jé, ti pẽn to ró ti. Hã ra sóg tũ ti krêm pẽ jẽ. ãn vỹ tóg Topẽ kuprĩg jẽnẽnh ke mũ, ti tũ tũ ãjag jagrẽ nĩ jé, kũ tóg pĩ jẽngrẽ ri ke nĩ. Ti tũ ãjag kygpenh ken hã vẽ,” he tóg, João ti. mũ, ti tũ tũ ãjag jagrẽ nĩ jé, kũ tóg pĩ jẽngrẽ ri ke nĩ. Ti tũ ãjag kygpenh ken hã vẽ,” he tóg, João ti.

17 “Ti kãtĩg vỹ tũ ãg tũ rãgró rẽn ri ke nĩ. Ti rẽn kar kũ ãg tóg ti fár vãm tĩ, ãg tũ pãjó kuprãg jé. Ti kanẽ há vin han ãg tóg tĩ. Ti fár pũn ãg tóg tĩ. Cristo kãtĩg kũ tóg ri ke nỹ. ù tũ ã to há ag mĩ tóg: “ha kãmũ jẽg,” henh ke mũ. ù tũ ã to kórég ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, João ti. 18 Hã kũ tóg vẽn kar mĩ Topẽ vĩ sér tó mũ, ag jyvẽn kũ, João ti.

19 Kĩ tóg pã'i mág tũ Herodes jyvẽn mũ gé, ti prũ fi to, hã vỹ: Herodias fi, he mũ. Tũ fi ti jãvy prũ ja nĩ, hã ra tóg fi péju kũ fi tũ prũg mũ, Herodes ti. Nén ù vẽnhmỹ e han tóg tĩ, hã kũ João tóg ti jyvẽn mũ. 20 Kar tóg sir nén ù vẽnhmỹ ù han mãn mũ gé, Herodes ti. João ség tóg mũ, ti tũ ti jyvẽn to.

### *João tũ Jesus kype (Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)*

21 Hã ra tóg kãgmĩ kũ jẽ tũ nĩ ver, João ti. Kĩ tóg ag kygpe kãn mũ. Kĩ tóg kejẽn Jesus kypég mũ gé. Kĩ Jesus tóg jẽ nĩ, ti tũ Topẽ mré vĩn kũ, João tũ ti kype kar kũ. Kĩ vãhã kãhkã tóg nor' he mũ. 22 Kĩ Topẽ kuprĩg vỹ kãhkã tá kãtére mũ, ti kri. Tũ sórag ve ti nĩ, Topẽ kuprĩg ti. Kĩ kãhkã tá vẽn vĩ tóg mẽ há tĩ, kũ tóg: “tũ ã inh kósin pir jẽ, tũ ã tóg inh fe pẽ jẽgtĩ,” he mũ, vẽn vĩ ti, Topẽ ti.

### *Jesus jóg'jóg ve ag (Mt 1.1-17)*

23 Jesus vỹ 30 anos han mũ, ti tũ vẽn kar mĩ Topẽ kãmén ve ki. “José kósin vẽ,” he ag tóg tĩ ti to, hã ra tóg tũ ti kósin tũ nĩgtĩ. Eli kósin vẽ, Jesus ti, kũ Eli ãn vỹ tũ ti vovô nĩ. 24 Eli vỹ tũ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tũ Levi kósin nĩ. Levi vỹ tũ Malqui kósin nĩ. Malqui vỹ tũ Janai kósin nĩ. Janai vỹ tũ José kósin nĩ. 25 José vỹ tũ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tũ Amós kósin nĩ. Amós vỹ tũ Naum kósin nĩ. Naum vỹ tũ Esli kósin nĩ. Esli vỹ tũ Nagai kósin nĩ. 26 Nagai vỹ tũ Maate kósin nĩ. Maate vỹ tũ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tũ Semei kósin nĩ. Semei vỹ tũ José kósin nĩ. José vỹ tũ Joda kósin nĩ. 27 Joda vỹ tũ Joanã kósin nĩ. Joanã vỹ tũ Resa kósin nĩ. Resa vỹ tũ Zorobabel kósin nĩ. Zorobabel vỹ tũ Salatiel kósin nĩ. Salatiel vỹ tũ Neri kósin nĩ. 28 Neri vỹ tũ Melqui kósin nĩ. Melqui vỹ tũ Adi kósin nĩ. Adi vỹ tũ Cosã kósin nĩ. Cosã vỹ tũ Elmadão kósin nĩ. Elmadão vỹ tũ Er kósin nĩ. 29 Er vỹ tũ Josué kósin nĩ. Josué vỹ tũ Eliézer kósin nĩ. Eliézer vỹ tũ Jorim kósin nĩ. Jorim vỹ tũ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tũ Levi kósin nĩ. 30 Levi vỹ tũ Simeão kósin nĩ. Simeão vỹ tũ Judá kósin nĩ. Judá vỹ tũ José kósin nĩ. José vỹ tũ Jonã kósin nĩ. Jonã vỹ tũ Eliaquim kósin nĩ. 31 Eliaquim vỹ tũ Meleá kósin nĩ. Meleá vỹ tũ Mena kósin nĩ. Mena vỹ tũ Matata kósin nĩ. Matata vỹ tũ Natã kósin nĩ. Natã vỹ tũ Davi kósin nĩ. 32 Davi vỹ tũ Jessé kósin nĩ. Jessé vỹ tũ Obede kósin nĩ. Obede vỹ tũ Boaz kósin nĩ. Boaz vỹ tũ Sala kósin nĩ. Sala vỹ tũ Nassom kósin nĩ. 33 Nassom vỹ tũ Aminadabe kósin nĩ. Aminadabe vỹ tũ Admim kósin nĩ. Admim vỹ tũ Arni kósin

nĩ. Arni vỹ tỹ Esrom kósin nĩ. Esrom vỹ tỹ Peres kósin nĩ. Peres vỹ tỹ Judá kósin nĩ. <sup>34</sup> Judá vỹ tỹ Jacó kósin nĩ. Jacó vỹ tỹ Isaque kósin nĩ. Isaque vỹ tỹ Abraão kósin nĩ. Abraão vỹ tỹ Tera kósin nĩ. Tera vỹ tỹ Nacor kósin nĩ. <sup>35</sup> Nacor vỹ tỹ Seruque kósin nĩ. Seruque vỹ tỹ Ragaú kósin nĩ. Ragaú vỹ tỹ Faleque kósin nĩ. Faleque vỹ tỹ Éber kósin nĩ. Éber vỹ tỹ Sala kósin nĩ. <sup>36</sup> Sala vỹ tỹ Cainã kósin nĩ. Cainã vỹ tỹ Arfaxade kósin nĩ. Arfaxade vỹ tỹ Sem kósin nĩ. Sem vỹ tỹ Noé kósin nĩ. Noé vỹ tỹ Lameque kósin nĩ. <sup>37</sup> Lameque vỹ tỹ Metusalém kósin nĩ. Metusalém vỹ tỹ Enoque kósin nĩ. Enoque vỹ tỹ Jarete kósin nĩ. Jarete vỹ tỹ Maleleel kósin nĩ. Maleleel vỹ tỹ Cainã kósin nĩ. <sup>38</sup> Cainã vỹ tỹ Enos kósin nĩ. Enos vỹ tỹ Sete kósin nĩ. Sete vỹ tỹ Adão kósin nĩ. Adão vỹ tỹ Topê tỹ há nĩ. Jesus jóg'jóg ve ag hã vẽ.

## 4

### *Jesus tỹ Topê vĩ mranh tũ (Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)*

<sup>1</sup> Kĩ Topê kuprĩg vỹ tỹ Jesus jagrẽ nĩ. Kĩ Jesus vỹ goj tỹ Jordão tá vỹn ke mũ, ã kype kĩ jẽn kĩ. Ti tĩg kĩ Topê kuprĩg vỹ ti krĩn mũ. <sup>2</sup> Kĩ tóg ti tỹ ti krĩn kĩ ãmã tũg ja ra ti mũ sir, ga kórég ra. Tá tóg kurã tỹ 40 (ke) han mũ, ãmã tũg ja ki. Kĩ Japo vỹ ti tỹ ã jóg vĩ mranh han sór mũ, tá, hã ra Jesus tóg ke tũ nĩ. ãmã tũg ja tá nĩn kĩ tóg jẽg tũ nĩ, kurã tỹ 40 ãn ki. Kar kĩ tóg sir kókĩr mũ. <sup>3</sup> Ti kókĩr nĩn kĩ Japo vỹ ti mĩ vĩ mũ. “Tỹ ã Topê kósin nĩ mĩr,” he tóg. “Ã tỹ tỹ Topê kósin nĩn kĩ pó tag tỹ ãmĩ han nĩ, ã tỹ kon jé,” he tóg ti mĩ, Nén-Kórég ãn ti, Jesus mĩ. <sup>4</sup> Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “hã ra tag tóg rán kĩ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “ãmĩ tãvĩ jamẽn kĩ ãg rĩnrĩr tũ nỹtĩ, Topê vĩ jamẽn kĩ ãg rĩnrĩr nỹtĩ. Hã kĩ tóg sỹ ti vĩ mranh jãvãnh tĩ, ãmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég ãn mĩ.

<sup>5</sup> Kĩ Japo vỹ ti mré tãpry mũ. Kĩ tóg ti mĩ mundo ven kãn mũ, ã tỹ kri ke kar ag ke gé. Ven pir ki tóg ti mĩ ven kãn mũ. <sup>6</sup> Kĩ tóg ti mĩ: “isũ vẽ mĩr,” he mũ, Japo ti. “Ã mĩ sóg tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ tỹ vẽn kar tag ag pã'i jẽ jé. Kĩ ti sĩnvĩ tag kar vỹ tỹ ã tũ nĩn mũ. Isũ vẽ mĩr, ã tỹn han ja ãn tỹ inh mĩ: “té,” hen kĩ. Kĩ sóg sỹ ãn kuprẽg mũ ãn mĩ

vin tĩ sir. <sup>7</sup> ã hã mĩ sóg tovãnh sór mũ ha, ã tỹ inh krẽm grĩnh ken kĩ, ã tỹ iso: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” hen kĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mĩ. <sup>8</sup> Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “tag vỹ rán kĩ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “ãg pã'i tỹ Topê hã krẽm ãg tóg ãg jakrĩ tỹ krỹ' he tĩ, ti hã to ãg tóg: Topê vẽ, he tĩ,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kĩ nĩn ki. Hã kĩ sóg mranh jãvãnh nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mĩ.

<sup>9</sup> Kĩ Japo tóg ti mré tĩg mãn mũ, cidade tỹ Jerusalém ra. Tá tóg ti mĩ: “Topê jo ãn kri jẽnĩ, ti krĩ kri,” he mũ. Kĩ tóg ke mũ. Hã ra kãgnó tóg tá nĩ, Topê jo ãn jo. Japo tóg Jesus mĩ: “Topê kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Kĩ hũm hemnĩ. <sup>10</sup> Tag vỹ rán kĩ nĩ, ha mẽ: “ã tỹ jẽnẽ jafã ag mĩ tóg tónh mũ, Topê ti, kĩ ag tóg ã ki rĩr ke mũ. <sup>11</sup> ãjag nĩgẽ tỹ ag tóg ã vyn ke mũ, kĩ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. ã pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ gé, hã jé ag tóg ã ki rĩr ke mũ,” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kĩ nĩ ãn ki. Kĩ jatun mĩ hũm nĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mĩ. <sup>12</sup> Kĩ Jesus vỹ ti mĩ ke mũ gé. “Kĩ tag vỹ rán kĩ nĩ gé, ha mẽ,” he tóg. “Topê mĩ: ã mĩ ã tỹ nén tó ja ãn han mũ vỹ? he tũg nĩ,” he tóg mũ gé, Topê vĩ tỹ rán kĩ nĩ ãn ki. Hã kĩ sóg Topê hã tỹ inh mĩ nén tó mũ ãn han ke mũ, kĩ sóg hũm ke tũ nĩ, ti tỹ inh mĩ tó tũ nĩn kĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mĩ.

<sup>13</sup> Kĩ Japo vỹ ã tỹ nén tónh ke ãn tó kãn ja nĩ, hã kĩ tóg Jesus tovãnh mũ ver, ti tỹ kurã ãn ti mré vĩ mãn jé, kejẽn, ti tỹ ti mĩ há tĩ ve nĩn kĩ, Japo mĩ.

### *Jesus tỹ Galiléia tá ag kanhrãn (Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)*

<sup>14</sup> Kĩ Jesus tóg tĩ mũ sir, Topê kuprĩg tỹ ti krĩn kĩ. Ga tỹ Galiléia ra tóg tĩ mũ. Kĩ vẽn kar ti kãme mẽ kãn mũ sir, ga ãn tá ke kar ag. <sup>15</sup> Kĩ tóg ag kanhrãn mũ sir, Jesus ti, ag vẽn kanhrãn jafã krẽm. Krẽm ag tóg Topê vĩ tó tĩ, Judeu ag. Jesus tỹ ag kanhrãn kĩ tóg ag mĩ e tĩ, ti vĩ ti. Hã kĩ ag tóg ti to vĩ há han mũ sir.

### *Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke (Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)*

<sup>16</sup> Kĩ Jesus tóg Nazaré tá jun mũ gé, ã jamã tá. Tá tóg mog ja nĩ, cidade tỹ Nazaré tá. Kĩ tóg ã tỹ nén han tĩ ãn han mũ. Ag vẽn kanhrãn jafã ra tóg tĩ mũ, vẽn kãn ke kurã ki. Tá tóg sir jẽgnẽ mũ, culto ki, ag vẽn mãn

kỹ nýtĩ ẽn ki. Ti tỹ Topẽ vĩ to ke sór vễ, hã kỹ tóg jẻgnẻ mũ, Jesus ti. <sup>17</sup> Ti jẻ kỹ ag tóg ti mỹ livro nẻm mũ, Isaías tỹ rán ja ẽn ti, vẫsỹ Topẽ vĩ tó tĩ tỹ rán ja ẽn ti. Kỹ tóg livro tỹ vym ke mũ. Kỹ tóg ả tỹ to ke sór mũ ẽn vẻg mũ, Isaías tỹ tó ja ti, ha mẽ. <sup>18</sup> “Topẽ kuprẻg vĩ inh krẻn mũ,” he tóg. “Inh jagrẻ vẻ mỹr, hã kỹ tóg inh krẻn mũ. “Ủn jagảgtar ag mỹ inh vĩ tỏmẻ,” he tóg inh mỹ. Inh jẻnẻg tóg mũ, isỹ ủn sigse kỹ nýtĩ ag kygvẫn jẻ, isỹ ủn kyvỏ ag tỹ ẻvẫnh (hả) han jẻ, isỹ ag tỹ ủn vỏg kỏnẫn mũ ag ki rẻr hả han jẻ, ag jatụ nýtĩ jẻ, <sup>19</sup> isỹ vẻnh kar mỹ: “ủri ẻg jỏg mảg vĩ ẻg kren han sỏr mũ,” he jẻ,” he tóg, Isaías ti, vẻnh rá ki. Hả to ke tóg mũ, Jesus ti. <sup>20</sup> Tag to ke kar kỹ tóg livro ẻn kri tỹ tam ke mẫn mũ. Livro ki rẻr tẻn mỹ tóg jun mũ, livro ti. Kỹ tóg nẻ mũ sir.

Hả ra vẻnh kar ag tóg ti ki ẻvẫnh mũ. <sup>21</sup> Kỹ tóg ag mỹ kảmẻn mũ, kỹ tóg: “vẫsỹ rán kỹ nẻ ja tag mẽ ảjag tóg,” he mũ. “Ủri ke vẻ, ủri ảjag tóg vẻg mũ, vẫsỹ rán kỹ nẻ ja ẽn ti,” he tóg. “Inh hả to tóg tag tó ja nẻ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>22</sup> Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tẻ sir. “Ki hả tóg tó mũ, hã kỹ tóg ẻg mỹ e tẻ,” he ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti to vĩ mũ gẻ. “Josẻ kỏsin vẻ mỹr, ẻg mrẻ ke ẻn, hả ra tóg ẻg vĩ kảfỏr han sỏr mũ,” he ag tóg mũ ti to.

<sup>23</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ảjag hẻn iso jykrẻn sỏr mũ,” he mũ. “Mẻdico mỹ ẻg tóg: “kur vẻsỹ hả' hẻ, ả tỹ tỹ mẻdico nẻ sỏr nẻn kỹ,” he tẻ. ảjag hẻn tag tó sỏr mũ inh mỹ. ảjag hẻn inh mỹ: “cidade tỹ Cafarnaum tá ả tóg ag tỹ hả' hẻ, ủn kagyga ag tỹ, kỹ kur tag ki ẻg tỹ hả' hemẻ gẻ, ả jamả tag ki, ả tỹ vẻnh kar tỹ hả' he sỏr nẻn kỹ,” he sỏr ảjag hẻn mũ inh mỹ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>24</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ti jamả tá ke ag ne tóg Topẻ vĩ tó tẻ ẻn to ẻ he tẻ,” he mũ. “Ti tỹ ke hả vẻ. Hả kỹ ảjag tóg iso ẻ he tẻ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. <sup>25-26</sup> “Ha mẽ, sẻ nẻn tó mũ ti. Elias to jykrẻn nẻ. Ti tỹ ga kri tẻ mũ kỹ tóg ta kutẻ vẫnh han ja nẻgtẻ, prẻg tảgtủ kri kysả tỹ 6 (ke) ki. Kỹ tóg prẻg tẻ sir, ga ẻn mẻ, vẻjẻn tóg tủ' he mũ sir. Kỹ Topẻ tóg Elias mỹ tó, ti tỹ cidade tỹ Sarepta ra tẻg jẻ, cidade tỹ Sidom kảkỏ ra. Tá fỏg fi tóg nẻ nẻ, ủn mẻn ter ja fi. Fi mrẻ tóg jẻg tẻ sir, Elias ti, fi tỹ ti mỹ

vẻjẻn tỹ vẻnh kảpẫm kỹ, prẻg ra. Topẻ pi(jẻ) Israel fi to ti jẻnẻ ja nẻgtẻ'. Ti pi(jẻ) ti jamả ra ti jẻnẻ ja nẻgtẻ'. Tá fag tóg e nýtẻ ja nẻgtẻ gẻ, ủn mẻn ter ja fag. Hả ra Topẻ tóg fỏg ẻn fi to ti jẻnẻ ja nẻgtẻ, fi tỹ ti ki rẻr jẻ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>27</sup> “Kỹ Eliseu to jykrẻn nẻ gẻ, vẫsỹ Topẻ vĩ tó tẻ ẻn to. Ti tỹ ga kri tẻ nẻn kỹ ủn kagyga ag tóg e ja nýtẻgtẻ gẻ, ẻg povo tỹ Israel kảmẻ, vẻnh kaga kren vẫnh han mũ ag, vẻnh kaga tỹ lepra han mũ ag. Hả ra ag tóg ti mỹ to vĩ ja tủ nẻgtẻ, ti tỹ ag tỹ hả' hen jẻ. Kuvar hả tá tóg kảtẻg ja nẻgtẻ, fỏg ti, Naamả ti, ga tỹ Sẻria tá ke ẻn ti. Kỹ ti hả ne tóg Eliseu mỹ to vĩn kỹ hả' he mũ sir inhhả. Ti kaga kren vẫnh ẻn tóg tủ' he mũ sir. Ge ảjag tóg nẻgtẻ iso. Kuvar hả tá ke fag vĩ inh ki ge tẻ, jỏvo ảjag tóg inh ki ge jỏvẫnh nýtẻ, ảjag tỹ tỹ inh jamả tá ke nýtẻ ra,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

<sup>28</sup> Kỹ ủ tỹ ti vĩ mẽg mũ ag fe tóg gẻm ke mũ sir, Jesus to, ủ tỹ vẻnh kanhrẫn jafả ẻn krẻm nýtẻ ag. <sup>29</sup> Jẻgẻg nẻgnẻ ag tóg mũ sir. Kảpa ag tóg mũ sir. Ti vỏg ag tóg mũ sir, pẫnỏnh ra. Nazarẻ vĩ pẫnỏnh tá nẻ, ag jamả ti. Pẫnỏnh ẻn to jỏprẻ kỹ ag tóg tá ti kutẻm sỏr mũ, kảgnỏ ki ti ter jẻ. <sup>30</sup> Hả ra Jesus tóg ag rẻ kỹ tẻ mũ, ag jảmẻ. Ti tỹ hẻ ri ke tủ ag tóg nẻ sir, kỹ tóg ag fẻn rảm kỹ ag rẻ kỹ tẻ mũ.

Hả ra ag tóg ti vĩ kri fi jỏvẫnh nýtẻ, ti jamả tá ke ag.

### *Jesus tỹ vẻnh jagrẻ kỏrẻg kutẻm (Mc 1.21-28)*

<sup>31</sup> Kỹ Jesus tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tẻ mũ. Ga tỹ Galilẻia tá ti nẻ, Cafarnaum ti. Tá jun kỹ tóg ag kanhrẫn mũ, vẻnh kỏn ke kurả ki. <sup>32</sup> Kỹ tóg ag mỹ e tẻ, ag tỹ ti vĩ mẻn kỹ. Ti vĩ vĩ vẻnh kar vĩ kảfỏr nẻ, hả kỹ tóg ag mỹ e tẻ.

<sup>33</sup> Kỹ vẻnh kanhrẫn jafả ẻn krẻm ủ tóg nẻ nẻ. Jagrẻ kỏrẻg ti nẻ. Kỹ tóg prẻr mũ, kỹ tóg: <sup>34</sup> “ha mẽ, ả tỹ ẻg tỹ hẻ ri kenh ke nẻ, Nazarẻ tá Jesus'?” he mũ. “Ả mỹ ẻg tẻg sỏr mũ'?” he tóg. “Ả ki kanhrỏ sỏg nẻ. Tỹ ả tóg ả pir mỹ Topẻ mrẻ ke nẻ, ti tủ pẻ vĩ tỹ ả nẻ,” he tóg, ủn jagrẻ kỏrẻg ti. <sup>35</sup> Hả ra Jesus tóg ti mỹ vĩ tar han mũ, kỹ tóg: “vẻ tẻg ra,” he mũ. “Ti tovẫnh ra,” he tóg. Kỹ ti jagrẻ kỏrẻg ẻn tóg ti ter tẻ han mũ, vẻnh kar rẻnve, kỹ tóg ti ki kutẻ mũ sir. Ti kỏkẻg tủ tóg nẻ, ti jagrẻ kỏrẻg ti.

<sup>36</sup> Kÿ tóg vënh kar mÿ e pë tâvĩ tĩ sir. Jagnë mÿ ag tóg: “ne në hÿn vé’?” he mÿ. “Vënh jagrë kórég ag mÿ tóg vĩ tĩ, Jesus ti, kÿ ag tóg sir ki króm tĩ, ti vĩ ki, ti kamëg kÿ, ti tÿ ag pan kÿ. Ti hÿn tÿ ag kri ke nĩ,” he ag tóg mÿ sir, Jesus to. <sup>37</sup> Kÿ ti kâme tóg vënh kar kri rÿm ke kân mÿ sir, ga ên tá.

*Jesus tÿ ùn kagyga e ag tÿ há' he*  
(Mt 8.14-17; Mc 1.29-34)

<sup>38</sup> Kÿ Jesus tóg vënh kanhrân jafã ên ki kutë kÿ Simão ãn ra tĩ mÿ. Hã ra Simão prÿ fi mÿnh fi tóg kaga nÿ nĩ. Rÿ jagy fi nÿ nĩ. Kÿ ag tóg Jesus mÿ fi tó mÿ. <sup>39</sup> Kÿ tóg fi vënh tĩ mÿ. Fi krĩ tá jë kÿ tóg fi mÿ: “rÿg mãn tÿg nĩ,” he mÿ. Kÿ fi rÿ ên tóg tÿ' he mÿ sir. Kÿ fi tóg vësÿmër nĩ nĩ. Ag ki rÿr fi tóg mÿ sir, Simão má fi.

<sup>40</sup> Kÿ tóg sir kutyg mÿ, rã tÿ pun ke kÿ. Kÿ ag tóg ùn kagyga ag tatĩn kãmÿ kân mÿ. Kÿ tóg ã nĩgë tÿ ag mē kân mÿ, Jesus ti, kÿ ag tóg hághá' he kân mÿ. <sup>41</sup> Vënh jagrë kórég pan kân tóg mÿ gé, ag to jÿ kÿ. Ag panh ke to hã ag tóg prër mÿ, kÿ ag tóg: “Topë kósín vÿ tÿ ã nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ag mÿ: “vĩ tÿg ra,” he mÿ. Ti ki kanhró ag tóg nÿtĩ, ti tÿ tÿ Cristo nĩ ti. Hã kÿ tóg ag mÿ: “vĩ tÿg ra,” he mÿ, Jesus ti.

*Jesus tÿ Topë vĩ tó*  
(Mc 1.35-39)

<sup>42</sup> Tÿ vaj kÿ Jesus tóg tá kutë kÿ êmã tÿg ja ra tĩ mÿ. Kÿ vënh kar ag tóg ti jãvãnh kân mÿ. Hã ra ag tóg ti vég mÿ. Ti ve kÿ ag tóg ti mÿ: “ëg ré kÿ tĩ tÿg nĩ,” he mÿ. <sup>43</sup> Hã ra tóg ag mÿ: “vó,” he mÿ. “Cidade ù ra sóg tÿg mÿ, sÿ ag mÿ Topë vĩ tó jé gé, Topë tÿ tÿ ëg pã'i nÿnh ke ti. Hã jé Topë tóg inh mÿ: “ha ag mÿ vënh ven,” he ja nĩ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti. <sup>44</sup> Kÿ tóg tĩ mÿ sir. Ga tÿ Judéia mÿ tóg tĩ mÿ. Vënh kanhrân jafã krëm tóg ag mÿ Topë vĩ tó tĩ mÿ sir, Jesus ti.

## 5

*Jesus tÿ Pedro kanhrân*  
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

<sup>1</sup> Kejën Jesus tóg goj nig tÿ Genesaré fyr tá jë nĩ, Topë vĩ kãmén kÿ. Kÿ vënh kar vÿ ti pënĩn nÿtĩ nĩ, kÿ ag tóg ti kutãn mÿ sir, ag e tâvĩ nÿtĩn kÿ, ag tÿ Topë vĩ mē sór kÿ. <sup>2</sup> Ag tÿ ti kutãn kÿ tóg canoa régre vigvég mÿ,

nig fyr tá. Pirã kugmÿg tĩ ag vÿ tá kãpa kÿ nÿtĩ nĩ. Goj kãki jëgÿg kÿ ag tóg pirã kugmÿ jafã kunÿnh kÿ kupég nÿtĩ nĩ. <sup>3</sup> Kÿ Jesus tóg canoa kãra rã mÿ. Simão tÿ vë, canoa ên ti. Kÿ tóg Simão mÿ: “tÿg sÿ han ra, canoa kãmĩ, goj kuju ra,” he mÿ. Kÿ Simão tóg tĩ mÿ. Hã ra Jesus tóg canoa kãkã nĩ nĩ, ti mré. Kãkã nĩ kÿ tóg ag kanhrân mÿ sir, vënh kar ên ag, ù tÿ ti kutãn ja ên ag. Goj fyr tá ag tóg nÿtĩ.

<sup>4</sup> Ti tÿ ag kanhrân kân kÿ tóg Simão mÿ: “goj kuju ra tÿg, ti nig ja ra,” he mÿ. “Tá ã rede tÿ goj kãki fón, ã tÿ pirã kugmÿ jé,” he tóg. <sup>5</sup> Kÿ Simão tóg ëg Senhor mÿ: “hã ra ëg tóg kuty tag kã goj ki ti fón', fón' he ja nÿgtĩ, fagrÿnh mÿ,” he mÿ. “Nén ù kãgmÿg tÿ ëg tóg nĩ mÿ,” he tóg. “Hã ra sóg ã vÿ tugrÿn ki fón sór mÿ ha,” he tóg, Simão ti. <sup>6</sup> Kÿ tóg ke mÿ sir. Kÿ tóg kugmÿ mág mÿ. Fór tóg nĩ, rede ti, kÿ tóg jaran ke mÿ, ti kufy jagy tâvĩ nÿn kÿ, pirã e tugnÿn. <sup>7</sup> Kÿ ag tóg ãjag régre ag mÿ ven mÿ, ag tÿ canoa ù kãki kãmÿ jé. Ag tÿ tá junjun kÿ ag tóg canoa régre ên fãn mÿ, pirã tÿ. Funfór ti nÿtĩ, hã kÿ tóg ki punpun ke kren mÿ sir, canoa régre ên ti.

<sup>8</sup> Kÿ Simão tóg Jesus krëm grÿnh ke mÿ. Ti mÿ tóg e tĩ, pirã e ên to, kÿ tóg Jesus krëm grÿnh ke mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “Senhor',” he mÿ. “Á hÿn inh ré kÿ tÿg mÿ ha. Topë vÿ mranh ja inh nÿgtĩ, kÿ inh hÿn ã mÿ kórég nĩ ha,” he tóg, Simão ti, Jesus mÿ. <sup>9</sup> Ti mÿ tóg e pë tâvĩ tĩ, ti tÿ pirã e ên ven kÿ, ti tÿ Jesus jykre ven kÿ. Ti mré ke ag mÿ tóg e tĩ gé, <sup>10</sup> Tiago mÿ ke gé, João mÿ ke gé, Zebedeu krë tag ag mÿ. Simão régre ag vë, Zebedeu krë tag ag, ti companheiro ag vë.

Kÿ Simão tóg Jesus mÿ: “ã hÿn inh ré kÿ tÿg mÿ ha,” he mÿ. Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “kamëg tÿg nĩ,” he mÿ. “Pirã kugmÿ há ã tóg jë. Á kanhrân jé sóg ke mÿ, ã tÿ ëprã ke ag tÿ inh ki ge han jé,” he tóg, Simão mÿ, Jesus ti.

<sup>11</sup> Kÿ ag tóg ãjag canoa vóg mÿ, goj fyr ra. Tá junjun kÿ ag tóg ãjag tÿ kar ré kÿ mÿ mÿ sir, Jesus mré.

*Jesus tÿ ùn kaga kren vãnh tÿ há' he*  
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

<sup>12</sup> Kÿ tóg kejën cidade ù tá nĩ nĩ. Kÿ ù tóg ti tá jun mÿ, ù tÿ vënh kaga kren vãnh han kÿ nĩ ti, vënh kaga tÿ lepra he mÿ ên. Ti kri tóg

rũm ke kãn ja nĩ, vẽn h kaga ti. Ên tóg Jesus tá jun kũ ti krẽm mũg ke mũ, kũ tóg ti mũ: “Senhor,” he mũ. “A mũ isỹ há' he sór tũ nĩ?” he tóg. “A hã tóg isỹ há' hen h mũ, ã tỹ isỹ há' he sór kũ,” he tóg ti mũ.

<sup>13</sup> Kũ Jesus tóg ã nĩgẽ tỹ ti mẽg mũ, kũ tóg ti mũ: “hej,” he mũ. “To sóg há nĩ, há' he ja há ã tóg nĩ,” he tóg ti mũ. Kũ tóg ti kaga kren vãn h tỹ há' he mũ sir vẽn sũmẽr. Jãn h kri' he tóg mũ, ti fár ti. <sup>14</sup> Kũ Jesus tóg ti mũ ke mũ, ti tỹ ù mũ tó tũg jé, ti tỹ há' he tag ti. “Ha tũg,” he tóg. “Topẽ tũ ki rĩr tĩ to tũg. Ti hã mũ tómnĩ, kũ ti mũ nén ù nĩm nĩ, ti tỹ Topẽ mũ pũn jé, Moisés tỹ vãsỹ ãg mũ nén tó ja ên ti, ã jãn h kri to. Hã tugrĩn vẽn h kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mũ, Jesus ti.

<sup>15</sup> Ge ra ti kãme tóg vẽn h kar kri rũm ke mũ, kũ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg vẽn h mãn mũ sir. Ag tỹ ti vỹ mẽ sór vẽn, ag tỹ ãjag tỹ há' he ên ve sór vẽn gẽ. Hã jé ag tóg sir vẽn h mãn mũ. <sup>16</sup> Hã ra Jesus tóg êmã tũg ja ra tĩ mũ, Topẽ mré vẽn mẽn jé.

*Jesus tỹ ùn tũg vãn h tỹ há' he  
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)*

<sup>17</sup> Kejẽn tóg ag kanhrãn rãn mãn mũ. Kũ Fariseu ù ag tóg ti vỹ mẽgmẽg mũ gẽ sir, Topẽ vỹ to professor ag mré hã. Kór há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, ga tỹ Galiléia tá, ga tỹ Judéia tá ke gẽ, cidade tỹ Jerusalém tá ke gẽ. Jesus pẽnĩn ag tóg nĩgnĩ kũ nỹtĩ nĩ. Hã ra Topẽ tóg ti tar han ja nĩ, hã kũ tóg ù tỹ hẽn ri ke ag tỹ há' he mũ, ùn kagyga ag tỹ, Jesus ti.

<sup>18</sup> Kũ vãn h ù ag tóg tá junjun mũ gẽ. ù va ag tóg kãmũ jẽg, kur kã, ùn kãn h grĩ, ùn kón h grĩ. Ag tỹ Jesus mũ ti ven sór vẽn, ag tỹ ti krẽm ti fi sór vẽn. <sup>19</sup> Hã ra tóg fór tãvĩ nĩ, tá, kũ ag tóg ti tá junjun tũ nĩ sir, Jesus tá. Kũ ag tóg ãn to jãpry kũ ti kri ãn kunũg mũ. Ti nor ên ki ag tóg ti tẽrem mũ, Jesus jẽ ên kukãm. <sup>20</sup> Kũ Jesus tóg ag tỹ ti ki ge kũ nỹtĩ tag vэг mũ. Hã kũ tóg ùn kãn h grĩ mũ: “ã tỹ Topẽ vỹ mranh ja ên tỹ tũ' he vẽn ha, vỹ,” he mũ.

<sup>21</sup> Hã ra ti vỹ tag tóg Topẽ vỹ to professor ag mũ e tĩ, Fariseu ag mũ ke gẽ. Kũ ag tóg ti vỹ tag to jykrén kónãn mũ. “Ti tỹ ne tó nẽ hỹn'?” he ag tóg mũ. “Topẽ to vỹ kónãn vẽn mỹr, ti vỹ tag to,” he ag tóg. “Topẽ hã ne ã pin kũ Topẽ vỹ mranh ên tỹ tũg' he há nĩn h

mũ', kũ ti tỹ vẽn sỹ tỹ Topẽ han vẽn sir, ti mũ vẽn h pãte fón sór kũ,” he ag tóg mũ, to jykrén kónãn kũ.

<sup>22</sup> Hã ra Jesus tóg ag tỹ nén to jykrén mũ vэг mũ. Kũ tóg ag mũ: “ãjag tỹ ne jé to jykrén kónãn nẽ?” he mũ. <sup>23</sup> “Ne nỹ ãjag mũ vẽn h mũ nỹ?” he tóg. “Ùn tũg vãn h mũ sóg: “ã tỹ Topẽ vỹ mranh ja ên tỹ tũ' he vẽn ha,” hé. Kũn mũ ãjag mũ vẽn h mũ?” he tóg. “Sỹ ti mũ: “nĩ ra, tũg ra,” hen h ke vẽn gẽ. Kũn mũ ãjag mũ vẽn h mũ ke gẽ?” he tóg, tag to. <sup>24</sup> “Hã ra sỹ ãjag mũ inh jykre ven sór vẽn ha. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vỹ mranh tỹ vẽn h pãte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ ãjag mũ,” he tóg. Hã kũ tóg ùn kón h grĩ mũ: “nĩ ra, ã kur gég tũg, ã ãn ra,” he mũ, Jesus ti. <sup>25</sup> Kũ tóg vẽn sũmẽr jẽgnẽ mũ sir. ã kur gég tóg mũ vãn hã, ag rĩn ve. ã ãn ra tóg tĩ mũ, Topẽ mũ vỹ há han kũ, ùn kãn h grĩ ja ên ti.

<sup>26</sup> Kũ tóg vẽn h kar mũ e tãvĩ tĩ. Topẽ mũ ag tóg vỹ há han mũ gẽ, ti to: “ẽg kãfór ti nĩ,” hen kũ. “Ge ve ja tũ ãg nỹtĩ, kũ ãg tỹ ne to jykrén ke tóg tũ tĩ,” he ag tóg mũ sir, Jesus tỹ ùn kãn h grĩ ja ên tỹ há' hen kũ.

*Jesus tỹ Levi jé prẽr  
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)*

<sup>27</sup> Kar kũ Jesus tóg tũg mãn mũ. Kũ tóg ù tỹ governo mũ jãn kamy mæg tĩ ù vэг mũ, imposto mæg tĩ ên ti. Ti jijin hã vỹ: Levi, he mũ. ã rãn h rãj han kũ tóg nĩ nĩ, ti rãn h rãj jafã krẽm, Jesus tỹ ti ve kũ. Kũ tóg ti mũ: “inh mré kãtũg,” he mũ. <sup>28</sup> Kũ tóg jẽgnẽ mũ sir. Ti mré tóg tĩ mũ sir, ã tũ kar ré kũ.

<sup>29</sup> Kũ Levi tóg ti mũ festa mág han mũ, ti ãn tá. Kũ ti tỹ festa to ùn jé prẽr mũ ag vỹ tỹ ù tỹ hẽn ri ke nỹtĩ, festa ven h kãmũ mũ ên ag. Governo mũ jãn kamy mæg tĩ ù ag vẽn, ag mré ke ù ag mré hã. Jesus mré ag tóg jẽg mũ.

<sup>30</sup> Kũ Fariseu ag tóg vэг mũ, Topẽ vỹ to professor ag ke gẽ, kũ tóg ag mũ kórég tĩ. Kũ ag tóg ù tỹ Jesus mré mũ tĩ ag to vỹ mũ gẽ. Ag mũ ag tóg: “ãjag hã ne tóg governo mũ jãn kamy mæg tĩ ag mré jẽg mũ,” he mũ. “Topẽ vỹ mranh tĩ ag mré ãjag tóg jẽg mũ,” he ag tóg, ù tỹ Jesus mré mũ tĩ ag mũ.

<sup>31</sup> Hã ra Jesus tóg ag mũ kãmẽn mũ. “Hỹ, ag mré sóg jẽg mũ,” he tóg. “Hã ra ùn kagyga tũ ag vỹ médico ven h mũ tũ nĩgtĩ,” he tóg

mũ. “Ûn kagyga ag hã vỹ ti venh mũ tĩ,” he tóg. <sup>32</sup> “Inh pi(jé) ù tỹ vãnh jykre kuryj han mũ ag mỹ: “ãjag jykre tovãnh ra,” he sór tĩ. Û tỹ Topê vĩ mranh ja ên ag hã mỹ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh ra,” he sór tĩ. Hã jé sóg ãjag mỹ vãnh ven,” he tóg, Jesus ti.

### Văkre

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

<sup>33</sup> Kỹ Fariseu ag tóg ti mỹ ke măn mũ. “João mré mũ tĩ ag vỹ văkre (ka)mẽ nỹtĩgtĩ, vễjên ki, kỹ ag tóg Topê mré vĩ (ka)mẽ han tĩ gé, ag văkre kỹ. Kỹ Fariseu mré ke ag tóg ge nỹtĩgtĩ gé. Hã ra ã mré mũ tĩ ag tóg ge tũ nỹtĩ. Jêg ag tóg mũgtĩ, kurã kar ki. Văkre vãnh ag nỹtĩ, êg văkre kurã ki,” he ag tóg mũ sir, Jesus mỹ. <sup>34</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra vãnh prũg tỹ festa to kãmũ ag pi(jé) văkrég tĩ,” he tóg. “Festa vễ mỹr, vãnh prũg ti, kỹ ti mré ke ag tóg ùn prũg mũ ên venh kãmũ tĩ. Hã ra sóg tỹ ùn prũg mũ ên ri ke nĩ, hã kỹ tóg inh mré mũ tĩ ag mỹ sér tĩ,” he tóg. <sup>35</sup> “Vãhã tóg jun mũ, inh kurã ti. Ên kã ag tóg inh pére mũnh mũ. Ên kã hã ag tóg ãjag văkrenh ke venh mũ, kurã ên kã, inh mré mũ tĩ ag,” he tóg, Jesus ti.

<sup>36</sup> Kỹ tóg ag mỹ comparação han mũ, kỹ tóg: “inh jykre tãg vỹ ge nỹnh mũ,” he mũ. “Êg pi(jé) êg kur tãg kókég tĩ, êg tỹ êg kur si jar kã nĩm jé,” he tóg. “Ke tũ nĩ mũ ra êg tóg êg kur há ên kókég mũ, hã ra tóg êg kur si ên ki par tũ nĩgtĩ gé, ùn há ti. Kỹ êg kur tóg kórég kar nỹtĩ nĩ sir,” he tóg. Ti tỹ ã jykre tãg tó vễ, hã ra tóg kur tãg ri ke nĩ.

<sup>37</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “vinho vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Êg pi(jé) vinho kajãg mũ tỹ ti fãr si tỹ sacco ki kujêg tĩ, vinho tãg ên ti. Ke tũ nĩ mũ ra tóg kunãnh kỹ jar mũ. Kỹ vinho ên tóg tũ he mũ, bolsa ke gé sir. <sup>38</sup> Vinho kajãg mũ tỹ ti fãr tãg tỹ bolsa ki kujênh ke vễ mỹr,” he tóg. Ti tỹ ã jykre tãg tó vễ, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ.

<sup>39</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “êg pi(jé) vinho si kron kỹ ùn kajãg kron sór tĩ, ùn tãg ên ti,” he mũ gé. “Ti si hã tóg êg mỹ há nĩ,” he êg tóg tĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tó vễ, hã ra ag jykre si tóg ag mỹ há tĩ, ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag mỹ.

## 6

### Věnhkán ke kurã ki vãnh jykre

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

<sup>1</sup> Kejên tóg vễnhkán ke kurã tá krỹg mũ. Kỹ Jesus tóg êpỹ mũ tĩ mũ, trigo jo êpỹ mũ. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Hã ra ag tóg sir trigo mó ên tỹ kam ke mũ sir. ãjag nĩgé tỹ ag tóg rynhranh mũ, ag tỹ ti kanê ko jé. <sup>2</sup> Hã ra Fariseu ù ag tóg ag vэг mũ. Ag mỹ vãnh rãnhrãj vễ, ag tỹ trigo rynhranh mũ ti. Hã ki ag tóg ag mỹ Topê vĩ mranh mũ, ag tỹ vễnhkán ke kurã ki rãnhrãj kỹ. Hã kỹ ag tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nén han ke tũ han mũ nĩ, vễnhkán ke kurã ki,” he mũ. “Vễnh rãnhrãj vễ mỹr, ãjag tỹ nén han mũ ti,” he ag tóg, Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

<sup>3</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Ag kókĩnkĩr vễ mỹr,” he tóg. “Davi to jykrén nĩ, ti mré mũ tĩ ag to ke gé. Ti kókĩr kỹ tóg ã tỹ nén han ke tũ han gé, hã ra Topê pi(jé) ti to jũ mũ,” he tóg. <sup>4</sup> “Topê jo ìn kã ra tóg rã, Davi ti. Tá tóg Topê jamĩ ên kó. Ti tỹ konh ke tũ vễ vễ, Topê tũ ki rĩr tĩ ag hã tỹ konh ke vễ vễ. Hã ra tóg kó, ã mré mũ tĩ ag mỹ tóg vãnh kãpópãm gé, Davi ti. Rán kỹ tóg nĩ nĩ mỹr,” he tóg, Jesus ti. <sup>5</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “tỹ sóg vễnhkán ke kurã to pã'i nĩ mỹr,” he mũ. “Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

### Jesus tỹ vễnhkán ke kurã kã ù tỹ há' he

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

<sup>6</sup> Vễnhkán ke kurã ù kã Jesus tóg Israel ag tỹ vãnh kanhrãnh jafã kãra rã mũ, ag kanhrãnh jé. Tá ù tóg jê nĩ. Ti nĩgé vỹ tóg ja nĩ. <sup>7</sup> Kỹ Topê vĩ to professor ag tóg Jesus tugnỹm mũ, Fariseu ag ke gé, ag tỹ ti tỹ há' he mũ ên ven jé. “Ti mỹ ti tỹ há' he sór tũ, tỹ êg vễnhkán ke kurã (hã) ra?” he ag tóg. “Ti tỹ ti tỹ há' he kỹ êg tóg ti kãmén mũ, pã'i ag mỹ, ti tỹ vễnhkán ke kurã kã rãnhrãj mũ ti,” he ag tóg. Hã kỹ ag tóg ti tugnỹm mũ.

<sup>8</sup> Hã ra Jesus tóg ag tỹ nén to jykrén vэг jê nĩ. Kỹ tóg ùn nĩgé tóg ên mỹ: “kunĩg,” he mũ. “Tag kã jênh nĩ,” he tóg ti mỹ. Kỹ tóg kãtĩg kỹ kã jê mũ sir. <sup>9</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “sỹ ãjag ki jêmênh há tóg tĩ,” he mũ. “Vễnhkán ke kurã ki êg hỹn ne han mũ?” he tóg, “êg tỹ Topê vĩ ki króm jé?” he tóg. “Êg mỹ nén ù há han mũ? Êg tỹ ù tũ kókén kỹn mỹ kórég tũ nỹnh

mũ hÿn'?" he tóg. "Ëg mÿ ù kren han mũ hÿn'? Ëg tÿ ù tén kÿn mÿ kórég tũ nÿnh mũ hÿn'?" he tóg. Hã ra ag tóg ti mÿ nén ù tó tũ nÿ.

<sup>10</sup> Kÿ tóg ag ki ãvãnh kãn kÿ ùn nÿgé tóg ãn mÿ: "ã nÿgé tÿ krÿg hé," he mũ. Kÿ tóg tÿ krÿg he mũ sir. Ti tÿ tÿ krÿg he kÿ tóg há' he mũ, ti nÿgé tóg ãn ti. <sup>11</sup> Kÿ tóg vãnh kar mÿ e tÿ. Ag fe tóg gÿm ke mũ, kÿ ag tóg jagnë mré vëmén mũ. "Ëg hÿn ti tÿ hë ri kenh mũ hÿn', ti kãgmÿnh mũ vó?" he ag tóg, Jesus to. Hã ra tóg ùn nÿgé tóg ãn tÿ há' he ja nÿ sir.

### *Jesus tÿ apóstolo ag kuprëg (Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)*

<sup>12</sup> Ën kã Jesus tóg kejën pãnónh ra tÿ mũ, ti tÿ Topë mré vëmén jé. Kutÿ ãn kã tóg Topë mré vÿ nÿ ki kurãg mũ. <sup>13</sup> Tÿ vaj kÿ tóg ã mré mũ tÿ ag jé prër kãn mũ, kÿ tóg ag kãmÿ ù tÿ 12 (ke) ãn ag kuprëg mũ. Ag to tóg: "sÿ ùn vin mũ ãn ag," he mũ, hã vÿ: apóstolo, he mũ. <sup>14</sup> Ag hã vë, ha mē: Simão, Jesus tÿ ti jÿjÿ ù hã vÿ: Pedro, he mũ, ti jãvy tÿ André ke gé, Tiago ke gé, ti jãvy tÿ João mré, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, <sup>15</sup> Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Simão ke gé, ag tÿ ù to: Zelote, he mũ tag ti, <sup>16</sup> Judas ke gé, Tiago kósin tag ti, Judas Iscariotes ke gé, ù tÿ Jesus vatánh tá pã'i ag mÿ ti kãmén ke tag ti.

### *Jesus tÿ ùn e ag ki rÿr (Mt 4.23-25)*

<sup>17</sup> Kÿ Jesus tóg ag mré pãnónh ãn to tere mũ sir, kÿ tóg kyjer tá jë nÿ. Kÿ ti mré mũ tÿ hën ri ke ag vÿ tá nÿtÿ gé. Û tÿ hën ri ke ag vÿ ti ki junjun ja nÿgtÿ, ga tÿ Judéia tá kãmũ kÿ, cidade tÿ Jerusalém tá ke gé, goj kafã tũ fyr tá ke gé, hã vÿ: cidade tÿ Tiro, he mũ, cidade tÿ Sidom, he mũ gé. Ën kar vÿ ti ki junjun ja nÿgtÿ, ti tÿ ag tÿ há' he jé. Kÿ tóg fór pë nÿ, tá, ag tÿ e pë tãvÿ nÿtÿn kÿ. <sup>18</sup> Ûn jagrë kórég ag tÿ tóg há' he mũ gé, ag jagrë pan tóg mũ, Jesus ti, fag mré hã. <sup>19</sup> Kÿ vãnh kar vÿ ti kã krÿ' he sór mũ sir, hã jé ag tóg ti ki junjun mũ. Kÿ ù tÿ ti kã krÿ' he mũ ãn ag vÿ há' he kãn mũ, ti tÿ ã jykre tar tÿ ag tÿ hághá' hen kÿ. Hã jé ag tóg vãnh mãn ja nÿ. Hã kÿ ag tóg ti pénin e tÿ sir.

### *Jesus tÿ ag kanhrãn (Mt 5.1-12)*

<sup>20</sup> Kÿ tóg ã mré mũ tÿ ag ki ãvãnh mũ, kÿ tóg ag mÿ kãmén mũ, Jesus ti, kÿ tóg: "Topë vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ: "kórég eg tóg nÿtÿ," hen kÿ," he mũ. "Kÿ ãjag tóg Topë tÿ tÿ ãg pã'i nÿ venh ke mũ," he tóg. <sup>21</sup> "Topë vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag tÿ: "inh kókÿr ri ke tóg tÿ, sÿ vãnh jykre kuryj ve sór tÿ ãn ti," hen kÿ. Kÿ ãjag tóg venh ke mũ," he tóg. "Topë vÿ ãjag ve há han mũ, ãjag vësÿrénh mũn kÿ, ëprã. ãjag mÿ sér nÿ jé tóg ke mũ, tá," he tóg. <sup>22</sup> "Topë vÿ ãjag ve há han mũ, ag tÿ ãjag to kórég nÿtÿn kÿ isugnÿn, ag tÿ ãjag mÿ: "ha mũ jëg," hen kÿ, isugrÿn. Ag tÿ isugnÿn ãjag mÿ vÿ kónãn kÿ tóg há tÿ, ag tÿ ón kÿ ãjag jykre kórég tó kÿ. Tÿ sóg ëprã ke fi kósin nÿ mÿr," he tóg, Jesus ti. <sup>23</sup> "Mÿ sér nÿtÿmñ, ãjag fe tÿ mrin kemñ, ag tÿ isugrÿn ãjag vóg kónãn mũ ra. Kÿ ãjag tóg kanhkã tá nén ù há kar venh ke mũ, vãnh kaja jé, isugnÿn. Ge ja ag tóg nÿtÿ ja nÿgtÿ, ù tÿ ãjag vóg mũ ag jóg'jóg ag, vãsÿ Topë vÿ tó tÿ ag mÿ. Ag vóg kónãn ja ag tóg nÿ gé. Vãsÿ Topë vÿ tó tÿ ãn ag ri ke ãjag tóg nÿtÿ, ag krë'krë tÿ ãjag vóg kónãn kÿ," he tóg, Jesus ti.

<sup>24</sup> "Hã ra Topë vÿ ãjag ve kónãn mũ, ãjag tÿ: "há ãg tóg nÿtÿ," hen kÿ. Ga kri mũn kÿ ãjag tóg nén ù há vëg tÿ, kÿ ãjag tóg kanhkã tá jun ke tũ nÿ," he tóg. <sup>25</sup> "Topë vÿ ãjag ve kónãn mũ, ãjag tÿ vãnh jykre kuryj ve sór tũ nÿtÿn kÿ, ti tÿ ãjag mÿ ãjag kókÿnkÿr ri ke tũ nÿn kÿ, ëprã. Kÿ ãjag tóg venh ke tũ nÿ. Kÿ tóg ãjag kókÿnkÿr ri ke tÿnh mũ, tá," he tóg. "Topë vÿ ãjag ve kónãn mũ, ti tÿ ãjag mÿ sér tÿn kÿ, ëprã. Vësÿrénh jé ãjag tóg ke mũ, kygfÿ jé ãjag tóg ke mũ, tá," he tóg. <sup>26</sup> "Topë vÿ ãjag ve kónãn mũ, vãnh kar tÿ ãjag to vÿ há han mũn kÿ. ãjag mÿ ti há tÿ, vãnh kar tÿ ãjag to vÿ há han mũn kÿ, hã ra tóg Topë mÿ kórég nÿ. Ge ja ag tóg nÿtÿgtÿ, ù tÿ ãjag mÿ vÿ há han mũ ãn jóg'jóg ag, ón kÿ Topë vÿ tó (ka)më ãn ag mÿ, vãsÿ. Ag mÿ ag tóg vÿ há han ja nÿ gé. Ag ri ke ãjag tóg nÿtÿ, ón kÿ Topë vÿ tó (ka)më ãn ri ke ãjag tóg nÿtÿ, vãnh kar tÿ ãjag mÿ vÿ há han kÿ. Hã kÿ tóg ãjag ve kónãn mũ, Topë ti," he tóg, Jesus ti, ag mÿ.

### *Ëg tÿ ãg kato tẽ mũ ag to há nÿtÿnh ke (Mt 5.38-48)*

<sup>27</sup> “Ājag jyvĕn sóg mŭ, ājag tŷ inh vĭ jĕmĕn kŷ, ha mĕ. Ũ tŷ ājag kato vāsānsān mŭ ĕn ag to fe nŷtĭmnĭ jāvo. Ũ tŷ ājag to jŭ mŭ ag mŷ nĕn ũ há han nĭ jāvo. <sup>28</sup> Ũ tŷ ājag mŷ vĭ kónān mŭ ag mŷ vĭ há han nĭ gé. Ũ tŷ ājag mŷ fĕfĕn mŭ ag to Topĕ mré vĭmnĭ gé. <sup>29</sup> Ũ ag tŷ ājag jamĕ ki tĕnh kŷ ag mŷ ājag jamĕ ũ ti ven nĭ gé, ag tŷ ājag mŷ ki tĕnh jé gé. Ũ ag tŷ ājag capa mĕn sór mŭ ĕn ag mŷ ājag camisa nĭm nĭ gé. <sup>30</sup> Ũ ag tŷ ājag mŷ nĕn ũ to: “inh mŷ nĭm,” he kŷ ag mŷ nĭmnĭ. Ũ ag tŷ ājag tŷ nĕn ũ mĕn kŷ ag mŷ: “inh mŷ isŭ nĭm,” he tŭg nĭ. <sup>31</sup> Ājag tŷ ājag mré ke ũ to: “ti tŷ ĕg mŷ tag han há tóg tĭ vĕ,” he mŭ ra ĕg hĕ tóg ti mŷ han ke mŭ,” he tóg.

<sup>32</sup> “Ũ ag tóg ājag to há nŷtĭ. Ājag tŷ tag ag hĕ to há nŷtĭn kŷ tóg tŷ nĕn ũ tŭ tĭ ver. Vĕnh kar ag vŷ ge nŷtĭ gé. Ũ tŷ ājag to há nŷtĭ ĕn ag to ag tóg há nŷtĭ gé, vĕnh kato, ũ tŷ Topĕ vĭ mranh mŭ ag vŷ tag han tĭ. Tag vŷ há nĭ, hĕ ra tóg tŷ nĕn ũ tŭ nĭ ver. <sup>33</sup> Ũ ag tóg ājag mŷ vĭ há han tĭ. Ājag tŷ ĕn ag hĕ mŷ vĭ há han kŷ tóg tŷ nĕn ũ tŭ nĭ ver. Ge ag tóg nŷtĭ gé, Topĕ vĭ mranh tĭ ag. Ājag tŷ ag mŷ vĭ há han kŷ ag tóg ājag mŷ vĭ há han mŭ gé, vĕnh kato. Há ti nĭ, hĕ ra tóg tŷ nĕn ũ tŭ nĭ ver. <sup>34</sup> Ũ ag vŷ, ājag tŷ ag mŷ prestar hen kŷ ag tóg ājag mŷ nĭm mĕn mŭ, ājag tŭ ti. Ājag tŷ ag hĕ mŷ prestar he mĕn kŷ tóg tŷ nĕn ũ tŭ nĭ ver. Topĕ vĭ mranh tĭ ag vŷ ge nŷtĭ gé. Ājag tŷ ag mŷ nĭm mĕn kŷ ag tóg ājag mŷ prestar he mĕn mŭ sir, ājag tŭ ti. Há ti nĭ, hĕ ra tóg tŷ nĕn ũ tŭ nĭ ver.

<sup>35</sup> Ag jāvo ũ tŷ ājag kato vāsānsān mŭ ag to há nŷtĭmnĭ, ha mĕ. Vĕnh kar mŷ vĭ há han kĕn nĭ. Vĕnh kar mŷ prestar he kĕn nĭ, ag tŷ ājag mŷ ājag tŭ nĭm tŭ (hĕ) ra. Kŷ ājag tóg kanhĕ tá venh ke mŭ, ājag tŷ ũri nĕn han mŭ tag ri ke ti. Hĕ ki ājag tóg tŷ ũ tŷ kynhmŷ nĭ ĕn krĕ nŷtĭ, ājag tŷ ti ri ke han kŷ. Ti hĕ ne vĕnh kar mŷ vĭ há han kĕn tĭ ver', ũn jykre kórĕg kar ag mré hĕ, ag tŷ ti mŷ: “ĕg mŷ tóg há tĭ,” he tŭ (hĕ) ra, ag tŷ vĕnh hĕ ki rĭr há han mŭ (hĕ) ra tóg ag mŷ vĭ há han tĭ ver, Topĕ ti. <sup>36</sup> Vĕnh kar jagĕgtĕn kĕn nĭ, ĕg jóg ri ke. ĕg jóg tŷ vĕnh kar jagĕgtĕn kóm vĕnh kar jagĕgtĕn nĭ gé,” he tóg, Jesus ti.

*Ēg tŷ kĕnhmar ũ to vĭ kónān ke tŭ*  
(Mt 7.1-5)

<sup>37</sup> “Kĕnhmar ũ to vĭ kónān tŭg nĭ, kŷ Topĕ vŷ ājag to vĭ kónān ke tŭ nĭ gé. Kĕnhmar ũ to: “kórĕg ti nĭ,” he tŭg nĭ, kŷ Topĕ vŷ ājag to: “kórĕg ti nĭ,” henh ke tŭ nĭ gé. Vĕnh kar mŷ vĕnh pĕte fón nĭ, ke tŭ nĭ mŭ ra Topĕ vŷ ājag mŷ vĕnh pĕte fón ke tŭ nĭ gé. <sup>38</sup> Ag mŷ nĕn ũ há kar nĭmnĭ, kŷ Topĕ vŷ ājag mŷ nĕn ũ há kar nĭm ke mŭ gé sir, hĕ ra tóg ājag mŷ ĕn kĕfór nĭm ke mŭ. Ājag mŷ nĭm mág han jé tóg ke mŭ, Topĕ ti. Nĭm mág pĕ han jé tóg ke mŭ, nĕn ũ há kar tŷ. Hŷ, ge ti nĭ. Ājag tŷ ag mŷ nĕn ũ há han kŷ Topĕ vŷ ājag mŷ nĕn ũ há han ke mŭ gé. Ājag tŷ ag mŷ nĕn ũ kórĕg han kŷ tóg ājag mŷ hĕ ri ke han ke mŭ gé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>39</sup> Kŷ tóg ag mŷ: “ũ tŷ ki kagtĭg ra tŷ ājag pĕ'i nŷtĭ sór mŭ tag vŷ ge nŷnh mŭ, ha mĕ,” he mŭ gé. Kŷ tóg: “ũn kyvó tŷ ũn kyvó ũ mŷ: “sŷ ĕ pĕre tĭg ke vĕ,” hen kŷ ag tóg ag mŭn kŷ kĕgnó ki vĕr kĕn ke mŭ. Ge ag tóg tĭ, ājag pĕ'i ag. Ājag tŷ ũn ki kagtĭg ag mré mŭn kŷ ājag tóg mŭ kónān kĕn ke mŭ. <sup>40</sup> Aluno pi(jé) ĕ professor kĕfór nĭnh mŭ'. Ti tŷ kanhrĕn há han kŷ tóg keĵĕn ĕ professor ri ke nĭnh mŭ, hĕ ra ti pi(jé) ti kĕfór nĭnh mŭ'. <sup>41</sup> Jykre kórĕg mág ājag tóg nŷtĭ, hĕ ra ājag régre jykre pĕno sĭ ĕn ājag mŷ kórĕg nŷ'. <sup>42</sup> Kŷ ājag hĕ ne tóg ājag régre ag mŷ: “sŷ ĕ mŷ ĕ jykre kórĕg kurynh há tóg tĭ,” he tĭ, ājag tŷ ājag jykre pĕno tĕvĭ ĕn kurynh jāvĕnh (hĕ) ra. Ke tŭg ra mŷr, ke tŭ nĭ mŭ ra ājag tóg jykre régre nŷtĭ. Ājag jykre kurynh vĕn nĭ, kar ājag tóg ājag régre ag jykre kurynh há han mŭ,” he tóg, Jesus ti.

*Ka to comparaçĕo*

(Mt 7.16-20; 12.33-35)

<sup>43</sup> “Ha vé, ka há pi(jé) kanĕ kórĕg han tĭ'. Kŷ ka kórĕg pi(jé) kanĕ há han tĭ gé'. <sup>44</sup> Ēg tŷ ti kanĕ ve kŷ ĕg tóg: “ũn kanĕ ko há ja vĕ,” henh ke mŭ, ke tŭ nĭn kŷ ĕg tóg: “ũn kanĕ ko vĕnh ja vĕ,” henh ke mŭ. Sónh to ĕg tóg pĕnva vég tŭ nĭgtĭ mŷr', kar ĕg tóg vĕnh tŷ jóhó to uva vég tŭ nĭgtĭ gé, ha mĕ. <sup>45</sup> Ge tóg nŷgtĭ, ĕprĕ ke ag jykre ti. ũn jykre há vŷ nĕn ũ há kar to jykren tĭ, ti jykre kuryj nĭn kŷ. Kŷ tóg ĕg mŷ tó há han tĭ gé sir. Kŷ ũn jykre kórĕg vŷ ũ kórĕg kar to jykren tĭ, ti



jykre pãno nĩn ky. Ky tóg ẽg mĩ tó kónãn tĩ gé sir. Hỹ, ge ti nỹgtĩ. Ẽg tỹ nén to jykrén tĩ ẽn kãmén ẽg tóg tĩ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

*Ïn to comparação  
(Mt 7.24-27)*

<sup>46</sup> “Ajag ne tóg inh mỹ: “Senhor', Senhor',” he tĩ'. Hã ra ajag tóg isỹ ajag mỹ nén tó mũ ẽn han vãn nỹtĩgtĩ. Ky tóg vẽnhmỹ nỹ. <sup>47</sup> Inh ki ge ky ajag nỹtĩ. Inh vĩ ki kanhró ajag tóg nỹtĩ. Ajag tỹ ki króm ky ajag tóg sir tag ri ke nỹtĩnh mũ, ha mẽ. <sup>48</sup> Ïn han mũ ri ke vẽ. Û tóg, ti tỹ Ïn han jé tóg kũm tĩ, kã há tá. Kũm ky tóg pãró kri Ïn han mũ sir, pãró kri tóg ti nũna gunhgunh mũ sir. Ky vãhã goj tóg var mũ, ky tóg Ïn kri rũm ke mũ, goj var ti. Hã ra Ïn tóg jẽ nĩ. Ti kókég tũ tóg nĩ, goj var ti. Ti tỹ pãró kri jẽ hã ky tóg tar jẽ. Ge ti nĩ, ajag tỹ inh vĩ ki króm ky. <sup>49</sup> Ajag tỹ inh vĩ ki króm tũ nĩn ky ajag tóg sir tag ri ke nỹtĩnh mũ, ha mẽ. Û tóg Ïn han mũ gé, hã ra tóg jo kũm tũ nĩ, ti nũna vỹ jãvo krĩgmỹ nỹtĩ. Ky vãhã goj var vỹ Ïn kri rũm ke mũ sir, ky tóg kutẽ mũ sir, Ïn ti. Ky tóg mráj mũ sir, ha mẽ, ti nũna tỹ krĩgmỹ nỹtĩn ky. Ge ti nĩ, ù tỹ inh vỹ jẽmẽ jãvãn ẽn ti,” he tóg, Jesus ti.

**7**

*Fóg tỹ capitão tỹ Jesus ki rã  
(Mt 8.5-13)*

<sup>1</sup> Jesus tỹ ag kar kanhrãn kãn kar tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ. <sup>2</sup> Tá fóg tỹ capitão tóg nĩ nĩ. Ti camarada tóg kaga nỹ nĩ. Vẽnhmỹ tóg nỹ, ky capitão tóg: “ti hỹn ter mũ ha,” he mũ. Hã ra tóg ti mỹ ti fe ri ke nĩ, ti camarada ti, capitão ẽn mỹ. <sup>3</sup> Hã ky tóg Jesus kãme mẽ ky Israel kófa ag jẽgnẽg mũ, Jesus to, ag tỹ ti mỹ: “ti venh kãtĩg,” he jé. Jesus tỹ ti camarada tỹ há' he jé tóg ti mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ, fóg tỹ capitão ẽn ti. <sup>4</sup> Ky ag tóg Jesus tá junjun mũ, Israel kófa ẽn ag. Ky ag tóg Jesus mỹ tó mũ. “Ã mỹ ti venh tĩg ke tũ nĩ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ. “Ûn há vẽ. <sup>5</sup> Ẽg povo to tóg há tãvĩ nĩ, ti tỹ tỹ fóg (hã) ra. Ẽg mỹ tóg Ïn han ja nĩ, ẽg tỹ krẽm Topẽ vỹ tó jafã ti, ti tỹ tỹ fóg (hã) ra,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, fóg tỹ capitão ẽn to.

<sup>6</sup> Ky Jesus tóg: “hej,” he mũ. Ky tóg ag mré tĩ mũ. Ky tóg ti Ïn kakó ki jun mũ. Ky capitão

tóg ti mỹ vẽn vỹ jẽnẽ mãn mũ gé. ã mré ke ag jẽgnẽg tóg mũ, Jesus to. Ky ag tóg ti mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Ti venh kãrãn ke tũ ã nẽji nĩ, ti tỹ tỹ fóg nĩn ky,” he ag tóg. “Ã mỹn hỹn jagy nỹ, ã tỹ fóg Ïn kãki sãn ken ky, Judeu ag tỹ fóg Ïn sãn jãvãn nỹtĩn ky,” he ag tóg. <sup>7</sup> “Hã ky ti nẽji ã venh kãtĩg tũ nĩ gé, hã ra tóg ã mỹ vẽn vỹ jẽnẽg mũ. ã vỹ pir ki ti camarada nẽji há' henh mũ, ã tỹ ã vỹ tỹ ti tỹ há' henh há nĩn ky,” he ag tóg. <sup>8</sup> “Ha vé, tỹn ji pã'i krẽm ke nĩ gé, ky soldado ag nẽji tỹ ti krẽm ke nỹtĩ gé. Hã kỹn ji tóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Ti tỹ soldado ù mỹ: “kutĩg,” hen kỹn ji kãtĩ mũ gé. Ti tỹ ã camarada mỹ: “tag han ra,” hen kỹn ji han mũ. Ti vỹ tỹn ji ag jẽgnẽg tĩ. Hã kỹn ji ki kanhró nĩ. ã vỹ tỹ ã nẽji ti camarada tỹ há' he há nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, capitão mré ke ag.

<sup>9</sup> Ky tóg Jesus mỹ e tĩ, ti vỹ tag ti. Ky tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ ke mũ, ùn a ag mỹ, ti nón kãmũ ẽn ag mỹ. Ky tóg ag mỹ: “Israel ù pi(jé) ti ri ke nĩ', ti tỹ tỹ fóg (hã) ra',” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ mỹr, ky tóg inh ki rã ky jẽ. Ge ve ja tũ sóg nĩ. Há' he ky ti nĩ ha, ti camarada ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>10</sup> Ky ag tóg vỹnvỹn ke mũ, capitão Ïn ra, capitão tỹ ùn jẽgnẽg mũ ag. Hã ra ti camarada ẽn tóg há' he ja nĩ sir, ag tỹ tá junjun mũ ra.

*Jesus tỹ ùn ter mũ rĩn mãn*

<sup>11</sup> Kãnhmar Jesus tóg tĩ mũ gé sir, ẽn ki. Ky tóg cidade tỹ Naim ra tĩ mũ. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ, ùn e a g ke gé. Ti nón ag tóg mũ mũ. <sup>12</sup> Ky tóg cidade ẽn fyr ki jun mũ, cidade to ró jãnkã ki. Ky ag tóg vẽser va kãmũ nĩ, ha mẽ. Ti mỹn fi kósin pir vẽ mỹr. TI panh tóg ter ja nĩ. Ky ù tỹ hẽn ri ke fag vỹ fi mré mũ nĩ, cidade tá kãmũn ky. ag tỹ ti péjunh mũ vẽ, vẽnh kej tá.

<sup>13</sup> Ky Jesus tóg fi vég mũ, ky fi tóg ti mỹ jagtar nĩ. Ky tóg fi mỹ: “fỹ tũg nĩ,” he mũ. <sup>14</sup> Ky tóg vẽser venh tĩ mũ, ky tóg tá jun ky ti mẽg mũ. Ky ù tỹ ti va mũ ẽn ag vỹ krỹg'krỹg' he mũ. Ky Jesus tóg vẽser mỹ: “kyrũ,” he mũ. “Nĩ ra, he sóg mũ ã mỹ,” he tóg mũ, vẽser mỹ, Jesus ti. <sup>15</sup> Ky tóg nĩ mũ (mỹr) sir, ha mẽ, vẽser ẽn ti, ky tóg vỹ mũ sir, ùn ter ja ẽn ti. Ky Jesus tóg ti mỹn fi mỹ ti fẽg mũ.

<sup>16</sup> Kÿ tóg vënh kar mÿ e tĩ, kÿ ag tóg Topë to vĩ há han mũ sir. “Topë vĩ tó tĩ káfór vÿ ãg ki jun,” he ag tóg mũ, “Topë vÿ ãg ve há han, hã kÿ tóg ti jënê,” he ag tóg mũ, Jesus to. <sup>17</sup> Kÿ ti vëme tóg vënh kar kri rÿm ke mũ sir, ga tÿ Judéia kar tá, ga kar ên kãmĩ ke gé, Jesus tÿ ùn ter ja ên rĩn mãn ja ti.

*João Batista tÿ Jesus mÿ vënh vĩ jënê  
(Mt 11.2-19)*

<sup>18</sup> Ên kã João vÿ se kÿ jê nĩ, João Batista ti, ù tÿ ag kygpég tĩ ti. Kÿ João mré mũ tĩ ag tóg ti mÿ tó kãn mũ sir, Jesus tÿ nén han mũ ti. <sup>19</sup> Kÿ tóg ti mÿ e tĩ. Kÿ tóg Jesus to: “Topë tÿ ùn jënêg mũ hã mÿ vÿ?” he mũ. Hã kÿ tóg ã mré mũ tĩ régre ag jëgnêg mũ, ag tÿ Jesus venh mũ jé, ag tÿ ti ki jëmê jé, ti mÿ: “ã hã mÿ?” he jé. “Ëg tÿ ùn jãvãnh mũ mÿ tÿ ã nĩ? Topë tÿ ùn jënêg mũ hã mÿ tÿ ã nĩ? Ëg mÿ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte?” he sór ag tóg mũ, Jesus mÿ.

<sup>20</sup> Kÿ ag tóg Jesus tá junjun mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “João Batista vÿ ãg jëgnê, ãg tÿ ã ki jëmê jé,” he mũ. “ã hã mÿ?” he tóg. Ëg tÿ ùn jãvãnh mũ ên hã mÿ tÿ ã nĩ? Ëg mÿ ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha', ã pãte? he tóg, João ti, ã mÿ,” he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

<sup>21</sup> Hã ra Jesus tóg ùn kaga ag tÿ há' he mũ, ag tÿ ti mré vĩnh kãmũ kÿ. Vënh jagrê kórég pan tóg mũ gé, kurã ên kã. Ûn kyvó ag tÿ há' he tóg mũ gé, ag kanê tÿ. <sup>22</sup> Kÿ tóg João mré mũ ti ag mÿ: “Ha João mÿ tag tómnĩ, ha mē,” he mũ. “ã jag tÿ nén vég mũ ta g tómnĩ, ã jag tÿ nén mēg mũ ti ke gé,” he tóg. “Tag han inh tĩ, ha mē: ùn kyvó ag vÿ isugrĩn êvãnh há nÿtĩ ha. Ûn kãnhgrĩ ag vÿ mũ há han mũ ha, ùn kónhgrĩ ên ag. Û tÿ vënh kaga kren vãnh han mũ ag krenkren han inh tĩ, ù tÿ lepra han mũ ag. Ûn kutu ag vÿ êmê há nÿtĩ ha. Ûn kãgter mũ ag vÿ rĩnrĩr mãn gé. Ûn jagãgtar e ag vÿ Topë vĩ sér mēg mũ ha ke gé, Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩnh ke to. <sup>23</sup> Kÿ tóg ti tÿ iso jykrén kónãn tũ nĩn kÿ há' he mũ. Kÿ Topë tóg ti ve há han mũ sir. Tag tómnĩ, João mÿ,” he tóg, Jesus ti. <sup>24</sup> Kÿ João tÿ ùn jëgnêg mũ ag tóg mũ mũ sir, João mÿ tó jé, mÿr, ha mē.

João tÿ ùn jëgnêg mũ ên ag mũ kar kÿ Jesus tóg ùn e ên ag kanhrãn mũ sir, kÿ tóg

ag mÿ João kãmén mũ. “Êmã tũ ja ra ã jag tóg mũ ja nĩgtĩ, João ve jé,” he tóg. “Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nĩ, ã jag mÿ? Kejên kãka tóg goj jagma krã tÿ man man ke tĩ. João jykre mÿ ã jag mÿ tag ri ke tũ nĩ? Hÿ, ri ke tũ ti nĩ. <sup>25</sup> Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nĩ ã jag mÿ? Ti mÿ ã jag mÿ ùn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó. Ûn kur sĩnvĩ ag vÿ cidade mág tá nÿtĩ, pã'i mág ĩn krēm, ùn jën mág mũ ag. Ag pi(jé) êmã tũg ja mĩ mũ tĩ'. <sup>26</sup> Kÿ ti jykre hÿn ne ri ke nĩ ã jag mÿ? Ti jykre mÿ ã jag mÿ Topë vĩ tó tĩ ag jykre ri ke nĩ? Hÿ, ri ke ti nĩ. Topë vĩ tó tĩ vë mÿr, hã ra tóg Topë vĩ tó tĩ ag káfór kar nĩ, João ti. <sup>27</sup> Topë vÿ João jënê, ti tÿ ijo tĩg jé. Hã kÿ tag tóg ti to rán kÿ nĩ, Topë vĩ ki, ha mē. “Ha vé, ã jo sóg ù jënênh mũ, ti tÿ vënh kar tÿ há' he jé, ã tĩg ken jo. Ag jyvên jé tóg ke mũ, kÿ tóg êpÿ kure ri ke nĩ, êmĩn kurynh ri ke,” he tóg, Topë vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki, João to, ti tÿ ijo tĩg ke tag to,” he tóg, Jesus ti, ag mÿ. <sup>28</sup> “Ki hã sóg tó mũ, hã kÿ sóg ke mũ, ha mũ. Êprã ke ag káfór kar ti nĩ, João ti, Topë vĩ tón ki. Û tÿ ga kri mũ káfór kar ti nĩ. Hã ra ù tÿ hën ri ke ag tóg Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke mũ mÿr. Ag tÿ venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nÿtĩ. Kÿ ùn kãsir ên ag tÿ ãgno pē ên tóg João mág káfór nĩnh mũ hã ra,” he tóg, Jesus ti, João to.

<sup>29</sup> “Jo João vĩ mēg mũ e ên ag tóg João vĩ mē há han ja nĩgtĩ, hã kÿ ag tóg Topë vĩ tag ti to: “ki hã ã tóg tó mũ,” he ja nĩgtĩ, João tÿ ag mÿ nén tó ja to. Hã kÿ tóg ag kygpe ja nĩgtĩ, João ti, ù tÿ governo mÿ imposto tÿ jãnkamy mág tĩ ag mré hã. <sup>30</sup> Hã ra Fariseu ag tóg João vĩ jëmê jãvãnh ja nÿtĩgtĩ, Topë vĩ to professor ag ke gé. Hã kÿ ag tóg Topë tÿ ag mÿ nén han sór mũ ên tÿ ti mÿ nenh ja nĩgtĩ gé. Hã kÿ João tóg ag kygpe ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>31</sup> “Ûri ke ag vÿ ge nÿtĩ gé, ha mē. <sup>32</sup> Gĩr ag ri ke ag tóg nÿtĩ. Gĩr ag vÿ jagnê mré kanhinnhir mÿgtĩ. Kÿ ag tóg ã jag mré ke ag jé prēr tĩgtĩ, ag mré kanhinnhir jé. Kÿ ag tóg kejên jũ tĩ. “ã jag mÿ ãg tóg vãkyn, kanhinnhir kÿ, hã ra ã jag ne tóg vënh gringrén jãvãnh nÿtĩ,” he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagnê mÿ. “ã jag tÿ vënh gringrén jãvãnh nÿtĩn kÿ ãg tóg ón kÿ vësÿrénh mũ sir, ãg kanhinnhir kÿ, hã ra ã jag ne tóg ãg mré fÿ jãvãnh nÿtĩgtĩ gé,”

he ag tóg tí gé, ón ký jagnē to jũ ký, gĩr ag. <sup>33</sup> Gĩr tag ag ri ke ājag tóg nýtĩ, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus tí. “João vỹ vākre ja nĩgtĩ, jēn mág tũ, kron tũ. Ký ājag tóg ti to: “jagrē kórég tóg nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti vākre to. <sup>34</sup> Ti jāvo sóg vākreg tũ nĩgtĩ. Jēg sóg nĩgtĩ, kron sóg nĩgtĩ. Ký ājag tóg iso: “ti hã ne jēn mág tí,” he tí. “Ti hã ne kronkron tí, ti hã ne governo mỹ imposto tỹ jãnkamy mág tí ag to há nĩ, ti hã ne Topē vỹ mranh tí ag to há nĩ,” he ājag tóg tí iso, ēprã ke fi kósin to. Ký João jykre tóg ājag mỹ kórég nĩ, ti vākre to, jāvo inh jykre tóg ājag mỹ kórég nĩ gé, inh vākreg tũ to. <sup>35</sup> Hã ra ēg tỹ ũ jykre tugnỹm ký ēg tóg ti jykre há ēn ki kanhró nýtĩ sir. Ký tóg tỹ Topē krē nĩ sir, ký ēg tóg ti ki Topē jykre ki kanhró nýtĩ sir, ti jykre há ēn tigrĩn,” he tóg, Jesus tí. Ti tỹ ag mỹ João kãmén hã vē.

### *Jesus tỹ Simão ĩn krēm jēg*

<sup>36</sup> Kejēn Fariseu ũ tóg Jesus mỹ tó mũ, ti tỹ ti mré jēn jé. Ký tóg tí mũ, Fariseu ēn ĩn ra. Tá tóg ti mré jēg mũ sir.

<sup>37</sup> Ti tỹ mré jēg nĩ ra ũ fi tóg ti ki jun mũ, cidade tá ke ũ fi. Hã ra fi tóg mén ja e nĩ, Topē vỹ mranh ký. Jesus tỹ Fariseu ēn ĩn krēm jē mēg fi tóg mũ, hã ký fi tóg garrafa va kãtĩ mũ. Garrafa kãki tóg ēg tãg jafã nĩ, nén ger há tỹ. Pó kupri tỹ tóg han ký nĩ nĩ, garrafa ēn, pó tãnjã tỹ. <sup>38</sup> Ēn va kãtĩg ký fi tóg ti pēn to jē nĩ sir. Hã ra Jesus tóg cama kri nỹ ký jēg mũ. Ag jykre vē, ag tỹ nỹ ký jēn ke mũ ēn ti. Ký fi tóg ti pēn to jē ký fỹ mũ. Fi tỹ Topē vỹ mranh ja ēn tigrĩn fi tóg fỹ mũ. Ký fi tóg ā kanē var tỹ ti pēn kupég mũ, ký fi tóg ā gãnh tỹ ti pēn kykũg mũ gé. Ti pēn ki nhun ke fi tóg mũ gé. Ký fi tóg ti pēn tãg mũ sir, garrafa ki jē ēn tỹ.

<sup>39</sup> Ký Fariseu ēn tóg vég mũ, ũ tỹ Jesus mỹ: “inh mré jēn kãtĩg,” he ja ēn ti. Ký tóg to jykrén mũ, ũn týtã fi to, Jesus to ke gé. “Ti tỹ tỹ Topē vỹ tó tí nĩ ra tóg fi ki kanhró nĩnh mũ vē,” he tóg. “Hã ra tóg ki kãtĩg nĩ ve nĩ. Ũn mén ja e fi vē mỹr, Topē vỹ mranh fi tóg tĩgtĩ mỹr, hã ra tóg fi tỹ ā pēn mē ēn kamēg tũ nĩ, Jesus i,” he tóg, to jykrén ký, Fariseu ēn ti.

<sup>40</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ. Ký tóg ti mỹ: “Simão!,” he mũ. “Sỹ ā mré vēmén ke vē,” he tóg. Ký tóg ti mỹ: “ha tó,” he mũ

sir, Jesus mỹ. <sup>41</sup> Ký tóg: “kejēn patrão ũ tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Ti camarada régre ag tóg tí mỹ név(e) nýtĩ. Ũn név(e) ēn vỹ tỹ 500 (ke) nĩ, kar ũn név(e) vỹ tỹ 50 (ke) nĩ gé. <sup>42</sup> Hã ra ag tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tí, ký tóg ag mỹ tỹ tũg’ he mũ, ag név(e) tỹ, ag patrão tí. Ký ti camarada tỹ hē nỹ hỹn ti to há kãfór nĩ?” he tóg, Jesus tí, ti tỹ Simão ki jēmēn ký.

<sup>43</sup> Ký Simão tóg ti mỹ: “ũn név(e) mág ja ēn hỹn tóg ti to há kãfór nĩ,” he mũ. Ký Jesus tóg ti mỹ: “ki hã ā tóg tó mũ,” he mũ. <sup>44</sup> Ký tóg fi jé vĩrĩn ke mũ sir, ũn týtã kórég ēn fi jé, ký tóg Simão mỹ: “ã mỹ fi vég mũ?” he mũ. “Ā kanē var tỹ fi tóg inh pēn kugpég mũ, kar fi tóg ā gãnh tỹ inh pēn kykũg mũ gé,” he tóg. “Fi jāvó ā tóg inh mỹ goj ven tũ nĩ, isỹ inh pēn kugpe jé, sỹ ā ĩn kãra rã ký,” he tóg. <sup>45</sup> “Inh ki nhun ke ja tũ ā tóg nĩ, ā jāvo fi tóg inh pēn ki nhun ke mũ, to fi krónh ke tũ nĩ jāvo,” he tóg. <sup>46</sup> “Ā pi(jé) inh gãnh tãg ja nĩ, ā jāvo fi tóg inh pēn tãg,” he tóg. <sup>47</sup> “Hã ký sóg ā mỹ tó mũ. Topē vỹ mranh tỹ hēn ri ke han fi tóg. Hã ra tóg fi mỹ vēnh pãte fón kãn mũ sir, Topē ti, fi tỹ iso há tãvĩ nĩn ký, sỹ tỹ fi fe nĩn ký. Ũ mỹ tóg kejēn vēnh pãte fón pir han tí, Topē ti, ũ tỹ patrão ki név(e) sĩ ēn ri ke mỹ. Ký ēn tóg ti to há sĩ nĩ gé sir, fi tỹ iso há tãvĩ jāvo,” he tóg. <sup>48</sup> Ký tóg fi mỹ: “ã tỹ Topē vỹ mranh ja ēn tỹ sóg vēnh pãte fón mũ,” he mũ, Jesus tí.

<sup>49</sup> Ký ti mré jēg mũ ag tóg to jykrén mũ sir, ti vỹ to. Ký ag tóg jagnē mỹ ke mũ. “Ti hã mỹ ēg tỹ Topē vỹ mranh ký vēnh pãte fón ke mũ vỹ?” he ag tóg mũ. “Topē hã ne vēnh pãte fón há nĩ, hã ký tóg ēg mỹ vēnhmỹ tí,” he ag tóg. <sup>50</sup> Hã ra Jesus tóg fi mỹ ke mãn mũ. “Ā tỹ inh ki rã ký sóg ā kren han mũ,” he tóg. “Ha jatun mỹ tĩg,” he tóg, Jesus tí, ũn týtã kórég ja ēn fi mỹ.

## 8

### *Ũn týtã fag tỹ Jesus ki rĩr*

<sup>1</sup> Tag pãte Jesus vỹ cidade kar mĩ tĩg kãn mũ, ěmã kãsir mĩ ke gé. Topē vỹ tó tóg tí mũ. Ag mỹ tóg: “Topē tỹ tỹ ājag pã’i nĩ sór vē,” he mũ. Ký ũ tỹ 12 (ke) ag tóg ti mré mũ mũ. <sup>2</sup> Ký ũn týtã fag tóg ti mré mũ mũ gé sir. Jesus tóg fag tỹ há’ he ja nĩ. ũ fag tóg kaga ja nýtĩgtĩ, ký ũ fag tóg jagrē kórég ja nýtĩgtĩ gé. Hã ra

Jesus tóg fag tỹ hághá' he kãn ja nĩ. Û fi vỹ tỹ Maria fi nĩ, Madalena he mũ tag fi. Jesus vỹ fi jagrẽ kórég pan ja nĩ, ù tỹ 7 (ke) vễ, ha mẽ, fi jagrẽ kórég ag. <sup>3</sup> Kar ù fi vỹ tỹ Joana fi nĩ gé, Cuza prũ fi vễ, pã'i mág tỹ Herodes tũ vég nĩ ãn prũ fi vễ. Kar ù fi vỹ tỹ Suzana fi nĩ gé. Kar ù fag vỹ ti mré mũ mũ gé, ti mỹ vễjẽn han jé. Ājag tũ tỹ fag tóg ti mỹ vễjẽn han tĩ, kar ti mré mũ tĩ ag mré hã.

*Nén fy to comparação  
(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)*

<sup>4</sup> Kejẽn ùn e ag vỹ vễnh mãn mũ sir, ẽmã tỹ hẽn ri ke tá kãmũ kỹ. Jesus to ag tóg vễnh mãn mũ. Kỹ tóg ag kanhrãnran kỹ ag mỹ: “ũ tỹ Topẽ vĩ tó tĩ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. <sup>5</sup> “Kejẽn ù tóg trigo fy vãvãm tĩ mũ. Ti tỹ vãvãm kỹ ti fy ù tóg ẽpry kri, ẽmĩn kri vár mũ, kỹ ag tóg ti sãn mũ, kỹ sêsĩ ag vỹ ko mũ gé sir, jêsĩ tóg tỹ tũg' ke mũ sir. <sup>6</sup> Ti fy ù tóg pãró kri vár mũ. Kỹ tóg mur mũ vễ, hã ra tóg tóg mũ sir. Ga tỹ sĩ nĩn kỹ tóg goj ve ja tũ nĩ, hã kỹ tóg tóg mũ sir. <sup>7</sup> Ti fy ù tóg sónh kãki vár mũ. Kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, ti kri tóg rũm ke mũ sir. Kỹ tóg ter mũ sir, sónh kãki. <sup>8</sup> Ti fy ù tóg ga há kri vár mũ. Kỹ tóg mur há han mũ, kanẽ há ke gé. Kanẽ tỹ 100 (ke) han tóg mũ sir, ga há kri,” he tóg, Jesus ti. Kỹ tóg tag tó kar kỹ prẽr mũ. “!..Û nĩgrẽg nỹtĩ ag tỹ ki ẽmẽn jé..!” he tóg, prẽr kỹ, Jesus ti.

*Jesus tỹ nén fy to comparação kãmén  
(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)*

<sup>9</sup> Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽg mũ. “Ne to ke nẽ, trigo fy kãmẽ tag ti?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ. <sup>10</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag hã mỹ sóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ãn kãmén há han ke mũ, ijo tó ja tũ ãn ti,” he mũ. “Hã ra sóg ù ag mỹ comparação tãvĩ han mũ. Ag mỹ sóg tó há han ke tũ nĩ, ù tỹ ón kỹ mẽg mũ ag mỹ, kỹ ag tóg ãjag tỹ vég mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ mẽg mũ ra ag tóg to jykrén tũ nỹtĩ, kỹ tóg ag tỹ to jykrén ke tũ tĩ,” he tóg.

<sup>11</sup> Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Nén fy kãmẽ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he tóg. “Topẽ vĩ vỹ trigo fy ri ke nĩ. <sup>12</sup> Û ag tóg Topẽ vĩ jẽmẽg tĩ. Jẽmẽ kar kỹ Japo tóg ag mỹ tỹ tũg' he tĩ, Topẽ vĩ tỹ. Kỹ ag tóg sir ti ki ge tũ nĩgtĩ, krenkren ke tũ ag nĩgtĩ sir. Kỹ tóg ẽpry ãn, ẽmĩn kri vár mũ ãn ri ke nĩ, ãn ti. <sup>13</sup> Kar ù ag tóg pãró

kri vár mũ ãn ri ke nỹtĩ gé. Mẽg ag tóg tĩ vễ, Topẽ vĩ ti. Kỹ ag tóg: “hej,” he mũ. Ag mỹ tóg sér tĩ sir. Hã ra ag tóg tỹ nén kré jãre tũ ri ke nỹtĩ mỹr, ha mẽ. Mũ sĩ han ag tóg mũ, Topẽ mré. Nén ù jagy kutẽ kỹ ag tóg Topẽ tovãnh mũ sir, ag tỹ Topẽ vĩ mranh sór kỹ. <sup>14</sup> Kar ti tỹ sónh kãki vár mũ vỹ ge nỹtĩgtĩ gé. Topẽ vĩ mẽg ag tóg tĩ gé. Hã ra ag tóg mũ mũ sir, ãjag rãnhrãj nón. Ón kỹ ag tóg rico nỹtĩ sór mũ, ãjag rãnhrãj to. Hã to ag tóg krĩ kufy nỹtĩ. Nén kar to ãn ag tóg tĩ, kỹ tag hã ne ag mỹ há tĩ'. Hã kỹ ag tóg Topẽ vĩ to jykrén mãn tũ nĩgtĩ sir. Hã kỹ ag tóg kanẽ há han tũ nĩ gé sir. <sup>15</sup> Kar ga há kri vár mũ vỹ ge nĩ gé. Jẽmẽg ag tóg tĩ gé, Topẽ vĩ ti. Kỹ ag tóg ãjag fe tỹ ti ki rãg mũ sir, ag tỹ ti vĩ ki króm jé. Kỹ ag tóg kanẽ há han mũ sir. Komẽr hã ag tóg kanẽ há han', han', he mũ, ag tỹ nén ù jagy vég mũ ra,” he tóg. Ti tỹ ag mỹ ẽg tỹ Topẽ tovãnh ke tũ kãmén hã vễ, Jesus ti.

*Lampião to comparação  
(Mc 4.21-25)*

<sup>16</sup> Kỹ tóg ag mỹ: ẽg tỹ lampião grug kỹ ẽg pi(jé) kěj krẽm fẽg tĩ’,” he mũ. “Èg pi(jé) cama krẽm fẽg tĩ gé', néj gru ti. Ti fẽg jafã kri ẽg tóg ti fẽg tĩ. Kỹ vễnh kar tóg vég mũ sir, ag tỹ ẽg ãn kãra kãgen kỹ. <sup>17</sup> Ge ti nỹ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ kar ti. Ver ãjag tóg to jykrén tũ nĩgtĩ. Ājag tỹ vãhã to jykrén kãn ke vễ. Ver ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. Ājag tỹ vãhã ki kanhrãn kãn ke vễ,” he tóg. <sup>18</sup> “Hã kỹ jẽmẽ há han nĩ. Û tỹ to jykrén há han kỹ tóg ù to jykrén mãn', ù to jykrén mãn', henh ke mũ. Û tỹ ãn vỹ to jykrén há han tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũg' he kãn mũ, ti tỹ nén ù to jykrén mũ kar ãn mré hã,” he tóg. Ti tỹ ag mỹ ẽg tỹ ti vỹ to jykrén há han ke kãmén hã vễ, Jesus ti.

*Jesus mré ke pẽ fag  
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)*

<sup>19</sup> Kejẽn Jesus mỹnh fi vỹ ti venh kãtĩ mũ, ti jãvy ag mré. Hã ra fag tóg ti ki junjun tũ nĩ. Ti pẽnĩn tóg fór tãvĩ tĩ, hã kỹ ag tóg ti ki junjun tũ nĩ, ti mỹnh fi mré hã. <sup>20</sup> Kỹ ù tóg ti mỹ: “ã mỹnh fi vỹ re tá jẽ, ã jãvy ag mré,” he mũ. “Fag tỹ ã venh kãmũ vễ,” he tóg, Jesus mỹ. <sup>21</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “mẽ',” he mũ. “Hã ra ù tỹ Topẽ vĩ jẽmẽg mũ fag vỹ ãn mỹnh pẽ ri ke nỹtĩ, ãn jãvy pẽ ri ke ke

gé, ù tỹ Topẽ vĩ ki króm mũ ag,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ kóho tỹ tũg' he  
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)*

<sup>22</sup> Kejën tóg canoa kâra rã mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kỹ tóg ag mũ: “mũ nỹ, goj nig kafã ù ra,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ, canoa kãmĩ. <sup>23</sup> Ag mũn ki Jesus tóg nũr mũ sir. Kỹ vãhã kóho jũ tóg kraug he mũ sir. Króg ke tóg mũ sir, kóho ti. Kỹ goj tóg canoa kãki krém ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. Kỹ tóg ag mũ ag kãgter ha mẽ tĩ. <sup>24</sup> Kỹ ag tóg ti rĩn mũ mũ. Ti mũ ag tóg: “Senhor', Senhor',” he mũ. “Ëg mũ ãg kãgter ha mẽ tóg tĩ,” he ag tóg ti mũ. Kỹ tóg rĩr mũ sir. Kỹ tóg kóho mũ vĩ mũ, goj mũ ke gé, goj vóg nén ãn mũ. Kỹ tóg krỹg' he mũ sir, kóho ti. Katy' he tóg mũ sir. <sup>25</sup> Kỹ tóg ag mũ ke mũ. “Ajag tỹ ne jé inh ki ge há han tũ nĩ nẽ?” he tóg. Kỹ ag tóg kanẽ jur nỹtĩ nĩ. Ag mũ tóg e tĩ, kỹ ag tóg jagnẽ mũ: “ti jykre tóg ãg mũ e tĩ,” he mũ. “Kóho mũ tóg vĩ mũ, Kỹ tóg ki hã ke mũ, kóho ti, goj ti ke gé,” he ag tóg mũ, jagnẽ mũ.

*Jesus tỹ ùn jagrẽ kórég tỹ há' he  
(Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)*

<sup>26</sup> Kóho tỹ tũg' hen kỹ ag tóg Gerasa ag jamã tá junjun mũ sir. Goj nig kafã ù tá tóg nĩ, ga tỹ Galiléia to hã. <sup>27</sup> Kỹ tóg canoa kãki kãkutẽ mũ, Jesus ti. Kỹ ù tóg ti kato tẽ mũ, cidade tá ke ù, hã ra tóg jagrẽ kórég tỹ hên ri ke nĩ. Si há tóg tĩ ha, ti jagrẽ e nĩ ti. Kỹ tóg kur tũ nĩ. Kato r tóg nĩ. Ìn tũ ti nĩ gé. Vẽnh kej tá tóg jẽgtĩ, pãró tỹ vẽn keh tá. <sup>28</sup> Ën tóg Jesus kato tẽ mũ. Kỹ tóg ti krêm mũg ke mũ. Prër kỹ tóg: “!..ã isỹ hẽ ri kenh mũ, Jesus'..!” he mũ. “!..Kynhmỹ Topẽ kósin'..!” he tóg. “!..Ã mũ sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg, prër kỹ, ùn jagrẽ kórég ãn ti. <sup>29</sup> Hã ra Jesus tóg Nén-Kórég mũ: “ti ki pa jẽg,” he ja nĩ, hã kỹ tóg prër mũ. Ti ki vĩrĩn ke', ti ki vĩrĩn ke' tỹ hên ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ, Nén-Kórég ag. Kỹ ti mré ke ag tóg ti se ja nĩgtĩ gé, ti mrĩnh kỹ, ferro tỹ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé. Hã ra tóg ã se ja kykym kãn ja nĩgtĩ. Kỹ Nén-Kórég ag tóg ãn tũg ja ra ti tĩn ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg vẽn keh mĩ tĩgtĩ, ùn jagrẽ kórég ãn ti.

<sup>30</sup> Kỹ Jesus tóg ti mũ: “ã jiji hẽ ri ke tĩ?” he mũ. Kỹ tóg: “Mĩl,” he mũ. Nén-Kórég tỹ hên

ri ke ag tỹ tóg jagrẽ nĩ, hã kỹ tóg: “Mĩl,” he mũ.

<sup>31</sup> Kỹ ag tóg Jesus mũ to vĩ mũ, Nén-Kórég ag, ti tỹ nũgme ra ag jẽgnẽg tũ nĩ jé, inferno ra. <sup>32</sup> Hã ra porco tỹ hên ri ke tóg tá jẽg nỹtĩ nĩ, pãnónh tá. Kỹ Nén-Kórég ag tóg Jesus mũ to vĩ e han, ti tỹ ag mũ: “ha porco ki ge jẽg, ge kỹ,” he jé. Kỹ tóg ag mũ ke mũ. <sup>33</sup> Kỹ ag tóg ãn ki kãpa mũ sir, Nén-Kórég ag. Porco ag ki ag tóg ge mũ sir. Kỹ porco ag tóg mer ki re mũ, rán ki, goj nig ra. Goj ki ag tóg vár mũ sir. Nãgnãr kỹ ag tóg tũ' he kãn mũ sir.

<sup>34</sup> Kỹ ù tỹ porco ki rĩr tĩ ag tóg vэг mũ. Kỹ ag tóg pêtẽ mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén mũ, ãmã kãsir mĩ hã ke gé. <sup>35</sup> Kỹ tá ke ag tóg ra mũ kãn mũ, ag vĩ mẽg mũ ag. Ag tỹ nén ãn ve sór vẽ. Ra mũ kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ti vэг mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ti. Nĩ tóg mũ ha, Jesus rã hã. Kur tóg nĩ ha, krĩ há tóg nĩ ha. Kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ sir. <sup>36</sup> ù tỹ Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ vэг mũ ãn ag tóg kãmén kãn mũ sir, ù tỹ ùri ti vẽn kãmũ mũ ãn ag mũ. ùn jagrẽ kórég tó ag tóg mũ, ag mũ, Jesus tỹ ti han ja ti, porco kãgter ja ti ke gé. <sup>37</sup> Kỹ tá ke ag tóg ti mũ to vĩ mũ, Jesus mũ, ti tỹ tá kãkutẽ jé. Gerasa tá ke kar ag tóg kanẽ jur nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ti mũ: “ã tĩg kỹ tóg ãg mũ há tĩnh mũ,” he mũ. Kỹ tóg canoa kãra rã kỹ tĩg sór mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. <sup>38</sup> Kỹ ùn jagrẽ kórég ja tóg ti mũ to vĩ e han mũ, “nhỹ ã mré tĩg mũ,” hen kỹ, Jesus mũ. Hã ra Jesus tóg ti pẽre tĩg jãvãnh nĩ. <sup>39</sup> “Ã jamã ra vỹn ké,” he tóg ti mũ. “Tá ag mũ kãmén nĩ, Topẽ tỹ ã tỹ há' he ja tag ti,” he tóg, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ti. Cidade kar mĩ tóg tĩ mũ. Ag mũ tóg kãmén mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he ja ãn ti.

*Jesus tỹ Jairo kósin fi rĩn mãn  
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)*

<sup>40</sup> Kỹ Jesus tóg vỹn ke mũ, nig kafã ù ra. Kỹ tóg vẽn e ãn mũ sér tĩ, ag tỹ ti ven kỹ. Ti jãvãnh ja ag tóg nĩ, hã kỹ tóg ag mũ sér tĩ, ag tỹ ti ven kỹ. <sup>41</sup> Kỹ vãhã ù tóg ti ki jun mũ, Jesus ki. Israel ag vẽn kanhrãn jafã to pã'i vẽ, ti jyjyn hã vỹ: Jairo, he mũ. Ën tóg Jesus krêm mũg ke mũ, ã jakrĩ tỹ tóg jẽ mũ, kỹ tóg ti mũ vĩ mũ, ti tỹ ti ìn ra tĩg jé, Jesus ti. <sup>42</sup> Ti kósin pir fi vỹ kaga tãvĩ nỹ, kỹ fi kaga tãvĩ ãn vỹ fi tén sór mũ. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi

nĩ, Jairo kósin pir ên fi. Kĩ tóg ti mré tĩ mũ, Jesus ti.

Ti tĩg kũ ãn e ag tóg ti nón mũ mũ. <sup>43</sup> Kĩ ag kã ã fi tóg ag pétẽm mũ. Kyvénh krỹg tũ han kũ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. Hã ra ag tóg fi kaga tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ, ag tỹ fi kygtãg mũ ra, médico ag. <sup>44</sup> Ên fi tóg ti nón ti kur mráj vóg mũ. Kĩ vêsỹmér fi kyvénh tóg tũ' he mũ. <sup>45</sup> Kĩ Jesus tóg: “ũ nỹ inh kur vóg?” he mũ. Hã ra vènh kar tóg: “inh hã tũ vè, inh hã tũ vè,” he mũ. Kĩ Pedro tóg ti mũ vĩ mũ, Jesus mré mũ tĩ ag kar ke gé. Ti mũ ag tóg: “ã kur mẽ kãn ãg tóg, hã ra ã tóg: “ũ nỹ inh kur vóg?” he mũ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mũ. <sup>46</sup> Hã ra Jesus tóg: “vó,” he mũ. “Û tóg inh kur vóg,” he tóg. “Inh kuprĩg tóg inh ki kãtére, hã kũ sóg ki kanhrãn mũ,” he tóg. <sup>47</sup> Kĩ ãn týtã ãn fi tóg to jykrén mũ sir. “Ti hỹn tóg inh vé,” he fi tóg. Hã kũ fi tóg jũrũn ke kũ kãtĩ mũ. Jesus krẽm fi tóg mũg ke mũ. Kĩ fi tóg ti mũ tóg kãn mũ, vènh kar rĩnve. Ti mũ fi tóg ã kaga ja ãn kãmén kãn mũ, fi tỹ ti kur vóg ja ãn ti ke gé, fi tỹ há' he ja ti ke gé. “Isỹ ã kur vóg kũ sóg vêsỹmér há' hé,” he fi tóg, Jesus mũ. <sup>48</sup> Kĩ tóg fi mũ vĩ há han mũ, Jesus ti. “Inh kósin',” he tóg. “Ã tỹ inh ki rã kũ ã tóg há' hé. Ha tĩg, jatun mũ. Há ã tóg nĩ ha,” he tóg fi mũ, fi han kar kũ, Jesus ti.

<sup>49</sup> Ti tỹ ver fi mré vèmén jẽ ra ã tóg jun mũ, pã'i tỹ Jairo ãn ãn tá. “Ã kósin fi hur ter,” he tóg, pã'i mũ. “Tũg ja fi tóg nĩ ha,” he tóg, Jairon mũ. “Hã kũ ti mũ: kunĩg, he mãn tũg nĩ, ti kutãn mãn tũg nĩ,” he tóg.

<sup>50</sup> Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, kũ tóg ti mũ: “mũmẽg tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ hã kri fimnĩ, kũ ã kósin fi tóg há' henh mũ,” he tóg. <sup>51</sup> Kĩ ag tóg mũ kũ ti ãn tá junjun mũ sir, Jairo ãn tá. Kĩ Jesus tóg ag tỹ ãn kãra ge kamẽg mũ. “Pedro vỹ ãn ra rãnh mũ, inh mré, João ke gé, João kãke tỹ Tiago ke gé, gĩr fi panh ke gé, fi mỹnh fi ke gé,” he tóg, Jesus ti. <sup>52</sup> Hã ra ãn e fag vỹ tá nỹtĩ nĩ gé, kygfỹ fag nỹtĩ nĩ, vêsỹrénh kũ, Kĩ Jesus tóg fag mũ: “kygfỹ tũg ra,” he mũ. “Fi pi(jé) ter mũ'. Fi nũr vè,” he tóg. <sup>53</sup> Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Fi ter ki kanhró fag tóg nỹtĩ, hã kũ fag tóg ti nyg mũ. Hã ra Jesus tóg fag mũ: “ha mũjẽg,” he mũ.

<sup>54</sup> Fag mũn kar kũ Jesus tóg fi nĩgẽ kãgmĩg mũ, kũ tóg prẽr mũ sir. “!..Nĩ ra, já..!” he

tóg, jamã hár(a). <sup>55</sup> Kĩ fi kuprĩg tóg fi to vỹn ke mũ. Nĩ fi tóg mũ sir, mỹr, ha mẽ, ãn ter mũ ãn fi. Kĩ Jesus tóg fag mũ tóg mũ, fag tỹ fi mũ vèjẽn ven jé. <sup>56</sup> Kĩ tóg fi han mũ fag mũ e tãvĩ tĩ sir. Hã ra Jesus tóg fag mũ tóg mũ, fag tỹ ã mũ tóg tũg jé, fi rĩr mãn ja tag ti. Hã ra tóg fi ter mũ ra fi rĩn, Jesus ti.

## 9

### *Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag jẽgnẽ (Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)*

<sup>1</sup> Kĩ Jesus tóg ã tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ, ti tỹ ãn vin mũ ãn ag, ag vènh mãn jé. Ag vènh mãn kũ tóg ag tar han mũ sir, ag tỹ vènh jagrẽ kórég pan jé, ag tỹ ãn kagyga ag tỹ há' he jé gé. <sup>2</sup> Kĩ tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag tỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ãn kãmén jé, vènh kar mũ, ag tỹ ãn kagyga ag tỹ há' he kãn jé gé. <sup>3</sup> Hã kũ tóg ag mũ ke mũ sir. “Ãjag mũn kũ nèn ã ma mũ tũg nĩ, vátó va mũ tũg nĩ, sacon ke gé, bolsa ãn, pão ke gé, jãnkamy ke gé. Kur régre rĩnh tũg nĩ gé,” he tóg. <sup>4</sup> “Ãjag tỹ ãn ra ge mũ hã ki nũgnũr' hemnĩ, hã ki ãjag tỹ kurã ki kãpanh ke tá krỹg nĩ,” he tóg. <sup>5</sup> “Ag tỹ ãjag mũ: “kãge jẽg ra,” he jãvãnh nĩn kũ tá kãpamnĩ. Tá kãpa kũ ãjag pẽn hã kykũnhkũnh nĩ, ag tỹ to ki kanhró nỹtĩ jé sir, Topẽ tỹ ag tovãnh ken ki,” he tóg, Jesus ti.

<sup>6</sup> Ti tỹ ag jẽgnẽn kũ ag tóg mũ sir, ã tỹ 12 (ke) ag. Êmã kar mũ ag tóg mũ sir. Topẽ kãmén ag tóg mũ mũ sir. ãn kagyga ag tỹ há' he kãn ag tóg mũ gé sir, fag ke gé.

### *Jesus kãmẽ tỹ pã'i tỹ Herodes mũ e (Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)*

<sup>7</sup> Kĩ pã'i mág tỹ governador tỹ Herodes vỹ mẽg mũ sir, Jesus tỹ nèn han mũ ti. Kĩ tóg ti mũ e tĩ. Kĩ ti tỹ ne to jykrén ke tóg tũ tĩ. Hã ra ã ag tóg Jesus to: “João Batista vè,” he tĩ. “João hỹn tóg ã ter kũ rĩr mãn,” he ag tóg tĩ, Jesus to. <sup>8</sup> Jo ã ag tóg ti to: “Elias vè,” he tĩ gé. “Ti hỹn vènh ven mãn, vãsỹ Topẽ vĩ tóg tĩ ãn, Elias ti,” he ag tóg tĩ gé, Jesus to. Kĩ ã ag tóg ti to: “vãsỹ Topẽ vĩ tóg tĩ ãn hỹn rĩr mãn,” he tĩ gé. <sup>9</sup> Hã jẽmẽ tóg, Herodes ti, kũ tóg to jykrén kũ: “João mũ vó?” he mũ, Jesus to. “Hã ra sóg João krĩ kym, kũ tóg tũ' he mũ. Kĩ ã nẽ, hỹn'?” he tóg. “Nèn han vãnh tỹ hèn ri ke hyn han tóg huri. ã nẽ, hỹn'?” he tóg.

Herodes ti. Kĩ tóg kejẽn ti ve sór mũ, ti tỹ ti mĩ e tĩn kũ, hã ra Jesus vỹ ti venh tĩ tũ nĩ.

*Jesus tỹ ù tỹ 5 mil (ke) ag jẽn*  
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

<sup>10</sup> Kejẽn Jesus tỹ ùn vin mũ ag vỹ Jesus to vỹnvỹn ke mũ, ti tỹ ag jẽgnẽ ja ẽn tá. Ti mỹ ag tóg kãmén mũ sir, ag tỹ nén han ja ẽn kar ti. Kĩ tóg ag mré vènh péju kũ tĩ mũ, ẽmã tỹ Betsaida ra, vyr mỹ ag mré vèmén jé. <sup>11</sup> Hã ra ùn e ẽn ag tóg mẽg mũ, Jesus tĩg ti, kũ ag tóg ti nón mũ mũ. Ag tỹ ti pétẽm kũ tóg ag mỹ ví há han mũ, Jesus ti. Ag mỹ tóg kãmén mũ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ sór ti. Ag kãmĩ ùn kagyga tỹ há' he tóg mũ gé, fag mré hã.

<sup>12</sup> Ti tỹ ag mỹ tó jẽ ki tóg rãké nỹ sir, kũ ù tỹ 12 (ke) ag tóg Jesus to kãmũ mũ. Ti mỹ ag tóg: “ã tỹ ag jẽgnẽnh há tóg tĩ,” he mũ, “ag tỹ ẽmã kar mĩ mũ jé, pão comprar he jé, tá nũgnũr jé ke gé. Tag ki tóg ẽmã tũ nĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ. <sup>13</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Ha inhhã ag jẽn,” he tóg. Kũ ag tóg ti mỹ: “hã ra vèjẽn tóg ẽg mỹ tũ tĩ,” he mũ. “Pão tỹ 5 (ke) hã vỹ ki nỹtĩ, pirã régre mré ke gé. Ẽg mỹ ag jo comprar henh mũ vỹ, vèjẽn ti?” he ag tóg, Jesus mỹ. <sup>14</sup> Ù tỹ mil tỹ 5 (ke) ag vè, ag tãvĩ, fag mré tó tũ ra. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé, gĩr mré ke gé.

Ag tỹ ti mỹ ke kũ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ag mỹ tugtó, ag nĩgnĩ jé,” he mũ, “ag tỹ vènh nĩkrén jé, ù tỹ 50 (ke) pãte ù tỹ 50 (ke) ù pãte nĩgnĩ jé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ. <sup>15</sup> Kũ ag tóg ke mũ sir. Kũ vènh kar tóg nĩgnĩ mũ sir. <sup>16</sup> Kũ tóg pão tỹ 5 (ke) in gég mũ, pirã régre ẽn mré. Kũ tóg kanhkã ki ẽvãnh mũ, kũ tóg Topẽ mré ví mũ sir. Kũ tóg pão vènh kãpópãm mũ sir. Kũ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ ùn e ẽn mỹ vènh kãpópãm jé, pirã ẽn mré hã. <sup>17</sup> Kũ vènh kar tóg ko kãn kũ funfór mũ sir. Kũ ag tóg ti ke ẽn gég mũ. Kẽj tỹ 12 (ke) fãn tóg, vèjẽn mru ẽn ti. Hã kũ Jesus tóg pão tỹ 5 (ke) tỹ ùn e ag fónfãn ja nĩgtĩ.

*Pedro tỹ Jesus tó*  
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

<sup>18</sup> Kejẽn Jesus tóg Topẽ mré ví mũ, ã pin kũ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nỹtĩ nĩ. Kũ tóg ag mỹ ke mũ. “Ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg ag mỹ, Jesus ti. <sup>19</sup> Kũ ag tóg ti mỹ: “ũ ag vỹ: João Batista vè, he tĩ, jãvo ù ag vỹ: Elias

vè, he tĩ gé, jãvo ù ag vỹ: vãsỹ Topẽ ví tó tĩ ù vỹ rĩr mãn, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mỹ. <sup>20</sup> Kũ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mũ. Kũ Pedro vỹ ti mỹ kãmén mũ. “Tỹ ã Cristo nĩ, Topẽ tỹ ẽg mỹ ùn jẽnẽg mũ ẽn vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ. <sup>21</sup> Kũ tóg ti mỹ ví tar han mũ, Jesus ti, ag tỹ ù mỹ tó tũ nĩ jé ver, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ẽn.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó vén*  
(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

<sup>22</sup> Kũ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin ẽn nĩ,” he tóg. “Ijagtar jagy han ke vè,” he tóg. “Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vè, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag ke gé, Topẽ ví to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vè. Kurã tãgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mãn mũ hã ra,” he tóg, Jesus ti.

<sup>23</sup> Kũ Jesus tóg vènh kar mỹ tó mũ. “Ãjag tỹ inh mré kãmũ kũ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kũ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ tãvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kũ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kũ isén jé, ha vemnĩ. Vènh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kũ,” he tóg. <sup>24</sup> “Ãjag tỹ ãjag jykre hã han sór kũ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vè. Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre tovãnh kũ ãjag krenkren ke vè, ãjag kãgter ke mũ (hã) ra. <sup>25</sup> ãjag tỹ ga kri mũn kũ ãjag tóg nén kar ganhar he sór mũ. Kũ ãjag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Kũ tóg kórég nỹ sir, ãjag rico tãvĩ nỹtĩ ra. Ganho há venh ke tũ ãjag tóg ke mũ, gen kũ. <sup>26</sup> Iso mỹ'ãg tũg nĩ, inh ví to. ãjag tỹ ùri iso mỹ'ãg kũ sóg ãjag to mỹ'ãg ke mũ gé, inh kãtĩg mãn ken kũ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin ẽn nĩ. Sĩnvĩ ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn kũ, inh jóg tỹ inh jẽnẽn kũ, ti tỹ isỹ ùn mág han kũ. Kũ ti tỹ jẽgnẽ jafã ag vỹ inh mré kãmũnh mũ gé, Topẽ tũ ag. Ẽn kã sóg ãjag to mỹ'ãg ke mũ, ãjag tỹ ùri iso mỹ'ãg kũ,” he tóg. <sup>27</sup> “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag kãmĩ ù ag vỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki ẽg mré nỹtĩ ù ag,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ vènh ven ù han*  
(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)

<sup>28</sup> Jesus tỹ tag tó kar kũ kurã tỹ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kũ tóg kejẽn ag mỹ: “mũ nỹ, vyrmỹ,” he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ, João

mỹ ke gé, Tiago mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnonh ra, Topẽ mré vēmén jé. <sup>29</sup> Tá jun kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir. Kỹ tóg vãhã vênh ven ù han mũ, vênh ven kupri han tóg mũ. Ti kur tóg kópréj nĩ, kókov tóg nĩ, ti kur ên ti. <sup>30</sup> Kỹ ùn régre ag tóg vãhã tá vênh ven mũ sir. Kỹ ag tóg Jesus mré vēmén mũ sir. Moisés vë, Elias mré hã, ùn régre ên ag. <sup>31</sup> Ag ve vỹ ti ve ri ke nĩ gé, Moisés mré Elias ti. Jesus mré ag tóg vēmén mũ, ti ter ken kãmén ag tóg mũ sir, ti tỹ Jerusalém tá ter ke mũ ên ti.

<sup>32</sup> Pedro ag mỹ tóg nũr há tävĩ tĩ, ge ra ag tóg ag vég mũ sir, ag mỹ nũgnũr há (hã) ra. Hã kỹ ag tóg Jesus tỹ ag mỹ vênh ven ù han mũ ên vég mũ sir, ti kókov ên ti, ti mré vēmén mũ ag ke gé. <sup>33</sup> Kỹ ù tỹ Jesus mré vēmén kỹ nỹti ag tóg mũ sór mũ sir. Kỹ Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Tag ki tóg há nĩ,” he tóg. “Ëg tỹ tag ki pãjó tãgtũ han kỹn hỹn há nĩnh mũ, ã mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé,” he tóg, Pedro ti. Hã ra tóg krĩ tũ nĩ, hã kỹ tóg pãjó tó mũ.

<sup>34</sup> Pedro tỹ ver ti mỹ vēmén kỹ kanhkã góg vỹ ag kri rũm ke mũ sir. Kỹ ag tóg kamëgmëg mũ, kanhkã góg ên ti. <sup>35</sup> Kỹ vênh vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg ên kãtã, kỹ tóg: “inh kósin hã vë,” he mũ. “Inh fe pë hã vë,” he tóg. “Ti vĩ jëmë ra,” he tóg, vênh vĩ ti, Topẽ ti.

<sup>36</sup> Ag tỹ tag mẽ kar kỹ Jesus tóg ã pir mỹ tá jë nĩ sir. Ti mré vēmén ja ên ag ve mãn tũ ag tóg nĩ sir, Pedro ag. Kỹ ag tóg mũ mũ. Hã ra ag tóg ù mỹ tó tũ nĩ ver, ag tỹ nén ve ja ti. Tỹ vēmén tũ ag tóg nĩ ver, ag tỹ kanhkã tá vênh jykre ve ja ên ti.

*Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutëm*  
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

<sup>37</sup> Tỹ vaj kỹ ag tóg pãnonh ên tá kãre mũ, Jesus mré. Kỹ ag tóg ù tỹ hên ri ke ag vigvég mũ sir. Jesus kato ag tóg kãmũ mũ. <sup>38</sup> Kỹ vãhã ù tóg ag kãmĩ prër mũ, ha mẽ. “!..Senhor..!” he tóg. “!..Inh kósin ve ra..! Inh kósin pir vë. <sup>39</sup> Jagrẽ kórég ti nĩ, ha mẽ. Kỹ tóg kejën ti kã vryrn ke tĩ, kỹ tóg prër tĩ, kỹ tóg ti ter tĩ han tĩ gé, kỹ tóg jãrãn mũ. Jãrãn kỹ tóg jũrũn' jũrũn' ke tĩ gé, kỹ tóg kejën ti tovãnh mũ sir, komër hã, ti rỹj kar kỹ. <sup>40</sup> ã mré mũ tĩ ag mỹ sóg to vĩ mũ vë, ag

tỹ ti jagrẽ kórég tag kutëm jé, hã ra ag tóg ti tỹ hê ri ke tũ nĩ,” he tóg, ti panh ti, Jesus mỹ.

<sup>41</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ãjag ne tóg inh ki ge há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ãjag nỹti,” he tóg. “Kysã tỹ hên ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩ nĩ? Kysã tỹ hên ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩgnĩ?” he tóg. “Inh mỹ ti pére kãtĩg nĩ,” he tóg, Jesus ti, ti panh mỹ. <sup>42</sup> Kỹ ag tóg ti pére kãmũ mũ. Ti jun kỹ ti jagrẽ tóg ti kã vryrn ke mũ. Ti tỹ jũrũn', jũrũn' ke han tóg mũ sir. Kỹ Jesus tóg ti jagrẽ mỹ vĩ jũ han mũ, ti tỹ ti ki kãkutë jé. Hã ki tóg kyrũ ên tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg ti panh mỹ: “té,” he mũ sir.

<sup>43</sup> Kỹ tóg vênh kar mỹ e tävĩ tĩ. “Topẽ ne tóg tỹ ùn mág tävĩ nĩ', ti jykre tóg há tävĩ nĩ,” he ag tóg mũ sir, ag tỹ Jesus tỹ nén han mũ to jykren kỹ.

*Jesus tỹ ã jagtar ke tó mãn*  
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: <sup>44</sup> “ha mẽ há han,” he mũ. “Ëprã ke fi kósin ên vỹ jagtar nĩnh ke mũ. Inh hã vë,” he tóg. “Ëprã ke ag vỹ ãjag tỹ inh ki nén han sór mũ ên han ke mũ,” he tóg, Jesus ti. <sup>45</sup> Hã ra tóg ag tỹ ti tỹ ã ter ke kãmén tag to jykren tũ nĩgtĩ. Ag tỹ to jykren mũ ra ag tóg ki kagtĩg nỹti. Kỹ ag tóg ãjag tỹ ti ki jëmë sór mũ ra ti kamëg mũ gé, hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ ne tó nẽ?” he tũ nĩ, Jesus mỹ.

*Ûn mág*  
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

<sup>46</sup> Kejën Jesus mré mũ ag vỹ jagnë mỹ vĩ jũ han mũ. “Ëg kã ù tỹ hê nỹ jagnë kãfór nĩ?” he ag tóg jagnë mỹ. Tag to ag tóg jagnë mỹ vĩ jũ han mũ. <sup>47</sup> Hã ra Jesus tóg vég mũ, ag tỹ nén to jykren mũ ti. Kỹ tóg gĩr jé prër mũ, ti tỹ ti mré jë jé. <sup>48</sup> Kỹ tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Gĩr tỹ ge jë'ÿn nĩ, ti to há nỹtĩmnĩ, isugnĩn,” he tóg. “ãjag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kỹ ãjag tóg iso há nỹtĩ gé sir. ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ ãjag tóg ù tỹ inh jënëg mũ to há nỹtĩ gé sir. Kỹ ãjag tỹ ëgno kar vỹ tỹ ãjag mág kãfór kar nĩnh mũ, ha mẽ, ãjag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór kỹ. Tag to jykren nĩ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

*Û tỹ ëg kato tẽ tũ ag*  
(Mc 9.38-40)



<sup>49</sup> Kĩ João tóg Jesus mĩ: “Senhor’,” he mũ. “Û ve ãg tóg vãnh jagrẽ pan tĩ, ã jiji tó kĩ, ãg tĩ ùn vэг mũ ãn ti,” he tóg, Jesus mĩ. “Hã ra tóg ãg mré tĩ tũ nĩgtĩ, hã kĩ ãg tóg ti mĩ: “vãnh jagrẽ kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mĩ. <sup>50</sup> Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “Û mĩ: “vãnh jagrẽ kórég pan tũg nĩ,” he tũg nĩ,” he mũ. “Û tĩ ãg kato tẽ tũ nĩn kĩ ãg mré ke vẽ sir,” he tóg, Jesus ti, João mĩ.

*Samaria tá ke ag tĩ Jesus mĩ: “kãrã ra,” he sór tũ*

<sup>51</sup> Kejẽn Jesus ter ke kurã tóg kakó nĩ sir. Kĩ tóg to jykren kĩ Jerusalem ra tĩg sór mũ, ag tĩ tá ti tén jé. Kĩ tóg tĩg kĩ ù ag jẽgnẽg mũ, vãnh jo, ag tĩ ti jun ke tó jé, cidade kãsir tá. <sup>52</sup> Kĩ ag tóg mũ mũ, ag tĩ tón jé. Kĩ ag tóg cidade sĩ ù ki jun mũ. Samaria tá ke ag jamã ù vẽ. Tá ag tóg ti nũr ke ve sór mũ. <sup>53</sup> Hã ra tá ke ag tóg ag mĩ nenh mũ. Ag mĩ ag tóg: “ãjag tĩ hẽ ra mũ nẽ?” he mũ. Kĩ ag tóg: “Jerusalém ra,” he mũ. Kĩ tóg ag mĩ kórég nĩ, hã kĩ ag tóg ag mĩ cama ven sór tũ nĩ. <sup>54</sup> Kĩ Tiago tóg jũ mũ, João ke gé, Jesus mré mũ tĩ ag. Kĩ ag tóg Jesus mĩ: “Senhor’,” he mũ. “Ëg mĩ tóg há nỹnh mũ, ãg tĩ Topẽ mĩ: “kanhkã tá pĩ tĩ ag pũn nĩ,” hen kĩ. Mĩ ã mĩ há nỹnh mũ?” he ag tóg. “Ëg tĩ Elias tĩ nén han ja ãn han há tóg tĩ,” he ag tóg, Jesus mĩ. <sup>55</sup> Hã ra Jesus tóg ag jé vĩrĩn ke kĩ ag mĩ: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Topẽ jykre pijé’, ãjag tĩ nén han sór mũ tag ti. Inh pi(jé) ag tũg sór mũ’. Isỹ ag kren han sór vẽ jãvo, hã jé sóg kãtĩ mũ, inh, hã vỹ: tĩ sóg ãprã ke fi kósin ãn nĩ, he mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mĩ. <sup>56</sup> Kĩ ag tóg cidade ù ra mũ mũ, tá nũgnũr jé sir.

*Ëg tĩ Jesus mré mũnh ke (Mt 8.18-22)*

<sup>57</sup> Ag mũn kĩ ù tóg Jesus mĩ: “sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ,” he mũ. “Á tĩ hẽn ra tĩg kĩ sóg ã mré tĩg ke mũ,” he tóg. <sup>58</sup> Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “Ïn tũ sóg nĩ. Mĩg vỹ kré nỹtĩgtĩ, jẽsĩ vỹ jagfe nỹtĩgtĩ gé, ag jãvo isỹ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tĩ sóg ãprã ke fi kósin ãn nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>59</sup> Kĩ Jesus tóg kejẽn ù mĩ: “mũ nỹ, inh mré,” he mũ. Hã ra tóg ti mĩ: “inh hỹn ver tĩg mũ ha, sỹ inh panh ter kĩ ga ki ti fón jé ver,” he mũ. <sup>60</sup> Hã ra Jesus tóg ti mĩ: “vó,”

he mũ. “Inh ki ge tũ ag vỹ ã panh kej han mũnh mũ. Á tĩ inhhã inh mré tĩg há tóg tĩ, ã tĩ Topẽ tĩ tĩ ãg pã'i nĩnh ke ãn kãmén jé,” he tóg ti mĩ, Jesus ti.

<sup>61</sup> Kĩ ù tóg ti mĩ ke mũ gé sir, Jesus mĩ. “Sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ,” he tóg. “Hã ra sóg inh jamã ra tĩg sór mũ ver, sỹ inh mré ke fag mĩ isĩg ke tó jé,” he tóg, Jesus mĩ. <sup>62</sup> Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “vó,” he mũ gé. “Ëg tĩ arado tĩ ga kũm kĩ ãg pi(jé) vỹsjãm ãvãnh tĩ,” he tóg. “Ge ti nĩ, ã tĩ inh mré tĩg sór kĩ. Inh mré ã tóg tĩg mũ. Á tĩ ã tũ han sór tĩn kĩ ã tóg Topẽ tĩ tĩ ãg pã'i nĩ tá krỹg ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, ù tĩ ti mré tĩg sór mũ mũ.

## 10

*Û tĩ 70 (ke) ag tĩ Jesus vĩ kãmén mũ*

<sup>1</sup> Kĩ Jesus tóg ù ag vin mũ gé sir, ù tĩ 70 (ke) ag. Kĩ tóg ag jẽgnẽg mũ sir, ag tĩ ti jo mũ jé. Ûn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mĩ tóg ke mũ, ag tĩ ãmã kar mĩ Topẽ kãmén mũn jé, cidade kar mĩ ke gé. Ag nón tóg ra tĩg sór mũ gé, Jesus ti. <sup>2</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “inh mĩ ag tóg ãkré ri ke nỹtĩ, ãjag tĩ ùn mĩ tónh ke mũ ag,” he mũ. “Kejẽn ãg jakré tóg éhé nỹgtĩ, hã ra ag pipir nỹtĩ, ù tĩ krenh ke mũ ag. Kĩ ag tóg ãjag tĩ krég mũ (hã) ra kre kãn tũ nĩgtĩ sir. Ge ti nĩgtĩ, inh vĩ ti. Ûn e ag tóg inh ki ge sór mũ nĩ, hã ra ù tĩ ag mĩ tónh ke tóg tũ tĩ,” he tóg. “Hã kĩ Topẽ mré vĩmĩ, ti tĩ ù ag jẽgnẽn jé, ag tĩ ag mĩ tugtón jé, ti vĩ ti,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mĩ.

<sup>3</sup> “Ha mũjẽg. Ha vé, carneiro krẽ vỹ vãnh jy nĩgãn ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tĩ ag mãn sór kĩ. Mé krẽ ãn ri ke ãjag nỹtĩ, hã ra sóg ãjag jẽgnẽg mũ, kĩ Topẽ vỹ ãjag jy nĩgãn mũ,” he tóg. <sup>4</sup> “Kĩ ãjag mũn kĩ saco ma mũ tũg nĩ, bolso ãn, jãnkamy tũ ke gé, pẽn né vãnh kafã gé(g) mũ tũg nĩ gé, pẽn to ró ãn. Kĩ ãjag tĩ ù ven kĩ ti mĩ: “ã mĩ há?” he tũg nĩ gé. Jatun mĩ mũmĩ,” he tóg.

<sup>5</sup> “Kejẽn ãjag tóg ãmã ù tá junjun ke mũ. Kĩ ãjag tĩ ù ra ge kĩ tá ke fag mĩ: “Topẽ jé ãjag ki rĩr, kĩ ãjag jé jatun mĩ nỹtĩ nĩ,” hemĩ fag mĩ,” he tóg, Jesus ti, ag mĩ. <sup>6</sup> “Kĩ tá ke ù tĩ inh ki rã kĩ tóg jatun' he mũ sir, ti tĩ tĩ Topẽ kósin nĩn kĩ. Tá ke ù tĩ inh ki rã jãvãnh nĩn kĩ tóg jatun' he tũ nĩ sir. Ti jãvo ãjag tóg jatun' he mũ sir inhhã.

<sup>7</sup> Īn ěn krĕm nŭgnŭrmnĭ, ājag tŷ kĀra ge ja ěn krĕm. Fag tŷ ājag mŷ nĕn nĭm mŭ ěn komnĭ gĕ. Ūn rĀnhrĀj han mŭ ěn tóg ti kaja venh ke mŭ, ti rĀnhrĀj kaja ti, hĀ kŷ ag tóg ājag jĕn ke mŭ sir, vĕnh kaja jĕ. Īn ũ kĀra ge tŷg nĭ, ěmĀ ěn tá. <sup>8</sup> Ājag tŷ ěmĀ ũ tá junjun kŷ ĩn pir krĕm nŷtĭmnĭ, tá ke ag tŷ ājag mŷ: “kĀge ra,” hen kŷ. Ag vĕjĕn hĀ komnĭ. <sup>9</sup> Ūn kagyga ag tŷ há' hemnĭ. Ag mŷ: “Topĕ vŷ tŷ ājag pĀ'i nĭnh mŭ, ũn ri,” hemnĭ.

<sup>10</sup> Kejĕn ěmĀ ũ tá ke ag tóg ājag mŷ: “kĀge ra,” he jĀvĀnh nŷtĭnh mŭ. Kŷ ěmĀ ěn fĭn rĀm kŷ ag mŷ tag tómnĭ, ha mĕ: <sup>11</sup> “ha vé, ěg pĕn nug hĀ kykŭnh ěg tóg mŭ, ājag tŷ ěg kavĕnh tŷ nĭ jĕ,” hemnĭ. “Ge ra ěg tóg ājag mŷ tó mŭ, ěg tŷ ājag mŷ nĕn tónh kĀmŭ jan ki, hĀ vŷ: “Topĕ vŷ tŷ ěg pĀ'i nĭnh mŭ, ũn ri,” he mŭ,” hemnĭ ag mŷ,” he tóg, Jesus ti. <sup>12</sup> “Ha mĕ, kurĀ tŷ ěgno ki ag tóg vĕsŷrĕnh ke mŭ, ag tŷ ājag vĭ mĕ jĀvĀnh kŷ. Cidade tŷ Sodoma tá ke ag vĕsŷrĕnh kĀfór han jĕ ag tóg ke mŭ, kurĀ ěn kĀ, ha vemnĭ,” he tóg, Jesus ti, ag mŷ.

*Jesus tŷ ũ ag mŷ vĭ kónĀn  
(Mt 11.20-24)*

<sup>13</sup> Kŷ tóg: “sŷ cidade tŷ Corazim ki ke ag mŷ tag tó sór mŭ, ha mĕ,” he mŭ. “Kórĕg ve jĕ ājag tóg ke mŭ,” he tóg. “Sŷ cidade tŷ Betsaida ki ke ag mŷ tag tó sór mŭ gĕ, ha mĕ. Kórĕg ve jĕ ājag tóg ke mŭ gĕ,” he tóg. “Ěg tŷ nĕn han vĀnh tŷ hĕn ri ke hyn han isóg ājag mŷ, milagre tŷ hĕn ri ke, hĀ ra ājag tóg ājag jykre tovĀnh sór tŷ nĭgtĭ,” he tóg. “Cidade tŷ Tiro tá, cidade tŷ Sidom tá sóg ěg tŷ nĕn han vĀnh ěn hyn han tŷ nĭ. Sŷ tá milagre hyn han mŭ ra ag tóg ājag jykre kórĕg tovĀnh mŭ vĕ, vĀsŷ,” he tóg. “Ājag jykre pĀno to ag jykrĕn ke mŭ vĕ, kygfŷ ag mŭ vĕ, ag mŷ ti e tĭnh mŭ vĕ, sŷ ag mŷ tó mŭ ra. Ag jĀvo ājag tóg tovĀnh sór tŷ nĭ', to jykrĕn sór tŷ pĕ nĭ,” he tóg, Jesus ti. <sup>14</sup> “Tiro tá ke ag vŷ vĕsŷrĕnh kĀn ke mŭ, kurĀ tŷ ěgno ěn ki, Sidom tá ke ag ke gĕ, ag jykre pĀno to. Ag vĕsŷrĕnh kĀfór han jĕ ājag tóg ke mŭ jĀvo, ha mĕ,” he tóg, Corazim tá ke ag to, Betsaida tá ke ag to ke gĕ.

<sup>15</sup> Kŷ tóg: “sŷ cidade tŷ Cafarnaum ki ke ag mŷ tag tó sór vĕ, ha mĕ,” he mŭ. “Ūri tóg ver ājag mŷ sér tĭ,” he tóg. “KanhkĀ ve jĕ ěg

tóg ke mŭ,” he ājag tóg tĭ, ón kŷ. HĀ ra ājag tóg nŷgme ki vĀr ke mŭ jĀvo, inferno ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ Ā vĭ jĕmĕ jĀvĀnh mŭ ag mŷ vĭ kónĀn hĀ vĕ.

<sup>16</sup> Kŷ tóg Ā mrĕ ke ag mŷ tag tó mŭ. “Ū tóg ājag vĭ mĕ sór mŭ, ha vemnĭ,” he tóg. “Kŷ tóg sir inh vĭ mĕg mŭ gĕ, ti tŷ ājag vĭ mĕn kŷ. Ū tóg ājag vĭ mĕ sór tŷ nĭ, ha vemnĭ. Kŷ tóg inh vĭ mĕnh ke tŷ nĭ gĕ. Ti tŷ inh vĭ mĕnh ke tŷ nĭn kŷ tóg ũ tŷ inh jĕnĕg mŭ ěn vĭ mĕnh ke tŷ nĭ gĕ sir, Topĕ vĭ ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ Ā mrĕ mŭ tĭ ag mŷ tón hĀ vĕ, ag tŷ ti vĭ kĀmĕn mŭ jĕ, kór há mĭ, kuvar há mĭ.

Kŷ ag tóg sir mŭ mŭ, ũ tŷ 70 (ke) ěn ag.

*Ū tŷ 70 (ke) ag tŷ Jesus to vŷnvŷn ke*

<sup>17</sup> Kejĕn ag tóg ti to vŷnvŷn ke mŭ, kŷ ag tóg ti mŷ vĭ sér han mŭ sir. “Senhor’,” he ag tóg mŭ. “Vĕnh jagrĕ kórĕg ag vŷ ěg vĭ ki han tĭ. Ā jiji tó kŷ ěg tóg ag mŷ vĭ tĭ, kŷ ag tóg ki hĀ han tĭ,” he ag tóg mŭ, Jesus mŷ.

<sup>18</sup> Kŷ tóg ag mŷ: “vĀsŷ inh Japo vé, ti tŷ kanhkĀ tá kĀtĕre kŷ,” he mŭ. “Ti fĭn rĀm sóg, hĀ kŷ sóg ti fón. Ta tŷ kómkóm ke ri ke nĭ ja ti nĭ, ti kutĕ ja ěn ti. <sup>19</sup> Ti kri ke vŷ tŷ inh nĭ. Ha vé, ājag to sóg vĀsĀn mŭ, pŷn tŷ ājag kókĕn tŷ nĭ jĕ, ājag tŷ ti sĀn mŭ ra, pŷn kakrĀ ke gĕ, Nĕn-Kórĕg kar ag ke gĕ. Ū vŷ ājag kókĕn ke tŷ pĕ nĭ gĕ. <sup>20</sup> HĀ ra tag to mŷ há nŷtĭ tŷg nĭ ver. Tag vŷ tŷ nĕn ũ tŷ nĭ ver. Vĕnh jagrĕ kórĕg vŷ ājag vĭ han, vĕnh kuprĭg ke gĕ. HĀ ra tag to mŷ sér nŷtĭ tŷg nĭ. Nĕn ũ vŷ há pĕ nĭ, kŷ tag hĀ to mŷ sér nŷtĭmnĭ. Ājag jyjy vŷ ránrán kŷ nŷtĭ, Topĕ livron ki, kanhkĀ tá, ājag tŷ kanhkĀ tá junjun jĕ. Kŷ tag hĀ to mŷ sér nŷtĭmnĭ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tŷ ũn kĀsir ag to há  
(Mt 11.25-27; 13.16-17)*

<sup>21</sup> Kŷ tóg Jesus mŷ sér tĭ, hora ěn kĀ. Topĕ kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ tóg ti mŷ sér tĭ: “jóg’,” he mŭ. “Tŷ Ā tóg kanhkĀ tĀn ag kĀfór kar nĭ, kar Ā tóg tŷ ěprĀ ke ag kĀfór nĭ gĕ,” he tóg. “Inh mŷ tóg há tĭ, Ā tŷ nĕn han mŭ ti. Ū tŷ: “ki kanhró mág inh nĭ,” he mŭ ag mŷ Ā tóg Ā jykre ven ja tŷ nĭ. Ag mŷ Ā tóg kĀmĕn ja tŷ nĭ. Ū tŷ gĭr ri ke ki kagtĭg ag hĀ mŷ Ā tóg ven ja nĭ, Ā jykre ti,” he tóg. “Hŷ, hĀ vĕ. Ā tŷ nĕn to jykrĕn mŭn hĀ vĕ, hĀ kŷ Ā tóg ag hĀ mŷ Ā jykre ti nĭm. HĀ ra tóg há tĀvĭ nĭ, jóg’,” he tóg,

Jesus ti. <sup>22</sup> Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “inh jóg tóg inh mÿ tovãnh kãn, ã tÿ nén han ja kar ti,” he mũ. “Kÿ ù pi(jé) ti kósin ki kanhró nĩ'. Inh jóg ne inh ki kanhró nĩ'. Kÿ ù pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé'. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ', isÿ tÿ ti kósin nĩn kÿ. Hã ra sóg ãjag mÿ ti kãmén jé kãtĩ mũ, inh jóg ti. Isÿ tag to ùn kuprëg mũ ag hã mÿ sóg ti kãmén tĩ, inh jóg ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>23</sup> Kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ nén ù kãmén mũ gé. Vyrmÿ tóg ag mÿ ke mũ, kÿ tóg: “ãjag hã ne vég mũ', Topë jykre ti, hã kÿ Topë tóg ãjag ve há han mũ,” he mũ. “Sér pë ti tĩ, ù tÿ ti jykre vég mũ ag mÿ,” he tóg, Jesus ti. <sup>24</sup> “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Û tÿ hën ri ke ag vÿ inh ve sór tävĩ ja nÿtĩgtĩ, vãsÿ, ãjag tÿ ùri nén vég mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh mur ken jo kãgter kãn. Topë vĩ tó tĩ ag ja vē, pã'i mág ag ja vē, hã kÿ ag tóg ãjag tÿ nén vég mũ ve sór tävĩ ja nÿtĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ, mẽ ja tũ ag tóg nĩ gé, ãjag tÿ ùri nén mëg mũ ti. ãjag hã ne mëg mũ inhhã',” he tóg, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag mÿ.

### *Samaria tá ke to comparação*

<sup>25</sup> Kÿ vãhã Topë vĩ to professor ù vÿ ag kãmĩ jëgnë mũ, kÿ tóg Jesus ki jëmë sór mũ. Ti tÿ ón kÿ ti vĩ mẽ sór vē, hã kÿ tóg ti mÿ: “Senhor',” he mũ. “Inh hÿn hë ri kenh mũ, isÿ rĩr krÿg ja tũ ve jé?” he tóg, Jesus mÿ.

<sup>26</sup> Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ne nÿ hÿn rán kÿ nĩ, Topë vĩ ki?” he mũ. “Topë jykre tÿ ne han jé ã ke mũ hÿn'?” he tóg. “To ke há ã tóg nĩ, ha inh mÿ tó,” he tóg.

<sup>27</sup> Kÿ tóg ti mÿ: “Topë vÿ tÿ ã kri ke nĩ, kÿ ti hã to há nĩmnĩ, ti ki rã há han nĩ, ti to jykre pir nĩmnĩ, ti to tar nĩmnĩ, ti mÿ ã tÿ nén han mũ kar ën han nĩ, ha mẽ. Kÿ ã régre kar ki rĩr nĩmnĩ gé, ã tÿ vënh ki rĩr há han ri ke. Topë tÿ nén tón hã vē,” he tóg, Topë vĩ to professor ti.

<sup>28</sup> Kÿ Jesus tóg: “hÿ,” he mũ. “Ki hã ã tóg tó mũ,” he tóg. “Tag han ra, kÿ ã tóg rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ,” he tóg.

<sup>29</sup> Hã ra tóg ti mÿ há tũ nĩ, Jesus vĩ tag ti, hã kÿ tóg ti mÿ: “kÿ ù nÿ tÿ inh régre nĩ?” he mũ.

<sup>30</sup> Kÿ Jesus tóg ti mÿ tag tó mũ, ha mẽ. “Kejën ù tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg Jerusalém tá kãtĩg kÿ Jericó ra tĩ mũ. Ëpÿ jagma, ëmĩn

jagma ùn jykre kórëg ag tóg ti jo vãjig mũ, bandido ag. Kÿ ag tóg ti kãgmĩ kÿ ti kur kunũg mũ. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ. Ti tén kren ag tóg mũ, kÿ ag tóg hã ki ti tovãnh kar mũ mũ sir, ti tũ mãn kãn kÿ. Kÿ tóg tá nÿ nĩ sir.

<sup>31</sup> Ti tÿ tá nÿ ra ù tóg ëpÿ ën jagma kãtĩ mũ gé. Topë tũ ki rĩr tĩ ù vē. Ti vég tóg mũ, ùn vësÿrénh kÿ nÿ ën ti, hã ra tóg ti venh rã tũ nĩ. Ëmĩn jagma tóg tĩ mũ.

<sup>32</sup> Kÿ vãhã Levi krë ù tóg ëpÿ jagma kãtĩ mũ gé. Tá jun kÿ tóg ti vég mũ gé, hã ra tóg ti venh rã tũ nĩ gé. Ëmĩn jagma tóg tĩ mũ gé sir.

<sup>33</sup> Kÿ vãhã Samaria tá ke ù tóg ëpÿ jagma kãtĩ mũ gé. Kÿ tóg tá jun mũ, kÿ tóg ti vég mũ. <sup>34</sup> Kÿ tóg ti venh rã mũ inhhã. Ti kygtãg tóg mũ sir, azeite tÿ, vinho tÿ ke gé, ti mÿ to tĩn kÿ. ã kur tÿ tóg ti pãg mũ sir. Kÿ tóg ã mëg kri ti nĩm mũ, ã tÿ ti ma tĩg jé. Hã kÿ tóg ag tÿ ïn krëm nÿr jafã tá jun mũ sir. Kÿ tóg tá ti ki rĩr mũ.

<sup>35</sup> Tÿ vaj kÿ tóg tĩg mãn sór mũ, hã kÿ tóg ù tÿ ïn ki rĩr mũ ën mÿ jãnkamy régre vin mũ, kÿ tóg ti mÿ: “ti ki rĩr há han,” he mũ. “Jãnkamy tag tÿ ã mÿ tá krÿg tũn kÿ sóg ã mÿ kajãm mãn mũ, sÿ vÿn ken kÿ,” he tóg. “Kajãm kãn jé sóg ke mũ, sÿ vÿn ken kÿ,” he tóg, Samaria tá ke ën ti. Ti tÿ ùn kaga ki rĩr mũn hã vē,” he tóg, Jesus ti.

<sup>36</sup> Kÿ tóg: “kÿ ùn tãgtũ ag vÿ ti ve ja nĩ. Ag kã ù tÿ hë nÿ tÿ ti régre ja nĩ, ag tÿ ùn vóg kónãn ja ën régre? Ha to jykren (ke)ma',” he tóg, Jesus ti, Topë vĩ to professor ën mÿ.

<sup>37</sup> Kÿ ù tÿ ti ki jëmëg mũ ën tóg ti mÿ: “ù tÿ ti jagãgtãn mũ ën vÿ tÿ ti régre ja nĩ,” he mũ.

Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hÿ, tó há han ã,” he mũ. “Kÿ ën ri ke han nĩ. Ûn vësÿrénh mũ ag jagãgtãn kãn nĩ, ti ri kén,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ù tÿ ón kÿ ti ki jëmëg mũ mÿ tón hã vē.

### *Jesus tÿ Maria mré Marta fag venh tĩg*

<sup>38</sup> Kejën ag tóg mũ mũ, Jesus ag, kÿ ag tóg ëmã sÿ ù ki junjun mũ. Tá ù fi tóg nĩ nĩ, fi jijin hã vÿ: Marta, he mũ. Ën fi vÿ Jesus mÿ: “inh ïn kãra ge jëg, ãjag tÿ ëg mré nÿtĩ jé,” he mũ.

<sup>39</sup> Kÿ fi jãvy fi vÿ nĩ gé, hã vÿ: Maria, he mũ. Kÿ Maria fi vÿ Jesus mré nĩ nĩ, ti vĩ jëmë jé. <sup>40</sup> Hã ra Marta fi vÿ rãnrãj (ka)më nĩ,

Jesus ag mý vėjēn han jé. Jāvo Maria fi tóg nĩ nĩ.

Kỹ Marta fi tóg Jesus mý: “Senhor’,” he mũ. “Rānhrāj mág han tĩ sóg nĩ, hã ra fi tóg nĩ nĩ. Fi mý ké, fi tỹ inh mré vėjēn ki rĩr jé,” he fi tóg mũ.

<sup>41</sup> Hã ra Jesus tóg fi mý: “krĩ kufy ã tóg nĩ, nén ù tũ to, hã ra fi tóg inh vĩ jēmēg nĩ nĩ,” he mũ, Marta fi mý. “Vėjēn to vėnh kutān tũg nĩ. <sup>42</sup> Nén ù pir hã ne há nĩ’, hã vỹ: inh vĩ, he mũ. Maria fi vỹ inh vĩ hã jēmē sór mũ, kỹ sóg fi mý: “ha nén ù han,” he jāvānh nĩ. Nén ù há kuprēg fi tóg, fi tỹ inh vĩ mẽ sór kỹ,” he tóg, Jesus ti, Marta fi mý.

## 11

*Ĕg tỹ Topē mré vēmén  
(Mt 6.9-15; 7.7-11)*

<sup>1</sup> Kejēn tóg Topē mré vĩ mũ, Jesus ti, ěmā ù tá nĩ kỹ. Ti tỹ Topē mré vēmén kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré vĩnh kāmũ mũ. Kỹ ag tóg ti mý: “Senhor’,” he mũ. “Ĕg kanhrān nĩ, ěg tỹ Topē mré vĩ há han jé. João vỹ ã mré mũ tĩ ag kanhrān. Ge ki ěg kanhrān nĩ gé,” he ag tóg, Jesus mý.

<sup>2</sup> Kỹ tóg ag kanhrān kỹ ag mý:

“Topē mré vĩ kỹ tag tómnĩ, ha mẽ,” he mũ.

“Ĕg jóg mág, ã jyjy tó ěg tóg tĩ.

Kỹ vėnh kar jé ã tỹ tỹ ùn mág nĩ vé.

Ĕg jé kānhmar ã tỹ tỹ ěg pã’i nĩ vé.

<sup>3</sup> Ĕg mý ěg jēn ti nĩm, kurā kar ki, ěg tỹ kurā kar ki ko tĩ ěn.

<sup>4</sup> Kỹ ěg mý vėnh pāte fón nĩ, ěg tỹ ã vĩ mranh ja ti, hã jé ěg tóg ěg tỹ jagnē to jũ tỹ jagnē mý vėnh pāte fón ke mũ gé.

Kỹ ěg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ ěg kren han nĩ, ěg tỹ mranh tũ nĩ jé,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>5</sup> Kỹ tóg ag mý ěg tỹ Topē mré vēmén tĩ ěn kāmén mǎn mũ. Kỹ tóg ag mý: “kejēn ù tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Kuty si há tá tóg ã régre ĩn ki jun mũ. Kỹ tóg ti mý: “régre’,” he mũ. “Inh mý ěmĩ tǎgtũ nĩm, sỹ kar ã mý ti ri kén kỹ nĩm jé,” he tóg. <sup>6</sup> “Inh mré ke ù vỹ jun. Kór há tá tóg kǎtĩg, kuvar há tá. Hã ra sỹ ti mý ne han ke tóg tũ tĩ,” he tóg, ã régre mý.

<sup>7</sup> Kỹ ti régre tóg ti mý: “hã ra sóg nũr nỹ nĩ,” he mũ. “Kar inh krē tóg inh mré nũgnũr nỹtĩ gé. Jānkā vỹ nĩfénh kỹ jē nĩ. Hã kỹ tóg

inh mý vėnhmý tĩ, inh nĩnh ke mũ ra, sỹ ã mý ěmĩ nĩm jé. Ũ ki jāvānh,” he tóg ti mý.

<sup>8</sup> Hã ra tóg sir to vĩ mǎn’, to vĩ mǎn’ he mũ. Hã kỹ tóg nĩ kỹ ti mý nĩm mũ sir, ti tỹ ti mý ěmĩ to vĩ mũ ti. Ti régre vė, ù tỹ ti mý to vĩnh kǎtĩ mũ ti. Ge ra tóg ti mý nĩm ke tũ nĩ vė, ti tỹ tỹ ti régre ra. Ti tỹ ti mý to vĩ mǎn’, to vĩ mǎn’ he tũgrĩn tóg sir ti mý nĩm mũ jāvo. Ĕg tỹ Topē mré vĩ ri ken hã vė,” he tóg, Jesus ti.

<sup>9</sup> “Ha mẽ, sỹ ājag mý nén tó mũ tag ti. Topē mý nén kar to vĩmnĩ, kỹ tóg ājag mý han mũ sir. Ājag tỹ ti mý nén ù to vĩ mũ ěn jāvānh nĩ, kỹ ājag tóg venh ke mũ sir. Ti mré vĩ kỹ ěg tỹ ti jānkā tỹ tórón tórón ke ri ke han nĩ, kỹ tóg ājag mý ti róm ri ke han mũ, ti tỹ ājag mý ājag tỹ nén to vĩ mũ ěn han kỹ. <sup>10</sup> Hỹ, hã vė. Ājag tỹ ti mý nén to vĩn kỹ tóg ājag mý han mũ. Ājag tỹ ti jāvānh kỹ ājag tóg venh ke mũ. Ājag tỹ ěg tỹ jānkā tỹ tórón tórón ke ri ke han kỹ tóg ājag mý ti róm ri ke han mũ. <sup>11</sup> Kejēn ājag kósin tóg ājag mý pirā to vĩ mũ. Kỹ ājag pi(jé) ti mý pỹn nĩm ke mũ’. Pirā hã nĩm jé ājag tóg ke mũ. <sup>12</sup> Kejēn tóg ājag mý garĩnh ovo to vĩ mũ, ājag kósin ti. Kỹ ājag pi(jé) ti mý pỹn kakrā nĩm ke mũ’. Garĩnh ovo hã nĩm jé ājag tóg ke mũ. <sup>13</sup> Jykre pǎno ājag nỹtĩ. Ājag jykre pǎno (hã) ra ājag tóg ājag krē mý nén ù há nĩm tĩ. Ge ti nĩ gé, ājag tỹ Topē mý nén ù to vĩn kỹ. Nén ù há hã nĩm jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ājag kǎfór han tĩ, ěg jóg tỹ kanhkǎ tá nĩ ti. Ājag tỹ ti mý to vĩn kỹ tóg ã kuprĩg tỹ ājag jagrē han ke mũ mýr, Topē ti,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ Topē jykre hã han kỹ tar nĩ  
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)*

<sup>14</sup> Kejēn tóg ùn jagrē kórég mý ti jagrē kutēm mũ. Ti vĩ vānh han ja tóg nĩ, ti jagrē ti. Jesus tỹ ti kutēm kar tóg vĩ há nĩ sir. Kỹ tóg vėnh kar mý e tĩ sir, ag mý tóg sér tĩ sir.

<sup>15</sup> Hã ra ù ag tóg ti to: “jagrē kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã’i vỹ tỹ ti jagrē nĩ, Satanás ěn, Belzebu he mũ ěn,” he ag tóg mũ, ón kỹ. “Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, ag jagrē kórég ag. Nén-Kórég ag pã’i jykre tỹ tóg ag pan tĩ,” he ag tóg ón kỹ, Jesus to. <sup>16</sup> Hã ra ù ag tóg ón kỹ ti jykre ve sór mũ gé, kỹ ag tóg ti tỹ ěg tỹ nén han vānh han mũ ve sór mũ sir, ti tỹ ag mý kanhkǎ jykre ven jé.

<sup>17</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Hã kỹ tóg ag mỹ: “pã'i pir krēm ke ag tỹ jagnē kato tēn kỹ ag tóg jagnē kãgtén kãn ke mũ,” he mũ. “In pir krēm ke fag tỹ jagnē kato tēn kỹ fag tóg jagnē kãgtén kãn ke mũ gé sir. <sup>18</sup> Ge ti nĩ, Nén-Kórég ag jykre ti. Nén-Kórég ag tỹ jagnē kato tēn kỹ ag tóg jagnē tỹ tũ' henh mũ gé vë, Satanás ag. Hã kỹ tóg vënhmỹ nĩ, ãjag vĩ ti, ãjag tỹ iso: “Satanás jykre tỹ, Belzebu ãn jykre tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he mũ ti. Ag tỹ jagnē kato tēgtē to ken hã vë sir, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti. <sup>19</sup> “Belzebu jykre tỹ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég ag,” he ãjag tóg tĩ iso. ãjag mré ke ag to jykrén nĩ. Nén-Kórég ag pan ag tóg tĩ gé, ãjag mré ke ag. Ag pi(jé) Satanás jykre ki ag pan tĩ. Topē jykre ki ag tóg ag pan tĩ (mỹr') ãjag tỹ tag to jykrén kỹ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vë,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. <sup>20</sup> “Topē kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr, ha mẽ. Topē kuprĩg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topē tóg tỹ ěg pã'i nĩ vë, mỹr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>21</sup> “Ũ tỹ é he (ka)mẽ ag tóg ãjag tũ ki rĩr há han ti. Ag rógro vỹ jēgtĩ, kỹ ag tóg ãjag in ki rĩr tĩ sir, ũ tỹ ag tũ mãg tũ nĩn jé. Kỹ ũ tóg ag tũ vóg ke tũ nĩ gé, ag tỹ ki rĩr há han kỹ. <sup>22</sup> Kejēn ũ tóg ũ tóg ũ tỹ é he (ka)mẽ ěn in tá jun mũ, ũ tỹ ti tar kãfór nĩ ti. Ti rará kãfór nĩn kỹ tóg ti tỹ hēn ri kenh mũ sir. Kỹ tóg ti rógro vãg mũ. Ti tỹ ũn kãgtén jafã vãg tóg mũ, kỹ tóg ti tũ mãn kãn mũ gé sir. Ge ti nĩ, isỹ nén han mũ ěn ti. Ũ tỹ é he (ka)mẽ ri ke ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg ũn tar ěn ri ke nĩ,” he tóg.

<sup>23</sup> “ãjag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn hã kỹ ãjag tóg inh kato tēgtē mũ. ãjag tỹ inh mré ěprã ke ag tỹ Topē to kãmũ han tũ nĩn kỹ ãjag tóg ag kãmũ kamēg mũ,” he tóg.

### *Vēnh jagrē kórég vỹn kenh ke (Mt 12.43-45)*

<sup>24</sup> “Kejēn sóg vēnh jagrē kórég ũ kutēm mũ. Kỹ tóg ga kórég mĩ tĩ mũ, ti jagrē ěn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ, tá. Vēnhkãn ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hē ri ken kỹ vēnhkãn ke tũ tĩn kỹ. Kỹ tóg vãhã to jykrén mũ sir. “Inh hỹn ěn ra tũg mãn ha, sỹ ũ tá kãkutē ja ěn ra. Inh mỹ tóg tỹ in ri ke ja nĩ, kỹ inh jé hỹn ti kãra rã mãn ha,” he tóg mũ, ti jagrē ěn ti. <sup>25</sup> Kỹ tóg

ti venh kãtĩ mũ. Hã ra tóg sir krĩ há nĩ. Kỹ tóg ti mỹ in há ri ke nĩ sir, in prur, in sĩnvĩ ri ke. <sup>26</sup> Kỹ tóg Nén-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mũ sir. “Ha kãmũ jēg,” he jé tóg ke mũ. Hã ra ag jykre pãno tóg ti jykre pãno kãfór nĩ. Kỹ ag tóg sir ũ ěn kãge ge mũ, tỹ ag tóg ti jagrē nỹtĩ sir, isỹ ũn mỹ ti jagrē pir kutēm ja ěn ti. Hã kỹ tóg kórég tãvĩ nĩ sir. Ti jagrē kórég pir kutēm inh nĩ vë, hã ra ũ tỹ 8 (ke) ag tóg tỹ ti jagrē nỹtĩ, ti tỹ inh ki rã tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ vēnh jagrē jykre tón hã vë.

### *Topē tỹ ěg ve há han ke*

<sup>27</sup> Kỹ ũ tỹ ti vĩ mēg mũ ũ fi tóg prēr mũ sir, fi tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ. Ũn e ěn kãmĩ fi tóg jē nĩ, kỹ fi tóg ti mỹ ke mũ. “!..Topē vỹ ã mỹnh fi ve há han, fi tỹ ã han tigrĩn, fi tỹ ã pafãm tugnen..!” he fi tóg, prēr kỹ. <sup>28</sup> Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra Topē vỹ ã ve há han ke mũ gé, ã tỹ ti vĩ jēmēn kỹ. Hã kỹ ã tỹ ti vĩ mẽ kỹ ke króm nĩ, kỹ tóg ã ve há tãvĩ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti, ũ tỹ prēr mũ ěn fi mỹ.

### *Jesus tỹ ón kỹ milagre han ke tũ (Mt 12.38-42)*

<sup>29</sup> Hã ra ũ tỹ hēn ri ke ag tóg sir tá junjun mũ, ti vĩ mẽ jé. Kỹ tóg fór tãvĩ tĩ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kórég ãjag nỹtĩ,” he mũ. “Ón kỹ ãjag tóg nén han vãnh ve sór mũ. Venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Nén ũ pir hã ve jé ãjag tóg ke mũ, hã vỹ: Jonas tỹ nén ve ja ěn ri ke, he mũ,” he tóg. <sup>30</sup> “Jonas vỹ cidade tỹ Nínive tá ke ag mỹ Topē vĩ tó ja nĩ, kỹ ag tóg ti vĩ mẽ há han ja nĩ. ěn ri ke han jé sóg ke mũ, ãjag mỹ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin ěn nĩ,” he tóg. <sup>31</sup> “Kỹ pã'i mág ěn fi, kanhkã tãpér tỹ sul tá kãtĩg ja ěn fi, tá tá kãtĩg ja ěn fi vỹ nĩnh ke mũ gé, kurã tỹ ěgno ki, sỹ vēnh kar jykre venh ke kurã ěn ki. ãjag mré fi tóg jēnh mũ, kỹ Topē tóg ãjag mỹ vĩ kónãn ke mũ, fi ve kỹ. Kanhkã fyr ja tá fi tóg kãtĩg ja nĩ, vãsỹ, fi tỹ pã'i mág tỹ Salomão vĩ mẽ jé. Salomão kãfór vỹ tỹ inh nĩ, hã ra ãjag tóg inh vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩ fi jãvo,” he tóg. <sup>32</sup> “Kỹ Topē vỹ Nínive tá ke ag ve kỹ ãjag mỹ vĩ kónãn ke mũ gé, kurã tỹ ěgno ěn ki, ha vemnĩ. Nínive tá ke ag tỹ Jonas vĩ mẽ kỹ ag tóg ãjag jykre togvãnh ja nĩ. Tỹ sóg Jonas kãfór nĩ, hã ra ãjag tóg ãjag jykre

tovānh jāvānh nýtī, sý ājag mý tó tī (hā) ra,” he tóg, Jesus ti.

*Jēngrē ri ke ēg nýtī  
(Mt 5.15; 6.22-23)*

<sup>33</sup> “Ēg tỹ lampião grug kỹ ēg pi(jé) ĩn krēm péju kŷn fēg tī', ēg pi(jé) kěj krēm fēg tī'. Ti fēg jafā kri ēg tóg fēg tī, lampião gru ti. Kỹ ēg tóg ti gru tỹ ve há jēgtī, ēg tỹ ĩn kátá kāmũ kỹ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>34</sup> “Ēg kanē hā tóg tỹ ēg tỹ ve jafā nī. Kỹ tóg ēg jo kurā han tī, ēg kanē ti, ti há nĩn kỹ. Kỹ tóg ēg jo kurā kar nĩ sir, ēg kanē há nĩn kỹ. Ēg kanē kórég nĩn kỹ tóg ēg jo kuty ke kãn mũ sir. Kỹ tóg ge nĩ, ēg jykre kórég ti. Ēg kanē kórég ri ke ti nĩ, ēg jo kuty han tóg tī. <sup>35</sup> Kỹ vėnh kanhrān nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra tóg ājag jo kuty ri ke nĩ. Vėnh jykre kórég hā vė. Kỹ vėnh jykre kórég han sór tũg nĩ. <sup>36</sup> Ājag jo kurā nĩn kỹ tóg há tāvĩ nĩ, ājag jo kuty tũ nĩn kỹ, ājag jo kuty sĩ tũ nĩn kỹ ke gé. Ājag jykre há tāvĩ nĩn kỹ tóg ājag jo kurā ri ke nĩ. Kỹ ājag tóg sir lampião gru ri ke nýtī gé. Lampião gru mág nĩn kỹ tóg kómkóm ke tī, ēg kanē jo, kỹ tóg ēg mý jēngrē há han tī. Ge ēg nýtī, ēg jykre há tāvĩ nĩn kỹ, ti kórég sĩ tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mý Topē jykre há tón hā vė.

*Jesus tỹ ũn jykre régre ag mý vĩ kónān  
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)*

<sup>37</sup> Ti tỹ ag mré vėmėn kar Fariseu ũ tóg ti mý: “inh mré jėn kātīg,” he mũ. Kỹ tóg ti mré tĩ mũ, ti mré jėn jé, Jesus ti. <sup>38</sup> Hā ra Jesus tóg Judeu ag jykre han ja tũ nĩ, ag jėn jé ag tóg vėnh nĩgpėg tĩ. Kỹ tóg Fariseu ěn mý e tĩ. Kỹ tóg to jykren kónān mũ sir.

<sup>39</sup> Kỹ Jesus tóg ki kanhró nĩ, kỹ tóg ti mý kāmėn mũ. “Fariseu vỹ tỹ ājag nýtī,” he tóg. “Kỹ ājag tóg copo ven ja kugpėg tĩ, pėnky ven ja ke gé, hā ra ti kátá ke tóg kavėj nĩ. Kỹ ājag jykre vỹ ge nýtī gé. Jykre há nĩ ve ājag tóg nýtī, hā ra ājag tóg vėnh jykre pāno han tī, hā vỹ: jānkamy to ag lograr he tĩ, he mũ, ājag prũ tũ fag mré nỹ, he mũ gé. <sup>40</sup> Krĩ tũ pė ājag nýtī. Ũ tỹ ēg ven ja han mũ vỹ ēg jykre han mũ gé mýr. Ēg jykre há nĩn kỹ ēg ven ja vỹ há nĩ gé. <sup>41</sup> Ũ jagāgtān ra, ājag tỹ nėn ũ tỹ. Vėnh jykre há kar han ra, kỹ tóg ājag tỹ nėn ũ kar jānhkri nĩ ri ke nĩ sir,” he tóg.

<sup>42</sup> “Fariseu', Topē vỹ ājag ve kónān. Őn kỹ ājag tóg Topē mý ājag jakré tỹ dízimo han kãn tĩ. Ājag jakré tỹ hortelā tỹ 10 (ke) nĩn kỹ ājag tóg Topē mý ũn pir nĩm tĩ, dízimo han kỹ. Ājag jakré tỹ arruda tỹ ājag tóg dízimo nĩm tĩ gé, ājag jakré tỹ vėnh kagta kar tỹ mýr, ājag tỹ nėn ũ kar mré hā. Nėn ũ kar tỹ ājag tóg dízimo vin tĩ, Topē mý. Hā ra ājag tóg vėnh jykre kuryj han tũ nĩ jāvo. Topē to há tũ ājag tóg nýtī, ti vỹ jėmė jāvānh ājag tóg nýtī. Ājag tỹ ti tỹ ēg jyvėn ki króm mré hā ājag jakré tỹ dízimo vin ra tóg há tāvĩ nĩn mũ vė, ha mẽ. Hā ra ājag tóg ki króm sór tũ nĩgtī,” he tóg.

<sup>43</sup> “Fariseu', Topē vỹ ājag ve kónān. Vėnh kanhrān jafā krēm ājag tóg vėnh kápām kỹ nýtī, vėnh kar tỹ ājag ve jé. Cidade kuju tá ājag tóg mũgtī, kỹ vėnh kar tỹ ājag mý: “Senhor, ā mý há?” hen kỹ tóg ājag mý sér tĩ. <sup>44</sup> Topē vỹ ājag ve kónān mýr. Vėnh kej si ri ke ājag nýtī, vėnh kej to ró tũ ri ke. Kri mũ ag tóg tĩ, vėnh kar, kỹ ag tóg ki kagtīg nýtī, ti tỹ tỹ vėnh kej nĩ ti. Kỹ ag tóg vėnh vatānh tá vėnh kavėnh tĩ. Tag ri ke ājag tóg nýtī. Kỹ ājag krēm ke ag vỹ Topē vỹ mranh tĩ, ājag ven kỹ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mý.

<sup>45</sup> Kỹ Topē vỹ to professor ũ tóg Jesus mý: “ā tỹ Fariseu ag mý tag tó kỹ ā tóg ēg to vỹ kónān tĩ nĩ gé, ag mré,” he mũ, ēg Senhor mý.

<sup>46</sup> Kỹ tóg: “őn kỹ Topē vỹ to professor',” he mũ. “Hỹ, Topē vỹ ājag ve kónān gé,” he tóg. “Vėnh kar mý ājag tóg vėnh jykre kufy nĩm tĩ. Kufy jagy ti nỹ, vėnh jykre ěn ti, kỹ ājag tóg han sór tũ nĩgtī. Ge ra ājag tóg ag mý: “ha ki króm,” he tĩ. <sup>47</sup> Topē vỹ ājag ve kónān mýr. Ājag jóg'jóg ve ag vỹ Topē vỹ tó tĩ ag kāgtėn. Jāvo ājag tóg ag kej ki rĩr há han tĩ. <sup>48</sup> Hā ki ājag tóg ājag jóg'jóg ve ag tỹ ag kāgtėn to: “há ti nĩ,” he tĩ. Hā ki tóg ājag mý há nĩ mýr, ag tỹ ag kāgtėn ja tugrĩn. Ag hā vỹ ag kāgtėn ja nĩ, kỹ ājag hā nỹ ag kej ki rĩr há han tĩ,” he tóg. <sup>49</sup> “Hā kỹ Topē vỹ ājag to vỹ ja nĩ. Ki kanhró ti nĩ, Topē ti, hā kỹ tóg ājag to vỹ kónān ja nĩ, ha mẽ. “Inh vỹ tó tĩ ag jėgnė jé sóg ke mũ ag mý, isỹ ũn vin mũ ag ke gé, ag tỹ ag mý inh vỹ tó jé. Hā ra ag tóg ag vóg kónān ke mũ, ag kāgtėn jé ag tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topē ti. <sup>50</sup> Ājag jóg'jóg ve

ag vỹ ag kygrĕn kãn, hã ra tóg ãjag mỹ há tĩ, hã kỹ Topĕ vỹ to ãjag vóg kónãn ke mũ. Ủ tỹ hĕn ri ke ag kygrĕn ag tóg, ãjag jóg'jóg ve ag, Topĕ tỹ ěprã ke ag han kar kỹ. <sup>51</sup> Ti kãke tóg Abel tén. Ti nón ke ag kãgtén ja ag tóg nĩ gé, ãjag jóg'jóg ve ag, Zacarias mré hã. Topĕ ĩn jãnkã krĕm ag tóg ti tãnh, Topĕ mỹ nén ủ pũn jafã ěn ki, Zacarias ti. Topĕ tỹ jĕgnĕg mũ ag kãgtén tovãnh tũ pĕ ag nỹtĩ, ãjag jóg'jóg ve ag. Hã ra tóg ãjag mỹ há tĩ. ãjag tỹ ag kygrĕn kãn ri ke ti nĩ. Ủn kãgter mũ tag jagfy kajãm kãn jé ãjag tóg ke mũ, ha vemnĩ. ãjag mỹ sóg tó mũ mỹr," he tóg, Jesus ti.

<sup>52</sup> "Ón kỹ Topĕ vĩ to professor', Topĕ vỹ ãjag ve kónãn. Topĕ vĩ tỹ ěg kanhrãn mũ ěn ki ge jãvãnh ãjag tóg nỹtĩ mỹr'. Kỹ ủ tỹ ki rã sór mũn kỹ ãjag tóg ti mỹ tó kónãn tĩ, ti tỹ ki vĕnh fón tũ nĩn jé. Kỹ tóg ěg tỹ ủ jo ĩn nĩfenh ěn ri ke nĩ, ãjag tỹ ag tỹ Topĕ ki ge kamĕg ti," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ủ tỹ ón kỹ Topĕ vĩ to professor ag mỹ vĩ kónãn hã vĕ.

<sup>53</sup> Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg hĕn ra tĩ mũ sir. Tag pãte Topĕ vĩ to professor ag tóg ti mré mũ kỹ ti tugnỹm tĩ, Fariseu ag ke gé. Ag tỹ ti vĩ to ti se sór vĕ. Hã kỹ ag tóg ón kỹ ti ki jĕmĕgmĕg mũ. <sup>54</sup> Ón kỹ ag tóg ti vĩ jĕmĕg tĩ gé sir, ag tỹ ti vĩ to ti kãgmĩn jé.

## 12

### *Ủn jykre régre ag (Mt 10.26-27)*

<sup>1</sup> Hã ra ủ tỹ hĕn ri ke ag vỹ vĕnh mãn kỹ nỹtĩ nĩ. E tãvĩ ag tóg tĩ ha, mil tỹ hĕn ri ke ag. Kỹ ag tóg jagnĕ sãnsãn mũ sir, ag e nỹtĩn kỹ. Kỹ Jesus tóg ag kanhrãn rãn mũ. ã mré mũ tĩ ag kanhrãn vĕn tóg mũ, kỹ tóg ag mỹ: "Fariseu ag jykre han sór tũg nĩ," he mũ. "Pão jĕgja jafã ri ke ti nĩ, ag jykre ti, hã kỹ tóg Topĕ mỹ kórég nĩ. Ag jykre hã vĕ, ha mĕ: jykre régre ag nỹtĩ. Kỹ tag tóg Topĕ mỹ kórég tãvĩ nĩ," he tóg. <sup>2</sup> "Ĕg tỹ péju kỹ nén han mũ vỹ vĕnh ven kãn ke mũ, ěg tỹ vĕnh kar vatánh tá nén to jykren mũ vỹ vĕnh ven kãn ke mũ, kurã tỹ ěgno ki," he tóg. <sup>3</sup> "ãjag tỹ vĕnh kar vatánh tá vĕmĕn ja ěn mĕ kãn jé ag tóg ke mũ, vĕnh kar. ãjag tỹ kékén kỹ nén tó ja ěn tó kãn jé ag tóg ke mũ, jamã hár(a), ãjag tỹ ĩn kãtã nén tó ja ěn. Hã kỹ vĕnh jykre régre han tũg nĩ," he tóg.

### *Ĕg tỹ ěprã pã'i ag kamĕg ke tũ (Mt 10.28-31)*

<sup>4</sup> "Ha mĕ, iso há ãjag nỹtĩ. Ag kamĕg tũg nĩ, ủ tỹ ěg tén tĩ ag, pã'i ag. Ag tỹ ěg tén kar kỹ ag tóg ěg tỹ hĕ ri kenh ke tũ nĩ sir. Hã kỹ ag kamĕg tũg nĩ. <sup>5</sup> ãjag mỹ sóg tónh mũ ha, ãjag tỹ ủn kamĕg ke ti, hã vỹ: Topĕ, he mũ. Ti hã ne ěg tén kar nũgme ki ěg vãm ki kanhró nĩ', mỹr ha mĕ'. Kỹ ti hã kamĕg nĩ. <sup>6</sup> Sĕsĩ vãm ag tóg tĩ, jãnkamy kato, ěg tỹ ko jé. Jĕsĩ tỹ 5 (ke) kato ěg tóg jãnkamy pir mäg tĩ. Hã ra Topĕ pi(jé) ag kã jatun mũ'. Ag ki rĩr nĩ tóg nĩ, sĕsĩ ěn ag ki. <sup>7</sup> Ĕg ki rĩr tóg nĩ gé, Topĕ ti. Ĕg tỹ nén vĕg mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg ěg gãnh ki kanhró nĩ gé. Nĩkrĕn kãn ja tóg nĩ, Topĕ ti, ěg gãnh ti. Jĕsĩ kãfór ãjag tóg nỹtĩ, Topĕ mỹ. ãjag kãmĩ ủn pir tóg sĕsĩ e kãfór nĩ, ti mỹ. Hã kỹ ag kamĕg tũg nĩ, ủ tỹ ěg tén sór mũ ag," he tóg.

### *Ĕg tỹ Jesus kãmĕn ke (Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

<sup>8</sup> "Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ. Ĕprã ke ag mỹ: "tỹ sóg ti mré ke nĩ," hemnĩ, iso. Ag kamĕg tũg nĩ. Kỹ sóg ãjag tónh ke mũ gé, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ag mỹ, kurã ěn kã, ãjag tỹ tỹ ĩnh mré ke nỹtĩ ti. Tỹ sóg ěprã ke fi kósĩn ěn nĩ, ha mĕ. <sup>9</sup> ãjag tỹ ěprã ke ag mỹ ĩnh kãmĕn tũ nĩn kỹ sóg ãjag tónh ke tũ nĩ gé, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ag mỹ, ãjag tỹ iso: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," hen kỹ," he tóg.

<sup>10</sup> "Tỹ sóg ěprã ke fi kósĩn ěn nĩ. Ag tỹ iso vĕme jũ han kỹ sóg ag mỹ vĕnh pãte fón sór mũ. Ag tỹ hã ra Topĕ kuprĩg to vĕme jũ han kỹ Topĕ tóg ag mỹ vĕnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha," he tóg.

<sup>11</sup> "ãjag vin jé ag tóg ke mũ, pã'i ag mỹ, governador ag mỹ ke gé, ag tỹ ãjag sigse jé. Ĕg vĕnh kanhrãn jafã krĕm ag tóg ãjag ki jĕmĕ sór ke mũ, ãjag tỹ ĩnh ki ge kỹ nỹtĩ ti, ha vemnĩ. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ, ãjag tỹ ag mỹ ĩnh kãmĕn ke ěn to. <sup>12</sup> Topĕ kuprĩg hã ne ãjag kanhrãn ke mũ', kurã ěn kã. Hã kỹ ãjag tóg tónh ke mũ sir," he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

### *Ĕg tỹ nén ủ to ěn ke tũ*

<sup>13</sup> Kỹ ủn e ag kãmĩ ủ tóg Jesus mỹ: "Senhor'," he mũ. "Ĩnh jo ĩnh kãke mré vĩmĩn, ěg

tỹ ãg panh ter ja tỹ nn kar vnh kpm j, ti kuge ti,” he tg, Jesus m.

<sup>14</sup> H ra Jesus tg ti m: “v,” he m. “Is pij,” he tg. “Inh pi(j)  m  kuge ve sr m. Inh pi(j)  t vnh kpm sr m,” he tg.

<sup>15</sup> K tg ag kar m: “ker nn  to n h,” he m. “g t nn kar pi(j) g rr han ke m. g t mg n ra g pi(j) m h han ke m,” he tg.

<sup>16</sup> K tg ag m: “vnh jykre h v ge nnh m, ha m,” he m. “n rico tg n ja ngt mr,” he tg. “Ti jap v nn kar kan e han ja ngt. <sup>17</sup> K tg to jykrn m sir, n rico ti. “Inh hn ne han m ha?” he tg. “Inh pj mg v, inh pj ksa v, s krm is kar rg j?” he tg. <sup>18</sup> “Inh pj kkn j sg ke m, s ti jgja ki n mg han j, k sg krm is kar vin m, inh jakr kan kar ti,” he tg m, to jykrn k. <sup>19</sup> “K sg jatu n sir. Is v prg t hn ri ke ptm m, k sg rnhrj mn ke t n ha. Jatun m sg jg nnh ke m, kron n j inh ke m g. Inh mn sr t sir, s jatu nn k,” he tg, to jykrn k, n rico ti.

<sup>20</sup> H ra Top tg ti m v m. “Kr t  n,” he tg ti m. “Kuty tag k  tg ter ke m ha, k  t mg tag t t  t nnh ke m ha ke g. Ma tg ke t  tg n.  ter ke v,” he tg ti m, Top ti,” he tg, Jesus ti,  t  panh t mn sr m n m. <sup>21</sup> “Ge tg t, g t ga kri nn  h ve sr k, g t kanhk t t nn  t nn k, Top mr. g pi(j) ga kri g t mg n ma mnh m. g t kanhk t t mg ntn k tag h tg h n,” he tg, Jesus ti.

*g t nn  to kr kufy han ke t*  
(Mt 6.25-34)

<sup>22</sup> K tg  mr m t ag m: “ha v,” he m. “Vjn to jykrn k kr kufyg tg n,” he tg. “Inh hn ri ne konh m? Inh hn ne tunh m?” he tg n. <sup>23</sup> Top t g han ja v, g t ga kri m j. H k tg g jn ki rr ke m g, g kur ki ke g. <sup>24</sup> Ss to jykrn n. Ag m krn t? V. Ag m jag jakr kung t? V. Ag m pj han t? V, ke t ag tg ngt, ge ra Top tg ag jn t. Js küfür jag tg nt, Top m, h k tg jag jn ke m g. <sup>25</sup> K, Top t g j prr k g tg mnh

m g. g pi(j) mnh ke t n, ti t g j prr k. g t to kr kufy han m ra g tg tg m. <sup>26</sup> g pi(j) g kr kufy tugrn, g kr h tugnn mnh ke t n. M j g tg ke m, ti t g j prr k. H k nn   to kr kufy han tg n.

<sup>27</sup> Ka fej to jykrn n g. Jatun m tg mog t. Rnhrj t tg ngt, kur han t tg ngt. H ra tg snv ntgt, ka fej ti, k pi mg t Salomo n kur tg ri ke t nt ja ngt, ti snv ja ra, vnh kar kur snv kfr ti n, Salomo kur ti. Ki h sg t m mr. <sup>28</sup> Top h ne ka fej snv han t. H ra tg knhmar kgter t, ka fej ti, ti snv ra. ri tg h nt, t vaj k tg kgungun t. Top t ka fej snv han k tg jag kur ki rr ke m g, ha vemn. K ti to: “ti m g m kur nm m v?” he tg n. <sup>29</sup> “Inh hn ne konh m, ri?” he tg n g. To kr kufy han tg n. <sup>30</sup> Top ki ge t ag v tag to jykrn mg t. H ra g jg t Top v g ki kanhr n, g t nn konh ke m ti, g kur ti ke g. K to kr kufy han tg n. <sup>31</sup> Top t t g pi n n h ve j vsnsn n. K tag h to jykrn n. K Top v jag m jag t nn ve sr mg n vin ke m sir,” he tg, Jesus ti.

*Kanhk t g t*  
(Mt 6.19-21)

<sup>32</sup> “Kamg tg n, jag pipir nt ra. g jg t Top v jag to h n, h k tg jag m kanhk ti ven sr m, ha m. <sup>33</sup> jag t nn kar vin n, n vsrnh m ag m. H k jag tg kanhk t t nn  mg ntnh m. T jag kuge tg t hnh ke t n. Tag ki g tg g jnkamy fn t, nn  kar to. T tg t he jvnh n, g kuge ti. T  tg péjunh ktg ke t n g, t ti ga tg kaggranh ke t n g. Kanhk t g t v ge n. Tg jvnh ti n. <sup>34</sup> jag t ga kri t nn  mg ntn k jag tg ga kri m mg sr m. jag t h ra kanhk t t nn  mg ntn k jag tg kanhk ra m sr m, k tag h ne h n,” he tg, Jesus ti.

*g t Jesus ktg mn jvnh ke*

<sup>35</sup> “g kur t g tg vsgfg t, g t rnhrj h han j. g lampio grug g tg t, kuty k, g t ve h han j. n ri ke han n, jag t inh ktg mn ke jvnh k. <sup>36</sup> K jag tg



ũn camarada ri ke nýtĩ. Kejĕn ag patrão vỹ hĕn ra tĩg mũ, ã prũ ke festa mág han jé. Kĩ ti camarada ag vỹ ti tỹ tá vỹn ke jãvãnh nýtĩ. Ag tỹ ti jãvãnh há han kũ tóg há tĩ, ag nũgnũr tũ nĩn kũ. Kĩ ag tóg kãnhmar ti tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke kũ mĕnh mũ, kũ ag tóg ti mỹ róm ke mũ sir, ti jun kũ. <sup>37</sup> Kĩ tóg kejĕn jun mũ sir, ag patrão ti. Kĩ tóg sér tĩ, ti camarada ag tỹ ti jãvãnh nýtĩn kũ. Kĩ tóg ag mỹ vĩ há han ke mũ sir. Kĩ tóg vĕsóg fĩn kũ ag mỹ: “nĩgnĩ ra ver, mesa to,” hĕnh ke mũ sir. Kĩ tóg ag mỹ vĕjĕn ven ke mũ. Ag patrão hã ne ã camarada ag mỹ vĕjĕn ven ke mũ, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti. <sup>38</sup> “Hĕn ri ke mũn tóg meia noite ki jun ke mũ, hĕn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun ke mũ. Ti camarada ag tỹ ti jãvãnh kũ nýtĩn kũ tóg ag mỹ vĩ há tãvĩ han ke mũ sir, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>39</sup> “Kĩ tag to jykrén nĩ, ha mĕ. Inh kãtĩg mãn ke vỹ ù tỹ nĕn ù pigju(g) tĩ kãtĩg ri ke nĩnh mũ. Û tỹ ti ĩn krĕm nĩ ĕn pi(jé) ki kanhró nĩ, hora kã ti kãtĩg ke mũ ti. Û tỹ ti tỹ nĕn ù péju sór mũ tóg ĕn ge nĩ, ha mĕ. Ti tỹ ti kãtĩg ke hora ki kanhró nĩ (hã) ra tóg ã kanĕ fãn mũ vĕ, ti tỹ ti ĩn kãra rã tũ nĩ jé. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ. <sup>40</sup> Ge ti nĩ, inh kãtĩg mãn ke ti. Vĕnh ki rĩr, vĕnh ki ĕmĕ. Ĕprã ke fi kósın vỹ kãtĩg ke mũ, ãjag tỹ ti kãtĩg ke to jykrén tũ (hã) ra,” he tóg, Jesus ti.

### *Ûn camarada to comparação (Mt 24.45-51)*

<sup>41</sup> Kĩ Pedro vỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã tỹ ù mỹ ke nĕ, ã tỹ tó ja tag ti? Æ tỹ ù tỹ ã ki ge tũ ag mỹ ke mỹ, ĕg mỹ ke mỹ vó?” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

<sup>42</sup> Kĩ ĕg Senhor tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Kejĕn patrão tóg hĕn ra tĩg sór mũ, kũ tóg ã camarada ag kã ù tỹ pã'i han mũ, ti tỹ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. Û tỹ ã rãnrãj ki rĩr há han tĩ ĕn kuprĕg tóg mũ, ti tỹ ag mỹ vĕjĕn ven jé, vĕjĕn ke horan ki. <sup>43</sup> Ti tỹ ag ki rĩr há han kũ ti patrão vỹ ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti kãtĩg mãn kũ, ù tỹ ag ki rĩr há han mũ ĕn mỹ. <sup>44</sup> Tỹ pã'i mág han jé tóg ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg ke mũ, ha mĕ. <sup>45</sup> Ti camarada ĕn jykre kórĕg nĩn kũ tóg vĕnhmỹ nĩ jãvo, ha mĕ. To jykrén kũ tóg: “ĕg patrão vỹ kãtĩg vãnh han mũ,” he

mũ. Kĩ tóg ã mré camarada ag vóg kónãnh kũ ag mrãnmrãnh mũ sir, fag ke gé. Kĩ tóg jatun mỹ jĕn mág han mũ, ùn kronkron tĩ ag mré tóg kronkron kũ pépév tĩ nĩ gé sir. <sup>46</sup> Kĩ ti patrão vỹ ti kãnhmỹ jun ke mũ, ha vemnĩ, ti tỹ ti jun ke kurã ki kagtĩg nĩn kũ, ti hora ti ke gé, kũ tóg ti vóg kónãnh ke mũ gé sir, ti patrão ti, kũ tóg ti fón ke mũ, Topĕ vĩ mranh tĩ ag mré hã,” he tóg.

<sup>47</sup> “Topĕ camarada ù vỹ ã patrão kãtĩg ken jo ki rĩr há han tũ nĩgtĩ, ti patrão tỹ ti mỹ tó mũ ra. Æ patrão vĩ ki króm tũ ti nĩgtĩ. Ti mrãnmrãnh mág jé tóg ke mũ, ti patrão ti, Topĕ ti. <sup>48</sup> Û tóg ã tỹ nĕn han ke mĕ ja tũ nĩ, ti patrão vĩ ti, ti camarada ù ti. Hã ra tóg kórĕg han mũ gé. Kĩ ti patrão tóg ti mrãnmrãnh ke mũ gé. Ti mrãnmrãnh sĩ han jé tóg ke mũ jãvo. Û tóg vĕnh kanhrãnh mág han tĩ. Kĩ Topĕ tóg vĕnh jykre há tãvĩ ve sór mũ sir, ti tỹ ki kanhrãnh mág han mũ ĕn to. Û mỹ ti vĩ mág tĩ, Topĕ ti, kũ tóg ti tỹ ki króm há han ve sór mũ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

### *Û tỹ Jesus tugrĩn ĕg kato tĕnh ke (Mt 10.34-36)*

<sup>49</sup> “Ga kri inh mur, isỹ re pũr tĩg ri ke han jé, hã vỹ: ùn e tỹ inh ki ge mũ, he mũ. Sỹ re pũr tĩg ri ke ĕn venh há tóg tĩ, hã ra tóg ver gru tũ nĩ. <sup>50</sup> Ti grug to hã sóg vĕsỹrĕnh ke mũ. Iser ke vĕ, kũ tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ ve jãvãnh tóg tĩ, inh vĕsỹrĕnh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>51</sup> “Ãjag hỹn iso: “vĕnh kar tỹ jagnĕ to há han jé tóg ke mũ,” he tĩ. Hã tũ vĕ. Û tỹ hĕn ri ke tỹ jagnĕ kato tĕ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ. <sup>52</sup> Ha vé, ĩn pir krĕm ke fag vỹ jagnĕ kato tĕnh ke mũ. Ûn tãgtũ fag vỹ ùn régre fag kato tĕgtĕnh mũ ha. Kar ùn régre ĕn fag vỹ ùn tãgtũ fag kato tĕgtĕnh mũ gé sir. <sup>53</sup> Jagnĕ kato fag jagnĕ to jũgjũnh mũ. Û tóg ã kósın kato tĕnh ke mũ, kũ ù tóg kejĕn ã panh kato tĕnh ke mũ gé. Û fi vỹ ã kósın fi kato tĕnh ke mũ, kũ fi vỹ ã mỹnh fi kato tĕnh ke mũ gé. Kĩ ù tóg ã má fi kato tĕnh ke mũ, kũ fi tóg ã jamré kato tĕnh ke mũ gé sir. Ge ti nĩgtĩ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus jykre ki kanhrãnh (Mt 16.2-3)*

<sup>54</sup> Kÿ tóg vènh kar mÿ tó mǎn mÿ gé, kÿ tóg ag mÿ: “kanhkā ve kÿ ājag tóg ta ki kanhró nÿtĭ,” he mÿ. “Kanhkā góg tÿ tātá kātĭn kÿ ājag tóg: “ta vÿ kutènh mÿ,” he tĭ. Ki kanhró ājag tóg nÿtĭgtĭ. <sup>55</sup> Kar ājag tóg kāka ki kanhró nÿtĭ gé. “Tag tán kātĭ mÿ, kāka ti, kÿn hÿn jÿ jagy nĭnh mÿ, ha vemnĭ,” he ājag tóg tĭ gé. <sup>56</sup> Ki kanhró ājag tóg nÿtĭ, ta jykre ti, kāka jykre ti, ga jykre ti ke gé. Hā ra ājag tóg inh jykre ki kanhrānrān sór tÿ nĭ, sÿ ũri ājag mÿ tó mÿ tag ti. Kutu ājag nÿtĭ, ha mē, hā kÿ ājag tóg ki kanhrānrān sór tÿ nĭ,” he tóg, Jesus ti.

*Ēg tÿ jagnē mÿ vènh pāte fón*  
(Mt 5.25-26)

<sup>57</sup> “Kÿ ājag tóg vènh jykre kuryj to jykrén tÿ nĭ gé, ājag tÿ jagnē mÿ vènh pāte fón jé, ājag tÿ ver ga kri mÿn kÿ. <sup>58</sup> Kejēn ājag tóg jagnē mÿ vènh jykre vènhmÿ tó tĭ. Kÿ ājag tóg pā'i mÿ tónh mÿ sir. Ā tÿ ũ to jÿ mÿ ěn vÿ ā tónh tĭg sór mÿ. Ti tÿ pā'i tá jun ke to hā ti mré vĭmnĭ. Ti mÿ: “inh mÿ vènh pāte fón,” hemnĭ. Ke tÿ nĭ mÿ ra pā'i vÿ ā jykre pāno venh ke mÿ, kÿ tóg polícia mÿ: “ti se ra,” henh ke mÿ. Kÿ tóg ā senh ke mÿ sir. <sup>59</sup> Ha mē, tá ā kānhmar kākutē mǎn ke tÿ nĭ. Ā tÿ kajām kǎn kar kÿ ā hēn ri ke mÿn tá kākutē mǎn ke mÿ sir,” he tóg. Jesus tÿ ěg tÿ jagnē mÿ vènh pāte fón kāmén hā vē.

## 13

*Ēg tÿ ěg jykre tovānh ke*

<sup>1</sup> Kejēn ũ ag tóg Jesus tá junjun mÿ, hā ra ag tóg ti vĭ mē kÿ nÿtĭ. Kurā ěn kā ũ ag tóg ti mÿ Galiléia tá ke ag tó ja nĭ, fóg tÿ pā'i tÿ Pilatos tÿ ũn kǎgtén ja ěn ag. Topē mÿ ag tóg ājag mēg tānh ja nĭ, ti mÿ pÿn jé, hā ki Pilatos tóg ag kygrēn ja nĭ, hā kÿ ag kyvènh tóg ājag mēg kyvènh mré kutē ja nĭ. Hā kāmén ag tóg, Jesus mÿ, ti tÿ ag mÿ e tĭn kÿ, ag tÿ ũn kǎgter mÿ ag to: “ag hÿn Topē vĭ mranh mág,” hen kÿ. <sup>2</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ājag hÿn Galiléia tá ke ěn to jykrén sór mÿ, ũn kǎgter mÿ ěn ag to,” he mÿ. “Topē vĭ mranh mág tĭ ag vē,” he ājag tóg mÿ ag to. “Ag hÿn vènh jykre pāno han mÿ nĭ, ag hÿn Galiléia tá ke ag jykre pāno kǎfór han mÿ nĭ, hā kÿ Topē hÿn tóg ag vóg kónān mág,” he ājag tóg tĭ ag to. <sup>3</sup> Ke tÿ vē hā ra. Ājag ri ke ag tóg nÿtĭ,

mÿr, ha mē. Ājag tÿ ājag jykre tovānh tÿ nĭn kÿ ājag tóg nÿgme ki vār ke mÿ, ha vemnĭ,” he tóg. <sup>4</sup> “Ū tÿ 18 (ke) ěn ag to jykrén nĭ, ũ tÿ goj tÿ Siloé tá kǎgter mÿ ěn ag. Īn tēj ěn tóg ag kri kutē, ĩn vag jē ěn ti, hā kÿ ag kǎgter mÿ. Jerusalém tá ke kar ag jykre ri ke ja ag tóg nÿtĭ. Ag pi(jé) ag jykre pāno ěn kǎfór ja nÿtĭ. Ag ri ke han ja ag nÿtĭ, ha mē. <sup>5</sup> Kÿ sóg ājag mÿ ke mÿ. Ājag tÿ ājag jykre pāno tovānh tÿn kÿ ājag tóg nÿgme ki vār ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Ka tÿ figueira to comparação*

<sup>6</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ũ tÿ Topē jykre han sór tÿ ag vÿ ge nÿtĭnh mÿ, ha mē,” he mÿ. “Kejēn ũ tóg nĭgtĭ. Ka há krān ja tóg nĭgtĭ, ka tÿ figueira. Ka kanē ũ vē, ko há ti jē. ěn krān ja tóg nĭ. Uva kāmĭ tóg ti krān ja nĭ. Kÿ tóg kejēn ti kanē ko sór mÿ, kÿ tóg venh kātĭ mÿ. Hā ra tóg kanēn ja tÿ nĭ. <sup>7</sup> Kÿ tóg uva ki rĭr tĭ mÿ: “ti gÿn ra,” he mÿ. “Prÿg tāgtÿ tóg nĭ ha, sÿ ti kanē vég tÿ ki. Kanēn vānh ti hÿn jē. Ti gÿn ra, ti tÿ ga kókég tÿ nĭn jé,” he tóg. <sup>8</sup> Hā ra tóg ā patrāo mÿ: “ti tovānh ra ver,” he mÿ, uva ki rĭr tĭ ti. “Ti pēnĭn sóg kÿm mÿ ver, sÿ ti krēm ga jēgja han jé ver. <sup>9</sup> Hēn ri ke mÿn tóg kanē há hÿn han ke mÿ ha. Ke tÿ nĭn kÿ sóg ā mÿ ti gÿn ke mÿ vāhā,” he tóg mÿ, uva ki rĭr tĭ ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ũ tÿ ā jykre kórég tovānh sór tÿ tón hā vē.

*Jesus tÿ vènhkán ke kurā ki ũn kaga tÿ há' he*

<sup>10</sup> Kejēn tóg ag vènh kanhrān jafā krēm ag kanhrān mÿ, Jesus ti, vènhkán ke kurā ki. <sup>11</sup> Kÿ ũ fi tóg tá jē nĭ. Jagrē kórég fi nĭ, hā kÿ fi tóg pānh ke kÿ jē nĭ. Vènh ra hā jē kórég fi tóg nĭ, fi jagrē tugnĭn. Prÿg tÿ 18 (ke) han fi tóg, fi jagrē tÿ fi kagāg tĭ ki. <sup>12</sup> Kÿ Jesus tóg fi vég mÿ, kÿ tóg fi jé prēr mÿ. “Kunĭg, jÿ,” he tóg. “Ā kaga tÿ sóg tÿ' henh mÿ,” he tóg fi mÿ. <sup>13</sup> Kÿ tóg ā nĭgé tÿ fi kri fig mÿ. Kÿ fi tóg vènh ra hā jēg há han mÿ, ha mē. Kÿ fi tóg Topē to vĭ há han mÿ sir.

<sup>14</sup> Hā ra vènh kanhrān jafā to pā'i tóg Jesus to jÿ mÿ, ti tÿ vènhkán ke kurā ki fi tÿ há' hen kÿ. Ti mÿ tóg tÿ vènh rānhraj nĭ, fi tÿ há' he mÿ tag ti, hā kÿ tóg Jesus to jÿ mÿ. Kÿ tóg vĭ mÿ sir. Vènh kar jyvēn kÿ tóg ag mÿ: “kurā tÿ 6 (ke) hā ki ěg tóg rānhraj ke mÿ ha,” he mÿ. “Hā kÿ kurā tÿ 6 (ke) ěn ki

kãmũmnĩ, ti tỹ ãjag tỹ há' hen jé. Vẽnhkán ke kurã ki vẽn kygtãg kãmũ tũg nĩ," he tóg mũ, pã'i ti.

<sup>15</sup> Hã ra Jesus tóg ti vĩ kãfãn mũ, kỹ tóg: "jykre régre ã nĩ (mỹr)," he mũ. "Vẽnkhán ke kurã kã ãjag tóg ãjag mễg ki rĩr tĩ gé, monh ki, cavalo ki ke gé, ha mẽ. ãjag mễg kygvãn ãjag tóg tĩ, ãjag tỹ ti kron mũn jé, ti tỹ ãn kãkã se kỹ jẽ kỹ, cocho to. <sup>16</sup> Kỹ tag fi vỹ se kỹ jẽ ẽn ri ke jẽ ja nĩ gé, ha mẽ. Satanás hã vỹ fi sé', prỹg tỹ 18 (ke) ki. Ëg jóg'jóg ve tỹ Abraão kósin ù fi vỹ, ẽg mễg kãfór fi tóg jẽ, hã ra ã tóg jũ sór mũ, isỹ vẽn kán ke kurã ki fi tỹ há' hen kỹ, isỹ fi kavãn ri ke han kỹ. Vẽnh jykre vẽnhmỹ han sór ã tóg nĩ," he tóg, Jesus ti, pã'i ti mỹ.

<sup>17</sup> Ti vĩ tag to ag tóg mỹ'ãg'ãg mũ sir, ti kato tẽ mũ ag. Hã ra tóg vẽn e ẽn mỹ sér tĩ sir. Ag mỹ tóg nẽn ù kar há han tĩ, hã kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir.

### *Mostarda fy to comparação*

*(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)*

<sup>18</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩ, ha mẽ," he mũ. <sup>19</sup> "Vãnh tỹ mostarda fy ri ke ti nĩ. Sĩ ti nĩ, ti fy ti. Ëg japỹ ki ẽg tóg krãn tĩ, kỹ tóg mog tĩ. Kỹ tóg ka ri ke nĩ, ti tỹ pẽ téj nĩn kỹ. Hã kỹ sēsĩ tóg kri jagfẽn ke mũ, ti pẽ kri, ti pẽ mág nĩn kỹ. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ kãmẽ tỹ vẽn kar kri rũm ke to ken hã vỹ," he tóg, Jesus ti.

### *Fermento to comparação*

*(Mt 13.33)*

<sup>20</sup> Kỹ tóg ag mỹ: "Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩn kỹ tóg tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ," he mũn mũ. <sup>21</sup> "Ûn týtã fag vỹ pão han tĩ, farĩnh tỹ. Pão han jé fag tóg pão jẽgja jafã tỹ fermento ẽn tỹ farĩnh mré jẽgãg tĩ. Kejẽn ù fi tóg farĩnh e kãki ti jãgja jafã pir tỹ kãki vãm ja nĩ, hã ra tóg tỹ sòn ke kãn," he tóg, Jesus ti. Ti vĩ tỹ vẽn kar kri rũm ke kãmẽn hã vỹ.

### *Jãnkã sĩ to comparación*

*(Mt 7.13-14, 21-23)*

<sup>22</sup> Kỹ Jesus tóg tĩ mũ. Cidade e fĩn rãm tóg mũ, ẽmã kãsir fĩn ke gé. Tĩg kỹ tóg ag kanhrãnãn mũ sir. Ge kỹ tóg komẽr hã cidade tỹ Jerusalém kukãm tĩ mũ. <sup>23</sup> Kỹ ù tóg ti mỹ: "Senhor'," he mũ. "Ûn krenkren mũ ag mỹ pipir nỹtĩ, e nỹtĩ vó?" he tóg ti

mỹ. Kỹ tóg ti mỹ: <sup>24</sup> "hỹ," he mũ. "Inh ki rã vỹ jãnkã sĩ ra rã ri ke nĩ," he tóg. "Vãsãn nĩ, ã tỹ ra rã jé. Kejẽn ù tóg ra rã mãn ke tũ nĩ ha. Ẽn kã ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ ra ge sór mũ, hã ra ag tóg tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ ha sir. <sup>25</sup> Ẽn ki rĩr tĩ ẽn tỹ nĩfẽn ja vỹ mỹr, hã kỹ ag tóg ãn kãra genh ke tũ nĩ ha. Kanhkã to ken hã vỹ, ãn ti. Ẽn ki rĩr tĩ ẽn hã ne nĩfẽn ke mũ', kỹ ãjag tóg sir re tá nỹtĩnh kỹ tỹ tórón' tórón' kenh ke mũ. "Senhor', ẽg mỹ róm, ẽg mỹ nón, jãnkã ti," he jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg sir ãjag mỹ: "ãjag ki kagtĩg sóg nĩ," henh ke mũ, ãn ki rĩr tĩ ti. "ãjag tỹ ù nỹtĩ?" he jé tóg ke mũ. <sup>26</sup> Kỹ ãjag tóg ti mỹ: "ã mỹ ẽg ki kagtĩg?" henh ke mũ. "Ẽg hã vỹ ã mré jẽn ja nĩ, ẽg hã vỹ ã mré kron ja nĩ, ẽg kanhrãn ja ã tóg nĩ, ẽg jamã tá. Ẽg hã vỹ," he jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ re tá nỹtĩn kỹ. <sup>27</sup> Hã ra tóg ãjag mỹ: "inh pi(jé) ãjag ki kanhró nĩ," henh ke mũ. "ãjag pi(jé) tỹ inh mré ke nỹtĩ'. Ha mũjẽg. Vẽnh jykre pãno han ãjag tóg mũgtĩ," he jé tóg ke mũ, ãn ki rĩr tĩ ti, ãjag mỹ. <sup>28</sup> ãjag tỹ ra mũnh ke tá ãjag tóg vỹsyrẽn ke mũ, tá ãjag jã tóg gyngyn ke mũ, gangan ke jé ãjag tóg ke mũ, tá. Kór há tá ãjag tóg Abraão venh ke mũ, tá, Isaque ke gé, Jacó ke gé, Topẽ vĩ tó tĩ ag kar ke gé. Ẽn ag kar vỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh mũ sir, ãjag jãvo. <sup>29</sup> Ẽn kã Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag tóg kãmũnh mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá, kanhkã fyr tá, rã krẽm tũg ja tá. Kãmũ kỹ ag tóg Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ venh ke mũ, ti tỹ ag ki rĩr nĩ ti, kỹ ag tóg tá jẽg nỹtĩnh mũ ãjag jãvo. <sup>30</sup> Kỹ tag ki ùn kãsir ù ag tóg mág nỹtĩnh mũ, tá pã'i nỹtĩnh mũ. Kỹ tag ki ùn mág ù ag tóg kãsir nỹtĩnh mũ gé, tá, tere kỹ," he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ*

*(Mt 23.37-39)*

<sup>31</sup> Kurã ẽn kã Fariseu ù ag tóg tá junjun mũ, Jesus mré vẽn jé. Ti mỹ ag tóg: "ha mẽ," he mũ. "Pã'i mág tỹ Herodes vỹ ã tén sór mũ. Hã kỹ vẽn pēju tĩg, ẽmã ù ra," he ag tóg mũ sir, Jesus mỹ.

<sup>32</sup> Kỹ tóg ag mỹ: "mĩg sĩ ri ke ti nĩ, Herodes ti," he mũ. "Hã kỹ tóg ke mũ. Ver sóg vẽn jagrẽ kórég pan mũ, ùn kagyga ag tỹ há' he jé sóg ke mũ, ùri, vaj kỹ ke gé, kurã tỹ hẽn ri ke ki. Kãnhmar sóg ter ke mũ, inh kurã ki,

ha vemñi. <sup>33</sup> Ūri sóg ver tīg mũ, vaj kŷ ke gé, vaj ũn kŷ ke gé. Iser ken kŷ sóg Jerusalém tá ter ke mũ. Tag ki ke pijé'. Topě vŷ tó tŷ vŷ tŷ inh nŷ, jo Jerusalém tá ke ag tóg ag kăgtén tŷ, Topě vŷ tó tŷ ag. Hă kŷ sóg Jerusalém tá ter tīg ke mũ gé. Tag tómnŷ, Herodes mŷ," he tóg, Jesus ti.

<sup>34</sup> Kŷ tóg Jerusalém ki ke ag to vēmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, kŷ tóg: "Jerusalém tá ke ag mŷ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ," he mũ. "Topě vŷ tó tŷ ag kăgtén ag tóg tŷ. Topě tŷ ag mŷ ũn jēgnēg tŷ ag pin ag tóg tŷ, pó tŷ, ag tŷ ag kăgtén jé. Isŷ ag vēnh măn há tóg tŷ vē, isŷ ag ki rŷr jé, Jerusalém tá ke ag, hă kŷ sóg ag jé prēr tŷ hēn ri ke han mũ. Garŷnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vē, ag mŷ. Garŷnh fi vŷ ã krē kri jē nŷ, fi tŷ ag vēsŷrēnh tŷ nŷ jé ke vē. Ēn ri ke han sór sóg mũ vē, hă ra ag tóg ke jăvănh nŷtŷ. <sup>35</sup> Hă kŷ ag tóg ag jamă pŷn kăn ke mũ, kŷ văpŷr vē sir. Ū vŷ kănhmar tá nŷg măn ke tŷ nŷ ha, ag tŷ cidade kókén ja tá. Hă kŷ sóg ag mŷ ke mũ. Inh ve măn ke tŷ ag nŷ ha (mŷr). Kejēn ag tóg iso: "Topě tŷ ti jēnē ja vē," hēnh ke mũ. "Topě vŷ ti ve há han, ti tŷ ti jiji tó kătig kŷ," he jé ag tóg ke mũ iso. Ēn hă kă ag tóg inh ve măn ke mũ," he tóg, Jesus ti.

## 14

### *Jesus tŷ vēnhkán ke kură ki ũ tŷ há' he*

<sup>1</sup> Kejēn tóg vēnhkán ke kură tá krŷg mũ. Kŷ tóg pă'i ũ ĩn krēm nŷ nŷ. Fariseu ag pă'i vē. Ti tŷ ti ĩn krēm jēn ke vē. Hă ra ag tóg tá ti tŷ rŷr mũ, "ti mŷ vēnhkán ke kură ki rănhŷrăj ke tŷ?" he ag tóg mũ.

<sup>2</sup> Hă ra ũ tóg tá nŷ gé, ũn kaga ũ. Kănhpar kăn kŷ tóg jē. Jesus rŷn ja tá tóg jē nŷ. <sup>3</sup> Kŷ Jesus tóg Topě vŷ to professor ag mŷ ke mũ, Fariseu ag mŷ ke gé. Ag mŷ tóg: "Ēg tŷ vēnhkán ke kură kă ũ tŷ há' hen mŷ há nŷ, mŷ kórég nŷ vó?" he mũ. <sup>4</sup> Hă ra ag tóg ti mŷ nén ũ tó tŷ nŷ. Kŷ Jesus tóg ũn kaga ěn kri ã nŷgé fi kŷ ti tŷ há' he mũ sir. Kŷ tóg ti mŷ: "ha tŷg ge," he mũ. <sup>5</sup> Kŷ tóg ag mŷ: "kejēn ãjag kósin ũ tóg goj ki kutēnh mũ," he mũ, "goj nig ki, ke tŷ nŷn kŷ ãjag mēg tŷ monh. Vēnhkán ke kură ki tóg goj ki kutēnh mũ, hēn ri ke mũn. Kŷ ãjag tóg ti kunŷg tŷ gé, ti tŷ vēnhkán ke kură kă ki kutēn kŷ. Kŷ ãjag

tŷ ne jé iso jŷ sór nē?" he tóg. <sup>6</sup> Kŷ tóg ag tŷ ti mŷ nén tónh ke tóg tŷ tŷ sir.

### *Festa to comparação*

<sup>7</sup> Kŷ Jesus tóg vēnh kar kanhrăn jé tag tó mũ sir, ha mẽ. Ti mré jēgjēn kŷ nŷtŷ ag mŷ tóg kămén mũ. Ag jēn vén sór vē, ag tŷ tŷ ũn mág nŷtŷ jé. Hă vég tóg mũ, hă kŷ tóg ag kanhrănŷrăn sór mũ, Jesus ti. <sup>8</sup> Kŷ tóg ag mŷ: "kejēn ũ tóg ãjag mŷ: "kură ěn kă sóg vēnh prŷg ke to festa han ke mũ. Ha inh mré jēn kătig," hēnh ke mũ. Kŷ ti festa kă jēn vén sór tŷg nŷ. Hēn ri ke mũn ã kăfór nŷ ũ tóg ki jun mũ. <sup>9</sup> Kŷ festa ki rŷr mũ tóg ã mŷ: "toreg ver'," hēnh ke mũ. "Ti jēn kar kŷ ã tóg jēn ke mũ. Mē kŷ jē nŷ ver," he jé tóg ke mũ ã mŷ, ũ tŷ festa ki rŷr tŷ ti. Kŷ tóg ã mŷ'a tŷnh mũ sir, ha mẽ. <sup>10</sup> Kŷ ã tŷ festa venh tŷg kŷ mē kŷ nŷmŷnŷ ver, vējēn jăvănh kŷ. Kŷ festa ki rŷr mũ vŷ ã mŷ: "ha jēn vén, fag mré," hēnh ke mũ. Kŷ ã pi(jé) mŷ'ăg ke mũ'," he tóg ag mŷ, Jesus ti. <sup>11</sup> "Hă kŷ tóg ũ tŷ ag kăfór nŷ sór mũ térem ke mũ, vēsŷkă, Topě ti, ha vemñi. Jăvo tóg ũ tŷ: "tŷ inh ũn sŷ nŷ," he mũ ěn jănfyn ke mũ, ha vemñi," he tóg, Jesus ti.

### *Ēg tŷ ũn jagtar ag jagăgtăn*

<sup>12</sup> Kŷ tóg ũ tŷ ã kógfyn mũ ěn mŷ kămén mũ gé. Ti mŷ tóg: "ã tŷ festa han sór kŷ ũn rico ag mŷ tó sór tŷg nŷ, ã mré ke fag mŷ, ã kăke ag mŷ, ã jăvy ag mŷ, ã ră nŷtŷ ag mŷ tó tŷg nŷ gé," he mũ. "Ă tŷ ũn rico ag mŷ tó mũ ra ag tóg vēnh kaja jé ã mŷ festa han sór mũ gé. Kŷ ã tóg ã festa kaja ti vég mũ sir, ěpră. <sup>13</sup> Ă tŷ festa han sór kŷ ũn kaga kŷ rănhŷrăj vănh ag mŷ tómnŷ, ũn kănhgrŷ ag mŷ, ũn kyvó ag mŷ. <sup>14</sup> Ă tŷ tag han kŷ Topě vŷ ã ve há han ke mũ, ha vemñi. Ă mŷ ag tóg festa han ke tŷ nŷ, ag tŷ nén ũ tŷ nŷn kŷ. Kŷ ã tóg ã rŷr măn ken kŷ ti kaja venh ke mũ, Topě tŷ ũn jykre kuryj kar rŷnrŷr măn ke kură ěn kă," he tóg, Jesus ti.

### *Festa mág to comparação (Mt 22.1-10)*

<sup>15</sup> Kŷ tóg tá nŷ ũ mŷ mē há tŷ, Jesus vŷ tag ti. Tá nŷg kŷ tóg ag mré jēg mũ gé, hă kŷ tóg Jesus vŷ mēg mũ. Kŷ tóg ti mŷ: "ũ tŷ Topě tŷ tŷ ěg pă'i nŷ vég mũ mŷn hŷn sér pē tŷnh mũ, ũ tŷ tá festa vég mũ ěn mŷ," he mũ.

16 Kÿ Jesus tóg ti kanhrän kÿ ti mÿ: “kanhkã tá festa vÿ ge nÿnh mÿ, ha mẽ,” he mÿ. “Kejën ù tóg nÿgtÿ. Festa mág han sór tóg mÿ, kÿ tóg ù tÿ hën ri ke ag mÿ tó ja nÿ, ti tÿ festa han ke to hä. 17 Ti festa kurän kã tóg ã camarada jënëg mÿ, ti tÿ ùn kógfyn kÿ nÿtÿ ag mÿ: “ha kãmÿjëg,” he jé. “Kar kÿ tóg nÿ ha, inh festa ti,” hemnÿ,” he tóg, ã camarada mÿ. Kÿ tóg ag mÿ tónh tÿ mÿ sir. 18 Hã ra ag tóg ve sór tÿ nÿ, ag kar ti, hä kÿ ag tóg ti mÿ vÿ mÿ. Û tóg ti mÿ: “ga kajãm inh,” he mÿ. “Hã kÿ sóg ijapÿ venh tÿ mÿ ver. Ûri tóg inh mÿ vënhmÿ tÿ. Sÿ festa venh tÿg ke vë vë, hä ra tóg vënhmÿ tÿ,” he tóg mÿ. 19 Kÿ ù tóg ti mÿ: “monh génh sóg, monh tÿ 5 (ke) régre,” he mÿ gé. “Kÿ sóg ag venh tÿ mÿ ver. Sÿ festa venh tÿg ke vë vë, hä ra tóg vënhmÿ ti,” he tóg mÿ gé sir, ù ti. 20 Kÿ ù tóg ti mÿ: “Ûri sóg prÿg mÿ ha, hä kÿ tóg vënhmÿ tÿ,” he mÿ gé.

21 Kÿ ti camarada tóg ti mÿ tónh kãtÿ mÿ, ã patrão mÿ. Kÿ tóg jÿ mÿ. Ti mÿ tóg: “ëpry ra tÿg, ëmÿn mág ra, ëpry kãsir ra ke gé, ëmã kar ki,” he mÿ. “Kÿ ùn jagtar ag tatÿ kãtÿg, ùn kónhgrÿ ag, ùn kyvó ag, ùn tÿg vãnh ag ke gé,” he tóg. ã camarada mÿ tóg ke mÿ. 22 Kÿ tóg tÿg mãm mÿ, ti camarada ti. Kÿ tóg tá vÿn ke kÿ ã patrão mÿ: “ke kãn inh huri,” he mÿ. “Ag tatÿ kãtÿg inh huri, hä ra tóg fór tÿ nÿ ver, festa jo ñn ti,” he tóg mÿ, ti camarada ti, ti patrão mÿ.

23 Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “vësÿkã tÿg mãm ge,” he mÿ. “Vãnh kãmÿ tÿg, ëmã kãsir pë kãmÿ ke gé, ëpry ra, ëmÿn jagma,” he tóg. “Tá ag mÿ tugtónh tÿg. Ag kutãn nÿ, ag kãmÿ jé, festa jo ñn fór jé,” he tóg, patrão ti, ã camarada mÿ,” he tóg, Jesus ti.

24 “Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mÿ,” he tóg. “Û mÿ sóg tó vén ja nÿ, hä ra ag tóg inh festa venh ke tÿ pë nÿ, sÿ ù mÿ tó vén ja ag,” he tóg. Jesus tÿ Fariseu ag mré jën kÿ ag mÿ kãmén hä vë.

*Ëg tÿ Ëg jÿkre tovãnh  
(Mt 10.37-38)*

25 Kejën ùn e ag tóg Jesus nón mÿ mÿ. Kÿ tóg ag jé vÿrÿn ke kÿ ag mÿ: 26 “ha mẽ,” he mÿ. “Û tÿ inh mré tÿg pë han sór mÿ jé inh hä to há kãfór nÿ, ã han mÿ fag kri, ti prÿ fi kri, ti krë kri, ti kãke ag kri, ti jãvy ag kri, ti ve fag kri, vënh kri ke gé, mÿr, ha mẽ,” he

tóg. “Ke tÿ nÿ mÿ ra tóg inh mré kãtÿg ke tÿ nÿ, kÿ tóg tÿ inh mré ke nÿnh ke tÿ nÿ gé. 27 Ha vé, ag tÿ inh cruz tÿ inh kri fi kÿ sóg tÿg ke mÿ, ag tÿ to isa kÿ isén jé, ha vemnÿ. Vënh nenh ke tÿ sóg nÿ. Û tÿ inh ri ke han sór tÿ nÿn kÿ tóg inh mré kãtÿg ke tÿ nÿ, kÿ tóg tÿ inh mré ke nÿnh ke tÿ nÿ gé,” he tóg, Jesus ti,

28 “To jÿkrén, ù tÿ ñn téj han sór mÿ ñn to. Ti tÿ ñn téj han sór kÿ tóg ã jãnkamy nÿkrén vén ke mÿ. Kÿ tóg ñn kaja to jÿkrén ke mÿ gé sir. Kar kÿ tóg ñn han sór ke mÿ vãhä. 29 Ti tÿ to hä to jÿkrén há han tÿ ra tóg vënhmÿ tÿ. Kÿ tóg ñn jëg ken ki kÿm kÿ ti króggróg han ke mÿ sir. Ti króggróg han kÿ ti jãnkamy tóg tÿ' henh ke mÿ, kÿ tóg tovãnh ke mÿ sir, ti tÿ ñn han ti. Kÿ ti mré ke ag tóg ti to vÿ kÿ ti nÿnh mÿ sir. 30 Ti to ag tóg: “ha mẽ, ñn téj han sór tóg mÿ vë, hä ra tóg to jÿkrén há han ja tÿ nÿ, hä kÿ tóg kar tÿ nÿ,” henh ke mÿ, ti régre ag,” he tóg.

31 “Kar pã'i mág to jÿkrén nÿ gé. Pã'i ù tÿ ti mré vënh génh sór kÿ tóg ã krëm ke ag nÿkrén ke mÿ gé sir, vënh génh ke to hä. “10 mÿl (ke) Ëg nÿtÿ,” he jé tóg ke mÿ. “Ëg mÿ ag tÿ hën ri kenh mÿ vÿ?” he jé tóg ke mÿ. “20 mÿl (ke) ag nÿtÿ. Ag mÿ Ëg tÿ tÿ' he kãn ke tÿ nÿ vÿ? Ëg kãfór ag tóg nÿtÿ. Ëg hÿn hë ri kenh mÿ, ag tÿ Ëg tovãnh jé?” he jé tóg ke mÿ, pã'i ti. 32 Ti tÿ tag to jÿkrén kÿ tóg pã'i ù ñn mÿ vënh vÿ jënënh mÿ, ti tÿ kór há tá nÿ (hã) ra, kuvar há tá. Ti mÿ vënh vÿ jënënh kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ Ëg tovãnh ke tÿ nÿ?” he mÿ. “Inh ã mÿ ne nÿm mÿ, ã tÿ isovãnh jé?” he jé tóg ke mÿ, pã'i ñn mÿ,” he tóg, Jesus ti.

33 “Hã kÿ to jÿkrén nÿ, ãjag tÿ inh mré mÿ pë han ke to. Iso há kãfór nÿtÿmÿnÿ, ãjag tÿ kar kri. Ke tÿ nÿ mÿ ra ãjag pi(jé) inh mré mÿ pë han mÿ,” he tóg, Jesus ti.

*Sa to comparação  
(Mt 5.13; Mc 9.50)*

34 “Sa vÿ há nÿ. Hã ra sa kãhór tÿn kÿ Ëg tÿ ne tÿ ti tÿ kajã' henh ke tóg tÿ tÿ, tÿ sa' he mãm ke tÿ tóg tÿ,” he tóg. 35 “Ti kãhór tÿn kÿ tóg kórég nÿ, kÿ Ëg tóg fón tÿ. Ëg pi(jé) Ëg japÿ ki ti fón tÿ', ti tÿ Ëg jakré tÿ há' he tÿ nÿn kÿ, sa kãhór ti. Ti fón pë han jé Ëg tóg ke mÿ. Ri ke ãjag nÿtÿ, ãjag tÿ inh mré mÿ pë han tÿ

nñn kÿ. Jëmẽ há han nĩ, sÿ ãjag mÿ nén tó mÿ tag ti,” he tóg, Jesus ti.

## 15

### *Ovelha vãfor to comparaçã* (Mt 18.12-14)

<sup>1</sup> Kejën ù tÿ imposto mäg tĩ ag tóg ti to kãmũ mÿ, Topẽ vĩ mranh tĩ ag ke gé. Ag tÿ ti vĩ mẽ sór vë. <sup>2</sup> Kÿ tóg Fariseu ag mÿ kórég nÿ, Topẽ vĩ to professor ag mÿ ke gé. Kÿ ag tóg ti to vĩ vĩ he mÿ sir. “Topẽ vĩ mranh tĩ ag to tóg há nĩgtĩ, tag ti,” he ag tóg mÿ. “Ag mré tóg jëg tĩ mÿr,” he ag tóg mÿ, Jesus to.

<sup>3</sup> Kÿ tóg ag kanhrãn jé ag mÿ: “ù tÿ Topẽ vĩ mranh mÿ tÿ ã jykre kórég tovãnh kÿ tóg ge nÿnh mÿ, ha mẽ,” he mÿ. <sup>4</sup> “Û tóg nĩ ja nĩgtĩ,” he tóg. “Ti mëg tÿ mé vÿ tÿ 100 (ke) nÿtĩ, ti mëg tÿ ovelha ti. Kÿ ti mëg pir tóg vãfor mÿ. Hã ra tóg ti kanëg tĩ mÿ, ti jãvãnh tĩ tóg mÿ, ha mẽ. Ûn e ãn tovãnh kÿ tóg ùn pir ãn nón tĩ mÿ. Ga kórég tá ag nÿtĩ, ti mëg kar ãn ag. Ag togvãnh kÿ tóg ùn pir ãn nón tĩ mÿ, ha mẽ. <sup>5</sup> Kÿ tóg ti vég mÿ sir, ti mëg vãfor ja ãn ti. Kÿ tóg ã nunh kri ti fi kÿ ma tĩ mÿ. Ti fe tóg mrin ke mÿ sir. <sup>6</sup> Kÿ tóg ã ãn tá jun mÿ. Tá tóg ã kanhkã fag jé prër mÿ, ti rã hã nÿtĩ fag kar. Kÿ tóg fag mÿ tó mÿ. “Inh mré ti to mÿ sér,” he tóg. “Inh mëg vÿ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ti ve mãn mÿ ha,” he tóg mÿ, ã mëg to,” he tóg, Jesus ti. <sup>7</sup> “Hã ra tóg ge nĩ, ha mẽ. Û tÿ 99 (ke) ag tÿ vënh jykre kuryj han kÿ tóg há tĩ sir, kÿ tóg mÿ sér tĩ sir, kanhkã tá ke ag mÿ. Hã ra tóg mÿ sér kãfór tĩ, ùn pir tÿ ã jykre kórég tovãnh kÿ, ti tÿ ã tÿ Topẽ vĩ mranh mÿ ãn tovãnh kÿ, ha mẽ. Kÿ isũ ag vÿ e nÿtĩ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jãnkamy vãfor to comparaçã*

<sup>8</sup> “Kÿ ùn tÿtá to vëme vÿ ge nĩ, ha mẽ,” he tóg. “Jãnkamy tÿ 10 (ke) tÿ fi tũ nĩ, jãnkamy tÿ por dia kaja tÿ 10 (ke) tÿ. Kejën ùn pir tóg fi mÿ vãfor mÿ, kÿ fi tóg lampiãno grug mÿ sir. Fi ãn kãmĩ fi tóg prun kãn mÿ. Ve há han fi tóg mÿ, jãnkamy ãn kanëg jé, ãn péno kar mĩ hã. <sup>9</sup> Vãhã fi tóg kejën ve mãn mÿ sir. Kÿ fi tóg ã mré ke kar fag jé prër mÿ, fi rã hã nÿtĩ fag kar ke gé. Kÿ fi tóg fag mÿ: “inh mré to mÿ sér,” he mÿ. “Inh jãnkamy vÿ vãfor ja nĩ, hã ra sóg ve mãn mÿ ha,” he fi tóg mÿ. <sup>10</sup> Hã ra tóg ge nĩ, kanhkã tá, ha mẽ. Topẽ tÿ jënẽ

jafã ag mÿ tóg sér tãvĩ tĩ, ù tÿ ã jykre kórég to jũn kÿ, ti tÿ ã tÿ Topẽ vĩ mranh ãn tovãnh kÿ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

### *Ûn kósin vãfor to comparaçã*

<sup>11</sup> Kÿ tóg ag mÿ tag tó mÿ gé sir, ha mẽ. “Û vÿ tóg kósin régre ja nĩgtĩ,” he tóg. <sup>12</sup> “Kÿ ti kósin tÿ ãgno tóg ã panh mÿ: “panh’,” he mÿ. “Inh mÿ ùri isũ nĩm, ã tÿ inh mÿ nén nĩm ke mÿ ãn ti,” he tóg, ã panh mÿ. Ti tÿ to vĩnh ke tũ vë vë, hã ra tóg to vĩ mÿ. Ge ra ti panh tóg ã krë mÿ ã tũ vënh kãpãm mÿ sir. <sup>13</sup> Kãnhmar ti kósin kyrũ tóg ã tũ mãn kÿ kór há ra, kuvar há ra tĩ mÿ, ga ù ra. Tá tóg ã tũ vãm kãn mÿ, nén ù kórég kar to. <sup>14</sup> Vãm kãn ja tóg nĩgtĩ, ti jãnkamy ti. Kÿ tóg kejën tá prÿg han mÿ sir, ga ãn tá. Kÿ kyrũ ãn tóg kókĩr mÿ gé. <sup>15</sup> Kÿ tóg tá ke ù mré vëmén tĩ mÿ, ti tÿ ti mÿ vënh rãnrãj nĩm jé. Kÿ tóg ti jënëg mÿ, ti tÿ ti porco ki rĩr jé sir, ti safra tá. <sup>16</sup> Kÿ tóg porco jën ko sór mÿ, ti kókĩr nñn kÿ. Hã ra ag tóg ti mÿ nén ù nĩm tũg mÿ, ti tÿ ko jé. Hã kÿ tóg kókĩr tãvĩ nĩ sir. <sup>17</sup> Kÿ tóg kejën krĩ há han mÿ. To jykren tóg mÿ sir. “Inh panh mÿ rãnrãj tĩ ag vÿ pão mág ko tĩ. Ag mÿ tóg kén tĩ, ag jén tĩ. Jo sóg kókĩr kÿ ter ke mÿ,” he tóg, kyrũ ti, ã pir mÿ nñn kÿ. <sup>18</sup> “Inh jé hÿn inh panh kukãm tĩg ha,” he tóg. “Kÿ sóg ti mÿ: “panh’,” henh ke mÿ. “Kanhkã tá nĩ ãn vĩ mranh inh, ã vĩ ti ke gé. <sup>19</sup> Kÿ sóg vënhmÿ tÿ ã kósin tũ nĩ. Sÿ tÿ ã camarada nñnh há tóg tĩ,” he jé sóg ke mÿ, inh panh mÿ,” he tóg mÿ, kyrũ ti. <sup>20</sup> Kÿ tóg tĩ mÿ sir, ã panh kukãm.

Hã ra ti panh tóg kór há tá, kuvar há tá ti vég mÿ, kÿ tóg ti kato tẽ mÿ. Ti kato tẽ kÿ tóg ti ki póm ke mÿ sir, ti ki nhun ke tóg mÿ gé sir. <sup>21</sup> Kÿ ti kósin tóg ti mÿ: “panh’,” he mÿ. “Kanhkã tá nĩ ãn vĩ mranh inh, ã vĩ ke gé. Hã kÿ sóg vënhmÿ tÿ ã kósin tũ nĩ ha,” he tóg, ti panh mÿ.

<sup>22</sup> Hã ra ti panh tóg ti mÿ: “vó, vënh pãte fón kÿ tóg nĩ,” he mÿ. Kÿ tóg ã camarada ag mÿ: “kur há tãvĩ ãn ma kãmũjëg,” he mÿ, “ti tÿ kur tãg ra rã jé. Ti mÿ nĩgë kãnĩm ja nĩm gé. Pën né ãn tÿ, pën to ró ãn tÿ ti mÿ jun gé. <sup>23</sup> Monh tãgy ãn venh mÿjëg. Ti tãnh ra, ãg tÿ ko jé, ãg fe tÿ mrin ke jé. <sup>24</sup> Inh kósin vÿ inh mÿ ter ja ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ti vë vë, hã ra tóg kãtĩg mãn

huri,” he tóg, ti panh ti. Kĩ tóg ag mĩ sér tĩ sir, ag tỹ festa han kỹ.

<sup>25</sup> Hã ra ti kósin sanh tóg ti japỹ tá rãnrãj jẽ. Kỹ tóg vãhã tá kãtĩg kỹ ã ãn tá jun mũ. Tá jun kỹ tóg vãkyr mẽg mũ, fag vãnh gringrén ên ti. <sup>26</sup> Kỹ tóg ã camarada jé prêr mũ. Ti mỹ tóg: “festa tỹ ne nẽ?” he mũ. <sup>27</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “ã jãvy vỹ jun, kỹ ã panh vỹ monh tăgy ên tânh,” he mũ. “Ti mỹ tóg sér tĩ, ti tỹ ti ve mãn kỹ. Kaga tũ tóg jẽ, há tóg jẽ, hã kỹ tóg ã panh mỹ sér tĩ,” he tóg, ti camarada ti. <sup>28</sup> Kỹ tóg jũ mũ sir. Kỹ tóg ãn kãra rã tũg mũ, jũ kỹ.

Kỹ ti panh tóg ti mré vēmén tĩ mũ. Ti mỹ tóg: “ẽg mré festa venh kãrã,” he mũ. <sup>29</sup> Hã ra tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Prỹg tỹ hên ri ke ki sóg ã rãnrãj ti han, ha mẽ. Inh pi(jé) ã vĩ mranh ja nĩgtĩ. Ge ra ã tóg inh mỹ nén ù nĩm ja tũ nĩ. ã pi(jé) inh mỹ cabrito fẽg tĩ, sỹ inh mré ke ag mỹ festa han jé. <sup>30</sup> Hã ra ã kósin ên tóg jun mũ sir, jo ã tóg ti mỹ monh tăgy ên tânh. Kórég ti nĩ, ã kósin ên ti. ã tũ fón kãn tóg mỹr, ùn tỹtã kórég fag to, hã ra ã tóg festa mág han mũ, ti kãtĩg kỹ,” he tóg, ti kósin sanh ti, ã panh mỹ.

<sup>31</sup> Hã ra ti panh tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Inh mré ã tóg jẽ nĩ, kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Kỹ isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. <sup>32</sup> Hã ra festa tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Ẽg mỹ tóg sér tăvĩ tĩ. ã jãvy vỹ inh mỹ ter ja ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ti vẽ vẽ, hã ra tóg kãtĩg mãn huri,” he tóg, ti panh ti, ã kósin sanh mỹ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Topẽ kãmén hã vẽ.

## 16

### *Ẽg tỹ ẽg tũ vãnh kãpãm ke*

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Kejẽn ẽprã ke ù tóg nĩgtĩ, ùn rico. Kỹ ti tũ ki rĩr tĩ tóg nĩgtĩ gé. Ti patrão mỹ név(e) nỹtĩ ag vég ti tĩ, ti mỹ, ti tũ ki rĩr tĩ ti. Kejẽn ag tóg ti camarada ên to vĩ mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ên to. Ti lograr ke (ka) mẽ ti nẽji nĩ, ti tũ to, ti camarada ti. <sup>2</sup> Kỹ tóg ti jé prêr mũ, kỹ tóg ti mỹ: “ã tỹ han mũ mẽ inh,” he mũ. “Sỹ ã rãnrãj tugnỹm ke vẽ. Ki rĩr mãn ke tũ ã tóg nĩ ha,” he tóg mũ ti mỹ. <sup>3</sup> Kỹ tóg to jykrén mũ sir, ti camarada ti. “Inh hỹn hẽ ri kenh mũ ha?” he tóg mũ. “Inh patrão vỹ inh kutêm, inh rãnrãj ki. Kỹ inh hỹn ne

konh ke mũ ha? Inh ẽpỹ jé sóg krój nĩ. Kỹ sóg vãnh kar mỹ: “inh mỹ nén ù nĩm, inh mỹ jãnkamy nĩm,” he sór tũ nĩ gé. Inh mỹ a tóg tĩ, sỹ ag mỹ tónh ke ti,” he tóg. <sup>4</sup> Kejẽn tóg: “ũri hã sóg ki kanhró nĩ ha, sỹ nén han ke ti,” he mũ. “Sỹ tag han kỹ ag tóg iso há nỹtĩnh mũ, kỹ ag tóg inh mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” henh ke mũ, inh patrão tỹ inh fón kar kỹ,” he tóg mũ, ti camarada kórég ti. <sup>5</sup> Kỹ tóg ù tỹ ã patrão mỹ név(e) nỹtĩ ên ag jé prêr kãn mũ sir. Kỹ tóg ù mỹ: “ã név(e) hẽ ri ke nĩ?” he mũ. <sup>6</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “azeite tỹ lata tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ,” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vãnh rán ti, sỹ ã mỹ ã név(e) térem kỹ 50 (ke) rán jé,” he mũ. Kỹ tóg rán mũ sir. <sup>7</sup> Kỹ tóg ù ù mỹ: “jo ã?” he mũ gé. “ã név(e) hẽ ri ke nĩ?” he tóg mũ gé. Kỹ tóg ti mỹ: “trigo tỹ saco tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ,” he mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹn, ã vãnh rán ti, sỹ ã mỹ ã név(e) térem kỹ 80 (ke) rán jé,” he mũ gé. Kỹ tóg rán mũ gé sir.

<sup>8</sup> Kỹ ti patrão tóg mẽg mũ, ti camarada tỹ nén han mũ ti. Kỹ tóg ti mỹ: “jykre (ka)mẽ ã tóg nĩ, kỹ ã tóg ù tỹ hên ri ke tỹ ã to há nĩ han, ã tỹ ag mỹ ag név(e) rem kỹ,” he mũ, ti patrão ti,” he tóg, Jesus ti.

“Kỹ hã vẽ. ù tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ãjag tũ to jykrén há han tĩ, inhhã, ha mẽ. ãjag krĩ há kãfór han ag tóg tĩ ag tũ to jykrén ki. ãjag tỹ inh ki ge mũ ra ag tóg ãjag krĩ há kãfór han tĩ. Tỹ ag ẽprã ke nỹtĩ, hã kỹ ag tóg tag ki nén to jykrén há han tĩ,” he tóg.

<sup>9</sup> “Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. Ti camarada ên ri ke han nĩ, ãjag tũ tỹ ùn mỹ vãnh kãpãm nĩ, ãjag tỹ ga kri mũn kỹ. Kỹ ag tóg ãjag to há nỹtĩnh mũ. Kejẽn ãjag tóg ãjag tũ ré kỹ mũnh mũ. Ên kã ãjag tóg mũ há han ke mũ gé. Kỹ ãjag tóg kanhkã tá junjun ke mũ sir, ãjag tỹ ag mỹ ãjag tũ tỹ vãnh kãpãm kỹ. <sup>10</sup> ù tỹ nén ù sĩ ki rĩr há han kỹ tóg nén ù ki rĩr há han kãn ke mũ gé. Jãvo ù tỹ nén ù sĩ ki rĩr kónãn kỹ tóg nén ù ki rĩr kónãn kãn ke mũ gé sir. <sup>11</sup> Ẽg tỹ ga kri nén vég mũ vỹ kãnhmar tũ' he mũ. ãjag tỹ hã ra ga kri ãjag tũ ki rĩr há han tũ kỹ ãjag tóg kanhkã tá tỹ nén ùn tũ nỹtĩnh mũ gé. <sup>12</sup> ãjag tỹ ẽprã nén vég mũ vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ. Ti hã mỹ ãjag tóg ki rĩr ke mũ. ãjag tỹ ti tũ ki rĩr há han tũ kỹ tóg sir ãjag mỹ ãjag tũ pẽ ên nĩm ke tũ nĩ gé, kanhkã tá,” he tóg.

13 “Ă jagrē régre nĩn kŷ tóg vĕnhmŷ tĩ. Ă tŷ Topĕ hă tŷ jagrē nĩn kŷ jănkamy tăn ěn tŷ jagrē nĩ sór tŷg nĩ. Ă tŷ jănkamy e ve sór kŷ ti hă mĩ ěkrĕn kŷ ti hă vŷ tŷ ě jagrē nĩnh mŷ. Kŷ ěg tóg Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ ěn to jykrĕn há han ke tŷ nĩgtĩ. Ă tŷ Topĕ to há nĩn kŷ ě tóg sir ga kri rico to văsăn sór ke tŷ nĩ. Ă tŷ ga kri rico nĩ sór kŷ ě tóg Topĕ mĩ ěkrĕg tŷ nĩ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ěg tŷ ti tŷ hă to jykrĕn há to jykrĕn há han ke tón hă vĕ.

### *Topĕ jykre*

*(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)*

14 Hă ra Fariseu ag tóg mĕg mŷ, ti tŷ nĕn tó mŷ ti. Jănkamy mág hă to ag tóg há nŷtĩ, rico ke sór ag nŷtĩ, Fariseu ag. Kŷ ag tóg Jesus vĩ tag mĕ kŷ ag tóg ti to é he mŷ. 15 Hă ra Jesus tóg ag mŷ: “ěpră ke ag mŷ ějag tóg há nŷtĩ ve nŷtĩ,” he mŷ. “Hă ra Topĕ vŷ ějag tŷ nĕn to jykrĕn mŷ ěn vĕg nĩ. Őn kŷ ějag tóg há nŷtĩ. ěpră ke kămĩ ějag tóg tŷ ũn mág nŷtĩ. Topĕ mŷ ějag tóg kórĕg nŷtĩ jăvo, ti mŷ kavĕj ějag tóg nŷtĩ,” he tóg.

16 “Moisĕs tŷ ěg mŷ Topĕ vĩ tó ja ěn vŷ Joăo tá krŷg, văsŷ Topĕ vĩ tó tĩ ag tŷ ěg mŷ nĕn tó ja kar ěn ti. Joăo tá ti krŷg, ěg kygpĕg tĩ ěn tá. Joăo tá jun kŷ vĕnh ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg văsănsăn tĩ, ag tŷ ve jé. 17 Hă ra Topĕ jykre si ěn tóg tŷ' hĕnh ke tŷ nĩ gé, Moisĕs tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ ěn ti. Ga vŷ tŷ' hĕnh ke tŷ nĩ. Ki króm kăn kŷ tóg nĩnh mŷ,” he tóg.

18 “ěg prŷg kŷ tóg ge nĩ, ha mĕ. Ă tŷ ě prŷ fi fón kar kŷ ũ fi tŷ prŷg măn kŷ ě prŷ tŷ fi vĕ sir. Kŷ fi mén tŷ fi fón kŷ ũ tŷ fi tŷ prŷg măn kŷ fi mén tŷ vĕ gé sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ Topĕ jykre kămĕn hă vĕ.

### *Ū tŷ Topĕ vĩ mĕ jăvănh ag tŷ nŷgme ki văr*

19 Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “kejĕn ũ tóg nŷgtĩ, ũn rico pĕ,” he mŷ. “Kur kaja e tu ti tŷgtĩ, ũn tănh sá, kur ha pĕ. Kură kar ki tóg vĕjĕn há ko tĩ. Festa ri ke han tóg tĩ, kură kar ki.

20 Kŷ ũn jagtar tóg nŷgtĩ gé. Ti jiji hă vŷ: Lázaro, he mŷ. Vĕnh kaga fugfo han vănh han tóg tĩ, kŷ tóg nŷ nĩ, ũn rico jănkă ki. 21 ěn vŷ kókir tŷgtĩ, ě kaga to. Kŷ tóg ũn rico jĕn văr ko sór tŷgtĩ, ti jĕn mru, hă ra tóg ti mŷ nĩm tŷgtĩ. Cachorro hă ne ti pĕnĕn e nŷtĩ. Vĕnh fugfo han vănh ěn tugmăn ag tóg tĩ. 22 Kejĕn

tóg ter mŷ, ũn jagtar ěn ti. Kŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafă ag vŷ ti va mŷ mŷ, ti kuprĕg ti, kanhkă ra. Tá Abraăo tóg nĩ nĩ, ěg jóg' jóg ve ti, kŷ tóg ti mré nĩ nĩ sir, ti tŷ tŷ ti krĕ'krĕ nĩn kŷ.

Kar ũn rico tóg ter mŷ gé sir. Kŷ ag tóg ga kătá ti péju(g) mŷ. 23 Hă ra tóg nŷgme ki kutĕ mŷ, ti kuprĕg ti. Inferno tá ti vĕsŷrĕnh jagy han mŷ sir. Kejĕn tóg kanhkă ki ěvănh mŷ, kŷ tóg tá Abraăo vĕg mŷ, Lázaro ke gé, ti tŷ Abraăo mré nĩn kŷ, kuvar há tá. 24 Kŷ tóg ag mŷ prĕr mŷ. Kŷ tóg Abraăo mŷ: “!..Ijóg'!” he mŷ. “!..Abraăo..!” he tóg “!..Ijagăgtăn ra..!” he tóg. “Lázaro jĕnĕ ra, ti tŷ ě nĩ(gé) juja junun mrăn kŷ inh nŷnĕ mrăn sĩ han jé. Inh mŷ tóg rŷjgy tăvĩ tĩ, pĩ kăki,” he tóg, Abraăo mŷ, ũn rico ja ěn ti.

25 Kŷ Abraăo tóg ti mŷ: “inh kósĕn,” he mŷ. “Ă tŷ ga kri tŷg ja ěn ki ěkrĕ. Tá ě tóg há tĩ ja nŷgtĩ, jăvo Lázaro tóg jagtar ja nŷgtĩ. Kŷ tóg tag ki há han tĩ nĩ, jo ě tóg vĕsŷrĕnh jĕ nĩ, ě tŷ ti jagăgtăn ja tŷ nĩn kŷ. 26 Kŷ ěg kuju ki tóg tŷ kăgnó nĩ, kŷ ũ tóg păte rănh ke tŷ nĩ. Tag ki ke pi(jé) ěn ra tŷg mŷ', ěn tá ke pi(jé) tag ra kătŷg mŷ gé', kăgnó tag tugrĕn'!” he tóg, Abraăo ti, ũn rico ja ěn mŷ.

27 Kŷ ũn rico ja tóg ě jóg tŷ Abraăo mŷ: “kŷ sóg ě mŷ nĕn ũ tó sór mŷ, ha mĕ,” he mŷ. “Ă mŷ inh jóg ĩn ra ti jĕnĕnh ke tŷ? Tá inh mré ke ag vŷ nŷtĩ. 28 5(ke) ag nŷtĩ, inh mré pafa ja ag. Ti tŷ ag mŷ tónh tŷg jé, ag tŷ tag ki junjun tŷ nĩ jé, ag tŷ inh mré vĕsŷrĕnh tŷ nĩn jé,” he tóg, ũn rico ja ti, Abraăo mŷ.

29 Kŷ Abraăo tóg ti mŷ: “tá ag tóg Moisĕs tŷ ěg mŷ nĕn tó ja ěn mĕnh mŷ, Topĕ vĩ tó tĩ kar ag vĩ ke gé. Hă kŷ ag tóg Topĕ vĩ jĕmĕnh mŷ, ag tŷ mĕ sór kŷ,” he tóg.

30 Hă ra tóg ě jóg tŷ Abraăo ti mŷ: “vó” he mŷ. “Vĕser tŷ ag tá jun mŷ ra ag jĕmĕ há han ke mŷ vĕ, kŷ ag tóg ějag jykre păno ěn tovănh ke mŷ vĕ, vĕser tŷ ag mŷ tó mŷ ěn ti,” he tóg.

31 Hă ra tóg: “vó,” he mŷ gé. “Ag tŷ Moisĕs vĩ jĕmĕ sór tŷ nĩn kŷ ag tóg vĕser vĩ mĕnh ke tŷ nĩ gé, ag tŷ Topĕ vĩ tó tĩ ag vĩ mĕ jăvănh nŷtĕn kŷ,” he tóg, Abraăo ti, ũn rico ja ěn mŷ,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ ěg tŷ Topĕ vĩ jĕmĕ jăvănh nŷtĕn kŷ vĕsŷrĕnh ke ěn tón hă vĕ.



## 17

*Topě vī mranh tỹ jagy nĩ*  
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

<sup>1</sup> Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mĩ: “ũ tỹ hẽn ri ke ag vỹ ù tỹ iso há ěn tỹ isovãnh han sór mũ, ha mẽ,” he mũ. “Vēsỹrénh tãvĩn mũ jé ag tóg ke mũ, tag to. Topě vỹ ag ve kónãnh tãvĩn mũ, ag tỹ ùn krĩn kónãnh mũ tag to. <sup>2</sup> Û tỹ ag krĩn kónãnh mũ mĩ tóg há nỹnh mũ vë, ěg tỹ pó tỹ kra mág tỹ ag nunh to sa kỹ goj nig kuju ki ag vãm jé. Tag vỹ ag mĩ jagy tĩ vë. Hã ra ag tóg ti jagy tag kãfór venh ke mũ, ag tỹ ùn sĩ tỹ inh ki rã kỹ nĩ (hã) ra ti tỹ inh vī mranh han sór kỹ. <sup>3</sup> To jykrén, vënh ki rĩr kỹ.

Kejẽn ã régre vỹ Topě vī mranh mũ. Kĩ ti mĩ tómni, ti tỹ kygně ti. Ti tỹ tovãnh sór kỹ ti mĩ vënh pãte fón nĩ. <sup>4</sup> Hẽn ri ke mũn tóg ã tỹ Topě vī mranh han sór mũ han mãn', han mãn' he mũ, kejẽn. Kurã pir ki tóg ã jũ tỹ hẽn ri ke han sór mũ, hẽn ri ke mũn. Hã ra tóg ã jũ han kar kỹ: “inh pi(jé) ke mãn mũ ha',” henh ke mũ gé. ã jũn kỹ tóg tónh kãtĩg mãn', tónh kãtĩg mãn' he mũ gé. Kĩ ti mĩ vënh pãte fón to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ěg tỹ Topě ki rã há han ke*

<sup>5</sup> Kĩ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg ti mĩ: “ěg tỹ Topě ki rã há pẽ han há tóg tĩ,” he mũ. “Kỹ to ěg tar han nĩ,” he ag tóg, Jesus mĩ. <sup>6</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “ãjag tỹ Topě ki rã kỹ tóg há tĩ,” he mũ. “Ka tỹ mostarda fy mĩ ěkrén nĩ,” he tóg. “Sĩ ti nĩ, hã ra tóg mog tĩ. Tag ri ke han nĩ, Topě ki rã kỹ. Ti ki rã kỹ ãjag tóg nén ù kar to tar nỹtĩnh mũ. Ka tag ve ra, ka krén tag ti. ãjag tỹ ti mĩ: “ã jãre tỹ ga tá kãkutě, kỹ goj nig ki vënh krãn,” hen kỹ tóg kenh mũ, ãjag tỹ Topě ki rãn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Tỹ ěg Topě camarada nỹtĩ*

<sup>7</sup> “ãjag camarada jykre to jykrén nĩ,” he tóg. “ãjag japỹ ki tóg rĩr tĩ, ga tỹ vĩrĩn ken kỹ, ke tũ nĩn kỹ tóg ãjag męg ki rĩr tĩ gé. Rãkãnh kỹ tóg ã rãnhraj ja tá kãtĩ tĩ. Kĩ ãjag pi(jé) ti mĩ: “kunĩg, jẽn jé,” he tĩ'. <sup>8</sup> Ti mĩ ãjag tóg: “inh mĩ vëjẽn han, ijẽn jé,” he tĩ. “Kuri ã kur tãnfyn kỹ tógfĩn, ã tỹ inh mĩ vëjẽn jun jé, ijẽn jé, kron jé, kar kỹ ã tóg jẽn ke mũ gé sir, kron ke mũ gé sir, ijẽn kar kỹ,” he

ãjag tóg tĩ, ãjag camarada mĩ. <sup>9</sup> Kĩ ãjag tóg ti mĩ vī há han tũ nĩ gé, ti tỹ ãjag vī ki króm mũ ra. ãjag camarada vë mĩr, ti rãnhraj vë, hã kỹ tóg ãjag vī ěn han ke mũ. <sup>10</sup> Kĩ ãjag camarada ag ri ke han nĩ, Topě mĩ, ha mẽ. ãjag tỹ Topě vī ki króm kãn kỹ jagně mĩ: “ti camarada vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” hemnĩ. “Ti tỹ ěg mĩ nén tó mũn hã han ěg tóg, kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ,” hemnĩ jagně mĩ. “Ti vī han kãn tugrĩn ěg tóg há nỹtĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ùn kaga tỹ 10 (ke) ag tỹ há' he*

<sup>11</sup> Kĩ Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Hã kỹ tóg ga tỹ Samaria fyr mĩ tĩ mũ. Ga tỹ Galilėia mré ti fyr vë. <sup>12</sup> Tá tóg ěmã ù ki rã mũ, kỹ ù tỹ 10 (ke) ag tóg ti kato tēgtě mũ sir. Vënh kaga kren vãnh hyn han ag tóg mũ, lepra han kỹ. Hã kỹ ag tóg kór há tá nỹtĩ, kuvar há tá. <sup>13</sup> Jamã hár(a) ag tóg prẽnprěr mũ, kỹ ag tóg: “!..Jesus'..!” he mũ. “!..Senhor'..!” he ag tóg mũ. “!..Ěg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ. <sup>14</sup> Kĩ tóg ag ki ěvãnh mũ, kỹ tóg ag mĩ: “Topě tũ ki rĩr tĩ ag mĩ vënh ven mũjęg,” he mũ. Kĩ ag tóg mũ mũ.

Ag mũn kã ag tóg jãnhkri' he mũ sir, ag fár ti, tá junjun to hã. Hãghá' he ag tóg mũ sir. <sup>15</sup> Kĩ ag kãmĩ ùn pir tóg kyrã mũ, Jesus to. Topě mĩ tóg vī há han mũ, ã tỹ há' hen kỹ. Kĩ vënh kar vỹ ti vī męg mũ. <sup>16</sup> Ti tỹ Jesus tá jun kỹ tóg ti krēm mũg ke mũ. Ti mĩ tóg: “inh mĩ tóg há tĩ, ã tỹ isỹ há' hen kỹ,” he mũ. Samaria tá fóg ù vë, Jesus to ùn kyrã mũ ěn ti.

<sup>17</sup> Kĩ Jesus tóg: “ũ tỹ 10 (ke) tũ mĩ', hã vỹ: há', he mũ?” he mũ. “Hã ra ùn pir ne kãtĩg ja nĩ'. Hỹn, ù ag, ù tỹ 9 (ke) ěn ag?” he tóg. <sup>18</sup> “Fóg tag hã vỹ ã pir mĩ kyrã, Topě to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he jé,” he tóg, Jesus ti. <sup>19</sup> Kĩ tóg fóg ěn mĩ: “jęgně ra,” he mũ. “Ha tĩg,” he tóg. “ã tỹ inh ki rã kỹ, hã kỹ ã tóg há' he mũ,” he tóg, Jesus ti.

*Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ to vënh jykre*  
(Mt 24.23-28, 37-41)

<sup>20</sup> Kejẽn Fariseu ag tóg ti ki jēmēnh kãmũ mũ. “Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn mĩ ver kór gy nĩ, mĩ kuvar gy?” he ag tóg ti mĩ. Kĩ tóg ag mĩ kãmén mũ sir. “Ti vęg tũ ěg tóg nĩ, ěg kaně tỹ, Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti,” he tóg. <sup>21</sup> “Hã kỹ ěg tóg to: “tag kã ti nĩ, tãtã ti nĩ,” henh ke tũ nĩ gé. Ha mẽ, ãjag kãmĩ ti huri

věnh ven, ti tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti, ãjag tỹ ti vėg tũ (hã) ra,” he tóg.

<sup>22</sup> Kĩ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. “Kejěn tóg ãjag tỹ Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ha pě tĩnh mũ. Ti tỹ kurã pir ki věnh ven mũ vỹ ãjag mỹ há tĩnh mũ vē, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ ver,” he tóg. <sup>23</sup> “Kĩ ag tóg ãjag mỹ: “tag ki ti jun ja nĩ,” henh ke mũ. “Ěn tá tóg jě nĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé. Kĩ venh mũ tũg nĩ hã ra. Ag vỹ jěmě sór tũg nĩ. <sup>24</sup> Inh kãtĩg mãn ke vỹ ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩ. Ti tỹ kóm kóm ke kỹ ěg tóg nén kar vėg tĩ, kanhkã krěm. Kĩ věnh kar vỹ ti tỹ kóm kóm ke ěn vėg tĩ gé. Inh kãtĩg mãn ke vỹ ri ke nĩnh mũ, inh kurã ěn kã. Věnh kar vỹ inh ve kãn mũ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg. <sup>25</sup> “Inh kãtĩg mãn ke to há sóg hã ra věsýrėnh mág han ke mũ ver. Ůri ke ag vỹ iso é henh ke mũ ver,” he tóg.

<sup>26</sup> “Kĩ inh kãtĩg mãn ke kurã ěn kã ěprã ke ag tóg han kãn ke mũ, ag tỹ Noé tỹ ga mĩ tĩ mũ kã nén han ja ěn ti. <sup>27</sup> Ta kutě to há ag tóg jěn ja nĩgtĩ, jěn kar kỹ ag tóg kron ja nĩgtĩ gé, věnh prũ kutěm ja ag nĩgtĩ gé. Ěn kã Noé tóg kejěn barco tỹ ĩn kãra rã ja nĩ. Ti tỹ kãra rã kar kỹ ta tóg sir kutě ja nĩ, kỹ ag tóg goj var ki kãgter kãn ja nĩ. <sup>28</sup> Kĩ tóg ri ke pě ja nĩ gé, Ló tỹ ga mĩ tĩg ki. Ěn kã ag tóg jěn ja nĩgtĩ gé, jěn kar kỹ ag tóg kronkron ja nĩgtĩ gé. Vender ke mũ ja ag nĩgtĩ gé, kygãm ke mũ ja ag nĩgtĩ gé. Ěkrãn ja ag nĩgtĩ gé, ĩn hyn han ja ag nĩgtĩ gé. <sup>29</sup> Ěn kã Ló tóg kejěn cidade tỹ Sodoma tá kãkutě ja nĩ, kỹ pĩ tóg kanhkã tá kãtėre ja nĩ, cidade kri, pó tỹ enxofre nĩja ěn ke gé. Kĩ ěn tóg ag kãgtėn kãn ja nĩ. Topě tỹ ag vóg kónãn ke to jykrén sór tũ ja ag nỹtĩgtĩ. <sup>30</sup> Ge ti nĩnh mũ gé, ěprã ke fi kósin tỹ věnh ven mãn ke kurã ěn kã. Mĩ ěkrén ke tũ ag nĩgtĩ gé, ti to há tũ ag. <sup>31</sup> Ů tỹ kurã ěn kã ã ĩn rã hã tĩn kỹn jé ã tũ mãn rã sór tũg, ti tũ tỹ ti ĩn krěm nỹtĩ ti. Ů tỹ ěpỹ tá tĩ ěn jé ã tũ to vỹn ke tũg. <sup>32</sup> Ló prũ fi to jykrén. <sup>33</sup> Ājag tỹ ãjag jykre hã han sór kỹ ãjag nũgme ki vár ke mũ, ha vemnĩ. Ājag tỹ isugrĩn ãjag jykre fi mãn kỹ ãjag krenkren ke vē, ha vemnĩ,” he tóg.

<sup>34</sup> “Hã kỹ sóg tag tó mũ, ha mě. Kuty ěn kã, inh kãtĩg mãn ke kuty ěn kã ũn régre ag vỹ jagně mré nũgnũr nỹtĩnh mũ. Ag kãmĩ ũn pir jé prěr sóg ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩnh

mũ, jãvo ti régre vỹ kã nỹnh mũ, ha vemnĩ. <sup>35</sup> Ůn régre fag vỹ ěgtyryn nỹtĩnh mũ, jagně mré, ěn kã. Kỹ sóg ũn pir fi jé prěr ke mũ, kỹ fi tóg inh mré tĩnh mũ, jãvo fi régre fi vỹ kã jěnh mũ, ha vemnĩ. <sup>36</sup> Ůn régre ag vỹ ěpỹ ki rãnrãj mũnh mũ, ěn kã. Kỹ sóg ũn pir jé prěr ke mũ, kỹ tóg inh mré tĩnh mũ. Jãvo ti régre vỹ tá tĩnh mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>37</sup> Kĩ ti mré mũ tĩ ag tóg ěg Senhor mỹ: “tag hě tá ke nĩnh mũ hỹn’?” he mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “kurã ěn kã ãjag ki kanhró nỹtĩnh mũ,” he mũ. “Nén ũ ter nỹg ja ri ke ti nĩ. Hã tá tóg věnh mãn tĩ, jãtã ti, he ěg tóg tĩ. Tag ri ke ti nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã kãtĩg mãn ke tón hã vē.

## 18

### *Ěg tỹ Topě mré vỹ to krónh ke tũ*

<sup>1</sup> Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ Topě mré věmėn ke vỹ ge nỹnh mũ, ha mě,” he mũ. Ěg tỹ kurã kar ki Topě mré věmėn kỹ tóg há tĩnh mũ, ěg tỹ to krónh ke tũ nĩn kỹ. Tag tỹ tóg ag kanhrãnrãn sór mũ, ã mré mũ tĩ ag, hã kỹ tóg tag tó mũ, ha mě. <sup>2</sup> “Kejěn pã'i tóg nĩgtĩ, ěmã ũ tá,” he tóg. “Ag tỹ jagně to jũ vėg ti tĩ. Ti rãnrãj hã vē. Hã ra tóg Topě kaměg vãn ĩn, ti jykre pãno nĩn kỹ. Kĩ tóg ã mré ke ag kaměg vãn pě nĩgtĩ gé. Kórég pě ti nĩgtĩ. <sup>3</sup> Ti jamã tá ũ fi tóg nĩgtĩ gé, ũn měn ter ja fi. Ěn fi vỹ kejěn ti to kãtĩg kỹ ti mré věmėn mũ. Kĩ fi tóg ti mỹ: “inh lograr ke sór mũ ěn ag jo inh vemnĩ,” he mũ. <sup>4</sup> Hã ra tóg mě jãvãn ĩn. Jatu tóg nĩ nĩ, kysã tỹ hěn ri ke ki. Kỹ fi tóg ti tá jun tỹ hěn ri ke han mũ, to krónh ke tũ fi nĩ. Kĩ tóg kejěn to jykrén mũ. “Topě kaměg vãn inh nĩgtĩ,” he tóg. “Ů kaměg vãn inh nĩgtĩ gé. <sup>5</sup> Hã ra fi tóg isovãn ĩn pě nĩ, ũn měn ter ja ěn fi. Kurã kar ki fi tóg inh mỹ to vĩnh kãtĩ tĩ. Kỹ inh hỹn fi jy rãnh mũ ha, ke tũ nĩ mũ ra fi tóg ijũ han ke mũ, fi tỹ inh venh kãtĩ to krónh ke tũ nĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, pã'i kórég ti,” he tóg, ěg Senhor tỹ Jesus ti.

<sup>6</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “ti vỹ jěmě ra,” he mũ. “Jykre pãno ti nĩ, pã'i kórég ěn ti, hã ra tóg fi tỹ ti mỹ vỹ e ěn to fi kren han sór mũ,” he tóg. <sup>7</sup> “Hã kỹ Topě vỹ ãjag krenkren han ke mũ gé. Ājag kuprěg ja tóg nĩ mỹr, kỹ ti mré

vēmén nĩ. Kurã ki ti mĩ vĩmnĩ, kuty tá ke gé. Ājag kren han vānh nĩ ve ti nĩ, kejēn. <sup>8</sup> Hã ra tóg ājag krenkren han ke mũ, kãnhmar, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg. “Hã ra ěprã ke fi kósín ěn tỹ kãtĩg mǎn kỹ ag mỹ ti ki ge sór mũ vỹ?” he tóg, Jesus ti.

*Ēg tỹ: “tỹ inh ũn há nĩ,” henh ke tũ*

<sup>9</sup> Kĩ Jesus tóg ag kanhrãn mǎn mũ gé. Ũ tóg ũ tỹ ti vĩ mēg mũ ěn ag kãmĩ nỹtĩ, hã ra ag tóg vēso: “tỹ ěg tóg ũn há nỹtĩ,” he tĩ. “Kórég tũ ěg nỹtĩ, jo ũ ag ne kórég nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, vēso, Jesus vĩ mēg mũ ũ ag. Ēn ag kanhrãnrãn sór tóg mũ, Jesus ti. Kĩ tóg ag mỹ: “ājag jykre vỹ ge nỹnh mũ, ha mē,” he mũ. <sup>10</sup> “Kejēn Fariseu ũ tóg nĩgtĩ. Topē jo ĩn ra tóg tĩ mũ, tá Topē mré vĩ jé. Ti mré ũ tóg ra tĩ mũ gé, ũ tỹ governo mỹ jãnkamy mǎg tĩ ti. Topē mré vĩ sór tóg mũ gé. <sup>11</sup> Kĩ Fariseu tóg Topē mré vēmén jē nĩ. “Topē,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, isỹ jykre kórég tũ nĩn kỹ, ag jãvo. Ũ ag tóg nén ũ péju(g) tĩ, hã ra sóg han tũ nĩgtĩ. Ũ ag tóg nén ũ vēnhmỹ han tĩ inhhã, jãvo inh pi(jé) han tĩ. Ājag prũ tũ fag mré ag tóg nỹgtĩ inhhã. Kĩ governo mỹ jãnkamy mǎg tĩ tag ti vỹ kórég nĩ gé inhhã. <sup>12</sup> Ag jãvo sóg vēnh jykre há han tĩ. Semana kar ki sóg vãkre régre han tĩ, jēg mē tĩ ki. Hã ki sóg Ā jykre ki króm tĩ. Isũ tỹ sóg dízimo kajãm tĩ, Ā mỹ. Sỹ nén ũ tỹ 10 (ke) ki sóg ũn pir nĩm tĩ, Ā mỹ dízimo han kỹ,” he tóg, Fariseu ti, Topé mỹ. <sup>13</sup> Hã ra governo mỹ jãnkamy mǎg tĩ ěn tóg kór há tá jē nĩ, kuvar há tá, mỹ'ãg kỹ. Kĩ tóg kanhkã ki ěvãnh tũ nĩ gé. Ā fe kri tóg kãgmĩg mũ, ti tỹ mỹ'ãg mǎg kỹ. Kĩ tóg Topē mré vĩ mũ. “Topē,” he tóg mũ gé. “Ā vĩ mranh inh mỹr,” he tóg. “Ā mỹ inh jagãgtãn ke tũ hã ra,” he tóg, Topē vĩ mranh tĩ ěn ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>14</sup> “Ha mē, Topē vỹ ti mỹ vēnh pãte fón, hã kỹ tóg jatun mỹ vyr. Jãvo tóg Fariseu ěn mỹ vēnh pãte fón tũ nĩ. Ge ti nĩgtĩ. Ēg tỹ vēso: “há inh nĩ,” hen kỹ Topē tóg ěg to kórég nĩ. Kĩ tóg ěg térem mũ sir. Ēg tỹ hã ra vēso: “kórég inh nĩ,” hen kỹ Topē vỹ ěg to há nĩ, kỹ tóg ěg tỹ ũn mǎg han ke mũ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ũn kãsir ag to há  
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)*

<sup>15</sup> Kĩ fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ ti to, ti tỹ gĩr kri Ā nĩgé fi jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ, kỹ ag tóg fag to jũ mũ, ũ tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to. <sup>16</sup> Hã ra Jesus tóg fag jé prēr kỹ ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ. “Gĩr ag tỹ iso kãmũ kamēg tũg nĩ,” he tóg. “Ũ tỹ ge hã vỹ ěg Senhor tỹ Topē krēm nỹtĩnh mũ,” he tóg. <sup>17</sup> “Sỹ ke há vē, hã kỹ sóg tó mũ. Gĩr ag vỹ iso há pē nỹtĩ. ũn kãsir tag ag ri ke nỹtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg Topē tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke tũ nĩ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

*Ũn rico ag*

*(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)*

<sup>18</sup> Kĩ kejēn ũ tóg Jesus ki jēmēnh kãtĩ mũ, pã'i ũ. Kĩ tóg ti mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Há Ā tóg nĩ,” he tóg. “Sỹ rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Sỹ ti ve jé inh hỹn vēnh jykre há tỹ ne han ke mũ?” he tóg. <sup>19</sup> Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “iso: “há Ā nĩ,” he sór tũg nĩ,” he mũ. “Ēg pi(jé) há nỹtĩ,” he tóg. “Topē hã ne Ā pir mỹ há nĩ,” he tóg. <sup>20</sup> “Topē tỹ nén ũ to ěg jyvēn ja ěn ki kanhró Ā tóg nĩ, hã vỹ: Ā prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, he mũ, ũ tén tũg nĩ, he mũ, nén ũ péju(g) tũg nĩ, he mũ, ũ to ón tũg nĩ, he mũ, Ā nỹ mré Ā jóg kamēg nĩ, he mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. <sup>21</sup> Hã ra tóg: “ki króm kãn sóg, isĩn kã,” he mũ. <sup>22</sup> Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “nén ũ pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “Ā tũ vãm kãn nĩ, Ā tỹ ũn vēsyrēnh mũ ag mỹ vin jé, jãnkamy ti. Kĩ Ā tóg kanhkã tá tũ mǎg nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, Ā tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. <sup>23</sup> Kĩ tóg ti mỹ vēnhmỹ tĩ, Jesus vĩ ti, ti rico pē nĩn kỹ.

<sup>24</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ vēnhmỹ ěn ki kanhrãn mũ. Kĩ tóg Ā mré mũ tĩ ag mỹ: “jagy ti nỹ, ũn rico tỹ Topē tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. <sup>25</sup> “Cavalo pãnĩ sór vỹ prēj nor fĩn rãm ke tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn rãm ke ra tóg jagy tĩ vē, ũn rico tỹ Topē tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

<sup>26</sup> Kĩ ti vĩ mēg mũ ag tóg to vēmén mũ. “Kỹ ũ hỹn kren ke tũ pē nĩ,” he ag tóg. <sup>27</sup> Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ěprã ke ag vỹ tá junjun ke tũ nĩ vē,” he mũ. “Hã ra Topē hã tóg ěg tỹ tá junjun han ke mũ,” he tóg.

<sup>28</sup> Kĩ Pedro vỹ: “ha vé,” he mũ. “Ēg tỹ nén ũ kar ré jé ěg tóg mũ mũ, ěg tỹ Ā mré mũ jé,” he tóg. <sup>29</sup> Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “sỹ ke há vē, hã kỹ sóg tó mũ,” he mũ. “Ũ tóg kejēn Ā

jamã ré ký tĩ mũ, ti prũ fi, ti kãke, ti jãvy, ti han mũ fag, ti krẽ ré ký tóg tĩ mũ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ tigrĩn, ti tỹ ti vĩ ki króm jé," he tóg. <sup>30</sup> "Ën vỹ tóg sir vẽn kaja jé nén kar ẽn tỹ ùn e venh ke mũ, ag jẽgia kã, ga kri, kar ký tóg vãhã sir ẽg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé sir, kanhkã tá," he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ ã ter ke tó mãn*  
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

<sup>31</sup> Ký tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prẽr mũ, vyrmỹ, ag mỹ kãmén jé. "Ha vé," he tóg. "Jerusalém ra ẽg mũ mũ, ký sóg tá ve kãn ke mũ, vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag tỹ iso nén rán ja ẽn ti," he tóg. "Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin ẽn nĩ, hã ký ag tóg inh kãmén ja nĩ, Topẽ vĩ ki. <sup>32</sup> Fóg ag mỹ ag tóg inh fẽg ke mũ, pã'i ag, Jerusalém tá, ha vemní, ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh vóg kónãn jé, ag tỹ iso sug ke jé gé, <sup>33</sup> ag tỹ inh mrãnmrãn jé. Ag tỹ isén ke vë. Hã ra sóg kurã tãgtũ tũg ký rĩr mãn ke mũ, ha vemní," he tóg, ti mré mũ tĩ ag mỹ, Jesus ti. <sup>34</sup> Hã ra ag tóg ti vĩ tag to jykrén tũ nĩ, ù tỹ 12 (ke) ẽn ag. Ti vĩ tóg ag mỹ vẽnhmỹ tĩ. Ký ag tóg ki kagtũg nỹtĩ. "Ti tỹ ne tó nẽ hỹn'?" he ag tóg mũ sir.

*Jesus tỹ ùn kyvó tỹ há' he*  
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

<sup>35</sup> Ag mũn ký ag tóg Jericó to hã mũ mũ. Tá ùn kyvó vỹ ẽpy kri nĩ nĩ, ẽmĩn kri. "Inh mỹ jãnkamy nĩm," he tóg tĩ, vẽn kar mỹ, ti kyvó nĩn ký. <sup>36</sup> Ën vỹ vẽn kar tỹ ẽpy jagma mũ mẽg tĩ. Ký tóg ag mỹ: "ũ nẽ?" he mũ. <sup>37</sup> Ký ag tóg ti mỹ: "Jesus vë, Nazaré tá ke ẽn vë," he mũ. <sup>38</sup> Ký tóg prẽr mũ sir. "!.Jesus'..., Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!" he tóg mũ, prẽr ký. <sup>39</sup> Ký Jesus jo mũ ag vỹ ti mỹ vĩ jũ han mũ. "Ëmẽ kã nĩ nĩ," he ag tóg ti mỹ. Hã ra tóg prẽr mãn', prẽr mãn' he mũ. "!.Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!" he tóg.

<sup>40</sup> Ký Jesus tóg krỹg he mũ, ký tóg: "ti jé prẽr," he mũ. Ký ag tóg ti pére kãmũ mũ. Ti ki jun ký tóg ti mỹ: <sup>41</sup> "inh ã tỹ hẽ ri kenh ke?" he mũ. Ký tóg ẽg Senhor mỹ: "sỹ venh há tóg tĩ," he mũ. <sup>42</sup> Ký Jesus tóg ti mỹ: "ký tỹ vé," he mũ. "Ã tỹ inh ki rã ký ã há' henh ke mũ," he tóg. <sup>43</sup> Ký tóg vësýmér ẽvãnh há' he mũ sir. Ký tóg ti mré tĩ mũ. Topẽ mỹ tóg vĩ há han mũ. Ký tóg vẽn kar mỹ há tĩ, ag

tỹ ti tỹ há' he mũ ẽn ven ký. Ký ag tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ gé sir.

## 19

*Jesus tỹ Zaqueu venh tĩg*

<sup>1</sup> Ký Jesus tóg cidade tỹ Jericó ki rã mũ sir, ký tóg fĩn rãm ký tĩg sór mũ. <sup>2</sup> Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Zaqueu, he mũ. Governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag pã'i vë. Rico pẽ ti nĩ, rico tãvĩ. <sup>3</sup> Ën tóg Jesus ve sór mũ, ti tỹ Jericó fĩn rãm ký. Hã ra tóg rur jẽ, hã ký tóg ti vég tũ nĩ, vẽn e ag tỹ ti pénĩn mũn ký. <sup>4</sup> Hã ký tóg ti jo vẽnhvãg tĩ mũ, ký tóg ka tỹ kren to tãpyrũ mũ, ti tỹ Jesus ve jé, ti tỹ jagma tĩg ký. <sup>5</sup> Ký Jesus tóg ka ẽn tá jun mũ. Hã ra tóg krĩg mỹ ẽvãnh ký ka kri ti vég mũ. Ký tóg ti mỹ: "Zaqueu," he mũ. "Kur kãtére to fũrũn ké. Isỹ ã ãn krẽm nũr ke vë," he tóg, Jesus ti. <sup>6</sup> Ký tóg tere tỹ mrãnhe ke mũ sir. Jesus mỹ tóg: "mũ jé ha," he mũ. Ti mỹ tóg sér tĩ, Jesus tỹ ti ãn krẽm nũr sór ký.

<sup>7</sup> Hã ra vẽn e ẽn tóg Jesus to vĩ mũ sir, ti to jũ ký. "Topẽ vĩ mranh tĩ vë, ẽn ti, hã ra tóg ti ãn krẽm nũr sór mũ, vẽn jykre pãno han tĩ ẽn mré," he ag tóg mũ.

<sup>8</sup> Ký Jesus tóg ti ãn krẽm nĩ nĩ. Ký Zaqueu vỹ ti mỹ vẽn kãmén kãtĩ mũ, ã jykre to jykrén ký. Ký tóg ẽg Senhor mỹ: "ha vé," he mũ. "Isũ kaju vin jé sóg ke mũ, ùn jagtar ag mỹ. Û ag lograr he ja sóg nĩgtĩ, ag tũ ki, hã ra sóg ag mỹ ti kãfór nĩm sór mũ ha. Sỹ jãnkamy pir ki ù lograr he jan ki sóg ti mỹ ù tỹ 4 (ke) vin sór mũ," he tóg, Zaqueu ti.

<sup>9</sup> Ký Jesus tóg ti mỹ: "há ti nĩ," he mũ. "Ûri ã tóg kren mũ, ã mré ke fag mré hã," he tóg. "Abraão kósin vỹ tỹ ã nĩ gé," he tóg. <sup>10</sup> "Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Ûn vãfor mũ ẽn jãvãnh jé sóg kãtĩg, sỹ ag krenkren han jé, ùn jykre pãno han mũ ẽn," he tóg, Jesus ti.

*Jãnkamy to comparação*  
(Mt 25.14-30)

<sup>11</sup> Hã ra ag tóg ti vĩ mẽ há han mũ, ký tóg ag mỹ Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke ti kãmén sór mũ. Jerusalém to hã tóg nĩ, hã ký ag tóg ti to: "Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ hỹn vẽn ven ke mũ, ti tỹ tá jun ký," he mũ. <sup>12</sup> Ký Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ, Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke tỹ ver vẽn ven ke tũ nĩ. Ký tóg tag tó mũ, ha mẽ. "Kejẽn pã'i tóg nĩgtĩ," he tóg. "Ën tóg ga ù ra

tīg sór mū, tá ã tũ ve jé, ga ên tá ã tũ han jé. Tag han kar tóg tá vÿn ke sór mū. <sup>13</sup> Pã'i ên vÿ ã camarada tÿ 10 (ke) ag jé prêr mū, kÿ tóg ag mÿ jãnkamy prestar he mū sir. Ag kar mÿ tóg ti kãmur pir nÿm mū, jãnkamy tÿ, ù tÿ 10 (ke) ag mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ha inh mÿ tÿ rãnrãj,” he mū. “Kejên sóg vÿn kenh ke mū, kÿ sóg tugnÿm ke mū, ãjag rãnrãj ti,” he tóg. Kar tóg ti mū sir.

<sup>14</sup> Hã ra ti krêm ke ù ag vÿ ti to há tũ nÿtĩ, kÿ ag tóg ti nón vènh vÿ jênêg mū. Kÿ ag tóg: “ã tÿ êg kri tÿ pã'i nÿn kÿ tóg vènhmÿ nÿ,” he mū, “êg tÿ tag ve jãvãnh tóg tĩ,” he ja ag tóg nÿgtĩ, ag tÿ ti mÿ vènh vÿ jênêg mūn kã. <sup>15</sup> Hã ra tóg tÿ pã'i nÿn kÿ kějên vÿn ke mū, ga ên ve kar kÿ, tá ti rãnrãj han kãn kar. Kÿ tóg tÿ pã'i mág jê. Vÿn ke kÿ tóg ã camarada ag jé prêr mū sir, ti tÿ ùn mÿ jãnkamy vin ja ên ag. Ti tÿ ag rãnrãj tugnÿm sór vè, ag ganho ve sór vè gé. <sup>16</sup> Kÿ ù tóg ti tá jun kÿ ti mÿ: “pã'i,” he mū. “Ti kãmur pir nÿm ã tóg mÿr. Hã ra sóg kri ù tÿ 10 (ke) ganhar ké,” he tóg. <sup>17</sup> Kÿ ti patrão tóg ã camarada mÿ: “jykre há tãvĩ ã tóg nÿ,” he mū. “Nén sÿ ki rÿr há han ã tóg, hã kÿ ã tóg cidade tÿ 10 (ke) ki rÿr mū ha,” he tóg, pã'i ti, ã camarada mÿ. <sup>18</sup> Kÿ ù tóg ti tá jun mū gé. Kÿ tóg ti mÿ: “pã'i,” he mū gé. “Ti kãmur pir nÿm ã tóg mÿr. Hã ra sóg kri ù tÿ 5 (ke) ganhar ké,” he tóg. <sup>19</sup> Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “cidade tÿ 5 (ke) ki rÿr jé ã tóg ke mū ha,” he mū gé.

<sup>20</sup> Kÿ ù tóg tá jun mū gé. Kÿ tóg ti mÿ: “pã'i,” he mū gé. “Ha vé, ã tũ ti,” he tóg. “Inh krĩ pãgja ki sóg tógfin kÿ nÿm han. <sup>21</sup> Æ kamêg ja inh nÿ, ã vÿ tar to. Æ tÿ nén vin ja tũ ên mãn sór ã tóg tĩ, ã tÿ nén krãn ja tũ kunũnh sór ã tóg tĩ,” he tóg, ti camarada ti, pã'i ti mÿ. <sup>22</sup> Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: “ã vÿ tóg ã jykre pãno han mū, ha mē,” he mū. “Inh mÿ vÿ tar han tĩ? Inh mÿ sÿ nén vin ja tũ mãn sór tĩ? Inh mÿ sÿ nén krãn ja tũ kunũnh sór tĩ? Hã ki kanhró ã mÿ nÿ?” <sup>23</sup> Kÿ ã tÿ ne jé inh jãnkamy tÿ banco ki rãnrãj tĩ ag mÿ vin ja tũ nÿ nê? Æ tÿ ag mÿ vin mū ra sóg ti juro venh mū vè, kÿ sóg isũ kãfór mãn ke mū vè,” he tóg, ti patrão ti, ã camarada mÿ. <sup>24</sup> Kÿ tóg tá nÿtĩ ag mÿ: “ti nÿgã ti tũ mã,” he mū. “Û tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) mãn ja ên mÿ nÿm, ti tũ pir ti,” he tóg mū sir. <sup>25</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ:

“pã'i,” he mū. “Ti kãmur tÿ 10 (ke) vÿ tÿ ti tũ nÿtĩ. Tũ mág ve ti huri,” he ag tóg, pã'i mÿ. <sup>26</sup> Kÿ tóg: “hÿ,” he mū. “Hã kÿ sóg tó mū. Ûn tũ mág vÿ mãn mãn ke mū. Û tÿ tũ sÿ nÿ ên tũ kunũnh kãn jé ag tóg ke mū gé,” he tóg. <sup>27</sup> “Kÿ inh kato tē mū ag pére kãmũmnĩ, ù tÿ iso: “ti tÿ êg kri tÿ pã'i jên kÿ tóg êg mÿ kórég nÿ,” he mū ên ag. Ag kãgtén ra, inh rÿnve,” he tóg, pã'i ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ êg tÿ ti rãnrãj ki rÿr há han ke kãmén hã vè.

<sup>28</sup> Tag tó kãn kÿ tóg tá kãkutē mū sir, kÿ tóg cidade tÿ Jerusalém ra tũ mū.

### Jesus tÿ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

<sup>29</sup> Ti tÿ Jerusalém ra tīg kÿ tóg êmã tÿ Betfagé to há jun mū, êmã tÿ Betânia tá, pãnónh tÿ Oliveiras he mū ên tá. Tá jun kÿ tóg ã mré mū tĩ régre ag jênêg mū, ag tÿ ti mÿ ag mēg tÿ burrica ve jé. <sup>30</sup> Hã kÿ tóg ag mÿ: “êmã ên ra mūmnĩ, êg jo êmã ên ra,” he mū. “Tá junjun kÿ ãjag tóg burrica fi kósin venh mū. Kri nÿ ja tũ ja tóg jê ver. Ên kavãn kÿ ti pére kãmũmnĩ, ti kyvãn kÿ,” he tóg. <sup>31</sup> “Hên ri ke mūn ag tóg ãjag mÿ: “ãjag tÿ ne jé ti kavãn nê?” henh mū. Kÿ ag mÿ: “êg Senhor vÿ ti ve sór mū,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>32</sup> Kÿ ag tóg mū mū, Jesus tÿ ag jêgnên kÿ. Ti tÿ ag mÿ tó mū ve kãn ag tóg mū sir. <sup>33</sup> Kÿ ag tóg ti kyvãg mū. Kÿ ti tÿ tÿ ùn mēg mū ag tóg ag mÿ vÿ mū. “Ãjag tÿ ne jé burrica kósin tag kavãn nê?” he ag tóg. <sup>34</sup> Kÿ ag tóg: “êg Senhor vÿ ti ve sór mū,” he mū. <sup>35</sup> Kÿ ag tóg Jesus mÿ ti pére kãmũ mū. Æjag kur kugjén ag tóg mū sir ti kri. Kÿ Jesus tóg kri nÿ mū sir. <sup>36</sup> Kÿ tóg tũ mū. Kÿ ag tóg ãjag kur kugjén mū sir, êpÿr jagma, êmÿn jagma. <sup>37</sup> Ge kÿ ag tóg Jerusalém to há junjun mū sir, pãnónh tÿ Oliveiras to re kÿ.

Ag tÿ pãnónh ên to re kÿ vãhã ag kar ên tóg Topê mÿ vÿ há han mū sir, Jesus mré mū kar ên ag. Ag mÿ tóg sér tĩ. Jesus tÿ nén han mū ve ja ag tóg nÿgtĩ, ti tÿ nén han vãnh hÿn han mū ti. Ên mÿ êkrén kÿ ag tóg Topê mÿ vÿ há han mū, jamã hár(a). <sup>38</sup> Kÿ ag tóg: “!..sér tóg tĩ êg mÿ..!” he mū. “!..Êg Senhor vÿ êg ki jun..., êg jóg mág tÿ ti jênên kÿ..!” he ag tóg. “!..Kanhkã tá ke ag tóg jatu nÿtĩ..! Topê mÿ êg tóg vÿ há han sór mū, kynhmÿ nÿ ên mÿ..!” he ag tóg, prênprên kÿ.

<sup>39</sup> Hã ra Fariseu ù ag tóg tá nýtĩ gé, vènh e ãn kãmĩ. Kĩ ag tóg Jesus mĩ: “Senhor’,” he mũ. “Ã mré mũ tĩ ag mĩ: “prẽnprẽn tũg ra,” hé,” he ag tóg, Jesus mĩ. <sup>40</sup> Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “vó,” he mũ. “Ha mẽ, ag prẽnprẽn tũ nĩ ra pó hỹn prẽnprẽn mũ vè, ag mĩ sinsér mũ vè,” he tóg ag mĩ.

### *Jesus tỹ Jerusalém to fỹ*

<sup>41</sup> Ge kỹ ag tóg cidade tá junjun mũ sir. Cidade ãn ve kỹ tóg to fỹ mũ, Jesus ti. <sup>42</sup> “Jerusalém tá ke ag vỹ ki kanhrãnrãn sór tũ nýtĩ,” he tóg. “Ag tỹ ùri ki kanhrãnrãn há tóg tĩ vè, hã ra ag tóg ke jãvãnh nýtĩ. Ajag tỹ ki kanhrãnrãn’ he mũ ra ajag tóg jatu kenh ke mũ vè, mỹr, ha mẽ, hã ra ajag tóg jẽmẽ sór tũ nĩ. Kutu ajag tóg nýtĩ. <sup>43</sup> Hã kỹ ajag tóg vãhã kurã kórég pẽ venh ke mũ. Ajag kato tẽgtẽ mũ ag vỹ ajag to ráránh ke mũ. Kũm’kũm ke jé ag tóg ke mũ, ajag cidade jy ró pẽnĩn. Komẽr hã ag tóg ajag to grẽngrẽn kenh ke mũ, kỹ ag tóg ajag mãn vỹrỹn kenh ke mũ sir. <sup>44</sup> Ajag tỹ tũg’ he kãn jé ag tóg ke mũ, ajag krẽ ke gé. Ajag ãn kókén kãn jé ag tóg ke mũ gé. Kỹ ãn tỹ pó pi(jé) jagnẽ kri nýtĩnh mũ’. Kurã há ki ajag tóg Topẽ vỹ mẽ jãvãnh nýtĩ, ùri. Topẽ vỹ ùri ajag mỹ vỹ há han mũ ver, hã ra ajag tóg mẽ jãvãnh nýtĩ. Hã kỹ ajag tóg ti kórég venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Fỹ pẽ han kỹ tóg tó mũ, cidade mũ tĩg kỹ.

### *Jesus tỹ Topẽ jo ãn tá jun*

*(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)*

<sup>45</sup> Kỹ tóg Topẽ jo ãn tá jun kỹ kãra rã mũ sir. Kỹ tóg ù tỹ tá nén ù vender he tĩ ag pan mũ sir. <sup>46</sup> Ag mỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Topẽ vỹ rá to jykrén nĩ,” he tóg. “Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ. ãn ãn jiji vỹ tỹ Topẽ mré vỹ jafã nĩ, he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã ra ajag tóg Topẽ mré vỹ jafã tag krẽm nén kar pigju mũgtĩ, kỹ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan kỹ tóg ag mỹ tó mũ.

<sup>47</sup> Hã ki tóg kurã kar ki ag kanhrãnrãn mũ, Topẽ jo ãn krẽm. Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag mỹ tóg kórég nĩ, Topẽ vỹ rán tĩ ag mỹ ke gé, pã’i kar ag mỹ. Hã kỹ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. <sup>48</sup> Hã ra tóg ag mỹ ki króm sór tũ nĩ. Vènh kar mỹ tóg mẽ sér tĩ, ti vỹ ti,

hã kỹ pã’i ag tỹ ti tén sór mũ ra tóg vènhmỹ tĩ sir ag mỹ.

## 20

### *Ûn nỹ hỹn Jesus jẽnẽ*

*(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)*

<sup>1</sup> Kurã kar ki Jesus tóg Topẽ vỹ tó jẽ nĩ, vènh vỹ sér ãn, Topẽ jo ãn krẽm. Kỹ tóg kejẽn tá jẽ nĩ. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag tóg ti to kãmũ mũ, Topẽ vỹ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. <sup>2</sup> Tĩ mỹ ag tóg: “ẽg tỹ ã ki jẽmẽn há tóg tĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. Kỹ ag tóg: “ã vènh jykre tỹ ne tỹ tag han mũ?” he mũ. “Û nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg. <sup>3</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jẽmẽn ke mũ gé, vènh kato,” he mũ. “Ha mẽ. <sup>4</sup> João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ kanhkã tá vènh jykre han mũ’, ẽprã jykre vó?” he tóg. “Û nỹ ti jẽnẽ?” he tóg. “Inh mỹ tó,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ. <sup>5</sup> Kỹ ag tóg jagnẽ mré to jykrén mũ sir. “Èg tỹ ti mỹ: “Topẽ tỹ ti jẽnẽ vè,” hen kỹ tóg ẽg mỹ: “ajag tỹ ne jé ti vỹ kri fig tũ ja nĩ nẽ?” henh ke mũ,” he ag tóg jagnẽ mỹ. <sup>6</sup> “Èg tỹ hã ra ti mỹ: “ẽprã ke jykre ja vè,” hen kỹ vènh kar vỹ ẽg pin sór ke mũ, pó tỹ, ha vemnĩ. João to ag tóg: “Topẽ vỹ tó tĩ pẽ ja vè,” he tĩ, hã kỹ ag tóg ẽg to jũnh ke mũ, ẽg tỹ: “hã tũ vè,” hen kỹ,” he ag tóg mũ jagnẽ mỹ. <sup>7</sup> “Topẽ jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ ag nýtĩ, kỹ ag tóg: “ẽprã ke jykre han ja ti nĩ,” he sór tũ nýtĩ gé. Hã kỹ ag tóg Jesus mỹ: “ẽg pi(jé) ki kanhró nýtĩ,” he mũ, João jykre to. <sup>8</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kỹ sóg ajag mỹ ù tỹ ãn jẽnẽg mũ ãn tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ. ã kato tẽ mũ ag mỹ tóg ke mũ.

### *Ûn camarada kórég ag to comparação*

*(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)*

<sup>9</sup> Kỹ tóg vènh kar kanhrãnrãn kỹ ag mỹ: “ẽg tỹ Topẽ kato tẽ kỹ tóg ge nỹnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Uva krãn ja tóg nĩ, nén kanẽ tỹ vinho han jafã ãn. Kỹ tóg ù tỹ ki rĩr tĩ ag mré to jykrén kỹ ag mỹ tovãnh mũ sir. Ag mỹ tovãnh kỹ tóg ga ù ra tĩ mũ. Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ. <sup>10</sup> Tĩ uva kanẽn kỹ tóg ag mỹ ã camarada jẽnẽg mũ, ù tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ, ag tỹ ti mỹ ti tũ nĩm jé, ẽkré kanẽ ãn ti. Hã ra ag tóg ti mỹ vin tũg mũ. Tĩ mrãnmrãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ha tĩg,” he mũ. Nén ù tũ ra tóg tĩ mũ sir. <sup>11</sup> Kỹ

tóg ã camarada ù jēnēg mū gé sir. Hã ra ag tóg ti mrānmrān mū gé. Ti mý féfén kar ký ag tóg ti mý: “ha tīg,” he mū gé sir. Nén ù tũ ra tóg tīg mū gé. <sup>12</sup> Ký tóg ag mý ù jēnē mǎn mū gé sir, hã ra ag tóg ti mrānmrān ký ti rānh ký ti tũn mū sir.

<sup>13</sup> Ký uva kré tỹ ùn tũn mū tóg to jykrén mū. “Inh hỹn hēn ri kenh ha,” he tóg, to jykrén ký. “Inh kósín jēnē jé sóg ke mū, inh fe pē ěn, hēn ri ke mūn ag ti kamēg mū,” he tóg. <sup>14</sup> Ti kósín tỹ ag tá jun ký nén kré ki rĩr tĩ ag tóg ti vég mū. Ký ag tóg ti to jykrén mū, jagnē mré. “Kejēn ěkré tag vỹ tỹ ti tũ nỹnh mū,” he ag tóg. “Mū nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ěg tũ nỹnh jé,” he ag tóg. <sup>15</sup> Ký ag tóg ró mǎ ra ti pére mū ký tá ti tén mū sir. Kýn hỹn hē ri kenh ke mū, ěkré tỹ ùn tũn mū ěn ti?” he tóg, Jesus ti. <sup>16</sup> “Kātīg jé tóg ke mū, ěkré ki rĩr tĩ ag kǎgtén jé. Ký tóg camarada ù ag mý finh mū sir, ã jakré ti,” he tóg, Jesus ti.

Ký ag tóg mēg mū, ti vỹ ti, ti pēnĩn nỹtĩ ěn ag. Ký tóg ag mý e tĩ. “Ěg jé tag venh ke tũ nĩ,” he ag tóg mū, ù tỹ Jesus vỹ mēg mū ag. <sup>17</sup> Hã ra Jesus tóg ag ki ěvǎnh ký ag mý: “Topē vỹ rá tag to jykrén nĩ, ha mē,” he mū. “Pó tỹ ĩn han jafǎ fón ag tóg, pó tỹ ĩn han tĩ ag. Ag mý tóg kórég ja nĩ, pó ěn ti. Hã ra Topē tóg pó ěn hã tỹ ĩn nũna han mū,” he tóg, Topē vỹ tỹ rán ký nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã kato vǎsǎn mū ag mý vēnh kǎmén hã vē. <sup>18</sup> Ký tóg ag mý: “ũ tỹ hēn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mū, ký ag tóg kri vár ký tũ' hēnh ke mū,” he mū. “Ký pó tag vỹ ù tỹ hēn ri ke ag kri kutēnh ke mū gé, ký tóg ag tỹ nám nám ke kǎn mū sir, ag kri kutē ký,” he tóg, Topē vỹ tỹ rán ký nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rǎ tũ tigrĩn nũgme ki vár ke tón hã vē.

### *Ěg tỹ imposto kajām*

*(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)*

<sup>19</sup> Ký Topē vỹ to professor ag vỹ ti vỹ mēg mū, Topē tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag ke gé. Ag hã to tóg kǎmén ja nĩ, “ěg tỹ Topē kato vǎsǎn tag vỹ ge nỹnh mū,” he mū ěn ti. Ký ag tóg ki kanhró nỹtĩ sir, hã ký ag tóg ti se sór mū. Hã ra ag tóg ùn e ěn kamēg mū. Ti vỹ vỹ vēnh kar mý mē há tĩ, hã ký pǎ'i ag tóg ti ség tũ nĩ ver, ag tỹ ti se sór mū (hã) ra. <sup>20</sup> Ký ag tóg hã ra ti tugnỹm mū. Ti vỹ to ag tóg vǎjig mū, ag tỹ ti vỹ to fóg tỹ pǎ'i mý ti fēg jé. Ag

tỹ ti vỹ tugnĩn fóg tỹ pǎ'i mág mý: “ha ti vóg kónǎn,” he sór vē. Hã je ag tóg ùn jykre kuryj nỹ ve ag jēgnēg mū, ag tỹ ón ký Jesus ki jēmē jé. <sup>21</sup> Ký ěn ag tóg sir Jesus mý: “Senhor,” he mū. “Vēnh jykre kuryj hã tó ã tóg tĩ, hã kǎmén ã tóg tĩ. Hã ký ěprǎ ke ag ve tóg ã mý tỹ nén ù tũ nĩ. Hã ký ã tóg Topē japry to, Topē jamĩn to ěg kanhrǎn há han tĩ,” he ag tóg mū. <sup>22</sup> “Kýn mý há nỹ, ěg tỹ fóg tỹ pǎ'i mág tỹ imperador mý jǎnkamy ěn nĩm ti, imposto kajām jé? Ěg mý hỹn nĩm mū, nĩm ke tũ nĩ vó?” he ag tóg. <sup>23</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre ti. Hã ký tóg ag mý: “ǎjag ne tóg ón ký inh ki jēmē sór mū,” he mū. <sup>24</sup> “Inh mý jǎnkamy ven. ù jiji nỹ kǎ nĩ? ù kǎggrǎ nỹ kǎ nĩ?” he tóg. Ký ag tóg ti mý: “pǎ'i mág kǎggrǎ vē,” he mū. <sup>25</sup> Ký tóg ag mý: “ký pǎ'i mág mý ti tũ nĩm, jo Topē mý ti tũ nĩm gé,” he mū, Jesus ti. <sup>26</sup> Hã ký tóg ag tỹ ti vỹ to ti senh ke tóg tũ tĩ, ti vỹ há han ký. Ký tóg ag mý e tĩ, ti vỹ há tǎvĩ ěn ti. Ký ag tóg ti mý vỹ mǎn tũ nĩ sir. Hã ra vēnh kar vỹ ti vỹ mēg nỹtĩ nĩ.

### *Ūn kǎgter mū ag tỹ rĩnrĩr mǎn ke* *(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)*

<sup>27</sup> Ký Saduceu ag tóg ti tá junjun mū gé, ti ki jēmē jé. Hã ra Saduceu ag tóg: “ěg ter ja tá ěg tóg vỹn ke mǎn ke tũ nĩ, rĩr mǎn ke tũ ěg tóg nĩ,” he tĩ. <sup>28</sup> ěn ag vỹ Jesus ki jēmē sór mū gé, ón ký. Ký ag tóg ti mý: “Senhor,” he mū gé. “Moisés vỹ ěg mý vēnh jykre tag nĩm, hã vỹ: ã régre tỹ ã krē tũ ra ter ký ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vē, he mū. Ā tỹ ã régre mý ã krē han ke vē, fi ki, he tóg mū gé. Moisés tỹ ěg mý tó jan hã vē,” he ag tóg mū, Saduceu ag. <sup>29</sup> “Ký ù tỹ jagnē mré pafa ja tỹ 7 (ke) ag vỹ nỹgtĩ. Ag kǎke vỹ prũg mū, hã ra tóg ã kósín tũ ra ter mū. <sup>30</sup> Ký ti jǎvy vỹ fi tỹ prũg mū sir, hã ra tóg ã kósín tũ ra ter mū gé. <sup>31</sup> Ký ti jǎvy ù tóg fi tỹ prũg mū gé, hã ra tóg ter mū gé, ti kósín tũ ra. Gen ký ag tóg kǎgter kǎn mū kejēn, ù tỹ 7 (ke) ěn ag. <sup>32</sup> Ký vǎhǎ ag prũ fi vỹ ter mū gé sir. <sup>33</sup> Ký fag kǎgter ja tá rĩnrĩr mǎn ký fi hỹn mén tỹ 7 (ke) nĩnh mū vē. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nỹtĩgtĩ. Hã ký tóg vēnhmý nỹ, ag tỹ: “rĩnrĩr mǎn jé ěg tóg ke mū,” hen ký,” he ag tóg. Saduceu ag tỹ Jesus mý ken hã vē.

<sup>34</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ kāmén mÿ. “Ëprã ke ag vÿ prügprüg tí, kÿ fag vÿ ag tÿ mén tí gé. <sup>35</sup> Ag kāmĩ ù ag tóg ãjag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn ke mÿ, ti kurã tá krÿg kÿ. Ën ag vÿ prüg mãn ke tũ nĩ sir, mén mãn ke tũ fag tóg nĩ gé sir, ãjag rĩnrĩr mãn kÿ. <sup>36</sup> Ter mãn ke tũ ag tóg nĩ gé, mÿr, ha mẽ, hã kÿ ag prüg mãn ke tũ nĩ, kÿ fag mén mãn ke tũ nĩ gé. Kanhkã tân ri ke ag nÿtĩ, Topẽ tÿ jẽgnẽ jafã ag ri ke mÿr, ùn rĩnrĩr mãn mÿ ag. Topẽ krẽ vÿ tÿ ag nÿtĩ sir, ag tÿ ãjag kãgter tá rĩnrĩr mãn ken kÿ. <sup>37</sup> Rĩnrĩr mãn jé ag tóg ke mÿ, ùn kãgter mÿ ag, ha vemnĩ. Hã kÿ Moisés tóg Topẽ to tag tó ja nĩ, ha mẽ. Ti tÿ vãn pÿr nĩ ãn tá ti mré vémén kar kÿ tóg Topẽ to: “Abraão tÿ ùn to: Topẽ, he mÿ ãn vẽ, Isaque tÿ ùn to: Topẽ, he mÿ ãn, Jacó tÿ ùn to: Topẽ, he mÿ ãn,” he ja nĩ, Moisés ti. <sup>38</sup> Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó, hã ra Moisés tóg Topẽ to: “Abraão tÿ ùn to: Topẽ, he mÿ ãn vẽ,” he ja nĩ. Ti tÿ tÿ ag Topẽ nĩn kÿ ag tóg rĩnrĩr nÿtĩ, ha mẽ, ag kãgter mÿ ra. Ùn kãgter kar ag vÿ Topẽ mÿ rĩnrĩr nÿtĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>39</sup> Kÿ ù tÿ Topẽ vĩ rán tí ù ag tóg ãg Senhor tÿ Jesus mÿ: “vĩ há han ã, ãg ter ja tá vÿn kenh ke mÿ tag to,” he mÿ, ti mÿ. <sup>40</sup> Kÿ ù tóg ti ki jẽmẽ mãn sór tũ nĩ sir. Ti kamẽgmẽg ag tóg mÿ, hã kÿ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn sór tũ nĩ ha.

*Cristo mÿ tÿ Davi kósin nĩ, Topẽ kósin mÿ vó*  
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

<sup>41</sup> Kÿ Jesus tóg ag ki jẽmẽg mÿ gé sir. Kÿ tóg ag mÿ: “Topẽ vĩ rán tí ag ne tóg: “Cristo vÿ tÿ Davi kósin nĩ,” he tí,” he mÿ. <sup>42</sup> “Hã ra Davi tóg Cristo tó ja nĩ, ti tÿ Topẽ jé rán kÿ. Kÿ tóg: “ãg jóg mág tÿ Topẽ vÿ inh Senhor mÿ tag tó ja nĩ, ha mẽ: “nĩ ra ver, inh pẽgja tá,” he ja ti nĩ. <sup>43</sup> “Isÿ ã kato vãsãnsãn mÿ ag tÿ ã krẽm vin ke vẽ, kÿ ag sigse ri ke vẽ sir. Tag jãvãn nĩ ver,” he ja ti nĩ, Topẽ ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti,” he tóg, Jesus ti. <sup>44</sup> “Hã kÿ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nĩ. Kÿ ti kósin mÿ tÿ ti kri ke nĩ?” he tóg mÿ, Jesus ti.

Hã ra ag tóg ti mÿ tó tũg mÿ. Ag tÿ ne tónh ke tóg tũ tí, ti kato tẽgtẽ mÿ ag mÿ.

*Ón kÿ Topẽ vĩ to professor ag kamẽg jé ãg ke mÿ*

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

<sup>45</sup> Vẽnh kar tóg mẽg mÿ, Jesus vĩ ti. Kÿ tóg ã mré mÿ tí ag mÿ: <sup>46</sup> “ón kÿ Topẽ vĩ to professor ag kamẽg nĩ,” he mÿ. “Kur téj rĩnh ka(mẽ) ag nÿtĩ,” he tóg. “Kÿ vẽn kar tÿ ag mÿ: “ã mÿ há?” hen kÿ tóg ag mÿ sér tí, ag tÿ cidade kaju kãmĩ mÿn kÿ. Vẽn kanhrãn jafã krẽm ag tóg vẽn kãpãm kÿ nÿtĩgtĩ. Festa ki ag tóg jẽn vén tí, ag tÿ tÿ pã'i nÿtĩn kÿ,” he tóg. <sup>47</sup> “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tí. Fag tũ mãn kãn kÿ ag tóg ón kÿ Topẽ mré vĩ mág han mÿgtĩ, ãg tÿ ag to: “ùn há vÿ tÿ ag nÿtĩ,” he jé. Hã to ag vêsÿrénh mág tãvĩ han ke mÿ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ù tÿ ón kÿ Topẽ to há nÿtĩ ag kãmén hã vẽ.

## 21

*Ûn mén ter ja fi tÿ ã tũ vin kãn*  
(Mc 12.41-44)

<sup>1</sup> Kÿ Jesus tóg Topẽ jo ãn tá jẽ kÿ tãmĩ ãvãn kÿ ùn rico ag vigvẽg mÿ. Jãnkamy vin jafã ki ag tóg ãjag tũ vin tí, Topẽ mÿ, jãnkamy ti. Vin mág ag tóg mÿ. <sup>2</sup> Kÿ ùn mén ter ja fi vÿ tá jun mÿ gé sir. Tÿ nèn ù tũ fi tóg nĩ, hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre vin mÿ, Topẽ mÿ. <sup>3</sup> Kÿ Jesus tóg fi to: “ve ra ha,” he mÿ. “Ûn rico tÿ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ (hã) ra. Tÿ nèn ù tũ fi tóg nĩ, fi mén vÿ hur ter. <sup>4</sup> Kÿ fi tóg ã tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mré hã. Jãvo ùn rico ag vÿ ãjag tũ ke hã tÿ Topẽ mÿ vin mág tí. Hã ki fi tóg ag tÿ nĩm kãfór han, fi tÿ nĩm sĩ pẽ han mÿ ra. Kĩ hã sóg tó mÿ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

*Topẽ jo ãn kókén kÿ nĩnh ke*  
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

<sup>5</sup> Ën kã ù ag tóg Topẽ jo ãn to vĩ há han mÿ. “Sĩnvĩ pẽ ti jẽ,” he ag tóg mÿ. “Ti pó ve ra ha, mág ti nÿtĩ. Ti sĩnvĩ han jafã vÿ e nÿtĩ gé,” he ag tóg.

<sup>6</sup> Kÿ Jesus tóg ke mÿ. “Mÿ ãjag mÿ sĩ?” he tóg. “Kejẽn tóg kókén kãn kÿ nÿnh mÿ, ha vemnĩ, kÿ pó vÿ jagnẽ kri nÿtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Gũm ke kãn jé tóg ke mÿ, tag ti,” he tóg, Jesus ti.

*Vẽn jagãgtar to rã*  
(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)



<sup>7</sup> Kĩ ag tóg ěg Senhor ti mĩ: “kurã tĩ ne kã ke nẽ hĩn?” he mũ. “Ěg hĩn hẽn ri ken kĩ ti kurã ki kanhró nĩtĩnh mũ hĩn? Topẽ hĩn ne han ke mũ, ěg tĩ kurã ěn ki kanhró nĩtĩ jé?” he ag tóg.

<sup>8</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “ker ũ vĩ jẽmẽ hẽ,” he mũ. “Ũ tĩ hẽn ri ke ag vỹ inh jiji tó kãmũnh mũ. “Cristo vỹ tĩ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ. “Inh kurã vỹ hur jun,” he jé ag tóg ke mũ. Ag nón mũ tũg nĩ. <sup>9</sup> Vẽnh gẽnh mẽgmẽ jé ģag tóg ke mũ, jagnẽ kato vãsãnsãn mũ ag. Kamẽg tũg nĩ hã ra. Vẽnh gẽnh tĩ hẽn ri ke han jé ag tóg ke mũ, kurã tĩ ěgno to hã. Ti kurã kã ke pijé,” he tóg.

<sup>10</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “povo ag tĩ jagnẽ kato vãsãnsãn ke vẽ, pã'i krẽm ke ag tĩ pã'i ũ krẽm ke ag to jũnh ke vẽ,” he mũ. <sup>11</sup> “Ga tĩ ragrag ke jagy tĩ hẽn ri ke han ke vẽ gé, ěn kã. Kĩ vẽjẽn tóg tũ' henh ke mũ gé. Vẽnh kaga kórég (ka)mẽ vỹ vẽnh vinven ke mũ, ěn kã sir. Nén ũ vẽnhmỹ vỹ vẽnh vinven ke mũ gé, kanhkã tá, kĩ vẽnh kar vỹ kanẽ junjur ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>12</sup> “Tag to hã ag tóg ģag sigsenh ke mũ gé, ģag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ gé, vẽnh kanhrãn jafã krẽm ag tóg ģag jykre vigvenh ke mũ gé, vẽnh se ja kãki ag tóg ģag vin ke mũ gé. Pã'i mág tĩ rei ag mĩ ag tóg ģag venven ke mũ, pã'i tĩ governador ag mĩ ke gé, ģag tĩ inh jyjy tó ja tugnĩn. <sup>13</sup> ģag tĩ inh vĩ tó jé, hã jé ag tóg ģag tĩ genh ke mũ. <sup>14</sup> ěn kã ģag tĩ nén ũ tónh ke to jykrén tũg nĩ, to krĩ kufy han tũg nĩ gé. <sup>15</sup> Inh hã vỹ ģag vĩ han ke mũ, inh jykre nĩm jé sóg ke mũ ģag mĩ, ģag tĩ ag mĩ tón jé,” he tóg. “Kĩ ag tĩ ģag vĩ kafãn sór mũ ra tóg ag mĩ vẽnhmỹ tĩnh mũ, ha vemnĩ, ģag kato tẽgtẽ mũ ag mĩ. Ag tĩ ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>16</sup> “Ěn kã ģag han mũ ěn vỹ ģag senh mũ, ģag mré pafa mũ ag ke gé, ģag mré ke ag ke gé, ģag to há kar ag mĩr,” he tóg. “ģag kãmĩ ũ ag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé, ha vemnĩ. <sup>17</sup> Vẽnh kar vỹ ģag to kórég tãvĩ nĩtĩnh mũ, inh jiji tugrĩn. <sup>18</sup> Hã ra ģag véké vẽsĩrẽnh ke tũ nĩ, ģag gãnh pir vỹ fagrĩnh mĩ kutẽnh ke tũ nĩ, ha vemnĩ. <sup>19</sup> To tar nĩtĩmĩ, ģag vẽsĩrẽnh ke to, kĩ ģag tóg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jerusalém kókén kĩ nĩnh ke (Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)*

<sup>20</sup> “Kejẽn ag tóg Jerusalém jy nĩtĩnh mũ, soldado ag, ag tĩ cidade ěn kókén jé. ģag tĩ tag ve kĩ ģag tóg ki kanhró nĩtĩnh mũ. Ag tĩ ti kókén kãn ke kurã vỹ jun ke mũ, kurã ěn kã. <sup>21</sup> Kĩ vẽnh pigju mũmĩnĩ, pãnónh ra, ģag tĩ Judéia ki nĩtĩn kĩ. ģag tĩ cidade mág tá nĩtĩn kĩ pẽtigtẽmĩ, vãnh kãra. ģag tĩ vãnh kãmĩ ěmã kãsir ki nĩtĩn kĩ cidade ra mũ tũg nĩ. <sup>22</sup> Topẽ tĩ ag vóg kónãn ke kurã vẽ sir, ag jykre kórég to, hã kĩ tóg vãsĩ rán kĩ nĩ. Vẽnh rá ěn ve jé ģag tóg ke mũ, kurã ěn kã. <sup>23</sup> Kĩ ũn kufy fag vỹ vẽsĩrẽnh mág ke mũ, kurã ěn kã, ģĩr pygfãm mũ fag ke gé. Ěprã ke ag vẽsĩrẽnh mág tãvĩ han ke vẽ, Topẽ tĩ povo tag to jũ jagy han ke vẽ, kurã ěn kã. <sup>24</sup> ģag kãmĩ ũn e tãvĩ kãgter ke vẽ, rógro tĩ. Kĩ ģag kãmĩ ũ ag vỹ sigse kĩ mũnh mũ, povo kar kãmĩ. Kĩ Jerusalém vỹ kókén kãn kĩ nĩnh ke mũ. Fóg ag vỹ sãnsãn ke mũ, ģag cidade mág ti. Kejẽn fóg ag tĩ tũ' henh ke kurã vỹ jun ke mũ gé hã ra,” he tóg, Jesus ti.

### *Topẽ kósin kãtĩg mãn ke (Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)*

<sup>25</sup> “Kurã ěn kã rã vẽnhmỹn ke vẽ, kysã ti ke gé, krĩg ti ke gé. Kĩ ga kri mũ ag vỹ kamẽgmẽg kãn ke mũ. Kanẽ junjur mág jé ag tóg ke mũ, povo kar ěn ag. Kĩ goj vỹ krẽm ke mũ, goj kafã tũ vỹ jũnh ke mũ, ti kurã jun kĩ. <sup>26</sup> Kĩ ěprã ke ag fe vỹ vo kónãn ke mũ, ag tĩ jũrũn ke vỹ ag kãgtén ke mũ, ag tĩ ģag tĩ nén venh ke to jũrũn ken kĩ. Ěg tĩ kanhkã tá nén vég tũ kar ěn vỹ ragrag ke kãn mũ mĩr, ha mẽ. <sup>27</sup> Kĩ vãhã vẽnh kar vỹ ti kãtĩg ěn venh ke mũ, ěprã ke fi kósin ěn ti. Kanhkã góg kãmĩ sóg kãtĩg ke mũ vãhã sir. Inh ve vỹ tar nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn kĩ. Kókov kãtĩg jé sóg ke mũ vãhã sir,” he tóg, Jesus ti.

### *Ka tĩ figueira to comparação (Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)*

<sup>28</sup> “ģag tĩ isĩ ģag mĩ nén tó mũ ěn ve sĩ han kĩ ģag kanẽ nĩm nĩ, ģag krĩ ti ke gé, ti tĩ ģag mĩ sér gy tĩn kĩ. Isĩ ģag krenkren han ken vẽ ha, isĩ kurã ěn hã kã jun kĩ,” he tóg.

<sup>29</sup> Kĩ tóg ag mĩ: “inh kãtĩg mãn ke vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ka tĩ figueira to ki kanhrãn nĩ, ka ũ to ke gé, to comparação

han kÿ,” he tóg. <sup>30</sup> “Ti pē tánh kÿ, ti féj tãg han kÿ tóg kakó tĩ sir, êkre tygtãnh kurã ti. <sup>31</sup> Ēn ri ke ti nĩ, ãjag tÿ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nÿtĩ ti. Ājag tÿ sÿ ãjag mÿ nén tó ja ěn ve kÿ tóg kakó távĩ tĩ ha, inh kãtĩg ke ti,” he tóg. “Ēn kã Topē tÿ tÿ ěg pã'i nĩ kenh ke vē sir. <sup>32</sup> Sÿ ke há vē, hã kÿ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ū tÿ nén kar ěn vég mũ ag vÿ inh kãtĩg mãn ke tag venh ke mũ, ũri, ag kãgter ke to hã,” he tóg. <sup>33</sup> “Kanhkã vÿ tũ' he mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vĩ vÿ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

### *Ēg tÿ vēnh ki ěmēnh ke*

<sup>34</sup> “Vēnh ki ěmē, ãjag tÿ vējēn e to nug kaga tũ nĩ jé, tógá nĩnh to, ãjag tÿ kronkron to krĩ vēnhmÿ tũ nĩ jé gé. Kÿ vējēn to krĩ kufy han tũg nĩ gé, kur to, tag ki nén ũ kar to. Ke tũ nĩ mũ ra kurã ěn vÿ ãjag vatãnh tá jun ke mũ, inh kãtĩg mãn ke kurã ěn ti. <sup>35</sup> Ājag tÿ to vēnh kãn kÿ nÿtĩ tũ nĩn kÿ tóg ãjag mÿ sēsĩ tÿ ěgje ki kutē ri ke nĩ. Vēnh vatãnh tá tóg ki kutē tĩ, jēsĩ ti. Ge ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti, ga kri mũ ag kar mÿ. Ag vatãnh tá sóg jun ke mũ. <sup>36</sup> Hã kÿ ãjag kanē nĩm nĩ, nũr sór tũg nĩ. Inh kãtĩg kã jatu to ken hã vē, hã vÿ: nũr, he mũ. Topē mrē vĩ tovãnh tũg nĩ, ãjag tar nÿtĩ jé, nén ũ jagy ěn ve kÿ. Kÿ ãjag tóg ěprã ke fi kósín rĩnja tá jēnh ke mũ sir, mÿ'ãg tũ nĩn kÿ, isÿ vēnh kar jykre tugnÿm kurã ěn kã,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag mÿ kurã tÿ ěgno kãmén hã vē.

<sup>37</sup> Hã ki tóg kurã kar ki Topē jo ĩn krēm ag kanhrãnrãn tĩ, Jesus ti. Kutyg kÿ tóg cidade tá kãkutē kÿ pãnónh ra tĩ tĩ, tá nũr jé. To ag tóg: Oliveiras, he tĩ, pãnónh ěn to. <sup>38</sup> Ti tÿ kusã ki Topē jo ĩn tá jun kÿ ag tóg tá ti vĩ jēmēnh kãmũ tĩ, ũ tÿ hēn ri ke ag.

## 22

### *Ag tÿ Jesus se sór*

*(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)*

<sup>1</sup> Ēn kã festa tóg kakó tĩ sir. Festa ěn ki ag tóg pão ũ ko tĩ, hã ra tóg jãgja tũ ja nĩgtĩ. Festa ěn jijin hã vÿ: Páscoa, he mũ. <sup>2</sup> Kÿ Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vÿ Jesus to jykrén mũ. Ag tÿ ti tén sór vē. Topē vĩ to professor ag vÿ ti tén sór mũ gé. Hã ra ag tóg povo kamēg mũ, kÿ ag tóg to jykrén kÿ nÿtĩ nĩ.

### *Judas tÿ pã'i ag mÿ Jesus ven sór* *(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)*

<sup>3</sup> Ēn kã Judas ěn, ũ tÿ Iscariotes he mũ ěn vÿ jagrē vég mũ sir, Satanás tÿ. Hã ra tóg tÿ ũ tÿ 12 (ke) ag kã ũ nĩ, Jesus tÿ ũn vin mũ ag kã ũ vÿ tÿ ti nĩ. <sup>4</sup> Ti tÿ Satanás tÿ jagrē nĩn kÿ tóg Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag venh tĩ mũ sir, soldado to pã'i ag ke gé. Ti tÿ ag mÿ Jesus ven sór vē, ag tÿ ti se jé.

Kÿ tóg tá jun kÿ ag mÿ tó mũ. <sup>5</sup> Kÿ tóg ag mÿ sér pē tĩ sir. Kÿ ag tóg ti mÿ jãnkamy tó mũ. Ag tÿ ti mÿ vin sór vē, ti tÿ ag mÿ Jesus ven kar kÿ. <sup>6</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mũ sir. Kÿ tóg to jykrén mũ, ti tÿ ã mÿ ki króm ke to, ag mÿ: “ha ti kãgmĩ ha,” he jé, Judas ti. Ag tÿ vēnh kar vatãnh tá ti se sór vē. Hã kÿ Judas tóg ti tó sór mũ.

### *Pedro tÿ João mré festa tÿ Páscoa han* *(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)*

<sup>7</sup> Kÿ tóg pão jãgja tũ ěn konh ke kurã tá krÿg mũ sir. Kurã ěn ki ag tóg mé tãg tãnh tĩ, ovelha tãg ěn, ag tÿ kurã tÿ Páscoa kã ko tĩ ěn. <sup>8</sup> Kÿ Jesus tóg Pedro jēnēg mũ sir, João mré. Kÿ tóg ag mÿ: “ha mÿjēg, mé tãnh jé, ovelha ěn, ěg tÿ kon jé,” he mũ. <sup>9</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ: “ěg hē tá ti tãnh mũ hÿn'?” he mũ. <sup>10</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ha vé,” he mũ. “Ēmã mág tag ra mÿjēg. Tá ãjag tóg ũ venh mũ. Goj vyn kÿ tóg tĩ mũ. Ēn nón mũmnĩ. Kÿ ti ĩn tá junjun kÿ ti nón gemnĩ. <sup>11</sup> Kÿ ĩn ki rĩr tĩ mÿ: “ěg Senhor vÿ ã mÿ vēnh vĩ jēnēg mũ,” hemnĩ. “Inh hÿn hē tá ovelha konh ke mũ, inh mré mũ tĩ ag mré?” he ti, ěg Senhor ti,” hemnĩ. “Mÿ ki vēnh kánkán jafã tũ?” hemnĩ. <sup>12</sup> Kÿ tóg ãjag mÿ ven ke mũ sir, kroggrog tÿ kynhmÿ nÿ ěn ti, assoalho tÿ kynhmÿ nÿ ěn ti. Éhé ti nĩ, kÿ mesa to nÿtĩ jafã vÿ tá nÿtĩ gé. Ēn tá ti kãn nĩ ěg mÿ,” he tóg, Jesus ti. <sup>13</sup> Kÿ ag tóg mũ mũ sir. Jesus tÿ ag mÿ tó ja ěn ve kãn ag tóg mũ, kÿ ag tóg mé tãnh mũ sir, tá.

### *Santa Ceia*

*(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1Co 11.23-25)*

<sup>14</sup> Kÿ tóg ag tÿ konh ke hora tá krÿg mũ sir. Kÿ Jesus tóg tá nĩ nĩ, ti tÿ ũn vin ja ag mré hã, apóstolo ěn ag. <sup>15</sup> Kÿ tóg ag mÿ vēmén mũ sir. “Sÿ ovelha tag konh ha pē tóg tĩ vē ãjag mré,” he tóg. “Sÿ inh vēsÿrénh ke to hã ãjag mré ko sór ja vē,” he tóg, Jesus

ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ. <sup>16</sup> “Ti ko mãn ke tũ inh nĩ ha, ha vemnĩ. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vỹ vẽn ven ke mũ. Ti tỹ vẽn ven ja ẽn kã sóg ko mãn ke mũ, kejẽn,” he tóg.

<sup>17</sup> Kĩ tóg copa mãng mũ sir. To tóg Topẽ mré vĩ mũ, kĩ tóg ag mỹ: “ha kron,” he mũ. “Ha vẽn kãpãm,” he tóg. <sup>18</sup> “Tag kron mãn ke tũ inh nĩ ha, ke gé, ha vemnĩ. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ken kĩ sóg kejẽn kron mãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg.

<sup>19</sup> Kĩ tóg ẽmĩ mãng mũ sir. To tóg Topẽ mré vĩ mũ. Kupãn kĩ tóg ag mỹ vẽn pipin mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “inh hã vẽ,” he mũ. “Ajag jagfy sóg vẽn fẽg ke mũ. Kĩ inh mĩ ẽkrẽn nĩ, ajag tỹ pão tag konh ken kĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>20</sup> Ag tỹ ko kar kĩ tóg copa mãng mũ gé. Kĩ tóg ag mỹ: “copa ki jẽ tag vỹ inh kyvẽn ri ke nĩ,” he mũ. “Ajag jagfy tóg inh ki kãkutẽn mũ, inh kyvẽn ti. Inh jykre tãg to ken hã vẽ, isỹ inh kyvẽn tugrĩn ajag mỹ vẽn pãte fón jé,” he tóg.

<sup>21</sup> “Hã ra ajag kãmĩ ù tóg inh vatánh tá isónh ke mũ, inh kato tẽ ag mỹ. Inh mré tóg mesa tag to nĩ nĩ. <sup>22</sup> Tĩg jé sóg ke mũ, sỹ tỹ ẽprã ke fi kósin nĩn kĩ. Vãsỹ Topẽ tóg to jykrẽn ja nĩ, hã kĩ sóg tĩ mũ. Hã ra ù tỹ isónh ke ẽn mỹ tóg vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg. <sup>23</sup> Kĩ ag tóg jagnẽ mỹ ke mũ. “Ëg kãmĩ ù tỹ hẽ nẽ hỹn'?” he ag tóg mũ sir jagnẽ mỹ, ù tỹ ti tónh ke ẽn to.

### *Û tỹ hẽ nẽ tỹ ùn mág nĩ*

<sup>24</sup> Ẽn kã ag tóg jagnẽ kãfór nĩ sór mũ. Hã kĩ ag tóg jagnẽ to jũ mũ. <sup>25</sup> Kĩ Jesus tóg ag mỹ ke mũ. “Fóg ag pã'i ag vỹ ajag krẽm ke ag mỹ vĩ tar han tĩ, kĩ ag tóg ag kri ke ag mỹ: “ẽg jóg,” he tĩ, ag tỹ ag mỹ vĩ tar han mũ ra. <sup>26</sup> Ag ri ke han tũg nĩ. Ajag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór mũ? Kĩ tỹ ùn kãsir ri ke nỹtĩmĩ jagnẽ mré,” he tóg, Jesus ti. “Û tỹ inh jykre ki tỹ pã'i nĩn kĩ tóg ã krẽm ke ag camarada ri ke nĩnh ke mũ, ag ki rĩr kĩ. <sup>27</sup> Kejẽn ẽg tóg mesa to nỹtĩ, kĩ ù tóg mesa ki rĩr tĩgtĩ. Û tỹ hẽ nỹ hỹn mesa ki rĩr tĩ? Ag patrão mỹ, ti camarada mỹ vó? Ti camarada vỹ ki rĩr tĩgtĩ. Jo sóg ajag ki rĩr tĩgtĩ, ajag camarada ri ke. <sup>28</sup> Ajag hã ne inh mré mũgtĩ!. Isovãnh ja tũ pẽ ajag tóg nỹtĩ. Isỹ nẽn ù jagy vэг mũ ẽn ve kãn ajag tóg tĩ, inh mré. <sup>29</sup> Inh panh vỹ isỹ

pã'i han ke mũ, kĩ sóg ajag tỹ pã'i han ke mũ gé, ti tỹ isỹ pã'i han kóm, <sup>30</sup> ajag tỹ inh mré jẽn jé tá, inh mré kron jé tá, isỹ tỹ pã'i nĩn kĩ. Kĩ ajag tóg ajag nĩgja kri nĩgnĩ kĩ nỹtĩnh mũ, ajag tỹ povo tỹ Israel ag jykre vigve jé, povo tỹ 12 (ke) ẽn ag,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tỹ Pedro mỹ tó*

*(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)*

<sup>31</sup> Kĩ ẽg Senhor vỹ Pedro mỹ: “Simão', Simão',” he mũ. “Ha vé, Satanás vỹ ajag to vỹ, Topẽ mỹ. Ti tỹ ajag jykre ve sór vẽ. Trigo tỹ ẽg tóg gren ki kãkag tĩ, ẽg tỹ ti fãr pan jé. Ẽn ri ke han jé tóg ke mũ, ajag tỹ, Satanás ti. <sup>32</sup> Hã ra sóg hur ã jagfy vỹ, ã tỹ inh ki rã tovãnh pẽ han tũ nĩ jé. Kĩ ã tóg kejẽn ã jykre to jykrẽn mãn ke mũ, ã tỹ inh jykre hã han jé. Ẽn kã ã tóg ã mré ke ag jyvẽn kĩ ag tỹ tar' he mũ.

<sup>33</sup> Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “Ã mré sóg se kĩ jẽn mũ, ã mré sóg ter ke mũ gé,” he tóg. <sup>34</sup> Hã ra Jesus tóg Pedro mỹ: “vó,” he mũ. “Ha vé, ùri ã tóg iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã, ha vemnĩ,” he tóg mũ, Jesus ti.

### *Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tó*

<sup>35</sup> Kĩ tóg ag kar mỹ: “ajag jẽgnẽ ja inh nĩ, vãsỹ,” he mũ. “Kĩ ajag tóg nẽn ù ma mũ ja tũ nĩgtĩ, sacco tũ, bolsa tũ, pẽn né tũ, pẽn to ró ẽn. Ẽn kã ajag mỹ jagãgtar ja nỹtĩgtĩ?” he tóg. Kĩ ag tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. <sup>36</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “hã ra tóg ùri ke tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Hã kĩ ajag jãnkamy ma mũjẽg, ajag sacon ma mũjẽg, ajag bolsa ma mũjẽg. Ajag tỹ nẽn ù tũ nỹtĩn kĩ ajag kur vender hemnĩ, rógro kajãm jé sir. <sup>37</sup> Nẽn ù tóg iso rán kĩ nĩ, hã vỹ: ag mỹ tóg tỹ ùn jykre pãno nĩ, he mũ. Sỹ vãhã tag venh ke vẽ ha. Isỹ iso nẽn rán kĩ nĩ ẽn ve kãn ke vẽ ha, vãhã,” he tóg, Jesus ti.

<sup>38</sup> Kĩ ag tóg ti mỹ: “Senhor',” he mũ. “Rógro régre vỹ ki nỹtĩ,” he ag tóg mũ. Hã ra tóg ag mỹ: “gen kĩ,” he mũ.

### *Jesus tỹ ã panh mré vỹ*

*(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)*

<sup>39</sup> Kĩ tóg ã tỹ tĩ jafã ra tĩ mũ sir, hã vỹ: pãnónh tỹ Oliveira, he mũ ẽn ra. Ti mré mũ tĩ ag vỹ ti nón mũ mũ sir. <sup>40</sup> Tá jun kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ mré vỹ, ajag tỹ ti vỹ mranh tũ nĩ

je, ajag tỹ nén ù jagy ve kỹ,” he mũ, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

<sup>41</sup> Kỹ tóg tũg sĩ han mũ, kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jẽg mũ. Kỹ tóg Topẽ mré vĩ mũ sir. <sup>42</sup> Kỹ tóg: “panh’,” he mũ. “Mỹ ã tỹ inh vễsỹrenh ke tag tỹ tũ’ he mũ jãvãnh? Hã ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ẽn hã han nĩ,” he tóg, Jesus ti, Topẽ mỹ.

<sup>43</sup> Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù vĩ ti mỹ vễnh ven mũ sir, kanhkã tá, kỹ tóg ti tar han mũ.

<sup>44</sup> Hã ra tóg ã ter ke to kanẽ jur mũ, kỹ tóg Topẽ mré vĩ mãn’, vĩ mãn’, he mũ. Kỹ ti kãrãn vĩ kyvẻnh nĩ sir, kỹ tóg ga kri vễnh kugjẽg mũ.

<sup>45</sup> Kỹ tóg Topẽ mré vĩ kar ã mré mũ tĩ ag to kãtĩ mũ. Hã ra ag tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ. Krónh’ krónh’ he ja ag tóg nĩ, ag fe kaj tigrĩn.

<sup>46</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ,” he mũ. “Nĩgnĩ ra, Topẽ mré vĩ, ajag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ je, ajag tỹ nén ù jagy ve kỹ,” he tóg, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

#### *Ag tỹ Jesus se*

*(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)*

<sup>47</sup> Ti tỹ ver tỹ vẻmẻn jẻ ra ag tóg junjun mũ sir, Judas mré hã, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù ẽn ti. Ti tỹ ag tatĩn kãtĩg hã vẻ, ù tỹ ti senh ke mũ ag. ù tỹ ag jo tĩ mũ ẽn tóg sir Jesus to grẻn ke kỹ ti ki nhun ke mũ. <sup>48</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Judas’,” he mũ. “ã ne tóg inh ki nhun ke kỹ iso: “ti hã vẻ,” he mũ’, inh kato tẻ ag mỹ, inh, hã vĩ: ẽprã ke fi kósin, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>49</sup> Kỹ ti mré mũ ag tóg ag tỹ ti senh ke vẻg mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor’,” he mũ. “Èg mỹ rógro tỹ ag fynh ke tũ’?” he ag tóg. <sup>50</sup> Kỹ ag kã ù tóg polícia ù fynh mũ, ti nĩgrẻg tỹ rãm ke tóg mũ, ti pẻgja tá. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i krẻm ke ù vẻ, polícia ẽn ti. <sup>51</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ag vóg tũg ra, há ti nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ti nĩgrẻg mãn kỹ to tỹ grẻn ke mũ sir.

<sup>52</sup> Kỹ Jesus vĩ pã’i ag mrẻ vẻmẻn mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag mrẻ, Topẽ jo ìn ki rĩr tĩ to pã’i ag mrẻ ke gé, kófa ag mrẻ ke gé. Ag kar vĩ ti se kãmũ mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg rógro génh kỹ iso kãmũ mũ’, ka kyvẻn kỹ ke gé,” he mũ. “Inh pi(jẻ) tỹ bandido nĩ,” he tóg. <sup>53</sup> “Kurã kar ki sóg Topẽ jo ìn krẻm ajag mrẻ nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ajag tóg tá ise sór ja tũ nĩ, ajag tỹ ag kamẻg kỹ,” he tóg. “Hã ra tóg

ũri jun, ajag kurã ti, Japo tỹ ã tỹ nén han sór tĩ ẽn han je, ajag tỹ. Jykre ki kuty ti nĩ, Japo ti,” he tóg, Jesus ti.

#### *Pedro tỹ Jesus to ón*

*(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)*

<sup>54</sup> Kỹ ag tóg ti sẻg mũ sir. Ag tỹ ti pẻre mũ kỹ ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ìn tá junjun mũ sir.

Hã ra Pedro vĩ kuvar há tá ag nón tĩ mũ.

<sup>55</sup> Ìn vãso tá ag tóg pĩ grug mũ, soldado ag, kỹ ag tóg tugtón nỹtĩ nĩ. Kỹ Pedro vĩ ag mrẻ tón nĩ nĩ sir. <sup>56</sup> Kỹ pã’i camarada ù fi vĩ tá ti vẻg mũ, pĩ grun ki. Kỹ fi tóg ti tugnỹm mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ: “ti mrẻ tĩ ù vẻ inh mỹ’,” he mũ. <sup>57</sup> Hã ra Pedro tóg: “vó,” he mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, jỹ,” he tóg.

<sup>58</sup> Kar kỹ ù tóg ti tugnỹm mũ gé, kỹ tóg ti mỹ: “ag kã ù vĩ tỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “inh hã tũ vẻ, vĩ,” he mũ gé.

<sup>59</sup> Tag kar kỹ, hora pir tũg kỹ hẻn ri ke mũn ù tóg ti tugnỹm mũ gé. Kỹ tóg tá nỹtĩ ag mỹ: “ha vé, Galiléia tá ke vĩ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Inh mỹ tóg tỹ ti mrẻ ke nĩ,” he tóg mũ gé sir. <sup>60</sup> Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “inh pi(jẻ) ti ki kanhró nĩ, vĩ’,” he mũ. “ã tỹ ne tó nẻ?” he tóg mũ sir. Ti tỹ ver tó nĩ ra galo vĩ kyr mũ. <sup>61</sup> Kỹ ẻg Senhor vĩ vễsỹjãm ẻvãnh kỹ Pedro tugnỹm mũ. Kỹ Pedro vĩ to jykẻn mũ sir, ẻg Senhor tỹ ti mỹ nén tó ja to, hã vĩ: “iso ã tóg: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã,” he ja ẽn mĩ. <sup>62</sup> Kỹ Pedro vĩ tá kãkutẻ mũ, kỹ tóg fỹ mág han mũ sir.

#### *Ag tỹ Jesus vóg kónãn*

*(Mt 26.67-68; Mc 14.65)*

<sup>63</sup> Kỹ ù tỹ Jesus sẻg mũ ag vĩ ti to é he mũ sir. Ti tãnh ag tóg mũ gé sir. <sup>64</sup> Ti kanẻ pãg kỹ ag tóg ti kakã ki tãnh kỹ ti mỹ: “ũ nỹ ã tãnh?” he mũ. “ã tỹ nẻn kar ki kanhró nĩn kỹ ã hỹn ki kanhró nĩ,” he ag tóg ti mỹ. <sup>65</sup> Gen kỹ ag tóg ti mỹ vĩ kónãn tỹ hẻn ri ke han mũ, ti to é he kỹ.

#### *Pã’i ag tỹ Jesus ki jẻmẻ*

*(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)*

<sup>66</sup> Tỹ vaj kỹ kófa kar ag tóg vẻnh mãn mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag mrẻ hã, Topẽ vĩ to professor ag mrẻ hã. Ag vẻnh mãn kỹ ag tóg ti je prẻr kỹ ag rĩnja tá ti fẻg mũ sir, ag tỹ ón kỹ ti jykre ve je. Ag tỹ ti tẻn sór vẻ, hã ra ag

tóg ón ky ti jykre ve vén sór mũ. <sup>67</sup> Hã ky ag tóg ti my: “ã my ty Cristo nĩ?” he mũ. “Ha êg my tó,” he ag tóg. Ky tóg ag my: “ãjag pi(jé) inh vĩ kri fig tí, isy ãjag my tó tí (hã) ra,” he mũ. <sup>68</sup> “Isy ãjag ki jẽmẽ sór mũ ra ãjag tóg inh my tó tũ nĩ gé. Ky ãjag tóg isovãnh tũ nĩ gé,” he tóg. <sup>69</sup> “Hã ky êprã ke fi kósin vỹ Topẽ pẽgja tá ninh ke mũ ha. Topẽ vỹ tar nĩ. Sỹ ti pẽgja tá ninh ken vẽ ha,” he tóg.

<sup>70</sup> Ky ag tóg ti my ke kãn mũ. “Ky ã my ty Topẽ kósin nĩ?” he ag tóg mũ ti my. Ky tóg ag my: “ki hã ãjag tóg tó mũ,” he mũ. “Inh hã vẽ,” he tóg ag my, Jesus ti. <sup>71</sup> Ky ag tóg: “ti kato vỹ ù jẽmẽ mãn ke tũ êg nĩ ha,” he mũ, jagnẽ my. “Ti jẽnky ki kutẽ mẽ êg tóg huri. Topẽ to vỹ kónãn ti huri. Ti ter ke vẽ,” he ag tóg mũ sir, pã'i ag, Jesus to.

## 23

### *Pilatos ty Jesus ki jẽmẽ*

*(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)*

<sup>1</sup> Hã ra tá ke kar ag vỹ Jesus pére mũ mũ, fóg ty pã'i ty Pilatos my. <sup>2</sup> Tá ag tóg ti kato vỹ mũ sir, ky ag tóg Pilatos my: “vẽnh kar krĩn kónãn han tóg tí, ag ty vẽn jykre há tovãnh jé,” he mũ. “Ky tóg ag my: “pã'i mág ty imperador my imposto nĩm tũg nĩ,” he tí gé. Ky tóg veso: “ty inh Cristo nĩ, pã'i mág ty rei ti,” he tí gé,” he ag tóg mũ, Jesus to. <sup>3</sup> Ky Pilatos tóg ti my: “ã my ty Judeu ag pã'i ty rei nĩ?” he mũ. Ky tóg ti my: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ, Jesus ti.

<sup>4</sup> Ky Pilatos vỹ ag my kãmén mũ, Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i ag my, povo kar my ke gé, ky tóg: “ti ty nèn ù kórég han ja vég tũ sóg nĩ, ti ki,” he mũ. <sup>5</sup> Hã ra ag tóg ti tovãnh jãvãnh pẽ nỹtĩ. Ky ag tóg ti my: “hã ra tóg vẽn kar krĩ rỹg tĩgtĩ,” he mũ. “Ga ty Judéia kar mũ tóg tĩg ja nĩ, ga ty Galiléia mũ ke gé, tag mũ ke gé. Tĩg ky tóg vẽn kar krĩn kónãn tí,” he ag tóg ti my, pã'i ag.

### *Herodes ty Jesus ki jẽmẽ*

<sup>6</sup> Ky Pilatos vỹ ga ty Galiléia tag to jykrén mũ, ky tóg: “ti my ty Galiléia tá ke nĩ?” he mũ. <sup>7</sup> Ky ag tóg ti my: “hỹ,” he mũ. Hã ra Herodes vỹ ty ga ty Galiléia tá pã'i mág nĩ. Hã ky Pilatos tóg ti hã my ti jẽnẽg mũ. Ên kã tóg Jerusalém tá nĩ gé, Herodes ti.

<sup>8</sup> Ky tóg Herodes tá jun mũ sir. Ti ty ti ve ky tóg ti my sér tí. Ti ty ti ve sór ja vẽ. Ti kãmẽ mẽ ja tóg nĩ, hã ky tóg ti ve sór ja nĩgtĩ, Herodes ti. “Hẽn ri ke mũn tóg nèn ù han vãn han ke mũ, sỹ ve jé,” he tóg.

<sup>9</sup> Jesus ty ti ki jun ky Herodes tóg ti ki jẽmẽ sór mũ, nèn ty hẽn ri ke ki, hã ra tóg ti my vỹ tũg mũ. <sup>10</sup> Hã ra pã'i ag vỹ tá nỹtĩ nĩ, ky ag tóg ti kato vỹ mág han mũ sir, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Hã ra Jesus tóg ag my vỹ tũg mũ gé. <sup>11</sup> Ky Herodes vỹ ti to é he mũ gé, ti mré ke kar ag ke gé, ky ag tóg ti nyg mũ sir. Kur kupri pẽ ty tóg ti kri fón mũ, ón ky. Ky tóg Pilatos my ti jẽnẽ mãn mũ sir.

<sup>12</sup> Kurã ên kã Pilatos vỹ Herodes my vỹ há han mũ. Jagnẽ to há' he mãn ag tóg mũ ha. Ag ty Jesus ve jo ag tóg jagnẽ kato tẽ ja nĩgtĩ.

### *Ag ty Jesus tén sór*

*(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.6)*

<sup>13</sup> Ky Pilatos vỹ Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i ag jé prẽr mũ sir, pã'i kar ag ke gé. <sup>14</sup> Kar tóg ag my: “ãjag ne inh my ti fẽg',” he mũ, “ky ãjag ne ti to: “vẽn kar krĩn kónãn tóg tí,” he mũ'. ãjag rĩnve sóg ti ki jẽmẽ huri, hã ra sóg ve ja tũ nĩ, ãjag ty ti to nèn tó ja ti. Nèn ù kórég han ja tũ tóg nĩ. <sup>15</sup> Ky Herodes vỹ vég tũ nĩ gé. Sỹ ti my ti jẽnẽ ja vẽ, ãjag ke gé. Hã ra tóg inh my ti jẽnẽ mãn mũ gé. Êg hẽ ri ken ky ti tén mũ hỹn'? Sỹ ki kagtĩg tóg tí. <sup>16</sup> Hã ky sóg ti mrãnmrãn kar ti tovãnh ke mũ,” he tóg, Pilatos ti.

<sup>17</sup> Festa ty Páscoa ki tóg ag my vese pir tovãnh tí, prỹg kar ki. Ti jykrén hã vẽ. Hã ky tóg: “Jesus tovãnh jé sóg ke mũ,” he mũ. <sup>18</sup> Hã ra vẽn kar ag tóg vãnã prẽnprẽr mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg mũ. “!..Barrabás tovãnh ra..!” he ag tóg. <sup>19</sup> Barrabás vỹ vẽn génh to se ky jẽ nĩ. Cidade tá tóg vẽn génh han ja nĩgtĩ, ên kã tóg ù tén ja nĩgtĩ, hã to tóg se ky jẽ nĩ.

<sup>20</sup> Ky Pilatos vỹ ag my vỹ mãn mũ. Ti ty Jesus tovãnh sór vẽ, hã ky tóg ag my vỹ mãn mũ. <sup>21</sup> Hã ra ag tóg prẽnprẽr ky: “!..cruz to ti sã, cruz to ti sã..!” he mũ. <sup>22</sup> Ky tóg ag my vỹ tãgtũ han mũ gé, Pilatos ti. “Ti kórég ty ne han ti? Sỹ vég tũ tóg tí. Ti ty ne to ter ke nẽ? Sỹ ki kagtĩg tóg tí. Hã ky sóg ti mrãnmrãn kar ky ti tovãnh ke mũ,” he tóg. <sup>23</sup> Hã ra ag tóg prẽnprẽr tãvĩ han mũ sir, hã ky ag tóg ti

kutân mû. Ti mÿ ag tóg: “!..cruz to ti sã..!” he tâvî han mû. Kÿ tóg ag prênprêr to ag mÿ han sór mû sir. <sup>24</sup> To tóg jykrén mû, kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mû, ag tÿ ti kutân to. <sup>25</sup> Kÿ tóg ù ên tovânh mû sir, ù tÿ vênh génh to se kÿ jê ên ti, ù tÿ ù tén ja ên ti. Ag tÿ ù to vî mû ên tovânh tóg mû sir. Kÿ tóg ag mÿ Jesus ti fêg mû sir, ag tÿ ti ki han sór mû ên han jé. <sup>26</sup> Kÿ ag tóg ti pére mû mû, cruz to ti sa jé.

### *Jesus tÿ cruz to sa*

*(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)*

Ag mûn kÿ ag tóg ù kâtig vég mû. Êpÿ tá tóg kâtî mû, ti jijin hã vÿ: Cirene tá Simão, he mû. Ti kri ag tóg Jesus cruz ti fig mû, ti tÿ ti jo va tÿg jé, ti nón.

<sup>27</sup> Kÿ ù tÿ hên ri ke ag vÿ Jesus nón mû mû, ùn tÿtá fag ke gé. Ên fag vÿ vêsÿrénh mû, kygfÿ mág han fag tóg mû sir. <sup>28</sup> Hã ra Jesus tóg vêsÿjãm êvânh kÿ fag mÿ vî mû. “Jerusalém tá ke,” he tóg. “Ijé kygfÿ tÿg nÿ,” he tóg. “Vênh jé kygfÿmnî, âjag krê jé kygfÿmnî,” he tóg fag mÿ. <sup>29</sup> “Ha vé, kurã kórég pë vÿ jun ke mû âjag mÿ. Ên kã ag tóg tag tónh ke mû, ha mē: “ùn kurî fag mÿn pãgsî nÿnh mû, fag tÿ âjag krê ter vég tÿ nÿn kÿ. ùn krê tÿ fag mÿn pãgsî nÿnh mû, ù tÿ gÿr pafãm tÿ fag mÿ ke gé,” he jé ag tóg ke mû. <sup>30</sup> Ên kã ag tóg pãnónh mÿ: “inh kri tÿ tam ké,” henh ke mû gé, kÿ ag tóg sór mÿ: “inh péju ra, vênh krêm,” henh ke mû gé. <sup>31</sup> Êg kato tē ag tÿ ka tánh gÿn kÿ ag hÿn ka tóg tovânh ke tÿ pē nÿ. Ka tánh ên ri ke sóg nÿ, jo âjag vÿ ka tóg ri ke nÿtî. Hã kÿ âjag tóg inh vêsÿrénh kãfór venh ke mû, ha vemnî,” he tóg, Jesus ti. Jerusalém fÿn rãm kÿ tóg ke mû.

<sup>32</sup> Ag tÿ Jesus pére mûn kÿ ag tóg ùn régre ag pére mû mû gé, ùn jykre pãno ag. Ag tÿ ka to ag sanh ke vë gé. <sup>33</sup> Kÿ ag tóg pãnónh tá junjun mû sir, ti jyjyn hã vÿ: Krî Kuka, he mû. Tá ag tóg cruz to ti sãg mû sir. ùn jykre pãno tÿ ag tóg cruz to sãg mû gé, ti kóm, kÿ ù vÿ ti pëgja tá sa, jo ù vÿ ti jakãnh tá sa.

<sup>34</sup> Kÿ Jesus vÿ: “panh’,” he mû. “Ag mÿ vênh pãte fón nÿ,” he tóg. “Ag pi(jé) ki kanhró nÿtî, ag tÿ nén han mû tag ti’,” he tóg.

Kÿ soldado ag tóg ti kur tÿ jagnê mÿ tÿ vênh ken jé to jogar he mû sir. <sup>35</sup> Kÿ vênh e

ag vÿ tá vég nÿtî. Hã ra pã'i ag tóg ti nyg mû. Kÿ ag tóg jagnê mÿ: “ù ag krenkren han ja tóg nÿgtî,” he mû. “Cristo jé vênh kren han, Topê tÿ ti fêg ja nÿn kÿ, ti tÿ ti kuprêg ja nÿn kÿ, hã ra tóg vênh kren han ki kagtig nÿ,” he ag tóg mû, Jesus to é he kÿ. <sup>36</sup> Kÿ soldado ag vÿ ti nyg mû gé. Ti rã hã nÿtîn kÿ ag tóg ti mÿ vinagre ven mû sir. <sup>37</sup> Kÿ ag tóg: “ã mÿ tÿ Judeu ag pã'i mág nÿ?” he mû. “Vênh kren han ra, ã tÿ tÿ pã'i nÿn kÿ,” he ag tóg mû ti mÿ, ti to é he kÿ. <sup>38</sup> Hã ra ag tóg rán ja nÿ gé, ti tÿ cruz to sa kÿ jê ên ti. Ti to rán hã vë, hã vÿ: “Judeu ag pã'i mág tÿ rei hã vë,” he mû. Ti kri tóg cruz to sa gé, ên rá ti.

<sup>39</sup> Kÿ ti kóm cruz to sa ù tóg ti mÿ vî mû gé, ùn jykre pãno ên. Ti to tóg é he mû gé. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ Cristo nÿ?” he mû. “Vênh kren han ra, kÿ êg krenkren han gé,” he tóg mû gé. <sup>40</sup> Hã ra ti kóm cruz to sa ù ù tóg ti mÿ vî jÿ han mû, ù tÿ Jesus mÿ vî kónãn mû ên mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “kÿ ã mÿ Topê kamêg tÿ?” he mû. “Vêsÿrénh ã tóg mû gé, ti kóm. <sup>41</sup> Êg tÿ êg tÿ nén han ja kajãm vë jãvo, êg jykre pãno to êg vêsÿrénh nÿtî nÿ. Êg jãvo tóg jykre kuryj nÿ. Ti pi(jé) nén ù kórég han ja nÿ,” he tóg. <sup>42</sup> Kÿ tóg Jesus mÿ: “Senhor’,” he mû. “Inh ki êkrén nÿ, ã tÿ tÿ pã'i ki rãn kÿ,” he tóg mû, Jesus mÿ. <sup>43</sup> Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ha mē, ùri ã tóg inh mré nÿnh mû, êmã há ên tá, Paraíso he mû ên tá, kanhkã tá. Ki hã sóg tóg mû,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus ter*

*(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)*

<sup>44</sup> Kejên rã tóg êg nÿno kã sa mû sir. Hã ra tóg kuty' he mû sir, ga kar mÿ hã. Kuty ên tóg hora tágtÿ han mû. <sup>45</sup> Kÿ rã vÿ nhyn ke mû sir. Topê jo ÿn krêm kur tÿ jãnkã mág pë vÿ kã sa nÿ. Ên vÿ jaran ke mû. Kuju mÿ tóg jaran ke kâtére mû sir, fÿn rãm kãn tóg mû.

<sup>46</sup> Kÿ Jesus vÿ prêr mág pë han mû. Kÿ tóg: “!..panh'..!” he mû. “!..Sÿ ã mÿ vênh fêg vë, inh kuprîg ti..!” he tóg. Tag tó kar tóg hun ke mû sir.

<sup>47</sup> Hã ra fóg tÿ capitão tóg ti ter vég mû. Kÿ tóg Topê mÿ vî há han mû. “Vênh vî há ja vë, ùn há ja vë,” he tóg mû. <sup>48</sup> Kÿ vênh e ên vÿ ti ter vég mû gé. Kÿ ag tóg âjag tÿ nén han ja to jykrén mû sir. Vãhã tóg ag mÿ e tÿ. “Topê hÿn êg tÿ hê ri kenh mû, êg tÿ ti tén

kỹ?" he ag tóg mũ sir. Tag tó kỹ ag tóg ãjag ãn ra vỹnvỹn ke mũ.

<sup>49</sup> Hã ra ti to há kar ag vỹ ti vég nỹtĩ nĩ, kakó ki, ùn tãtã fag ke gé. Galiléia tá ke fag tóg ti mré kãmũ ja nĩgtĩ gé. Ti ter ve kãn fag tóg mũ sir.

### *Ag tỹ vẽnħ kej tá Jesus fi*

*(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)*

<sup>50</sup> Kĩ ù tóg tá nĩ gé, vẽnħ jyvẽn tĩ ù, ha mẽ, ti jijin hã vỹ: José, he mũ. Judeu ag tỹ cidade tỹ Arimatéia tá ke ti nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ, jykre há. <sup>51</sup> Ti pi(jé) ag tỹ Jesus tén ke to: "hej," he ja nĩgtĩ', ag tỹ Jesus to jykren kỹ. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩnh ke ve sór tóg mũ gé. <sup>52</sup> Ẽn vỹ Pilatos venh tĩ mũ. Kĩ tóg ti mỹ Jesus to vĩ mũ, ti ter kar kỹ. <sup>53</sup> Kĩ tóg cruz to ti kãtérem mũ, kỹ tóg kur há tỹ ti pãg mũ sir. Kĩ tóg pãró nor kãki vẽnħ kej kãkã ti fig mũ. Vẽnħ kej tãg vẽnħ, ag pi(jé) kãkã ù fi ja nĩgtĩ ver'. <sup>54</sup> Hã ra sexta-feira vẽnħ sir, vẽnħkãn ke kurã ki rã tóg nỹ ha, sãbado ki. <sup>55</sup> Kĩ ùn tỹtã fag vỹ ag nón mũ mũ, ti kej ve jé, ag tỹ ti finh mũ ja tá. Ti mré Galiléia tá kãmũ ja ẽn fag vẽnħ, ù tỹ ti fi han vég mũ fag. <sup>56</sup> Ve kar kỹ fag tóg kyrãgrã kỹ nén ger há han mũ sir, ti tãg jafã ti, ti to tĩn jé. Hã ra fag tóg vẽnħkãn mũ ver, vẽnħkãn ke kurã kã, Topẽ vĩ ki króm jé.

## 24

### *Jesus rĩr mãn*

*(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)*

<sup>1</sup> Kĩ semana kurã ve tóg tá krỹg mũ sir. Kĩ fag tóg kusã pẽ ki ti kej tá venh mũ mũ. Vẽser ger há han jafã ẽn ma fag tóg mũ mũ, fag tỹ han ja ẽn ti, ti kej ra mũn kỹ. <sup>2</sup> Hã ra pó ẽn tỹ ti kej nĩfẽnħ kã nĩ ẽn vỹ kunũnh kỹ nĩ nĩ. Hã vég fag tóg mũ. <sup>3</sup> Kĩ fag tóg ti kej tá junjun kỹ ra ge mũ, hã ra fag tóg vég tũ nĩ, vẽnħ ti, Jesus ti, ẽg Senhor ti. <sup>4</sup> Kĩ tóg fag fe kaj tĩ sir, fag tỹ ti vég tũ nĩn kỹ. Kĩ vãhã ùn régre ag vỹ kãge mũ, kur kupri rĩnh kỹ, kur kókov, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag. <sup>5</sup> Kĩ fag tóg kanẽ junjur mũ sir, kỹ fag tóg ẽprã ẽvãnh mũ. Hã ra ag tóg fag mỹ: "ãjag ne tóg vẽnħ jãvãnh mũ', ti rĩr ja (hã) ra'," he mũ. <sup>6</sup> "Ki ti tũ nĩ, rĩr ti jẽ ha. Hã kỹ tóg ãjag mỹ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ Galiléia tá nỹtĩ ẽn kã. <sup>7</sup> Kĩ tóg ãjag mỹ: "ẽprã ke fi kósin ẽn fẽg jé ag tóg ke mũ, ù tỹ Topẽ vĩ mranh tĩ ag mỹ," he ja nĩ. "Ka to ag ti

sanħ ke mũ, hã ra tóg kurã tãgtũ ki rĩr mãn ke mũ," he ja tóg nĩgtĩ, Jesus ti, vẽnħ," he ag tóg mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag.

<sup>8</sup> Kĩ fag tóg Jesus tỹ nén tó ja ẽn mĩ ẽkrén mãn mũ sir. <sup>9</sup> Kĩ fag vỹ ti kej tá kãpa kỹ mũ mũ sir, ù tỹ 11 (ke) ag mỹ tó jé, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé. <sup>10</sup> Maria Madalena fi vẽnħ, kar kỹ Joana fi ke gé, Maria ù fi ke gé, Tiago mỹnh tag fi, ù fag ke gé, fag mré. Fag hã ne Jesus tỹ ùn vin mũ ag mỹ kãmén mũ, apóstolo ag mỹ. <sup>11</sup> Hã ra tóg ag mỹ tỹ vẽnħ ó nỹ ve nĩ, hã kỹ ag tóg kri fi ja tũ nĩgtĩ, fag vĩn kri.

<sup>12</sup> Kĩ Pedro vỹ jẽ kỹ ti kej ra vẽnħ vãg tĩ mũ. Pãnh ke tóg, kỹ tóg ki ẽvãnh mũ, kỹ tóg ti kur tãvĩ vég mũ sir, ti pãg ja ti. Kĩ tóg ti mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykren tũ tóg tĩ sir. Kĩ tóg tĩg mãn mũ.

### *Ag tỹ Emaús ra mũ*

*(Mc 16.12-13)*

<sup>13</sup> Kĩ vãhã ag kã ù ag tóg mũ mũ, kurã ẽn kã, ùn régre ag. Ẽmã sĩ ra ag tóg mũ mũ. Jerusalém tán kakó nĩ, 10 (ke) quilômetros hỹn. Ẽmã ẽn jyjn hã vỹ: Emaús, he mũ. <sup>14</sup> Ag mũn kỹ ag tóg jagnẽ mré vẽnħ mũ sir, ãjag tỹ nén ve ja kar ẽn to.

<sup>15</sup> Ag tỹ vẽnħ nỹtĩ ra, ag tỹ jagnẽ mré tỹ vẽnħ mág han nỹtĩ ra Jesus tóg ag tá jun kỹ ag mré tĩ mũ. <sup>16</sup> Hã ra ag tóg ti ki kãgtĩg mũ, ag tỹ ti vég mũ (hã) ra. <sup>17</sup> Kĩ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag tỹ ne tó nẽ?" he mũ. "Vẽnħ mág ãjag tóg mũ nĩ," he tóg. Kĩ ag tóg krỹg he mũ sir, ve ù han ag tóg mũ, ãjag fe kaj tũgnĩn. <sup>18</sup> Kĩ ù tóg ti mỹ tó mũ. Cleopas he mũ ẽn tóg ti mỹ: "kỹ ã mỹ mẽg tũ?" he mũ. "Ù tỹ festa venh kãmũ ja ag vỹ mẽ kãn. Ẽ hã mỹ ã pir mỹ mẽg tũ, ẽg tỹ nén ve ja ti, ã tỹ Jerusalém kã nĩ (hã) ra?" he tóg ti mỹ. <sup>19</sup> Kĩ tóg ag mỹ: "ne nẽ?" he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: "Jesus ti," he mũ. "Nazaré tá ke vẽnħ. Topẽ vĩ tó tĩ vẽnħ. Ẽg tỹ nén han vãnħ hyn han ja tóg nĩgtĩ. Topẽ vĩ tó há han ja tóg nĩgtĩ, kỹ Topẽ vỹ ti mré han tĩ, milagre kar ti. Kĩ povo kar ag vỹ vég tĩ, kỹ tóg ẽg kar mỹ e tĩ. <sup>20</sup> Kĩ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag vỹ ti fẽg, ẽg pã'i kar ag, fóg tỹ pã'i tỹ ti tén jé, cruz to ti sa jé, hã kỹ tóg tũg mũ. <sup>21</sup> Ẽg tỹ ti ve kỹ ẽg tóg ti to: "ti hỹn ẽg povo tỹ Israel ag krenkren han ke mũ," he mũ vẽnħ. Hã ra tóg ter ja nĩ. Ẫri tóg kurã tãgtũ

han, ti ter kri,” he ag tóg, Jesus mý. <sup>22</sup> “Ký ěg kã ũ fag vỹ ěg mý nèn ũ tó gé, ký tóg ěg mý e tí gé. Kusã pẽ ki fag tóg ti kej ra mũjẽg. <sup>23</sup> Hã ra fag ti vэг tú nĩ, ti tỹ tá nỹ tú nĩn ký. Ký fag tóg: “nèn nẽ ve ěg,” he mũ gé. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã nẽji, ký tóg nẽji fag mý: “rĩr ti jẽ nĩ,” hé. <sup>24</sup> Ký ěg kã ũ ag vỹ ra mũ mũ, ti kej ra, ký ag tóg vэг mũ gé, fag tỹ nèn tó ja ti. Hã ra ag tóg ti vэг tú pẽ nĩ,” he ag tóg, Jesus mý, ag tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn ký.

<sup>25</sup> Ký ũ tỹ ag mré tí mũ ěn tóg ag mý: “ãjag tỹ ne jé vãsỹ Topẽ ví tó tí ag ví kri fi ja tú nĩ nẽ?” he mũ. “Křĩ tú ãjag nỹtĩ, to jykrén há han tú ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. <sup>26</sup> “Cristo vėsỹrénh ke vẽ, vėsỹrénh kar ký tóg tỹ ũn mág nĩnh mũ vãhã,” he tóg. <sup>27</sup> Ký tóg ag mý vėnh rá kãmén kãn mũ sir, Moisés tỹ rá ti, Topẽ ví tó tí ag kar tỹ rá ti, ag tỹ Jesus to rán ja ti.

<sup>28</sup> Ag mý kãmén tí ki tóg ěmã ěn tá jun mũ sir. Ag mré tá jun ký tóg mã ra tĩg mũ ve nĩ. <sup>29</sup> Ký ag tóg ti kógfyn mũ sir, ký ag tóg: “ěg mré nĩ,” he mũ. “Rãké tóg nỹ ha, kutyg ke rã tóg nỹ ha,” he ag tóg mũ sir. Ký tóg ag mré kãra rã mũ, ag mré nĩ jé. <sup>30</sup> Ký tóg ag mré jẽn ke mũ gé sir. Ag mré jẽn ke ký tóg pão mág mũ, ěmĩ ti. Ký tóg Topẽ mré ví mũ, kar tóg kupãn ký tỹ vėnh ken mũ. <sup>31</sup> Ký ag tóg ti ki kanhrãn mũ sir vãhã. Ti ve há han ag tóg mũ sir. Hã ra tóg ki tú nĩ ha, ti ve mãn tú ag tóg nĩ sir.

<sup>32</sup> Ký ag tóg jagnẽ mý: “ti tỹ ěg mré vėmén ký tóg ěg fe ki rã,” he mũ. “Ěg mý tóg ã to rán ja ěn kãmén kãn, ěg mũn ký. Hã ja vẽ,” he ag tóg mũ jagnẽ mý.

<sup>33</sup> Ký ag tóg vėsỹmér Jerusalém ra vỹnvỹn ke mũ sir. Tá ag tóg ũ tỹ 11 (ke) ag vэг mũ, ag mré ke ũ ag mré hã. <sup>34</sup> Hã ra ěn ag tóg ag mý: “ěg Senhor vỹ rĩr mãn,” he vén mũ. “Simão Pedro mý tóg vėnh ven, mýr, ha mẽ,” he ag tóg mũ sir. <sup>35</sup> Ký ag tóg ag mý: “hỹ, ti ve ěg ke gé,” he mũ gé. Ký ag tóg ag mý ãjag tỹ nèn ve ja ěn tó mũ sir, ag tỹ ãjag mũ ki ti ve ja ti, ti tỹ ag mý ěmĩ kupãn ja ti ke gé. “Hã ki ěg tóg ti ki kanhró nỹtĩ, ěmĩ kupãn ja ki,” he ag tóg mũ.

*Jesus tỹ vėnh kar ěn mý vėnh ven  
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23;  
Hk 1.6-8)*

<sup>36</sup> Ag tỹ ver tỹ vėmén nỹtĩ ra Jesus tóg ag mré jé mũ vãhã, ti tỹ hẽ tá kãrãnh ke tú nĩ ra. Ký tóg ag mý: “mý sér nỹtĩmnĩ,” he mũ. <sup>37</sup> Hã ra ag tóg jũrũnrũn ke mũ sir. Ti kamẽg ag tóg mũ. “Vėnh kuprĩg hỹn,” he ag tóg mũ, Jesus to. <sup>38</sup> Ký tóg ag mý: “ãjag ne tóg jũrũnrũn ke mũ’,” he mũ. ãjag tỹ ne jé: “vėnh kuprĩg hỹn,” he nẽ?” he tóg. <sup>39</sup> “Inh nĩgé ve ra, inh pẽn ve ra, inh hã vẽ,” he tóg. “Inh mẽgmẽ ra, ve há han ra. Vėnh kuprĩg pi(jé) fár nĩ’, ti pi(jé) kuka nĩ’. Inh fár ve ra, inh kuka ti,” he tóg. <sup>40</sup> Ví ký tóg ag mý ã nĩgé ven mũ, ã pẽn ke gé. <sup>41</sup> Hã ra tóg ver ag mý e tí, ag fe tỹ mřin ke pẽ han ký, ký tóg ver ag tỹ ki kagtĩg tí. Hã ký tóg ag mý: “mý ki vėjẽn tú?” he mũ. <sup>42</sup> Ký ag tóg ti mý pirã nĩm mũ, mýg mré. <sup>43</sup> Ký tóg mãn ký ko mũ, ag rĩnve.

<sup>44</sup> Ký tóg ag mý: “hã tó ja inh nĩ, ãjag mý, iser to hã, isỹ ãjag mré nĩgnĩn kã,” he mũ. “Vãhã sóg ve kãn ja nĩgtĩ, ag tỹ iso nèn rán ja ti, Moisés ti, ti tỹ ãjag mý vėnh jykre nĩm jan ki, kar ký Topẽ ví tó tí ag kar tỹ nèn rán ja ki ke gé, Topẽ to jãn ki ke gé. Sỹ nèn ven jan hã vẽ,” he tóg, ã mré mũ tí ag mý. <sup>45</sup> Ký tóg ag mý kãmén há han mũ sir, hã ký ag tóg ti to nèn rán ja ki kanhrãn kãn mũ sir, to jykrén há han ag tóg mũ sir, ti tỹ ag nĩgrẽg róm ký. <sup>46</sup> Ký tóg ag mý: “tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Hã ký Cristo vỹ vėsỹrénh, ký tóg rĩr mãn gé, ã ter kar ký, kurã tãgtũ tũg ký. Tag ve kãn sóg huri,” he tóg. <sup>47</sup> “Ký tóg rán ký nĩ gé, ũ ag tỹ vėnh kar mý inh kãmén ke ti. Inh jijin tó jé ag tóg ke mũ, ag tỹ vėnh kar mý: “ãjag jykre si tovãnh ra,” henh ken ký, ũ tỹ inh ví tó tí ag. “Tovãnh ký Topẽ tóg ãjag mý vėnh pãte fón ke mũ, ãjag tỹ ti ví mřanh ja ti,” he jé ag tóg ke gé. Povo kar mý ag tóg tónh ke mũ, hã ra ag tóg tag ki tó vén ke mũ, Jerusalém ki. ãjag to ken hã vẽ. Inh kãmén jé ãjag tóg ke mũ. <sup>48</sup> Ve kãn ãjag tóg mýr, hã ký ãjag tóg tónh ke mũ. <sup>49</sup> Ha mẽ, inh panh vỹ ãjag mý nèn ũ tó ja nĩ, ãjag tỹ venh ken jé. Ěn jẽnẽ jé sóg ke mũ ãjag mý. Hã ký tag ki nỹtĩmnĩ ver, cidade tỹ Jerusalém tag ki. Hẽn ra mũ tũg nĩ. Vãhã ãjag tóg venh ke mũ, inh panh tỹ ãjag mý ũn tó ja ti, hã vỹ: ti kuprĩg, he mũ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mũ, ũ tỹ ãjag tar han ke ti,” he tóg, Jesus ti.



*Jesus tỹ kanhkã ra tỹ  
(Mc 16.19-20; Hk 1.9-11)*

<sup>50</sup> Kỹ tóg ag jãmĩ tĩ mũ, ãmã tỹ Betânia ra. Tá tóg ã nĩgẽ tỹ ag kri ven mũ. Kỹ tóg ag mũ vĩ há han mũ sir. <sup>51</sup> Ag mũ vĩ há han kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ, kanhkã ra tãpry tóg mũ. <sup>52</sup> Kỹ ag tóg ti to: “Topẽ vĩ tỹ ti nĩ,” he mũ sir. Kỹ ag tóg Jerusalém ra kãmũ mãn mũ, vễsỹkã. Ag mũ tóg sér pẽ tĩ vãhã. <sup>53</sup> Kurã kar ki ag tóg Topẽ jo ãn ra mũ tĩ, tá Topẽ to vĩ há han jé, ti mũ nén ã há kar tó jé, ti tỹ ag mũ sér tĩn kỹ.  
Hã vễ.

## JOÃO TÏ RÁ

### *Topě tÏ ã vÏ tÏ nén ũ kar han*

<sup>1</sup> Topě tÏ nén ũ kar han ja tÏg ki tóg nÏ ja nÏ, ěg tÏ ũ to: “Topě vÏ,” he mÏ ěn ti, hã to ěg: Jesus, he mÏ. Topě mré tóg nÏ. Topě vÏ tÏ ti nÏ gé. <sup>2</sup> Topě tÏ nén (ũ) kar han tÏg ki tóg Topě mré nÏ nÏ. <sup>3</sup> Ti hã tigrÏn tóg nén ũ kar han, Topě ti, ěg tÏ ũ to: “Topě vÏ,” he mÏ ěn tugnÏn. Ā pir mÏ Topě tóg nén ũ han tÏ nÏ, ti hã mré tóg nén kar han kãn. <sup>4</sup> ěg tÏ ũ to: “Topě vÏ,” he mu ěn vÏ rÏr nÏ, hã kÏ tóg ěg rÏnrÏr han mÏ gé. Jęngrē ri ke ti nÏ, ũ tÏ ěg rÏnrÏr han mÏ ěn ti. Ti tÏ ěg kanhrãn to ken hã vĕ. <sup>5</sup> Ũn jykre pãno ag vÏ ũ tÏ kuty mÏ mÏ ěn ag ri ke nÏtÏ. Hã ra tóg ěg mÏ jęngrē ri ke nÏ, ěg tÏ ũ to: “Topě vÏ,” he mÏ ěn ti. KÏ Nén-Kórég vÏ ti tÏ tÏ' he han sór ja nÏ, hã ra tóg ti tÏ hĕ ri ke ja tÏ nÏ.

<sup>6</sup> KÏ kejĕn Topě tóg ěprã ke ũ jĕnĕ, ti jiji hã vÏ: João, he mÏ. <sup>7</sup> Ti mÏ tóg: “ag mÏ ũ tÏ ag mÏ jęngrē hen mÏ ěn kãmĕn” he ja nÏ, hã kÏ tóg ke mÏ, ag kar tÏ ti vÏ mĕ jĕ, ag tÏ ti vÏ kri fi jĕ. <sup>8</sup> João pi(jĕ) ěg mÏ jęngrē han ja nÏ'. Ti tÏ ěg mÏ: “ěn hã vĕ,” hĕnh kãtĭg ja vĕ, ũ tÏ ěg mÏ jęngrē han mÏ ěn to, hã vÏ: Jesus, he mÏ. <sup>9</sup> Jęngrē pĕ ěn hã vĕ. ěprã tóg jun, ti tÏ ěg kanhrãn jĕ, ěprã ke kar, ũ tÏ ěg ki jęngrĕg pĕ han mÏ ěn ti.

<sup>10</sup> Ga han tóg, ũ tÏ ěg mÏ jęngrē han mÏ ěn ti, kÏ tóg ěg mré ga kri tĭnh kãtĭg gé, ga han kar kÏ. Hã ra ag tóg ti ki kanhrãn ja tÏ nÏ, ěprã ke ag. <sup>11</sup> Ā povo kar mÏ tóg tĭg ja nÏ, hã ra ti mrĕ ke ag pi(jĕ) ti ki ge sór ja nĭgtĭ'. <sup>12</sup> Ũ ag tóg hã ra ti ki ge mÏ. En ag to tóg: “Topě krĕ,” he mÏ, ũ tÏ ti ki ge kÏ nÏtĭ tãvĭ ag to. <sup>13</sup> Ti ki ge kÏ nÏtĭ tigrÏn ěg hã vÏ tÏ ti krĕ nÏtĭ. ěg mur tigrÏn ěg tóg ver tÏ ti krĕ tÏ nÏtĭ. ěg panh tÏ ěg mÏnh fi mrĕ nÏ tigrÏn ěg tóg mur mÏ gé. Topě tÏ ěg han mãn tigrÏn ěg tóg tÏ ti krĕ nÏtĭ jãvo.

<sup>14</sup> ěg tÏ ũ to: “Topě vÏ,” he mÏ ěn vÏ ěg ri ke mur, kÏ tóg tÏ ěprã ke jĕ sir. ěg mrĕ tóg tĭg ja nĭgtĭ. Há kÏ sóg ti vĕ. Pã'i mág vÏ tÏ ti nÏ, ũn tar, tag ve inh. ěg to há pĕ tãvĭ ti nÏ, kÏ

tóg ki hã tó ti gé. Topě kósin pir vĕ, kÏ Topě vÏ ti mÏ: “ũn mág vÏ tÏ ã nÏ,” hé, ti jóg ti.

<sup>15</sup> João vÏ ti kãmĕn ja nÏ gé. Ti kãmĕn há han tóg, kÏ tóg: “inh nón kãtĭ mÏ ěn vÏ inh kãfór nÏ,” he ja nÏ. “Inh nón kãtĭg jĕ tóg ke mÏ, hã ra tóg tÏ ijo ke nÏ. ěn tó inh huri ãjag mÏ. Ti hã vĕ,” he ja tóg nÏ, João ti, Jesus to.

<sup>16</sup> ěg to hã tãvĭ tóg nÏ, hã kÏ tóg mÏ nén ũ ha kar han, ěg jagãgtãn kÏ. ěg jagãgtãn tag tovãnh ke tÏ pĕ tóg nÏ. <sup>17</sup> Moisés vÏ ěg mÏ Topě tÏ ěg jyvĕn mÏ ěn tó ja nĭgtĭ, ěg tÏ ti vÏ ki króm jĕ, kÏ Jesus tóg ěg mÏ: “Topě vÏ ãjag mÏ vĕnh pãte fón sór mÏ, ti tÏ ãjag to há nÏn kÏ,” he mÏ. Ti hã ne ěg mÏ vĕnh vÏ sér ěn to mÏ'. <sup>18</sup> ěg pi(jĕ) Topě vég tĭ'. KÏ ěg kãmĭ ũ vÏ ti ve ja tÏ nÏ gé. Ti kósin pir hã vÏ ěg mÏ ti kãmĕn tĭ, ti hã vÏ ã jóg mrĕ nÏ nÏ, Topě mrĕ. Ti hã vÏ Topě ri ke nÏ. KÏ tóg ěg mÏ ã panh ti kãmĕn tĭ, Topě kósin ti, Jesus ti.

### *João Batista tÏ Jesus kãmĕn.*

*(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)*

<sup>19</sup> Kejĕn Judeu ag pã'i ag vÏ João mÏ vĕnh vÏ jĕnĕg mÏ. Jerusalém tá ag nÏtĭ, pã'i ag, Topě tÏ ki rÏr tĭ, Levi krĕ'krĕ ag ke gé. Ag João mÏ vĕnh vÏ jĕnĕ kÏ ag tóg mÏ: “ũ nÏ tÏ nÏ?” he mÏ. <sup>20</sup> KÏ tóg ag mÏ: “inh pi(jĕ) tÏ Cristo nÏ',” he mÏ. Tó há han tóg, ag mÏ.

<sup>21</sup> KÏ ag tóg ti mÏ: “kÏ ã hÏn tÏ ũ nÏ?” he mÏ. “Ā mÏ tÏ Elias nÏ'?” he ag tóg ti mÏ. Hã ra tóg ag mÏ: “vó” he mÏ gé.

KÏ ag tóg ti mÏ: “Topě vÏ tó tĭ ũ nĕji kãtĭg ke mÏ gé. Ti hã mÏ tÏ ã nÏ?” he mÏ. Hã ra tóg: “vó,” he mÏ gé.

<sup>22</sup> KÏ ag tóg ti mÏ: “ũ nÏ tÏ ã nÏ, ge kÏ?” he mÏ. “Pã'i ag vÏ ěg jĕgnĕ, ěg tÏ ã ki jĕmĕ jĕ. ěg hÏn ne tónh ke mÏ, ag mÏ?” he ag tóg mÏ. “Vĕso ã hĕri ke ti?” he ag tóg mÏ, João mÏ.

<sup>23</sup> KÏ João vÏ ag mÏ vĕnh kãmĕn mÏ. Ā to nén rán kÏ nÏ ěn tó tóg mÏ, hã vÏ: “ũ tÏ ěmã tÏg ja tá jĕ kÏ vĕnh kar mÏ Topě jykre kãmĕn mÏ ěn vÏ tÏ inh nÏ,” he mÏ. “Ũ tÏ vĕnh kar mÏ: “ěg Senhor japry kure ra, ti jamÏn kurynh ra, ti tÏ jagma tĭg há han jĕ, he tĭ ěn vÏ tÏ inh nÏ. Isaías tÏ inh kãmĕn hã vĕ,” he tóg, João ti.

<sup>24</sup> Jãvo ũ tÏ ti ki jĕmĕg mÏ ag vÏ tÏ Fariseu ag mrĕ ke nÏtĭ. <sup>25</sup> KÏ ag tóg ti mÏ: “ã tÏ hĕ ri ken kÏ ag kygpe sór nĕ, ã tÏ tÏ Cristo tÏ

hã ra?” he mũ. “Inh pi(jê) tỹ Elias nĩ’, he ã tóg tĩ. Inh pi(jê) tỹ Topê ví tó tĩ ên nĩ’, êg tỹ ùn kãtĩg jãvãnh mũ ên, he ã tóg tĩ, hã ra ã tóg ag kygpég tĩ,” he ag tóg mũ, João mỹ. <sup>26</sup> Kĩ tóg ag mỹ: “goj tỹ sóg ag kygpég tĩ,” he mũ. “Hã ra ù tóg ãjag kãmĩ tĩ mũ ha, ãjag tỹ ùn ki kagtĩg ù. <sup>27</sup> Ên vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, hã ra tóg inh kãfór nĩ. Sỹ ti camarada nĩnh ke vê vê, sỹ ti pên né kunũnh ke vê vê, ti pên to ró ti. Hã ra sóg tỹ ti krêm ke pê jê,” he tóg, João ti

<sup>28</sup> Kĩ ag tóg mũ mũ, ti ví mẽ kar kỹ. Cidade tỹ Betânia tá ag tóg ti venh kãmũ ja nĩgtĩ, Fariseu ag, João ti, Jordão mã tá. Tá tóg ag kygpég jê nĩ, João ti.

*Jesus tỹ tỹ êg tỹ Topê mỹ êg mēg tãnh ên ri ke*

<sup>29</sup> Tỹ vaj kỹ João vỹ Jesus vég mũ sir. João tá tóg jun mũ, Jesus ti. Kỹ João tóg ti to: “ti hã vê,” he mũ. “Êg tỹ Topê mỹ êg mēg tỹ carneiro krê tãnh ên ri ke ti nĩ, cordeiro ên ti. Ti hã vỹ êg kar tỹ Topê ví mranh jagfy ter ke mũ,” he tóg. <sup>30</sup> “Sỹ ùn kãmén mũ ên hã vê. Û tỹ ijo jê mũ vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, he ja inh nĩ ti to. Inh kãfór ti nĩ, ti tỹ inh jo ke nĩn kỹ, he ja inh nĩ. <sup>31</sup> Inh pi(jé) ti ki kanhró ja nĩ’, hã ra sóg goj tỹ vènh kar ag kygpé, ag tỹ ti ki kanhrãn kãn jé, povo tỹ Israel ag kar,” he tóg, João ti

<sup>32</sup> Kỹ tóg: “Topê kuprĩg ve inh,” he mũ gé. “Kanhkã tá kãkutê kỹ tóg ti krĩ kri nĩ nĩ. Tỹ sórãg ve ti nĩ, Topê kuprĩg ti, ti tỹ ti krĩ kri nĩn kỹ. <sup>33</sup> Inh pi(jé) Jesus ki kanhró nĩ vê’. Hã ra Topê tóg inh mỹ: ha ag kygpenh tĩg,” he ja nĩgtĩ, kỹ tóg inh mỹ: “ã tỹ inh kuprĩg ve kỹ ã tóg ti ki kanhró nĩnh mũ,” he ja nĩ gé. “Kanhkã tá kãkutê kỹ tóg ag kã ùn pĩr kri nĩnh mũ. Ti tỹ ùn kri nĩ mũ ên vỹ inh kuprĩg tỹ ag kygpenh ke mũ,” he ja tóg nĩ inh mỹ, Topê ti. <sup>34</sup> Tag ve inh, hã kỹ sóg ãjag mỹ: ti hã vỹ tỹ Topê kósin nĩ, he mũ” he tóg, João ti. Ti tỹ Jesus kãmén hã vê.

*Jesus tỹ ã mrê mũ tĩ ag jé prêr*

<sup>35</sup> Tỹ vaj kỹ João vỹ ã mrê mũ tĩ régre ag mré vēmén jê nĩ. <sup>36</sup> Kỹ tóg Jesus tỹ mĩ tĩg vég mũ, kỹ tóg ag mỹ: “Topê tũ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Êg tỹ Topê mỹ êg mēg tỹ cordeiro tãnh tĩ ên ri ke ti nĩ,” he tóg, João ti.

<sup>37</sup> Ag tỹ ti ví tag mẽ kỹ ag tóg Jesus nón mũ mũ. <sup>38</sup> Kỹ Jesus vỹ ag vég mũ, ag tỹ ti nón mũ ti. Kỹ tóg ag mỹ: “ne nê?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã hê tá êmã nĩ?” he mũ. <sup>39</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “mũ jé ha, inh mrê, ãjag tỹ inh jamã ven jé,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mrê mũ mũ sir. Ti mré ag kurã ên tũg mũ. Rã ké ti nỹ ha, ag tỹ ti mrê mũ kri, 4 horas hỹn hên ri ke mũn.

<sup>40</sup> Ti mré mũ ag kã ù vỹ tỹ André nĩ, ù tỹ João tỹ Jesus tó ja ên mēg mũ ag kã ù, hã vỹ: Simão Pedro jãvy, he mũ, André ti, Jesus mrê vēmén tĩ ên ag kã ù ti. <sup>41</sup> Ên tóg tá kãtĩg, kỹ tóg vēsỹmér ã kãke tỹ Simão Pedro venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Messias ve inh,” he mũ. “Messias,” he ag tóg tĩ, Topê tỹ ùn jênênh ke ên to, Cristo to. <sup>42</sup> André tỹ ti mỹ Jesus tó kỹ tóg ti mré ti venh tĩ mũ. Kỹ Jesus vỹ ti ki êvãnh mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Simão vỹ tỹ ã nĩ, João kósin,” he mũ. “Sỹ ã jyjn mãn ke vê, hã vỹ: Cefas, he mũ,” he tóg, Jesus ti. Cefas to ken hã vê, hã vỹ: Pedro, he mũ, hã vỹ: pãró, he mũ, êg ví ki.

*Jesus tỹ Filipe mré Natanael jé prêr*

<sup>43</sup> Tỹ vaj kỹ Jesus vỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg sór mũ. ã tĩg ke jo tóg Filipe kato tẽ mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. Kỹ tóg tĩ mũ. <sup>44</sup> Hã ra Filipe vỹ tỹ Betsaida tá ke nĩ, André mré Pedro jamã ên tá ke. <sup>45</sup> Kỹ Filipe vỹ Natanael venh tĩ mũ, ti mỹ Jesus kãmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “Cristo ve inh huri,” he mũ. “Moisés vỹ ti kãtĩg ke rán ja nĩ, Topê ví tó tĩ ag ke gé. Jesus to ken hã vê, Nazaré tá ke ên to ken hã vê, José kósin ên ti. Ti hã vỹ tỹ Cristo nĩ,” he tóg, Filipe ti, Natanael mỹ. <sup>46</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra sóg Nazaré tá ùn há ve ja tũ nĩ ver,” he mũ. Hã ra Filipe tóg ti mỹ: “ge ra ti venh kãtĩg,” he mũ. Kỹ tóg ti mré tĩ mũ.

<sup>47</sup> Ag tỹ Jesus tá junjun mũ ra Jesus tóg Natanael kãmén mũ, ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ. “Û tỹ tá kãtĩ mũ ên ve ra,” he tóg. “Israel krê krê pê vê,” he tóg. “ùn há vỹ tỹ ti nĩ, ón vãnh ti nĩ,” he tóg. <sup>48</sup> Hã ra Natanael vỹ Jesus tỹ ã to ví tag mẽg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ inh ki kanhró nĩ?” he mũ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Filipe tỹ ã jé prêr to hã sóg ã vé,” he mũ. “Ã tỹ ka krêm jê kỹ sóg ã vé, ka tỹ figueira ên krêm,” he tóg,” he tóg. Jesus ti.

<sup>49</sup> Kÿ Natanael tóg Jesus mÿ: “mê!,” he mÿ. “Topê kósin vÿ tÿ ã nÿ,” he tóg. “Ëg povo tÿ Israel kri pã'i vÿ tÿ ã nÿ,” he tóg.

<sup>50</sup> Kÿ Jesus tóg: “isÿ ã mÿ: ã ve ja inh nÿ, ã tÿ ka krêm jê ra, hen kÿ tóg ã mÿ e tÿ, kÿ ã tóg inh vÿ kri fi sór mÿ,” he mÿ. “Hã ra tóg ver tÿ nén ù tÿ nÿ, sÿ ã ve ja tag ti. Isÿ kar kÿ nén han ke vÿ ã mÿ e pẽ tâvÿ tÿnh mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, Jesus ti. <sup>51</sup> “Ha vé, ki hã sóg tónh ke mÿ, ha mẽ. Kanhkã nor kÿ nÿ ve jé ãjag tóg ke mÿ. Tá ãjag tóg Topê tÿ jêgnê jafã ag venh ke mÿ gé. Kanhkã tá ag kãrenh ke mÿ, iso, kÿ ag ra mÿ mãn ke mÿ gé. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nÿ mÿr,” he tóg, Jesus ti.

## 2

### *Jesus tÿ vênh prÿg venh tÿ*

<sup>1</sup> Kurã tâgtÿ tÿg kÿ ù tóg vênh prÿg han mÿ êmã tÿ Caná tá, ga tÿ Galiléia tá. Jesus mÿnh fi vÿ venh tÿg ja nÿ. <sup>2</sup> Kÿ ag tóg Jesus mÿ tó mÿ gé, ti tÿ festa venh kãtÿg jé, ti mré mÿ tÿ ag mré. <sup>3</sup> Ag tÿ tá nÿtÿ ra vãhã vinho tóg tÿ he mÿ. Kÿ Jesus mÿnh fi tóg ti mÿ: “vinho hur tÿg,” he mÿ. <sup>4</sup> Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “toreg', mÿnh!,” he mÿ. “Inh mré ke tÿ vê, ã tÿ inh mÿ nén tó mÿ tag ti,” he tóg, Jesus ti, ã mÿnh fi mÿ. <sup>5</sup> Hã ra fi tóg ù tÿ festa ki rÿr tÿ ag mÿ: “ti tÿ ãjag mÿ nén ù tó kÿ han nÿ,” he mÿ.

<sup>6</sup> Hã ra goj né mág tÿ 6 (ke) vÿ tá nÿtÿ, pó tÿ goj hé mág. Éhé ti nÿtÿ, balde fór tÿ 10 (ke) tÿ ãg tóg ùn pÿr fãñ tÿ. Judeu ag vÿ vênh kygpe e han tÿ, ag tÿ Topê mÿ há nÿtÿ jé. Ag jykre hã vê. Ag tÿ vênh kygpe hã jé tóg tá nÿtÿ, goj nén ti. <sup>7</sup> Kÿ Jesus tóg festa ki rÿr tÿ ag mÿ: “goj né êñ fónfãñ, goj run kÿ,” he mÿ. Kÿ ag tóg ke mÿ. Fónfãñ kãn ag tóg mÿ. <sup>8</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “goj tag tÿ festa to pã'i mÿ ven,” he mÿ. Kÿ ag tóg ke mÿ. <sup>9</sup> Kÿ tóg kron mÿ, festa to pã'i êñ ti. Hã ra tóg tÿ vinho nÿ sir, ag tÿ run ja ti. Hã ra tóg ki kagtÿg nÿ, festa to pã'i ti. Û tÿ festa ki rÿr tÿ ag hã vÿ ki kanhró nÿtÿ, pã'i êñ krêm ke ag.

Pã'i tÿ vinho hã êñ kron kÿ tóg ùn prÿg mÿ êñ jé prêr mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: <sup>10</sup> “vênh jykre vênhmÿ han ã,” he mÿ. “Ag tÿ kronkron vén kÿ ã tóg ag mÿ vinho há tâvÿ nÿm ke mÿ vê, kar kÿ vinho pãgsÿ vÿ há nÿ vê. Jãvo ã tóg ag mÿ vinho pãgsÿ êñ nÿm vén, kÿ

ã tóg vinho há pẽ tag nÿm sór mÿ ha vãhã,” he tóg, festa to pã'i ti, ùn prÿg mÿ êñ mÿ. Hã ra tóg ki kagtÿg nÿ, Jesus tÿ goj tÿ vinho há êñ han mÿ ti, há kÿ tóg ti mÿ e tÿ, ti tÿ festa kÿju ki vinho há ven sór kÿ.

<sup>11</sup> Jesus tÿ êmã tÿ Caná tá nén han mÿn hã vê, Galiléia tá. Ëg tÿ nén han ki kagtÿg hÿn han tóg tÿ, kÿ tóg tag han vén. Ti tÿ nén han mÿ ki ãg tóg ti jykre tar ki kanhró nÿtÿ sir. Hã kÿ ag tóg ti ki ge mÿ sir, ti mré mÿ tÿ ag, ag tÿ ti jykre tar êñ ven kÿ.

<sup>12</sup> Kar kÿ Jesus vÿ cidade tÿ Cafarnaum ra tÿ mÿ, ti mÿnh fi mré, ti jãvy ag mré hã, ti mré mÿ tÿ ag mré ke gé. Tá ag tóg nÿtÿg mág sÿ han.

### *Jesus tÿ Topê jo ãn ra tÿ*

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

<sup>13</sup> Êñ kã Judeu ag festa tÿ Páscoa vÿ kakó nÿ ha Kÿ Jesus vÿ cidade tÿ Jerusalém ra tÿ mÿ, ti mré mÿ ti ag mré. <sup>14</sup> Ti tÿ Topê jo ãn tá jun kÿ tóg ù tÿ boi vender he tÿ ag vég mÿ, carneiro vender he tÿ ag ke gé sórãg vender he tÿ ag ke gé. Topê jo ãn krêm ag tóg ãjag negócio hÿn han tÿ. Kar kÿ ù ag tóg tá nÿtÿ gé jãnkamy trocar he tÿ ag. <sup>15</sup> Jesus tÿ ag ve kÿ tóg ti mÿ e tÿ, ag tÿ Topê jo ãn kavénh mÿn kÿ. Hã kÿ tóg mrãn ke jafã fy tÿ ag mrãnmrãn jafã han mÿ. Êñ vÿn kÿ tóg ag pan mÿ, Topê jo ãn kãtã, carneiro ti ke gé, boi ti ke gé. Û tÿ jãnkamy trocar he tÿ ag jãnkamy êñ vãm tóg mÿ gé, êprã, kÿ tóg ag mesa tÿ kréj ke mÿ gé. <sup>16</sup> Û tÿ sórãg vender he tÿ ag mÿ tóg: “ãjag tÿ ma mÿjêg,” he mÿ. “Inh panh jo ãn krêm negócio han sór tÿg nÿ. Bodega pijê', inh panh jo ãn ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>17</sup> Ti mré mÿ tÿ ag tÿ tag ve kÿ ag tóg ti to rán kÿ nÿ êñ mÿ êkrég mÿ, ha mẽ: “ã ãn tóg inh mÿ sÿnvÿ jê, kÿ tóg inh mÿ e tÿ, ag tÿn kavénh kÿ. Tag tÿgrÿn ag tóg inh krÿ rÿ han mÿ, kÿ tóg kejêñ isén ke mÿ sir, inh kri rÿ ti, ha vemnÿ,” he tóg, Topê vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki, Jesus to.

<sup>18</sup> Kÿ Judeu ag pã'i ag vÿ Jesus tÿ ag pan mÿ vég mÿ gé. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tÿ hê ri ke nê?” he mÿ. “Û nÿ hÿn ã mÿ: tag han nÿ, hé? Milagre ù han nÿ, ãg tÿ ù tÿ ã jêñêg mÿ ki kanhrãn jé,” he ag tóg mÿ, pã'i ag, Jesus mÿ.

19 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ Topê jo ãn tag kókén kÿ sóg ti jêgja ki ù han mǎn ke mÿ, kurã tâgtÿ ki, ha vemní,” he mÿ. 20 Kÿ tóg ag mÿ e tÿ. “Û tÿ Topê jo ãn tag han mÿ ag vÿ ano tÿ 46 (ke) ki rãnrãj kÿ ti han. Jãvo ã mÿ kurã tâgtÿ ki ti han sór mÿ', in ti'?” he ag tóg mÿ, Jesus mÿ, pã'i ag. 21 Hã ra Jesus tóg ag mÿ ã ter ke tó ja nĩgtĩ, vènh kãmén ja ti nĩgtĩ, ti tÿ vèsò: “Topê jo ãn ri ke inh nĩ,” hen kÿ. 22 Ti tÿ kejèn ã ter kar kÿ rĩr mǎn kÿ ti mré mÿ tĩ ag tóg ti vĩ tag ki êkrén kÿ ki kanhrãn mÿ, kÿ ag tóg Topê vĩ ki rán kÿ nĩ ên to jykrén há han mÿ vãhã, Jesus vĩ to ke gé, kÿ ag tóg ti ki ge há han mÿ ha.

### *Jesus tÿ vènh kar ki kanhró*

23 Kÿ ù tÿ hèn ri ke ag vÿ Jesus ki ge mÿ, ti tÿ Jerusalém tá nĩn kÿ, festa tÿ Páscoa ên kã. Ag tÿ ti tÿ nén han mÿ ve kÿ ag tóg ti ki ge mÿ. Milagre hyn han tóg tĩ. 24 Hã ra tóg ag jykre ki kanhró nĩ, ù tÿ ón kÿ ti ki ge mÿ ag jykre ki. Ón kÿ ag tóg ti ki ge mÿ, hã kÿ ag tóg ti ki fe tũ nÿtĩ sir. 25 Kÿ ù tÿ ti mÿ: “ù ên jykre vÿ ge nĩ,” hen kÿ tóg: “hÿ, ki kanhró inh nĩ,” he tĩ. Vèsóg ki tóg ag jykre ki kanhró nĩgtĩ.

## 3

### *Nicodemos tÿ Jesus mré vémén*

1 Ên kã ù tóg nĩgtĩ, ti jijin hã vÿ: Nicodemos, he mÿ. Judeu ag pã'i ù vè, Fariseu ù vè. 2 Ên vÿ Jesus ve sór mÿ, kÿ tóg kuty ra ti venh tĩ mÿ, ti mré vémén jé. Kÿ tóg ti mÿ: “Topê vÿ ã jènê, tag ki kanhró êg tóg nÿtĩ,” he mÿ. “Topê tÿ êg mÿ ùn jènê vÿ tÿ ã nĩ, hã kÿ ã tóg êg tÿ nén han vãnh ên hyn han tĩ. Topê tÿ ã mré han tũ nĩ ra ã tóg ã tÿ han mÿ tag ki kagtĩg nĩnh mÿ vè,” he tóg, Nicodemos ti, Jesus mÿ.

3 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “sÿ ã mÿ tag kãmén ke vè, ha mē,” he mÿ. “Ûn mur mǎn kÿ nÿtĩ ag hã vÿ Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke mÿ, ag tâvĩ. Kĩ hã sóg tó mÿ mÿr,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ.

4 Kÿ Nicodemos tóg ti mÿ: “kÿ ùn sanh hÿn hẽ ri kenh mÿ, ti mur mǎn jé?” he mÿ. “Ti mÿ vèsĩ han ki kanhró nĩ, kÿn mÿ ã mÿnh fi nug ki rã mǎn kÿ mur mǎn ke mÿ?” he tóg, Nicodemos ti.

5-6 Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “vó,” he mÿ. “Êprã ke ag krẽ vÿ tÿ êprã ke nÿtĩ, ag mÿnh fag ri ke, Jãvo Topê kuprĩg tÿ ù han kÿ tóg Topê kuprĩg tÿ jagrẽ nĩ. Mur mǎn to ken hã vè, hã vÿ: inh ki rã, he mÿ, hã vÿ: mur mǎn, he mÿ. Goj tÿ ke vè, Topê kuprĩg tÿ ke vè gé. Û tÿ gen kÿ mur mǎn ja tũ nĩn kÿ tóg Topê tÿ tÿ êg pã'i nĩ venh ke tũ pẽ nĩ. 7 Hã ra tóg ã mÿ e tÿ, sÿ ã mÿ: “mur mǎn jé ã tóg ke mÿ,” hen kÿ. 8 Kãka to jykrén nĩ. Ti tÿ mĩ tĩg sór mÿ ên mĩ tóg tĩ tĩ kãka ti. Ti tÿ krog he mÿ ên hã mēg êg tóg tĩ, hã ra êg tóg ti vég tũ nĩ, kÿ êg ti tÿ hẽ ra tĩg ke mÿ ki kagtĩg nÿtĩ, ti tÿ hẽ tá kãtĩg ên ti ke gé. Ge ti nĩgtĩ, Topê kuprĩg tÿ ùn han mǎn mÿ ag mré,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ. (Topê kuprĩg vég tũ êg tóg nĩgtĩ. Ha ra tóg êg mÿ ã jykre tãg nĩm, ti tÿ êg han mǎn kÿ. Hã kÿ Jesus tóg Nicodemos mÿ: “kãka ri ke nĩ,” he mÿ)

9 Kÿ Nicodemos tóg: “tag hÿn hẽ ri ke tĩ?” he mÿ. 10 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “Israel ag kanhrãn ã tóg tĩ, hã ra ã tóg sÿ ã mÿ nén tó mÿ tag ki kagtĩg nĩ,” he mÿ. 11 “Kĩ hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ã mÿ kãmén mÿ. Sÿ nén ù ki kanhrãn mÿ ên hã tó sóg tĩ. Isÿ nén ù ve ja ên hã kãmén sóg tĩ, hã ra ãjag tóg mē jãvãnh nÿtĩ. 12 Isÿ ãjag mÿ ga kri vènh jykre kãmén mÿ ra ãjag tóg jēmē sór tũ nĩgtĩ. Kÿ ãjag hÿn hẽ ri kenh ke mÿ', sÿ ãjag mÿ kanhkã tá vènh jykre kãmén kÿ?” he tóg. 13 “Ha vé, ãjag kãmĩ ù vÿ kanhkã ra tãpry tũ nĩ, tá vènh jykre ên ve jé. ãjag jãvo isóg tá kãkutē ja nĩ, hã kÿ sóg tó tĩ. Inh jamãn hã vè. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

14 “Moisés vÿ pÿn tÿ ka to sa ja nĩgtĩ, ga kórég ên tá. Pÿn tÿ ferro kusüg tÿ há ên tÿ tóg ka to sa ja nĩgtĩ. Tag ri ke han jé ag tóg ke mÿ, isÿ, isÿ tÿ êprã ke fi kósin nĩn kÿ. 15 Kÿ ù tÿ inh ki rãnh ke mÿ ên vÿ kren ke mÿ. Rĩr krÿg ja tũ ve jé tóg ke mÿ. Hã jé ag tóg ka to isanh ke mÿ. 16 Topê vÿ ga kri mÿ ag to há nĩ, hã kÿ tóg ã kósin pir fêg, vènh kar tÿ ti ki ge jé, ag tÿ tũ' he tũ nĩ jé, ag tÿ êg rĩr krÿg ja tũ ên ven jẽ. 17 Topê vÿ ã kósin jènê, ti tÿ êprã ke ag krenkren han jé. Ti pi(jé) sÿ ãjag vóg kónãn jé inh jènê,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mÿ.

18 “Û tÿ inh ki rãnh ke mÿ to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topê ti. Jãvo tóg ù tÿ inh ki ge tũ ên ag hã

to jũ nĩ isỹ tỹ ti kósin pir nĩn kỹ,” he tóg.

<sup>19</sup> “Topê tỹ ù tỹ inh ki ge tũ ag to jũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ga kri mũ ag kanhrãn sóg tĩ, hã ki sóg ag mỹ jẽngrẽ ri ke nĩ. Hã ra ag tóg mẽ sór tũ nĩgtĩ. Kutu mĩ ag tóg mũ sór mũ, jẽngrẽ tóg ag mỹ kórég nĩ, ag jykre pãno nĩn kỹ. <sup>20</sup> Û tỹ vẽnh jykre pãno han mũ kar vỹ kurã to kórég nỹtĩ, kỹ ag tóg kurã ki vẽnh ven sór tũ nĩ, vẽnh kar tỹ ag jykre pãno venh ha mẽ tĩn kỹ. <sup>21</sup> Û tỹ Topê vĩ ki króm mũ ag vỹ kurã ki vẽnh ven sór tĩ. Kurã tóg ag mỹ sér tĩ, vẽnh kar tỹ ag jykre hã ven jé. Topê vỹ ag tar han tĩ, ag tỹ nén ù há han jé. Hã ve jé ag tóg ke mũ, vẽnh kar ag,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mỹ. Ti tỹ ti mỹ Topê jykre kãmén ja hã vễ.

### *João Batista tỹ Jesus kãmén mãn*

<sup>22</sup> Ên kã kejẽn Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré ga tỹ Judéia ra tĩ mũ, kỹ ag tóg tá nỹtĩ, vẽnh kar kygpe kỹ. <sup>23</sup> Hã ra João vỹ ag kygpég mũ gé, ên kã, vãn h tỹ Enom tá, Salim tóg tá kakó nĩ. Tá goj vỹ éhé nĩ, hã kỹ tóg ag tỹ tá vẽn hmãn kỹ ag kygpég mũ, João ti. <sup>24</sup> Ên kã tóg ver se kỹ jé tũ nĩ, João ti.

<sup>25</sup> Kejẽn Judeu ù tóg tá nĩ gé, hã ra tóg João mré mũ tĩ ag vĩ kafãn mũ. “Goj tỹ ãg tóg Topê mỹ jãnhkri kỹ nĩgtĩ!,” he tóg mũ, ag mỹ, Judeu ên ti. Hã to ag tóg jagnẽ vĩ kafãn mũ. <sup>26</sup> Kỹ João mré mũ ag tóg João mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Û tỹ Jordão mãtã ã mré nĩ ja ên vỹ ag kygpég jé nĩ, ã tỹ ãg mỹ ùn kãmén ja ên ti. Hã ra vẽn kar vỹ ti mré mũ mũ ha, hã kỹ ag tóg ã venh kãmũ mãn tũ nĩ ha,” he ag tóg mũ, João mỹ, Jesus to. <sup>27</sup> Hã ra tóg ag mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. “Topê tỹ ãg mỹ ùn nĩm mũ ên hã vэг ãg tóg tĩ,” he tóg. <sup>28</sup> “Mĩ êkrén nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó ja ti, hã vỹ: inh pi (jé) tỹ Cristo nĩ,” he mũ. Sỹ ti jãmĩ tĩg ke hã jé tóg inh jẽnẽ, Topê ti, he ja sóg nĩ ãjag mỹ,” he tóg, João ti. <sup>29</sup> “Vẽn prũg to jykren nĩ. Ûn prũg mũ hã vỹ ã prũ ke fi mré nĩ nĩ. Ti régre tóg hã ra ti rã hã jé, ùn prũg mũ ên rã hã, kỹ tóg ti vĩ mẽg mũ, hã ra tóg ti mỹ mẽ sér pẽ tĩ, ti, vĩ ti. Ge ti nĩ, inh mré. Inh mỹ tóg sér tĩ, vẽn kar tỹ ti mré mũn kỹ, ti tỹ ùn prũg mũ ri ke nĩn kỹ, Jesus ti. <sup>30</sup> Ûn e tỹ ti mré mũn kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg tỹ ùn mág nĩnh mũ ha. Hã ra sóg tỹ nén ù tũ nĩnh ha,” he tóg, João ti.

### *Jesus tỹ kynhmỹ kãtĩ*

<sup>31</sup> “Ûn tỹ kynhmỹ kãtĩ mũ ên vỹ vẽn kar kafór nĩ. Êprã ke ag vỹ tỹ êprã ke nỹtĩ, kỹ ag tóg êprã ke jykre tỹ vémén tĩ. Û tỹ kanhkã tá kãtĩ mũ ên vỹ tỹ vẽn kar kri ke jé. <sup>32</sup> Kỹ tóg ã tỹ tá nén ve ja ên hã tó mũ, ã tỹ tá nén mẽ ja ên, hã ra ag tóg ti vĩ mẽ sór tũ nĩ. <sup>33</sup> Û tỹ ti vĩ mẽg mũ ag hã ra Topê to: “ki hã tóg tó tĩ,” he mũ. <sup>34</sup> Topê tỹ ùn jẽnẽg mũ ên vỹ ti vĩ kãmén mũ. Topê kuprĩg vỹ Jesus tar han mũ, ti tỹ tỹ ti jagrẽ pẽ nĩn kỹ, ti tỹ ti ve mág han kỹ. <sup>35</sup> Topê vỹ ã kósin to há tãvĩ nĩ, kỹ tóg ti mỹ nén (ũ) kar tovãnh, ti hã tỹ ki rĩr jé. <sup>36</sup> Hã kỹ ù tỹ ti kósin ki rã mũ vỹ ter mãn ke tũ nĩ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ. Û tỹ ti vĩ han sór tũ ên vỹ tag venh ke tũ pẽ nĩ, rĩr krỹg ja tũ tag ti. Topê vỹ ti vóg kónãn ke mũ, kỹ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, Topê tỹ ti vóg kónãn ke ti,” he tóg, João ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ Jesus kãmén jan hã vễ.

## 4

### *Jesus tỹ Samaria tá fi mré vémén mũ*

<sup>1</sup> Kỹ Fariseu ag vỹ mẽg mũ, ùn tỹ hẽn ri ke ag tỹ Jesus mré mũ ên ti. Ûn e ag kygpég tóg mũ gé, Jesus ti, João tỹ ùn kygpe ja ag kãfór. <sup>2</sup> Hã ra Jesus vỹ ag kygpe ja tũ nĩ. Ti mré mũ tĩ ag hã vỹ ag kygpe ja nĩgtĩ. <sup>3</sup> Kỹ Jesus tóg mẽg mũ, Fariseu ag tỹ ti tỹ tỹ ùn mág nĩ mẽ ja ti, hã kỹ tóg ga tỹ Judéia tá kãkutẽ kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. <sup>4</sup> Galiléia ra tĩg jé tóg ver ga tỹ Samaria fĩn rãm mũ. <sup>5</sup> Fĩn rãm kỹ tóg Samaria tá cidade ù tá jun mũ, hã vỹ: Sicar, he mũ. Tán kakó nĩ, Israel jóg'jóg ve tỹ Jacó japỹ ja ti. Êpỹ ên fi ja tóg nĩ, ã kósin tỹ José mỹ, Jacó ti. <sup>6</sup> Kỹ Jacó tỹ poço vỹ tá nĩ gé. Jesus tỹ poço ên tá jun kỹ tóg tá vẽn h kãn kỹ nĩ nĩ, poço ên rã hã. Rã tỹ ãg nĩno kã sa ra ke ja vễ.

<sup>7</sup> Jesus tỹ tá nĩn kỹ ùn tỹtã fi vỹ tá jun mũ, Samaria tá ke ù fi. Goj run jé fi tóg kãtĩ mũ. Kỹ Jesus vỹ fi mỹ: “inh mỹ goj jun, sỹ kron jé,” he mũ. <sup>8</sup> Ti mré mũ tĩ ag vỹ tá tũgtũ nỹtĩ, ã pir mỹ tóg tá nĩ nĩ, Jesus ti. Cidade ra ag kagáv, vễjẽn comprar he jé.

<sup>9</sup> Jesus tỹ fi mỹ goj to vĩn kỹ fi tóg ti mỹ: “Judeu vỹ tỹ ã nĩ, hã ra ã tóg inh mỹ goj to vĩ mũ,” he mũ, “isỹ tỹ Samaria tá ke nĩ ra,”

he fi tóg mũ, Jesus mý. Judeu ag vỹ Samaria tá ke ag to é he tĩ, hã kỹ fi tóg ti mý ke mũ.

<sup>10</sup> Kỹ Jesus tóg fi mý: “Topê tỹ ã mý nén han sór mũ tag ki kagtĩg ã nĩ ver,” he mũ. “Kỹ ã tóg inh ki kagtĩg nĩ gé. Ke tũ nĩ mũ ra ã tóg inh mý: “inh mý goj nĩm,” henh ke mũ vễ, kỹ sóg ã mý goj ror tỹ goj nĩm ke mũ vễ,” he tóg fi mý, Jesus ti.

<sup>11</sup> Kỹ fi tóg Jesus mý: “runja tũ ã nĩ,” he mũ, “kỹ ã hỹn hẽ ri kenh mũ, ã tỹ goj ror tỹ goj ên run jé? Téj jagy ti nĩ, poço ti,” he fi tóg ti mý. <sup>12</sup> “Ëg jóg'jóg ve tỹ Jacó vỹ poço tag han, kỹ ag tóg ti goj kron, ti krẽ ke gé, ti mễg ke gé. ã mý ti kãfór nĩ, hã kỹ ã mý goj ror tỹ goj run sór mũ?” he fi tóg mũ, Jesus mý.

<sup>13</sup> Kỹ Jesus tóg fi mý: “ã tỹ goj tag kron kỹ ã tóg kãnhmar kron măn sór mũ,” he mũ.

<sup>14</sup> “Isỹ ã mý goj nĩm kỹ ã tóg kron pir han kar kỹ há nĩ ha, kron măn sór ke tũ ã nĩ sir. ã kãki tóg goj ror han ke mũ, sỹ ã mý goj nĩm ke ti. Kỹ goj tag vỹ ã ter ke tũ han ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>15</sup> Kỹ fi tóg ti mý: “inh mý nĩm gé, goj tag ti,” he mũ. “Kỹ sóg tag ki run măn ke tũ nĩ ha, kỹ sóg kron sór măn ke tũ nĩ ha,” he fi tóg.

<sup>16</sup> Hã ra Jesus tóg fi mý: “kỹ ã mén jé prẽrnmĩ ge, ti mré inh venh kãtĩg nĩ,” he mũ fi mý. <sup>17</sup> “Hã ra sóg mén tũ nĩ,” he fi tóg. “Hỹ,” he tóg, Jesus ti. “Mẽn tũ ã nĩ, ki hã ã tóg tó mũ. <sup>18</sup> ã mén ag vỹ ù tỹ 5 (ke) ja nĩgtĩ, kỹ ã tỹ ùri ùn mré nĩ ên pi(jé) tỹ ã mén nĩ”. Ki hã ã tóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>19</sup> Kỹ fi tóg Jesus mý: “Topê vĩ tó jafã vỹ tỹ ã nĩ, vég isóg nĩ nĩ,” he mũ. “Kỹ inh mý tag tó, ha mẽ. Ëg jóg'jóg ve ag vỹ tag ki Topê mré vēmén tĩ ja nĩgtĩ, pãnónh tag kri, kỹ ã tóg ùri ke tĩ gé. <sup>20</sup> Hã ra tóg ãjag mý há tũ nĩ, tag, ãjag tỹ tỹ Judeu nỹtĩn kỹ. “Jerusalém tá ãg Topê mré vēmén ke mũ, Jerusalém tá ãg tóg ti mý: ùn mág vỹ tỹ ã nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. Ti hỹn hẽ tá há nĩ, ãg tỹ Topê mré vēmén ke ti?” he fi tóg, Jesus mý

<sup>21</sup> Hã ra Jesus tóg fi mý: “ha mẽ, sỹ ã mý nén kãmén ke ti,” he mũ. “Kãnhmar ãjag tóg pãnónh tag kri ãg jóg tỹ Topê mré vēmén măn ke tũ nĩ, kỹ ãg Jerusalém tá ti mré vēmén măn ke tũ nĩ gé. <sup>22</sup> Topê mré ãjag tóg vēmén sór ti, hã ra ãjag tóg ãjag tỹ ùn mré

vēmén mũ ki kagtĩg nỹtĩ. ãjag jãvo ãg tóg ti ki kanhró nỹtĩ, ù tỹ venh kar krenkren han ke ên tỹ tỹ Judeu krẽ'krẽ ag kã ù nĩn kỹ.

<sup>23</sup> Kãnhmar venh kar vỹ Topê mré vēmén há han ke mũ. Kakó ti nĩ ha, kurã tag. Kỹ ù tỹ ti mré vēmén mũ ag vỹ Topê kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ti mré vēmén há han ke mũ, ãg jóg mág mré. ù tỹ ge hã jãvãnh ti mũ, ãg jóg mág ti, ag tỹ ti mré vēmén jé, ti mý: “ùn mág vỹ tỹ ã nĩ,” he jé,” he tóg. <sup>24</sup> “Ëg pi(jé) Topê vég tĩ, hã ra tóg ãg mré nĩ nĩ. Kỹ, ãg tỹ ti mré vēmén sór kỹ ãg tóg ti kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩnh mũ, ãg tỹ ti mré vēmén há han jé, ãg tỹ ti vég tũ ra. Ëg tỹ ti mý: “ùn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ ãg tóg ti mý ón ke tũ nĩ, venh vĩ há hã tó jé ãg tóg ke mũ,” he tóg mũ, Jesus ti, fi mý.

<sup>25</sup> Kỹ fi tóg ti mý: “hỹ,” he mũ. “Messias ên vỹ kãtĩg ke mũ, ãg tỹ ù to: Cristo, he mũ ên. Ên vỹ ãg mý kãmén kãn ke mũ, tag kar ti,” he fi tóg ti mý. <sup>26</sup> Kỹ Jesus tóg fi mý: “inh hã vễ,” he mũ. “ù tỹ ã mré vēmén jẽn hã vễ,” he tóg.

<sup>27</sup> Ti tỹ fi mý tag tó kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ti tỹ fi mré vēmén vég mũ, kỹ tóg ag mý e tãvĩ tĩ. Hã ra ag tóg ti mý nén ù tó tũ nĩgtĩ. “ã tỹ ne mẽ sór nẽ, fi ki?” he tũ ag tóg nĩgtĩ. “ã tỹ ne tó nẽ, fi mý?” he tũ ag tóg nĩgtĩ gé.

<sup>28</sup> Hã ra fi tóg ã runja ré kỹ ti mũ, ã jamã ra. Kỹ fi tóg ã nĩgja tá ke ag mý: <sup>29</sup> “mũ nỹ, ù ve jé,” he mũ. “Inh mý tóg sỹ nén han ja tó kãn. Ti mý tỹ Cristo tũ nĩ vỹ?” he fi tóg ag mý. <sup>30</sup> Kỹ ag tóg fi mré kãmũ mũ sir, ti ve jé.

<sup>31</sup> Fi tĩg kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mý “vějẽn ti ko ra,” he mũ. <sup>32</sup> Hã ra tóg ag mý: “ijẽn vỹ nĩ nĩ, hã ra tóg ãjag jẽn ri ke tũ nĩ,” he mũ. <sup>33</sup> Kỹ ag tóg jagnẽ mý: “ũ nỹ ti mý vějẽn nĩm hỹn?” he mũ. <sup>34</sup> Hã ra Jesus tóg: “ijẽn to ken hã vễ, hã vỹ: tỹ isỹ Topê rãnhraj han kãn ke, he mũ, isỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ ên vĩ han ke, he mũ gé,” he tóg, Jesus ti. <sup>35</sup> “ãjag mý ti kysã tỹ 4 (ke) nĩ ver, ãg tỹ ãg jakrẽ kanẽ venh ke ti. Ha Sicar tá kãmũ mũ ag vigvé. ùri ag tóg inh ke ge sór mũ, kỹ ag tóg inh mý ãg jakrẽ tóg nỹ ên ri ke nỹtĩ. <sup>36-38</sup> Fi mý sóg Topê vĩ tó, kỹ fi tóg ã mré ke ag mý tó. Hã ra sóg ãjag mý: “ha ag mý tó măn, ag tỹ inh ki ge jé,” he mũ. Kỹ ãjag tóg

ũ jakré kym ri ke han mũ, ãjag tỹ Sicar tá ke ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. “Ũ vỹ krãn tĩ, kar kỹ ù vỹ ti kanē mäg tĩ,” he ãg tóg tĩ. Ki hã tó vë, tag, ãg tỹ ãprã ke ag tỹ inh ki genh ke to jykrén kỹ. Kỹ ù tỹ ag mỹ tó măn mũ mỹ tóg sér tĩ, ti tỹ ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. Æ rãnrãj kaja vég tóg mũ sir. Hã ra ù tỹ ag mỹ tó vén ja ãn mỹ tóg sér tĩ gé, ag tỹ inh ki ge mũ ti. Æ rãnrãj kaja vég ti tĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

<sup>39</sup> Hã ra ùn tỹtã ãn fi tóg ã mré ke kar ag mỹ: “inh mỹ tóg sỹ nén han ja tó kãn,” he ja nĩ, Jesus to. Kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ, fi vĩ to. <sup>40</sup> Kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “tũg tũg nĩ. Æg mré nĩmnĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mré kurã régre tũg mũ. <sup>41</sup> Kỹ ù tỹ hën ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir, ti vĩ to. <sup>42</sup> Æn tỹtã ãn fi mỹ ag tóg: “ã vĩ tugrĩn ãg tóg ti ki ge mũ,” he mũ, “hã kỹ ãg tóg ùri ti vĩ mäg mũ, kỹ ãg tóg ti vĩ tugnĩn ti ki ge pë han kỹ nỹtĩ, ùri. Ti ki kanhró ãg tóg nỹtĩ ha. Vënh kar kren han tĩ ãn vë mỹr,” he ag tóg mũ, ùn tỹtã ãn fi mỹ. Hã kỹ Samaria tá ke tỹ hën ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ.

### *Jesus tỹ pã'i kósin tỹ há' he*

<sup>43</sup> Jesus tỹ Samaria tá ke ag mré kurã régre tũg kar tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ sir. <sup>44</sup> “Ũ tỹ Topë vĩ tó ti ãn jamã tá ke ag ne tóg Topë vĩ tó tĩ ãn to é he tĩ,” he ja tóg nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg kór há ra tĩ mũ, Galiléia ra. <sup>45</sup> Hã ra ag tóg, ti tỹ tá jun kỹ (ag tóg) ti mỹ vĩ há han mũ. Ti ve ja ag tóg nĩ, Jerusalém tá, festa tỹ Páscoa ãn tá, kỹ ag tóg ti tỹ tá nén hyn han ja ãn ve kãn. Hã kỹ ag tóg ti mỹ vĩ há han mũ.

<sup>46</sup> Kỹ Jesus tóg ãmã tỹ Caná ra tĩg măn mũ, ga tỹ Galiléia tá ãmã tỹ Caná ãn ra. Tá tóg goj tỹ vinho han ja nĩgtĩ. Æn tá cidade tỹ Cafarnaum vỹ kakó nĩ.

Cafarnaum tá pã'i mág tóg nĩgtĩ. Ti kosin vỹ kaga nỹ nĩ. <sup>47</sup> Kỹ tóg mäg mũ, Jesus tỹ Judéia tá kãtĩg ja ti, ti tỹ Galiléia tá jun ja ti, pã'i mág ãn ti. Kỹ tóg ti venh kãtĩ mũ. “Inh mré inh kósin venh kãtĩg,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Kaga jagy tóg nỹ, kỹ tóg inh mỹ ti ter ha mẽ tĩ. Æ mỹ ti tỹ há' henh ke tũ?” he tóg, pã'i mág ti Jesus mỹ. <sup>48</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “isỹ ãg tỹ nén han vãn han mũ ve sór ãjag tóg mũ, ãjag tỹ hën ri ke mũn inh ki ge jé,”

he tóg, Jesus ti. <sup>49</sup> Hã ra pã'i ãn tóg Jesus ti mỹ: “vó,” he mũ. “Kuri inh mré tĩg, ti ter tũ nĩ jé,” he tóg. <sup>50</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ha ã hã tĩg,” he mũ. “Hã tóg nĩ ha, ã kósin ti,” he tóg. Kỹ tóg Jesus vỹ tag kri fi kỹ tĩ mũ sir, pã'i ãn ti.

<sup>51</sup> Ti tĩg kỹ tóg ã camarada ag kato tẽ mũ. Tỹ vaj kỹ ke vë. Ti ãn tá ag tóg kãmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “ã kósin tóg há' hé huri,” he mũ sir. <sup>52</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ti rã tỹ hë kã sa ra há' hé?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “rãké tá, meio dia pãte ke sĩ,” he mũ. “Æn kã ti rỹg tóg tũ' he mũ,” he ag tóg ti mỹ. <sup>53</sup> Hora ãn kã Jesus tóg ti mỹ: “ã kósin vỹ há nĩ,” he ja nĩ. Kỹ tóg to jykrén há han mũ sir, pã'i ãn ti, kỹ tóg Jesus ki rã mũ, ti prũ fi ke gé, ti krë kar ag ke gé, ti camarada kar ag ke gé. <sup>54</sup> Jesus vỹ ga tỹ Judéia tá kãtĩg kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg ja nĩ. Æn kã tóg milagre ãn han, kỹ tóg tỹ régre nỹtĩ, ti tỹ ãg tỹ nén ù han vãn hyn han mũ ti.

## 5

### *Jesus tỹ ùn grĩn grĩn kỹ nỹ tỹ há' he*

<sup>1</sup> Tag pãte Judeu ag tỹ festa há ù tóg kejën kutë mũ, kỹ Jesus vỹ Jerusalém ra tĩ mũ. <sup>2</sup> Tá goj nig tóg nĩgtĩ, cidade jy ró jãnkã rã hã, jãnkã ãn jijin hã vỹ: carneiro jo jãnkã, he mũ. Goj pãnĩn tóg ãn tỹ 5 (ke) nỹtĩ, vënh kaga jo ãn. Goj ãn jyjy hã vỹ: Betesda, he mũ. <sup>3</sup> Æn tá vënh kaga tỹ hën ri ke ag vỹ nỹtĩgtĩ, ùn kyvó ag, ùn tĩg vãn ag, ùn grĩn grĩn kỹ nỹtĩ ag ke gé. <sup>4</sup> Goj vãn vãn he mũ jãvãn kỹ ag tóg nỹtĩ. Kejën Topë tỹ jënë jafã vỹ goj ki rã kỹ tỹ vãnvãn he han mũ. Æn kã ù tỹ kãrãn vén mũ ãn tóg há' he tĩ. Vënh kaga kar tỹ há' he ti tĩ, goj vãnvor mũ ãn, ù tỹ ki ge vén mũ ag kar tỹ.

<sup>5</sup> Æn tá ù tóg nĩgtĩ, ùn kaga ù. Kaga nĩ ki tóg 38 (ke) anos han mũ. <sup>6</sup> Kỹ Jesus tóg tá jun kỹ ti vég mũ, ti tỹ tá nỹn kỹ. Hã ra tóg ki kanhró nĩ, ti tỹ vãsỹ tá kaga nỹ ki. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ há' he sór tũ?” he mũ. <sup>7</sup> Hã ra tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Hã ra tóg tũ tĩ, ù tỹ goj kãkã inh fëg ke ti,” he tóg, ùn kaga ti. “Goy tỹ vãn vãn he kỹ ag tóg inh jo kã ra ge tĩ, ijo tá jun kỹ,” he tóg, ùn kaga si ãn ti.

<sup>8</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “jëg ra,” he mũ. “Æ cama va tĩg,” he tóg, Jesus ti, ùn kaga si ãn



mỹ. <sup>9</sup> Vēsỹmér tóg há' he mũ, kỹ tóg ã cama va tĩ mũ sir. Vēnhkán ke kurā ki ke vễ, Jesus tỹ ti han mũ ti.

<sup>10</sup> Ti tỹ vēnhkán ke kurā ki ã cama va tĩg kỹ pã'i ag tóg ti mỹ: “vēnhkán ke kurā ki ěg tóg nén ù va tĩg ke tũ nĩ vễ,” he mũ. “Ã tỹ nén han ke tũ han ã tóg mũ,” he ag tóg ti mỹ.

<sup>11</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ũ tỹ isỹ há' he mũ ěn vỹ inh mỹ: “ã cama va tĩg,” he ja nĩ, hã kỹ sóg va tĩ mũ,” he tóg. <sup>12</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ: “ã cama va tĩg,” hé?” he mũ. <sup>13</sup> Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, ù tỹ ti tỹ há' he mũ ěn ti. Jesus vỹ ti tỹ há' he kar tĩg ja nĩ, vēsỹmér. E ag nỹtĩ, goj ěn tá, vēnh kaga ag, hã kỹ Jesus tóg ag ré kỹ tĩg ja nĩ. Kỹ ùn kaga ja ěn tóg ti jiji mẽ ja tũ nĩ.

<sup>14</sup> Kar kỹ Jesus tóg ti ve măn mũ, Topẽ jo ĩn tá. Kỹ tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ã tỹ inh há' hé. Topẽ vỹ mranh măn sór tũg nĩ, ã tỹ ti vỹ mranh măn mũ ra ã tóg ã kaga kãfór venh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti, ã tỹ ù tỹ há' he ja ěn mỹ.

<sup>15</sup> Hã ra tóg tĩ mũ, pã'i ag mỹ Jesus ti tó jé. <sup>16</sup> Kỹ ag tóg ti tén sór mũ sir, ti tỹ vēnhkán ke kurā ki ùn kaga ěn tỹ há' hen kỹ. <sup>17</sup> Hã ra Jesus tóg pã'i ag mỹ: “inh panh vỹ rãnrãj kỹ nĩ nĩ, ěg jóg mág ti,” he mũ. “Kỹ sóg ver ti kóm isũ han ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti, pã'i ag mỹ. <sup>18</sup> Kỹ ag tóg ti to jũ jagy han mũ. “Ti tén jé ěg tóg ke mũ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mỹ. Vēnhkán ke kurā ěn ki tóg ã tỹ nén han ke tũ ěn han ja nĩ, Jesus ti, Judeu ag jykre tovãnh kỹ. Hã ra tóg Topẽ to: “inh panh vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ gé. Ti tỹ vēsõ: “Topẽ ri ke inh nĩ,” he vễ. Hã kỹ ag tóg ti to jũ mũ, pã'i ag.

### *Jesus tỹ ã tỹ tỹ Topẽ kósin nĩ kãmén*

<sup>19</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ vēnh kãmén mũ. “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ěg jóg mág kósin vỹ ã pir mỹ nén ù han ki kagtĩg nĩ. ã panh vég ti tĩ, ěg jóg mág kósin ti, kỹ tóg ã tỹ ã panh ki nén vég mũ ěn hã han tĩ. Ěg jóg mág tỹ nén han mũ ěn hã han tóg tĩ gé, ti kósin ti.

<sup>20</sup> Ěg jóg mág vỹ ã kósin to há tãvĩ nĩgtĩ, hã kỹ tóg ti mỹ ã tỹ nén han mũ ěn ven kãn mũ. Ti tỹ nén han mũ ù ve ãjag huri, hã ra ãjag tóg ti kãfór venh ke mũ ver, ha vemnĩ, kỹ tóg ãjag mỹ e tĩnh mũ. <sup>21</sup> Tag ve jé ãjag tóg ke mũ, ha mẽ. Ěg jóg mág tóg ùn kãgter mũ ag rĩnrĩn măn tĩ, ag rĩnrĩn nỹtĩ jé. Ěn ri ke han

jé tóg ke mũ gé, ti kósin ti. ã tỹ ùn rĩn măn mũ ěn rĩn măn jé tóg ke mũ. <sup>22</sup> Kỹ ěg jóg mág vỹ vēnh kar jykre tugnỹm ke mũ, hã ra tóg ã kósin mỹ tag tovãnh. <sup>23</sup> Ti mỹ tóg tag tovãnh, vēnh kar tỹ ti to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he jé, ag tỹ ěg jóg mág to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ tag ri ke. ù tỹ ti kósin mỹ: “ùn mág vỹ tỹ ã nĩ,” he jãvãnh kỹ tóg ěg jóg mág mỹ tag tónh ke tũ nĩ gé. Ti hã vỹ ã kósin jẽnẽ ja nĩgtĩ. Inh hã vễ, ti kósin ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>24</sup> “ãjag mỹ sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. ù tỹ inh vỹ jēmẽg mũ ěn vỹ ter ke tũ nĩ, rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ, ti tỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ ěn ki rã kỹ jẽn kỹ. Ěn to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topẽ ti. Ti ter ke vễ vễ, hã ra tóg ter ke tũ nĩ. <sup>25</sup> Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Kãnhmar ùn kãgter kỹ nỹtĩ ag vỹ Topẽ kósin vỹ mēnh ke mũ, kỹ ùn tỹ ti vỹ mẽg mũ ag vỹ rĩnrĩr măn ke mũ. Kakó tãvĩ ti nĩ ha, ag rĩnrĩr măn ke kurā ti. <sup>26</sup> Inh panh vỹ ã pir mỹ vēnh kar rĩnrĩr han ki kanhró nĩ, hã ra tóg inh mỹ ã jykre tag nĩm gé, sỹ vēnh kar rĩnrĩr han măn jé gé, isỹ tỹ ti kósin nĩn kỹ. <sup>27</sup> Kỹ tóg inh mỹ: “ẽprã ke kar jykre tugnỹm nĩ,” he ja nĩgtĩ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósin nĩn kỹ. <sup>28</sup> Tag hỹn tóg ãjag mỹ e tĩ, sỹ ãjag mỹ: “vēnh kar rĩnrĩr han jé sóg ke mũ,” hen kỹ. Sỹ ke há vễ, hã ra. Kejẽn ùn kãgter mũ kar ag vỹ inh vỹ mēnh ke mũ, kỹ ag tóg ãjag kej tá kãpa kãn ke mũ. <sup>29</sup> Kỹ ùn tỹ vēnh jykre há han mũ ag vỹ rĩnrĩr măn kỹ rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ, jãvo ùn tỹ vēnh jykre pãno han mũ ag rĩnrĩr măn sĩ han kỹ nũgme ki vár kãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tỹ vēnh kãmén mũ*

<sup>30</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “inh pi(jé) isỹ vēsóg ki nén to jykren mũ ěn han tĩ,” he mũ, Jesus ti. “Inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ, isỹ vēnh kar jykre tugnỹm ken kỹ. Hã kỹ sóg ki hã tó tĩ, isỹ vēsóg ki to jykren tũ nĩn kỹ. ù tỹ inh jẽnẽg mũ ěn tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ, hã kỹ tóg há kar nĩ,” he tóg.

<sup>31</sup> “Kỹ isỹ vēsõ: “ẽg jóg mág vỹ inh jẽnẽ, inh panh ti,” henh mũ ra ãjag tóg inh mỹ: “ã ón nẽ,” henh ke mũ vễ. <sup>32</sup> ù vỹ iso: “Topẽ vỹ ti jẽnẽ,” he mũ. Hã ra tóg ki hã tó mũ, ù tỹ iso tag tó mũ ti. <sup>33</sup> Kỹ ãjag tóg João ki jēmẽ sór ja nĩ gé, hã kỹ ãjag tóg ti mỹ vēnh vỹ jẽnẽ

ja nĩgtĩ. Kĩ tóg ãjag mĩ inh kãmén há han ja nĩgtĩ gé. <sup>34</sup> Hã ra tóg inh mĩ tĩ nén ù tũ nĩ, ěprã ke tĩ iso: “Topẽ vỹ ti jẽnẽ,” hen kũ. Hã ra sóg ãjag mĩ João vĩ tó mũ, ãjag tĩ ti vĩ kri fi jé, ãjag tĩ inh ki ge jé, ãjag krenkren jé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>35</sup> “João vỹ ãjag mỹ lampião gru ri ke ja nĩ, ãjag mỹ kurã sĩ han kũ, ti tĩ ãjag mỹ Topẽ vĩ kãmén ja nĩn kũ. Kĩ tóg ãjag mỹ sér tĩ ja nĩ, hã ra tóg kurã e han tũ nĩ. <sup>36</sup> João vỹ ãjag mỹ inh kãmén ja nĩ, hã ra nén ù vỹ inh kãmén tĩ gé, kũ tóg João vĩ kãfór nĩ. Inh panh vỹ inh mỹ: “Ěprã ke ag tĩ nén han vãnh hyn han nĩ, milagre ti,” he ja nĩ, hã kũ sóg hyn han tĩ. Isỹ milagre hyn han mũ tag vỹ inh kãmén há han tĩ gé. Ājag tĩ milagre tag vigven kũ ãjag tóg ki kanhrãn ke mũ vỹ, ěg jóg mág tĩ inh jẽnẽ jan ki, inh panh ti. <sup>37</sup> Kar kũ ěg jóg mág vỹ, ù tĩ inh jẽnẽg mũ ěn vỹ inh kãmén tĩ gé. Ti vỹ jẽmẽg tũ ãjag nỹtĩ, kũ ãjag tóg ti vég tũ nĩ gé. <sup>38</sup> Kũ ãjag tóg ti vỹ to jykrén há han tũ nĩ gé, ãjag tĩ inh ki ge sór tũ nỹtĩn kũ. Ti hã vỹ inh jẽnẽ. <sup>39</sup> Topẽ vỹ to ke ãjag tóg tĩ. Há ti nĩ, tag ti. “Ěg tĩ Topẽ vỹ rá to ken kũ ěg hỹn rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. Inh hã vỹ ki rán kũ nĩ, ha mẽ, hã kũ ki ve há han nĩ, vẽnẽ rán ki,” he tóg. <sup>40</sup> “Hã ra ãjag tóg inh ki ge sór tũ nĩ. Ājag tĩ inh ki ge kũ nỹtĩ ra ãjag rĩnrĩr kũ nỹtĩnh mũ vỹ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>41</sup> “Ěprã ke ag tĩ inh mỹ vỹ há han tũ ra tóg inh mỹ tĩ nén ù tũ nĩ. <sup>42</sup> Hã ra sóg ãjag jykre ki kanhró nĩ. Ājag pi(jé) Topẽ to há nỹtĩ. <sup>43</sup> Ājag mỹ sóg: “ěg jóg mág vỹ inh jẽnẽ,” henh kãtĩg ja nĩ, hã ra ãjag tóg inh vỹ mẽ sór tũ nỹtĩ. Û tóg kejẽn ãjag mré vēmén kãtĩg ke mũ, Topẽ tĩ ti jẽnẽg tũ (hã) ra. ěn vỹ jẽmẽ jé ãjag ke mũ, ha vemñĩ. <sup>44</sup> Inh ki ge sór tũ ãjag nỹtĩ, ãjag tĩ ěprã ke ag vỹ jẽmẽn kũ. Ěprã ke ag tĩ ãjag mỹ vỹ há han kũ tóg ãjag mỹ sér tĩ. Kũ ãjag tóg Topẽ tĩ ãjag mỹ nén tónh ke mũ mũ ěkrég tũ nĩgtĩ. “Inh jykre mỹ ti mỹ há nĩ vỹ?” he sór tũ ãjag nĩ. <sup>45</sup> Ājag hỹn iso: “ti hỹn ěg to vỹ kónãn sór mũ, ěg jóg mág mỹ,” he tĩ. Hã tũ vỹ. Û tĩ ãjag to vỹ kónãn ke mũ hã vỹ tĩ Moisés nĩ, ãjag tĩ ù to: “ti hỹn ěg to há tãvĩ nĩ,” he mũ ěn ti. <sup>46</sup> Ājag tĩ Moisés vỹ kri fi (hã) ra ãjag tóg inh vỹ kri nĩm ke mũ

gé vỹ vỹ. Moisés vỹ iso livro han ja nĩ, ha mẽ. <sup>47</sup> Hã ra ãjag tóg ti vỹ rá kri fi sór tũ nĩ, hã kũ ãjag tóg inh vỹ kri nĩm sór tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tĩ pã'i ag mỹ vẽnẽ kãmén hã vỹ.

## 6

### *Jesus tĩ ùn e jẽn*

*(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)*

<sup>1</sup> Tag pãte Jesus tóg kejẽn ga tĩ Galiléia tá goj nĩg fĩn rãm mũ. Goj ěn jiji hã vỹ: Tiberiades, he mũ. <sup>2</sup> Kũ ù tĩ hẽn ri ke ag vỹ ti venh kãmũ mũ, ti nón, ùn e tãvĩ ag. Ti tĩ nén han vãnh hyn han mũ ěn ve ja ag tóg nĩ, ti tĩ ùn kagyga ag tĩ há' he mũ ti. <sup>3</sup> Kũ Jesus tóg pãnónh tá ã mré mũ tĩ ag mré nĩ nĩ. <sup>4</sup> Festa tĩ Páscoa ěn vỹ kakó nĩ ha, Judeu ag tĩ festa han tĩ ěn ti. <sup>5</sup> Kũ Jesus vỹ ùn e ěn ki ěvãnh mũ, ù tĩ ti vỹ mẽnh kãmũ mũ ag ki. Kũ tóg Filipe mỹ: “ěg hỹn hẽ tá vỹjẽn venh ke mũ, ěg tĩ ùn e tag ag mỹ ven jé?” he mũ, Jesus ti. <sup>6</sup> Filipe mỹ tóg ke mũ, ti tĩ to ti jykre ve jé. Jãvo Jesus vỹ to jykrén há han huri, ti tĩ nén han ke mũ ěn to.

<sup>7</sup> Kũ Filipe tóg ti mỹ: “ěg tĩ ùn e tag ag mỹ nén ù sĩ ven jé ěg hỹn jãnkamy tĩ hẽn ri ke to comprar henh ke mũ, hã ran kãkyn kenh ke mũ, ha vemñĩ,” he tóg, Filipe ti.

<sup>8</sup> Kũ ag mré tĩ ù tóg, André he mũ ěn tóg, Simão Pedro jãvy ěn tóg Jesus mỹ: <sup>9</sup> “kyrũ ù tóg cevada tĩ ěmĩ tĩ 5 (ke) ma kãtĩg ja nĩ, kãkufár régre mré,” he mũ. “Hã ra tóg tĩ nén ù tũ pẽ nĩ, vỹjẽn sĩ tag. E tãvĩ ag nỹtĩ,” he tóg mũ, André ti.

<sup>10</sup> Hã ra Jesus tóg: “ag mỹ: “nĩgnĩ ra,” hé,” he mũ. Kũ ag tóg nĩgnĩ mũ. Tá tóg re gỹnh nĩ, hã kũ ag tóg tá nĩgnĩ kũ nỹtĩ. Ûn tĩ 5 mil (ke) ag hỹn tá nỹtĩ, ěg tĩ ag tãvĩ tón kũ, hã ra fag tóg tá nỹtĩ gé, gĩr tĩ hẽn ri ke ke gé. <sup>11</sup> Ag nĩgnĩ kũ Jesus tóg ěmĩ ěn mǎg mũ, kũ tóg Topẽ mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. Kũ tóg ag mỹ vẽnẽ kãpópãm mũ sir, kãkufár ěn ke gé. Kũ vẽnẽ kar vỹ ag tĩ nén ko sór mũ ěn ko mũ sir. Sĩ tũ tóg nĩ, vỹjẽn ti. <sup>12</sup> Ag funfór nỹtĩn kũ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ag tĩ ko ja tũ ěn génh mũjẽg, ti vǎgfor tũ nĩ jé,” he mũ. <sup>13</sup> Kũ ag tóg kěj tĩ 12 (ke) fãn mũ, cevada tĩ ěmĩ tĩ 5 (ke) ěn ke tĩ, vẽnẽ e ěn tĩ ko kar kũ.

<sup>14</sup> Kũ tóg ag mỹ e tĩ, ag tĩ Jesus tĩ milagre tag han mũ ven kũ. Kũ ag tóg ti to: “Topẽ vỹ

tó tĩ ên hã vê,” he mũ. “Ëg tỹ ùn jãvãnh mũ ên hỹn tóg,” he ag tóg, Jesus to. <sup>15</sup> Hã ra Jesus vỹ ki kanhró nĩ, ag tỹ nén han sór mũ ti. Ag tỹ Jesus tỹ pã'i mág tỹ rei han sór vê. Tag ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti. Hã kỹ tóg ã pir mỹ tĩ mũ, pãnónh ra, vènh péju jé.

*Jesus tỹ goj nig kri tĩ (Mt 1422-33; Mc 645-52)*

<sup>16</sup> Kutyg ke mũ ra ti mré mũ tĩ ag tóg goj nig ra mũ mũ. <sup>17</sup> Barco kãra ge kỹ ag tóg goj fĩn rãm sór kỹ Cafarnaum ra mũ sór mũ. Kejèn tóg kuty pẽ nỹ ha, hã ra Jesus tóg ag to vỹn ke ja tũ nĩ ver. <sup>18</sup> Kỹ vãhã kóho jũ vỹ kãtĩ mũ, kỹ goj vỹ krém ke mũ. <sup>19</sup> Mũ sĩ han ja ag nĩ, 5 (ke) quilômetros, hỹn, ke tũ nĩ kỹ 6 (ke) quilômetros, goj kri. Vãhã ag tóg Jesus vég mũ sir, ti tỹ goj kri tũg kỹ. Ag barco ki tóg jun mũ. Kỹ ag kanẽ tóg jũrũn ke mũ. <sup>20</sup> Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh hã vê, mũmẽg tũg nĩ,” he mũ. <sup>21</sup> Kỹ tóg ag mỹ sér tĩ, kỹ tóg barco kãra rã mũ sir, ag mré. Ti tỹ ag mré nĩn kỹ ag tóg kãnhmar junjun mũ, kafã ù tá.

### *Vènh kar tỹ Jesus ve sór*

<sup>22</sup> Hã ra vènh e ên vỹ kafã ù tá nỹtĩ ver. Tỹ vaj kỹ ag tóg Jesus jãvãnh mũ, tá. Ti jãvãnh kỹ ag tóg: “barco pir vỹ kã nỹ ja nĩ, kuty kỹ,” he mũ. “Kỹ ti mré mũ tĩ ag vỹ barco ên kãra ge kỹ mũ ja nĩ, hã ra tóg ag mré tũg ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mỹ, ùn e ên ag. Tag tó mũ ra ag tóg Jesus vég tũ nĩ gé. <sup>23</sup> Kỹ barco ù tóg ki junjun mũ, cidade tỹ Tiberiades tá kãmũ ù. Vènh e ên tá ag tóg junjun mũ. Tá Jesus vỹ ãmĩ to Topẽ mré vỹ ja nĩ, kar kỹ tóg vènh e ên mỹ vènh kãpópãm ja nĩ. <sup>24</sup> Barco tỹ tá junjun mũ ra ag tóg kãra ge kỹ mũ mũ sir, Cafarnaum ra, ti ve jé. “Ki ti tũ nĩ, ti mré mũ tĩ ag vỹ ki tũgtũ nĩ gé. Mũ nỹ, ti nón,” he ag tóg mũ sir, ùn e ag, hã kỹ ag tóg ti nón mũ mũ.

### *Kanhkã tá pão*

<sup>25</sup> Ag tỹ Cafarnaum tá junjun kỹ ag tóg tá ti vég mũ sir, goj nig kafã ù tá, ùn e ên ag. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hẽ ri ken kỹ ã ki jun?” he mũ.

<sup>26</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ha mẽ, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ajag tỹ ãmĩ ko ja tugrĩn ajag tóg inh ve sór mũ,” he tóg. “Sỹ milagre hyn han tĩ ên vég ajag tóg tĩ, hã ra ajag tóg to jykrén há han tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Ajag tógá nỹtĩ tag hã ve sór ajag tóg mũ. <sup>27</sup> Ëg tỹ tag ki vèjèn vég

mũ ên vỹ kãnhmar tũ' henh ke mũ, kỹ tag tãvĩ to vãsãn sór tũg nĩ. Vèjèn ù jé vãsãn nĩ, ãmĩ tỹ ajag rĩnrĩr pẽ han mũ ên jé, ãmĩ kórég vãnh ên jé. Sỹ ajag mỹ ãmĩ ên nĩm sór vê. Ëg jóg tỹ Topẽ tỹ inh mỹ vènh rãnhraj nĩm ja hã vê. Ti tỹ inh mỹ tag tó hã kỹ sóg ajag mỹ nĩm sór mũ, ãmĩ ti. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

<sup>28</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ãg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãg tỹ Topẽ jykre han jé?” he mũ. <sup>29</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ ùn jènẽg mũ ên ki gemnĩ,” he mũ. <sup>30</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ã hỹn ne han ke mũ, ãg tỹ ve kỹ ã ki gen jé?” he mũ. “ã hỹn ne han há nĩgtĩ? <sup>31</sup> Ëg jóg'jóg ve ag vỹ kanhkã tá pão ên kó, maná he mũ ên, ag tỹ ga kórég ên mũ mũn kỹ. Ag to tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “kanhkã tá tóg ag mỹ pão jènẽ, ag tỹ ko jé,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Jãvo ã hỹn ãg mỹ ne han ke mũ?” he ag tóg, Jesus mỹ, ti vỹ kãfãn kỹ.

<sup>32</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Moisés pi(jé) ajag mỹ kanhkã tá pão pẽ nĩm ja nĩ,” he mũ. “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ,” he tóg. “Û tỹ ajag mỹ kanhkã tá pão pẽ nĩm mũ ên vỹ tỹ inh panh nĩ. <sup>33</sup> Topẽ jamĩ vỹ kanhkã tá kãtère mũ. Ên vỹ ãprã ke kar rĩnrĩr han mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>34</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: “ãg mỹ ãmĩ ên nĩm, kurã kar ki,” he mũ. <sup>35</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ vènh kãmén mũ sir. “Inh hã vỹ tỹ ãmĩ ên ri ke nĩ, inh hã vỹ ajag rĩnrĩr han ke mũ,” he tóg. “Ëg tỹ vèjèn ko mũ ra ãg tóg kãnhmar kókĩr mãn' he tĩ, goj kron mãn sór ãg tĩ gé. Û tỹ iso kãtũg mũ ên mỹ tóg hã ra sér tĩnh mũ, ti tỹ inh ki rã kỹ. Ti mỹ sér tĩ ên vỹ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. Isỹ ti mỹ vènh jykre nĩm ke mũ ên vỹ vèjèn kãfór nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>36</sup> “Hã ra ajag tóg ajag tỹ inh vég mũ ra inh ki ge sór tũ nĩ. <sup>37</sup> Inh panh vỹ ù ag kuprẽg mũ, ag tỹ tỹ isũ nỹtĩ jé. Ên ag vỹ iso kãmũ tĩ. Û tỹ iso kãmũ tĩ kar ag vỹ inh mỹ há nỹtĩ. Inh pi(jé) ù mỹ: “inh mré kãtĩ tũg,” henh ke mũ'. <sup>38</sup> Kanhkã tá sóg kãtère ja nĩ. Inh pi(jé) isỹ vèsóg ki nén to jykrén mũ ên han sór mũ'. Û tỹ inh jènẽg mũ tỹ inh mỹ nén tó mũ ên hã han sóg tĩ, hã jé sóg tá kãtère ja nĩ. <sup>39</sup> Ti tỹ inh mỹ nén tó mũn hã vê, ha mẽ. “Isỹ ã mỹ ùn jènẽnh ke mũ ên ki rĩr há han nĩ, ag vãgfor tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩ, inh

mỹ, inh panh ti. Hã kỹ sóg ke mũ. Kỹ sóg ag rĩnrĩn mǎn ke mũ, kurã tỹ ẽgno ki. <sup>40</sup> Hỹ, tag vỹ inh panh mỹ há nĩ. Ủ tỹ ti kósin to kãmũ mũ ẽn mỹ tóg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, inh panh ti, ủ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag kar mỹ. Kỹ sóg kurã tỹ ẽgno ki ag rĩnrĩn mǎn kǎn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Judeu ag mỹ vẽn kãmén hã vễ.

### *Ẽg tỹ Jesus nĩ konh ke*

<sup>41</sup> Kỹ Judeu ag tóg Jesus kato vĩ mũ, ti vĩ to, ti tỹ ag mỹ: “ẽmĩ tỹ kanhkã tá kátère mũ ẽn ri ke inh nĩ,” hen kỹ. <sup>42</sup> “Ti ki kanhró ẽg nỹtĩ,” he ag tóg mũ. “José kósin vễ, Jesus tag ti. Ti han mũ fag ki kanhró ẽg nỹtĩ. Hã ra tóg vễso: “kanhkã tá sóg kátère,” he sór mũ,” he ag tóg mũ, Jesus to.

<sup>43</sup> Hã ra tóg ag mỹ: “iso vĩ kónǎn tũg nĩ, jagnẽ mỹ,” he mũ. <sup>44</sup> “Inh panh tỹ ùn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh mũ. Ủ tỹ iso kãmũ mũ ag rĩnrĩn mǎn jé sóg ke mũ, kurã tỹ ẽgno ki. <sup>45</sup> Topẽ vĩ tó tĩ ù vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “Topẽ vỹ vẽn kar kanhrǎn ke mũ,” he ja ti nĩ. Hã kỹ ù tỹ inh panh vĩ mềg mũ ag hã tóg iso kãmũnh ke mũ, inh panh tỹ ùn kanhrǎn mũ ag. <sup>46</sup> Ẽprã ke ù pi(jé) inh panh ve ja nĩ. Ủ tỹ Topẽ tá kátĩ mũ ẽn hã vỹ ti ve ja nĩ, inh,” he tóg, Jesus ti.

<sup>47</sup> “Sỹ ăjag mỹ ki hã tó mũn hã vễ. Ủ tỹ inh ki rã mũ ẽn vỹ rĩr krỹg ja tũ ẽn venh ke mũ. <sup>48</sup> Inh hã vỹ ẽmĩ pẽ ri ke nĩ, inh hã vỹ ăjag rĩnrĩr han ke mũ. <sup>49</sup> ăjag jóg'jóg ve ag vỹ, ag tỹ ga kórég mĩ mũn kỹ ag tóg kanhkã tá ẽmĩ ẽn ko ja nĩgtĩ, maná he mũ ẽn, ag tỹ ko mũ (hã) ra ag tóg kăgter kǎn. <sup>50</sup> Ủ tỹ ẽmĩ tỹ ẽg rĩnrĩr han mũ ẽn ko kỹ, ủ tỹ kanhkã tá kátère ja ẽn ki rã kỹ tóg ter ke tũ pẽ nĩ. <sup>51</sup> Ẽmĩ ẽn hã vỹ tỹ inh nĩ, inh hã vỹ kanhkã tá kátère, inh hã vỹ ăjag rĩnrĩr han ke mũ. ăjag tỹ ẽmĩ tag ko kỹ ăjag ter ke tũ pẽ nĩ. Isỹ vẽn kar mỹ vễjẽn nĩm ke hã vễ, hã vỹ: inh nĩ, he mũ. ăjag tỹ inh nĩ kon kỹ ăjag rĩnrĩr nỹtĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>52</sup> Kỹ Judeu ag vỹ jagnẽ mỹ: “ti mỹ ẽg mỹ ă nĩ nĩm ke mũ, ẽg tỹ ti nĩ ko jé?” he mũ. “Vẽnhmỹ ti nĩ, tag,” he ag tóg mũ.

<sup>53</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “isỹ ăjag mỹ ke há vễ,” he mũ. “ăjag tỹ inh nĩ ko sór tũ nĩn kỹ, ăjag tỹ inh kyvénh kron sór tũ nĩn kỹ, ăjag

rĩnrĩr ke tũ pẽ nĩ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>54</sup> “Ủ tỹ inh nĩ ko kỹ, ủ tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, kỹ sóg ti rĩn mǎn ke mũ, kurã tỹ ẽgno ki. <sup>55</sup> Inh nĩ vỹ tỹ vễjẽn pẽ nĩ, inh kyvénh vỹ tỹ ẽg tỹ kron jafã pẽ nĩ gé. <sup>56</sup> Ủ tỹ inh nĩ kon kỹ, ti tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg inh ki rã kỹ jẽ nĩ, kỹ sóg ti kăki nĩ gé. Jagnẽ mré ke vỹ tỹ ẽg nỹtĩ. <sup>57</sup> Inh panh vỹ rĩr nĩ. Ti hã vỹ inh jẽnẽ, ti tugrĩn sóg rĩr jẽ. Kỹ ù tỹ inh ki rã mũ ẽn vỹ isugnĩn rĩr ke mũ gé. <sup>58</sup> Ẽmĩ tỹ kanhkã tá kátère jan hã vễ. ăjag jóg'jóg ve ag tỹ ẽmĩ ko ja ẽn ri ke tũ ti nĩ. Ag hã vỹ ăjag tỹ ko mũ ra kăgter kǎn ja nĩgtĩ. Ủ tỹ ẽmĩ pẽ tag ko kỹ tóg ter mǎn ke tũ nĩ. Inh ki rã to ken hã vễ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>59</sup> Cafarnaum tá tóg ag kanhrǎn mũ, kỹ tóg ag mỹ vẽn kãmén kǎn mũ, Jesus ti, ag tỹ vẽn kanhrǎn jafã ẽn krêm.

### *Ủ tỹ ón kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tỹ ti tovǎnh*

<sup>60</sup> Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ù ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Kỹ ag tóg: “ti vĩ vỹ ẽg mỹ mẽ jagy tĩ,” he mũ. “Mẽ jǎvǎnh ẽg tóg nỹtĩ, ti tỹ ùri ẽg mỹ nén tó mũ tag ti,” he ag tóg mũ.

<sup>61</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti vĩ tag to vĩ kónǎn mũ ti. Hã kỹ tóg ag mỹ: “tag mỹ ăjag mỹ há tũ nĩ?” he mũ. <sup>62</sup> “Kỹ ăjag hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ăjag tỹ hẽn ri ke mũn isỹ kanhkã ra tĩg mǎn ven kỹ, isỹ hẽ tá kátère ja ẽn ra tĩg mǎn kỹ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósin nĩn kỹ?” he tóg. <sup>63</sup> “Ủ tỹ ẽg rĩnrĩr han mũ vỹ tỹ Topẽ kuprĩg ti nĩ. Isỹ ăjag mỹ inh nĩ ko mũ tag to ken hã vễ, hã vỹ: inh ki rã, he mũ. Inh vĩ tag ki króm tugrĩn ăjag rĩnrĩr nỹtĩnh ke mũ. <sup>64</sup> Hã ra ăjag tóg inh vĩ kri fi sór tũ nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag jykre ki kanhró tóg nĩ, vễsóg ki, Jesus ti, hã kỹ tóg ke mũ. Ủ tỹ ón kỹ ă ki ge mũ ẽn ki kanhró tóg nĩ. Kỹ tóg ù tỹ pǎ'i ag mỹ ti tónh ke mũ ẽn ki kanhró nĩ gé. <sup>65</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “hã kỹ sóg ăjag mỹ: “inh panh tỹ ùn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh ke mũ,” he ja nĩ,” he mũ, Jesus ti.

<sup>66</sup> Jesus vĩ tag tugrĩn ti mré mũ tĩ ù ag tóg ti tovǎnh mũ sir, ti mré ag mũ mǎn tũ nĩ.

<sup>67</sup> Kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ăjag hỹn isovǎnh sór mũ gé,” he mũ.

<sup>68</sup> Kỹ Simão Pedro tóg ti mỹ: “ẽg tỹ ă tovǎnh mũ ra ẽg hỹn ù mré mũnh ke mũ?”

he mũ. “Ă hă vỹ ěg mỹ Topẽ vĩ tó tĩ, kỹ ěg tóg rĩr krỹg ja tũ vẽn h ke mũ, ěg tỹ ă vĩ kri fi kỹ. <sup>69</sup> Ă ki ěg ge kỹ nỹtĩ, kỹ ěg tóg ă ki kanhró nỹtĩ. Cristo vỹ tỹ ă nĩ, Topẽ vỹ ěg mỹ ă jẽnẽ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

<sup>70</sup> Kỹ Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ăjag kuprẽg inh,” he mũ, “hă kỹ ăjag tóg tỹ ù tỹ 12 (ke) nỹtĩ,” he tóg. “Hă ra ăjag kãmĩ ùn pir vỹ tỹ Japo tũ nĩ jăvo,” he tóg, Jesus ti. <sup>71</sup> Tĩ tỹ Judas ěn tó vẽ, Simão Iscariotes kósin ěn. ěn vỹ kejẽn Jesus tovănh kỹ pã'i ag mỹ ti ven, ag tỹ ti se jé. ù tỹ 12 (ke) ag kã ù ja vẽ, Judas ti. Hă ra Jesus tóg ti tỹ nén han ke mũ ěn ki kanhró ja nĩ.

## 7

<sup>1</sup> Tag pãte Jesus tóg ga tỹ Galiléia mũ tĩ mũ. Ga tỹ Judéia ra tĩg sór tũ ti nĩ ver, ag tỹ Judéia tá ti tén sór nỹtĩn kỹ, Judeu ag pã'i ag. <sup>2</sup> Kejẽn tóg Judeu ag tỹ festa há ù tá krỹg mũ. Festa ěn kură ki ag tóg pãjó krẽm nỹtĩ, Jerusalém tá. <sup>3</sup> Kỹ Jesus jăvy ag tóg ti mỹ: “ga tỹ Judéia ra tĩg nĩ, Jerusalém ra,” he mũ. “Ă tỹ tag hă ki milagre hyn han kỹ tá ă mré ke ag tóg vэг tũ nĩgtĩ, hă kỹ cidade mág ra tĩg nĩ. <sup>4</sup> Vẽn h kar tỹ ěg jykre ve jé ěg tóg vẽn h kar rĩnve ěg tỹ nén han ke mũ ěn han tĩ. Hă ra ă tóg ag vatănh tá milagre ti hyn han tĩ. Ag rĩnve han nĩ, ă tỹ nén han ke ti,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, ti jăvy ag. <sup>5</sup> Ag pi(jé) ti ki ge kỹ nỹtĩ', ti jăvy ag, hă kỹ ag tóg ti to é he mũ.

<sup>6</sup> Hă ra Jesus tóg ag mỹ: “inh kură vỹ jun ja tũ nĩ ver, hă kỹ sóg tĩg sór tũ nĩ ver,” he mũ. “Ăjag hỹn kură tũ nỹtĩ, kură kar hỹn ăjag mỹ há nỹtĩ, hă ra sóg kură nĩ. <sup>7</sup> ù tỹ iso jũ mũ ag pi(jé) ăjag to kórég nỹtĩ', hă ra ag tóg iso kórég nỹtĩ, isỹ ag mỹ: “ăjag jykre vỹ kórég pẽ nĩ,” hen kỹ. <sup>8</sup> Ha festa venh mũjẽg inhhă. Inh pi(jé) tĩg sór mũ', ver'. Inh kură vỹ jun ja tũ nĩ ver,” he tóg, Jesus ti, ă jăvy ag mỹ. <sup>9</sup> Tag tó kar kỹ tóg ver ga tỹ Galiléia mũ tĩ mũ.

### *Jesus tỹ festa venh tĩ*

<sup>10</sup> Ti jăvy ag mũ kar kỹ kejẽn Jesus tóg tĩ mũ gé, Jerusalém ra, festa ěn ve jé. Hă ra tóg vẽn h kar vatănh tá tĩ mũ, vẽn h péju kỹ. <sup>11</sup> Kỹ Judeu ag tóg festa ki ti jăvănh mũ. Jagnẽ mỹ ag tóg: “ti hẽ kã nĩ?” he mũ. <sup>12</sup> Vẽn h kar vỹ

ti to vỹ mũ. ù ag tóg ti to: “ùn há vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Jăvo ù ag tóg: “vó, ěg mỹ tóg ón tĩ,” he mũ gé. <sup>13</sup> Hă ra ag tóg jamă hár(a) ti to vẽn h tũ nĩgtĩ, pã'i ag kamẽg kỹ.

<sup>14</sup> Festa kaju ki Jesus kejẽn Topẽ jo ĩn ra tĩ mũ, ag kanhrăn jé. <sup>15</sup> Kỹ ti vỹ tóg vẽn h kar mỹ e tĩ. “Estudo mág han ja tũ ti nĩ, hă ra tóg ki kanhró pẽ nĩ,” he ag tóg mũ ti to, pã'i ag.

<sup>16</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “isỹ ăjag mỹ Topẽ vỹ tó vẽ,” he mũ. “Inh jykre pijé'. ù tỹ inh jẽnẽg mũ ěn jykre hă vẽ,” he tóg. <sup>17</sup> “ù tỹ Topẽ vỹ ki króm sór mũ ag vỹ ki kanhró nỹtĩn mũ, sỹ ăjag mỹ ti jykre tó mũ tag ti ki. Isỹ vēsóg ki sỹ nén tónh ke to jykren mũ pijé',” he tóg.

<sup>18</sup> “ù tỹ ă tỹ vēsóg ki nén to jykren mũ ěn tó kỹ tóg tỹ ùn mág nĩ sór mũ. Hă ra sóg ù tỹ inh jẽnẽg mũ ěn to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Hă kỹ ăjag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ki hă tó mũn ki. Inh pi(jé) vẽn h jykre vẽn hmỹ tó tĩ'. <sup>19</sup> Moisés vỹ ăjag jyvẽn ja nĩgtĩ. Topẽ jykre to. ăjag tỹ ne jé ti vỹ han tũ nĩ nẽ? Isỹ ti vỹ ki króm mũ ra ăjag tóg isén sór mũ',” he tóg, Jesus ti.

<sup>20</sup> Kỹ ùn e ěn ag tóg ti mỹ: “krĩ vẽn hmỹ ă tóg nĩ.” he mũ. “Ă tén sór tũ ěg nỹtĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

<sup>21</sup> Hă ra Jesus tóg ag mỹ: “milagre pir han ja inh nĩ, vẽn hkán ke kură ěn ki, kỹ tóg ăjag mỹ e tĩ,” he mũ. <sup>22</sup> “Vẽn hkán ke kură ki ăjag tóg gĩr ag gré junun făr kym tĩ gé, Moisés tỹ ăjag mỹ: “ti mur pãte kură tỹ 8 (ke) ki ti kym nĩ,” he ja nĩ ěn kỹ. Hă ra ù tỹ ă krẽ făr kym vén pi(jé) tỹ Moisés nĩ ja nĩ'. Ti jo ke ù ja vẽ, ù tỹ kym vén ja ti. <sup>23</sup> ăjag tỹ Moisés vỹ ki króm jé ăjag tóg vẽn hkán ke kură ki gĩr făr kym tĩ. Hă ra ăjag tóg iso jũ sór mũ, isỹ vẽn hkán ke kură ki ùn kaga pir tỹ há' hen kỹ. <sup>24</sup> Ón kỹ ăjag tóg iso jũ sór mũ. Inh jykre vỹ ăjag mỹ kórég nĩ ve nĩ. ăjag tỹ to jykren há han mũ ra ăjag tóg inh jykre há nĩ venh mũ vẽ,” he tóg, Jesus ti.

### *Ag tỹ Jesus to: “ti mỹ tỹ Cristo nĩ vỹ?” he*

<sup>25</sup> Kỹ Jerusalém tá ke ag tóg Jesus to: “ti tén sór ja ag tóg nĩ,” he mũ. <sup>26</sup> “Hă ra tóg jatun mỹ vẽn h kar mré vẽn h jẽ nĩ. Ti mỹ ag tóg vỹ tũ nĩ, pã'i ag. Ag mỹ hẽn ri ke mũn ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ vỹ, ěg pã'i ag?” he ag tóg

mũ, Jesus to. <sup>27</sup> “Hã ra ãg tóg ti tỹ hẽn tá kãtĩ mũ ki kanhró nỹtĩ. Cristo ãn kãtĩg kỹ ãg tóg ti tỹ hẽn tá kãtĩg mũ ki kagtĩg nỹtĩnh mũ, kỹ ti hỹn tỹ Cristo tũ nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus to.

<sup>28</sup> Hã ra Jesus tóg Topẽ jo ãn tá jẽ nĩ, vẽn kar kanhrãn kỹ. Kỹ tóg jamã hár(a) ag kanhrãn mũ. “Ti ki kanhró ãg nỹtĩ, he ãjag tóg tĩ iso, ón kỹ,” he tóg. “Ti tỹ hẽn tá kãtĩ mũ ki kanhró ãg tóg nỹtĩ gé, he ãjag tóg tĩ, ón kỹ. Inh pi(jé) vêsóg ki: inh hỹn tĩg mũ, hé! Û tỹ inh jẽnẽg mũ ãn vỹ ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ, ù tỹ inh jẽnẽg mũ ãn ti ki. <sup>29</sup> Inh hã vỹ ti ki kanhró nĩ. Ti hã tá sóg kãtére, ãjag ve jé, ti tỹ inh mỹ: “ha ag venh tĩg,” hen kỹ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>30</sup> Kỹ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti vóg tũ pẽ nĩ ver. Ti ter ke kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver, hã kỹ ag tóg ag tỹ ti se sór mũ ra ti ség tũ nĩ. <sup>31</sup> Ag jãvo ãn e ag tóg Jesus ki ge mũ. Ti to ag tóg: “ãg mỹ tóg tỹ Cristo nĩ ve nĩ,” he mũ. “Cristo kãtĩg kỹ ti nẽji milagre hyn han ke mũ. Jesus tỹ milagre hyn han vỹ e nỹtĩ. ãg mỹ tóg tỹ Cristo nĩ,” he ag tóg, Jesus to. Tag tó kỹ ag tóg ti ki ge mũ.

### *Pã'i ag tỹ Jesus se sór*

<sup>32</sup> Kỹ Fariseu ag tóg mẽg mũ, ãn e ag tỹ Jesus to nẽn (ũ) tó mũ ti. Kỹ ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré vẽnẽn mũ, ag tỹ Jesus senh ke to. Kỹ ag tóg polícia ag jẽnẽg mũ, ag tỹ ti se jé. <sup>33</sup> Hã ra Jesus tóg: “ãjag mré sóg nĩ sĩ han ke mũ ver,” he mũ. “Tag pãte sóg tĩg ke mũ, isỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ ãn ve jé. <sup>34</sup> ãn kã tóg ãjag tỹ inh venh há tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. ãn tá junjun ke tũ ãjag tóg nĩ, isỹ hẽn ra tĩg ke ãn tá,” he tóg.

<sup>35</sup> Kỹ Judeu ag tóg jagnẽ mỹ: “ti hỹn hẽ ra tĩg sór mũ?” he mũ. “ãg hỹn hẽ tá ti venh ke tũ nĩ? Ti hỹn hẽn ri ke mũn ga tỹ Grécia ra tĩg sór mũ, tá ãg mré ke ag kanhrãn jé. <sup>36</sup> Ne to ke nẽ, hỹn, hã vỹ: “ãjag tỹ inh venh há tóg tĩnh mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ, he mũ tag ti?” he ag tóg, Judeu ag. Jesus vỹ vỹ ag mỹ e tĩ, hã kỹ ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ti tỹ nẽn tó mũn ki.

### *Topẽ kuprĩg tỹ goj ri ke nĩ*

<sup>37</sup> Vãhã tóg festa tỹ kurã tỹ ãgno tá krỹg mũ. Festa to kurã mág pẽ vẽ, kurã tỹ ãgno ãn ti, hã kỹ ag e tãvĩ nỹtĩ, Jerusalém tá. Kurã ãn kã Jesus tóg jẽ kỹ vẽn kar mỹ prẽr mũ

sir. “!..ãjag tỹ goj kron sór kỹ inh mỹ to vỹ, isỹ ãjag mỹ goj há ven jé..!” he tóg, prẽr kỹ. <sup>38</sup> “!..Topẽ vỹ ki tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: !..ãjag tỹ inh ki ge kỹ tóg ãjag kãki goj ror han ke mũ, isỹ ãjag mỹ goj nĩm ke ti..!” he tóg. “!..Kỹ goj tag vỹ ãjag rĩnrĩr pẽ han ke mo..!” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ prẽr jan hã vẽ. <sup>39</sup> Jesus tỹ ag mỹ Topẽ kuprĩg tón hã vẽ, hã to tóg: goj, he mũ. Topẽ kuprĩg tỹ tóg ag jagrẽn ke mũ, ù tỹ ti ki ge mũ ag. Festa ãn kã tóg ag mỹ ti jẽnẽ ja tũ nĩ ver, Topẽ kuprĩg ti, ti tỹ ver ã ter kar kỹ rĩr mãn ja tũ nĩn kỹ, ti tỹ ã panh ra tĩg mãn ja tũ nĩn kỹ ver.

### *Ag tỹ Jesus ki kagtĩg*

<sup>40</sup> Kỹ Jesus vỹ mẽg mũ ù ag tóg ti to: “Topẽ vỹ tó tĩ pẽ ãn vẽ,” he mũ. <sup>41</sup> Kỹ ù ag tóg ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topẽ tỹ ãg mỹ ãn jẽnẽg mũ ãn vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ gé. Hã ra ù ag tóg: “Cristo mỹ hỹn ga tỹ Galiléia tá kãtĩ mũ vỹ?” he mũ. <sup>42</sup> “Topẽ vỹ rá ki tóg: “Davi kósin vỹ tỹ ti nĩ, Cristo ti,” he mũ, “ẽmã tỹ Belém tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Davi jamã ãn tá ke,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg ãg mỹ tỹ Cristo tũ nĩ, Jesus ti, ti tỹ tỹ Galiléia tá ke nĩn kỹ,” he ag tóg. <sup>43</sup> Hã kỹ ag tóg vẽn kãpãm kỹ nỹtĩ, ti tũgnĩn. <sup>44</sup> Kỹ ag kãmĩ ù ag vỹ ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgĩ, ti kamẽg kỹ.

### *Pã'i ag tỹ Jesus ki ge sór tũ*

<sup>45</sup> Kỹ polícia ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag to vỹnvỹn ke mũ, Fariseu ag to ke gé, ù tỹ ag jẽnẽ ja ag to. Kỹ ag tóg ag mỹ: “hỹn, ti?” he mũ. <sup>46</sup> Kỹ ag tóg: “hã ra tóg vỹ há tãvĩ han mũ,” he mũ. “Vẽn vỹ tỹ ge mẽ ja tũ ãg nỹtĩ, hã kỹ ãg tóg ti kãgmĩ ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ, polícia ag. <sup>47</sup> Kỹ Fariseu ag tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ti vỹ kri nĩm sór mũ', ti ón mũ ra?” he mũ. <sup>48</sup> “Pã'i ù mỹ ti vỹ kri fig mũ'? Vó, ke tũ ãg nỹtĩ. Fariseu ù tỹ ti vỹ kri nĩm tũ nĩ gé. <sup>49</sup> Hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ù tỹ ti vỹ kri fig mũ ag. Topẽ vỹ rán ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ Topẽ vỹ ag mỹ vỹ kónãn ke mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ, Fariseu ag.

<sup>50</sup> Hã ra Nicodemos vỹ ag mré nĩ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vẽnẽn ja ãn ti. ãn tóg ag mỹ: <sup>51</sup> “ãg tỹ ti vóg kónãn sór kỹ ãg tóg ti ki jẽmẽ vén ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ nẽn han ja to jykrẽn há han jé ãg tóg ke mũ, ãg tỹ kar kỹ ti vóg kónãn jé. Topẽ tỹ ãg mỹ vẽn jykre nĩm jan hã vẽ,” he tóg, Nicodemos ti.

52-53 Hã ra ag tóg ti mÿ: “ã hÿn tÿ Galiléia tá ke nÿ gé!, hã kÿ ã tóg ti jy nÿgã sór mÿ!” he mÿ. “Topê ví ki ve há han nÿ, kÿ ã tóg venh ke mÿ. Galiléia tá ke ù vÿ Topê ví tónh ke tũ pẽ nÿ, Topê vÿ tá ke ù jênẽnh ke tũ pẽ nÿ,” he ag tóg, Nicodemos mÿ. Kÿ ag tóg ãjag jamã ra mÿ mÿ sir, pã'i kar ag.

## 8

### *Jesus tÿ ùn tÿtá kórég fi mÿ vãnh pãte fón*

1 Hã ra Jesus tóg pãnónh tÿ Oliveiras ra tÿ mÿ, tá nÿr jé. 2 Kurã ke ra tóg Jerusalém ra tÿg mãn kÿ (tóg) Topê jo ìn tá nÿ mãn mÿ sir, kÿ vãnh kar ag tóg ti ví mẽn kãm mÿ. Tá nÿ kÿ tóg ag kanhrãn mÿ. 3 Kÿ Topê ví to professor ag vÿ ùn tÿtá fi pére kãm mÿ, Fariseu ag ke gé. Ûn tÿtá ãn fi ve ja ag tóg nÿ, fi tÿ fi mén tũ mré nÿn kÿ. Vãnh kuju kã ag tóg fi fẽg mÿ. 4 Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Fi ve ãg tóg, fi tÿ fi mén tũ mré nÿn kÿ,” he ag tóg, Jesus mÿ. 5 “Moisés vÿ ãg mÿ: “ãjag kãm ù fi tÿ fi mén tũ mré nÿn kÿ fi tén nÿ, pó tÿ fi pin kÿ,” he ja nÿ. Jo ã hÿn hẽ ri ke tÿ?” he ag tóg, Jesus mÿ. 6 Ag tÿ ón kÿ ti ví mẽ sór vẽ, ag tÿ ti ví to ti se jé. Hã ra Jesus tóg pãnh ke kÿ nÿ kÿ ga kri rãn mÿ, ã nÿgé tÿ. Ví tũ tóg nÿ.

7 Hã ra ag tóg ti tovãnh sór tũ nÿ. Kÿ tóg vãhã ag ki ãvãnh kÿ ag mÿ: “ãjag kãm ù hÿn Topê ví mranh ja tũ nÿ ver,” he mÿ. “Ën hÿn fi pin vén ke mÿ, pó tÿ,” he tóg mÿ. 8 Kÿ tóg pãnh ke mãn kÿ ga kri rãn mãn mÿ.

9 Kÿ ti ví tóg ag mÿ e tÿ. Ag kar vÿ ãjag tÿ Topê ví mranh ja ãn mÿ ãkrég mÿ sir, hã kÿ ag tóg mÿ mÿ sir. Ûn si há ag vÿ mÿ vén mÿ, kar kÿ vãnh kar ag. Komẽr hã ag tóg mÿ kãn mÿ. Vãhã Jesus vÿ ã pir mÿ nÿ, fi mré. Fi hã vÿ tá jẽ nÿ, ti mré. 10 Kÿ tóg fi ki ãvãnh kÿ fi mÿ: “ag hẽ ra kagáv, ù tÿ ã kato ví mÿ ag?” he mÿ. “Ag mÿ ã vóg kónãn tũ?” he tóg. Ag mÿ kar kÿ tóg fi mÿ ke mÿ.

11 Hã ra fi tóg ti mÿ: “hÿ,” he mÿ. Kÿ tóg fi mÿ: “kÿ ãn hÿn ã vóg kónãn ke tũ nÿ gé,” he mÿ. “Ha tÿg, jatun mÿ. Hã ra Topê ví mranh mãn sór tÿg nÿ,” he tóg, Jesus ti. Ûn tÿtá kórég ãn fi vóg kónãn sór ja tũ ti nÿ, Jesus ti.

### *Jesus tÿ jẽngrẽ ri ke nÿ*

12 Kÿ Jesus tóg Topê jo ìn krẽm nÿ kÿ vãnh kar kanhrãn mãn mÿ. “Jẽngrẽ ri ke ãn nÿ,” he tóg. “ãjag tÿ ãn mré mÿn kÿ ãjag tóg kuty mÿ mÿ tũ nÿgtÿ. Jẽngrẽ mÿ ãjag tóg mÿgtÿ, kurã mÿ. ãjag tÿ vãnh jykre tãg han ke to ken hã vẽ,” he tóg.

13 Hã ra Fariseu ag tóg ti ví kafãn mÿ, kÿ ag tóg ti mÿ: “vãnh kãmén ã tóg mÿ ha,” he mÿ. “Ëg tÿ vãnh kãmén kÿ ãg tóg ón kÿ ví tÿ,” he ag tóg mÿ sir. 14 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ. “Vãnh kãmén ãn tÿ, hã ra sóg ki hã tó tÿ,” he tóg mÿ. “Isÿ hẽ tá kãtÿg mÿ ãn ki kanhró ãn nÿ, isÿ hẽ ra tÿg ke mÿ ti ke gé,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg ãn ki kãtÿg nÿtÿ, isÿ hẽ tá kãtÿg mÿn ki, isÿ hẽ ra tÿg ken ki ke gé. Ëprã ke ãjag nÿtÿ. 15 Kãnmar ãjag tóg ù to: “jykre kórég ti nÿ,” hẽnh ke mÿ. ãjag jãvo sóg vãnh kar jykre to nèn ù tó tũ nÿ ver. 16 Isÿ hã ra ù jykre to nèn ù tó sór mÿ ra sóg tó há han ke mÿ vẽ. ãn pi(jé) ãn pir mÿ nèn ù to jykrén tÿ. Û tÿ ãn jênẽg mÿ vÿ ãn mré nèn ù kar to jykrén tÿ. 17 Kÿ ùn régre ag tÿ vãnh ví pir han kÿ tóg ãjag mÿ tÿ ki hã ke nÿ. Hã kÿ tóg rãn kÿ nÿ, Topê ví tÿ rãn kÿ nÿ ki. 18 Hã kÿ sóg vãnh kãmén mÿ, hã ra ãn panh tóg, ù tÿ ãn jênẽg mÿ tóg ãn kãmén mÿ gé. Régre ãg nÿtÿ, ù tÿ ãn kãmén mÿ ti,” he tóg, Jesus ti.

19 Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿn, ã panh tÿ?” he mÿ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag pi(jé) ãn ki kanhró nÿtÿ,” he mÿ. “Hã kÿ ãjag tóg ãn panh ki kãtÿg nÿtÿ gé,” he tóg. “ãjag tÿ ãn ki kanhró nÿtÿ ra ãjag tóg ãn panh ki kanhró nÿtÿnh mÿ vẽ gé,” he tóg, Jesus ti. 20 Ti tÿ ag mÿ vãnh kãmén hã vẽ. Topê jo ìn krẽm nÿ kÿ tóg ag mÿ vãnh kãmén mÿ, ti tÿ jãnkamy vin jafã rá hã nÿn kÿ. Kÿ pã'i ag tóg ti se sór mÿ, hã ra ag tóg ti kãgmÿg tũ nÿgtÿ, ag tÿ ti kamẽg kÿ. Ti ter ke kurã vÿ jun ja tũ nÿ ver, hã kÿ ag tóg ti tÿ hẽ ri ke tũ nÿ ver.

### *Jesus tÿ hẽn ra tÿg ke*

21 Kÿ tóg ag mÿ kãmén mãn mÿ. “Tÿg jé sóg ke mÿ, kÿ ãjag tóg ãn ve sór ke mÿ, hã ra ãjag tóg ãn venh ke tũ nÿ. ãn vég tũ ki ãjag tóg kãgter ke mÿ, kÿ ãjag tÿ Topê ví mranh ja ãn vÿ ãjag kãkã nÿ nÿ. ãjag pi(jé) isÿ hẽn ra tÿg ke mÿ ãn ki kanhró nÿtÿ. Isÿ hẽn ra tÿg ke mÿ ãn ki kãtÿg ãjag nÿtÿ,” he tóg, Jesus

ti. <sup>22</sup> Kĩ ag tóg jagně mĩ: “ti mĩ hěn ri ke mũn vėsén sór mũ, hã kĩn mĩ: “ãjag pi(jé) isĩ hěn ra tĩg ke mũ ěn ki kanhró nĩtĩ,” he mũ?” he ag tóg, Jesus to. <sup>23</sup> Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “ěprã ke vỹ tỹ ãjag nĩtĩ,” he mũ. “Jãvo sóg tỹ kanhkã tá ke nĩ. Ga tag ki ke tỹ ãjag nĩtĩ, jãvo inh pi(jé) tỹ ga tag ki ke nĩ”. <sup>24</sup> Hã kĩ sóg ãjag mĩ: “kãgter jé ãjag tóg ke mũ, kĩ ãjag tỹ Topě vĩ mranh ja ěn vỹ ãjag kãkã nĩ nĩ,” he ja nĩ. Ha vé, ãjag tỹ inh ki ge sór tũ nĩn kĩ tóg ãjag kãkã nĩnh ke mũ, ãjag tỹ Topě vĩ mranh ja ěn ti. “Ũ ěn vỹ tỹ inh nĩ,” he ja inh nĩ ãjag mĩ. Tag to: hỹ, hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>25</sup> Kĩ ag tóg ti mĩ: “tỹ ã ũ nĩ?” he mũ. Kĩ Jesus tóg: “vãsỹ sóg ãjag mĩ tó huri, isỹ ãjag mré vēmén vén kỹ,” he mũ. “Ãjag mĩ sóg vėnh kãmén tĩgtĩ. <sup>26</sup> Hã ra sóg ãjag mĩ tó kãn ja tũ nĩ ver, sỹ ãjag mĩ vĩ kónãn ke vỹ kã nĩ gé ver. Hã ra sóg ũ tỹ inh jěněg mũ ěn vĩ hã tó tĩ, ti tỹ inh mĩ tó ja kar ěn ti. Ki hã tóg tó tĩ, ũ tỹ inh jěněg mũ ti,” he tóg, Jesus ti. <sup>27</sup> Hã ra tóg ag tỹ to jykrén tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag mĩ ã panh tó mũ ra.

<sup>28</sup> Kĩ Jesus tóg ag mĩ ke mãn mũ. “Ãjag tỹ ka to isa kỹ, kỹ ãjag tóg inh ki kanhrãn ke mũ,” he tóg. “Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Kurã ěn kã ãjag tóg ki kanhró nĩtĩnh ke mũ, isỹ tỹ ũn ěn nĩ ti. Inh pi(jé) vėsóg ki nén ũ to jykrén tĩ’. Inh panh tỹ inh mĩ nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ. Hã ki kanhró ãjag nĩtĩnh ke mũ, kurã ěn kã, ãjag tỹ ka to isa kỹ. <sup>29</sup> Kĩ ũ tỹ inh jěněg mũ vỹ inh mré nĩ nĩ. Ti mĩ nén há nĩ ěn hã han sóg tĩ, hã kỹ tóg inh mré nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>30</sup> Ag tỹ ti vĩ tag mē kỹ ũn e ag vỹ ti ki ge mũ, kurã ěn kã.

### *Jesus tỹ ěg tar han ke*

<sup>31</sup> Kĩ Jesus tóg ũ tỹ ti ki ge kỹ nĩtĩ ag kanhrãn mũ. “Inh vĩ tovãnh tũg nĩ,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg tỹ inh mré ke pě nĩtĩ. <sup>32</sup> Kĩ ãjag tóg Topě vĩ pě ki kanhró nĩtĩnh mũ. Topě vĩ pě ki kanhró tũgrĩn ãjag tóg patrão kórég ve mãn ke tũ nĩ,” he tóg.

<sup>33</sup> Kĩ ag tóg ti mĩ: “Abraão krě'krě vỹ tỹ ěg nĩtĩ,” he mũ. “Ěg pi(jé) tỹ ũ camarada nĩtĩ’, ũri, vãsỹ ke gé. Ne to ke ně, hã vỹ: patrão kórég ve mãn ke tũ ãjag nĩ, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, Jesus mĩ.

<sup>34</sup> Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ,” he mũ. “Ãjag tỹ Topě vĩ mranh kỹ ãjag tóg tỹ ti vĩ mranh jafã nĩtĩ, kỹ tóg ěg tỹ ũn kórég tỹ patrão vėg mũ ri ke nĩ. <sup>35</sup> Ti camarada ag pi(jé) ti ĩn krěm ěmã nĩtĩgtĩ’. Ti kósin hã vỹ ti ĩn krěm nĩgtĩ jãvo. <sup>36</sup> Kỹ, Topě kósin tỹ ãjag tỹ Topě krě han kỹ ãjag tóg patrão kórég ve mãn ke tũ nĩ ha. <sup>37</sup> Abraão krě vỹ tỹ ãjag nĩtĩ. Ki kanhró inh nĩ. Hã ra ãjag tóg isén sór mũ, ãjag tỹ inh vĩ to há tũ nĩtĩn kỹ. <sup>38</sup> Inh panh tỹ inh mĩ nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ. Inh jãvo ãjag tóg ãjag panh tỹ ãjag mĩ nén tó mũ ěn hã tó tĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>39</sup> Kĩ ag tóg ti mĩ: “hỹ, Abraão vỹ tỹ ěg panh nĩ,” he mũ.

Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “ãjag tỹ tỹ Abraão krě nĩtĩn kỹ ti jykre han nĩ ge,” he mũ. <sup>40</sup> “Hã ra ãjag tóg isén sór mũ. ãjag mĩ sóg Topě vĩ pě tó ja nĩ, Topě tỹ inh mĩ nén tó mũ ěn ti, hã ra ãjag tóg isén sór mũ. Abraão vỹ tag han ja tũ nĩ. <sup>41</sup> Vyrmỹ ãjag panh ũ tũ hã han ãjag tóg tĩ,” he tóg.

Kĩ ag tóg Jesus mĩ: “panh ěg nĩtĩ, hã vỹ: Topě, he mũ. Ěg pi(jé) panh tũ nĩtĩ’,” he ag tóg mũ.

<sup>42</sup> Hã ra Jesus tóg ag mĩ: “Topě tỹ tỹ ãjag panh nĩ ra ãjag tóg iso há nĩtĩnh mũ vě,” he mũ. “Inh panh tá sóg kãtére, hã kỹ sóg ãjag mré nĩ nĩ. Inh pi(jé) vėsóg ki nén to jykrén kỹ kãtére mũ’. Ti hã vỹ inh jěně. <sup>43</sup> Hã ra ãjag tóg inh vĩ ki kagtĩg nĩtĩ. Mě sór tũ ãjag nĩtĩ, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nĩtĩ. <sup>44</sup> Japo krě vỹ tỹ ãjag nĩtĩ, kỹ ãjag tóg ti tỹ nén to jykrén mũ ěn han tĩ. Topě tỹ ěprã ke ag han ěn kã tóg ag kãgtén sór tĩgtĩ, Japo ti. Vãsỹ ti jykre vě, kỹ tóg ũri tỹ ti jykre nĩ gé ver. Ti pi(jé) ki hã tó tĩ’. Ki hã tó to ti kórég pě nĩ, Japo ti. Vėnh ó vỹ tỹ ti tũ pě nĩ. Ón mě ti nĩgtĩ, vėnh ón né vě. Ti hã vỹ tỹ ũn ón mũ ag panh kar nĩ. <sup>45</sup> Ti jãvo sóg ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nĩgtĩ. <sup>46</sup> Inh hỹ ne ki Topě vĩ mranh? Ha inh mĩ tó. Mranh ja tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag mĩ Topě vĩ pě tó tĩ. ãjag hě ri ken kỹ inh vĩ kri fi sór tũ nĩ? <sup>47</sup> Topě krě ag vỹ Topě vĩ měg tĩ. ãjag pi(jé) inh vĩ jěmě sór tĩ’, ãjag tỹ tỹ Topě krě tũ nĩtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti, ag mĩ.

### *Jesus tỹ Abraão kãfór nĩ*



<sup>48</sup> Kÿ Judeu ag tóg ti mÿ: “Samaria tá ke ri ke ã tóg nÿ, ã tÿ ki kagtÿg nÿn kÿ, kÿ ã jagrê kórég nÿ gé,” he mÿ.

<sup>49</sup> Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “inh pi(jé) jagrê kórég nÿ,” he mÿ. “Inh panh to sóg: ùn mág vÿ tÿ ti nÿ, he tÿ. Hã ra ãjag tóg iso é he tÿ. <sup>50</sup> Inh pi(jé) vêsÿ ùn mág han sór mÿ. Û tÿ isÿ ùn mág han ke mÿ vÿ nÿ nÿ, ên vÿ vênh kar jykre tugnyÿm ke mÿ. <sup>51</sup> Ki hã sóg ke mÿ, hã kÿ sóg tó mÿ, ha mē. ãjag tÿ inh vÿ kri fi kÿ ãjag ter ke tÿ pē nÿ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>52</sup> Kÿ Judeu ag tóg ti mÿ: “jagrê kórég ã tóg nÿ,” he mÿ. “Vãhã tóg ve há tÿ, ã jagrê kórég ti,” he ag tóg mÿ ti mÿ. “Abraão vÿ ter, kÿ Topē vÿ tó tÿ ag kar vÿ kãgter. Hã ra ã tóg ón kÿ: “ãjag tÿ inh vÿ kri nÿm kÿ ãjag kãgter ke tÿ pē nÿ,” he mÿ. <sup>53</sup> ã mÿ vêsÿ êg jóg'jóg ve tÿ Abraão kãfór han sór mÿ, ã tÿ êg mÿ: kãgter ke tÿ ãjag nÿ, hen kÿ? Ter ja ti nÿ, Abraão ti, kÿ Topē vÿ tó tÿ ag kar vÿ kãgter kãn gé. Vêsÿ ùn mág han kÿ nÿ ve ã tóg nÿ,” he ag tóg, Jesus mÿ, Judeu ag.

<sup>54</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “isÿ vêsÿ ùn mág han kÿ sóg ón kÿ ke mÿ ve nÿ,” he mÿ. “Hã ra inh panh hã vÿ isÿ ùn mág han ke mÿ, ãjag tÿ ù to: êg jóg mág, he mÿ ên ti. <sup>55</sup> Hã ra ãjag tóg ti ki kagtÿg nÿtÿ, ãjag jãvo sóg ti ki kanhró nÿ. Isÿ ãjag mÿ: “ti ki kagtÿg inh nÿ,” he mÿ ra sóg ãjag ón tag ri ke han mÿ vē, hã ra sóg ti ki kanhró nÿ, kÿ sóg ti vÿ ki króm tÿ gé. <sup>56</sup> ãjag jóg'jóg ve tÿ Abraão vÿ inh kurã ve sór ja nÿ, kÿ tóg kejēn vé, kÿ tóg ti mÿ sér pē tÿ, ti tÿ inh kurã ve kÿ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>57</sup> Kÿ Judeu ag tóg ti mÿ: “50 (ke) anos han tÿ ã nÿ ver, hã ra ã tóg: “Abraão ve inh,” he mÿ. Vÿ vênhmÿ han ã tóg,” he ag tóg mÿ, Jesus mÿ.

<sup>58</sup> Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ki hã sóg ke mÿ, hã kÿ sóg tó mÿ, ha mē,” he mÿ. “Abraão mur tÿ ra sóg nÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti. <sup>59</sup> Kÿ ag tóg jÿgjÿ mÿ, ti tÿ vëso: “Topē ri ke inh nÿ,” hen kÿ. Hã kÿ ag tóg pó mãn kÿ ti pin sór mÿ. Hã ra Jesus tóg Topē jo ïn kãtã kãkutē mÿ sir, kÿ tóg tÿ mÿ, vênh péju jé.

## 9

### *Jesus tÿ ùn kyvó tÿ há' he*

<sup>1</sup> Kejēn Jesus tóg tÿg kÿ ùn kyvó vég mÿ. ã mur mÿn kã tóg kyvó nÿ sir. <sup>2</sup> Kÿ ti mré mÿ

tÿ ag tóg ti mré ti vég mÿ gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “ti han mÿ fag hÿn Topē vÿ mranh’,” he mÿ, “ha kÿ tóg kyvó nÿ,” he ag tóg. “Ti tÿ vësóg ki Topē vÿ mranh kÿn mÿ kyvó nÿ vó?” he ag tóg mÿ. <sup>3</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ti tÿ Topē vÿ mranh to ke pijé’,” he mÿ. “Ti han mÿ fag tÿ Topē vÿ mranh to ke pijé’,” he tóg. “Topē tÿ vênh kar mÿ ã tÿ nén han sór mÿ ên ven sór vē, ti ki. <sup>4</sup> Isÿ ù tÿ inh jēnēg mÿ ên tÿ inh mÿ nén tó mÿ ên han sór vē. Ver tóg inh mÿ kurã nÿ, sÿ rãnrãj jé. Kãnhmar tóg kutÿ nÿnh mÿ, kÿ ù tóg rãnrãj mãn ke tÿ nÿ, iser ke kurã ên kã,” he tóg. <sup>5</sup> “Ver sóg ãjag mré tÿg mÿ, kÿ sóg ãjag mÿ jēngrē ri ke nÿ ver,” he tóg, Jesus ti. <sup>6</sup> Tag tó kar kÿ tóg sug mÿ, ga kri, kÿ tóg óré sÿ han mÿ. Óré ên tÿ tóg ùn kyvó kanē to tÿn mÿ. <sup>7</sup> Kÿ tóg ti mÿ: “ha tÿg, goj tÿ Siloé ki vênh kÿpe jé,” he mÿ. Goj tÿ Siloé to ke hã vÿ: “ù tÿ inh jēnē ja,” he mÿ, êg vÿ ki. Kÿ tóg tÿ mÿ, ùn kyvó ti. Kÿ tóg tá kãtÿg kÿ êvãnh há han tÿ nÿ sir.

<sup>8</sup> Ti tÿ êvãnh há han kÿ tóg ti rã hã nÿtÿ kar ag mÿ e tÿ. Vênh kar vÿ ti ki kanhró nÿtÿ, vênh kar mÿ tóg: “inh mÿ nén ù nÿm,” he tÿ ja nÿgtÿ. Kÿ ag tóg, ag tÿ ti êvãnh há tag ve kÿ (ag tóg) ti to: “ù tÿ êg mÿ: inh mÿ nén ù nÿm, he tÿ ên hã tÿ mÿ’?” he mÿ. <sup>9</sup> Kÿ ag kãmÿ ù tóg: “ti hã vē,” he mÿ. Hã ra ù ag tóg: “ên ri ke nÿ ve ti nÿ, hã ra tóg êg mÿ tÿ hã tÿ nÿ,” he mÿ gé. Hã ra tóg vëso: “inh hã vē,” he mÿ. <sup>10</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ã hē ri ké, ã tÿ êvãnh há' he jé?” he mÿ. <sup>11</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ag tÿ ù to: Jesus, he mÿ ên vÿ óré han, kÿ tóg inh kanē to tÿn, kÿ tóg inh mÿ: “goj tÿ Siloé ra tÿg nÿ, tá vênh kupemnÿ,” hé. Kÿ sóg vyr. Vênh kupe sóg, kÿ sóg êvãnh há' he mÿ sir,” he tóg, ùn kyvó ja ti. <sup>12</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti hē kã jē?” he mÿ. Hã ra tóg ag mÿ: “ha'?” he mÿ.

### *Fariseu ag tÿ ùn kyvó ja ki jēmē*

<sup>13</sup> Kÿ ag tóg Fariseu ag mÿ ti pére mÿ mÿ, ùn kyvó ja ên ti. <sup>14</sup> Hã ra tóg tÿ vênhkãn ke kurã nÿ. Ên kã Jesus tóg óré han kÿ ti tÿ há' hé. <sup>15</sup> Kÿ Fariseu ag tóg ti ki jēmē sór mÿ gé. “ã hē ri ké, ã tÿ êvãnh há' he jé?” he ag tóg mÿ gé. Kÿ tóg ag mÿ: “óré tÿ tóg inh kanē to tÿn, kÿ sóg vênh kupenh vyr, kÿ sóg êvãnh há' he mÿ sir,” he mÿ, ag mÿ, ùn kyvó ja ti.

16 Kÿ Fariseu ù ag tóg Jesus to: “Topê pi(jé) ti jênê’,” he mũ. “Vênhkán ke kurã ki tóg vênhkán vãnh nĩgtĩ, kÿ tóg kórég nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus to, Fariseu ù ag. Hã ra ù ag tóg ti to: “hã ra tóg nén ù há tâvĩ han,” he mũ gé. “Ti kórég nĩ ran hÿn tag han ki kagtĩg nĩnh mũ vê,” he ag tóg, Fariseu ù ag. Hã kÿ ag vênh kãpãm kÿ nÿtĩ. 17 Kÿ ag tóg ùn kyvó ja ên ki jêmê mãn mũ. “Ti mÿ tÿ ùn há nĩ’, ùn kórég mÿ vó?” he ag tóg mũ. “Ã tÿ tóg há’ hé mÿr,” he ag tóg.

Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ tóg tÿ Topê vĩ to jafã nĩ,” he mũ, ùn kyvó ja ti.

18 Hã ra ag tóg ti vĩ kri nĩm sór tũ nĩ. “Ti mÿ kyvó ja nĩ vÿ?” he ag tóg mũ. Kÿ ag tóg ti han mũ fag jé prêr mũ. 19 Kÿ ag tóg fag mÿ: “ãjag kósin hã mÿ’?” he mũ. “Ti mÿ ã mur mũn hã kã kyvó ja nĩ? Kÿn hÿn hẽ ri ké, ti tÿ ùri êvãnh há nĩn jé?” he ag tóg mũ, ti han mũ fag mÿ.

20 Kÿ fag tóg: “hÿ, êg kósin hã vê,” he mũ. “Ã mur mũn hã kã tóg kyvó ja nĩ. 21 Hã ra tóg ùri êvãnh há nĩ. Hẽ ri ken kÿ? Ha? Û nÿ ti han? Ha ti ki jêmêmñĩ. Sanh há ti nĩ ha. ãjag mÿ ti tónh mũ,” he fag tóg, ti han mũ fag.

22 Hã ra fag tóg pã’i ag kamêg mũ, hã kÿ fag tóg: “ha ti ki jêmêmñĩ,” he mũ. Pã’i ag vÿ tag tó ja nĩ, Jesus to: “ãjag kãmĩ ù tÿ ti to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ,” hen kÿ êg ti kutêm ke mũ,” he mũ, “ti tÿ tÿ êg mré ke tũ nĩjé, ti tÿ êg mré vênhmãn tũ nĩjé, êg vênh kanhrãn jafã krêm,” he ja ag tóg nĩgtĩ. 23 Hã kÿ ùn kyvó ja ên han mũ fag vÿ Jesus to nén ù tó sór tũ nĩ, hã kÿ fag tóg pã’i ag mÿ: “sanh há ti nĩ ha, ãjag mÿ ti tónh mũ,” he mũ, fag kósin kyvó ja ên to.

24 Kÿ ag tóg ùn kyvó ja ên jé prêr mãn mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ker ón hẽ’, Topê vÿ ã vĩ mēg mũ,” he mũ. “Û tÿ ã tÿ há’ he mũ ên vÿ kórég nĩ, Topê vĩ mranh ti tĩ,” he ag tóg mũ ti mÿ. 25 Kÿ tóg: “mẽ’,” he mũ. “Ti mÿ Topê vĩ mranh tĩ? Sÿ ki kagtĩg tóg tĩ. Nén ù pir hã ki kanhró sóg nĩ. Kyvó inh vê vê, hã ra sóg êvãnh há nĩ ha,” he tóg, ùn kyvó ja ên ti.

26 Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti hẽ ri ké, ã tÿ há’ he jé?” he mãn mũ. 27 Hã ra tóg ag mÿ: “ãjag mÿ inh hur tó, hã ra ãjag tóg mẽ sór tũ nĩ,”

he mũ. “Ãjag tÿ ne jé mẽ mãn sór nẽ? ãjag mÿ ti mré mũ sór mũ gé?” he tóg.

28 Kÿ ag tóg ti nÿg mũ. “Ã hã vÿ tÿ ti mré ke nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo êg tóg tÿ Moisés mré ke nÿtĩ,” he ag tóg, pã’i ag, ùn kyvó ja ên mÿ. 29 “Topê vÿ Moisés mré vémén ja nĩ, tag ki kanhró êg tóg nÿtĩ. Hã ra êg pi(jé) ên ki kanhró nÿtĩ’. Ti hÿn tÿ hẽ tá ke nĩ’?” he ag tóg, pã’i ag.

30 Kÿ ùn kyvó ja ên tóg ag mÿ: “mẽ’,” he mãn mũ. “Ãjag mÿ ti ki kagtĩg nÿtĩ, ti tÿ tÿ hẽ tá ke nĩn ki? Isÿ tóg há’ hé mÿr, inh kanê tÿ.

31 Hã ra Topê tóg êg vĩ mēg tũ nĩgtĩ, êg tÿ tÿ ti vĩ mranh jafã nÿtĩn kÿ. Û tÿ Topê kamêg mũ ên vĩ hã mēg ti tĩ. Û tÿ ti vĩ ki króm mũ ên vĩ hã mēg ti tĩ, Topê ti. 32 Inh mur mũ kã inh kyvó nĩ ja nĩ. Û tÿ ge tÿ há’ he mũ tag ve ja tũ inh nĩ ver. Hã ra tóg isÿ há’ hé. 33 Ti tÿ Topê tá kãtĩg tũ ra tóg nén ù há han ki kagtĩg nĩ vê,” he tóg, ùn kyvó ja ti, pã’i ag mÿ.

34 Hã ra ag tóg ti mÿ: “Topê vĩ mranh kÿ ã tóg mur, hã ra ã tóg êg kanhrãn sór mũ’,” he mũ. Kÿ ag tóg ti kutêm mũ, vênh kanhrãn jafã krêm.

### *Ûn kyvó to comparação*

35 Hã ra Jesus tóg mēg mũ, ag tÿ ti kutêm ja ti. Kÿ tóg ti venh tũ mũ. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ êprã ke fi kósin ên ki rã sór tũ?” he mũ.

36 Kÿ tóg Jesus mÿ: “kÿ ùn nẽ ge?” he mũ. “Sÿ ti ki rã sór vê,” he tóg.

37 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ti ve ã huri,” he mũ. “Û tÿ ã mré vémén jẽ mũ hã vÿ tÿ ti nĩ, inh hã vÿ tÿ ti nĩ,” he tóg.

38 Kÿ ùn kyvó ja tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Ã ki rã kÿ inh jẽ nĩ,” he tóg. Kÿ tóg ti krêm mũg ke mũ, Jesus krêm, ti mÿ: “Topê kósin vÿ tÿ ã nĩ,” he jé.

39 Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ga tag ki sóg jun, sÿ vênh kar jykre tugnÿm jé,” he mũ. “Ûn kyvó ag tÿ êvãnh há han jé sóg ke mũ. Ag tÿ iso jykrén há han ke to ken hã vê. Kÿ sóg ù tÿ ve há han mũ ag kyvó han ke mũ gé. Ag tÿ iso jykrén há han ki kagtĩg to ken hã vê,” he tóg, Jesus ti, ùn kyvó ja ên mÿ.

40 Hã ra Fariseu ù ag tóg ti vĩ mēg mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ êg mÿ kyvó nÿtĩ gé’?” he mũ.

<sup>41</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ: kyvó ãg nÿtÿ, ki kagtÿg ãg nÿtÿ,” he mÿ hã ra Topê tóg ãjag to jÿ tÿ nÿ ver. Hã ra ãjag tóg vÿso: “ãvãnh há ãg nÿtÿ, ki kanhró ãg nÿtÿ,” he tÿ. Hã kÿ ãjag tÿ Topê vÿ mranh ja vÿ ãjag kãkã nÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mÿ.

## 10

### *Vẽnh mẽg tÿ carneiro to comparação*

<sup>1</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ vẽn h kãmén mãn mÿ. “Ki hã sóg ke mÿ, hã kÿ sóg tó mÿ,” he tóg. “Ëg tÿ ãg mẽg tÿ carneiro jy ró han kÿ ãg tóg ti jãnkã ra rã tÿ. Jãvo ù tóg kejën ró to tãpÿ kÿ pãte rã sór tÿ. Ti tÿ carneiro péju sór vẽ, hã kÿ tóg ró to tãpÿ kÿ pãte rã sór mÿ. <sup>2</sup> Ti jãvo ù tÿ carneiro ki rÿr tÿ vÿ jãnkã ra rã mÿ. <sup>3</sup> Jãnkã ki rÿr tÿ ãn vÿ ti mÿ ró nón tÿ, jãnkã ti. Kÿ tóg carneiro jygi tó kãn mÿ sir. Ti vÿ ki kanhró fag nÿtÿ, ti mẽg tÿ carneiro fag. <sup>4</sup> Kÿ tóg fag jo tÿ mÿ, re ra. Kÿ tóg ã mẽg fag jé prër kãn mÿ sir, kÿ fag tóg pa kãn mÿ, ù tÿ carneiro ki rÿr tÿ ãn mẽg fag. Kÿ tóg fag jo tÿ mÿ, kÿ fag tóg ti nón mÿ mÿ sir, ti mẽg fag, fag tÿ ti vÿ ki kanhró nÿtÿn kÿ. <sup>5</sup> Fag pi(jé) ù nón mÿnh ke mÿ', fag tÿ ùn ki kagtÿg nón. Ù jo fag vẽn pigjunh ke mÿ, fag tÿ ùn ki kagtÿg ãn jo. Fag pi(jé) ti vÿ ki kanhró nÿtÿ', hã kÿ fag tóg ti jo vẽn pigjunh ke mÿ,” he tóg, Jesus ti. <sup>6</sup> Jesus tÿ ag mÿ comparação han vẽ. Ti mÿ ãg tóg vẽn mẽg tÿ carneiro ri ke nÿtÿ, ãg tÿ ti nón mÿn kÿ. Hã ra Fariseu ag tóg ti vÿ to jykrén tÿ nÿtÿ.

### *Vẽn mẽg to comparación ù*

<sup>7</sup> Hã ra Jesus tóg ag mÿ kãmén mãn mÿ. “Ki hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ke mÿ,” he tóg. “Carneiro jy ró jãnkã ri ke inh nÿ,” he tóg. <sup>8</sup> “Ù tÿ inh jo kãmÿ ag vÿ tÿ carneiro pigju(g) tÿ ag nÿtÿ ja nÿgtÿ, ùn jÿ (ka)mẽ ag nÿtÿ ja nÿgtÿ. Hã ra carneiro fag vÿ ag vÿ mẽ ja tÿ nÿtÿ. <sup>9</sup> Inh hã vÿ fag mÿ jãnkã ri ke nÿ. Ù tÿ inh ki rã mÿ vÿ kren ke mÿ, kÿ tóg ti tÿ jãnkã ra rã ri ke nÿ. Kÿ tóg kãra rã tÿ, kar kÿ tóg kãkutẽ tÿ gé, ti tÿ vÿjën ve kÿ. <sup>10</sup> Vẽn mẽg tÿ carneiro pigju(g) tÿ ãn vÿ carneiro pigju hã jé kãtÿ tÿ, fag kãgtén jé, fag kókén jé. Ti jãvo sóg fag ki rÿnrÿr há han hã jé kãtÿg, fag tÿ jagtar tÿ nÿtÿ jé, fag mÿ sér tÿ jé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>11</sup> “Ù tÿ carneiro ki rÿr tÿ ri ke inh nÿ gé, ùn tÿ ki rÿr há ri ke inh nÿ. Ù tÿ carneiro ki rÿr há han mÿ vÿ ã mẽg jagfy ter ke mÿ, fag krenkren jé. <sup>12</sup> Kÿ ù camarada vÿ tag ri ke tÿ nÿgtÿ. Mÿg kamẽg jé tóg ke mÿ, kÿ tóg mÿg ve kÿ vẽn hvãg tÿnh ke mÿ, ã patrão mẽg tovãnh kÿ, ti camarada ti. Kÿ mÿg vÿ fag kugmÿnh ke mÿ, kÿ fag tóg vẽn kãpugpóv ke mÿ gé, mÿg tugrÿn, carneiro fag. Ti camarada mẽg pi(jé)', ti patrão mẽg vẽ, hã kÿ tóg fag jy nÿgãnh há han tÿ nÿ. <sup>13</sup> Mÿg ve kÿ tóg vẽn vãg tÿ mÿ. Jãnkamy hã to tóg rãnrãj jẽ nÿ, hã kÿ tóg mÿg kamẽg mÿ. <sup>14</sup> Ti jãvo sóg carneiro ki rÿr há han tÿ. Inh mẽg ki kanhró sóg nÿ, kÿ fag tóg inh ki kanhró nÿtÿ gé. <sup>15</sup> Ri ke ti nÿ gé, inh panh mré. Inh ki kanhró tóg nÿ, kÿ sóg ti ki kanhró nÿ gé. Kÿ sóg inh mẽg jagfy ter ke mÿ. <sup>16</sup> Inh mẽg ù vÿ nÿtÿgtÿ gé ver, inh mẽg tÿ hẽ tá ke fag. ãjag povo kãmÿ ke pijé'. ãn jé prër jé sóg ke mÿ gé, kÿ fag tóg inh mré kãmÿnh ke mÿ gé. Inh vÿ mẽ jé fag ke mÿ gé. Inh mẽg tÿ tag ki fag mré ke vÿ tÿ fag nÿtÿnh mÿ. Fag kar jy sóg ró pir han ke mÿ, inh mẽg kar jy, kÿ sóg inh pir mÿ fag ki rÿr ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>17</sup> “Inh panh vÿ iso há nÿ, isÿ inh mẽg jagfy ter ken kÿ, kar kÿ sóg rÿr mãn ke mÿ. <sup>18</sup> Iser sór tÿ ra ù pi(jé) isén ke mÿ vẽ'. Hã ra sóg fag jagfy ter sór mÿ. Iser sór kÿ sóg ter ke mÿ. Inh rÿr mãn sór kÿ sóg rÿr mãn ke mÿ gé, iser kar kÿ. Inh panh tÿ inh mÿ nén tó mÿn hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>19</sup> Judeu ag tÿ ti vÿ tag mẽ kÿ ag tóg vẽn kãpãm kÿ nÿtÿ mãn mÿ gé. <sup>20</sup> Ùn e tóg ti to: “jagrẽ kórég ti nÿ, krÿ vẽn hmÿ ti nÿ, ti vÿ mẽ sór tÿg nÿ,” he mÿ. <sup>21</sup> Hã ra ù ag tóg: “ùn pi(jé) ã jagrẽ kórég hã ra vẽn vÿ há tó tÿ,” he mÿ. “Ùn kyvó tÿ há' he ki kagtÿg tóg nÿ gé, ùn jagrẽ kórég ti,” he ag tóg mÿ, Judeu ù ag, ù tÿ Jesus to há nÿtÿ ag.

### *Judeu ag tÿ Jesus tén mãn sór*

<sup>22</sup> Kejën tóg Judeu ag tÿ festa há' ù tá krÿg mÿ. Vãsv ù tÿ Judeu ag kato vãsãnsãn mÿ ag vÿ Topê jo ãn kókén ja nÿgtÿ, hã ra Judeu ag tóg kejën ti ãn han mãn. Ag tÿ ãn han mãn to festa hã vẽ sir. Prÿg kar ki ag tóg festa ãn han tÿ. Kusãg mÿ ãn kã ke ja vẽ, festa ãn ti. <sup>23</sup> Hã ra Jesus tóg venh tÿg ja nÿ, kÿ tóg Topê jo ãn mÿ pasa ke tÿ nÿ, Salomão tÿ jãnkã ãn tá.

24 Kÿ Judeu ag tóg ti venh kãmũ mũ, ag tÿ ón kÿ ti ki jëmẽ jé. “Ã hẽ ri ke kã ãg mÿ vẽn kãmén há han ke mũ?” he ag tóg mũ. “Ã mÿ tÿ Cristo nĩ? Topẽ tÿ ãg mÿ ùn jẽnẽnh ke mũ ãn mÿ tÿ ã nĩ?” Ha ãg mÿ tó há han,” he ag tóg mũ, ón kÿ.

25 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ãjag mÿ sóg hur tó, hã ra ãjag tóg kri nĩm sór tũ nĩ,” he mũ. “Milagre hyn han sóg tĩ gé, inh panh tÿ inh mÿ nén tó ja ãn. ãn ve kÿ ãjag tóg inh ki kanhró nÿtĩnh mũ vẽ. 26 Hã ra ãjag tóg kri fi sór tũ nÿtĩ. ãjag pi(jé) inh mẽg tÿ carneiro ri ke nÿtĩ’, hã kÿ ãjag tóg kri nĩm sór tũ nÿtĩ. 27 Inh mẽg fag vÿ inh vÿ mẽg tĩ, fag ki kanhró sóg nĩ, hã kÿ fag tóg inh mré mÿgtĩ. 28 Fag jagfÿ sóg ter ke mũ, kÿ fag tóg kãgter ke tũ nĩ. Mĩg vÿ fag kugmĩnh ke tũ pẽ nĩ gé, isÿ fag jy nĩgãnh kÿ. 29 Inh panh tÿ inh mÿ fag vin mũn hã vẽ, inh mẽg fag. Hã ra tóg vẽn kar kãfór nĩ, inh panh ti. Kÿ ù pi(jé) inh panh tũ ag péju(g) tĩ’, ti tÿ tÿ vẽn kar kri ke nĩnh kÿ. 30 Inh panh mré sóg tÿ ùn pir nĩ,” he tóg, Jesus ti.

31 Ag tÿ ti vÿ tag mẽ kÿ ag tóg pó tÿ hẽn ri ke mãg mũ sir, Judeu ag, ag tÿ tÿ ti pin kÿ ti tén jé.

32 Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “nén ù há hã hyn han ja inh nĩ,” he mũ. “Inh panh tÿ inh mÿ: “tag han ra,” he ja ãn hã han inh tĩ. Sÿ nén han ja tÿ hẽ nÿ hÿn ãjag mÿ kórég nĩ’, hã kÿ ãjag tóg isén sór mũ?” he tóg.

33 Hã ra ag tóg ti mÿ: “ãg pi(jé) nén ù há to ã tén sór mũ’,” he mũ. “Èprã ke vÿ tÿ ã nĩ, ãg mré ke vÿ tÿ ã nĩ, hã ra ã tóg veso: “Topẽ kósin vÿ tÿ inh nĩ,” he mũ. ã tÿ Topẽ to vÿ kónãnh hã vẽ. Tag to ãg tóg ã tén ke mũ, pó tÿ ã pin kÿ,” he ag tóg mũ, Judeu ag.

34 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topẽ vÿ tÿ rán kÿ nĩ ki tag vÿ rán kÿ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Topẽ vÿ èprã ke ag to: “Topẽ ri ke ãjag nÿtĩ,” he tĩ,” he tóg, Topẽ vÿ rá ki. 35 Kÿ tóg ù tÿ ti vÿ mẽg mũ ãn ag mÿ: “Topẽ ri ke ãjag nÿtĩ,” he ja nĩ, Topẽ ti. Hã ra tóg ón tũ nÿgtĩ, Topẽ ti. 36 Hã kÿ tóg vẽn mÿ tũ nĩ gé, sÿ ãjag mÿ: Topẽ kósin vÿ tÿ inh nĩ, hen kÿ. Inh panh vÿ inh kuprẽg, kÿ tóg inh jẽnẽ gé, isÿ ãjag tá jun jé. Topẽ to vÿ kónãnh pijé’, sÿ nén tó mũ tag ti. 37 Isÿ inh panh vÿ ki króm tũ nĩ ra tóg há nĩnh mũ vẽ, ãjag tÿ inh vÿ kri nĩm sór tũ

nÿtĩ ti. 38 Hã ra sóg ti vÿ ki króm tĩ. Kÿ inh vÿ tÿ ãjag mÿ kórég nĩnh kÿ isÿ milagre hyn han mũ ãn vemnĩ. Isÿ milagre hyn han mũ ki tóg ve há tĩ, isÿ inh panh ri ke nĩ ti, kÿ inh panh vÿ inh ri ke nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

39 Kÿ ag tóg ti vÿ to ti se sór mãn mũ sir, hã ra tóg kren mãn mũ gé.

40 Kÿ tóg vẽn péju kÿ tĩ mũ, goj tÿ Jordão mãra, Jesus ti. João vÿ ãn tá vẽn kar kygpég jẽ ja nÿgtĩ, ti tÿ ag kygpe vén kÿ. ãn ra tóg tĩ mũ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá nĩ nĩ, ã mré mũ tĩ ag mré. 41 Kÿ ù tÿ hẽn ri ke ag vÿ tá ti venh kãmũ mũ. Jesus to ag tóg jagnẽ mÿ: “ha vé, João vÿ milagre han ja tũ nĩ,” he mũ. “Hã ra tóg Jesus kãmén. Tó há han ja tóg nĩ, João ti. Ki hã tóg tó ja nĩ, ti tÿ ãg mÿ Jesus to nén tó mũ ti,” he ag tóg. 42 Kÿ tá ù tÿ hẽn ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir.

## 11

### Lázaro ter

1 Kejẽn ù tÿ Jesus to há ù tóg kaga nÿ nĩ, cidade tÿ Betânia tá. ùn kaga ãn jyjn hã vÿ: Lázaro, he mũ. Ti ve fi vÿ tÿ Maria fi nĩ, Marta fi ke gé. Betânia tá fag ãmã nÿtĩ gé. 2 Maria ãn fi vÿ kar kÿ kejẽn Jesus pẽn kri nén ger há kujẽ, kÿ fi tóg fi gãnh tÿ ti pẽn kykũg mũ gé. ãn fi mré pafa mũ vÿ kaga nÿ. 3 Kÿ ti ve fag vÿ Jesus mÿ vẽn vÿ jẽnẽg mũ. Ti mÿ fag tóg: “ã tÿ ù to há nĩ ãn vÿ kaga nÿ,” he mũ. 4 Kÿ Jesus tóg mẽg mũ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “ti pi(jé) vẽn kaga tag to ter ke mũ’,” he mũ. “Topẽ vÿ tÿ ùn mág nĩ. Tag vÿ vẽn ven ke mũ, ti kaga tugrĩn. Kÿ Topẽ kósin vÿ tÿ ùn mág nĩ gé. Tag vÿ vẽn ven ke mũ gé, ti kaga tugnĩn,” he tóg, Jesus ti. 5 Jesus vÿ Marta fi to há tãvĩ nĩ, fi jãvy fi to ke gé, Lázaro to ke gé.

6 Hã ra Jesus tóg, ti tÿ Lázaro kaga mẽg mũ ra (tóg ver) ti venh tĩ tũ nĩ. ã tÿ hẽ tá nĩ ãn tá tóg ver kurã régre han. 7 Tag pãte tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “mũ nÿ, ga tÿ Judéia ra,” he mũ.

8 Kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Èg tÿ Judéia tá nÿtĩnh kÿ Judeu ag tóg ã pin sór ja nĩ, pó tÿ. Ra tĩ tũg nĩ,” he ag tóg ti mÿ. 9 Hã ra Jesus tóg ag mÿ comparação han mũ, ti ter ke kurã jun ja tũ to. “Kurã pir vÿ tÿ 12 (ke) hora ke nĩ,” he tóg. “Èg tÿ kurã ãn ki hẽn ra mũn kÿ ãg tóg krĩm kenh ke tũ nĩ, ãg tÿ kurã

ve há han kÿ. <sup>10</sup> Ëg tÿ hã ra kuty ra hën ra mÿn kÿ Ëg tóg krÿm ke tÿ, Ëg tÿ kuty ki nén ù vég tú nÿn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>11</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ Ëg to há nÿ ãn, Lázaro ãn vÿ nÿr nÿ,” he mÿ. “Isÿ ti tÿ mÿn ke han tÿg ke nÿ ha,” he tóg. <sup>12</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti nÿr nÿn kÿn kren ke mÿ,” he mÿ. <sup>13</sup> Hã ra Jesus tóg ti ter ja tó ja nÿ. Jó ag tóg: “ti nÿr vÿ, ti vÿnhkán vÿ,” he mÿ, ag tÿ ti vÿ mÿn kÿ. <sup>14</sup> Kÿ Jesus tóg jamã hár(a) ag mÿ kãmén mÿ. “Lázaro vÿ ter huri,” he tóg. <sup>15</sup> “Ájag tugrÿn tóg inh mÿ sér tÿ, isÿ ti ter ve ja tú nÿn kÿ. Ájag tÿ isÿ nén han mÿ ven kÿ ájag tóg inh ki ge há han ke mÿ. Mÿ jé ha, ti ve jé,” he tóg.

<sup>16</sup> Kÿ Tomé he mÿ ãn, ag tÿ ù to: “ùn vÿgnig mÿ,” he tÿ ãn vÿ ti mré mÿ tÿ ag mÿ: “mÿ jé ha, ti mré, Ëg tÿ ti mré kãgter jé,” he mÿ. Kÿ ag tóg mÿ mÿ sir.

### *Jesus tÿ vÿnh kar rÿnrÿr han ke*

<sup>17</sup> Kÿ ag tóg Betânia tá junjun mÿ. Hã ra Lázaro vÿ vÿnh kej tá ti nÿ nÿ. Kurã tÿ 4 (ke) vÿ sir, ag tÿ vÿnh kej tá ti fón ja kri. <sup>18</sup> Hã ra ag tóg Jerusalém kakó ki nÿtÿ, 3 quilômetros hÿn, ãmã tÿ Betânia ki. <sup>19</sup> Kÿ Judeu tÿ hÿn ri ke fag vÿ Marta fi venh kãmÿ ja nÿ, Maria fi ke gé, fag mré vÿser kri fÿ jé. <sup>20</sup> Kÿ Marta fi tóg mÿg mÿ, Jesus kãtÿg ti. Kÿ fi tóg tim ke kÿ ti venh tÿ mÿ. Hã ra Maria fi tóg ã ãn krÿm nÿ nÿ. <sup>21</sup> Kÿ Marta fi tóg Jesus kato tÿ mÿ. “Senhor,” he fi tóg. “Á tÿ kãnÿ ra ti ter ke tú nÿ vÿ,” he fi tóg. <sup>22</sup> “Hã ra sóg ã ki kanhró nÿ. Á tÿ Topê mÿ nén ù to vÿn kÿ tóg ã mÿ nÿm ke mÿ, Topê ti,” he fi tóg, Marta fi, Jesus mÿ.

<sup>23</sup> Kÿ tóg fi mÿ: “ã mré ke vÿ rÿr mãn ke mÿ,” he mÿ.

<sup>24</sup> “Hÿ,” he fi tóg. “Vÿnh kar rÿnrÿr mãn ken kÿ tóg rÿr mãn ke mÿ gé, ki kanhró sóg nÿ. Kurã tÿ Ëgno ki ke vÿ,” he fi tóg.

<sup>25</sup> Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “inh hã vÿ vÿnh kar rÿnrÿr mãn han tÿ,” he mÿ. “Vÿnh kar rÿnrÿr mÿ vÿ tÿ inh nÿ,” he tóg. “Û tÿ inh ki rã mÿ ãn vÿ rÿr ke mÿ, ti ter kÿ nÿ (hã) ra. <sup>26</sup> Kÿ ùn rÿr jé tóg, ti tÿ inh ki rã kÿ (tóg) ter mãn ke tú pÿ nÿ. Á mÿ inh vÿ tag kri fig mÿ?” he tóg, Jesus ti.

<sup>27</sup> “Hÿ,” he fi tóg. “Cristo vÿ tÿ ã nÿ, Topê kósin ti, ù tÿ ga kri jun ke mÿ ãn ti. Tag vÿ

inh mÿ tÿ hã nÿ,” he fi tóg, Jesus ti mÿ. <sup>28</sup> Kÿ fi tóg tÿ mÿ, fi jãvy fi jé prÿr jé, Maria fi.

### *Jesus fÿ*

Kÿ Marta fi tóg Maria fi tá jun kÿ fi mÿ: “Ëg Senhor vÿ jun, kÿ tóg ã ve sór mÿ,” he mÿ. <sup>29</sup> Fi tÿ tag mÿ kÿ fi tóg tim ke kÿ tÿ mÿ, Jesus ve jé. <sup>30</sup> Hã ra tóg ãmã ãn ra rã ja tú nÿ ver. Ver tóg tá nÿ nÿ, Marta fi tÿ hÿ tá ti mré vÿmÿn ja ãn tá. <sup>31</sup> Kÿ Judeu fag vÿ vég mÿ, Maria fi tÿ tim ke kÿ tÿg mÿ ti. Fi mré kygfÿ jé fag kãmÿ ja nÿ, Judeu fag. Fag tÿ fi tÿg ve kÿ fag tóg fi nón kãmÿ mÿ gé. “Fi hÿn ti kej ra tÿg sór mÿ, tá fÿ jé,” he fag tóg mÿ, hã kÿ fag tóg fi nón kãmÿ mÿ.

<sup>32</sup> Kÿ Maria fi tóg Jesus tá jun mÿ. Fi tÿ ti ve kÿ fi tóg ti pÿn krÿm mÿg ke mÿ. Ti mÿ fi tóg: “Senhor,” he mÿ. “Á tÿ kãnÿ ra ti ter ke tú nÿ vÿ,” he fi tóg mÿ gé. <sup>33</sup> Kÿ Jesus tóg fi fÿ mÿ vég mÿ, kÿ tóg Judeu tÿ hÿn ri ke fag vég mÿ gé, fi nón kãmÿ mÿ fag. Kÿ tóg ti mÿ e távÿ tÿ. <sup>34</sup> “Ti hÿ kã nÿ?” he tóg mÿ sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “mÿ nÿ, ti ve jé,” he mÿ. <sup>35</sup> Kÿ Jesus tóg fÿ mÿ. <sup>36</sup> Kÿ Judeu ag tóg: “ha vé,” he mÿ. “Ti to há távÿ tóg nÿ, hã kÿ tóg fÿ mÿ,” he ag tóg. <sup>37</sup> Hã ra ag kãmÿ ù tóg: “ti tÿ há’ he ja tú tóg nÿ,” he mÿ. “Ûn kyvó kanÿ tÿ há’ he ja tóg nÿ, ti tÿ hÿ ri ken kÿ ti tÿ há’ he ja tú nÿ nÿ, ti ter tú nÿ jé? Ti mÿ tÿ hÿ ri ke tú nÿ vÿ, ti kaga tÿ?” he ag tóg, Jesus to.

### *Jesus tÿ Lázaro rÿn mãn*

<sup>38</sup> Kÿ tóg Jesus mÿ e távÿ tÿ. Kÿ tóg ti tÿ vÿnh kej kÿ nÿ ãn ra tÿ mÿ. Hã ra ti kej vÿ tÿ pãró nor nÿ, kÿ tóg pó mág tÿ nÿfÿnh kÿ nÿ, ti kej nor ti. <sup>39</sup> Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ha pó tag kunÿ,” he mÿ. Kÿ Marta fi, ùn ter kÿ nÿ ãn ve fi vÿ ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Ti hÿn ger nÿ ha. Kurã tÿ 4 (ke) vÿ ha, Ëg tÿ ti fón ja kri,” he fi tóg mÿ. <sup>40</sup> Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “ã mÿ sóg: ã tÿ inh ki rã há han kÿ ã tóg venh ke mÿ, Topê tÿ tÿ ùn mág nÿ ti, he ja nÿ,” he mÿ. <sup>41</sup> Kÿ ag tóg pó ãn kunÿg mÿ.

Kÿ Jesus tóg kanhkã ki ãvãnh mÿ. Kÿ tóg: “panh,” he mÿ. “Inh mÿ tóg há tÿ. Inh vÿ tag jÿmÿg ã tóg mÿ. <sup>42</sup> Jÿmÿg ã tóg tÿ, inh vÿ ti, hã kÿ ã tóg sÿ ã mÿ vÿ tag jÿmÿg mÿ gé. Hã ra sóg jamã hár(a) ã mré vÿ mÿ, ù tÿ ki nÿtÿ kar fag tÿ inh vÿ mÿ jé, fag tÿ inh ki ge jé, fag tÿ iso: “Topê tÿ ti jÿnÿ vÿ,” he jé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>43</sup> Tag tó kar ký tóg jamã hár(a) prër mũ. “!..Lázaro, kuneg..!” he tóg. <sup>44</sup> Ký ùn ter ja ên tóg kâtīg mũ sir, ã kej kãki tóg kãkutẽ mũ sir, mÿr, ha mẽ. Ti pën vÿ sigse ký nÿtĩ, ti nĩgẽ ke gé, ký ti kakã vÿ pãg ký nĩ gé. Ký Jesus tóg ag mÿ: “ha ti kava,” he mũ, “ti tĩg jé,” he tóg. Ký ag tóg ti kyvãn kãn mũ sir.

<sup>45</sup> Ký ù tÿ Maria fi mré kygfÿ jé kãmũ tÿ hën ri ke fag vÿ Jesus ki ge mũ sir, fag tÿ Jesus tÿ ti rĩn mãn mũ ên ven ký. <sup>46</sup> Hã ra ù ag tóg Fariseu ag mÿ tónh mũ mũ, Jesus tÿ ti rĩn mãn ja ti.

*Ag tÿ Jesus tén ke to jykrén*  
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)

<sup>47</sup> Ký Fariseu ag tóg mēg mũ, Jesus tÿ Lázaro rĩn mãn ja ti. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vÿ mẽ kãn mũ gé. Ký ag tóg vënh jyvën tĩ kar ag jé prër mũ. “Ëg hÿn ti tÿ hë ri kenh ke mũ?” he ag tóg mũ, Jesus to. “Milagre tÿ hën ri ke hÿn han tóg tĩ. <sup>48</sup> Ëg tÿ ti kato vãsãn tũ nĩn ký tóg ãg mÿ vënh kar tÿ ti ki genh ha mẽ tĩ. Ký ãg fóg tÿ Romano ag vÿ ãg kato vãsãnsãn ke mũ. Topẽ jo ãn kókén jé ag tóg ke mũ, ký ag tóg ãg kãgtén kãn ke mũ gé, ãg fóg tÿ Romano ag, ha vemñĩ,” he ag tóg, vënh jyvën tĩ ag.

<sup>49</sup> Ký pã'i ag kãmĩ ù vÿ tÿ Caifás nĩ. Prÿg ên kã tóg tÿ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, Caifás ti. Ên vÿ tóg ag mÿ: “to jykrén há han tũ ãjag nÿtĩ,” he mũ. <sup>50</sup> “Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ùn pir ter ke tóg kórég nĩ, há ra tóg povo kãgter kãn kórég jakrêm nĩ. Ký ti hÿn ãg povo jagfy ter ke mũ, Jesus ti,” he tóg, Caifás ti. <sup>51</sup> Hã ra tóg vësóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ. Prÿg ên ki tóg tÿ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág nĩ, há ký Topẽ kuprĩg vÿ ti krĩn ja nĩ, ti tÿ Jesus to: “ãg povo jagfy tóg ter ke mũ,” he jé, Caifás ti. <sup>52</sup> Hã ra Judeu ag tãvĩ jagfy ke pijé'. Topẽ krẽ kar jagfy ke ja vë. Ti tÿ vënh kar tÿ ùn pir han sór ja vë, Jesus ti, há jé tóg ãg jagfy ter ja nĩ, ù tÿ povo kar kãmĩ ti ki genh ke mũ ag kar jagfy.

<sup>53</sup> Pã'i ag tÿ tÿ vëmén kar ký ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. <sup>54</sup> Hã ký Jesus tóg vënh péju ký tĩ mũ, ga kórég ra, êmã tÿ Efraim ra. Judeu ag mĩ tóg tĩg mãn tũ nĩ sir. Efraim há tá tóg nĩ nĩ ver, ký ti mré mũ tĩ ag vÿ ti mré tá nÿtĩ gé.

<sup>55</sup> Hã ra Judeu ag tÿ festa tÿ Páscoa há ù vÿ kakó tĩ ha. Ký ù tÿ hën ri ke ag tóg Jerusalém ra mũ mũ, Páscoa ên ve jé. To há ag tóg ra mũ mũ, vënh jãnhkrigkrig jé, Judeu ag jykre ki. <sup>56</sup> Tá ag tóg Jesus jãvãnh mũ, Topẽ jo ãn tá nÿtĩ ký. Ký ag tóg jagnẽ mÿ: “ti ã mÿ hÿn hë ri ke mũ?” he mũ. “Ti mÿ hÿn festa to kâtīg ke mũ vÿ?” he ag tóg mũ, jagnẽ mÿ. <sup>57</sup> Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vÿ vënh kar mÿ vënh vÿ jënẽ ja nĩgtĩ, Fariseu ag mré há. “Ãjag tÿ ti ve ký ãg mÿ tónh kãmũmñĩ,” he ja ag tóg nĩ, vënh kar mÿ. Ag tÿ ti se sór vë, há ký ag tóg ke mũ.

## 12

*Betânia tá*  
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

<sup>1</sup> Festa tÿ Páscoa to há ke vë sir, kurã tÿ 6 (ke) vÿ jun nÿ ha. Ký Jesus tóg Betânia ra tĩg mãn mũ, Lázaro jamã ra, ùn rĩr mãn mũ ên jamã ra. <sup>2</sup> Tá fag tóg Jesus mÿ festa han mũ. Ký Marta fi tóg vëjën ki rĩr mũ. Lázaro vÿ Jesus mré nĩ nĩ, mesa to. <sup>3</sup> Ký Maria fi tóg nén ger há ma kãtĩ mũ, garrafa fór, ùn kaja e. Ên tÿ fi tóg Jesus pën kri kujëg mũ, ký fi tóg ã gãnh tÿ kykũg mũ, ti pën ti. Ký ger há ên tóg ãn kar ên kri rũm ke mũ.

<sup>4</sup> Ký tóg Judas Iscariotes mÿ e tĩ, ù tÿ Jesus mré mũ ên ag kã ù tag mÿ, ù tÿ pã'i ag mÿ Jesus ven ke mũ tag mÿ. Fi tÿ ger há tÿ ti pën to tĩn ký tóg ti mÿ e tĩ, ký tóg fi to: <sup>5</sup> “fi tÿ ger há ên fón ke vë vë, jãnkamy tÿ hën ri ke to,” he mũ. “Fi tÿ ùn jagãgtar ag mÿ jãnkamy ên kã vënh kãpópãm jé vë vë,” he tóg mũ, Judas ti. <sup>6</sup> Hã ra tóg tag tó, ti tÿ Jesus mÿ jãnkamy ki rĩr ký. Hã ra tóg ti jãnkamy péju(g) tĩ. Hã ký tóg fi to tag tó ja nĩ, Judas ti. Ti tÿ ùn jagãgtar ag to jykrén ja pijé'. Ti tÿ jãnkamy ên mãn sór ja vë. <sup>7</sup> Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “fi to vÿ tũg,” he mũ. “Fi tÿ nén ger há ên nĩm han ja vë, fi tÿ iser jé inh kri kujën jé, isÿ inh kej kãkã nÿ jé. Ki há fi tóg han ja nĩ. <sup>8</sup> Ùn jagãgtar ag vÿ ãjag mré nÿtĩ, tũ' henh ke tũ ag tóg nÿtĩ. Ag jãvo sóg kãnhmar ãjag mré nĩ mãn ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Ag tÿ Lázaro tén sór*

<sup>9</sup> Ký Judeu tÿ hën ri ke ag vÿ mēg mũ, Jesus tÿ Betânia tá nĩ ti, ký ag tóg ti venh kãmũ mũ. Hã ra ag tóg Lázaro ve sór mũ

gé, ùn rĩr mǎn mũ ěn ti. <sup>10</sup> Pǎ'i ag tóg Lázaro tén sór mũ gé sir. <sup>11</sup> Judeu tỹ hěn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ, ti tỹ Lázaro rĩn mǎn ja tugrĩn, hǎ kỹ ag tóg Lázaro tén sór mũ.

### *Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg*

*(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)*

<sup>12</sup> Tỹ vaj kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩ mũ. Kỹ ùn e ag tóg Jesus tỹ Jerusalém ra tĩ mễg mũ sir, ù tỹ festa venh kǎmũ mũ ěn ag. <sup>13</sup> Kỹ ag tóg ti ve jé kǎpa mũ, Jerusalém tá. Tǎnh féj génh kỹ ag tóg ti venh kǎmũ mũ. Kỹ ag tóg: “!..Viva..!” he mũ. “!..Sér tóg tĩ ěg mỹ..! !..Ěg jóg mág vỹ ti jěně..! !..Israel kri pǎ'i mág pě vě..!” he ag tóg, prěnprěr kỹ. <sup>14</sup> Hǎ ra Jesus vỹ burrico sĩ ve ja nĩ, kỹ tóg kri nĩ kỹ Jerusalém ra tĩ mũ. Hǎ ra tóg rán kỹ nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ti tỹ burrico sĩ kri tĩg ke ti, ha mẽ: <sup>15</sup> “kaměg tũg nĩ, Siǎo tá ke kar’,” he tóg. “Ājag pǎ'i mág vỹ ũri jun ke mũ ha. Burrico sĩ kri tóg jun ke mũ ha,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rán ki, Jesus to.

<sup>16</sup> Kurǎ ěn kǎ ag tóg ti rá tag to jykrén ja tũ nĩ ver, Jesus mré mũ tĩ ag. Jesus tỹ kǎnhkǎ ra vỹn ke kar kỹ ag tóg kejěn to jykrén mũ ha, ti to rán kỹ nĩ ěn to, hǎ ra tóg ge ja nĩ.

<sup>17</sup> ũ tỹ Jesus mỹ prěnprěr mũ ag kǎmĩ ũ ag tóg Lázaro ve ja nĩ, Jesus tỹ ti rĩn mǎn kỹ. Lázaro tỹ věnh kej kǎkǎ nỹ ra Jesus tóg ti jé prěr kỹ ti rĩn mǎn ja nĩ. ũ tỹ tag vég mũ ěn ag vỹ jagně mỹ kǎmén mũ sir. <sup>18</sup> Hǎ kỹ ùn e ěn ag tóg Jesus kato pětě mũ, ti tỹ jun ke kỹ. ũ ter kỹ nỹ rĩn mǎn ěn ve ja tũ ag tóg nỹtĩ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. <sup>19</sup> Kỹ Fariseu ag tóg jagně mỹ: “ha vé, ag pi(jé) ěg vĩ jěmě sór mũ,” he mũ. “Ti hǎ mré ag tóg mũ mũ,” he ag tóg, ti to jũgũ kỹ, pǎ'i ag.

### *Fóg tỹ Grego ag tỹ Jesus ve sór*

<sup>20</sup> Festa venh kǎmũ mũ ag vỹ e nỹtĩ. Ag kǎmĩ ũ vỹ tỹ ga tỹ Grécia tá ke nỹtĩ gé. <sup>21</sup> ěn ag vỹ Jesus ve sór mũ. Hǎ kỹ ag tóg Filipe mré vĩ mũ. Ga tỹ Galilėia tá ěmǎ tỹ Betsaida tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Filipe ti. Kỹ fóg tỹ Grego ěn ag tóg Filipe mỹ: “ěg tỹ Jesus venh há tóg tĩ,” he mũ.

<sup>22</sup> Kỹ Filipe tóg André mỹ tónh tĩ mũ, kỹ ag tóg Jesus mỹ tónh mũ mũ, Filipe ti, André ti ke gé.

<sup>23</sup> Hǎ ra Jesus tóg ag mỹ: “inh kurǎ vỹ hur jun,” he mũ. “Topě vỹ isỹ ũn mág han ke mũ

ha. Tỹ sóg ěprǎ ke fi kósin nĩ,” he tóg. <sup>24</sup> “Ki hǎ sóg ājag mỹ tó mũ, hǎ kỹ sóg tó mũ. Isén jé ag tóg ke mũ, ùn e ag tỹ isugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé. Ěg tỹ nén ũ fy krǎn ri ke ti nĩ. Ti péju(g) ěg tóg tĩ, ga ki, kỹ tóg vag tĩ, nén ũ fy fár ti. Hǎ ra ti fy ěn tóg rĩr mǎn kỹ mur mũ, kỹ tóg mog kỹ kaně e han mũ. Ěg tỹ ti krǎn tũ nĩ ra tóg kaněn ke tũ nĩ vě. <sup>25</sup> ěn ri ke tóg nĩ, ěg mré hǎ. Ěg hǎ vỹ tỹ nén ũ fy ri ke nỹtĩ gé. Ěg tỹ ěg jykre si tovǎnh kỹ ěg tóg ěg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ. Jǎvo ěg tỹ ěg jykre si tovǎnh pě han tũ nĩn kỹ ěg rĩnrĩr ke ěn tóg krỹ’ he mũ sir. Kỹ ěg kǎnhkǎ tá vég tũ nĩ sir. <sup>26</sup> Ājag tỹ inh rǎnrǎj han sór kỹ inh ri ke han nĩ, kỹ ājag tóg tỹ inh mré ke nỹtĩnh mũ, kỹ ājag tóg inh mré kǎnhkǎ tá nỹtĩnh ke mũ gé, ājag tỹ inh rǎnrǎj han kỹ. Kỹ inh panh vỹ ājag tỹ ũn mág han ke mũ gé, inh ri ke han jé tóg ke mũ, ājag tỹ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tỹ ã ter ke tó*

<sup>27</sup> “Ŭri tóg inh mỹ e tĩ,” he tóg. “Krĩ kufy jagy isóg nĩ. Ge ra sóg inh panh mỹ: “inh kren han nĩ, inh jagtar tũ nĩ jé,” he sór tũ nĩ. Inh věsyrėnh hǎ jé sóg kǎtĩg, ti tỹ inh mỹ jagy pě (hǎ) ra. <sup>28</sup> Tag tó jé sóg ke mũ, inh panh mỹ, hǎ vỹ: “věnh kar mỹ ven nĩ, ã tỹ tỹ ũn mág nĩ tag ti,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ti tỹ tag tó kỹ vǎhǎ Topě tóg ti mỹ vĩ mũ, kǎnhkǎ tá nĩ kỹ. Kỹ tóg jamǎ hár(a) ti mỹ: “ag mỹ sóg ven huri,” he mũ. “Hǎ ra sóg ag mỹ ven mǎn ke mũ gé, isỹ tỹ ũn mág nĩ ti,” he tóg, Topě ti. Kǎnhkǎ tá nĩg kỹ tóg ti mỹ tó mũ. <sup>29</sup> Kỹ ùn e ag tóg mễg mũ, Topě vĩ ti, ag tỹ ěprǎ nỹtĩ ra. Kỹ ag tóg ti vĩ to: “ta tỹ tỹrỹrỹ he hỹn,” he mũ. Ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ag tóg Topě vĩ to: “ta hỹn,” he mũ. Hǎ ra ũ ag tóg: “Topě tỹ jěně jafǎ ũ hỹn ti mré věmén,” he mũ gé, ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ.

<sup>30</sup> Hǎ ra Jesus tóg ag mỹ: “Topě pi(jé) isugrĩn vĩ ja nĩ,” he mũ. “Ājag tugnĩn ke ja vě,” he tóg. <sup>31-32</sup> “Hǎ kỹ ājag tóg ka to isanh ke mũ, kynhmỹ. Topě tỹ ěprǎ ke ag jykre to: “kórég ti nĩ,” he vě, ti tỹ tag ki ũn mág tỹ Japo he mũ ěn to: ti kutě jé, he vě, hǎ kỹ ag tóg cruz to isǎg mũ. ěn kǎ věnh kar ag vỹ inh ki genh ke mũ, isỹ ag krĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>33</sup> Tag tó tóg, ã mré mũ tĩ ag mỹ, ã ter ke kǎmén kỹ, ag tỹ cruz to ti sanh ke ti.

<sup>34</sup> Kÿ vënh kar ag tóg ti mÿ: “hã ra ag tóg ãg mÿ: “Cristo vÿ ter ke tũ nĩ,” he tĩ. Topẽ vĩ ki ti nẽji rán kÿ nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo ã tóg ãg mÿ: ãprã ke fi kósin ãn tÿ ag tóg cruz to ti sanh ke mũ, kynhmÿ, he mũ. Û to ke nẽ, hÿn, ãprã ke fi kósin ãn?” he ag tóg, Jesus mÿ.

<sup>35</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “ver sóg ãjag mré nĩ nĩ, sÿ ãjag mÿ kurã han jé,” he mũ. “Kurã ki inh japry jagma mũmnĩ. Kãnhmar ti kuty nĩnh mũ. ãjag tÿ kuty ra inh jamĩn jagma mũ sór mũ ra ãjag tóg vãgfor mũnh ke mũ. <sup>36</sup> Isÿ ver ãjag mré nĩn kÿ inh ki ge sórmnĩ, ãjag tÿ tÿ inh mré ke nÿtĩ jé. Kÿ ãjag tóg kurã ki nÿtĩ, isÿ tÿ jẽngrẽ ri ke nĩn kÿ,” he tóg, Jesus ti. ã tÿ tag tó kar kÿ tóg tĩ mũ, ag ré kÿ. Vënh pèju kÿ tóg tĩ mũ.

### *Judeu ag tÿ Jesus ki ge sór tũ*

<sup>37</sup> Jesus vÿ ag rĩnve nén tÿ hẽn ri ke hyn han ja nĩgtĩ, ãg tÿ nén han vãnh tÿ hẽn ri ke, milagre tÿ hẽn ri ke, hã ra ag tóg ti ki ge sór tũ nĩgtĩ. <sup>38</sup> Hã ra Isaías vÿ tag rán ja nĩ gé. “Ëg jóg mág,” he ja tóg nĩ. “Isÿ ag mÿ ã kãmén mũ ra ag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nÿtĩ,” he ja tóg nĩ. “Ag tÿ ã tÿ nén han mũ ãn vëg mũ ra ag tóg: “Topẽ jykre vÿ tar nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Hã ra tóg ge nĩgtĩ, Jesus tÿ ag mÿ Topẽ vĩ tón kÿ, ti tÿ ag mÿ milagre hyn han kÿ.

<sup>39-40</sup> Kÿ Isaías vÿ ag to tag tó gé, ha mẽ. “Topẽ vÿ ag kyvó han, nĩgrẽg kutu, hã kÿ ag tóg mẽg tũ nĩgtĩ, kÿ ag tóg to jykrén sór tũ nĩgtĩ gé, kÿ ag tóg inh ki ge sór tũ nĩgtĩ gé, kÿ sóg ag tÿ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ gé, Isaías ti, ti tÿ Topẽ vĩ tó kÿ. Jesus to tóg ke mũ. Hã kÿ ag tóg Jesus ki ge sór tũ nĩgtĩ.

<sup>41</sup> Isaías vÿ Jesus ve ja nĩ, ti tÿ tÿ ãn mág nĩ ti, ãn tar ti. Jesus mur to hã ke ja vë, vãsÿ. Ti tÿ ti ve hã kÿ tóg tag tó ja nĩ, ti to, Isaías ti.

<sup>42</sup> Hã ra ã ag tóg ti ki ge kÿ nÿtĩ gé, pã'i ã ag mré hã. Hã ra ag tóg tó sór tũ nĩgtĩ. Fariseu ag kamẽg ag tóg tĩ, hã kÿ ag tóg tó sór tũ nĩ. “Fariseu ag vÿ ãg pan ke mũ, ãg tÿ ãg vënh kanhrãn jafã ra mũ tũ nĩ jé, ãg tÿ ãg mré ke ag mré tá vënh mãn kÿ nÿtĩ tũ nĩn jé,” he ag tóg mũ, hã kÿ ag tóg Jesus tó tũ nĩgtĩ. <sup>43</sup> Ëprã ke ag tÿ ag to vĩ há han mũ tag vÿ ag mÿ sér tĩ, kÿ Topẽ tÿ ag mÿ vĩ há han mũ vÿ ag mÿ

pãgsĩ tĩ. Há ti nĩ gé vë vë, hã ra ag tóg ãprã pã'i ag hã kamẽg mũ.

### *Ag jykre kórég vënh ven ke*

<sup>44</sup> Kÿ Jesus vÿ jamã hár(a) ke mũ, vënh kar tÿ ti vĩ mẽ jé. Kÿ tóg: “ãjag tÿ inh ki ge kÿ ãjag tóg ã tÿ inh jẽnẽg mũ ãn ki ge mũ gé,” he mũ.

<sup>45</sup> “ãjag tÿ inh ve kÿ ãjag tóg ti vëg mũ gé, ã tÿ inh jẽnẽg mũ ãn ti. <sup>46</sup> Sÿ ãjag mÿ kurã han hã jé sóg kãtĩg. ãjag tÿ inh ki ge kÿ sóg ãjag mÿ kuty ãn tÿ tũ' he mũ. <sup>47</sup> ãjag tÿ ón kÿ inh vĩ mẽg mũ ra sóg ãjag to: “kórég ãjag nÿtĩ,” henh ke tũ nĩ. Inh pi(jé) ãjag mÿ: “kórég ãjag nÿtĩ,” he jé kãtĩg'. Sÿ ãjag krenkren han hã jé sóg kãtĩg. <sup>48</sup> ãjag tÿ iso é he kÿ, ãjag tÿ inh vĩ to é he kÿ tóg vënh ven mũ, ãjag jykre kórég ãn ti, ha vemnĩ. Isÿ ãjag mÿ inh vĩ tó mũ ra ãjag tóg inh vĩ kri nĩm jãvãnh nÿtĩ. Hã tugrĩn tóg vënh ven ke mũ, ãjag jykre kórég ti, kurã tÿ ãgno tá hã. <sup>49</sup> Inh pi(jé) isÿ vësóg ki nén to jykrén ja ãn tó tĩ'. Inh panh vĩ hã tó ja inh nĩgtĩ, ã tÿ inh jẽnẽg mũ ãn vĩ ti. ãn vÿ inh mÿ: “tag tómnĩ, tag tó tũg nĩ,” he tĩ. <sup>50</sup> Ti tÿ inh mÿ nén tó mũ vÿ ãjag rĩnrĩr han ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kÿ sóg inh panh tÿ inh mÿ nén tó mũ ãn hã tó tĩ, tag tãvĩ,” he tóg, Jesus ti.

## 13

### *Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ag pẽn kugpe*

<sup>1</sup> Hã ra festa tÿ Páscoa vÿ kakó tãvĩ tĩ sir, hã ra tóg tá krÿg tũ nĩ ver. Kÿ Jesus vÿ ki kanhró nĩ, ti tÿ ãn ter ke ãn ti. Ti kurã vÿ jun ja nĩ, ti tÿ ã panh ra tĩg jé. ã mré mũ tĩ ag to tóg há tãvĩ ja nĩgtĩ, ag tÿ tÿ ti tũ nÿtĩn kÿ. Kÿ tóg ã ter ke kurã ãn kã ag to há tãvĩ nĩ gé, tag ki, ãprã, ti mré mũ tĩ ag to.

<sup>2</sup> Kÿ tóg rãkãnh kÿ ag mré jẽg mũ. Hã ra Japo vÿ Judas krĩn huri, ti tÿ pã'i ag mÿ Jesus ven tĩg jé, ag tÿ ti se jé. Judas Iscariotes ãn vë, Simão kósin ãn. <sup>3</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã tÿ Topẽ tá kãtĩg ja ãn ki, kÿ tóg ki kanhró nĩ gé, ã tÿ ra tĩg mãn ken ki. Kÿ Topẽ tóg ti tar han mũ gé, ti tÿ nén ã kar ki ag mÿ tÿ ãn mág jẽ jé. ãn ki kanhró tóg nĩ gé, Jesus ti. <sup>4</sup> Tag kar to jykrén kÿ tóg vãhã jẽgnẽ mũ sir, jẽn kar kÿ. Jẽgnẽ kÿ tóg ã capa kunũnh kÿ vënh pẽfi jafã tÿ vënh pẽfi g mũ. <sup>5</sup> Goj tÿ tóg pẽnky kãki kujẽg mũ, kÿ tóg ã mré mũ tĩ ag pẽn kugpég mũ.



Vēnh pēfī jafā ěn tỹ tóg ag pēn kykũg mũ.  
<sup>6</sup> Kĩ tóg Simão Pedro tá jun mũ gé, ti pēn kugpe jé. Hã ra Pedro tóg ti mỹ: ã pi(jé) inh pēn kugpenh ke mũ," he mũ.

<sup>7</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "ã pi(jé) ki kanhró nĩ', sỹ ã mỹ nén han mũ ti'," he mũ. "Kar kũ ã tóg kejēn to jykrén ke mũ," he tóg.

<sup>8</sup> Hã ra Pedro tóg ti mỹ: "vó," he mǎn mũ. "Inh pēn kugpenh ke tũ ã tóg nĩ," he tóg. Kĩ Jesus tóg ti mỹ: "isỹ ã pēn kupég tũ nĩn kũ ã tóg tỹ isũ tũ nĩnh ke mũ," he mũ.

<sup>9</sup> Kĩ Pedro tóg ti mỹ: "inh kupe kǎn nĩ, ge kũ, inh pēn, inh krĩ, inh nĩgé ke gé," he mũ.

<sup>10</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "mro ã huri," he mũ. "Á mro kar kũ sóg ã pēn hã kugpenh ke mũ. Jǎnhkri ã nĩ, ã mro kar kũ. Jǎnhkri ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag kǎmĩ ùn pir vỹ jǎnhkri tũ nĩ," he tóg, Jesus ti. <sup>11</sup> Ũ tỹ pǎ'i ag mỹ ã ven ke mũ ěn ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti, hã kũ tóg ag mỹ: "ãjag kǎmĩ ùn pir vỹ jǎnhkri tũ nĩ," he mũ.

<sup>12</sup> Kĩ tóg ag pēn kugpe kǎn mũ. Ag pēn kugpe kar kũ tóg ã kur rĩnh mǎn mũ, kũ tóg nĩ mǎn mũ. Kĩ tóg ag mỹ: "ãjag mỹ sỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ?" he mũ. <sup>13</sup> "Iso ãjag tóg: Senhor, he tĩ. Tó há han ãjag tĩ. Tỹ sóg ãjag Senhor nĩ. <sup>14</sup> Kĩ sóg tỹ ãjag professor nĩ gé. Hã ra sóg ãjag pēn kugpé. Hã kũ tóg há tĩ, ãjag tỹ jagnē mỹ jagnē pēn kugpe kũ, inh ri ke han kũ. <sup>15</sup> Sỹ ãjag kanhrǎn sór vē, hã kũ sóg ãjag mỹ ãjag pēn kugpé. Inh ri ke han nĩ. <sup>16</sup> Ki hã sóg tó mũ, hã kũ sóg ke mũ. Ęg camarada pi(jé) ãjag patrão kǎfór nỹtĩ'. Kĩ ěg tỹ ũ jēnēn kũ tóg ũ tỹ ti jēnēg mũ ěn kǎfór tũ nĩ gé. <sup>17</sup> Tag ki kanhró ãjag nỹtĩ, kũ tóg há tĩ, ãjag tỹ inh ri ke han kũ. <sup>18</sup> ãjag kǎmĩ ũ tóg tag han ke tũ nĩ, ki kanhró sóg nĩ. ãjag kuprēg inh, kũ sóg ãjag ki kanhró nĩ. Tag vỹ ãjag kǎmĩ ũ to rán kũ nĩ, ha mē: "ũ tỹ inh mré inh jamĩ ko mũ ěn vỹ isovǎnh ke mũ ha," he ti nĩ, Topē vỹ tỹ rán kũ nĩ ki. Isỹ tag ve jé sóg ãjag kuprēg. <sup>19</sup> Ũri sóg ãjag mỹ tó mũ, ti tỹ isovǎnh ke to hã, ãjag tỹ ěn ve kũ inh ki ěkrén' he jé. Ęn ve kũ inh ki ge kũ nỹtĩmnĩ jǎvo. <sup>20</sup> Ki hã sóg tó mũ, hã kũ sóg ke mũ. Isỹ ãjag jēgnēnh ke vē. Kĩ ũ tỹ ãjag mỹ vỹ há han kũ tóg inh mỹ vỹ há han ke mũ gé, hã ra tóg ũ tỹ inh jēnēg mũ ěn mỹ vỹ há han ke mũ

gé, ãjag mỹ vỹ há han kũ," he tóg, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

### *Ũ tỹ pǎ'i ag mỹ Jesus ven ke*

*(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)*

<sup>21</sup> Jesus tỹ tag tó kar kũ tóg ti mỹ e tĩ. Krĩ kufy jagy ti nĩ, kũ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "ki hã sóg tó mũ, hã kũ sóg ke mũ," he mũ. "ãjag kǎmĩ ũ vỹ pǎ'i ag mỹ inh ven ke mũ," he tóg.

<sup>22</sup> Kĩ tóg ag mỹ e tĩ. Ki kagtĩg ag nỹtĩ, kũ ag tóg véké jagnē ki ěvǎnh mũ.

<sup>23</sup> Hã ra ũ tóg Jesus rǎ hã nĩ nĩ, ěn kǎ, ti tỹ ti to há nĩn kũ. <sup>24</sup> Kĩ Pedro tóg ti mỹ ã nĩgé ven mũ, kũ tóg ti mỹ: "ti ki jēmē há han," he mũ, ũ tỹ Jesus rǎ hã nĩ ěn mỹ. <sup>25</sup> Kĩ tóg ti to grēn ke kũ ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Ũ tỹ hē nē?" he tóg ti mỹ. <sup>26</sup> Kĩ Jesus tóg ti mỹ: "ēmĩ tỹ sóg ti kume kǎ tỹ pun ke mũ," he mũ, "kũ sóg ti mỹ nĩm ke mũ sir. Ęn hã vē," he tóg mũ, Jesus ti. Tag tó kũ tóg ěmĩ mǎg mũ, kũ tóg ti kume kǎ tỹ pun ke mũ sir, kũ tóg Judas mỹ nĩm mũ, Simão Iscariotes kósin ěn mỹ. <sup>27</sup> Kĩ Judas tóg ko mũ. Ti tỹ ko kar mũ ra vēsỹmér Satanás tóg ti kǎra rǎ ja nĩ sir. Kĩ Jesus tóg ti mỹ: "ã tỹ nén han sór mũ ěn han tĩg nĩ, to fũrũn nĩ," he mũ. <sup>28</sup> Hã ra ũ ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, Jesus tỹ ti mỹ nén tó mũ ěn ki. <sup>29</sup> Judas vỹ ag jǎnkamy ki rĩr tĩ. Hã kũ ag kǎmĩ ũ tóg: "ti hỹn ti mỹ: "ěg mỹ festa to compra ũ han tĩg," he sór mũ, ke tũ nĩ kũ ti tỹ ùn jagǎgtar ag mỹ nén ũ nĩm ke hỹn," he ag tóg mũ. <sup>30</sup> Hã ra Judas tóg ěmĩ ěn ko kar kũ (tóg) króm ke kǎkutē mũ, re ra. Hã ra tóg kuty nỹ.

### *Vēnh jykre tǎg*

<sup>31</sup> Judas tĩg kar kũ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "vǎhã tóg vēnh ven ke mũ, isỹ tỹ ùn mǎg nĩ ti," he mũ. "Tỹ sóg ěprǎ ke fi kósin nĩ. Hã ra sóg vēnh kar mỹ Topē tỹ tỹ ùn mǎg nĩ tag ven ke mũ gé. <sup>32</sup> Isỹ vēnh kar mỹ Topē tỹ tỹ ùn mǎg nĩ ven kũ Topē tóg vēnh kar mỹ ven ke mũ gé, isỹ tỹ ùn mǎg nĩ ti. Vēsỹmér tóg tag han ke mũ, Topē ti, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti.

<sup>33</sup> "Inh jǎvy', ãjag mré sóg nĩ sĩ pē han mũ ver," he tóg. "Inh jǎvǎnh jé ãjag tóg ke mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Tag tó inh, Judeu ag mỹ, hã ra sóg ãjag mỹ tag hã tó mũ gé, hã vỹ: ãjag pi(jé) isỹ hēn ra tĩg ke mũ ěn ki kanhró nỹtĩ', he mũ. <sup>34</sup> Kĩ sóg ãjag mỹ vēnh jykre tǎg nĩm sór mũ, hã vỹ: jagnē to há tǎvĩ

nýtĩmnĩ, he mũ. Ājag to há tãvĩ sóg nĩ gé. Tag ri ke han nĩ, jagně mý. Věnh jykre tãg hã vë.  
<sup>35</sup> Ājag tỹ jagně to há nýtĩn kỹ vënh kar vỹ ājag jykre ki kanhrãn ke mũ. “Ti mré ke vỹ tỹ ag nýtĩ,” he jé ag tóg ke mũ ājag to, ag tỹ ājag jykre há ve kỹ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ Pedro mý nén tó mũ*

*(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)*

<sup>36</sup> Kỹ Simão Pedro tóg Jesus mý: “Senhor,” he mũ. “Ā tỹ hẽ ra tĩg sór nẽ?” he tóg. Kỹ Jesus tóg: “ĕn ra ā tĩg ke tũ nĩ ver, inh mré,” he mũ. “Kar kỹ ā tóg kejẽn ĕn ra tĩg ke mũ gé, inh nón,” he tóg.

<sup>37</sup> Kỹ Pedro tóg ti mý: “isỹ ā mré tĩg há tóg tĩ,” he mũ. “Isỹ ā tigrĩn ter ken kỹ tóg inh mý tỹ nén ũ tũ tĩnh mũ,” he tóg. <sup>38</sup> Hã ra Jesus tóg ti mý: “vó,” he mũ. “Ūri ā tóg ón kỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han jé ā tóg ke mũ, galo kynkyr to hã. Ki hã sóg tó mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Pedro mý tón hã vë.

## 14

*Kanhkã to ĕmĩn*

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg ā mré mũ tĩ ag mý: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ. “Inh ki rã há han nĩ, kỹ Topẽ ki rã há han nĩ gé. <sup>2</sup> Inh panh jamã tá ājag ĩn vỹ e nýtĩ, ki hã sóg tó mũ. Ti tỹ tá tũ nýtĩ ra sóg tónh ke tũ nĩ vë. Ra tĩg jé sóg ke mũ, isỹ ājag mý ājag ĩn kãnkãn jé. <sup>3</sup> Isỹ kãnkãn kar kỹ sóg tá kãtĩg mãn ke mũ gé, sỹ ājag tatĩn tĩg jé, kỹ ājag tóg inh mré tá nýtĩnh mũ. <sup>4</sup> Ti to ĕpry ki kanhró ājag nýtĩ, sỹ hẽ ra tĩg ke to ĕmĩn ti,” he tóg.

<sup>5</sup> Kỹ Tomé tóg ti mý: “ĕg pi(jé) ki kanhró nýtĩ, ā tỹ hẽ ra tĩg ke ti,” he mũ. “Hã kỹ ĕg tóg ti to ĕpry ki kagtĩg nýtĩ gé,” he tóg. <sup>6</sup> Kỹ Jesus tóg ag mý: “ti to ĕmĩn vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Věnh vĩ há hã tó sóg tĩ. Inh hã vỹ ājag rĩnrĩr han ke mũ. Ū tỹ inh ki ge mũ ag vỹ inh panh venh ke mũ. <sup>7</sup> Ājag tỹ inh ki kanhró nýtĩn kỹ ājag tóg inh panh ki kanhró nýtĩ gé. Inh ki kanhrãn ājag tóg huri, inh ve ājag tóg huri,” he tóg, Jesus ti.

<sup>8</sup> Kỹ Filipe tóg ti mý: “ĕg mý ĕg jóg mág ti ven nĩ,” he mũ. “Ĕg tỹ ti venh há tóg tĩ,” he tóg. <sup>9</sup> Kỹ Jesus tóg Filipe mý: “ā mý inh ki kagtĩg nĩ ver’, isỹ ājag mré tĩg mág ja ra?”

he mũ. “Ā tỹ inh ve kỹ ā tóg inh panh ti vëg mũ gé. Hã ra ā tóg inh mý: ĕg mý ti ven nĩ, he mũ. <sup>10</sup> Inh panh mré sóg tỹ ũn pir nĩ, kỹ tóg inh mré tỹ ũn pir nĩ gé. Ā mý tag kri fig tũ? Inh pi(jé) isỹ vësóg ki nén to jykrén mũ tó tĩ’. Inh panh tũ hã tó sóg tĩ, ti tũ hã han sóg tĩ, inh mré tỹ ũn pir nĩ ĕn tũ ti. Kỹ tóg inh mré nén kar han mũ, inh panh ti. <sup>11</sup> Inh vĩ kri nĩmnĩ, isỹ ā mý: “inh panh mré sóg tỹ ũn pir nĩ,” hen kỹ. Ā tỹ hã ra inh vĩ kri fi sór tũ nĩn kỹ isỹ nén han mũ ĕn ki ĕvãnh nĩ, ā tỹ to jykrén há han jé. <sup>12</sup> Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ. Ū tỹ inh ki rã há han mũ ĕn vỹ isỹ nén han mũ ri ke han ke mũ gé, hã ra tóg isỹ nén han mũ kãfór han ke mũ, ha vemnĩ, isỹ ũri inh panh venh tĩg ken kỹ. <sup>13</sup> Kỹ sóg ājag tỹ inh mý nén ũ to vĩ mũ ĕn hyn han kãn ke mũ, isỹ tỹ ājag kãke nĩn kỹ. Isỹ vënh kar mý inh panh tỹ tỹ ũn mág nĩ ven ke vë, hã jé sóg ājag mý ājag tỹ nén to vĩ mũ ĕn hyn han ke mũ. <sup>14</sup> Kỹ, ājag tỹ inh mý nén ũ to vĩnh ken kỹ sóg ĕn hyn han kãn ke mũ, isỹ tỹ ājag kãke nĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

*Jesus tỹ Topẽ kuprĩg jěnhẽnh ke*

<sup>15</sup> “Ājag tỹ iso há nýtĩn kỹ han nĩ, isỹ ājag mý nén tó mũ ti. <sup>16</sup> Kỹ isóg inh panh mý ti kuprĩg to vĩnh ke mũ, ti tỹ ājag mý ti jěnhẽ jé, ti tỹ tỹ ājag jagrẽ nĩ jé, ti tỹ ājag tar han jé, kỹ tóg ājag tovãnh mãn ke tũ nĩ. Ājag mý tóg ki hã tónh ke mũ. <sup>17</sup> Hã ra tóg ũ tỹ inh ki ge jãvãnh ĕn ag mý nén ũ tónh ke tũ nĩ, ag tỹ ti ki kagtĩg nýtĩn kỹ. Ag jãvo ājag tóg ti ki kanhró nýtĩ. Ājag kãtã tóg ājag mré nĩ nĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>18</sup> “Inh pi(jé) ājag tovãnh ke mũ’. Isĩg mũ ra sóg vỹn kenh ke mũ, ājag to. <sup>19</sup> Kãnhmar ũ tỹ inh ki ge jãvãnh ĕn ag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ. Ag jãvo ājag tóg inh ve mãn ke mũ. Rĩr inh nĩ nĩ, kỹ ājag tóg inh ri kén rĩr mãn ke mũ gé. <sup>20</sup> Ājag tỹ Topẽ kuprĩg tỹ ājag jagrẽ venh ke kurã ĕn ki ājag tóg inh ki kanhrãn há han ke mũ, isỹ inh panh mré tỹ ũn pir nĩ ĕn ti. Kỹ ājag tóg inh mré tỹ ũn pir nýtĩnh mũ gé, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>21</sup> “Ū tỹ inh vĩ hã ki kanhrãn mũ ĕn, ũ tỹ inh vĩ hã ki króm mũ ĕn hã vỹ iso há nĩ. Kỹ ũ tỹ iso há nĩ ĕn to inh panh tóg há tãvĩ nĩ. Ĕn

to sóg há tãvĩ nĩ gé. Ën vỹ inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>22</sup> Kĩ Judas tóg ti ki jëmëg mũ. Judas Iscariotes pijé', Judas ù vë. Ën vỹ Jesus mỹ: “Ëg mỹ ã tóg vënh ven sór mũ,” he mũ, “hã ra ã tóg ù tỹ ã ki ge sór tũ ag mỹ vënh ven sór tũ nĩ. Æ hẽ ri kenh ke mũ?” he tóg mũ.

<sup>23</sup> Kĩ Jesus tóg ti mỹ: “ù tỹ iso há nỹtĩ kar ag vỹ inh vĩ ki króm ke mũ,” he mũ. “Û tỹ inh vĩ ki króm mũ to inh panh tóg há nĩ, kĩ tóg ti mré ãmãn ke mũ. Kĩ sóg ti mré ãmãn ke mũ gé. <sup>24</sup> Û tỹ iso há tũ ãn vỹ inh vĩ han sór ke tũ nĩ gé. Inh pi(jé) inh vĩ hã tó tĩ'. Û tỹ inh jënëg mũ ãn vỹ hã tó sóg tĩ, inh panh vĩ ti,” he tóg.

<sup>25</sup> “Æjag mré sóg nĩ nĩ ver, kĩ sóg ãjag mỹ tag kãmén mũ. <sup>26</sup> Isĩg kar kĩ sóg ãjag mỹ vësýmér ù tỹ ãjag tar han ke mũ ãn jënënh ke mũ, hã vỹ: Topë kuprĩg, he mũ. Inh panh vỹ ãjag mỹ ti jënënh ke mũ. Ën vỹ nén ù kar to ãjag kanhrãn há han ke mũ. Kĩ tóg ãjag mỹ tó mãn ke mũ gé, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ kar ti, ãjag tỹ kã jatun tũ nĩ jé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>27</sup> “Æjag krĩ kãnhvy han jé sóg ke mũ. Sỹ ãjag mỹ nén nĩm ke mũ hã vỹ: krĩ kãnhvy, he mũ. Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge jãvãnh ag krĩ kãnhvy sĩ ãn ri ke tũ nĩ, sỹ ãjag mỹ ãjag krĩ kãnhvy han mũ ti. Krĩ kãnhvy pë ãjag nỹtĩnh ha. Hã kĩ krĩ kufy han tũg nĩ. Kanë jur han tũg nĩ gé. <sup>28</sup> Inh vỹ tag mẽ ãjag tóg huri, isỹ ãjag mỹ: “tĩg jé sóg ke mũ, kar kĩ sóg ãjag to vỹn kenh ke mũ gé,” he mũ ti. Æjag tỹ iso há nỹtĩ ra tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ vë, isỹ inh panh venh tĩg ke ti. Inh panh vỹ inh kãfór nĩ. <sup>29</sup> Ûri sóg ãjag mỹ tag kãmén mũ, ãjag tỹ ãn venh ke to hã. Kĩ inh mĩ ãkrén nĩ, ãjag tỹ ãn venh ken kĩ. Ën kã inh ki ge kĩ nỹtĩmĩ. <sup>30</sup> Isỹ ãjag mré vëmén tag vỹ rur nĩ ha. Æprã pã'i mág jun ke nẽ ha. Hã ra ti pi(jé) tỹ inh krĩg mỹ ke nĩ'. <sup>31</sup> Hã ra sóg sỹ nén han ke mũ ãn han sór mũ, ãprã ke kar ag tỹ inh jykre ve jé, isỹ inh panh to há tãvĩ nĩ ti. Kĩ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ãn han kãn tĩ. Hã ven sór inh mũ, ãprã ke kar ag mỹ. Mũ jé ha, re ra,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ ag tỹ nén venh ke kãmén hã vë.

## 15

### *Jesus tỹ uva fa ri ke nĩ*

<sup>1</sup> Ag mũn kĩ Jesus tóg ag mỹ: “uva fa ri ke inh nĩ,” he mũ. “Inh panh vỹ ù tỹ uva ki rĩr mũ ãn ri ke nĩ. <sup>2</sup> Kĩ ãjag uva pë ri ke nỹtĩ,” he tóg. “Û tỹ inh vĩ han sór tũ ãn ag hã vỹ uva pë kanënh vãnh ãn ri ke nỹtĩ. Ën kym kĩ tóg fón tĩ, inh panh ti, uva pë kanënh vãnh ãn ti. Ûn kanë há han mũ ãn ki rĩr há han tóg tĩ, ãn féj rógrãm tóg tĩ, ti pë kãsir nãgnãm tóg tĩ gé, ti tỹ kanë e han jé. <sup>3</sup> Tag ri ke han ti tĩ, inh panh ti, ãjag tỹ. Æjag tỹ há' he tóg huri, inh panh ti, ãjag tỹ inh vỹ kri nĩm tugrĩn. <sup>4</sup> Isovãnh tũg nĩ, kĩ sóg ãjag tovãnh ke tũ pë nĩ gé. Uva pë ãn ri ke ti nĩ. Ti tỹ ti pë rógrãm kĩ tóg tóg mũ. Jãvo ti pë tỹ uva fa ãn to nỹgtĩn kĩ tóg kanë há han tĩ. Ën ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh ki ge kĩ nỹtĩ tag ti. Æjag tỹ inh ki ge kĩ nỹtĩn kĩ ãjag tóg vënh jykre há hã han kĩ nỹtĩ nĩ, jãvo ãjag tỹ isovãnh kĩ ãjag tóg vënh jykre há tovãnh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>5</sup> “Uva fa ri ke inh nĩ, kĩ ãjag tóg uva pë ri ke nỹtĩ gé. Æjag tỹ inh ki ge kĩ nỹtĩn kĩ ãjag tóg kanë e han ke mũ, ãjag tỹ isovãnh tũ nĩn kĩ. Æjag pi(jé) ãjag pir mỹ nén ù há han ki kanhró nỹtĩ'. Inh hã ne ãjag tar han tĩ'. <sup>6</sup> Û tỹ isovãnh ke mũ ãn fón jé tóg ke mũ, inh panh ti. Ëg tỹ uva pë kórég kym kĩ vãm ãn ri ke tóg nĩ. Ëg tỹ ti pë kym kĩ fón kĩ tóg tóg mũ, kĩ ãg tóg ti pũn tĩ sir. Ën ri ke han jé tóg ke mũ, inh panh ti, ù tỹ isovãnh mũ ãn tỹ. <sup>7</sup> Æjag tỹ isovãnh tũ nĩn kĩ, ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ãn to jykren kĩ nỹtĩn kĩ, kĩ inh mỹ nén kar to vĩmĩ. Han jé sóg ke mũ, ãjag mỹ, ãjag tỹ inh mỹ nén to vỹ mũ ãn ti, ha vemnĩ. <sup>8</sup> Æjag tỹ vënh jykre há han kĩ tóg uva pë tỹ kanë e han ri ke nĩ. Kĩ vënh kar ag tóg ãjag jykre ve kĩ Topë to: “ũn há vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. Hã ki ag tóg ki kanhró nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ ti. <sup>9</sup> Inh panh vỹ iso há tãvĩ nĩ. Ge inh nĩgtĩ gé, ãjag to. Æjag to ha pë sóg nĩ gé. Inh ki ge kĩ nỹtĩmĩ, sỹ ãjag to há tãvĩ nĩ jé. <sup>10</sup> Æjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ki króm kĩ ãjag tóg inh ki ge kĩ nỹtĩnh mũ, kĩ sóg ãjag to há nĩ gé. Hã kĩ sóg inh panh vỹ hã ki króm kãn mũ, kĩ tóg iso há tãvĩ nĩ.

<sup>11</sup> Inh mý tóg sér tí. Ký sóg ājag mý tag tó mū, ti tỹ ājag mý sér tĩn jé gé, ti tỹ inh mý sér ěn ri ke tĩn jé gé, ājag mý. Ti tỹ ājag mý sér tí hā jé sóg ājag mý inh jykre kāmén mū. <sup>12</sup> Sỹ ājag mý vĕnh jykre nĩm mūn hā vē, ha mē. Jagnē to há pē nỹtĩmnĩ, sỹ ājag to há nĩ ěn ri ke han nĩ, he sóg mū. <sup>13</sup> Ũ tỹ ā mré ke ũ ag jagfy ter sór mū ěn vỹ ag to há ja nĩgtĩ. Ũ tỹ ěg to há káfór pē ěn venh ke tũ ěg tóg nĩ, ěprā. <sup>14</sup> Inh mré ke pē vỹ tỹ ājag nỹtĩ, ājag tỹ inh vĩ ki króm ký. <sup>15</sup> Hā ký sóg ājag to: “inh camarada ag,” he tũ nĩgtĩ gé. ěg pi(jé) ěg camarada ěn ag mý ěg tỹ nén to jykrén mū ěn kāmén tí'. ěg mré ke ag hā mý ěg tóg kāmén tí. Ājag mý sóg inh panh tỹ inh mý nén tó mū ěn kāmén kãn huri, hā ký sóg ājag to: “inh mré ke ag,” he mū. <sup>16</sup> Ājag pi(jé) inh kuprĕg'. Inh hā ne ājag kuprĕg'. Ký sóg ājag mý: “kanē e han nĩ,” he mū ha, hā vỹ: vĕnh jykre há, he mū. Vĕnh jykre há hā vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Ājag tỹ ěn han ký jatun mý Topĕ mý nén kar to vĩmnĩ, inh jyjy tó ký. Ājag tỹ ti mý nén ũ to vĩ mū ěn han jé tóg ke mū, Topĕ ti, ājag tỹ vĕnh jykre há han ký nỹtĩn ký. <sup>17</sup> Sỹ ājag mý nén tó mūn hā vē, hā vỹ: jagnē to há nỹtĩmnĩ, sỹ ājag to há nĩ ěn ri ke, he mū,” he tóg, Jesus ti.

### *Ũ tỹ ěg to jũnh ke ag*

<sup>18</sup> Ũ tỹ inh ki ge tũ ag vỹ iso jũ vén ja nĩgtĩ, ký ag tóg ājag to jũ nỹtĩ gé. Tag mĩ ěkrén nĩ, ag tỹ ājag to jũnh ken ký. <sup>19</sup> Ājag pi(jé) tỹ ag mré ke nỹtĩ'. Ājag tỹ tỹ ag mré ke nỹtĩ ra ag tóg ājag to há nỹtĩnh ke mū vē, hā ra ājag tóg tỹ ag mré ke tũ nỹtĩ. Ājag kuprĕg inh, ag kāmĩ, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ jé, hā ký ag tóg ājag to jũ nỹtĩ. <sup>20</sup> Vāsỹ sóg ājag mý: “ājag pi(jé) inh káfór nỹtĩ',” he ja nĩgtĩ. Tag mĩ ěkrén nĩ. Inh camarada ri ke ājag nỹtĩ, jāvo sóg tỹ ājag patrāo ri ke nĩ. Ag kāmĩ ũ tóg inh vóg kónān ke mū. ěn vỹ ājag vóg kónān ke mū gé. Ag kāmĩ ũ tóg inh vĩ ki króm tí. ěn ag vỹ ājag vĩ ki króm ke mū gé. <sup>21</sup> Hā ra ag tóg ājag vóg kónān ke mū gé, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn ký. Ag pi(jé) ũ tỹ inh jĕnĕg mū ěn ki kanhró nỹtĩ'. <sup>22</sup> Inh kātĩ tũ ra, isỹ ag mý inh vĩ tó tũ ra ag tóg: “hā ra ěg tóg ki kagtĩg nỹtĩ,” henh ke mū vē. Hā ra sóg ag mý tó, hā ký ag tóg ki kanhró nỹtĩ. <sup>23</sup> Ũ tỹ

iso jũ nỹtĩ ěn ag vỹ inh panh to jũ nỹtĩ gé. <sup>24</sup> Nén ũ han vānh hyn han sóg tí, ag rĩnve, ký ũ vỹ tag han ja tũ pē nĩ ijo. Isỹ tag han tũ nĩ ra ag tóg: “vĕg tũ ěg nĩ,” henh ke mū vē. Hā ra ag tóg vé, ag tỹ vĕg mū ra ag tóg ge ra iso jũ nỹtĩ, ký ag tóg inh panh to jũ nỹtĩ gé. <sup>25</sup> Hā ra ag tóg rán ký nỹtĩ, Topĕ vĩ tỹ rán ký nĩ ki. “Nén ũ tũ to ag tóg iso jũ sór mū,” he tóg, Topĕ vĩ rá ki. Hā ký ag tóg ke tí,” he tóg, Jesus ti.

<sup>26</sup> “Hā ra tóg kātĩg ke mū, ũ tỹ ājag tar han ke ti. Topĕ kuprĩg to ken hā vē. Ti hā vỹ ki hā tónh ke mū, inh panh kuprĩg ti. ěn hā vỹ ājag mý inh kāmén ke mū. <sup>27</sup> Ký ājag tóg vĕnh kar mý inh kāmén ke mū gé, ěn kā. Inh mré ājag tóg mū ja nĩ, isỹ ājag mý tó vén mūn kā,” he tóg.

## 16

<sup>1</sup> “Ājag mý sóg tag kāmén kãn mū, ājag tỹ ki kanhró nỹtĩ jé, ājag tỹ isovānh sór tũ pē nĩ jé, ājag jagtar ke kurā ěn kā. <sup>2</sup> Ājag pan jé ag tóg ke mū, pā'i ag, ājag tỹ vĕnh kanhrān jafā ra mū mān tũ nĩ jé. Ký ag tóg ājag kāgtén ke mū gé. Ājag kāgtén ký ag tóg ón ký: “Topĕ vỹ ěg mý tó, hā ký ěg tóg ag kāgtén,” henh ke mū. <sup>3</sup> Ag tỹ ěg jóg mág ki kagtĩg nỹtĩ hā ký ag tóg tag han ke mū. Inh ki kagtĩg ag tóg nỹtĩ gé. <sup>4</sup> Ũri sóg ājag mý tó mū. Ký ājag tóg, ājag tỹ tag ve ký (ājag tóg): “ěg mý tóg tó ja nĩ, ěg tỹ ũri nén vĕg mū tag ti,” henh ke mū,” he tóg, Jesus ti.

### *Topĕ kuprĩg kātĩg ke*

Vāsỹ sóg ājag mý tag tó ja tũ nĩ ver. Vāsỹ sóg ājag mré tĩg nĩ vē, hā ra sóg ājag mý tag tó ja tũ nĩ, sỹ ũri ājag mý nén tó mū tag ti. <sup>5</sup> Ũri sóg tĩg ke mū, isỹ ũ tỹ inh jĕnĕg mū ěn ve jé. Ký ājag pi(jé) inh mý: “ā tỹ hē ra tĩg ke nĕ?” henh ke mū'. <sup>6</sup> Ājag mý tóg e tí, sỹ ājag mý isĩg ke tag tó ja nĩn ký, ký ājag tóg fe kaj nỹtĩ. <sup>7</sup> Há ti nĩ hā ra, isĩg ke ti, ha mē. Isĩg tũ nĩn ký ũ tỹ ājag tar han mū ěn vỹ kātĩg ke tũ nĩ vē, Topĕ kuprĩg ti. Isĩg ký sóg ājag mý ti jĕnĕnh ke mū. <sup>8</sup> ěn vỹ, ā kātĩg ký (tóg) vĕnh kar mý: “Topĕ vĩ mranh ā huri,” henh ke mū, ký tóg ag mý vĕnh jykre kuryj tónh ke mū gé, ký tóg ag mý Topĕ tỹ ag vóg kónān ke ěn tónh ke mū gé. <sup>9</sup> “Jesus ki ā tóg rā tũ nĩ, hā ký ā tóg Topĕ vĩ mranh tí,” he jé tóg

ke mũ, vênh kar mỹ. <sup>10</sup> Kĩ tóg ag mỹ vênh jykre kuryj tónh ke mũ gé, Topê kuprĩg ti. Jãvo sóg tĩg ke mũ, inh panh kukãm, kũ ag tóg inh venh ke tũ nĩ. <sup>11</sup> Kĩ Topê kuprĩg tóg ag mỹ Topê tỹ ag vóg kónãn ke ên tónh ke mũ gé. Tag ki ùn tỹ tỹ ùn mág pẽ tỹ Nén-Kórég ên to tóg: “kórég ti nĩ,” hé huri, Topê ti. Hã to êg tóg ti tỹ ùn vóg kónãn ke mũ ên ag ki kanhró nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>12</sup> “Sỹ ãjag mỹ nén tónh ke mũ vỹ ver e nỹtĩ, hã ra tóg ver ãjag mỹ mẽ jagy tĩ, hã kũ sóg tónh ke tũ nĩ. <sup>13</sup> Topê kuprĩg tỹ ãjag ki jun kũ, ù tỹ ki hã tó tĩ ên kãtĩg kũ tóg komêr hã ãjag mỹ tó kãn ke mũ, nén tỹ ki hã tó mũ ên ti. Ti pi(jé) ã tỹ nén to jykren mũ ên tónh ke mũ', Topê kuprĩg ti. Inh panh tỹ inh mré nén to jykren mũ ên hã tó jé tóg ke mũ. Kũ tóg ãjag mỹ ãjag tỹ kar kũ nén venh ke ên tónh ke mũ gé. <sup>14</sup> Ti hã vỹ iso: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ ãjag mỹ, hã kũ tóg isỹ tỹ ùn mág nĩ tónh ke mũ. <sup>15</sup> Inh panh tỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ gé. Kũ tóg ên hã tónh ke mũ gé, ti kuprĩg ti. Hã kũ sóg ãjag mỹ: inh vỹ hã tó jé tóg ke mũ,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tỹ ter kar kũ rĩr mãn ke*

<sup>16</sup> “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti. <sup>17</sup> Kũ ti mré mũ tĩ ag tóg jagnẽ mỹ: “ti hỹn ne tó sór mũ, hã kũ tóg: kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, he mũ, hã kũ tóg: kejẽn ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ gé, he mũ?” he ag tóg. “Ti tỹ ne tónh ke nẽ hỹn, hã kũ tóg: inh panh kukãm sóg tĩg mũ ha, he mũ?” he ag tóg. <sup>18</sup> “Ne to ke nẽ hỹn, hã vỹ: kãnhmar, he mũ? Êg pi(jé) ti tỹ nén tó mũ ên ki kanhró nỹtĩ,” he ag tóg, jagnẽ mỹ.

<sup>19</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti ki nén jẽmẽ sór mũ ên ki. Hã kũ tóg ag mỹ: “inh vỹ mỹ ãjag mỹ e?” he mũ. “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn hã ãjag tóg kurã ù ki inh ve mãn ke mũ. <sup>20</sup> Ki hã sóg tó mũ, hã kũ sóg ke mũ. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ. Vẽsỹrénh jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg ù tỹ inh ki ge tũ ag hã mỹ sér tĩnh mũ. Fe kaj han jé ãjag tóg ke mũ, tag pãte tóg ãjag mỹ sér tĩnh mãn ke mũ gé. <sup>21</sup> Ùn týtã fi tỹ gĩr venh ken kũ tóg fi mỹ jagy tĩ, fi kaga jagy ên

ti. Fi kósin tỹ fi ki mur kar kũ tóg hã ra fi mỹ sér tĩ, kũ fi tóg ã kaga ên mĩ êkrén mãn tũ nĩgtĩ. Fi tỹ ã kósin ve kũ tóg fi mỹ sér tĩ. <sup>22</sup> Ge ve jé ãjag tóg ke mũ. Ùri tóg ãjag mỹ jagy tĩ, hã ra sóg ãjag ve mãn ke mũ, kũ ãjag fe tóg mrin kenh ke mũ, ãjag tỹ inh ven kũ. Kũ ù tóg ãjag fe kaj han mãn ke tũ nĩ ha, inh kãtĩg mãn kũ. <sup>23</sup> Ên kã ãjag tóg inh mỹ nén ù to vỹ mãn ke tũ nĩ ha, isỹ ãjag mré nĩn kũ. Ki hã sóg tó mũ, hã kũ sóg ke mũ. ãjag tỹ inh panh mỹ nén ù to vĩn kũ tóg ãjag mỹ vin kãn ke mũ, ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vỹ mũ ên tỹ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kũ. <sup>24</sup> Ver ãjag tóg ti mỹ nén ù to vỹ ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ: “ti mré ke vỹ tỹ êg nỹtĩ,” hen kũ. Ti mỹ nén ù to vĩmĩ, kũ tóg ãjag mỹ hyn han kãn ke mũ, ãjag tỹ nén to vỹ mũ ên ti, kũ tóg ãjag mỹ sér tãvĩ tĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

### *Jesus tỹ tỹ ãprã ke kar kri ke nĩ*

<sup>25</sup> “ãjag mỹ sóg comparação han kũ inh panh kãmén tĩ, kãnhmar sóg jamã hár(a) ãjag mỹ inh panh kãmén ke mũ, kũ sóg ãjag mỹ comparación han mãn ke tũ nĩ sir. <sup>26</sup> Kurã ên kã ãjag tóg vêsóg ki inh panh mỹ nén ù kar to vĩnh ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kũ. Kũ sóg ãjag jagfỹ vỹ mãn ke tũ nĩ ha, ãjag tỹ vêsóg ki ti mré vēmén kũ. ãjag hã vỹ ti mré vēmén ke mũ ha. <sup>27</sup> Inh panh vỹ ãjag to há tãvĩ nĩgtĩ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn kũ, ãjag tỹ iso: “Topê vỹ ti jẽnẽ,” hen kũ. <sup>28</sup> Inh panh tỹ inh jẽnẽn hã kũ sóg ga tag ki jun mũ. Hã ra sóg ùri inh mur ja ré kũ tĩg ke mũ ha, inh panh kukãm,” he tóg, Jesus ti.

<sup>29</sup> Kũ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vãhã ã tóg êg mỹ kãmén há han mũ ha,” he mũ. “Vãhã ã tóg êg mỹ comparação tó tũ nĩ ha. <sup>30</sup> Nén ù kar ki kanhró ã tóg nĩ, vég êg tóg mũ. Êg tỹ ã ki nén ù jẽmẽ sór kũ ã tóg ki kanhró nĩ. Êg tỹ ã mỹ nén ù tó tũ ra ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ki êg tóg vég mũ, ã tỹ Topê tá kãtĩg ja ti,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

<sup>31</sup> Kũ tóg ag mỹ: “vãhã ãjag tóg inh ki ge kũ nỹtĩ ha,” he mũ. <sup>32</sup> “Hã ra ãjag tóg kãnhmar inh ré kũ mũ kãn mũ ha, ãjag ãn ra. Vênh kã pugpóv kãn jé ãjag tóg ke mũ, ùri. Hã ra sóg pir pẽ tũ nĩ, ãjag tỹ inh ré kũ mũ kãn mũ (hã) ra. Inh panh vỹ êgno kã inh mré jẽ nĩ. <sup>33</sup> Tag kãmén sóg ãjag mỹ, ãjag tỹ krĩ kãnhvy nỹtĩ jé, ãjag tỹ inh ki ge kũ nỹtĩ tugrĩn. Tag

ki ãjag tóg nén ù jagy kar vég tĩ ver. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ. Ēprã ke kar kri ke vỹ tỹ inh nĩ, ěprã ke kri pã'i ěn, Japo ěn kutēm inh huri," he tóg, Jesus ti.

## 17

### *Jesus tỹ Topě mré vēmén*

<sup>1</sup> Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag kãmén kãn kar kỹ tóg kanhkã ki ěvãnh mũ, kỹ tóg: "panh'," he mũ. "Inh hora tán krỹg huri," he tóg. "Ag mỹ isỹ tỹ ùn mág nĩ ven nĩ, isỹ tỹ ã kósin nĩn kỹ. Kỹ sóg ag mỹ ã tỹ tỹ ùn mág nĩ ven ke mũ gé. <sup>2</sup> Ēprã ke kar kri ã tóg inh fěg, isỹ ag mỹ rĩr krỹg ja tũ ven jé, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ kar ěn ag mỹ, fag mỹ ke gé. <sup>3</sup> Ũ tỹ ã ki kanhrãn mũ ěn vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ù tỹ ã to: "Topě vė," he mũ kar ag, ù tỹ ã to: "Topě ù vỹ tũ nĩ," he mũ kar ag, fag kar ke gé. Kỹ ag tóg inh ki kanhró nỹtĩ gé, isỹ tỹ Jesus Cristo nĩn ki, ã hã tỹ inh jěně ěn ki. <sup>4</sup> Ag hã mỹ sóg ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ven, ěprã ke ag mỹ, fag mỹ ke gé. Ā tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn han kãn inh. <sup>5</sup> Vãsỹ, ěg tỹ ga tag han tũg ki sóg ã mré nĩ ja nĩgtĩ, ěn kã sóg tỹ ùn mág pě nĩ ja nĩgtĩ, ã mré. Ēn han mãn nĩ, inh mỹ. Isỹ tỹ ùn mág pě nĩ han mãn nĩ, panh'.

<sup>6</sup> Ũ ag kuprěg ja ã nĩ, ag tỹ inh ki ge jé, fag ke gé. Ēn ag mỹ sóg ã kãmén ja nĩgtĩ. Ā tũ ag vė, hã ra ã tóg inh mỹ ag vin, fag ke gé. Ā vĩ ki króm ag tóg tĩ, fag ke gé. <sup>7</sup> Ũri ag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ã tũ hã han mũ ěn ki, fag ke gé. Ā hã ne inh mỹ nén kar ěn tó tĩ. Tag vég ag tóg tĩ. <sup>8</sup> Ag mỹ sóg ã vĩ ti tó tĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ, fag mỹ ke gé. Kỹ ag tóg vég mũ, ã tỹ inh jěně ěn ti. Kỹ ag tóg iso: "Topě tỹ ùn jěněg mũ ěn vė," he mũ, fag ke gé.

<sup>9</sup> Ā tỹ inh mỹ ùn vin mũ ěn ag hã jagfy sóg vĩ tĩ, fag ke gé. Ũ tỹ inh ki ge tũ ěn ag jagfy sóg vĩnh ke tũ nĩ. Ā tũ ag hã jagfy sóg vĩ tĩ. <sup>10</sup> Ha vé, isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, kỹ ã tũ kar vỹ tỹ isũ nỹtĩ gé. Ag hã tigrĩn sóg tỹ ùn mág nĩ, ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ěn ag hã tigrĩn, fag ke gé. <sup>11</sup> Inh mur ja ré kỹ sóg tĩg mũ, ijãvo ag tóg ěgno mũ mũ nĩ sir, isũ mré ã tũ ag. Ag jãvo sóg ã venh kãtĩg mũ ha. Inh panh mág, há tãvĩ ã tóg nĩ. Ag jy nĩgãn nĩ, ã jykre ki. Ā hã ne inh mỹ ag vin'. Ā mré sóg tỹ ùn pir nĩ.

Ag tỹ jagně mré tỹ ùn pir nỹtĩ han nĩ, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke han nĩ, ag tỹ, fag tỹ ke gé. <sup>12</sup> Isỹ ag mré nĩn kỹ sóg ag jy nĩgãn tĩ, ã jykre ki, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ěn ag kar jy, fag jy ke gé. Ag ki rĩr há han inh, kỹ ag kã ù tóg vãfor ja tũ nĩ. Ũn pir tóg hã ra vãfor kỹ nĩ inhhã, hã ra tóg ti to rãn kỹ nĩ, ti tỹ nũgme ki kutěnh ke ti, hã kỹ ti tỹ ki kutěnh ke nē ha. <sup>13</sup> Ũri sóg ã kukãm kãtĩg mũ, hã ra sóg ver tag ki ag mỹ kãmén mũ, ti tỹ ag mỹ sér tĩ jé, ti tỹ inh mỹ sér tĩ tag ri ke tĩ jé, ag mỹ. <sup>14</sup> Ag mỹ sóg hur ã vĩ kãmén. Kỹ ù tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ag to jũ mũ, ag tỹ tỹ ag mré ke tũ nỹtĩn kỹ. Inh pi(jé) tỹ ag mré ke nĩ gé', ù tỹ ag to jũ mũ ěn mré. <sup>15</sup> Hã ra sóg ã mỹ: "ha ag jé prěr," he tũ nĩ, "ag tỹ ga tovãnh jé," he tũ sóg nĩ. "Nén-Kórég jo ag jy nĩgãn nĩ," he sóg mũ ã mỹ. <sup>16</sup> Ag pi(jé) tỹ inh ki ge tũ ag mré ke nỹtĩ'. Tỹ sóg ag mré ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh ki ge jãvãnh ěn ag mré. <sup>17</sup> Ā vĩ há ki ag kanhrãn nĩ, ã tỹ ùn kuprěg mũ ěn ag, ag tỹ koměr hã ã ri ke nỹtĩ jé. Ā vĩ ěn vỹ tỹ vėnh vĩ há tãvĩ nĩ. <sup>18</sup> Inh jěně ã tóg, sỹ ga kri mur jé. Kỹ sóg ã kóm ag jěgněnh mũ, ag tỹ ěprã ke kar ěn ag mỹ inh kãmén jé. <sup>19</sup> Ag jagfy sóg ã mỹ vėnh fěg ke mũ, ag tỹ inh mré ã mỹ vėnh vin kỹ nỹtĩ jé.

<sup>20</sup> Hã ra sóg nén ù to vĩ sór mũ gé, sỹ ã mỹ ag kãmén kar kỹ. Ũ ag tóg ag vĩ mẽ kỹ inh ki genh ke mũ. Ēn ag to sóg vĩ sór mũ gé. <sup>21</sup> Ag kar tỹ tỹ ùn pir nỹtĩnh ken kỹ tóg há tĩ, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ ěn ri ke, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ ěn ri ke. Ag tỹ ěg mré tỹ ùn pir nỹtĩn kỹ tóg há tĩ. Kỹ vėnh kar vỹ venh ke mũ, ã tỹ nén to inh jěněg mũ ti. <sup>22</sup> Isỹ ã tóg ùn mág han. Kỹ sóg ag tỹ ùn mág han ke mũ gé, ag tỹ jagně mré tỹ ùn pir nỹtĩ jé, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke. <sup>23</sup> Inh mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ sóg tỹ ag mré ke nĩ gé, kỹ ěg kar vỹ tỹ ùn pir ri ke nỹtĩ. ěg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tigrĩn vėnh kar tóg venh ke mũ, ã tỹ inh jěně ěn ti. Ũn tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ěn ag to há tãvĩ ã tóg nĩ, ã tỹ iso há nĩ tag ri ke. Tag ve jé ag tóg ke mũ, ěprã ke ag, ag tỹ ěg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tag ven kỹ.

<sup>24</sup> Panh', vãsỹ ã tóg iso há nĩgtĩ vė, ěg tỹ ga tag han tũg ki. Hã kỹ ã tóg isỹ ùn mág pě han. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ inh mré nỹtĩn kỹ, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ěn ag.

Ag tỹ inh mré nỹtĩn kỹ ag tóg venh ke mũ, ã tỹ isỹ ùn mág han ja ti. <sup>25</sup> Panh', jykre kuryj ã tóg nĩ. Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ã ki kagtĩg nỹtĩ, ag jãvo sóg ã ki kanhró nĩ. Kỹ tag ki inh mré nỹtĩ ag vỹ ki kanhró nỹtĩ gé, ã tỹ nén to inh jẽnẽg mũ ti. <sup>26</sup> Ag mỹ sóg ã kãmén huri, kỹ sóg ag mỹ ã kãmén măn ke mũ gé, ag tỹ jagnẽ to há nỹtĩ jé, ag tỹ ã tỹ iso há tag ri ke nỹtĩ jé. Kỹ sóg ag mré êmãn ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti, ã panh mré vēmén kỹ.

## 18

### *Ag tỹ Jesus se*

*(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)*

<sup>1</sup> Jesus tỹ tag tó kar kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩ mũ sir. Goj tỹ Cedrom kafã ù ra ag tóg pa mũ sir. Tá ka tóg krãnkrãn kỹ nỹtĩ. Ka kré ãn krēm ag tóg nĩgnĩ mũ sir. <sup>2</sup> Hã ra Judas tóg ti tĩg ãn ki kanhró nĩ gé. Tã tóg ã mré mũ tĩ ag mré vēmén tỹ hẽn ri ke han huri, Jesus ti, hã kỹ Judas tóg ag tỹ ra mũnh ke ki kanhró nĩ, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ve ke mũ ãn ti. <sup>3</sup> Kỹ tóg ag nón tá jun mũ sir, Judas ti, soldado ag mré, polícia ag mré hã ke gé, pã'i ag tỹ ag jěgněn kỹ. Fariseu ag vỹ pã'i ag mré polícia ag jěgnẽ ja nĩ gé. Lampião e gég ag tóg kãmũ mũ, pĩ jónhkó ke gé, ka kykyv mré hã. <sup>4</sup> Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã jagtar ken ki, kỹ tóg ag kato tẽ mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ù tỹ hẽ ve sór nẽ?” he mũ. <sup>5</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: “Nazaré tá ke ãn ve sór ãg tóg mũ,” he mũ. “Jesus vẽ mỹr,” he ag tóg mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “inh hã vẽ,” he mũ. Hã ra Judas tóg ag mré kãtĩg ja nĩ gé, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven mũ ãn ti. <sup>6</sup> Jesus tỹ ag mỹ: “inh hã vẽ,” hen kỹ ag tóg ti jo ranh ke mũ. Rom ke ag tóg mũ sir, ãprã. <sup>7</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ măn mũ. “ãjag tỹ ù ve sór nẽ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Jesus, Nazaré tá ke ãn,” he măn mũ. <sup>8</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag mỹ sóg: inh hã vẽ, hé huri. Kỹ ãjag tỹ ise sór kỹ inh mré ke tag ag togvãnh nĩ sir,” he tóg. <sup>9</sup> Hã ra tóg tag tó, ã tỹ to hã ã panh mỹ: “ã tỹ inh mỹ ùn vin ja ãn ag vỹ ki nỹtĩ, ag kãki ù vỹ vãfor ja tũ nĩ,” he jan kỹ. ã tỹ ag jy nĩgãn jé tóg polícia ag mỹ: “ag togvãnh ra,” he mũ, ã mré mũ tĩ ag to.

<sup>10</sup> Hã ra Simão Pedro tóg ã rógro ãn vyn kỹ tóg polícia ag kãki ù nĩgrẽg kym ke mũ.

Ti pẽgja tá ti nĩgrẽg jẽ ãn tỹ tóg kym ke mũ. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág camarada ja vẽ, ti tỹ ù nĩgrẽg kym mũ ãn ti, ti jijin hã vỹ: Malco, he mũ. <sup>11</sup> Kỹ Jesus tóg Pedro mỹ: “ã rógro tỹ ti pãg ja tá fẽg,” he mũ. “Inh panh tỹ inh mỹ: “vẽsỹrénh jé ã tóg ke mũ,” he ja vẽ, hã kỹ sóg ag mỹ vẽn h fẽg ke mũ ha. Vẽn nenh ke tũ sóg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

### *Pã'i tỹ Anás tỹ Jesus ve*

<sup>12</sup> Kỹ soldado ag tóg, ãjag pã'i mré (ag tóg) Jesus mrĩnh mũ sir, vãfe tỹ. Polícia ag vỹ ag mré ti mrĩnh mũ gé. <sup>13</sup> Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, Anás ãn ra. Caifás kakrã vẽ, Anás ti, hã ra Caifás vỹ tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag to pã'i mág nĩ, prỹg ãn kã. <sup>14</sup> Hã ra Caifás ãn vỹ pã'i ag mỹ: “ũn pir tỹ ãg povo jagfy ter kỹ tóg pãgsĩ nĩ,” he ja nĩ. ãn kakrã ãn ra ag tóg Jesus pére mũ mũ.

*Pedro tỹ Jesus to: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he vén*

*(Mt 26.57-58, 69-70; Mc 14.53-54, 66-80; Lc 22.54-57)*

<sup>15</sup> Kỹ Simão Pedro tóg Jesus nón tĩ mũ, Jesus mré ke ù mré. Hã ra Jesus mré ke ù ãn tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag to pã'i mág ãn ki kanhró nĩ, hã kỹ tóg Jesus nón Anás ãn kãra rã mũ, ãn vãso ra. <sup>16</sup> Hã ra Pedro tóg re tá jẽ nĩ, ãn jãnkã rã hã. Kỹ Jesus mré ke ù ãn tóg ver ù tỹ jãnkã ki rĩr mũ ãn fi mré vēmén mũ, kỹ fi tóg Pedro ti mỹ: “hã kãrã,” he mũ, ti mré ke ù ãn tỹ pã'i mág ki kanhró nĩn kỹ. <sup>17</sup> Kỹ fi tóg ti mỹ: “ã hỹn tỹ Jesus mré ke nĩ,” he mũ, Pedro ti mỹ, ù tỹ jãnkã ki rĩr jẽ ãn fi. Hã ra tóg fi mỹ ón kỹ: “vó,” he mũ.

<sup>18</sup> Hã ra Anás camarada ù ag vỹ tá nỹtĩ gé, polícia ag mré. ãn vãso ki ag tóg pĩ han kỹ nỹtĩ, ti tỹ kusa jagy tĩn kỹ. Pĩ to ag tóg tugtón nỹtĩ. Kỹ Pedro tóg ag mré tón nĩ gé, pĩ ãn ti to.

### *Anás tỹ Jesus ki jẽmẽ sór*

*(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)*

<sup>19</sup> Kỹ pã'i mág tóg Jesus mỹ: “inh mỹ ã mré mũ tĩ ag kãmén,” he mũ. “ã tỹ nén kãmén tĩ ãn ti kãmén nĩ gé, inh mỹ,” he tóg, Anás ti. <sup>20</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vẽn kar mỹ sóg jamã hár(a) tó tĩ,” he mũ. “Vẽn kanhrãn jafã krēm sóg tó tĩ, Topẽ jo ãn krēm ke gé. Judeu kar tỹ vẽnhmãn kỹ nỹtĩn kỹ sóg ag mỹ kãmén tĩ. Inh pi(jé) vẽnh pēju kỹ tó tĩ', kỹ

vênh kar vỹ ki kanhró nỹtĩ. <sup>21</sup> Hã ra ã tóg inh ki jẽmẽ sór mũ'. Inh vỹ jẽmẽg mũ ãn ag ki jẽmẽmĩ. Ki kanhró ag tóg nỹtĩ, isỹ ag mỹ nén tó ja ãn ki," he tóg, Jesus ti.

<sup>22</sup> Jesus tỹ tag tó kỹ polícia ù tóg Jesus tân h mũ, kỹ tóg ti mỹ: "pã'i mág vỹ mỹr," he mũ. "Hã ra ã tóg ti mỹ vỹ mũ," he tóg mũ. <sup>23</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "kỹ inh hỹn vênh vỹ kórég tỹ ne tó?" he mũ. "Ha inh mỹ sỹ vênh vỹ kórég tó mũ ãn tó," he tóg. "Vĩ há han inh, ã tỹ hã ra ne tugnĩn isãnh nẽ?" he tóg.

<sup>24</sup> Tag pãte Anás tóg Jesus jẽnẽg mũ sir, ti tỹ Caifás venh tĩg jé, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag to pã'i mág ãn mỹ. Ti mrĩnh kỹ jẽ kỹ tóg ti jẽnẽg mũ.

*Pedro tỹ Jesus to: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," he mãn*

*(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)*

<sup>25</sup> Hã ra Simão Pedro tóg tón nĩ nĩ, pĩ to. Kỹ tá nỹtĩ ag tóg ti mỹ: "ã hỹn tỹ ti mré ke nĩ gé," he mũ. Hã ra tóg ón kỹ: "vó," he mãn mũ. <sup>26</sup> Kỹ pã'i mág mỹ rãnrãj tĩ ù vỹ tá nĩ gé. Pedro tỹ ù nĩgrẽg kym ja ãn kanhkã ù vỹ. ãn vỹ Pedro mỹ: "ã ve inh, ka kré krẽm," he mũ. Tá ã tóg ti mré jẽ ja nĩ," he tóg mũ. <sup>27</sup> Hã ra Pedro tóg ón kỹ ti mỹ: "vó," he mãn mũ. ãn kã galo vỹ kynkyr mũ ha.

*Pilatos tỹ Jesus ki jẽmẽ*

*(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)*

<sup>28</sup> Kusã pẽ ki ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i tỹ governador ãn ra, ti vẽnẽm jafã ra, palácio ãn ra. Caifás ãn tá ag tóg ti pére kãpa mũ. Hã ra ag tóg pã'i tỹ governador ãn kã ra ge sór tũ nĩ. Ag tỹ festa tỹ Páscoa han ke vỹ kakó tĩ ha, kỹ ù tỹ pã'i tỹ governador ãn kã ra ge mũ vỹ festa tỹ Páscoa ãn ki jẽn ke tũ nĩ. Ag jykre vỹ. Hã ra ag tóg ko sór mũ, hã kỹ ag tóg kã ra ge ja tũ nĩ sir. <sup>29</sup> Kỹ Pilatos tóg re ra kãkutẽ mũ, ag mré vẽnẽm jé. Kỹ tóg ag mỹ: "ti hẽ ri ké?" he mũ. "Ti vênh jykre kórég tỹ ne han'?" he tóg, Pilatos ti, Jesus to. <sup>30</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: "vẽnẽ jykre kórég han ti tĩ," he mũ. "Ti há nĩ ra ãg tóg ã mỹ ti ven ke tũ nĩ vỹ," he ag tóg, Pilatos mỹ. <sup>31</sup> Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: "ha mũjẽg," he mũ. "ãjag jykre ki ãjag tóg ti jykre kórég ãn to jykren kỹ tónh ke mũ, ti jykre ti," he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ: "ti ter ke vỹ," he mũ. "Kỹ ã hã vỹ ãg mỹ: "ha ti tén," henh ke mũ," he ag tóg, pã'i ag, Pilatos mỹ.

<sup>32</sup> Hã ra Jesus tóg ag tỹ fóg tỹ pã'i mỹ ã fẽg ke tag tó ja nĩ, fóg ag tỹ cruz to ti sa kỹ ti tén jé. Hã kỹ ag tóg Pilatos mỹ ti ven mũ.

<sup>33</sup> Kỹ Pilatos tóg ã ãn kãra rã mãn mũ, Jesus mré vẽnẽm jé. Kỹ tóg ti mỹ: "ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i mág nĩ?" he mũ. <sup>34</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "ũ nỹ ã mỹ tag tó?" he mũ. "ã tỹ vẽnẽg ki to jykren mỹ vó, pã'i ag tỹ ã mỹ tó mỹ vó?" he tóg. <sup>35</sup> Kỹ Pilatos tóg: "inh pi(jé) tỹ Judeu nĩ," he mũ. "ã kanhkã ag vỹ inh mỹ ã fẽg, ã povo to pã'i ag. ã hẽ ri ké?" he tóg.

<sup>36</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "inh pi(jé) tỹ ga tag kri pã'i mág nĩ," he mũ. "Isỹ tỹ tag ki ãn mág nĩ ra inh krẽm ke ag tóg Judeu ag mré jagnẽ génh ke mũ vỹ, kỹ ag tóg isenh ke tũ nĩ vỹ. Hã ra sóg tag ki tỹ ãn mág tũ nĩ, hã kỹ ag tóg isé, Judeu ag," he tóg, Jesus ti.

<sup>37</sup> Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: "kỹ ã mỹ hã ra tỹ pã'i mág nĩ?" he mũ. Kỹ Jesus tóg: "ki hã ã tóg tó mũ," he mũ. "Isỹ ki hã tó jé, hã jé sóg ga kri mur ja nĩ, hã jé sóg ga kri tĩ mũ gé. Kỹ ù tỹ ki hã tó to há nỹtĩ ãn ag kar vỹ inh vỹ jẽmẽg mũ," he tóg, Jesus ti. <sup>38</sup> Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: "ne nỹ tỹ ki hã ke nĩ?" he mũ. "Sỹ ki kanhrãn jãvãnh mẽ tóg ti," he tóg, Pilatos ti.

*Jesus ter ke*

*(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)*

Kỹ tóg re ra tĩg mãn mũ, pã'i ag mré vẽnẽm jé, kỹ tóg ag mỹ: "ti pi(jé) vẽnẽ jykre kórég han tĩ," he mũ. <sup>39</sup> "Páscoa kar ki sóg ãjag mỹ vỹ ã kavãg tĩ. Kỹ inh hỹn ãjag mỹ ãjag tỹ ù to: "Judeu ag pã'i," he mũ ãn kyvãn ke mũ," he tóg, Pilatos ti. <sup>40</sup> Hã ra ag kar tóg prẽnprẽn mũ sir. "!.Jesus pijé'!. Barrabás kava ra..!" he ag tóg mũ sir, prẽnprẽn kỹ. Hã ra Barrabás ãn vỹ tỹ ãn jykre kórég pẽ nĩ.

## 19

<sup>1</sup> Kỹ Pilatos tóg soldado ag mỹ: "ti mrãnmrãn ra, ge kỹ," he mũ. <sup>2</sup> Kỹ ag tóg ti mrãnmrãn mũ. Ti mrãnmrãn kar kỹ ag tóg sónh pĩrĩn kỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. Kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ gé sir. <sup>3</sup> Ti ki junjun kỹ ag tóg ti mỹ: "viva, Judeu ag pã'i," he mũ, ti nyg kỹ. Kar ag tóg ti tân h mũ gé sir.

<sup>4</sup> Kỹ Pilatos tóg re ra kutẽ mãn mũ gé sir. Kỹ tóg vẽnẽ kar mỹ: "ha vé ha," he mũ. "Ti jykre kórég mẽ ja tũ sóg nĩ vỹ. Kỹ sóg ãjag



mỹ ti ven mũ. Nén ù vènhmỹ han tũ ti nĩ vê,” he tóg, Pilatos ti, ag mỹ.

<sup>5</sup> Kĩ Jesus tóg kãkutê mũ, hã ra tóg sónh tỹ ã krĩ tógfĩn kũ kãkutê mũ, kur kusũg ên tu kũ ke gé. Kĩ Pilatos tóg vènh kar mỹ: “ti ve ra,” he mũ, ag tỹ hên ri ke mũn ti tovãnh jé, ag tỹ ti jagtar ên ve kũ.

<sup>6</sup> Pã'i ag tỹ ti ve kũ, polícia ag tỹ ti ve kũ ag tóg prênprêr mũ gé sir. “!..Ka to ti sã..! !..Ka to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prênprêr kũ. Kĩ Pilatos tóg ag mỹ: “kỹ ãjag hỹn inhhã ka to ti sa sór mũ,” he mũ. “Ti pi(jé) nén ù kórég han mũ,” he tóg.

<sup>7</sup> Kĩ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg: “tỹ inh Topê kósin nĩ,” he tĩ êg mỹ,” he mũ. “Êg tỹ ù tỹ ge tén ke vê. Hã tó ja ti nĩ, êg mỹ, Topê ti, hã kũ tóg rán kũ nĩ,” he ag tóg mũ sir, Pilatos mỹ.

<sup>8</sup> Kĩ Pilatos tỹ ti tỹ tỹ Topê kósin nĩ mẽ kũ tóg ti mỹ e tãvĩ tĩ. <sup>9</sup> Kĩ tóg ã ãn kãra rã mãn kũ Jesus mỹ: “tỹ ã hê tá ke nĩ?” he mũ. Hã ra Jesus tóg ti mré vēmén mãn sór tũ nĩ. <sup>10</sup> Kĩ Pilatos tóg ti mỹ: “ã mỹ inh mré vēmén ke tũ?” he mũ. “Isỹ ã kavãn sór nĩ kũ sóg ã kyvãg mũ. Isỹ ka to ã sa sór kũ sóg to ã sãg mũ gé. Tag to jykrén,” he tóg, Pilatos ti, Jesus mỹ. <sup>11</sup> Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “Topê tỹ ã tỹ pã'i han tũ nĩ ra ã tóg tag han ki kagtũg nĩnh mũ vê,” he mũ. “Hã kũ ù tỹ ã mỹ inh fêg mũ ên vỹ ã tỹ Topê vĩ mranh mũ tag kãfór nĩ ha,” he tóg, Jesus ti.

<sup>12</sup> Kĩ tóg Pilatos mỹ e pẽ tãvĩ tĩ, kũ tóg ti kavãn sór mũ sir. Hã ra Judeu ag tóg ti mỹ: “ã tỹ tag kyvãn kũ ã pi(jé) tỹ êg kar kri pã'i mág pẽ tỹ Imperador ên mré ke nĩ,” he mũ. “Û tỹ vêsỹ pã'i mág han mũ ên vỹ Imperador kato tẽ mũ,” he ag tóg. <sup>13</sup> Kĩ Pilatos tóg ag vĩ tag mẽ kũ mũmêg mũ, kũ tóg Jesus jé prêr mũ, ti tỹ ti mré re tá jênh kutê jé. Kĩ tóg ã nĩgja ên kri nĩ nĩ, ã tỹ hê tá vènh kar jykre vэг tĩ ên ki. Tá ag tóg pó nê ja nĩgtĩ, hã kũ ag tóg to: “Pó Nê,” he tĩ, hã vỹ: “Gabatá,” he mũ, Hebreu vĩ ki. <sup>14</sup> Meio dia ki ke vê. Tỹ vaj kũ ag tóg festa tỹ Páscoa ên han sór mũ, hã kũ ag tóg ùri vějên tỹ hên ri ke kãn mũ. Ên kã meio dia ki Pilatos tóg ã nĩgja kri nĩ nĩ, ag mỹ ag tỹ vènh jykre han ke mũ ên tó jé. Kĩ tóg Judeu ag mỹ: “ãjag pã'i mág hã vê ha,” he mũ. <sup>15</sup> Hã ra ag tóg prênprêr kũ: “!..ti tén ra, ti tén ra, ka to ti sã..!” he mũ sir.

“Kỹ inh mỹ ãjag pã'i mág tỹ cruz to sanh mũ?” he tóg, Pilatos ti. Kỹ pã'i ag tóg ti mỹ: “pã'i mág êg nỹtĩ, hã vỹ: Imperador, he mũ,” he mũ. <sup>16</sup> Kĩ Pilatos tóg ag mỹ: “ha cruz to ti sanh mũjêg gé,” he mũ sir.

*Ag tỹ Jesus tỹ cruz to sanh ke*

*(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)*

<sup>17</sup> Kĩ ag tóg Jesus mỹ cruz fig mũ, ti tỹ vyn kũ pãnónh tỹ Calvário ra tũg jé, ag tỹ Hebreu vĩ ki to: Gólgota, he mũ ên ra. <sup>18</sup> Tá ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti mré ag tóg ùn régre ag tỹ cruz to ag sãg mũ gé, kũ ù vỹ ti pêgia tá cruz to sa, jãvo ù vỹ ti jakãnh tá cruz to sa gé. Jãvo Jesus vỹ ag kuju kã cruz ti to sa gé. <sup>19</sup> Hã ra Pilatos tóg Jesus to vènh rá han ja nĩ, kũ ag tóg ti krĩg mỹ vènh rá ên sa ja nĩ, hã vỹ: “Nazaré tá Jesus vê, Judeu ag pã'i tỹ rei vê,” he mũ, vènh rán ki. Hebreu vĩ ki tóg rán kũ nĩ, Latim vĩ ki ke gé, Grego vĩ ki ke gé. <sup>20</sup> Kĩ Judeu tỹ hên ri ke ag tóg vэг mũ sir, vènh rá ti. Jerusalém vỹ tá kakó nĩ, Jesus tỹ hê tá cruz to sa kũ jê ên ti tá, hã kũ ù tỹ hên ri ke ag tóg ti venh kãmũjêg sir. <sup>21</sup> Kĩ tóg pã'i ag mỹ há tũ nĩ. Hã kũ ag tóg Pilatos mỹ: “Judeu ag pã'i tỹ rei vê, he ja ã nĩ, vènh rán ki,” he mũ. “Hã ra tóg ki krov ja tũ nĩ. Vêso tóg: “tỹ sóg Judeu ag pã'i tỹ rei nĩ,” he ja nĩ. Kĩ: Judeu ag pã'i mág vỹ tỹ inh nĩ, he rán nĩ,” he ag tóg, Pilatos mỹ. <sup>22</sup> Hã ra Pilatos tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Rán inh huri, kũ tóg rán kũ nĩ ha,” he tóg mũ.

<sup>23</sup> Kĩ soldado ag tóg Jesus tỹ ka to sãg mũ. Kĩ ag tóg ti kur mãn kũ vènh kãpãm mũ. Û tỹ 4 (ke) ag vê, soldado ag, hã kũ ag tóg ti kur tỹ vènh kãpãm tỹ 4 (ke) han mũ. Hã ra ti vènh kri fêg ja vỹ kur pir tỹ há nĩ. Kurỹr tũ ti nĩ. <sup>24</sup> Kĩ ag tóg ti capa há ve kũ jagnê mỹ: “êg hỹn tag kym ke tũ nĩ,” he mũ. “Ti capa to jogar he jé êg tóg ke mũ. Û tỹ mág mũ ên hã vỹ tóg tunh mũ,” he ag tóg mũ. Kĩ ag tóg to jogar he mũ sir. Hã ra ag tỹ ti kur to jogar he mũ ên tóg rán kũ nĩ gé, Topê vĩ rá ki, ha mẽ. “Inh kur tỹ vènh kãpãm ag tóg, hã ra ag tóg inh kur tỹ vènh kri fêg ja to jogar he mũ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rá ki, hã kũ ag tóg ke mũ.

<sup>25</sup> Hã ra Jesus mỹnh fi vỹ tá jê nĩ, cruz rã hã, fi jãvy fi mré. Kar kũ Maria Madalena fi vỹ tá jê nĩ gé, kar kũ Maria ù fi ke gé, Clopas

prũ fi. <sup>26</sup> Kĩ Jesus tóg ã mýnh fi vég mũ sir. Ti mré tĩ mũ ù vỹ fi to grẽn ke kỹ jẽ nĩ, Jesus tỹ ù to há pẽ ãn ti. Kĩ Jesus tóg ã mýnh fi mỹ: “tag vỹ tỹ ã kósin nĩnh mũ ha,” he mũ, ã mré tĩ mũ ãn to. <sup>27</sup> Jãvo tóg ti mỹ: “fi hã vỹ tỹ ã mýnh nĩnh mũ ha,” he mũ gé, fi to. Hã kỹ ti mré tĩ mũ ãn tóg fi mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he mũ, kỹ fi tóg ti ãn krẽm nĩ nĩ, ti tỹ Jesus jẽgja ki fi jẽ'ỹn jé.

### *Jesus ter*

*(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)*

<sup>28</sup> Jesus tỹ ã mýnh fi mỹ tag tó kar kỹ tóg sir ã tỹ nén hyn han ke mũ ãn hyn han kãn ja nĩ. Hã to jykrén kỹ tóg hã ra nén tỹ ã to rán kỹ nĩ ãn hyn han kãn sór mũ, hã kỹ tóg: “inh og há tóg tĩ,” he mũ sir. <sup>29</sup> Tá runja ù vỹ nĩ nĩ, hã ra vinho kaja pir vỹ ki nĩ, runja ãn ki. Kỹ ag tóg esponja tỹ vinho ki tỹ pun ke mũ, kỹ ag tóg ka tỹ hissopo jurỹn kỹ (ag tóg) nén kugpe jafã ãn kusón mũ, kusón kỹ ag tóg vinho kãra rãg kỹ ti mỹ jun mũ sir, vinho ti. <sup>30</sup> Kỹ tóg ki ãnh ãnh ge mũ sir, vinho ãn ki. Kỹ tóg: “ke kãn inh huri,” he mũ. Kỹ ti krĩ tóg héré' he mũ, kỹ tóg hun ke mũ. Kỹ tóg hur ter.

### *Soldado ù tỹ Jesus kusón*

<sup>31</sup> Kỹ Judeu ag tóg Pilatos mỹ to vỹ mũ, soldado ag tỹ ù tỹ ka to sa kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh jé, ag tỹ kãnhmar kãgter jé. Tỹ vaj kỹ ag mỹ festa mág vỹ, kỹ ag tóg ùri festa ãn to nén kar kãn kãn tĩ gé. Hã ra tóg ag mỹ kórég nĩ, ù tỹ ag festa kurã ki cruz to sa kỹ ter mũ ti. Hã kỹ ag tóg Pilatos mỹ ag kãgtén ke to vỹ mũ, ag tỹ ka to ag kãrem jé. <sup>32</sup> Kỹ soldado ag tóg ù tỹ Jesus mré cruz to vin kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh mũ mũ. <sup>33</sup> Kỹ ag tóg Jesus fa mrynhmranh sór mũ gé, hã ra tóg hur ter, hã kỹ ag tóg mrynhmranh tũ nĩ sir. <sup>34</sup> Kỹ soldado ù tóg ã rógro tỹ ti jẽ'n'yr ki kusón mũ, kỹ ti kyvénh tóg ki kãkutẽ mũ, kyvénh jãpri mré.

<sup>35</sup> Tag ve inh, mỹr, ha mẽ, hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. Sỹ ki hã tó vỹ. Sỹ ãjag mỹ tag kãmén vỹ, ãjag tỹ inh vỹ tag krĩ fi jé, ãjag tỹ ti ki ge sór jé. <sup>36</sup> Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, ag tỹ ti kusón ke tag ti. “Ag pi(jé) ti kuka mrynhmranh ke mũ,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. <sup>37</sup> Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, hã mẽ.

“Ag tỹ ãn kusón mũ ãn ve jé ag tóg ke mũ,” he tóg mũ gé, Topẽ vỹ ki, Jesus to.

### *Ag tỹ vẽnh kej ra ti va mũ*

*(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)*

<sup>38</sup> Kỹ Jesus to há ù tóg nĩgtĩ, Arimatéia tá José. ãn vỹ ti mré tĩg ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ pã'i ag kamẽg kỹ, hã ra tóg Jesus to há nĩ. ãn vỹ tóg sir Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “sỹ Jesus tỹ ka to ti kãtérem há tóg tĩ,” he mũ. Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. Kỹ Arimatéia tá José ãn tóg Jesus tỹ cruz to ti kãtérem tĩ mũ. <sup>39</sup> Kỹ Nicodemos vỹ kãtĩ mũ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vémén mũ ãn ti. ãn vỹ ger há ma kãtĩ mũ, 45 (ke) quilos vỹ mỹr. Ka tỹ mirra jẽnjo ger há vỹ, kar ka tỹ aloés jẽnjo ger há mré. ãn ma kãtĩg tóg mũ, Nicodemos ti. <sup>40</sup> Kỹ ag tóg Jesus ti kãtérem mũ sir, cruz to, José mré Nicodemos ti. Ti pãg ag tóg mũ sir, kur tỹ, hã ra ag tóg nén ger há ãn tỹ ti pãg ke ãn kãkã nĩm mũ gé. Judeu ag jykre hã vỹ, ag tỹ vẽnh kej tá ù fi kỹ. <sup>41</sup> Ka kré ù vỹ Gólgota tá kakó nĩ, kỹ tóg tá vẽnh kej tãg nĩ, pãró nor ti, ka kré ãn tá. Kuprã ti nỹ. <sup>42</sup> ãn kãkã ag tóg ti fig mũ, ti kakó nĩn kỹ. Hã ra tóg rãké nỹ ha, kỹ ag festa tóg kakó' he mũ ha, hã kỹ ag tóg vẽnh kej tãg ãn kãkã Jesus fig mũ sir.

## 20

### *Jesus rĩr mãn*

*(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)*

<sup>1</sup> Tỹ vaj ãn kỹ, semana ki kurã ve ki Maria Madalena fi tóg Jesus venh tĩg sór mũ, ti kej tá. Kusã pẽ ki fi tóg ra tĩ mũ, kurã sĩ hã ra. Hã ra fi tóg tá jun kỹ (fi tóg) pó ãn vég mũ, ti kej nĩfe ãn ti. Kunũnh kỹ tóg jẽ nĩ, kỹ tóg sir nor kỹ nỹ nĩ, ti kej ti. <sup>2</sup> Kỹ fi tóg Simão Pedro to vẽnhvãg tĩ mũ sir, Jesus mré tĩ tĩ ù to ke gé, ù tỹ Jesus to há tãvĩ ãn to. Kỹ fi tóg ag mỹ: “ẽg Senhor va ag tóg mũ ja nĩ,” he mũ. “Ã kej kãki tóg tũ nĩ,” he fi tóg mũ. “Ag hỹn hẽ ra ti va kagáv,” he fi tóg mũ ag mỹ. <sup>3</sup> Kỹ ag tóg venh mũ mũ gé, Pedro ti, Jesus mré tĩ tĩ ù ãn ke gé. <sup>4</sup> Pétẽ ag tóg mũ mũ, hã ra ù ãn tóg Pedro kã raran ke mũ, kỹ tóg tá jun vén mũ. <sup>5</sup> Kỹ tóg pãró nor ãn ki pãnh ke kỹ kãtã kur ãn vég mũ, ti pãg ja ti, hã ra tóg kãra rã ja tũ nĩ. <sup>6</sup> Kỹ Simão Pedro tóg ti nón tá jun mũ gé, hã ra tóg inhhã kãra rã mũ, ti

kej kãra, Pedro ti. Kÿ tóg kur ên vég mũ gé sir. <sup>7</sup> Ti krĩ pãg ja vÿ vyr mÿ nĩ nĩ, kónhpên kÿ. <sup>8</sup> Kÿ ù ên tóg ti nón kãra rã mũ gé sir, kÿ tóg ã tÿ ven kÿ: “hã ja vë,” he mũ. <sup>9</sup> Vãhã ag tóg ki kanhró nÿtĩ. Tag to hã ag tóg ti vĩ to jyrén há han ja tũ nĩ ver, ti to nén rán kÿ nĩ ên to, ti tÿ ã ter kar kÿ rĩr mãn ke ên to. Vãhã ag tóg ki kanhró nÿtĩ.

<sup>10</sup> Ag tÿ ti kej tÿ kuprã nÿ ve kar kÿ ag tóg vÿnvÿn ke mũ, ãjag ãn ra.

*Jesus tÿ Maria Madalena fi mÿ vënh ven (Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)*

<sup>11</sup> Hã ra Maria Madalena fi tóg tá jẽ nĩ, ti kej nor nĩ ên tá. Fÿ fi tóg jẽ nĩ. Fi fÿ kÿ fi tóg ti kej to pãnh ke kÿ (fi tóg) kãtã êvãnh mũ sir. <sup>12</sup> Kÿ fi tóg ùn régre ag vigvég mũ. Topẽ tÿ jëgnẽ jafã ag vë. Kur kupri rĩnh kÿ ag nĩgnĩg kÿ nÿtĩ, Jesus nÿgja tá, ti kej kãtã. Û tóg ti krĩ nĩgja tá nĩ, kÿ ù tóg ti pën nÿtĩgja tá nĩ gé. <sup>13</sup> Kÿ ag tóg fi mÿ: “ã tÿ ù jãvãnh kÿ fÿ nẽ, jÿ?” he mũ. Kÿ fi tóg ag mÿ: “inh Senhor va ag tóg mũ ja nĩ, hã ra sóg ag tÿ hẽ ra ti va mũ ja ên ki kagtĩg nĩ,” he mũ. <sup>14</sup> Kÿ fi tóg vësykã êvãnh mũ, hã ra Jesus tóg tá jẽ nĩ. Hã ra fi tóg ti ki kagtĩg nĩ. <sup>15</sup> Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ ù jãvãnh kÿ fÿ nẽ, jÿ?” he mũ gé. Hã ra fi tóg ti to: “ti hÿn tÿ ka kré tag ki rĩr tĩ jẽ, he sóg mũ,” he mũ. Hã kÿ fi tóg ti mÿ: “ã mÿ ag tÿ hën ra ti va mũ vég tũ, vÿ?” he mũ. <sup>16</sup> Kÿ Jesus tóg fi mÿ: “Maria,” he mũ, fi jiji tó kÿ. Kÿ fi tóg ti tÿ fi mÿ fi jÿjÿ tó kÿ (fi tóg) vãhã ti ki kanhrãn mũ sir. Kÿ fi tóg ti mÿ: “Raboni, ã hã mÿ?” he mũ. Hebreu vĩ ki fi tóg tó mũ, hã kÿ fi tóg: “Raboni,” he mũ. Êg vĩ ki êg tóg tag to: “Senhor,” he tĩ. Fi tÿ vãhã Jesus ki kanhrãn kÿ nĩn kÿ fi tóg ti mÿ ke mũ.

<sup>17</sup> Hã ra Jesus tóg fi mÿ: “inh vóg tũg nĩ ver,” he mũ. “Isÿ ver inh panh ra tâprÿnh ke vë. Inh kanhkã ag mÿ tónh tĩg nĩ hã ra. Ag mÿ: “isÿ ver inh panh venh tĩg ke vë, hã ra tóg tÿ ãjag panh nĩ gé, he tóg,” hemnĩ. “Isÿ ver inh Topẽ to tâprÿnh ke vë, kÿ tóg tÿ ãjag Topẽ nĩ gé, he ti,” hemnĩ ag mÿ,” he tóg Jesus ti, Maria Madalena fi mÿ.

<sup>18</sup> Kÿ fi tóg tĩ mũ, ti mré mũgtĩ ag mÿ tó jé. “Êg Senhor ve inh,” he fi tóg mũ. Kÿ fi tóg ag mÿ tó kãn mũ sir, ti tÿ fi mÿ nén tó mũ ên ti.

*Jesus tÿ ã mré mũ tĩ ag mÿ vënh ven (Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)*

<sup>19</sup> Kurã ên kã, semana tÿ kurã ve ên tÿ rãkãnh kÿ ag tóg vënhmãn kÿ nÿtĩ, ãn ù krêm, ti mré mũ tĩ ag. Hã ra ag tóg jãnkã nĩfénh ja nĩ, chave tÿ, ag tÿ êprã pã'i ag kamêg kÿ. Hã ra Jesus tóg vãhã vënh ven mũ, ag kãki, kÿ tóg ag mÿ: “mÿ sér nÿtĩmnĩ,” he mũ. <sup>20</sup> Tag tó kÿ tóg ag mÿ ã nĩgé nug ven mũ, ã jën'yr ti ke gé. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir, ag tÿ êg Senhor ven kÿ. <sup>21</sup> Kÿ tóg ag mÿ ke mãn mũ. “Mÿ sér nÿtĩmnĩ,” he tóg. “Inh panh tÿ inh jënë vë. Kÿ sóg ùri ãjag jënëg mũ gé, ti tÿ inh jënë ri ke,” he tóg. <sup>22</sup> Tag tó kar tóg ag ki hu he mũ, ag kar ki, kÿ tóg ag mÿ: “Topẽ kuprĩg vÿ tÿ ãjag jagrẽ nÿtĩ ha,” he mũ. <sup>23</sup> “Ãjag tÿ ù mÿ: “ã tÿ Topẽ vĩ mranh ja ên tÿ tóg vënh pãte fón mũ,” hen kÿ tóg vënh pãte fón kÿ nĩ nĩ. ãjag tÿ ù mÿ: “ã mÿ ti vënh pãte fón ke tũ nĩ,” hen kÿ tóg vënh pãte fón ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, ti tÿ ag mÿ vënh ven vén kÿ.

*Tomé tÿ vãhã Jesus ve*

<sup>24</sup> Hã ra Tomé vÿ ag mré nĩ ja tũ nĩ, ag tÿ Jesus vég mũ ên kã. Tomé ên vë, ag tÿ ù to: “ùn vëgni,” he mũ ên vë, Jesus mré tĩ tĩ ù ên ti. <sup>25</sup> Ag tÿ Tomé ên ve kÿ ag tóg ti mÿ: “êg Senhor ve êg,” he mũ. Hã ra tóg ag mÿ: “ti nĩgé nug ve sór inh mũ,” he mũ, “isÿ ag tÿ prego tÿ ti nĩgé nugnón ja ên mẽ jé, inh nĩgé tÿ,” he tóg mũ. “Kÿ sóg ti jën'yr ki mënhe ke mũ gé, sÿ ki ti kusón ja ên mẽ jé. Ke tũ nĩ (mũ) ra isóg kri nĩm ke tũ pẽ nĩ, ti rĩr mãn kri,” he tóg, Tomé ti.

<sup>26</sup> Kurã tÿ 8 (ke) tũg kÿ ag tóg vënh mãn kÿ nÿtĩ gé, kÿ Tomé vÿ ag mré nĩ gé. ãn jãnkã vÿ ki chaven kÿ nÿtĩ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ vënh ven mãn mũ, ag mré jën kÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “mÿ sér nÿtĩmnĩ,” he mũ. <sup>27</sup> Kÿ tóg vësÿmër Tomé mÿ: “ã nĩgé tÿ inh nĩgé nugnor mẽ,” he mũ. “Ã nĩgé tÿ inh jën'yr kusón ja ên ti mẽ gé. Kri nĩmnĩ, to: “vënh ó vë,” he mãn tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. <sup>28</sup> Kÿ Tomé tóg ti mÿ: “inh Senhor,” he mũ. “Topẽ,” he tóg. <sup>29</sup> Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “vãhã ã tóg kri nĩm sór mũ ha, ã tÿ inh ve kÿ,” he mũ. “Û tÿ ã tÿ inh vég tũ ra kri nĩm mũ ên mÿ tóg vĩ há pẽ han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti, ti tÿ ag mÿ vënh ven mãn kÿ.

*Êg tÿ Jesus ki ge jé livro tag tóg rán kÿ nĩ*

<sup>30</sup> Jesus vỹ ag rĩnve ãg tỹ nén han vãnh hyn han kãn ja nĩgtĩ, nén tỹ hên ri ke, hã ra sóg rãn kãn ja tũ nĩ. <sup>31</sup> Sỹ livro tag rãn vỹ, ù tỹ vãnh rá tag vég mũ kar ãn ag tỹ Jesus ki ge sór jé, ag tỹ ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ,” he jé. Kỹ ãjag tỹ ti ki ge kỹ ãjag tóg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ, ti tugrĩn, mỹr, ha mẽ.

## 21

### *Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ù ag mỹ vãnh ven mãn*

<sup>1</sup> Tag pãte Jesus tóg kejẽn goj tỹ Tiberiades tá ag mỹ vãnh ven mãn mũ, kỹ tóg ge tĩ, ha mẽ. <sup>2</sup> Simão Pedro vỹ tá nĩ, Tomé ti ke gé, ag tỹ ù to: “ũn vỹgni,” he mũ ãn ti, kar kỹ Natanael ti ke gé, ãmã tỹ Caná tá ke ãn, ga tỹ Galiléia tá ke ãn, kar kỹ Zebedeu krẽ ag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ Jesus mré mũ tĩ régre ù ag ke gé. <sup>3</sup> Kỹ Simão Pedro vỹ ag mỹ: isỹ pirã kugmĩnh tĩg vỹ,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã mré ãg mũnh mũ,” he mũ gé. Kỹ ag tóg barco ki ge mũ, goj kri mũ jé. Hã ra ag tóg nén ù kãgmĩg tũ pẽ nĩ, kuty ãn kã.

<sup>4</sup> Tỹ vaj kỹ kusã pẽ ki, rã tỹ jun ke mũ ra Jesus vỹ ga fyr tá jẽ nĩ, hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ ver. <sup>5</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag mỹ pirã ù kãgmĩg tũ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. <sup>6</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “rede tỹ barco pẽgja tá fón,” he mũ, “kỹ ãjag tóg kugmĩnh ke mũ, pirã ti,” he tóg mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. Kỹ tóg fór mũ, rede ti, kỹ ag tóg kãtãnfyn kórég nỹtĩ, ti kufy tĩn kỹ, pirã e nỹtĩn kỹ. <sup>7</sup> Kỹ ù tóg Pedro mỹ: “ãg Senhor hã vỹ,” he mũ. Jesus tỹ ù to há pẽ ãn vỹ Pedro mỹ ke mũ. Kỹ Pedro tóg ti vỹ tag to ã kur rĩnh mãn mũ. Kunũnh ja ti nĩ, ti kur ti. ã kur rĩnh kỹ tóg barco ki kãkutẽ kỹ (tóg) goj kãmĩ tĩ mũ sir, ti tỹ Jesus kukãm tĩg jé, goj kãmĩ. <sup>8</sup> Hã ra ag tóg ti nón barco kãmĩ mũ mũ gé, rede ãn raran ag tóg mũ mũ. Kakó ti nĩ ha, goj fyr ti, 100 (ke) metros hỹn.

<sup>9</sup> Ag tỹ vagvag ke pa kỹ ag tóg Jesus jãká vég mũ sir. Pirã kugjin tóg nĩ nĩ, kỹ ãmĩ tóg tá ti rã nĩ gé. <sup>10</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag pirã gé kãmũjẽg,” he mũ. <sup>11</sup> Kỹ Simão Pedro tóg barco kãra rã kỹ rede ãn raran mũ. Goj fyr kukãm tóg ma tĩ mũ, kỹ tóg vag ke mũ sir, tar tá. Hã ra tóg fór nĩ, rede ti, pirã tỹ, 150 (ke) hỹn, pirã mág tãvĩ. Hã ra rede tóg jar ja tũ nĩ, ti e tãvĩ nỹtĩ ra. <sup>12</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ:

“konh kãmũjẽg,” he mũ. Hã ra ag tóg ti mỹ: “tỹ ã ù nĩ?” he jãvãnh nỹtĩgtĩ. Ti ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ ãg Senhor nĩn ki. <sup>13</sup> Kỹ Jesus tóg ag mỹ ãmĩ ãn kã vãnh ken mũ sir, pirã ti ke gé.

<sup>14</sup> Jesus tỹ ag mỹ vãnh ven tãgtũ vỹ ha, ãn kã, ti ter kar kỹ rĩr mãn kar kỹ.

### *Jesus tỹ Pedro mré vãmén*

<sup>15</sup> Ag jẽn kar kỹ Jesus tóg Simão Pedro mỹ: “Simão!,” he mũ. “João kósin!,” he tóg. “ã mỹ iso há tãvĩ nĩ, ã mré ke ag tỹ iso há nỹtĩ ãn kãfór?” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹ, hã vỹ,” he mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isỹ ã to há pẽ nĩn ki,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ inh vỹ tómnĩ,” he mũ.

<sup>16</sup> Kỹ tóg ti mỹ vỹ mãn mũ, Jesus ti, Pedro mỹ. “Simão!,” he mãn tóg. “João kósin!,” he tóg. “ã mỹ iso há nĩ?” he tóg. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹ, hã vỹ,” he mãn mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isỹ ã to há nĩn ki,” he mãn tóg. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ inh vỹ tómnĩ,” he mãn mũ gé.

<sup>17</sup> Kỹ Jesus tóg ti mỹ vỹ mãn mũ gé, vỹ tãgtũ han kỹ. “Simão!,” he tóg. “João kósin!,” he tóg. “ã mỹ iso há nĩ?” he tóg. Kỹ tóg Pedro mỹ e tĩ, ti tỹ ti mỹ ke tãgtũ han kỹ. Ti ki jẽmẽ tãgtũ han tóg, hã kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “nén kar ki kanhró ã tóg nĩ,” he mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isỹ ã to há nĩn ki,” he tóg, Jesus mỹ, Pedro ti. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ inh vỹ tómnĩ,” he mãn mũ. <sup>18</sup> “ã mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ,” he tóg mũ. “ã kyrũ kã ã tóg ã kur rĩnh kỹ ã tỹ hên ra tĩg sór mũ ãn ra tĩg ja nĩgtĩ. Kejẽn ã kófa nĩnh ke vỹ. ãn kã ã tóg ag mỹ ã nĩgé tỹ vãnh kri tỹ tam kenh mũ, kỹ ag tóg ã senh mũ, ha vemnĩ, kỹ ag tóg ã pẽre mũnh mũ, ã tỹ hẽ ra tĩg sór tũ ãn ra,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ. <sup>19</sup> Ti tỹ ti mỹ ag tỹ ti tén ke tó vỹ. Hã ra ag tóg Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ venh ke mũ, ag tỹ Pedro tén ke tugrĩn. Tag tó ti, Jesus ti, Pedro mỹ. Tag pãte tóg ti mỹ: “mũ jé ha, inh mré,” he mũ gé sir, Jesus ti.

### *Jesus tỹ João to Pedro mỹ vỹ*

<sup>20</sup> Ag mũn kỹ Pedro tóg vỹsỹjãm ãvãnh kỹ (tóg) ù tỹ Jesus nón kãtĩg mũ ãn vég mũ gé, Jesus tỹ ù to há tãvĩ ãn. Ag jẽn rãn ja ãn tá tóg

Jesus rã hã nĩ ja nĩ, ti mré tóg jagně to grẽn ke kũ nĩ ja nĩ, Jesus tỹ ũ to há tãvĩ ěn. Ěn kã tóg Jesus ti mỹ: “ũ nỹ hỹn ã ven ke mũ, pã'i ag mỹ?” he ja nĩ. Ěn hã vỹ Jesus nón tĩg mũ, Pedro tỹ ti mré tĩg kũ. <sup>21</sup> Pedro tỹ ti tỹ ag nón kãtĩ mũ ve kũ tóg Jesus mỹ: “jãvo ũ tỹ ěg nón kãtĩg mũ tag ti?” he mũ. <sup>22</sup> Kũ Jesus tóg ti mỹ: “sỹ ti mỹ nén tó mũ vỹ vyr mỹ nĩ,” he mũ. “Kũ sỹ ã mỹ nén tó mũ vỹ vyr mỹ nĩ gé,” he tóg mũ. “Sỹ ti mỹ: “ter ke tũ ã tóg nĩ, isỹ vỹn ke ve jé ã tóg ke mũ,” he sór mũ ra sóg ti mỹ tónh ke mũ vỹ,” he tóg. “Ă hã mỹ sóg ã tũ tónh ke mũ, hã kũ sóg ã mỹ: mũ jé ha, inh mré, he mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ. Ti tỹ ũ tỹ ag mré kãtĩ mũ ěn to ken hã vỹ.

<sup>23</sup> Jesus vĩ tag tigrĩn vẽn kar tóg ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tĩ, Jesus ki ge kũ nỹtĩ kar ag. Hã ra Jesus pi(jé) ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ'. Ti to tóg: “sỹ ti mỹ: ter ke tũ ã tóg nĩ, isỹ vỹn ke ve jé ã tóg ke mũ, he sór mũ ra sóg ti mỹ tag tónh ke mũ vỹ,” he ja nĩ, Pedro mỹ, ũ ěn to. Hã kũ ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tũg nĩ.

### *João tỹ vẽnh kãmén*

<sup>24</sup> João vỹ tỹ inh nĩ. Inh hã vỹ tag ve kãn ja nĩ, hã kũ sóg rán. Ki hã tó sóg tĩ, vẽnh kar vỹ tag ki kanhró nỹtĩ. <sup>25</sup> Hã ra sóg Jesus tỹ nén hyn han mũ ěn rán kãn ja tũ nĩ. Ti tỹ nén hyn han mũ ěn vỹ e tãvĩ nỹtĩ, e tãvĩ. Ěg tỹ tag rán kãn sór mũ ra ěg tóg livro tỹ hẽn ri ke hyn han ke mũ vỹ. Kũ ěg hỹn hẽ tá livro kar tag vin han ke mũ'? Sĩ ti nĩ, ěg ga ti, kũ ěg tỹ hẽ tá livro tag vin han ke tóg tũ tĩnh mũ, ěg tỹ Jesus tỹ nén hyn han ja ěn rán kãn sór mũ ra.

Hã vỹ.

## APÓSTOLO AG TỸ NÉN HAN KĀME

<sup>1</sup> Teófilo, inh livro ve ki sóg ã mĩ Jesus tỹ nén han kar tó ja nĩ, ti tỹ nén han vén mũ ên ti, ti tỹ nén han rén ên ti ke gé. Ti tỹ êg kanhrân mũ ên rán sóg huri ke gé. <sup>2</sup> Kĩ sóg ti tỹ kanhkã ra tãpry mũ rán huri ke gé. Á tỹ kanhkã ra tãpry to hã tóg apóstolo ag mré vémén ja nĩ ver, ã tỹ ùn kuprêg mũ ag mré. Topê kuprĩg tỹ ti mĩ nén tó mũ ên tó tóg mũ ag mĩ, ag tỹ ki hã han jé. <sup>3</sup> ã ter kar kĩ Jesus tóg ag mĩ vènh ven tỹ hèn ri ke han ja nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ki. Rĩr măn kĩ tóg ag mĩ vènh ven ja nĩ, ti tỹ ùn kuprêg ja ên ag mĩ. Ag tỹ ti ve kĩ, ag tỹ ti mré vémén kĩ ag tóg ti rĩr jê ki kanhró nĩtĩ, apóstolo ag. Ag mĩ tóg Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ kãmén mũ, Jesus ti.

<sup>4</sup> Kejên tóg ag mré nĩ nĩ. Kĩ tóg ag mĩ: “ver cidade tỹ Jerusalém tá kãpa tũg nĩ,” he mũ. “Tá nĩtĩ kĩ Topê tỹ ãjag mĩ nén tó ja jãvãnh nĩ,” he tóg, “isỹ ãjag mĩ nén tó ja ên ti,” he tóg. <sup>5</sup> “João vỹ goj tỹ êg kygpe ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra kãnhmar ãjag tóg Topê kuprĩg tỹ jagrê venh ke mũ. Sỹ ãjag kypenh ken hã vè,” he tóg, Jesus ti. Kĩ tóg tĩ mũ sir.

### *Jesus tỹ kanhkã ra tĩg*

<sup>6</sup> Kejên ag tóg vènh măn măn mũ sir, Jesus tỹ ùn vin mũ ag. Kĩ tóg ag mré nĩ nĩ, Jesus ti. Kĩ ag tóg ti mĩ: “Senhor,” he mũ. “ã mĩ ù ri êg pã'i mág fêg măn mũ', êg povo tỹ Israel tỹ pã'i mág?” he ag tóg ti mĩ.

<sup>7</sup> Hã ra tóg ag mĩ: “vó,” he mũ. “Topê hã ki kanhro nĩ,” he tóg. “ãjag tũ pijé,” he tóg. “Kurã ên ki kanhrân ke tũ ãjag tóg nĩ, Topê tỹ ãjag pã'i mág fêg măn ke kurã ti. Topê hã ne kurã tag tónh ke mũ,” he tóg. <sup>8</sup> “Hã ra Topê kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrê nĩnh ke mũ. Kĩ ti hã vỹ ãjag tar han ke mũ, ãjag tỹ inh kãmén jé. Cidade tỹ Jerusalém tá ãjag tóg inh kãmén ke mũ, ga tỹ Judéia tá ke gé, ga tỹ Samaria tá ke gé, ga fyn ja tá hã ke gé mỹr,” he tóg, Jesus ti.

<sup>9</sup> ã tỹ tag tó kar kĩ tóg vãhã kynh mĩ tãpry mũ sir ag rĩnve, kĩ kanhkã góg vỹ ti kri rũm ke mũ sir, ti ve măn tũ ag tóg nĩ sir. <sup>10</sup> Hã ra

ag tóg kanhkã tugnỹm mũ, ag tỹ ti tĩg ven kĩ, ti tỹ ùn vin mũ ag.

Kĩ vãhã ùn régre ag tóg tá nĩtĩ, kur kupri rĩnh kĩ. Topê tỹ jênê jafã ag vè, ùn régre ên ag. <sup>11</sup> Kĩ ag tóg ag mĩ: “ha vé, Galiléia tá ke',” he mũ. “ãjag hã ne tóg kanhkã tá êvãnh nĩtĩ nĩ,” he ag tóg. “Jesus vỹ vỹn kenh mũ, ti tĩg ja ên ri ke han jé tóg ke mũ. Ti tỹ kanhkã ra tãpry vè, hã ra tóg tá kãtére măn ke mũ gé,” he ag tóg, Topê tỹ jênê jafã ag, Jesus tỹ ùn vin mũ ag mĩ.

### *Ag tỹ Matias fêg*

<sup>12</sup> Kĩ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, Jerusalém ra, krĩ tỹ Oliveiras tá kãmũ kĩ. Jerusalém kakó kã ti nĩ, 1 quilômetro tá ti nĩ hỹn, krĩ tỹ Oliveiras ti.

<sup>13</sup> Ag tỹ Jerusalém tá junjun kĩ ag tóg ãn to jãpry jafã to jãpry mũ, tá nĩtĩ jé, ãn kri. ù tỹ tá nĩtĩ ag hã vè: Pedro, João, Tiago, André, Filipe, Tomé, Bartolomeu, Mateus, Tiago ù hã vỹ: Alfeu kósin, he mũ, Simão ke gé, vĩ tar han tĩ tag ti, Judas ke gé, Tiago kósin tag ti. <sup>14</sup> Ag kar ên tóg Topê mré vĩ mũ, jagnê mré, ùn tỹtã fag mré hã, Maria fi mré hã, Jesus mỹnh ên fi, Jesus jãvy ag mré hã ke gé, ha mẽ.

<sup>15</sup> Kejên Jesus mré ke tỹ hèn ri ke ag vỹ tá nĩtĩ nĩ, ãn to jãpry jafã ên tá, ù tỹ 100 kri 20 (ke) hỹn.

<sup>16</sup> Kĩ Pedro vỹ tóg jêg nê mũ, kĩ tóg: “ha vé, inh kanhkã',” he mũ. “Vãsỹ tóg rán kĩ nĩ, Judas to,” he tóg. “Topê kuprĩg tóg Davi krĩn ja nĩgtĩ, ti tỹ Judas to rán jé,” he tóg. “Hã ra tóg ki hã tó ja nĩ, vènh rán ki,” he tóg. “Ag jãmĩ tóg kãtĩg ja nĩ, Judas ti, ù tỹ Jesus kãgmĩnh ke mũ ag jãmĩ. <sup>17</sup> Hã ra tóg tỹ êg mré ke ja nĩ, kĩ ti tỹ nén han mũ tóg êg tỹ nén han mũ ri ke ja nĩ gé,” he tóg, Pedro ti. <sup>18</sup> “Hã ra tóg Jesus kato jãnkamy măn ja nĩ, kĩ tóg jãnkamy ên tỹ êpỹ kajãm ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ã nunh kã vènh jãján ja nĩ, kĩ tóg tam ke kĩ kutê ja nĩ, kĩ ti nug tóg jar ja nĩ, kĩ ti nug tóg kãkutê ja nĩ, kĩ tóg ter ja nĩ, Judas ti,” he tóg, Pedro ti.

<sup>19</sup> “Kĩ Jerusalém tá ke kar ag tóg mêg mũ sir, hã kĩ ag tóg ti japỹ to: Aceldama, he mũ, hã vỹ: êpỹ kyvènh, he mũ, êg vĩ ki,” he tóg, Pedro ti.

<sup>20</sup> “Êg tỹ Topê mĩ jãn jãn jafã ki tag tóg rán kĩ nĩ, hã mẽ: ên jamã vỹ vag ke mũ, ù pi(jé)

ki ěmān mǎn mǔ', he tóg, vĕnh rán ki, Judas to," he tóg, Pedro ti. "Kỹ ù vỹ ge nĩ gé, hǎ mĕ: ù ù tỹ ti jĕg ja kǎ jĕnh ke kỹ ti rǎnh rǎj han ke vĕ, he tóg mǔ gé, vĕnh rán ki," he tóg, Pedro ti. <sup>21</sup> "Hǎ kỹ ěg tỹ ěg mré mǔ tĩ ù jǎvǎnh ke vĕ. Jesus mré tóg tĩg ja nĩgtĩ, ěg tỹ ùn jǎvǎnh ke mǔ ti, kỹ tóg Jesus tỹ ga mĩ tĩ ěn ve ja nĩgtĩ gé. <sup>22</sup> João tỹ Jesus kype ve ja tóg nĩ gé. Jesus tỹ kanhkǎ ra tǎpny ve ja tóg nĩ gé. Jesus tỹ nĕn han mǔ kar ve ja tóg nĩ, ěg tỹ ùn jǎvǎnh ke mǔ ti. Kỹ tóg sir Jesus rĩr mǎn tónh ke mǔ ěg mré," he tóg, Pedro ti.

<sup>23</sup> Kỹ ag tóg ùn régre ag vin mǔ, hǎ vỹ: José, he mǔ, ti jyjy ù hǎ vỹ: Barsabás, he mǔ. Fóg tỹ ti jiji hǎ vỹ: Justo, he mǔ. Ti mré ag tóg Matias fĕg mǔ gé. <sup>24</sup> Kỹ ag tóg Topĕ mré vĩ mǔ, kỹ ag tóg tag tó mǔ, ha mĕ. "Ěg jóg'," he ag tóg ti mỹ. "Ěg tỹ nĕn to jykrĕn mǔ ki kanhró ǎ tóg nĩ," he ag tóg mǔ. "ǎ hỹn ù tỹ hĕ kuprĕg, ùn régre tag ag kǎ, <sup>25</sup> ti tỹ ěg mré ǎ rǎnh rǎj tag han jé, ti tỹ tỹ ěg mré apóstolo jĕ jé? Judas vỹ ǎ rǎnh rǎj tovǎnh, kỹ tóg ǎ tỹ ra tĩg ke ěn ra vyr. Kỹ ù tỹ hĕ nỹ ti jĕg ja kǎ jĕnh mǔ ha?" he ag tóg mǔ, Topĕ mỹ. <sup>26</sup> Kỹ ag tóg to jogar he mǔ sir, hǎ ra Matias tóg Judas jĕgja kǎ jĕ nĩ. Hǎ kỹ tóg tỹ ù tỹ 11 (ke) ag mré ke nĩ sir, tỹ tóg apóstolo jĕ sir.

## 2

### *Topĕ kuprĩg tỹ tỹ ěg jagrĕ*

<sup>1</sup> Vǎhǎ tóg festa tỹ Pentecostes kurǎ tá krỹg mǔ. Kỹ vĕnh kar vỹ vĕnh mǎn kỹ nỹtĩ nĩ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ěn ag.

<sup>2</sup> Kỹ vǎhǎ kanhkǎ tá kóho ri ke tóg mĕ há tĩ, króg he mǔ ěn ti. Kỹ ĩn tóg kóho ri ke ěn tỹ fór mǔ. Hǎ ra ag tóg ĩn ěn ki nỹtĩ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag.

<sup>3</sup> Kỹ ag tóg nĕn nĕ vég mǔ, hǎ ra tóg tỹ pĩ gru hǎ pĕ nĩ, nĕn nĕ ěn ti. Vĕnh kǎpópǎm kỹ tóg nĩ nĩ, pĩ gru hǎ pĕ ěn ti. Kỹ tóg ag kri nĩ' nĩ' he kǎn mǔ, pĩ gru hǎ pĕ ěn ti. <sup>4</sup> Kỹ Topĕ kuprĩg tóg ag ki ge kǎn mǔ, kỹ ag tóg vĕnh vĩ ù tugtó mǔ, Topĕ kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ, ti tỹ tỹ ag jagrĕ nĩn kỹ.

<sup>5</sup> Hǎ ra Jerusalém tá ke ù ag tóg Topĕ to há nỹtĩ gé. Israel ag vĕ gé, hǎ ra ag tóg povo tỹ hĕn ri ke mĩ mogmog ja nĩ. Hǎ kỹ ag vĩ tóg tó tỹ hĕn ri ke nĩ.

<sup>6</sup> Ag tỹ kóho ri ke ěn mĕ kỹ ag tóg vĕnh mǎn mǔ. Kỹ ag tóg ǎjag vĩ e ěn ki Pedro ag tỹ nĕn tó mǔ mĕg mǔ. <sup>7</sup> Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ag fe tỹ hĕn ri ke nĩn kỹ ag tóg: "ha vé, Galilĕia tá ke ag vĕ mỹr," he mǔ. "Galilĕia tá ke ag vỹ vyr mỹ vĩ nỹtĩ. <sup>8</sup> Hǎ ra ěg tóg ěg vĩ pĕ ki ag vĩ jĕmĕg mǔ," he ag tóg. <sup>9</sup> "Ěg kǎ ù ag tóg Pártia tá kǎmǔ mǔ, kỹ ù ag tóg Média tá kǎmǔ mǔ gé, ù ag tóg ga tỹ Elǎo tá kǎmǔ mǔ, ù ag tóg ga tỹ Mesopotǎmia tá kǎmǔ mǔ, ù ag tóg Judĕia tá kǎmǔ mǔ, ù ag tóg Capadócia tá kǎmǔ mǔ, kar kỹ Ponto tá, ǎsia tá, <sup>10</sup> Frígia tá, Panfília tá, Egito tá, ga tỹ Líbia tá, cidade tỹ Cirene ěn mǎ tá. ù ag tóg cidade tỹ Roma tá kǎmǔ mǔ gé. <sup>11</sup> ù ag tóg tỹ Israel nỹtĩ, kar kỹ ù ag tóg tỹ fóg tỹ Israel jykre han mǔ nỹtĩ gé. ù ag tóg goj vǎso tỹ Creta tá kǎmǔ mǔ, ù ag tóg ga tỹ Arábia tá kǎmǔ mǔ gé. Ěg kar tóg ěg vĩ pĕ ki ag tỹ Topĕ kǎmĕn mǔ mĕg mǔ, ag tỹ Topĕ tỹ nĕn han ja kǎmĕn mǔ ti, Topĕ tỹ milagre hyn han ja ěn ti," he ag tóg. <sup>12</sup> ǎjag mỹ e tĩn kỹ ag tóg jagnĕ mỹ: "ne nĕ hỹn'?" he mǔ. Ag fe tóg jũrũn ke mǔ, ag tỹ ge ve ja tũ nỹtĩn kỹ.

<sup>13</sup> ù ag tóg hǎ ra nyg mǔ. "Kronkron kỹ ag kǎgter mǔ mỹr," he ag tóg.

### *Pedro tỹ ag mỹ Topĕ vĩ tó*

<sup>14</sup> Kỹ Pedro tóg ù tỹ 11 (ke) ag mré jĕgnĕ mǔ, kỹ tóg jamǎ hár(a) ag mỹ: "inh kanhkǎ'," he mǔ. "Jerusalém tá ke'," he tóg. "Jĕmĕ há han ra, sỹ ǎjag mỹ nĕn tó mǔ ti," he tóg. <sup>15</sup> "ǎjag hǎ tóg ěg to: kronkron kỹ ag kǎgter mǔ, he mǔ. Hǎ tũ vĕ hǎ ra. 9 horas vĕ ver, meio dia to hǎn sa mỹr," he tóg. "Ag kronkron kỹ ag tóg rǎkǎnh kỹ kronkron kỹ kǎgter mũgtĩ, ùn kronkron mǔ ěn ag," he tóg. "Hǎ kỹ ěg tóg kron ja tũ nĩ," he tóg, Pedro ti.

<sup>16</sup> "Hǎ ra tóg vǎsỹ rán kỹ nĩ, ěg tỹ ũri nĕn vég mǔ ti. Topĕ vĩ tó tĩ tỹ Joel tóg vǎsỹ tag tó ja nĩ, ha mĕ: <sup>17</sup> "kurǎ tỹ ěgno to hǎ sóg inh kuprĩg jĕnĕnh mǔ, vĕnh kar mỹ, ti tỹ tỹ ǎjag jagrĕ nĩ jé," he ja tóg nĩ, Topĕ ti. "Kỹ ǎjag krĕ ag tỹ fag mré Topĕ vĩ mĕ kỹ tónh ke vĕ. Kyrũ ag tỹ nĕn nĕ venh ke vĕ. Kófa ag tỹ vĕnh pĕtinh ke vĕ. <sup>18</sup> Sỹ inh camarada ag mỹ inh kuprĩg jĕnĕnh ke vĕ gé, fag mỹ ke gé. Kỹ fag tóg inh vĩ tónh ke mǔ gé," he tóg,

Topē ti. <sup>19</sup> “Ājag tỹ nén han vānh han jé sóg ke mũ gé, ājag mỹ, kanhkā tá, ga tá ke gé, ěprā, kyvénh mỹr, pĩ mỹr, nĩja mỹr. <sup>20</sup> Kĩ rá tỹ kutyg ke vē, kysā kyvénh ke vē gé. Kar kũ Topē kurā vē sir, kurā mág ěn ti. <sup>21</sup> Kĩ ũ tỹ Topē mỹ nén kar to vĩ mũ ěn kren ke vē sir,” he tóg, Topē ti. Joel tỹ tón hā vē, vāsỹ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>22</sup> “Inh kanhkā', inh vĩ jēmē ra,” he tóg. “Nazaré tá Jesus vē mỹr,” he tóg. “Ti hā tóg nén han vānh hyn han ja nĩgtĩ, Topē jykre hyn han ja tóg nĩgtĩ, Topē tỹ ti jēnēn kũ. Hā ra Topē tóg Jesus mỹ tó ja nĩ, ti tỹ milagre ěn hyn han jé. Kĩ tóg ājag rĩnve hyn han, ājag tỹ ve jé, Jesus to jykrén jé. Hā kũ ājag tóg vé,” he tóg, Pedro ti. <sup>23</sup> “Hā ra Topē tóg ājag mỹ ti fēg sór ja nĩ, Jesus ti. Kĩ tóg to jykrén kũ ājag mỹ ti fēg ja nĩ. Jāvo ājag tóg ka to ti sa ja nĩ, ti tén ja ājag tóg nĩ. Kĩ ũ tỹ ka to ti sāg mũ ěn ag jykre vỹ pāno tāvĩ nĩ. <sup>24</sup> Hā ra Topē tóg ti rĩn mǎn ja nĩ, hā kũ tóg vēser jagēgtar ěn tỹ tũ' he ja nĩ ti mỹ. Hā kũ tóg vēser jamā tá nĩg mág ja tũ nĩ, Jesus ti,” he tóg, Pedro ti.

<sup>25</sup> “Hā kũ Davi tóg Jesus jo tag tó ja nĩ, kũ tóg Jesus tỹ ā jóg mré vĩ ri ke nĩ. Ti to tóg: “ěg jóg,” he ja nĩ. “Ā vég isóg nĩ nĩ,” he ja tóg nĩ. “Inh pēgja tá ā tóg nĩ nĩ, hā kũ sóg krónh ke tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Davi ti. <sup>26</sup> “Hā kũ inh fe tóg mrin ke mũ. Vĩ sér han isóg nĩ nĩ. Iser kũ inh fár tóg nỹnh ke mũ, hā ra sóg to krĩ kufy tũ nĩ. <sup>27</sup> Inh kuprĩg vỹ vēnh kuprĩg jamā tá nĩnh ke tũ nĩ. Inh fár vỹ vag ke tũ nĩ gé, sỹ tỹ ā tỹ kuprēg ja nĩn kũ,” he ja tóg nĩ, Davi ti, Topē mỹ. <sup>28</sup> “Inh kanhrān ā tóg nĩ nĩ, isỹ kanhkā to ěpry ěn ve há han jé, kanhkā to ěmĩn ěn ti. Isỹ ā mré nĩn kũ tóg inh mỹ sér tāvĩ tĩ,” he ja tóg nĩ. Davi tỹ Jesus tón hā vē,” he tóg, Pedro ti.

<sup>29</sup> “Inh kanhkā',” he tóg. “Ěg jóg'jóg tỹ Davi kāmén há han jé sóg ke mũ ājag mỹ,” he tóg. “Vāsỹ ti ter mỹr, kũ ag tóg vēnh kej tá ti péju, hā ra ěg tóg vég tĩ, ti kej ti, Davi kej ti,” he tóg. <sup>30</sup> “Ā tỹ ga mĩ tĩg kũ tóg hā ra Topē vĩ tó tĩ ja nĩgtĩ, Davi ti. Topē tóg ti mỹ: “ā krē'krē ag kã ũ vỹ tỹ pã'i tỹ rei nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ, Topē ti. <sup>31</sup> Topē vĩ tag kri fi kũ tóg Cristo rĩr mǎn ke tó ja nĩgtĩ gé, Davi ti. Hā kũ tóg ā vĩ ěn tó ja nĩgtĩ. Cristo pi(jé) vēser jamā tá nĩg mág han', kũ ti fár vỹ vag ja tũ nĩ gé,”

he tóg, Pedro ti.

<sup>32</sup> “Cristo vē, hā vỹ: Jesus, he mũ. Topē vỹ ti rĩn mǎn, kũ ěg kar tóg ti ve ja nĩgtĩ,” he tóg. <sup>33</sup> “Topē tóg ti mỹ: “kunĩg, inh pēgja tá nĩ,” he ja nĩ, Jesus ti mỹ. Kũ ěg jóg tóg ti mỹ ā tỹ ěg mỹ nén tó ja fēg, hā vỹ: Topē kuprĩg, he mũ. Hā kũ tóg ěg mỹ tỹ jagrē han mũ, Topē kuprĩg tỹ, Jesus ti. Hā kũ ājag tóg ũri tag vég mũ, tag mēg mũ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>34</sup> “Davi hā tóg rĩr mǎn ja tũ nĩ ver, kanhkā ra tóg tāpry ja tũ nĩ ver, ge ra tóg tag tó ja nĩ, ha mē: “ěg jóg mág vỹ inh Senhor mỹ tag tó ja nĩ, hā vỹ: “nĩ ra ver, inh pēgja tá,” he ja tóg nĩ, <sup>35</sup> “sỹ ā kato vāsānsān mũ ag tỹ ā jakrēm vin jé, ag sigse jé,” he ja tóg nĩ. Davi tỹ tón hā vē,” he tóg, Pedro ti.

<sup>36</sup> “Jesus tag hā vỹ, ājag tỹ ka to ũn sāg mũ tag hā vỹ: tỹ ěg Senhor nĩ, he mũ,” he tóg. “Topē vỹ ti to: “tỹ tóg Cristo nĩ,” he mũ. “Tỹ tóg vēnh kar Senhor nĩ,” he tóg. Ěg tỹ vēnh vĩ tag kri finh ke vē. Ěg povo tỹ Israel tỹ ti ki kanhrān ke vē, ěg vĩ tag kri nĩm ke vē,” he tóg, Pedro ti, ũ tỹ vēnh mǎn kũ nỹtĩ kar ag mỹ.

<sup>37</sup> Ag tỹ ti vĩ jēmē kũ ti jykre tóg ag kãra rā mũ sir. Kũ ag tóg ti mỹ: “kũ ěg hỹn hē ri kenh mũ, vỹ?” he mũ, Jesus tỹ ũn vin mũ kar ag mỹ ke gé.

<sup>38</sup> Kũ Pedro tóg ag mỹ: “ājag jykre tovānh ra,” he mũ. “Kũ ěg tóg ājag kygpenh ke mũ, Jesus Cristo jiji tó kũ,” he tóg. “Kũ Topē tóg ājag mỹ ājag tỹ ti vĩ mranh ja ěn tỹ vēnh pāte fón ke mũ. Kũ ājag tóg Topē kuprĩg tỹ jagrē nỹtĩnh mũ gé, Topē tỹ ājag mỹ ti jēnēn kũ.

<sup>39</sup> Ti tỹ ājag hā mỹ ti nĩm ke vē inhhā, ājag krē mré hā ke gé. Ti tỹ ũn mỹ vēnh vĩ jēnēg mũ kar ag mỹ tóg nĩm tĩ, Topē ti, ěg jóg mág ti, ag tỹ ver kuvar há tá mũ hā ra,” he tóg, Pedro ti.

<sup>40</sup> Vĩ tỹ hēn ri ke han tóg, Jesus kāmén kũ. Ag jyvēn tóg mũ gé, kũ tóg ag mỹ: “Jesus mỹ: “inh kren han nĩ,” hemnĩ,” he mũ. “Ěg kar vỹ vēnh jykre pāno han kǎn, ā jykre han vānh nỹtĩn kũ. Kũ inh kren han nĩ, hemnĩ, Jesus mỹ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>41</sup> ũ tỹ ti vĩ han mũ ag kygpég ag tóg mũ sir. Kurā ěn kã ũn kygpe kũ nỹtĩ ag vỹ tỹ ũ tỹ 3 mil nỹtĩ hỹn, hēn ri ke mũn. <sup>42</sup> Ěn ag vỹ kurā kar ki Jesus tỹ ũn vin mũ ag vỹ jēmē jé vēnh mǎn tĩ, jagnē ve jé ke gé. Kũ ag tóg



Jesus jamī ko mū sir. Kŷ ag tóg ti mré vī mū gé, kurā kar ki.

### *Jesus ki ge mū ag jykre ti*

<sup>43</sup> Kŷ Jesus tŷ ūn vin mū ag tóg ěg tŷ nén han vānh tŷ hēn ri ke han tī nŷtġtī. Hā kŷ vēnh kar tóg Topē kamēg tī. <sup>44</sup> Jāvo ū tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtī ag tóg jagnē mré vēnh jykre pir han mūgtī. Kŷ ag kuge vŷ jagnē tū ri ke nŷtī. <sup>45</sup> Ū ag tóg ājag kuge ū vāvām mū gé, jānkamy kato, kŷ ag tóg ūn jānkamy tū ag mŷ vēnh kápópām mū. <sup>46</sup> Kurā kar ki ag kar tóg Topē jo ĩn ra mū tī, ag tŷ ti mré vī jé. Ājag ĩn kākī ag tóg Jesus jamī ko mūgtī gé. Jatun mŷ ag tóg sir jĕgĕg mū. Kŷ tóg ag mŷ sér tī sir. <sup>47</sup> Kŷ ag tóg Topē mŷ: “há ti nī,” he ti gé. Jó vēnh kar tóg ag to há nŷtī gé. Kŷ Topē tóg kurā kar ki ū ag mŷ krī há nīm tī gé, kŷ ag tóg ti ki ge mū, ag krenkren jé. Hā kŷ ag tóg komēr hā e nŷtī.

## 3

### *Ūn grī tŷ há' he*

<sup>1</sup> Kejĕn Pedro tóg João mré Topē jo ĩn ra mū mū, meio dia pāte 3 horas ki. Israel ag tŷ Topē mré vī jafā vē, hā vŷ: 3 horas, he mū.

<sup>2</sup> Topē jo ĩn tá ū tóg nī nī, ūn grī. Ā mūr mū ká tóg ge nī. Topē jo ĩn jānkā tá tóg nī nī, jānkā sĭnvī he mū ěn tá. Tá tóg: “inh mŷ nén ū nīm,” he nġtī, ū tŷ Topē jo ĩn kāra ge mū ag mŷ.

Ĕn va ag tóg kāmū mū, jānkā tá ti nīm jé. Kŷ João mré Pedro tóg Topē jo ĩn tá junjun mū. <sup>3</sup> Ūn grī tŷ Pedro ag ve kŷ tóg ag mŷ nén ū to vī mū. <sup>4</sup> Kŷ Pedro ag tóg ti tugnŷm mū. Kŷ Pedro tóg ti mŷ: “ěg ki ěvānh ra,” he mū. <sup>5</sup> Kŷ tóg ag ki ěvānh mū. “Ag hŷn inh mŷ jānkamy nīm ke mū,” he tóg.

<sup>6</sup> Hā ra Pedro tóg ti mŷ: “jānkamy tóg inh mŷ tū tī,” he mū. “Sŷ nén ma tī hā tŷ sóg ā mŷ nīm mū, hā vŷ: Jesus Cristo jyjy hā tó kŷ, Nazaré tá ke ěn jġjġ tó kŷ sóg ā mŷ: ha jĕg, he mū, ha mī tġg, he sóg ā mŷ,” he tóg, Pedro ti, ūn grī mŷ. <sup>7</sup> Kŷ tóg ti pĕgja tá ti kĕgmī kŷ ti fĕg mū.

Kŷ vāhā ti pĕn tóg tar' he mū sir, ti pĕn nāgnán ti. <sup>8</sup> Hūm hen kŷ tóg jĕ nī sir. Jĕg há' he tóg mū sir. Mī tóg tī mū sir. Ag mré tóg

Topē jo ĩn kāra rā mū sir. Tá tóg mī tī kŷ hūm hūm he mū. Topē mŷ tóg vī há han mū sir.

<sup>9</sup> Kŷ vēnh kar tóg ti vég mū, ti tŷ mī tġg kŷ, ti tŷ Topē mŷ vī há han kŷ. <sup>10</sup> Ag tŷ ti ve kŷ ag tóg ti ki kanhró nŷtī. “Topē jo ĩn jānkā tá nī ěn hā vē mŷr,” he ag tóg mū. “Jānkā sĭnvī he mū ěn tá nī mūn hā vē mŷr,” he ag tóg mū. “Vēnh kar mŷ: inh mŷ nīm, he tī ěn hā vē mŷr,” he ag tóg ti to. Kŷ tóg ag mŷ e tī sir. Ag fe tóg jūrūn ke mū sir, ag tŷ ti ven kŷ.

### *Pedro tŷ Topē jykre kāmén mū*

<sup>11</sup> Hā ra tóg Pedro mré João mré tī mū, ūn grī ja ěn ti. Hā kŷ vēnh kar tóg ag to vēnh mĕn mū, Topē jo ĩn krĕm, pā'i tŷ Salomāo he mū ěn sala tá. Vēnh kar ag mŷ tóg e tī, ūn grī ěn tŷ há' hen kŷ.

<sup>12</sup> Ā tŷ ūn e ěn ag ve kŷ Pedro tóg ag mŷ: “inh kanhkā',” he mū. “Ājag fe hā ne tóg jūrūn ke mū',” he tóg. “Ĕg tŷ vēsóg ki ti tŷ há' he tū vē. Topē tŷ ti tŷ tġg há' he vē mŷr. Ĕg tŷ vēnh jykre kuryj han mū ra ěg tóg ge han ki kagtġg nŷtī vē,” he tóg, Pedro ti, ūn e ěn ag mŷ.

<sup>13</sup> “Ĕg jóg'jóg ve ag vŷ Topē to há ja nŷtġtī, Abraão ti, Isaque ti, Jacó ti ke gé. Topē ěn vē mŷr, ū tŷ ti tŷ há' he mū ti,” he tóg. “Topē ěn vŷ ā kósin tŷ ūn mág han. Ti kósin hā vē, hā vŷ: Jesus, he mū. Hā ra ājag tóg fóg ag mŷ ti fĕg ja nġtī. Fóg tŷ pā'i tŷ Pilatos vŷ: “ti kavān jé sóg ke mū,” he mū vē. Hā ra ājag tóg ti mŷ: “nejé,” he ja nġtī. <sup>14</sup> Ū tŷ vēnh jykre kuryj han mū to ājag tóg: “nejé,” he ja nġtī, Topē tŷ ūn kuprĕg mū ěn to, Jesus ěn to. Hā ra ājag tóg ū tŷ ūn tén mū to: “ti kyvān ra,” he ja nġtī. <sup>15</sup> Ū tŷ ěg rĭnrĭr han tī ěn tén ja ājag tóg nġtī mŷr. Topē tóg hā ra ti rĭn mĕn ja nī, ti ter mū hā ra, kŷ ěg tóg ti ve ja nġtī,” he tóg, Pedro ti, ūn e ěn ag mŷ.

<sup>16</sup> “Kŷ ěg tóg Jesus ki ge mū. Hā kŷ Jesus tóg ūn grī ja tag tŷ tar' he mū, ājag tŷ ūn vég mū tag ti, ājag tŷ ūn ki kanhrān mū tag ti. Jesus vŷ ti tŷ ā ki rā han. Kŷ ti tŷ Jesus ki rā kŷ tóg há' he mū sir, ājag rĭnve,” he tóg, Pedro ti.

<sup>17</sup> “Inh kanhkā',” he tóg. “Ājag tŷ ki kagtġg nŷtĭn kŷ, hā kŷ ājag tóg Jesus tén ja nġtī. Hā kŷ ājag pā'i ag tóg ti tén ja nġtī,” he tóg.

<sup>18</sup> “Hā kŷ Topē tóg vāsŷ rán kŷ nī ěn han. Topē vī tó tī ag kar tóg vāsŷ Jesus jagtar

ke ti tó ja nĩgtĩ, Topě tỹ ag mỹ: ha tó, hen kỹ. “Topě tỹ ùn jěněg mũ ěn tỹ jagtar ke vễ, Cristo ti,” he ja ag tóg nĩgtĩ, Topě vĩ tó tĩ ag,” he tóg, Pedro ti.

<sup>19</sup> “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ. Topě jykre ki gemnĩ, Topě tỹ ãjag tỹ ti vĩ mranh tỹ tũ' he jé. <sup>20</sup> Hã kỹ ãjag tóg tỹ Topě mré ke nỹtĩ, kỹ tóg ãjag krĩ tỹ kãnhvy' henh ke mũ, Topě ti. Kar kỹ tóg ãjag mỹ ti jěně mãn mũ gé, ti tỹ ãjag mỹ ùn jěněnh ke ěn ti, Cristo ti, hã vỹ: Jesus, he mũ,” he tóg, Pedro ti. <sup>21</sup> “Ti tỹ kanhkã tá nĩ vễ ver. Ti tỹ ã kurã pětẽm kỹ tóg vãhã tá vỹn kenh mũ, Topě tỹ nén kar han mãn ke kurã ěn kã,” he tóg.

“Hã kỹ Topě tóg vãsỹ ã vĩ tó tĩ ag mỹ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ vễnh kar mỹ ti vĩ tó jé, ti tũ ag kar mỹ. <sup>22</sup> Hã kỹ Moisés vỹ tag tó ja nĩ, ha mễ: “Topě vỹ ãjag mỹ ã vĩ tó tĩ ù jěněnh ke mũ, ãjag mré ke ù, ti tỹ ãjag mỹ Topě vĩ tó jé, inh ri kén. ěn ti vĩ jěmẽmnĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Pedro ti. <sup>23</sup> “Û tỹ ti vĩ jěmẽ jãvãnh ěn ter ke vễ,” he ja tóg nĩgtĩ, “ěn pi(jé) tỹ Topě tũ nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Pedro ti.

<sup>24</sup> “Topě vĩ tó tĩ ag kar vỹ tó ja nĩgtĩ, ěg tỹ ùri vэг mũ tag ti. Samuel vỹ tag tó vén ja nĩgtĩ, kar ti nón ke ag kar tóg tag tó ja nĩ gé vãhã,” he tóg, Pedro ti.

<sup>25</sup> “Topě vĩ tó tĩ ěn krẽ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Ãjag jóg'jóg ve ag hã mré tóg jykren ja nĩgtĩ, Topě ti, Abraão hã mré. Hã kỹ tóg Abraão mỹ: “ã kósin ù hã tigrĩn sóg vễnh kar to há nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ, Topě ti,” he tóg, Pedro ti. <sup>26</sup> “Ãjag hã mỹ tóg ã kósin jěně, ti rĩn mãn kỹ, Topě ti. ãjag hã mỹ tóg tó vén, ãjag tỹ tỹ Israel nỹtĩn kỹ. ãjag hã mỹ tóg tó, ãjag tỹ ãjag jykre pãno tovãnh jé. Ti tỹ ãjag krĩn sór vễ, ãjag tỹ tovãnh jé, ãjag jykre pãno ěn ti,” he tóg, Pedro ti, ù tỹ Topě jo ĩn krẽm vễnh mãn kỹ nỹtĩ ěn ag mỹ.

## 4

### *Pã'i ag tỹ Pedro mré João to jũ*

<sup>1</sup> Ag tỹ ver vēmén kỹ nỹtĩ ra Topě tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá junjun mũ. Topě jo ĩn to capitão vỹ ag mré tá jun mũ gé, Saduceu ag ke gé, ù tỹ: “ěg hỹn rĩnrĩr mãn ke tũ nĩ ha, ěg ter kar kỹ,” he mũ ěn ag. <sup>2</sup> Pedro ag to ag tóg jũgũ mũ, ag tỹ: “Jesus vỹ rĩr mãn,” hen kỹ.

“Kỹ ěg tóg ti ri kén rĩr mãn mũ gé, ěg ter kỹ,” he ag tóg, Pedro ag. Hã kỹ pã'i ag tóg ag to jũgũ mũ. <sup>3</sup> Hã kỹ ag tóg Pedro ag sigség mũ, vễse jafã kãtã ag tóg ag vãm mũ, ag tỹ kãtã nũgnũr pir han jé. Rãké ti nỹ ha, hã kỹ ag tóg: “ha ver kãtã nũgnũr,” he mũ.

<sup>4</sup> Hã ra ù tỹ hěn ri ke ag tóg Pedro ag vĩ mẽ ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg sir ti vĩ kri fig mũ. Û tỹ 5 mil (ke) ag vễ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag, ěg tỹ ùn tỹtã fag mré tó tũ hã ra.

<sup>5</sup> Tỹ vaj kỹ pã'i ag tóg vễnh mãn mũ, kófa ag mré hã, Topě vĩ to professor ag mré hã. Jerusalém tá ag tóg vễnh mãn mũ. <sup>6</sup> Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág jyjy hã vỹ: Anás, he mũ. Ag pã'i mág ù jijin hã vỹ: Caifás, he mũ. Pã'i mág kanhkã ù jyjy hã vỹ: João, he mũ, kỹ ù jijin hã vỹ: Alexandre, he mũ. Pã'i mág mré ke kar ag vỹ tá vễnh mãn kỹ nỹtĩ. <sup>7</sup> Vễnh kju ki ag tóg Pedro ag vin mũ, kỹ ag tóg: “ù nỹ ãjag mỹ vễnh jykre tag nĩm, ãjag tỹ ùn grĩ ěn tỹ há' he jé?” he mũ. “Û jykre tỹ ãjag ti tỹ há' hé?” he ag tóg mũ, Pedro ag mỹ.

<sup>8</sup> Kỹ vãhã Topě kuprĩg tóg Pedro krĩn mũ. Kỹ tóg: “ha vé,” he mũ. <sup>9</sup> “Nén ù há to ãjag tóg ěg kugmĩg mũ, ěg tỹ ùn grĩ tỹ há' he mũ ěn to,” he tóg. “Kỹ ãjag tóg vãhã ěg jykre jěmẽ sór mũ ha,” he tóg. <sup>10</sup> “Ãjag mỹ sóg ěg jykre tónh mũ, Israel kar tỹ ki kanhró nỹtĩ jé,” he tóg. “Jesus tigrĩn tóg há' hé, Nazaré tá ke ěn tigrĩn tóg tar jě nĩ, ãjag tỹ ù tỹ ka to sãg mũ ěn hã tigrĩn. Topě tóg ti rĩn mãn ja nĩ, ù tỹ cruz to ter mũ ěn ti. ěn vỹ ti tỹ há' hé, ùn grĩ ja ěn ti,” he tóg, Pedro ti. <sup>11</sup> “Jesus ěn hã to tag tóg rán kỹ nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ěn ki, ha mễ: ãjag tỹ pó tỹ ĩn han kỹ ãjag tóg pó ù fón, ti tỹ ãjag mỹ kórég nĩn kỹ. Hã ra Topě tóg pó ěn hã tỹ ĩn nũna han mũ,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ ki, Jesus to,” he tóg, Pedro ti.

<sup>12</sup> “Û pi(jé) ěg kren han ke mũ'. Topě tóg Jesus fěg inhhã, ti hã tỹ ěg kren han jé, ti hã tỹ ěprã ke ag krenkren han kãn jé, kanhkã krẽm ke kar ěn ag. ěg kren han ke mũ ù venh ke tũ ěg nĩ mỹr,” he tóg, Pedro ti, pã'i ag mỹ.

<sup>13</sup> Pã'i ag tỹ Pedro vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “ěg kaměg tũ ag tóg nĩgtĩ mỹr,” he ag tóg, Pedro to, João to ke gé. “Vễnh rán sĩ ag nỹtĩ vễ mỹr, escola ki ge mág ja tũ ag nỹtĩ vễ,” he ag tóg. To jykren kỹ ag tóg ag ki kanhró nỹtĩ.

“Jesus mré ke ag vē,” he ag tóg mū, Pedro ag to. Kŷ tóg ag mŷ e tī.

<sup>14</sup> Hā ra ũn grī ja tóg tá jē ag mré. Kŷ ag tŷ ne tŷ ag kato vīnh ke tóg tū tī sir. <sup>15</sup> Kŷ ag tóg Pedro ag mŷ: “ha ver kāpa jēg,” he mū. Kŷ pā'i ēn ag tóg ver jagnē mré to jykrén mū.

<sup>16</sup> Kŷ ag tóg: “Ēg hŷn ag tŷ hē ri kenh mū ha'?” he mū. “Jerusalém tá ke kar vŷ ag tŷ nén han mū ki kanhró kar nŷtī. Kŷ ag jykre tóg vēnh kar mŷ há nŷ. Kŷ ěg tŷ ag to: ag ón vē, hen kŷ tóg tŷ ũn nŷ sir,” he ag tóg jagnē mŷ. <sup>17</sup> “Ag tŷ hā ra vēnh kar mŷ Jesus tó kŷ tóg tŷ ũ nŷ gé,” he ag tóg. “Kŷ ěg tŷ ag mŷ: ha tó mǎn tŷg, henh ke vē,” he ag tóg. “Ājag tŷ ti tó mǎn kŷ ěg tóg ājag vóg kónān ke mū ha, he jé ěg tóg ke mū ag mŷ,” he ag tóg jagnē mŷ.

<sup>18</sup> Kŷ ag tóg Pedro ag jé prēr mǎn mū. Kŷ ag tóg: “Ker ũ mŷ tó mǎn hē',” he mū. “Ker Jesus tŷ vī mǎn hē',” he ag tóg mū ag mŷ.

<sup>19</sup> Hā ra Pedro tóg João mré ag mŷ ke mū. “Topē tóg ěg mŷ: “ha vēnh kar mŷ tó,” he ja nī. Ājag tóg hā ra: “ker tó hē',” he mū. Ēg hŷn ũ tŷ hē vī han mū', Topē vī vó, ājag vī vó?” he tóg ag mŷ. “Ne nŷ hŷn Topē mŷ há nīnh mū?” he tóg. “Ēg mŷ tó,” he tóg. <sup>20</sup> “Ēg pi(jé) tó tŷg mū', ěg tŷ nén vég mū ti, Jesus tŷ ěg mŷ nén tó ja ēn ti,” he tóg ag mŷ, Pedro ti.

<sup>21</sup> Hā ra pā'i ag tóg: “ker tó hē', ker tó hē',” he mǎn mū gé. Kŷ ag tóg ag kygvāg mū sir. Ājag tŷ ag vóg kónān há ra ag tóg ag vóg kónān tū nī, vēnh kar tŷ ag to há nŷtīn kŷ, vēnh kar tŷ Topē to: “há ti nī, ti hā ne tóg ũn grī ēn tŷ há' he mū',” hen kŷ.

<sup>22</sup> Hā ra ũn grī ja ēn tóg tī nī sir. 40 anos káfór han tóg, kŷ Topē tóg ti tŷ há' hé.

### *Jesus mré ke ag tŷ Topē mré vī*

<sup>23</sup> Pedro ag tŷ kygvar kŷ mū kŷ ag tóg ājag mré ke ag to mū mū. Kŷ ag tóg pā'i tŷ ājag mŷ nén tó ēn kāmén mū, kófa ag tŷ: “ker Jesus tó hē',” he mū ēn ti. <sup>24</sup> Kŷ vēnh kar ag tóg tag jēmē kŷ Topē mŷ vī há han mū, jagnē mré. Kŷ ag tóg: “ěg jóg mág',” he mū. “Tŷ ā tóg vēnh kar kri ke nī,” he ag tóg mū. “Kanhkā han ā mŷr, ga ti, goj ti ke gé, mī mū ag kar ke gé,” he ag tóg. <sup>25</sup> “Ēg jóg'jóg tŷ Davi krīn ja ā tóg nŷgtī, ā camarada ēn ti. Ā kuprīg tŷ ā tóg ti krīn ja nī. Kŷ tóg Jesus tó ja nŷgtī, kŷ tóg: “fóg kar ag ne tóg jŷgŷ mū,

kanhgág ag ke gé,” he ja nī. “Inh kanhkā tŷ Israel ag ne tóg nén ũ tū to jykrén',” he ja tóg nī. <sup>26</sup> “Nação kar ag pā'i ag vŷ vēnh génh kŷ nŷtī, ěg pā'i ag ke gé, Topē kato tēgtē jé, Topē tŷ ũn kuprīg mū ēn ag kato,” he ja tóg nŷgtī, Davi ti,” he ag tóg, Topē mŷ. <sup>27</sup> “Hā ra tóg ki hā tó ja nī. Ēmā tag ki ag tóg vēnh génh kŷ nŷtī, ā kósin kato, ā tŷ ũn kuprīg mū ēn kato, ũn kuryj nī ēn kato, hā vŷ: Jesus, he mū,” he ag tóg. “Pāi mág tŷ Herodes vŷ ti kato tē mū gé, pā'i tŷ Pilatos ke gé, ag tŷ ũ to: Pôncio, he mū ēn, fóg ag kar, Israel ag kar ke gé,” he ag tóg. “Tag ag kar vŷ vēnh génh kŷ nŷtī, ā kósin kato,” he ag tóg. <sup>28</sup> “Ā tŷ nén to jykrén mū han ag tóg mū sir, ā kato tēgtē mū tag ag. Vāsŷ ā tóg to: ge tī jé tóg ke mū, he ja nŷgtī,” he ag tóg, Topē mŷ. <sup>29</sup> “Pā'i ag tŷ ěg mŷ nén tó mē ā tóg, ag tŷ ěg mŷ: ker tó hē', he mū tag ti. Kŷ ěg tŷ tar' hemnī, ěg tŷ ag kamēg tŷ nŷn jé, ěg tŷ ā vī tó jé, ěg tŷ tŷ ā camarada nŷtīn kŷ,” he ag tóg, Topē mŷ. <sup>30</sup> “Kŷ ěg mré milagre hŷn han nī gé. Ũn kagyga ag tŷ há' hemnī, ěg tŷ nén han vānh han nī, ěg tŷ ā mŷ to vīn kŷ, ěg tŷ ā kósin tŷ Jesus jyjy tó kŷ, ěg tŷ ũn kuryj nī ēn tó kŷ,” he ag tóg, Topē mŷ.

<sup>31</sup> Ag tŷ ti mré vī kar kŷ ga tóg jŷrŷn ke mū sir, ag tŷ tá nŷtī hā ra. Kŷ Topē kuprīg tóg ag krīn mū gé. Kŷ ag tóg mŷmēg vānh kŷ Topē vī kāmén mū sir.

### *Jesus ki ge kŷ nŷtī ag jykre pir*

<sup>32</sup> Ũ tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtī ag tóg jykre pir han kŷ nŷtī. Ũ pi(jé) ā kuge to: “isŷ vē,” he tī'. Ājag kuge kar to ag tóg: “ěg tū vē,” he tī. <sup>33</sup> Jesus tŷ ũn vīn mū ag tóg ěg Senhor tŷ Jesus rīr mǎn tugtó mū, to tar pē nŷtīn kŷ. Kŷ Topē tóg ag ki rīr há han mū gé sir. <sup>34</sup> Ag mré ke ũ pi(jé) jagāgtar nŷtī' Ag kāmī ũ tóg ěpŷ nŷtī, kar ũ tóg ĩn nŷtī gé. Ājag tŷ ēn funfón ag tóg mū, kŷ ag tóg ti kaja ma kāmū mū. <sup>35</sup> Jesus tŷ ũn vīn mū ag mŷ nŷn jé, jānkamy ti. Kŷ ũn jagāgtar ag tóg jānkamy ēn to ājag tŷ nén ve sór mū ēn mǎn mū sir.

<sup>36</sup> Kŷ ũ tóg nī gé, ti jiji hā vŷ: José, he mū. Jesus tŷ ũn vīn mū ag tóg ti to: Barnabé, he tī, hā vŷ: vēnh jyvēn krē, he mū, hā vŷ: Barnabé, he mū. Levi kósin'kósin ũ vē. Goj vāsō tŷ Chipre tá ke vē.

<sup>37</sup> Ēn hã vỹ ěpỹ nĩ, kỹ tóg ã japỹ fón mũ, kỹ tóg Jesus tỹ ùn vin mũ ag mỹ ti kaja ma kãtĩ mũ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ kãnhkrég mũ sir.

## 5

### *Ananias fag tỹ Topẽ mỹ ón*

<sup>1</sup> Kỹ ù tóg nĩ gé, ti jyy hã vỹ: Ananias, he mũ. Jãvo ti prũ fi jiji hã vỹ: Safira, he mũ. Ēn vỹ tóg ã japỹ fón mũ gé. <sup>2</sup> Kỹ tóg ã prũ fi mỹ: “ti kaja vènh kãpóv péju kỹ ěg tóg nĩm mũ,” he mũ. Ti vènh kãpóv ù tỹ tóg Jesus tỹ ùn vin mũ ag mỹ nĩm mũ. “Ěg japỹ kaja kar hã vỹ,” he tóg mũ ag mỹ, ón kỹ.

<sup>3</sup> Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “Satanás hã ne tóg ã krĩn ja nĩ,” he mũ. “Hã kỹ ã tóg Topẽ kuprĩg mỹ ón. Hã kỹ ã tóg ti kaja vènh kãpóv péju kỹ nĩm ja nĩ,” he tóg. “Hã ra ã tóg ti tỹ ã krĩn mũ ra: “nejé,” he ja tũ nĩ, Satanás mỹ,” he tóg. <sup>4</sup> “Ā japỹ vè (mỹr), ha mē,” he tóg. “Kỹ ti kaja vỹ tóg tỹ ã tũ nĩ gé sir,” he tóg. “Kỹ ã tỹ ma kãtĩ tũ nĩ hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ vỹ,” he tóg. “Hã ra ã tóg ã ón ke to jykrén ja nĩgtĩ, ã tỹ ti kaja to ón jé,” he tóg. “Hã kỹ ã tóg ěg mỹ ón, hã ra ã tóg Topẽ hã mỹ ón mũ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>5</sup> Ananias tỹ ti vỹ mẽ kỹ tóg kutẽ mũ, ti ter vỹ sir. Û tỹ mẽg mũ ag kar mỹ tóg e tĩ, kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ. <sup>6</sup> Kỹ kyrũ ag tóg jëgjëg nëgnë kỹ ag tóg ti fi han mũ. Kỹ ag tóg ti va mũ mũ, kỹ ag tóg ti kénh mũ sir.

<sup>7</sup> 3 horas tũg kỹ ti prũ fi tóg mĩ kãtĩ mũ gé. Hã ra fi tóg ã mén ter mẽ ja tũ nĩ ver. <sup>8</sup> Kỹ Pedro tóg fi mỹ: “ãjag mỹ ti kaja tag to fón, ãjag japỹ ti?” he mũ fi mỹ.

Kỹ fi tóg: “hỹ, ti kaja tag to ěg tóg fón,” he mũ, ón kỹ.

<sup>9</sup> Kỹ Pedro tóg fi mỹ: “ãjag ne tóg jagnẽ mré to jykrén ja nĩ gé,” he mũ. “Topẽ kuprĩg mỹ ãjag ón mỹr. Û tỹ ã mén kénh mũ ag vỹ mĩ kãmũ jëg. Ā va ag tóg mũnh mũ gé,” he tóg fi mỹ, Pedro ti.

<sup>10</sup> Kỹ fi tóg kutẽ kỹ hun ke mũ gé sir. Kyrũ ag tỹ junjun kỹ ag tóg fi ter vég mũ gé, kỹ ag tóg fi kénh mũ mũ gé, fi mén mré. <sup>11</sup> Kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag fe tóg jũrũn ke mũ, ù tỹ mẽg mũ kar ag ke gé.

Hã kỹ Ananias fag tóg Topẽ mỹ ón tugrĩn kãgter mũ. Kỹ tóg vènh kar mỹ e tĩ sir.

*Ag tỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag vóg kónãn*

<sup>12</sup> Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg nén ve vãnh tỹ hèn ri ke hyn han mũgtĩ, vènh kar mỹ. Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ kurã kar ki vènh mãn tĩ, pã'i tỹ Salomão he mũ ěn sala tá, Topẽ jo ãn krēm. <sup>13</sup> Jesus ki ge tũ ag tóg venh kãmũ tũ nĩgtĩ, ag tỹ ag kamëg kỹ. Hã ra tóg vènh kar mỹ há tĩ sir, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jykre ti. <sup>14</sup> Kurã kar ki ù tóg to jykrén ke mũ, Jesus ki rá jé, ù tỹ hèn ri ke ag, fag ke gé. Hã ki ag tóg e nỹtĩ sir, Jesus ki ge mũ ěn ag.

<sup>15</sup> Kejën ag tóg ùn kagyga gé kãmũ mũ gé vãhã, ěpryn kri, ěmĩn kri. Tá ag tóg cama kri nỹtĩ, nỹg jafãn ki. Kỹ ag tóg Pedro jãvãnh mũ. “Ti kãnhvég tỹ ěg mĩ tũg kỹ ù tóg hèn ri ke mũn tỹ há' henh ke,” he ag tóg.

<sup>16</sup> Û tỹ hèn ri ke ag tóg Jerusalém tá vènh mãn mũ, ěmã kar tá kãmũ ěn ag. Ûn kagyga ag gé(g) ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ag ke gé. Kỹ ag tóg há' he kãn mũ sir.

<sup>17</sup> Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jũ tãvĩ nĩ, ti mré ke kar ag ke gé, Saduceu he mũ ěn ag kar. <sup>18</sup> Kỹ ag tóg Jesus tỹ ùn vin mũ ag sigség mũ, vëse ja mág tá.

<sup>19</sup> Hã ra kuty tá Topẽ tỹ jënẽ jafã tóg tere kỹ vëse ja jãnkãn nugnón mũ, rugróm tóg mũ. Ag gé(g) tóg tĩ mũ, ag kygvãn kỹ, kỹ tóg ag mỹ: <sup>20</sup> “ha mũ jëg, Topẽ jo ãn ra, ãjag tỹ vènh kar mỹ Topẽ ví tó jé, Topẽ tỹ ěg rĩnrĩn mãn ke ěn ti,” he mũ, Topẽ tỹ jënẽ jafã ti, ag mỹ.

<sup>21</sup> Ag tỹ ti vỹ mẽ kỹ ag tóg kusã pẽ ki Topẽ jo ãn ra mũ mũ, tá Topẽ ví tó jé. Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ã mré ke ag jëgnëg mũ, ag tỹ kófa ag jé prër jé, vènh jyvèn tĩ kar ěn ag, povo tỹ Israel to pã'i ag ke gé. Kỹ ag tóg vëse ja ra ù jëgnëg mũ, ag tỹ vësigse ag tatĩ kãmũ jé. <sup>22</sup> Polícia ag tỹ tá junjun mũ ra ag tóg vëse ja kãtã tũgtũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ. <sup>23</sup> Kỹ ag tóg: “vëse ja tóg nĩfénh kỹ jë nĩ, nĩfénh jãfa tỹ,” he mũ. “Kỹ ù tỹ ki rĩr mũ ag tóg tá nỹtĩ gé, ti jãnkãn tá. Ěg tỹ nón mũ ra tóg kuprã jë nĩ,” he ag tóg mũ, pã'i ag mỹ.

<sup>24</sup> Topẽ jo ãn to capitão tỹ mẽ kỹ tóg ti mỹ e tĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag mỹ ke gé. Kỹ tóg ag krĩ tũ tĩ sir. <sup>25</sup> Kỹ ù tóg tá jun kỹ: “Topẽ jo ãn krēm ag nỹtĩ, ãjag tỹ ùn sigség mũ ag,” he mũ. “Tá ag tóg vènh kar mỹ Topẽ ví tó nỹtĩ,” he tóg.

<sup>26</sup> Kŷ kapitāo tóg polícia ag mré tĩ mũ, ag taťi kāmũ jé. Komēr hã ag tóg vĩ mũ, ag mré. “Ēg vāsānsān kŷ ũ tŷ ag vĩ mēg mũ ag tóg hēn ri ke mũn ěg pin ke mũ, pó tŷ,” he ag tóg, polícia ag.

<sup>27</sup> Apóstolo ag tŷ ag mré junjun kŷ ag tóg pã'i ag jo ag vin mũ. Kŷ Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ag mŷ. <sup>28</sup> “Ājag mŷ ěg tóg: ker ěn jiji tó mǎn hē', he ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ge ra ājag tóg Jerusalém tá ke kar ag mŷ tugtó ja nĩgtĩ, ěn vĩ ti,” he ag tóg, Jesus vĩ to. “Ājag hŷn ti ter to ěg jagāgtar han sór mũ,” he ag tóg, pã'i ag.

<sup>29</sup> Kŷ Jesus tŷ ũn vin mũ ag kar tóg ag mŷ tag tó mũ, ha mē. Pedro tóg ag mŷ tag tó mũ, ha mē: “Topē tŷ ěg mŷ nén tó mũ ěn han jé ěg tóg ke mũ (mŷr),” he tóg. “Ēprã ke ag tŷ ěg mŷ: “ke tũg nĩ,” he mũ hã ra ěg tóg ti tŷ ěg mŷ nén tó mũ ěn han mũ,” he tóg. <sup>30</sup> “Ēg jóg'jóg ag vŷ Topē to há nŷtĩgtĩ. Ag tŷ ũ to há nŷtĩ ěn vŷ Jesus ti rĩn mǎn ja nĩgtĩ, ājag tŷ ũn tén mũ ěn ti, ka to ũn sǎg mũ ěn ti,” he tóg. <sup>31</sup> “Kŷ Topē tóg ti tŷ pã'i mág han mũ, ti tŷ ěg kren han tĩ han kŷ, ti tŷ ti mŷ: “kunĩg, inh pēgja tá nĩ,” hen kŷ. Jesus tŷ tóg ěg kar krĩn sór mũ, ěg povo tŷ Israel kar tŷ vēnh jykre pãno tovānh jé, ti tŷ ag tŷ ã vĩ mranh tŷ vēnh pãte fón jé,” he tóg. <sup>32</sup> “Nén kar ěn ve ja ěg tóg nĩgtĩ, hã kŷ ěg tóg ti vĩ tó mũ sir. Kŷ Topē kuprĩg tóg ěg kanhrān mũ gé. Topē vŷ ũ tŷ ti vĩ han mũ kar ag mŷ ã kuprĩg jēnēg mũ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>33</sup> Pã'i ag tŷ ti vĩ mē kŷ ag fe tóg gŷm ke mũ, kŷ ag tóg ag kǎgtén ke to jykrén mũ, Jesus tŷ ũn vin mũ ěn ag. <sup>34</sup> Kŷ vāhã ũ tóg jēg nē mũ, Fariseu ũ, ti jyjy hã vŷ: Gamaliel, he mũ. Topē vĩ to professor ũ vē, kŷ vēnh kar mŷ tóg há nŷ, tĩ jykre ti. Kŷ tóg: “ver ag kǎpan nĩ,” he mũ. <sup>35</sup> Ag mũ kar tóg ag mŷ: “inh kanhkã,” he mũ. “To jykrén nĩ ver, ājag tŷ han tũ jé,” he tóg. <sup>36</sup> “Pedro ag jo ke ũ tóg jē ja nĩ gé, ti jiji hã vŷ: Teudas, he mũ. Ti hã ne tóg vēsŷ tŷ pã'i mág han ja nĩ, kŷ ũ tŷ 100 tŷ 4 ag vŷ ti nón mũ ja nĩgtĩ sir. Ti tén ja ag tóg nĩ jávo, pã'i ag, kŷ ũ tŷ ti vĩ han mũ ag tóg tāmĩ mũ ja nĩ, kŷ tóg tũ' he mũ,” he tóg. <sup>37</sup> “Kar kŷ ũ vŷ jē ja nĩ gé, ti jyjy hã vŷ: Judas, he mũ. Galiléia tá ke ěn vē. Ag tŷ vēnh kar jygji ránrán mũ ra tóg tá jē ja nĩ, Judas ěn ti, kŷ ũ

tŷ hēn ri ke ag tóg ti nón mũ ja nĩgtĩ gé. Ēn tén ja ag tóg nĩ gé, pã'i ag, kŷ ũ tŷ ti vĩ han mũ ag tóg krig' ke ja nĩ, vēnh pipin kŷ,” he tóg.

<sup>38</sup> “Isŷ nén to jykrén hã vē, ha mē: Pedro ag tovānh nĩ ver,” he tóg. “Ag mŷ: ha mũ jēg, hemnĩ ver,” he tóg. “Ag tũ tŷ tŷ ěprã ke ag jykre nĩn kŷ tóg tũ' hēnh ke mũ (mŷr), vēsóg ki, ha mē,” he tóg. <sup>39</sup> “Ti tŷ hã ra tŷ Topē jykre nĩn kŷ ājag tóg tŷ tũ' hēnh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ājag tŷ ge ra ag to jũ nŷtĩn kŷ ājag tóg vāhã Topē kato tē mũ,” he tóg, Gamaliel ti.

<sup>40</sup> Kŷ ag tóg ti mŷ: “hej,” he mũ. Kŷ ag tóg Jesus tŷ ũn vin mũ ag jé prēr mǎn mũ. Ag mrānmrān ag tóg mũ. Kŷ ag tóg: “ker Jesus tó mǎn hē',” he mǎn mũ ag mŷ. Kŷ ag tóg: “ha mũ jēg ge,” he mũ.

<sup>41</sup> Kŷ ag tóg mũ mũ, Jesus tŷ ũn vin mũ ag. Ag mŷ tóg sér tĩ, ha mē. Ag tŷ Jesus ri ke jagēgtar mũ ra tóg ag mŷ sér tĩ, ag tŷ Jesus ri kén jagāgtar ke ki krŷg kŷ. <sup>42</sup> Kurã kar ki ag tóg Topē jo ĩn tá Jesus tó tĩ, ti to: “Topē vŷ ti jēnē,” hen kŷ. Vēnh kar ĩn tá ag tóg ti kāmén mũ gé, ũ tŷ ag kógfyn kŷ. To ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ sir.

## 6

### Ag tŷ ũ tŷ 7 (ke) ag vin

<sup>1</sup> Kŷ ũ tŷ hēn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ. Ũ ag tóg Grego vĩ tó tĩ, Jesus mré mũ ũ ag. Kŷ ũ ag tóg Hebreu vĩ tó tĩ gé, ti mré mũ ũ ag. Ag e nŷtĩn kŷ ũ tŷ Grego vĩ tó mũ ag tóg kejēn vĩ kónān mũ, Hebreu vĩ tó tĩ ag kato. “Ũ tŷ Hebreu vĩ tó mũ ag vŷ ěg ki króm tũ nŷtĩ (mŷr),” he ag tóg. “Ag kǎ ũn mén ter ja fag vŷ kurã kar ki vējēn há vég tĩ, ag tŷ fag mŷ vin kŷ,” he ag tóg. “Hã ra ěg kǎ ũn mén ter ja ěn fag kǎ ag tóg jatun nŷtĩ, fag tŷ ag vĩ tó tũ nĩn kŷ. Hã kŷ fag tóg jagāgtar nŷtĩ, ěg mré ke fag,” he ag tóg.

<sup>2</sup> Kŷ ũ tŷ 12 ag tóg mēg mũ, Jesus tŷ ũn vin mũ ag. Kŷ ag tóg Jesus mré mũ kar ag jé prēr mũ. Kŷ ag tóg: “Ēg tũ hã vē, hã vŷ ěg tŷ tŷ Topē vĩ tó ti nŷ,” he mũ. “Ēg tŷ vējēn ki rĩr kŷ ěg tóg kutar nŷtĩ, kŷ ěg tóg ěg tŷ nén han ke ki rĩr há han ke tũ nĩ gé,” he ag tóg. <sup>3</sup> “Kŷ ũ tŷ 7 (ke) ag vin nĩ, ũn kǎme kóreg tũ ag, ũn jykre há ag, ũ tŷ Topē kuprĩg tŷ jagrē nĩ ěn ag,” he ag tóg. “Ēn mŷ ěg tóg vēnh rānhrāj

ĕn nĭm mŭ, ag tŷ vĕjĕn ki rĭr jĕ,” he ag tóg. <sup>4</sup> “Ĕg hā tóg hā ra Topĕ mré vĭ kŷ nŷtĭ, ti vĭ tó kŷ nŷtĭ. Ĕg tŷ nĕn han ken hā vĕ,” he ag tóg, Pedro ag.

<sup>5</sup> Ag vĭ vŷ vĕnh kar mŷ há nĭ ha, kŷ ag tóg Estĕvĕo fĕg mŭ sir, ũ tŷ Jesus ki rĕ kŷ jĕ ĕn ti, kŷ Topĕ kuprĭg vŷ tŷ ti jagrĕ nĭ. Ti mré ag tóg Filipe fĕg mŭ gé, Prócoro ke gé, Nicanor ke gé, Tĭmom ke gé, Pármenas ke gé, Nicolau ke gé, cidade tŷ Antioquia tá ke tag ti, fóg tŷ Israel jykre han mŭ tag ti. <sup>6</sup> Ĕn ag vin ag tóg mŭ, Jesus tŷ ũn vin mŭ ag jo. Kŷ ag tóg ag to Topĕ mré vĭ mŭ, ag nĭgé tŷ ag mĕ kŷ. Hā kŷ ag tóg ag mŷ vĕnh rĕnhraj ĕn nĭm mŭ, ag tŷ vĕjĕn ki rĭr jĕ.

<sup>7</sup> Kŷ Topĕ vĭ tóg vĕnh kar kri rŭm ke mŭ sir. Ũ tŷ Jesus mré mŭ ag vŷ tóg hĕn ri ke nŷtĭ, Jerusalém tá. Kŷ Topĕ tŷ ki rĭr tĭ ũ ag tóg Jesus vĭ kri fi kŷ ti ki ge mŭ gé sir.

#### *Ag tŷ Estĕvĕo se*

<sup>8</sup> Estĕvĕo vŷ hā ra krĭ há nĭ, Topĕ tŷ ti mŷ vĕnh jykre nĭm kŷ. Kŷ tóg ĕg tŷ nĕn han vĕnh tŷ hĕn ri ke hyn han mŭ, vĕnh kar mŷ. <sup>9</sup> Kŷ Israel ag vĕnh kanhrĕn jafĕ ũ tá ag tóg ti vĭ kafĕn mŭ, ũn kygvĕn kŷ nŷtĭ he mŭ ĕn ag, cidade tŷ Cirene tá ke ag ke gé, cidade tŷ Alexandria tá ke ag ke gé, ga tŷ Cilícia tá ke ag ke gé, ga tŷ Ásia tá ke ag ke gé. Ĕn ag kar vŷ ājag tŷ Estĕvĕo mré vĭn kŷ ti vĭ kafĕn mŭ. <sup>10</sup> Hā ra ag tŷ ti vĭ kafĕn ke tóg tŷ tĭ, ti krĭ há nĭn kŷ, ti tŷ Topĕ kuprĭg tŷ jagrĕ nĭn kŷ. <sup>11</sup> Kŷ ag tóg ũ ag krĭn mŭ, ag tŷ ti kato vĭ jĕ, Estĕvĕo kato. Kŷ ag tóg: “ti vĭ mĕ ĕg (mŷr),” he mŭ. “Moisĕs kato vĭ kónĕn tóg (mŷr), Topĕ kato ke gé,” he ag tóg ón kŷ, Estĕvĕo to. <sup>12</sup> Hā kŷ vĕnh kar tóg ti to jŷgŷ mŭ, Estĕvĕo to, kófa ag mré hā, Topĕ vĭ to professor ag mré hā. Kŷ ag tóg ti kĕgmĭ kŷ ti ség mŭ. Kŷ ag tóg pĕ'i ag jo ti pére kĕmŭ mŭ. <sup>13</sup> Ũ tŷ ón kŷ ti kato vĭnh ke mŭ ag jĕ ag tóg prĕr mŭ gé, pĕ'i ag. Kŷ ag tóg ti kato: “Topĕ jo ĩn kato tóg vĭ kónĕn tĭ, Topĕ tŷ ĕg mŷ nĕn tó ja ti kato ke gé,” he mŭ ón kŷ. “Hā ra tóg ĕ vĭ kónĕn to krónh ke tŷ nĭgtĭ,” he ag tóg ón kŷ, Estĕvĕo to. <sup>14</sup> “Ti vĭ mĕ ĕg (mŷr),” he ag tóg. “Jesus kĕmĕn tóg tŷgtĭ, Nazaré tá ke ĕn ti,” he ag tóg. “Topĕ jo ĩn kókĕn jĕ tóg ke mŭ, Jesus ti,” he tóg nĭgtĭ, Estĕvĕo ti, kŷ tóg Moisĕs tŷ ĕg mŷ vĕnh jykre nĭm mŭ ĕn

tŷ tŷ he sór mŭ gé, ĕg mŷ vĕnh jykre ũ nĭm kŷ,” he ag tóg. Ag tŷ Estĕvĕo to ón hā vĕ.

<sup>15</sup> Kŷ pĕ'i kar ag tóg ti tugnŷm mŭ, hā ra ti ve tóg sir Topĕ tŷ jĕnĕ jafĕ ve ri ke nĭ, Estĕvĕo ti.

## 7

### *Estĕvĕo tŷ vĕnh kĕmĕn*

<sup>1</sup> Kŷ Topĕ tŷ ki rĭr tĭ to pĕ'i mág tóg ti mŷ: “Ki hā ke mŷ?” he mŭ.

<sup>2</sup> Kŷ Estĕvĕo tóg ag mŷ: “ijóg!,” he mŭ. “Īnh kanhkĕ,” he tóg. “Ĕg jóg tŷ Topĕ vŷ tóg vĕnh kar kĕfór nĭ,” he tóg. “Ti hā ne ĕg jóg!jóg tŷ Abraĕo mré vĭ ja nĭgtĭ, ti tŷ ver ga tŷ Mesopotĕmia tá nĭ ki, ti tŷ ver ĕmĕ tŷ Harĕ ra tĭ tŷ ki.

<sup>3</sup> Kŷ tóg ti mŷ: “ĕ jamĕ tá kutĕ,” he ja nĭ. “Ā kanhkĕ ag kar ré kŷ tŷg,” he ja tóg nĭ ti mŷ. “Ga ũ ra tŷg, isŷ tá ĕ mŷ: tag kĕ nĭmnĭ, he jĕ,” he ja tóg nĭ ti mŷ, Topĕ ti.

<sup>4</sup> Hā kŷ tóg ga tŷ Caldĕia tá kĕkutĕ mŭ, Hĕra tá ĕmĕn jĕ, Abraĕo ti. Ti panh ter kar kŷ Topĕ tóg ti mŷ: “ga tag ra tŷg sir,” he mŭ.

Ĕg jamĕn hā vĕ, Abraĕo jamĕ ja ti,” he tóg, Estĕvĕo ti, pĕ'i ag mŷ.

<sup>5</sup> “Ge ra Topĕ tóg Abraĕo mŷ ga ĕn nĭm ja tŷ nĭ, ĕpŷ pir mré tó kŷ. Ti mŷ tóg hā ra: “ĕ tŷnh ke vĕ, kar kŷ, ĕ krĕ tŷnh ke vĕ gé,” he ja nĭ, Topĕ ti. Hā ra tóg ver kósin ja tŷ nĭ, Topĕ tŷ ti mŷ: “ĕ krĕ tŷnh ke vĕ,” he mŭ ra.

<sup>6</sup> Kŷ Topĕ tóg ti mŷ: “ĕ krĕ ag tŷ fóg ũ ag mré mŷnh ke vĕ, fóg ĕn jamĕ tá,” he mŭ. “Fóg ĕn ag tŷ camarada han ke vĕ, ag vóg kónĕn jĕ ag tóg ke mŭ, prŷg tŷ 100 tŷ 4 ki,” he tóg, Abraĕo mŷ, Topĕ ti. <sup>7</sup> “Hā ra ũ tŷ ag vóg kónĕn mŭ ĕn ag vóg kónĕn jĕ sóg ke mŭ gé, kar kŷ,” he tóg, Topĕ ti. “Isŷ ag vóg kónĕn kar kŷ ĕ krĕ ag tóg tá kĕpanh mŭ. Kŷ ag tóg ga tag ki isŷ ti han mŭ,” he tóg, Topĕ ti. Ti tŷ Abraĕo mŷ ken hā vĕ,” he tóg, Estĕvĕo ti.

<sup>8</sup> “Kŷ tóg ti mŷ vĕnh jykre nĭm mŭ, ti tŷ ĕ krĕ ag grĕ junun fĕr kŷm jĕ. Kŷ ti sinal vĕ sir. Kar kŷ Abraĕo tóg Isaque han mŭ. Ti tŷ kurĕ tŷ 8 han kŷ tóg ti mŷ kŷm mŭ. Isaque tŷ Jacó han kŷ tóg ge han mŭ gé, kŷ Jacó tóg ge han mŭ gé, ti tŷ ĕ krĕ tŷ 12 ĕn ag han kŷ, ĕg tŷ ũ to: ĕg jóg!jóg kar, he mŭ ĕn ag,” he tóg. <sup>9</sup> “Hā ra ĕg jóg!jóg ĕn ag tóg ājag jĕvy tŷ Josĕ to jŷgŷ nŷtĭ, ājag tŷ ti tŷ to ĕn kŷ. Hā kŷ ag tóg ti vĕne he mŭ, Josĕ ti, ũ tŷ ga tŷ Egito

ra mũ mũ ag mỹ. Hã ra Topê tóg ti ki rĩr mũ.  
<sup>10</sup> Kĩ tóg ti jy nĩgãn mũ, ti tỹ vẽnĥ jagtar vэг mũ ra. Ti jykre há nĩn kỹ tóg Egito tá ke ag pã'i mág mỹ há tĩ, ag tỹ ù to: Faraó, he mũ ên mỹ. Hã kỹ tóg ti tỹ pã'i mág han mũ, Faraó ti, José ti tỹ. Ti tỹ tóg pã'i mág han mũ, ti tỹ Egito tá ke kar ag ki rĩr jé, Faraó mré ke kar ag ki rĩr jé gé sir.

<sup>11</sup> Kejĕn tóg prỹg han mũ, ga tỹ Egito mĩ hã, ga tỹ Canaã mĩ hã ke gé. Kỹ vẽnĥ kar tóg kókĩnkĩr mũ, prỹg kã. Kỹ êg jóg'jóg ên ag tóg kókĩnkĩr mũ gé. <sup>12</sup> Kỹ ù tóg Jacó mỹ: “Egito tá ti vějĕn nĩ inhã,” he mũ. Kỹ tóg êg jóg'jóg ag jĕgnĕg mũ, Jacó ti, ag tỹ Egito ra mũ vĕn jé. <sup>13</sup> Ag tỹ ra mũ mãn kỹ José tóg vãhã ag mỹ: “inhã vĕ,” he mũ, ã kãke ag mỹ. Hã kỹ Faraó tóg José kanhkã ki kanhró nĩ gé sir. <sup>14</sup> Kỹ José tóg ã panĥ tỹ Jacó jé prĕr mũ, ti tỹ vẽnĥ kar tatĩn kãtĩg jé. Û tỹ 70 kri 5 ag vĕ, ti kanhkã ag. <sup>15</sup> Kỹ Jacó tóg Egito ra tĩ mũ. Tá tóg ter mũ kejĕn. Kar kỹ êg jóg'jóg ag vỹ tá kãgter kãn mũ gé. <sup>16</sup> Êmã tỹ Siquém tá ag tóg kĕnh kỹ nỹtĩ, Abraão vỹ tóg vĕnh kej ĕn to jãnkamy nĩm ja nĩ, Emor krĕ ag mỹ, êmã tỹ Siquém tá,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>17</sup> “Vãhã tóg kurã pétĕm ke mũ sir, Topĕ tỹ Abraão mỹ: “ã krĕ mỹ sóg ga ĕn nĩm mũ,” he mũ kurã ti. Kỹ ag tóg Egito tá vĕnh grun mũ.

<sup>18</sup> Kejĕn ù tá pã'i tóg tỹ pã'i jĕ, Egito tá. Hã ra tóg José mĕ ja tũ nĩ, pã'i tag ti. <sup>19</sup> Ên tóg êg kanhkã ag kã'ug mũ, ag lograr ke tóg mũ, êg jóg ag vóg kónãn tóg mũ gé. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag krĕ kãsir ag vãm ra, ag kãgter jé,” he mũ, pã'i ĕn ti,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>20</sup> “Ti tỹ tag tó kar vãhã Moisés tóg mur mũ, kỹ tóg Topĕ mỹ há tĩ. Hã ra ti han mũ fag tóg kysã tãgtũ hã ki ti ki rĩr mũ. <sup>21</sup> Kysã tãgtũ tũg kỹ fag tóg sir ti fón mũ. Hã ra Faraó ĕn kósin fi tóg ti ve kỹ ti vãg mũ, ti jĕ'ỹn jé. Kỹ tóg fi kósin ri ke nĩ, Moisés ti. <sup>22</sup> Kỹ tóg nĕn kar ki kanhrãn mũ, Egito tá vĕnh jykre kar ĕn ki. Kỹ ti jykre vỹ vĕnh jykre tỹ ĕn ri ke nĩ, kỹ ti vỹ vỹ vĕnh vỹ tỹ ĕn ri ke nỹ gé, Moisés ti,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>23</sup> “Vãhã tóg prỹg tỹ 40 han mũ, Moisés ti. Kỹ tóg ã kanhkã pĕ ag to jykrĕn mũ, povo tỹ Israel to, ag tỹ nĕn han mũ vĕnh tĩg jé. <sup>24</sup> Kỹ tóg ù vĕg mũ. Egito tá ke ù vĕg tóg mũ, Moisés ti. Ti tỹ Israel vóg kónãn vĕg tóg mũ,

nĕn ù tũ to. Kỹ tóg ti to jũ kỹ Israel ĕn kajãm mũ, ti tĕn tóg mũ, Egito tá ke ĕn ti. <sup>25</sup> “Inh kanhkã ag ĥỹn isỹ nĕn han mũ to jykrĕn mũ,” he tóg. “Hã kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, Topĕ tỹ inh tugrĩn ag kren han ke ti,” he tóg, Moisés ti. Hã ra ag tóg to jykrĕn tũ nỹtĩ, ti kanhkã ag,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>26</sup> “Tỹ vaj kỹ tóg ag to tĩg mãn mũ, ã kanhkã ag to. Kỹ ùn régre ag tóg jagnĕ to jũ nỹtĩ, Israel ag. Kỹ Moisés tóg ag tỹ jagnĕ to há han sór mũ. Hã jé tóg ag mỹ: “tỹ ãjag tóg jagnĕ kanhkã nỹtĩ vĕ,” he mũ. “Ãjag tỹ ne jé jagnĕ vóg kónãn sór nĕ?” he tóg.

<sup>27</sup> Û tỹ ã régre vóg kónãn mũ ĕn tóg ti vóg kỹ ti mỹ: “ã pi(jé) tỹ êg pã'i nĩ,” he mũ. “Ã pi(jé) êg jyvĕn mũ,” he tóg. <sup>28</sup> “Ã ĥỹn isĕn sór mũ, ã tỹ rãké tá Egito tá ke ĕn tĕn ri ke han sór ã ĥỹn mũ,” he tóg ti mỹ,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>29</sup> “Kỹ Moisés tóg ã tỹ ti vỹ mĕ kỹ tóg vĕnh pĕju kỹ tĩ mũ. Kỹ tóg ga tỹ Midiã ra tĩ mũ. Povo ù ag mĩ tóg tĩ mũ gé. Tá tóg prũg kỹ kósin régre han mũ. <sup>30</sup> Prỹg tỹ 40 tũg kỹ Topĕ tỹ jĕnĕ jafã vỹ ti mỹ vĕnh ven mũ, ti tỹ êmã tũ ja mĩ tĩ mũ ra, krĩ tỹ Sinai tá. Vãnh grug ki tóg ti vĕg mũ, Moisés ti, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ĕn ti. <sup>31</sup> Ti tỹ ti ve kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ra tĩ mũ, ti ve há han jé. Kỹ tóg vĕnh vỹ mĕg mũ. Topĕ vỹ vĕ. <sup>32</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “tỹ sóg ã jóg'jóg ag Topĕ nĩ,” he mũ, “Abraão Topĕ, Isaque Topĕ, Jacó Topĕ,” he tóg, vĕnh vỹ ti.

Hã ra Moisés tóg jũrũn ke mũ, ti kamĕg kỹ. Kỹ tóg tá ĕvãnh jãvãnh nĩ.

<sup>33</sup> Hã ra Topĕ tóg ti mỹ: “ã pĕn né kunũ ra, ã pĕn to ró ti,” he mũ. “Inh jo ã tóg jĕ nĩ (mỹr), hã ra sóg vĕnh kar kãfór nĩ. Hã kỹ kunũ,” he tóg, Topĕ ti. <sup>34</sup> “Egito tá ke ag tỹ isũ ag vóg kónãn vĕg isóg nĩ nĩ. Ag vĕkrĕnkrĕr mĕg sóg nĩ nĩ. Kỹ sóg tĕre, sỹ ag kygvãn jé. Hã kỹ sóg ã jĕnĕg mũ, ga tỹ Egito ra, ã tỹ ag kygvãn jé. Ha tĩg,” he tóg, Topĕ tỹ jĕnĕ jafã ti, Moisés mỹ,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>35</sup> “Moisés ĕn hã jĕnĕ ja tóg nĩ, Topĕ ti, ti tỹ ã kanhkã ag kren han jé, ti tỹ tỹ pã'i nĩ jé. Hã to Topĕ tỹ jĕnĕ jafã tóg ti mỹ vĕnh ven, vãnh gru ki. Hã ra ti kanhkã ag tóg ti to é he ja nĩgtĩ, ti mỹ: “ã pi(jé) tỹ êg pã'i nĩ,” ĕn kỹ, “ã pi(jé) êg jyvĕn mũ,” ĕn kỹ. <sup>36</sup> Moisés tóg sir êg tỹ nĕn han vãnh ĥyn han, ga tỹ Egito tá, goj kafã tũ tá ke gé, goj kusũg he mũ ĕn

tá ke gé. Kÿ ag tóg ěmã tũ mĩ mũ mũ, prÿg tÿ 40 ki, ti kanhkã ag. Kÿ Moisés vÿ ag jo tĩ mũ, ti tÿ ga tÿ Egito tá ag kãpan kÿ. Hã ra tóg ag mũn ki ěg tÿ nén han vãn hyn han mũ gé,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>37</sup> “Moisés tóg ã kanhkã ag mÿ, povo tÿ Israel ag mÿ tóg tag tó ja nĩ: “Topê vÿ ãjag mÿ ã vĩ tó tĩ ù jênênh mũ, ãjag mré ke ù, ti tÿ ãjag mÿ Topê vĩ tó jé inh ri kén,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti. <sup>38</sup> Moisés ěn hã ne tóg povo tÿ Israel ag mré ěmã tũ mĩ tĩ ja nĩgtĩ. Ag tÿ kejên pãnónh tÿ Sinai tá nÿtĩn kÿ tóg Topê tÿ jênê jafã mré vĩ mũ, Moisés ti. Kÿ tóg ti mÿ vênh vĩ nĩm mũ, Topê ti, ěg tÿ ti vĩ ěn han kÿ ěg tÿ ěg rĩr krÿg ja tũ ve jé. Kÿ Moisés tóg ěg jóg'jóg ag mÿ vênh vĩ ěn tugtó mũ. Hã ra tóg ěg mÿ tó mũ gé,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>39</sup> “Moisés vĩ han vãn ag nÿtĩ, ěg jóg'jóg ag. Kÿ ag tóg ti tovãn kÿ ga tÿ Egito ra mũ mãn sór mũ, kyrãgrã kÿ. <sup>40</sup> Kÿ ag tóg Moisés jãvy tÿ Arão mré vĩ mũ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ěg mÿ vênh kãgrã tÿ topê han, retrato tÿ, ěg tÿ vênh jo ag gé(g) mũ jé,” he ag tóg.

Hã ra Moisés vÿ ver pãnónh tÿ Sinai kri nĩ nĩ.

Kÿ ag tóg Arão mÿ: “Moisés tóg ěg jo tĩg ja nĩ,” he mũ. “ěg kãpan ja tóg nĩ, ga tÿ Egito tá, hã ran hẽ ra vyr hÿn'?” he ag tóg ti mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “hej,” he mũ. <sup>41</sup> Kÿ ag tóg monh sĩ kãggran mũ. Kÿ ag tóg ti kãgrã ěn mÿ ag tóg ãjag mēg kugprũn mũ, retrato ěn mÿ. Ag tÿ han mũ tóg ag mÿ sĩnvĩ tĩ. Kÿ tóg ag mÿ sér tĩ sir.

<sup>42</sup> Hã ra Topê tóg vênh kaja jé ag tovãn mũ gé, hã kÿ ag tóg rã to jãnjan mũ, kysã to (mÿr), krĩg kar to (mÿr). Hã kÿ Topê vĩ tó tĩ ù tóg ag to rán mũ gé, kÿ tóg: “Israel',” he mũ. “Ājag tÿ ěmã tũ ja mĩ mũn kÿ ãjag tóg inh mÿ nén ù pũn ja tũ nĩgtĩ (mÿr),” he tóg. “Prÿg tÿ 40 ki ãjag tóg ěmã tũ ja mĩ mũ ja nĩgtĩ,” he tóg, “hã ra ãjag tóg topê ù ag mÿ kugprũn ja nĩgtĩ, inh mÿ pũn tũ nĩn kÿ,” he tóg, Topê ti, ã vĩ tó tĩ tÿ. <sup>43</sup> “Topê tÿ Moloque ĩn sĩ va ãjag tóg mũ ja nĩgtĩ, krĩg kãgrã ke gé, hã vÿ: Renfã, he mũ, krĩg retrato ěn ti,” he tóg. “Vênh kãgrã ěn to ãjag tóg jãnjan ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã kÿ sóg ãjag vóg kónãn kÿ Babilônia tá ke ag jēgnēnh mũ, ag tÿ ãjag tatĩn mũ jé, cidade tÿ Babilônia mã ra,” he tóg, Topê ti, ã vĩ tó tĩ tÿ,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>44</sup> “Ěg jóg ag tÿ ěmã tũg ja mĩ mũn kÿ ag tóg kur tÿ Topê pẽ jo ĩn han ja nĩ, ag tÿ tá Topê tũ han jé, ti ĩn tá. Topê vÿ Moisés mÿ tó ja nĩ, ti tÿ kur tÿ Topê jo ĩn han jé, kÿ tóg ti tÿ nén han ke ven ja nĩ ti mÿ. <sup>45</sup> Ag krē tóg sir ag ri kén ĩn tÿ kur ěn ma mũ ja nĩgtĩ gé, ag tÿ Topê tÿ ãjag mÿ ěmã tó mũ ěn ra mũn kÿ. Moisés ter kar Josué tóg sir ag jo tĩ mũ, kÿ ag tóg ga ěn ra mũ mũ. Hã ra Topê tóg ga ěn tá ke ag kãpan mũ, ěg jóg'jóg ag jo.

Kejên Davi tóg tÿ ag pã'i nĩ sir, prÿg tÿ hēn ri ke kar kÿ. Hã ra ĩn tÿ kur ěn tóg ver jē nĩ. <sup>46</sup> Topê vÿ Davi to há nĩ. Kÿ Davi tóg ti mÿ: “sÿ ã mÿ ĩn há han há tóg tĩ vē,” he mũ. “Ā hã ne tóg tÿ ijóg'jóg tÿ Jacó Topê nĩ,” he tóg. “Kÿ tóg ã tÿ ĩn tÿ kur krēm nĩn kÿ inh mÿ há tũ nĩ,” he tóg ti mÿ, Davi ti.

<sup>47</sup> Hã ra Davi tóg han tũ nĩ ver. Ti kósin tÿ Salomão tóg ĩn ěn han mũ,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>48</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “hã ra vênh kar kãfór ěn tóg ěg tÿ ti jo ĩn han mũ ěn krēm nĩ tũ nĩgtĩ (mÿr),” he mũ. “Hã kÿ Topê vĩ tó tĩ ù tóg ti to tag tó ja nĩ, ha mẽ. <sup>49</sup> “Kanhkã tân vÿ tÿ inh nĩ,” he tóg. “Inh nĩg ja ri ken hã vē,” he tóg. “Kÿ ga vÿ tÿ isũ nĩ gé. Sÿ tá vênhkán sór nĩn kÿ sóg kenh ke mũ. Isũ kar vē. Kÿ ãjag tÿ inh mÿ ĩn han sór kÿ ãjag hÿn hẽ ri kenh mũ'?” he tóg. “Pétēm ke tũ ãjag nĩnh mũ, ãjag tÿ inh mÿ vênhkán jafã han ken ki,” he tóg. <sup>50</sup> “Inh hã ne tóg nén kar hyn han ja nĩ inhhã,” he tóg, Topê ti, ã vĩ tó tĩ tÿ,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>51</sup> Kÿ tóg ag mÿ: “krĩ tũ ãjag nÿtĩ (mÿr),” he mũ. “Ki kanhrãn jãvãn ãjag tóg nÿtĩ (mÿr),” he tóg. “Kÿ ãjag nĩgrēg tóg kutu nĩ gé (mÿr), Topê kuprĩg kato ãjag tóg vãsãnsãn nÿtĩ. Ājag jóg'jóg ag mré ãjag tóg ti kato vãsãnsãn nÿtĩ,” he tóg. <sup>52</sup> “Ājag jóg'jóg ag ne tóg Topê vĩ tó tĩ ag kar vóg kónãn ja nĩgtĩ', ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ'. Hã ra ěn ag tóg ù tÿ vênh jykre kuryj han mũ ěn kãmén ja nĩgtĩ, hã vÿ: Jesus, he mũ. Ti kãtĩg ke jo ag tóg ti tó ja nĩgtĩ, Topê vĩ tó tĩ ag. Jãvo ãjag tóg ěn kato vĩ ja nĩgtĩ, fóg mÿ. Kÿ ãjag tóg ti tén ja nĩgtĩ, Cristo ti,” he tóg, Estêvão ti.

<sup>53</sup> “Topê hã ne ãjag mÿ ã vĩ nĩm ja nĩ', ã tÿ jēgnē jafã ag tÿ. Hã ra ãjag tóg ti vĩ mrynhmranh ja nĩgtĩ,” he tóg. Estêvão tÿ pã'i ag mÿ tón hã vē.



### Ag tỹ Estêvão tén

<sup>54</sup> Ū tỹ tá nýtĩ ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ ag fe tóg gỹm ke mũ. Kỹ ag tóg ãjag jã tỹ gyngyn he mũ, tỹ ag tóg gangan ke mũ. <sup>55</sup> Hã ra Topê kuprĩg tóg Estêvão krĩn mũ, kỹ Estêvão tóg kanhkã ki êvãnh mũ. Kỹ tóg Topê vég mũ, ti kókov ti. Jesus vég tóg mũ gé, Topê pègja tá tóg jẽ nĩ, Jesus ti. <sup>56</sup> Kỹ tóg: “ha vé,” he mũ. “Kanhkã tá sóg vég mũ,” he tóg. “Kỹ êprã ke fi kósin tóg Topê pègja tá jẽ nĩ,” he tóg.

<sup>57</sup> Kỹ ag tóg prênprên mũ sir, ãjag nĩgrêg nĩgfénh kỹ. Ti to ag tóg vènh génh mũ sir, ag kar ti. <sup>58</sup> Kỹ ag tóg ti ség mũ, cidade tỹ Jerusalém tá ag tóg ti kutêm mũ gé. Kỹ ag tóg ti pin mũ, pó tỹ. ãjag kur vãvãm ag tóg mũ, kỹ kyrũ tóg ki rĩr mũ, ag kur ki. Kyrũ ên jiji hã vỹ: Saulo, he mũ.

<sup>59</sup> Kỹ ag tóg Estêvão pin mũ sir, pó tỹ. Hã ra Estêvão tóg jamã hár(a): “!..inh Senhor'..!” he mũ. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Inh kuprĩg jãvãnh ra..!” he tóg mũ. <sup>60</sup> Kỹ tóg ã jakrĩ tỹ jẽ kỹ prên mũ, jamã hár(a), kỹ tóg: “!..inh Senhor'..!” he mũ. “!..Ag tỹ inh pin tỹ vènh pãte fón ne..!” he tóg mũ. Kar kỹ tóg hun ke mũ sir.

## 8

### Saulo tỹ ag vóg kónãn

<sup>1</sup> Jãvo Saulo ên mẽ tóg há tĩ, ag tỹ ti tén kỹ. Kurã ên kã ag tóg Jesus ki ge mũ kar vóg kónãn jagy han mũ, Jerusalém tá. Ū tỹ vènh mãn tĩ ag vóg kónãn ag tóg mũ gé, ũ tỹ Topê vĩ mẽ jé vènh mãn tĩ ag. Kỹ ag tóg jagãgtar tãvĩ nýtĩ. Kỹ ag tóg vènh kãpugpóv kãn mũ sir. Ga tỹ Judéia kar mũ ag tóg mũ mũ, ga tỹ Samaria mũ ke gé. Hã ra Jesus tỹ ùn vin mũ ag hã tóg Jerusalém tá nýtĩ nĩ.

<sup>2</sup> Ū tỹ Topê to há tĩ ag tóg fe kaj nýtĩ, Estêvão ter kỹ. Kỹ ag tóg kygfỹ mág kỹ ti kénh mũ.

<sup>3</sup> Hã ra Saulo tóg Jesus ki ge kỹ nýtĩ kar ag vóg kónãn jagy han mũ, ũ tỹ Topê vĩ mẽ jé vènh mãn tĩ ag. Ti tỹ ag tũg sór vè, Saulo ti. Hã jé tóg ìn kar kãra rã tĩ. Ti tỹ Jesus ki rã kỹ jé ũ ven kỹ tóg vèse jan kãtã ti fón ti, ùn gré ag, ùn tãtã fag ke gé.

### Samaria tá Topê vĩ tó

<sup>4</sup> Ū tỹ vènh kãpugpóv mũ ên ag vỹ vènh kar mẽ vènh vĩ sér tugtó mũgtĩ, Topê vĩ ti. <sup>5</sup> Kỹ

Filipe tóg tĩ mũ gé. Ga tỹ Samaria ra tóg tĩ mũ, kỹ tóg cidade ũ ki ra mũ, Cristo kãmén jẽ. <sup>6</sup> Kỹ vènh kar tóg ti vĩ mẽgmẽg mũ. Jẽmẽ há han ag tóg mũ, Filipe vĩ ti. Hã ra Filipe tóg êg tỹ nén han vãnh hyn han mũ gé. Kỹ ag tóg vég mũ. Hã kỹ ag tóg jẽmẽ há han mũ. <sup>7</sup> Vènh jagrẽ kórég tỹ hèn ri ke pan tóg mũ, Filipe ti. Ti tỹ ag pan kỹ ag tóg jamã hár(a) prên mũ, kỹ ag tóg kãpa mũ. Ū grĩ ag tỹ há' he tóg mũ gé, ùn vagvá ag tỹ ke gé, ùn vygvá ag tỹ. <sup>8</sup> Kỹ tóg vènh kar mẽ sér tĩ sir, cidade ên tá.

<sup>9</sup> Kỹ Simão tóg nĩ nĩ, cidade ên tá ke ũ. Kujã vè, Simão ên ti. Kỹ tóg nén vènhmỹ hyn han tĩgtĩ. Kỹ tóg ga tỹ Samaria tá ke ag tỹ ti tỹ nén han ve kỹ tóg ag mẽ e tĩ. Vèso tóg: “ag kãfór inh nĩ,” he tĩ, ag tỹ ti kamẽg jé. <sup>10</sup> Hã kỹ vènh kar tóg ti kamẽg mũ sir, ùn sanh ag, gĩr ag ke gé. Ti to ag tóg: “Topê jykre han tóg tĩgtĩ, Topê jykre mág (pè) ên,” he tĩ, Simão ên to. <sup>11</sup> Kysã tỹ hèn ri ke ki tóg nén vènhmỹ hyn han ti, kỹ tóg vènh kar mẽ e tĩ, hã kỹ ag tóg ti kamẽg tĩ sir.

<sup>12</sup> Vãhã ag tóg Filipe vĩ kri fig mũ, Samaria tá ke ag, ti tỹ Jesus Cristo tón kỹ. Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩ kãmén tóg mũ, Filipe ti. Ū tỹ ã vĩ kri fig mũ ag kygpég tóg mũ, ùn gré ag, ùn tãtã fag ke gé. <sup>13</sup> Kỹ Simão ên tóg ti vĩ kri fig mũ gé, kujã ên ti. Kỹ Filipe tóg ti kypég mũ gé. Kỹ tóg Filipe mré nĩ nĩ. Kỹ tóg Filipe tỹ êg tỹ nén han vãnh hyn han mũ vég mũ, Topê jykre tỹ. Kỹ tóg ti mẽ e (pè) tãvĩ tĩ sir, Simão mẽ.

<sup>14</sup> Kỹ vãhã Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg kejên mẽg mũ, Samaria tá ke ag tỹ Topê vĩ kri fig mũ ên ti. Jerusalém tá ag tóg mẽg mũ, kỹ ag tóg João mré Pedro jènèg mũ, ag tỹ ve jé. <sup>15</sup> Pedro ag tỹ tá junjun kỹ ag tóg ag to Topê mré vĩ mũ, Samaria tá ke ag to, Topê tỹ ã kuprĩg tỹ ag jagrèn jé. <sup>16</sup> Tá ke ũ tóg tỹ jagrẽ tũ ja nĩ ver. Kygpe kỹ ag nýtĩ inhã, Jesus jiji tó kỹ, êg Senhor jyjy tó kỹ. <sup>17</sup> Kỹ Pedro ag tóg ãjag nĩgè tỹ ag mẽgmẽg mũ, kỹ Topê kuprĩg tóg ag kãra rã mũ.

<sup>18</sup> Hã ra Simão tóg vég mũ, Jesus tỹ ùn vin mũ ag tỹ nén han mũ ti. Ag tỹ ù mẽ kỹ Topê kuprĩg tóg ag kãra rã mũ. Ên vég tóg mũ, Simão ti. Kỹ tóg ag mẽ jãnkamy ven mũ, Pedro ag mẽ. <sup>19</sup> Kỹ tóg ag mẽ: “inh mẽ vènh jykre tag nĩn nĩ, jãnkamy tag to,” he mũ. “Sỹ

ũ mẽ kŷ Topě kuprīg tóg ag kãra rãnh ke mũ. Sŷ vėnh jykre ẽn ki kanhrãn há tóg tĩ,” he tóg.

<sup>20</sup> Hã ra Pedro tóg ti mŷ: “ã jãnkamy mré ã nũgme ki kutėnh mũ,” he mũ. “Topě tŷ nĩm ja vė (mŷr), hã ra ã tóg jãnkamy ti mãn sór mũ, vėnh jykre ti,” he tóg. <sup>21</sup> “Ã pi(jé) Topě jykre tag ki kanhró nĩnh mũ', kŷ Topě tóg ã mŷ nĩm ke tũ nĩ,” he tóg. “Ã jykre pijé kuryj nŷ', Topě mŷ,” he tóg. <sup>22</sup> “Ã jykre pãno tag tovãnh ra,” he tóg. “Topě mré vĩ. Hėn ri ke mũn tóg ã mŷ vėnh pãte fón mũ, ã tŷ vėnh jykre pãno to jykrén mũ tag ti,” he tóg. Pedro ti. <sup>23</sup> “Fe kórég tãvĩ ã nĩ (mŷr), kŷ ã jykre vŷ pãno nŷ gé sir,” he tóg, Pedro ti.

<sup>24</sup> Kŷ Simão tóg ti mŷ: “iso Topě mré vĩ, inh jagtar jėg tũ nĩ jé, ã tŷ inh mŷ tó mũ tag ti,” he mũ.

<sup>25</sup> Hã ra Pedro ag tóg mũ mãn gé, ag tŷ ęg Senhor tŷ Jesus vĩ tó kar kŷ. Ājag tŷ nén ve ja ẽn tó kãn ag tóg, Jesus tŷ nén han ja ti. Kŷ ag tóg Jerusalém to vŷnvŷn ke mũ sir. Ag mũ kŷ ag tóg ga tŷ Samaria mĩ Topě vĩ há tugtó mũ gé.

### *Filipe tŷ ùn kypég mũ*

<sup>26</sup> Hã ra Topě tŷ jėnė jafã tóg Filipe mŷ vĩ mũ, kŷ tóg: “kanhkã tãpér ra tīg, ẽpry jagma tīg, ẽmĩn jagma,” he mũ. Jerusalém tán kãtĩ, Gaza mĩ, hã ra tóg ẽmã tũ fĩn kutė mũ. Ẽpry ẽn jagma tīg, ẽmĩn ẽn jagma,” he tóg mũ, Topě tŷ jėnė jafã ti.

Kŷ tóg tĩ mũ sir, Filipe ti. <sup>27</sup> Tá jun kŷ tóg ga tŷ Etiópia tá ke vég mũ, pã'i fi rãnhraj han tĩ ti, pã'i tŷ rainha fi tŷ nén ù kar vég tĩ ti, ùn kurĩ ẽn ti. Pã'i fi jijin hã vŷ: Candace, he mũ. Fi krēm pã'i ẽn tóg Jerusalém ra tīg ja nĩ, ùn kurĩ ẽn ti. Tá tóg Topě kurã mág ve ja nĩ, festa mág ti, Jerusalém tá. <sup>28</sup> Hã ra tóg ã jamã ra vŷn ke mũ sir, carroça kãmĩ. Tīg kŷ tóg Topě vĩ to ke mũ, Isaías tŷ rá ẽn ti. Vãsŷ Topě vĩ tó tĩ vė, hã vŷ: Isaías, he mũ.

<sup>29</sup> Kŷ Topě kuprīg tóg Filipe mŷ: “carroça kukãm tīg,” he mũ. <sup>30</sup> Kŷ Filipe tóg fũrũn tĩ mũ, kŷ tóg ti tŷ vėnh rá to ke mėg mũ, Isaías tŷ rá ẽn to, vãsŷ Topě vĩ tó tĩ tŷ rá ẽn to. Kŷ tóg ti mŷ: “ã mŷ ã tŷ nén to ke mũ tag ki kanhró nĩ'?” he mũ.

<sup>31</sup> Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Ũ tóg inh mŷ kãmén ja tũ nĩ ver,” he tóg. “Ã mŷ inh mŷ

kãmén ke tũ nĩ'?” he tóg. “Tãpry ra, inh mré nĩ jé,” he tóg. Kŷ tóg ke mũ, Filipe ti.

<sup>32</sup> Ti tŷ ken hã vė, ha mē: “ovelha ri ke han tóg, ù ẽn ti. Ovelha pére ęg mũgtĩ, ti tãnh jé, hã ra tóg vĩ tũ nĩgtĩ (mŷr). Cordeiro ri ke han tóg mũ gé. Ẽg tŷ ti kyki ronh mũ ra tóg jatun mŷ jé nĩ gé (mŷr). <sup>33</sup> Ũ ẽn tŷ Topě vĩ mranh tũ hã ra ag tóg ti vóg kónãn, ag tŷ ti jyvėn tũ ra. Ti mré ke ag jykre pãno tó kãn ke tũ ęg tóg nĩgtĩ (mŷr). Ti tén ja ag tóg (mŷr), kŷ tóg ter mũ sir,” he tóg, vėnh rá ti.

<sup>34</sup> Kŷ ùn kurĩ ẽn tóg Filipe mŷ: “ũ to ke nē hŷn'? Topě vĩ tó tĩ tŷ ne tó nē hŷn'?” he mũ. “Inh mŷ tó,” he tóg. “Ti tŷ vėso ke mŷ', ù to ke mŷ vó?” he tóg.

<sup>35</sup> Kŷ Filipe tóg ti mŷ vėnh rá tag kãmén mũ sir. Jesus kãmén tóg mũ. Ti mŷ tóg vėnh vĩ há ẽn tó mũ, Jesus to.

<sup>36</sup> Ge ag tóg mũ mũ, ẽpry jagma, ẽmĩn jagma. Kŷ ag tóg goj tá junjun mũ. Kŷ ùn kurĩ ẽn tóg: “tag ki tóg goj nĩ,” he mũ. “Ã tŷ ki inh kype jé tóg há nĩ, he tóg.

<sup>37</sup> Kŷ Filipe tóg ti mŷ: “ã tŷ ã fe tŷ ti ki rã kŷ nĩ nĩn kŷ tóg há nĩ,” he mũ.

Kŷ tóg: “ti ki sóg rã kŷ nĩ,” he mũ. “Jesus tóg tŷ Topě kósın nĩ (mŷr), Jesus Cristo ti,” he tóg, ùn kurĩ ti. <sup>38</sup> Kŷ tóg carroça tĩn ti mŷ: “ver krŷg hé,” he mũ. Kŷ tóg Filipe mré goj ra tere mũ, kŷ tóg kãra rã mũ, ùn kurĩ ti. Kŷ Filipe tóg ti kypég mũ sir.

<sup>39</sup> Ag tŷ goj kãtã kãjãpry kŷ Filipe tóg tũ' he mũ, Topě kuprīg tŷ ti ma tīg kŷ. Kŷ ùn kurĩ tóg ti ve mãn tũ nĩ sir. Hã ra tóg tĩ mũ, ã jamãn ra. Ti mŷ tóg sér tĩ sir.

<sup>40</sup> Hã ra Filipe tóg cidade tŷ Azoto tá nĩ nĩ. Kŷ tóg tīg kŷ Jesus vĩ tó tĩ mũ, ẽmã kar mĩ. Kŷ tóg kejėn cidade tŷ Cesarėia tá jun mũ, Jesus kãme sér tó jé.

## 9

### *Saulo tŷ Jesus ki rã*

*(Hk 22.6-16; 26.12-18)*

<sup>1</sup> Hã ra Saulo tóg ver ù tŷ ęg Senhor tŷ Jesus mré mũ mũ ag vóg kónãn sór mũ. Ag to tóg krĩ rŷ nĩ ver. Ti tŷ ag kãgtén sór vė. Hã to tóg Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág to tĩ mũ. <sup>2</sup> Kŷ tóg ti mŷ permissão to vĩ mũ, ti tŷ cidade tŷ Damasco ra tīg jé. Tá tóg permissão ẽn tŷ pã'i ag mŷ ven sór mũ, ag

tỹ ti mỹ: “ha ag venh tĩ gé,” he jé. Ti tỹ Jesus mré tĩ mũ ù ve kỹ tóg ti se sór tĩ. Jerusalém ra tóg ag tatĩ tĩg sór tĩ, ti tỹ ùn ség mũ ag, ùn gré ag, ùn tātá fag ke gé. <sup>3</sup>Hã jé tóg Damasco ra tĩ mũ. Ti tỹ kakó ke mỹr hã jēngrē tar tóg vēnh ven mũ, kanhkã tá. Rã kãfór tóg nĩ, hã ra tóg Saulo ki kómkóm ke mũ sir. <sup>4</sup>Kỹ Saulo tóg kutē mũ, ga kri tóg tá' ke mũ. Kỹ tóg vēnh vĩ mēg mũ. Kỹ tóg: “Saulo', Saulo',” he mũ. “Ă tỹ ne jé isũ ag vóg kónãn nē?” he tóg, vēnh vĩ ti.

<sup>5</sup>Kỹ Saulo tóg ẽg Senhor mỹ: “ă tỹ ù nē?” he mũ.

Kỹ tóg ti mỹ: “tỹ sóg Jesus nĩ, ă tỹ ùn vóg kónãn sór tĩ ẽn vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. <sup>6</sup>“Jēg nē ra, cidade tag ki rã, tá ù tóg ă mỹ tónh mũ, ă tỹ nén han ke ti,” he tóg, vēnh vĩ ti.

<sup>7</sup>Ti mré mũ ag vỹ vēnh vĩ tag mēg mũ gé, hã ra ag tóg nén ù vég tũ nĩ. Kỹ ag kãne tóg jũrũn ke mũ. <sup>8</sup>Kỹ Saulo tóg jēg nē mũ sir. Kỹ tóg tãmĩ ẽvãnh sór mũ, hã ra tóg nén ù vég tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti nĩgé kãgmĩ kỹ ti pére mũ mũ, cidade tỹ Damasco ra. <sup>9</sup>Kurã tãgtũ ki tóg ẽvãnh tũ nĩ, kỹ tóg jēg tũ (pē) nĩ gé, kron tũ (pē) ti nĩ gé, Saulo ti.

<sup>10</sup>Damasco tá ke ù tóg nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Ananias, he mũ. Jesus mré tĩ ù vē. Kỹ Jesus tóg ti mỹ vēnh ven mũ. Kỹ tóg: “Ananias',” he mũ.

Kỹ Ananias tóg ẽg Senhor ti mỹ: “inh hã vē,” he mũ.

<sup>11</sup>Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “jēg nē ra,” he mũ. “Ēmĩn kuryj he mũ ẽn ra tĩg. Judas he mũ ẽn ĩn kãra rã. Tá ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: Saulo, he mũ. Cidade tỹ Tarso tá ke vē. Ēn mré vĩmĩn,” he tóg. “Ha vé, inh mré tóg vĩ nĩ,” he tóg. <sup>12</sup>“Kỹ tóg ù vég nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Ananias, he mũ. Ă hã vē. Ă tỹ ti ĩn kãra rãnh ke vē. Ă tỹ ă nĩgé tỹ ti mēnh ke vē. Kỹ tóg ve mãn ke mũ, ă tỹ ti mēn tỹ. Tag vég tóg nĩ nĩ, Saulo ti,” he tóg, Jesus ti, Ananias mỹ.

<sup>13</sup>Kỹ Ananias tóg ẽg Senhor ti mỹ: “vēnh kar tóg ti kãmén tĩ hã ra, ă tỹ inh mỹ tó mũ tag ti,” he mũ. “Jerusalém tá tóg ă tũ ag vóg kónãn,” he tóg. <sup>14</sup>“Kỹ tóg permissão ma kãtĩ mũ, Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tỹ ti mỹ han kỹ. Kỹ tóg ù tỹ ă mré vĩ mũ kar sigse sór mũ, cidade tag ki,” he tóg, Ananias ti, Jesus mỹ.

<sup>15</sup>Kỹ ẽg Senhor tỹ Jesus tóg ti mỹ: “ti venh tĩg,” he mũ. “Ti kuprēg isóg (mỹr), ti tỹ ijiji tó

jé, fóg ag kar mỹ, kanhgág ag kar mỹ ke gé, povo tỹ Israel ag mỹ ke gé,” he tóg. <sup>16</sup>“Ti mỹ sóg ven mũ, ti tỹ isugrĩn jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

<sup>17</sup>Kỹ Ananias tóg tĩ mũ. Ti tỹ ĩn ẽn tá jun kỹ tóg ă nĩgé tỹ ti mēg mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Saulo',” he mũ. “Régre',” he tóg mũ. “Ēg Senhor vỹ inh jēnē, Jesus mỹr, sỹ ă ve jé,” he tóg. “Ti ve ă (mỹr), ẽpry kri, ă tỹ tag ki jun mũn kã,” he tóg. “Hã kỹ sóg kãtĩ mũ, ă tỹ ve mãn jé, Topē kuprĩg tỹ tỹ ă jagrē nĩ jé,” he tóg, Ananias ti.

<sup>18</sup>Kỹ tóg vãhã ti kanē tá pa mũ, pirã fár ri ke. Kỹ tóg ve há' he mãn mũ sir. Kỹ tóg jēg nē mũ sir. Kỹ tóg ti kypég mũ sir, Ananias ti. <sup>19</sup>Kỹ tóg jēg mũ gé sir, hã kỹ tóg tar' he mũ sir. Damasco tá tóg nĩ nĩ ver, Jesus mrē mũ tĩ ag mré. <sup>20</sup>Kỹ tóg vēsýmér Jesus kãmén mũ, Israel ag vēnh kanhrãn jafã krēm. “Tỹ tóg Topē kósin nĩ,” he tóg mũ, Jesus to. <sup>21</sup>Ũ tỹ ti vĩ mēg mũ kar ag mỹ tóg e tĩ. “Jerusalém tá tóg ag vóg kónãn, ù tỹ Jesus tó mũ ag,” he ag tóg. “Kỹ tóg tag ki jun mũ gé, ag sigse jé, Topē tũ ki rĩr tĩ tỹ pã'i mág ag mỹ ag tatĩ tĩg jé,” he ag tóg, Saulo to. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti tỹ Jesus to: Topē kósin vē,” hen kỹ.

<sup>22</sup>Hã ra Saulo tóg fe tar nĩ. Kỹ tóg Israel ag kanhrãn mũ, cidade tỹ Damasco tá. Ag mỹ tóg Jesus kãmén mũ. “Tỹ tóg Cristo nĩ, Jesus ti,” he tóg, ag mỹ Topē vĩ kãmén kỹ. Kỹ tóg ag tỹ ti vĩ kafãn sór mũ hã ra ag mỹ vēnhmỹ tĩ sir.

### *Saulo tỹ cidade tỹ Jerusalém ra tĩg*

<sup>23</sup>Kurã tỹ hēn ri ke tũg kỹ Israel ag tóg kejēn jagnē mré jykrén mũ, Saulo tén ke to. <sup>24</sup>Hã ra Saulo tóg mēg mũ, ag tỹ ti to jykrén ẽn to. Cidade ẽn to ró jãnkã tá ag tóg vãjig nỹtĩ, ti jo, kurã kar ki, kuty tá ke gé, ag tỹ hēn ri ke mũn tá ti tén jé. Kỹ tóg mēg mũ sir, Saulo ti. <sup>25</sup>Kỹ ti mré ke ag vỹ kuty tá kěj kãkã ti nĩm kỹ ti térem mũ, cidade ẽn to ró to. Kỹ tóg Jerusalém ra tĩ mũ.

<sup>26</sup>Ti tỹ Jerusalém tá jun kỹ tóg Jesus mré mũ ag mré nĩ sór mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mré. Hã ra ag tóg ti kamēg mũ. “Ti ón hỹn,” he ag tóg ti to, ti tỹ ag vóg kónãn jan kỹ. <sup>27</sup>Kỹ Barnabé tóg ti mré vĩ kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag to ti pére tĩ mũ. Kỹ tóg ag mỹ ti tỹ Jesus ve ja ẽn kãmén mũ, ẽpry jagma. “Kỹ Jesus tóg ti

mré vī ja nī gé,” he tóg. “Kar tóg Damasco tá ke ag mý Jesus kāmén ja nī gé, ti tỹ mǔmēg tũ nīn kǔ,” he tóg, Barnabé ti.

<sup>28</sup> Kǔ Saulo tóg ag mré tĩ nī ver, Jerusalém tá. Tá tóg Jesus kāmén mǔ gé, ti tỹ mǔmēg tũ nīn kǔ. <sup>29</sup> Kǔ tóg Israel ag mré vī mǔ gé, ũ tỹ Grego vī tó mǔ ag mré ke gé. Ag tỹ ti vī kafān kǔ tóg ag mré vī mǔ. Hã ra ag tóg ti tén ke to jykrén mǔ, Saulo tén ke to. <sup>30</sup> Kǔ Jesus mré ke ag tóg mēg mǔ gé, ag tỹ Saulo tén ke to jykrén mǔ ěn to. Kǔ ag tóg cidade tỹ Cesaréia ra ti pére mǔ mǔ. Tá junjun kǔ ag tóg cidade tỹ Tarso ra ti jēnēg mǔ.

<sup>31</sup> Jesus ki ge kǔ nỹtĩ ag kar vỹ jatun mý nỹtĩ nī sir, ũ tỹ Topē vī mē jé vēnh mǎn tĩ ěn ag. Jatun mý ag tóg nỹtĩ sir, ga tỹ Judéia tá, ga tỹ Galiléia tá ke gé, ga tỹ Samaria tá ke gé. Kǔ ag tóg jatun mý vēnh kanhrān mǔ, Topē jykre tỹ. Topē vī ki ag tóg króm mǔ, Topē kamēg kǔ. Topē kuprīg vỹ ag krīn mǔ. Kǔ ag krī vỹ kǎnhvy' he mǔ. Kǔ ag tóg e nỹtĩ gé sir.

### *Enéias*

<sup>32</sup> Kejēn Pedro tóg vēnh kar ag vegvenh tĩ mǔ. Kǔ tóg cidade tỹ Lida ra tĩ mǔ gé, tá Topē tũ ag vegve jé. <sup>33</sup> Tá ũ tóg nỹ nī, ti jijin hã vỹ: Enéias, he mǔ. Grīn kǔ tóg nỹ nī, ā cama kri. 8 anos han tóg, grī nỹ ki.

<sup>34</sup> Kǔ Pedro tóg ti mý: “Enéias!,” he mǔ. “Jesus Cristo vỹ ā han,” he tóg. “Jēg nē ra, ā cama fi han ra,” he tóg.

<sup>35</sup> Kǔ tóg vēsýmér jēg nē mǔ. Kǔ cidade tỹ Lida tá ke kar ag vỹ ti vég mǔ, cidade tỹ Saroná tá ke kar ag ke gé. Kǔ ag tóg ti ve kǔ Jesus ki ge mǔ gé sir.

### *Dorcas fi*

<sup>36</sup> Cidade tỹ Jope tá ũ fi tóg nī nī, Jesus mré tĩ mǔ fi, fi jijin hã vỹ: Tabita, he mǔ, hã vỹ: Dorcas, he mǔ, fi jyjy ti, fóg tỹ Grego vīn ki. ěn fi hã vỹ nén kar há han mǔ. ũn jagāgtar fag mý fi tóg nén vin tĩ.

<sup>37</sup> Kejēn fi tóg kaga nỹ nī, kǔ fi tóg ter mǔ sir. Kǔ fag tóg fi kupe kǔ ĩn to jāpny jafā tá fi fig mǔ, kynh mý.

<sup>38</sup> Jo Jope tóg Lida kakó kǎ nī, hã ra Pedro tóg Lida tá nī nī. Kǔ Jope tá ke ag tóg ti ki kanhró nỹtĩ, Pedron ki, Jesus mré mǔ ag.

Kǔ ag tóg ũn régre ag jēgnēg mǔ, ag tỹ ti mý: “kur kǎtīg mē han,” he jé. <sup>39</sup> Kǔ Pedro

tóg vēsýmér tĩ mǔ. Kǔ tóg tá jun mǔ. Hã ra Dorcas fi tóg ĩn to jāpny jafā tá nỹ nī, ter kǔ. Pedro jun kǔ ag tóg ĩn to jāpny jafā to jāpny mǔ, ti mré. Kǔ ũn mén ter ja ěn fag kar vỹ ti to kāmū mǔ. Kygfỹ fag tóg mǔ. Ti mý fag tóg kur venven mǔ, fi tỹ fag mý kugrỹn ja ti, camisa, vestido ke gé, vēnh kri fē ke gé. Dorcas fi tóg fag mý kugrỹn mē han ja nīgtĩ.

<sup>40</sup> Kǔ Pedro tóg vēnh kar mý: “ha pa jēg,” he mǔ. Kǔ tóg ā jakrī tỹ jēg kǔ Topē mré vī mǔ. Kǔ tóg vēsér fi mý: “Tabita', nī ra,” he mǔ. Kǔ fi tóg mrin ke mǔ. Kǔ fi tóg nī mǔ, fi tỹ Pedro ven kǔ. <sup>41</sup> Kǔ tóg fi nīgē kǎgmĩ kǔ fi fēg mǔ. Kǔ tóg vēnh kar jé prēr mǔ, Topē tũ kar, ũn mén ter ja ěn fag mré hã. Kǔ tóg fag mý fi ven mǔ.

<sup>42</sup> Kǔ Jope tá ke kar ag vỹ mēg mǔ sir, fi rīr mǎn ěn ti. Kǔ ũ tỹ hēn ri ke ag vỹ Jesus ki ge mǔ sir.

<sup>43</sup> Kǔ Pedro tóg cidade tỹ Jope tá nī nī ver, Simão he mǔ ěn mré, ũ tỹ nén fár tỹ tǎnāj ke tĩ ěn mré.

## 10

### *Capitão tỹ Cornélio*

<sup>1</sup> Cidade tỹ Cesaréia tá ũ tóg nī nī, ti jijin hã vỹ: Cornélio, he mǔ. Soldado tỹ 100 to pǎ'i vē, ag tỹ ũ to: ga tỹ Itália tá ke ag, he mǔ ěn to capitão vē. <sup>2</sup> ěn vỹ Topē to há nī, kǔ tóg Topē kamēg tĩ. Ti mré ke kar vỹ ge nỹtĩ gé. Povo tỹ Israel ag kǎmĩ ũn jagāgtar ag jagāgtǎn tóg tīgĩ, ti tỹ tỹ Israel ag mré ke tũ hã ra. Topē mré tóg vī tĩ gé. <sup>3</sup> ěn tóg nén nē vég mǔ, 3 horas ki, ā nūr tũ ra. Kǔ tóg Topē tỹ jēnē jafā jun vég mǔ. Kǔ tóg ti mý: “Cornélio!,” he mǔ, Topē tỹ jēnē jafā ti.

<sup>4</sup> Ti tỹ ti ve kǔ ti fe tóg jūrũn ke mǔ, kǔ tóg: “ne nē?” he mǔ.

Hã ra tóg ti mý: “Topē vỹ ā vī mēg mǔ (mýr),” he mǔ. “Ā tỹ ũn jagāgtar ag mý nén nīm tĩ vég tóg mǔ gé,” he tóg. “Hã kǔ tóg ā to jykrén mǔ,” he tóg. <sup>5</sup> “Kǔ ũ jēgnēmnĩ, ag tỹ Jope ra mǔ jé. Tá ũ tóg nī nī, ti jijin hã vỹ: Simão, he mǔ, kǔ ti jyjy ũ hã vỹ: Pedro, he mǔ. ěn jé prērmnĩ,” he tóg. <sup>6</sup> “Simão mré tóg nī nī, ũ tỹ nén fár tỹ tǎnāj ke tĩ ěn mré, kǔ ti ĩn vỹ goj kafā tũ fyr tá jē nī,” he tóg.

<sup>7</sup> Kǔ Topē tỹ jēnē jafā tóg tĩ mǔ, ti mý tó kar kǔ. Kǔ capitão ěn tóg ā camarada régre ag jé prēr mǔ, soldado pir mré, ũ tỹ Topē

kamēg mū ēn ti. Ū tỹ ã rãnrãj han mū ēn jé tóg prēr mū. <sup>8</sup> Kỹ tóg ag mỹ ã tỹ nén ve ja tó mū, kỹ tóg cidade tỹ Jope ra ag jēgnēg mū.

<sup>9</sup> Tỹ vaj kỹ ag tóg cidade ēn to hã nỹtĩ, meio dia ki. Kỹ Pedro tóg ãn kri kyjer ēn ra tãpny mū, Topē mré vỹ jé. <sup>10</sup> Kỹ tóg kókĩr mū. Kỹ tóg fag mỹ vējén to vỹ mū. Fag tỹ ver ti mỹ han mū ra tóg nén nē vég mū, Pedro ti. <sup>11</sup> Kỹ tóg ag tỹ kanhkã nón mū vég mū. Tá nén ũ tóg kãtère mū. Kỹ tóg tỹ kur mág ve nĩ. Ti péno kygje kỹ tóg ga kri kãtère mū, kur ti. <sup>12</sup> Hã ra bicho kar tóg kur ēn kãki nỹtĩ nĩ, fa tỹ 4 (ke) kar tóg nỹtĩ, ũ tóg ã nug kri mũgtĩ gé, sēsĩ kar ke gé, jēsĩ kar. <sup>13</sup> Kỹ vēnh vỹ tóg mē há tĩ, kỹ tóg: “tág’,” he mū. “Tãnh kỹ kó, vỹ,” he tóg.

<sup>14</sup> Kỹ Pedro tóg ēg Senhor ti mỹ: “nejé,” he mū. “Nén ũ jēggry ko ja tũ sóg nĩ (mỹr),” he tóg. “Ēg povo jykre tũ vē, ēg tỹ bicho ēn kon kỹ,” he tóg.

<sup>15</sup> Kỹ tóg ti mỹ vỹ mãn mū sir jãvo, vēnh vỹ ti, kỹ tóg: “Topē tóg hã ra to: há ti nĩ, he mū. Kỹ jēggryg tũg nĩ,” he tóg.

<sup>16</sup> Ge tãgtũ han tóg, kỹ nén nē ēn tóg vég tũ’ he mū sir, kanhkã tá.

<sup>17</sup> Hã ra tóg Pedro mỹ e tĩ. Ti tỹ to jykrén tũ tóg tĩ, ti tỹ vég mū to. Ti tỹ ver to jykrén mū ra ag tóg junjun mū, Cornélio tỹ ũn jēgnēg mū ag. Ū tóg ag mỹ: “ĩn ēn vē,” he ja nĩ.

<sup>18</sup> Kỹ ag tóg tá junjun mū. Ró to jēgjē kỹ ag tóg jamã hár(a) ke mū, kỹ ag tóg: “Simão Pedro ag mỹ ki nỹtĩ?” he mū.

<sup>19</sup> Hã ra Pedro tóg ver ã tỹ vég mū ēn to jykrén nĩ nĩ. Kỹ Topē kuprĩg tóg ti mỹ ke mū. “Ha vé, ũn régre ag vỹ ã jé prēr mū,” he tóg. <sup>20</sup> “Jēg nē ra, kãtère ra, tĩg ra ag mré,” he tóg. “To jykrén tũg. Isỹ ag jēgnē vē,” he tóg, Pedro mỹ, Topē kuprĩg ti.

<sup>21</sup> Kỹ Pedro tóg ag to kãtère mū, kỹ tóg ag mỹ: “inh hã vē,” he mū. “Inh jé prēr ja ãjag tóg nĩ,” he tóg. “Ājag tỹ ne to kãmũ nē?” he tóg ag mỹ.

<sup>22</sup> Kỹ ag tóg ti mỹ: “Cornélio tỹ ēg jēgnē vē,” he mū. “Capitão vē, Cornélio ti. Ūn jykre kuryj vē, kỹ tóg Topē kamēg tĩ,” he ag tóg. “Israel kar ag tóg ti to há nỹtĩ, ti to ag tóg vỹ há han tĩ. Topē tỹ jēnē jafã vỹ ti mỹ ke ja nĩ, ti tỹ ã jé prēr jé, ã tỹ ti ĩn ra tĩg jé,

ã tỹ ti mỹ Topē kãmén jé,” he ag tóg, Pedro mỹ.

<sup>23</sup> Kỹ Pedro tóg ag mỹ: “kãge jēg ra,” he mū. Kỹ ag tóg tá nũgnũr mū. Tỹ vaj kỹ tóg ag mré tĩ mū. Kỹ Jope tá ke ũ ag tóg ti mré mū mū gé, Jesus mré ke ũ ag. <sup>24</sup> Tỹ vaj kỹ ag tóg Cesaréia tá junjun mū. Tá Cornélio tóg ag jãvãnh mū. Hã kỹ tóg ã kanhkã ag kar kógfyn ja nĩ, ag mỹ vēnh vỹ jēnē ja tóg nĩ, ã mré ke kar ag mỹ. Kỹ ag tóg kãmũ ja nĩ, kỹ ag tóg tá nỹtĩ sir.

<sup>25</sup> Pedro tỹ tá jun kỹ Cornélio tóg ti kato tē mū, kỹ tóg ti jo mũg ke mū. “Ti hỹn tỹ Topē nĩ,” he tóg, hã kỹ tóg ti jo mũg ke mū, Cornélio ti.

<sup>26</sup> Hã ra Pedro tóg ti fēg mū, kỹ tóg: “ke tũg ra,” he mū. “Tỹ sóg ēprã ke nĩ gé,” he tóg ti mỹ. <sup>27</sup> Kỹ tóg ti mỹ vỹ há han mū. Kỹ tóg kãra rã kỹ ũn e ag vég mū, ũn vēnh mãn kỹ nỹtĩ ag, Pedro ti. <sup>28</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “Israel ag vỹ fóg mré nĩ tũ nĩgtĩ (mỹr),” he mū. “Ēg jykrén hã vē,” he tóg. “Kỹ ēg tóg fóg ĩn kãra rã tũ nĩgtĩ gé (mỹr) sir. Tag ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Hã ra Topē tóg inh kanhrãn, ã jykre tỹ. Kỹ sóg vēnh kar ĩn kãra rãnh mū, jēggry tũ nĩn kỹ,” he tóg. <sup>29</sup> “Hã kỹ sóg jatun mỹ kãtĩg, vēsỹmér, ãjag tỹ inh jé prēr kỹ. Kỹ sỹ ãjag ki jēmēnh há tóg tĩ. Ājag tỹ hē ri ke jé inh jé prēr nē?” he tóg ag mỹ, Pedro ti.

<sup>30</sup> Kỹ Cornélio tóg ti mỹ: “4 dias vē ha ũri,” he mū, “kỹ sóg Topē mré vĩnh ke nĩ nĩ, jēg tũ nĩn kỹ. 3 horas vē. Inh ĩn krēm sóg Topē mré vĩnh ke nĩ nĩ, kỹ sóg ũ vég nĩ nĩ. Ti kur tóg kókov nĩ. <sup>31</sup> Kỹ tóg inh mỹ: “Cornélio,” he mū. “Topē vỹ ã vỹ mēg mū. Ā tỹ ũn jagēgtar mỹ nén vin ēn ve tóg. To tóg jykrén, Topē ti,” he tóg. <sup>32</sup> “Kỹ Jope ra ũ jēnē. Tá Simão jé prēr, ũ tỹ Pedro he mū ēn ti. Nén fár tỹ tãnjã ke tí ēn ĩn krēm tóg nĩ nĩ, hã vỹ: Simão, he mū. Ti ĩn vỹ goj kafã tũ fyr tá jē nĩ,” he tóg inh mỹ, Topē tỹ jēnē jafã ti,” he tóg, capitão ti. <sup>33</sup> “Kỹ sóg vēsỹmér ã to ũ ag jēgnē. Kỹ ã tóg kãtĩ mū. Kỹ tóg há tĩ, ã kãtĩg ti. Hã to ēg tóg vēnh mãn, Topē jo. Topē tỹ ã mỹ nén to ja kãmén ra ēg mỹ. Ēg tỹ mēnh há tóg tĩ vē,” he tóg, Cornélio ti, Pedro mỹ.

### *Pedro tỹ Cornélio mỹ Topē vỹ tó*

<sup>34</sup> Kỹ Pedro tóg ag mỹ kãmén mū, kỹ tóg: “vãhã tóg sỹ to jykrén mū,” he mū. “Topē mỹ

nén ũ tũ vĕ, Israel he mũ ěn ag, fóg he mũ ěn ag ke gé, kanhgág ag ke gé, Israel jykre han tũ kar ag,” he tóg. <sup>35</sup> “Ũ tỹ ti kamĕg mũ vỹ ti mỹ há nỹtĩ, Topĕ mỹ, ũ tỹ vĕnh jykre kuryj han mũ ag kar, povo kar kāmĩ,” he tóg. <sup>36</sup> “Povo tỹ Israel mỹ tóg ã vĩ ěn jĕnĕ ja nĩ, Topĕ ti. Ěg mỹ tóg tó, ěg tỹ jatu nỹtĩ jé, ti tỹ Jesus Cristo tigrĩn ěg to há nĩn kỹ. Jesus ěn vỹ tỹ vĕnh kar Senhor nĩ,” he tóg.

<sup>37</sup> “Vĕnh vĩ ěn mĕ kãn ājag tóg huri. Judĕia kar mũ tóg rũm ke ja nĩ. João tóg vĕnh kar mỹ: “ājag jykre tovānh ra,” he ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ag kygpe ja nĩ. Kar kỹ Jesus tóg Galilĕia mũ tĩg vĕn mũ, Nazaré tá ke ěn ti. <sup>38</sup> Kỹ Topĕ tóg Jesus mỹ ã kuprĩg jĕnĕ ja nĩ. Kỹ tóg ti mỹ vĕnh jykre nĩm ja nĩ. Ga kar mũ tóg tĩg ja nĩgtĩ. Nén kar há han ja tóg nĩgtĩ. Japo tỹ ũn vóg kónān mũ ag tỹ há' he ja tóg nĩ gé. Topĕ hã ne ti mré han ja nĩgtĩ hã ra',” he tóg.

<sup>39</sup> “Nén kar ěn ve ja ěg tóg nĩgtĩ, ti tỹ nén han mũ kar, ga tỹ Judĕia tá, Jerusalém tá ke gé. Ěn tỹ ag tóg cruz to ti sa ja nĩgtĩ, ti tén ja ag tóg nĩgtĩ. <sup>40</sup> Kurã tāgtũ tũg kỹ Topĕ tóg ěn rĩn mǎn ja nĩgtĩ, kỹ tóg vĕnh ven ja nĩgtĩ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>41</sup> “Hã ra vĕnh kar vỹ ti ve ja tũ nĩ. Ěg hã mỹ tóg vĕnh ven ja nĩ. Hã to Topĕ tóg ěg kuprĕg ja nĩgtĩ. Ti mré ěg tóg jĕn ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ gé, ti tỹ ã ter kar rĩr mǎn kỹ,” he tóg, Pedro ti. <sup>42</sup> “Kỹ tóg ěg mỹ: “vĕnh kar mỹ inh kāmĕn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Topĕ vỹ ti tỹ vĕnh kar kǎfór han, hemnĩ,” he ja tóg nĩ ěg mỹ. “Kỹ tóg vĕnh kar tỹ nén han mũ venh ke mũ sir. Ũ tỹ ũri rĩnrĩr mũ ag kar tỹ nén hyn han mũ ve jé tóg ke mũ, ũn ter mũ ag kar tỹ nén hyn han mũ kar ke gé, hemnĩ,” he ja tóg nĩgtĩ ěg mỹ, Jesus ti,” he tóg, Pedro ti.

<sup>43</sup> “Vāsỹ Topĕ vĩ tó tĩ ag kar vỹ ti kāmĕn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg: “ũ tỹ ti ki rã mũ mỹ tóg vĕnh pãte fón ke mũ, Topĕ ti, ti tỹ ti vĩ mranh mũ ti,” he ja nĩgtĩ. “Cristo tigrĩn tóg vĕnh pãte fón ke mũ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, Topĕ vĩ tó tĩ ag,” he tóg, Pedro ti.

### *Topĕ kuprĩg tỹ tỹ ag jagrĕ nĩ*

<sup>44</sup> Pedro tỹ ver tag tó kỹ vāhã Topĕ kuprĩg tóg ag ki rã mũ, ũ tỹ ti vĩ mĕg mũ ag ki. <sup>45</sup> Kỹ Israel ag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ tóg e tĩ, ũ tỹ Pedro mré kāmũ ag mỹ. “Topĕ kuprĩg

tóg tỹ ag jagrĕ nĩ',” he ag tóg. “Ag tỹ tỹ fóg nỹtĩ ra tóg ag ki rã mũ',” he ag tóg. <sup>46</sup> “Vĕnh vĩ ũ tugtó ag mũ (mỹr),” he ag tóg. “Vĕnh vĩ ěn ki ag tóg Topĕ mỹ: há ã tóg nĩ, he mũ,” he ag tóg.

<sup>47</sup> Kỹ Pedro tóg: “ũ tóg ag to: ag kygpenh ke tũ ěg nĩ, henh ke tũ nĩ (mỹr),” he mũ. “Topĕ kuprĩg tỹ ag jagrĕ nỹtĩ. Ěg ki rã ri ke han tóg ag ki, Topĕ kuprĩg ti. Kỹ ěg hỹn ag kygpenh mũ ha,” he tóg, Pedro ti. <sup>48</sup> Kỹ tóg ũ mỹ: “ag kygpe ra ge, Jesus Cristo jiji tó kỹ,” he mũ sir.

Ājag kygpe kar kỹ ag tóg Pedro mỹ: “ver ěg mré nĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mré nĩ sĩ han kar kỹ tĩ mũ sir.

## 11

### *Pedro tỹ Jerusalém tá ã tỹ nén han mũ tó*

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tỹ ũn vin mũ kar ag vỹ jĕmĕg mũ, fóg ag tỹ Topĕ vĩ kri fig mũ ti. Judĕia kar mũ ag tóg jĕmĕg mũ, Jesus mré ke kar ag. <sup>2</sup> Kỹ Pedro tóg Jerusalém ra tĩ mũ. Kỹ tá Jesus ki ge mũ ag tóg ti mré vĩ mũ. Ti mré vĩ mũ ag tóg: “vĕnh kar vỹ ājag gré junjun fár kym ke mũ, ěg jykre han jé, ag tỹ Topĕ jykre han sór kỹ,” he ag tóg tĩ. Ěn ag vỹ Pedro mỹ vĩ mũ, <sup>3</sup> kỹ ag tóg: “ũn fár kym ja tũ ag mré ã tóg jĕg mũ (mỹr), ag ĩn ki,” he mũ.

<sup>4</sup> Kỹ Pedro tóg ag mỹ nén kar ěn kāmĕn mũ, <sup>5</sup> kỹ tóg: “cidade tỹ Jope tá sóg nĩ ja nĩ, kỹ sóg Topĕ mré vĩ nĩ ja nĩgtĩ. Ti mré vĩ kỹ sóg nén nĕ vĕg mũ,” he tóg. “Nén gé(g) tĩg jafã vĕ, kur mág ri ke. Ti péno kygje tóg kanhkã tá kátĕre mũ. Kỹ tóg inh ki jun mũ. <sup>6</sup> Kỹ sóg kãki ěvānh mũ, kỹ sóg bicho kar vĕg mũ, fa tỹ 4 ke ti nỹtĩ, nĕn tǎn ag mré hã, ag nug kri mũ tĩ ag mré hã, sĕsĩ kar mré hã, jĕsĩ kar. <sup>7</sup> Kỹ sóg vĕnh vĩ mĕg mũ, kỹ tóg: “tág', vỹ,” he mũ. “Tānh kỹ kó,” he tóg. <sup>8</sup> Kỹ sóg ti mỹ: “nejé,” he mũ. “Nén ũ jĕggry ko ja tũ sóg nĩ,” he sóg ti mỹ. “Ěg jykre tũ vĕ, ěg tỹ bicho ěn kon kỹ,” he sóg ti mỹ. <sup>9</sup> Kỹ tóg inh mỹ tó mǎn mũ gé, kanhkã tá vĕnh vĩ ti, kỹ tóg: “Topĕ tóg hã ra to: há tĩ nĩ, he mũ. Kỹ jĕggry tũg nĩ,” he tóg, kanhkã tá. <sup>10</sup> Ge tāgtũ han tóg, kỹ nén nĕ ěn tóg vĕg tũ' he mũ sir, kanhkã tá. <sup>11</sup> Kỹ vĕsỹmĕr ũn tāgtũ ag vỹ tá nỹtĩ, inh nĩ ěn rã. Cidade tỹ Cesarĕia tá ag kāmũ ja nĩgtĩ, fóg tỹ iso ag jĕgnĕn kỹ. <sup>12</sup> Kỹ

Topē kuprīg tóg inh mý: “ha jatun mý ag mré tīg,” he mū. Kǵ tag ag tóg inh mré mū mū, ũ tǵ 6 (ke) tag ag, Jesus mré ke tag ag. Kǵ ěg tóg ěn ĩn kĀra ge mū sir.

<sup>13</sup> Kǵ tóg ěg mý ģ tǵ Topē tǵ jĕnĕ jafĀ ve ja tó mū. Ti ĩn kĀtá tóg nĕji jĕ ja nĭ, Topē tǵ jĕnĕ jafĀ ti. Kǵ tóg nĕji ti mý: “Jope ra ũ jĕgnĕ,” he mū. “Tá SimĀo jĕ prĕr, ũ tǵ Pedro he mū ěn,” he ja tóg nĕji ti mý. <sup>14</sup> “Ēn vǵ ģ mré vĭnh mū. Ti vĭ tǵ ģ tóg kren ke mū, ģ mré ke kar fag ke gé,” he ja tóg nĕji nĭ ti mý, Topē tǵ jĕnĕ jafĀ ti,” he tóg, Pedro ti.

<sup>15</sup> “Kǵ sóg ag mý kĀmĕn mū. Isǵ tó sĭ han mū ra Topē kuprīg tóg ag ki rĀ mū. Ti tǵ ěg ki rĀ ri ke han tóg mū, kurĀ ěn kĀ. <sup>16</sup> Kǵ sóg Jesus vĭ to jykrĕn mū, ti tǵ ěg mý: JoĀo tóg goj tǵ ag kygpe ja nĭgtĭ, hĀ ra Topē kuprīg tóg ag kĀra rĀnh mū, tǵ vĕnh kype ri ke vĕ sir, he ěn to,” he tóg, Pedro ti. <sup>17</sup> “Kǵ Topē vǵ ag jagrĕn mū, ģ kuprīg tǵ, ti tǵ ěg jagrĕn ri ke vĕ, ěg tǵ Jesus Cristo ki ge kǵ. HĀ kǵ sóg Topē kato tĕ jĀvĀnh ja nĭ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>18</sup> Ag tǵ tag mĕ kǵ ag krĭ tóg kusa' he mū. Kǵ ag tóg: “Topē vǵ fóg ag krĭn mū gé, ag tǵ Ājag jykre tovĀnh jĕ, ag tǵ ěg rĭr krǵg ja tū ve jĕ,” he ag tóg mū.

### *Antioquia tá ke ag tǵ Topē vĭ kri fi*

<sup>19</sup> Ag tǵ EstĕvĀo tĕn kar kǵ Jesus ki ge kǵ nǵtĭ ag tóg ĩn ra mū mū, ag tǵ ag vóg kónĀn kǵ. Kǵ ag tóg ga tǵ Fenĭcia ra mū mū, goj vĀso tǵ Chipre ra, cidade tǵ Antioquia ra ke gé. Ag mūn kǵ ag tóg Israel ag hĀ mý Topē vĭ tó mū.

<sup>20</sup> Kejĕn Chipre tá ke ũ ag tóg cidade tǵ Antioquia ra mū mū, Cirene tá ke ag ke gé. Ēn ag tóg fóg tǵ Grego vĭ tó mū ag mý Jesus Cristo kĀmĕn mū, vĕnh vĭ sér tag ti. <sup>21</sup> Kǵ Topē tóg ag mré ag krĭn mū. Kǵ ũ tǵ ĩn ri ke ag tóg Jesus ki ge mū, Topē jykre han jĕ. <sup>22</sup> Kǵ Jerusalĕm tá ke ag tóg mĕg mū, fóg ag tǵ Jesus vĭ kri fig mū ti. Jerusalĕm tá Jesus ki ge kǵ nǵtĭ ag tóg mĕg mū gé, ũ tǵ tá Topē vĭ mĕ jĕ vĕnh mĀn tĭ ag. Kǵ ag tóg Barnabé jĕnĕg mū, ti tǵ Antioquia ra tĭg jĕ.

<sup>23</sup> Ti tǵ tá jun kǵ ti fe tóg mrin ke mū, Topē tǵ ag jagĀgtĀn kǵ. Kǵ tóg ag jyvĕn mū, ag tǵ Jesus ki rĀ to krónh ke tū nĭn jĕ, ag tǵ fe tar nǵtĭn jĕ. <sup>24</sup> Barnabé vǵ tǵ ũn vĭ há nĭ, Topē kuprīg vǵ tǵ ti jagrĕ nĭ. Kǵ ti jykre kar tóg

Jesus ki rĀ ja nĭ. Kǵ ũ tǵ ĩn ri ke ag vǵ Jesus ki ge mū gé sir, ti tǵ ag jyvĕn kǵ.

<sup>25</sup> Kǵ Barnabé tóg cidade tǵ Tarso ra tĭ mū, Saulo jĀvĀnh jĕ, tá. <sup>26</sup> Ti tǵ ti ve kǵ tóg ti pére tĭ mū, Antioquia ra. Kǵ ag tóg prǵg pir han, Antioquia tá. Jesus ki ge kǵ nǵtĭ ag tǵ vĕnh mĀn kǵ ag tóg ag kanhrĀn tĭ, Barnabé ti, Saulo ti ke gé. Kǵ ũn e vǵ Barnabé ag vĭ jĕmĕg tĭ. Kǵ ag tóg Antioquia tá ag tóg ũ tǵ Jesus mré mū ag to: “Cristo mré ke ag,” he vĕn. Kǵ ag jiji vĕ sir, hĀ vǵ: Cristo mré ke ag, he mū.

<sup>27</sup> Kejĕn Jerusalĕm tá ke ũ ag tóg Antioquia tá junjun mū, Topē vĭ tó tĭ ag. <sup>28</sup> Ag kĀ ũ jijin hĀ vǵ: Ágabo, he mū. Ēn vǵ kejĕn Topē kuprīg tǵ ti krĭn kǵ: “kejĕn ěg tóg prǵg venh mū, kĀnhmar,” he mū, “ga kar mĭ hĀ,” he tóg. Kǵ tóg Cláudio tǵ pĀ'i tǵ imperador nĭn kǵ tóg ge nĭ. <sup>29</sup> Kǵ ag tóg prǵg nĭnh ken kǵ Jesus mré mū ag tóg Judĕia tá ke ag to jykrĕn mū sir. Kǵ ag tóg: “ěg hĭn ag mý nĕn ũ jĕnĕnh mū, ag tǵ kon jĕ,” he mū. Kǵ vĕnh kar vǵ ag tū kjuu vin han mū, ag tǵ Judĕia tá Jesus mré ke ag mý jĕnĕ jĕ. <sup>30</sup> Kǵ ag tóg Barnabé jĕnĕg mū, Saulo ke gé, ag tǵ gé(g) mū jĕ, kófa ag mý vin jĕ, ũ tǵ Jesus ki ge kǵ nǵtĭ ag ki rĭr tĭ ag mý. Kǵ ag tóg ke mū sir.

## 12

### *Ag tǵ Pedro se*

<sup>1</sup> Kejĕn pĀ'i tǵ rei tǵ Herodes vǵ Jesus ki ge kǵ nǵtĭ ũ ag sigsĕg mū, ag vóg kónĀn jĕ. <sup>2</sup> Kǵ tóg soldado jĕnĕg mū, ti tǵ Tiago tĕn jĕ, JoĀo kĀke ěn. Kyfé tĕj tǵ tóg ti tĕn mū, rógro tĕj tǵ, soldado ti, Herodes tǵ ti jĕnĕn kǵ. <sup>3</sup> Kǵ tóg Israel ag mý há tĭ, ti tǵ Tiago tĕn kǵ. Kǵ Herodes tóg Pedro kĀgmĭg mū gé sir. Festa kĀki tóg ti kĀgmĭg mū. Festa ěn ki ag tóg pĀo jĕgjĀ tū ko tĭ, Israel ag. Ag jykre vĕ.

<sup>4</sup> Soldado ag tǵ Pedro ve kǵ ag tóg vĕse ja kĀki ti fón mū. Soldado tǵ 16 ag vǵ ti ki rĭr mū, ũ tǵ 4 tǵ ti ki rĭr nǵtĭn kǵ ũ tǵ 4 ũ ag nǵtĭg ja ki nǵtĭ ke tĭ, jagnĕ ri kĕn. “Festa tǵ Páscoa kar kǵ sóg ag mý ti ven mū, ag tǵ ti vóg kónĀn jĕ,” he tóg, Herodes ti. <sup>5</sup> Kǵ Pedro tóg se kǵ jĕ nĭ. HĀ ra Jesus ki ge kǵ nǵtĭ ag tóg ti jo Topē mré vĭ kǵ nǵtĭ, ag tǵ to krónh ke tū nĭn kǵ.

### *Pedro tǵ kavār nĭ*

<sup>6</sup> Tỹ vaj kỹ Herodes vỹ ag mỹ ti ven sór mũ. Tỹ kuty ěn kã Pedro tóg soldado régre ag kaju ki nũr mũ. Ferro régre tỹ tóg se kỹ nỹ ag mré. Soldado ũ ag tóg vese ja jãnkã ki rĩr mũ.

<sup>7</sup> Kỹ vãhã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti mré jẽ nĩ, kỹ tóg ĩn ěn krẽm jẽngrẽ nĩ, kuty hã ra. Ěn tóg Pedro ki pérén ke mũ, ti kãvy ki. Ti rĩn tóg mũ, kỹ tóg ti mỹ: “kur nĩ,” he mũ. Kỹ ti nĩgẽ se ja tóg varan ke mũ, ferro ěn ti. Kỹ tóg kavãr kỹ nĩ nĩ, kyvar kỹ, Pedro ti. <sup>8</sup> Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti mỹ: “vêsóg fĩ ra,” he mũ. “Ã pẽn né tu ra gé, ã pẽn to ró ti,” he tóg. Kỹ tóg ke mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ: “Ã kur rỹ tu kỹ inh nón kãtĩg,” he mũ.

<sup>9</sup> Kỹ tóg kãkutẽ mũ. Ti nón tóg tĩ mũ, Pedro ti. Hã ra tóg ti mỹ tỹ nén ũ ve jẽ, ti tỹ vэг mũ ti. Ti mỹ tóg tỹ ti vẽnhpéti ve tĩ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tỹ nén han mũ ti. <sup>10</sup> Jãnkã ki rĩr vén mũ ěn pãtén ag tóg mũ, jãnkã ki rĩr mũ ũ ke gé. Kỹ ag tóg jãnkã mág tá junjun mũ, ferro tỹ han kỹ jẽ ěn, kyfẽ tỹ han kỹ jẽ ěn, ũn tỹ cidade to nón mũ ěn. Jãnkã ěn vỹ vêsógki rãm ke mũ ag jo. Kỹ ag tóg kãpa mũ sir. Ěpry jagma ag tóg mũ mũ, ěmĩn jagma. Kỹ vãhã Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg tĩ mũ sir. <sup>11</sup> Kỹ vãhã Pedro tóg mrin ke mũ, kỹ tóg: “vãhã sóg ki kanhró nĩ,” he mũ. “Topẽ vỹ ã tỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ ja nĩ, kỹ tóg inh kren han mũ, pã'i tỹ Herodes jo. Israel kar ag tóg inh jagtar nĩnh ke jãvãnh mũ, hã ra sóg venh ke tũ nĩ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>12</sup> To jykrén kỹ tóg Maria fi ĩn ra tĩ mũ, João mỹnh ěn fi, ag tỹ ũ to: Marcos, he mũ ěn mỹnh fi. Fi ĩn krẽm ag tóg vẽnhan mãn kỹ nỹtĩ nĩ, Topẽ mré ag vỹ nỹtĩ nĩ, ũ tỹ hẽn ri ke ag. <sup>13</sup> Kỹ tóg ĩn to ró jãnkã tỹ tórón' tórón' ke mũ. Kỹ fi camarada fi tóg venh kãtĩ mũ. Fi jyjy hã vỹ: Rode, he mũ. <sup>14</sup> Kỹ fi tóg Pedro vỹ ki kanhró nĩ, hã ra fi tóg ti mỹ nón tũ nĩ, róm tũ fi nĩ, jãnkã ti, fi fe tỹ mrin ke mũ ra. Fi tỹ ĩn kãra rãn kỹ fi tóg vẽnhan kar mỹ: “Pedro vỹ ró to jẽ,” he mũ.

<sup>15</sup> Kỹ ag tóg fi mỹ: “krĩ vẽnhmỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra fi tóg: “ti hã vẽ,” he mũ. Kỹ ag tóg fi mỹ: “ti ki rĩr tĩ ěn vẽ hỹn,” he mũ.

<sup>16</sup> Kỹ Pedro tóg ver re tá jẽ nĩ, jãnkã tỹ tórón' tórón' ke mãn kỹ. Kỹ ag tóg ti mỹ róm mũ, jãnkã ti. Ti vэг ag tóg mũ sir, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. <sup>17</sup> Kỹ Pedro tóg ag mỹ ã nĩgẽ tỹ ge

mũ, ag tỹ katy' he jẽ. Kỹ tóg ag mỹ Topẽ tỹ ti kavãn tó mũ sir, Topẽ tỹ ti kyvãnh kỹ. Topẽ tỹ vese ja kãtã ã kutẽm kãmén tóg mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ: “Tiago mỹ kemnĩ, Jesus mré ke kar ag mỹ ke gé,” he mũ. Kỹ tóg Jerusalém tá kutẽ kỹ ěmã ũ ra tĩ mũ sir.

<sup>18</sup> Tỹ vaj kỹ soldado ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Pedro hỹn hẽ kãtã vyr, ti hỹn ne kãtã vyr?” he ag tóg mũ, ti jãvãnh kỹ. <sup>19</sup> Kỹ Herodes tóg ũ ag jẽgnẽg mũ gé, ti kãgmĩ jẽ. Hã ra ag tóg ti vэг tũ nĩ gé. Kỹ Herodes tóg Pedro ki rĩr mũ ag ki jẽmẽg mãn mũ. Kar kỹ tóg soldado ũ ag mỹ: “ag kãgtén ra, ti ki rĩr mũ ag,” he mũ. Kỹ ag tóg ag kãgtén mũ sir.

Kar kỹ Herodes tóg Judéia tá kutẽ kỹ cidade tỹ Cesaréia ra tĩ mũ sir, tá nĩ jẽ.

### *Herodes ter*

<sup>20</sup> Herodes tóg cidade tỹ Tiro tá ke ag to jũ mũ, cidade tỹ Sidom tá ke ag to ke gé. Ěn ag tóg Herodes nĩgja tá junjun mũ. Kỹ ag tóg pã'i sĩ mré vỹ mũ, ti jiji hã vỹ: Blasto, he mũ. Herodes vỹ ti tỹ pã'i han ja nĩ. Ěn mỹ ag tóg to vỹ mũ, ti tỹ ag jagfy vỹ jẽ, pã'i tỹ Herodes mré, ti tỹ ti fe tỹ há' he jẽ. Herodes krẽm ke ag tóg ag mỹ vějẽn vẽnhe he ja nĩgtĩ, Tiro tá ke ag mỹ, Sidom tá ke ag mỹ ke gé. Herodes tỹ ag to jũ nĩn kỹ ag tóg tá vějẽn ve mãn tũ nĩ sir. Hã kỹ ag tóg ti fe tỹ há' he sór mũ, ti tỹ ag mỹ vẽnhe he mãn jẽ.

<sup>21</sup> Kỹ Herodes tóg ag mỹ kurã nĩm mũ. Kỹ tóg ã kur sĩnvĩ ěn tu mũ, pã'i kur ěn ti. Kỹ tóg ã nĩgja kri nĩ kỹ ag mỹ vỹ mág han mũ. <sup>22</sup> Kỹ vẽnhan kar tóg ti to: “ěprã vẽnhan vỹ pijé’,” he mũ. “Tỹ tóg Topẽ vỹ mẽ tĩ, ti vỹ ti,” he ag tóg mũ. <sup>23</sup> Kỹ vêsýmér Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti vóg kónãn mũ sir, ti tỹ ag mỹ: “vó,” he tũ nĩn kỹ. “Inh pi(jé) tỹ Topẽ nĩ,” he ja tũ tóg nĩ, hã kỹ tóg ti vóg kónãn mũ sir. Kỹ ti nug ga vỹ ti kagrãg mũ, hã kỹ tóg ter mũ.

### *Barnabé tỹ Saulo mré Topẽ vỹ tónh tĩg*

<sup>24</sup> Jó ũ tỹ hẽn ri ke ag vỹ Topẽ vỹ mẽg mũ, kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ.

<sup>25</sup> Kỹ Barnabé vỹ Saulo mré ãjag tỹ nén gé(g) kãmũ mũ ěn vin mũ, Jerusalém tá ke ag mỹ. Prỹg nĩn kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg Jerusalém tá ke ag mỹ vějẽn jẽgnẽ ja nĩgtĩ. Ag mỹ vějẽn ěn vin kỹ ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, Barnabé ti, Saulo ti ke gé. João pére ag tóg mũ mũ, Marcos he mũ ěn ti.



## 13

<sup>1</sup> Antioquia tá ũ ag tóg nýtī, Topē vī tó tī ũ ag, Jesus jykre tỹ vėnh kanhrān nýtī ag ke gé. Jesus ki ge kỹ nýtī ag mré ag tóg nýtī, ũ tỹ vėnh mǎn tī ag mré, ag tỹ Topē vī mē jé. Kỹ ũ jijin hǎ vỹ: Barnabé, he mǔ, kar ũ jyjyn hǎ vỹ: Simão Negro, he mǔ. Ũ tóg tỹ Lúcio nī, Cirene tá ke tag ti. Kỹ ũ tóg tỹ Manaém nī, pǎ'i tỹ Herodes mré mog mǔ tag ti. Kỹ ũ tóg tỹ Saulo nī gé.

<sup>2</sup> Kejėn ag tóg jagnė mỹ Topē jykre tó mǔ, ag tỹ jėg tǔ nīn kỹ. Kỹ Topē kuprīg tóg ag mỹ: “Barnabé fėg ra, Saulo mré,” he mǔ, “ag tỹ inh rǎnrǎj han jé, isỹ nén to jykrén mǔ ěn ti, ag tỹ inh jykre tó jé, vėnh kar mỹ,” he tóg, Topē kuprīg ti.

<sup>3</sup> Kỹ ag tóg jėg tǔ nīn kỹ Topē mré vī mǎn mǔ. Ājag nīgė tỹ ag tóg ag mėg mǔ, ag kymėn ag tóg mǔ, kỹ ag tóg: “ha mǔ jėg ge,” he mǔ. Hǎ kỹ Topē kuprīg tóg ag jėgnėg mǔ sir.

### *Kujá tỹ Elimas*

<sup>4</sup> Topē kuprīg tỹ ag jėgnėn kỹ ag tóg cidade tỹ Selėucia ra mǔ mǔ. Tá junjun kỹ ag tóg goj vǎso tỹ Chipre ra mǔ mǔ, canoa mág kǎmī. <sup>5</sup> Kỹ ag tóg cidade tỹ Salamina tá junjun mǔ. Tá ag tóg Topē vī kǎmén mǔ, Israel ag tỹ vėnh kanhrān jafǎ kǎtá. João Marcos vỹ ag mré tī mǔ gé. Ag camarada vė, João Marcos ti.

<sup>6</sup> Goj vǎso mī ag tóg pa mǔ. Kỹ ag tóg cidade tỹ Pafos tá junjun mǔ, Topē vī kǎmén kỹ. Tá ũ tóg nī nī, kujá ũ. Ón kỹ tóg Topē vī tó sór mǔ. Israel ũ vė, ti jiji hǎ vỹ: Bar Jesus, he mǔ. <sup>7</sup> Governador mré tóg nī nī. Governador jyjy hǎ vỹ: Sérgio Paulo, he mǔ. Krī há ti nī, Sérgio Paulo ti. Kỹ tóg Barnabé jé prėr mǔ, Saulo jé ke gé, ti tỹ Topē vī jėmė sór kỹ.

<sup>8</sup> Kỹ kujá ěn tóg ag vī kato tē mǔ, governador tỹ Topē vī kri fig tǔ nī jé. Kujá ěn jiji ũ hǎ vỹ: Elimas, he mǔ, hǎ vỹ: kujá, he mǔ, ti jyjy ti.

<sup>9</sup> Kỹ vǎhǎ Topē kuprīg tóg Saulo krīn mǔ. Saulo jiji ũ hǎ vỹ: Paulo, he mǔ.

Kỹ Topē kuprīg tỹ ti krīn kỹ Paulo tóg kujá ěn ki kanė jǔ han kỹ ti ki ěvǎnh mǔ, <sup>10</sup> kỹ tóg: “tỹ ě tóg ũn ón mé nī,” he mǔ. “Jykre pǎno ě nī (mỹr),” he tóg. “Japo kósin vỹ tỹ ě nī (mỹr),”

vėnh jykre kuryj kato tē ě nī (mỹr),” he tóg. “Topē japry vỹ kugryj nýtī, ti jamīn ti, hǎ ra ě tóg tỹ pǎno ke sór tī (mỹr), kỹ ě tóg vėnh jykre pǎno to krónh ke tǔ nīgtī (mỹr),” he tóg.

<sup>11</sup> “Ha vé, Topē vỹ ě vóg mǔ, kỹ ě tóg kyvǎn ha,” he tóg. “Rǎ venh ke tǔ ě nīnh mǔ, kurǎ tỹ hėn ri ke ki,” he tóg, Paulo ti.

Kỹ tóg vėsỹmėr ti mỹ kuty' he mǔ. Kyvó tóg nī sir. Kỹ tóg jėmīg mǔ. Ũ jé tóg prėr mǔ, ti tỹ ti pėre tīg jé.

<sup>12</sup> Governador tỹ tag ve kỹ tóg ti mỹ e tī. Kỹ tóg Jesus ki rǎ mǔ. Topē jykre tóg ti mỹ tar ja nī.

### *Paulo tỹ cidade tỹ Antioquia tá Topē vī tó*

<sup>13</sup> Kỹ vǎhǎ Paulo ag tóg Pafos tá pa mǔ. Canoa mág kǎmī ag mǔ mǔ. Kỹ ag tóg ga tỹ Panfília tá junjun mǔ, cidade tỹ Perge tá. Hǎ ra João Marcos tóg kyrǎ mǔ. Ag ré kỹ tóg Jerusalém ra vỹn ke mǔ, João Marcos ti.

<sup>14</sup> Jó ag tóg Perge tá pa mǔ, ga tỹ Pisídia ra mǔ jé, cidade tỹ Antioquia ra. Tá junjun kỹ ag tóg vėnhkǎn ke kurǎ ki ag tóg Israel tỹ vėnh kanhrān jafǎ kǎra ge mǔ, tá ag nīgñī mǔ gé.

<sup>15</sup> Ũ tóg tá Topē tỹ ěg mỹ vėnh jykre nīm ja ěn to ke mǔ, rǎn kỹ nī ěn to. Ti tỹ ěg jyvėn tó tóg mǔ gé, vǎsỹ Topē vī tó tī ag tỹ rǎn ja ěn ti. Kar kỹ pǎ'i ag tóg Paulo ag jé prėr mǔ. Kỹ ag tóg: “kanhkǎ',” he mǔ. “Ājag tỹ ěg jyvėn sór nýtīn kỹ tóg há tī,” he ag tóg.

<sup>16</sup> Kỹ Paulo tóg jėg nē mǔ. Ā nīgė tỹ tóg ag mỹ ge mǔ, ag tỹ katy' he jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ha mē, Israel kar',” he mǔ. “Jėmė ra ha, ũ tỹ Topē kamėg mǔ kar, ājag tỹ tỹ fóg nýtī ra,” he tóg. <sup>17</sup> “Israel ag vỹ Topē kamėg tī. Topē tag tóg ěg jóg'jóg ag kuprėg ja nī. Ag tỹ tóg povo mág han, ag tỹ ver Egito tá ke ag mré nýtīn kỹ. Tá tóg ag kǎpan mǔ, ě jykre tar ěn tỹ, Topē ti,” he tóg. <sup>18</sup> “Ag to tóg fen mág mǔ, Topē tag ti, ag tỹ ěmǎ tǔg ja mī mǔn kỹ, prỹg tỹ 40 ěn ki. <sup>19</sup> Povo tỹ 7 tỹ tóg tǔ' he mǔ, ga tỹ Canaǎ tá. Kỹ tóg ěg jóg'jóg ag mỹ ag ga fig mǔ, tỹ ag tǔ nī jé. <sup>20</sup> Kỹ tóg ag mỹ pǎ'i ag vin mǔ gé, ag jyvėn jafǎ ag, 100 tỹ 4 kri 50 anos ki. Kar kỹ Samuel vỹ tỹ Topē vī tó tī nī gé. <sup>21</sup> Kỹ ag tóg pǎ'i mág tỹ rei ve sór mǔ. Kỹ ag tóg Topē mỹ to vī mǔ. Hǎ kỹ Topē tóg Saulo fėg mǔ, Quis kósin ěn. Benjamim krė'krė ũ vė, Saulo ti. 40 anos ki tóg tỹ pǎ'i

mág tỹ rei nĩ. <sup>22</sup> Ti tỹ ěn kutēm kar tóg Davi fĕg mũ, Topĕ ti. Davi to tóg vĩ há han mũ, Topĕ ti, kỹ tóg: “Davi ve sóg, Jessé kósin,” he mũ. “Nén há han tóg tĩgtĩ. Kỹ sóg ti to há nĩ. Ěn há vỹ inh jykre kar han mũ,” he tóg, Topĕ ti, Davi to,” he tóg, Paulo ti.

<sup>23</sup> “Davi kósin ũ vĕ, há vỹ: Jesus, he mũ. Topĕ vỹ vāsỹ ti kătĩg ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg vāhā Jesus jĕnĕ ja nĩ, ěg povo tỹ Israel to, ti tỹ ěg kren han jé. <sup>24</sup> João vỹ ti kătĩg ke jo vĕnh kar mỹ: “ājag jykre tovānh ra,” he ja nĩgtĩ, “isỹ ājag kygpe jé,” he ja tóg nĩgtĩ, ěg povo tỹ Israel kar mỹ. <sup>25</sup> João rānhraj tỹ tũ' henh ken kỹ tóg ag mỹ: “iso ājag tóg Cristo he sór mũ,” he ja nĩgtĩ, João ti. “Hā tũ vĕ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Inh pi(jé) tỹ Cristo nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Ha vé, inh nón tóg kătĩg, inh Senhor ti, há vỹ: Jesus, he mũ. Sỹ tỹ ti camarada nĩnh ke vĕ vĕ, sỹ ti pĕn né kunũ jé, ti pĕn to ró ti, há ra sóg tỹ ti krĕm ke pĕ jĕ,” he ja tóg nĩ, João ti,” he tóg, Paulo ti.

<sup>26</sup> “Inh kanhkā’,” he tóg. “Abraão krĕ’,” he tóg. “Ũ tỹ Topĕ kamĕg mũ', fóg kāmĩ’,” he tóg. “Topĕ vỹ ěg há mỹ vĕnh vĩ tag jĕnĕ, ěg krenkren jé,” he tóg. <sup>27</sup> “Jerusalém tá ke ag vỹ Jesus ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Ti tỹ tỹ Topĕ kósin nĩnh ki kagtĩg ja ag tóg nỹtĩgtĩ, ag pā'i ag ke gé. Hā kỹ ag tóg vāsỹ rán kỹ nĩ ěn han. Vĕnhkán ke kurā ki ag tóg vég tĩ, Topĕ vĩ tó tĩ ag tỹ nĕn rán ja ti. Hā ra ag tóg sir ag tỹ nĕn tó mũ ěn ki króm, ājag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, hen kỹ. <sup>28</sup> Nĕn ũ kórég han ja tũ ti nĩ, kỹ ti ter ke tũ vĕ vĕ, há ra ag tóg Pilatos mỹ: “ěg tỹ ti tén há tóg tĩ vĕ,” he ja nĩgtĩ. <sup>29</sup> Ag tỹ ti to rán ja ěn ki króm kán kỹ ag tóg cruz ěn to ti térem ja nĩgtĩ, vĕnh kej kátá ag tóg ti fón ja nĩgtĩ.

<sup>30</sup> Hā ra Topĕ tóg ti rĩn mǎn ja nĩgtĩ, ti ter mũ ra. <sup>31</sup> Kỹ tóg ā mré ke ag mỹ vĕnh ven ja nĩgtĩ sir, Jesus ti, ũ tỹ ti mré Jerusalém ra mũ ja ag mỹ, Galiléia tá kāmũ kỹ. Ěn ag tóg ti kāmén mũ sir, vĕnh kar mỹ. <sup>32</sup> Vĕnh vĩ tag tó ěg tóg mũ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>33</sup> “Ěg jóg'jóg ag vỹ Topĕ vĩ ěn mĕ ja nĩgtĩ. Hā ra tóg ũri han mũ, Topĕ ti, ā tỹ vāsỹ nĕn tó ja ěn ti. Ěg jóg'jóg ag krĕ'krĕ ag mỹ tóg han mũ, ti tỹ vāsỹ nĕn tó ja ěn ti, Topĕ ti. Hā kỹ tóg Jesus rĩn mǎn, ti ter kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “tỹ ā tóg inh kósin jĕ. Ũri sóg ā han,” he ja nĩgtĩ,

Topĕ ti, Jesus mỹ. Topĕ mỹ jǎn jafā ki tóg rán kỹ nĩ, jǎn tỹ 2 ki,” he tóg, Paulo ti.

<sup>34</sup> “Hā ra tóg ti tỹ ti rĩn mǎn ke tó ja nĩgtĩ gé, ti mur ke to há. Ti vag ke tũ ěn tó ja tóg nĩgtĩ gé, kỹ tóg: “sỹ Davi mỹ nĕn tó ja ěn ki króm jé sóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. “Ājag mỹ sóg han mũ, sỹ ti mỹ nĕn tó ja ěn ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ ti,” he tóg, Paulo ti.

<sup>35</sup> “Kỹ tóg tag tó ja nĩgtĩ gé: “ā tũ vỹ vag ke tũ nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ gé, Topĕ ti,” he tóg, Paulo ti.

<sup>36</sup> “Hā ra Davi vỹ ter ja nĩgtĩ, ā jóg'jóg ag nón. Kỹ tóg vag ja nĩ inhā. Topĕ tỹ ti mỹ nĕn tó jan ki króm ja tóg nĩgtĩ, Davi ti. Ā mré ke ag mỹ tóg han, Topĕ tỹ ti mỹ nĕn tó ja ti. Hā ra tóg ter kỹ vag ja nĩgtĩ inhā, Davi ti. <sup>37</sup> Ti jǎvo tóg vag ja tũ nĩ inhā, Jesus ti, Topĕ tỹ ti rĩn mǎn kỹ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>38</sup> “Ha vé, inh kanhkā’,” he tóg. “Jesus tag tugrĩn Topĕ vỹ ājag mỹ vĕnh pāte fón sór mũ, ājag tỹ ti vĩ mranh ja ti. Hā kỹ sóg ājag mỹ tó mũ,” he tóg. <sup>39</sup> “Ājag tỹ Moisés vĩ mĕg mũ ra ājag jykre tóg kuryj ja tũ nĩ ver. Ājag tỹ há ra Jesus ki ge kỹ tóg ke mũ sir, Topĕ ti. Ājag kugrynh tóg mũ sir. <sup>40</sup> Hā ra ti to é he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ājag tóg venh ke mũ, vāsỹ nĕn rán kỹ nĩ ěn ti, Topĕ vĩ tó tĩ tỹ nĕn tó ěn ti, <sup>41</sup> há vỹ: “iso ājag tóg é he mũ (mỹr),” he mũ. “Sỹ nĕn han ke ve jé ājag tóg ke mũ, kỹ ājag kanĕ jur ke mũ, ājag fe tóg jũrũn kenh ke mũ gé,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ ti. “Ājag tỹ kri finh ke tũ vĕ vĕ, ũ tỹ ājag mỹ tó mũ ra. Hā ra ājag tóg venh ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vĩ tó tĩ ti,” he tóg, Paulo ti.

<sup>42</sup> Ag tỹ Paulo vĩ mĕ kán kỹ ag tóg ĩn ěn kátá pa mũ. ĩn kátá pa kỹ ag tóg ti mỹ: “vĕnh kán ke kurā ũ tá ěg mỹ kāmén mǎn nĩ,” he mũ. <sup>43</sup> Kỹ Israel tỹ hĕn ri ke ag tóg Paulo ag nón mũ mũ. Fóg ag tóg ag nón mũ mũ gé, fóg tỹ Israel jykre han mũ ag, ũ tỹ Topĕ kamĕg mũ ag. Kỹ Paulo ag tóg ag jyvĕn mũ, ag tỹ Topĕ to jykrén kỹ nỹtĩ jé, ag tỹ ti tỹ ěg jagāgtǎn to jykrén kỹ nỹtĩ jé.

<sup>44</sup> Vĕnhkán ke kurā ũ tá cidade ěn tá ke kar ag vỹ vĕnh mǎn mũ, Topĕ vĩ jĕmĕ jé. <sup>45</sup> Kỹ Israel ag tóg ũn e ěn vég mũ. Kỹ ag tóg jũgũ mũ, vĕnh kar tỹ Paulo ag to há nỹtĩn kỹ. Hā kỹ ag tóg Paulo vĩ kafǎn mũ sir, ti tỹ

ag mÿ Topê vî tón ký. Ti to ag tóg vî vî he mÿ gé.

<sup>46</sup> Hã ra Paulo ag tóg ag kamêg tũ nĩ. Ag mÿ ag tóg: “ãjag hã mÿ êg tóg tó vén, Topê vî ti,” he mÿ, “ti tÿ êg mÿ: Israel ag mÿ tó vén, hen ký. Hã ra ãjag tóg mẽ jãvãnh nÿtĩ,” he ag tóg. “Êg rĩr krÿg ja tũ venh ke tũ ãjag nĩ, ãjag tÿ mẽ jãvãnh nÿtĩn ký,” he ag tóg. “Hã ký êg tóg sir fóg ag hã mÿ tónh ke mÿ, Topê vî ti,” he ag tóg. <sup>47</sup> “Topê vÿ êg mÿ: “ãjag tÿ sóg néj gru ri ke han mÿ,” he mÿ, “fóg kar ag tÿ ãjag ki Topê ve jé, kanhgág ag ke gé. ãjag ki ag tóg mẽnh ke mÿ, Jesus tÿ ag krenkren han ke ti, ga fyn ja mĩ hã,” he ja tóg nĩ êg mÿ, Topê ti,” he ag tóg, Paulo ag.

<sup>48</sup> Fóg ag tÿ tag mẽ ký tóg ag mÿ sér tĩ sir. Ký ag tóg Topê vî to há nÿtĩ, ti mÿ vî há han ký. Ký ag tóg Jesus ki ge mÿ, Topê tÿ ùn kuprêg mÿ ag, ag tÿ êg rĩr krÿg ja tũ ve jé. <sup>49</sup> Ký ga ên tá ke kar ag vÿ Topê vî jêmêg mÿ.

<sup>50</sup> Hã ra Israel ag tóg ùn tãtã há ù fag mré vî mÿ, fóg tÿ Israel jykre han mÿ fag. Pã'i ag mré ag tóg vî mÿ gé. Paulo ag kato ag tóg vî mÿ. Ký ag tóg ag vóg kónãn mÿ. “Ha mÿ jêg, êmã ù ra,” he ag tóg mÿ sir, ag vóg kónãn kar ký.

<sup>51</sup> Ký Paulo ag tóg ãjag pên kykũnhkũnh mÿ, ag mÿ: “Topê tovãnh ãjag huri,” he jé. Ký ag tóg cidade tÿ Icônio ra mÿ mÿ sir. <sup>52</sup> Jesus mré mÿ ag mÿ tóg hã ra sér tĩ. Topê kuprĩg vÿ tÿ ag jagrê nĩ, ký tóg ag mÿ sér tĩ sir.

## 14

### *Cidade tÿ Icônio tá Topê vî tó*

<sup>1</sup> Ag tÿ cidade tÿ Icônio tá junjun ký ag tóg sir Israel tÿ vënh kanhrãn jafã kãra ge mÿ. Ký ag tóg ag mÿ Topê vî kãmén mÿ. Ký Israel tÿ hên ri ke ag tóg Jesus ki ge mÿ gé, fóg tÿ hên ri ke ag ke gé, ù tÿ Grego vî tó mÿ ên ag. <sup>2</sup> Ký Israel ag tóg, ù tÿ Jesus ki ge jãvãnh ag tóg fóg ag krĩn kónãn mÿ sir, Jesus mré ke ag to.

<sup>3</sup> Hã ra Paulo ag tóg tá nÿtĩ mág han mÿ. Ký ag tóg Topê vî tó mÿ, ag tÿ ag kamêg tũ nĩn ký, Topê vî kri fi ký. Ký Topê tóg ag mÿ ã jykre fig mÿ, ag tÿ êg tÿ nén han vãnh hyn han jé. Hã ký vënh kar tóg Topê jykre ki kanhró nÿtĩ sir.

<sup>4</sup> Ký vënh kar tóg vënh kãpugpón ký nÿtĩ nĩ. Û ag tóg Israel ag to há nÿtĩ, jó ù ag tóg Jesus tÿ ùn vin mÿ ag tó há nÿtĩ. <sup>5</sup> Ký Israel ag tóg fóg ag mré jykren mÿ, fóg tÿ pã'i ag mré, ag tÿ Paulo ag vóg kónãn jé, ag tÿ pó tÿ ag pin jé. <sup>6</sup> Ký Paulo ag tóg jêmêg mÿ, ký ag tóg cidade ù ra mÿ mÿ, cidade tÿ Listra ra, cidade tÿ Derbe ra ke gé. Ga tÿ Licaônia tá ti nÿtĩ, cidade tag ti. <sup>7</sup> Cidade ên mĩ mÿn ký ag tóg tá Jesus vî há tugtó mÿ sir.

### *Ag tÿ cidade tÿ Listra tá Paulo vóg kónãn*

<sup>8</sup> Cidade tÿ Listra tá ke ù tóg nĩ nĩ, ùn tĩg vãnh. Ti pên vÿ grĩ nÿtĩ. Ge pê tóg nĩ, ã mur mÿn kã. Pên krój tóg nĩ.

<sup>9</sup> Ên tóg sir Paulo vî mẽg mÿ. Ký Paulo tóg ti tugnÿm mÿ. Ký tóg ti tÿ Jesus vî kri fig mÿ vëg mÿ, Jesus tÿ ti tÿ há' he jé. <sup>10</sup> Ký tóg jamã hár(a) ti mÿ ke mÿ, ký tóg: “jêg nê ra,” he mÿ. “Vënhrã hã jêg,” he tóg ti mÿ, Paulo ti. Ký tóg vãhã hÿm he mÿ. Ký tóg mĩ tĩ mÿ.

<sup>11</sup> Ký tóg vënh kar ên mÿ e tĩ, ag tÿ Paulo tÿ nén han mÿ ven ký. Ký ag tóg ãjag vî ki jagnê mÿ ke mÿ, vî tÿ Licaônica he mÿn ki. Jamã hár(a) ag tóg: “topê ag vÿ êg tá junjun,” he mÿ. “Êg ri ke ag nÿtĩ, topê ag, ký ag tóg êg tá re mÿ,” he ag tóg, Paulo ag to. <sup>12</sup> Ký ag tóg Barnabé to: Júpiter, he mÿ. Paulo to ag tóg: Mercúrio, he mÿ sir, ti vî mág to. Ón ký ag topê jygi vë, hã vÿ: Júpiter, Mercúrio, he mÿ.

Hã ra Paulo ag tóg ag vî ki kagtĩg nÿtĩ.

<sup>13</sup> Júpiter jo ïn vÿ cidade fyr tá jê nĩ, ký ti tũ ki rĩr tĩ tóg tá nĩ gé. Ký tóg monh gé(g) tĩ mÿ, ka fej tÿ coroa ke gé, Júpiter tũ ki rĩr tĩ ên ti. Cidade to ró jãnkã mãra tóg gé(g) tĩ mÿ. Tá tóg monh kugprũn sór mÿ, Barnabé mÿ, Paulo mÿ ke gé. Ón ký ag tóg Paulo ag to: “topê ag vë,” he mÿ, hã ký ag tóg ag mÿ monh kuprũn sór mÿ, tá ke kar ên ag.

<sup>14</sup> Hã ra Paulo ag tóg mẽg mÿ, ký ag tóg ãjag kur janjãn mÿ, jũgũ ký. Û tÿ vënh mãn ký nÿtĩ ag to ag tóg pétê mÿ. Prêr ký ag tóg ag mÿ: <sup>15</sup> “ne nê?” he mÿ. “Tÿ êg êprã ke nÿtĩ, ãjag ri ke,” he ag tóg. “Hã ra êg tóg ãjag mÿ kãmén sór mÿ, ãjag tÿ ón ký topê tag ag tovãnh jé. Topê pê ki gemnĩ, ùn rĩr mÿn ki. Kanhkã han tóg, ga ke gé, goj ke gé, mĩ mÿ kar ên ke gé, Topê ti,” he ag tóg. <sup>16</sup> “Vãšÿ Topê tóg nação ag mÿ nén ù tó ja tũ nĩgĩ, ký

ag tóg ājag jykre mī mūgtī. <sup>17</sup> Ge ra tóg ag ki rīr há han mū, Topē ti, ag tỹ tag to vāhā ti ki kanhrān jé. Hā jé tóg ta jēnē, kỹ ājag jakré tóg mogmog mū. Kỹ ājag tóg konh ke mū. Kỹ ājag fe tóg há' he mū sir. Ājag mỹ tóg sér tī sir, ti tỹ ājag mỹ vējēn han kỹ, Topē ti," he ag tóg, Paulo ag.

<sup>18</sup> Ag vī ki ag tóg ag mỹ nén ũ kugprūn tovānh mū, Paulo ag mỹ, vēnh kar ēn ag. Hā ra ag tóg ag mỹ nén ũ kugprūn kren ja nīgtī, tá.

<sup>19</sup> Kar kỹ cidade tỹ Antioquia tá ke ag tóg tá junjun mū, cidade tỹ Icônio tá ke ag ke gé. Israel ag vē, tá junjun mū ag. Ēn ag vēnh kar krīn kónān mū, kỹ ag tóg Paulo pin mū, pó tỹ. "Ter ti huri," he ag tóg mū sir, ti pin kar kỹ. Kỹ ag tóg ti raran mū sir. Cidade fyr tá ag tóg ti raran kỹ ti fón mū sir. <sup>20</sup> Kỹ Jesus mré mū ag tóg ti venh kāmū mū, hā ra tóg jēg nē mū, Paulo ti. Cidade kāra tóg rā mū.

Tỹ vaj kỹ tóg hā ra cidade tỹ Derbe ra tī mū, Barnabé mré. <sup>21</sup> Tá ag tóg Jesus kāme há tó mū gé, Derbe tá. Kỹ ũ tỹ hēn ri ke ag tóg Jesus ki ge mū sir.

### *Paulo ag tỹ cidade tỹ Antioquia ra vỹnvỹn ke*

Kar kỹ ag tóg cidade tỹ Listra ra vỹnvỹn ke mū, cidade tỹ Icônio ra ke gé, cidade tỹ Antioquia ra ke gé, Paulo ag. <sup>22</sup> Vỹnvỹn ke ki ag tóg Jesus mré mū ag jyvēn mū sir, ag tỹ Jesus vī kri fi to krónh ke tū nīn jé, ag tỹ to fe tar nīn jé ke gé. "Ēg tỹ Topē tỹ tỹ ēg pā'i nī ve sór nỹtīn kỹ ēg tóg ti venh ke jo vēnh jagāgtar jagy venh ke mū," he ag tóg, Jesus ki ge kỹ nỹtī ag mỹ, Paulo ag. <sup>23</sup> Kỹ ag tóg ag mỹ kófa ag kuprēg mū, ag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtī ag ki rīr jé, ũ tỹ Topē vī mē jé vēnh mān tī ag ki. Ag to ag tóg Topē mré vī mū gé, nén ũ ko tū nīn kỹ. Kỹ ag tóg: "Topē vỹ ājag ki rīr há han mū," he mū. Kỹ ag tóg mū mū sir. <sup>24</sup> Kỹ ag tóg ga tỹ Pisídia fīn pa mū. Ga tỹ Panfília tá ag tóg junjun mū. <sup>25</sup> Cidade tỹ Perge tá ag tóg Topē vī tó mū gé sir. Kar kỹ ag tóg cidade tỹ Atália ra mū mū. <sup>26</sup> Tá junjun kỹ ag tóg cidade tỹ Antioquia ra mū mū gé, canoa mág kāmī. Antioquia ēn tá ag tóg pa ja nī (mỹr). Tá ke ag tóg ag to Topē mré vī ja nīgtī, ti tỹ ag jy nīgān jé, ag tỹ ti rānrāj han kỹ. Vēnh rānrāj ēn han kān

ag tóg mū (mỹr) sir, kỹ ag tóg Antioquia ra vỹnvỹn ke mū. <sup>27</sup> Tá junjun kỹ ag tóg Jesus ki ge mū kar jé prēr mū, ag tỹ vēnh mān jé. Kỹ ag tóg ag mỹ Topē tỹ nén han mū kar kāmén mū. "Fóg ag ne tóg Jesus ki ge mū gé, Topē tỹ ag krīn kỹ," he ag tóg mū ag mỹ.

<sup>28</sup> Kỹ ag tóg tá nỹtī, kysā tỹ hēn ri ke ki. Jesus mré mū ag mré ag tóg nỹtīgtī.

## 15

### *Ag tỹ Topē jykre to jykrén*

<sup>1</sup> Kejēn Judéia tá ke ũ ag tóg tá junjun mū, Antioquia tá. Tá junjun kỹ ag tóg Jesus mré ke ag mỹ kāmén mū, kỹ ag tóg: "ājag gré junun fār kym nī," he mū. "Moisés tỹ ēg mỹ nén tó mū ēn han nī. Ke tū nī mū ra ājag tóg krenkren ke tū nī," he ag tóg.

<sup>2</sup> Hā ra Paulo ag tóg: "ke tū vē," he mū. Kỹ ag tóg jagnē vī kafān mū sir. Kỹ Jesus mré ke kar ag tóg Paulo ag mỹ ke mū, ag tỹ Jerusalém ra mū jé. "Tag ag mré mūmnī, Jerusalém ra," he ag tóg. "Tá Jesus tỹ ũn vin mū ag mré vīmnī, kófa ag mré. Ag mỹ: ēg hỹn hē ri kenh mū, vēnh gré junun fār kym ke to? hemnī," he ag tóg.

<sup>3</sup> Kỹ Paulo ag tóg: "ēg mūnh ke nē ha," he mū. Jesus ki ge kỹ nỹtī ag tóg ag mré mū sī han, kỹ ag tóg mū mū. Kỹ ag tóg ga tỹ Fenícia fīn pa mū sir, ga tỹ Samaria fīn ke gé. Ag mūn kỹ ag tóg Jesus mré ke kar ag mỹ fóg ag kāmén mū, fóg ag tỹ Jesus ki ge mū ag. Kỹ tóg vēnh kar mỹ sér tī sir. <sup>4</sup> Hā kỹ ag tóg Jerusalém tá junjun mū. Kỹ tá Jesus ki ge kỹ nỹtī ag tóg vēnh mān mū, Jesus tỹ ũn vin mū ag mré hā, kófa ag mré hā. Kỹ ag tóg ag mỹ Topē tỹ nén han mū kar tugtó mū.

<sup>5</sup> Hā ra Fariseu ũ ag tóg tá nỹtī gé, ũ tỹ Jesus ki ge mū ag. Ēn ag tóg ag mỹ ke mū. "Ēg mỹ tóg há tī, ag tỹ ājag gré junun fār kym kym ken kỹ," he ag tóg mū, fóg ag to. "Ag tỹ Moisés tỹ ēg mỹ vēnh jykre nīm ja ki kanhrān kỹ tóg ēg mỹ há tī," he ag tóg mū sir, Fariseu ag, fóg ag to, ũ tỹ Israel jykre han tū ag to.

<sup>6</sup> Kỹ vāhā Jesus tỹ ũn vin mū ag vỹ kófa ag mré vēnh mān mū, vyr mỹ, to vēmén jé. <sup>7</sup> Kỹ ag tóg to vēmén mág han mū sir. Kỹ kejēn Pedro tóg jēg nē kỹ ag mỹ: "inh kanhkā'" he mū. "Vāsỹ Topē tóg inh kuprēg ja nī, isỹ

fóg ag mǝ Jesus vī há tó jé, ag tǝ jēmē kǝ krenkren jé,” he tóg. “Tag ki kanhró ājag tóg nǝtǝ,” he tóg. <sup>8</sup> “Kǝ Topē tóg ag mǝ ā kuprīg jēnēg mǝ. Ag fe ki kanhró tóg nǝ, Topē ti, kǝ tóg ag mǝ ti jēnēg mǝ. Hā ki tóg ēg mǝ ven mǝ, ag tǝ Jesus ki ge kǝ nǝtǝ ti, ēg ri kén,” he tóg. <sup>9</sup> “Hā kǝ Topē tóg ag to: vyr mǝ ke ag vē, he tǝ nǝgtǝ. Ag tǝ ti ki ge kǝ nǝtǝn kǝ tóg ag fe tǝ jānhkri’ he mǝ, fóg ag fe tǝ,” he tóg. <sup>10</sup> “Topē tǝ há vē (mǝr). To: vēnhmǝ ti nǝ, he tǝg nǝ,” he tóg. “Ag mǝ ājag tóg vēnh jykre jagy ēn fi sór mǝ, ti tǝ ēg mǝ han jagy ja ra. Ēg jóg’jóg ag mǝ tóg han jagy ja nǝ, kǝ tóg ag mǝ ag tǝ ki króm tǝ nǝnh ha mē tóg tǝ, ēg mǝ ke gé. Hā ra ājag tóg ag mǝ fi sór mǝ,” he tóg. <sup>11</sup> “Ke tǝg nǝ. Jesus tǝ ēg jagāgtān kǝ tóg ēg kren han mǝ, ēg tǝ ti vī kri fi kǝ. Kǝ ēg tóg ag ri ke tāvī nǝtǝ,” he tóg, Pedro ti.

<sup>12</sup> Kǝ vēnh kar ag tóg ēmē kǝ nǝtǝ nǝ. Kǝ ag tóg Barnabé tǝ ag mǝ nén tó mǝ mēg mǝ, Paulo tǝ ag mǝ nén kāmén ti ke gé. Ag tǝ ēg tǝ nén han vānh hyn han mǝ tó ag tóg mǝ gé. Ag tǝ Topē jykre ki fóg ag mǝ nén hyn han mǝ tó ag tóg mǝ gé sir.

<sup>13</sup> Ag tǝ tó kǝn kǝ Tiago tóg sir ag mǝ: “ha mē, inh kanhkā,” he mǝ. <sup>14</sup> “Simāo vǝ ēg mǝ tó ja nǝ, Topē tǝ nén han ve ti, Simāo tǝ fóg ag mǝ Topē vī tó ve ti. Kǝ ag tóg tǝ Topē tǝ nǝtǝ sir, fóg tǝ ti vī mēg mǝ ag. Jesus mré ke vǝ tǝ ag nǝtǝ, ag tǝ ti ki ge kǝ nǝtǝn kǝ. <sup>15</sup> Hā ra tóg vāsǝ rán kǝ nǝ. Topē vī tó tǝ tóg tag rán ja nǝgtǝ, ha mē: <sup>16</sup> “kātīg jé sóg ke mǝ, he tóg, Topē ti. Davi krēm Israel ag tóg e pē ja nǝtǝ ja nǝgtǝ. Hā ra Davi jykre tóg tǝ’ he mǝ. Kǝ tóg ĩn vag ri ke nǝ sir. ĩn tāg han jé sóg ke mǝ, hā vǝ: Davi krē’krē ũ vǝ tǝ pā’i nǝnh mǝn mǝ, he mǝ. Isǝ han ken hā vē. <sup>17</sup> Ti tǝ sóg ũn mág pē han ke mǝ, povo kar kāmī ke ag tǝ inh ki ge sór jé, fóg kar kāmī ke ag tǝ isǝ nǝtǝ jé, kanhgág kar kāmī ke ag ke gé, isǝ ũn kuprēg mǝ ag, he tóg. <sup>18</sup> Topē tǝ tón hā vē. ũ tǝ vāsǝ tag kāmén mǝ tǝ tón hā vē,” he tóg, Topē vī tó tǝ ti. Hā kǝ ēg tóg tag ki kanhró tāvī nǝtǝ,” he tóg, Tiago ti.

<sup>19</sup> “Isǝ nén to jykren hā vē, ēg tǝ ag mǝ ēg jykre jagy ēn tó tǝ nǝn jé, ũ tǝ fóg kar kāmī Topē jykre han sór mǝ ag mǝ, kanhgág ag mǝ ke gé,” he tóg. <sup>20</sup> “Ēg tǝ ag mǝ tónh ke, ha mē: vēnh kǝgrá to festa ko tǝg nǝ, nén ũ

mré nǝ tǝg nǝ, nén ũ tǝ vēsókī ter mǝ ko tǝg nǝ, nén ũ kyvénh ko tǝg nǝ gé,” he tóg, Tiago ti. <sup>21</sup> “Moisés jykre tugtó ag tóg tǝ, ēg mré Israel ag, cidade kar ki. Vēnh kán ke kurā ki ag tóg ti tǝ rán mǝ to ke tǝ. Vāsǝ ag tóg ke ja nǝtǝ, kǝ ag tóg ũri ke tāvī tǝ gé,” he tóg. “Hā kǝ ũ tǝ han sór mǝ tóg han tǝ, Moisés jykre ti,” he tóg, Tiago ti.

### *Apóstolo ag tǝ carta rán mǝ*

<sup>22</sup> Kǝ Jesus tǝ ũn vin mǝ ag tóg to jykren mǝ, kófa ag ke gé, Jesus ki ge mǝ ag kar ke gé, ũ tǝ Topē vī mē jé vēnh mǝn tǝ ag. Kǝ ag tóg ũ ag kuprēg mǝ, ag tǝ Antioquia ra mǝ jé, Paulo mré, Barnabé mré. Ag tǝ ũn kuprēg mǝ ag hā vē, hā vǝ: Judas, he mǝ, ti jiji ũ hā vǝ: Barsabás, he mǝ. Silas kuprēg ag tóg mǝ gé. Ēn ag tóg tǝ Jesus mré ke ag pā’i nǝtǝ. <sup>23</sup> Ag mǝ ag tóg vēnh rán nǝm mǝ gé. Ag tǝ rán hā vē, ha mē:

“Jesus tǝ ũn vin mǝ ag tǝ rán hā vē, kófa ag tǝ rán ke gé, Jesus mré ke ag. Ēg tǝ cidade tǝ Antioquia tá ke ag mǝ rán hā vē, fóg tǝ Jesus mré ke ag mǝ, ga tǝ Síria tá ke ag mǝ, ga tǝ Cilícia tá ke ag mǝ ke gé. Ājag mǝ há?

<sup>24</sup> Ēg kǝ ũ ag tǝ ājag tá junjun mē ēg tóg. Ājag krǝn ũ han ag tóg mǝ, kǝ ājag krǝ tóg kufy’ he mǝ. Hā ra ēg tóg ag mǝ: ha vēnh jykre tag tó, he ja tǝ nǝgtǝ. <sup>25</sup> Kǝ ēg tóg vēnh mǝn, ēg tǝ to jykren jé. Kǝ ēg kar tóg to jykren kǝ tag ag kuprēg, ēg tǝ ājag to ag jēgnē jé, ag tǝ Barnabé mré mǝ jé, Paulo mré. Ag to ēg há tāvī nǝtǝ, Barnabé to, Paulo to ke gé. <sup>26</sup> Ag hā ne tóg fe tǝmē nǝtǝgtǝ’, fe tar kamē ag nǝtǝgtǝ’. Kǝ ag tóg ēg Senhor tǝ Jesus Cristo vī tó mǝgtǝ, ũ tǝ hēn ri ke tǝ ag tén sór mǝ hā ra. <sup>27</sup> Ēg tǝ ag to há nǝtǝn kǝ ēg tóg Judas jēnēg mǝ, Silas ke gé, ag tǝ ājag mǝ ēg tǝ rán mǝ tag ti kāmén jé.

<sup>28</sup> Topē kuprīg vǝ ēg mǝ tó, kǝ tóg ēg mǝ há tǝ gé, ēg tǝ ājag mǝ vēnh jykre jagy ēn fig tǝ nǝn jé. Tag hā han jé ājag tóg ke mǝ, ha mē: <sup>29</sup> vēnh kǝgrá to festa ko tǝg nǝ, nén ũ kyvénh ko tǝg nǝ gé. Nén ũ tǝ vēsóg ki ter mǝ ēn ko tǝg nǝ gé. Ājag prǝ tǝ fag mré nǝ tǝg nǝ gé. Ājag tǝ tag ki króm kǝ tóg há tǝ. Jatun mǝ nǝtǝmnǝ.” Vēnhrán hā vē.

<sup>30</sup> Kǝ ag tóg ag mǝ: “ha mǝ jēg ge,” he mǝ. Kǝ ag tóg mǝ kǝ Antioquia tá junjun mǝ. Tá ag tóg vēnh kar jé prēn mǝ. Jesus ki ge

mũ kar jé ag tóg prēr mũ sir, ag tỹ to vènh mǎn jé. Kỹ ag tóg ag mỹ vènh rán ên nĩm mũ. <sup>31</sup> Kỹ ag tóg to ke mũ, vènh rán to. Kỹ tóg ag mỹ há tĩ, ag tỹ vènh jyvèn rá ên ven kỹ. Kỹ ag krĩ tóg kǎnhvy' he mũ sir.

<sup>32</sup> Kỹ Judas vỹ Silas mré vènh kar jyvèn mũ gé. Topê vĩ tó tĩ ag vè. Hǎ kỹ ag tóg ag jyvèn tỹ hèn ri ke han mũ. Ag fe tỹ ag tóg tar' he mũ. <sup>33</sup> Tá ag tóg semana tỹ hèn ri ke han mũ. Kỹ Jesus mré ke ag tóg ag mỹ: “ha jatun mỹ mũ jêg,” he mũ, ag tỹ Jerusalém ra vỹnvỹn ke jé, ù tỹ ãjag jêgnêg mũ ên to. <sup>34</sup> Hǎ ra tóg Silas mỹ há nĩ, kỹ tóg tá nĩ nĩ sir, tĩ tũ tóg nĩ sir.

<sup>35</sup> Kỹ Paulo tóg Barnabé mré Antioquia tá nĩ nĩ. Topê vĩ tỹ ag tóg ag kanhrǎn mũ, kǎmèn kỹ. Hǎ ra ù tỹ hèn ri ke ag tóg ag ri kén Topê vĩ tó mũ gé.

*Paulo tỹ ã pir mỹ tĩg, Barnabé tỹ ã pir mỹ tĩg*

<sup>36</sup> Si há tũ ra Paulo tóg Barnabé mỹ: “mũ nỹ, êg tỹ êmǎ ên kar mĩ mũ mǎn jé, êg tỹ Jesus vĩ tó ja tá,” he mũ. “Isỹ Jesus mré ke ag venh há tóg tĩ. Ag mỹ hèn ri ke mũn mũ há han mũ vỹ? he sóg tĩ,” he tóg, Paulo ti, Barnabé mỹ.

<sup>37</sup> Kỹ Barnabé tóg João Marcos pére tĩg sór mũ. <sup>38</sup> Hǎ ra Paulo mỹ tóg kórég nĩ, Marcos tỹ ag ré kỹ tĩg ja nĩn kỹ, ga tỹ Panfília tá. “Û tỹ êg mré Topê rǎnhrǎj han ja tũ ên pére sóg tĩg mǎn ke tũ nĩ ha,” he tóg, Paulo ti.

<sup>39</sup> Hǎ to ag tóg jagnê to jũgũ mũ. Kỹ ag tóg vènh kǎpugpóv kỹ mũ mũ. Kỹ Barnabé tóg Marcos mré goj vǎso tỹ Chipre ra tĩ mũ, canoa mág kǎmĩ.

<sup>40</sup> Jó Paulo tóg Silas kuprêg mũ, ti tỹ ti mré tĩg jé. Kỹ tóg tĩ mũ sir. Jesus mré ke ag tóg Paulo to Topê mré vĩ mũ, ti tỹ ti jy nĩgǎn jé.

<sup>41</sup> Kỹ ag tóg ga tỹ Síria mĩ pa mũ, ga tỹ Cilícia mĩ ke gé. Jesus ki ge mũ kar jyvèn tóg mũ, ã tĩg kỹ, Paulo ti.

## 16

*Timóteo tỹ Paulo mré tĩg*

<sup>1</sup> Kỹ Paulo ag tóg cidade tỹ Derbe tá junjun mũ, cidade tỹ Listra tá ke gé. Kỹ tá ù tóg nĩ nĩ, Jesus mré tĩ ù, ti jyjy hǎ vỹ: Timóteo, he mũ. Ti mỹnh fi ne tóg tỹ Israel nĩ', hǎ ra

fi tóg Jesus ki rǎ ja nĩgtĩ. Ti panh tóg tỹ fóg tỹ Grego nĩ, Timóteo panh ti.

<sup>2</sup> Ti to ag tóg vĩ há han mũ, Jesus mré ka ag, Listra tá ke ag, Icônio tá ke ag ke gé, Timóteo to. <sup>3</sup> Kỹ Paulo tóg ti pére tĩg sór mũ, kỹ tóg ti gré junun fár kym mũ, Israel ag tugrĩn. Vènh kar tóg ti panh tỹ tỹ fóg tỹ Grego nĩ ki kanhró nỹtĩ, hǎ kỹ tóg ti fár kym ja tũ nĩ. Hǎ ra ag tỹ ra mũnh ke tá ag tóg e nỹtĩ, Israel ag, hǎ kỹ Paulo tóg ti fár kym mũ sir.

<sup>4</sup> Kỹ ag tóg cidade ên mĩ mũ mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tỹ rá kǎmèn mũ sir, kófa ag tỹ Jerusalém tá nén rán ja ti, Jesus mré ke ag mỹ. Ag tỹ nén ki króm ke hǎ tỹ ag tóg ag mỹ kǎmèn mũ. <sup>5</sup> Hǎ kỹ Jesus ki ge mũ ag tóg tar nỹtĩ sir, Jesus jykren ki. Vènh mǎn ag tóg tĩ, ag tỹ Topê vĩ mẽ jé. E ag tóg nĩgtĩ sir, komêr hǎ.

*Paulo tỹ nén nê vég mũ*

<sup>6</sup> Kỹ Paulo ag tóg ga tỹ Frigia mĩ pa mũ, ga tỹ Galácia mĩ ke gé. Kỹ ag tóg ga tỹ Ásia tá Topê vĩ tó sór mũ, hǎ ra Topê kuprĩg tóg ag mỹn nenh mũ. <sup>7</sup> Kỹ ag tóg ga tỹ Mísia tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ga tỹ Bitinia ra mũ sór mũ, hǎ ra Topê kuprĩg tóg ag mỹn nenh mũ gé. <sup>8</sup> Kỹ ag tóg Mísia jy mũ kỹ cidade tỹ Trôade tá junjun mũ. <sup>9</sup> Kỹ kutyg kỹ Paulo tóg nén nê vég mũ. Ga tỹ Macedônia tá ke vég tóg mũ, ti vènhpéti ki. Kỹ tóg ti jo jê nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “Macedônia to kǎtĩg, êg kanhrǎn jé,” he mũ ti mỹ, ga tỹ Macedônia tá ke ên ti. Kỹ Paulo tóg rĩr mũ sir.

<sup>10</sup> Paulo tỹ nén nê ên ve kar kỹ êg tóg vèsỹmêr Macedônia ra mũ sór mũ sir. “Jesus hỹn êg mỹ: ha mũ jêg, hé,” he êg tóg. “Ag mỹ inh vĩn tó, he ti hỹn, Jesus ti,” he êg tóg, Paulo tỹ nén nê ên ve kỹ. <sup>11</sup> Kỹ êg tóg cidade tỹ Trôade ki pa mũ. Vèsỹmêr êg tóg goj vǎso tỹ Samotrácia ra mũ mũ. Tỹ vaj kỹ êg tóg cidade tỹ Neápolis ra mũ mũ. <sup>12</sup> Tá pa kỹ êg tóg cidade tỹ Filipos ra mũ mũ. Ga tỹ Macedônia ki cidade ve vè. Êg tỹ tá junjun vén jan hǎ vè. Fóg tỹ Romano ag jamǎ ù vè. Tá êg tóg kurǎ e sĩ ki nỹtĩ nĩ.

*Lídia fi tỹ Jesus ki rǎ*

<sup>13</sup> Vènh kǎn ke kurǎ ki êg tóg cidade to ró mǎra mũ mũ, goj ra. “Tán hỹn Topê mré vĩ jafǎ nĩ,” he êg tóg. Tá êg tóg nĩgnĩ mũ sir. Ûn

tātá fag tóg tá nýtĩ nĩ, kŷ ěg tóg fag mré vĩ mũ.

<sup>14</sup> Tá ũ fi tóg nĩ nĩ, fi jiji hã vỹ: Lídia, he mũ. Negociar he fi nĩ. Kur kósóg tỹ fi tóg negociar he nĩ. Tỹ fi cidade tỹ Tiatira tá ke nĩ. Topě kaměg fi tóg tĩ. Ěn fi vỹ Paulo vĩ měg mũ sir. Kŷ Topě tóg fi mỹ krĩ há nĩm mũ, kŷ fi tóg Paulo vĩ jěmě há han mũ. <sup>15</sup> Kŷ ěg tóg fi kypég mũ, fi mré ke kar mré hã. Kŷ fi tóg ěg mỹ: “isỹ Jesus ki rã kŷ jě ve ājag (mỹr),” he mũ. “Ti tỹ ājag mỹ gen kŷ inh ĩn ki gemnĩ,” he fi tóg. “Tá inh mré nýtĩmĩ,” he fi tóg. Vĩ ki fi tóg ěg kutãn mũ. Kŷ ěg tóg ke mũ.

### *Paulo ag tỹ Filipos tá se kŷ nýtĩ*

<sup>16</sup> Ěg tỹ kejěn Topě mré vĩ jafã ra mũ mãn kŷ ũ fi tóg ěg kato tẽ mũ. Ũ camarada fi vē. Hã ra fi tóg jagrě kórég nĩ, kŷ fi jagrě tóg vēnh kar mỹ ag tỹ nén venh ke tó tĩ. Fi patrão ag tóg fi tugnĩn jãnkamy mág vég tĩ, fi tỹ jãnkamy to vēnh kar mỹ ag tỹ nén venh ke tón kŷ.

<sup>17</sup> Ěn fi vỹ Paulo nón tĩ mũ, ěg nón, kŷ fi tóg jamã hár(a) prěr mũ, kŷ fi tóg: “Topě pẽ camarada ag vē (mỹr),” he mũ. “Věnh kar kãfór camarada ag vē mỹr. Ag hã ne tóg ājag mỹ vēnh vĩ tó tĩ, ājag tỹ to krenkren jé,” he fi tóg ěg to. <sup>18</sup> Kurã tỹ hěn ri ke han fi tóg, vỹ tỹ ge han kŷ. Kŷ tóg Paulo mỹ tỹ ũ nỹ, kŷ tóg kyrã kŷ fi jagrě mỹ: “Jesus Cristo jykre tỹ sóg ā mỹ tó mũ, ā tỹ fi tovãnh jé,” he mũ. Kŷ tóg vēsýmér fi tovãnh mũ sir, fi jagrě kórég ěn ti.

<sup>19</sup> Hã ra fi patrão ag mỹ tóg tỹ ũ nỹ, ag tỹ fi tigrĩn ganho ve mãn tũ nĩn kŷ. Kŷ ag tóg Paulo ség mũ, Silas ke gé. Pã'i ag mỹ ag tóg ag ven mũ, cidade kuju ki. <sup>20</sup> Pã'i ag mỹ ag ven kŷ ag tóg: “Israel tag ag ve ra ha,” he mũ. “Věnh kar jũgũ han ag tóg mũ nĩ (mỹr), ěg jamã tag mĩ,” he ag tóg. <sup>21</sup> “Věnh jykre vēnhmỹ tó ag tóg mũ (mỹr), ěg tỹ nén han ke tũ tó ag tóg mũ (mỹr). Tỹ ěg tóg Romano nýtĩ, kŷ ag jykre tóg ěg mỹ tỹ ũ nỹ,” he ag tóg. <sup>22</sup> Povo ěn kar tóg ag to kórég nýtĩ, kŷ ag tóg ag kato vĩ mũ.

Kŷ pã'i ag tóg polícia ag mỹ: “ag kur nũ ra,” he mũ. “Ag mrãnmrãn ra,” he ag tóg mũ gé. <sup>23</sup> Ag mrãnmrãn tỹ hěn ri ke han ag tóg mũ, ka těj tỹ. Kar ag tóg vēse ja kãki ag vãm

mũ. Věse ja ki rĩr tĩ mỹ ag tóg: “ag nĩgfénh há han nĩ, ag tỹ kãpa tũ nĩ jé,” he mũ. <sup>24</sup> Ag tỹ ti mỹ tag tó to tóg vēse ja kuju tá ag vãm mũ, vēse ja mág ěn kuju tá. Ka tỹ tóg ag sigség mũ sir.

<sup>25</sup> Meia noite ki Paulo tóg Silas mré Topě mré vĩ mũ. Ti mỹ ag tóg jãnjãn mũ, Topě mỹ. Kŷ vēse ag kar vỹ jěměg mũ sir. <sup>26</sup> Kŷ vãhã ga tóg jũrũn ke mũ. Věse ja krēm tóg jũrũn ke mũ. Kŷ vēsýmér jãnkã kar vỹ nognor kãn tĩ mũ, rómróm kãn tóg mũ. Kŷ vēse ag kar ěn ferro tóg kygvar kãn mũ, ag se ja ti. <sup>27</sup> Kŷ tóg vēse ja ki rĩr tĩ nũnmãn mũ gé. hã ra vēse ja jãnkã kar tóg nognor kŷ nýtĩ nĩ, rómróm kŷ tóg nýtĩ nĩ. Kŷ ũ tỹ ag ki rĩr tĩ ěn tóg ā kyfé těj, ā rógro ěn kunũnh kŷ tóg vēnh kusón sór mũ. “Věse kar ag hỹn vēnh pigju kãn,” he tóg. Hã kŷ tóg vēnh kusón sór mũ.

<sup>28</sup> Hã ra Paulo tóg jamã hár(a): “ker vēnh vóg kónãn hě’,” he mũ. “Ěg kar vỹ ki nýtĩ,” he tóg.

<sup>29</sup> Kŷ tóg néj gru to vĩ mũ, ũ tỹ ag ki rĩr tĩ ěn ti. Kŷ tóg Paulo ag se ja kãra vēnhvãg rã mũ, jũrũn ke kŷ. Paulo jo tóg mũg ke mũ, Silas jo ke gé, ag tỹ ti mỹ ti kãfór nýtĩn kŷ. <sup>30</sup> Ag gé(g) tóg tĩ mũ, vēse ja kátá kãkutě kŷ, kŷ tóg ag mỹ: “inh hỹn hě ri kenh mũ vỹ?” he mũ. “Topě vĩ mranh sóg, hã ra tóg ti tỹ inh kren han há tĩ,” he tóg, ũ tỹ vēse ja ki rĩr tĩ ěn ti.

<sup>31</sup> Kŷ ag tóg ti mỹ: “Jesus Cristo ki rã ge,” he mũ. “Kŷ ā tóg kren mũ, ā mré ke kar ag mré hã,” he ag tóg ti mỹ, Paulo ag. <sup>32</sup> Kŷ ag tóg ti mỹ Jesus vĩ kãmén mũ, ti mré nýtĩ ag mỹ ke gé. <sup>33</sup> Kŷ tóg ag ki rĩr mũ vēsýmér, kuty ke nỹ ra. Ag tỹ ag mrãnmrãn ja ěn kupég tóg mũ ag mỹ. Kŷ ag tóg vēnh kaja jé ti kypég mũ gé, ti mré nýtĩ ag mré, ag tỹ Jesus ki ge kŷ. <sup>34</sup> Kŷ tóg ā ĩn ra ag tatĩn tĩ mũ. Ag jěn tóg mũ. Ti fe tóg mrin ke mũ sir, ti tỹ Jesus ki rã kŷ. Ti mré nýtĩ ag kar mỹ tóg sér tĩ gé sir, ũ tỹ vēse ja ki rĩr tĩ ěn mré ke fag mỹ.

<sup>35</sup> Tỹ vaj kŷ pã'i ag tóg polícia ag jěgněg mũ, ũ tỹ vēse ja ki rĩr tĩ ěn mỹ. “Ěn ag mỹ: ha mũ jěg, hemnĩ,” he ag tóg ti mỹ. <sup>36</sup> Kŷ ũ tỹ vēse ja ki rĩr tĩ ěn tóg Paulo mỹ ke mũ. “Pã'i ag vỹ inh mỹ vēnh vĩ jěně, isỹ ājag mỹ: ha mũ jěg, he jé. Hã kŷ jatun mỹ mũ jěg,” he tóg, Paulo ag mỹ.

<sup>37</sup> Kĩ Paulo tóg ti mĩ: “hã ra ag tóg vėnh ó to ěg mrãnmrãn ja nĩ,” he mũ. “Vėnh kar vỹ ag tỹ ěg mrãnmrãn ve kãn. Hã ra ag tóg ěg ki jēmē ja tũ nĩ, ěg jyvėn ja tũ ag nĩ gé. Tỹ ěg Romano nỹtĩ, hã ra ag tóg vėse ja kãki ěg vãm. Jó ag tóg vėnh kar vatánh tá ěg mỹ: ha mũ jėg, he sór mũ. Mũnh ke tũ ěg nĩ. Ag hã tóg kãmũnh mũ, pã'i ag. ěg tatĩ ag tóg mũnh mũ. Kĩ ěg mũnh mũ ha,” he tóg, Paulo ti.

<sup>38</sup> Kĩ polícia ag tóg pã'i ag mỹ tag tó mũ sir, kỹ tóg ag mỹ e tí. Ag tỹ Romano ù vóg kónãn ke tũ vė vė, hã kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ, pã'i ag. <sup>39</sup> “Ěg mỹ vėnh pãte fón nĩ, ěg tỹ ãjag se ja ti,” he ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ag tatĩ mũ mũ. “Ājag tỹ ěg jamã ki pa kỹ tóg há tí,” he ag tóg mũ sir ag mỹ.

<sup>40</sup> Ag tỹ vėse ja ki pa kỹ ag tóg Lídia fi ãn ra mũ mũ sir. Jesus mré ke ag vėg ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ag jyvėn mũ. Kĩ ag tóg cidade ěn ki pa mũ sir.

## 17

### *Cidade tỹ Tessalônica tá*

<sup>1</sup> Kĩ ag tóg cidade tỹ Anfípõlis mũ pa mũ, cidade tỹ Apolônica mũ ke gé. Kĩ ag tóg cidade tỹ Tessalônica tá junjun mũ. Tá Israel tỹ vėnh kanhrãn jafã tóg nĩ. <sup>2</sup> Kĩ Paulo tóg ã tỹ nén han tí ěn han mũ sir. Israel tỹ vėnh kanhrãn jafã kãra tóg rã mũ. Ag mré tóg vĩ mũ, vėnh kãn ke kurã tãgtũ ki. Topě vĩ tó tóg mũ sir ag mỹ, Paulo ti, vãsỹ rán kỹ nĩ ěn ti. <sup>3</sup> Ag mỹ tóg Cristo kãmén mũ, ti jagtar ti, ti ter kar rĩr mãn ja ěn ti. “Jesus hã vė, hã vỹ: Cristo, he mũ,” he tóg. “Cristo tóg vãsỹ rán kỹ nĩ, ti jagtar ke ti, ti rĩr mãn ke ti ke gé, hã vỹ: Jesus, he mũ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>4</sup> Kĩ tóg ù ag mỹ ge nĩ, Israel kãmĩ ù ag mỹ. Kĩ ag tóg Paulo mré mũgtĩ, Silas mré ke gé. Kĩ fóg tỹ Grego he mũ tỹ hėn ri ke ag tóg to há nỹtĩ gé sir, ù tỹ Topě kamėg mũ ag, ùn tãtã há fag ke gé.

<sup>5</sup> Hã ra Israel ù ag mỹ tóg tỹ ù nỹ. Hã kỹ ag tóg ùn kórég ag mỹ: “kãmũ jėg ra,” he mũ, ùn rãnrãj vãn ag mỹ. Vėnh génh kỹ ag tóg vėnh kar jũgiũ han mũ. Kĩ ag tóg Jasão he mũ ěn ãn jy nỹtĩ nĩ sir. Paulo ag kanėg ag tóg mũ, ag jãvãn kỹ, ag tỹ vėnh kar jũgiũ ěn ag mỹ ag ven jé. <sup>6</sup> Hã ra ag tóg ag vėg tũ nĩ, Paulo ag. Kĩ ag tóg Jasão pére mũ mũ, Jesus

mré ke ù ag mré ke gé. Pã'i ag mỹ ag tóg ag vin mũ. Kĩ ag tóg jamã hár(a) prěr mũ. “Û tỹ mundo kar ki vėnh kar jũgiũ han mũ ag tóg tag ki junjun mũ (mỹr),” he ag tóg mũ.

<sup>7</sup> “Jasão tóg ag mỹ: kãge jėg ra, hé. Hã ra ag kar tóg pã'i mág tỹ imperador vĩ mranh ja tĩgtĩ. “Vyr mỹ ěg pã'i mág nĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ,” he ag tóg. “Kỹ ěg pi(jé) imperador krēm nỹtĩgtĩ,” he ag tóg, Paulo ag,” he ag tóg mũ. Ag tỹ Paulo to ón hã vė, pã'i ag mỹ.

<sup>8</sup> Kĩ ù tỹ mėg mũ ag vỹ fe ù nỹtĩ sir, cidade ěn tá pã'i ù ag, cidade ěn tá ke kar ag ke gé.

<sup>9</sup> Kĩ pã'i ag tóg Jasão ag mỹ: “ěg mỹ jãnkamy nĩm ké, ěg tỹ to ve jé, ãjag tỹ imperador kato tėnh ke tũ ti,” he ag tóg. Ag tỹ ag mỹ nĩm kar kỹ ag tóg: “ha mũ jėg (ge),” he mũ sir.

### *Cidade tỹ Beréia tá*

<sup>10</sup> Kutỹ ěn kã Jesus mré ke ag tóg Paulo mỹ: “ha tĩg, cidade tỹ Beréia ra,” he mũ. Silas mỹ ag tóg ke mũ gé. Kĩ ag tóg mũ mũ.

Ag tỹ Beréia tá junjun kỹ ag tóg Israel tỹ vėnh kanhrãn jafã kãra ge mũ, ag mỹ Topě vĩ tó jé.

<sup>11</sup> Beréia tá ke ag tóg jykre há nỹtĩ. Ag pi(jé) Tessalônica tá ke ag ri ke nỹtĩ'. Kĩ ag tóg Paulo ag vĩ kri fig mũ. Ag mỹ tóg há tí sir. Kurã kar ki ag tóg Topě vĩ ki estudar he mũ, ag tỹ to: “ki hã tóg tó tí,” hen kỹ. <sup>12</sup> Kĩ ù tỹ hėn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ, fóg tỹ Grego ag mré hã, ùn tãtã há fag mré hã.

<sup>13</sup> Kĩ Israel ag tóg mėg mũ, cidade tỹ Tessalônica tá. Paulo tỹ Beréia tá Topě vĩ tó mũ mėg ag tóg mũ sir. Kĩ ag tóg Beréia tá junjun mũ, ag tỹ tá vėnh kar jũgiũ han jé.

<sup>14</sup> Kĩ Jesus mré ke ag tóg Paulo mỹ: “ha tĩg, canoa mág kãmĩ,” he mũ. Hã ra Silas vĩ tí tũ nĩ, Timóteo ke gé. Beréia tá ag nỹtĩ. <sup>15</sup> Kĩ ù ag tóg Paulo mré mũ mũ. Cidade tỹ Atenas ra ag tóg ti pére mũ mũ. Ag tỹ tá vỹnvỹn kenh ken kỹ Paulo tóg ag mỹ ke mũ, ag tỹ Silas jé prěr jé, ag tỹ Timóteo jé prěr jé ke gé, ag tỹ vėsỹmėr cidade tỹ Atenas kukãm kãmũ jé.

### *Cidade tỹ Atenas tá*

<sup>16</sup> Kĩ Paulo tóg Atenas tá nĩ nĩ, Silas jãvãn kỹ, Timóteo jãvãn kỹ ke gé. Hã ra tóg sir krĩ ù nĩ, ti tỹ tá vėnh kãggrã tỹ hėn ri ke ven kỹ, ti tỹ ag tỹ to jãn jafã ěn ven kỹ. <sup>17</sup> Kĩ tóg Israel tỹ vėnh kanhrãn jafã ki



Israel ag mré vī mū, fóg tỹ Israel jykre han mū ag mré ke gé. Kurā kar ki tóg cidade kaju tá vėnh kar mré vī mū gé sir, ũ tỹ tá nỹtĩ ag mré.

<sup>18</sup> Kĩ ũ ag tóg ti mré vī mū, ũ tỹ Epicuro tỹ nén rán ja to jykrén mū ag, ũ tỹ Estóico he mū ag tỹ nén rán ja to jykrén mū ag ke gé. Kĩ ag tóg ti to: “vī mā pē tóg nĩ, vī kamē tóg nĩ,” he mū. “Ti hỹn tóg ne tó’?” he ag tóg. Kĩ ũ ag tóg ti to: “topē ũ tugtó ti hỹn, kór há tá topē,” he mū. Hã ra Paulo tóg Jesus tỹ vėme sér tó mū. Jesus rĩr mǎn tó tóg mū, Paulo ti.

<sup>19</sup> Kĩ ag tóg sór tỹ Areópago ra ti pére mū mū. Tá pã'i ag tóg ag jyvėn tĩ, sór tỹ Areópago tá. Kĩ pã'i ag tóg ti mỹ: “ã tỹ vėnh jykre tag tó mū kāmén há han ra ěg mỹ,” he mū, ti mỹ. <sup>20</sup> “(Ge) mē ja tũ ěg nỹtĩ, ã tỹ ěg mỹ tó mū tag ti. Kĩ ěg mỹ kāmén há han nĩ,” he ag tóg, pã'i ag.

<sup>21</sup> Hã ra Atenas tá ke ag tóg vėnh vī tǎg mē to há nỹtĩ, cidade ũ tá kāmũ kỹ tá nỹtĩ ag ke gé. Ag tỹ vėnh vī tǎg mē kỹ ag fe tóg mrin ke tĩ.

<sup>22</sup> Kĩ Paulo tóg sór tỹ Areópago kri jē kỹ ag mỹ: “Atenas tá ke’,” he mū. “Topē tỹ hėn ri ke kamėg ājag tóg tĩ (mỹr). Tag ve sóg,” he tóg. <sup>23</sup> “Ājag jamã mĩ sóg tĩ, kỹ sóg ājag tỹ topē jo ĩn kāsir kar vigvé. Kĩ sóg topē jo ĩn sĩ ũ vé, kỹ tóg to rán kỹ nĩ, hã vỹ: ěg tỹ topē ki kagtĩg jo ĩn, he mū, ti rá ti. Topē ěn tó sóg tĩ, ājag tỹ Topē ki kagtĩg ěn. Ājag tỹ ti ki kagtĩg nĩ ra ājag tóg ti mỹ nén ũ kugprũn tĩ,” he tóg.

<sup>24</sup> “Topē ěn vỹ mundo kar han, mĩ mū kar ke gé. Kanhkã tǎn vė mỹr, kỹ tóg tỹ ga to pã'i nĩ gé. Hã kỹ tóg ěg tỹ ti jo ĩn han krēm nĩ tũ nĩgtĩ (mỹr),” he tóg. <sup>25</sup> “Kỹ ěg tóg ti ki rĩr ke tũ nĩ gé, ti jagtar tũ nĩn kỹ. Vėnh kar rĩn tóg nĩgtĩ (mỹr), Topē ti, kỹ tóg vėnh kar tỹ hãmhã ke han tĩ. Vėnh kar tỹ nén precisar he kar nĩm tóg tĩ (mỹr),” he tóg. <sup>26</sup> “Kỹ tóg vėnh kyvėnh pir tỹ ěprã ke kar hyn han, nação kar (mỹr), ga kar mĩ mū mū ag (mỹr). Tỹ ěg vėnh kyvėnh pir nỹtĩ. Kỹ tóg ěg mỹ ěg mur kurã nĩm mū gé, ěg ter kurã ti ke gé. ěg mỹ tóg ěg jamã nĩm mū gé, Topē ti,” he tóg. <sup>27</sup> “Vėnh kar hyn han tóg, Topē ti, ěg tỹ ti to há nĩn jé, ěg tỹ ti ki kanhró nỹtĩ jé. Kór gy tũ ti nĩ, ti pi(jé) kuvar gy nĩ'. Kakó ti nĩ, Topē ti,” he tóg. <sup>28</sup> “Ti tỹ ěg han vė mỹr, hã kỹ ěg tóg rĩnrĩr nỹtĩ nĩ, ti tugrĩn. Ti tugnĩn

ěg tóg mũgtĩ (mỹr), kỹ ěg tóg ti tugrĩn nỹtĩ gé (mỹr), Topē tugrĩn. Hã kỹ ājag kāmĩ vėnh rãn tĩ ag tóg tó ja nĩgtĩ gé, kỹ ag tóg: tỹ ěg Topē krē nỹtĩ, he ja nĩgtĩ. <sup>29</sup> ěg tỹ tỹ ti krē nỹtĩn kỹ ěg tóg ti ki kanhró nỹtĩ gé. Ouro ri ke tũ ti nĩ, Topē ti. Ti pi(jé) prata ri ke nĩ'. Ti pi(jé) pó ri ke nĩ'. Ti pi(jé) tỹ vėnh kãggrã nĩ', retrato ke gé, ti sĩnvĩ ra. ěprã ke tỹ nén to jykrén mū ri ke tũ ti nĩ, ěg tỹ nén han mū ri ke tũ ti nĩ. Topē vė (mỹr), Topē,” he tóg, Paulo ti.

<sup>30</sup> “Hã ra Topē tóg ěg to fe mág mū, ěg tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Hã kỹ tóg vãhã vėnh kar mỹ vėnh vī jėnėg mū, ěg tỹ ěg jykre tovãnh jé. <sup>31</sup> Kurã nĩm tóg huri, kỹ tóg kurã ěn ki ěprã ke jykre kar tugnỹm ke mū. Kurã ěn ki tóg vėnh jykre kuryj han ke mū inhhã, Topē ti, ti tỹ ěg jykre tugnỹm ke mūn kỹ. Ũn pir kuprėg tóg, ti tỹ ti jagfy ěg kar jykre tugnỹm jé. ěn tóg ter ja nĩ, hã ra Topē tóg ti ter kỹ ti rĩn mǎn ja nĩ, ěg tỹ ti ki kanhró nỹtĩ jé, ũ tỹ Topē jagfy ěg jykre tugnỹm ke ti,” he tóg, Paulo ti.

<sup>32</sup> Ti tỹ ag mỹ ti ter kar rĩr mǎn tón kỹ ũ ag tóg to é he mū. Jó ũ ag tóg: “kurã ũ kã ěg hėn ri ke mūn ã vī mē mǎn sór mū,” he mū. <sup>33</sup> Hã kỹ Paulo tóg tĩ mū, ag ré kỹ. <sup>34</sup> Kĩ ũ ag tóg ti nón mū mū, kỹ ag tóg Jesus ki ge mū sir. Ag kã ũ vỹ tỹ Dionísio nĩ. Areópago tá ag jyvėn tĩ ag kã ũ vė, Dionísio ti. Kỹ ũ fi tóg Jesus ki rã mū gé. Fi jyjy hã vỹ: Damáris, he mū. Kỹ ũ ag vỹ ti ki ge mū gé sir.

## 18

### *Cidade tỹ Corinto tá*

<sup>1</sup> Kĩ Paulo tóg cidade tỹ Atenas ki kutē kỹ cidade tỹ Corinto ra tĩ mū.

<sup>2</sup> Tá Israel ũ tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: Áquila, he mū. Ponto tá ke vė. Ũri tóg ga tỹ Itália tá kãtĩg ja nĩ, ã prũ fi mré. Fi jyjy hã vỹ: Priscila, he mū. Pã'i mág tỹ imperador tỹ Cláudio he mū tóg Israel kar ag mỹ: “cidade tỹ Roma ki pa jėg,” he ja nĩgtĩ. Hã kỹ fag tóg cidade tỹ Corinto tá junjun ja nĩgtĩ.

<sup>3</sup> Kĩ Paulo tóg fag mré nĩ nĩ sir. Fag mré tóg rãnrãj mū sir. Hã ra fag tóg kur tỹ ĩn han mũgtĩ, Paulo kóm. Fag rãnrãj hã vė. Hã kỹ Paulo tóg fag mré rãnrãj mū sir, ti tỹ fag mré nĩn kỹ. <sup>4</sup> Kỹ tóg vėnhkán ke kurã kar ki ag mỹ Topē vī tó mū, Israel tỹ

vĕnh kanhrĕn jafă krĕm, Israel ag tỹ ti vĩ kri fi jé, fóg tỹ Grego ag ke gé. <sup>5</sup> Kỹ Silas vĩ Macedônia tá kăti mũ, Timóteo ke gé. Kỹ Paulo tóg Topĕ vĩ tó tâvĩ nĩ nĩ, ĩn tỹ kur han măn tũ tóg nĩ. Israel ag mỹ tóg Jesus kămén mũ, ti tỹ tỹ Cristo nĩ ti.

<sup>6</sup> Hă ra ag tóg ti kato vĩ mũ. Kỹ ag tóg Jesus to é he mũ. Kỹ Paulo tóg ã kur rŭmrŭm mũ, ag mỹ: “vĕnh hă ki ãjag tóg văgfor kenh mũ, nŭgme ki vár kỹ, inferno ki,” he jé. “Ăjag mỹ sóg tó, Jesus ti, hă ra ãjag tóg mẽ jăvănĥ nỹtĩ. Kỹ ãjag tỹ vĕsóg ki vĕsỹrĕnh ke vĕ. ĩnh hă tóg fóg ag kar mỹ tónĥ tĩg ha, kanhgág ag kar mỹ ke gé,” he tóg mũ, Paulo ti. <sup>7</sup> Hă kỹ tóg tá kutĕ kỹ fóg ĩn kăra ră mũ, ti jiji hă vĩ: Tício Justo, he mũ. Topĕ kamĕg ti tĩ. Ti ĩn vĩ Israel tỹ vĕnh kanhrĕn jafă ră jĕ gé. Kỹ Paulo tóg ti ĩn kăra ră mũ sir.

<sup>8</sup> Hă ra Israel tỹ vĕnh kanhrĕn jafă to pă'i vĩ Jesus ki ră mũ, ti jyjy hă vĩ: Crispo, he mũ. Ti mré ke kar vĩ Jesus ki ge mũ gé, Corinto tá ke tỹ hĕn ri ke ag ke gé, ag tỹ Paulo vĩ mẽ kỹ. Kỹ ag tóg kygpe kỹ nỹtĩ sir.

<sup>9</sup> Kejĕn Paulo tóg kuty kă nĕn nĕ vĕg mũ. Topĕ tỹ ti mỹ vĕnh ven vĕ, kỹ tóg ti mỹ: “kamĕg tũg ra,” he mũ. “ĩnh vĩ kămén ra, ha mẽ kỹ nĩ tũg,” he tóg. <sup>10</sup> “Ă mré sóg nĩnh mũ. Ũ pi(jé) ã vóg kónăn mũ!,” he tóg. “Cidade tag ki ũ tỹ hĕn ri ke ag vĩ tỹ isũ nỹtĩnh mũ,” he tóg, Topĕ ti.

<sup>11</sup> Kỹ Paulo tóg prỹg pir kri kysă tỹ 6 ke ki tá nĩ nĩ. Ag mỹ tóg Topĕ vĩ kămén tĩ nĩ sir, tá.

<sup>12</sup> Kejĕn ũ tỹ Gălio he mũ tóg tỹ Romano tỹ governador nĩ, ga tỹ Grécia ki. Kỹ Israel ag kar tóg Paulo kato văsănsăn mũ. Kỹ ag tóg ti kăgmĩ kỹ pă'i mág mỹ ti ven mũ mũ. <sup>13</sup> Kỹ ag tóg governador mỹ: “tag tóg ĕg jykre tỹ tũ' he sór mũ!,” he mũ. “Vĕnh kar tóg ti vĩ tugnĩn Topĕ to jănjăn tĩ, vĕnh jykre tăg tỹ hă ra,” he ag tóg ti mỹ.

<sup>14</sup> Kỹ Paulo tóg vĩ sór mũ, hă ra Gălio tóg Israel ag mỹ: “Israel!,” he mũ. “Ti tỹ nĕn ũ kórĕg han mũ ra sóg ãjag jagfỹ vĩ tĩ vĕ, ti tỹ crime han mũ ra, Paulo ti,” he tóg. <sup>15</sup> “Hă ra ãjag jykre to ãjag tóg ti to jũ mũ, ãjag jiji to, ãjag vĕnh rá to (mỹr). Isũ pijé', ãjag tũ tag ti'. Ăjag hă ne tag to jykrĕn ke mũ ĩnhhă'. ĩnh pi(jé) ãjag tũ to jykrĕn sór mũ!,” he tóg, Gălio

ti, pă'i mág ĕn ti. <sup>16</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “ha mũ jĕg,” he mũ sir, vĩ tar han kỹ.

<sup>17</sup> Kỹ tá nỹtĩ ag tóg Sóstenes kăgmĩg mũ. Israel tỹ vĕnh kanhrĕn jafă to pă'i vĕ. Ti kăgmĩ kỹ ag tóg ti mrănmrăn mũ, pă'i mág ĕn ĩn tá, hă ra Gălio tóg ki ĕmĕ sór tũ nĩ.

### *Paulo tỹ Antioquia ra vĩn ke*

<sup>18</sup> Kỹ Paulo tóg tá nĩ sir, kură tỹ hĕn ri ke ki. Kỹ tóg kejĕn Jesus mré ke ag mỹ: “isĩg vĕ ha,” he mũ. Kỹ Áquila tóg ti mré tĩ mũ, ti prũ tỹ Priscila fi mré hă. Ag tỹ ga tỹ Síria ra mũnh ke vĕ. Cidade tỹ Cencreia tá ag tóg canoa mág ki ge sór mũ, va mũ jé. To hă tóg vĕnh jărég mũ, Paulo ti, Topĕ mỹ promessa han kỹ. <sup>19</sup> Kỹ ag kar tóg canoa mág kăki cidade tỹ Éfeso ra mũ mũ. Hă ra Áquila fag vĩ tá nỹtĩ, mũ măn tũ fag nĩ sir.

Kỹ Paulo tóg Israel tỹ vĕnh kanhrĕn jafă kăra ră mũ, Israel ag mré vĩ jé. <sup>20</sup> Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tá ke ag tóg ti mỹ: “ĕg mré nĩ nĩ,” he mũ.

Hă ra tóg ag mỹ: “hă ra sóg ver tĩg mũ ha,” he mũ. <sup>21</sup> “Kănhmar sóg vĩn kenh ke mũ hă ra, Topĕ tỹ ĩnh vĩn kenh ke to há nĩn kỹ,” he tóg. Kỹ tóg cidade tỹ Éfeso tá kutĕ mũ. <sup>22</sup> Kỹ tóg cidade tỹ Cesaréia tá jun mũ. Kỹ tóg cidade tỹ Jerusalém ra tĩg kỹ Jesus ki ge mũ kar vigvĕg mũ, ũ tỹ Topĕ vĩ mẽ jé vĕnh măn tĩ ag. Kar kỹ tóg cidade tỹ Antioquia ra tĩ mũ. <sup>23</sup> Tá tóg nĩ sĩ han mũ. Kar kỹ tóg tá kutĕ kỹ ga tỹ Galácia mũ kutĕ mũ, ga tỹ Frígia mũ ke gé. Jesus mré mũ ag jyvĕn tóg mũ sir, ag tỹ tar nỹtĩ jé.

### *Apolo tỹ Topĕ vĩ tó*

<sup>24</sup> Kejĕn Israel ũ tóg cidade tỹ Éfeso tá jun mũ, ti jiji hă vĩ: Apolo, he mũ. Cidade tỹ Alexandria tá tóg mur ja nĩ. Vĩ há ti nĩ. Topĕ vĩ tó tóg tĩ gé, văsỹ rán kỹ nĩ ĕn to tóg tar nĩ.

<sup>25</sup> ĕn tóg Jesus japry ki kanhró nĩ, Jesus jamĩn ki. Mũmĕg vănh nĩn kỹ tóg Jesus vĩ tó tĩ mũ, ti tỹ to krónĥ ke vănh nĩn kỹ. Hă ra tóg João tỹ ag kygpĕg mũ ĕn hă ki kanhró nĩ. ĕg tỹ Jesus jyjy tó kỹ kygpe kỹ nĩ tag ki kagtũg tóg nĩ ver.

<sup>26</sup> ĕn tóg Israel tỹ vĕnh kanhrĕn jafă krĕm ag kanhrĕn mũ sir, ti tỹ mũmĕg vănh nĩn kỹ. Áquila fag tỹ ti vĩ mẽg kỹ fag tóg ti mỹ: “ĕg venh kătig nĩ,” he mũ. Kỹ fag tóg ti mỹ Topĕ

japry kāmén kân mǔ, Topě jamǎn ti. <sup>27</sup> Kar tóg ga tǔ Grécia ra tǔg sór mǔ, Apolo ti. Kǔ Jesus mré ke ag tóg ti mǔ: “há ti nǔ, ha tǔg ge,” he mǔ. Kǔ ag tóg Jesus mré mǔ ag mǔ vĕnh rá jĕnĕg mǔ, ag tǔ ti mǔ: “kārā ra,” hen jé. Tá jun kǔ tóg Jesus ki ge kǔ nǔtǔ ag jyvĕn mǔ, kǔ ag tóg ti tǔ ag jyvĕn to tar han kǔ nǔtǔ nǔ sir, Topě tǔ ũn jagāgtān mǔ ag. <sup>28</sup> Israel ag mré tóg vǔ tǔ, Apolo ti, vĕnh kar jo. Ag mǔ tóg Topě vǔ tó tǔ, vāsǔ rán kǔ nǔ ĕn ti. Kǔ tóg ag mǔ Cristo kāmén mǔ sir. “Cristo vǔ tǔ Jesus nǔ,” he tóg mǔ ag mǔ, Apolo ti, ag mǔ Topě vǔ rá kāmén kǔ.

## 19

### *Paulo tǔ cidade tǔ Ēfeso tá nǔ*

<sup>1</sup> Kǔ Apolo tóg cidade tǔ Corinto tá nǔ nǔ sir. Hā ra Paulo tóg cidade tǔ Ēfeso tá jun mǔ. Ga ĕn mǔ tóg tǔg ja nǔgtǔ, pānónh kri kyjer ĕn mǔ. Kǔ tóg Ēfeso tá jun mǔ sir.

<sup>2</sup> Tá ũ ag tóg Jesus ki ge ja nǔgtǔ. Kǔ Paulo tóg ag mǔ: “ājag mǔ Topě kuprǔg tǔ jagrĕ nǔtǔ, ājag tǔ Jesus ki gen kǔ?” he mǔ. Kǔ ag tóg ti mǔ: “kǔ ne nĕ ge, Topě kuprǔg ti?” he mǔ, Paulo mǔ. <sup>3</sup> Kǔ Paulo tóg: “ājag tǔ kygpe kǔ ājag hĕ ri ké?” he mǔ. Kǔ ag tóg: “Joāo tǔ ag kygpe ri ke ti nǔ, ĕg kygpe ti,” he mǔ. <sup>4</sup> Kǔ Paulo tóg: “Joāo tóg ag kygpe ja nǔgtǔ, ag tǔ ājag jykre tovānh sór nǔtǔn kǔ,” he mǔ. “Kǔ tóg vĕnh kar mǔ kāmén ja nǔ gé, ag tǔ ũ tǔ ti nón kǔtǔ ĕn ki ge jé, hā vǔ: Jesus, he mǔ,” he tóg, Paulo ti. <sup>5</sup> Ag tǔ tag mĕ kǔ ag tóg ti mǔ: “Jesus jiji tó kǔ ĕg kygpe ge,” he mǔ. <sup>6</sup> Kǔ Paulo tóg ā nǔgé tǔ ag mĕg mǔ, kǔ Topě kuprǔg tóg ag ki rá mǔ sir. Vĕnh vǔ ũ han ag tóg mǔ sir. Kǔ ag tóg Topě vǔ tó mǔ gé. <sup>7</sup> ũ tǔ 12 ag hǔn, vĕnh vǔ ũ han mǔ ĕn ag.

<sup>8</sup> Kǔ Paulo tóg Israel tǔ vĕnh kanhrān jafā kārā rá mǔ. Ti tǔ mǔmĕg vānh nǔn kǔ tóg Topě tǔ tǔ ĕg pǔi nǔ kāmén mǔ. Kysā tāgtǔ ki tóg ag mǔ kāmén mǔ, ag tǔ hĕn ri ke mǔn ti vǔ kri fi jé. <sup>9</sup> Hā ra ũ ag tóg ti vǔ to fe ũ nǔtǔ sir, ag tǔ kri fi jāvānh nǔtǔn kǔ. Kǔ ag tóg to é hen kǔ ag tóg to vǔ kónān mǔ, vĕnh kar jo. Kǔ Paulo tóg ag mré vǔ mǎn tǔ nǔ sir. Jesus mré mǔ ag mǔ tóg: “vyr mǔ ĕg nǔtǔ,” he mǔ. Kǔ tóg escola krĕm ag kanhrān mǔ sir, kurā kar ki. Escola to professor ĕn jiji hā vǔ: Tirano, he mǔ.

<sup>10</sup> Prǔg régre ki tóg tá nǔ nǔ, gen kǔ, Paulo ti. Hā kǔ ga tǔ Ásia tá ke ag kar vǔ Jesus vǔ mĕg mǔgtǔ, Israel ag kar, fóg tǔ Grego he mǔ ag kar ke gé. <sup>11</sup> Kǔ Topě tóg Paulo mǔ vĕnh jykre nǔm mǔ gé, kǔ tóg ĕg tǔ nĕn han vānh tǔ hĕn ri ke hyn han mǔ. <sup>12</sup> Kejĕn ag tóg Paulo kur tǔ ũn kagyga ag mĕgmĕg mǔ, ag tǔ há' he jé. Paulo tǔ kur mĕ kar kǔ ag tóg tǔ ũn kagyga ag mĕgmĕg mǔ. Kǔ ag tóg hághá' he mǔ. Vĕnh jagrĕ kórĕg ag vǔ gen kǔ pa mǔ gé, ũn kaga ag tǔ ti kur mĕ kǔ.

### *Kujá ag*

<sup>13</sup> Kǔ Israel ag kujá ag vǔ tá nǔtǔ gé. Kujá ĕn ag tóg ĕmā kar kri rǔm ke tǔ. Kejĕn ag tóg ājag tǔ vĕnh jagrĕ kórĕg ven kǔ ag tóg Jesus jyjy tó tǔ. Ōn kǔ ag tóg tó tǔ. Kǔ ag tóg ũ mǔ: “Jesus jykre tǔ sóg ā kutĕm ke mǔ, Paulo tǔ ũn kāmén tǔ ĕn jykre tǔ,” he mǔ, ũn jagrĕ kórĕg mǔ. Hā ra ag tǔ ón kǔ Jesus jiji tó vĕ. Ti mré ke pijé'. <sup>14</sup> ũ tǔ ge tó mǔ ag vǔ tǔ Israel ag nǔtǔ. Topě tǔ ki rǔr tǔ to pǔi mág krĕ ag vĕ, kǔ ti jiji hā vǔ: Ceva, he mǔ, ag panh jyjy ti. ũ tǔ 7 ke ag vĕ, ti krĕ ĕn ag.

<sup>15</sup> Ag tǔ ũn jagrĕ kórĕg mǔ Jesus jiji tó kǔ vĕnh jagrĕ kórĕg ĕn tóg ag mǔ: “Jesus ki kanhró sóg nǔ, Paulo mĕ inh huri ke gé, hā ra ājag tóg tǔ ũ nǔtǔ?” he mǔ ag mǔ, kujá ag mǔ. <sup>16</sup> Kǔ ũn jagrĕ kórĕg ĕn tóg ag to hǔm he mǔ. Ag kygrĕg tóg mǔ, hā ra ag tóg ti tǔ hĕ ri ke tǔ nǔ. Kǔ ag tóg kator kǔ rinfig mǔ sir, kygvĕnh kǔ. <sup>17</sup> Kǔ Ēfeso tá ke ag kar tóg mĕg mǔ, Israel kar, fóg tǔ Grego ag kar ke gé. Kǔ ag tóg mǔmĕgmĕg mǔ sir. Kǔ Jesus Cristo jiji tóg ag mǔ tar nǔ, ag mǔ tóg nĕn kar kǔfór nǔ, Jesus Cristo jyjy ti.

<sup>18</sup> Kǔ Jesus ki ge kǔ nǔtǔ ag tóg ājag jykre kórĕg tugtó mǔ sir, jagnĕ mǔ. <sup>19</sup> ũ ag tóg curandeiro tǔ han ja nǔgtǔ, kujá tǔ ke gé. Kǔ ag tóg ājag vĕnh rán gé kāmǔ mǔ, curandeiro tǔ vĕnh rán ĕn ti. Kǔ ag tóg kuprǔn kân mǔ sir, vĕnh kar rǔnve. Ag tǔ ti kaja nǔkrĕn kǔ tóg kaja e ja nǔ, jānkamy tǔ 50 mǔl hǔn. <sup>20</sup> Hā kǔ Topě vǔ tóg sir vĕnh kar kri rǔm ke mǔ. Kǔ ũ tǔ hĕn ri ke ag tóg kri fig mǔ sir.

### *Ēfeso tá vĕnh génh*

<sup>21</sup> Kar kǔ Paulo tóg to jykren mǔ. Ga tǔ Macedônia mǔ tóg kutĕ sór mǔ, ga tǔ Grécia mǔ, Jerusalém ra tǔg jé. “Isǔ Jerusalém ra tǔg

kar kŷ sóg cidade tŷ Roma ra tŷg sór mŷ gé,” he tóg, Paulo ti. <sup>22</sup> Kŷ tóg ga tŷ Macedônia ra ũn régre ag jēgnēg mŷ, ti mré rānhrāj mŷ ag, hā vŷ: Timóteo mré Erasto, he mŷ. Ti hā tóg hā ra ga tŷ Ásia tá nŷ nŷ ver, Paulo ti.

<sup>23</sup> Kejēn vēnh génh tóg kutē mŷ, Jesus japry tugrŷn, ti jamŷn tugnŷn. <sup>24</sup> Ũ tóg Éfeso tá nŷ nŷ, ũ tŷ prata tŷ ĩn sŷ kǎggrá han mŷ ti, ũ tŷ topē tŷ Diana he mŷ fi jo ĩn sŷ ĩn kǎggrá han mŷ ti, retrato ĩn. Ũ tŷ han mŷ jiji hā vŷ: Demétrio, he mŷ. Ti camarada tŷ hēn ri ke ag tóg vēnh rānhrāj ĩn ki nén há vég tŷ. Ag ganho vē.

<sup>25</sup> Kŷ tóg ā camarada ag jé prēr kǎn mŷ, Demétrio ti. Ũ tŷ ā ri kén rānhrāj mŷ ag jé prēr tóg mŷ gé. Ag vēnh mǎn kŷ tóg ag mŷ: “ha vé,” he mŷ. “Vēnh rānhrāj tag ki ěg tóg nén ũ há vég mŷgtŷ, ěg ganho ti. Tag ki ěg há nŷtŷ,” he tóg. <sup>26</sup> “Hā ra Paulo tag tóg cidade tag ki tóg ũ tŷ hēn ri ke krŷn mŷ sir, ga tŷ Ásia mŷ ke gé. Ag mŷ tóg: “vēnh nŷgé tŷ han ja pi(jé) tŷ Topē nŷ,” he tŷ. Kŷ ag tóg ti vŷ kri fig mŷ sir. Tag vég ěg mŷ (mŷr),” he tóg. <sup>27</sup> “Kŷ ěg tŷ nén tag tóg tŷ he sór mŷ sir ti tugrŷn, ěg ganho ti. Hā ra Diana fi jo ĩn tóg tŷ nén ũ tŷ nŷ ke gé, ti sŷnvŷ nŷ ra. Kŷ fi tóg tŷ nén ũ tŷ nŷ gé sir, fi tŷ tŷ ũn mág nŷ ra. Ásia kar mŷ ag tóg fi to jānjān tŷ, ga kar mŷ ke gé. Hā ra tóg fi tŷ tŷg' henh ha, Paulo ti, ti tŷ: “vēnh kǎggrá pi(jé) tŷ Topē nŷ, hen kŷ,” he tóg, Demétrio ti, ũ tŷ fi jo ĩn sŷ han mŷ ĩn ti.

<sup>28</sup> Ag tŷ tag mē kŷ ag fe tóg gŷm ke mŷ sir. Kŷ ag tóg jamā hár(a) prēr kŷ: “!..topē tŷ Diana fi vŷ kǎfór ne..! !..Tŷ fi Éfeso ag tŷ ne..!” he mŷ sir, prēr kŷ. <sup>29</sup> Kŷ cidade ĩn ki ag vēnh génh vē sir, kŷ vēnh kar tóg ĩn mág ĩn ra pétē mŷ, ĩn kri ĩn tŷ ĩn ra. Gaio he mŷ ti pére ag tóg mŷ mŷ, ti kǎgmŷ kŷ, Aristarco ke gé. Macedônia tá ke ag vē. ĩn ag tóg Paulo mré kǎmŷ ja nŷgtŷ. ĩn ag kugmŷg ag tóg mŷ, ag tŷ ĩn mág ĩn ra ag tatŷ mŷ jé.

<sup>30</sup> Kŷ Paulo tóg ra tŷg sór mŷ, ag mré vŷ jé, hā ra ũ tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtŷ ag tóg ti mŷ: “tŷ tŷg ra,” he mŷ. <sup>31</sup> Kŷ ga tŷ Ásia tá pǎ'i ag tóg ti mŷ vēnh vŷ jēnēg mŷ gé, ti tŷ ĩn mág ĩn ra tŷ tŷ nŷ jé. Ti to ag tóg há nŷtŷ, pǎ'i ag.

<sup>32</sup> ĩn mág tá ag tóg vēnh mǎn kŷ nŷtŷ nŷ, ũ tŷ hēn ri ke ag. Kŷ ũ ag tóg nén ũ tó tŷ, prēr kŷ, jó ũ ag tóg nén ũ tó tŷ, prēr kŷ. Kŷ vēnh kar tóg vŷ vŷ he kǎn mŷ sir. Vēnh mǎn kŷ ag nŷtŷ, hā ra ag tóg: “ěg tŷ hē ri ke jé vēnh mǎn nē hŷn'?” he mŷ. <sup>33</sup> Kŷ Israel ag tóg vēnh kar mŷ ũ ven mŷ gé, Alexandre he mŷ ĩn. Kŷ Alexandre tóg ā nŷgé tŷ ge mŷ, ag tŷ katy' he jé. Kŷ tóg ag mŷ kǎmén sór mŷ. <sup>34</sup> Kŷ ag tóg vég mŷ sir, ti tŷ tŷ Israel nŷ ti, Alexandre ti. Hā ra ag tóg tŷ fóg nŷtŷ, tá vēnh mǎn kŷ nŷtŷ ag. Kŷ ag tóg Israel ag to jŷgŷ nŷtŷ nŷ. Ag tŷ ti tŷ tŷ Israel nŷ ĩn ven kŷ vēnh kar tóg prēr pir han mŷ, hā vŷ: “!..Éfeso tá ke fi tŷ vēnh kar kǎfór ne..! !..Diana he mŷ fi vŷ vēnh kar kǎfór ne..!” he mŷ, prēr kŷ. Hora régre han ag tóg mŷ sir, ge nŷtŷ ki.

<sup>35</sup> Governo mŷ rán tŷ ĩn tóg hā ra ag fe tŷ há' he mŷ. Kar kŷ tóg ag mŷ: “Éfeso tá ke',” he mŷ. “Vēnh kar vŷ Diana fi ki kanhró nŷtŷ,” he tóg. “Éfeso tá ěg tóg fi ki rŷr mŷ. Fi kǎggrá nēji tóg kanhkǎ tá kǎkutē ja nŷ. Vēnh kar tóg tag ki kanhró nŷtŷ,” he tóg. <sup>36</sup> “Ũ tóg tag kato vŷ tŷ nŷgtŷ (mŷr),” he tóg. “Hā kŷ jatu ké. Krŷ rŷg tŷg ra,” he tóg. <sup>37</sup> “Tag ag tatŷ ājag tóg kǎmŷ ja nŷgtŷ, hā ra ag tóg topē fi jo ĩn tá nén ũ péju ja tŷ nŷgtŷ. ěg topē fi to ag tóg vŷ kónān tŷ nŷgtŷ (mŷr),” he tóg. <sup>38</sup> “Demétrio mŷ ag kato vŷ sór ke mŷ?” he tóg. “Vēnh kǎggrá han mŷ ag mŷ ti mré ag vŷ kafān sór mŷ?” he tóg. “Kŷ kófa ag mŷ tómnŷ ge, vēnh jyvēn ke kurā ĩn kǎ. Ag kato vŷmnŷ ge,” he tóg. <sup>39</sup> “Ājag tŷ hā ra nén ũ tó sór kŷ ājag tóg ěg tŷ ki kanhró nŷtŷ. Kurā nŷm jé ěg tóg ke mŷ, kŷ ěg vēnh mǎn kŷ venh mŷ ha,” he tóg. <sup>40</sup> “Hā ra ěg tŷ ón kŷ vēnh génh kŷ ũ ag hŷn ěg to: pǎ'i mág tŷ imperador kato ag tŷ sór mŷ, he mŷ. Nén ũ tŷ to ājag tóg vēnh mǎn mŷ (mŷr),” he tóg. “Ũ tŷ ěg mŷ: ne nē? he mŷ ra ěg tŷ ne tónh ke tóg tŷ tŷ,” he tóg, governo mŷ rán tŷ ti. <sup>41</sup> Kar kŷ tóg ag mŷ: “ha mŷ jēg,” he mŷ. Kŷ ag tóg mŷ mŷ sir.

## 20

### *Paulo tŷ ga tŷ Macedônia mŷ tŷg*

<sup>1</sup> Vēnh kar tŷ jatu ke mǎn kŷ Paulo tóg Jesus ki ge kŷ nŷtŷ ag jé prēr mŷ. Ag jyvēn tóg mŷ, kŷ tóg ag mŷ: “sŷ tŷ ma,” he mŷ.

Kỹ tóg ga tỹ Macedônia ra tĩ mũ. <sup>2</sup> Kỹ tóg ga ên mĩ tĩ mũ, kỹ tóg fĩn kutẽ mũ. Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag jyvẽn mág tóg mũ. Kỹ tóg tũg mãn kỹ ga tỹ Grécia tá jun mũ. <sup>3</sup> Tá tóg kysã tãgtũ tũg mũ. Kỹ tóg ga tỹ Sírĩa ra vỹn ke sór mũ, canoa mág kãmĩ. Hã ra Israel ag tóg tá ti vóg kónãn sór mũ. Kỹ tóg to jykrén kỹ ga tỹ Macedônia mĩ kutẽ mũ, ga tỹ Sírĩa ra vỹn ken jé. <sup>4</sup> Ti mré ag tóg mũ mũ, hã vỹ: Sópato, he mũ, Pirro kósĩn tag ti, Beréia tá ke tag ti. Kỹ Tessalônica tá Artistarco tóg ti mré tĩ mũ, Segundo ke gé. Derbe tá Gaio tóg ti mré tĩ mũ, Timóteo ke gé. Ásia tá Tíquico tóg ti mré tĩ mũ, Trófimo ke gé. <sup>5</sup> Ên ag kar vỹ êg jo mũ mũ, cidade tỹ Trôade ra. Tá ag tóg êg jãvãnh mũ sir.

<sup>6</sup> Kỹ êg tóg cidade tỹ Filipos tá pa mũ, festa tỹ pão jêgja tũ ke kurã kar kỹ. Kỹ êg tóg kurã tỹ 5 (ke) tũg kỹ Trôade tá junjun mũ ag tá, êg jo mũ ag tá. Tá êg tóg kurã tỹ 7 (ke) tũg mũ sir.

#### *Cidade tỹ Trôade tá*

<sup>7</sup> Semana tỹ kurã ve ki êg tóg vẽn mãn mũ sir, Domingo kã, Jesus jamĩ kó jé. Kỹ Paulo tóg tỹ vaj kỹ tũg sór mũ, hã kỹ tóg ag mré vēmén mág mũ. Kỹ êg tóg meia noite pêtēm mũ, vēmén nỹtĩn ki. <sup>8</sup> Ìn to jãpry jafã tá êg nỹtĩ, kỹ néj gru tỹ hên ri ke tá grug kỹ nỹtĩ nĩ.

<sup>9</sup> Kỹ kyrũ tóg tá nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Êutico, he mũ. Jãnkã ror kã tóg nĩ nĩ, janela kã. Hã ra tóg nũr mũ sir. Nũr sér han tóg mũ sir. Jó Paulo tóg vēmén jê nĩ. Kỹ tóg ã nũr kỹ jãnkã ror ki kutẽ mũ. Janela tãgtũ tá nĩ kỹ tóg êprã kutẽ mũ. Kỹ tóg ter ja nĩ sir, ag tỹ re kỹ, ti ve jé.

<sup>10</sup> Kỹ Paulo tóg tére mũ gé sir. Ti kri tóg pãnh ke mũ. Kỹ tóg ti kãgũg mũ, ã nĩgnó tỹ. Kỹ tóg ag mỹ: “fe kaj tũg ra,” he mũ. “Ti kuprĩg vỹ ti kãkã nĩ nĩ,” he tóg. <sup>11</sup> Kỹ tóg tãpry mũ, Paulo ti. Jesus jamĩ kãnhkrég tóg mũ sir, kỹ tóg ko mũ gé. Ag mỹ tóg vēmén mág han mãn mũ gé, kỹ tóg tỹ vaj mũ. Vaj kỹ tóg tĩ mũ, cidade ên ki kutẽ kỹ, Paulo ti.

<sup>12</sup> Hã ra ag tóg kyrũ ên pére kãmũ mũ. Rĩr tóg nĩ nĩ, kỹ ag krĩ tóg há' he mũ sir.

#### *Cidade tỹ Mileto ra*

<sup>13</sup> Kỹ êg tóg ti jo canoa mág kãra ge mũ, Paulo jo. Kỹ êg tóg cidade tỹ Assôs ra mũ

mũ. Tá Paulo tóg êg mré canoa kãra rã sór mũ gé, ti tỹ êg mré tũg jé. “Iso ra mũ jêg, inh hã vỹ inh pẽn kã ra tĩ mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Paulo ti. <sup>14</sup> Êg tỹ cidade tỹ Assôs tá pa kỹ tóg êg mré tĩ mũ gé, Paulo ti, canoa mág kãmĩ. Kỹ êg tóg cidade tỹ Mitilene tá junjun mũ. <sup>15</sup> Tá pa kỹ êg tóg tỹ vaj kỹ goj vãso tỹ Quios kakãm krỹg mũ. Tỹ vaj kỹ êg tóg goj vãso tỹ Samos to hã nũgnũr mũ, kỹ êg tóg tỹ vaj kỹ cidade tỹ Mileto tá junjun mũ sir. <sup>16</sup> Paulo tóg: “Éfeso ra êg mũnh ke tũ nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Êg tỹ Jerusalém kukãm mũnh ke vẽ, hã kỹ êg tóg Ásia ki nỹtĩnh ke tũ nĩ. Festa tỹ Pentecoste ki tóg sỹ Jerusalém tá nĩnh há tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Paulo ti.

#### *Paulo tỹ Jesus mré ke ag mré vĩ*

<sup>17</sup> Mileto tá nĩ kỹ tóg Éfeso ra vẽn vĩ jênêg mũ, Paulo ti, kófa ag mỹ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ to pã'i ag mỹ, ag kãmũ jé. <sup>18</sup> Ag tỹ tá junjun kỹ tóg ag mỹ: “inh ve ja ãjag tóg (mỹr),” he mũ. “Ình kãtĩg ven kã ãjag tóg inh vé, isỹ ga tỹ Ásia tá jun vén kã,” he tóg. <sup>19</sup> “Êg Senhor tỹ Jesus tỹ inh mỹ nén nĩm ja han isóg tĩ. Vẽn kãfór han tũ sóg tĩ. Kejên sóg fỹ tĩ gé, sỹ vẽn jykre pãno ven kỹ. Israel ag tóg iso jũgũ tĩ gé, kỹ sóg vêsỹrénh tĩ gé,” he tóg.

<sup>20</sup> “Nén há kar tó sóg tĩ ãjag mỹ. Ình pi(jé) ãjag mỹ tó tũ nĩgtĩ', sỹ nén ki kanhrãn mũ ti'. Êg vẽn mãn ki sóg tó ja nĩgtĩ, ãjag ìn krêm ke gé,” he tóg. <sup>21</sup> “Israel ag mỹ sóg tó ja nĩgtĩ, inh mré ke ag mỹ, fóg tỹ Grego ag mỹ ke gé, ag tỹ ãjag jykre tovãnh jé, Topê jykre han jé, Jesus Cristo ki rã jé, êg Senhor ki. Tag tó ja sóg nĩgtĩ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>22</sup> “Ha vé, Jerusalém ra sóg tĩ mũ, Topê kuprĩg tỹ inh mỹ: ha tũg, hen kỹ. Isỹ tá nén venh ke ki kãgtĩg sóg nĩ ver,” he tóg. <sup>23</sup> “Hã ra Topê kuprĩg tóg inh mỹ tag tó tĩ, ha mē: “ã se jé ag tóg ke mũ, ã vóg kónãn jé ag tóg ke mũ,” he tóg tĩ. Isỹ êmã ù ki rã tóg inh mỹ inh vêsỹrénh ke tó tĩ, Topê kuprĩg ti,” he tóg. <sup>24</sup> “Hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. Ag tỹ isén ke mũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ gé. Sỹ inh rãnrãj kãn há tóg tĩ, Jesus Cristo tỹ inh mỹ vẽn rãnrãj nĩm ja ên ti, hã vỹ: sỹ vẽn kar mỹ Jesus to vĩ sér ên tó jé, he mũ, sỹ Topê tỹ êg jagêgtãn mũ ti tó jé, he mũ,” he tóg.

25 “Ha vé, inh ve mǎn ke tũ ājag tóg nĩ ha, ki kanhró sóg nĩ. Ũ tỹ hēn ri ke ag mỹ sóg Topē tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ tó ja nĩgtĩ, isỹ ag venh tũg kỹ. Hǎ ra ag kar ěn tóg inh ve mǎn ke tũ nĩ ha,” he tóg. 26 “Hǎ kỹ sóg ājag mỹ tó mũ. Ũ tỹ Jesus ki rǎ tũ nĩn kỹ tóg iso: inh mỹ tóg tó ja tũ nĩ, henh ke tũ nĩ,” he tóg. 27 “Ājag mỹ sóg tó kǎn, Topē jykre kar tó sóg ājag mỹ. Inh pi(jé) ājag mỹ nēn ũ tó tũg ja nĩ,” he tóg. 28 “Vēnh ki rĩrmnĩ, vēso jykrén kỹ. Kỹ Jesus ki ge mũ kar ag ki rĩrmnĩ gé. Topē kuprĩg vỹ ājag tỹ ag to pǎ'i hyn han, kỹ ag ki rĩr há han nĩ. Ā kyvénh tỹ tóg ag kygjām mũ mỹr, Jesus ti. Ti mỹ ag tóg tỹ ti mēg ri ke nỹtĩ, kỹ ājag tỹ ti mēg ěn jēn ke,” he tóg. 29 “Isĩg kỹ ũ ag tóg ājag to junjun ke mũ, kỹ ag tóg mĩg ri ke nỹtĩ, ti mēg mǎn sór kỹ, hǎ vỹ: Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kókén sór mũ, he mũ,” he tóg. 30 “Ājag kǎmĩ ũ tóg vēnh ó tónh ke mũ gé, Jesus mré mũ ag tỹ ag mré mũ kónǎn han jé,” he tóg. 31 “Kỹ vēnh ki rĩr. Iso jykrén. Prỹg tǎgtũ ki sóg ājag jyvēn, kurǎ ki, kuty ki ke gé. Ājag kar jyvēn sóg (mỹr). Ājag jyvēn kỹ sóg fỹ tĩ gé kejēn,” he tóg. 32 “Hǎ ra sóg Topē mỹ: ag ki rĩr, he mũ, ājag to. Topē vỹ ā vỹ tỹ ājag ki rĩr ke mũ gé, ti tỹ ājag jagǎgtǎn kỹ. Ti hǎ vỹ ti ki rǎ to ājag tar han ke mũ, Topē ti. Ājag mỹ tóg ěmǎ há tǎvĩ nĩm ke mũ gé, kar kỹ, ti tũ kar ag mré hǎ,” he tóg, Paulo ti.

33 “Inh pi(jé) ājag mỹ: inh mỹ jǎnkamy nĩm, inh mỹ kur nĩm, he mũ,” he tóg. 34 “Isỹ nēn ũ génh jé sóg rǎnhrǎj ja nĩgtĩ (mỹr), inh nĩgé tỹ. Kỹ inh rǎnhrǎj ki inh companheiro ag vỹ ājag tũ ti vigve ja nĩgtĩ gé inh kóm,” he tóg. 35 “Hǎ ki sóg ājag mỹ Jesus jykre ti ven mũ. ěg rǎnhrǎj ki ěg tũ ven kỹ ěg tóg ũn krónhkrój ag mỹ nēn ũ vin ke mũ gé, ěg tỹ ti jykre han kỹ. ěg Senhor tỹ Jesus vỹ mĩ sóg ěkrég tĩ. Ti hǎ tóg ěg mỹ tag tó ja nĩgtĩ, kỹ tóg: “ũ tỹ ěg mỹ nēn ũ nĩm kỹ tóg pǎgsĩ nỹ,” he ja nĩgtĩ. “Hǎ sĩ tóg nỹ. ěg tỹ ũ mỹ ěg tũ nĩm hǎ kỹ tóg há nỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Jesus ti,” he tóg, Paulo ti. Paulo tỹ ag mỹ ken hǎ vē.

36 Ti tỹ tó kǎn kỹ tóg ā jakrĩ tỹ jē mũ, kỹ tóg Topē mré vỹ mũ, vēnh kar to. 37 Kỹ ag tóg kygfỹ' he mũ. Paulo nunh jǎgmỹ ag tóg ājag nĩgnó fón mũ, ti ki ag tóg nhun ke mũ. 38 Ag mỹ tóg e tĩ, ti tỹ ag mỹ: “inh ve mǎn ke

tũ ājag nĩ ha,” hen kỹ. Kỹ ag tóg canoa mág ra ti mré mũ mũ sir.

## 21

### *Jerusalém ra*

1 Vǎhǎ ěg tóg ag mỹ: “ěg mũ sór vē,” he mũ. ěg tỹ ag ré kỹ mũ kỹ tóg ag mỹ jagy tĩ. Ge ra ěg tóg tá pa mũ. Kỹ ěg tóg canoa mág kǎmĩ mũ mũ, goj vǎso tỹ Cós kukām, vēsỹméri. Tỹ vaj kỹ ěg tóg goj vǎso tỹ Rodes tá junjun mũ. Kar ěg tóg cidade tỹ Pátara tá junjun mũ sir. 2 Tá ěg tóg canoa mág ũ vég mũ gé, ũ tỹ ga tỹ Fenícia ra tĩ mũ ěn. Kỹ ěg tóg kǎra ge kỹ kǎmĩ mũ mũ sir. 3 Goj vǎso tỹ Chipre vég ěg tóg mũ, ěg jakǎnh tá. Kỹ ěg tóg ga tỹ Síria kukām mũ mũ. Cidade tỹ Tiro tá ěg tóg krỹg mũ. Ag tỹ canoa tỹ nēn rĩnh tĩ ěn tỹ tá vin han ke vē, cidade tỹ Tiro tá. 4 Tá ěg tóg Jesus mré mũ ag vég mũ. Hǎ kỹ ěg tóg kurǎ tỹ 7 (ke) ki tá nỹtĩ nĩ. Topē kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ ag tóg Paulo mỹ ke mũ, ti tỹ Jerusalém ra tũg tũ nĩ jé, he ag tóg. 5 Ge ra ěg tóg kurǎ tỹ 7 (ke) tũg kỹ mũ mǎn mũ. Hǎ ra ag tóg ěg mré mũ sĩ han mũ, ājag prũ fag mré hǎ ke gé. Cidade tá ag tóg pa mũ ěg mré, kỹ ěg tóg goj fyr tá ěg jakrĩ tỹ nỹtĩn kỹ Topē mré vỹ mũ. 6 Kỹ ěg tóg: “ěg mũnh ken vē ha,” he mũ. Kỹ ěg tóg canoa kǎra ge mũ. Jó ag tóg ājag jamǎ ra vỹnvỹn ke mũ gé.

7 Kỹ ěg tóg cidade tỹ Tiro tá pa kỹ mũ mǎn kỹ cidade tỹ Ptolemaida tá junjun mũ. Jesus mré ke ag vég ěg tóg mũ sir tá. Ag mré ěg tóg kurǎ pir han mũ.

8 Tỹ vaj kỹ ěg tóg tá pa kỹ cidade tỹ Cesaréia ra mũ mũ, ěg pēn kǎ. Tá ěg tóg Jesus vỹ tó tĩ ũ ĩn krēm nỹtĩ mũ, ti jiji hǎ vỹ: Filipe, he mũ. Ũ tỹ 7 (ke) ěn ag kǎ ũ vē, ũ tỹ vējēn vēnh kǎpópām mũ ěn ag kǎ ũ vē. 9 Ti kósin fag vỹ tỹ 4 (ke) nỹtĩ, ũn mén ja tũ fag. ěn fag vỹ Topē vỹ tó mũgtĩ.

10 Si há tũ tá Judéia tá ke ũ tóg kǎtĩ mũ, ũ tỹ Topē vỹ tó tĩ ti, ti jyjy hǎ vỹ: Ágabo, he mũ.

11 ěn tóg ěg tá jun kỹ Paulo vēsógfĩn ja tỹ ā nĩgé sigség mũ, ā pēn ke gé. Kỹ tóg: “Topē kuprĩg tỹ tón hǎ vē, ha mē: ũ tỹ vēsógfĩn ja tag tỹ tũ nĩ ěn vỹ se kỹ jēnh mũ,” he mũ. “Israel ag vỹ ti senh mũ, kỹ ag tóg fóg ag mỹ ti fēg mũ, he tóg, Topē kuprĩg ti,” he tóg, Ágabo ti.

12 Ēg tỹ tag mẽ kỹ ěg tóg Paulo mỹ: “Jerusalém ra tí tũg nĩ,” he mũ. Kỹ tá ke ag tóg ge mũ sir ěg mré. 13 Hã ra Paulo tóg: “ãjag hã ne tóg kygfỹ' he mũ',” he mũ. “Inh fe kaj han ãjag tóg mũ,” he tóg. “Ag tỹ ise sór nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nỹ. Ag tỹ isén sór nỹtĩn kỹ tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nỹ gé, ag tỹ Jerusalém tá inh vóg kónãn sór kỹ, ěg Senhor tỹ Jesus tugnĩn,” he tóg, Paulo ti.

14 Ēg vĩ mẽ jãvãnh tóg nĩ. Kỹ ěg tóg vĩ mãn tũ nĩ sir. “Jesus tỹ nén han mũ vỹ tóg há nĩ,” he ěg tóg mũ sir. 15 Kar kỹ ěg tóg nén kar kãn mũ. Kỹ ěg tóg Jerusalém ra mũ mũ. 16 Cesaréia tá ke ù ag tóg ěg mré mũ mũ gé, Jesus mré ke ù ag. Ēg mỹ ag tóg ù ven mũ, ěg tỹ ti ãn krēm nỹtĩ jé. Ti jiji hã vỹ: Menasom, he mũ. Goj vãso tỹ Chipre tá ke vẽ. Vãš tóg Jesus ki rã ja nĩgtĩ. Ēg tỹ ti ãn krēm nũgnũr ke vẽ.

### *Paulo tỹ Tiago mré vēmén*

17 Ēg tỹ Jerusalém tá junjun kỹ Jesus mré ke ag fe tóg mrin ke mũ sir.

18 Tỹ vaj kỹ Paulo tóg ěg mré Tiago venh tí mũ. Kỹ kófa ag kar tóg tá vėnh mãn mũ gé. 19 Ag mỹ tóg: “ãjag mỹ há?” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ Topẽ tỹ nén han kar tugtó mũ. Tugtó kãn tóg mũ, Topẽ tỹ fóg kar krĩn mũ ti, ti tỹ ag mỹ Topẽ vĩ tón kỹ. 20 Ag tỹ mẽ kỹ ag tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ. Kỹ ag tóg Paulo mỹ: “régre!,” he mũ. “Israel tỹ hèn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ, ù tỹ mìl tỹ hèn ri ke ag. Ēn kar tóg Moisés tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm ja han (ka)mẽ nĩgtĩ,” he ag tóg. 21 “Hã ra ù ag tóg ag mỹ ã to ón ja nĩgtĩ. Ā to ag tóg: “Israel kar krĩn kónãn tóg tĩ,” he tĩ. “Israel tỹ fóg mĩ mũ kar krĩn kónãn tóg tĩ, ag tỹ Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja tovãnh jé,” he ag tóg tĩ ã to, ón kỹ. Ājag krẽ gré junun fár kym tũg nĩ, he ã něji tĩ. Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja hãn mãn tũg nĩ, he ã něji tĩ,” he ag tóg, Paulo mỹ. 22 “Kỹ ěg ne han mũ ha?” he ag tóg. “Ū tỹ hèn ri ke ag vỹ vėnh mãn ke mũ, ag tỹ ã kãtĩg mẽn kỹ,” he ag tóg, Paulo mỹ. 23 “Tag hã han jé ã tóg ke mũ, ha mẽ. Ū tỹ 4 (ke) ag vỹ ki nỹtĩ ěg mré, Topẽ mỹ promessa han mũ ag,” he ag tóg. 24 “Ag mỹ: “inh mré nỹtĩmĩ,” hemnĩ. Ag mré vėnh jãnhkri han nĩ, ěg jykre ki. Ag tỹ vėjãrég mũ kỹ ag jo kajãm nĩ. Hã kỹ vėnh

kar tóg ã jykre ki kanhró nỹtĩ sir. Ū ěn ag tỹ ã to ón mũ ve jé ag tóg ke mũ, ã tỹ Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja ěn han kỹ,” he ag tóg mũ, Tiago ag, Paulo mỹ.

25 “Jó ěg tóg fóg ag tỹ Jesus ki ge mũ ag mỹ vėnh rá jėnė ja nĩgtĩ, kanhgág ag mỹ ke gé. Ū tỹ Israel jykre han tũ kar to ěg tóg jykren, kỹ ěg tóg ag mỹ vėnh rá ěn jėnė ja nĩ. Ag mỹ ěg tóg: Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja ěn han ke tũ ãjag nĩ, he ja nĩgtĩ. Ājag tỹ nén han ken hã vẽ, ha mẽ: vėnh kãggrá to festa ko tũg nĩ, retrato to festa ěn. Nén ù kyvėnh ko tũg nĩ gé. Nén tỹ vėsóg ki ter ja ěn ko tũg nĩ gé. Ājag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ gé, he ja ěg tóg nĩgtĩ ag mỹ, ù tỹ Israel jykre han tũ ag mỹ,” he ag tóg, kófa ag, Paulo mỹ.

26 Kỹ Paulo tóg ù tỹ 4 (ke) ěn ag mỹ: “inh mré nỹtĩmĩ,” he mũ, ù tỹ promessa han mũ ag mỹ. Tỹ vaj kỹ tóg ag mré vėnh jãnhkri g mũ, Israel ag jykre ki. Kỹ tóg Topẽ jo ãn to tĩg kỹ ù tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ: “ag mré sóg vėnh jãnhkri g mũ,” he mũ sir. Ag mỹ tóg kurã nĩm, Paulo ti, ag tỹ kurã ěn kã Topẽ mỹ ti tũ pũn jé, ù tỹ 4 (ke) ag jo, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag. Kurã ěn to hã ag tóg vėnh jãnhkri g tĩ, kurã tỹ 7 (ke) ki, promessa han mũ ag.

### *Ag tỹ Paulo se*

27 Kỹ tóg kurã tỹ 7 (ke) ěn tũ ken kỹ Israel tỹ Ásia tá ke ag tóg Topẽ jo ãn tá ti vėg mũ sir, Paulo ti. Kỹ ag tóg vėnh génh mág han mũ. Ti kãmĩg ag tóg mũ, kỹ ag tóg prėnprėr mũ sir. 28 “!..Israel kar, kãmũ jėg ra..!” he ag tóg. “!..Ūn gré ěn ve ra..! !..Ū tỹ vėnh kar krĩn kónãn mũ ěn ve ra..! !..Ēg povo to tóg vĩ kónãn mo..! !..Moisés tỹ ěg mỹ nén nĩm ja to..! !..Topẽ jo ãn to tóg vĩ kónãn mo..! !..Kỹ tóg fóg ag mỹ: Topẽ jo ãn kãra ge jėg, he ja ne..! !..Hã kỹ tóg Topẽ jo ãn kavėnh mo..!” he ag tóg, prėnprėr kỹ, Paulo to. 29 Fóg tỹ Trófimo ěn ve ja ag tóg nĩgtĩ, Ēfeso tá ke ěn, Paulo mré tí mũ ěn. Jerusalém tá ag tóg ti ve ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ón kỹ: “Paulo hỹn ti pére vyr, Topẽ jo ãn kãra,” he mũ.

30 Kỹ cidade ěn tá ke kar ag vỹ vėnh génh mũ sir, jũgũ kỹ. Ag tỹ Paulo kãgmĩ kỹ ag tóg Topẽ jo ãn kãtã ti kutēm mũ. Kỹ ù tỹ ki rĩr tĩ ag tóg Topẽ jo ãn nĩgfėnh mũ sir. 31 Kỹ ag tóg ti rėg mũ, Paulo ti.

Hã ra soldado ag pã'i vỹ mẽg mũ, major ti, Jerusalém tá ke kar ag tỹ vênh génh kỹ. <sup>32</sup> Kỹ tóg soldado ag jé prër kỹ, ag pã'i jé prër kỹ tóg ag to pétê mũ. Ag tỹ soldado ag ve kỹ, ag tỹ major ve kỹ ag tóg sir krỹg he mũ, Paulo rên kỹ. <sup>33</sup> Hã ra major tóg tá jun mũ. “Ti kãgmĩ ra,” he tóg, soldado ag mỹ. “Ti se ra, ferro régre tỹ,” he tóg. “Ủ nẽ?” he tóg. “Ti tỹ ne han nẽ?” he tóg, vênh kar mỹ, major ti. <sup>34</sup> Hã ra ù ag tóg ti mỹ nén ù tó, kỹ ù ag tóg ti mỹ nén ù tó, kỹ tóg ki kanhrãn tũ nĩ sir. Kỹ tóg soldado ag mỹ: “Ēg ãn kãra ti rãg,” he mũ.

<sup>35</sup> Ag tỹ sãnsãn he jafã tá junjun kỹ ag tóg ti vãg mũ. Vênh kar tỹ ti to vênh génh kỹ ag tóg ti vãg mũ, ag tỹ ti kã kyn ke jé. <sup>36</sup> Vênh kar tóg ag nón mũ kỹ: “!..ti rẽ ra..!” he mũ, prënprër kỹ.

### *Paulo tỹ ag mỹ vênh kãmén mũ*

<sup>37</sup> Ag tỹ ãn kãra ti rãg sór kỹ Paulo tóg major mỹ: “sỹ ã mré vēmén há tóg tĩ,” he mũ. Grego vĩ ki tóg ti mỹ ke mũ. Fóg tỹ major vê, hã kỹ tóg Grego vĩ hã tó tĩ.

<sup>38</sup> Kỹ major tóg ti mỹ: “ã hã ne tóg Grego vĩ tó há nĩ,” he mũ. “Kỹ ã mỹ tỹ Egito tá ke ěn tũ nĩ, ù tỹ kurã ěn kã vênh génh han mũ ěn', ù tỹ mil tỹ 4 (ke) mré tĩ mũ ěn, governo kato tẽ mũ ěn ag mré, ěmã tũ mĩ tĩ mũ ěn?” he tóg, Paulo mỹ, major ti.

<sup>39</sup> Kỹ Paulo tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Tỹ sóg Israel nĩ,” he tóg. “Tỹ sóg cidade tỹ Tarso tá ke nĩ. Ga tỹ Cilícia tá cidade mág kãfór vê, inh mur ja ti. Isỹ povo tag mré vĩnh há tóg tũ,” he tóg, Paulo ti, major mỹ. <sup>40</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “ha vĩ ge,” he mũ.

Kỹ Paulo tóg sãnsãn he jafã kri jẽ kỹ ag mỹ ke mũ sir. Hebreu vĩ ki tóg ag mỹ ke mũ, kỹ tóg:

## 22

<sup>1</sup> “inh kanhkã,” he mũ. “Ijóg!,” he tóg. “Isỹ ãjag mỹ inh jykre kãmén ke vê, ki ěmẽ,” he tóg ag mỹ.

<sup>2</sup> Kỹ ag tóg ti tỹ Hebreu vĩ ki ag mỹ vĩ mẽg mũ sir, kỹ ag tóg katy' he mũ sir.

<sup>3</sup> Kỹ tóg ag mỹ: “tỹ sóg Israel nĩ,” he mũ. “Cidade tỹ Tarso tá inh mur, ga tỹ Cilícia tá. Cidade tag ki sóg hã ra mog mũ, kỹ Gamaliel tóg inh kanhrãn. Inh mỹ tóg ěg jóg'jóg ag jykre tó kãn, kỹ sóg to tar ja nĩ.

Topẽ jykre to sóg tar tãvĩ ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ùri han mũ ri kén,” he tóg. “Topẽ jykre hỹn, he sóg tĩ gé, ěg jykre ěn to, hã ra sóg kygnẽ. <sup>4</sup> Hã kỹ sóg Jesus mré mũ ag to jũ tãvĩ ja nĩgtĩ. Ag kãgtén sór ja inh nĩgtĩ, ùn tãtã fag ke gé. Ag sigse ja sóg nĩgtĩ, vese ja kãki sóg ag vãm ja nĩgtĩ gé. <sup>5</sup> Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vĩ ki kanhró nĩ, kófa ag kar ke gé. Ag hã tóg inh mỹ permissão han ja nĩgtĩ, sỹ cidade tỹ Damasco ra tĩg jé, tá ěg mré ke ag mỹ ven jé. Tá sóg Jesus mré ke ag sigse sór ja nĩ gé, Jerusalém ra ag tatĩ kãtĩg jé, tag ki ag vóg kónãn jé,” he tóg, Paulo ti.

### *Paulo tỹ ã tỹ Jesus ki rã kãmén (Hk 9.1-19; 26.12-18)*

<sup>6</sup> “Isỹ kỹ sóg Damasco tá jun mũ. Kỹ tóg vãhã vênh jẽngrẽ tar tãvĩ tóg vãhã inh ki kómkóm ke mũ. Kanhkã tá ke vê, vênh jẽngrẽ tag ti. Rã tỹ ěg nĩno kã sa ra tóg ke mũ. <sup>7</sup> Kỹ sóg kutẽ mũ. Kỹ sóg vênh vĩ mẽg mũ, kỹ tóg inh mỹ: “Saulo', Saulo', ã tỹ ne jé isũ ag vóg kónãn nẽ?” he mũ, vênh vĩ ti. <sup>8</sup> Kỹ sóg ěg Senhor mỹ: “ã tỹ ù nẽ?” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “tỹ sóg Jesus nĩ, Nazaré tá ke ěn,” he mũ, “ã tỹ ùn vóg kónãn sór tĩ ěn hã vĩ tỹ inh nĩ,” he tóg inh mỹ. <sup>9</sup> Inh mré mũ ag vĩ vênh jẽngrẽ ěn vigvæg mũ. Hã ra ag tóg ù tỹ inh mỹ vĩ mũ mẽg tũ nĩ.

<sup>10</sup> Kỹ sóg ěg Senhor ti mỹ: “kỹ sỹ hẽ ri kenh ke nẽ?” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “jẽg nẽ ra,” he mũ. “Damasco ki rã. Tá ù tóg ã mỹ tó kãn mũ, ã tỹ nén han ke ti,” he tóg inh mỹ, vênh vĩ ti. <sup>11</sup> Hã ra sóg nén ù vэг tũ nĩ, vênh jẽngrẽ ěn tar tãvĩ nĩn kỹ. Kỹ inh mré mũ ag tóg inh nĩgẽ kãgmĩ kỹ inh pére mũ mũ. Hã ki ěg tóg Damasco tá junjun mũ sir.

<sup>12</sup> Kỹ ù tỹ Ananias he mũ ěn tóg inh venh kãtĩ mũ. Moisés tỹ ěg mỹ vênh jykre nĩm ja ěn han kãn tóg nĩgtĩ, Ananias ti. Damasco tá ke kar vĩ ti to vĩ há han mũgtĩ, Israel ěn ag kar. <sup>13</sup> ěn tóg inh venh kãtĩ mũ, kỹ tóg iso jun kỹ inh mỹ: “régré!,” he mũ. “Saulo',” he tóg mũ. “Inh ki ěvãnh ra,” he tóg. Kỹ sóg vêsỹmér ti vэг mũ sir. <sup>14</sup> Kỹ tóg inh mỹ: “ěg jóg'jóg ag tỹ Topẽ vĩ ã kuprẽg, vãsỹ,” he mũ, “ã tỹ ti jykre ki kanhró nĩ jé, ã tỹ ùn kuryj nĩ ěn ve jé, Cristo ěn. Ti hã tóg ã mré vĩnh mũ,” he tóg inh mỹ, Ananias ti. <sup>15</sup> “Ã tỹ vênh kar mỹ ã tỹ nén vэг mũ tónh ke vê, ã tỹ nén mẽg



mũ ti,” he tóg inh mý. <sup>16</sup> “Ký ěmẽ ký nĩ tũg nĩ. Jěg nẽ ra, ã tỹ kype ký jě jé, Topě tỹ ã tỹ ti vĩ mranh tỹ tũ' he jé. Ti mré vĩ, ti jiji tó ký,” he tóg inh mý, Ananias ti,” he tóg, Paulo ti.

### *Paulo tỹ ã rãnrãj kãmén*

<sup>17</sup> “Isỹ Jerusalém ra vỹn ke ký sóg Topě jo ãn krēm ti mré vĩ mũ. Ký sóg nén nẽ vég mũ. <sup>18</sup> Ti hã vễ, ěg Senhor hã vễ. Ký tóg inh mý: “kur Jerusalém tá kutě,” he mũ. “Á vĩ mẽn̄h ke tũ ag nĩ, ã tỹ ag mý inh kãmén mũ ra,” he tóg inh mý.

<sup>19</sup> Ký sóg ěg Senhor ti mý: “hã ra ag tóg isỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. “Ag sigse han ja isóg tĩgtĩ. Vẽn̄h kanhrãn jafã krēm sóg ag mrãnmrãn ja tĩgtĩ gé, ù tỹ ã ki ge ký nỹtĩ ag,” he sóg ti mý. <sup>20</sup> “Ký sóg ag tỹ Estêvão tén ký, ag tỹ ù tỹ ã vĩ tó mũ ěn tén ký sóg tá jě ja nĩ gé, ký tóg inh mý há ja tĩ, ag tỹ ti tén ký. Ag kur ki sóg rĩr ja nĩgtĩ gé, ù tỹ Estêvão tén mũ ag kur ki,” he sóg, ěg Senhor mý.

<sup>21</sup> Hã ra tóg inh mý: “vó, ha tĩg,” he mũ. “Kór há ra sóg ã jěñnh mũ, kuvar há ra. Fóg kar to sóg ã jěñnh mũ, kanhgág kar to ke gé,” he tóg inh mý,” he tóg, Paulo ti.

<sup>22</sup> Hã ra vẽn̄h kar ěn ag tóg ěmẽ ký nỹtĩ nĩ. Ag tỹ ti vĩ tag mẽ ký ag tóg prẽnprěr mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg. “!..Ũ tỹ ge vỹ kórég ne..!” he ag tóg. “!..Ti rĩr nĩn ký tóg ěg mý tỹ ù nỹnh mo..!” he ag tóg. <sup>23</sup> Prẽnprěr ag tóg mũ. Ājag kur vãm ag tóg mũ, ga funfur han ag tóg mũ sir. Ag jũgũ vễ.

<sup>24</sup> Ký major vỹ: “ĩn kãra ti rãg,” he mũ. “Nén fár tỹ ti mrãnmrãn, cavalo tỹ mrãn ke jafã ri ke ěn tỹ. Hã tỹ ti ki jěmẽ. Ag tỹ hẽ ri ke jé ã to vĩ kónãn nẽ? hemnĩ ti mý,” he tóg, major ti, soldado ag mý. Major tóg Paulo tỹ ag mý nén tó ja ěn mẽ ja tũ nĩ, ti tỹ Hebreu ag vĩ ki kagtĩg nĩn ký. Hã ký tóg soldado ag mý: “ti ki jěmẽ,” he mũ sir.

<sup>25</sup> Ký ag tóg ti ség mũ, nén fár tỹ, ag tỹ ti mrãnmrãn jé. Hã ra Paulo tóg capitão mý, ù tỹ tá jě ěn mý tóg: “mý ã mý kuryj, ag tỹ inh mrãnmrãn ke ti?” he mũ. “Tỹ sóg Romano nĩ, hã ra ag tóg nén fár tỹ inh mrãnmrãn sór mũ, ù tỹ inh ki jěmẽg tũ ra, ag tỹ inh jyvẽn tũ ra,” he tóg, Paulo ti. <sup>26</sup> Ký tóg capitão mý e tĩ, ký tóg major mý tónh tĩ mũ. Ti mý tóg: “ã tỹ ne han ke nẽ ha?” he mũ. “Romano vễ mýr,” he tóg ti mý. <sup>27</sup> Ký major tóg ti to kãtĩ mũ, ký

tóg ti mý: “kỹ ã mý tỹ Romano nĩ?” he mũ. Ký Paulo tóg: “hỹ,” he mũ. <sup>28</sup> Ký major tóg ti mý: “isỹ tỹ Romano nĩ jé sóg jãnkamy tỹ hẽn̄ ri ke tỹ kajãm,” he mũ ti mý. Ký Paulo tóg ti mý: “inh mur kã sóg ge nĩ hã ra, inh panh ri kén,” he mũ. <sup>29</sup> Ký ag tóg ti tovãnh mũ sir, ù tỹ ti mrãnmrãn ke mũ ěn ag. Hã ra tóg major mý e tĩ, ti tỹ ti se ký. Ti tỹ ùn Romano senh ke tũ vễ vễ, hã ký tóg ti mý e tĩ.

### *Israel tỹ pã'i ag tỹ Paulo vĩ mẽg mũ*

<sup>30</sup> Tỹ vaj ký major tóg Israel ag ki jěmẽ mãn sór mũ, ag tỹ hẽ ri ke ký Paulo to jũ mũ ti. Ký tóg ti kavãn mũ. Ký tóg Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag jé prěr mũ, vẽn̄h jyvẽn tĩ kar ag ke gé. Ký tóg Paulo pére tĩ mũ, ag jo ti fěg jé.

## 23

<sup>1</sup> Ký Paulo tóg vẽn̄h jyvẽn ti ag vég mũ, ký tóg: “inh kanhkã',” he mũ. “Vẽn̄h jykre há kar han isóg nĩgtĩ (mýr), kurã kar ki, ùri ke gé, isỹ Topě mĩ ěkrén ký,” he tóg.

<sup>2</sup> Ký Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ke mũ, ù tỹ Ananias he mũ ěn vỹ: “ti jěnký ki tãnh,” he mũ, ti jy nỹtĩ ag mý.

<sup>3</sup> Ký Paulo tóg ti mý: “Topě vỹ ã tãnh ke mũ,” he mũ. “Jykre régre ã nĩ, ký ã tóg tỹ ãn to ró ri ke nĩ. ěg tỹ tinta kupri tỹ to tĩn ký ěg tóg ti kórég vég tũ nĩgtĩ, tinta krēm ti kórég ti,” he tóg. “Inh jyvẽn sór ã tóg mũ, Topě jykre ki, hã ra ã hã tóg Topě jykre mranh, ã tỹ ag mý: ti tãnh ra, hen ký,” he tóg, Paulo ti.

<sup>4</sup> Ký tá nỹtĩ ag tóg ti mý: “ã hã tóg Topě camarada mý vĩ kónãn, Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág mý,” he mũ, Paulo mý. <sup>5</sup> Ký Paulo tóg: “mẽ,” he mũ. “Ti tỹ tỹ pã'i mág nĩn ki sóg kagtĩg ja nĩ, ke tũ nĩ mũ ra sóg ti to vĩ kónãn ja tũ nĩ vễ,” he tóg. “Topě vĩ ki tag tóg rán ký nĩ nĩ, hã vỹ: ã povo tỹ pã'i mág to vĩ kónãn tũg nĩ, he mũ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>6</sup> Hã ra Paulo tóg ag vég mũ, vẽn̄h jyvẽn tĩ ag. ù ag tóg tỹ Saduceu nỹtĩ, ký ù ag tóg tỹ Fariseu nỹtĩ. Vyrmý ag jykre nỹtĩ. Ký Paulo tóg jamã hár(a) ke ký ag mý: “inh kanhkã',” he mũ. “Tỹ sóg Fariseu nĩ, ký inh panh tóg tỹ Fariseu nĩ gé,” he tóg. “Topě vỹ ùn ter mũ ag rĩnrĩn mãn ke mũ. Tag vỹ inh mý ki hã ke nĩ, hã ký ãjag tóg iso jũgũ mũ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>7</sup> Ti tỹ tag tó kar kỹ vènh jyvèn tĩ ag tóg vènh kápugpóv kỹ nýtĩ. Fariseu ag tóg Saduceu ag mré vĩ jũgũ han mũ, jagně vĩ kafān kỹ. <sup>8</sup> Saduceu ag mỹ tóg tũ tĩ, Topě tỹ ěg ter mũ rĩn mǎn mũ ti. Topě tỹ jěně jafā tóg ag mỹ tũ tĩ gé. Kỹ vènh kuprĩg tóg ag mỹ tũ tĩ gé. Hã ra Fariseu ag mỹ tóg nýtĩ, vènh kuprĩg, Topě tỹ jěně jafā, ti tỹ ěg rĩn mǎn mũ ke gé. Hã kỹ ag tóg jagně vĩ kafān mũ sir. <sup>9</sup> Kỹ ag tóg jagně to jũgũ kỹ prěnprěr mũ. Fariseu ag kāmĩ ù ag tóg jěg ně ně kỹ, Saduceu vĩ kafān kỹ ag tóg: “nén ù kórég han tũ ti nĩ, Paulo ti,” he mũ. “Hěn ri ke mũn ti hỹn nén ně ve ja nĩ, vènh kuprĩg hěn ri ke mũn, ke tũ nĩ kỹ Topě tỹ jěně jafā,” he ag tóg, Fariseu ag, Topě vĩ to professor ag. <sup>10</sup> Kỹ vènh génh tóg kutě mũ ve nĩ. Kỹ major tóg Paulo to jykrén mũ. “Ag hỹn gen kỹ ti janjān ke mũ, ti jónjān kỹ,” he tóg, vènh génh ven kỹ. Kỹ tóg soldado ag mỹ: “kur mũ jěg, ti kǎgmĩ jé, ěg ĩn kāra ti rǎg jé,” he mũ, major ti. Kỹ ag tóg ĩn kāra ti rǎg mũ.

<sup>11</sup> Tỹ kuty kỹ Jesus tóg Paulo mré vĩ mũ. “Kaměg tũg ra,” he tóg ti mỹ. “Jerusalém tá ã tóg inh vĩ tó há han. Ge jé ã tóg ke mũ, cidade tỹ Roma tá,” he tóg, Paulo mỹ, Jesus ti.

### *Ag tỹ Paulo tén sór*

<sup>12</sup> Tỹ vaj kỹ Israel ag tóg vènh mǎn mũ sir. Jagně mré ag tóg jykrén mũ. “Paulo tén jé ěg tóg ke mũ,” he ag tóg. “Jěn ke tũ ěg nĩ, kron ke tũ ěg nĩ gé, ěg tỹ Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topě jé ěg vóg kónān,” he ag tóg. <sup>13</sup> Ũ tỹ 40 (ke) kǎfór vè, jagně mré jykrén mũ ag. <sup>14</sup> ěn ag vỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág ag mré vĩnh kāmũ mũ, kófa ag mré hã. “Jagně mré ěg jykrén,” he ag tóg. “Nén ù kāměnh ke tũ ěg nĩ, ěg tỹ Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topě jé ěg vóg kónān,” he ag tóg. <sup>15</sup> “Kỹ major mré vĩnh mũmnĩ. Vènh jyvèn tĩ ag mré mũmnĩ, ãjag tỹ ti mré vĩ jé. Ti mỹ: ěg tỹ ti tỹ nén ù kórég han mũ to jykrén mǎn ke vè, hemnĩ, hã to ěg mỹ ti ven mǎn nĩ, hemnĩ ti mỹ. Ti tỹ: hej, hen kỹ ěg tóg ti tén ke mũ, kỹ tóg ãjag to jun ke tũ nĩ,” he ag tóg, pǎ'i ag mỹ.

<sup>16</sup> Hã ra Paulo ve fi kósin tóg ag tỹ han sór mũ ěn mēg mũ. Kỹ tóg soldado jo ĩn kāra rǎ kỹ Paulo mỹ tó mũ. <sup>17</sup> Kỹ Paulo tóg capitão ù jé prěr kỹ ti mỹ: “major mỹ kyrũ tag pére tũg, ti tỹ ti mỹ nén ù tó jé,” he mũ ti mỹ.

<sup>18</sup> Kỹ tóg ti pére tĩ mũ sir, major to. Kỹ tóg ti mỹ: “ũ se kỹ jě ěn tóg, Paulo ěn tóg inh jé prěr,” he mũ, “kỹ tóg inh mỹ: “kyrũ tag tỹ major mỹ ti pére tũg,” he mũ. Ti tỹ něji ã mré vĩ sór ně,” he tóg, capitão ti.

<sup>19</sup> Kỹ major tóg ti nĩgé kǎgmĩ kỹ ti pére tĩ mũ, vènh péju kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “ã hě ri ké?” he mũ.

<sup>20</sup> Kỹ tóg ti mỹ: “Israel ag tóg to jykrén, ag tỹ ã mỹ to vĩ jé, ã tỹ vaj kỹ Paulo jěně jé, vènh jyvèn tĩ ag to. Ón kỹ ag tóg ã mỹ: “ti ve mǎn jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ ti to jykrén mǎn jé,” henh ke mũ. Hã ra ag ón vè,” he tóg, major mỹ. <sup>21</sup> “Ag mỹ: hej, he tũg nĩ. Ũ tỹ 49 (ke) ag tóg, ti jo vǎjig mũ. Jagně mré ag jykrén, ag tỹ nén ù konh ke tũ nĩ jé, kron ke tũ nĩ jé, ti tén ken jo. “Ke tũ nĩ mũ ra Topě jé ěg vóg kónān,” he ag tóg. ěn ag tóg ã tỹ ag mỹ: hej, henh ke jǎvǎnh mũ sir,” he tóg, kyrũ ti, major mỹ.

<sup>22</sup> Kỹ major tóg ti mỹ: “ũ mỹ: ti mỹ sóg tó, he tũg nĩ,” he mũ. “Ha jatun mỹ tũg,” he tóg ti mỹ.

### *Major tỹ Paulo jěněnh ke, pǎ'i mág tỹ governador ra*

<sup>23</sup> Kỹ major tóg capitão régre ag mỹ: “kāmũ jěg ra,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tũ kǎnkān ra,” he mũ. “Cidade tỹ Cesaréia ra ãjag mũnh mũ, kuty tag kǎ 9 horas ki. Kỹ soldado tỹ 200 (ke) ag vỹ mũnh mũ, cavalo kri mũ ag tỹ 70 (ke) ag ke gé, kỹ ù tỹ 200 (ke) ù ag vỹ rógro pu gég mũnh mũ,” he tóg. <sup>24</sup> “Kỹ cavalo ù ag vỹ mũnh ke mũ gé, Paulo tỹ kri nĩ jé. Governador tỹ Félix to ti pére mũ jěg, tĩ tỹ jatun mỹ tá jun jé,” he tóg, major ti, capitão ag mỹ.

<sup>25</sup> Kỹ tóg pǎ'i mág tỹ Félix mỹ rán mũ, major ti, kỹ tóg:

<sup>26</sup> “Cláudio Lísias tỹ rá vè,” he mũ. “Isỹ Governador tỹ Félix mỹ rán hã vè, ã tỹ inh kǎfór nĩn kỹ. Á mỹ sóg: ã mỹ há? he mũ,” he tóg.

<sup>27</sup> “Tag vỹ tỹ Israel ag vèse jě. Ti tén kren ag tóg. Hã ra sóg ti tỹ tỹ Romano nĩ jěmě, kỹ sóg inh soldado ag mré ti kren han. <sup>28</sup> Hã ra sóg ti kato tẽ mũ ag ki jěmě sór mũ. Ag tỹ hě ri ke jé ti to jũgũ ně? he sóg. Hã kỹ sóg vènh jyvèn tĩ ag mỹ ti ven mũ. <sup>29</sup> Kỹ sóg vég mũ. Ag jykre tugrĩn ag tóg ti to jũgũ mũ. Crime

han tũ ti nĩ. Ti tỹ nén ũ to ter jé han tũ ti nĩ gé. Kĩ tóg ti tỹ nén ũ to se kũ nỹ jé tóg han tũ nĩ gé. <sup>30</sup> Hã ra sóg nén ũ mẽ gé. Ti to ag tóg vājig mũ sir, hã kũ sóg vēsýmér ti jēnēg mũ ã to. Ti kato vĩ mũ ag mỹ sóg: ti hã mré vĩmnĩ, he mũ gé,” he tóg.

Vēnh rá ki tóg tó ja nĩ, major ti, governador mỹ.

<sup>31</sup> Kĩ soldado ag tóg han mũ sir, ti tỹ ag mỹ nén tó mũ ti. Paulo pére ag tóg mũ mũ. Kutu tá mũ kũ ag tóg cidade tỹ Antipátride tá junjun mũ. <sup>32</sup> Tỹ vaj kũ ag tóg kyrãgrã mũ, ãjag jamã ra, ũ tỹ ãjag pēn kã mũ mũ ag. Cavallo kri mũ ag tóg ti pére mũ mũ inhhã. <sup>33</sup> Ēn ag vỹ Cesaréia tá junjun mũ. Governador mỹ ag tóg vēnh rá ěn nĩm mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ Paulo ven mũ.

<sup>34</sup> Kĩ pã'i mág ěn tóg vēnh rá vég mũ, kũ tóg Paulo mỹ: “tỹ ã ga tỹ hē tá ke nĩ, ga tỹ ne tá?” he mũ. Kĩ tóg ti mỹ: “ga tỹ Cilícia tá,” he mũ. <sup>35</sup> Kĩ tóg Paulo mỹ: “ã kato vĩ mũ ag tỹ junjun kũ sóg ã ki jēmēnh mũ,” he mũ. Kĩ tóg soldado ag mỹ: “pã'i mág tỹ Herodes tỹ vēnh jyvēn jafã krēm ti nĩm,” he mũ, pã'i mág tỹ Félix ti.

## 24

### *Ag tỹ Paulo kato vĩ*

<sup>1</sup> 5 dias tũg kũ pã'i tỹ Ananias vỹ tá jun mũ, cidade tỹ Cesaréia tá. Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vē. Kófa ag vỹ junjun mũ gé ti mré. Ũ vỹ vĩ kãfór han tĩ gé, ti jiji hã vỹ: Tértulo, he mũ. Kĩ ag tóg pã'i mág tỹ governador mỹ Paulo tó mũ, ón kũ ti kato vĩ kũ. <sup>2</sup> Kĩ tóg Paulo jé prēr mũ.

Kĩ Tértulo tóg ti kato vĩ mũ, kũ tóg: “Félix',” he mũ. “Há tãvĩ ã tóg jē,” he tóg ti mỹ. “Ēg ki ã tóg rĩr há tãvĩ han tĩ, kũ ěg tóg jatun mỹ nỹtĩ. Ā tỹ nén to jykrén mũ kar tóg ěg mỹ há tĩ,” he tóg, Félix mỹ. <sup>3</sup> “Hã kũ ěg tóg ã to há (pē) tãvĩ nỹtĩ. Ā to ěg jykrén há han tĩ. Kurã kar ki ěg tóg ã to vĩ há han tĩ,” he tóg. <sup>4</sup> “Kĩ ěg tóg ã mré nén ũ sĩ (pē) to vĩnh kãmũ mũ. Kutar ã nĩ, ěg ki rĩr há han kũ, hã kũ ěg tóg ã mỹ vĩ mág han sór tũ nĩ. Ēg to ã há nĩ, hã kũ ã tóg ěg vĩ mẽ sór mũ,” he tóg.

<sup>5</sup> “Tag ti vỹ vĩ kónãn tãvĩ han tĩ. Israel kar ag krĩn kónãn tóg tĩ, kũ ag tóg tĩ tugrĩn vēnh kãpugpóv kũ nỹtĩ. Ga kar mũ tóg ke tĩ. Kĩ tóg

tỹ Nazaré tá ke ěn mré ke ag pã'i mág nĩ gé,” he tóg. Paulo to tóg ke mũ. <sup>6</sup> “Kĩ tóg Topē jo ĩn kãvénh sór mũ gé, hã kũ ěg tóg ti kãgmĩ. Ēg tỹ ěg jykre ki ti jyvēn ke vē vē. <sup>7</sup> Hã ra Lísias tóg kãtĩ mũ, major ěn ti. Kĩ tóg ti kãgmĩg mũ. Ēg kuju ki tóg ti tỹ hãn ke mũ, jũ kũ. <sup>8</sup> Kĩ tóg ti kato vĩ mũ ag mỹ ké, ag tỹ ã venh kãmũ jé. Ā tỹ vēse tag ti ki jēmē kũ ã tóg venh mũ. Ki hã ěg tóg ke tĩ. Ā mỹ ti tónh mũ,” he tóg, Tértulo ti. Ti tỹ Paulo to ón hã vē.

<sup>9</sup> Kĩ Israel ag tóg ti mré tó mũ gé, pã'i ěn ag. “Ti tỹ ki hã ke vē,” he ag tóg, Tértulo to.

### *Paulo tỹ vēnh kãmén*

<sup>10</sup> Kĩ governador tóg Paulo mỹ ã nĩgé tỹ ven mũ, Paulo vĩ jé. Kĩ Paulo tóg: “prỹg tỹ hēn ri ke ki ã tóg tỹ pã'i mág nĩ, Israel ag mỹ,” he mũ. “Hã kũ tóg sỹ ã mỹ inh jykre tón kũ tóg inh mỹ sér tĩ,” he tóg.

<sup>11</sup> “Kurã tỹ 12 pātén tũ tóg nĩ, sỹ Jerusalém tá jun ti. Sỹ tá Topē tũ han jé sóg ra tĩg ja nĩgtĩ. Vēnh kar vỹ tá inh ve ja nĩgtĩ. Ag hỹn ã mỹ tónh mũ, ã tỹ ag ki jēmēn kũ,” he tóg.

<sup>12</sup> “Hã ra sóg jatun mỹ isũ han tĩ ja nĩ. Topē jo ĩn krēm sóg ũ vĩ kafãn ja tũ nĩ. Vēnh génh han ja tũ sóg nĩ gé, ěg vēnh kanhrãn jafã krēm. Cidade ki sóg nén ũ kórég han ja tũ nĩ gé,” he tóg. <sup>13</sup> “Ag tỹ inh kato vĩ mũ pi(jé) tỹ ki hã ke nĩ'. Ā tỹ ve há nĩn kũ ã tóg ki kanhró nĩnh mũ,” he tóg. <sup>14</sup> “Kĩ sóg ã mỹ ki hã tónh mũ ha,” he tóg. “Inh jóg'jóg ag tỹ Topē jykre han tĩ ěn hã han isóg tĩ gé, kũ sóg vãsỹ nén rán kũ nĩ ěn kri fig tĩ gé, ũ tỹ Topē vĩ tó tĩ ag tỹ nén rán ja ěn ti, Moisés mré hã. Hã ra sóg vēnh jykre tãg tag han mũ gé, Topē tỹ ũri ěg mỹ nén tó mũ ti. Tag to ag tóg: “vyr mỹ vēnh jykre vē,” he tĩ, pã'i ag. <sup>15</sup> Hã ra sóg ag ri kén Topē tỹ nén han ke ěn ve sór mũ. Ti tỹ ěg ter kar kũ ěg rĩn mãn ěn ve sór isóg mũ. Ũn jykre kuryj ag rĩn mãn jé tóg ke mũ, ũn jykre pãno ag ke gé,” he tóg. <sup>16</sup> “Kĩ sóg tĩg há han sór mũ (mỹr), ũ tỹ iso: nén ũ kórég han ti huri, he tũ nĩn jé,” he tóg. “Topē rĩnve sóg tĩg há han sór mũ,” he tóg.

<sup>17</sup> “Vãhã sóg Jerusalém tá jun mãn. Prỹg tỹ hēn ri ke ki sóg tá jun ja tũ nĩ vē. Hã ra sóg ra vyr, sỹ inh povo ki ũn jagãgtar fag mỹ nén ũ vin jé, sỹ Topē mỹ nén ũ pũn jé gé,” he tóg. <sup>18</sup> “Vēnh jãnhkrig ja sóg nĩ, ěg jykre ki. Kĩ sóg Topē jo ĩn kãra rã ja nĩ, jatun mỹ, vēnh génh

han tũ ky. <sup>19</sup> Hã ra Israel ag tỹ Ásia tá ke ag vỹ tá inh ve ja nĩgtĩ gé,” he tóg. “Ën ag tỹ ã jo nỹtĩn ky, ag tỹ inh kato vĩ ky tóg há tĩ vē, ag tỹ iso jykrén mũ ra, ag tỹ iso jũ mũ ra,” he tóg. <sup>20</sup> “Hã ra ù tỹ ki nỹtĩ ag tỹ ã mỹ inh jykre kórég tónh ke vē. Vēnh jyvēn tĩ ag vỹ inh ki jēmē ja nĩ, ky tag ag vỹ tá nỹtĩ ja nĩ. Hã ra ag tóg tá isỹ nén ù vēnhmỹ han ve ja tũ nĩ,” he tóg. <sup>21</sup> “Vēnh vỹ pir tỹ sóg jamã hár(a) tó ja nĩ, isỹ ag rĩnve jēn ky, hã vỹ: Topē tỹ ùn ter mũ rĩn mǎn mũ ěn kri sóg fig mũ, hã ky ãjag tóg ùri iso jũgũ mũ, he ja sóg nĩ ag mỹ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>22</sup> Ky Félix tóg kurã ù kã ti ve mǎn sór mũ, pã'i mág tỹ governador ěn ti. Jesus japry ki kanhró tóg nĩ, Jesus jamĩn ki, ti jykre ki, Félix ti. Hã ky tóg: “major tỹ Lísias kãtĩg ky sóg ãjag ki jēmē kãn mũ,” he mũ. <sup>23</sup> Ky tóg capitão mỹ: “ti fēg han ra,” he mũ. “Ti jagãgtǎn ra hã ra,” he tóg. “Ti mré ke ag tỹ ti mỹ nén ù nĩm sór ky tóg há nĩ. Ag mỹ nenh tũg nĩ,” he tóg, capitão mỹ, Félix ti. Ti tỹ Paulo to ken hã vē.

### *Félix tỹ Paulo ki jēmē mǎn*

<sup>24</sup> Si há tũ ra Félix vỹ Paulo vỹ mē mǎn sór mũ, ti prũ fi mré. Fi jyjy hã vỹ: Drusila, he mũ. Israel fi vē. Ky tóg Paulo jé prēr mũ sir, Félix ti, ti tỹ fag mỹ Jesus Cristo ki rã kãmén jé.

<sup>25</sup> Ky Paulo tóg vēnh jykre kuryj kãmén mũ sir. Věso jykrén ke kãmén tóg mũ. Topē tỹ kar ky vēnh kar tỹ nén han mũ tó tóg mũ. Ky Félix tóg ã kanē tỹ jũrũn' ke mũ sir, ti tỹ ã jykre pãno mĩ ěkrén ky. Ky tóg ti mỹ: “ha ver tũg,” he mũ. “Kejēn sóg ã ki jēmē mǎn mũ gé, kar ky, inh kutar tũ nĩn ky,” he tóg, Félix ti, Paulo mỹ. <sup>26</sup> Hã ra tóg Paulo ki jãnkamy mǎn sór mũ gé, ti tỹ ti kavǎn jé, ti tỹ ti kyvǎn jé. Hã jé tóg kãnhmar ti jé prēr mǎn', kãnhmar ti jé prēr mǎn' he tĩ, ti mré vēmén jé. Hã ra Paulo tóg ti mỹ ven tũg.

<sup>27</sup> Hã ki prỹg régre tóg tũg mũ sir. Ky Félix jēgja kã ù tóg jē mũ sir, hã vỹ: Pórcio Festo, he mũ. Ky Félix tóg Israel ag tỹ ã to vỹ há han sór mũ, ag tỹ ti tỹ jykrén há han jé, ti nón. Hã ky tóg Paulo kavãg tũ nĩ. Se ky tóg jē nĩ.

## 25

### *Paulo tỹ pã'i mág tỹ Imperador ve sór*

<sup>1</sup> Hã ky Festo vỹ tỹ governador nĩ sir. Ti tỹ 3 (ke) dias ěn kã pã'i mág nĩn ky tóg cidade tỹ Cesaréia tá kutē ky cidade tỹ Jerusalém ra tĩ mũ. <sup>2</sup> Ky Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ Israel há ag mré vỹ mág han mũ, Paulo kato. Ky ag tóg governador mỹ nén ù to vỹ mũ. <sup>3</sup> “Á tỹ ěg to há nĩn ky vēnh vỹ jēnēmni, Paulo tỹ Jerusalém mĩ kãtĩg jé, ěg mĩ,” he ag tóg ti mỹ. Hã ra ag tóg ti kãtĩg ky ti tén sór mũ, ěpy kri, ěmĩn kri.

<sup>4</sup> Hã ra Festo tóg ag mỹ: “Cesaréia tá tóg se ky jē, Paulo ti,” he mũ. “Jó sóg kãnhmar ra tĩg mũ gé,” he tóg. <sup>5</sup> “Ky ãjag pã'i ag vỹ inh mré mũnh mũ gé. Tá sóg ãjag mré ti venh mũ, ti tỹ hēn ri ke mũn nén ù kórég han ja ěn ti,” he tóg. <sup>6</sup> Ky tóg tá nĩ sĩ han mũ sir, 8 (ke) dias hỹn hēn ri ke mũn, ke tũ nĩ ky 10 (ke) dias hỹn. Ky tóg Cesaréia ra vỹn ke mǎn mũ. Tỹ vaj ky tóg ã tỹ kri nĩn ky ag jyvēn jafã kri nĩ mũ. Ky tóg soldado mỹ: “Paulo pére kãtĩ,” he mũ. <sup>7</sup> Ti kãtĩg ky Israel ag tóg ti jy nỹtĩ, Jerusalém tá kãmũ ag. Paulo kato ag tóg vỹ tỹ hēn ri ke han mũ. Ti jykre pãno tugtó ag tóg mũ sir, ón ky, hã ra tóg ag mỹ ki krov tũ nĩ.

<sup>8</sup> Ky Paulo tóg vēnh kãmén mũ sir, ky tóg: “Israel ag jykre mranh ja tũ sóg nĩ,” he mũ. “Topē jo ĩn kavénh ja tũ sóg nĩ gé. Ky sóg ěg kar pã'i mág tỹ Imperador vỹ mranh ja tũ nĩ gé,” he tóg, Paulo ti.

<sup>9</sup> Hã ra Festo tóg Israel ag mỹ nén ù há han sór mũ. Hã ky tóg Paulo mỹ: “mỹ ã tỹ Jerusalém ra tĩg jé há?” he mũ. “Sỹ tá ã jykre venh há tóg tĩ, ag tỹ ã kato vỹ ti,” he tóg, Festo ti.

<sup>10</sup> Hã ra tóg Paulo mỹ ag tỹ tá ti tén ha mē tĩ, hã ky tóg: “ne jé,” he mũ. “Ěg pã'i mág tỹ Imperador jēgja kã ã tóg inh ki jēmēg mũ,” he tóg. “Hã ky ã tỹ tag ki inh jykre venh ke vē,” he tóg. “Israel ag to sóg jykre pãno han ja tũ nĩ (mỹr). Ky ã tóg ki kanhró nĩ (mỹr), ha mē,” he tóg. <sup>11</sup> “Isỹ crime han ra isỹ to ter ke vē vē. Ky sóg ne tónh ke tũ nĩ vē. Hã ra ag tóg ón ky inh kato vỹ mũ sir. Hã ky tóg ã tỹ ag mỹ inh fēg ky vēnhmỹ tĩ. Á tỹ ag mỹ nén há han sór vē (mỹr), hã ky ã tóg ag mỹ

ke mǔ. Ēg pā'i tǔ Imperador hā tóg ã pin kǔ inh jykre venh ke mǔ," he tóg, Paulo ti.

<sup>12</sup> Kǔ Festo tóg ã mré jykren mǔ ag mré vǐ mǔ, kǔ tóg Paulo mǔ: "ã tǔ Imperador ve sór kǔ ã tóg Imperador venh tǔg mǔ, cidade tǔ Roma ra," he mǔ, Paulo mǔ.

### *Pā'i tǔ Agripa tǔ Paulo mré vǐ*

<sup>13</sup> Si há tǔ ra Israel ag pā'i mág tǔ Agripa vǔ cidade tǔ Cesaréia tá jun mǔ, ti prǔ tǔ Berenice fi mré. Fag tǔ Festo to pygsa ke vē. <sup>14</sup> Tá fag tóg kurã pir tǔg mǔ. Kǔ Festo tóg ti mǔ Paulo kāmén mǔ. Kǔ tóg ti mǔ: "Félix vǔ vēse ũ kavã ja tǔ nǐ," he mǔ. <sup>15</sup> "Kǔ Topē tǔ ki rǐr tǐ to pā'i mág ag tóg inh mǔ ti kāmén, Israel ag kófa ag ke gé. Jerusalém tá ag tóg inh mré ti kato vǐ, isǔ ag mǔ: té, ha ti vóg kónã, he jé," he tóg. <sup>16</sup> "Kǔ sóg ag mǔ: ěg jykre tóg ge tǔ nǐ, he mǔ. Ēg pi(jé): ti tén ra, henh mǔ', kãnhmar', he sóg. Ti kato vǐ mǔ ag tǔ ti kato nǔtǐn kǔ tóg vènh kāmén tǐ, vēse ti. Kar ěg tóg ti vóg kónã tǐ sir. Romano jykren hã vē, he sóg ag mǔ," he tóg Festo ti. <sup>17</sup> "Hã kǔ ag tóg tag ki vènh mǎn mǔ. Kǔ sóg vēsǔmér ag vég mǔ, tǔ vaj kǔ. Inh nǔg jafã kri nǐ kǔ sóg Paulo jé prēr mǔ," he tóg. <sup>18</sup> "Kǔ ag tóg ti kato vǐ mǔ. Hã ra ag tóg isǔ nén to jykren mǔ tó tǔ nǔgtǐ (mǔr), ti jykre kórég ti," he tóg. <sup>19</sup> "Ag Topē jykre tó ag tóg mǔ. ũn ter mǔ tó ag tóg mǔ, ag tǔ ũn to: Jesus, he mǔ ěn ti. Hã ra Paulo tóg ti to: rǐr ti jē nǐ, he mǔ," he tóg. <sup>20</sup> "Kǔ sǔ ne to jykren ke tóg tǔ tǐ inh mǔ. Kǔ sóg Paulo mǔ: ã mǔ Jerusalém ra tǔg ke tǔ nǐ? he mǔ. Tá ag tóg ã jyvèn há han mǔ sir, he sóg ti mǔ," he tóg. <sup>21</sup> "Hã ra Paulo tóg ěg pā'i mág tǔ Imperador ve sór mǔ, ti tǔ ti jykre ve jé. Hã kǔ sóg soldado ag mǔ: ti fēg han ra, he mǔ. Kejèn sóg Imperador ra ti jēnēnh mǔ, he sóg ag mǔ," he tóg, Festo ti, pā'i tǔ Agripa mǔ.

<sup>22</sup> Kǔ Agripa vǔ Festo mǔ: "sǔ ti vǐ mēnh hã tóg ti," he mǔ.

Kǔ Festo tóg: "vaj kǔ ã tóg ti vǐ mēnh mǔ," he mǔ

<sup>23</sup> Tǔ vaj kǔ Agripa vǔ kǎtǐ mǔ, Berenice fi mré. Kur sǔnvǐ rǐnh kǔ fag nǔtǐ, pā'i mág kur ti. Tenente ag mré fag tóg kāmǔ mǔ, ũn kǎfór ag mré ke gé, cidade ěn tá ke ag. Īn mág kǎra ag tóg ge mǔ. Kǔ Festo tóg Paulo jé prēr mǔ sir. Kǔ ag tóg ti pére kāmǔ mǔ.

<sup>24</sup> Kǔ Festo vǔ: "pā'i tǔ Agripa'," he mǔ. "Tag ki ke kar'," he tóg. "Tag ti ve ra ha," he tóg. "Israel kar ag tóg Jerusalém tá inh mré ti to vǐ. Tag ki ag tóg inh mré vǐ mǔ gé ti to. Prērprēr ag tóg, ti ter jé," he tóg. <sup>25</sup> "Hã ra sóg vég mǔ. Nén ũ vènhmǔ han tǔ tóg nǐ, ti tǔ to ter jé. Kǔ tóg pā'i mág tǔ Imperador ve sór mǔ, hã kǔ sóg to jykren mǔ. Sǔ ti jēnēnh ke vē," he tóg. <sup>26</sup> "Hã ra sóg ti to nén rán ke ki kagtǔg nǐ ver, sǔ Imperador mǔ nén rán jé. Hã kǔ sóg ti jé prēr, ãjag tǔ ti ve jé, ã tǔ ti ve jé, pā'i tǔ Agripa'," he tóg. "Ãjag tǔ ti ki jēmē kǔ sóg sǔ nén rán ke ki kanhró nǐnh mǔ," he tóg. <sup>27</sup> "Sǔ nén rán tǔ ra ti jēnē kǔ tóg vènhmǔ nǔnh mǔ, sǔ ag tǔ ti kato nén tó mǔ ěn rán tǔ ra," he tóg, Festo ti.

## 26

### *Paulo tǔ vènh kāmén mǎn*

<sup>1</sup> Kǔ Agripa vǔ Paulo mǔ: "ã tǔ vènh kāmén kǔ tóg há tǐ," he mǔ. Kǔ Paulo tóg ã nǔgé tǔ krǔg he mǔ, kǔ tóg: "pā'i Agripa'," he mǔ. <sup>2</sup> "Ã hã ne tóg Israel jykre kar ki kanhró nǐ'. Hã kǔ tóg inh mǔ há tǐ, sǔ ũri ã jy vǐ kǔ," he tóg. <sup>3</sup> "Israel ag tǔ inh kato vǐ mǔ to sóg kāmén kǎn sór mǔ ã mǔ," he tóg. "Hã kǔ jatun mǔ inh vǐ jēmēmnǐ," he tóg.

<sup>4</sup> "Israel kar vǔ inh ki kanhró nǔtǐ, vǎsǔ, isǐ kǎ, isǔ inh mur ja tá nǐn kǎ, isǔ kar kǔ Jerusalém tá nǐn kǔ ke gé," he tóg. <sup>5</sup> "Isǐ kǎ sóg ěg jykre han kǎn mǔ, tag ki kanhró ag nǔtǐ, ag tǔ tó sór kǔ," he tóg. "Tǔ sóg Fariseu nǐ (mǔr), jó Fariseu ag vǔ ěg jykre kar to tar nǔtǐ (mǔr)," he tóg. <sup>6</sup> "Hã ra ag tóg inh kato vǐ mǔ. Topē vǔ ěg jóg'jóg ag mǔ: "rǐr mǎn jé ãjag tóg ke mǔ, ãjag ter kǔ," he ja nǔgtǐ. Ti vǐ tag kri sóg fig mǔ, hã kǔ ag tóg inh kato vǐ mǔ," he tóg. <sup>7</sup> "Povo tǔ 12 (ke) vǔ tǔ ěg nǔtǐ. Ēg kar vǔ Topē jykre hyn han tǐ, kuty ki, kurã ki ke gé. Ēg tǔ ter kar rǐr mǎn jé, hã jé ěg tóg ke tǐ, hã jé ěg tóg Topē jykre han tǐ, pā'i tǔ Agripa'," he tóg. "Sǔ Topē tǔ ěg mǔ tag tó kri fi kǔ Israel ag tóg inh kato vǐ mǔ," he tóg. <sup>8</sup> "Mǔ ãjag mǔ vènhmǔ, Topē tǔ ũn ter kar rǐn mǎn ke tǐ?" he tóg. "Vènhmǔ ke tǔg nǐ," he tóg, Paulo ti.

<sup>9</sup> "Hã ra sóg vǎsǔ Jesus kato tē ja nǐ gé. Nazaré tá ke ěn mré ke ag vóg kónã jagy han ja sóg nǐ vē, vǎsǔ," he tóg. <sup>10</sup> "Jerusalém

tá sóg ke ja nĩgtĩ. Jesus tũ ag sigse ja sóg nĩgtĩ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ inh mỹ tag to permissão han ja nĩgtĩ gé,” he tóg. “Ag tỹ Jesus mré ke ag kãmĩ ù tén kỹ tóg inh mỹ há ja tĩgtĩ gé,” he tóg. <sup>11</sup> “Ëg vènh kanhrãn jafã krêm isóg ag vóg kónãn ja nĩgtĩ gé, ag tỹ Jesus ki ge tag tovãnh jé, ag tỹ ti mỹ vỹ kónãn jé. Ag to sóg jũ tãvĩ ja nĩgtĩ gé, inh fe tỹ gỹm ken kỹ. Kỹ sóg cidade ù ra ag nón tĩg ja nĩgtĩ gé, ag vóg kónãn jé,” he tóg.

*Paulo tỹ ã tỹ Jesus ki rã kãmén  
(Hk 9.1-19; 22.6-16)*

<sup>12</sup> “Hã kỹ sóg cidade tỹ Damasco ra tĩg ja nĩ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ inh mỹ permissão han ja nĩgtĩ, inh mỹ: ha tĩg, hen kỹ. <sup>13</sup> Ëpřy jagma sóg meio dia ki jèngrẽ tar vé, kanhkã tá. Rã kãfór vè, ha mẽ, pã'i,” he tóg. “Jèngrẽ èn vỹ inh ki kómkóm ké, inh mré mũ ag ki ke gé. <sup>14</sup> Kỹ èg kar vỹ vár mũ, ga kri. Kỹ sóg vènh vỹ mẽ. Inh mré tóg vỹ, Hebreu vỹ ki, kỹ tóg inh mỹ: “Saulo', Saulo',” he mũ. “Ã hã ne tóg isũ ag vóg kónãn nĩ,” he tóg inh mỹ. “Ã vóg isóg mũ, ka junun kri ferro èn tỹ, monh vóg jafã èn tỹ. Kỹ tóg ã tỹ inh kato nig kỹ, ã tỹ ka kato vãsãn kỹ tóg kaga mág tĩnh mũ,” he tóg inh mỹ, vènh vỹ tĩ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>15</sup> “Kỹ sóg èg Senhor mỹ: “ã tỹ ù nẽ?” he mũ. Kỹ tóg inh mỹ: “tỹ sóg Jesus nĩ,” he mũ. “Ã tỹ ùn vóg kónãn sór tĩ èn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg inh mỹ. <sup>16</sup> “Jèg ra, vènh rã hã jèg,” he tóg. “Ã mỹ sóg vènh ven, ã tỹ isũ han jé, ã tỹ nèn vég mũ tag tó jé. ã mỹ sóg vènh ven mãn ke mũ gé, kejèn. Tag kar tó jé ã tóg ke mũ,” he tóg inh mỹ. <sup>17</sup> “Ã povo mỹ sóg ã jènènh mũ, fóg kar ag mỹ ke gé, kanhgág kar ag mỹ ke gé. Hã ra sóg ã jy nĩgãn mũ,” he tóg inh mỹ. <sup>18</sup> “Ag kanẽ nugnón sór inh mũ (mỹr). Ag tỹ vènh jykře pãno han kỹ tóg ag kãki kuty nĩ sir, hã ra sóg ag kãki jèngrẽ han sór mũ. Satanás krêm ag nỹtĩ, Japo krêm. Hã ra sóg ag kygvãn sór mũ, ag tỹ inh jykře han jé. Ag tỹ inh vỹ mřanh tỹ sóg vènh pãte fón sór ke mũ (mỹr), ag tỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mré kanhkã tá nỹtĩnh ken jé, isỹ ùn kupřeg kar ag mré hã,” he tóg inh mỹ, Jesus ti,” he tóg, Paulo ti.

*Paulo tỹ ã rãnrãj kãmén*

<sup>19</sup> “Kỹ sóg ti vỹ mřanh tũ nĩ, pã'i tỹ Agřipa’,” he tóg. “Kanhkã tá nĩ kỹ tóg inh mré vỹ ja nĩ, Jesus ti, kỹ sóg ti vỹ han. <sup>20</sup> Damasco tá ke ag mỹ sóg tó vén, kar Jerusalém tá ke ag mỹ ke gé, ga tỹ Judéia tá ke ag kar mỹ ke gé. Israel kar ag mỹ sóg tó mũ, kar sóg fóg ag mỹ tó mũ gé sir, kanhgág ag mỹ ke gé. Ag mỹ sóg tó, ag tỹ ãjag jykře tovãnh jé, ag tỹ Topẽ jykře han jé sir, ag tỹ vènh jykře kuryj han jé, vènh kar tỹ ag tỹ ãjag jykře tovãnh ve jé,” he tóg, Paulo ti.

<sup>21</sup> “Isỹ tag han to Israel ag tóg Topẽ jo ìn krêm inh kãgmĩ ja nĩgtĩ, isèn jé,” he tóg. <sup>22</sup> “Hã ra Topẽ tóg inh jy nĩgãn mũ. Hã kỹ sóg ùri jè mũ. Ti vỹ tó inh mũ (mỹr), ùn mág ag mỹ, ùn kãsir ag mỹ ke gé. Vãsỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag tóg tó ja nĩgtĩ, isỹ nèn tó mũ tag, Moisés mré hã,” he tóg. <sup>23</sup> “Cřisto jagtar ke tó ja ag tóg nĩgtĩ. ã ter kar rĩr vén ke ti, èg jo, he ja ag tóg nĩgtĩ, Cřisto to. Kỹ tóg èg povo mỹ jèngrèg tĩ èn ri ke nĩ sir, fóg kar ag mỹ ke gé, kanhgág kar ag mỹ ke gé,” he tóg, Paulo ti.

<sup>24</sup> Paulo tỹ gen kỹ tóg Festo mỹ e tĩ sir, Paulo tỹ vènh kãmén kỹ. Kỹ Festo tóg jamã hár(a): “krĩ tũ ã nĩ, Paulo’,” he mũ. “Ã tỹ vènh rá ve mág kỹ tóg ã krĩ tũ (pè) tĩ,” he tóg, Festo ti.

<sup>25</sup> Hã ra tóg ti mỹ: “inh krĩ vỹ há nĩ, Festo’,” he mũ. “Há tãvĩ ã jè nĩ vỹ,” he tóg ti mỹ. “Hã ra sóg ki hã tó mũ (mỹr), to jykřén há han kỹ,” he tóg. <sup>26</sup> “Tag kã nĩ vỹ ki kanhró nĩ, pã'i tỹ Agřipa tag ti. Hã kỹ sóg ti ve kỹ mỹ'ãg tũ nĩ. Tó kãn sóg mũ. Mè ti huri, ki kanhró tóg nĩ. Vènh kar tóg mẽ kãn tĩ ha,” he tóg.

<sup>27</sup> “Pã'i tỹ Agřipa’,” he tóg. “Ã mỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag tỹ nèn tó mũ kri fig mũ’?” he tóg. “Kři nĩm ã tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ,” he tóg.

<sup>28</sup> Kỹ Agřipa tóg Paulo mỹ: “vème sĩ tỹ ã mỹ isỹ Cřisto ki rã han sór mũ’?” he mũ.

<sup>29</sup> Kỹ Paulo tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã to sóg Topẽ mré vỹ mũ,” he tóg. “Ã tỹ vème sĩ hã ki Jesus ki rãnh ken kỹ tóg há tĩ vè, ke tũ nĩ kỹ vème mág ki. ã tỹ inh ri kén ke kỹ tóg há tĩ vè, ã, ã mré inh vỹ mẽg mũ ag ke gé. Isỹ se kỹ jè tag hã to sóg ã mỹ: inh ri kemnĩ, henh ke tũ nĩ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>30</sup> Kỹ pã'i tỹ Agřipa vỹ jèg nẽ mũ sir, governador ke gé, Berenice fi ke gé, ag mré

nýtĩ kar ag ke gé. <sup>31</sup> Kĩ ag tóg kãpa mũ. Kĩ ag tóg jagně mré vĩ mũ. “Nén ù kórég han tũ ti nĩ,” he ag tóg. “Véké tóg se kũ jě. Á tũ nén han tũ to tóg ter ke tũ nĩ,” he ag tóg. <sup>32</sup> Kĩ Agripa tóg Festo mũ: “ti tũ kyvar kũ jě hã vė vė, hã ra tóg pã'i mág tũ Imperador ve sór mũ,” he tóg mũ.

## 27

### *Cidade tũ Roma ra*

<sup>1</sup> Hã kũ Festo tóg kejě Paulo mũ: “ã tũ ga tũ Itália ra tũg ke ně ha,” he mũ. Kĩ tóg pã'i mũ ti fěg mũ. Soldado ag capitão vė, pã'i ěn ti. Û tũ Imperador mré ke ag he mũ ěn capitão vė. Ti jiji hã vũ: Júlio, he mũ. Ti mũ ag tóg vėse ù ag vin mũ gé.

<sup>2</sup> Kĩ ěg tóg canoa mág kãra ge mũ sir. Cidade tũ Adramítio tá ke vė, canoa mág ěn ti. Ag tũ ga tũ Ásia fyr to mũ sór vė, canoa kãmĩ. Kĩ ěg tóg goj kãmĩ mũ mũ, tá pa kũ. Aristarco tóg ěg mré tĩ mũ, cidade tũ Tessalônica tá ke ěn ti, ga tũ Macedônia tá ke ěn ti.

<sup>3</sup> Tũ vaj kũ ěg tóg cidade tũ Sidom tá krũg mũ sir. Kĩ Júlio tóg Paulo mũ vĩ há han mũ. Kĩ tóg ti mũ: “ã mré ke ag venh tũg, ag tũ ã ki rĩr jé,” he mũ.

<sup>4</sup> Tá pa kũ kãka tóg ěg kato tẽ mũ. Kĩ ěg tóg goj vãso tũ Chipre kakãm mũ mũ, ti tũ ěg jakãnh tá nĩn kũ. <sup>5</sup> Kĩ ěg tóg goj kafã tũ kãmĩ mũ mũ, ga tũ Cilícias fyr to, ga tũ Panfília fyr to ke gé. Kĩ ěg tóg cidade tũ Mirra tá junjun mũ sir, ga tũ Lícia tá. <sup>6</sup> Tá capitão tóg canoa mág ù vėg mũ, cidade tũ Alexandria tá canoa, ù tũ ga tũ Itália ra tĩ mũ ěn. Kĩ tóg ěg mũ: “kã ge jěg,” he mũ, capitão ti. <sup>7</sup> Kãmĩ ěg tóg mũ mũ. Koměr hã ěg tóg mũ mũ, kurã tũ hěn ri ke ki. Kĩ ěg tóg vãhã goj vãso tũ Cnido tá junjun mũ. Hã ra kãka tóg ěg kato tẽ mũ gé. Kĩ ěg tóg tá fĩn rãm tũ nĩgtĩ. Kĩ ěg tóg goj vãso tũ Creta kakãm mũ mũ, kãka tũ ěg tũ vĩrĩn ke kũ. Krĩ tũ Salmona kakãm mũ ěg tóg mũ, kãka krěfĩn. <sup>8</sup> Kãmĩ tũg tóg jagy tũ, Creta fyr to hã tũg kũ. Kĩ ěg tóg vãhã koměr hã ěg tóg canoa sag ja há he mũ tá junjun mũ. Cidade ù vũ tá kakó nĩ, ti jyjy hã vũ: Laséia, he mũ. <sup>9</sup> Hã ra ěg tóg koměr hã mũ ja nĩgtĩ, hã kũ kusa tóg kakó tĩ ha. Kĩ tóg goj kãmĩ tũg kórég nĩ, kóho tugrĩn. Festa ù pátén tóg huri, Israel ag vãkre jafã ti. Hã kũ Paulo

tóg ag jyvěn kũ: <sup>10</sup> “goj tóg kãmĩ tũg kórég tĩ ha, vũ,” he mũ. “Kũ ěg tóg jagãgtar mũ ha. Kĩ tóg inh mũ canoa tũ nĩnũh mũ tũg ha mẽ tĩ, kũ ãjag tũ vũ vãgfor mũ sir, jó ěg hěn ri ke mũn kãgtar ke mũ gé,” he tóg, Paulo ti.

<sup>11</sup> Hã ra capitão tóg canoa tũ ù tũn mũn vĩ mẽg mũ sir. Canoa vóg mũ vĩ mẽg tóg mũ gé, hã kũ tóg Paulo vĩ mẽg tũ nĩ sir. <sup>12</sup> Canoa sag ja ěn tóg há sĩ nĩ, hã kũ ag tóg tá kusa fĩn pa vãnh nýtĩ. Hã kũ ùn e ag tóg tá pa sór mũ, ag tũ cidade tũ Fenice tá junjun jé, tá kusa fĩn pa jé. Goj vãso tũ Creta tá cidade ù vė, canoa sag ja ù vė, Fenice ti. Tá rã krěfĩn tá kãka vũ króg he tũ nĩgtĩ. Hã kũ ag tóg ra mũ sór mũ sir.

### *Kóho mág*

<sup>13</sup> Hã ra kãka sĩ tóg koměr hã kraug he mũ sir. Kũ tóg ag mũ há tĩ. Hã kũ ěg tóg tá pa kũ Creta fyr ra mũ mũ sir, Creta fyr kakó ra, goj kãmĩ mũn kũ. <sup>14</sup> Vãhã kóho jũ tóg canoa kato tẽ mũ sir, ti jiji hã vũ: Nordeste, he mũ. Creta tán kãtĩ mũ. <sup>15</sup> Hã ra ěg tóg kóho jũ tag kato canoa vóg tũ hěn ri ke tũ nĩ, kũ ěg tóg ti vóg tovãnh mũ sir. Kũ kóho tóg canoa va tĩ mũ. <sup>16</sup> Kũ ěg tóg goj vãso sĩ to hã mũ mũ, ti jyjy hã vũ: Cauda, he mũ. Hã ra ěg tóg canoa sĩ nũgnũn kãmũ ja nĩ, ti se kũ. Cauda tá ěg tóg canoa mág kri ti fi han sór mũ, hã ra ěg tóg to jagãgtar mũ, kóho to. <sup>17</sup> Vãhã ag tóg ti kãtãnfyn mũ, canoa vóg tĩ ag. Kar ag tóg canoa mág tógfĩn mũ, ti tũ vãm ke tũ nĩ jé. Hã ra ag tóg rũnhřj kaměg mũ, rũnhřj tũ Sirte he mũ ěn, ga tũ Líbia fyr tá. Hã kũ ag tóg kur kunũg mũ sir. Kur ěn vũ canoa kri sag tĩ, kãka tũ ti tĩn jé. ěn kunũg ag tóg mũ sir.

<sup>18</sup> Hã ra ěg tóg kóho jũ to jagãgtar' he mũ, kũ ag tóg tũ vaj kũ canoa tũ rĩg mũ ěn kuju vãm mũ sir, goj ki, ti kufy vėnh kãpãm ag tóg mũ sir. <sup>19</sup> Tũ vaj ùn kũ ěg tóg jagãgtar tãvĩ nýtĩ, kũ ěg tóg vãvãm kãn mũ sir, canoa kãki nýtĩ ěn, ti tralha ti. ěg kar tóg ag mré vãvãm mũ sir. <sup>20</sup> Kurã tũ hěn ri ke ki ěg tóg rã vėg tũ (pě) nĩ, krĩg ke gé. Kóho jũ ěn tóg ěg kato tẽ mũ. Kũ tóg ěg mũ ěg kãgtar ha mẽ tĩ. “ěg hũn krenkren ke tũ nĩ ha,” he ěg tóg.

<sup>21</sup> Hã ra ěg tóg jěg tũ (pě) ja nĩ, kurã tũ hěn ri ke ki. Kũ Paulo tóg ag to tũg kũ: “ãjag tũ inh vĩ kri finh ke vė vė,” he mũ. “ěg tũ Creta

tá kãpa tũ nĩ ra ěg jagęgtar tũ nĩnh ke vę vę, kŷ ģag tŷ nęn ũ kren tũ nĩnh ke vę vę,” he tóg. <sup>22</sup> “Hã ra ģag fe ti tŷ rŷnh kemnĩ. Ęg kar vŷ krenkren mũ. Canoa hã vŷ tũ' henh mũ',” he tóg. <sup>23</sup> “Kuty tag kã Topę tŷ jęnę jafã tóg inh mrę vĩ mũ. Inh Senhor hã vę, ũ tŷ ti jęnęg mũ ti, hã vŷ: Topę, he mũ,” he tóg. <sup>24</sup> “Ti tŷ jęnę jafã tóg inh mŷ: “kamęg tũg nĩ, Paulo',” he mũ. “Pã'i mág tŷ Imperador ve ję ã tóg ke mũ, kŷ Topę tóg ã mrę mũ ag kar vin, ag tŷ ã mrę krenkren ję,” he tóg inh mŷ,” he tóg, Paulo ti. <sup>25</sup> “Kŷ ģag fe ti tŷ há' hemnĩ. Topę vĩ kri sóg fig mũ. Ti tŷ inh mŷ tó mũ vŷ ge nĩnh mũ,” he tóg, Paulo ti. <sup>26</sup> “Jó ěg tŷ canoa tŷ goj vãso to tĩn há tóg tĩ,” he tóg.

<sup>27</sup> Semana régre vę sir, ěg tŷ goj kafã tũ mĩ mũ kri, kóho tŷ ěg ran tĩ ki. Goj kafã tũ ěn jiji hã vŷ: Mediterrãneo, he mũ. Meio noite ki canoa vóg tĩ ag tóg: “ga hŷn kakó nĩ ha,” he mũ. <sup>28</sup> Kŷ ag tóg goj kãmun mũ sir. Kŷ tóg 36 (ke) metros he mũ. Kãnhmar ag tóg kãmun mãn, kŷ tóg 27 (ke) metros he mũ sir. <sup>29</sup> Kŷ ag tóg pãró kamęg mũ, ěg tŷ ag mŷ kã ta kenh ha mẽ tĩn kŷ. Kŷ ag tóg canoa nér tá ti se jafã tŷ 4 (ke) vin mũ. Ferro ũ vę, ti se jafã ti. Ti tŷ rŷnhřŷj kãkã nŷ kŷ canoa tóg tá krŷg he mũ. Ti vin kŷ tóg ag tŷ kurã venh há tĩ, canoa vóg tĩ ag. <sup>30</sup> Kŷ ag tóg canoa sĩ ěn térem mũ, goj ki. Canoa se jafã tŷ ag tóg kãki vin mũ, ag tŷ ón kŷ canoa krĩ tá vin ję. Hã ra ag tóg canoa mág ré kŷ ga ra mũ sór mũ.

<sup>31</sup> Hã ra Paulo tóg vęg mũ. Kŷ tóg capitão mŷ, soldado ag mŷ tóg: “ag tŷ pa kŷ ģag vŷ krenkren ke tũ nĩ,” he mũ.

<sup>32</sup> Kŷ soldado ag tóg vãfe kym mũ sir, ag tŷ vãfe tŷ canoa sĩ térem kŷ. Kŷ canoa sĩ ěn tóg kutę mũ sir.

<sup>33</sup> Tŷ vaj ken kŷ Paulo tóg vęnh kar jyvęn mũ, ag jęn ję. Kŷ tóg: “semana régre vę (mŷr), ģag fe von kŷ,” he mũ. “Nęn ũ kãmęg tũ ģag nŷtĩ (mŷr) ver,” he tóg. <sup>34</sup> “Pão ko ra, ģag tŷ tar há ki krenkren ję. Ũ vŷ ter ke tũ nĩ, kŷ ũ vŷ kaganh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Paulo ti. <sup>35</sup> Ti tŷ tag tó kar kŷ tóg pão mág mũ sir. Vęnh kar rĩnve tóg Topę mrę vĩ mũ, kŷ tóg kupãn kŷ ko mũ sir.

<sup>36</sup> Kŷ vęnh kar tóg fe tar nŷtĩ sir. Kŷ ag tóg ko mũ gé sir. <sup>37</sup> 276 (ke) ěg nŷtĩ, canoa mág ěn kãki.

<sup>38</sup> Ęg tŷ ko kar kŷ ag tóg goj ki trigo kugjęg mũ, canoa tŷ kãnhvy' hen ję.

<sup>39</sup> Tŷ vaj kŷ ag tóg vęg mũ sir, hã ra ag tóg goj vãso ěn ki kagtŷg nŷtĩ. Kŷ ag tóg tá rŷnhřŷj vęg mũ sir, rĩnhřŷj ti. Tá kóho tóg há sĩ nĩ. Kŷ ag tóg tag ra canoa tĩn sór mũ. <sup>40</sup> Kŷ ag tóg ferro ěn kykym mũ sir, goj kãki. Kŷ ag tóg canoa vóg jafã kygvãg mũ gé. Canoa krĩ tá ag tóg kur kujęn mũ, kóho kato. <sup>41</sup> Hã kŷ ěg tóg rŷnhřŷj ěn to mũ mũ sir. Kŷ goj régre tóg jagnę ki jun nĩ. Kŷ canoa tóg rŷnhřŷj kãra rã mũ sir. Ti krĩ tóg rĩnhřŷj kręm rã mũ, kŷ tóg sir tar mũ sir. Kŷ ti nér tóg kam ke mũ sir, goj jũ kŷ. Kŷ tóg mráj mũ, canoa ti.

<sup>42</sup> Kŷ soldado ag tóg vęnh sigse ag kãgtęn sór mũ, ag mrogmro kŷ vęnh pigju tũ nĩn ję, ag krenkren tũ nĩn ję. <sup>43</sup> Hã ra capitão tóg Paulo kren han sór mũ. Kŷ tóg ag mŷ: “ke tũg ra,” he mũ. “ģag tŷ tũgnũm há nĩn kŷ goj kãra ge vęn inhhã, ģag tŷ ga ra ge vęn ję, tũgnũm kŷ,” he tóg. <sup>44</sup> “ģag tŷ tũgnũm kóręg kŷ kan kri nŷmnĩ, canoa mrãnhřáj kri,” he tóg, capitão ti.

Kŷ ag tóg ge mũ sir. Hã kŷ ěg kar tóg ga tá junjun mũ, krenkren kŷ.

## 28

### *Goj vãso tŷ Malta tá*

<sup>1</sup> Ęg tŷ ga tá nŷtĩn kŷ ěg tóg ga jiji męg mũ, hã vŷ: Malta, he mu. <sup>2</sup> Tá ke ag tóg ěg jagęgtãn mũ. Kŷ ag tóg pĩn han mũ. Ęg mŷ ag tóg: “kãge jęg ra,” he mũ, ta kutę kŷ, kusa jagy tĩn kŷ. Kanhgág ri ke ag vę, tá ke ag.

<sup>3</sup> Kŷ Paulo tóg pĩnh tĩ mũ, kŷ tóg pĩ ki nĩn mũ. Hã ra pŷn tóg pĩ kãkã nŷ ja nĩ. Rŷ mẽ kŷ tóg tim ke kŷ Paulo prãg mũ, ti nĩgé ki.

<sup>4</sup> Kŷ tá ke ag tóg pŷn ěn vęg mũ, ti tŷ ti nĩgé to sa kŷ. Kŷ ag tóg jagnę mŷ: “ũ tén tĩ hŷn vę,” he mũ. “Goj tán kren, hã ra tóg ã tŷ nęn han jan kajãm mũ,” he ag tóg, Paulo to.

<sup>5</sup> Hã ra Paulo tóg pŷn kãvęn mũ, pĩ ki tóg tŷ vęn mũ. Hã ra tóg kaga tũ nĩ, ti nĩgé ti, Topę tŷ ti tŷ há' hen kŷ.

<sup>6</sup> Hã ra ag tóg ti tugnŷm mũ, ti kãnhpar ve ję, ke tũ nĩ kŷ ti ter kŷ kutę ve ję. Hã kŷ ag tóg ti vęg nŷtĩ, hora tŷ hęn ri ke ki. Hã ra tóg ke tũ nĩ. Kŷ ag tóg ti to jykręn mãn mũ. “Topę tũ mŷ vó?” he ag tóg mũ, ón kŷ, Paulo



to. Ag mý tóg e tĩ, hã kÿ ag tóg ti to: “topẽ hÿn,” he mũ.

<sup>7</sup> Goj vāso tá ke ěn ag kãfór vÿ tÿ Públío nĩ. Tá tóg ĩn nĩ, ã japÿ tá. Ęg tÿ tón nÿtĩ tag tá tóg kakó nĩ, ti ĩn ti. Kÿ tóg ěg mÿ: “kãge jẽg ra,” he mũ. Ti mré ěg tóg kurã tãgtũ han mũ.

<sup>8</sup> Hã ra Públío panh tóg kaga nÿ nĩ. Jãgfa kyvénh han tóg, kÿ tóg to rÿg nÿ nĩ gé. Kÿ Paulo tóg ti venh rã mũ. Kÿ tóg ti to Topẽ mré vĩ mũ. Ā nĩgé tÿ tóg ti mẽg mũ, kÿ tóg há' he mũ sir. <sup>9</sup> Ti han kÿ vėnh kagyga kar ag vÿ tá junjun mũ sir, goj vāso ěn tá. Kÿ tóg ag tÿ há' he kãn mũ, Paulo ti.

<sup>10</sup> Kÿ ag tóg ěg ki rĩr há han mũ. Ęg tÿ kar kÿ canoa ù kãra ge kÿ ag tóg ěg mÿ ěg tÿ nén ve sór mũ kar ěn vin mũ.

### Roma ra

<sup>11</sup> Kysã tãgtũ tũg kÿ ěg tóg canoa ù kãra ge mũ sir. Cidade tÿ Alexandre tá ke vė gé, canoa ěn. Tá tóg kusa fĩn rã ja nĩ, Malta tá. Ti rá vÿ tÿ ti vėgni kãggrá nĩ, ti retrato ěn ti. Ōn kÿ Romano ag topẽ ù vė, ti vėgni kãggrá ti.

<sup>12</sup> Tá pa kÿ ěg tóg mũ kÿ cidade tÿ Sira-cusa tá krÿg mũ. Kÿ ěg tóg tá kurã tãgtũ tũg mũ. <sup>13</sup> Tá pa kÿ ěg tóg cidade tÿ Rėgio tá junjun mũ. Tÿ vaj kÿ kãka tóg ěg vóg há han mũ. Hã kÿ ěg tóg kurã rėgre tũg kÿ cidade tÿ Pozuoli tá junjun mũ sir. <sup>14</sup> Tá ěg tóg Jesus mré ke ag vėg mũ, kÿ ag tóg ěg mÿ: “ěg mré semana tũg nĩ ver,” he mũ. Kar kÿ ěg tóg cidade tÿ Roma ra mũ mũ sir. <sup>15</sup> Roma tá ke ag tóg ěg kãmũ mẽ ja nĩ, Jesus mré ke ag. Kÿ ag tóg ěg venh kãmũ mũ. Cidade tÿ Ápio jamã he mũ ěn tá ag tóg ěg kato tėgtẽ mũ, ěmã tÿ Venda Tãgtũ he mũ ěn tá ke gé. Paulo tÿ ag ve kÿ ti fe tóg mrin ke mũ. Kÿ tóg Topẽ mÿ vĩ há han mũ. Ti krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir.

<sup>16</sup> Ęg tÿ cidade mág tÿ Roma tá junjun kÿ Paulo tóg vyr mÿ nĩ nĩ, vėse ù ag mré tóg nĩ tũ nĩ. Soldado pir hã tóg ti ki rĩr mũ. Capitão tóg ti mÿ tag to: “hej,” he ja nĩ.

### Roma tá

<sup>17</sup> Kurã tãgtũ tũg kÿ Paulo tóg Israel kãfór ag jé prěr mũ. Ag vėnh mãn kÿ tóg ag mÿ: “ĩnh kanhkã',” he mũ. “Se kÿ ĩnh jẽ, Jerusalém tá, kÿ ag tóg tá fóg tÿ Romano ag mÿ ĩnh fẽg, isÿ nén ù han tũ hã ra, isÿ ěg

jykre mranh tũ hã ra, isÿ ěg jóg'jóg tÿ ěg mÿ vėnh jykre nĩm ja ěn mranh tũ hã ra,” he tóg.

<sup>18</sup> “Fóg tÿ Romano ag tóg ĩnh kavãn sór mũ vė, ag tÿ ĩnh ki jēmẽ kar kÿ. Isÿ nén han ja tũ to sóg ter ke tũ nĩ vė. <sup>19</sup> Hã ra Israel ag tóg ĩnh kato vĩ, hã kÿ sóg sir pã'i mág tÿ Imperador ve sór mũ, ag tÿ isén tũ nĩ jé. Hã ra sóg ěg povo kavėnh sór tũ nĩ, Imperador jo,” he tóg. <sup>20</sup> “Hã kÿ sóg ãjag jé prěr mũ, sÿ ãjag ki jēmẽ jé. Ęg povo tÿ Israel kar vÿ Cristo ve sór mũ. Sÿ Cristo tó hã to sóg se kÿ jẽ nĩ,” he tóg, Paulo ti.

<sup>21</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ: “ù tóg ěg mÿ ã to vėnh rán han ja tũ nĩ, Judėia tá,” he mũ ti mÿ, pã'i ag. “Kÿ ěg kanhkã ù tóg ěg ki jun ja tũ nĩ jé, ti tÿ ěg mÿ ã tÿ nén ù kórėg han mũ ěn tó jé,” he ag tóg. <sup>22</sup> “Hã ra tóg ěg tÿ ã ki jēmėnh há tĩ, ã tÿ nén to jykrén mũ ti. Vėnh jykre tãg tag kato ag tóg vĩ tĩ, vėnh kar ag, hã kÿ tóg ěg tÿ ã ki jēmėnh há tĩ,” he ag tóg ti mÿ, Israel mág ag.

<sup>23</sup> Kÿ ag tóg ti mÿ kurã nĩm mũ. Kÿ ùn e ag tóg vėnh mãn mũ sir, ti tÿ ĩn krēm nĩ ěn tá. Ag mÿ tóg Topẽ tÿ tÿ ěg pã'i nĩ kãmén mũ. Jesus kãmén tóg mũ, ag tÿ hėn ri ke mũn ti ki ge jé. Moisés tÿ ag mÿ vėnh jykre nĩm ja ěn tó tóg mũ sir ag mÿ, vāsÿ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ ke gé. Vėnh rá ěn ki tóg ag mÿ Jesus ti ven mũ sir. Kusã ki ag tóg kãmũ ja nĩ, tÿ vėmėn nÿtĩ ki ag tóg kutyg mũ. <sup>24</sup> Kÿ tóg ù ag mÿ ki hã tó ti, Paulo tÿ ag mÿ nén tó mũ ti, kÿ ag tóg kri fig mũ. Hã ra tóg ù ag mÿ há tũ nĩ.

<sup>25</sup> Hã kÿ ag tóg vėnh kãpugpóv kÿ nÿtĩ. Kÿ ag tóg mũ mũ, Paulo tÿ ag mÿ tag tó kar kÿ, ha mẽ. Ag mÿ tóg: “Topẽ kuprĩg tóg tó há han ja nĩ, ti tÿ Topẽ vĩ tó tĩ tÿ Isaías mÿ: ag mÿ tag tó, hen kÿ,” he tóg. <sup>26</sup> “Ęg jóg'jóg ag mÿ tóg tag tó ja nĩ, hã mẽ: “povo tag mÿ tag tó, hã mẽ: mẽ jé ãjag tóg ke mũ, ón kÿ, hã ra ãjag tóg to jykrén ke tũ nĩnh mũ, hemnĩ,” he tóg. <sup>27</sup> “Kÿ ag tóg ki kagtĩg nÿtĩnh mũ. Povo tag ag vÿ krĩ tũ nÿtĩ, nĩgrėg kutu ag tóg nÿtĩ gé, kanė kyvó ag tóg nÿtĩ gé, ag tÿ nén ù ve sór tũ nÿtĩn kÿ, ag tÿ jēmẽ sór tũ nÿtĩn kÿ, ag tÿ to jykrén sór tũ nÿtĩn kÿ ke gé. Hã kÿ ag tóg ĩnh ki ge sór tũ nÿtĩ gé, kÿ sóg ag tÿ há' henh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Isaías ti,” he tóg mũ, Paulo ti, Israel ag mÿ.

<sup>28</sup> “Hã kÿ sóg, ãjag mÿ tó mũ,” he tóg, Paulo ti. “Ājag tÿ mẽ jãvãnh nÿtĩn kÿ fóg ag vÿ

měnh mũ, kanhgág ag ke gé, Topě tỹ ag krenkrenhan sór mũ ti. Kỹ ag tóg ti mỹ: hej, henh mũ,” he tóg, Paulo ti, Israel ag mỹ.

<sup>29</sup> Paulo tỹ tag tó kar kỹ Israel ag tóg mũ mũ sir, jagně vĩ kafãn kỹ.

<sup>30</sup> Paulo vĩ prỹg régre tũg mũ, ã ãn krēm nĩn kỹ. Alugar hen kỹ tóg jẽ nĩ, ãn ãn ti, kỹ tóg kajãm mũ, Paulo ti, ã jãnkamy tỹ. Kỹ tóg ã tỹ ti mré vĩ sór mũ mỹ: “kãrã ra,” he ti. <sup>31</sup> Věnh kar mỹ tóg Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ kãmén mũ sir, fe tar han kỹ. Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo kãmén tóg mũ sir. Û tóg ti mỹ: “vĩ tũg ra,” he tũ nĩ, ti se kỹ nĩ hã ra.

## PAULO TÛ CARTA HAN: ROMA TÁ KE AG MÛ CARTA

<sup>1</sup> Paulo tÛ rá vë. Isÿ cidade tÛ Roma tá ke ag mÛ rán ken há vë.

TÛ sóg Jesus Cristo camarada nÿ, kÿ tóg inh fëg, isÿ tÛ apóstolo nÿ jé. Há jé tóg inh jé prër. Kÿ tóg inh kuprëg gé, isÿ vënh kar mÛ vënh vÿ sér kãmén jé, Topë tÛ ãg mÛ vënh vÿ jënë ja ên ti. <sup>2</sup> Topë vÿ vãsÿ ã vÿ tó tÿ ag mÛ: “ha inh kósín kãmé tó,” he ja nÿgtÿ, kÿ ag tóg ti kãmé rán ja nÿgtÿ gé, ag tÛ Topë vÿ rán kÿ. <sup>3</sup> Topë kósín ên tó ja ag tóg nÿgtÿ, ãg Senhor tÛ Jesus Cristo ti. TÛ tóg vãsÿ pã'i mág tÛ Davi kósín nÿ, Jesus ti. Ti jóg'jóg ve há vë, Davi ti. <sup>4</sup> Ti tÛ tÛ Davi kósín nÿn kÿ tóg tÛ êprã ke nÿ, Davi ri ke, há ra tóg tÛ Topë kósín nÿ gé, há kÿ tóg ã ter kar kÿ rÿr mán ja nÿ. Topë tÛ ti rÿn mán to ãg tóg ti tÛ tÛ Topë kósín nÿn ki kanhró nÿtÿ. Topë vÿ ti tÛ ùn mág han mÛ gé sir, ãg Senhor tÛ Jesus tÛ.

<sup>5</sup> Topë há ne isar han', Jesus tigrÿn. Ti há ne inh fëg', isÿ tÛ apóstolo nÿn jé, isÿ fóg ag kar mÛ ti kãmén jé, kanhgág ag mÛ ke gé, ag tÛ ti ki ge jé, ti vÿ kri fi jé, ti vÿ kri nÿm jé, ti jiji mē kÿ. <sup>6</sup> Û tÛ inh vÿ mēg mÛ vÿ tÛ ãgag nÿtÿ gé.

Topë vÿ ãgag kuprëg, há kÿ ãgag vÿ tÛ Jesus Cristo tÛ nÿtÿ. <sup>7</sup> Kÿ sóg ãgag mÛ vënhrá jënëg mÛ, Topë tÛ ãgag to há nÿn kÿ. Cidade tÛ Roma tá ãgag tóg nÿtÿ. Topë ne ãgag kuprëg', há kÿ ãgag vÿ tÛ ti tÛ nÿtÿ. Há kÿ sóg ãg jóg tÛ Topë mÛ: “ag tar han nÿ, ag mÛ vënh jykre kusa nÿm nÿ,” he tÿ, Topë mÛ, ãg Senhor tÛ Jesus Cristo mÛ ke gé.

### *Paulo tÛ Roma tá ke ag ve sór*

<sup>8</sup> Ha mē, vënh kar vÿ ãgag tÛ ti ki ge kÿ nÿtÿ tag mē huri, kÿ sóg ãgag to Topë mÛ vÿ há han tÿ, Jesus Cristo tigrÿn. Ti há mré sóg vëmén tÿ. <sup>9</sup> Ti há mÛ sóg rãnrãj tÿ, to krónh ke vãnh sóg nÿgtÿ, há kÿ sóg ti kósín to vëme sér ên tó tÿ. Ti há mré sóg ãgag jagfy vÿ tÿ gé, kÿ tóg ki kanhró nÿ. Kurã kar ki sóg ãgag kãmén tÿgtÿ, ti mÛ. <sup>10</sup> Isÿ ti mré vëmén kÿ sóg ãgag tó tÿ. Ti mÛ sóg sÿ kejën ãgag ve sór mÛ tó tÿ. Ti tÛ kejën sÿ ãgag venh ke to há nÿn kÿ

tóg inh mÛ: hej, henh ke mÛ. <sup>11</sup> ãgag ve sór tãvÿ inh nÿgtÿ, sÿ ãgag mÛ Topë kuprÿg tÛ inh kanhrãn ja ên kãmén jé, ãgag tÛ inh vÿ jëmën kÿ tar nÿtÿ jé. <sup>12</sup> Kÿ ãg tóg jagnë tar han ke mÛ sir, ãg tÛ jagnë jykre ven kÿ, ãgag tÛ isÿ Jesus ki rá kÿ nÿ ven kÿ, isÿ ãgag tÛ ti ki ge kÿ nÿtÿ ven kÿ ke gé.

<sup>13</sup> Inh kanhkã', inh mÛ tóg ãgag tÛ tag ki kanhró nÿtÿnh há tÿ, ha mē: ãgag venh tÿg ke to inh jykren tÛ hën ri ke han huri, há ra tóg inh mÛ ki króm ja tÛ nÿ ver. Isÿ ãgag mÛ Topë vÿ kãmén sór vë, Roma ki ke ù ag mÛ ke gé, ag kãmÿ ù tÛ Topë ki ge jé. Fóg kar mÛ sóg ke tÿ, kÿ tóg inh mÛ sér tÿnh mÛ, sÿ Roma tá tónh ke mÿn kÿ ke gé. <sup>14</sup> Fóg tÛ Grego ag mÛ sóg Topë vÿ tó tÿ, fóg kar ag mÛ ke gé, kanhgág ag mÛ ke gé, ù tÛ nén ù ki kanhró ag mÛ, ù tÛ nén ù ki kagtÿg ag mÛ ke gé. Topë vÿ inh mÛ: “ha ag mÛ tó,” he ja nÿgtÿ. <sup>15</sup> Há kÿ sóg Roma tá ti tó sór mÛ gé, Topë vÿ sér ên ti.

### *Topë jykre tar*

<sup>16</sup> Inh pi(jé) Topë vÿ sér tag to mÛ'ãg sór mÛ'. Topë há ne tag to ãg kren han tÿ', ãg tÛ kri fin kÿ. Topë jykre tar há vë. Judeu ag kren han sór tóg mÛ, kar kÿ fóg kar ag ke gé, kanhgág ag ke gé. <sup>17</sup> Tag há ki ãg tóg Topë jykre ki kanhró nÿtÿnh mÛ, Topë vÿ sér há ki. ãg tÛ ti ki rá há kÿ ãg tóg ti mÛ kuryj nÿtÿ. Há kÿ tag tóg rán kÿ nÿ, ha mē: “ãg tÛ Topë ki rá há tugnÿn ãg tóg ti mÛ kuryj nÿtÿnh ke mÛ, kÿ ãg rÿnrÿr mán ke mÛ,” he ja tóg nÿ, Topë vÿ rán ki.

### *Êprã ke ag jykre pãno*

<sup>18</sup> Há ra Topë tóg jÛ nÿ gé, kanhkã tá. Û tÛ ti ki êkrég tÛ ag to tóg jÛ mÛ. Topë vÿ ag mÛ tÛ nén ù tÛ nÿ, há kÿ ag tóg vënh jykre kuryj han sór tÛ nÿgtÿ. Vënh vÿ há tÛ ag tóg tÿg' he sór tÿ gé, vënh jykre kórég han sór kÿ. <sup>19</sup> Topë jykre há nÿtÿn há ki kanhró ag tóg nÿtÿ vë, ag tÛ ki kanhrãn sór kÿ. Topë vÿ ãg kar mÛ tag ven tÿ. <sup>20</sup> ãg pi(jé) Topë vëg tÿ'. Há ra tóg nén ù kar han, ãg tÛ nén vëg mÛ kar. Ên vigve kÿ ãg tóg ti jykre mág nÿ ên ki kanhró nÿ sir. “Û tÛ tag han mÛ vÿ tÛ ùn mág nÿ,” he jé ãg tóg ke mÛ. “Ên jykre vÿ tar nÿ, ên hÿn tóg tÛ' henh ke tÛ nÿ,” he jé ãg tóg ke mÛ, ãg tÛ Topë tÛ nén han ja vigve kÿ. Há ra ag tóg ki kanhrãn jãvãnh nÿtÿ, há kÿ Topë

tóg ag to jūnh ke mū, hā ra ag tỹ ne tónh ke tóg tū tĩnh mū. <sup>21</sup> Ti tỹ tỹ Topē nĩn ki kanhró ag tóg nỹtĩ vē, hā ra ag tóg ti to: “Topē vē,” he tū nĩgtĩ. Ti tỹ tỹ ũn mág nĩ tag tó sór tū ag tóg nĩgtĩ. Ti mỹ ag: “inh mỹ tóg há tĩ,” he ja tū nĩgtĩ gé, ti tỹ ag ki rĩr há han mū ra. Hā kỹ ag tóg ag tỹ krĩ há ra ki kagtĩg nỹtĩ sir, ag krĩ há tóg tū' he ja nĩgtĩ sir. Nén ũ há to jykrén mū ki kagtĩg ag nỹtĩ ha. <sup>22</sup> “Ki kanhró mág inh nĩ,” he ag tóg tĩ, hā ra ag tóg krĩ vēnhmỹ nỹtĩ ha. <sup>23</sup> Kỹ ag tóg Topē pē tag jēgja kã, ũn ter vānh tag jēgja kã ag tóg sir ēprã ke kãggrã fēg mū sir, ēprã ke ag kãgter tĩn ra. Sēsĩ kãggrã vin ag ke gé, bicho tỹ fa tỹ 4 ag kãggrã ke gé, pỹn kãggrã ke gé. Tag vỹ ag mỹ tỹ topē nỹtĩ sir.

<sup>24</sup> Hā kỹ Topē tóg ag tovānh mū sir. Ag tỹ ājag tỹ nén to én mū ěn han sór nỹtĩn kỹ tóg ag tovānh mū, ag tỹ han jé. Jagnē kavénh ag tóg mū sir. <sup>25</sup> Topē vĩ há kri fi vānh ra ag tóg vēnh ó hā kri nĩm tĩ. Ag tỹ ũ tỹ nén ũ kar han ja ěn to: “Topē vē,” henh ke vē vē, hā ra ag tóg ti tỹ nén han ja to: “Topē vē,” he sór mū, ón kỹ. ũ tỹ nén ũ kar han mū hā ne ā pir mỹ tỹ ũn mág nĩ', ti hā mỹ ěg tóg vĩ há han ke mū'. To krónh ke vānh ěg nỹtĩ. Amém.

<sup>26</sup> Ag tỹ Topē tỹ nén han ja to: “Topē vē,” hen kỹ Topē tóg ag togvānh gé, ag tỹ ājag tỹ nén to én mū ěn han jé, ěg kavénh tĩ ěn ti. Ag prũ fag tỹ ag mré nỹ tũg kỹ fag tóg jag(nē) hā mré ti vēnhmỹ han mū sir, mỹr, ha mē. <sup>27</sup> Kỹ fag mén ag tóg ājag prũ fag mré nỹ tovānh kỹ jagnē to én mū gé sir. Jagnē to én kỹ ag tóg jagnē mré nỹ kỹ ti kórég han mū gé sir, jagnē kavénh kỹ. Hā kỹ ag tóg ag tỹ Topē tovānh to jagāgtar nỹtĩnh mū. Ti tỹ ag vóg kónān hā vē.

<sup>28</sup> Ve ra ha. Topē ki ěkrén jāvānh ag tóg nỹtĩ, ti to é he kỹ. Hā kỹ Topē tóg ag togvānh ja nĩgtĩ gé sir, vēnh kato, ag tỹ vēnh jykre pãno han sór kỹ. “Ha han, ge kỹ sir,” he ja tóg nĩgtĩ. <sup>29</sup> Vēnh jykre pãno tỹ ag fór nỹtĩ ha, ti kórég tãvĩ tỹ. Nén kar to én (ka)mē ag nỹtĩ. Vēnh jykre kuryj han vānh ag nỹtĩ. Jagnē tū to én (ka)mē ag nỹtĩ. Jagnē kãgtén ag tóg tĩ gé. Jagnē vĩ kafãn ag tóg tĩ gé. Jagnē mỹ un'ón ag tóg tĩ gé. Jagnē krĩn kónān ag tóg tĩ gé. Jagnē to vĩ kónān ag tóg tĩ gé. <sup>30</sup> Jagnē to un'ón ag tóg tĩ gé. Topē kato tē mág ag tóg nỹtĩ. Jagnē vóg kónān ag tóg tĩ. “Ag kãfór

vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, kỹ ag tóg vēso nén ũ há tó tĩ, ón kỹ. “Inh hỹn vēnh jykre pãno tỹ ne han mū, ũri?” he ag tóg tĩ, kurã kar ki. Ājag mỹnh fag vĩ han vānh ag tóg nỹtĩ gé, ājag panh ag vĩ ti. <sup>31</sup> Krĩ tū ag nỹtĩ. Ón kỹ ag tóg jagnē mré nén kar to jykrén tĩ, ājag tỹ ki króm ke tū (hā) ra. Jagnē mré há nỹtĩ ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ ag tóg jagnē jagāgtān ki kagtĩg nỹtĩ gé. <sup>32</sup> Topē vỹ ũ tỹ tag han mū to: “kãgter jé ag tóg ke mū,” he ja nĩgtĩ. Ag tỹ tag ki kanhró nỹtĩ ra ag tóg han mū sir, kỹ ag tóg ũ tỹ tag han mū to há nỹtĩ gé, mỹr, ha mē.

## 2

### *Topē tỹ vēnh jykre pãno to jũ*

<sup>1</sup> Fóg mré kanhgág ag vỹ vēnh jykre kórég tag hyn han kãn tĩ, kỹ ag tóg Judeu ag mỹ kórég nỹtĩ. Hā ra Judeu ag vỹ ti kórég han tĩ gé, ag tỹ ón kỹ ag to vĩ mū ra. “Kórég ag nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, hā ra ag tóg fóg jykre kórég ěn han tĩ gé, kanhgág jykre kórég ti ke gé. Hā kỹ ag tóg ājag jykre tugnĩn ti kórég venh ke mū gé. <sup>2</sup> Topē vỹ ũ tỹ tag han mū vóg kónān ke mū, ti jykre kuryj nĩn kỹ, Topē ti. Ti tỹ ke há vē. <sup>3</sup> ũn jykre kórég ag tóg ag mỹ kórég nỹtĩ, Judeu ag mỹ, hā ra ag tóg hā han tĩ gé. Kỹ ag hỹn hē ri kenh mū, Topē tỹ ag vóg kónān tū nĩ jé? Ag vóg kónān jé tóg ke mū, ha vemnĩ. <sup>4</sup> Ver tóg ěg to há nĩ, ver tóg ěg to fen nĩnh mū, ver tóg jũ vānh nĩ, Topē ti. Ti tỹ ěg tỹ ěg jykre kórég tovānh ve sór vē, hā kỹ tóg ver ěg to há tãvĩ nĩ. Hā ra tóg ag mỹ tỹ nén ũ tū nĩ ve nĩ, Topē tỹ ěg to fen nĩnh ke mū ti. <sup>5</sup> Kutu ag nỹtĩ, vēnh jykre pãno tovānh jāvānh ag nỹtĩ, hā kỹ Topē tỹ ag to jũ tóg komēr hā mág rã nĩ. Kejēn tóg Topē tỹ vēnh kar jykre venh ke kurã pétēm ke mū sir. Kỹ ag tóg venh ke mū, Topē tỹ ag vóg kónān ke ti, kỹ vēnh kar vỹ ti jykre kuryj venh ke mū, ti tỹ ěg mỹ ki hā tó mū ti. <sup>6</sup> Ti hā ne ěg mỹ nĩm ke mū', ěg tỹ nén hyn han ja ěn kaja ti. <sup>7</sup> ěn kã tóg ěg mỹ ěg rĩr krỹg ja tū ven ke mū, ũn jykre kuryj ag mỹ. ěg tỹ ti jykre há to tar nỹtĩn kỹ tóg ěg mỹ ěg rĩr krỹg ja tū ven ke mū, ěg tỹ tá tỹ ũn mág nỹtĩ sór kỹ, ěg tỹ Topē hā tỹ ěg mỹ vĩ há han ke ve sór kỹ, ěg tỹ ěg rĩr krỹg ja tū ve sór kỹ. Kỹ tóg ěg mỹ ven ke mū. <sup>8</sup> Hā ra tóg ũ vóg kónān ke

mũ gé. Û tóg ãjag tỹ nén han sór mũ ên hã han tí. Vênh ví há kri fi vãnh ag nỹtĩ, ag tỹ vãnh jykre pãno hyn han sór kỹ. Hã kỹ tóg ag vóg kónãn ke mũ. <sup>9</sup> Û tỹ vãnh jykre pãno han mũ kar vỹ kanê junjur ke mũ, jagtar jagy hyn han kỹ. Ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra ag tóg jagãgtar ke mũ, kar kỹ fóg kar ag ke gé, kanhgág ag ke gé. <sup>10</sup> Û tỹ vãnh jykre kuryj han mũ tỹ tóg ùn mág hyn han ke mũ hã ra, to tóg ví há han ke mũ, êg mũ tóg vãnh jykre kusa nĩm ke mũ, êg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra, kar kỹ fóg ag mũ ke gé, kanhgág ag mũ ke gé.

<sup>11</sup> Ha vé, Topê mũ ti tỹ nén ù tũ nĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Ti mũ êg tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. <sup>12</sup> Û ag tóg Topê ví mẽ ja tũ nỹtĩ. Kỹ ag tóg ti kórég kar hyn han mũ sir. Kỹ ag tóg nũgme ki vár ke mũ sir, inferno ki, ag jykre kórég to. Ag jãvo Judeu ag vỹ Topê ví mẽ ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ti kórég han tí gé. Kỹ Topê tóg ag vóg kónãn ke mũ gé sir. “Isỹ ãjag mũ nén tó ja ên han ja tũ ãjag nỹtĩ,” he jé tóg ke mũ. <sup>13</sup> Ha vé, êg tỹ Topê ví mẽg mũ ra han tũ nĩn kỹ êg Topê mũ há tũ nỹtĩ. Êg tỹ ti ví ki króm kỹ êg tóg ti mũ kuryj nỹtĩ. <sup>14</sup> Fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topê ví mẽ ja tũ nĩ ver, ù tỹ Judeu jykre han tũ kar ag. Ge ra vãnh jykre há tóg ag mũ sér tí, ag tỹ Topê ví mẽ ja tũ (hã) ra. Kỹ ag tỹ vãnh jykre há han sór mũ tag vỹ ag mũ ag tỹ ki króm han jafã nĩ. <sup>15</sup> Topê tỹ nén tó ja ên vỹ ag kãkã nĩ, hã kỹ ag tóg han sór mũ, ag tỹ mẽ ja tũ ra. Hã kỹ tóg ag mũ sér tí, ag tỹ nén ù há han kỹ. Jãvo tóg ag mũ e tí, ag tỹ ti kórég han kỹ. Ag tỹ Topê ví mẽ ja tũ ra ag tóg vãnh jykre há ki kanhró nỹtĩ. <sup>16</sup> Kejên Topê tóg Jesus Cristo mũ: “ag jykre ve kãn nĩ,” henh ke mũ, ti kurã ên kã. Kỹ vãnh kar jykre vỹ vãnh ven ke mũ, ag jykre kórég mré hã, ag tỹ vãnh kar vatánh tá nén han ja ti. Tag hã tó sóg tí, sỹ vãnh kar mũ ti ví sér kãmén kỹ.

### *Judeu ag tỹ Topê ví mranh ja*

<sup>17</sup> Ha vé, Judeu ag mũ tóg sér tí, ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩn kỹ. “Topê ne êg jyvên ja nĩgtĩ, kỹ êg nũgme ki vár ke tũ nĩ,” he ag tóg tí. “Topê to êg há nỹtĩ,” he ag tóg tí gé. <sup>18</sup> Ti tỹ êg ki nén ve sór mũ ki kanhró ag tóg nỹtĩ. Ti ví ki tóg rán kỹ nĩ, hã kỹ ag tóg ên ve kỹ vãnh jykre kuryj ki kanhró nỹtĩ. <sup>19</sup> “Ki kanhró êg nỹtĩ,” he ag tóg tí, hã kỹ ag tóg ù tỹ ki kagtĩg

ag mũ tó tí, Judeu ag, ag tỹ ag mũ ùn kyvó ag ri ke nỹtĩn kỹ. Kuty mũ ag tóg mũgtĩ, kỹ ag tóg ag mũ jẽngrê han sór tí, ag mũ Topê ví tó kỹ. <sup>20</sup> Û tỹ ki kagtĩg ag kanhrãn ag tóg tí, gĩr ag ke gé. “Topê ví vỹ há nĩ, vãnh jykre há vê, ki hã tóg tó tí, hã to êg Topê ki kanhrãn tí,” he ag tóg tí. <sup>21</sup> Ón kỹ ag tóg ù ag kanhrãn tí, ãjag tỹ ki kagtĩg nỹtĩ (hã) ra. Û mũ ag tóg: “nén ù péju(g) tũg nĩ,” he tí. Hã ra ag tóg ù tũ péju(g) tí. <sup>22</sup> Ón kỹ ag tóg: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he tí. Hã ra ag tóg fag mré nỹgnỹ tí. Ón kỹ ag tóg vãnh kãggrã tỹ topê to: “Topê pijé!” he tí. Hã ra ag tóg vãnh kãggrã ag jo ãn krêm ag tũ péju(g) tí. <sup>23</sup> “Topê vỹ êg jyvên ja nĩgtĩ,” he ag tóg tí. Hã ra ag tóg ti ví mranh tí. Topê kavénh ag tóg tí. <sup>24</sup> Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Judeu ag to, Topê ví rán ki, ha mẽ: “ãjag jykre kórég ve kỹ fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topê jykre to: kórég ti hỹn nĩ,” he tí,” he ja tóg nĩgtĩ, Judeu ag to, Topê ví rán ki.

<sup>25</sup> Há ti nĩ, êg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ti, êg tỹ Topê ví ki króm kỹ. Êg tỹ hã ra ti ví mranh kỹ tóg êg mũ nén ù há han ke tũ nĩ, êg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra. Fóg ri ke vỹ tỹ êg nỹtĩ, kanhgág ri ke, êg tỹ ti ví mranh kỹ. <sup>26</sup> Kejên fóg ù tóg sir Topê ví ki króm mũ sir, kanhgág ù hên ri ke mũn. Kỹ tóg Topê mũ tỹ Judeu ri ke nĩ sir, ti tỹ Topê ví ki króm to. <sup>27</sup> Hã kỹ fóg ag mré kanhgág ag vỹ Judeu ag jykre kórég tónh ke mũ, ha vemní, ag tỹ Topê ví ki króm kỹ. Topê ví mranh ag tóg tí, ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra, ag tỹ Topê ví rá vэг nỹtĩ ra. Hã tó jé ag tóg ke mũ, fóg ag, kanhgág ag ke gé. <sup>28-29</sup> Ón kỹ ag tóg tỹ Judeu nỹtĩ, ag pi(jé) tỹ Topê tũ pẽ nỹtĩ!. Ón kỹ ag gré junun fár vỹ kym kỹ nĩ, Topê tỹ ag mũ: “kym ra,” he ja nĩn kỹ. Kỹ ag tóg tag tugnĩn jagnê mũ: “Topê tũ vỹ tỹ êg nỹtĩ,” he tí. Hã ra ag pi(jé) tag tugrĩn tỹ Topê tũ nỹtĩ!. Topê tũ ag vỹ ãjag fe tỹ ti ki rã tí, kỹ ag jykre hã ne kym kỹ nĩ ri ke nĩ!. Ag tỹ vãnh jykre kórég tovãnh to ken hã vê. Topê kuprĩg ne êg jykre há han tí!, kỹ Topê tóg êg mũ ví há han tí gé sir, êg jykre há nỹtĩn kỹ. Ti pi(jé) êprã ke ri ke ón kỹ ví há han tí!, ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mũ. Êg hã vỹ tỹ Topê tũ pẽ nỹtĩ!.

### 3

<sup>1</sup> Kĩ Judeu ag h̄yn inh m̄y: “k̄yn m̄y há tũ nĩ, ěg t̄y t̄y Judeu ag kr̄e n̄ytĩn k̄y?” he s̄or m̄ũ. “Ěg gr̄e junun f̄ar kym k̄y n̄in k̄yn m̄y t̄y n̄en ũ tũ nĩ?” he s̄or ag h̄yn m̄ũ. <sup>2</sup> Vó, há t̄avĩ ti nĩ gé. Ěg h̄a m̄y tóg ã vĩ ti tó ja n̄ĩgtĩ, Top̄e ti, ěg t̄y t̄y Judeu kr̄e n̄ytĩn k̄y. <sup>3</sup> Ěg k̄amĩ ũ tóg ti vĩ kri fig tũ n̄ĩgtĩ. H̄a ra Top̄e pi(jé) ag tugr̄in ã t̄y n̄en tó ja ěn han ke tũ nĩ', ag t̄y ti vĩ ki króm tũ ra tóg ã vĩ ki króm tĩ, Top̄e ti, ag j̄avo. <sup>4</sup> Ti t̄y ěg m̄y tó ja ěn han ti tĩ, ón v̄anh ti n̄ĩgtĩ. Ěpr̄a ke ag ne un'ón tĩ', h̄a ra tóg ón ke tũ p̄e nĩ, Top̄e ti. H̄a k̄y tag tóg rán k̄y nĩ, Top̄e vĩ rán ki, h̄a v̄y: “v̄enh kar v̄y venh ke m̄ũ, ã t̄y ã vĩ han tĩ ti,” he m̄ũ. “Ũ t̄y ã jykre tugn̄ym k̄y tóg venh ke m̄ũ sir, ã t̄y ki h̄a tó tĩ tĩ,” he ja tóg nĩ, Top̄e to, Top̄e vĩ t̄y rán k̄y nĩ ki. H̄a ra tóg ge nĩ.

<sup>5</sup> Kĩ Judeu ag h̄yn ón k̄y inh m̄y: “k̄yn h̄yn há nĩ, ěg jykre p̄ano ti,” he s̄or m̄ũ. “V̄enh kar v̄y ěg jykre p̄ano ve k̄y Top̄e jykre kuryj nĩ ki kanhró n̄ytĩ, ti t̄y ěg j̄avo v̄enh jykre p̄ano to há tũ n̄in k̄y. H̄a k̄y ěg jykre p̄ano tag v̄y t̄y n̄en ũ há nĩ. H̄a ra tóg to ěg vóg kón̄an s̄or m̄ũ, ěg jykre p̄ano to, ti t̄y t̄y n̄en ũ há nĩ ra. Tag tugn̄in tóg jykre p̄ano nĩ ve nĩ, Top̄e ti,” he s̄or ag h̄yn m̄ũ, Judeu ũ ag. Ěpr̄a ke ag v̄y ón k̄y vĩ t̄y ge han tĩ. <sup>6</sup> H̄a ra tóg há tũ nĩ, ag vĩ tag ti. Top̄e jykre h̄a ne kuryj nĩ'. Ti jykre há n̄in k̄y tóg ěpr̄a ke jykre to: “há tũ ti nĩ,” henh ke m̄ũ. Jykre kuryj ti nĩ inhh̄a.

<sup>7</sup> H̄a ra Judeu ũ ag tóg ón k̄y: “v̄enhm̄y ěg ki króm k̄y n̄ytĩ v̄e,” he tĩ gé. “Ěg ón tugr̄in Top̄e t̄y t̄y ũn mág nĩ tag v̄y v̄enh ven m̄ũ, ti ón v̄anh v̄y v̄enh ven m̄ũ ěg j̄avo. Há ti nĩ, tag ti. H̄a k̄y ti t̄y ěg ón m̄ũ tag to: “inh vĩ mranh ja ãjag tóg n̄ĩgtĩ,” hen k̄y tóg v̄enhm̄yn k̄y tó m̄ũ, Top̄e ti,” he ag tóg tĩ, ón k̄y. <sup>8</sup> “Ti kórég han jé ěg tóg ke m̄ũ, Top̄e t̄y ěg jykre kórég t̄y n̄en ũ há han jé,” he ag tóg tĩ, ón k̄y. K̄y ag tóg iso ón k̄y: “tag tó ti tĩ, Paulo ti,” he tĩ gé. Ũ t̄y tag tó m̄ũ ag vóg kón̄an jé tóg ke m̄ũ, Top̄e ti, ag ón m̄ũ tag to, ti jykre kuryj n̄in k̄y, ha vemnĩ.

#### *Ěg kar t̄y Top̄e vĩ mranh k̄an*

<sup>9</sup> Kĩ is̄y Judeu ag to ne tó n̄e? Ěg m̄y fóg ag k̄áfór n̄ytĩ, ěg t̄y t̄y Judeu n̄ytĩn k̄y? Vó, ag k̄áfór tũ ěg n̄ytĩ. Top̄e vĩ mranh k̄an ěg m̄yr, Judeu, fóg, kanhgág, ěg kar m̄yr. Tag

tó inh huri. H̄a ra tóg ge nĩ. <sup>10</sup> H̄a k̄y tag tóg rán k̄y nĩ gé, ha m̄e: “ũn jykre kuryj v̄y tũ tĩ, ũn jykre kuryj venh ke tũ p̄e ěg n̄ĩgtĩ. <sup>11</sup> V̄enh jykre há han ki kagt̄ig kar ěg n̄ytĩ, ũ t̄y Top̄e jykre han s̄or m̄ũ v̄y tũ tĩ. <sup>12</sup> Ěg kar v̄y Top̄e japry, Top̄e jam̄in tov̄anh k̄an k̄y n̄ytĩ. Jykre kórég kar ěg n̄ytĩ. V̄enh jykre kuryj han v̄anh ěg n̄ytĩ. ũn jykre há venh ke tũ p̄e ěg nĩ. <sup>13</sup> Un'ón (ka)m̄e kar ěg n̄ytĩ, jagn̄e to. Ěg t̄y v̄eser to nón k̄y v̄eser ger tóg k̄akut̄e tĩ. Ěg ón v̄y v̄eser ger tag ri ke nĩ. Jagn̄e m̄y ěg tóg un'ón tĩ gé. Ěg vĩ jũ t̄y ěg tóg jagn̄e k̄agt̄en ri ke han tĩ gé, k̄y tóg p̄yn veneno ri ke nĩ, ěg vĩ jũ ti. <sup>14</sup> V̄enh vĩ jũ t̄y ěg fór n̄ytĩ, k̄y ěg tóg v̄enh kar m̄y vĩ kón̄an tĩ. <sup>15</sup> Jagn̄e k̄agt̄en (ka)m̄e ěg n̄ytĩ, tag h̄a tóg ěg m̄y sér tĩ. <sup>16</sup> Ěg t̄y h̄en m̄i m̄ũ k̄y ěg tóg n̄en ũ kar kókég tĩ, h̄a k̄y ěg mr̄e ke fag v̄y jagtar n̄ytĩ, ěg to. <sup>17</sup> Ěg pi(jé) v̄enh jykre kusa ve s̄or tĩ'. <sup>18</sup> Top̄e kam̄eg s̄or v̄anh ěg n̄ytĩ,” he ja tóg n̄ĩgtĩ, Top̄e vĩ t̄y rán k̄y nĩ ki. H̄a ra tóg ge nĩ.

<sup>19</sup> H̄a ra ěg kar v̄y tag ki kanhró n̄ytĩ, ha m̄e. Ěg h̄a m̄y ti rán k̄y nĩ, Top̄e vĩ ti, ěg t̄y ki króm jé. H̄a ra ěg tóg mranh k̄an. K̄y Top̄e t̄y ěg m̄y: “ti kórég han ã,” he m̄ũ ra tóg ěg t̄y ti m̄y ne tónh ke tóg tũ tĩ, ěg kar ti. H̄a jé tóg ěg m̄y ã vĩ j̄en̄e ja n̄ĩgtĩ, ěg t̄y to ěg kórég nĩ tag ki kanhr̄an jé. <sup>20</sup> Top̄e vĩ ki króm k̄an ja tũ ěg tóg n̄ytĩ, h̄a k̄y ěg kuryj tũ n̄ytĩ, Top̄e m̄y. H̄a k̄y ěg t̄y Top̄e t̄y v̄as̄y ěg jyv̄en ja ěn m̄eg m̄ũ ra ěg tóg Top̄e vĩ mranh ki kanhr̄an m̄ũ, ti t̄y ěg m̄y: “tag han tũg ra,” hen k̄y. Ge ta ěg tóg mranh tĩ.

#### *Top̄e t̄y ěg kren han s̄or*

<sup>21-22</sup> V̄ah̄a Top̄e jykre kuryj tóg v̄enh ven ja n̄ĩgtĩ. Ti h̄a ne ěg m̄y v̄enh p̄ate fón m̄ũ sir', inhh̄a', ěg t̄y Jesus Cristo ki ge k̄y, ěg t̄y ti t̄y ěg jyv̄en ja ěn mranh ja (h̄a) ra. Ti jykre kuryj h̄a v̄e. V̄as̄y tóg tó ja nĩ, Top̄e ti, ti t̄y tag han ke ti. Ā jykre si ki tóg tó ja nĩ, k̄y ti vĩ tó tĩ ag, profeta ěn ag tóg tó ja n̄ĩgtĩ gé, ti jykre t̄ag ke ti. Ũ t̄y ti ki ge k̄y n̄ytĩ kar m̄y tóg v̄enh p̄ate fón tĩ. K̄y ěg kar tóg jagn̄e ri ke n̄ytĩ ha, ěg t̄y ti ki ge k̄y. <sup>23</sup> Top̄e vĩ mranh k̄an ěg, v̄enh jykre kuryj han tũ ěg n̄ytĩ, Top̄e jykre kuryj tag han ki kagt̄ig ěg n̄ytĩ. <sup>24</sup> H̄a ra tóg ěg jaḡagt̄an k̄y ěg m̄y v̄enh p̄ate fón s̄or m̄ũ. Fagr̄inh m̄y ke v̄e, kaj̄am ke tũ ěg tóg nĩ.

Jesus Cristo tugnĩn tóg ãg kren han sór mũ. <sup>25</sup> Topẽ ne Jesus fẽg', ti hã tỹ ãg tỹ Topẽ vĩ mranh tỹ tũg' hen jé, ti ter kỹ ti kyvẽnh tỹ ãg jagfỹ ti ki kãkutẽ kỹ. Kỹ ãg tóg ti ki rã kỹ há nỹtĩ sir, Topẽ jykre kuryj hã vẽ sir. Jesus to ãg ki kanhrãn mũ, vẽn h jykre kuryj ti. Hã kỹ Topẽ tóg ãg tỹ vãsỹ ti vĩ mranh ja ãn to tóg ãg vóg ja tũ nĩ ver, ãg to fen kỹ, <sup>26</sup> ti tỹ ùri ãg mũ ã jykre tãg ven sór kỹ. Topẽ vĩ kuryj nĩ. Ti tỹ ãg mũ vẽn pãte fón kỹ ãg ti mũ kugryj nỹtĩ sir, ãg tỹ Jesus ki gen kỹ. Topẽ jykre kuryj hã vẽ sir.

<sup>27</sup> Kỹ Judeu ag hỹn inh mũ: “kỹ ãg mũ Topẽ mũ há tũ nỹtĩ, ãg tỹ ti vĩ ki króm sór mũ ra?” he sór mũ. Hỹ, hã vẽ. Kórég ãg nỹtĩ, hã kỹ ãg tóg ti vĩ ki króm sór mũ ra mranh tĩ. ãg tỹ ti ki ge kỹ tóg ãg mũ vẽn pãte fón tĩ, kỹ ãg há nỹtĩ. <sup>28</sup> Tag ki kanhró ãg nỹtĩ, ha mẽ. ãg tỹ Topẽ jykre si ãn han sór mũ ra ãg jykre pãno vĩ ãg kãkã nĩ nĩ. ãg tỹ Jesus ki gen hã kỹ tóg ãg mũ vẽn pãte fón ke mũ hã ra. <sup>29</sup> Topẽ pí(jé) Judeu ag tãvĩ véng nĩ nĩ'. Fóg ag véng ti nĩ gé, kanhgág ag ke gé. <sup>30</sup> Pir ti nĩ, Topẽ ti. Hã kỹ tóg ù tỹ ti ki ge mũ ag mũ vẽn pãte fón tĩ, Judeu ag mré hã, fóg ag mũ ke gé, kanhgág ag mũ ke gé. ãg tỹ ti ki ge to tóg ãg mũ vẽn pãte fón tĩ, ãg kar mũ.

<sup>31</sup> Kỹ ãg mũ ti ki ge kỹ (ãg mũ) Topẽ tỹ vãsỹ ãg mũ vẽn jykre nĩm ja ãn tỹ tũg' he tĩ, Topẽ tỹ Judeu ag jyvẽn ja ãn tĩ? Vó. Vãhã ãg ki króm há han ki kanhró nỹtĩ, Topẽ tỹ ãg mũ vẽn jykre nĩm ja ãn ki.

## 4

### *Topẽ tỹ Abraão mũ vẽn pãte fón*

<sup>1</sup> Kỹ Judeu ag hỹn inh mũ: “ãg jóg'jóg ve pẽ tỹ Abraão hỹn hẽ ri ke tĩ?” he sór mũ. <sup>2-3</sup> “Nén ù há kar han ti tĩ, Abraão ti, hã tigrĩn tóg tỹ Topẽ mũ ùn há nĩ,” he sór ag hỹn mũ, Judeu ag. Vó, hã tũ vẽ. Ti ki rã tugnĩn ke vẽ. Hã kỹ tag vĩ ti to rán kỹ nĩ, ha mẽ: “Abraão vĩ Topẽ ki rã, hã kỹ tóg tỹ Topẽ mũ ùn há nĩ, ti tỹ ti ki rã tigrĩn,” he tóg mũ, Topẽ vĩ rán ki. Ti tỹ nén ù há han tugnĩn Topẽ mũ tỹ ùn há nĩ ra tóg veso: “tỹ sóg ùn há nĩ, ag kar kãfór,” henh ke mũ vẽ, vêsỹ ùn há han sór kỹ. Hã ra ãg vêsỹ ùn há han ki kagtĩg nỹtĩ.

<sup>4</sup> Hã vé, ãg rãnrãj to ãg tóg ãg rãnrãj kaja véng tĩ. Fagrĩnh mũ ke tũ vẽ, ãg rãnrãj kaja ti. <sup>5</sup> Topẽ jykre vĩ ge tũ nĩgtĩ. ãg tỹ ti ki ge kỹ ãg tóg ti mũ tỹ, ùn há nỹtĩ. ãg tỹ ti ki ge tigrĩn tóg ãg mũ vẽn pãte fón tĩ, ãg tỹ ti vĩ mranh ja ti. ãg rãnrãj pijé'. Topẽ tỹ nén han mũn hã vẽ.

<sup>6</sup> Hã kỹ vãsỹ ãg pã'i tỹ Davi tóg tó ja nĩgtĩ gé. ù tỹ nén ù kórég han tĩ ãn to tóg vĩ há han ja nĩ, Davi ti. Topẽ vĩ ãg mũ vẽn pãte fón tĩ, ãg tỹ ti vĩ mranh ja ti. Topẽ tỹ ùn mũ vẽn pãte fón ja ãn to Davi tóg tag tó ja nĩgtĩ, ha mẽ: <sup>7</sup> “Topẽ vĩ ãg ve há han ke mũ, hã kỹ tóg ãg mũ ãg tỹ ti vĩ mranh ja ãn tỹ vẽn pãte fón tĩ. Kỹ ãg ve mãn ke tũ nĩ ha, ãg jykre pãno ja ãn ti, ti tỹ vẽn pãte fón kỹ nĩn kỹ. <sup>8</sup> Topẽ vĩ ãg ve há han ke mũ, hã kỹ tóg ãg mũ ãg tỹ ti vĩ mranh ja ãn kaja kórég ãn ven ke tũ pẽ nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti.

<sup>9</sup> Kỹ Judeu ag hỹn inh mũ: “Davi hỹn ù tỹ hẽ to tag tó ja nĩgtĩ?” he sór mũ. “Judeu jykre han mũ ag to ke mũ vó, ag jykre han tũ ag to ke mũ vó?” he sór ag hỹn mũ. ãg kar to ke vẽ. Hã vẽ, Abraão to sóg: “ti tỹ Topẽ ki rã tigrĩn tóg tỹ Topẽ mũ ùn há nĩ,” he ja nĩ. <sup>10</sup> Kỹ ti jykre tỹ Topẽ mũ kuryj nĩ ãn kã ti mũ Judeu ag jykre han kỹ tĩ nĩ', Abraão ti? Vó, ãn kã ti ãg jykre han tũ nĩ ver. ãn kã ti ã gré junun fár kym ja tũ nĩ ver. <sup>11</sup> Topẽ vĩ ti mũ vẽn pãte fón, ti tỹ ti ki rã tugnĩn, ti tỹ ver Israel ag jykre ki kagtĩg nĩn kã. Ti mũ vẽn pãte fón kar kỹ Topẽ tóg ti mũ ãg jykre tag nĩm ja nĩ, ti tỹ ã gré junun fár kym jé sir, vẽn kar tỹ ti jykre há nĩ ki kanhrãn jé. Hã kỹ tóg tỹ ù tỹ Topẽ ki ge mũ kar jóg nĩ sir, Abraão ti, ag tỹ Judeu ag jykre han tũ ra, ag tỹ ãjag fár kym tũ ra ke gé. Topẽ ki ge kỹ ãg tóg Topẽ mũ tỹ ùn há nỹtĩ, Abraão ri ke. <sup>12</sup> Kỹ tóg tỹ Judeu jykre han mũ ag jóg'jóg ve pẽ nĩ gé sir, Abraão ti, ag tỹ ti mré Topẽ ki ge kỹ. Judeu jykre han to hã tóg Topẽ ki rã, ãg jóg tỹ Abraão ti. Kỹ ãg tỹ Topẽ ki ge kỹ tóg tỹ ãg jóg pẽ nĩ gé sir, ãg tỹ tỹ Judeu krẽ nỹtĩ ra Topẽ ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. <sup>13</sup> Topẽ vĩ Abraão mũ: “ã krẽ vĩ ga kar mĩ mũnh mũ, kỹ tóg tỹ ag tũ kar nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ Topẽ vĩ kri fi tigrĩn tóg ti mũ tag tó. Vẽn jykre si ki króm tugnĩn ke pijé'. Ti tỹ Topẽ ki rã kỹ tóg ti mũ tỹ ùn há nĩ, hã kỹ Topẽ tóg ti mũ tag tó

ja nĩ.

*Topě tỹ ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag to há*

<sup>14-15</sup> Ha vé, ěg tỹ Topě tỹ vāsỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm ja ěn han sór mũ ra ěg tóg mranh tĩ, kỹ Topě tóg ěg vóg kónān ke mũ vė sir. Hã kỹ ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nén ũ há tó ja ěn venh ke tũ pē nĩ vė sir. Ěg vóg kónān jé tóg ke mũ vė sir, kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há nĩm ke tũ nĩ vė sir. Kỹ tóg ěg mỹ: “ha inh ki rã,” henh ke tũ nĩ vė gé. Topě tỹ ěg vóg kónān ke mũ hã ne kã nĩ vė', ti vĩ mranh tigrĩn. <sup>16</sup> Hã ra tóg ěg mỹ: “ha inh ki rã, sỹ ājag mỹ nén ũ há ěn han jé, ājag tỹ inh ki ge tigrĩn,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ ěg jagāgtān hã vė. Topě tóg Abraão krē kar ag mỹ vin sór mũ, ā tỹ nén tó ja ěn. Ti pi(jé) Judeu jykre han mũ ag tãvĩ mỹ vin sór mũ'. Ũ tỹ Abraão ri ke Topě ki ge mũ ag mỹ tóg vin sór mũ gé, Topě ti. Ěg kar jóg'jóg ve vỹ tỹ ti nĩ, Abraão ti. <sup>17-18</sup> Topě hã ne ti mỹ: “ā krē tỹ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja nĩ', hã kỹ tóg tỹ ěg kar jóg'jóg ve pē nĩ. Rán kỹ ti nĩ, Topě vĩ rán ki. Kỹ tóg ti vĩ tag kri fi ja nĩgtĩ, Abraão ti, ā tỹ gĩr ve vānh nĩ ra, ti kófa nĩn kỹ. Ũn ter mũ ag rĩnrĩr mǎn han ki kanhró tóg nĩ, Topě ti. Kỹ tóg nén kar han ki kanhró nĩgtĩ gé. Nén ũ tóg tũ tĩ ver, hã ra Topě tóg nén ũ kar han tĩ, ā vĩ tỹ. Hã kỹ tóg Abraão mỹ ti kósin ke tó ja nĩgtĩ gé. Kỹ Abraão tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ. Ver tóg kósin ja tũ nĩ, ā kófa nĩ ra, hã ra tóg Topě vĩ kri fi ja nĩgtĩ, Topě tỹ ti mỹ: “ā krē tỹ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja tag to. <sup>19-20</sup> Topě tỹ ti mỹ tag tó kỹ tóg 100 (ke) anos pētēm, Abraão ti. Si há ti nĩ ja nĩgtĩ, ti prũ tỹ Sara fi ke gé. Gĩr han vānh fag nỹtĩ, ěn kã. Ěn hã kã Topě tóg ti mỹ ti krē e hyn han ke tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ, to krónh ke tũ ja tóg nĩgtĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he ja tũ ti nĩgtĩ, Topě vĩ tag to. Ti vĩ kri fi kỹ tóg Topě to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. <sup>21</sup> “Topě vỹ ā tỹ nén tó ja han ki kanhró nĩ,” he ja ti nĩ, Abraão ti, to krónh ke tũ nĩn kỹ. <sup>22</sup> Tag hã tugnĩn tóg Topě mỹ tỹ ũn há nĩ, ti tỹ ā fe tỹ ti ki rǎn kỹ.

<sup>23</sup> Topě vĩ tó tĩ ũ tóg Abraão to rán ja nĩ, Topě vĩ rán ki, ti tỹ Topě mỹ tỹ ũn há nĩ ti. <sup>24</sup> Hã ra tóg ěg to rán ja nĩ gé. Topě mỹ ěg tóg tỹ ũn há nỹtĩnh ke mũ gé, Abraão ri ke, ěg tỹ ti ki ge kỹ. Hã kỹ tóg ěg Senhor tỹ Jesus rĩn mǎn ja nĩgtĩ, ti ter ja tá. <sup>25</sup> Ěg jagfỹ tóg ter ja

nĩ, Jesus ti, ti tỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũg' he jé. Hã jé Topě tóg ti fėg ja nĩ. Kỹ tóg ti rĩn mǎn ja nĩ gé, ti tỹ ěg mỹ vėnh pāte fón jé, ěg tỹ ti vĩ mranh ja ti.

## 5

*Topě tỹ ěg to jũ mǎn ke tũ*

<sup>1</sup> Kỹ tóg ěg mỹ vėnh pāte fón mũ sir, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Kỹ ěg tóg jatun mỹ nỹtĩ, Topě tỹ ěg to jũ mǎn tũ nĩn kỹ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tigrĩn. <sup>2</sup> Ti hã tugnĩn Topě tóg ěg jagāgtān tĩ. Tag tigrĩn ěg tar nỹtĩ sir. Kỹ tóg ěg mỹ sér tĩ gé. Topě vỹ ěg tỹ ũn mág han ke mũ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn ri ke han jé tóg ke mũ, kỹ tóg ěg mỹ sér tĩnh mũ sir. <sup>3</sup> Ver ěg tóg ti jagy vėg tũ, tag ki. Hã ra tóg ěg mỹ sér tĩ gé, ěg tỹ ti jagy vėg mũ ra. Ěg tỹ ti jagy vėg mũ tag ne ěg tar han ke mũ', komēr hã. <sup>4</sup> Ěg tar nỹtĩn kỹ ěg ti tovānh sór tũ nĩ ki kanhró nỹtĩ sir. Ěg tỹ ti tovānh sór tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg Topě tỹ ěg mỹ nén tó ja kar venh ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nén ũ há ven ke ěn ti, tá. <sup>5</sup> Ěg pi(jé) venh ke tũ nĩ', Topě tỹ nén tó ja ěn ti. Ěg mỹ tóg ā kuprĩg jėnė huri, ti tỹ tỹ ěg jagrė nĩ jé. Ěg jagrė tag vỹ ěg mỹ: “Topě vỹ ā to há nĩ,” he tĩ. Ti hã tigrĩn ěg ki kanhró nỹtĩ, ěg tỹ Topě tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn venh ke ki.

<sup>6</sup> Jykre pāno ěg nỹtĩ, krój ěg nỹtĩ. Ěg tỹ ver kórég nỹtĩ ěn kã Cristo ne ěg jagfỹ ter ja nĩgtĩ'. <sup>7</sup> Ti jǎvo ěg kã ũ tóg ěg jagfỹ ter ke tũ nĩ. Ũn jykre há jagfỹ ter ke tũ ěg nỹtĩ. <sup>8</sup> Ěg jǎvo Cristo vỹ ěg jagfỹ ter ja nĩ, ěg tỹ tỹ Topě vĩ mranh jafǎ nỹtĩ ra. Hã ki ěg ki kanhró nỹtĩ, Topě tỹ ěg to há tãvĩ nĩ ti. <sup>9</sup> Kỹ Topě tóg ěg mỹ vėnh pāte fón mũ sir, Jesus tỹ ěg jagfỹ ter ja tugnĩn, ti kyvėnh tigrĩn. Kỹ tóg Topě tỹ vėnh kar to jũnh ke kurǎ ěn ki ěg kren han ke mũ gé, ha mē. <sup>10</sup> Ěg tỹ ver ti kato tē nỹtĩ ra Topě kósin tóg ěg jagfỹ ter, kỹ Topě tóg ěg to há nĩ, ěg to jũ mǎn tũ ti nĩ. Kỹ tóg ěg to há nĩ ha. Kỹ tóg kurǎ ěn kã ěg kren han ke mũ gé, ti rĩr jėn kỹ, ti kósin ti. <sup>11</sup> Kurǎ ěn kã tóg ěg kren han ke mũ, hã ra tóg ũri ěg to há nĩ gé, kỹ tóg ěg mỹ sér tĩ. Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugnĩn ke vė. Ti hã ne Topě tỹ ěg to há nĩnh ke han'. Ti hã ne Topě tỹ ěg to jũ tỹ tũ' he mũ'.



*Adão vỹ Topẽ vỹ mranh vén, Jesus vỹ ki króm kãn*

<sup>12</sup> Ha vé, ùn pir vỹ Topẽ vỹ mranh vén, kỹ Topẽ vỹ mranh vỹ kã nĩ nĩ sir. Ti vỹ mranh tigrĩn tóg ter ja nĩ gé, ù tỹ ti vỹ mranh vén mũ ên ti. ù tỹ ti vỹ mranh vén ja ên ri ke ãg nỹtĩ, Topẽ vỹ mranh kãn ja ãg tóg nĩ gé, ãg tỹ tỹ ùn ve nón ke nỹtĩn kỹ. Kỹ ãg tóg kãgter kãn ke mũ gé, Topẽ vỹ mranh kỹ. <sup>13</sup> Topẽ tỹ ãg jyvẽn to hã ag tóg ti vỹ mranh ja nĩgtĩ gé, hã ra ag tóg vẽn jykre kórég to: “Topẽ vỹ mranh vỹ,” he ja tũ nĩ ver, ag tỹ Topẽ tỹ ãg jyvẽn tĩ ên mẽ ja tũ nĩn kỹ, Moisés tỹ Topẽ vỹ rán ja to hã. <sup>14-15</sup> Ge ra ag tóg kãgter ja nĩ, ên to. Adão vỹ ter, ti nón ke ag vỹ kãgter, Moisés mur to hã. Adão ne Topẽ tỹ ti mỹ ka kanẽ to: “ko tũg nĩ,” he ja ên ko ja nĩgtĩ. Ti nón ke ag vỹ Topẽ vỹ mranh gé, hã ra ag pi(jé) Adão tỹ Topẽ vỹ mranh ja ên ri ke hyn han ja nĩgtĩ. Ge ra ag tóg kãgter. Kỹ ãg ùri kãgter tĩ gé, ãg tỹ ùn ve ên nón Topẽ vỹ mranh kỹ.

Ùn pir tỹ Topẽ vỹ mranh vén ja tigrĩn ãg tóg kãgter kãn ke mũ. ùn ve tỹ ãg jo vẽn jykre kórég han jan hã vỹ. Ti jãvo ti nón ke ên ti, Jesus hã vỹ ãg mỹ vẽn jykre há nĩm ke mũ. Ti tugnĩn Topẽ vỹ ùn e tãvĩ jagãtãn ke mũ sir. ãg mỹ tóg nẽn tỹ hẽn ri ke hyn han ke mũ sir, kỹ tóg presente há tãvĩ ri ke nĩ sir, ùn pir tigrĩn, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Kỹ Jesus tỹ ãg mỹ vẽn jykre há nĩm mũ ên vỹ ùn ve tỹ ãg mỹ vẽn jykre kórég nĩm ja ên kãfór nĩ. <sup>16</sup> ùn pir tỹ Topẽ vỹ mranh vén ên tugnĩn ãg kãgter kãn ke mũ. Topẽ vỹ mranh pir tigrĩn tóg ãg vóg kónãn kãn ke mũ. Hã ra tóg ãg mỹ presente ri ke han sór mũ ha. ãg jagãtãn tóg tĩ, ãg tỹ ti vỹ mranh tỹ hẽn ri ke han ja ra, kỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón mũ gé sir. <sup>17</sup> ùn pir tỹ Topẽ vỹ mranh vén ja tugnĩn ãg kar kãgter kãn ke mũ. Hã ra tóg ùn pir ù tigrĩn ãg jagãtãn ke mũ ha, kỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón mũ. Kỹ tóg ãg kugrynh ke mũ. ãg mỹ presente ri ke han hã vỹ. Kỹ ãg tóg rĩnrĩr mãn ke mũ gé, kỹ ãg tóg tá tỹ ùn mág nỹtĩn mũ sir, ùn pir tugnĩn, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Hã ki Jesus tỹ ãg mỹ vẽn jykre há nĩm mũ tóg ùn ve tỹ ãg mỹ vẽn jykre kórég nĩm ja ên kãfór nĩ.

<sup>18</sup> Hỹ, ùn pir tỹ Topẽ vỹ mranh vén ja

tigrĩn Topẽ tóg ãg vóg kónãn kãn ke mũ sir. Ri ke ti nĩ, Jesus tỹ ãg kren han mũ ti. ùn pir tỹ Topẽ vỹ ki króm kãn tugnĩn Topẽ tóg ãg kar jagãtãn ke mũ sir, kỹ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón ke mũ, ãg kãgter mãn tũ nĩ jé, ãg kuprĩg ti. <sup>19</sup> ùn pir tóg Topẽ vỹ han ja tũ nĩ, kỹ ãg kar vỹ Topẽ vỹ mranh tĩ sir, ti nón. Kar kỹ ùn pir vỹ Topẽ vỹ han kãn ja nĩgtĩ, kỹ Topẽ tóg ti tigrĩn ãg mỹ vẽn pãte fón kãn ke mũ gé sir. <sup>20</sup> Kỹ Topẽ tóg Moisés tỹ ãg jyvẽn ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg rán ja nĩ. Kỹ ãg tóg ti vỹ mẽ kỹ ãg tỹ Topẽ vỹ mranh e han ja ên ki kanhrãn mũ sir. ãg tỹ ti vỹ mranh e tãvĩ nĩ ra Topẽ tóg ãg jagãtãn kãfór han mũ gé sir, <sup>21</sup> ti tỹ ãg jykre kugrynh jé sir. Nũgme ki ãg tóg vár kãn ke mũ vỹ, inferno ki, ãg tỹ Topẽ vỹ mranh to. Jagy ti nĩ. Hã ra Topẽ tóg ãg jagãtãn kãn ke mũ, kỹ tóg ãg kugrynh ke mũ, kỹ ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, nũgme ki vár ke tũ ãg nỹtĩ, inferno ki. Topẽ tỹ ãg jagãtãn hã vỹ, ãg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ ãg jagfy ter ja tigrĩn ken hã vỹ.

## 6

### *Jesus Cristo tỹ ãg jykre si tũg*

<sup>1</sup> Kỹ Judeu ù hỹn inh mỹ: “kỹn hỹn há nĩnh mũ, ãg tỹ Topẽ vỹ mranh kỹ,” he sór mũ. “Kỹ tóg ãg jagãtãn kãfór han ke mũ gé, ãg tỹ mranh mág kỹ,” he sór ag hỹn mũ. <sup>2</sup> Vó, há tũ pẽ ti nĩ. Kórég ti nĩ. Ti ki ge kỹ ãg tóg vẽn jykre tãg han tĩ, kỹ ãg jykre si tóg tũ tĩ ha, ti tỹ ãg jykre si tỹ tũ' hen kỹ.

<sup>3</sup> Ha vé, vẽn kype kỹ ãg nỹtĩ. Batismo tag vỹ ge nĩ, ha mẽ. ãg tỹ Cristo ki rã to ken hã vỹ. Cristo vỹ ter ja nĩ. Ter kỹ tóg ãg jykre si tỹ tũ' hé. <sup>4</sup> Tũg kỹ tóg ti mré vẽn kej kãkã nỹ ri ke han mũ gé, ãg jykre si ti. Kỹ Cristo vỹ rĩr mãn, ter kar kỹ, Topẽ tỹ ti rĩn mãn kỹ. Tar ti nĩ, Topẽ ti, hã kỹ tóg ti rĩn mãn. ãg tỹ ti mré rĩr mãn ri ke ti nĩ, hã vỹ: vẽn jykre tãg to tar nĩ, he mũ. Batismo to ken hã vỹ.

<sup>5</sup> ãg jykre si tỹ tóg tũ' hé, ti ter kỹ, kỹ ãg jykre tãg tóg nỹ ha, ãg tỹ ti mré rĩnrĩr nỹtĩn kỹ, ti rĩr mãn ên ri ke. <sup>6</sup> Ti tỹ cruz to sa kỹ ãg jykre si tóg ti mré to sa ri ke han gé, kỹ tóg tũ' he mũ, ãg tỹ ti vỹ mranh mãn tũ nĩ jé. Topẽ vỹ mranh jafã vỹ tỹ ãg nỹtĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg tỹ tũg' he ja nĩ, Jesus Cristo ti. Hã kỹ ãg tóg ùri Topẽ vỹ mranh tĩ ag ri ke tũ nỹtĩ

ha. <sup>7</sup> Ëg jykre si tũg kÿ ãg tóg jykre kuryj nÿtĩ ha, ha mẽ, kÿ ãg tóg mranh sór mǎn tũ nĩ ha.

<sup>8</sup> Cristo vÿ ãg jykre si tÿ tũg' hé, ti ter kÿ. Kÿ tóg ãg mÿ vènh jykre tǎg han mũ gé, rĩr mǎn kÿ, kÿ ãg tóg ti mré jykre tǎg ãn hǎ mũ mũnh mũ. Vènh vĩ há to ken hǎ vè.

<sup>9</sup> Cristo ne rĩr mǎn', ter kar kÿ. Kÿ tóg ter mǎn ke tũ nĩ ha. Û vÿ ti tén mǎn ke tũ pè nĩ ha. <sup>10</sup> Ter ja ti nĩ. Ti ter ja vÿ pir nĩ, ãg tÿ Topè vĩ mranh ãn tugnĩn. Kÿ tóg rĩr jẽ nĩ sir, Topè mÿ, ti tÿ Topè tũ han kǎn jé. <sup>11</sup> Kÿ ti ri ke han nĩ. Topè vĩ mranh tũg nĩ, ãg jykre si ter kÿ nÿn kÿ. Topè jykre hǎ han nĩ, ãg tÿ ti tũ han kǎn jé, ãg tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ nÿtĩn kÿ.

<sup>12</sup> Ëg jykre vÿ Topè vĩ mranh sór mũ, ãg jykre ter ke tag. Ëg jykre tÿ nén to é n mũ ãn han tũg nĩ, Topè vĩ mranh tũg nĩ. <sup>13</sup> Kejẽn ãg tóg ãg pèn tÿ, ãg nĩgè tÿ, ãg nũnè tÿ, ãg há ki nÿtĩ kar tÿ Topè vĩ mranh sór mũ. ãg tÿ mranh kÿ ãg tóg ãg há tÿ vènh jykre pǎno han ja nÿtĩgtĩ, Topè kato tẽ ja nÿtĩgtĩ. Kÿ ke tũg nĩ. Topè mÿ vènh fẽg nĩ. ãg jykre si ter kÿ, ãg jykre tǎg nÿtĩn kÿ Topè mÿ vènh fẽg kǎn nĩ, ti jykre hǎ han sór mǎn, ãg jykre tÿ, ãg há ki nÿtĩ kar tÿ. Ëg tÿ ti mÿ vènh fẽg kÿ ãg tóg ti jykre há han kǎn ke mũ sir. <sup>14</sup> Kÿ ãg tóg ùri Topè vĩ mranh tĩ ag ri ke tũ nÿtĩ ha, Topè tÿ ãg jagǎgtǎn kÿ, ti tÿ ãg tar han kÿ. Ti tÿ ãg jyvèn ja ãn tugnĩn tóg ãg vóg kónǎn ke mũ vè, ãg tÿ mranh kÿ, hǎ ra tóg ãg jagǎgtǎn mũ ha.

### *Jesus Cristo tÿ ãg jykre tǎg*

<sup>15</sup> Kÿ Judeu ag hÿn inh mÿ: “kÿ Topè vÿ ãg tÿ ti vĩ mranh mũ ra ãg vóg kónǎn mǎn ke tũ nĩ. Kÿ ãg hÿn jatun mÿ mranh mũ,” he sór mũ. “Ëg jagǎgtǎn ti tĩ, hǎ kÿ tóg tÿ nén ù tũ nĩ, ti vĩ mranh mũ ti,” he sór ag hÿn mũ. Hǎ tũ vè hǎ ra. Kórég ti nĩ, ãg tÿ ti vĩ mranh kÿ. <sup>16</sup> Ëg tÿ ù mÿ vènh fẽg kÿ tóg tÿ ãg patrǎo nĩ, kÿ ãg hǎ vÿ tÿ ti camarada nÿtĩ. Ri ke ti nĩ, ãg tÿ Topè vĩ mranh sór kÿ. Ti vĩ mranh jafǎ vÿ tÿ ãg nÿtĩ, ãn kǎ. Ëg tÿ Topè vĩ kri fig tĩ nĩn kÿ ãg tóg ti mÿ há nÿtĩ sir. <sup>17</sup> Vǎsÿ ãg tóg tÿ Topè vĩ mranh jafǎ ja nÿtĩgtĩ. Hǎ ra ãg tóg ùri Topè vĩ kri fig tĩ ha, ãg fe tÿ ti ki ge kÿ. ãg tÿ Topè vĩ mẽ ja ãn kri fig ãg tóg tĩ, kÿ sóg Topè mÿ vĩ há han tĩ, ãg to.

<sup>18</sup> Topè vÿ ãg jykre kugrynh, ãg tÿ tÿ ti vĩ mranh jafǎ tũ nÿtĩ jé, ùri. Kÿ ãg tóg tÿ Topè krẽm ke nÿtĩ, ãg tÿ tÿ ti jykre kuryj mũ mũ jafǎ nÿtĩ jé, ùri.

<sup>19</sup> ãg mÿ sóg ãg tÿ tÿ ti vĩ ki króm jafǎ nÿtĩ tag tóg mũ, comparação han kÿ, ãg tÿ to ãg tÿ tÿ ùn há mÿ vènh fẽg ki kanhró nÿtĩ jé, hǎ vÿ: Topè, he mũ. Vǎsÿ ãg tóg vènh jykre pǎno han sór ja nÿtĩ, nén ù kavéj ti, nén ù kórég kar ti. Tag han kÿ ãg tóg ùn kórég mÿ vènh fẽg ja nÿtĩ. ùri Topè mÿ vènh fẽg kǎn, ãg tÿ tÿ ti tũ nÿtĩ jé, vènh jykre kuryj hǎ han jé sir. <sup>20</sup> Vǎsÿ, ãg tÿ tÿ Topè vĩ mranh kÿ nÿtĩn kÿ vènh jykre há tóg ãg mÿ tũg ja nĩ. <sup>21</sup> Kÿ ãg ne han ja nÿtĩ, tempo ãn kǎ? Vènh jykre kórég tǎvĩ han ja ãg tóg nÿtĩ. ãg tÿ ãg jykre si to jyrén kÿ tóg ãg mÿ'a tĩ, ùri. Vènh jykre tag tugnĩn ãg nũgme ki vǎr kǎn ke mũ vè, hǎ kÿ tóg ãg mÿ'a tĩ, ãg tÿ ti kórég han ja to jyrén kÿ. <sup>22</sup> ùri ãg tóg kygvar kÿ nÿtĩ, mÿr, ha mẽ, Topè vĩ mranh ja ãn tÿ tóg tũg' he ja nĩ. Topè mÿ ãg vènh fẽg kÿ nÿtĩ. ãg tÿ nén han mũ vÿ tÿ ti tũ nĩ, ti jykre kuryj, kÿ ãg tóg ter ke tũ nĩ ha, ãg kuprĩg vÿ rĩr nĩ ha. <sup>23</sup> Topè vĩ mranh tugrĩn ãg nũgme ki vǎr ke mũ vè. Topè tÿ ãg vóg kónǎn hǎ vè. Hǎ ra tóg ãg jagǎgtǎn mũ, kÿ tóg ãg mÿ rĩr krÿg ja tũ ven ke mũ. Ti tÿ ãg mÿ presente han hǎ vè, hǎ vÿ: ãg tÿ ãg rĩr krÿg ja tũ venh ke, he mũ, ãg Senhor tÿ Jesus Cristo tugnĩn.

## 7

### *Vènh prũg to comparação*

<sup>1</sup> Inh kanhkǎ', Topè tÿ vǎsÿ ãg mÿ vènh jykre nĩm ja ãn ki kanhró ãg tóg nÿtĩ, Moisés tÿ rán ja ãn ti. Ëg rĩr nÿtĩn kÿ ãg tóg vènh jykre ãn han kÿ nÿtĩ, ãg ter kÿ tóg ãg mÿ tũ' he mũ, vènh jykre ãn ti. <sup>2</sup> Ri ke ti nĩ gé, ãg prũ fi mré. Fi mén rĩr jèn kÿ fi tóg tÿ ti tũ jẽ, fi mén tũ. Ti ter kÿ fi tóg tÿ ti tũ tũ jẽ sir, ti tũg kÿ. <sup>3</sup> Fi mén rĩr jèn kÿ fi tóg tÿ ti tũ jẽ. Fi tÿ ti rĩr tĩ ra ù mré nÿ kÿ fi tóg ã mén tũ mré nÿ mũ. Ti ter kÿ fi tóg mén tũ jẽ sir, kÿ, fi tÿ ù mré tũg sór kÿ tóg sir há tĩ, fi mén vè sir, fi tÿ ù mré tĩ mũ ãn ti. <sup>4</sup> Ri ke ti nĩ, Topè tÿ vǎsÿ ãg mÿ vènh jykre nĩm ja ãn ti. Cristo ter kÿ tóg ãg jykre si tÿ tũg' hé gé. Hǎ kÿ tóg ãg tÿ ti tÿ ãg jyvèn ja ãn mranh ja ra tóg ãg vóg

kónãn ke tũ nĩ sir. Vãhã ãg tóg tỹ Cristo tũ nỹtĩ ha, ù tỹ ter kar kũ rĩr mãn ja ãn tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ. Kũ ãg tóg ùri Topẽ jykre hã han sór mũ ha, ti mỹ sér tĩ jé. <sup>5</sup> Vãsỹ ãg tóg ãg tỹ nãn to é n ja ãn hyn han tĩ ja nĩgtĩ. Kũ ãg tóg vẽn h jykre kavéj han kãn ja nĩgtĩ, ãg jykre tỹ, ãg há ki nỹtĩ kar tỹ ke gé. ãg jykre kavéj tigrĩn ãg nũgme ki vár ke mũ vẽ. Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ jêmẽn kũ ãg tóg ki kanhrãn mũ, ãg tỹ ti vỹ mranh mũ tag ki. Jérĩn mỹ ãg tóg mranh mãn', mranh mãn' he mũ sir. <sup>6</sup> Hã ra tóg ãg mỹ tũ tĩ ha, ãg tỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn jêmẽg mũ ra mranh mũ ti, Cristo tỹ ter kũ ãg jykre si tỹ tũg' hen kũ. Topẽ vỹ mranh sór tũ ãg nỹtĩ ha. ãg kygvãn ti huri, kũ ãg tóg Topẽ tũ hã han tĩ sir, Topẽ kuprĩg tỹ ãg krĩn kũ. Kũ ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn to kanẽ jur han mãn ke tũ nĩ ha. Ki króm sór ãg nỹtĩ ha. ãg kanẽ jur pijé'. Topẽ kuprĩg tỹ ãg mỹ vẽn h jykre tãg nĩm jan hã vẽ.

### *Vẽn h jykre kórég han kũ ãg Topẽ vỹ mranh tĩ*

<sup>7</sup> Kũ Judeu ag hỹn inh mỹ: “kũ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mũ ãn mỹ kórég nĩ?” he sór mũ. Vó, kórég tũ ti nĩ. ãg jyvẽn ja tóg nĩgtĩ, kũ ãg tóg ti vỹ mẽ kũ: “vẽn h jykre kórég han kũ inh hỹn tóg ti vỹ mranh tĩ,” he tĩ. Topẽ vỹ ãg mỹ: “nãn ù to é n tũg nĩ,” he ja nĩ. Tag jêmẽn kũ ãg tóg ù tũ to é n tag tỹ Topẽ vỹ mranh nĩ ki kanhró nỹtĩ. <sup>8</sup> Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ra ãg tóg ti vỹ mranh sór mũgtĩ, Jérĩn mỹ. Ti tỹ ãg mỹ: “tag han tũg ra,” he mũ ra ãg tóg han sór tĩ, hã kũ ãg tóg ù tũ to é n sór tĩ. Topẽ tỹ ãg jyvẽn tũ ra ãg ki kanhrãn ke tũ nĩ vẽ, vẽn h jykre pãno tỹ ti vỹ mranh nĩn ki. <sup>9</sup> Vãsỹ ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ãn mẽg tũ ja nỹtĩgtĩ. Véke ãg tóg mũ ja nỹtĩgtĩ, jatun mỹ. Kũ tóg vãhã ãg mỹ ã vỹ jẽnẽ ja nĩ, Topẽ ti, ãg jyvẽn kũ. ãn mẽ kũ ãg tóg ãg tỹ ti vỹ mranh ja ãn ki kanhrãn ja nỹtĩgtĩ, ãg tỹ to nũgme ki vár ke mũ mré hã. Kũ ãg tóg kanẽ jur nỹtĩ ha. <sup>10</sup> Topẽ vỹ tóg ãg jyvẽn, ãg tỹ nũgme ki vár ke tũ nỹtĩ jé. Jérĩn mỹ ãg tóg ki vár ke mũ, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn kri fig tũ nĩn kũ. Hã ve ãg tóg, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn mẽ kũ. <sup>11</sup> ãg tỹ Topẽ vỹ mranh kũ ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ kato tẽ mũ. Kũ ãg nũgme ki vár ke mũ sir, ãg tỹ: “ti hỹn tỹ nãn ù tũ nĩ, sỹ ti vỹ mranh mũ ti,” he mũ ra.

<sup>12</sup> Hã kũ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mũ ãn vỹ há nĩ, ti tỹ tỹ Topẽ tũ nĩn kũ. Kũ Topẽ tỹ vãsỹ ãg mỹ vẽn h jykre nĩm ja ãn vỹ kuryj nĩ gé. Há ti nĩ, Topẽ tũ vỹ tỹ ti nĩ gé.

<sup>13</sup> Kũ Judeu ag hỹn inh mỹ: “ãg mỹ vẽn h jykre há tugnĩn nũgme ki vár ke mũ?” he sór mũ. Vó, ke tũ vẽ. Topẽ vỹ mranh tigrĩn ãg nũgme ki vár ke mũ. Nãn ù há ja vẽ, Topẽ tỹ ãg jyvẽn ja ti, hã ra ãg tóg mranh. ãg tỹ Topẽ tỹ ãg jyvẽn mẽ kũ ãg tóg ãg jykre kórég to: “ti vỹ mranh ja inh nĩgtĩ,” he tĩ. Hã ki ãg tóg ki kanhrãn mũ, ãg tỹ Topẽ vỹ mranh tag tỹ tỹ nãn ù kórég tãvĩ nĩn ki. <sup>14</sup> Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ãn vỹ tỹ ti tũ nĩ, ti kuprĩg vỹ to ãg kanhrãn tĩ. Jérĩn mỹ ãg tóg ãg tỹ nãn to é n mũ ãn han sór tĩ, ãg krój nỹtĩn kũ. Ti vỹ mranh kũ ãg tóg tỹ ti vỹ mranh jafã nỹtĩ.

### *ãg tỹ ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ*

<sup>15</sup> ãg jykre tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ nãn to há ãn han tũ sóg nĩgtĩ. Sỹ nãn to há tũ ãn hã han sóg tĩ mỹr, kũ tóg inh mỹ e tĩ. <sup>16</sup> ãg tỹ ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ. Ti vỹ mranh mũ vỹ ãg mỹ kórég nĩ, kũ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ãg jyvẽn há han ja ãn ki. Ge ra ãg tóg mranh tĩ. <sup>17</sup> ãg jykre si hã vẽ. ãg tỹ ãg jykre si tovãnh kãn ja tũ nĩn kũ ãg tóg ti vỹ mranh tĩ, ãg tỹ mranh sór tũ (hã) ra. ãg jykre tãg tũ vẽ, tag ti. <sup>18</sup> ãg pi(jé) vẽn h jykre há to tar nỹtĩ'. Vẽn h jykre kórég vỹ ver ãg kãkã nĩ nĩ. Vẽn h jykre kuryj tóg ãg mỹ sér tĩ, ge ra ãg tóg ti pãno han tĩ, ãg tỹ ùn há han sór mũ ra. <sup>19</sup> Hã kũ ãg pi(jé) vẽn h jykre há han tĩ', ãg tỹ han sór mũ ra'. Ti kórég hã han ãg tĩ, ãg tỹ han sór tũ ra. <sup>20</sup> ãg tỹ nãn han sór tũ ãn han ãg tóg tĩ, vẽn h vatánh tá. ãg jykre si hã tigrĩn ãg tóg Topẽ vỹ mranh tĩ, ãg tỹ tovãnh kãn ja tũ nĩn kũ.

<sup>21</sup> Ha vé, ãg jykre ti. ùn há hã han sór ãg tóg mũgtĩ. Ge ra ãg tóg ùn kórég hã han tĩ, ãg jykre si tỹ ãg kãkã nĩn kũ. <sup>22</sup> ãg tỹ to jykren há han kũ ãg tóg: “Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ vỹ há nĩ,” he ti. ãg mỹ tóg sér tĩ. <sup>23</sup> ãg tỹ hã ra ãg jykre to jykren kũ ãg tóg vẽn h jykre kórég hã han mũgtĩ ver, vẽn h vatánh tá. Kũ ãg tóg sir vẽn h jykre há kato tẽ mũ, ãg tỹ vẽn h jykre kórég han kũ, vẽn h jykre há tỹ ãg mỹ há nĩ (hã) ra. Ti vỹ mranh jafã vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ãg tỹ Topẽ vỹ mranh to é n kũ, ãg tỹ to é n sór tũ ra.

Ëg kākā tóg nī nī, vėnh jykre kórég ti. <sup>24-25</sup> Ëg tỹ to jykren há han kỹ Topě tỹ Ëg jyvėn tĩ ěn tóg ěg mỹ há tĩ, kỹ ěg tóg han sór mũ. Ge ra ěg tóg ti vĩ mranh ja nĩgtĩ, kỹ ěg tóg mranh mǎn', mranh mǎn' he tĩ sir, ěg tỹ mranh sór tũ ra.

Jagy pě ti nī. Kórég ěg nỹtĩ, ěg tỹ ũn há han ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Nũgme ki vǎr kǎn jé ěg tóg ke mũ mỹr. ũ nỹ hỹn ěg kren han ki kanhró nĩ, vėnh jykre kórég tag to? Ëg Senhor tỹ Jesus Cristo hǎ vė. Tĩ hǎ vỹ ěg kren han mũ. Kỹ ěg tóg Topě mỹ: “há ti nĩ, ǎ kósin tỹ ěg kren han mũ ti,” he tĩ. Hǎ kỹ ěg tóg vėsóg ki ěg jykre si tỹ tũg' he ki kagtĩg nỹtĩ. Jesus hǎ tugnĩn Topě tóg ěg mỹ vėnh pǎte fón tĩ, kỹ ěg tóg ti mỹ há nỹtĩ.

## 8

### *Topě kuprĩg tỹ ěg jagrě*

<sup>1</sup> Kỹ tóg, ěg tỹ Jesus Cristo ki rǎ kỹ Topě tóg ěg vóg kónǎn mǎn ke tũ nĩ ha. <sup>2</sup> Vėnh jykre tǎg vỹ ěg kākā nĩ ha, Topě kuprĩg tugrĩn, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Tĩ tỹ tỹ ěg jagrě nĩn kỹ ěg rĩnrĩr nỹtĩ, kỹ ěg kygvar kỹ nỹtĩ sir, Topě vĩ mranh jan ki. Nũgme ki vǎr ke tũ ěg nỹtĩ ha. <sup>3</sup> Topě tỹ vǎsỹ ěg jyvėn mũ ra ěg krenkren ja tũ nĩ ver, ěg tỹ ki króm kǎn ja tũ nĩn kỹ, ěg krónhkrój nỹtĩn kỹ. Hǎ kỹ Topě tóg ǎ kósin jėnė ja nĩ. ũ tỹ Topě vĩ mranh jafǎ ri ke tóg mur, ěg ri ke, hǎ ra tóg mranh ja tũ nĩ inhhǎ. Kỹ tóg ěg jagfy ter ja nĩ, ěg hǎ tỹ ti vĩ mranh ja tugrĩn. Topě tỹ ti vóg kónǎn hǎ vė, ěg nỹtĩg ja ki. <sup>4</sup> Vǎhǎ ěg tóg Topě tỹ vǎsỹ ěg jyvėn mũ ěn ki króm há nỹtĩ, Topě kuprĩg tỹ tỹ ěg jagrě nĩn kỹ. Kỹ ěg tóg ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han mǎn ke tũ nỹtĩ sir, ěg jagrě há tỹ ěg tar han mũ tugnĩn. <sup>5</sup> Ëg tỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han sór kỹ ěg tóg tỹ Topě vĩ mranh jafǎ nỹtĩ. Ëg tỹ hǎ ra Topě kuprĩg tỹ jagrě nĩn kỹ ěg tóg ti hǎ tỹ ěg mỹ nén to mũ ěn han tĩ. <sup>6</sup> Ëg tỹ nén to ěn mũ ěn han kỹ ěg nũgme ki vǎr ke mũ vė. Ëg tỹ Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén to mũ ěn han kỹ ěg tóg vėnh jykre tǎg han kỹ nỹtĩ, kỹ ěg jatun mỹ mũgtĩ sir.

<sup>7</sup> ũ tỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han kỹ tóg Topě kato tẽ mũ sir. Tĩ pi(jé) Topě jykre han tĩ'. Han ki kagtĩg tóg nĩgtĩ. Ëg jykre sin hǎ vė. <sup>8</sup> ũ tỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han to

tóg kórég nĩ, Topě ti. <sup>9</sup> Ag jǎvo ǎjag tóg Topě kuprĩg tỹ ǎjag mỹ nén to mũ ěn hǎ han tĩ. Ëg tỹ nén to ěn mũ ěn han vǎnh ǎjag nỹtĩ, Topě kuprĩg tỹ tỹ ǎjag jagrě nĩn kỹ. ũ tỹ Cristo kuprĩg tỹ jagrě tũ nĩ ěn pi(jé) tỹ ti tũ nĩ'. <sup>10</sup> Cristo tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, kỹ tóg ěg kākā jė nĩ, Jesus Cristo ti, ǎ kuprĩg tỹ. Kỹ ěg há vỹ ter ke mũ, ěg tỹ Topě vĩ mranh jan kỹ. Hǎ ra ěg tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, Topě tỹ ěg mỹ vėnh pǎte fón ja nĩn kỹ. <sup>11</sup> Topě kuprĩg vỹ tỹ ěg jagrě jė ha. Topě vỹ Jesus rĩn mǎn, ti ter kar kỹ. Tĩ tỹ Jesus rĩn mǎn kỹ tóg ěg há ter ke tag rĩn mǎn ki kanhró nĩ gé, ěg mỹ ěg há tǎg han kỹ, ti kuprĩg tỹ tỹ ěg jagrě nĩn kỹ.

<sup>12</sup> Inh kanhkǎ', Topě tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ ha, ěg tỹ ti jykre hǎ han jé. Kỹ han tũg nĩ, ǎjag tỹ nén to ěn mũ ti. <sup>13</sup> Ëg tỹ nén to ěn mũ ěn han kỹ ěg nũgme ki vǎr ke mũ. Topě tỹ ěg jagrě vỹ ěg tỹ nén to ěn mũ tag tỹ tũg' he sór mũ. Ëg tỹ ti mré tỹ tũg' hen kỹ ěg vėnh jykre tǎg han kỹ nỹtĩn mũ. <sup>14</sup> Ëg tỹ Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén to tĩ ěn han kỹ ěg tóg tỹ Topě krě nỹtĩ, Jesus jǎvy ěg nỹtĩ mỹr, ha mē. <sup>15</sup> Ëg tỹ tỹ Jesus jǎvy nỹtĩn kỹ ti pi(jé) ěg kanė jun ke mũ'. Tĩ kuprĩg vỹ tỹ ěg jagrě nĩ, kỹ ěg tóg tỹ Jesus jǎvy nỹtĩ ha. Topě pi(jé) tỹ ěg patrǎo kórég ri ke nĩ'. Tỹ tóg ěg panh nĩ ha. Hǎ kỹ ěg tóg ti mỹ: “Aba,” he tĩ, hǎ vỹ: “ěg jóg,” he mũ, ěg vĩ ki. Ëg jagrě hǎ jamėn kỹ ěg tóg ti mỹ: “ěg jóg mág,” he tĩ. <sup>16</sup> Topě kuprĩg hǎ ne ěg mỹ tó tĩ', ěg tỹ tỹ Topě krě nỹtĩ ti, Jesus jǎvy. Hǎ kỹ ěg ki kanhró nỹtĩ. <sup>17</sup> Ëg tỹ tỹ ti krě nỹtĩn kỹ tóg ěg mỹ ǎ tũ nĩm kǎn ke mũ gé, Topě ti. Jesus Cristo hǎ mỹ tóg nĩm kǎn ke mũ, kỹ tóg ěg mỹ nĩm kǎn ke mũ gé sir, ěg kǎke mré. Hǎ jé ěg tóg ti mré jagǎgtar ke mũ gé, ti tỹ vėnh jykre há to jagtar ja ěn ri ke. Kỹ ěg tóg ti mré tỹ ũn mág nỹtĩn ke mũ gé, ěg jagtar kar kỹ.

### *Kanhkǎ ve jé ěg tóg ke mũ*

<sup>18</sup> Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mē. Kanhkǎ tá tóg sér pě tĩn mũ. Tá ěg tóg tỹ ũn mág nỹtĩn mũ. Kỹ ěg tỹ ũri ti tugnĩn jagǎgtar mũ tag vỹ tỹ ěg mỹ nén ũ tũ pě nĩgtĩ, ěg tỹ tỹ ũn mág nĩnh ke to jykren kỹ. <sup>19</sup> Topě vỹ ǎ krě tỹ tỹ ũn mág han ke mũ. Kỹ Topě tỹ ũn han mũ kar ag tóg tag hǎ ve sór mũ gé, bicho kar, ka kar, ěkré kar ke gé, nén

kar ti. <sup>20</sup> Nén kar vỹ jagāgtar nỹtĩ, ũn ve tỹ Topẽ vỹ mranh tugrĩn. Vẽnh kókén ja tũ ti nĩ, Topẽ vỹ mranh ja tũ ti nĩ, hã ra tóg ũn ve tỹ Topẽ vỹ mranh ja tugnĩn jagtar nỹtĩ, Topẽ tỹ ẽg mré ti vóg kónān kỹ, nén kar ti. <sup>21</sup> Hã ra Topẽ tóg ã tỹ ũn han mũ kar ag mỹ: “kejẽn ãjag jagtar mǎn ke tũ nỹtĩ ha,” he ja nĩ. Kỹ Topẽ tỹ Jesus jǎvy ag tỹ ũn mág hyn han ke kurǎ ẽn kǎ tóg nén kar tỹ há' henh ke mũ gé, kỹ tóg tũg mǎn ke tũ nĩ ha, nén kar ti. Nén kar vỹ há nỹtĩnh mũ, Jesus jǎvy há nỹtĩnh ke ẽn ri ke. <sup>22</sup> Ver tóg Topẽ tỹ ũn han mũ kar ag mỹ jagy tĩ, kỹ tóg fag tỹ fag kósin mǎn kỹ fag vẽnhrẽr ẽn ri ke han tĩ, Topẽ tỹ ũn han kar ti, ti jagāgtar nỹtĩn kỹ. <sup>23</sup> Nén ũ kar tag vẽnhrẽr ri ke han ẽg tóg tĩ gé, ẽg tỹ ti jagy ven kỹ, ẽg tỹ ti kuprĩg tỹ jagre nỹtĩ ra. Ẽg jagrẽ to ẽg tóg ki kanhró nỹtĩ, ẽg tỹ tá tỹ ũn mág nỹtĩnh ke ti. Ge ra tóg ver ẽg mỹ jagy tĩ, tag ti ki, kỹ ẽg tóg ti mré nỹtĩ sór mũ. Kỹ ẽg tóg venh ke mũ sir, ti tỹ ã krẽ pẽ mỹ nén nĩm ke mũ ẽn ti. Hã jǎvǎnh ẽg tóg mũ. Ẽn kǎ tóg ẽg mỹ ẽg fǎr tǎg han ke mũ, ẽg fǎr ter ke tũ ti.

<sup>24</sup> Krenkren kỹ ẽg nỹtĩ, hã ra ẽg tóg ver vég tũ nĩgtĩ, ẽg krenkren kỹ nỹtĩ tag, ẽg fǎr tǎg tag. Ẽg tỹ venh há tóg tĩ. Hã jǎvǎnh ẽg tóg tĩ. Ẽg tỹn jǎvǎnh mũ ra ẽg tóg ver vég tũ nỹtĩ. Ẽg tỹn ve kar kỹ ẽg tóg ti jǎvǎnh mǎn ke tũ nỹtĩ ha. <sup>25</sup> Hã ra ẽg tóg ver vég tũ nỹtĩ, hã kỹ ẽg tóg ti jǎvǎnh mũ ver. To krónh ke tũ ẽg tóg nỹtĩ, ti jǎvǎnh to.

### *Topẽ kuprĩg tỹ ẽg jagfy vỹ*

<sup>26</sup> Hã ra Topẽ kuprĩg vỹ ẽg tar han tĩ, ẽg krój nỹtĩn kỹ. Kejẽn ẽg ki kagtĩg nỹtĩ, ẽg tỹ ne to vĩnh ken ki, ẽg tỹ Topẽ mré vēmén kỹ. Hã kỹ tóg ẽg jagfy vỹ tĩ, Topẽ kuprĩg ti. Kejẽn ẽg jẽnger mág han tĩ, ẽg tỹ nén ũ to vĩnh ken ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Hã ra tóg ẽg mré vỹ tĩ gé, ẽg jagfy, Topẽ kuprĩg ti. Ti vỹ ki kagtĩg ẽg nỹtĩ, hã ra tóg ẽg jagfy vỹ' vỹ' he tĩ. <sup>27</sup> Kỹ Topẽ vỹ ẽg tỹ nén ũ to jykrén mũ kar vég tĩ. Kỹ tóg ã kuprĩg tỹ nén tó mũ tag ki kanhró nĩ gé. Ti jykre vỹ ti mỹ há nĩ, ti tỹ nén to vỹ mũ ti, ẽg jagfy, Topẽ tũ kar ag jagfy. Topẽ tỹ nén ũ han sór mũ ẽn hã to vỹ tóg tĩ, ti kuprĩg ti.

<sup>28</sup> Ha vé, Topẽ to há ẽg nỹtĩ, hã kỹ ẽg tỹ nén vég mũ kar vỹ ẽg tar han ke mũ, ẽg tỹ ti jagy vég mũ mré hã. Topẽ hã vỹ ẽg ki rĩr

mũ, hã kỹ nén ũ kar vỹ ẽg tar han ke mũ, ti tỹ ẽg kuprẽg ja nĩn kỹ. <sup>29</sup> Ẽg tỹ ti ki ge tũg ki tóg: “inh ki tóg rǎnh ke mũ, tag,” he ja nĩ, ki kanhró nĩn kỹ. Kỹ tóg ẽg kuprẽg ja nĩ gé, ẽg tỹ ti kósin ri ke pẽ nỹtĩ jé. Ti hã vỹ tỹ Topẽ kósin pẽ nĩ inhhã, ti kósin ve, kỹ tóg tỹ ẽg kǎke nĩ gé sir, kỹ ti jǎvy ag, ti ve fag vỹ e tǎvĩ tǎvĩ nỹtĩnh mũ ha. Ẽg hã vỹ sir. Topẽ tỹ nén to jykrén hã vỹ. <sup>30</sup> Hã jé tóg ẽg kuprẽg, kỹ tóg ẽg mỹ vẽn h vỹ jẽnẽ. Ti tỹ ẽg mỹ vẽn h vỹ jẽnẽ kỹ tóg ẽg mỹ vẽn h pǎte fón gé. Ẽg mỹ vẽn h pǎte fón kỹ tóg ẽg tỹ ũn mág hyn han ke mũ gé, ti mré, tá.

### *Topẽ tỹ ẽg to há*

<sup>31</sup> Tag tóg inh mỹ e tĩ, sỹ to jykrén ke tóg inh mỹ tũ tĩ. Topẽ vỹ tỹ ẽg mré ke nĩ mỹr. Hã kỹ ẽg kato tẽ ũ pi(jé) ẽg tỹ hẽ ri kenh mũ ha'. <sup>32</sup> Topẽ vỹ ã kósin pir fẽg ja nĩ, ti tỹ ẽg jagfy ter jé. Ẽ kósin pir nenh ja tũ tóg nĩ, hã kỹ tóg ẽg mỹ nén ũ há nenh ke tũ pẽ nĩ, ti tỹ ã kósin pir nenh ja tũ nĩn kỹ. <sup>33</sup> Topẽ tỹ ẽg kuprẽg kỹ tóg ũ tỹ ẽg kato vỹ sór mũ ra tóg ag mỹ vẽn hmỹ tĩ. Topẽ hã ne ẽg mỹ vẽn h pǎte fón ja nĩgtĩ'. <sup>34</sup> Kỹ ũ ag tỹ ẽg to: “kórég ag nỹtĩ,” he mũ ra ẽg tóg Topẽ mỹ há nỹtĩ. Jesus Cristo hã tóg ter ja nĩ, ẽg jagfy, kỹ tóg rĩr mǎn ja nĩ gé. Topẽ pẽgja tá tóg nĩ nĩ, ti rǎ hã, kỹ tóg ẽg jagfy vỹ tĩ.

<sup>35</sup> Kỹ ũ pi(jé) Cristo tỹ ẽg to jũ han ki kanhró nĩ'. Ti fe vỹ tỹ ẽg nỹtĩ. Kejẽn ẽg tóg nén ũ jagy venh ke mũ, ti tugrĩn. Kejẽn ẽg kanẽ jur ke mũ. Kejẽn ag tóg ẽg vóg kónān ke mũ. Kejẽn ẽg tóg kókĩnkĩr ke mũ. Kejẽn ẽg tóg kur venh ke tũ nĩ gé. Kejẽn ẽg tóg kǎgter kren ke mũ. Kejẽn ag tóg ẽg kǎmĩ ũ tén ke mũ. Jérĩn mỹ ẽg tóg Cristo tovǎnh ke tũ nĩ. Kỹ tóg ẽg tovǎnh ke tũ nĩ gé, Jesus Cristo ti. Ẽg to há nĩn kỹ tóg nĩ nĩ. <sup>36</sup> Kejẽn ẽg tóg ti jagy tag vég tĩ, hã kỹ tóg rǎn kỹ nĩ, ha mẽ: “ẽg tỹ ã to há nỹtĩ tugnĩn ag tóg ẽg tén sór tĩ, kurǎ kar ki. Ag mỹ ẽg tóg carneiro ri ke nỹtĩ. Carneiro tǎnh ẽg tóg tĩ, ẽg tỹ ko jé. Vẽn h mẽg ri ke ẽg nỹtĩ, ag mỹ, ẽg tỹ ã to há nỹtĩ tugrĩn,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ rá ki. Hã ra tóg ge nĩ. <sup>37</sup> Hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ, ẽg mỹ. Ti hã ne ẽg tar han tĩ', ũ tỹ ẽg to há tǎvĩ nĩ tĩ. Hã kỹ tóg ẽg mỹ sér tĩ, ẽg tỹ nén jagy vég mũ ra, ti tugrĩn.

<sup>38</sup> Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Nén ũ pi(jé) Topě tỹ ěg to há nĩ tag tỹ tũg' henh mũ', ha mẽ. ěg ter mũ ra tóg ěg to há nĩ, ěg ter tũ ra ke gé. Topě tỹ jěně jafã ag vỹ Topě tỹ ěg kato tẽ han ki kagtĩg nỹtĩ gé. Japo ag vỹ ti tỹ ěg kato tẽ han ke tũ nĩ gé, ag tỹ han sór mũ ra. Pã'i kar ag vỹ tag han ki kagtĩg nỹtĩ gé. ěg tỹ ũri nén ũ jagy vég mũ ra ěg tóg ti tovãnh ke tũ nĩ, kỹ tóg ěg to jũnh ke tũ nĩ gé, ěg tỹ kejěn nén ũ jagy tãvĩ vég mũ ra. <sup>39</sup> Kanhkã tãn ag vỹ ti tỹ ěg to jũ han ke tũ nĩ gé, nũgme tãn ag ke gé, ag tỹ ti tỹ ěg to jũ han sór mũ ra. Topě tỹ nén hyn han ja kar vỹ ti tỹ ěg to jũ (jé) han ke tũ pẽ nĩ. ěg to há nĩ kỹ tóg nĩ nĩ, ěg tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

## 9

### *Topě tỹ Judeu ag kuprěg*

<sup>1</sup> Nén ũ to sór inh mũ gé, ha mẽ. Cristo vỹ ki kanhró nĩ, sỹ tónh ke mũ tag. Sỹ ki hã ke vē, ón tũ sóg nĩgtĩ, kỹ Topě kuprĩg vỹ inh mỹ: “ki hã ã tóg tó,” he tĩ gé. <sup>2-3</sup> Ha mẽ, inh mré ke ag to sóg fe kaj tãvĩ nĩ, Judeu ag to, ag tỹ Jesus kato tẽn kỹ. Fỹ sóg tĩ, sỹ ag mĩ ěkrén kỹ, inh mỹ tóg vėnh kaga jagy ri ke nĩ, ha mẽ. Kỹ, Topě tỹ ag jagfy inh kato tẽ ra tóg inh mỹ há tĩ vē, Jesus tỹ ěg jagfy ter ri ke, ag tỹ ti ki ge jé. Ti tỹ ag jagfy isỹ Cristo mré ke tũ han ra tóg inh mỹ há tĩ vē. Tỹ ag tóg inh kanhkã pẽ nỹtĩ, <sup>4</sup> isỹ tỹ ag mré Israel krě nĩn kỹ. Tỹ ag tóg Topě krě ja nỹtĩ vē, kỹ tóg ag mỹ ã jykre tar ven ja nĩ gé. Ag mré vėnh jykre tỹ hěn ri ke han ja tóg nĩgtĩ, ag jyvėn ja tóg nĩgtĩ gé, kỹ ti vĩ tó tĩ ag vỹ rán ja nĩgtĩ gé, Topě vĩ ti. Ti jo ĩn pẽ han ja ag tóg nĩgtĩ, Jerusalém tá, krěm nén ũ kar pũn jafã. Ag mỹ tóg ã tỹ nén han ke ti kãmén ja nĩgtĩ. <sup>5</sup> ěg jóg'jóg ve ag, ũ tỹ vãsỹ Topě mré vėmén tĩ ag vỹ ag jóg'jóg ve nỹtĩ gé, kỹ Cristo vỹ tỹ ag kã ũ nĩ gé, ag kanhkã, ti tỹ ga kri tĩg kỹ. ěg kri ke kar vē, Cristo ti, Topě ti. Ti hã mỹ ěg vĩ há han ke mũ, to ěg krónh ke vãnh nỹtĩ, ga kri, kanhkã tá ke gé, ti mỹ vĩ há han to. Amém.

<sup>6</sup> Jesus kato tẽ ag tóg nỹtĩ ha, Israel ag, Topě tỹ ag jyvėn ja ra. Hã kỹ tóg Topě tỹ ag mỹ tó há han ja tũ nĩ ve nĩ. Hã tũ vē hã ra. Ag hã ne to jykren há han ja tũ nĩ', ti tỹ ag

mỹ tó há han ja ra. ěg tỹ to jykren há han kỹ ěg Israel ag jykre ki kanhrãn mũ, ha mẽ: Israel krě ũ tóg tỹ Topě krě pẽ tũ nỹtĩ, ha mẽ. <sup>7</sup> Hã ra ag tóg: “Abraão vỹ tỹ ěg jóg'jóg ve nĩ,” he tĩ, “hã kỹ ěg tóg tỹ Topě krě nỹtĩ, Abraão tugnĩn,” he ag tóg tĩ. Kygně kỹ ag tóg tag tó tĩ, ha mẽ. Topě tóg Abraão mỹ: “ã kósin tỹ Isaque krě vỹ tỹ ã krě pẽ nỹtĩnh mũ,” he ja nĩ. <sup>8</sup> Hã ra Abraão vỹ krě e han ja nĩgtĩ, kósin pir tũ ti nĩ. Hã kỹ Abraão krě ũ vỹ tỹ Topě krě tũ nỹtĩ, Abraão tỹ ag han ja ra. ũ tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ tỹ Topě krě nỹtĩ, Topě tỹ ũn kuprěg ja ag.

<sup>9</sup> Topě vỹ Abraão mỹ: “prỹg tũg kỹ sóg ã venh kãtĩg mãn ke mũ, kỹ Sara fi kósin vỹ kã nỹnh mũ sir, ha vemnĩ,” he ja nĩ. Topě tỹ Abraão mỹ Isaque mur ke to jan hã vē, ti tỹ Isaque hã kuprěg jan kỹ. <sup>10</sup> Kỹ tóg ge nĩ gé, ěg tỹ Rebeca fi krě to jykren kỹ, Isaque prũ fi. Krě vėgni han ja fi nĩ, kỹ ag tóg tỹ ěg jóg tỹ Isaque krě kar nỹtĩ, ũn vėgni ja ag. <sup>11-12</sup> Kỹ ag mur tũg ki, ag tỹ ver nén ũ han tũg ki Topě tóg ag mỹnh fi mỹ: “ũn mur vén ke mũ vỹ tỹ ũ tỹ ti nón mur ke mũ ěn krěm ke jėnh ke mũ, ha vemnĩ,” he ja nĩ. Topě tỹ fi mỹ tó kã ag tóg nén ũ há mré nén ũ kórég han ja tũ nĩ ver. Ag mur tũg ki ke ja vē. Topě tỹ ěg mỹ ã jykre ven sór ja vē, hã kỹ tóg ag mur tũg ki tag tó ja nĩ. Ā tỹ nén to jykren mũ ěn han ti tĩ, Topě ti. Kỹ tóg ã tỹ ũn kuprěg sór mũ ěn hã kuprěg tĩ gé, ag tỹ ver nén ũ han tũg ki. <sup>13</sup> Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, Rebeca fi krě ěn ag to, ha mẽ: “Jacó to inh há nĩ, hã ra sóg ti jo mur ja tỹ Esaú to kórég nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rán ki.

<sup>14</sup> Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “Topě jykre vỹ há tũ nĩ,” he sór mũ. “Kuryj tũ ti nĩ, ti tỹ vėsóg ki nén to jykren sór kỹ, ti tỹ ũn kuprěg mũ ěn to,” he ag hỹn tĩ. Hã tũ vē hã ra. <sup>15</sup> Hã kỹ tóg Moisés mỹ: “isỹ ũn jagãgtãn sór mũ ěn hã jagãgtãn jé sóg ke mũ,” he ja nĩ, Topě ti. <sup>16</sup> ěg tỹ to vãsãn tũ vē, ěg tỹ to tar nĩnh ke tũ vē. Topě tỹ vėsóg ki ěg jagãgtãn hã vē. <sup>17</sup> Hã kỹ ga tỹ Egito tá pã'i tỹ Faraó to tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. “Ŭn tar vỹ tỹ inh nĩ,” he ja ti nĩ, Topě ti, Faraó mỹ. “Ā tỹ sóg ũn tar han, vėnh kar tỹ isỹ tỹ ũn tar nĩ tag ki kanhró nỹtĩ jé, isỹ ã vóg kónãn to, ã tar jě ra. Vėnh kar tỹ inh jyjy mẽnh ke vē, hã jé sóg ã

fěg,” he ja ti nĩ, vāsỹ, Topě ti, Faraó mỹ.

<sup>18</sup> Hã kỹ, Topě tỹ ùn jagāgtān sór nĩn kỹ tóg ti jagāgtān tĩ sir. Hã ra tóg ù tỹ mẽ jāvānh ěn ti kutu kãfór han mũ sir, Faraó ri ke.

*Topě tỹ ã tỹ nén han sór mũ ěn han tĩ*

<sup>19</sup> Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “kỹ ěg hỹn Topě tỹ ěg kuprěg tũ tugrĩn kutu nỹtĩnh mũ,” he sór mũ. “Ti tugnĩn ke vē. Kỹ ti tỹ ne jé ěg vóg kónān sór nẽ?” he sór ag hỹn mũ, ón kỹ Topě to vĩn kỹ. <sup>20</sup> Ha vé, ěprā ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Ti vĩ kafān ke tũ pě ěg tóg nĩ. Ti kaměg jé ěg tóg ke mũ. Ā tỹ nén han sór mũ ěn han ti tĩ.

Ěg rānrāj to jykrén nĩ. Kejěn ěg tóg nén ù han tĩ, go'or tỹ. Kỹ go'or tóg ěg mỹ: “isỹ kukrũ kórég han tũg nĩ, isỹ kukrũ sĩnvĩ han nĩ,” he tũ nĩgtĩ. Ěg vĩ kafān ke tũ ti nĩ, go'or ti. Ěg tỹ tỹ nén han sór mũ ěn han ěg tóg tĩ, ti ki jēmě vānh ěg nỹtĩ. <sup>21</sup> Go'or ù tỹ ěg kukrũ sĩnvĩ han tĩ, ù tỹ ěg kukrũ kórég han tĩ. Ěg tỹ nén han sór mũ ěn han ěg tóg tĩ.

<sup>22</sup> Topě vỹ ěg rānrāj tag ri ke han tĩ gé. Ti tỹ nén han sór mũ ěn han ti tĩ, ěg tỹ, ěg tỹ ti mỹ go'or tỹ kukrũ ri ke nỹtĩn kỹ. Û ag to tóg jũ tĩ, ěg kar tỹ ag ki ti tar nĩ to jykrén jé, ti jũ ěn ti, Topě ti. Kỹ tóg kānhmar ag to jũnh ke vē vē, hã ra tóg ver ag to fe mág nĩ, ag kórég tāvĩ nỹtĩ ra, ti tỹ ù to jũnh ke mũ ag. Hã ra tóg ag vóg kónān ke mũ, ha vemnĩ. <sup>23</sup> Kỹ tóg ù ag jagāgtān mũ gé, vėnh kar tỹ ag ki Topě tỹ tỹ ùn há tāvĩ nĩ to jykrén jé, ěg há kar kãfór. Hã jé tóg ag kuprěg ja nĩgtĩ. Ti tỹ ag tỹ ùn mág han sór vē, ti mré. <sup>24</sup> Ěg hã vē sir, ùn kuprěg kỹ nỹtĩ tag ag. Hã kỹ tóg ěg mỹ vėnh vĩ jěně. Judeu ag kāmĩ tóg ěg mỹ vėnh vĩ jěně, fóg ag kāmĩ ke gé, kanhgág ag kāmĩ ke gé, ti tỹ ěg jagāgtān sór kỹ.

<sup>25</sup> Hã kỹ Oséias tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. “Vāsỹ ag vỹ tỹ inh mré ke tũ ja nỹtĩ, hã ra sóg ag mỹ: “inh mré ke vỹ tỹ ājag nỹtĩnh mũ ha, isũ ag,” he sór mũ, he ti, Topě ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Oséias ti. “Vāsỹ sóg ag to há tũ ja nĩgtĩ, hã ra sóg ag to há nĩnh mũ ha,” he ti. <sup>26</sup> “Vāsỹ sóg ag mỹ: “ājag pi(jé) tỹ isũ nỹtĩ,” he ja nĩgtĩ. Hã ra sóg ag mỹ: “Topě krě vỹ tỹ ājag nỹtĩnh mũ,” henh ke mũ, “ùn rĩr nĩ ěn krě vỹ tỹ ājag nỹtĩnh mũ,” he jé sóg ke mũ ag mỹ,” he ti, Topě ti,” he ja tóg nĩ, Oséias ti. Ti

tỹ ù tỹ ùri Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag kāmén hã vē.

<sup>27</sup> Kỹ Isaías vỹ Israel krě ag to tag tó, ha mẽ: “e ag nỹtĩ, Israel krě ag, rỹnhryj e nĩ ěn ri ke, goj kāmĩ pó rynhryj e nĩ ěn ri ke. Ge ra ag pipir nỹtĩnh mũ, ùn krenkren ke mũ ag. <sup>28</sup> Topě vỹ kānhmar ã tỹ nén tó ja ěn han ke mũ, ga tag ki, kỹ tóg ag vóg kónān kãn ke mũ, ùn e ěn ag, ag kórég nỹtĩn kỹ,” he ja ti nĩ, Isaías ti. <sup>29</sup> Kỹ tóg tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “ěg tũg kãn kren ti, Topě ti, vėnh kar kri nĩ ěn ti. Hã ra tóg ěg kāmĩ ùn pipir krenkren han ja nĩgtĩ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag tũg kãn ja tóg nĩ, Topě ti, cidade tỹ Gomorra tá ke ag ke gé. Kỹ tóg ěg tũg kãn kren gé, ag ri kén, hã ra tóg ěg kāmĩ ù krenkren han mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti.

<sup>30</sup> Oséias mré Isaías ag tỹ tó mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Fóg ag, kanhgág ag pi(jé) vėnh jykre kuryj nón mũ ja nĩgtĩ'. Ge ra Topě tóg ag jagāgtān kỹ ag mỹ vėnh pāte fón mũ ha, ag tỹ Jesus ki rā kỹ. <sup>31</sup> Ag jāvo Israel krě ag vỹ ājag jykre hã tỹ Topě tỹ ag jyvėn ki króm sór ja nĩgtĩ. “Ti vĩ han ěg tĩ, kỹ tóg ěg to há nĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ki króm kãn ja tũ nĩ, hã kỹ Topě tóg ag to há tũ nĩ, jérĩn mỹ. <sup>32</sup> Hě ri ken kỹ hỹn'? Ag tỹ ti ki ge ja tũ nĩn kỹ, hã kỹ tóg ag mỹ vėnh pāte fón ja tũ nĩ gé. Ag tỹ vėsóg ki Topě jykre ki króm sór ja vē. Hã kỹ ag tóg ón kỹ ki króm ja nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg Cristo kato tẽ nỹtĩ.

Pó ri ke ti nĩ, Cristo ti, ěg tỹ tỹ krĩm ke jafā. Ag tỹ ti tỹ krĩm ke jan hã vē, hã vỹ: ti ki rā tũ, he mũ. <sup>33</sup> Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Jesus Cristo to, ha mẽ. “Pānónh sĩ tỹ Sião pėnĩn cidade ki sóg pó nĩm mũ, ag tỹ tỹ krĩm ke jé. Kỹ ag tóg, pāro tag tỹ ag tóg krĩm ke kỹ vár ke mũ sir. Hã ra ù tỹ ti ki rā mũ vỹ ã tỹ nén ve sór mũ ěn venh ke mũ,” he ja ti nĩ, Topě vĩ rán ki, Jesus Cristo to.

## 10

*Judeu ag tỹ Jesus ki ge kỹ krenkren ke*

<sup>1</sup> Inh kanhkā', isỹ inh mré ke tỹ Israel tỹ krenkren han venh há tāvĩ tóg tĩ, hã jé sóg Topě mré vėmėn tĩ. <sup>2</sup> Topě vĩ han jé ag tóg vāsānsān mũgtĩ, tag vėg isóg nĩ nĩ. Hã ra ag tóg ki kagtũg nỹtĩ, kỹ ag tóg ěg tỹ nén han ke tũ ěn han tĩ. <sup>3</sup> Vėsóg ki ag tóg vėnh jykre kuryj to vāsān sór tĩ. Hã ra ù tỹ ěg mỹ

věnh jykre kuryj nĩm sór mũ vỹ tỹ Topẽ ti nĩ. Tag ve sór tũ ag nỹtĩ, Topẽ tỹ ẽg mũ nĩm ke tag. Hã kỹ ag tóg Topẽ kato vãsãnsãn mũ. <sup>4</sup> Cristo vỹ hur kãtĩg. Kỹ ẽg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ti mũ há nỹtĩ ha. Ẽg tỹ Topẽ tỹ vãsỹ ẽg jyvẽn ki króm tugnĩn ke pijé'. Jesus Cristo ki rã tigrĩn ke vễ.

<sup>5</sup> Ha vé, Moisés vỹ Topẽ jykre si to tag rãn, ha mẽ. “Ủ tỹ vễnh jykre kuryj han kãn mũ vỹ rĩr nĩnh ke mũ, ủ tỹ ge vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ti tỹ Topẽ tỹ ẽg jyvẽn tĩ ẽn ki króm kãn tugnĩn,” he ja tóg nĩ, Moisés ti. Hã ra ẽg tóg ki króm kãn ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ ẽg tóg ẽg tỹ ki króm kãn sór mũ ra rĩr nĩnh ke tũ nĩ. <sup>6</sup> Ẽg tỹ Jesus ki rã tigrĩn ẽg Topẽ mũ há nỹtĩ. Kỹ ẽg tóg: “ủ nỹ hỹn kanhkã ra tĩg mũ, Cristo pére kãtĩg jé?” henh ke tũ pẽ nĩ. Mur kỹ ti nĩ ha. <sup>7</sup> Kỹ ẽg: “ủ nỹ hỹn vễnh kuprĩg ag jamã ra tĩg mũ, Cristo rĩn mãn jé?” henh ke tũ pẽ nĩ gé. Rĩr mãn kỹ ti nĩ ha. <sup>8</sup> Tag tó jé ẽg tóg ke mũ, ha mẽ: “jagy tũ ti nĩ, Topẽ vĩ ti, to jykrén há ti nĩ. Kãnhmar ẽg tónh ke mũ, kãnhmar ẽg to jykrén ke mũ, Topẽ vĩ to,” he jé ẽg tóg ke mũ.

Topẽ vĩ tag hã tó sóg tĩ. “Jesus Cristo ki rã tugnĩn ẽg krenkren ke mũ,” he sóg tĩ. <sup>9</sup> Ẽg krenkren jé ẽg tóg Jesus to: “ẽg Senhor vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. Vễnh kar mũ ẽg tónh ke mũ. Kỹ ẽg tóg ẽg fe tỹ ti ki rãnh ke mũ gé. Topẽ tỹ ti ter kar kỹ ti rĩn mãn ja tag vỹ tỹ ẽg mũ ki hã ke nĩ, kỹ ẽg kri fig mũ. Kỹ ẽg tóg krenkren ke mũ sir. <sup>10</sup> Ẽg tỹ ẽg fe tỹ ti ki rã kỹ ẽg tóg ti mũ há nỹtĩ. Ẽg tỹ vễnh kar mũ ti kãmén kỹ ẽg krenkren ke mũ sir. <sup>11</sup> Hã kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ: “ẽg tỹ ti ki ge kỹ ẽg tóg ẽg tỹ nén ve sór mũ ẽn venh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rãn ki. <sup>12</sup> Vễnh kar mũ ke vễ sir, vễnh vĩ tag. Judeu ag mũ ke vễ, kar kỹ fóg ag mũ ke vễ gé, kanhgág ag mũ ke vễ gé. Tỹ tóg ẽg kar Senhor nĩ mỹr. Kỹ, ẽg tỹ ti mũ nén ủ to vĩn kỹ tóg ẽg mũ nén ủ tỹ hẽn ri ke nĩm ke mũ gé sir, ẽg kar mũ. <sup>13</sup> Tag hã vỹ rãn kỹ nĩ gé, ha mẽ: “ẽg tỹ ẽg Senhor mũ: “inh kren han nĩ,” hen kỹ ẽg krenkren ke mũ, ẽg kar,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki.

<sup>14</sup> Ẽg tỹ ti ki rã tũ nỹtĩ ra ẽg tóg: “inh kren han nĩ,” he ki kagtĩg nỹtĩnh mũ vễ. Ẽg tỹ ti vĩ mẽ ja tũ nỹtĩ ra ẽg tóg ti ki ge ki kagtĩg nỹtĩnh mũ vễ. Ủ tỹ ẽg mũ ti vĩ tó tũ nĩ ra ẽg

ti vĩ mễnh ke tũ nĩnh mũ vễ. <sup>15</sup> Topẽ tỹ ag jěgněg tũ nĩ ra ag tóg ẽg mũ ti vĩ tónh ke tũ nĩnh mũ vễ. Hã kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ. “Ủ tỹ ẽg mũ Topẽ vĩ sér ma kãmũ ag junjun vỹ ẽg mũ sér pẽ tĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki. Topẽ tỹ ã vĩ tó tĩ ag jěgně to ken hã vễ.

<sup>16</sup> Hã ra ủ ag tóg kri fi jãvãnh nỹtĩ gé, ag tỹ ón kỹ mễg mũ ra, Topẽ vĩ sér ti. Isaías vỹ ag to Topẽ mũ tag tó ja nĩ. “Ẽg jóg mág', inh vĩ mẽ jãvãnh ag nỹtĩ,” he ja tóg nĩ. <sup>17</sup> Hã kỹ tóg, ẽg tỹ ti vĩ mẽ há han kar kỹ ẽg tóg ti ki rã tĩ. Ẽg tỹ Cristo kãmẽ mẽ kỹ ẽg ti ki rã tĩ.

<sup>18</sup> Kỹ ãjag hỹn inh mũ: “Judeu ag mũ hẽn ri ke mũn mẽ ja tũ nĩ, hã kỹ ag mũ ti ki ge ja tũ nĩ?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve kỹ. Vó, mẽ kỹ ag nỹtĩ vễ. Tag vỹ rãn kỹ nĩ, ha mẽ: “ga kar mũ ag tóg mẽ ja nĩgtĩ, ã vĩ ti. Ga fyr tá tóg jun gé, ã vĩ ti,” he ja ti nĩ, Topẽ vĩ rá ki.

<sup>19</sup> Kỹ ãjag hỹn inh mũ: “kỹ Judeu ag hẽn ri ke mũn to jykrén há han ki kagtĩg nỹtĩ, ag tỹ mễg mũ ra?” he sór mũ, ãjag tỹ inh carta tag ve kỹ. Vó, ag tỹ to jykrén sór kỹ ag tóg to jykrén mũ vễ. Moisés vỹ ẽg mũ tag kãmén, ha mẽ: “Topẽ tóg fóg mré kanhgág to tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ag vỹ tỹ isũ tũ nỹtĩ ver, hã ra sóg ag tỹ isũ han sór mũ, ãjag tỹ ag ve kỹ ãjag tỹ inh ki rã to ẽn jé,” he tóg. “Fóg mré kanhgág ag vỹ ãjag mũ krĩ tũ nỹtĩ, hã ra sóg ag to há nĩ sór mũ, ãjag tỹ ag tigrĩn jũgũ jé, he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Judeu ag mũ.

<sup>20</sup> Kỹ Isaías tóg tag tó mũ gé, fóg ag to, kanhgág ag to, ha mẽ. “Ủ ag tóg inh jãvãnh ja tũ nỹtĩgtĩ, hã ra ag tóg inh vĩ jēmẽg mũ ha. Topẽ hẽn ri ke tĩ? he ja tũ ag nỹtĩ, hã ra sóg ag mũ inh vĩ jěněg mũ ha, he tóg, Topẽ ti,” he ja ti nĩ gé, Isaías ti. Pã'i ag kamẽg vãnh kỹ tóg Judeu ag mũ fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topẽ ki genh ke tó ja nĩ, Isaías ti. <sup>21</sup> Kỹ tóg Israel ag to tag tó ja nĩ gé sir, ha mẽ: “kurã kar ki sóg ãjag mũ: kunĩg, he tĩ. Hã jé sóg ãjag mũ inh nĩgé ven tĩ, ãjag tỹ gĩr mũ ãjag nĩgé ven tĩ ẽn ri ke. Hã ra ãjag tóg inh vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩ'. Inh vĩ kafãn kónãn ãjag tóg mũ mỹr'” he ja tóg nĩ, Isaías ti, ti tỹ Judeu ag mũ Topẽ vĩ tón kỹ.



# 11

## *Israel krē'krē pipir ag vỹ tỹ Topě tũ nỹtĩ*

<sup>1</sup> Kĩ ājag hỹn: “kỹ Topě mỹ ā povo tỹ Israel tovānh kãn kỹ nĩ?” he sór mũ, ājag tỹ inh carta tag ve kỹ. Vó, ag tovānh kãn tũ ti nĩ. Hã vé, tỹ sóg Israel krē nĩ gé, hã ra sóg ti ki rã. Abraão krē'krē ũ vỹ tỹ inh nĩ gé, ti kósin'kósin tỹ Benjamim krē'krē ũ mỹr. <sup>2</sup> Isovānh ja tũ ti nĩ, Topě ti, hã kỹ tóg ā povo tovānh kãn ja tũ nĩ. Nén kar han tũg ki tóg ěg kuprĕg ja nĩ, ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé.

Elias to jykrén nĩ. Ti kãme tóg rán kỹ nĩ, Topě vỹ rá ki. Elias tempo kã Israel ag tóg Topě kato tẽ mũ. Kĩ ag tóg Elias kato tẽ mũ gé, ti tén jé. Hã kỹ tóg Topě mỹ tó mũ, Elias ti, kỹ tóg: <sup>3</sup> “Senhor’,” he mũ. “Ā vỹ tó tĩ ag kãgtén kãn ag huri, ā mỹ pũn jafã kókén ag huri ke gé. Inh pir mỹ sóg kren, kỹ ag tóg isén sór mũ ha ke gé. Ā tovānh kãn kỹ ag nỹtĩ,” he ja tóg nĩ, Elias ti, Topě mỹ, Israel ag to. <sup>4</sup> Hã ra Topě tóg ti mỹ: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ. “Ū tỹ 7 mil (ke) vỹ ki nỹtĩ, ũ tỹ isovānh tũ ag, sỹ ũn kuprĕg ja ag. Tag ag vỹ vĕnh kãggrã tỹ topě tỹ Baal mỹ: “Topě vỹ tỹ ā nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti, Elias mỹ. Ti tỹ Israel pipir ag tỹ Topě tovānh tũg ja ěn tó vĕ.

<sup>5</sup> Ge ti nĩgtĩ, ũri. Pir ag nỹtĩ, Israel tỹ Topě to há nỹtĩ ag. Ti kato tẽ kãn tũ ěg mỹr. Topě vỹ ěg jagãgtãn, kỹ tóg ěg kuprĕg, hã kỹ ěg tóg ti to há nỹtĩ, ěg pipir nỹtĩ ra, ěg tỹ tỹ Israel krē nỹtĩn kỹ. <sup>6</sup> ěg tỹ vĕsóg ki han pijé', ěg tỹ to vāsãn pijé'. Topě tỹ vĕsóg ki ěg jagãgtãn hã vĕ. Ke tũ nĩ mũ ra tóg: “vĕsóg ki sóg ājag jagãgtãn,” henh ke tũ nĩ vĕ. Hã ra tóg vĕsóg ki ěg jagãgtãn.

<sup>7</sup> Ge ti nĩ, ha mẽ, Israel ag vỹ ve sór ja nĩgtĩ, Topě tỹ ěg mỹ nén ũ há ven ke ěn ti, hã ra ag tóg vĕnh ke tũ nĩ. Topě tỹ ũn kuprĕg mũ ag hã mỹ tóg ven tĩ, Topě ti. Jãvo ũ ag tóg kutu nỹtĩ sir, ag tỹ Topě vỹ mẽ jãvānh nỹtĩn kỹ. <sup>8</sup> Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Israel ag to, ha mẽ: “Topě vỹ ag krĩ tũ han, hã kỹ ag tóg ti vỹ rá vĕg mũ ra to jykrén tũ nỹtĩgtĩ. Mĕg tũ ag nỹtĩ, ājag nĩgrĕg ra. Ūri ag tóg gen kỹ nỹtĩnh mũ ver,” he ja ti nĩ, Topě vỹ rán ki. <sup>9</sup> Kĩ Davi vỹ Judeu ag to tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “Topě mỹ festa han ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ón kỹ ti mỹ festa han tĩ, kỹ ag tóg to sigse

kỹ nỹtĩnh mũ, ag festa to. Ag sigse kỹ tóg ag vóg kónān ke mũ, Topě ti. Krenkren ke tũ ag tóg nĩ. <sup>10</sup> Kutu ag nỹtĩ, to jykrén ke tũ pĕ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg vĕnh jykre kufy hã vĕnh ke mũ, hã to ag jagtar nỹtĩnh mũ,” he ja tóg nĩ, Judeu ag to, Davi ti.

## *Judeu ag to é henh ke tũ ěg tóg nĩ*

<sup>11</sup> Kĩ ājag hỹn inh mỹ: “kỹ Topě mỹ Judeu ag tỹ nũgme ki vār ke tag ve sór mũ, hã jén mỹ ag mỹ Jesus jĕnĕ ja nĩ, ag tỹ ti tỹ prānh ke jé?” he sór mũ. Vó. Hã ra ag tóg Topě kato tĕgtĕ tĩ. Ti vỹ mranh ja ag tóg nỹtĩgtĩ, hã kỹ Topě tóg fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, Judeu ag tỹ ag ve kỹ ti ki ge to ěn jé. <sup>12</sup> Kĩ Judeu ag tỹ Topě vỹ mranh kỹ Topě tóg fóg mré kanhgág kar to há nĩ. Kĩ Judeu ag vỹ jagãgtar nỹtĩ. Ag nỹtĩg ja ki ũ ag kar vỹ Topě tỹ ag to há nĩ vĕg mũ. Há ti nĩ, tag. Kĩ, Topě tỹ Judeu ag to há' he mǎn nĩ ra tóg hã ra ga kri mũ kar mỹ há pĕ tãvĩ tĩnh mũ vĕ, mỹr, ha mẽ. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

<sup>13</sup> Kĩ sóg ājag mỹ tag tó sór mũ, ājag tỹ tỹ fóg nỹtĩn kỹ, kanhgág ag mỹ ke gé. Ājag apóstolo vỹ tỹ inh nĩ, sỹ ājag mỹ Topě vỹ tó jé. Inh rãnrãj vỹ inh mỹ sér pĕ tĩ. <sup>14</sup> Isỹ ājag mỹ Topě vỹ tó kỹ inh mré ke ag hĕn ri ke mũn ājag kóm Jesus ki ge sór mũ gé, kỹ ag krenkren ke mũ sir, Israel ag. <sup>15</sup> Ha vé, Topě tỹ inh mré ke ag tovānh to tóg povo ũ ag to há nĩ ha, ag to jũ mǎn tũ tóg nĩ sir. Topě tỹ Israel ag to há' he mǎn mũ ra tóg vĕnh kar mỹ há pĕ tãvĩ tĩnh mũ vĕ, kỹ vĕnh kar vỹ rĩnrĩr mǎn ke mũ vĕ, ũn kãgter mũ ag mré hã. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

<sup>16</sup> Ěmĩ to jykrén nĩ. Ěmĩ kupar ko há nĩn kỹ tóg ko há kar nĩ. Ge ti nĩgtĩ gé, ka tỹ. Ti jãre há nĩn kỹ ka vỹ há kar nĩ. Israel ag vỹ tag ri ke nỹtĩ. Ag jóg'jóg ve ag vỹ ka jãre ri ke nỹtĩ. Topě mỹ ag há nỹtĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ ag krē vỹ Topě mỹ há nỹtĩnh ke mũ gé. <sup>17</sup> Povo tỹ Israel vỹ ka tỹ oliveira há ri ke nỹtĩ. Ti jãre vỹ há nĩ, hã ra ti pĕ ũ tóg kórég nỹtĩ. Hã kỹ tóg mrynhmranh kỹ vāvãm mũ, Topě ti, ti pĕ kórég ěn ti. Ti tỹ Israel kórég ag togvānh to ken hã vĕ, hã vỹ: ka pĕ kórég vāvãm, he mũ. Ka pĕ kórég tag nỹtĩg ja ki tóg ka ũ pĕ vin, vānh kãmĩ ka tỹ oliveira pĕ tỹ, ũn kanĕn vānh pĕ tỹ. Ājag hã vĕ sir, ājag tỹ tỹ fóg nỹtĩn kỹ, kanhgág ag ke gé. Hã ra ka

ũ pẽ tag vỹ ka há jãre ên tỹ ti kume vég tĩ, kỹ tóg tỹ há' he mũ sir. Æjag tỹ Topẽ tỹ Israel jóg'jóg ve tỹ Abraão mỹ nén tó ja ên vég mũ to ken há vễ, há vỹ: ka há jãre kume vég mũ, he mũ. <sup>18</sup> Kỹ Israel ag to é he sór tũg nĩ, Topẽ tỹ ag vãm mũ ra, êg tỹ ka pẽ kórég vãm ri ke. Ag nỹtĩg ja ki ãjag nỹtĩ. Hã ra ka jãre vỹ tỹ Judeu ag jóg'jóg ve nỹtĩ. Æjag jóg'jóg ve pijé', fóg pijé', kanhgág pijé'. Judeu ag vễ. Kỹ Judeu ag to é he sór tũg nĩ.

<sup>19</sup> Hên ri ke mũn ãjag tóg inh mỹ: “hã ra tóg Judeu ag vãm, êg to há nĩ jé,” he sór mũ. “Hã kỹ tóg êg to há nĩ,” he ãjag hỹn mũ. <sup>20</sup> Hỹ, ag vãm tóg. Hã ra ag tóg ti ki rã jãvãnh ja nỹtĩgĩ, hã kỹ tóg ag vãm. Jãvo tóg ãjag to há nĩ, ãjag tỹ ti ki ge to. Hã kỹ ag to é he sór tũg nĩ. Topẽ kamêg nĩ mỹr. <sup>21</sup> Israel krê ag tỹ ti ki ge jãvãnh tũg nĩ tóg ag vãm. Ag jagãgtãn jãvãnh tóg nĩ ha. Kỹ tóg ãjag jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ãjag tỹ ti ki ge to tar tũ nỹtĩn kỹ. Hã kỹ ti hã kamêg nĩ.

<sup>22</sup> Hã ki Topẽ tỹ tỹ ùn há nĩ tóg ve há tĩ, hã ra tóg ù ag vóg kónãnh jagy han tĩ gé. Û tỹ ti vỹ mranh mũ ag vóg kónãnh jagy han tóg tĩ, Topẽ ti. Hã ra tóg sir ãjag to há nĩ sir, ãjag tỹ ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Æjag tỹ ti tovãnh kỹ tóg ãjag vãm ke mũ gé, ha vemnĩ. <sup>23</sup> Judeu ag tỹ ti ki ge kỹ tóg ag to há nĩ mãn ke mũ gé sir, kỹ tóg ka há ki ti pẽ mrynhmráj ja ên ki vin mãn ke ri ke nĩ sir. <sup>24</sup> Ha vé, ãjag hã vỹ tỹ ka kanên vãn pẽ ri ke nỹtĩ'. Hã ra tóg ka há ki ãjag vin, ãjag tỹ tỹ ka kanên vãn pẽ nỹtĩ ra. Kỹ tóg, ti tỹ ka há ên pẽ mrynhmráj ja ên ki vin mãn sór nĩ ra tóg vin mãn mũ sir, ka há ên ki, há vỹ: Judeu ag tỹ Jesus ki rã, he mũ. Ka há pẽ mrynhmráj ja ên ki vin mãn to ken há vễ. Êg pi(jé) ka kanên vãn pẽ tỹ ka kanên há ki vin tĩ'. Êg tỹ ka há pẽ tỹ ki vin mãn tag vỹ jagy tũ nĩ vễ. Hã kỹ tóg Topẽ mỹ jagy tũ tĩ, ti tỹ Judeu ag to há nĩ mãn kỹ.

### *Topẽ tỹ Israel ag krenkren han sór*

<sup>25</sup> Isỹ ãjag mỹ nén ù kãmén sór vễ, ãjag tỹ mẽ ja tũ ù, ha mẽ. Sỹ ãjag mỹ kãmén sór vễ, ãjag tỹ Judeu ag to é he tũ nĩ jé. Ha vé, Israel ù ag vỹ ver mẽ sór tũ nỹtĩ. Û ag tóg mẽ sór mũ, hã ra ù ag tóg mẽ jãvãnh nỹtĩ gé, vãnh kar tỹ Topẽ vỹ mẽ jé, Judeu tũ ag kar. Kejên ag tóg mẽ kãn ke mũ, fóg kar, kanhgág kar ke gé. <sup>26</sup> Ag tỹ mẽ kãn ke ên kã Israel ag tóg

krenkren ke mũ gé. Hã kỹ tag tóg ag to rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ag krenkren han tĩ vỹ jun ke mũ. Pãnónh sĩ tỹ Sião pênĩn cidade ên tá tóg vãnh ven ke mũ, ag krenkren han tĩ ti. Ên vỹ Jacó krê ag tỹ inh vỹ mranh ja ên tỹ vãnh pãte fón ke mũ, Israel krê en ag mỹ. <sup>27</sup> Sỹ ag mré jykrén jan há vễ. Ag tỹ inh vỹ mranh tỹ sóg tũg' he mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ rá ki, Judeu ag to. <sup>28</sup> Jesus kato tẽ ag tóg mũ ver, ti kãmé sér mẽ jãvãnh ag nỹtĩ ver, hã kỹ ãjag tóg ag nỹtĩg ja ki Topẽ vỹ sér mẽg mũ. Hã ra ag jóg'jóg ve ag vỹ Topẽ to há nỹtĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ Topẽ tóg ag krê'krê to há nĩnh ke mũ ge kejên, ti tỹ vãsỹ ag kuprêg ja nĩn kỹ. <sup>29</sup> Topẽ tỹ ù to há nĩn kỹ tóg ti to há nĩ, ti tỹ ù kuprêg kỹ tóg kuprêg kỹ jé nĩ gé. Tỹ tũg' henh ke tũ ti nĩ, Topẽ ti.

<sup>30</sup> Vãsỹ ãjag tóg Topẽ vỹ ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ùri ãjag jagãgtãn, ãjag tỹ ti ki ge jé, Judeu ag tỹ ti vỹ mranh ag nỹtĩg ja kã. <sup>31</sup> Kỹ ên ag tóg ti vỹ mranh mũgtĩ ver, Topẽ tỹ kar kỹ ag jagãgtãn jé, ti tỹ ãjag jagãgtãn ri ke. <sup>32</sup> Kỹ Topẽ tóg êg kar mỹ êg tỹ ti vỹ mranh mũ tag ven kãn sór mũ, êg tỹ to jykrén mãn jé. Ti tỹ êg jagãgtãn sór vễ, êg tỹ ti ki ge jé, hã jé tóg êg mỹ êg tỹ ti vỹ mranh mũ ven sór mũ.

### *Topẽ jykre tỹ êg jykre kãfór nĩ*

<sup>33</sup> Topẽ vỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ, mỹr, ha mẽ. Ti jykre vỹ vãnh kar kri nĩ kar nĩ. Ve kãn jãvãnh êg nỹtĩ, ti jykre ti, tá krỹg jãvãnh êg nỹtĩ. Nén ù kar ki kanhró ti nĩ mỹr, nén ù kar to jykrén há han kãn ti tĩ mỹr. Ti tỹ nén to jykrén mũ ve kãn ke tũ pẽ êg nĩ. “Ti hỹn hẽ ri ken kỹ tag han?” henh ke tũ êg tóg nĩ gé. To jykrén kórég êg tóg nỹtĩ. <sup>34</sup> Û nỹ Topẽ tỹ nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ? Ki kagtĩg kar êg nỹtĩ. Û nỹ Topẽ mỹ: “tag han ra, tag han tũg ra,” he tĩ? Û vỹ ti jyvên ke tũ pẽ nĩ. <sup>35</sup> Û nỹ ti mỹ nén ù nĩm', Topẽ tỹ ti mỹ kajãm jé? Nén kar vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ mỹr, hã kỹ tóg êg hã mỹ nén ù kar nĩm tĩ, êg jagãgtãn kỹ. <sup>36</sup> Topẽ hã ne nén kar hyn han'. Ti hã jamên kỹ êg tóg nỹtĩ, nén ù kar vỹ ti jamên kỹ nỹtĩ gé. Hã kỹ êg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ gé, nén ù kar ti ke gé. Kỹ ti hã ne tóg tỹ ùn mág nĩ', ti pir mỹ. Ti hã mỹ êg tóg vỹ há han tĩ, to krónh ke tũ êg nĩ, ga kri, kanhkã tá ke gé. Amém.

## 12

*Topě mý ěg věnh fěg ke mū*

<sup>1</sup> Inh kanhkā', Topě vỹ ājag jagāgtān. Hā kŷ sóg ājag mý: "ti mý věnh fěg," he mū. Kŷ tóg ěg tŷ ti mý nén ũ pūn ri ke nī, ěg tŷ ti mý věnh fěg kŷ. Judeu ag vỹ ājag mēg tānh kŷ pūn tī. Ag jāvo ěg tóg ti mý ěg rīnrīr nŷtīn kŷ věnh fěg tī. Ti mý tóg sér tī, ěg tŷ tag han kŷ, ěg tŷ tŷ ti tū nŷtīn kŷ sir. Gen kŷ ājag tóg Topě jykre han ke mū. <sup>2</sup> Ěprā ke ag jykre han sór tūg nī. Topě vỹ ājag krī tāg han sór mū. Vēnh jykre tāg han sór tóg mū. Kŷ ājag tóg nén há han ki kanhró nŷtīnh mū. Vēnh jykre kuryj han jé ājag tóg ke mū. Kygnēnh ke tū ājag tóg nī. Tag ve sór tóg mū, Topě ti. Tag hā to tóg ěg kanhrān ke mū.

<sup>3</sup> Ha vé, Topě vỹ isar han, kŷ sóg ājag jyvēn há han ki kanhró nī. Hā kŷ sóg ājag kar mý tag tó mū. Vēsŷ ũn mág han sór tūg nī. "Tŷ inh ũn mág nī," he tūg nī, ā tŷ tŷ ũn mág tū nīn kŷ. Ěg kar vỹ Topě ki ge kŷ nŷtī, kŷ tóg ěg kar tŷ nén ũ to tar han tī, ěg kar tŷ ti rānhrāj han jé. Tag to jykren kŷ jagnē to é he tūg nī.

<sup>4</sup> Ěg há to jykren nī. Ti ki nŷtī vỹ e nŷtī, ěg pēn, ěg nīgnó, ěg kanē, ěg nīgrēg, ti kar ti. Ěg há ki nŷtī vỹ jagnē kóm rānhrāj nŷtī kar nŷtī, vyr mý. <sup>5</sup> Ge ti nīgtī, ěg mré. E ěg nŷtī, hā ra ěg tŷ Cristo ki ge kŷ nŷtīn kŷ ěg tóg ěg há ri ke nŷtī, kŷ ěg tóg jagnē ki rīr ke mū sir, ěg há ki nŷtī tŷ jagnē ki rīr tī ěn ri ke. <sup>6</sup> Hā ra ũ tóg nén ũ han há nīgtī, kŷ ũ tóg nén ũ ũ han há nīgtī gé, Topě tŷ to ěg tar han kŷ. Ěg kāmī ũ mý tóg: "ag jyvēn nī," he tī, Jesus ti. Kŷ Topě tŷ ā mý nén tó mū hā tŷ ěg jyvēn nī, ti tŷ ā mý: "ag jyvēn nī," hen kŷ. <sup>7</sup> Ěg kāmī ũ mý tóg: "ũn jagāgtar ag jagāgtān nī," he ti gé. Kŷ ěg jagāgtān há han to tar nīmnī. Ěg kāmī ũ mý tóg: "inh vī kāmén nī," he tī gé. Kŷ to krónh ke tūg nī. <sup>8</sup> Ěg kāmī ũ mý tóg: "ag mý ag tŷ nén han ke kāmén nī," he tī gé. Kŷ ā rānhrāj tag ki rīr há han nī. Ěg kāmī ũ mý tóg: "ā tŷ nén ũ nīm mág nī, inh mý," he tī gé. Kŷ ón kŷ ti mý nīm sór tūg nī. Ěg kāmī ũ mý tóg: "culto to pā'i vỹ tŷ ā nī," he tī gé. Ā tŷ tŷ to pā'i nīn kŷ to jykren há han nī. Ěg kāmī ũ mý tóg: "ag jagāgtān nī," he tī gé. Kŷ

ti tŷ ā mý ā tŷ ěg jagāgtān ke tag tó kŷ to mý sér nīmnī. Ěg tŷ jagnē ki rīr to ken hā vē.

<sup>9</sup> Jagnē to há tāvī nŷtīmnī. Ón kŷ jagnē to há nŷtī sór tūg nī. Vēnh jykre pāno to kórég tāvī nŷtīmnī, kŷ tovānh kān nī. Vēnh jykre há hā mī mūmnī. <sup>10</sup> Jagnē to há pē tāvī nŷtīmnī, ājag tŷ jagnē mré pafa ja ag to há ri ke nŷtīmnī, jagnē to. Jagnē mý komēr hā vīmnī, ěg tŷ pā'i mý komēr hā vī ěn ri kemnī, jagnē mý. <sup>11</sup> Topě jykre to krónh ke tūg nī. Ti tŷ ājag mý: "tag han ra," he to jēnjēr ke tūg nī gé, to vāsān nī. Ti kuprīg tŷ ājag mý nén tó mū ěn ki króm nī, kŷ tóg ājag mý sér tīnh mū. Ěg Senhor tū han nī. <sup>12</sup> Topě vỹ ěg mý nén ũ há kar han ke mū. Tag to mý sér nŷtīmnī. Kejēn ājag tóg nén ũ jagy venh ke mū, ti tugnīn. Tag to krónh ke tūg nī. Topě mré vēmén kŷ nŷtīmnī. <sup>13</sup> Ājag mré Topě ki rā ũ jagtar nīn kŷ ti jagāgtān nī. Ũ tŷ ājag to pasa ke kŷ ti mý: "inh mré nī," hemnī.

<sup>14</sup> Kejēn ũ tóg ājag vóg kónān sór mū. Ěn to Topě mý: "ti jagāgtān nī," hemnī. Ti to: "ti vóg kónān nī," he tūg nī. <sup>15</sup> Kejēn tóg ũ mý sér tī. Kŷ ti mré mý sér nŷtīmnī gé. Kejēn ũ tóg fŷ tī. Ti mré fŷmnī gé. <sup>16</sup> Jagnē mré věnh jykre pir hā han nī, hā vỹ: jagnē to há, he mū. Vēsŷ ũn mág han sór tūg nī. Tŷ ũn kāsir ag mré ke nŷtīmnī. "Ag mré ke vỹ tŷ inh nī," hemnī, ũn kāsir ag to. Hēn ri ke mūn ājag kāmī ũ tóg věnh kanhrān mág to tar nī, ājag káfór. Ti jé: "ag káfór inh nī, věnh kanhrān mág ja tag to," he tūg nī.

<sup>17</sup> Kejēn ũ tóg ājag mý nén ũ kórég han tī. Ge ra ti mý nén ũ há hā han nī. Vēnh kar mý vī há tāvī han nī, ũ tŷ ājag to: "kygnē ti huri," he tū nī jé. <sup>18</sup> Vāsān nī, ājag tŷ ũ to krī rŷ tū nŷtī jé, ājag tŷ věnh kar to krī kuprā nŷtī jé.

<sup>19</sup> Inh kanhkā, ũ tŷ ājag mý nén ũ kórég han mū ra vēnh kajām sór tūg nī. Topě hā tóg ā tŷ ti to jūnh ke ěn ki kanhró nī'. Hā kŷ tag vỹ rán kŷ nī, ha mē: "inh hā ne ājag kajām ke mū', inh hā ne ag mý ven ke mū', ag tŷ ājag jykre kórég to jagāgtar ke ti, he ti, ěg Senhor ti," he ja tóg nī, Topě vī tŷ rán kŷ nī ki. <sup>20</sup> Kŷ ũ tŷ ājag kato tē mū mý nén ũ há kar han nī. Ti kókīr nīn kŷ ti mý vējēn ven nī. Ti hāghā kŷ ti mý goj ven nī. Gen kŷ ā tóg ti mý'a pē han ke mū, ha vemnī, ā tŷ ti to há nīn kŷ, ti tŷ ā to kórég nī ra. <sup>21</sup> Ũ tŷ vēnh

jykre pãno han mũ ag vỹ ãg kato tẽ tĩ. Kĩ ãg tóg ag ki rĩr ke mũ, vẽnh kaja jé. Ag jagtar nỹtĩn kũ ãg tóg ag jagãgtãn ke mũ. ãg tỹ ag jagãgtãn kũ ag jykre pãno tóg ag mũ vẽnhmỹ nĩnh mũ, ag tỹ ãg jykre ve kũ, ha vemnĩ.

## 13

### *ãg pã'i ag*

<sup>1</sup> ãg kri pã'i vỹ nỹgtĩ. Kũ tóg ãg tỹ ag vĩ ki han há tĩ. Topẽ tỹ ag tỹ pã'i han hã vẽ, ag krĩn kũ. Ti hã vỹ ù tỹ hẽ nỹ tỹ pã'i nĩnh ke to jykrén tĩ'. <sup>2</sup> Kũ ag kato tẽ sór tũg nĩ. Topẽ hã vỹ ag vin tĩ, pã'i ag krĩn kũ, kũ ag kato vãsãn tũg nĩ. ù tỹ ag kato vãsãnsãn mũ ag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, pã'i ag. <sup>3</sup> ãg tỹ vẽnh jykre há han kũ ãg tóg pã'i ag vég mũ ra kanẽ jur han ke tũ nĩ. ù tỹ vẽnh jykre kórég han mũ ag vỹ veso kanẽ jur tĩ, pã'i ag ve kũ. Kũ ãg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ag tỹ ãg kanẽ jun tũg jé? Vẽnh jykre há tãvĩ han jé ãg tóg ke mũ, kũ ag tóg ãg to vémén há han ke mũ sir, pã'i ag. <sup>4</sup> ãg pã'i ag ne ãg jyvẽn tĩ', ãg tỹ vẽnh jykre há to tar nỹtĩ jé. Ag tỹ Topẽ tỹ ag mũ nén tó mũn han hã vẽ. ã tỹ vẽnh jykre kórég han kũ kanẽ jurmnĩ. ã vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, ha vemnĩ, hã jé Topẽ tóg ag vin. Topẽ tũ ag vẽ, ag tỹ ùn jykre kórég han mũ ag vóg kónãn jé, ag tỹ ag jykre pãno to ag jagãgtar han jé. <sup>5</sup> Hã kũ ag vĩ ki króm nĩ, ag tỹ ãjag to jũ tũ nỹtĩ jé. ãjag kakã kavénh ti tĩ gé, ãjag tỹ pã'i ag vĩ ki króm tũ ãn ti. Hã kũ ki króm sórmnĩ.

<sup>6</sup> Kũ governo mũ imposto kajãm nĩ gé. Topẽ tỹ ag mũ vẽnh rãnrãj nĩm ja ãn han ag tĩ, kurã kar ki, pã'i ag, governo mũ rãnrãj tĩ ag. Kũ ag mũ kajãm nĩ. <sup>7</sup> Kũ ãjag név(e) kajãm kãn nĩ, governo mũ ke gé. ãjag tỹ pã'i ù mũ imposto kajãm ken kũ ti mũ ven nĩ, jãnkamy ti. ãjag pã'i ag kamẽg nĩ, ag mũ komẽr hã vĩmnĩ.

### *Topẽ jykre hã mũ mũmnĩ*

<sup>8</sup> ãjag név(e) kajãm kãn nĩ. Mré hã jagnẽ to há tãvĩ nỹtĩmnĩ gé. Jagnẽ to há nỹtĩ to krónh ke tũg nĩ. ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kũ ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn ja ãn ki króm kãn mũ sir. <sup>9</sup> Ha vé, Topẽ tóg ãg mũ: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, kũ ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he ja nĩ. Kũ tóg: “ũ tén tũg nĩ, nén ù péju(g) tũg nĩ,

ù to ón tũg nĩ, nén ù to én tũg nĩ gé,” he ja nĩ gé. Ti tỹ ãg jyvẽn vỹ e nỹtĩ. Hã ra ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn kar tỹ tó pir han sór kũ ãg tóg tag tónh ke mũ, ha mẽ: “ã régre ki rĩr nĩmnĩ. ã tỹ vẽnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he jé ãg tóg ke mũ. <sup>10</sup> ãg tỹ ãg régre kar ki rĩr há nỹtĩn kũ ãg tóg ag mũ nén ù kórég han ke tũ nĩ. Hã kũ ãg tóg jagnẽ ki rĩr há nỹtĩn ki Topẽ tỹ ãg jyvẽn tĩ ãn ki króm kãn ke mũ.

<sup>11</sup> Vãsãn nĩ. Vẽnh jykre kórég tovãnh kãn nĩ. Ti tỹ ãg kren han ke kurã vỹ kakó pẽ tĩ ha. ãg tỹ ti ki ge vén kũ tóg ver kór gy nỹ ja nĩ, kuvar gy nỹ ja tóg nĩ ver ãn kã, hã ra tóg ùri kakó tãvĩ tĩ ha. <sup>12</sup> Ti kãtĩg to hã tóg ãg mũ kuty ri ke nĩ. Kuty tag vỹ tũg ke nẽ ha, tỹ vaj ke ti nỹ ha. Ti tỹ kãnhmar kãtĩg ke to ken hã vẽ. Hã kũ ag tỹ kuty kã nén han tĩ ãn han mãn sór tũg nĩ, vẽnh jykre kavéj ãn ti. ãg tỹ kurã ki nén han jafã ãn han nĩ, vẽnh jykre kuryj ti, ãg tỹ vẽnh jykre há han kũ vẽnh jykre kórég kato tẽ jé, tỹ tũg' he jé. <sup>13</sup> ãg tỹ kurã mũ tũg há han tĩ ãn ri ke han nĩ. Ag tỹ baile ki nén ù vẽnhmỹ han tĩ ãn han tũg nĩ. Kronkron tũg nĩ gé. Fag to én tũg nĩ, kũ fag mré nỹ tũg nĩ, ag mré ke gé. Jagnẽ to jũ tũg nĩ gé, jagnẽ tũ to én tũg nĩ gé. <sup>14</sup> ãg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tãg hã han nĩ. ãg tỹ nén to én mũ ãn han sór mãn tũg nĩ. ãg jykre si tovãnh kãn nĩ.

## 14

### *Jesus ki ge kũ nỹtĩ fag tỹ jagnẽ to há nỹtĩnh ke*

<sup>1</sup> ù tóg krój nỹtĩ ver. Jesus jykre ù tóg ver ag mũ jagy tĩ, ag tỹ ti ki ge kũ nỹtĩ ra. ù tỹ ge tovãnh tũg nĩ, ag mũ: “ãg mré Topẽ vĩ mẽnh kãtĩg nĩ,” hemnĩ. Ag vĩ kafãn tũg nĩ hã ra, ag tỹ kygnẽ kũ: “tag tóg inh mũ ge nĩ, ge nĩ,” he mũ ra. <sup>2</sup> ù mũ tóg nén kar ko há tĩ, hã ra ù tóg nén ù nĩ ko vãn nĩn kũ ãkré hã ko tĩ. “Vẽnh kãggrá mũ ag tóg pũn ja nĩ, vẽnh mẽg ãn nĩ ti, ag tỹ ón kũ topẽ kãggran ja ãn mũ, hã kũ sóg ti nĩ ko sór tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ùn krój ag. <sup>3</sup> Hã ra ãjag kãmĩ ù ag tóg ge ra ko tĩ, vẽnh kãggrá tỹ ag mũ tỹ nén ù tũ nĩn kũ. ãjag tỹ ko kũ ù tỹ ko vãn ãn to é he tũg nĩ. Kũ ãjag tỹ ko sór vãn kũ ù tỹ ko mũ ãn to: “tĩ kórég han ti tĩ,” he sór tũg nĩ gé. Vẽjẽn to jagnẽ mũ vĩ tũg nĩ. ã mré tóg Topẽ ki rã kũ

jě gé, ũ tỹ ko mũ ti, kỹ ti to vĩ tũg nĩ. <sup>4</sup> Jesus mỹ rãnhrãj tĩ vĩ tỹ ěg nỹtĩ, ěg kar, hã kỹ tóg vẽnhmỹ tĩ, ěg tỹ jagně to vĩ sór kỹ. ũ tỹ ěg mỹ vĩnh ke mũ vĩ tỹ ěg Senhor ti nĩ, ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Hã ra ěg kar vĩ há kutě kãn ke mũ, kurã ěn kã, ha vemnĩ, ěg Senhor tỹ ěg tar han kỹ.

<sup>5</sup> ũ tóg vẽn hãn ke kurã to: “kurã kórég,” he tĩ, kurã ũ to ke gé. Jãvo ũ tóg kurã kar to: “kurã há,” he tĩ gé. Há kar ti nỹtĩ, ãjag tỹ kurã han mũ ti. Kỹ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ěn hã han nĩ. <sup>6</sup> ěg kar vĩ ěg Senhor jykre mũ mũ sór mũ, hã kỹ ũ tóg kurã kórég han sór tĩ, ti jykre mũ tĩ jé, jãvo ũ tóg kurã kórég han vãn h nĩ, ti jykre mũ tĩ jé gé. Há kar ti nĩ.

Kỹ ũ tỹ nén ũ kar ko mũ vĩ ge nĩ gé. ěg Senhor jykre mũ tĩ hã jé tóg ko tĩ gé. Ti hã mỹ tóg to vĩ há han tĩ, vějěn to, Topě hã mỹ. ũ tỹ nén ũ nĩ ko vãn ěn vĩ ěg Senhor jykre mũ tĩ hã jé ko vãn nĩ gé, ti tỹ ti mỹ há nĩ jé. Kỹ tóg to Topě mỹ vĩ há han tĩ gé. Há kar ti nĩ, ěg tỹ nén ũ nĩ ko mũ ti, ěg tỹ ko vãn ti ke gé.

<sup>7</sup> ěg pi(jé) ěg jykre han ke mũ', ěg tỹ ga kri mũn kỹ. Kỹ, ěg ter ken kỹ ěg pi(jé) ěg jykre ki ter ke mũ gé'. <sup>8</sup> ěg tỹ ga kri mũn kỹ ěg tóg ěg Senhor jykre hã han ke mũ. Ti tũ han hã jé ěg tóg ga kri mũ nĩ. Kỹ, ěg ter ken kỹ ěg tóg ti jykre hã ki ter ke mũ gé'. Hã kỹ ěg tóg tỹ ti tũ kar nỹtĩ sir, ěg tỹ ga kri mũn kỹ ke gé. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tũ vĩ tỹ ěg nỹtĩ. <sup>9</sup> ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ hã jé tóg ter ja nĩ. Hã jé tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Ti tỹ tỹ ěg Senhor nĩ hã jé tóg ter ja nĩ, vẽn kar pã'i, ũn rĩnrĩr mũ ag pã'i, ũn kãgter ja ag pã'i ke gé.

<sup>10</sup> Kỹ ãjag tỹ hẽ ri ke jé jagně to vĩ sór nẽ? Ājag tỹ hẽ ri ke jé jagně to é he nẽ? Topě hã vĩ ěg jykre ve kãn ke mũ, ěg kar, ti tỹ ěg jé prěr ken kỹ. <sup>11</sup> Hã kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ, ha mẽ. “Rĩr inh jě nĩ,” he tóg, ěg Senhor ti. “Vẽn kar vĩ inh krēm grĩnh kenh ke mũ, ha vemnĩ. Vẽn kar vĩ inh mỹ: “ũn mág vĩ tỹ ã nĩ,” henh ke mũ, he ti, Topě ti,” he tóg, Topě vĩ tỹ rãn kỹ nĩ ki. <sup>12</sup> ěg kar vĩ Topě rĩnja tá nỹtĩnh ke mũ, kỹ tóg ěg jykre tugnỹm ke mũ. ěg hã ki tóg jēmẽn h ke mũ, ěg tỹ nén han ja ěn to. <sup>13</sup> Hã kỹ jagně to vĩ mãn tũg nĩ.

*Ěg tỹ jagně to fen ke*

Jagně to: “kórég ti nĩ,” he mãn tũg nĩ. Ājag tỹ nén ũ han ken kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. “Isỹ tag han kỹ inh régre mỹ inh ve kỹ Topě vĩ mranh ke tũ nĩ vĩ?” he jé ěg tóg ke mũ. “Ti mỹ tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ vĩ, isỹ tag han kỹ?” he jé ěg tóg ke mũ.

<sup>14</sup> Tag ki kanhró inh nĩ, ha mẽ: “vějěn pi(jé) ěg kavénh tĩ!” Jesus tỹ tón hã vẽ. Nén ũ tũ vẽ, vějěn ti, ěg tỹ ko jafã tãvĩ vẽ. Hã ra ũ tóg nén ũ nĩ to: “vẽn kãggrá mỹ ag tóg pũn ja nĩ, vẽn męg ěn nĩ ti, hã kỹ sóg ko kỹ Topě vĩ mranh tĩ,” he tĩ. ũ tỹ tag tó mũ jykre kavénh ti tĩ, ti tỹ ge ra kon kỹ. <sup>15</sup> Inh mỹ tóg tỹ Topě vĩ mranh tũ nĩ, isỹ nén ũ nĩ ko tag ti. Kỹ sóg ko' he mũ sir. Kỹ inh régre ũ tóg isỹ ko mũ ve kỹ ko sór mũ gé sir, hã ra tóg ti hã mỹ Topě vĩ mranh ri ke nĩ. Kỹ tóg ko kỹ isugrĩn Topě vĩ mranh mũ sir. Kỹ tóg nũgme ki kutěnh ke mũ sir, ti tỹ ko kỹ Topě vĩ mranh kỹ. Kỹ tóg isỹ ti tén ri ke nĩ sir, Cristo tỹ ũn jagfy ter ja ěn ti. Isỹ tag han kỹ tóg sỹ ti to há tũ ri ke nĩ, isỹ inh jěn tugnĩn ti tén ri ke han kỹ. <sup>16</sup> Kỹ tag han sór tũg nĩ, ũ tỹ ãjag tỹ nén han mũ to ãjag to vĩ tũ nĩ jé. Há ti nĩ vẽ, ãjag tỹ kon kỹ, hã ra ũ tỹ ãjag jěn to ãjag to vĩn kỹ ko sór tũg nĩ. <sup>17</sup> Topě tỹ tỹ ěg Senhor nĩn kỹ ěg jěn tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ha mỹr, kỹ ěg tỹ nén ũ nĩ ko tũ ra tóg ěg mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ. Nén ũ ũ to ěg jykrén ke mũ ha, hã vĩ: vẽn jykre kuryj, he mũ, vẽn jykre kusa, he mũ, vẽn jykre sér, he mũ, Topě kuprĩg tỹ mỹr, ěg jagrě tãg ti. <sup>18</sup> ěg tỹ gen kỹ Cristo jykre han kỹ tóg Topě mỹ há tĩ ha, ěg jykre ti, kỹ tóg ěg mré ěprã ke ag mỹ há tĩ gé sir, ha vemnĩ.

<sup>19</sup> Kỹ ěg jé jagně krĩ kuprãg hã to jykrén. ěg jé jagně tar han sór. <sup>20</sup> Kỹ tóg ěg tỹ nén ũ nĩ ko to ěg régre tỹ tỹ prãnh ke han kỹ tóg kórég nĩ, ěg tỹ ũ tỹ Topě ki rã kỹ nĩ ũ tỹ tỹ prãnh ke han kỹ. Vějěn kar vĩ há nĩ. Hã ra ũ tóg vějěn ũ to jykrén kónãn sór mũ, ti tỹ to Topě vĩ mranh kỹ. Ti tỹ ge ra kon kỹ tóg tỹ prãnh ke mũ sir. <sup>21</sup> Kỹ tóg kórég nĩ, ěg régre tỹ ěg tugnĩn Topě vĩ mranh kỹ. Hã jé nén ũ nĩ ko tũg nĩ, ã régre tỹ to tỹ prãnh kenh (ka) mẽ tĩn kỹ. Ti rĩnve vinho kron tũg nĩ gé. Nén ũ tỹ ã régre tỹ Topě vĩ mranh han ěn tovãn h kãn nĩ. <sup>22</sup> Ā tỹ nén ũ to: “kórég tũ ti nĩ,” hen kỹ Topě hã mỹ tómnĩ. Hã ra ã régre rĩnve

han tũg nĩ, ti tỹ ã mỹ há nĩ ra, ã régre tỹ ã tugnĩn Topẽ vĩ mranh tũ nĩ jé. ã tỹ Topẽ tỹ ã mỹ nén tó há han kỹ tóg há nĩ, kỹ ã tóg jatu nĩ, ha vemnĩ. <sup>23</sup> Û tóg ko tĩ, há ra tóg ã tỹ ko mũ tag to: “isỹ Topẽ vĩ mranh ja mỹ vỹ?” he mũ sir. Ti tỹ ge ra ko kỹ tóg to krĩ kufy nĩ sir, kỹ tóg Topẽ vĩ mranh mũ sir. Ëg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãg tóg ti tũ há han sór mũ sir. Ëg tỹ nén ù to: “tag han kỹ inh mỹ ti vĩ mranh mũ vỹ?” hen kỹ ãg han ke tũ nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãg ti vĩ mranh mũ.

## 15

### *Ëg tỹ ãg mré ke ag to há nỹtĩn ke*

<sup>1</sup> Ha vé, tar ãg nỹtĩ. Há kỹ tóg ãg tỹ ùn krój nỹtĩ ag to fen nỹtĩn há tĩ. “Ën tóg inh mỹ há tĩ, há kỹ sóg han sór mũ,” henh ke tũ ãg tóg nĩ. <sup>2</sup> “Mỹ inh régre mỹ há nĩ vỹ?” he jé ãg tóg ke mũ. Ti tỹ ti mỹ há tũ nĩn kỹ ãg han ke tũ nĩ. Ëg tỹ ti tar han sór vë, ãg tỹ nén han mũ kar tỹ. <sup>3</sup> Cristo pi(jé) ã tỹ nén to én mũ ãn han ja nĩgtĩ', há kỹ tóg ãg jagfy jagtar ja nĩgtĩ. Kỹ tóg Topẽ mỹ: “ã to ag tóg vĩ kónãn tĩ, ã kato tẽ ag, há ra ag vĩ vỹ inh kri kutẽnh ke mũ,” he ja nĩ. Ti mur tũg ki Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg ti vĩ tag rán ja nĩ, há ra tóg ge nĩ. <sup>4</sup> Há ra Topẽ tóg ãg kanhrãn sór mũ, há kỹ tóg ã vĩ tó tĩ ag mỹ: “ha rán,” he ja nĩgtĩ, há kỹ ag tóg ránrán ja nĩgtĩ. Ën ve kỹ ãg tar nỹtĩ, Jesus jykre mĩ mũ to, kỹ ãg tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ. Kỹ ãg tóg ãg tỹ kanhkã tá nén venh ke ãn kã jatu' henh ke tũ nĩ gé. <sup>5</sup> Topẽ vỹ ãg to fen kỹ nĩ. Ti há vỹ ãjag tỹ jagnẽ to fen han ke mũ, ti kóm, ãjag tỹ ti mré jykre pir nỹtĩ jé, ãjag tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ëg tỹ to vãsãn han ki kanhró tóg nĩ, Topẽ ti. <sup>6</sup> Kỹ ãjag tóg jagnẽ mré ãg jóg tỹ Topẽ to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Vẽnh vĩ pir han jé ãjag tóg ke mũ, ti to, ãg Senhor tỹ Jesus Cristo to ke gé.

### *Fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topẽ vĩ mẽnh ke*

<sup>7</sup> Há kỹ jagnẽ to há nỹtĩmnĩ, Cristo tỹ ãg to há nĩ ri ke nỹtĩmnĩ, jagnẽ to. Kỹ ù tóg ãjag jykre ve kỹ Topẽ to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ. <sup>8</sup> Tag to jykren nĩ, ha mẽ. Cristo vỹ Judeu ag ki rĩr jé kãtĩg ja nĩ, ti tỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jóg'jóg ve ag mỹ nén tó ja ãn ki han jé. Ën ve kỹ ãg tóg ki kanhrãn mũ,

Topẽ tỹ vẽn vĩ há há tó tĩ ti. <sup>9</sup> Kỹ tóg povo ù ag jagãgtãn gé, kỹ ag tóg ti tũgrĩn Topẽ mỹ vĩ há han mũ gé sir, fóg ag, kanhgág ag ke gé. Há kỹ Davi tóg tag rán ja nĩ gé, ha mẽ: “tag tugnĩn sóg ã mỹ vĩ há han ke mũ, fóg ag rĩnve, kanhgág ag rĩnve ke gé. Ag rĩnve sóg ã mỹ jãn ke mũ, ã jé tó jé sóg ke mũ, ã jiji tó kỹ,” he ja tóg nĩ, Davi ti, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. <sup>10</sup> Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. “Fóg', kanhgág', mỹ sér nỹtĩmnĩ, Judeu ag mré há, ti tũ ag mré há,” he tóg mũ gé, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. <sup>11</sup> Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mẽ. “Fóg', kanhgág', ãg Senhor mỹ vĩ há han nĩ. Topẽ to vĩ há han kãn nĩ, povo kar',” he ja tóg nĩ gé, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. <sup>12</sup> Kỹ Isaías vỹ Cristo to tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “Jessé krẽ'krẽ ù vỹ tỹ ùn mág jẽnũ mũ, Davi panh ãn krẽ'krẽ ù, kỹ tóg tỹ povo kar ag pã'i mág jẽnũ mũ. Fóg ag vỹ kanhgág ag mré ti ki ge sór ke mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Ti tỹ Jesus tón há vë. <sup>13</sup> Topẽ há ne ãg mỹ ven ke mũ', nén ù há kar, há kỹ tóg ãg mỹ tó ja nĩ. Ti há ki ãjag tóg ge kỹ nỹtĩ. Ti há vỹ ãjag fe tỹ mrin kenh ke mũ, ti há vỹ ãjag krĩ kuprãg ke mũ'. Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ, kỹ tóg nén kar han há nĩgtĩ. Ti há vỹ ãjag tar han ke mũ', ãjag tỹ Topẽ tỹ ãg mỹ nén ù há ven kenh ke ãn to tar nỹtĩ jé, ãjag tỹ tag há mĩ ãkren jé.

### *Paulo rãnrãj*

<sup>14</sup> Inh kanhkã', vẽn jykre há han kỹ ãjag tóg nỹtĩ. Isỹ ãjag mỹ tó tũg ki ãjag tóg ki kanhrãn ja nĩ. Vég isóg nĩ nĩ. Há kỹ ãjag tóg jagnẽ jyvẽn ki kanhró nỹtĩ gé. <sup>15</sup> Inh vẽn rá tag ki sóg ãjag mỹ nén ù tỹ hẽn ri ke kãmén, ti tỹ inh mỹ sér tĩn kỹ, sỹ ãjag vég tũ ra. ãjag mỹ sóg kãmén há han, ãjag tỹ kã jatu tũ nĩ jé, ãjag tỹ mẽg mũ tag kã. Topẽ ne tag to inh jẽnẽ', tag to tóg isar han'. <sup>16</sup> Inh jé prẽr tóg, isỹ povo kar mỹ Jesus Cristo kãmén jé. Kỹ sóg ti tũ ki rĩr jẽ nĩ, Topẽ vĩ sér tó sóg tĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ke gé. Ag tỹ ti ki ge kỹ tóg ti mỹ sér tĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ag tỹ ùn há han kỹ, ag tỹ tỹ Topẽ tũ nỹtĩn kỹ. Inh rãnrãj há vë.

<sup>17</sup> Tỹ sóg Jesus Cristo rãnrãj han jafã nĩ, Topẽ tỹ isar han kỹ, kỹ inh rãnrãj tóg inh mỹ sér tĩ. <sup>18</sup> Kỹ sóg ãjag mỹ Cristo tỹ inh mỹ vẽn rãnrãj nĩm ja há tỹ vẽn sór mũ. Fóg ag mré kanhgág ag tỹ ti ki ge jé tóg isar han

tĩ, ti vĩ tó tag to. Inh vĩ mẽ kÿ ag tóg ti ki ge sór mũ, ag tÿ inh jykre ve kÿ ke gé. Jesus Cristo tÿ nén han mũn hã vễ. <sup>19</sup> Milagre hyn han sóg tĩ gé, Topê tÿ isar han kÿ. Ti kuprĩg tÿ inh krĩn kÿ sóg hyn han tĩ, milagre ti. Milagre hyn han kÿ sóg vễnh kar mÿ ti vĩ ti tó ja nĩgtĩ, Jerusalém tá, kÿ tá kãkutẽ kÿ sóg ga kar mĩ tĩg ja nĩgtĩ gé, ga tÿ Ilíria mĩ hã. Vễnh kar mÿ sóg Cristo kãme sér tó ja nĩgtĩ. <sup>20</sup> Û tÿ tá jun tũ ra sóg tá jun vén ja nĩgtĩ, sÿ tá ti vĩ tó vén jé, ag tÿ vãhã Cristo kãme mẽ jé, ù tÿ mẽ ja tũ ag. Inh hã ne ag mÿ tó vén sór ja nĩgtĩ', isÿ ù rãnhrãj ja ki rãnhrãj tũ nĩ jé. <sup>21</sup> Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ù tÿ ti vễme mẽ ja tũ ẽn ag vĩ ti ki kanhrãn ke mũ. Û tÿ ti vĩ mẽ ja tũ ag vĩ mẽnh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topê vĩ rá ki. Sÿ ti vĩ tag hã ki króm sór vễ.

### *Paulo tÿ Roma ra tĩg sór*

<sup>22</sup> Hã kÿ sóg ãjag tá jun ja tũ nĩ ver, sÿ ãjag venh há hã ra. <sup>23</sup> Hã ra sóg hur han kãn, tag ki inh rãnhrãj ti. Vãsÿ sóg to jykrén, sÿ ãjag venh tĩg jé. <sup>24</sup> Kÿ tóg hên ri ke mũn inh mÿ ki króm ke mũ ha. Sÿ ga tÿ Espanha ra tĩg sór vễ, kÿ sóg ãjag venh rãnh mũ, ẽpry kãkre ki, ẽmĩn kãkre ki. Kÿ tóg há tĩ, ãjag tÿ inh jagãgtãn ken kÿ, sÿ ãjag tá jun ken kÿ. ãjag tÿ inh jagãgtãn há han kÿ sóg tĩg há han ke mũ, Espanha ra. Hã ra sóg ãjag mré nĩ sĩ han sór mũ, ãjag tÿ isar han jé.

<sup>25</sup> Hã ra sóg ver Jerusalém ra tĩg sór mũ. Sÿ tá Topê tũ ag mÿ jãnkamy ma tĩg ke vễ. <sup>26</sup> Ga tÿ Macedônia tá Jesus mré ke ag vĩ inh mÿ jãnkamy vin, ga tÿ Grécia tá Jesus mré ke ag ke gé, isÿ Jerusalém tá ùn jagãgtar nÿtĩ ag jagãgtãn jé, jãnkamy ẽn tÿ. Ẽg mré ke ag vễ gé, Jerusalém tá ùn jagtar nÿtĩ ag. <sup>27</sup> Macedônia tá ke ag mÿ tóg sér tĩ, ag tÿ Jerusalém tá ke ag mré jãnkamy vễnh kãpãm kÿ. Grécia tá ke ag mÿ tóg sér tĩ gé. Hã ra tóg inh mÿ há tĩ gé. Jerusalém tá ke ag vĩ Jesus ki ge vén, Judeu ag, kÿ fóg ag vĩ ag vĩ mẽ kÿ Jesus kãme mẽ ja nĩgtĩ. Hã kÿ fóg ag vĩ Judeu ag tũ mãn ja nĩ, hã vĩ: Topê vĩ, he mũ. Kÿ tóg há nĩ ha, ag tÿ mẽ kar kÿ ag mÿ ãjag tũ vễnh kãpãm kÿ, vễnh kaja jé, ag jãnkamy ti.

<sup>28</sup> Isÿ tag han kãn kÿ, sÿ ag mÿ jãnkamy tag vin kar kÿ sóg cidade tÿ Roma tá nĩ sĩ han

kar kÿ ga tÿ Espanha ra tĩg sór mũ ha. <sup>29</sup> Ha mẽ, isÿ ãjag ki jun ken kÿ Cristo vĩ vĩ ãjag mÿ sér tĩnh mũ, ẽg tÿ jagnẽ mré ti to vễmẽn kÿ, isÿ ãjag mÿ ti vĩ tón kÿ, ha vemnĩ. Ti vĩ sér to tóg ẽg mÿ sér tĩnh mũ.

<sup>30</sup> Inh kanhkã', ẽg Senhor tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ ãjag tóg nÿtĩ, kÿ ãjag tóg jagnẽ to há nÿtĩ gé, Topê kuprĩg tugrĩn. Kÿ sóg ãjag mÿ tag to vĩ sór mũ gé, ha mẽ. Iso Topê mré vĩmĩn, inh mré, to krónh ke tũg nĩ. <sup>31</sup> Judéia tá ag vĩ e nÿtĩ, ù tÿ Jesus kato tẽ mũ ag, kÿ ag tóg inh kato tẽ sór mũ gé. Kÿ iso Topê mré vĩmĩn, ti tÿ inh jy nĩgãn jé, Jerusalém tá ù tÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag tÿ inh mÿ vĩ há han jé gé, ti tÿ ag mÿ há tĩ jé, sÿ jãnkamy ẽn tÿ ag jagãgtãn sór mũ tag ti. <sup>32</sup> Tá kãtĩg kÿ sóg jatun mÿ ãjag ki jun ke mũ. Kÿ tóg ẽg kar mÿ sér tĩnh mũ, sÿ ãjag to pasanh tĩg ken kÿ, Topê tÿ isĩg ke tag to há nĩn kÿ. Kÿ ãjag tóg isar han ke mũ sir.

<sup>33</sup> Topê vĩ ẽg krĩ kuprãg tĩ. Kÿ sóg ti mÿ to vĩ tĩ, ti tÿ ãjag krĩ kãnhvy han jé. Amém.

## 16

### *Paulo tÿ ùn e mĩ ẽkrég tĩ*

<sup>1</sup> ãjag mÿ sóg ẽg mré ke fi tó sór mũ, Febe fi. Cidade tÿ Cencreia tá fi tóg Jesus ki ge kÿ nÿtĩ fag ki rĩr tĩgtĩ. <sup>2</sup> Fi tÿ kejẽn ãjag ki jun kÿ fi mÿ: “ha kãrã,” hemnĩ. ãjag mré fi tóg Jesus ki rã kÿ jẽ nĩ, kÿ fi mÿ nén tÿ fi mÿ tũ ẽn ven kãn nĩ. Û tÿ hên ri ke jagãgtãn fi huri, inh ke gé.

<sup>3</sup> Priscila fi mĩ sóg ẽkrég tĩ, fi mén tÿ Áquila mĩ ke gé. Inh mré fag tóg rãnhrãj mág, Jesus Cristo rãnhrãj han kÿ. <sup>4</sup> Isugnĩn fag tóg kãgter kren, inh jy nĩgãn jé. Tag hã mĩ sóg ẽkrég tĩ, kÿ sóg fag to há tãvĩ nĩ. Kÿ fóg kar kãmĩ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag vĩ tag tugrĩn fag to há nÿtĩnh ke mũ gé, fag tÿ inh jy nĩgãn kÿ. <sup>5</sup> Fag ãn krẽm ù ag tóg vễnh mãn tĩ gé, culto han jé. Ẽn fag ki sóg ẽkrég tĩ gé.

Iso há ù vĩ nĩ gé, hã vĩ: Epêneto, he mũ. Ga tÿ Ásia tá ù tÿ Jesus ki rã vén jan hã vễ. Ti mĩ sóg ẽkrég tĩ gé. <sup>6</sup> Kÿ Maria fi vĩ nĩ gé. ãjag mÿ fi rãnhrãj mág. Fi mĩ sóg ẽkrég tĩ gé. <sup>7</sup> Kÿ sóg Adrônico mĩ ẽkrég tĩ gé, Júnias mĩ ke gé. Inh kanhkã ag vễ. Inh mré ag tóg sigse kÿ nÿtĩ ja nĩgtĩ gé. Apóstolo ag kãmĩ ag tóg tÿ

ũn mág nýtĩ. Väs̄y ag tóg Jesus ki ge jëg, is̄y ti ki rã tũg ki.

<sup>8</sup> Ampliáto mĩ sóg êkrég tĩ gé. Ti to inh há tävĩ nĩ, ãg Senhor tigrĩn. <sup>9</sup> Kĩ sóg Urbano mĩ êkrég tĩ gé. Inh mré tóg Cristo rãnrãj han tĩ. Kar kũ iso há ũ vỹ nĩ gé, Estáquis tĩ. Ti ki sóg êkrég tĩ gé. <sup>10</sup> Apeles mĩ sóg êkrég tĩ gé. Cristo tovãnh jãvãnh ja ti nĩ. Aristóbulo mré ke fag mĩ sóg êkrég tĩ gé. <sup>11</sup> Kar kũ inh kanhkã ũ vỹ tá jë gé, Herodião ti. Ti ki sóg êkrég tĩ. Kĩ sóg Narciso mré ke fag mĩ êkrég tĩ, ũ tỹ fag kãmĩ ãg Senhor ki ge kũ nýtĩ fag.

<sup>12</sup> Kĩ sóg Trifena fi ki êkrég tĩ, Trifosa fi mĩ ke gé. ãg Senhor mỹ fag rãnrãj mũgtĩ. Kĩ sóg iso há tävĩ ũ fi mĩ êkrég tĩ gé, hã vỹ: Pérside, he mũ. ãg Senhor mỹ rãnrãj to fi tar tävĩ nĩ. <sup>13</sup> Kĩ sóg Rufo mĩ êkrég tĩ. Topẽ ne ti kuprëg', ti mỹnh fi ke gé'. Inh mỹ fi tóg tỹ inh mỹnh ri ke nĩ, ti mỹnh fi. <sup>14</sup> Kĩ sóg Asíncrito mĩ êkrég tĩ, Flegonte mĩ ke gé, Hermes mĩ ke gé, Pátrobas mĩ ke gé, Hermas mĩ ke gé, ag mré Topẽ vĩ mẽ jé vënh mãn tĩ ag mĩ ke gé. <sup>15</sup> Kĩ sóg Filólogo mĩ êkrég tĩ, Júlia fi mĩ ke gé, Nereu mĩ ke gé, ti ve fi mré, Olimpas mĩ ke gé, kũ ag mré Jesus vĩ mẽ jé vënh mãn tĩ ag mĩ ke gé, Topẽ tũ kar ag mĩ.

<sup>16</sup> Kĩ jagnë ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, jagnë nĩgé kãgmĩ kũ. Cristo ki ge kũ nýtĩ kar vỹ ãjag mĩ êkrég tĩ, ãmã kar ki ke ag.

### *Ón kũ vënh vĩ há mẽ sór tũg nĩ*

<sup>17</sup> Nén ũ tó sór sóg mũ gé ver ãjag mỹ. ũ ag tóg ãjag tỹ jagnë to jũ han sór mũ. ãjag tỹ jagnë vĩ kafãn kónãn mũ han sór ag tóg mũ. Ag pi(jé) ãjag tỹ Topẽ vĩ mẽ ja ãn ri ke tó tĩ'. ãn ag vĩ mẽ sór tũg nĩ. <sup>18</sup> Ag pi(jé) ãg Senhor tỹ Cristo rãnrãj han sór tĩ'. Ag nug hã ki rĩr ag tóg tĩ'. Ag vĩ vỹ mẽ há tĩ, ón kũ, kũ ũ tỹ hën ri ke ag tóg kri fi sór mũ, ag vĩ kri, ag tỹ ag jykre kórég ki kagtĩg nýtĩn kũ, ũ tỹ nén ũ vënhmỹ to jykren tũ ag. Inh mỹ tóg ag tỹ ũ tỹ ge krĩn kónãn ha mẽ tĩ. Kĩ ag vĩ mẽ sór tũg nĩ.

<sup>19</sup> ãjag tỹ Topẽ vĩ kri nĩm mũ tag vỹ mẽ há tĩ. Vënh kar vỹ mẽ, kũ tóg inh mỹ sér tĩ sir, ãjag to. Kĩ tóg ãjag tỹ vënh jykre há ki kanhrãn mág nýtĩn há tĩ. ãjag tỹ vënh jykre pãno to jykren tũ pë nýtĩn kũ tóg há tĩ gé.

<sup>20</sup> Topẽ vỹ ãg krĩ kuprãg tĩ. Kãnhmar tóg ãg mỹ Satanás tỹ tũg' henh ke mũ gé, ha vemnĩ, kũ tóg ãjag vóg mãn ke tũ nĩ ha.

ãg Senhor tỹ Jesus mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag mỹ ã tỹ nén ũ há ãn vin jé.

### *Paulo mré ke ag tỹ Roma ki ke fag mĩ êkrég tĩ*

<sup>21</sup> Inh mré Jesus rãnrãj han mũ tỹ Timóteo vỹ ãjag mĩ êkrég tĩ gé, Lúcio ti ke gé, Jasão ke gé, Sosípatro ke gé, inh kanhkã ag.

<sup>22</sup> ũ tỹ Paulo mỹ tag rán mũ vỹ tỹ inh nĩ, hã vỹ: Tércio, he mũ. Kĩ sóg ãjag mĩ êkrég tĩ gé, ãjag tỹ inh mré ãg Senhor ki ge kũ nýtĩn kũ.

<sup>23</sup> Gaio vỹ ãjag mĩ êkrég tĩ. Ti ãn krëm sóg jë, kũ ãg tóg ti ãn krëm culto han tĩ. Erasto vỹ ãjag mĩ êkrég tĩ gé, ũ tỹ cidade jãnkamy ki rĩr tĩ ãn ti. ãg régre tỹ Quarto vỹ ãjag mĩ êkrég tĩ gé. <sup>24</sup> ãg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag kar tar han jé. Amém.

### *Topẽ mỹ ãg vĩ há han ke*

<sup>25</sup> Ha mẽ, ãg jé Topẽ mỹ vĩ há han. ãg tar han ki kanhró tóg nĩ, ãg tỹ ti ki rã kar krónh ke tũ nĩn jé. Sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ sér tó mũn hã vë, Jesus Cristo kãmén kũ. Väs̄y ãg tóg mẽ ja tũ nĩ, ti vĩ sér tag ti. ãg tỹ vãhã mẽ vë, Topẽ tỹ ãg mỹ to vënh jykre nĩm kũ. Prỹg tỹ hën ri ke ki ag tóg mẽ ja tũ nýtĩ, ãg jo ke ag. <sup>26</sup> ũri hã ãg tóg mēg mũ. Väs̄y Topẽ vĩ rán tĩ ag vỹ ãg tỹ ũri mēg mũ tag tó ja nĩgtĩ. Kũ Topẽ tóg tag to: “povo kar mỹ kãmén nĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ, Judeu ag mré hã,” he ja nĩ, ãg tỹ mẽ kãn jé, ti ki ge jé, ti vĩ kri fi jé, ti tỹ tỹ ãg Senhor kar jë jé. ã tỹ nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topẽ ti, ũ tỹ ti han ja tũ (hã) ra. Kũ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Gen kũ tóg nĩ nĩ.

<sup>27</sup> Ti hã ne ã pir mỹ nén ũ kar ki kanhró nĩ', Topẽ ti. Jesus Cristo hã tóg ãg mỹ Topẽ ven ke mũ. Kũ ãg tóg ti hã mỹ vĩ há han sór mũ, Topẽ hã mỹ, kũ tóg krỹg henh ke tũ nĩ, ãg tỹ ti mỹ vĩ há han mũ ti. Amém.



## PAULO TÏ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MÏ CARTA VE

<sup>1</sup> Paulo tÏ rá vë. Isÿ cidade tÏ Corinto tá ke ag mÏ rán hã vë. Kÿ ãg régre tÏ Sóstenes vÿ inh mré rán mÏ gé. Topë hã ne inh kuprëg', kÿ tóg inh jé prër, Jesus Cristo tÏ inh fëg jé, sÿ tÏ ti apóstolo jë jé sir. Hã kÿ sóg ãjag mÏ rán mÏ. <sup>2</sup> Corinto tá ãjag tóg vënh mán tí, Topë ví mē jé. Topë tú vÿ tÏ ãjag nÿtí, ãjag tÏ tÏ Jesus Cristo mré ke nÿtín kÿ. ãjag jé prër tóg, ãjag tÏ tÏ ti tú nÿtín jé.

Vënh kar mÏ ke vë gé, vënh rá tag ti, ù tÏ hē tá ãg Senhor tÏ Jesus Cristo jiji tó tí ag mÏ. Û tÏ ti hã to: “ãg Senhor vë,” he tí ag mÏ ke vë gé. Ag Senhor vë, kÿ tóg tÏ ãg Senhor nÿ gé, Jesus ti.

<sup>3</sup> Topë mÏ sóg to ví tí, ti tÏ ãjag tar han jé, ti tÏ ãjag krí kuprãg jé, ãg jóg mág ti, ãg Senhor tÏ Jesus Cristo jóg ti.

### *Topë tÏ ãg mÏ nén han mÏ vÿ há nÿ*

<sup>4</sup> Kurã kar ki sóg ãjag to Topë mré ví tí. Ti mÏ sóg: “há ti nÿ, ã tÏ Jesus Cristo tugrín ag tar han kÿ,” he tí. <sup>5</sup> Ti tugnín ãjag tóg ùn rico ag ri ke nÿtí, nén kar to mÿr, Topë ví to, vënh jykre há kar to. Ki kanhró ãjag tóg nÿtí. <sup>6</sup> Cristo tÏ vëme ki kanhró ãjag tóg nÿtí mÿr, to tar ãjag tóg nÿtí. <sup>7</sup> Hã kÿ Topë kuprīg tÏ ãg mÏ nén ním tí ãn vÿ tÿg' he vánh nīg tÏ ãjag mÏ. ãg Senhor tÏ Jesus Cristo vënh ven mán ãn jãvánh ãjag tóg mÿgtí gé, ti kãtīg ke ti. <sup>8</sup> Ti hã vÿ ãjag tar han mÏ', ãjag tÏ ti továnh tú nÿ jé, ãjag tÏ kygnëg tú nÿ jé. Kÿ ãg Senhor tÏ Jesus Cristo kãtīg mán kÿ, ti kurã ki, kÿ tóg ãjag tÏ kygnë ja tú ãn venh ke mÏ sir. <sup>9</sup> Topë ne fagrính mÏ ví vánh nīg tÏ'. ãjag jé prër tóg, ãjag tÏ tÏ ti kósin tÏ Jesus Cristo mré ke nÿtí jé, ãjag tÏ tÏ ãg Senhor mré ke nÿtí jé gé.

### *Vënh kãpãm kÿ nÿtí tÿg nÿ*

<sup>10</sup> Inh kanhkã', vënh ví pir han nÿ. ãg Senhor tÏ Jesus Cristo jiji ki sóg ãjag jyvën sór mÏ, hã kÿ sóg ke mÏ. Vënh kãpãm sór tÿg ra. Vënh jykre pir han sór ra. Nén pir hã to jykrén nÿ. Vënh jykre pir hã han sór ra.

<sup>11</sup> Inh kanhkã, ãjag to sóg vënh ví jagy mē. Cloe fi mré ke fag vÿ inh mÏ tó, kÿ fag tóg inh mÏ ãjag tÏ vënh kãpãm sór mÏ kãmén, ãjag tÏ jagnë to jÿ sór mÏ ti. <sup>12</sup> Tag mē sóg, ha mē: ãjag kãmí ù tóg nÿji: “tÏ sóg Paulo mré ke nÿ,” he tí. Kÿ ù tóg nÿji: “tÏ sóg Apolo mré ke nÿ,” he tí gé. Jãvo ù tóg: “tÏ sóg Pedro mré ke nÿ,” he tí, kÿ ù tóg: “tÏ sóg Cristo mré ke nÿ,” he tí gé. <sup>13</sup> Cristo mÏ vënh kãpãm kÿ nÿ? Vó. Inh hã mÏ ãjag jagfy cruz to sa'? Vó. Inh jyjy tó kÿ ãjag mÏ vënh kygpe kÿ nÿtí', isÿ tÏ Paulo nÿn kÿ'? Vó, ke tú vë.

<sup>14</sup> Hã kÿ tóg inh mÏ há tí, ùri, sÿ ãjag kygpe ja tú nÿ ti. Tag to sóg Topë mÏ: “há ti nÿ,” he tí. <sup>15</sup> Kÿ ãjag tóg iso: “ti jiji tó kÿ sóg kype kÿ nÿ,” he vánh nÿtīg tÏ. Crispo hã kype inh, kar kÿ Gaio ti ke gé. <sup>16</sup> Kar kÿ sóg Estéfanos fag kygpé gé. Kar inh ù kygpég tú nÿ, hÿn, he sóg. <sup>17</sup> Cristo pi(jé) inh mÏ: “ha ag kygpenh tīg,” he ja nÿ'. Inh mÏ tóg: “ha ag mÏ inh kãmén tīg, ha inh ví tónh tīg,” he ja nÿ. Kÿ sóg tó tīg tÏ. Hã ra sóg ón kÿ tÏ vëme kanhró han vánh nīg tÏ, ke tú nÿ mÏ ra Cristo tÏ cruz to sa ja ãn tÏ nén ù tú ri ke nÿ sir, isÿ inh ví kanhró tÏ ãjag krín sór mÏ ra.

### *Jesus tÏ cruz to sa ja hã tó ãg tí*

<sup>18</sup> Û mÏ ãg tóg vënh kagtīg nÿtí ve nÿ, ãg tÏ Jesus tÏ cruz to sa mÏ ãn tó kÿ. Hã ra ag tÏ nÿgme ki vár ke vë. Ag jãvo tóg ãg mÏ Topë tÏ há (r) nÿ, Jesus tÏ cruz to sa ti, hã kÿ ãg krenkren kÿ nÿtí, Topë tÏ hã tugrín ãg krenkren han kÿ. <sup>19</sup> Hã kÿ tóg rán kÿ nÿ, ha mē. “Ûn kanhró mág ag jykre tÏ sóg tú' henh ke mÏ, ha vemní, ùn estudo mág ag tÏ nén to jykrén mÏ tÏ sóg tú' henh ke mÏ,” he tóg, Topë ti.

<sup>20</sup> Hã kÿ ón kÿ ùn kanhró mág ag pi(jé) tÏ nén ù nÿtí'. Ón kÿ vënh rán tí ag pi(jé) tÏ nén ù nÿtí'. Ón kÿ ùn estudo mág ag pi(jé) tÏ nén ù nÿtí'. ãg tÏ tag ki nén ù ki kanhrán mÏ to tóg: “nén ù tú vë,” he ja nÿgtí, Topë ti. “Krí tú ag nÿtí, ù tÏ tag hã nón mÏ sór mÏ ag,” he tóg, Topë ti.

<sup>21</sup> Topë tÏ nén to jykrén mÏ vÿ ge nÿ, ha mē. ãg tÏ vësóg ki Topë to jykrén sór mÏ ra ãg tóg ti ki kanhrán ja tú nÿgtí, ãg tÏ ga kri mÿn kÿ. Hã kÿ Topë tóg ãg tÏ ti ví jëmē kÿ kri fi kÿ ãg kren han mÏ. Hã kÿ tóg ag mÏ Topë krí tú nÿ ve nÿ, ù tÏ ki kagtīg ag mÏ. <sup>22</sup> Judeu

ag ne ãg tỹ nn han vnh ve sr m', milagre ti, ag tỹ Top jykre ki kanhrn j. K fg tỹ Grego ag ne n k ti jykre to vmn sr m'.<sup>23</sup> Ag jvo ãg tg nn pir h t t, h v: Cristo tỹ cruz to sa k ter ja ti, he m. Judeu  ag m tg jggry t, ti cruz ti, jvo tg Judeu t ag m ãg kr t n ve n, ag tỹ ãg v m k, fg  ag m, kanhgg  ag m ke g. <sup>24</sup> Judeu km  ag tg kuprg k nt jvo, fg km  ag tg kuprg k nt g, kanhgg ag km ke g. Ag h m tg h t, Cristo tỹ cruz to sa k ter ja ti, n kuprg k nt ag m. ãg h v. Top jykre tar h v, Cristo tỹ cruz to sa ja ti. Top kr h to ken h v, h v: Cristo ter ja ti, he m. <sup>25</sup> Top kr t n ve v ãpr ke kr h n ve kfr n mr, ti h ne  pir m kr h n'. K Top krj n ve v ãpr ke ag tar n ve kfr n g. Top h ne  pir m tar n'.

### *Top v ãg kuprg, ãg tỹ tỹ nn  t ra*

<sup>26</sup> Inh kanhk', vso jykren. Top v jag j prr. jag km ti pipir nt, n kanhr mg ag, escola tỹ hn ri ke ki vnh kanhrn ja ag. n mg ag v pipir nt g, n mg kr ag ke g.  tỹ ge kuprg mg t ti ngt, Top ti. <sup>27</sup>  tỹ n mg ag m kr t n ve ag h kuprg ti t mr, n vnh kagtg ag. Ti tỹ n kr h ag m' a han sr v. K tg tag ki n krj nt ag kuprg, n tar ag m' a han j. <sup>28</sup> H j Top tg  tỹ tag ki jagtar nt ag kuprg. n mg ag tỹ ãg ve k ãg tg ag m jaggtar nt. Nn  t v tỹ ãg nt. H ra Top tg ãg kuprg m, ag tỹ t' hen j, n mg ag v tỹ. <sup>29</sup> H k  tg Top m: "n mg v tỹ inh n, h inh n," hnh ke t p n, ãg tỹ kejn ti ve k. H j Top tg n jagtar ag kuprg.

<sup>30</sup> Top mr ke v tỹ ãg nt, ha m, ãg tỹ tỹ Jesus Cristo mr ke ntn k. Top h v ãg kr h han m', Jesus tugnn. Top h v ãg m vnh pte fn m', ti tugrn. Ti h ne ãg tỹ tỹ ti t nt han m', ti tugnn. Ti h ne ãg krenkren han m'. Top tỹ ti m vnh jykre nm h v, ãg tỹ tag han j, <sup>31</sup>  tỹ rn k n tag ti, h v: "jag tỹ  to: n mg v tỹ ti n, he sr k ãg Senhor ti tmn," he m, Top v rn ki.

## 2

### *Paulo v krj n g*

<sup>1</sup> Inh kanhk', jag ki sg jun ja n, s ãjag m Top jykre t j. Inh pi(j) jag m n k vme kanhró han'. Inh pi(j) jag tỹ vnh v ki kanhró jvnh t'. <sup>2</sup> Nn pir h to sg jykren ja ngt, s ãjag m t j, h v: Jesus Cristo, he m, ti tỹ cruz to sa k ter ja n ti. <sup>3</sup> Krj ja inh n, s ãjag ki jun k. Mmg ja inh n, kan jur han ja inh n, s ãjag mr nn k. <sup>4</sup> Is ãjag m Top v t k inh pi(j) vnh v snv tỹ ãjag krn sr ja ngt', inh pi(j) inh kr h tỹ vnh v kanhró t ja ngt'. Top kuprg tỹ inh jagr n h tỹ sg jag m t ja ngt', ti jykre tar tỹ. <sup>5</sup> H k ãjag pi(j) ãpr ke jykre h ki ge jg', ãpr ke v kanhró ki'. H, h ra ãjag tg Top jykre tar ki ge jg mr'.

### *Top kuprg v Top tỹ nn to jykren m ki kanhró n*

<sup>6</sup> Jvo sg  tỹ Jesus ki kanhró mg ag m Top v kanhró t t g,  tỹ to jykren h ag m. H ra ti pi(j) tỹ ãpr ke v kanhró n'. Ga kri ke ag jykre t t sg ngt, ri n mg ag v ti. T' he j tg ke m, ri n mg ag v ti. <sup>7</sup> Top v kanhró t sg t mr'. n tỹ ãg vsg ki ki kanhrn ke t n. Vs ãg tg ki kanhrn ja t n g. H ra Top tg vs to jykren m, mundo tỹ k n to h tg to jykren m, ãg tỹ ti v ki kanhrn j, ãg tỹ ti jykre ki kanhró tugrn tỹ n mg nt j. <sup>8</sup> ri n mg ag pi(j) ki kanhró nt', Top jykre tag ki'. Ag tỹ ki kanhró nt ra ag pi(j) Jesus tỹ ka to ti sanh m v', ãg Senhor tỹ,  tỹ vnh kar kfr n tag tỹ mr. H ra ag tg ti ki kagtg ntn k ag tg cruz to ti sa ja ngt. <sup>9</sup> H ra tg rn k n, Top jykre ti, h v: "Top tg ãg m nn  h tv kn ja n,  tỹ ti to h kar m mr," he m. " pi(j) tag ve ja n ver'.  pi(j) tag m ja n ver'. ãpr ke ag pi(j) to jykren ja n ver'. Top h ne to jykren ja ngt, ti tỹ ãg m kn ke n to," he ja tg ngt, Top v rn ki.

<sup>10</sup> K tg ãg h m t ja n.  kuprg tỹ tg ãg kanhrn ja n, to. Ti kuprg v nn kar to jykren tgt, Top tỹ nn to jykren m mr h, ti tỹ vnh kar vatnh t nn to jykren m mr h. <sup>11</sup> Ge ti n, ha m. ãpr ke tỹ nn to jykren m ki kanhró ãg tg n. K ãg ne

tý ki kanhrân tí? Ęg krĩ tý ěg ki kanhrân tí. Ęprã ke krĩ vỹ ěprã ke tý nén to jykrén mũ ki kanhrân tí. Hã ra Topě kuprĩg vỹ Topě tý nén to jykrén mũ ki kanhrân tí. Ęprã ke pi(jé) Topě tý nén to jykrén mũ ki kanhrân tí, ti tý Topě kuprĩg tý jagrě tú ra'. <sup>12</sup> Hã ra Topě pi(jé) ěg mũ ěprã ke kuprĩg tý ěg jagrě han'. Topě kuprĩg tý tóg ěg mũ ěg jagrě han, ěg tý ti tý ěg mũ nén nĩm mũ ki kanhró nỹtĩ jé. Ti hã vỹ ěg kren han sór mũ, ěg tý vėnh krenkren han ki kagtĩg ra. Ti tý ěg mũ nén nĩm to ken hã vė.

<sup>13</sup> Hã tó sóg tí. Ęprã vėnh kanhró pijé', sỹ ājag mũ tó mũ tag ti. Topě kuprĩg kanhró vė. Hã kỹ sóg ti kuprĩg hã tý ti jykre kãmén tí. <sup>14</sup> Ęprã ke ag pi(jé) Topě kuprĩg to há nỹtĩ', ti jykre to'. Ag mũ tóg tý Topě krĩ tú nĩ ve nĩ. To jykrén há han ki kagtĩg ag nỹtĩ, ag tý Topě kuprĩg tý jagrě tú nỹtĩn kỹ. <sup>15</sup> Ũ tý ti kuprĩg tý jagrě jě ěn hã ne nén kar to jykrén há han tí'. Kỹ ũ pi(jé) ěg tý nén han mũ ěn ki kanhró nĩ', ti tý vég mũ ra, ti tý Topě kuprĩg tý jagrě tú jėn kỹ.

<sup>16</sup> Hỹ, ũ nỹ hỹn Topě tý nén to jykrén mũ ki kanhró nĩ'? Ũ nỹ hỹn Topě kanhrân mũ'? Ũ tý ti kanhrân mũ venh ke tú ěg tóg nĩ. Jãvo Cristo hã ne ěg kanhrân tí', ti tý ěg krĩ ri ke nĩn kỹ.

### 3

#### *Topě camarada ag tý jagně ri ke*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', inh pi(jé) ājag mũ Topě jykre tó kãn ja nĩ ver', sỹ ājag mũ tó sór mũ ra. Ũ tý Topě kuprĩg tý jagrě nỹtĩ tú ri ke vỹ tý ājag nỹtĩ, gĩr ri ke vỹ tý ājag nỹtĩ, ājag tý Cristo jykre to tar tú nỹtĩn kỹ. <sup>2</sup> Hã kỹ sóg ājag mũ leite ri ke hã ven ja nĩ, sỹ ājag mũ Topě vĩ tó kỹ. Inh pi(jé) ājag mũ vėjėn tar ri ke ven ja nĩgtĩ', ājag tý to tar tú ja nỹtĩn kỹ ver. Kỹ ājag tóg ũri to tar tú nỹtĩ gé. Ver ājag tóg ũ tý Topě kuprĩg tý jagrě tú nỹtĩ ve nĩ. <sup>3</sup> Hã kỹ ājag tóg vėnh kãpugpóv kỹ nỹtĩ, ājag tý jagně to jũ nỹtĩn kỹ. Hã ki ājag tóg ěprã ke jykre han tí, hã ki ājag tóg ti tý jagrě tú nỹtĩ ve nĩ. <sup>4</sup> Kỹ ājag kãmĩ ũ ne tóg: "Paulo mré ke vỹ tý inh nĩ," he tí'. Kỹ ũ tóg: "jãvo sóg tý Apolo mré ke nĩ," he tí gé'. Ęprã ke jykre hã vė, ājag tý han mũ tag ti.

<sup>5</sup> Ũ nỹ tý Apolo nĩ', jo ũ nỹ tý inh nĩ', hã vỹ: Paulo, he mũ? Topě camarada ri ke ěg nỹtĩ, kỹ ājag tóg ěg ví kri fi kỹ Jesus ki ge ja nĩgtĩ, ěg Senhor tý ājag krĩn kỹ. Ti hã vỹ ěg mũ ěg rãnrãj nĩm ja nĩ. <sup>6</sup> Topě vĩ krãn inh, ājag kãki, kỹ Apolo vỹ ki gónh, hã ra ũ tý ti mog han mũ vỹ tý Topě nĩ. <sup>7</sup> Hã kỹ ũ tý krãn mũ pi(jé) tý ũn mág nĩ'. Ũ tý ki gónh mũ pi(jé) tý ũn mág nĩ gé'. Pir ti nĩ, ũn mág ti, hã vỹ: Topě, he mũ, ũ tý ti mog han mũ ěn ti. <sup>8</sup> Ũ tý krãn mũ vỹ ũ tý ki gónh mũ ěn ri ke nĩ. Kanhkã tá ěg tóg ěg rãnrãj kaja venh ke mũ. Sỹ krãn ja kaja ve jé sóg ke mũ, jãvo tóg ã tý ki gónh ja kaja venh ke mũ gé. <sup>9</sup> Topě hã mré ěg tóg rãnrãj mũgtĩ. Topě japỹ ri ke ājag nỹtĩ.

#### *Topě tý ěg rãnrãj tugnỹm ke*

Kỹ ājag tóg ti tý ĩn han mũ ri ke nỹtĩ gé. <sup>10</sup> ĩn tý kri jě jafã ri ke han inh, ĩn króggróg ri ke ti, sỹ ājag mũ ti jykre tó kỹ, Topě tý to inh krĩn kỹ. Kỹ sóg to jykrén há han, sỹ ĩn tý kri jě jafã ri ke ěn tar há han jě. Kỹ ājag kãmĩ tóg kri ĩn ri ke han mũ sir, ti tý isỹ ājag kanhrân nón ājag kanhrân kỹ. Kỹ ũ tý Topě vĩ tó mũ jé to jykrén há han. <sup>11</sup> ĩn tý kri jě jafã ri ke ěn vỹ pir nĩ, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, hã kỹ sóg ājag mũ ri ke han, sỹ ti kãmén kỹ. Ũ venh ke tú ěg tóg nĩgtĩ. <sup>12</sup> Kri ěg tóg ĩn ri ke hyn han tí. Ũ tóg ouro tý han mũ, ũ tóg prata tý han mũ, ũ tóg pó sĩnvĩ tý han mũ, ũ tóg ka tý han mũ, ũ tóg re tý han mũ, ũ tóg ěkré fár tý han mũ. <sup>13</sup> Kurã tý ěgno ki ěg tóg venh ke mũ, ĩn há ti, hã vỹ: ěg tý ũ mũ ti ví kãmén há han ja ti, he mũ. Pĩ vỹ ěg rãnrãj kókén ke mũ, kỹ ěg tóg pĩ ki ěg rãnrãj jykre venh ke mũ. <sup>14</sup> Pĩ tý ti kókén vãnh nĩn kỹ ěg tóg ti kaja venh ke mũ sir, ěg tý ĩn tý kri jě jafã kri han ja kaja ti. <sup>15</sup> Pĩ tý ěg rãnrãj kókén kỹ ěg tóg ěg rãnrãj ti kren ke mũ sir, ti tũg kỹ, ge ra ěg hã tóg kren ke mũ hã ra, ěg tý kanhkã ra mũn kỹ. Hã ra tóg ěg tý pĩ ki kren ri ke nĩ sir.

<sup>16</sup> Ha mẽ, Topě ĩn ri ke ěg nỹtĩ, Topě kuprĩg tý ěg kãkã jėn kỹ. Ājag mũ tag ki kagtĩg? Ki kagtĩg nĩ ve ājag nỹtĩ. <sup>17</sup> Ũ tý Topě ĩn kókén mũ ěn kókén jé tóg ke mũ, Topě ti. Ti tú vė mỹr, ti ĩn ti. Ājag hã vė, ti ĩn ti, ěg hã vė.

*Ĕg pi(jé) jagně kãfór nýtĩ'*

<sup>18</sup> Kygně tũg nĩ, ājag tỹ vēso: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen kỹ. Ājag tỹ ěprã ki kanhró mág nýtĩn kỹ to: “nén ũ tũ vē,” hemnĩ, to: “sỹ nén ũ ki kagtĩg ri ke vē,” hemnĩ, ājag tỹ Topě jykre hã ki kanhrãn jé. <sup>19</sup> ěprã ki kanhró mág ag to Topě tóg: “nén ũ tũ vē,” he tĩ. Věnh kagtĩg ag tóg nýtĩ, ti mỹ. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ěprã ke ag mỹ tóg ag tỹ ki kanhró mág nýtĩ ve nĩ, hã ra Topě tóg hã ki ag mỹ ag krĩ tũ nýtĩ ěn ven ke mũ,” he tóg, Topě vĩ rá ki. <sup>20</sup> Kỹ ti rá ũ vỹ ge nĩ gé, ha mẽ: “Topě vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ ki kanhró mág ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Nén ũ tũ vē, ag tỹ nén to jykrén mũ ti. Kỹ tóg ki kanhró nĩ, Topě ti,” he tóg mũ gé, Topě vĩ rá ki. <sup>21</sup> Hã kỹ ěprã ke jiji tó sór tũg nĩ. Ag pi(jé) tỹ ũn mág nýtĩ'. Ājag mré ke kar ag vē mỹr. <sup>22</sup> Inh hã vỹ tỹ ājag mré ke nĩ. Apolo vỹ tỹ ājag mré ke nĩ gé, Pedro ti ke gé. Mundo ki ke kar vỹ tỹ ājag tũ nĩ gé, ājag rĩnrĩr nĩ ti ke gé, ājag ter ke ti ke gé, ājag tỹ ũri vég mũ ti ke gé, ājag tỹ vãhã venh ke ti ke gé. Ājag tũ kar vē mỹr, <sup>23</sup> jãvo ājag hã ne tỹ Cristo tũ nýtĩ', kỹ Cristo vỹ tỹ Topě tũ nĩ. Vyrmy tũ han sór tũg nĩ.

**4***Apóstolo ag*

<sup>1</sup> Ājag tỹ ěg to jykrén kỹ tag to jykren nĩ, ha mẽ. Cristo camarada vỹ tỹ ěg nýtĩ. Topě jykre tó ěg tóg tĩ, ěg tỹ vēsóg ki nén to jykrén vãnh ěn. ěn ki rĩr ěg tóg tĩ. <sup>2</sup> Kỹ ěg patrão tóg nén ũ pir ve sór nĩgtĩ, ěg tỹ ti tũ ki rĩr mũn kỹ, hã vỹ: ěg tỹ ki rĩr há han mũ, he mũ. Ge ti nĩ, Topě tỹ ěg ki nén ve sór mũ ti. Ti tũ ki rĩr há han jé ěg tóg ke mũ. <sup>3</sup> Kỹ ājag tỹ isỹ nén han mũ to vĩ mũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, ěprã ke ag tỹ inh jykre to vĩ mũ ra. Kỹ isóg inh jykre to: há ti nĩ, he tũ nĩgtĩ gé. <sup>4</sup> Inh pi(jé) sỹ ti vĩ mranh mũ ki kanhró nĩ'. Hã ra sóg tag to: “hã kỹ inh jykre vỹ kuryj kar nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Topě hã ne ěg jykre tugnyĩm tĩ', hã kỹ tóg ki kanhró kar nĩ, hã kỹ tóg tónh ke mũ. <sup>5</sup> Kỹ ũ jykre to vĩ sór tũg nĩ, kurã tỹ ěgno to hã, ěg Senhor kãtĩg ke to hã. Ti ha ne nén kar věnh ven han ke mũ', ěg tỹ vēnh vatãnh tá nén han mũ mré hã, ěg tỹ kuty tá nén han mũ mré hã. Kỹ tóg ěg tỹ nén ũ to jykrén mũ ěn vēnh ven han kãn ke mũ

gé mỹr. Kỹ ěg tóg mēnh mũ sir, Topě tỹ ěg mỹ vĩ há han ke ti. Vyrmy tóg ěg mỹ tónh ke mũ, ěg kar mỹ, ěg tỹ nén han ja ti.

<sup>6</sup> Inh kankã', Topě vĩ rán ja pãtén sór tũg nĩ. ũ tỹ ājag kanhrãn mũ to: “Topě vĩ tó tĩ ag kãmĩ kãfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũg nĩ. Ājag tỹ to jykrén há han jé, hã jé sóg vēnh hã to tag rán, ājag mỹ, Apolo to ke gé, ěg tỹ jagně ri ke nýtĩ tag ti. <sup>7</sup> ěg tỹ jagně kãfór han sór kỹ ěg tóg ón kỹ ke ti. Ha vé, Topě vỹ ěg mỹ ěg tũ vin kãn. ěg tỹ vēsóg ki mãn ja pijé'. Kỹ ājag tỹ ne jé to: “isũ vē,” he sór nē? Tỹ tóg Topě tỹ ājag mỹ nĩm tũ nĩ ve nĩ, ājag tỹ to: “isũ vỹ ã tũ kãfór nĩ,” hen kỹ.

<sup>8</sup> Tỹ ũn há nýtĩ ve ājag nýtĩ, vēnhmỹ. Rico nýtĩ ve ājag nýtĩ, vēnhmỹ. Tỹ ũn mág nýtĩ ve ājag nýtĩ vēnhmỹ, inh jãvo. Hỹ, há ti nĩ vē, ājag tỹ tỹ ũn mág nýtĩ ra. Kỹ sóg tỹ ājag mré ũn mág nĩnh mũ gé vē vē. Hã ra tóg ke tũ tĩ. <sup>9</sup> Jesus tỹ ũn fěg mũ vỹ tỹ inh nĩ, apóstolo vỹ tỹ inh nĩ. Hã ra tóg sỹ to jykrén mũ ra tóg Topě tỹ isỹ ũn jykre kórég ag ri ke han nĩ ve nĩ, ũn kóněg ag ri ke, ag tỹ ũn kãgtén mũ ěn ag ri ke. Věnh kar ne tóg isugnyĩm tĩ', ěprã ke kar, Topě tỹ jěně jafã ag kar ke gé, mundo tag ki ke kar ag mỹr. <sup>10</sup> Krĩ tũ nĩ ve sóg nĩ mỹr, Cristo tugrĩn. Inh jãvo ājag tóg krĩ há nýtĩ ve nýtĩ, Cristo jykre ki. Krój inh nĩ, jãvo ājag tóg tar nýtĩ ve nýtĩ. Ājag to ag tóg vĩ há han tĩ, jãvo ag tóg iso é he tĩ. <sup>11</sup> Hã kỹ sóg kókĩr mũ, ũri, kur tũ sóg nĩ gé, iso kry ag tóg mũ gé, jamã tũ sóg nĩ gé, <sup>12</sup> ron sóg tĩ gé, sỹ inh rãnrãj ki ijěn ven jě. Ag tỹ iso é he mũ ra sóg ag mỹ nén ũ há tó tĩ, Topě tỹ ag mỹ han jé. Ag tỹ inh vóg kónãn kỹ sóg ag mỹ vēnh nenh tũ nĩgtĩ. <sup>13</sup> Ag tỹ iso fé fé he mũ ra sóg koměr hã ag mỹ vĩ tĩ, ag jũ tỹ tũ' he jé. Vãfár ri ke inh nĩ, vēnh kar mỹ, ag tỹ nén fón tĩ kar ri ke inh nĩ.

<sup>14</sup> Inh pi(jé) ājag mỹ'a han sór mũ'. Hã ra sóg ājag mỹ tag rán, sỹ ājag jyvěn jé, ājag tỹ tỹ inh krě ri ke nýtĩn kỹ, sỹ ājag to há tãvĩ nĩn kỹ. <sup>15</sup> ũ tỹ ājag kanhrãn sór mũ vỹ e nýtĩ, ũ tỹ Cristo jykre tỹ ājag kanhrãn sór mũ ag. Mĩl kãfór ag nýtĩ, hỹn. Hã ra sóg pir nĩ, sỹ ājag panh ri ke nĩn kỹ. Isỹ ājag mỹ Jesus Cristo kãmén kỹ sóg ājag panh ri ke nĩ, ti tỹ sỹ ājag hyn han ri ke nĩn kỹ. <sup>16</sup> Hã kỹ sóg ājag jyvěn mũ, ājag tỹ sỹ nén han mũ han jé. <sup>17</sup> Hã jé

sóg Timóteo jênê, ãjag to. Inh kósin ri ke ti nĩ, ti to inh há távĩ nĩ, kŷ tóg ěg Senhor jykre to tar nĩ. Ěn hã vŷ ãjag mŷ tó mǎn ke mũ, isŷ Jesus Cristo japry jagma tĩ ti, isŷ ti jamĩn jagma tĩ ti, isŷ igreja kar ki ke ag kanhrǎn tĩ ti, ěmǎ kar mĩ hã.

<sup>18</sup> Jǎvo ãjag kǎmĩ ũ tóg vĕsŷ ũn mág han sór mũ, iso: “kǎtĩg ke tũ pĕ ti nĩ,” hen kŷ. <sup>19-20</sup> Hã ra sóg kǎnhmar ãjag to pasa ke kǎtĩg ke mũ, ha vemnĩ, ěg Senhor tŷ: “ha tĩg,” hen kŷ. Kŷ sóg ag jykre venh ke mũ, vĕsŷ ũn mág han mũ ag. Ěg pi(jé) ũ vĩ tŷ Topĕ tŷ tŷ ěg pǎ'i nĩ ěn vég tĩ'. Hã ra ti jykre tar hã tŷ ěg vég tĩ. Hã kŷ inh pi(jé) ag vĩ mĕ sór mũ ver'. Ag jykre tar ve sór inh mũ, ũ tŷ vĕsŷ ũn mág han mũ ag. <sup>21</sup> Kŷ isŷ ãjag tá jun kŷ ne nŷ hŷn ãjag mŷ há nĩnh mũ? Inh mŷ ka ma kǎtĩ mũ', ãjag mrǎnmrǎn jé? Inh mŷ ãjag mŷ vĩ há han ke mũ', komĕr hã, ãjag tŷ tŷ inh fe nŷtĩn kŷ? Ne nŷ hŷn há nĩ ãjag mŷ? Ha to jykrén.

## 5

### *Ũn prũg kónǎn mũ*

<sup>1</sup> Nén ũ tóg mĕ há tĩ ãjag to, ke gé. Nén ũ vĕnhmŷ han ãjag nĕji tĩ, hã ra tóg kórég pĕ nĩ, ãjag kǎmĩ ũ tŷ nĕn han mũ ti. Tag mĕ inh, ha mĕ: ãjag kǎmĩ ũ tóg nĕji ã panh prũ fi tŷ prũg mũ. Ũ tŷ Topĕ jykre ki kagtĩg ag pi(jé) ti ri ke han tĩ', ti jykre kórég tag tĩ'. <sup>2</sup> Hã ra ãjag tóg to fe kaj tũ nŷtĩgtĩ. Vĕsŷ ũn mág han sór ãjag tóg mũgtĩ, vĕnh jykre kórég tag tŷ ãjag kǎmĩ ũ kǎkǎ nŷra. Ĥjag ne tóg vĕsŷrĕnh tũ nŷtĩgtĩ', ãjag tŷ ũ tŷ ti kórég tŷ ge han mũ ěn kutĕm jé, ãjag kǎmĩ. <sup>3</sup> Ha mĕ, ěg tŷ ti tŷ nĕn han ke to inh jykrén huri, sŷ ãjag mré nĩ tũ ra ver. Hã ra sóg ãjag to jykrén tĩ. Sŷ ãjag mré nĩ ri ke han sóg tĩ, sŷ ãjag mré ti to jykrén kŷ. Ũ tŷ vĕnh jykre pǎno tŷ ge han mũ ěn tŷ tag han nĩ, ha mĕ. <sup>4</sup> Vĕnh mǎn jé ãjag tóg ke mũ, jó sóg ãjag mré nĩ ri ke han mũ, ãjag vĕnh mǎn ki. Ěn ki ěg Senhor tŷ Jesus vŷ ãjag mŷ vĕnh jykre nĩm ke mũ. Kŷ ãjag tóg sir Jesus jyjy tó kŷ <sup>5</sup> ti fĕg ke mũ, ũn jykre kórég ěn ti, Satanás mŷ, ti tŷ ti fǎr kókĕn jé. Satanás tŷ ti fǎr kókĕn kŷ tóg hĕn ri ke mũn to jykrén mǎn ke mũ, kŷ ti kuprĩg vŷ kren ke mũ, ěg Senhor tŷ Jesus kurǎ ěn kǎ.

<sup>6</sup> Ĥjag tŷ vĕso: “há ěg nŷtĩ,” he mũ ran pi(jé) há nŷgtĩ'. Ha mĕ, pǎo jǎgja sĩ tŷ, fermento sĩ tŷ pǎo kar tóg són ke kŷ mog tĩ. Tag to jykrén. <sup>7</sup> Hã kŷ fón kǎn nĩ, pǎo jǎgja si ti, ãjag tŷ pǎo tǎg han jé, ũn jǎgja tũ ri ke ãjag nŷtĩ, ãjag jykre ti, ti há nĩn kŷ. Kŷ vĕnh jykre kórég vǎm kǎn nĩ. Cristo vŷ ěg jagfy ter mŷr. Ěg tŷ Páscoa kǎ cordeiro tǎnh tĩ ěn ri ke ti nĩ, Jesus ter ti. <sup>8</sup> Ěg tŷ festa ěn ko jé ěg tóg pǎo jǎgja si fón kǎn tĩ. Kŷ kemnĩ gé, hã vŷ: vĕnh jykre pǎno tovǎnh, he mũ, nĕn ũ vĕnhmŷ han mǎn tũg, he mũ, ãjag tŷ pǎo jǎgja tũ ri ke nŷtĩ jé, hã vŷ: vĕnh jykre kuryj han nĩ, he mũ, vĕnh jykre pir han nĩ, he mũ gé.

<sup>9</sup> Hã jé sóg ãjag mŷ rán ja nĩ, ãjag tŷ ũ tŷ nĕn ũ vĕnhmŷ han mũ ag mré mũ tũ nĩ jé. <sup>10</sup> Hã ra sóg ũ tŷ Jesus ki ge tũ ag tó ja tũ nĩ, isŷ: “ag mré mũ tũg nĩ,” hen kŷ. Jykre pǎno ag nŷtĩ, ěprǎ ke ag, hã vŷ: nĕn kar to ěn (ka)mĕ, he mũ, nĕn ũ péju tĩ he mũ vŷrmŷ topĕ han mũ, he mũ. Ĥjag tŷ tag ag mré vĕmén sór tũ nĩn kŷ ãjag hŷn mundo tag tovǎnh kŷ hĕ ra mũnh ke mũ. Inh pi(jé) tag tó ja nĩ'. <sup>11</sup> Hã ra sóg ãjag mŷ ũ tŷ ón kŷ tŷ ěg régre nĩ ěn rán mũ. Ũ tŷ: “tŷ inh ã mré Jesus ki rǎ kŷ nĩ,” he mũ ra nĕn ũ vĕnhmŷ han tovǎnh sór tũ nĩn kŷ ti mré tĩg mǎn tũg nĩ, ti tŷ nĕn kar to ěn (ka)mĕ nĩn kŷ, ti tŷ vŷrmŷ topĕ han kŷ, ti tŷ ũ to vĩ kónǎn (ka)mĕ nĩn kŷ, ti tŷ kron (ka)mĕ nĩn kŷ, ti tŷ nĕn ũ pigju(g) ti nĩn kŷ. Ũ tŷ ge mré nĩ sór tũg, nĩ, ti mré jĕn tũg nĩ gé.

<sup>12</sup> Ěg pi(jé) ěg mré ke tũ ag jykre tugnŷm ke mũ', Jesus ki ge tũ ag. Ĥjag tŷ ěg mré ke ag jykre tugnŷm ke vĕ, ag jykre to: “tag vŷ há nĩ, tag vŷ kórég nĩ,” hĕnh ke vĕ. <sup>13</sup> Topĕ hã ne ũ ag jykre venh ke mũ', ěg mré ke tũ ag. Ěg mré ke tŷ vĕnh jykre pǎno han kŷ ěg ti jykre tónh ke mũ. Hã kŷ ũ tŷ vĕnh jykre kórég han mũ ěn kutĕm nĩ, ãjag kǎmĩ.

## 6

*Ěg tŷ pǎ'i ag mŷ ěg mré Jesus ki rǎ kŷ nŷtĩ ũ tónh ke tũ*

<sup>1</sup> Kŷ nĕn ũ tóg vĕnhmŷ tĩ gé. Ĥjag kǎmĩ ũ tóg ã mré ke to jũ kŷ Jesus mré ke tũ ag tŷ pǎ'i mŷ tó tĩ, pǎ'i ag jykre pǎno ra. Ti pi(jé) Topĕ tũ ag mŷ tó tĩ'. Vĕnhmŷ ti nĩ, tag ti.

<sup>2</sup> Ēprā ke ag jykre tugnŷm jé ājag tóg ke mŷ mŷr, ājag tŷ tŷ Topē tŷ nŷtŷn kŷ. Ājag mŷ tag mē ja tŷ? Kŷ, ājag tŷ ga kri ke kar jykre tugnŷm ken kŷ ājag hŷn jagnē jykre tugnŷm há han ke mŷ gé, jagnē to jŷ tŷ tŷ' henh ke jé ājag tóg ke mŷ gé. Ki ājag tóg krŷg mŷ mŷr. <sup>3</sup> Topē tŷ jēnē jafā ag jykre tugnŷm jé ājag tóg ke mŷ mŷr, ājag mŷ tag mē ja tŷ? Kŷ ājag hŷn ěprā ke jykre tugnŷm há han ke mŷ gé. <sup>4</sup> Ge ra ājag tóg ěg mré ke tŷ ag mŷ: “ha inh mŷ isŷ ti vé,” he tŷ, ŷ tŷ ěg mré vēnh mǎn tŷ tŷ ag mŷ, ag tŷ ga kri ājag tŷ ven jé. <sup>5</sup> Mŷ ājag mŷ'a tŷ? Ājag kǎmŷ ŷ mŷ kri há tŷ nŷ, ti tŷ ājag jyvēn jé ājag tŷ to, ājag tŷ jagnē tŷ to jykrén mŷ to? <sup>6</sup> Vēnhmŷ ti nŷ, irmǎo tŷ irmǎo ŷ tón kŷ, ŷ tŷ Jesus ki rǎ kŷ nŷ tŷ mŷ, ti tŷ ājag tŷ ven jé. <sup>7</sup> Ājag tŷ jagnē tŷ to jykrén kónǎn kŷ tóg vēnhmŷ pē nŷ, ājag tŷ to jagnē to jŷ kŷ mŷr. Ājag tŷ ne jé ājag tŷ tovǎnh sór tŷ nŷ nē? Ājag tŷ ne jé ŷ tŷ ājag tŷ mǎn sór kŷ ti mŷ nenh ke nē? Ti há tóg vēnh jykre pǎno han mŷ, ājag tŷ mǎn sór kŷ. Ge ra ti mŷ nŷm nŷ. Kŷ ā tóg Topē vŷ mranh tŷ nŷ, inhhǎ, ti tugrŷn. <sup>8</sup> Hǎ ra ājag tóg ti mŷ nenh sór mŷ. Kŷ ājag tóg jagnē tŷ to vēnh jykre kórég han tŷ gé mŷr, jagnē tŷ mǎn sór ājag tóg mŷ gé mŷr, ājag mré ke tŷ ěn mŷr. <sup>9</sup> ŷn jykre pǎno ag pi(jé) Topē tŷ tŷ ěg pǎ'i nŷ venh ke mŷ'. Ājag mŷ tag mē ja tŷ?

Ha mē, ker kygnē hē'. ŷ tŷ ŷn mén tŷ fag mré nŷ mŷ ag pi(jé) venh ke mŷ', Topē tŷ ěg pǎ'i nŷ ti. ŷ tŷ vyrmŷ topē han mŷ ag pi(jé) venh ke mŷ'. ŷ tŷ ā prŷ ra ŷ fi mré nŷ mŷ ěn pi(jé) venh ke mŷ', ŷ fi tŷ ā mén ra ŷ mré nŷ kŷ fi pi(jé) venh ke mŷ'. ŷn gré tŷ ŷn gré ŷ tŷ prŷg mŷ ěn pi(jé) venh ke mŷ'. ŷn gré tŷ ti tŷ prŷg sór mŷ mŷ nenh tŷ ěn pi(jé) venh ke mŷ gé'. <sup>10</sup> ŷn tŷ péju(g) tŷ ěn pi(jé) venh ke mŷ', ŷ tŷ nén kar to én (ka)mē pi(jé) venh ke mŷ', ŷn kron (ka)mē pi(jé) venh ke mŷ', ŷ tŷ ěg to vŷ kónǎn tŷ pi(jé) venh ke mŷ', ŷ tŷ ěg vatánh tá ěg tŷ mǎg tŷ pi(jé) venh ke mŷ'. Topē tŷ tŷ ěg pǎ'i nŷ venh ke tŷ ag tóg nŷ, vēnh jykre tŷ ge han tŷ ag. <sup>11</sup> Ājag kǎmŷ ŷ tóg vēnh jykre tŷ ge han ja nŷgtŷ, vǎsŷ, hǎ ra ājag tóg vēnh kugpe kŷ nŷtŷ, ŷri. Kykŷnh kŷ ājag tóg nŷtŷ, ěn tŷ, kŷ Topē tóg ājag mŷ vēnh pǎte fón ja nŷ sir, ěg Senhor tŷ Jesus Cristo

tugrŷn, Topē kuprŷg tugnŷn.

### *Ēg tŷ nén ŷ vēnhmŷ han ke tŷ*

<sup>12</sup> Kŷ ājag hŷn inh mŷ: “isŷ nén han sór mŷ ěn han jé sóg ke mŷ. Topē vŷ ge ra inh jagāgtǎn ke mŷ,” he sór mŷ. Vó. Nén ŷ tóg ěg mŷ nén ŷ há han ke tŷ nŷ, kŷ tóg ěg tŷ ěn han mŷ ra há tŷ nŷ. Ēg tŷ nén ŷ han sór mŷ ěn tóg han há nŷtŷnh mŷ vē, hǎ ra isŷ nén ŷ kórég tŷ tǎn nŷn kŷ tóg inh mŷ há tŷ nŷ sir. <sup>13</sup> “Vējēn vŷ tŷ ěg nug tŷ nŷ, kŷ ěg nug vŷ tŷ vējēn né nŷ,” he ājag tóg tŷ. Hŷ, hǎ ra Topē vŷ tŷ tŷ' henh ke mŷ, vējēn tŷ, ěg nug tŷ ke gé. Ēg han ja tóg nŷgtŷ, Topē ti. Hǎ ra ti pi(jé) ěg tŷ tŷ ŷn mén tŷ mré nŷ jafā han'. Ēg Senhor tŷ vē, ěg, kŷ ěg Senhor vŷ tŷ ěg tǎn nŷ sir. <sup>14</sup> Ēg Senhor rŷn mǎn tóg, Topē ti, kŷ tóg ěg rŷn mǎn ke mŷ gé, ti jykre tar tŷ.

<sup>15</sup> Kŷ ěg hǎ vŷ tŷ Cristo tŷ nŷtŷ, ti mré ěg tóg tŷ ŷn pir ri ke nŷtŷ. Ājag mŷ tag mē ja tŷ? Kŷ ěg tŷ Cristo tŷ tŷ ŷn mén tŷ fi mré tŷ ŷn pir ri ke han kŷ tóg vēnhmŷ pē nŷgtŷ, fi mré nŷn kŷ. Ke tŷg nŷ. <sup>16</sup> Ha mē, ŷ tŷ ŷn mén (ka)mē fi mré nŷ kŷ tóg fi mré tŷ ŷn pir ri ke nŷ. Hǎ kŷ tóg vǎsŷ tó ja nŷ. “ŷn pir ri ke fag nŷtŷ, jagnē mré nŷtŷ fag,” he ja tóg nŷ. Ājag mŷ tag mē ja tŷ? <sup>17</sup> Fag jāvo ěg tŷ tŷ ěg Senhor mré ke nŷtŷn kŷ ěg tóg ti mré vēnh kuprŷg pir ri ke nŷtŷ gé sir.

<sup>18</sup> Ēg tŷ ŷn mén tŷ mré nŷ kŷ, ěg tŷ ŷn prŷg tŷ mré nŷ kŷ ěg tóg vēnh kavénh tŷ sir, ěg tŷ Topē vŷ mranh tag tŷ. Ēg tŷ nén ŷ ŷ ki Topē vŷ mranh kŷ ěg tóg vēnh kavénh tŷ ge han tŷ nŷgtŷ. Hǎ kŷ ŷn mén tŷ mré nŷ tovǎnh kǎn nŷ, ŷn prŷ tŷ mré nŷ tovǎnh kǎn nŷ gé. <sup>19</sup> Ēg hǎ vŷ Topē kuprŷg jo ěn ri ke nŷtŷ. Ēg kǎkǎ tóg jē nŷ, Topē kuprŷg ti, ti tŷ tŷ ěg jagrē nŷn kŷ. Topē tŷ ěg mŷ nén han hǎ vē. Ājag mŷ tag mē ja tŷ? Hǎ kŷ ěg pi(jé) tŷ vēnh pǎ'i jē'. Topē krēm ke vŷ tŷ ěg nŷtŷ. <sup>20</sup> Ēg kajām tóg mŷr, kaja e to. Hǎ kŷ vēnh kar mŷ Topē tŷ tŷ ŷn há nŷ ven nŷ, ājag tŷ ti jykre kuryj han mŷn kŷ.

## 7

### *Ēg tŷ prŷg há han to vēnh jykre*

<sup>1</sup> Ājag tŷ inh mŷ vēnh rán jēnēn kŷ ājag tóg inh mŷ ājag prŷg ke ti tó ja nŷ. Ājag prŷg

tũ nĩn kũ tóg há tĩ vė. <sup>2</sup> Hã ra tóg ãjag mĩ vėnhmĩ tĩnh mũ, kũ tóg inh mĩ ãjag tỹ ùn mén tũ fag to én ha mẽ tĩ. Hã kũ tóg há nĩ, ù tỹ ùn pir fi tỹ prũg kũ, fi tỹ tỹ ti prũ pė nĩ jé. Û fi tỹ ùn pir tỹ mén kũ tóg há tĩ gé, ti tỹ fi mén pė nĩ jé gé. <sup>3</sup> Kũ fi mén jé fi mĩ fi tũ han, fi mré nỹ kũ, jãvo ti prũ fi jé ti tũ han, ti mré nỹ kũ. <sup>4</sup> Fi pi(jé) tỹ vėsũ nĩ', fi mén jėn kũ'. Fi mén tũ vė sir. Kũ ti hã vỹ ri ke nĩ gé. Ti pi(jé) tỹ vėsũ nĩ gé', ti prũ jėn kũ'. Fi tũ vė, fi mén ti. <sup>5</sup> Hã kũ jagnė mĩ vėnh nenh tũg nĩ. Hėn ri ke mũn ãjag kejėn jagnė mré to jykrén sór mũ, ãjag tỹ kuty pipir ki jagnė mré nỹ tũ nĩ jé, ãjag tỹ Topė mré vėmén jé vãsãnsãn jé. Kũ tag pãte jagnė mré nỹ mãn nĩ sir, Satanás tỹ ãjag krĩn kónãn tũ nĩ jé. ãjag tỹ ù mré nỹ sór kũ tóg inh mĩ to ãjag tỹ Topė vĩ mranh ha mẽ tĩ, Satanás tỹ ãjag krĩn kũ. Hã kũ tóg ãjag tỹ kãnhmar jagnė mré nỹ mãn kũn há tĩ.

<sup>6</sup> Tag kar tó sóg ãjag mĩ, ãjag krój nỹtĩn kũ. Inh pi(jé) vėnh kar mĩ: “ha prũg, ha mén,” he sór mũ'. <sup>7</sup> Vėnh kar tỹ inh ri ke nỹtĩ ra tóg inh mĩ há tĩ vė, isỹ prũ tũ nĩ tag ri ke. Hã ra Topė tóg vėnh kar tỹ vỹrmĩ nén ù to tar han tĩ, ěg tỹ ki króm jé. Hã kũ ù tóg ã prũ tũ to tar nĩ, jó ù tóg ã prũ fi to tar nĩ. Topė tỹ nén han jan hã vė.

<sup>8</sup> Hã ra sóg ùn prũ tũ mĩ tag tó sór mũ, ha mẽ. ãjag tỹ inh prũ tũ ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩ vė, kũ ùn mén ter ja fag tỹ mén mãn tũ ra tóg há tĩ vė gé. <sup>9</sup> ãjag tỹ hã ra prũg sór kũ, ãjag tỹ mén sór kũ tóg há tĩ gé, kũ ãjag tóg vėnh prũg han mũ sir. ãjag tỹ prũ tũ nĩ ra fag to én kũn pi(jé) há nĩ', ãjag tỹ ag to én kũ ke gé'. Hã kũ prũg nĩ, mén nĩ ãjag tỹ ù to én tũ nĩ jé.

<sup>10</sup> ãjag kãmĩ ù tóg prũ nỹtĩ, ù fag tóg mén nỹtĩ gé. ěg Senhor vỹ ãjag hã mĩ tag tó mũ, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Isỹ tó pijé', ti tỹ tó hã nė', ha mẽ. Ā mén fón tũg nĩ. <sup>11</sup> Ā tỹ ge ra to fón kũ mén mãn tũg nĩ. Ā tỹ mén mãn sór kũ ã mén fón jan hã mré to jykrén, ãjag tỹ jagnė mré nỹtĩ mãn jé sir. Kũ ã prũ jėn kũ fi fón tũg nĩ gé. ěg Senhor tỹ tón hã vė.

<sup>12</sup> Jãvo inh hã tóg tag tó mũ ãjag mĩ, ha mẽ. ěg Senhor tỹ tó pijé', ha mẽ. ãjag kãmĩ ù prũ fi tóg Jesus ki rã sór tũ nĩ, fi mén tỹ tỹ Jesus mré ke nĩ ra. Fi tỹ ti mré nĩ sór nĩn kũ tóg fi mré nĩ ha sir. Fi tovãnh sór tũg nĩ.

<sup>13</sup> Kũ ã mén tỹ Jesus ki rã sór tũ ra ã mré nĩ sór kũ ti mré nĩmĩ gé. <sup>14</sup> Topė tũ vỹ tỹ ã nĩ, ã mén tỹ ti ki rã sór tũ ra. Hã ra tóg ã mré nĩn kũ tỹ ti tũ ri ke nĩ gé sir. Kũ ã prũ fi tỹ Jesus ki rã sór tũ ra fi tóg tỹ Topė tũ ri ke nĩ gé sir, fi tỹ ã mré nĩn kũ. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag krė vỹ ti ki rã tũ krė ri ke nỹtĩnh mũ vė, Topė mũ. Hã ra ag pi(jé) ri ke nỹtĩ'. Tỹ Topė tũ ri ke ag nỹtĩ gé sir, ãjag krė ti. <sup>15</sup> Hėn ri ke mũn ã mén, ã prũ fi ã fón sór mũ, fi tỹ Jesus ki rã sór tũ nĩn kũ. Kũ fi mĩ, ti mĩ: “ha tĩ ge,” hemnĩ. Topė vỹ ěg krĩ kuprãg sór mũ, hã jé tóg ěg kuprėg. Hã kũ ã pi(jé) tỹ ã mén krėm ke nĩ', ti tỹ ã tovãnh sór kũ, ã pi(jé) tỹ ã prũ fi krėm ke nĩ gé', fi tỹ ã tovãnh sór kũ, ã tỹ Jesus ki rã tũgrĩn. <sup>16</sup> Hėn ri ke mũn ti kejėn kren ke mũ, ã jamėn kũ, ã mén ti, hã ra ã pi(jé) ki kanhró nĩ', ti kren ke ti'. Hėn ri ke mũn fi kejėn kren ke mũ, ã jamėn kũ, ã prũ fi, hã ra ã pi(jé) ki kanhró nĩ', fi kren ke ti'. Hã kũ fi tũg kamėg tũg nĩ, fi tũg sór kũ, ti tũg sór kũ ke gé.

### *ěg tỹ Topė jykre hã mũ mũnh*

<sup>17</sup> Topė tỹ ã jykre tỹ ã kuprėg ja ěn hã mũ tũg nĩ, ěg Senhor tỹ ã mĩ Vėnh jykre nĩm ja ěn hã mũ. Hã tó sóg tĩ, ěg mré vėnh mãn tĩ kar ag mĩ. <sup>18</sup> Topė vỹ ã kuprėg. Ā tỹ tỹ Israel mré ke nĩn kũ ã gré junun fár vỹ kym kũ nĩgtĩ. Kũ tóg há tĩ. Tỹ tũ' he sór tũg nĩ. Ā tỹ tỹ Israel mré ke tũ nĩn kũ ã fár vỹ kym kũ nĩ tũ nĩ. Kũ tóg há tĩ gé. Kym sór tũg nĩ gé. <sup>19</sup> Nén ù tũ vė, ti fár kym ke ti, ti fár kym ke tũ ti ke gé. Nén pir vỹ há nĩ, hã vỹ: ěg tỹ Topė vỹ ki króm, he mũ, ěg tỹ ti tỹ ěg jyvėn mũ han, he mũ.

<sup>20</sup> Topė tỹ hã tỹ ã kuprėg kũ vėnh jykre ěn hã mũ tĩmĩ. <sup>21</sup> ãjag kãmĩ ù vỹ patrão nỹtĩ. ãjag kajãm tóg, ãjag patrão ti, ěg tỹ ěg mėg kajãm ěn ri ke, hã kũ ãjag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, fagrĩnh mĩ ãjag tóg ti rãnhraj han ti. To krĩ kufy nỹtĩ tũg nĩ. ãjag tỹ hã ra ãjag patrão tovãnh to vėnh jykre há ve kũ tovãnh nĩ, ti tỹ ãjag tovãnh sór kũ. <sup>22</sup> Ha vé, ěg Senhor vỹ ãjag kuprėg, ãjag patrão nỹtĩ ra. ãjag tỹ tỹ Cristo tũ nỹtĩn kũ ãjag tóg tỹ ùn patrão tũ ěn ri ke nỹtĩ sir, ãjag tỹ ěprã patrão krėm nỹtĩ ra. Kũ ãjag patrão vỹ ge nĩ gé. ěg Senhor tỹ ti kuprėg kũ tóg tỹ ti patrão jė sir. Hã kũ ùn patrão tũ ag vỹ Cristo ki ge kũ tỹ Cristo krėm ke nỹtĩ. jãvo ùn patrão ag vỹ Cristo

tugrĩn tỹ ùn patrão tũ ãn ri ke nỹtĩ gé. <sup>23</sup> Hỹ, ãg kygjãm ti mỹr, kaja e tỹ, Cristo ti. Hã kỹ ãprã ke ag krẽm nỹtĩ sór tũg nĩ, tũ nĩ mũ ra ag tóg ãjag tỹ Cristo mré mũ kamẽg mũ.

<sup>24</sup> Inh kanhkã', Topẽ tỹ hã tỹ ãjag kuprẽg kỹ vẽn h jykre ãn hã mũ mũmnĩ.

### *Ùn mén ja tũ fag tó vẽn h jykre*

<sup>25</sup> Ùn mén ja tũ fag tó ja ãjag tóg nĩgtĩ inh mỹ, ãjag tỹ rán ki. Hã ra ãg Senhor pi(jé) fag to nén ù to ja nĩgtĩ'. Kỹ sóg to jykrén kỹ ãjag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. ãg Senhor tóg inh jagãgtãn, kỹ tóg isar han, sỹ to jykrén há han jé. <sup>26</sup> Kỹ sóg ãg tỹ ti jagy vэг tĩ tag to jykrén mũ. To jykrén kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ ùri nén han mũ tag tovãnh sór tũ nĩ jé. <sup>27</sup> ã mỹ prũ jẽ? Kỹ fi fón sór tũg nĩ. ã mỹ prũ tũ jẽ? Kỹ prũg sór tũg nĩ gé. <sup>28</sup> ã tỹ ge ra prũg sór kỹ tóg há tĩ gé hã ra, Topẽ vĩ mranh ke tũ ã tóg nĩ, prũg kỹ. Kỹ ùn mén ja tũ fi mén kỹ tóg há tĩ gé sir. Topẽ vĩ mranh pijé'. Hã ra tóg jagy tĩnh mũ. Krĩ kufy ve jé ãjag tóg ke mũ, tag ki, ãprã, ãjag prũg kỹ, ãjag mén kỹ ke gé. Hã ra tóg inh mỹ há tĩ vẽn, ãjag krĩ kufy tũ nĩ ti.

<sup>29</sup> Inh kanhkã', inh vĩ tag jẽmẽ ra, ha mẽ. Kurã tỹ ãgno vỹ kãnhmar jun ke mũ. Hã kỹ ùn mén fi jé ùn mén ja tũ fi ri ke nĩ, ùn prũg ja tũ ri ke nĩ gé. Tag ki vẽn h jykre vẽn, fag tỹ jagnẽ mré nỹtĩg ti. Kãnhmar tóg tũ' henh ke mũ. <sup>30</sup> Hã kỹ ù tỹ tag ki fỹ mũ jé ùn fỹ tũ ri ke nĩ. ù tỹ tag ki mỹ sér nĩ jé ùn mỹ sér vãnh ri ke nĩ. ù tỹ nén ù comprar he mũ jé ù tỹ nén ù comprar he tũ ri ke nĩ. <sup>31</sup> ù tỹ ga kri tỹ nén ù mág nĩ ãn jé ù tỹ nén ù tũ ãn ri ke nĩ. Tũg kãn jé tóg ke mũ, ãg tỹ tag ki nén vэг mũ tũ ti.

<sup>32</sup> Nén ù pir tóg inh mỹ há tĩ vẽn, hã vỹ: ãjag krĩ kuprã kỹ nỹtĩmnĩ, he mũ, ãjag tỹ nén ù to krĩ kufy tũ nỹtĩ jé.

Ùn prũg tũ ãn vỹ ãg Senhor tũ ki rĩr tĩgtĩ, kỹ tóg: “ãg Senhor mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ. <sup>33</sup> Jãvo ùn prũg mũ vỹ ãg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ tóg: “inh prũ fi mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé. <sup>34</sup> Kỹ tóg ãg Senhor tũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩ sir, ùn prũ ãn ti. Kỹ fi vỹ ge nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fi, ùn mén ja tũ fi ke gé. ãg Senhor tũ ki rĩr fag tóg nĩgtĩ, fag tỹ tỹ ti tũ tãvĩ nỹtĩ

jé, fag tỹ ti tũ ki króm há han jé, fag tỹ nén ù han kỹ, fag tỹ nén ù to jykrén kỹ ke gé. Ùn mén mũ fi tóg hã ra ãg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ fi tóg: “inh mén mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?” he tĩ gé.

<sup>35</sup> Sỹ ãjag tũ to jykrén há han kỹ, hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ. Inh pi(jé) ãjag mỹ vĩ tar han sór mũ', ãjag tỹ ti tỹ ãjag mỹ há tũ nĩ ãn han jé'. ãjag tỹ mũ há han kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ ãg Senhor tũ ki rĩr há han kỹ, nén ù tỹ ãjag kutãn tũ nĩ jé.

<sup>36</sup> Hẽn ri ke mũn ti ãjag kãmĩ ù mỹ há tũ nĩ, ti kósin fi mén tũ nĩn kỹ. Hẽn ri ke mũn tóg fi mỹ vẽn hmỹ nỹ ve nĩ, fi panh mỹ ke gé. Hẽn ri ke mũn fi sanh há nĩ ha, hẽn ri ke mũn fi jagtar ke mũ, fi mén ke tũ to. Kỹ tóg jatun mỹ fi tỹ ã tỹ nén han sór mũ ãn han mũ sir, fi panh ti. Há ti nĩ, fi mén ke ti. Topẽ vĩ mranh pijé'. <sup>37</sup> Hẽn ri ke mũn ù tóg to jykrén há han mũ hã ra, kỹ tóg fi mén sór tũ nĩ sir. Kỹ tóg tá krỹ nĩ, ã kósin fi ki rĩr ke ti. Kỹ tóg to jykrén mãn mũ ra tóg ti mỹ há tĩ, fi mén ke tũ ti. Tovãnh sór tũ ti nĩ. Kỹ tóg fi mén tũ nĩ sir. Tag vỹ há tãvĩ nĩ. <sup>38</sup> Hã kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. Tĩ tỹ fi mén kỹ tóg há nĩ, ã kósin mén ja tũ fi. Tĩ tỹ fi mén tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ.

<sup>39</sup> Ùn tỹtã fag vỹ tỹ ãjag mén tũ nỹtĩ, ag rĩnrĩr nỹtĩn kỹ. ù fi mén ter kar kỹ fi hã ra ù tỹ mén sór mũ kỹ fi tóg mén mũ sir, jatun mỹ. Fi mén mãn vẽn sir, Há ti nĩ. Hã ran jé tỹ ãg Senhor mré ke nĩ, fi mén mãn ke ti. <sup>40</sup> Fi tỹ mén mãn sór tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ sir, fi mỹ sér kãfór. Isỹ fag to jykrén hã vẽn. Hã ra sóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, hã kỹ sóg ãjag mré to jykrén há han mũ gé.

## 8

### *Vẽn h kãggrã tỹ topẽ to vẽn h jykre*

<sup>1</sup> Kỹ sóg ãjag mỹ vějẽn tó sór mũ gé. ãjag mẽg tãnh kỹ ag tóg vẽn h kãggrã tỹ topẽ mỹ pũn vén tĩ, pũn kar kỹ ag tóg açougue ki ãjag mỹ vẽn he tĩ. Kỹ ãjag kãmĩ ù tóg: “inh mỹ açougue ki mãn kỹ konh mỹ vỹ?” he tĩ, hã kỹ sóg ãjag mỹ kãmén sór mũ.

Hã ra ãjag kãmĩ ù tóg: “ki kanhró ãg nỹtĩ, to tar ãg nỹtĩ,” he tĩ. “Jatun mỹ ãg tóg konh ke mũ,” he ag tóg tĩ. ãg tỹ nén ù to: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen kỹ tóg inh mỹ ãg tỹ kãnhmar ù to: “ti pi(jé) inh ri ke nĩ”, ti



kãfór inh nĩ,” henh ha mẽ tĩ. Ëg tỹ jagně to há nỹtĩnh ke vė. Ëg tỹ jagně to há nỹtĩn kỹ ěg tóg jagně mỹ nén ũ há tó tĩ, ěg kar tỹ ki kanhrãn há han jé sir. <sup>2</sup> Ëg tỹ nén ũ to: “ki kanhró sóg nĩ, ã jãvo,” henh kỹ ěg pi(jé) ki kanhrãn há han mũ ver'. <sup>3</sup> Ëg tỹ Topě to há nỹtĩn kỹ, kỹ tóg ěg tỹ ti ki kanhrãn há han mũ sir Topě ti.

<sup>4</sup> Kỹ sóg ãjag mỹ vėjěn ěn kãmén sór mũ, ag tỹ ón kỹ vėnh kãggrá tỹ topě mỹ pũn tĩ ěn ti. Nén ũ tũ vė ón kỹ vėnh kãggrá tỹ topě ti. Pir ti nĩ, Topě ti. Topě ũ vỹ tũ nĩ. <sup>5</sup> Nén ũ e to ag tóg ón kỹ: “Topě vė,” he tĩ, kanhkã tãn ũ ag to, ga tãn ũ ag to ke gé, Ũ tỹ ge vỹ e nỹtĩ, topě tỹ ge ti, Senhor tỹ ge ti. <sup>6</sup> Hã ta tóg ěg mỹ pir nĩ, Topě ti, ěg jóg mág ti, ag jãvo. Nén kar han ja ti nĩgtĩ mỹr vėnhmỹ, kỹ ěg tóg ti hã ve sór mũ gé sir. Pir ti nĩ gé, ěg Senhor ti, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Nén ũ kar vỹ nỹtĩ ti tigrĩn, kỹ ěg ti tugnĩn krenkren ke mũ gé.

<sup>7</sup> Hã ra ěg kãmĩ ũ ag tóg tag ki kagtũg nỹtĩ ver. Tãg ti nĩ ver, ãjag tỹ ón kỹ vėnh kãggrá tỹ topě tovãnh mũ ti, kỹ tóg ver ag mỹ e tĩ. Hã kỹ ón kỹ vėnh kãggrá tỹ topě mỹ vėjěn pũn ja ěn tóg tỹ vėnh kãggrá tỹ topě ěn tũ nĩ něji ag mỹ. Kỹ tóg ag tũ vėjěn ěn ko kỹ tóg ag tỹ vėnh kãggrá tỹ topě ěn tũ ko ri ke nĩ sir ag mỹ. Kỹ tóg ag mỹ há tũ tĩ sir, ag tỹ tag to krój nỹtĩn kỹ ver. Kỹ tóg ag mỹ ag tỹ vėjěn to vėnh kavėnh ha mẽ tĩ.

<sup>8</sup> Ëg pi(jé) vėjěn tigrĩn Topě to há nỹtĩ', ti to kórég nỹtĩ'. Ëg tỹ ko tũ (hã) ra nén ũ tũ vė gé, vėnh kãggrá tỹ Topě mỹ pũn ja ěn ti. Vėjěn vė mỹr. <sup>9</sup> Nén ũ kar vỹ tỹ ěg tũ nĩ.

Hã ra ũn krój tóg hěn ri ke mũn Topě vĩ mranh ke mũ, ěg tigrĩn, ti tỹ ěg tỹ ti mỹ nén ũ vėnhmỹ to tar nỹtĩ nĩ ve nĩn kỹ. Kỹ tag han sór tũg nĩ. <sup>10</sup> Ve ra ha. Tar ã tóg nĩ, ki kanhró ã tóg nĩ, vėnh kãggrá tỹ topě vỹ tỹ nén ũ tũ nĩ ã mỹ. Hã kỹ ã tóg ti jo ĩn krēm rã kỹ ko mũ sir, ti festa ti, ã mré ke ũ tỹ ti mỹ festa han kỹ. Nén ũ tũ vė vė. ã tỹ ti festa ko mũ ti. Hã ra ěg mré Jesus ki rã kỹ jẽ ũ tóg tag to krój nĩ ver, kỹ tóg tá ã vėg mũ sir, ã tỹ ti festa ko mũ ěn kã. Kỹ tóg ã ve kỹ to jykrén mũ sir, ti festa ko sór jé, vėnh kãggrá tỹ topě mỹ festa ěn, ti mỹ pũn ja ěn ti. Hã ra vėnh kãggrá tỹ topě tóg ti mỹ tar nĩ, ũn krój mỹ, ti tỹ Jesus ki rã kỹ nĩ (hã) ra. <sup>11</sup> Kỹ tóg ã tỹ

ko mũ tigrĩn vãfor ke mũ sir, ũn krój nĩ ti. Ti jãvo ã tóg ki kanhró nĩ, hã ra tóg ã tugnĩn tũ' henh ke mũ, ũn krój nĩ ti. Hã ra Cristo tóg ti jagfy ter ja nĩgtĩ. <sup>12</sup> ã tỹ ti vĩ mranh hã vė sir, ã régre krój ěn to. Ti vóg kónãn ã tóg mũ sir, ti krój nĩn kỹ. Hã ki ã tóg Cristo vĩ mranh mũ sir, mỹr, ha mẽ. <sup>13</sup> Hã kỹ sóg tag han sór tũ nĩ. Inh irmão tỹ isỹ nén ũ nĩ ko to Topě vĩ mranh kỹ sóg nén ũ nĩ ko sór mũn ke tũ nĩ ha, ón kỹ vėnh kãggrá tỹ topě mỹ pũn ja ěn ti, ti tỹ mranh tũ nĩ jé sir, isugrĩn.

## 9

### *Paulo tỹ jãnkamy ve sór tũ*

<sup>1</sup> Isỹ nén han mũ ve ra. Ëprã ke ag tỹ inh mỹ nén tó mũ ěn han sór tũ inh nĩgtĩ. Jesus hã vỹ inh fėg, isỹ tỹ apóstolo jẽ jé. Ti ve inh mỹr, ěg Senhor tỹ Jesus ti. Kỹ ãjag vỹ isugnĩn ěg Senhor ki ge jėg. Inh rãnrãj kaja vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. <sup>2</sup> Hěn ri ke mũn sóg ũ mỹ tỹ apóstolo tũ nĩ. ãjag hã mỹ sóg tỹ apóstolo jẽ mỹr, ãjag tỹ inh vĩ mẽ tigrĩn ti ki ge kỹ. Hã ki tóg ve há tĩ, ěg Senhor tỹ inh fėg ja ti. <sup>3</sup> Kỹ ũ tỹ kejěn inh kato vĩ sór mũ mỹ sóg tag tó tĩ, ha mẽ. <sup>4-5</sup> Jesus tỹ ũn vin mũ ũ ag ri ke inh nĩ, apóstolo ũ ag ri ke, ũ tỹ Jesus mré pygfa mũ ag ri ke, Pedro ri ke ke gé, isỹ vėjěn to, inh prũ tũ to ag jykre han tũ ra. ãjag prũ fag pére ag mũ tĩ, ag tỹ hěn ra mũn kỹ. Isỹ ag ri ke ũ tỹ Jesus ki rã kỹ jẽ ũ fi tỹ prũg sór mũ ra sóg fi pére tĩg ke mũ vė gé, hã ra sóg ke sór tũ nĩ. Kỹ ag tóg ãjag jěn ko tĩ, ag tỹ ãjag mỹ Topě vĩ tó to. Isỹ ag ri kén ãjag jěn ko sór mũ ra sóg konh ke mũ vė gé, hã ra sóg ko sór tũ nĩ. <sup>6</sup> Inh nĩgé rãnrãj ja kaja hã ko sór inh tĩ, Barnabé ti ke gé. Ëg tỹ Topě vĩ tó tĩ ũ ag ri kén ěg nĩgé rãnrãj tovãnh sór mũ ra ěg tóg tovãnh ke mũ vė, hã ra ěg tóg rãnrãj sór mũ. <sup>7</sup> Ëg tỹ Topě tỹ ěg mỹ vėnh rãnrãj nĩm kaja venh ken kỹ tóg há tĩ vė. Soldado jykre ri ke ti nĩ. Ag pi(jé) ãjag tũ ko tĩ', ag tỹ vėnh génh han kỹ, soldado ag. ãjag vėnh génh hã to ag tóg vėjěn vėg tĩ. Kỹ ũ tỹ uva ki rĩr tĩ vỹ ti kaně ko tĩ gé. Kỹ ũ tỹ ovelha ki rĩr tĩ vỹ fi leite kron tĩ gé. Hã kỹ tóg ěg tỹ Topě vĩ tó to ganho ve sór mũ ra tóg há tĩ vė, hã ra ěg tóg ve sór tũ nĩ.

<sup>8</sup> Ëprã ke jykre ki ěg tóg ěg rãnrãj pẽ to ěg jěn vėg tĩ. Kỹ Topě vỹ tag tó ja nĩgtĩ.

<sup>9</sup> Moisés vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ. “Monh tỹ ěkré jänkře ki rãnrãj kỹ ti jěnký tógfĩn tũg nĩ, ti jěn kaměg tũg nĩ,” he ja ti nĩ, Topě vĩ rá ki. Topě mỹ monh hã to jykrén kỹ tag tó ja nĩ? Vó. <sup>10</sup> Ěg to jykrén hã kỹ tóg tag tó ja nĩ. Ěg hã to tóg rán kỹ nĩ, ěg tỹ ěg rãnrãj to ěg jěn ve jé. Hã kỹ ũ tỹ ěpỹ ki rãnrãj mũ tóg to nén ũ ve sór mũ, hã jé tóg rãnrãj jě nĩ. ũ tỹ jänkřég mũ vỹ to nén ũ ve sór mũ gé, ã rãnrãj to. <sup>11</sup> Isỹ ãjag mỹ kanhkã jykre tó kỹ tóg sỹ nén ũ krãn ri ke nĩ, kỹ sỹ ãjag ki nén ũ ve sór mũ ra tóg há tĩ vė, ijě jé, hã ra sóg ve sór tũ nĩ. <sup>12</sup> ũ ag tóg ãjag jěn vėg tĩ, Topě vĩ to. Kỹ tóg sỹ ag ri kěn ãjag ki jänkamy ve sór mũ ra há tĩ vė, sỹ ãjag mỹ Topě vĩ tó vėn kỹ. Hã ra sóg ãjag jěn ve sór tũ nĩ. Inh jagtar ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, ũ tỹ isugrĩn Cristo kãme sér kato vĩ tũ nĩ jé, sỹ ti kaja ve tugnĩn Jesus to kórég tũ nĩ jé. Hã kỹ sóg ve sór tũ nĩ.

<sup>13</sup> ũ tỹ Topě ĩn krēm ti tũ ki rĩr tĩ ag vỹ tá ãjag jěn vėg tĩ gé, ag tỹ Topě mỹ nén vin tĩ ěn tỹ. Kỹ ũ tỹ Topě mỹ nén ũ pũn tĩ ěn vỹ ti ke ko tĩ gé. Ājag mỹ tag mẽ ja tũ? <sup>14</sup> Hã kỹ ěg Senhor vỹ tag tó ja nĩgtĩ gé, hã vỹ: “ũ tỹ ti kãmén mũ ěn vỹ tag to ãjag jěn venh ke mũ,” he mũ. <sup>15</sup> Hã ra sóg ãjag jěn ve sór ja tũ nĩ. Kỹ sóg ve sór tũ nĩ gé, ũri, hã kỹ sóg ãjag mỹ rán mũ. Isỹ ijě to inh nĩgé tỹ rãnrãj mũ hã to sóg tỹ ũn mág nĩnh mũ, kanhkã tá. Kỹ sóg tỹ tũ' he sór tũ nĩgtĩ. Iser jé tóg inh mỹ há tĩ, ũ tỹ inh mỹ Topě vĩ kajãm sór mũ (hã) ra.

<sup>16</sup> Jesus kãmén sóg tĩ. Inh rãnrãj hã vė. Ti hã tóg inh mỹ tó, sỹ ti kãmén jé. Kỹ sóg ti tó tigrĩn tỹ ũn mág nĩnh ke tũ nĩ. Isỹ ti kãmén sór tũ ra Topě tóg inh vóg kónãn ke mũ vė, isỹ inh rãnrãj han tũ nĩn kỹ. <sup>17</sup> Topě tỹ inh mỹ: “ha kãmén,” he tũ nĩ ra sóg kanhkã tá to ganho venh ke vė vė, sỹ ti kãmén tĩ ti to. Hã ra tóg inh mỹ: “ha kãmén,” he ja nĩ, kỹ tóg sỹ ti rãnrãj ki rĩr há han mũ ve sór mũ sir inh ki, Topě ti. <sup>18</sup> Kỹ sóg kanhkã tá to ganho venh ke tũ nĩ, inh rãnrãj ja to. Hã ra sóg ganho ve sór mũ tá. Hã kỹ sóg ěprã ke ag ki sỹ nén ve sór mũ ěn ve sór tũ nĩ, ijě jé. Ājag tỹ inh mỹ nén vin ke ti ve sór tũ inh nĩ. Vėké sóg ãjag mỹ tó tĩ, Topě vĩ ti, vėnh kar mỹ ke gé. Ājag tỹ inh mỹ kajãm tũ ra tóg inh mỹ há tĩ. Kỹ sóg tag hã to kanhkã tá inh ganho ti venh ke mũ.

### *Ŭn e tỹ Jesus ki ge kỹ tóg Paulo mỹ há tĩ*

<sup>19</sup> ũ pi(jé) inh kri ke nĩ'. Ge ra sóg vėsỹ vėnh kar krēm ke han, vėnh kar tỹ inh patrão ri ke nỹtĩ jé. “Hěn ri ke mũn ũ tóg Jesus ki rã sór mũ, isỹ tỹ ti krēm ke nĩn kỹ,” he sóg tĩ. Hã jé sóg vėsỹ ag krēm ke han tĩ, ũ tỹ ti ki ge mũ ag e nỹtĩ jé, isugrĩn. <sup>20</sup> Judeu ag tugnĩn sóg vėsỹ Judeu han tĩ, Judeu ag tỹ Jesus ki ge jé. Isỹ ag jykre han sór tũ ra inh han ke tũ nĩ vė, hã ra sóg han sór tĩ, isỹ ag to há nĩn kỹ. Kỹ sóg Judeu jykre han mũ ag tigrĩn ag jykre han tĩ, ũ tỹ ag jykre han mũ ag tỹ Jesus ki ge jé, isugnĩn. <sup>21</sup> Kỹ fóg ag vỹ Judeu jykre han tũ nĩgtĩ, kanhgág ag ke gé. Kỹ sóg fóg ag tigrĩn fóg jykre han tĩ, kanhgág ag tugnĩn sóg kanhgág jykre han tĩ, ag tỹ isugrĩn Jesus ki ge jé. Inh pi(jé) Topě jykre tovãnh mũ hã ra'. Cristo jykre han sóg tĩgtĩ mỹr. Judeu jykre hã tovãnh inh tĩ, fóg to, kanhgág to ke gé. <sup>22</sup> Kỹ sóg ũn krój ag mỹ koměr hã vĩ tĩ, ag tỹ isugnĩn Jesus to vãsãnsãn mãn jé. Isỹ ũn jykre ve kỹ sóg ti jykre ri ke han tĩ, ag tỹ Jesus ki ge jé, isugrĩn. <sup>23</sup> Tag kar han sóg tĩ, Jesus kãme tugnĩn, isỹ ti mré ti rãnrãj ki rĩr jé.

<sup>24</sup> Ha mẽ, ũn e tóg corrida han tĩ, hã ra ũn pir tóg ganhar ke tĩ inhhã. Ag ri ke han nĩ. Vãsãn ra, ãjag tỹ ganhar ken jé, Jesus tỹ ěg mỹ nén ven ke ti. <sup>25</sup> Ha vé, ũ tỹ torneio han tĩ ag vỹ to jykrén mág tĩ, kỹ ag vãkrég tĩ gé, ag tỹ ganhar ken jé. Ěprã jykre ki ag tóg ganhar ke sór tĩ, hã jé ag vãkrég tĩ, ti tỹ kãnhmar tũ' he mũ ra, ag ganho ti. Hã ra ěg tóg kanhkã tá ěg ganho venh ke mũ, ũ tỹ tũg ke vãnh ěn ti. <sup>26</sup> Ge sóg tĩ gé, sỹ corrida ri ke han kỹ. Pětēm sór inh nĩ, to krónh ke tũ sóg nĩ. Rará ri ke han sóg tĩ to. Inh pi(jé) vėké rará tĩ'. <sup>27</sup> Vėnh hã to rá sóg tĩ, kỹ sóg isỹ nén to ěn mũ ěn han ke tũ nĩ. Inh mỹ Topě tỹ inh fón ha mẽ tóg tĩ, isỹ ãjag jyvėn kar kỹ vėnh jykre pãno han kỹ. Hã kỹ sóg vėso rá tĩ, sỹ han tũg jé.

## 10

### *Ěg jo ke ag to jykrén nĩ*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', tag jěmė ra, ãjag tỹ ki kanhrãn jé. Ěg jóg'jóg ve ag vỹ Moisés mré mũ ja nĩgtĩ. Kanhkã góg ěn krēm ag tóg mũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg goj kusũg nig ěn kafã

ra pa kãn ja nĩgtĩ gé. <sup>2</sup> Ęg vẽnĥ kygpe ri ken hã vẽn, ag tỹ kanhkã góg krẽm mũ ja ti, ag tỹ goj kusũg nig kafã ra pa ja ti ke gé. Ęn kã Moisés vỹ ag jãmĩ tĩg ja nĩgtĩ, Jesus tỹ ěg ki rĩr nĩ tag ri ke. <sup>3</sup> Kỹ ěg jóg'jóg ve ag tóg kanhkã tá vẽnĥ ko kãn ja nĩgtĩ gé, <sup>4</sup> kanhkã tá goj tỹ ěganẽ ki kronkron kãn ja ag tóg nĩgtĩ gé, kanhkã tá goj tỹ vẽnĥ kanẽ ti. Pãró tá ag tóg goj ve ja nĩgtĩ, hã ra tóg tỹ kanhkã tá ke nĩ ja nĩgtĩ. Cristo to ken hã vẽn. Ti hã vỹ ag mré tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ag mỹ goj ěn ven ja nĩgtĩ. <sup>5</sup> Ge ra Topẽ tóg ěg jóg'jóg ve ag to jũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg kãgter kãn ja nĩgtĩ, ga kórég ěn tá. Hã ra tóg ũn pipir ag hã to há ja nĩgtĩ, Topẽ ti, kỹ ag hã tóg krenkren ja nĩgtĩ, ũn pipir ěn ag. <sup>6</sup> Hã ra tóg rán kỹ nĩ, ěg tỹ tỹ vẽnĥ kanhrãn jé, ěg tỹ nẽn ũ kórég to ěn tũ nĩ jé. To ěn ja ag tóg nĩgtĩ, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ ěg tag han ke tũ nĩ.

<sup>7</sup> Hã kỹ ón kỹ vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ nón mũ sór tũg nĩ. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, hã mẽ. “Povo kar vỹ nĩgnĩ mũ sir, ag tỹ vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ to festa ko jé, ag kronkron jé sir, ag tỹ kar kỹ vẽnĥ gringrén jé fag mré,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vỹ rán ki. Hã to Topẽ tóg ag to jũ ja nĩgtĩ gé.

<sup>8</sup> Kỹ ěg ũn mén tũ fag mré nỹnh ke tũ nĩ gé. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ kurã pir ki ũ tỹ 23 mil (ke) ag vỹ kãgter ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ag tũg kỹ. <sup>9</sup> Kỹ ěg Topẽ to: “ti hỹn iso jũnh ke tũ nĩ, sỹ ti vỹ mranh mũ ra,” henh ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ pỹn tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ag to jũn kỹ. <sup>10</sup> Kỹ ěg Topẽ to vỹ kónãn ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ.

<sup>11</sup> Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn, ěg tỹ ag to vẽnĥ kanhrãn jé. Hã jé tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ to ěg jyvẽn jé. Ęg hã mỹn kakó nĩ, kurã tỹ ěgno ti. <sup>12</sup> Hã kỹ veso jykrén. Ā tĩg há han kỹ, Ā tỹ ti vỹ mranh tũg kỹ tóg há tĩ. Hã jé vẽnĥ ki rĩr, Ā tỹ prãnh ke tũ nĩ jé. <sup>13</sup> Nén-Kórég vỹ ěg krĩn sór mũ, ěg tỹ Topẽ vỹ mranh jé. Hã ra tóg ěprã ke jykre ki ěg krĩn sór tĩgtĩ, Japo ti. Kỹ Topẽ tóg ti vэг tĩ, kỹ tóg ěg ki rĩr tĩ. Kỹ tóg kejẽn ti mỹ: “gen kỹ,” he tĩ sir, ti tỹ ěg kutãn tãvĩ han mũ ra ěg tỹ hẽ ri ke tũ nĩ jé. Kỹ tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg tỹ Nén-Kórég

tỹ ěg krĩn kónãn mũ ra ti kato tẽ jé, ěg tỹ ti mỹ: “hej,” he tũ nĩ jé.

### *Vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ jykre han sór tũg nĩ*

<sup>14</sup> Inh krẽ', tag tigrĩn vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ tovãnh pẽ han nĩ, ve sór tũg nĩ. <sup>15</sup> Ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ, hã kỹ ěg tỹ Jesus jamĩ ko tĩ ěn to jykrén nĩ, ha mẽ. <sup>16</sup> Ęg tỹ Cristo ter ja mĩ ěkrén kỹ ěg tóg kron tĩ, ti kyvẽnĥ ri ke ěn ti. Copa ěn to Jesus tóg Topẽ mré vỹ há han ja nĩgtĩ, ag tỹ kron jé. Kỹ ěg tóg to Topẽ mré vỹ kar kỹ kron tĩ sir. Ęg tỹ kron kỹ ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ sir, ěg tỹ ti kyvẽnĥ ri ke ěn kron kỹ. Kỹ ti jamĩ vỹ ge nĩgtĩ gé. Kupãn kỹ ěg tóg ko tĩ, Cristo tỹ ěg mỹ tón kỹ. Ęg tỹ kon kỹ ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ ti nĩ ri ke ěn kon kỹ. <sup>17</sup> Ti jamĩ vỹ pir nĩ, kỹ ěg tóg ko kãn kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ gé, ti mré, ěg e hã ra. Jesus jamĩ ko to vẽnĥ jykre hã vẽn.

<sup>18</sup> Kỹ povo tỹ Israel ag to jykrén nĩ gé, ha mẽ, Israel krẽ ag to. Topẽ mỹ ag tóg nẽn ũ pũn tĩ, ti pũn jafã kri. Pũn kỹ ag tóg ko tĩ gé. Ag tỹ kon kỹ ag tóg tỹ ag tỹ ũn mỹ pũn mũ ěn mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ tỹ Jesus mré ke nỹtĩ ri ke. <sup>19-20</sup> Kỹ ón kỹ vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ to jykrén nĩ gé, ha mẽ. Ag tỹ vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ mỹ nẽn ũ pũn kỹ ag tóg Nén-Kórég ag hã mỹ pũn tĩ. Ag pi (jé) Topẽ pẽ mỹ pũn tĩ'. Hã kỹ tóg inh mỹ há tũ nĩ, ãjag tỹ tỹ Nén-Kórég ag mré ke nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ ag tũ kon kỹ ke gé.

Inh pi(jé) ãjag mỹ: “vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ vỹ nỹgtĩ, kỹ ag tỹ ag mỹ pũn mũ ěn vỹ tỹ nẽn ũ nĩ,” he sór tĩ'. Nẽn ũ tũ vẽn, Topẽ tũ vẽn, ón kỹ vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ ti. <sup>21</sup> Hã ra tóg vẽnĥmỹ nĩ, ãjag tỹ ěg Senhor tỹ copa ki ke kron kar kỹ Nén-Kórég tỹ copa ki ke kron kỹ ke gé. Vẽnĥmỹ ti nĩ, ãjag tỹ ěg Senhor jẽn ko kar Nén-Kórég ag jẽn kon kỹ ke gé. <sup>22</sup> Ęg tỹ Nén-Kórég ag tũ kon kỹ ti hẽn ri ke mũn ěg to jũnh ke mũ, ěg Senhor ti. Ti tỹ ěg to jũ nĩn kỹ tóg vẽnĥmỹ nĩ. Ęg pi(jé) ti tỹ hẽ ri kenh mũ'. Hã kỹ ón kỹ vẽnĥ kãggrá tỹ topẽ ve sór tũg nĩ.

### *Ęg régre tigrĩn ěg kejẽn konh ke tũ nĩ*

<sup>23</sup> Hã ra ãjag tóg inh mỹ: “isỹ nẽn han sór mũ ěn han jé sóg ke mũ, pi(jé) kórég nĩ,” he sór mũ. Há ti nĩ vẽn, tag ti. Hã ra ěg tỹ nẽn han mũ ũ tóg ěg mỹ nẽn ũ há han tũ nĩgtĩ. Nẽn ũ kar han há ěg tóg tĩ vẽn, hã ra ěg tỹ nẽn

han mũ ù tóg ãg tar han ke tũ nĩ, Jesus to. <sup>24</sup>Kỹ ã tũ to jykrén tãvĩ han tũg nĩ, ã régre tũ to jykrén nĩ gé, ti mý há nĩ jé, ha mẽ. <sup>25</sup>Kỹ ã tỹ nén ù tãnh jafã ki nén ù nĩ kajãm sór nĩn kÿn há tĩ, kÿ ag mý: “ũ mý ón kÿ vãnh kãggrá tỹ topẽ mý ti nĩ tag pũn ja tũ?” he tũg nĩ. Jẽmẽ tũg nĩ, jatun mý komnĩ. <sup>26</sup>Topẽ tũ vễ, ga ti, ga kri ke kar ti ke gé, hã kÿ jatun mý komnĩ. <sup>27</sup>Kejẽn ù tỹ Jesus ki rã tũ ù vỹ ã mý: “inh mré jẽn kãtĩg,” he mũ sir. ã tĩg sór kÿ ã tóg tĩg mũ, kÿ ã tóg nén ù kar konh ke mũ. Ti ki jẽmẽ tũg nĩ, ù tỹ hẽn ri ke mũn ón kÿ vãnh kãggrá tỹ topẽ mý nén ù pũn ja ti, ã tỹ jatun mý ko jé. <sup>28</sup>Hẽn ri ke mũn ù tóg sir ã mý: “vẽjẽn tag ù pũn ag, ón kÿ vãnh kãggrá tỹ topẽ mý,” he mũ. Kÿ ko tũg nĩ sir, ti tũgrĩn, ù tỹ ã mý tó mũ tũgnĩn, ti tỹ ã to jykrén kónãn tũ nĩ jé. <sup>29</sup>ã pi(jé) to jykrén mũ vễ', hã ra ti hã tóg to jykrén mũ, hã kÿ tóg ã mý tó mũ. Há tũ ti nĩ inh mý, ù tỹ iso jykrén kónãn kÿ, isỹ nén ù tỹ inh mý kórég tũ han to. <sup>30</sup>Topẽ mý sóg vễjẽn ẽn to vỹ há han ja nĩgtĩ. Kÿ ù tỹ tag to iso vỹ vỹ he mũ ra tóg inh mý kórég nĩ, sỹ Topẽ mý vỹ há han ja ẽn to. Hã kÿ sóg ko sór tũ nĩ, ù tỹ iso jykrén kónãn sór kÿ.

<sup>31</sup>Hã kÿ Topẽ hã mý nén kar han nĩ, vãnh kar tỹ Topẽ jykre há nĩ ve jé. ã jẽn kÿ ti jykre ki jẽn nĩ. ã kron kÿ ti jykre ki kron nĩ. ã tỹ nén ù han kÿ ti jykre hã ki han nĩ gé, vãnh kar tỹ ti jykre há nĩ ve jé. <sup>32</sup>ũ tỹ ã tũgrĩn Topẽ to jũ tũ nĩ jén há tĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag, Topẽ tũ ag ke gé, ù tỹ ẽg mré ke ag. Kÿ vãnh jykre há hã han nĩ. <sup>33</sup>Ke sóg tĩ gé. Vãsan sóg tĩ, vãnh kar tỹ iso há nỹtĩ jé. Hã jé sóg isũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩgtĩ. Vãnh kar tũ ki rĩr inh tĩ, ag tỹ Jesus ki ge jé.

## 11

<sup>1</sup> Inh jykre han sórmnĩ, isỹ Jesus jykre han ri ke.

### *Ủn tỹtã fag jykre*

<sup>2</sup>Hỹ, ãjag mý sóg vỹ há han sór mũ mýr. Isỹ ãjag mý nén tó mũ ẽn to jykrén kãn ãjag tóg mũgtĩ mýr'. Isỹ ãjag kanhrãn ẽn ki króm sór ãjag tóg tĩ. <sup>3</sup>Hã kÿ sóg nén ù ki ãjag kanhrãn sór mũ sir, ha mẽ. Cristo vỹ tỹ ag kri ke nĩ, kÿ ag vỹ tỹ ãjag prũ fag kri ke nỹtĩ, kÿ Topẽ vỹ tỹ Cristo kri ke nĩ gé. <sup>4</sup>Kÿ ag kãmĩ ù tỹ

kur tỹ vãnh kri fón kÿ Topẽ mré vỹ kÿ tóg há tũ nĩ, ti tỹ kur tỹ vãnh kri fón kÿ jẽn kÿ Topẽ vỹ tón kÿ. Ti mý'ãg vễ sir. <sup>5</sup>Ủn tỹtã fag tỹ hã ra kur tỹ vãnh kri fón tũ ra Topẽ mré vỹ kÿ tóg há tũ nĩ. Fag tỹ kur tỹ vãnh kri fón tũ ra Topẽ vỹ tó kÿ fag tóg ãjag kri ke ẽn mý'a han mũ sir, kÿ tóg fag mý'a tĩ gé sir, fag krĩ kator ri ke ti nĩ sir. <sup>6</sup>Hã kÿ tóg fag tỹ vãnh kri fón sór tũ kÿ fag krĩ kator ri ke nĩ. Hã ra tóg fag mý'a tĩ, fag gãnh ronh ke to, fag krĩ kator nĩnh ke to. Hã kÿ tóg há tĩ gé, fag tỹ kur tỹ vãnh kri fón ti. <sup>7</sup>Hỹ, hã vễ. Ag kãmĩ ù tóg kur tỹ vãnh kri fón ke tũ nĩ, ti tỹ tỹ Topẽ ri ke nĩn kÿ, ẽg tỹ ti tũgrĩn Topẽ tỹ ti kri tỹ ùn mág nĩ ven kÿ. Hã ra ẽg tóg ùn tỹtã fag hã tũgrĩn ẽg tóg ag tỹ fag kri tỹ ùn mág nỹtĩ vэг tĩ. <sup>8</sup>Ha vé, Topẽ pi(jé) ùn ve fi tỹ ùn ve ti han ja nĩ'. ùn ve tỹ tóg fi han ja nĩ mýr. <sup>9</sup>Kÿn pi(jé) fi tũgrĩn ti han'. Ti hã tũgnĩn tóg fi han. <sup>10</sup>Hã kÿ ùn tỹtã fag tóg kur tỹ vãnh kri fón ke mũ, fag tỹ tỹ ag krêm ke nỹtĩn kÿ. Kÿ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag tóg fag tỹ tỹ ag tũ nỹtĩ ki kanhró nỹtĩ sir, kur ẽn to. <sup>11</sup>Hã ra ẽg kar vỹ ẽg Senhor ki ge kÿ nỹtĩ. Ti ki ge kÿ nỹtĩn kÿ ùn tỹtã fag pi(jé) ãjag pir mý tỹ nén ù nỹtĩ'. Ag mré ke fag nỹtĩ. Kÿ ag pi(jé) ãjag pir mý tỹ nén ù nỹtĩ gé'. Fag mré ke ag nỹtĩ gé. Jagnẽ ki rĩr ẽg tóg tĩ ha. <sup>12</sup>Hỹ, ùn tỹtã fi vỹ tỹ ti ki han kÿ nĩ. Hã ra ag kar tóg fag ki mur tĩ sir, jãvo ẽg kar vỹ tỹ Topẽ tỹ há (r) kar nỹtĩ.

<sup>13</sup>Kÿ to jykrén, ãjag. Há tũ tóg nĩ, ùn tỹtã fag tỹ kur tỹ vãnh kri fón tũ ra Topẽ mré vēmén kÿ. <sup>14</sup>Fag kar vỹ kur tỹ vãnh kri fón tĩ, ẽg mré ke tũ fag mré hã. Hã kÿ ẽg vėsóg ki ki kanhró nỹtĩ, vãnh jykre tag ti. Há ti nĩ mýr.

Ag mý'a tóg tĩ, ag gãnh tėj ti. Vėsóg ki ẽg tag to jykrén tĩ. <sup>15</sup>Hã ra tóg fag mý sér tĩ, fag gãnh tėj ti. Hỹ, fag gãnh vỹ tỹ fag krĩ kri fón ja ri ke nĩ. <sup>16</sup>Hẽn ri ke mũn ãjag kãmĩ ù mý tóg há tũ nĩ hã ra, fag krĩ kri fón ja ti. Kÿ tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ã tỹ kri fón sór tũ tag pi(jé) tỹ ẽg jykre nĩ'. Topẽ tũ fag jykre pijé'. Igreja kar ki fag tóg kur tỹ vãnh kri fón tĩ, ha mẽ. Kÿ igreja krêm ẽg mý'a han sór tũg nĩ.

*Santa Ceia to vãnh jykre*

*(Mt 26.26-28; Mc 14.22-24; Lc 22.17-20)*

17 Kÿ sóg nén ù ki ãjag mÿ vÿ há han ke tũ nÿ gé. Ájag jykre ù tóg há tũ nÿ, ha mẽ. Ájag vènh mǎn kÿ ãjag nêji, Jesus jamÿ ko kÿ ãjag nêji jagnê jèn vóg tÿ, kÿ ãjag nêji jagnê kókég tÿ sir. 18 Ájag vènh mǎn kÿ ãjag nêji jagnê kato tẽ tÿ, vènh kǎpǎm kÿ, kÿ tóg inh mÿ ki há ke ve nÿ, sÿ to jykrén kÿ. Ájag kǎmÿ ù hÿn vènh kǎpǎm sór tÿ, he sóg tÿ. 19 Hÿ, há ti nÿ vè, ãjag tÿ vènh kǎpǎm kÿ nÿtÿn kÿ. Kÿ ùn jykre há ag vÿ vènh ven ke mũ, ãjag kǎmÿ.

20 Kÿ, ãjag vènh mǎn kÿ ãjag pi(jé) ãg Senhor jamÿ ko tÿ, Santa Ceia he mũ ãn ti'. 21 Tÿ festa han kÿ ãjag kar nêji vènh fǎn há jé ko tÿ, ãjag fór sór kÿ. Tá jun kÿ ãjag nêji kǎnhmar ko tÿ. Kÿ ù ag nêji vènh fǎn tÿ, vinho kron kÿ ag nêji tÿ pépév tÿ, jó ù ag tóg kókĩnkÿr tÿ sir, ù tÿ kǎnhmar tá junjun mũ ag tÿ ag tũ kaggran kÿ. 22 Ha mẽ, vènhmÿ ti nÿ. Topê mré ke ag to é he mũ ve ãjag tóg nÿtÿ mÿr', ãjag tÿ ag tũ kaggran kÿ. ùn jagtar ag mÿ'a han ãjag tóg mũ mÿr', ãjag tÿ ag jèn kaggran kÿ, ag junjun to há. Tag tÿ inh hÿn hê ri kenh mũ? Inh mÿ ãjag mÿ vÿ há han ke mũ, tag to'? Vó', kenh ke tũ inh nÿ. Kórég ti nÿ, ãjag tÿ han mũ tag ti. Ájag ãn há tá vèjèn tÿ vènh fǎn nÿ.

23 Ha mẽ, ãg Senhor tóg inh mÿ tó ja nÿ, sÿ ãjag mÿ tó mũ ti, ãg tÿ ti ter to jykrén kÿ tag han jé, ha mẽ. Kuty ãn kǎ, Judas tÿ pǎ'i ag mÿ ãg Senhor tÿ Jesus tó ja ãn kǎ ãg Senhor tóg ãmÿ mǎn ja nÿgtÿ, Jesus ti. 24 To tóg Topê mré vÿ ja nÿgtÿ. Kupǎn kÿ tóg ag mÿ: "inh há vè," he ja nÿgtÿ. "Ájag jagfy sóg ter ke mũ. Kÿ inh mÿ ãkrén nÿ, ãjag tÿ pǎo tag kon kÿ," he ja tóg nÿgtÿ. 25 Ag tÿ ko kar kÿ tóg copa mǎn ja nÿgtÿ gé sir. Kÿ tóg ag mÿ: "copa ki jẽ tag vÿ inh kyvénh ri ke nÿ," he ja nÿgtÿ. "Inh jykre tǎg to ken há vè, isÿ inh kyvénh tugrÿn ãjag mÿ vènh pǎte fón jé. Kÿ inh kyvénh tÿ inh ki kutê mũ ãn mÿ ãkrén nÿ, ãjag tÿ copa kǎkǎ nÿ tag kron kÿ," he ja tóg nÿgtÿ gé. 26 Há kÿ ãg tÿ ãmÿ ãn kon kÿ, ãg tÿ copa kǎkǎ nÿ ãn kron kÿ ãg tóg sir ãg Senhor ter ti tó tÿ. Tag han ãg tÿ, tÿ kǎtÿg ken jo.

27 Há kÿ vènh jykre kórég ki ãmÿ ãn ko sór tũg nÿ, copa kǎkǎ nÿ ãn kron kónǎn sór tũg nÿ gé, ãg Senhor tũ ti. Ke tũ nÿ mũ ra tóg ãg tÿ ti ter to é he ri ke nÿ, ãg tÿ ti kyvénh kutê to é he ri ke ti nÿ, ãg tÿ ãg jykre kórég ra kron kÿ. 28 Há kÿ ãg jé ãg jykre tugnÿm. Tugnÿm kar

kÿ, ti há nÿ ve kar kÿ ãg tóg ãmÿ ãn konh mũ, copa kǎkǎ nÿ ãn kron ke mũ gé. 29 ãg tÿ ón kÿ ko sór kÿ, ón kÿ kron sór kÿ, ti tÿ ãg mÿ vèjèn ù ri ke nÿn kÿ Topê tóg ãg vóg kónǎn ke mũ sir, ãg tÿ ãmÿ ãn to ãg Senhor ter mÿ ãkrég tũ nÿn kÿ. Kÿ ãg tóg Topê tÿ ãg vóg kónǎn há jé tÿ nén ù tũ han kÿ ko' he mũ, kron' he mũ gé sir. 30 Ájag tÿ Jesus jamÿ ko to vènh ki rÿr há han tũ nÿtÿn kÿ, há kÿ ù ag tóg krónhkrój nÿtÿ, ãjag kǎmÿ, kÿ ù ag tóg kaga nÿtÿ, kÿ ù tÿ hèn ri ke ag tóg kǎgter huri ke gé. 31 Ha vé, ãg tÿ ãg jykre tugnÿm kÿ ti mÿ tó kÿ tóg ãg mÿ vènh pǎte fón ke mũ. Kÿ tóg ãg jykre tugnÿm mǎn ke tũ nÿ sir, ãg vóg kónǎn ke tũ tóg nÿ gé, ãg Senhor ti. 32 Há ra tóg kejèn ãg vóg kónǎn tÿ. ãg Senhor tÿ ãg kanhrǎn sór vè, ti tÿ ãg tÿ kygnê to ãg vóg kónǎn kÿ, ti tÿ ãg vǎm tũ nÿ jé, ù tÿ ti vÿ mranh mũ ag mré há.

33 Inh kanhkǎ', tag to jykrén, kÿ jagnê jǎvǎnh nÿ, ãjag tÿ vèjèn tÿ Santa Ceia ko sór kÿ. 34 Ájag kǎmÿ ù kókĩr nÿn kÿ tóg ã ãn tá ã jèn tÿ vènh fǎn ke mũ, ke tũ nÿ mũ ra tóg ãjag vóg kónǎn ke mũ, ãg Senhor ti, ãjag tÿ vènh mǎn kÿ vènh fǎnfǎn kÿ.

Sÿ ãjag mÿ nén tónh ke ù tóg nÿtÿ ke gé, há ra sóg rán ke tũ nÿ. Sÿ ãjag mré nÿnh ken kÿ sóg ãjag mÿ kǎmén ke mũ.

## 12

### *Topê vÿ ãg tar han mũ, ti kuprÿg tÿ*

1 Kÿ sóg ãjag mÿ Topê kuprÿg tÿ ãg krÿn ke tag tó sór mũ, ãjag tÿ inh ki jëmèn kÿ. Kejèn tóg nén ù to ãg tar han tÿ, ãg tÿ han jé, Topê kuprÿg ti. 2 Ha vé, vǎsÿ, ãjag tÿ Jesus ki ge tũg ki ãjag tóg ón kÿ vènh kǎggrá tÿ topê nón mũ ja nÿgtÿ gé. Vÿ vǎnh ti nÿtÿ, vènh kǎggrá tÿ topê ti, há ra Japo vÿ ãjag tÿ ag ki rǎ han ja nÿgtÿ. 3 Há kÿ sóg tag to ãjag kanhrǎn sór mũ, ha mẽ. Topê kuprÿg tÿ ãg krÿn kÿ ãg pi(jé) Jesus to: "Nén-Kórég ag pǎ'i mág," he tÿ. Jávo ãg tÿ Jesus mÿ: "ãg Senhor," hen kÿ Topê kuprÿg tóg ãg krÿn mũ sir, ke tũ nÿ mũ ra ãg ti mÿ: "ãg Senhor," he vǎnh nÿ sir.

4 Kÿ Topê kuprÿg vÿ tÿ ùn pir nÿ, há ra tóg ãg tar han tÿ, nén ù kar to. Vyrmÿ tóg ãg tǎn tÿ, ãg tǎn tÿ he tÿ. 5 Kÿ ãg rǎnhrǎj vÿ e nÿtÿ gé, ãg kar vÿ vyrmÿ rǎnhrǎj nÿtÿ gé, há ra tóg pir nÿ, ãg Senhor ti, ù tÿ ãg mÿ vènh rǎnhrǎj

nĩm tĩ ti. <sup>6</sup> Kĩ ěg tỹ ti jykre ki nén ũ hyn han mũ vỹ e nỹtĩ, hã ra tóg pir nĩ, Topẽ ti, ũ tỹ ěg tar han mũ ti.

<sup>7</sup> Kĩ Topẽ kuprĩg vỹ ěg tar han kãn tĩ sir, kũ tóg ũ tỹ nén ũ to tãn kũ nĩ han tĩ, jó tóg ũ tỹ nén ũ ũ to tãn kũ nĩ han tĩ gé, ěg kar tỹ jagnẽ mỹ nén ũ há han jé, ěg tỹ nén ũ to tar nỹtĩ ěn tỹ. <sup>8</sup> Hã kũ Topẽ kuprĩg tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ ěg mỹ ti vĩ kãmén há han jé sir. ũ tar han tóg tĩ gé, ti tỹ Topẽ vĩ ki nén ũ kar ki kanhró nĩ jé. <sup>9</sup> Kĩ Topẽ kuprĩg tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ ti ki fé mág to. ũ tar han tóg tĩ gé, ti tỹ ũn kagyga tỹ há' he jé, Topẽ kuprĩg ěn ti mỹr. <sup>10</sup> ũ tar han tóg tĩ gé, ti tỹ ěg tỹ nén han vãnhan jé, ũ tar han tóg tĩ, ti tỹ ěg jyvẽn há han jé, kũ tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ: “tag vỹ tỹ vẽnhan jagrẽ há nĩ, tag vỹ tỹ vẽnhan jagrẽ kórég nĩ,” he jé. ũ tar han tóg tĩ, ti tỹ ěg tỹ vẽnhan vĩ ki kagtĩg ki Topẽ mré vémén jé, kũ tóg ũ tar han tĩ, ti tỹ ěg tỹ vẽnhan vĩ ki kagtĩg mẽ kũ ěg vĩ ki tó jé sir. <sup>11</sup> Hã ra tóg pir nĩ, Topẽ kuprĩg ti. Ti pir nĩ ra tóg nén ũ e tag hyn han tĩ, kũ tóg to ěg tar han tĩ. Ti hã ne to jykrén kũ: “tag tar han jé sóg ke mũ, tag to, jó sóg ũ ěn tar han ke mũ, ěn to,” he tĩ'. Kũ tóg vyrmỹ ũ tar han', vyrmỹ ũ tar han' he tĩ sir.

*Nén ũ pir ri ke ěg nỹtĩ, ěg jagrẽ pir nĩn kũ*

<sup>12</sup> ěg há to jykrén nĩ, ha mẽ. ěg há vỹ tỹ ũn pir nĩ, hã ra ěg há ki nỹtĩ vỹ e nỹtĩ, ěg pẽn, ěg nĩgé, ěg nĩgrég, ti kar ti. Kũ ěg há ki nỹtĩ kar vỹ tỹ ěg há nĩ sir. Nén ũ pir vỹ sir, ti e nỹtĩ ra, ti tỹ ěg ki nỹtĩ kar nĩn kũ. Tag ri ke ěg nỹtĩ gé. Cristo há ri ke ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti ki ge kũ nỹtĩn kũ. <sup>13</sup> Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ũn pir nĩ, kũ ěg kar vỹ kygpe kũ nỹtĩ, ti kuprĩg tỹ, hã vỹ: Cristo há pir, he mũ. ěg kãmĩ ũ ag tóg tỹ povo tỹ Israel ag ki ke nỹtĩ, ũ ag tóg tỹ povo ũ ag ki ke nỹtĩ gé, ũ ag tóg ěprã ke tỹ patrão nỹtĩ, jó ũ ag tóg patrão tũ nỹtĩ. Hã ra Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ũn pir nĩ, ěg jagrẽ ti, kũ tóg tỹ ěg jagrẽ kar nĩ, ti pir nĩ hã ra. Nén ũ pir vỹ tỹ ěg nỹtĩ.

<sup>14</sup> ěg há vỹ ge nĩ, ha mẽ. ěg há ki nỹtĩ pi(jé) tỹ ũn pir nĩ'. E ti nỹtĩ, ěg há ki nỹtĩ ti. Kũ ěg jé ěg rãnhrãj to vĩ vĩ he tũ nĩ. <sup>15</sup> Hẽn ri ke mũn ěg pẽn tóg to jykrén kũ: “inh pi (jé) tỹ vẽnhan nĩgé nĩ', hã kũ sóg vẽnhan há ki nỹtĩ tũ nĩ,” he tĩ. Hã tũ vỹ hã ra. ěg há ki nỹtĩ ti nĩ, ěg pẽn ti, ti tỹ tỹ ěg nĩgé tũ nĩ ra. <sup>16</sup> Kũ ěg nĩgrég tóg to

jykrén kũ hẽn ri ke mũn: “inh pi(jé) tỹ vẽnhan kanẽ nĩ', hã kũ sóg vẽnhan há ki nỹtĩ tũ nĩ,” he tĩ gé. Hã tũ vỹ mỹr. <sup>17</sup> ěg há tỹ tỹ vẽnhan kanẽ tãvĩ nĩ hã ra ěg ne tỹ jēmẽnhan mũ vỹ? ěg há tỹ tỹ vẽnhan nĩgrég tãvĩ nĩ hã ra ěg nén ũ ger mẽnhan ke tũ nĩ vỹ. <sup>18</sup> Topẽ hã ne ěg há ki nỹtĩ hyn han kãn', kũ tóg ti ki nỹtĩ kar mỹ vyrmỹ vẽnhan jykre vin kãn ja nĩgtĩ, ti tỹ ã rãnhrãj ěn han jé. Topẽ tỹ nén to jykrén jan hã vỹ. <sup>19</sup> Kũ ti ki nỹtĩ kar tỹ vẽnhan jykre pir nĩ ra ěg há vỹ tũ nĩ vỹ. <sup>20</sup> Há ti nĩ, Topẽ jykre ti. ěg há ki nỹtĩ jykre e han ti, ti e tỹ ěg há pir han jé sir.

<sup>21</sup> Hã kũ ěg kanẽ pi(jé) ěg nĩgé mỹ: “ã pi(jé) inh mré rãnhrãj tĩ',” he tĩ'. Kũ ěg krĩ vỹ ge nĩgtĩ gé. ěg pẽn mỹ ti: “ã pi(jé) inh mré rãnhrãj tĩ',” he tũ nĩgtĩ gé. <sup>22</sup> Ge tũ ti nĩ, ěg há jykre ti. ěg há ki nỹtĩ ũ tóg rãnhrãj krój han nĩ ve nĩ, hã ra ěg tóg jarĩn mỹ tỹ jagnẽ mré rãnhrãj kãn tĩ. <sup>23</sup> Kũ ti ki nỹtĩ ũ tóg rãnhrãj kufy han tĩ, kũ ěg tóg hã ra ti ki rĩr há han tĩ sir. Kũ ti ki nỹtĩ ũ tóg ěg mỹ sĩnvĩ tũ nỹtĩ, hã kũ ěg tóg kur krẽm ti rãg tĩ. <sup>24</sup> ũ tỹ ěg mỹ sĩnvĩ nỹtĩ tỹ ěg tóg kur krẽm rãg tũ nĩgtĩ sir. Kũ Topẽ tóg ěg mỹ vẽnhan jykre nĩm, ěg tỹ ti ki nỹtĩ tỹ vẽnhan rãnhrãj kufy han mũ ěn ki rĩr há han jé sir. ěg há jykre hã vỹ. Topẽ vỹ to jykrén kãn, kũ tóg ěg há ki nỹtĩ han kãn, <sup>25</sup> ěg há tỹ vẽnhan jykre pir han jé. Kũ tóg ti mỹ há tĩ, ěg tỹ ěg mré Jesus ki ge kũ nỹtĩ kar ag ki rĩr há han kũ. ěg tỹ jagnẽ ki rĩr há han kũ ěg kãmĩ ũ vỹ jagtar tũ nỹtĩnhan mũ, ěg tỹ ěg há ki nỹtĩ jykre pir ri ke han kãn kũ, jagnẽ mỹ. <sup>26</sup> Hỹ, ěg há ki nỹtĩ pir kaga nĩn kũ tóg kaga kãn tĩ sir. Kũ tóg ge nĩ gé, ěg mré. Jagnẽ mré tóg ěg mỹ e tĩ. Kũ ũ tỹ ěg kãmĩ ũ mỹ vĩ há han kũ tóg ěg kar mỹ sér tĩ gé sir.

<sup>27</sup> Ha mẽ, Cristo há ri ke ěg nỹtĩ, kũ ěg kar vỹ ti há ki nỹtĩ ri ke nỹtĩ gé sir. <sup>28</sup> Kũ Topẽ tóg ũ tỹ igreja ki ke kar mỹ vẽnhan rãnhrãj vin kãn, ěg mỹ. ěg kãmĩ ũ ag vin tóg, ag tỹ tỹ apóstolo nỹtĩ jé. Tag pãte tóg ũ ag vin, ag tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kũ jagnẽ jyvẽnhan jé. Tag pãte tóg ũ ag vin, ag tỹ tỹ ti vĩ tó jafã nỹtĩ jé. Kũ tóg ũ ag vin, ag tỹ ěg tỹ nén han vãnhan hyn han jé. Kũ tóg ũ ag vin, ag tỹ ũn kagyga tỹ há' he jé. Kũ tóg ũ ag vin, ag tỹ ũ jagãgtãn jé. Kũ tóg ũ ag vin, ag tỹ tỹ igreja krẽm tỹ pã'i nỹtĩ jé. Kũ tóg ũ ag vin, ag tỹ

ĕg tŷ vĕnh vŷ ki kagtŷg ki Topĕ mrĕ vĕmĕn jĕ. <sup>29</sup> Ēg kar pi(jĕ) tŷ apósto lo nŷtŷ'. Ēg kar pi(jĕ) tŷ vĕnh jyvĕn jafā nŷtŷ'. Ēg kar pi(jĕ) tŷ Topĕ vŷ kāmĕn jafā nŷtŷ'. Ēg kar pi(jĕ) ĕg tŷ nĕn han vānh hyn han tŷ'. <sup>30</sup> Ēg kar pi(jĕ) ũn kagyga tŷ há' he tŷ'. Ēg kar pi(jĕ) ĕg tŷ vĕnh vŷ ki kagtŷg tŷ Topĕ mrĕ vĕmĕn tŷ'. Ēg kar pi(jĕ) vĕnh vŷ ĕn mĕ kŷ ĕg vŷ ki hā tó tŷ'. <sup>31</sup> Kŷ Topĕ mŷ to vŷ mág, ti kuprŷg tŷ nĕn ũ há to ājag tar han jĕ, ājag kar tŷ jagnĕ mrĕ rānhraj kān jĕ sir.

Ājag tŷ nĕn han mŷ ũ tóg há sŷ nŷ, kŷ ũ tóg há tāvŷ nŷ gé. Kŷ sóg ājag mŷ nĕn ũ há tāvŷ kāmĕn sór mŷ, ha mĕ.

### 13

#### *Vĕnh kar to há nŷtŷmnŷ*

<sup>1</sup> Hĕn ri ke mŷn ĕg tóg ĕprā ke ag vŷ tŷ hĕn ri ke tó há nŷtŷgtŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ag vŷ mrĕ hā. Ēg tŷ jarŷn mŷ vĕnh kar to há tŷ nŷtŷn kŷ ĕg tóg ón kŷ ke nŷ hā ra, ĕg vŷ tag ti. Ēg tŷ vĕnh kar to há tŷ nŷtŷn kŷ ĕg tóg ón kŷ vŷ há han tŷ, ferro tŷ véké kyr ri ke, sino tŷ kejĕn ón kŷ kyr ĕn ri ke. <sup>2</sup> Hĕn ri ke mŷn ĕg tóg vĕnh jyvĕn há han tŷgtŷ. Topĕ hĕn ri ke mŷn nĕn ũ kar tó tŷ ĕg mŷ, ĕprā ke jykre ki kanhró kar ĕg nŷtŷ hĕn ri ke mŷn. Hĕn ri ke mŷn ĕg tóg Topĕ ki rā há han kŷ nŷtŷ, kŷ ĕg ti vŷ to: “hŷ mŷ vŷ?” he tŷ pĕ nŷgtŷ. Kŷ ĕg tóg pānónh mŷ: “ha tŷg,” he tŷ, hā ra tóg sir tŷ tŷ. Ēg tŷ jarŷn mŷ vĕnh kar to há tŷ nŷtŷn kŷ tóg tŷ ón kŷ ke nŷ. <sup>3</sup> Hĕn ri ke mŷn ĕg tóg ĕg tŷ vin kān tŷ, ũn jagtar ag mŷ. Hĕn ri ke mŷn ĕg tóg ũ tŷ Jesus kato tĕ mŷ ag mŷ vĕnh fĕg mŷ, ag tŷ ĕg pŷn jĕ. Ēg tŷ jarŷn mŷ vĕnh kar to há tŷ nŷtŷn kŷ tóg ĕg mŷ nĕn ũ há han ke tŷ nŷ.

<sup>4</sup> Ēg tŷ vĕnh kar to há nŷtŷn kŷ ĕg tóg vĕnh kar to fen nŷtŷ. Ag mŷ ĕg tóg nĕn há kar han sór mŷ. Ēg pi(jĕ) jagnĕ tŷ to ĕn ke mŷ'. “Ā kāfór vŷ tŷ inh nŷ,” hĕnh ke tŷ ĕg tóg nŷ. “Ūn mág vŷ tŷ inh nŷ,” hĕnh ke tŷ ĕg tóg nŷ gé. <sup>5</sup> Vĕnhmŷ mĕ han ke tŷ ĕg tóg nŷ gé, ĕg tŷ tāvŷ hā to jykrĕn ke tŷ ĕg tóg nŷ gé. “Ti hŷn ne ki kanhrān ke tŷ pĕ nŷ,” hĕnh ke tŷ ĕg tóg nŷ gé. Kŷ ũ tŷ ĕg vóg kónān mŷ ra ĕg tóg ti to jŷnh ke tŷ nŷ gé. <sup>6</sup> Ēg tŷ vĕnh jykre pāno ven kŷn pi(jĕ) ĕg mŷ sér tŷnh mŷ'. Ēg tŷ ũ tŷ ki

hā tó mŷ mĕ kŷ tóg ĕg mŷ sér tŷnh mŷ. <sup>7</sup> Ēg tŷ nĕn ũ jagy vég mŷ ra ĕg pi(jĕ) to vŷnh ke mŷ'. Nĕn ũ kar to ĕg tóg: “Topĕ vŷ tag han há nŷ,” hĕnh ke mŷ. Ti hā ki ĕg tóg nĕn ũ kar ve sór ke mŷ. Vĕnh kar ki ĕg fe mág nŷtŷnh mŷ, ĕg tŷ vĕnh kar to há nŷtŷn kŷ.

<sup>8</sup> Ēg tŷ vĕnh kar to há nŷtŷ ĕn vŷ krŷg ja tŷ nŷnh mŷ. Jāvo ĕg tŷ jagnĕ jykre ki vĕnh kanhrān kŷ jagnĕ jyvĕn tŷ ĕn vŷ krŷg ja nŷ. Ēg tŷ ĕg tŷ vĕnh vŷ ki kagtŷg tŷ Topĕ mrĕ vĕmĕn tŷ ĕn vŷ krŷg ja nŷ gé. Ēg tŷ ĕprā nĕn ũ ki kanhró nŷtŷ ĕn kar vŷ krŷg ja nŷ gé. <sup>9</sup> Ūri ĕg tóg nĕn sŷ hā ki kanhró nŷtŷ. Nĕn sŷ tŷ ĕg tóg jagnĕ jyvĕn tŷ, Topĕ tŷ ĕg mŷ tó tŷ. Ēg pi(jĕ) ki kanhrān kān kŷ nŷtŷ ver'. <sup>10</sup> Kānhmar tóg vĕnh ven ke mŷ, ũ tŷ nĕn ũ kar ki kanhró kar nŷ ĕn ti. Kŷ hā ĕg tóg nĕn ũ hyn han há tāvŷ han kān ke mŷ, kurā ĕn kā.

<sup>11</sup> Ēg mog mŷ ri ke ti nŷ. Vāsŷ sóg sŷ ja jĕgtŷ. Kŷ sóg ũn kāsir ag tŷ nĕn tó tŷ ĕn tó ja nŷgtŷ gé. Ūn kāsir ag mŷ ke ĕn tóg inh mŷ ke ja nŷgtŷ gé. Ūn kāsir tŷ nĕn to jykrĕn tŷ ĕn to sóg jykrĕn ja nŷgtŷ gé. Kejĕn sóg sanh há jĕ sir. Kŷ sóg ũn kāsir jykre tovānh kān ja nŷgtŷ. Ēn ri ke ti nŷ, ĕg Senhor kātŷg mān ke ti. Ki kanhrān kān jĕ ĕg tóg ke mŷ, ĕn kā. <sup>12</sup> Ūri ĕg tóg ve há han tŷ nŷgtŷ ver, ĕg Senhor jykre ti, kŷ tóg ĕg tŷ vĕnh ve jafā ki vĕnh ve há han tŷ ri ke nŷ. Kuty nŷ ve ti nŷ, ĕg tŷ vĕnh ve jafā ki nĕn vég mŷ ti. Hā kŷ ĕg tóg ve há han tŷ nŷ ver. Kurā ĕn kā ĕg tóg nĕn kar ve há han kān ke mŷ hā ra. Ēg hā vŷ tóg ti venh ke mŷ. Ūri ĕg tóg sŷn kŷ ti ki kanhró nŷtŷ. Kurā ĕn kā ĕg tóg ki kanhrān kān ke mŷ, ti tŷ ĕg ki kanhró kar ĕn ri ke.

<sup>13</sup> Hā kŷ tag vŷ krŷg ja tŷ nŷ, ha mĕ. Ēg tŷ Topĕ ki rā mŷ vŷ krŷg ja tŷ nŷ. Ēg tŷ ti hā ki nĕn ũ kar ve sór mŷ vŷ krŷg ja tŷ nŷ gé. Ēg tŷ vĕnh kar to há vŷ krŷg ja tŷ nŷ gé. Kŷ nĕn ũ pir tóg kāfór nŷ, hā vŷ: ĕg tŷ vĕnh kar to há nŷ, he mŷ.

### 14

#### *Topĕ vŷ ā kuprŷg tŷ ĕg tar han tŷ, ĕg tŷ jagnĕ ki rŷr jĕ*

<sup>1</sup> Kŷ vĕnh kar to há nŷtŷmnŷ. Kŷ Topĕ mŷ to vŷmnŷ gé, ti kuprŷg tŷ nĕn ũ to ājag tar han jĕ. Ti tŷ nĕn ũ to ĕg tar han tŷ ũ vŷ kāfór nŷ,

hã vỹ: ãg tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn tĩ, he mũ. <sup>2</sup> ãg tỹ hã ra ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn kỹ ãg pi(jé) ãprã ke ag mỹ nẽn ù tó tĩ'. Topẽ hã mỹ ãg tó tĩ, ãg tỹ tag tó kỹ. Û pi(jé) ki kanhró nĩ', ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn kỹ'. Topẽ kuprĩg hã tóg ãg krĩn tĩ, ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ãn tó jé. Kỹ ãg tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ãg tỹ nẽn tó mũ ti. <sup>3</sup> ãg tỹ hã ra ãg vĩ ki jagnẽ jyvẽn kỹ ãg tóg ù tỹ mẽg mũ kar jyvẽn tĩ sir. Tỹ ãg tóg jagnẽ tar han tĩ, Topẽ to. Jagnẽ jyvẽn ãg tóg tĩ, jagnẽ fe kaj tỹ ãg tóg tũg' he tĩ gé, ãg tỹ jagnẽ mỹ ãg vĩ ki vẽn mẽn kỹ. <sup>4</sup> Û tỹ ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki katĩg ki vẽn mẽn mũn vỹ vẽn hmỹ tỹ ùn tar jẽ sir, Topẽ to, ùn vẽn mẽn mũ ti. Û tỹ ãg vĩ ki vẽn hĩ jyvẽn tĩ ãn tóg ãg tar han kãn mũ sir, Topẽ to, ãg mré vẽn hĩ mãn kỹ nỹtĩ ag kar.

<sup>5</sup> Inh mỹn há tĩ vẽ, ãjag kar tỹ ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg tỹ Topẽ mré vẽn mẽn há hã ra. ãjag kar tỹ ãg vĩ ki jagnẽ jykre to jagnẽ jyvẽn há nỹtĩ ra tóg hã ra tag kãfór nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há kãfór nĩ vẽ, ãjag tỹ ke kãn mũ ra. Û tỹ ãg vĩ ki tó mũ vỹ ù tỹ ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn mũ ãn kãfór nĩ, ù tỹ ãg vĩ ki jagnẽ jykre to vẽn hĩ jyvẽn tĩ ãn, mỹr, ha mẽ. Kejẽn ù tóg ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn tĩ. Kar kỹ ù tóg ti vĩ ãn mẽ kỹ ãg vĩ ki tó mũ sir, ti tỹ nẽn tó ja ãn ti. Tag vỹ há tĩ gé. Û tỹ vẽn hĩ mãn kỹ nỹtĩ kar vỹ ki kanhrãn kãn mũ sir, ti vĩ ti, kỹ ag tóg tỹ tar nỹtĩnh mũ sir.

<sup>6</sup> Inh kanhkã', ha vé. Hẽn ri ke mũn sóg ãjag ki jun kỹ ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn mũ. Kỹ sóg ãjag mỹ nẽn ù há han ke tũ nĩ ha, tỹ, ãjag tỹ inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Jãvo isỹ ãjag mỹ Topẽ tỹ inh mỹ nẽn tó mũ tỹ ãg vĩ ki kãmẽn kỹ sóg tỹ ãjag tar han mũ sir, isỹ ãjag mỹ sỹ nẽn to jykrẽn mũ kãmẽn kỹ, sỹ ãjag jyvẽn kỹ, sỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ ki nẽn rán kỹ nĩ ãn kãmẽn kỹ. Kỹ sóg tỹ ãjag tar han mu sir, mỹr, ha mẽ, ãjag tỹ inh vĩ ki kanhrãn kỹ.

<sup>7</sup> Vãn tỹ vãykn jafã to jykrẽn nĩ, vãykn jafã ù to ke gé. Ag tỹ kyn kórég kỹ ãg tóg ki kagtĩg nỹtĩ sir, ag tỹ vãykn mũ ti. <sup>8</sup> Kỹ vãykn jafã tỹ trombeta vỹ ge nĩgĩ gé. Ag tỹ ti kyr mẽ kỹ soldado ag vỹ vẽn hĩ kãn kãn tĩ, vẽn hĩ génh ke to. Ag tỹ tỹ kyn há han tũ nỹtĩn kỹ ag pi(jé) vẽn hĩ génh ke to vẽn hĩ kãn ke mũ'. <sup>9</sup> Ge ti nĩ gé, ãg vĩ ti. ãg tỹ ag tỹ ki kagtĩg ãn tó kỹ ag

tóg to jykrẽn ke tũ nĩ gé, ãg tỹ nẽn tó mũ to. Véké ãg tóg vẽn mẽn mũ sir, ãg tỹ gen kỹ.

<sup>10</sup> Vẽn hĩ vỹ e nỹtĩ, ga tag kri. Povo kar vỹ vỹrmỹ vĩ nĩ' he kar nỹtĩ. ãg vĩ pẽ ki ãg tóg vẽn mẽn ki kanhró nỹtĩ. <sup>11</sup> Kỹ sóg kejẽn hẽ tá ke ù vĩ mẽg tĩ. Sỹ ti vĩ ki kagtĩg nĩn kỹ sóg ti jykre ki kanhrãn ke tũ nĩ, ùn vĩ mũ ti, kỹ tóg inh jykre ki kanhrãn ke tũ nĩ gé. Ge ti nĩ gé, ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn kỹ. Ki kagtĩg ãg tóg nỹtĩ sir.

<sup>12</sup> Topẽ kuprĩg tỹ ãjag tar han mũ ve sór ãjag tóg nỹtĩ, nẽn ù ù to. Kỹ tóg há tĩ. Kỹ hã ra ãg mré ke ag tar han jafã to ãn nĩ, ãn hã to Topẽ mré vĩmnĩ, hã vỹ: ãg vĩ ki jagnẽ jyvẽn, he mũ.

<sup>13-14</sup> ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki Topẽ mré vẽn mẽn kỹ ãg tóg to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra Topẽ mré vẽn mẽn tĩ. Kỹ, ã tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn to tar nĩn kỹ Topẽ mỹ to vĩmnĩ, ti tỹ ã tỹ nẽn tó ja ãn ki kanhrãn kỹ ãg mỹ ãg vĩ ki kãmẽn to ã tar han jé gé. Kỹ ã tóg: “tag tó ja inh nĩ, tag tó ja inh nĩ,” henh ke mũ gé sir, kỹ tóg há tĩ. <sup>15</sup> ãg tỹ to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra Topẽ mré vẽn mẽn kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ hã ra to jykrẽn kỹ nĩn kỹ ti mré vẽn mẽn kỹ tóg há tĩ gé. ãg tỹ to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra Topẽ mỹ jãn kỹ tóg há tĩ. ãg tỹ hã ra to jykrẽn kỹ nĩn kỹ ti mỹ jãn kỹ tóg há tĩ gé. Sỹ tag han kãn sór vẽ. <sup>16</sup> Ha vé, ã tỹ to jykrẽn kỹ nĩ tũ ra Topẽ to vĩ há han kỹ ã vĩ mẽg mũ ag vỹ ki kagtĩg nỹtĩ, ã vĩ ti, ã tỹ ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn kỹ. Kỹ tóg ag tỹ ã mré: “hỹ, hã vẽ,” he sór mũ ra tóg vẽn hmỹ tĩ. “Ti ne tó mũ vỹ? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. <sup>17</sup> Tó há han ã tĩgĩ, ã tỹ ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn kỹ. Hã ra ù tỹ mẽg mũ ag vỹ ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ã pi(jé) ag tar han tĩ'.

<sup>18</sup> ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn to sóg tar pẽ nĩ inhhã. To tar nĩn kỹ sóg ãjag kãfór nĩ. <sup>19</sup> Hã ra sóg tag tó sór tũ nĩ, ãg vẽn hĩ mãn kỹ nỹtĩn kỹ. Hẽn ri ke mũn sóg vẽn hĩ tỹ mĩl (ke) han ke mũ, ãg tỹ vẽn hĩ vĩ ki kagtĩg ki vẽn mẽn kỹ. Hã ra sóg jérĩn mỹ ãjag tar han ke tũ nĩ. Hã kỹ sóg tag tó sór tũ nĩ. Sỹ nẽn to jykrẽn mũ hã tó sór inh mũ, kỹ sóg inh vĩ pir tỹ ãjag tar han ke mũ.

<sup>20</sup> Inh kanhkã', to jykrẽn há han nĩ. Gĩr tỹ nẽn ù to jykrẽn tũ ãn ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ. Vẽn hĩ jykre pãno hã to gĩr tỹ ti ki kagtĩg nĩ



ên ri ke nýtĩmĩ, ãjag tỹ ti kórég han tũ nĩ jé. Nén ù há to jykrén kỹ tóg inh mỹ ãjag tỹ ùn sanh há ag tỹ nén ù to jykrén há ên ri ke nýtĩnh há tĩ. <sup>21</sup> Ve ra, Topê vĩ rán ki tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ. “Inh povo tỹ inh vĩ mẽ jãvãnh nýtĩn kỹ sóg ag mỹ ùn vĩ ù ag vĩ ki inh vĩ jẽnẽnh ke mũ. Povo tỹ vurmỹ vĩ ag mỹ sóg: “ha ag mỹ inh vĩ ti tóg,” henh ke mũ, “ag vĩ tũ ki hã ra, ù tỹ inh vĩ mẽ jãvãnh ag mỹ,” he jé sóg ke mũ. Hã kỹ ag tóg mẽnh ke tũ nĩ, inh povo ti, ag tỹ ag vĩ tũ ki ag mỹ vēmén kỹ,” he tóg, ãg Senhor ti, Topê vĩ rá ki. <sup>22</sup> Hã kỹ tóg tỹ ù tỹ Topê ki ge jãvãnh ag tỹ ki kagtĩg han jafã nĩ, ãg tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg tỹ vēmén mũ ti. Ti ki ge kỹ nýtĩ ag mỹ ke pijé'. Jãvo ãg tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn tag vỹ tỹ ti ki ge kỹ nýtĩ ag tar han jafã nĩ. Ti ki ge jãvãnh ag mỹ ke pijé'.

<sup>23</sup> Ha vé, kejẽn ãg mré ke ag vỹ vẽnĩ mãn kãn mũ. Kỹ vẽnĩ kar tóg hẽn ri ke mũn ãg tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg ki vēmén mũ. Kỹ ù tỹ ki kagtĩg tóg venh ke kãtĩg mũ, ù tỹ Jesus ki rã ja tũ ti hẽn ri ke mũn. Kỹ tóg ti tỹ ãjag tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg tag mẽ kỹ tóg ãjag to: “krĩ vẽnĩmỹ ag nýtĩ,” henh ke mũ sir, ón kỹ.

<sup>24</sup> ãjag tỹ ãg vĩ ki jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ jagnẽ jyvẽn kỹ tóg hã ra há tĩ. Kỹ ù tỹ Jesus ki rã tũ vỹ jun mũ, ù tỹ ki kagtĩg. Kỹ tóg ãjag vĩ mẽnh mũ, kỹ tóg to jykrén ke mũ sir. ãjag vỹ to tóg: “hỹ, hã vẽn,” henh ke mũ. Ti jykre pãno to tóg jykrén ke mũ gé. <sup>25</sup> Ti tỹ nén ù to jykrén mũ vỹ vẽnĩ ven kãn ke mũ, kỹ tóg ti mỹ e tĩnh mũ sir. Mũg ke jé tóg ke mũ. “Topê vỹ tỹ ùn mág nĩ,” he jé tóg ke mũ. Kỹ tóg ki kanhró nĩnh mũ, tóg jé tóg ke mũ sir, Topê tỹ ãjag mré nĩ ti.

### *Culto ki vẽnĩ jykre*

<sup>26</sup> Kỹ ãjag vẽnĩ mãn kỹ tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Ù tóg Topê mỹ jãn ke mũ, ti mỹ cantar ken jé. Ù tóg Topê vỹ tỹ vẽnĩ kanhrãn kỹ tónh ke mũ. Ù mỹ tóg nén ù tónh mũ, Topê ti, ti tỹ tỹ ãjag jyvẽn jé. Ù tóg ãg tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg ki vēmén ke mũ, ù tóg ti vĩ mẽ kỹ ãg vỹ pẽ ki tónh ke mũ, ti tỹ nén tóg mũ ên ti. Há kar ti nĩ, ãjag tỹ tag tỹ Topê to tar nýtĩ jé. <sup>27</sup> ãjag tỹ ãg tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg ki vēmén sór kỹ ùn pipir ag hã tóg tónh ke mũ, hẽn ri ke mũn ùn régre, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ, jagnẽ ri ke. Ù tỹ tóg kỹ ù tóg vĩnh ke tũ nĩ sir. Ùn pir tỹ

vēmén kỹ tóg há tĩ. Kỹ ù tóg ti vỹ mẽ kỹ ãg vỹ pẽ ki tónh ke mũ gé sir, ti tỹ nén tóg mũ ên ti. <sup>28</sup> Kejẽn tóg ki tũ nĩ, ù tỹ ti tỹ nén tóg mũ ên tỹ ãg vỹ ki tónh ke mũ ti. Kỹ ãg tóg ãg tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg tỹ vēmén ke tũ nĩ sir, vẽnĩ kar rĩnve. ãjag ãn hã tá vēmén nĩ, ãg tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg tỹ. Ên tỹ igreja krẽm vēmén tũg nĩ, ãg tỹ vẽnĩ vĩ ki kagtĩg tỹ, ù tỹ ti tỹ nén tóg mũ tỹ ãg vỹ ki tónh ke tũ nĩn kỹ.

<sup>29</sup> Kỹ tóg ãjag tỹ jagnẽ jykre ki kanhrãn kỹ ãg vỹ ki jagnẽ jyvẽn ken kỹ tóg ge nĩ gé, ha mẽ. Ùn régre vỹ tónh ke mũ, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ, jagnẽ ri kén tón jé. Kỹ ag vỹ mẽg mũ ag vỹ to jykrén ke mũ, ag tỹ ti kygnẽ tũ ve jé. <sup>30</sup> Hã ra hẽn ri ke mũn Topê tóg ù mỹ nén ù tónh ke mũ gé. Kỹ ùn vēmén vén mũ tóg krỹg henh ke mũ ver, kỹ ù tóg ti ri kén tónh mũ sir, Topê tỹ ti mỹ nén tóg ja ti.

<sup>31</sup> Hã kỹ ãjag kar vỹ jagnẽ jyvẽn ke mũ, ãjag tỹ jagnẽ ri kén vēmén kỹ. Gen kỹ ãjag tóg jagnẽ kanhrãn ke mũ sir, jagnẽ krĩ kuprãg ke ãjag tóg mũ gé sir. <sup>32</sup> Topê kuprĩg vỹ ãg krĩn tĩ, ãg tỹ jagnẽ jyvẽn jé. Hã ra ti pi(jé) ãg tỹ nén tóg sór tũ ra ãg kri gĩnh ke tĩ'. <sup>33</sup> Hã kỹ tóg Topê mỹ há tũ nĩ, ãg tỹ ù vēmén jẽ ra ãg tỹ nén tónh ke mũ ên tóg sór kỹ. ãg tỹ jagnẽ tỹ tóg kar kỹ ãg tỹ nén tónh ke tóg kỹ tóg ti mỹ há tĩ, kỹ vẽnĩ kar tóg jatun mỹ mẽnh ke mũ sir, ãg tỹ nén tóg mũ ti. Topê jykre kusan hã vẽn.

<sup>34</sup> Topê tũ vỹ tỹ ãg nýtĩ. Kỹ ùn týtã fag vỹ vēmén ke tũ nĩ, igreja krẽm. Hẽ tá igreja krẽm fag vỹ jatu nýtĩgtĩ, êmã kar mĩ, kỹ ãjag tóg fag ri ke jatu nýtĩnh mũ gé. “Tỹ fag tóg ag krẽm ke nýtĩ,” he ja tóg nĩ, Topê ti, hã kỹ fag tóg vēmén ke tũ nĩ, igreja krẽm. <sup>35</sup> Kỹ fag tóg ãjag tỹ Topê vỹ ki kanhrãn há han tũ nĩn kỹ fag tóg ãjag ãn tá ãjag mèn ki jēmẽnũ mũ, ãjag tỹ ki kanhrãn há han tũ ja ên ti. ãg mỹ'a tóg tĩ, fag tỹ igreja krẽm vēmén sór kỹ, kỹ ke sór tũg nĩ. <sup>36</sup> ãjag hỹn tag ki króm sór tũ nĩ, vэг isóg nĩ nĩ. “ãg hã vỹ to jykrén há tãvĩ han tĩ, ãg hã vỹ tóg vén, vẽnĩ kar jo, Topê vỹ ti,” he ãjag tóg tĩ, ãg kãfór nýtĩ sór kỹ. Hã ra tóg e nýtĩ, Jesus ki ge mũ ag. Tóg há han ag tóg tĩ gé. Ag mré vẽnĩ jykre pir han sórmnĩ.

<sup>37</sup> ãjag kãmĩ ù hỹn: “Topê vỹ inh mré vēmén tĩ, ti kuprĩg tỹ inh krĩn tag to sóg tar tãvĩ nĩ,” he tĩ. Kỹn hỹn ki kanhró nĩ, sỹ ãjag

mỹ Topê jykre tó mũ tag, ãjag tỹ igreja krêm vênh măn ke to. Ëg Senhor tỹ ãg mỹ vênh jykre nĩm jan hã vễ, sỹ ãjag mỹ rán mũ tag ti. <sup>38</sup> Û tỹ tag to: “nén ù tũ vễ,” he mũ ra sóg ti to: “nén ù tũ vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ gé.

<sup>39</sup> Inh kanhkã', Topê mỹ to vĩ mág, ti kuprĩg tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ jagnê jykre ve kỹ jagnê jyvên há han jé, ãg vĩ ki. Û tỹ ãg tỹ vênh vĩ ki kagtĩg ki vémén sóg kỹ ti mỹ: “vĩ tũg ra,” he tũg nĩ gé. <sup>40</sup> Hã ra ù vémén jê ra ãg tỹ nén tónh ke mũ ên tó sóg tũg nĩ. To jykre kusa nỹtĩmĩ.

## 15

### *Jesus rĩr jê*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', sỹ ãjag mỹ Jesus kãme sér ên tó măn ke vễ, sỹ ãjag mỹ tó ja ên ti. Ên kri fig ãjag tóg tĩ, kỹ ãjag tóg mĩ mũgtĩ. <sup>2</sup> Ti vĩ kri nĩm kỹ ãjag tóg krenkren ke mũ, ãjag tỹ tovãnh tũ nĩn kỹ. Sỹ ãjag mỹ nén tó ja ên tỹ tũ' he tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg véké kri fi ja nĩnh mũ. Kỹ ãjag tóg tá nén ù venh ke tũ nĩ gé.

<sup>3</sup> Sỹ ãjag mỹ Topê vĩ kãmén kỹ sóg ãjag mỹ sỹ nén mẽ ja ên hã tó vén ja nĩgtĩ, hã vỹ: Cristo vỹ ãg jagfỹ ter ja nĩgtĩ, ãg tỹ Topê vĩ mranh ja tugrĩn, he mũ. Tag vỹ rán kỹ nĩ, Topê vĩ rá ki. <sup>4</sup> Kỹ ag tóg vênh kej kátá ti fi ja nĩgtĩ. Kurã tãgtũ tũg kỹ tóg rĩr măn ja nĩgtĩ gé. Tag vỹ rán kỹ nĩ gé, Topê vĩ rá ki. <sup>5</sup> Kỹ tóg Pedro mỹ vênh ven, kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ag mỹ ke gé. <sup>6</sup> Kar kỹ tóg ù tỹ 500 (ke) kãfór ag mỹ vênh ven gé, vênh ven pir ki, ag vênh măn kỹ nỹtĩ ên ki. Ên ag kãmĩ ùn pipir ag tóg kãgter ja nĩgtĩ, hã ra ùn e ag tóg ver ãg mré nỹtĩ. <sup>7</sup> Kar kỹ Tiago tóg ti vé gé, kar kỹ ti tỹ ùn vin mũ kar ag, ke gé, apóstolo kar ên ag. <sup>8</sup> Kar kỹ sóg vãhã ti vé gé, ag kar nón. Sỹ ti venh ke tũ vễ vễ, sỹ kãnhmar ti ki rã ja tũ nĩn kỹ. <sup>9</sup> Apóstolo ag krêm ke kar vỹ tỹ inh nĩ. Sỹ tá krỹg ke tũ vễ vễ, sỹ tỹ apóstolo nĩnh ke ti, isỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag vóg kónãn jan kỹ, fag ke gé. <sup>10</sup> Hã ra Topê tóg inh jagãgtãn, hã kỹ tóg isỹ apóstolo han mũ. Kỹ ti pí(jé) fagrĩnh mỹ inh jagãgtãn'. Rãnhrãj mág han inh mỹr, ag rãnhrãj kãfór kar. Hã ra sóg inh pir mỹ han tũ nĩgtĩ. Topê hã ne isar han tĩ', inh rãnhrãj to'.

<sup>11</sup> Hã ra ãg kar tóg Jesus tó tĩ. “Jesus vỹ rĩr jê,” he ag tóg tĩ, apóstolo ù ag, kỹ sóg tag tó tĩ gé, ag mré. Kỹ ãjag tóg sỹ ti kãmén kỹ inh vĩ kri fig tĩ. <sup>12</sup> Ëg kar vỹ Cristo tỹ ter kar ti rĩr măn ja ên tó tĩ.

### *Jesus mré ãg rĩnrĩr măn ke mũ gé*

Cristo rĩr măn mũ ra ãjag kãmĩ ù tóg ón kỹ: “ãg ter kar kỹ ãg rĩr măn ke tũ nĩ ha,” he tĩ'. Hã tũ vễ. <sup>13</sup> Ëg tỹ ãg ter kar kỹ rĩr măn ke tũ nĩ hã ra Cristo vỹ rĩr măn ja tũ nĩnh mũ gé vễ vễ. <sup>14</sup> Cristo rĩr măn ja tũ nĩ hã ra ãg tóg fagrĩnh mỹ ãjag mỹ ti kãmén ja nĩnh mũ gé vễ vễ. Kỹ ãjag tóg fagrĩnh mỹ kri fi ja nĩnh mũ gé vễ vễ. <sup>15</sup> Kỹ ãg tóg Topê to ón ja nĩnh mũ gé vễ vễ, ãg tỹ ti to: “Cristo rĩn măn ja tóg nĩ,” hen kỹ. Kỹ ãg kar vỹ ti to ón ja nĩnh mũ vễ. Hã ra tóg Jesus rĩn măn ja nĩ, Topê ti.

<sup>16</sup> Hỹ, ùn kãgter mũ ag rĩnrĩr măn ke tũ nĩ ra Cristo vỹ rĩr măn ja tũ nĩnh mũ gé vễ vễ, ha mẽ. <sup>17</sup> Kỹ Cristo rĩr măn tũ nĩ ra ãg tóg fagrĩnh mỹ ti ki ge ja nĩnh mũ gé vễ vễ. Kỹ ãg tóg Topê vĩ mranh ja ên hã ki nỹtĩnh mũ vễ ver, tỹ tũ' he ja tũ ti nĩnh mũ vễ, ti rĩr măn tũ nĩ hã ra. <sup>18</sup> Kỹ ù vễ gé, ha mẽ: ti rĩr măn tũ nĩ ra ù tỹ Cristo ki ge kar kỹ kãgter mũ ên ag vỹ nũgme ki vár kãn kỹ nỹtĩnh mũ gé vễ vễ, ha mẽ. <sup>19</sup> Hã kỹ tóg vênhmỹ tĩ, ãjag tỹ: “rĩr măn ke tũ ãg nĩ,” hen kỹ. Cristo pí(jé) ãg tỹ ga kri mũ tag tãvĩ ki rĩr nĩgtĩ'. Kanhkã tá ãg tóg junjun ke mũ. Ke tũ nĩ mũ ra ãg tóg ùn jagãgtar ag kãfór kar nỹtĩnh mũ vễ, ãg tỹ fagrĩnh mỹ Jesus ki rã ja nỹtĩ ra. Hã tũ vễ mỹr.

<sup>20</sup> Cristo vỹ rĩr măn, ter kar kỹ. Hã vễ. ùn kãgter kỹ nỹtĩ ag kar kãmĩ ti rĩr măn vén, Cristo ti, hã kỹ ãg tóg rĩnrĩr măn ke mũ gé, ãg tỹ ti ki ge kỹ. <sup>21</sup> ùn pir tugrĩn ãg kar vỹ kãgter ke mũ, hã kỹ ãg tóg ùn pir tugnĩn rĩnrĩr măn kãn ke mũ gé, ãg ter kar kỹ. <sup>22</sup> Adão tỹ Topê vĩ mranh tugrĩn ãg tóg kãgter kãn ke mũ, ãg tỹ tỹ ti krê nỹtĩn kỹ. Ri ke ti nĩ, Cristo tugnĩn ãg tóg rĩnrĩr măn kãn ke mũ gé, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

<sup>23</sup> Topê tỹ nén to jykren mũn hã vễ, Cristo tỹ ãg jo rĩr măn tag ti. Hã kỹ tóg rĩr măn vén. Kar kỹ ù tỹ Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ rĩnrĩr măn ke mũ gé sir, ti kãtĩg măn kỹ. <sup>24-25</sup> Kỹ vãhã kurã tỹ ãgno vễ sir. Kurã ên kã Jesus

vỹ Topê mý: “ã hã ne ãg kri ke jê ha’,” henh ke mũ, ti panh mý. Ủri tóg tỹ pã’i ãg vĩ tỹ tũ’ he kãn mũ, ãn jykre tar kar, ã tỹ ãg kãfór nýtĩ kar. Tỹ tũ’ he kãn jé tóg ke mũ, hã jé tóg ver tỹ pã’i mág nĩ, Cristo ti, ti tỹ ã kato tãgtẽ mũ ag jykre sãn kãn jé, ti tỹ ag vĩ tỹ tũ’ he kãn jé.

<sup>26</sup> ãg tỹ Topê vĩ mranh tugrĩn ãg kãgter kãn mũ. Hã ra tóg tỹ tũ’ henh ke mũ gé, ãg ter mũ tỹ, kỹ ãg ter mãn ke tũ nĩ ha, kurã tỹ ãgno ãn kã. Ti tỹ ãg ter mũ tỹ tũ’ hen kỹ tóg há kar nĩ sir. <sup>27</sup> Hỹ, vãnh kar vĩ tỹ ti krẽm ke nýtĩ, ti tỹ ag jykre sãn kỹ, ti tỹ ãn mág ag vĩ tỹ tũ’ hen kỹ. Vãnh kar vĩ tỹ ti krẽm ke nýtĩ, Cristo krẽm. Hã ra ãn pir vĩ tỹ ti krẽm ke tũ nĩ, hã vĩ: ã tỹ vãnh kar tỹ ti krẽm ke han ja ãn, he mũ, hã vĩ: Topê, he mũ. <sup>28</sup> Vãnh kar tỹ ti krẽm ke nýtĩn kỹ, kurã ãn kã tóg ti krẽm vãnh fẽg ke mũ gé, ti kósin ti, ã panh krẽm, ã tỹ vãnh kar tỹ ti krẽm vin ja ãn krẽm. Kurã ãn kã Topê tóg tỹ vãnh kar kri ke jẽnh mũ, ã pir mý. Kỹ ã tóg ti ri ke jẽnh ke tũ pẽ nĩ.

<sup>29</sup> ãg rĩr mãn ke tũ nýtĩ ra ãjag kã ã tóg fa-grĩnh mý ãn ter mũ ag jagfy vãnh kygpenh mũ vẽ. Ag rĩr mãn tũ ra tóg vãnhmỹ tĩ vẽ, ãjag tỹ ag jagfy vãnh kygpenh ke ti. Hã tũ vẽ hã ra. Rĩr mãn jé ãg tóg ke mũ. <sup>30</sup> Hã kỹ sóg kurã kar ki ti jagy vãng tĩ gé, hã ra sóg ag mý vãnh nenh tũ nĩgtĩ, ã tỹ inh vóg kónãn sór mũ ag mý. <sup>31</sup> Kurã kar ki sóg ter kren’ he tĩgtĩ. Ki hã sóg tó tĩ, ki kanhró ãjag nýtĩ. ãjag hã ki sóg tỹ ãn mág nĩ, Jesus Cristo ki, ãg Senhor ki. <sup>32</sup> Cidade tỹ Éfeso tá sóg mĩg mré rará ri ke han mýr, hã ra tóg inh mý nen ã há han ke tũ nĩ vẽ, ãg tỹ rĩr mãn’ he tũ ra. ãn kãgter mũ ag rĩnrĩr mãn ke tũ ra ãg tóg jatun mý ãg tỹ nen to ãn mũ han ke mũ vẽ, ãg tỹ: “mũ nỹ, jẽn jé, kron jé, ãg hỹn vaj kỹ ter ke mũ,” hen kỹ, Topê ki ge tũ ag ri kãn ken kỹ. <sup>33</sup> Hã tũ vẽ hã ra.

Kygnẽ tũg nĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ãn vĩ kórég ag vĩ jẽmẽ sór tũg nĩ. Vãnh jykre há pãno han ti tĩ, ag vĩ kórég ti. <sup>34</sup> Krĩ há han ra, tag hã ne há nĩ’. Topê vĩ mranh tũg nĩ. ãjag kãmĩ ã vĩ Topê ki kanhró tũ nýtĩ ver’. Tag to vãnh mý en nĩ.

### *ãg rĩr mãn ke to vãnh jykre*

<sup>35</sup> Kỹ ã tóg to jykrén kỹ inh mý: “Topê hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ti tỹ ãn ter mũ ag rĩnrĩn

mãn jé?” he sór mũ. “ãg fár hỹn hẽ ri kenh ke mũ?” he sór ãjag hỹn mũ. <sup>36</sup> Krĩ tũ ãjag nýtĩ mýr’. Nén ã fy jykre vĩ ãg ter ri ke nĩ, ha mẽ. ãg tỹ krãn kỹ tóg kugnãnh tĩ, ti fár ti, jãvo tóg ti kãtã mur mãn mũ sir. <sup>37</sup> Kỹ ti fy pi(jé) ti fėj ri ke nĩ gé’, ti tỹ han ke ti. Sĩ ti nĩ, trigo fy ti, nén ã kar fy ti ke gé. <sup>38</sup> Topê hã ne ti pẽn han mũ’, ti fėj ke gé, ti fej ke gé. Ti hã ne to jykrén tĩ’. Kỹ tóg nén kar fy mý ti fėj ã nĩm’, ti fėj ã nĩm’ he tĩ.

<sup>39</sup> Kỹ nén ã fár vĩ ge nĩgtĩ gé. Ti pi(jé) pir nĩ gé’. ãg fár vĩ vyrmỹ nĩ, kar kỹ bicho fár vĩ vyrmỹ nĩ gé, kar kỹ sēsĩ fár vĩ vyrmỹ nĩ gé, jēsĩ fár ti, kar kỹ pirã fár vĩ vyrmỹ nĩ gé.

<sup>40</sup> Kỹ kanhkã tãn ag vĩ vyrmỹ fár nýtĩ gé, ãprã ke ag vĩ vyrmỹ fár nýtĩ gé. Kỹ ãg ve vĩ ge nĩgtĩ gé. Kanhkã tá ke ag ve vĩ vyrmỹ nĩ, ãprã ke ag ve vĩ vyrmỹ nĩgtĩ gé. <sup>41</sup> Rã jẽngrẽ vĩ vyrmỹ nĩ, kysã jẽngrẽ vĩ vyrmỹ nĩ gé, krĩg jẽngrẽ vĩ vyrmỹ nĩ gé. Kỹ krĩg ag vĩ jagnẽ ri ke tũ nýtĩ gé, ãjag jẽngrẽ ki.

<sup>42</sup> Ge ti nĩ, ãg ter kar kỹ ãg rĩr mãn ke ti. Ter jé ãg tóg ke mũ, kỹ tóg ãg tỹ nén ã fy krãn ri ke nĩ sir, ãg fár tỹ ga ra rã mũ ti. ãg rĩr mãn kỹ ãg pi(jé) ter mãn ke mũ’.

Kejẽn tóg ãg mý’a tĩ, ãg ter ke to hã. Hã ra ãg tóg sĩnvĩ nýtĩnh mũ, ãg rĩr mãn kỹ. <sup>43</sup> Krój ãg nýtĩ. Hã ra ãg tóg tar nýtĩnh mũ, ãg rĩr mãn kỹ. <sup>44</sup> Ủri ãg tóg tỹ ãprã ke nýtĩ, kỹ ãg fár vĩ tỹ ãprã ke fár nĩ. ãg rĩr mãn kỹ ãg tóg Topê kuprĩg jamã tá fár nýtĩnh mũ. ãprã ãg fár nýtĩ, kỹ ãg tóg tỹ ãprã ke nýtĩ. Kỹ ãg tóg ãg tỹ Topê kuprĩg jamã tá ãg fár ã vãnh ke ki kanhró nýtĩ sir. ãprã ke fár ve vén ãg tĩ. Kar kỹ ãg tóg Topê kuprĩg jamã tá fár ã vãnh ke mũ, ãprã ke fár ve kar kỹ. <sup>45-46</sup> Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ãn ve ti, Adão ti vĩ rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Jãvo ã tỹ ãgno ti, Cristo ti vĩ ã kuprĩg tỹ nén kar rĩnrĩr han,” he ja tóg nĩgtĩ, Topê vĩ rá ki. <sup>47</sup> ãn ve ãn, Adão ãn vĩ ga tỹ há (r) nĩ, hã kỹ ti jykre tóg tỹ ãprã ke jykre nĩ. Cristo vĩ tỹ kanhkã tá ke nĩ. <sup>48</sup> ãn ve vĩ tỹ ãprã ke nĩ, kỹ ti krẽ kar vĩ tỹ ãprã ke nýtĩ gé, ti mré. Jãvo Cristo vĩ tỹ kanhkã tá ke nĩ. Kỹ ti mré ke kar vĩ tỹ kanhkã tá ke nýtĩ gé, ti mré. <sup>49</sup> ãprã ke ãn ve ri ke ãg nýtĩ, ãg kar tỹ Adão ve kỹ. Kỹ ãg tóg kanhkã tá ke ãn ve ri ke nýtĩnh ke mũ gé, ãg tỹ Cristo ve kỹ, ãg rĩnrĩr mãn ken kỹ.

*Jesus kätig mǎn ken ky tóg êg kar han mǎn ke mü*

<sup>50</sup> Inh kanhkã', sÿ ãjag mÿ tag tó há han sór vë, sÿ ki kanhrân há han ky, ha mē. Êg fár tÿ êprã ke tag pi(jé) Topē tÿ tÿ êg pã'i nī venh ke mü'. Nén ter ke mü ên pi(jé) nén ù ter vǎnh tá venh ke mü'. Topē vÿ êg han mǎn ke mü, êg tÿ ve jé.

<sup>51</sup> Ky sóg ãjag mÿ nén ù tó sór mü gé, ãjag tÿ mē ja tũ ti, ha mē. Êg kãmī ù ag tóg ti jun ke pétēm mü, kãgter ke tũ ag tóg nī. Ky Topē tóg êg kar han mǎn kǎn ke mü, kurã ên kã, êg tÿ ti ki ge ky nÿtĭn ky. <sup>52</sup> Ky tóg êg tÿ pan ke kar mrin ke ên ri ke nĭnh mü, ti tÿ êg han mǎn ke ti, trombeta kyr rén kã. Trombeta kyr ên vÿ mē há tĭnh mü, ky ùn kãgter mü ag vÿ rĭnrĭr mǎn kǎn ke mü, ag tÿ kãgter mǎn ke tũ nī jé sir. Ên kã tóg êg han mǎn ke mü gé sir, êg tÿ ti jun ke pétēm mü ra kãgter ja tũ ra. <sup>53</sup> Ha vé, ti tÿ êg fár kókrãnh mü tag tÿ ù han tũ ra êg tóg venh ke tũ nĭnh mü vë, kanhkã ti. Hã ky tóg êg fár ter ke mü tag tÿ ù han ke mü, ti han mǎn ky, ti ter mǎn tũ nī jé, kókrãnh mǎn tũ nī jé. Kejĕn tóg kenh ke mü. <sup>54</sup> Êg fár kókrãnh mü tag tÿ tóg ù han ke mü, ti kókrãnh vǎnh nī jé sir. Êg fár ter ke mü tag tÿ ù han jé tóg ke mü, ti ter vǎnh nī jé. Kurã ên kã êg tóg vĕnh rá tag venh ke mü gé, vãsÿ rán ky nī tag, hã vÿ: “tũg ti huri, êg ter ke mü ti, êg ter pãte rĕg ky,” he mü. “Topē vÿ tÿ tũg' hé, êg ter ke mü tÿ. <sup>55</sup> Kãgter kǎn ja êg tóg nĭgtĭ. Hã ra êg tóg tag ve mǎn ke tũ nī ha. Nén ù tÿ ã préj tÿ êg tugtãn tÿ êg tén ri ke ti nī, êg ter ke mü ti, hã ra Topē tóg tÿ tũg' hé,” he tóg, Topē vĭ rá ki.

<sup>56</sup> Topē vĭ mranh hã tugrĭn êg tóg kãgter tĭ. Nén ù tÿ êg tugtãg tĭ préj ri ken hã vë, hã vÿ: êg tÿ Topē vĭ mranh, he mü. Hã ra Jesus tóg tÿ tũg' he kǎn, êg tÿ Topē vĭ mranh tÿ. Ky tóg nén ù préj ên tÿ préj tũ nī ri ke nī sir. Ter mǎn ke tũ êg tóg nÿtĭ ha, kurã ên kã. Topē vÿ êg jyvĕn tĭ. Êg tÿ ti vĭ mranh hã tugnĭn êg tóg kãgter kǎn ja nĭgtĭ. <sup>57</sup> Hã ra Jesus tóg tÿ tũg' hé huri.

Topē hã mÿ sóg vĭ há han mü, ti hã vÿ êg tar han tĭ, êg tÿ ti vĭ mranh mǎn tũg jé. Êg Senhor tÿ Jesus Cristo tugrĭn tóg êg tar han tĭ, Topē ti.

<sup>58</sup> Tag to jykrén ky tar nÿtĭmnĭ, Topē to, ãjag tÿ ti ki rã tovãnh tũ nī jé. ãjag to sóg há tãvĭ nī, inh kanhkã'. Êg Senhor rãnrãj han kǎn sórmnĭ. Tag to jykrén nī, ha mē: êg pi(jé) véké rãnrãj tĭgtĭ', êg tÿ êg Senhor rãnrãj han ky'. Ti kaja ve jé êg tóg ke mü mÿr, kanhkã tá.

## 16

*Êg tÿ êg mré Jesus ki ge ky nÿtĭ ag jagãgtãn ke*

<sup>1</sup> Ky sóg ãjag mÿ ãjag tÿ ù tÿ Topē ki ge ky nÿtĭ ra jagãgtar nÿtĭ ag mÿ jãnkamy jĕnĕnh ke ên tó sór mü gé sir, ãjag tÿ inh ki nén jĕmē sór mü ti. Ga tÿ Galácia tá igreja krĕm vĕnh mǎn tĭ ag mÿ sóg tag tó ja nī, sÿ ãjag mÿ tónh ke tag ti, ha mē. <sup>2</sup> Domingo kar ki nén ù sĭ tÿ vÿrmÿ nĭmnĭ, ãjag ĩn tá. Û tÿ nén ù mág ên tóg nén ù mág sĭ tÿ vÿrmÿ nĭm ke mü gé, ky ù tÿ nén ù sĭ ên tóg nén ù sĭ tÿ vÿrmÿ nĭm ke mü gé. ãjag tÿ semana kar ki nĭm han ky tóg komĕr hã mág mü sir. Ky tóg kar ky nī, sÿ ãjag ki jun mü ra. ãjag tÿ inh kätig ken jo vyr mÿ nĭm han ja tũ nĭn ky tóg há tũ nÿ. <sup>3</sup> Ky ùn kuprĕg nī gé, ag tÿ ãjag tÿ nén ù ma mü jé, Jerusalem ra, ãjag tÿ tá ke fag mÿ nén ven sór mü ti. Inh jun ky sóg ag jĕgnĕnh ke mü, carta mré hã. <sup>4</sup> ãjag tÿ nén ù ên éhé nĭn ky sóg hĕn ri ke mÿn ma tĭg sór mü gé, ky sóg ag mré tĭg mü gé.

*Paulo tÿ nén han sór mü*

<sup>5</sup> Ky tóg, isÿ ga tÿ Macedônia mĭ kutĕnh ken ky sóg vãhã ãjag tá jun sór mü sir. Isÿ Macedônia mĭ kutĕ sór vë. <sup>6</sup> Hã ra sóg ãjag mré nĭg mág sĭ han sór mü, ti tÿ inh mÿ ki króm ken ky. Hĕn ri ke mÿn sóg prÿg kusa fĭn rãm ke mü, ãjag mré nī ki, ky ãjag tóg sir inh jagãgtãn kenh ke mü, isÿ kar hĕn ra tĭg ken ky. <sup>7</sup> Inh pi(jé) ãjag ve sĭ han sór mü', hã ra sóg ver kutar nī, hã ky sóg kar hã ãjag venh tĭg sór mü. Sÿ ãjag mré nī sór vë mÿr, êg Senhor tÿ to há nĭn ky. <sup>8</sup> Ver sóg cidade tÿ Éfeso tag kã nī ki festa tÿ Pentecoste pétēm sór mü. <sup>9</sup> Tag ki ke ag tóg mē há han mü, inh vĭ ti, ù tÿ hĕn ri ke ag. Hã ra tag ki ver ù tÿ inh kato vãsãnsãn mü ag vÿ e nÿtĭ. Hã ky sóg Éfeso tag kã nĭg mág sĭ han sór mü, sÿ kar ãjag venh tĭg jé.

<sup>10</sup> Hên ri ke mûn Timóteo tóg ãjag ki jun ke mû. Kÿ ti vî jêmê há han nî, ti mÿ'ãg tú nî jé, ti tÿ ãjag mré nîn kÿ. Ëg Senhor rânhräj han tóg tî mÿr, inh kóm. <sup>11</sup> Kÿ ti to é he tÿg nî, ti kyrû há ra. Kÿ ti tÿg ken kÿ ti jagãgtãn nî gé, ti tÿ jatun mÿ inh ki jun jé. Sÿ ti jãvãnh vë, ãg régre ag mré há.

<sup>12</sup> Ëg régre tÿ Apolo mré sóg vēmén gé. Ti mÿ sóg to vî mû vë, ti tÿ ãjag venh tÿg jé, ãg régre tag ag mré há, ù tÿ ãjag venh kãmû tag ag mré. Há ra tóg tÿg jãvãnh nî ver. Ti tÿ ti mÿ ki króm ken kÿ ti nêji kejën ãjag venh tÿg ke mû há ra.

### *Jesus ki ge kÿ nÿtî ag tÿ jagnê mî êkrén*

<sup>13</sup> ãjag kanê fãn nî. Ëg Senhor ki rã tovãnh tÿg nî. Krónh ke tÿg nî, tar nÿtîmnî. <sup>14</sup> Kÿ ãjag tÿ nén ù kar han kÿ vënh kar to há nÿtîmnî.

<sup>15</sup> Kÿ sóg ãjag mÿ nén ù to vî sór mû gé, Estéfanos to mÿr. Estéfanos fag vÿ Jesus ki ge vén ja nÿgtî, ãjag jamã tá, ga tÿ Grécia tag tá. Kÿ fag tóg Topê tú fag ki rîr nÿtîgtî, Topê tú fag kar ki. <sup>16</sup> Há kÿ sóg fag to mû ãjag mÿ. Kÿ fag vî jêmêmnî. Kÿ Topê rânhräj han mû ag kar vî jêmê kãn nî, ke gé, ãg mré rânhräj mû ag kar vî ti.

<sup>17</sup> Estéfanos tóg inh ki jun há han, Fortunato ke gé, Acaico ke gé. Ag tÿ inh ki junjun kÿ inh fe tóg mrin ke mû mÿr. Sÿ ãjag venh há tîn kÿ tóg inh mÿ sér pë tî, sÿ ag ve kÿ, ãjag jëgja kã ke vë mÿr, ag tÿ tÿ ãjag mré ke nÿtîmnî kÿ. <sup>18</sup> Inh mÿ ag tóg vî há han mû ãjag to, kÿ ag tóg inh krî kusãg mû sir. Ag tÿ ãjag krî kusãg ke vë gé. Û tÿ ge to há tãvî nÿtîmnî.

<sup>19</sup> Ga tÿ Ásia tá igreja krêm vënhmãn tî ag vÿ ãjag mî êkrég tî. Kÿ Áquila mré Priscila fag vÿ ãjag mî êkrén mág tî gé, fag tÿ ãjag mré ãg Senhor ki ge kÿ nÿtîmnî kÿ. Fag ïn krêm fag tóg culto han tî. Fag ïn tá culto to kãmû fag vÿ ãjag mî êkrég tî gé, <sup>20</sup> kar kÿ ãg Senhor ki ge kÿ nÿtîmnî fag kar ke gé. Jagnê to há tãvî nÿtîmnî, kÿ jagnê ki nhun ke ri ke han nî, Jesus mré ke kar ki, ãjag tÿ jagnê nîgé kãgmî kÿ.

<sup>21</sup> Sÿ vãhã vësóg ki ãjag mÿ rán vë, ù tÿ inh vî rán ja pãte, inh, há vÿ: Paulo, he mû.

<sup>22</sup> Topê mÿ sóg to vî tî, ti tÿ ù tÿ ãg Senhor to há tãvî tú ên ag vóg kónãn kãn jé. “Marana

tá,” he sóg tî, há vÿ: ha kãtîg, Senhor, he mû, ãjag vî ki.

<sup>23</sup> Ëg Senhor tÿ Jesus mÿ sóg to vî tî, ti tÿ ãjag tar han jé. <sup>24</sup> ãjag jé isÿ ãjag to há tãvî nî ki kanhrãn, ãg tÿ Jesus Cristo ki ge kÿ nÿtîmnî kÿ.

Hã vë.

## PAULO TỸ CARTA HAN: CORINTO TÁ KE AG MỸ CARTA Û

<sup>1</sup> Paulo tỹ rá vễ, ẽg régre tỹ Timóteo mré. Jesus Cristo hã ne inh fêg', isỹ tỹ ti apóstolo jê jé, Topê tỹ inh kuprêg kỹ. Isỹ Topê tũ ag mỹ rán vễ, ù tỹ cidade tỹ Corinto tá vênh măn tĩ ag mỹ, ù tỹ Grécia tá vênhmăn tĩ ag mỹ ke gé. <sup>2</sup> Ẽg jóg tỹ Topê jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĩ kuprãg, ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo ti ke gé.

### *Topê tỹ Paulo krĩ tỹ kãnhvy' he*

<sup>3</sup> Topê mỹ sóg vĩ há han tĩ, ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo panh ti mỹ, ẽg jóg mỹ, ù tỹ ẽg jagãgtãn tĩ ẽn mỹ. Ẽg vêsỹrénh kỹ tóg ẽg krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ, Topê ti. Ti hã mỹ sóg agradecer he tĩ mỹr. <sup>4</sup> Ti hã ne inh vêsỹrénh mũ ra inh krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ', inh jagtar tĩn kỹ. Ti tỹ inh krĩ tỹ kãnhvy' he tigrĩn sóg inh kanhkã ag krĩ tỹ kãnhvy' he ki kanhró nĩ ha, inh kanhkã ù tỹ nén ù jagy vég mũ ra. <sup>5</sup> Cristo jagtar ja ẽn ri ke pẽ ve mág sóg mỹr, hã kỹ Cristo tóg inh krĩ kufy tỹ hên ri ke tỹ tũ' he tĩ gé sir. <sup>6</sup> Hã ra sóg ãjag jagfy jagtar nĩ, ãjag tỹ ti hã to tar nỹtĩn jé gé, ãjag krenkren jé. Topê tỹ isar han kỹ tóg inh kóm ãjag tar han ke mũ gé sir. ãjag tỹ inh kóm jagtar nỹtĩn kỹ ãjag tóg inh kóm ti to krónh kenh ke tũ nĩ gé sir. <sup>7</sup> ãjag ki ẽkrén mág sóg tĩ, hã ra sóg ki kanhró nĩ, Topê tỹ ãjag tar han ẽn ki. Ûri ãjag tóg hã ra inh mré jagtar nỹtĩ, hã kỹ Topê tóg ãjag krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ gé, ti tỹ inh krĩ tỹ kãnhvy' he tĩ ẽn ri ke han tóg tĩ, ãjag mỹ.

<sup>8</sup> Inh kanhkã', ãjag mỹ sóg inh jagtar mág ja tó sór mũ. Ga tỹ Ásia tá sóg nén ù jagy tãvĩ ve ja nĩ, tá ag tóg isỹ hên ri ke kren, kỹ sóg: “Ûri inh hỹn kren măn ke tũ nĩ ha,” he ja nĩ. <sup>9</sup> “Ag tỹ isỹ tũg' henh ke hỹn,” he sóg mũ vễ. Ẽn kã sóg Topê hã mĩ ẽkrég mũ sir, isỹ vênhmỹ kren măn ke tũ nĩn kỹ. “Ti hã ne inh kren han ki kanhró nĩ,” he ja inh nĩ. “Ûn kãgter mũ ag rĩnrĩn măn ki kanhró tóg nĩ, kỹ tóg inh kren han ki kanhró nĩ gé,” he ja inh nĩ. <sup>10</sup> Kỹ tóg inh kren han ja nĩ,

iser kren mũ ẽn kã, kỹ tóg kejên inh kren han măn ke mũ gé. Ti hã mỹ sóg to vĩ tĩ, ti hã tỹ inh kren han jé. <sup>11</sup> Kỹ iso vãsãn nĩ gé, iso Topê mré vĩ kỹ, kỹ Topê tóg ãjag vĩ mênh mũ. Ti tỹ ãjag vĩ mẽ tigrĩn inh jagãgtãn kỹ ãjag tóg ti mỹ agradecer henh ke mũ. Kỹ ù tỹ hên ri ke ag vỹ Topê mỹ vĩ há han ke mũ, ti tỹ inh jagãgtãn ke tigrĩn.

### *Paulo tỹ Corinto tá ke ag venh kãtĩg ja tũ*

<sup>12</sup> Ha vé, inh jykre tóg tỹ ùn há nỹ, ki kanhró inh nĩ. Vênh kar mỹ sóg nén ù há hã han tĩ, vênh jykre kuryj, kỹ sóg ki hã tó tĩ gé, Topê jykre han kỹ. Inh pi(jé) isỹ vêsóg ki nén to jykrén mũ ẽn hã han tĩ'. Topê hã ne isar han tĩ', isỹ ti jykre ki króm jé. Kỹ sóg ãjag mỹ ti jykre hã kãmén ja nĩgtĩ gé. <sup>13</sup> Tag hã rán isóg tĩ gé, kỹ ãjag tóg isỹ rá ve kỹ (ãjag tóg) ki kanhrãn ke mũ gé sir. Ti pi(jé) mẽ jagy tĩ'. ãjag tỹ ki kanhrãn kãn kỹ tóg há tĩnh mũ. <sup>14</sup> ãjag tỹ ki kanhrãn sĩ tag kãfór han kỹ tóg há tĩnh mũ. Kỹ kurã ẽn kã, ẽg Senhor tỹ Jesus kurã ẽn kã tóg ãjag mỹ sér tĩnh ke mũ, ãjag tỹ inh ven kỹ. Kỹ tóg inh mỹ sér tĩnh ke mũ gé, isỹ ãjag ven kỹ.

<sup>15</sup> Tag to jykrén kỹ sóg ãjag ki jun kren ja nĩgtĩ. Isỹ ãjag ki jun ke vễ vễ, isỹ ãjag tar han jé. Isỹ vãsỹ ãjag tar han ja ẽn ri ke han măn ke vễ vễ. <sup>16</sup> Kỹ sóg ãjag ve kar kỹ (sóg) ga tỹ Macedônia ra tĩg ke mũ vễ. Kar kỹ, isỹ Macedônia tá kãtĩg măn kỹ sóg ãjag ve măn ke mũ vễ gé, ãjag tỹ inh jagãgtãn kỹ inh mỹ jãnkamy nĩmnĩm' he jé vễ vễ, isỹ ga tỹ Judéia ra tĩg há han ke to. <sup>17</sup> Hã ra tóg inh mỹ ki krov ja tũ nĩ, hã kỹ sóg kãtĩg ja tũ nĩ. Kỹ inh mỹ kanhir kỹ ãjag mỹ: “kãtĩg jé sóg ke mũ,” he ja nĩ? Vó. Inh jykre pijé', isỹ kanhir kỹ tó tĩ ẽn ti. Kỹ sóg jykré régre han tũ nĩgtĩ gé. Ûn jykre régre ag tỹ: “hej,” he mũ ra ag tóg han sór tũ nĩ. Ge tũ inh nĩgtĩ. <sup>18</sup> Topê hã ne ón vãn h nĩ', hã ra tóg ki kanhró nĩ, inh jykre pir nĩ ti. <sup>19</sup> Topê kósin jykre hã han sóg tĩ, Jesus Cristo jykre ti. Inh hã ne ãjag mỹ ti kãmén ja nĩ', Silas mré, Timóteo mré ke gé. Ti pi(jé) ã tỹ: “hej,” he mũ ra han ke tũ nĩ'. Han ti tĩ, nén ù kar ti, Topê kósin ti. <sup>20</sup> Topê hã vỹ ẽg mỹ ẽg tỹ nén vênh ke ti tó ja nĩgtĩ, kỹ ẽg tóg ti kósin hã tigrĩn vég mũ sir, ti panh tỹ ẽg mỹ nén tó mũ ẽn ti. Hã tó sóg tĩ, vênh kar mỹ, Topê ón vãn h ẽn hã tó sóg tĩ. Kỹ ẽg tóg ti hã

mỹ vĩ há han tĩ sir, Topẽ hã mỹ, ẽg tỹ ti tỹ ẽg mỹ nén tó mũ ẽn to: “hã vễ,” hen kỹ. <sup>21</sup> Topẽ hã ne Cristo ki isar han, ãjag mré hã. Kỹ tóg ẽg kuprẽg gé. <sup>22</sup> Kỹ tóg ẽg nĩgĩg kỹ ẽg vin tĩ gé. Æ kuprĩg jẽnẽg tóg mũ ẽg mỹ. Ti tỹ ẽg mỹ ã kuprĩg jẽnẽ tigrĩn ẽg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ẽg mỹ nén ù kar vin ke mũ ẽn ti.

<sup>23</sup> Ha vé, ki hã sóg tó mũ, Topẽ ne ki kanhró nĩ'. Inh ón tĩ nĩ ra tóg inh vóg kónãn mũ vễ. Isỹ ãjag to jũ tũ nĩ jé, hã jé sóg ãjag tá jun ja tũ nĩ ver, cidade tỹ Corinto tá. Sỹ tá jun ra sóg ãjag to jũnh ke mũ vễ. <sup>24</sup> Inh pi(jé) ãjag to tar han sór mũ'. Jesus hã ki ge kỹ ãjag nỹtĩ, ti hã to tar ãjag nỹtĩ. Æjag fe tỹ mrin ke han sór sóg mũ vễ, hã jé sóg ãjag to vãsãn tĩ vễ.

## 2

<sup>1</sup> Hã kỹ sóg tag to jykrén ja nĩ, ha mẽ: “ag kanẽ jun mãn sór tũ inh nĩ,” he sóg, “hã kỹ sóg ag venh tĩg ke tũ nĩ ver,” he sóg ãjag to.

<sup>2</sup> Ha mẽ, isỹ ãjag kanẽ jun kỹ ù nỹ hỹn inh fe tỹ mrin kenh mũ'? Isỹ ãjag kanẽ jun kỹ ù tỹ inh fe tỹ mrin kenh ke tóg tũ tĩ. <sup>3</sup> Hã kỹ sóg ãjag mỹ vễnh rá ẽn jẽnẽ gé, ãjag tỹ inh kanẽ jun tũ nĩn jé gé, sỹ ãjag ki jun kỹ. Inh jun kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ãjag tỹ inh fe tỹ mrin ken kỹ. Tag to sóg jykrén tĩ gé, ha mẽ. “Ag tỹ inh fe tỹ mrin ke kỹ tóg hỹn ag mỹ sér tĩ gé,” he sóg tĩ, ãjag to. <sup>4</sup> Sỹ ãjag mỹ carta ẽn rán mũn kỹ sóg to fỹ mág mỹr, ãjag tigrĩn sóg kanẽ jur, ãjag tigrĩn sóg vễnh mỹ en. Inh pi(jé) ãjag kanẽ jun sór ja nĩ'. Isỹ ãjag to há pẽ nĩn kỹ sóg ãjag mỹ vễnh rá ẽn han ja nĩgtĩ, ãjag tỹ isỹ ãjag to há nĩ tag ki kanhró nỹtĩn jé.

### *Ëg tỹ jagnẽ mỹ vễnh pãte fón ke*

<sup>5</sup> Ha mẽ, ãjag kãmĩ ù tóg ãjag kanẽ jur han ja nĩ. Ti pi(jé) isavĩn kanẽ jun ja nĩ'. Æjag kar kanẽ jun ja tóg nĩ. Hẽn ri ke mũn sóg tó há han ja tũ nĩ, isỹ: “ãjag kar,” he kỹ. Æjag kãmĩ ùn e kanẽ junjur han tóg hã ra, ti tỹ Topẽ vĩ mranh tigrĩn. <sup>6</sup> Kỹ ãjag tóg hur ti mỹ vĩ kónãn. Ha ti tovãnh, gen kỹ. <sup>7</sup> Vãhã ti mỹ vễnh pãte fón nĩ, ti mỹ vễnh vĩ há hã tómnĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ti fe kaj tóg ti tén ke mũ, ha vemnĩ. <sup>8</sup> Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag to vĩ sór mũ vãhã, ha mẽ: ti mỹ ven nĩ, ãjag tỹ ti to há nỹtĩ ti. <sup>9</sup> Isỹ ãjag tỹ inh vĩ kri fig mũ ẽn ve sór ja

vễ, hã jé sóg ãjag mỹ vễnh rá ẽn jẽnẽ ja nĩ, mỹr, ha mẽ. <sup>10</sup> Æjag tỹ ù mỹ vễnh pãte fón kỹ sóg ti mỹ vễnh pãte fón tĩ gé. Kejẽn sóg vễnh pãte fón tĩ, ù mỹ. Kỹ sóg Cristo rĩnve ti mỹ vễnh pãte fón tĩ, ãjag jagãgtãn kỹ. <sup>11</sup> Satanás tỹ ẽg tỹ hẽ ri ke tũ nĩn jé sóg vễnh pãte fón tĩ. Ti tỹ nén to jykrén mũ ẽn ki kanhró ẽg tóg nĩ mỹr, Satanás tỹ nén to jykrén mũ ti.

### *Paulo krĩ kufy*

<sup>12</sup> Ha vé, isỹ cidade tỹ Trôade tá jun ja nĩn kỹ sóg tá ke ag mỹ Cristo kãmẽ sér ẽn tó ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg jẽmẽ há han ja nĩgtĩ, ẽg Senhor tỹ ag krĩn kỹ. <sup>13</sup> Hã ra sóg ẽg mré ke tỹ Tito ve ja tũ nĩ tá. Isỹ tá ti venh ke vễ vễ, hã ra tóg ki tũ nĩ, isỹ tá jun mũ ra. Hã kỹ sóg ti to krĩ kufy nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ sóg ag mỹ: “isĩg ke vễ,” he kỹ tĩg ja nĩ sir, ga tỹ Macedônia ra, ti nón.

### *Jesus vĩ tỹ nén ger há ri ke nĩ*

<sup>14</sup> Hã ra sóg Topẽ hã mỹ vĩ há han tĩ. Ti hã ne inh jẽnẽg tĩ', isỹ ẽmã kar mĩ tĩg jé, Cristo tigrĩn. Kỹ vễnh kar tóg ti tỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ hã vэг tĩ, ag tỹ inh jykre jagma ẽvãnh kỹ. Hã kỹ vễnh kar tóg ti ki kanhrãn mũ sir, isỹ ag mỹ ti tón kỹ. Kỹ tóg ag mỹ nén ger há kri nĩ nĩ, ag tỹ ti vĩ mẽn kỹ. <sup>15</sup> Nén ger há tóg vễnh kar kri rũm ke tĩ. Rĩ ke ti nĩ, isỹ vễnh kar mỹ Cristo kãmén kỹ, ag tỹ Topẽ ki kanhrãn jé. Vễnh kar mỹ sóg ti vĩ tó tĩ, ùn krenkren mũ ag mỹ, ùn vãgfor kỹ nỹtĩ ag mỹ ke gé. <sup>16</sup> Æn vãgfor kỹ nỹtĩ ag tỹ inh vĩ mẽg mũ ra kri fig tũ nĩn kỹ ag tóg nũgme ki vár ke mũ. Kỹ inh vĩ tóg ag mỹ nén ù ter ger gy ẽn ri ke nĩ. Ag jãvo ùn krenkren mũ ag tỹ inh vĩ jẽmẽ kỹ ag tóg rĩnrĩr ke mũ, ag tỹ inh vĩ kri nĩm kỹ. Kỹ inh vĩ tóg ag mỹ ẽg tỹ nén ger há mẽ kỹ ẽg fe tỹ mrin ke ẽn kri nĩ nĩ. Hã ra ẽg pi(jé) vêsóg ki vễnh rãnrãj tag han há nỹtĩgtĩ'. <sup>17</sup> Ha vé, ù ag vĩ Topẽ vĩ kãmén to ti kaja ve sór tĩ, jãnkamy ve sór to ag tóg Topẽ vĩ kãmén tĩ. Ke tũ nĩ kỹ ag tóg ti vĩ tó ẽn tigrĩn vễỹ ùn mág han tĩ. Ag jãvo inh pi(jé) ti kaja ve sór tĩ', inh pi(jé) vễỹ ùn mág han sór mũ'. Cristo ki rã kỹ sóg Topẽ rĩnve ti kãmén tĩ. Jykre pir han sóg tĩ gé mỹr. Kỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ vĩ tỹ Topẽ ti nĩ.

## 3

### *Vễnh jykre tãg*

<sup>1</sup> Kÿ ãjag hÿn iso: “tÿ sóg ùn há nÿ, he tóg tÿ, Paulo ti,” he sór tÿ. Hã tũ vë. Û ag tóg ãjag mÿ carta to vÿ tÿ, kÿ ag tóg: “ùn há vÿ tÿ ti nÿ, hemnÿ iso, carta ki,” he tÿ, “kÿ vënh kar tóg vënh rá tag ve kÿ isÿ tÿ ùn há nÿ ki kanhró nÿtÿnh mÿ,” he ag tóg tÿ. Inh pi(jé) carta tÿ ge ma tÿg sór mÿ. <sup>2</sup> Inh mÿ ãjag tóg carta ri ke nÿtÿ. Æjag mÿ sóg ãkrég tÿ, kÿ sóg vënh kar mÿ ãjag kãmén tÿ. Inh hã ki ag tóg ãjag jykre há vég tÿ, kÿ ag tóg isÿ tÿ ùn há nÿ ãn ki kanhrãn mÿ sir. Hã ki ãjag tóg carta ri ke nÿtÿ. <sup>3</sup> Æjag mÿ sóg Cristo jykre kãmén ja nÿ, kÿ ãjag tóg mÿ mÿgtÿ. Kÿ vënh kar tóg ãjag jykre ve kÿ (ag tóg) Cristo ki kanhró nÿtÿ, kÿ ãjag tóg tÿ Cristo tÿ vënh rá ri ke nÿtÿ, sÿ carta han ja ri ke. Hã ra ti pi(jé) caneta tÿ rán kÿ nÿ. Topë kuprÿg tÿ tóg rán kÿ nÿ, ùn rÿr nÿ ãn kuprÿg tÿ tóg rán kÿ nÿ, carta ãn ti. Kÿ tóg pó tÿ rán jafã kri rán kÿ nÿ tũ nÿ gé. Æg ki tóg rán kÿ nÿ, kÿ tóg tÿ ãg jykre nÿ sir, carta ri ke ãn ti.

<sup>4</sup> Topë hã vÿ Cristo tÿ isar han tÿ, hã kÿ sóg ãjag ki carta tÿ ge han ki kanhró nÿ. <sup>5</sup> Inh pi(jé) vësóg ki nén ù há to jykren ki kanhró nÿ. Inh pi(jé) vësóg ki nén ù há han ki kanhró nÿ gé. Hÿ, Topë hã ne isar han tÿ, isÿ nén ù há han ke to. <sup>6</sup> Ti hã ne inh krÿn tÿ, isÿ ti jykre tãg kãmén jé, vënh kar mÿ. Ti pi(jé) ãg mÿ vãsÿ nén rán kÿ nÿ ãn tó mãn mÿ. Vãhã tóg ãg mÿ ã kuprÿg jënëg mÿ. Vënh jykre tãg to ken hã vë, hã vÿ: “Topë kuprÿg tÿ ãg krÿn mÿ,” he mÿ. Ha vé, Topë kuprÿg vÿ ãg rÿn tÿ, jãvo vãsÿ Topë vÿ rán kÿ nÿ ãn vÿ ãg tén ke ja nÿgtÿ, ãg tÿ mranh kÿ.

<sup>7</sup> Topë vÿ tÿ vãsÿ rán kÿ nÿ ja ãn vÿ pó kri rán kÿ nÿ ja nÿ, ù tÿ ãg tén mÿ ãn ti. Moisés tóg pó kri ti rán ja nÿ, Topë tÿ ti mÿ tón kÿ. Ti tÿ ti mÿ tó kar kÿ ti kakã tóg jëngrë nÿ ja nÿgtÿ, Moisés ti. Kÿ tóg Israel ag mÿ e ja tÿ, Moisés kakã ki ãvãnh tũ ja ag tóg nÿgtÿ sir, ti tÿ kakã jëngrë nÿn kÿ. Hã ra tóg kejën tũ' he ja nÿgtÿ gé, ti kakã jëngrë ti. <sup>8</sup> Kÿ ù tÿ Topë kuprÿg kãmén mÿ ãn hÿn tóg Moisés kakã jëngrë kãfór nÿ, ti sÿnvÿ kãfór ti nÿ. <sup>9</sup> Moisés vÿ Topë tÿ ãg vóg kónãn ke ãn tó ja nÿgtÿ. Hã ra Topë vÿ tag tóg ti kakã jëngrë han, ti sÿnvÿ han ti. Jãvo sóg Topë tÿ ãg mÿ vënh pãte fón ke ãn hã tó tÿ. Ti tÿ ãg to “jykre há ag nÿtÿ ha,” he mÿ ãn tó sóg tÿ. Topë vÿ tag tugrÿn sóg Moisés sÿnvÿ kãfór pë nÿ. <sup>10</sup> Kÿ vãsÿ nén

sÿnvÿ ãn tóg vãhã ãg mÿ sÿnvÿ tũ nÿ ha, vãsÿ jëngrë ãn tóg ãg mÿ jëngrë tũ nÿ ha, ãg tÿ ù tãg tag sÿnvÿ ve kÿ, ãg tÿ ù tãg jëngrë ven kÿ. Ûn tãg tag vÿ nén kar sÿnvÿ kãfór nÿ. <sup>11</sup> Vãsÿ rán kÿ nÿ ja ãn tóg tũ' he ja nÿ. Kÿ ù tÿ tũ' he mÿ ãn tóg sÿnvÿ ja nÿgtÿ gé. Ti jãvo isÿ vënh jykre tó mÿ tag vÿ tũ' henh ke tũ pë nÿ, hã kÿ tóg ùn si sÿnvÿ ãn kãfór nÿ.

<sup>12</sup> Æg tÿ tag venh ke jãvãnh sóg mÿ mÿr. Hã kÿ sóg jamã hár(a) tó mÿ, inh pi(jé) sÿ ag mÿ tó jé to mÿ'ãg mÿ. <sup>13</sup> Moisés ri ke han tũ sóg nÿ. Kur tÿ tóg vënh kri fón ja nÿ. Kÿ tóg vënh pugrÿn ja nÿ, ti tÿ ã kakã jëngrë ãn péju jé. Hã ra tóg komër hã tũ' he ja nÿ, ti jëngrë ãn ti. Hã kÿ tóg kur krëm vënh péju, Moisés ti, Israel ag tÿ ti jëngrë vég tũ nÿ jé. <sup>14</sup> Hã ra ag tóg ùri ki kagtÿg nÿtÿ gé ver. Kyvó ri ke ag nÿtÿ, kutu, Israel ag. Ag tÿ vãsÿ rán kÿ nÿ ãn to ken kÿ tóg ag mÿ Moisés vënh pugrÿn kÿ nÿ ãn ri ke nÿ, ti pãkrÿ ri ke. Ag tÿ ki kagtÿg to ken hã vë. Cristo hã tugrÿn ãg tóg vãsÿ nén rán kÿ nÿ ãn to jykren há han mÿ ha, hã ra ag tóg ki kagtÿg nÿtÿ jãvo. <sup>15</sup> Hã kÿ ag tóg Moisés tÿ nén rán mÿ to ke ãn mëg tÿ, hã ra ag tóg to jykren tũ nÿgtÿ, kÿ tóg Moisés vënh pugrÿn ãn ri ke nÿ ag mÿ, ti pãkrÿ ãn ri ke. <sup>16</sup> Kejën ù tóg ãg Senhor ki rá mÿ, ag kãki ù. Kÿ tóg vãhã ag tÿ ti vënh pugrÿ vym ri ke nÿ. <sup>17</sup> Hã kÿ tag tóg rán kÿ nÿ, Topë vÿ rá ki, ha mÿ: Moisés tÿ ãg Senhor mré vëmén kÿ tóg ã vënh pugrÿn tÿ vym ke ja nÿgtÿ,” he ja tóg nÿ, Topë vÿ rá ki. Topë kuprÿg to ken hã vë, ãg Senhor he mÿ tag ti. Kÿ ãg Senhor kuprÿg hã ne ãg kygvãn ke mÿ, ãg tÿ ti vÿ ki króm ke to. <sup>18</sup> Hã kÿ tóg ãg mÿ ti vënh pugrÿn tÿ vym ke ja ri ke nÿ, kÿ ãg tóg ãg Senhor sÿnvÿ ãn, jëngrë ãn ve há han tÿ. Æg tÿ vënh ve jafã ki nén ù ve há ãn ri ke tóg nÿ sir. Æg tÿ ãg Senhor ki ãvãnh kÿ ãg tóg ti ri ke nÿtÿnh ke mÿ gé. Komër hã ãg tóg ve ù han ke mÿ, ti ve ãn ri ke, ãg tÿ ti tugnÿm kÿ, ãg tÿ ãg Senhor tugnÿm kÿ, ti kuprÿg ti.

## 4

### *Paulo krój nÿ*

<sup>1</sup> Inh rãnrãj hã vë, Topë tÿ inh mÿ vënh rãnrãj nÿm jan hã vë. Kÿ tóg inh jagãgtãn mÿ gé, isÿ ti rãnrãj to krónh ke tũ nÿ jé. <sup>2</sup> Hÿ, ù ag tóg nén tÿ ãg mÿ'ãg han tÿ ãn han tÿ, kuty tá, ù tÿ ag vég tũ nÿn jé. Vënh jykre



tỹ ge tovãnh kãn inh huri mÿr. Kÿ sóg ãjag mÿ ón tũ nĩgtĩ gé, ãjag lograr henh ke tũ sóg nĩ gé. Ón kÿ sóg: “Topẽ vỹ tag tó ja nĩ,” he tũ nĩ gé. Ki hã sóg tó tĩ. Topẽ rĩnve sóg vēmén tĩ, hã kÿ sóg ón tũ nĩgtĩ. Û tỹ isugnÿm mũ ěn vỹ ki kanhrãn kãn ke mũ, inh jykre ki. <sup>3</sup> Kÿ ù tóg kejĕn ki kagtĩg nÿtĩ, isÿ Jesus kãme sér tó mũ ěn ki. Ag mÿ tóg nĕn ù péju kÿ nĩ ri ke nĩ. Û tỹ vãgfor kÿ nÿtĩ ag vĕ, hã kÿ ag tóg ki kanhrãn tũ nĩgtĩ. <sup>4</sup> Kyvó ag nÿtĩ, krĩ tũ ag nÿtĩ. Jesus ki ge sór tũ ag nÿtĩ, Satanás tỹ ag kyvó nĩm ti kÿ. Ēprã pã'i ag kri ke vỹ tỹ ti nĩ, Satanás ti. Ti tỹ ag kyvó nĩm ti kÿ ag tóg Cristo kãme tag to jykrĕn tũ nĩgtĩ. Ti jĕngrĕ vég tũ ag tóg nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ti. Cristo hã vỹ tỹ Topẽ kãnhvég ri ke nĩ, ti ve ri ke.

<sup>5</sup> Inh pi(jé) inh jykre kãmén tĩ'. Jesus Cristo hã kãmén sóg tĩ, ti tỹ tỹ ěg Senhor nĩ ti. Jãvo sóg tỹ ãjag camarada ri ke nĩ, isÿ Jesus to há nĩn kÿ. <sup>6</sup> Ha vé, ù tỹ kutyg mũ ra kurãg han mũ ěn tóg ěg ki kurã han mũ gé sir, Topẽ ti, ěg tỹ ki kanhrãn jé, Topẽ tỹ tỹ ùn mágnĩn ki. Ēg tỹ Cristo ve kÿ ěg tóg Topẽ ki kanhrãn tĩ. Cristo vỹ tóg Topẽ ve hã pĕ nĩ. Ēg ki kurã to ken hã vĕ, hã vỹ: Topẽ ki kanhró he mũ.

<sup>7</sup> Ēg tỹ tỹ ěprã ke nÿtĩ (hã) ra tóg ěg kanhrãn sór tĩ, kÿ tóg ěg tỹ go'or tỹ kukrũ han kÿ kãki jãnkamy e vin ěn ri ke nĩ. Ēg hã vỹ tỹ go'or tỹ kukrũ ěn ri ke nÿtĩ, ěg krój nÿtĩn kÿ, inh ke gé. Hã ra tóg ěg kanhrãn tĩ, vĕnh kar tỹ ti hã tỹ tỹ ùn tar tãvĩ nĩ ěn ve je. Jãnkamy ri ke to ken hã vĕ. Ēg pi(jé) tar nÿtĩ'. Û tỹ ěg tar han mũ vỹ tỹ Topẽ ti nĩ. <sup>8</sup> Inh krój nĩ ra Topẽ tỹ isar han mũ vĕ, ha vé ha. Nĕn kar tóg inh kutãn tĩ, hã ra inh pi(jé) to krĩ kufy han tĩ'. Kejĕn tóg inh jykre tũ tĩgtĩ, kÿ tóg isÿ: hÿ mÿ vỹ? he ja há tĩgtĩ, hã ra inh pi(jé) to krónh ke tĩ'. <sup>9</sup> Inh vóg kónãn ag tóg tĩ, hã ra Topẽ pi(jé) isovãnh tĩ'. Inh rÿnh ag tóg tĩ, hã ra ag pi(je) isén tĩ'. <sup>10</sup> Kurã kar ki sóg Jesus vĕsÿrĕnh ěn ri ke han tĩgtĩ. Hã tigrĩn vĕnh kar tóg Jesus rĩr nĩ tag venh ke mũ gé, inh vĕsÿrĕnh tigrĩn. <sup>11</sup> Kurã kar ki sóg ter kren tĩ, Jesus tigrĩn. Hã ki Jesus rĩr nĩ tóg inh ki ve há tĩ, inh fár vag ke mũ ra. <sup>12</sup> Iser kren kÿ ajag tóg tar nÿtĩ jãvo, rĩnrĩr ãjag nÿtĩ.

<sup>13</sup> Tag vỹ Topẽ vĩ ki rán kÿ nĩ, ha mĕ:

“Topẽ vĩ kri nĩm inh, hã kÿ sóg tó,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ rá ki. Topẽ vĩ tag hã vỹ inh jykre han tĩ, hã kÿ sóg tó tĩ gé. Kri fig sóg tĩ, hã kÿ sóg tó tĩ mÿr. <sup>14</sup> Topẽ ne ěg Senhor tỹ Jesus rĩn mãn ja nĩ'. Ēn vỹ inh rĩn mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã ěn kã tóg ãjag mré inh jé prĕr ke mũ, ěg tỹ ti mÿ vĕnh ven jé. <sup>15</sup> Ājag tigrĩn sóg ti jagy tag ve kãn tĩ. Kÿ komĕr hã ùn e tóg Topẽ tỹ ag jagãgtãn tag mĕnh ke mũ. Vĕnh grun jé ěg tóg ke mũ, kÿ ùn e tóg sir ti mÿ vĩ há han ke mũ. Kÿ Topẽ to vĩ há han mũ ag tóg e tãvĩ nÿtĩ sir. Topẽ tỹ tỹ ùn mágnĩn hã vĕ.

*Ēg tỹ Jesus ki ge kÿ nÿtĩn kÿ ěg krenkren ke*

<sup>16</sup> Hã kÿ sóg to krónh ke jãvãnh nĩ. Ha vé, inh fár tag tóg krój nĩ, komĕr hã tóg ter sór mũ, ti vag jé. Hã ra inh kuprĩg tóg tar nĩ jãvo. Kurã kar ki tóg vĕnh han mãn tĩ, Topẽ tỹ isar han kÿ, inh kuprĩg ti. <sup>17</sup> Tag ki sóg ti jagy vég tĩ, hã ra tóg inh mÿ kãnhvy nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, tag ki ti jagy ti. Tá ěg tóg nĕn ù há tãvĩ venh ke mũ, ěg tỹ tag ki ti jagy ve ja tigrĩn, hã ra tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ěg tỹ tá nĕn venh ke mũ ěn ti. Ki kagtĩg ěg nĩ ver, hã ra tóg há tãvĩ nĩnh mũ, ěg tỹ tag ki nĕn ù há ve kãfór ti nĩnh mũ, tá. <sup>18</sup> Hã ve sór inh nĩ, hã mĩ sóg ěkrĕg tĩ. Ver ěg tóg vég tũ nĩgtĩ, sÿ nĕn ve sór mũ tag ti. Hã kÿ sóg ěg tỹ nĕn (ũ) vég mũ tag to jykrĕn sór tũ nĩgtĩ. Ēg tỹ nĕn (ũ) vég mũ tag vỹ tũ' henh ke mũ. Ēg tỹ ùri nĕn (ũ) vég tũ ěn vỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ěg tỹ tá nĕn venh ke mũ ěn ti.

## 5

<sup>1</sup> Ēg fár vỹ ěg pãjó ri ke nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, ěg fár ti. Hã ra Topẽ ne ěg mÿ ĩn tãg ri ke han ke mũ', kanhkã tá'. Hã ra tóg ěg tỹ tag ki ĩn han ri ke tũ nĩ. Tũ' he jãvãnh tóg nĩ, Topẽ tỹ ěg jamã tãg han mũ ti. <sup>2</sup> Tag ki ěg tóg vĕsÿrĕnh tĩ, ěg fár tỹ ěg pãjó ri ke tag ki. Kÿ tóg ěg tỹ kanhkã tá ěg jamã tãg ěn venh há tĩ. Hã jé ěg tóg prĕr tĩ. Kÿ tóg ěg tỹ kur tãg tu ri ke nĩ. <sup>3</sup> Ēg tỹ kur tu kÿ ěg kator tũ nÿtĩ. Ēg kur ri ke ti nĩ, kanhkã tá ěg jamã ti, ěg tỹ ěg fár tãg tun kÿ. <sup>4</sup> Ha vé, ki hã sóg tó mũ. Tag ki, ěg tỹ ěg fár tỹ pãjó ri ke tag ki nÿtĩn kÿ ěg tóg vĕsÿrĕnh tĩ, ěg mÿ ěg ter jãvãnh tĩn kÿ. Ēg mÿ tóg ěg rĩr hã tag tỹ kanhkã tá jun há tĩ vĕ, kÿ tóg ěg tỹ tag ki ěg kur kunũg tũ

ra ãg tỹ kanhkã tá jun kỹ ãg kur tãg tu ri ke nĩnh mũ, ãg mũ. Kỹ ãg tỹ ãg fãr tãg ve kỹ ãg fãr si tóg tũ' he mũ, ãg ter tũ ra. Tag hã tóg ãg mũ há tĩnh mũ vë. <sup>5</sup> ãg tỹ kanhkã tá ãg fãr tãg venh ke jé Topẽ tóg ãg mũ vënh jykre nĩm, kỹ tóg ãg mũ ã kuprĩg jënẽ gé. Hã ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ tá nén (ũ) venh ke mũ ãn ki.

<sup>6</sup> Hã kỹ tóg inh mũ sér tĩ. ãg tỹ ver ga kri mũn kỹ ãg tóg ãg Senhor vég tũ nĩgtĩ ver. <sup>7</sup> ãg tỹ ti vég tũ ra ãg tóg ti vĩ kri fig tĩ. <sup>8</sup> Kỹ sóg kanẽ jur mãn tũ nĩ ha. Isỹ inh fãr tỹ pãjó ri ke tag tovãnh há tóg tĩ, sỹ ãg Senhor mré nĩ jé, inh jamã pẽ tá. <sup>9</sup> Hã kỹ sóg vãsãn tĩ, inh jykre tỹ ti mũ há nĩ jé. Isỹ tag kã nĩ kỹ sóg vãsãn tĩ, kỹ sóg tá vãsãn ke mũ gé, sỹ tá ti mré nĩnh ken kỹ.

<sup>10</sup> Ha vé, ãg kar vỹ Cristo mũ vënh ven ke mũ, ti tỹ ãg jykre tugnỹm jé. Kỹ tóg ãg mũ nĩm ke mũ, ãg tỹ tag ki nén (ũ) han mũ kaja ti. Û tỹ tag ki nén (ũ) há han mũ ãn tóg ã tũ kajan venh ke mũ gé, kỹ ù tỹ tag ki nén (ũ) kórég han mũ ãn ag tóg ãjag vësỹrénh venh ke mũ gé sir.

### *Cristo tỹ ãg jykre si tỹ tũ' he*

<sup>11</sup> Ha vé, ãg Senhor kamẽg sóg tĩ, hã kỹ sóg ãprã ke ag mũ ki hã tó tĩ, ag tỹ ti ki ge jé. Topẽ hã ne inh ki kanhró kar nĩ'. Kỹ ãjag hỹn, ãjag tỹ nén to jykrén há han kỹ (ãjag hỹn) inh ki kanhró nỹtĩnh ke mũ gé, he sóg tĩ. <sup>12</sup> Inh pi(jé) ãjag mũ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tĩ'. Hã ra sóg ãjag mũ vënh kãmén mũ, ti tỹ ãjag mũ sér tĩ jé, sỹ ãjag mũ nén (ũ) kãmén mũ ãn tugrĩn, ãjag tỹ iso: “jykre há tãvĩ ti nĩ,” he jé. Tag tómnĩ, ù tỹ vësỹ tỹ ùn mág han sór mũ ag mũ. Û tỹ ge jykre vỹ sĩnvĩ nĩ ve nĩ, hã ra tóg ãg tỹ ve há han kỹ (tóg) krój nĩ, ag jykre ti. <sup>13</sup> Ha vé, krĩ tũ inh nẽji nĩ. Topẽ jykre han tugrĩn sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Kejën sóg krĩ há han tĩ gé. ãjag tugrĩn ke vë, inh krĩ há ti. <sup>14</sup> Cristo hã vỹ tỹ inh fe nĩ, hã kỹ sóg vënh kar to há nĩ. Tag to sóg jykrén mũ, ha mẽ: vënh kar jagfy tóg ter ja nĩ, Cristo ti, kỹ ãg kar jykre si vỹ tũ' he mũ sir, ti jamẽn kỹ. <sup>15</sup> Ti hã ne vënh kar jagfy ter ja nĩ'. Hã kỹ ãg pi(jé) tỹ ãg tũ nỹtĩ', ùri'. Ti tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ti tỹ ãg jagfy ter ja nĩn kỹ, ti tỹ ãg jagfy rĩr mãn ja nĩn kỹ ke gé. Kỹ ti hã ne ãg mũ ãg tỹ nén han ke mũ ãn tó tĩ', ùri'.

<sup>16</sup> Vãsỹ ãg tóg ãg tỹ vësóg ki nén (ũ) to jykrén kỹ (ãg tóg) ãprã ke jykre to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ kórég nĩ,” he ja nĩgtĩ. Ûri ãg tóg vësóg ki tag to jykrén mãn ke tũ nĩ ha. Cristo to ãg vësóg ki jykrén mãn ke tũ nĩ gé, ãg tỹ vãsỹ vësóg ki ti to jykrén' he ja ãn ri ke tũ vë ha, ùri. <sup>17</sup> Hẽ ri ken kỹ? Cristo tỹ ãg han mãn kỹ mũr. Ti ki ge kỹ ãg nỹtĩ, hã kỹ tóg ãg han mãn ja nĩ. ãg jykre si tóg tũ tĩ ha, ãg tỹ nén han ja ãn tóg tũ tĩ ha ke gé. Ûri ãg tóg tỹ ùn tãg nỹtĩ ha, ãg krĩ, ãg jykre ti ke gé. <sup>18</sup> Topẽ tỹ nén han mũn hã vë. Topẽ kato vãsãn ãg tĩ vë, hã ra ãg tóg ùri tỹ Cristo mré ke nỹtĩ ha, Topẽ tỹ ãg han mãn kỹ, Cristo tugrĩn. Kỹ tóg ãg mũ vënh rãnrãj tag nĩm mũ gé sir, ãg tỹ vënh kar mũ: tỹ Cristo mré ke nỹtĩmnĩ, he jé. <sup>19</sup> Ha vé, Topẽ vỹ Cristo jënẽ, ti tỹ ãg tỹ tỹ ti mré ke nỹtĩ han jé, ãprã ke kar tỹ ti ki ge sór jé. Kỹ tóg ãg tỹ ti vỹ mranh tỹ tũ' he sór mũ gé sir, ãg tỹ ti kaja kórég vég tũ nĩ jé. Kỹ tóg ãg mũ: ha vënh kar mũ tó, isỹ ag to há nĩ sór mũ ti,” he ja nĩ gé.

<sup>20</sup> Cristo hã ne inh jënẽg mũ', isỹ ti jiji tó jé. Kỹ Topẽ tóg vënh kar jyvën tĩ, kỹ sóg hã tó jẽ nĩ. Hã kỹ sóg Cristo jyjy tó kỹ (sóg) ãjag mũ tag to vỹ sór mũ, ha mẽ: “Topẽ to há nỹtĩmnĩ, ti kato vãsãn mãn sór tũg nĩ,” he sóg mũ. <sup>21</sup> Jesus pi(jé) Topẽ vỹ mranh ja nĩgtĩ'. Hã ra tóg ãg tỹ ti vỹ mranh ja ãn kajãm kãn. Kỹ tóg ãg mũ Topẽ jykre kuryj ãn nĩm mũ sir, ãg jagfy kajãm kar kỹ.

## 6

<sup>1</sup> Topẽ mré sóg rãnrãj tĩgtĩ. Hã kỹ sóg ãjag jyvën mũ, ãjag tỹ Topẽ vỹ ki króm jé. ãjag tỹ ti vỹ ki króm tũ nĩn kỹ tóg fagrĩnh mũ ãjag jagãgtãn nĩ. <sup>2</sup> Ti hã ne tag tó ja nĩ', ha mẽ: sỹ ãjag jagãgtãn ke kurã ki sóg ãjag tỹ inh mũ nén to vỹ mũ ãn han ke mũ. ãjag krenkren ke kurã ki sóg ãjag krenkren han ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. ãjag krenkren ke kurã vỹ hur jun, ha mẽ. Ûri tóg ãg krenkren han sór mũ, Topẽ ti.

<sup>3</sup> Kỹ sóg nén ù vënhmỹ han tũ nĩgtĩ sir, ù tỹ iso vënh jykre kórég tó tũ nĩ jé, inh rãnrãj to. <sup>4</sup> Vënh jykre há mũ sóg tĩ mũr, isỹ tỹ Topẽ camarada jën kỹ, kỹ inh jykre tóg vënh kar mũ ve há tĩ. Isỹ nén ù jagy vég mũ ra sóg ti to krónh ke tũ nĩgtĩ, ijagtar nĩ ra, inh kanẽ

jur mŭ ra. <sup>5</sup> Kejĕn ag tóg inh mrãnmrãn tĩ, vĕseja kãtã ag tóg inh fón tĩ, vĕnh kar tóg kejĕn inh kri rŭv tĩ. Kejĕn sóg inh rãnrãj tỹ inh kutãn to jagtar tĩ, kejĕn sóg nŭr tũ nĩgtĩ, kejĕn sóg vĕjĕn vĕg tũ nĩgtĩ. <sup>6</sup> Isỹ ti jagy vĕg mŭ hã ra ijjkre tóg tỹ ũn há nỹ, Topĕ vĩ ki kanhró mág sóg nĩ, vĕnh kar to sóg fe nĩ, vĕnh kar mỹ sóg komĕr hã vĩ tĩ, vĕnh kar tỹ isỹ tỹ Topĕ camarada jĕ tag ki kanhrãn kãn jĕ. Topĕ kuprĩg vỹ tỹ inh jagrĕ nĩ, hã kỹ sóg vĕnh jykre kuryj to tar nĩ. Inh pi(jé) ón kỹ ũ to há nĩ'. <sup>7</sup> Ki hã tó sóg tĩ. Topĕ hã ne isar han'. Ti hã ne inh mỹ ã jykre kuryj nĩm', kỹ tóg tỹ isỹ tỹ rãrá jafã nĩ, Topĕ jykre há ĕn ti. Inh kren han tóg, Topĕ ti, ti tỹ inh mỹ vĕnh jykre kuryj nĩm ti kỹ, kỹ ag tóg ti jykre hã tigrĩn (ag tóg) ãjag jykre kórég vĕg tĩ gé.

<sup>8</sup> Kejĕn ag tóg inh mỹ vĩ há han tĩ, kejĕn ag tóg iso é he tĩ. Kejĕn ag tóg iso ti kórég kar tó tĩ, kejĕn ag tóg iso nĕn ũ há tó tĩ. Kejĕn ag tóg iso: “ti ón nĕ,” he tĩ, hã ra sóg ón vãnh nĩgtĩ. <sup>9</sup> Ũ tóg kãmĩ inh ki kagtĩg nĩ ve nỹtĩ, hã ra vĕnh kar tóg inh ki kanhró nỹtĩ. Ter kren tỹ hĕn ri ke han sóg tĩgtĩ, hã ra sóg rĩr tĩ nĩ ver. Inh vóg kónãn ag tóg tĩ, hã ra ag tóg isén ja tũ nĩ. <sup>10</sup> Inh fe kaj tóg tĩ, ge ra tóg inh mỹ sér tĩ. Jagtar sóg tĩ, hã ra sóg ũ tỹ hĕn ri ke ag jagãgtãn tĩ, ag mỹ Topĕ vĩ tón kỹ. Nĕn ũ tỹ isóg tũ tũ nĩ, hã ra Topĕ tỹ ĕg mỹ nĕn nĩm mŭ ĕn kar vỹ tỹ isũ nỹtĩ.

<sup>11</sup> ãjag hã mỹ sóg ijagtar tag kãmĕn mŭ, tó kãn sóg mŭ, ãjag mỹ, isỹ ãjag to há tãvĩ nĩn kỹ. ãjag hã to sóg fen mág kỹ nĩ. <sup>12</sup> Inh pi(jé) ãjag to kórég nĩ'. ãjag hã ne iso há tũ nĩ ve nỹtĩ'. <sup>13</sup> Inh krĕ ri ke ãjag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag to vĩ sór mŭ, ha mĕ: “isỹ ãjag to há kóm iso há nỹtĩmŭ, iso fe mág nỹtĩmŭ,” he sóg mŭ.

*Ũ tỹ Jesus ki ge tũ ag pi(jé) tỹ ĕg mré ke nỹtĩ'*

<sup>14</sup> Ũ tỹ Jesus ki rã tũ mré jykrĕn sór tũg nĩ. Tỹ ag ĕg mré ke tũ nỹtĩ. Hã kỹ ũn jykre pãno ag mré jykrĕn sór tũg nĩ gé, ãjag tỹ vĕnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩn kỹ. Kurã pi(jé) tỹ kuty mré ke nĩ'. <sup>15</sup> Cristo pi(jé) Japo mré jykrĕn tĩ'. Kỹ ũ tỹ ti ki rã kỹ jĕ pi(jé) ũ tỹ ti ki rã tũ mré jykrĕn há nĩnh mŭ'. <sup>16</sup> Kỹ Topĕ jo ĩn pi(jé) tỹ ón kỹ topĕ jo ke nĩ'. Ha vé, Topĕ jo ĩn vỹ tỹ ĕg nỹtĩ, ũn rĩr mŭ jo ĩn. Ti hã ne

tag tó', ha mĕ: “ag ki sóg ijamã han ke mŭ, ag mré sóg tĩg ke mŭ, ag Topĕ vỹ tỹ inh nĩnh mŭ, kỹ ag vỹ tỹ inh povo nỹtĩnh mŭ,” he ja ti nĩgtĩ. <sup>17</sup> Hã kỹ ĕg Senhor tóg tag tó, ha mĕ: “ag ré kỹ mŭmŭnĩ, vyrmỹ nỹtĩmŭnĩ. Vĕnh jykre kavĕj han tũg nĩ, kỹ sóg ãjag mỹ: ha kãmŭ jĕg, hĕnh ke mŭ. <sup>18</sup> ãjag jóg vỹ tỹ inh nĩnh mŭ, kỹ ãjag vỹ tỹ inh krĕ nỹtĩnh mŭ,” he tóg, ĕg Senhor ti, ũ tỹ nĕn (ũ) kar han ki kanhrãn kỹ nĩ ĕn ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vĩ rán ki.

## 7

<sup>1</sup> Inh kanhkã', inh fe vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mŭ. ĕg hã mỹ tóg tó mŭ, Topĕ ti, ti tỹ tỹ ĕg jóg mág nĩ tag ti, kỹ ĕg tóg ti venh ke mŭ. ãjag tỹ ti ve hã jĕ nĕn (ũ) kavĕj ĕn tovãnh kãn nĩ, ãjag jãnhkri nỹtĩ jĕ. Nĕn (ũ) kavĕj han tũg nĩ, to jykrĕn tũg nĩ gé. Komĕr hã jykre há tãvĩ nỹtĩ sórmŭnĩ. Topĕ tũ vỹ tỹ ĕg nỹtĩ, kỹ ti kamĕg nĩ, ti jykre kuryj ĕn ri ke nỹtĩ sórmŭnĩ.

### *Paulo fe tỹ mrin ke*

<sup>2</sup> Iso fe mág han mãn nĩ, ha mĕ. Inh pi(jé) ũ mỹ vĕnh jykre pãno han sór tĩ', inh pi(jé) ũ krĩn kónãn sór tĩ', inh pi(jé) ũ tỹ nĕn ũ péju sór tĩ'. <sup>3</sup> Isỹ ãjag mỹ tag tó mŭ jãvo sóg ãjag to kórég tũ nĩ. ãjag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, kỹ ĕg tóg jatun mỹ jagnĕ mré mŭ mŭ, jagnĕ mré kãgter ĕg tóg ke mŭ gé, hĕn ri ke mŭn. <sup>4</sup> Inh mỹ ag tóg vĕnh vĩ há tónh ke mŭ, he sóg tĩ ãjag to. Kỹ sóg vĕnh kar mỹ ãjag to: há ag nỹtĩ, he tĩ. Tag ki sóg ti jagy pĕ vĕg mŭ, hã ra inh krĩ tóg kãnhvy nĩ, ãjag to, kỹ tóg sir inh mỹ sér pĕ tĩ.

<sup>5</sup> Ha vé, isỹ ga tỹ Macedônia tá jun kỹ sóg nĕn ũ tỹ inh krĩ kuprãg ke ve ja tũ nĩ. Tá sóg ti jagy ve mãn gé. Iso rãrá ag tóg, tá, kỹ sóg vĕnhmỹ en mãn gé sir. <sup>6</sup> Hã ra Topĕ tóg inh mỹ Tito jĕnĕ, kỹ ti hã tóg inh krĩ tỹ kãnhvy' hé. Ũn vĕsỹrĕnh mŭ ĕn mỹ tóg vĩ há han tĩ, Topĕ ti, hã kỹ tóg inh mỹ Tito jĕnĕ, ĕn kã. <sup>7</sup> Ti tỹ inh ki jun kỹ tóg inh mỹ vĩ há han. Kỹ tóg inh mỹ ãjag tỹ iso vĩ há han ja tag tó mŭ gé sir, ãjag tỹ inh ve sór mŭ tag tó ti mŭ, ãjag tỹ vĕnh jykre kórég to vĕnhmỹ en ĕn kãmĕn ti mŭ, ãjag tỹ inh jagfy vĕnh vĩ tó sór mŭ tó ti mŭ gé inh mỹ. Sỹ tag mĕ kỹ tóg inh mỹ sér gy tĩ sir.

<sup>8</sup> Inh carta tỹ ājag ki jun kỹ tóg ājag fe kaj han, isỹ rá ti. Hã ra tóg há tí. Ājag fe kaj han tóg, kurã pir ki, kỹ ājag tóg ājag jykre kórég ěn tovãnh ja nĩ, hã kỹ tóg inh mỹ sér tí. Ũri tóg inh mỹ sér tí, isỹ carta rán kỹ jĕnĕ ja ěn mĩ ěkrĕn kỹ, hã kỹ sóg rán tũg sór ja tũ nĩ. <sup>9</sup> Inh mỹ tóg sér tí. Hĕ ri ken kỹ? Ājag fe kaj mỹ inh mỹ sér tí? Vó. Ājag tỹ ājag fe kaj tỹ ājag mỹ jagy tĩn kỹ ājag jykre kórég ěn tovãnh kỹ tóg inh mỹ sér tí. Ājag fe kaj tugrĩn ājag tóg Topĕ mỹ vĕnh fĕg, kỹ inh carta tóg ājag mỹ nĕn (ũ) kórég kãmĕn ja tũ nĩ. <sup>10</sup> Ęg tỹ ěg fe kaj tugrĩn Topĕ mỹ vĕnh fĕg kỹ ěg tóg ěg jykre kórég tovãnh kãn ke mũ, kỹ ěg krenkren ke mũ. Tag vỹ ěg mỹ sér tí. Jãvo ěg tỹ fe kaj ra ěg jykre kórég tovãnh tũ nĩn kỹ ěg ter pĕ han ke mũ sir.

<sup>11</sup> Ha vé. Ājag fe kaj tĩn kỹ ājag tóg ājag jykre tugnỹm mũ sir, Topĕ tỹ ājag krĩn kỹ. Vĕnh jykre kórég ěn to ājag tóg jũ mũ sir, kanĕ jur han ājag tóg mũ sir, kỹ ājag tóg: “vĕnh jykre kórég ěn han sór tũ ěg tóg nĩgtĩ,” he mũ sir. Inh ve sór ājag tóg mũ nĩ sir, vĕnh jykre kórég tỹ ājag tóg tũ' he sór mũ, ũn tỹ vĕnh jykre kórég han mũ ěn mỹ vĩ tar han sór ājag tóg mũ. Há kar ti nĩ. Hã ki tóg ājag tỹ ti mré ti jykre kórég ěn han ja tũ (tóg) ve há tí sir.

<sup>12</sup> Isỹ ājag mỹ carta ěn rán kỹ sóg ũ tỹ vĕnh jykre kórég han mũ ěn tó ja nĩ, ti tỹ ũn mỹ ti kórég han mũ ěn tó ja inh nĩ gé. Hã ra sóg tag to jykren, sỹ rán kỹ, ha mĕ: “isỹ Corinto tá ke ag tỹ iso há nỹtĩ venh há tóg tí, ag tỹ ājag tỹ iso há nĩn ki kanhrãn jé, Topĕ rĩnve,” he ja sóg nĩ, hã kỹ sóg carta ěn rán ja nĩ. <sup>13</sup> Hã kỹ inh krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir, isỹ ājag tỹ iso há nỹtĩn mĕn kỹ. Kỹ inh krĩ tỹ kãnhvy' hen mré tóg inh mỹ sér pĕ tí gé sir, Tito tỹ ājag to vĩ há han kỹ. Ti krĩ tỹ kuprã' he ja ājag tóg nĩ, ti tỹ ājag mré nĩn kỹ, kỹ tóg ti mỹ há tí gé. <sup>14</sup> Ti mỹ sóg ājag kãmĕn ja nĩ, ājag tỹ ti mỹ vĩ há han ke tag ti. Ti tĩg ke to hã sóg ti mỹ ājag kãmĕn ja nĩ, hã ra ājag tóg ti mỹ ki hã han ja nĩ. Inh kavĕnh ja tũ ājag tóg nĩ. Ha vé, ājag mỹ sóg ki hã tó há han tí. Kỹ tóg ri ke nĩ ja nĩgtĩ, sỹ Tito mỹ ājag to vĩ há han ja nĩn kỹ. Ki hã han ja ājag tóg nĩgtĩ.

<sup>15</sup> Kỹ tóg kurã kar ki ājag mĩ ěkrég tí, ājag to tóg há tãvĩ nĩ, Tito ti. Ājag tỹ inh vĩ kri

nĩm mũ ěn mĩ tóg ěkrég tí, ājag tỹ inh kamĕg mũ ěn mĩ, kỹ ājag nĕji ti kamĕg ja nĩ gé, isỹ ti jĕnĕn kỹ. Hã tó tóg tí. <sup>16</sup> Kỹ tóg inh mỹ sér tí gé sir, ājag tỹ inh kavĕnh ja tũ nĩn kỹ, ājag tỹ inh vĩ ki króm kỹ.

## 8

### *Ęg tỹ jãnkamy nĩm ke*

<sup>1</sup> Kỹ sóg ājag mỹ Topĕ tỹ ga tỹ Macedônia tá ke ag tar han mũ tó sór mũ gé, Macedônia tá igreja krĕm vĕnhmãn kỹ nỹtĩ ag, ũ tỹ tá vĕnh pãnpin tí ag. Ājag jagãgtar hã ra ag tóg Jerusalém tá ke ag jagãgtãn sór mũ, ag mỹ jãnkamy jĕnĕn kỹ. <sup>2</sup> Ha vé, ti jagy pĕ hã ve ja ag tóg nĩgtĩ, Macedônia tá ke ag, ag jykre há vĕnh ven jé. Ge ra tóg ag mỹ sér tí. Jagãgtar ag nỹtĩ gé, tỹ nĕn (ũ) mág tũ ag nỹtĩ. Hã ra ag tóg, ag mỹ sér nĩn kỹ (ag tóg) vin mág pĕ han ja nĩgtĩ, ag jagtar mág mũ ra. Ag tỹ Jerusalém ra jãnkamy jĕnĕ sór vĕ. <sup>3</sup> Ha vé, ag jykre ve inh. Ājag tỹ nĕn (ũ) tỹ vĕnh kãpãm ag tóg, ag jĕn mré hã. <sup>4</sup> To ag tóg inh mỹ to vĩ mág, isỹ ag mỹ: “ājag tũ tỹ vĕnh kãpãm tũg nĩ,” he tũ nĩn jé. Ag tỹ Topĕ tũ ag mỹ nĕn ũ há han sór vĕ. Tag hã ne ag mỹ sér tí', Topĕ tỹ tag to ag tar han kỹ, hã kỹ ag tóg inh mỹ: “ěg tỹ ag mỹ jãnkamy jĕnĕ sór vĕ,” he mũ. <sup>5</sup> Kỹ ag tóg vĕnh jykre há han, isỹ ag ki vĕnh jykre há ve sór mũ ěn kãfór. Ęg Senhor mỹ ag tóg vĕnh vin, kar kỹ ag tóg inh mỹ vĕnh vin gé, Topĕ tỹ ag mỹ: “ha ti mỹ vĕnh vin,” hen kỹ.

<sup>6</sup> Kỹ sóg Tito mỹ ké, ti tỹ ājag ki jãnkamy ũ ve jé, ājag tỹ Jerusalém tá ke ag mỹ jãnkamy jĕnĕnh ke ti. Ājag ki tóg hur jãnkamy sĩ vé, kỹ tóg ti tỹ ũri ve kãn há tí, ti tỹ ājag mỹ sér tí jé gé, Topĕ tỹ tag to ājag tar han kỹ. <sup>7</sup> Ha vé, Jesus ki ge kỹ ājag nỹtĩ. Vĩ há ājag nỹtĩ. Ki kanhrãn mág ājag nỹtĩ. ũ jagãgtãn sór ājag nỹtĩ. Jagnĕ to há ājag nỹtĩ. Tag kar ki ājag tóg ũn rico ri ke nỹtĩ. Kỹ nĕn ũ há tag han sórmnĩ gé, Tito tỹ ājag ki nĕn venh ke mũ tag ti.

<sup>8</sup> Inh pi(jé) ājag mỹ: “ker ag jagãgtãn tũg hĕ,” he sór mũ. Sỹ ājag tỹ vĕnh kar to há nỹtĩ ve sór vĕ, ājag tỹ ũ ag jagãgtãn mũn ki. <sup>9</sup> Ha vé, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo vỹ ěg jagãgtãn ja nĩ gé. Tag ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Kanhkã tá ti rico nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ģ tỹ nĕn (ũ)

ên tovãnh kãn. Ǻ tỹ ẽg jagfy jagtar tĩ jé tóg kãtĩg. Kỹ ẽg tóg ti jagtar tugrĩn rico nỹtĩ sir.

<sup>10</sup> Kỹ sóg tag to jykrén, ha mẽ. Ano ti nĩ ha, Ǻjag tỹ ag mỹ jẽnẽnh ke tỹ vyrmỹ vin han vén kri. Ǻjag hã ne to jykrén vén ja nĩgtĩ gé', Jerusalém tá ke ag mỹ jãnkamy jẽnẽnh ke to.

<sup>11</sup> Kỹ Ǻjag tỹ nén han vén ja ên han kãn nĩ, ùri. To jykrén ja Ǻjag tóg nĩgtĩ, kỹ han kãn sórmnĩ gé. Ǻjag tỹ vyrmỹ nén vin ja ên kri vin mãn nĩ, ag mỹ jẽnẽnh jé. <sup>12</sup> Ǻjag tỹ nén nĩm kỹ ti tỹ Ǻjag mỹ sér nĩn kỹ tóg Topẽ mỹ há tí. Ǻ tỹ nén ù mág vỹ nĩm mág han ke mũ, ù tỹ nén ù sĩ vỹ sĩn kỹ nĩm ke mũ. Topẽ pi(jé) ù tỹ nén ù sĩ tỹ nĩm mág ve sór mũ'.

<sup>13</sup> Ti tỹ Ǻjag tỹ ù jagãgtãn tugrĩn Ǻjag mỹ tũ tĩn kỹ tóg Topẽ mỹ ù tĩ sir. Vẽnũ kar tỹ nén ù sĩ ve kỹ tóg há tí. <sup>14</sup> Ǻri Ǻjag tũ tóg e nĩ, hã kỹ tóg Ǻjag tỹ ùn jagãgtar ag mỹ vẽnũ kãpãm há tí. Kejẽn tóg Ǻjag mỹ tũ' henh ke mũ gé, kỹ ag tóg sir Ǻjag mỹ nén (ũ) vin ke mũ gé, vẽnũ kato. Kỹ vẽnũ kar vỹ jagnẽ ri ke nỹtĩ sir. Tag hã vỹ há nĩ'. <sup>15</sup> Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ũ tóg vẽnũ génh mág han ja nĩgtĩ, ù tóg génh pir han ja nĩgtĩ gé. Kỹ ù tỹ génh mág han mũ mỹ tóg kãfór ja tũ nĩgtĩ, hã ra ù tỹ génh pir han mũ ên mỹ tóg tũ' he ja tũ nĩgtĩ gé,” he tóg mũ, Topẽ vĩ rá ki. Jagnẽ ri ke ag tóg nỹtĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg ẽg tỹ ù tỹ nén (ũ) pir nĩ ên jagãgtãn há tí.

### *Tito to vẽnũ*

<sup>16</sup> Topẽ hã ne Tito fe han', ti tỹ Ǻjag to há tãvĩ nĩ jé. Kỹ sóg Topẽ mỹ vĩ há han tí sir, ti tỹ ti fe han kỹ. <sup>17</sup> Kỹ tóg kãnhmar inh mỹ: “hej,” hé, sỹ ti mỹ: “ha Corinto ra tĩg,” hen kỹ. Kãnhmar tóg tĩg sór ja nĩ, Tito ti. <sup>18</sup> Kỹ sóg ti mré ẽg régre ù jẽnẽ sór mũ gé. Ẽg régre tag vỹ Jesus kãmén tí, kỹ igreja krẽm vẽnũmãn kỹ nỹtĩ ag kar vỹ ti to vĩ há han tí, ù tỹ ẽmã kar ki Topẽ vĩ to vẽnũ pãnpin tí ag. <sup>19</sup> Kỹ igreja krẽm ke kar vỹ ti hã kuprẽg, ti hã tỹ inh mré ẽg tỹ ùn jagãgtar ag mỹ nén jẽnẽnh ke tag ki rĩr jé. Ẽg Senhor tỹ ùn mág nĩ tag vẽnũ ven hã jé ẽg tóg tag ki rĩr sór mũ, ẽg tỹ ag jagãgtãn ke tag ti ki. Kỹ tóg inh mỹ há tí gé, sỹ inh pir mỹ ki rĩr tũ nĩn kỹ.

<sup>20</sup> Kỹ ù tóg iso jykrén kónãn ke tũ nĩ gé, isỹ inh pir mỹ ki rĩr tũ nĩn kỹ. Jãnkamy e vẽnũ, ẽg tỹ ma mũnh ke ti, kỹ tóg inh mỹ ù tỹ tag to iso jykrén kónãn ha mẽ tí. Kỹ tóg inh mỹ há

tĩ, ù ag tỹ inh mré ki rĩr mũn kỹ. <sup>21</sup> Isỹ vẽnũ jykre kuryj han sór vẽnũ, hã to sóg jykrén tí. Ẽg Senhor ne inh jykre ki kanhró nĩ', kỹ tóg há tí gé, ẽprã ke ag tỹ inh jykre há vẽnũ mũn kỹ.

<sup>22</sup> Inh mré tĩg ke mũ tag vỹ Tito mré Ǻjag ki jun ke mũ, kar kỹ ẽg régre ù ke gé. Ẽg régre tag hã ne ẽg Senhor tũ ki rĩr há han tĩgtĩ', tag ve tỹ hẽn ri ke han inh huri. Ti tũ ki rĩr nĩ vỹ ti mỹ sér tí. Kỹ tóg Ǻjag vẽnũ mẽ, hã kỹ tóg Ǻjag ve sór mũ. Ǻjag to tóg há tãvĩ nĩ, ti tỹ Ǻjag vẽnũ mẽn kỹ.

<sup>23</sup> Kỹ Tito ne Ǻjag vẽnũ kãtĩg ke mũ'. Inh mré rãnhraj jafã vẽnũ, Tio ti, kỹ tóg inh mré Ǻjag to vãsãn tí. Ti mré kãmũ tag ag vỹ tỹ ùn há nỹtĩ gé. Ǻ tỹ igreja krẽm vẽnũmãn kỹ nỹtĩ ag vỹ ag jẽgnẽ ja nĩ, Ǻjag to. Ag tỹ Cristo jykre há ên han kỹ nỹtĩ vỹ ve há tí. <sup>24</sup> Ag tỹ Ǻjag ki junjun kỹ ag ki rĩr há han nĩ, vẽnũ kar tỹ ve jé, Ǻjag tỹ ag to há nỹtĩ ti, igreja krẽm vẽnũ pãnpin tí ag kar tỹ Ǻjag jykre há ve jé. Vẽnũ kar mỹ sóg Ǻjag to: “vĩ há tãvĩ han ag tóg tí,” he tí. Kỹ Tito ag mỹ vĩ há han nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra sóg ón ja nĩnh mũ.

## 9

### *Ag tỹ jãnkamy jẽnẽnh ke*

<sup>1</sup> Kỹ Ǻjag tóg, ẽg tỹ Jerusalém tá Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ jẽgnẽnh ke tag ki kanhró (Ǻjag tóg) nỹtĩ, hã kỹ sóg tó sór tũ nĩ. <sup>2</sup> Ag jagãgtãn sór Ǻjag tóg mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kỹ sóg Macedônia tá ke ag mỹ tó tí. Ag mỹ sóg: “Grécia tá ke ag ne Jerusalém tá ke ag mỹ nén ù jẽnẽ sór tí,” he tí. “Kri prỹg tóg nỹ ha, ag tỹ nén ù jẽnẽ sór mũn kri,” he sóg tí, Ǻjag to. Kỹ ag tóg ke sór mũ gé sir, Ǻjag kóm. <sup>3</sup> Hã kỹ sóg Ǻjag mỹ ẽg régre ag jẽgnẽg mũ, Ǻjag tỹ ki kanhrãn jé, sỹ Ǻjag kãmén mũ ti. Kỹ Ǻjag tỹ nén (ũ) nĩm sór mũ ên vin kãn nĩ, ùri, kỹ sóg fagrĩnh mỹ vĩ ja tũ nĩnh mũ. <sup>4</sup> Hẽn ri ke mũn Macedônia tá ke ù ag tóg inh mré kãmũ sór mũ. Kỹ tóg Ǻjag tỹ nén vin ja tũ nĩ kỹ inh mỹ'a tĩnh mũ, isỹ ón kỹ vĩ ja nĩn kỹ. Kỹ tóg Ǻjag mỹ'a tĩnh mũ gé sir. <sup>5</sup> Hã kỹ sóg to jykrén, sỹ Ǻjag mỹ ẽg régre tag ag jẽgnẽ jé, inh kãtĩg ke to hã, Ǻjag tỹ nén vin han kãn jé, Ǻjag tỹ nén (ũ) tỹ ẽg mré ke ag jagãgtãn ke ti. Vãsỹ Ǻjag tóg tó ja nĩ, Ǻjag tỹ nén vin sór mũ ên ti, kỹ ha vin han, kỹ tóg e nĩnh mũ,

jānkamy ti, kŷ tóg ve há tĩ, ti tŷ ājag mŷ sér nĩ ti. Kŷ ũ tóg ājag to: “ti mŷ ag mŷ há tũ ja, hã kŷ ag tóg nĩm sĩ han ja nĩ?” henh ke tũ nĩ.

<sup>6</sup> Kŷ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ: “ũ tŷ ti fy pir krãn kŷ tóg pin kŷ génh ke mũ gé sir. Ũ tŷ krãn mág mũ ěn hã tóg génh mág han ke mũ gé sir,” he sóg tĩ. <sup>7</sup> Kŷ ājag tŷ nén to jykrén mũ ěn hã vin nĩ, ājag tŷ Jerusalém ra jēnē jé. Ti tŷ ājag mŷ sér tũ nĩn kŷ tóg há tũ nĩ. Inh pi(jé) ājag mŷ vĩ tar han mũ'. Mŷ sér nŷtĩmnĩ, ājag tŷ ěg mré ke ag jagāgtãn to, kŷ tóg Topē mŷ há tĩ sir. Ũ tŷ ge to tóg há tãvĩ nĩ. <sup>8</sup> Kŷ Topē tóg to tar nĩ gé, ājag mŷ nén vin mág han ke to, ājag tũ tŷ ājag ki e nĩ jé, kurã kar ki, nén ũ tŷ ājag mŷ tũ' he tũ nĩ jé. Kŷ tóg, ājag tũ tŷ ājag ki mág nĩn kŷ (tóg) ājag tŷ ũ jagāgtãn', ũ jagāgtãn' henh há tĩ sir. <sup>9</sup> Tag vŷ rán kŷ nĩ, ha mẽ: “ũn jagāgtar ag mŷ tóg vin mág tĩ, ti tŷ ěg mŷ vėnh vĩ há tó tóg tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Topē vĩ rá ki.

<sup>10</sup> Ha vé, Topē ne ěg mŷ nén (ũ) kar fy vin mũ', ěg tŷ krãn jé, kŷ tóg ěg mŷ pão han jafã nĩm mũ gé, ěg tŷ tŷ pão han kŷ kon jé. Kŷ tóg ājag mŷ ājag tŷ tŷ ũ jagāgtãn ke mũ ěn ven mũ gé, kŷ tóg nén ũ fy ri ke nĩ. Kanē há ri ke han jé tóg ke mũ gé, ājag tŷ vėnh jykre kuryj tag han kŷ, hã vŷ: jagnē jagāgtãn, he mũ. <sup>11</sup> Tag ki ājag tóg rico nŷtĩnh ke mũ, ājag tŷ vėnh kar jagāgtãn kŷ. Kŷ ag tóg e nŷtĩnh mũ gé sir, ũ tŷ ěg tugrĩn Topē to vĩ há han mũ ag, ag tŷ ěg tŷ ag jagāgtãn tugrĩn Topē to vĩ há han kŷ. <sup>12</sup> Kŷ tóg ge nĩ. ěg tŷ Topē ki ge kŷ nŷtĩ ag jagāgtãn kŷ ěg tóg ag jagāgtar tŷ tũ' he mũ. Tag tóg há tĩ. Hã ra ag tóg ěg tŷ ag jagāgtãn tugrĩn (ag tóg) Topē mŷ vĩ há han ke mũ gé sir. <sup>13</sup> Hã ki ag tóg ājag tŷ Topē vĩ kri fig mũ vég mũ, ājag tŷ ag jagāgtãn ki. Kŷ ag tóg tag to Topē to vĩ há han ke mũ gé sir, ha vemnĩ. Cristo to vėme to ājag nēji há nŷtĩ. Hã ve jé ag tóg ke mũ, ājag tŷ ag jagāgtãn mág kŷ, ājag tŷ vėnh kar jagāgtãn kŷ ke gé. <sup>14</sup> Kŷ ag tóg ājag to Topē mré vėmén ke mũ gé sir, ājag to há tãvĩ nŷtĩn kŷ. Topē tŷ ājag jagāgtãn há pē han mũ ěn ve jé ag tóg ke mũ, hã kŷ ag tóg ājag ve sór ke mũ gé sir. <sup>15</sup> Topē ne ěg mŷ nén ũ há tãvĩ vin tĩ mŷr'. Pi(jé) kaja nĩ', ti tŷ ěg mŷ nén vin mũ ti. ěg jé ti mŷ to vĩ há han, ti mŷ agradecer hen kŷ.

## 10

### Paulo tŷ nén to vĩ

<sup>1</sup> Ha vé, ājag jyvėn sór inh mũ, inh, hã vŷ: Paulo, he mũ. Sŷ ājag mré nĩn kŷ sóg nēji komēr hã vĩ tĩ, kŷ, isŷ kór há tá nĩn kŷ isóg nēji vĩ jũ han tĩ ājag mŷ. Cristo ne komēr hã vĩ tĩ'. Ũn há vė, Cristo ti. Ti jykre hã han sór inh nĩgtĩ. <sup>2</sup> Hã kŷ sóg ājag mŷ tag to vĩ sór mũ, ha mẽ. Isŷ ājag mŷ nén rán mũ tag jēmėmnĩ. Kŷ sóg ājag ki jun kŷ vĩ jũ han ke tũ nĩ. Vĩ jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ, ũ tŷ inh kato vĩ mũ ag mŷ, ũ tŷ iso: “ã tŷ vėsóg ki nén to jykrén mũ ěn hã han tóg tĩ,” he mũ ag mŷ. <sup>3</sup> ěprã ke vŷ tŷ inh nĩ, hã ra inh pi(jé) ěprã ke jykre han kŷ vėnh jykre kórég han to vãsãn tĩ'. <sup>4</sup> Vãsãn mág sóg tĩ, hã ra inh pi(jé) ěprã ke ag jykre han kŷ vãsãn mũ'. Topē jykre tar ěn hã han kŷ sóg hã to vãsãn tĩ, kŷ tóg soldado tŷ rará jafã ri ke nĩ, Topē jykre tar ti. Tŷ sóg ěg kato tē mũ ag vėnh pigju jafã mág ěn kókég tĩ, hã vŷ: isŷ ũ tŷ ěg vĩ kato vãsãnsãn mũ ag vĩ tŷ tũ' he mũ, he mũ. <sup>5</sup> Ũ tŷ Topē kato vĩ sór mũ ag vĩ tŷ sóg tũ' he tĩ gé. Vėsŷ ũn mág han sór ag tóg nŷtĩ, Topē kato vãsãn kŷ, ěg tŷ Topē jykre ki kanhrãn mũ kato vãsãn kŷ. Tŷ tũ' he jé sóg ke mũ, Topē jykre tar hã tŷ. ěprã ke ag tŷ Topē vĩ kato tē mũ ag tŷ Cristo krēm ge han kãn sór sóg mũ, kŷ ag sigse kŷ nŷtĩ ri ke vė sir. <sup>6</sup> Kŷ, sŷ ājag tŷ Topē vĩ kri nĩm mũ ve kŷ sóg ũ tŷ kri fi sór tũ ag mŷ vĩ jũ han ke mũ sir, ha vemnĩ.

<sup>7</sup> To jykrén há han nĩ, ha mẽ. “Tŷ sóg Cristo mré ke nĩ,” he ājag tóg tĩ, ājag kãmĩ ũ. Kŷ to jykrén há han nĩ. Tŷ sóg Cristo mré ke nĩ gé, inh, ājag kóm mŷr, ha mẽ. <sup>8</sup> ěg Senhor ne inh fėg', sŷ ājag jyvėn jé. Ti pi(jé) inh mŷ: “ha ag kókén,” hé'. Kŷ sóg ājag mŷ tó, ěg Senhor tŷ inh fėg ja ti. Isŷ vėso vĩ há han hã vė. Ge ra tóg inh mŷ'a tũ nĩ, isŷ vėso vĩ há han mũ ti. <sup>9</sup> Sŷ ājag jyvėn sór vė. Inh pi(jé) ājag kanē jun sór mũ'. Ājag jyvėn hã jé sóg ājag mŷ rán. <sup>10</sup> Inh carta ki inh nēji ājag mŷ vĩ tar han tĩ, vĩ jũ, kŷ sŷ ājag mré nĩn kŷ sóg nēji krój nĩ ve nĩ, kŷ inh vĩ nēji tóg tŷ nén ũ tũ nĩ ve nĩ. <sup>11</sup> Tag to jykrén, ha mẽ: isŷ rán mũ ri ke han jé sóg ke mũ, isŷ ājag mré nĩnh ken kŷ, ha mẽ. Ājag vég tũ sóg nĩ, isŷ carta

tag rán kÿ. Isÿ ãjag mré nÿnh ken kÿ sóg inh vÿ tag ri ke han ke mÿ, ha vemnÿ.

<sup>12</sup> Æjag kãmÿ ù tóg vëso vÿ há han sór tÿ. Inh pi(jé) ag ri ke nÿ', inh pi(jé) tÿ ag mré ke nÿ gé'. Vësóg ki to jykrén kÿ ag tóg nén ù to: “tag vÿ há nÿ, tag vÿ há tÿ nÿ,” he tÿ. Tag to jykrén kÿ ag jykre tóg ag mÿ há nÿ ve nÿ. Topë jykre ve vén sór tÿ ag tóg nÿ. Ag tÿ vësóg ki nén to jykrén há tóg ag mÿ há tÿ. Krÿ tÿ ag nÿtÿ.

<sup>13</sup> Ag jávo sóg Topë jykre vég tÿ, há kÿ sóg ãjag mÿ: “inh jykre vÿ há nÿ,” he tÿ. Topë ne inh mÿ inh rãhrãj ti nÿm, kÿ tóg inh mÿ: “ha Corinto tá ke ag ki rÿr,” he ja nÿgtÿ gé. <sup>14</sup> Inh pi(jé) Topë tÿ inh mÿ vënh rãhrãj nÿm ên pátén tÿ', kÿ sóg pátén ja tÿ nÿ gé, sÿ ãjag mÿ rán kÿ. Inh há ne ãjag mÿ Cristo kãmén vén ja nÿgtÿ'. <sup>15</sup> Há kÿ sóg isÿ tÿ ãjag jyvën tÿ. Û tÿ pijé'. Inh pi(jé) ù rãhrãj to: “isÿ han ja vë,” he mÿ'. Isÿ há ki sóg tÿ ùn mág nÿ. Kÿ sóg tag to jykrén mÿ gé, ha mÿ: ãjag tÿ Topë ki ge kÿ nÿtÿ to tar nÿtÿn kÿ sóg tÿ ùn mág tãvÿ nÿnh ke mÿ gé, ãjag mré. Isÿ há vë, inh rãhrãj há vë. <sup>16</sup> Kÿ sóg ãjag jamã mã ra tÿg sór mÿ gé, sÿ Cristo kãmén jé, ù tÿ ag mÿ tó ja tÿ ên ra. Sÿ tátá ag mÿ kãmén kÿ sóg inhhã ki rãhrãj mÿ sir, ù tÿ ag mÿ tá Topë vÿ kãmén ja tÿ nÿn kÿ. Kÿ sóg inh rãhrãj há tugnÿn tÿ ùn mág jënh mÿ, ù rãhrãj tugerÿn ke tÿ vë.

<sup>17</sup> Há ra tóg há tÿ tÿ, êg vëme tag ti. Æjag tÿ ùn mág nÿ tó sór kÿ êg Senhor ti tómnÿ.

<sup>18</sup> Êg tÿ vëso: “ùn há vÿ tÿ inh nÿ,” he mÿ ra êg pi(jé) tÿ ùn há nÿtÿ'. Êg Senhor tÿ êg to: “ùn há vÿ tÿ ã nÿ,” hen há kÿ êg tóg tÿ ùn há nÿtÿ.

## 11

### *Ón kÿ apóstolo ag*

<sup>1</sup> Iso fe nÿtÿmnÿ. Krÿ tÿ nÿ ve inh nÿ, isÿ vësó kÿ. Há ra ãjag tóg iso fe nÿtÿ, kÿ tóg há tÿ. <sup>2</sup> Æjag to sóg há pë nÿ, Topë tÿ ãjag to há nÿ ri ke, há kÿ sóg ãjag jyvën tÿ. Kÿ ãjag tóg ùn mén ke mÿ fi ri ke nÿtÿ, kÿ Cristo vÿ ãjag mén ke ri ke nÿ sir. Vënh prÿg tag to sóg ãjag kãn sór mÿ mÿr, ãjag jãnhkri nÿtÿ jé, tátãg tÿ mén ja tÿ jãnhkri ri ke. <sup>3</sup> Há ra sóg ãjag to: “ag mÿ ti tovãnh sór tÿ nÿ vÿ?” he mÿ. Pÿn vÿ Eva fi mÿ ón, Japo ti, ti jykre (ka)më nÿn kÿ, kÿ fi tóg ti vÿ kri nÿm. Kÿ tóg ãjag mÿ ón sór

mÿ gé, Japo ti, ãjag tÿ Cristo tovãnh jé, ãjag tÿ ti jykre pir tovãnh jé, ãjag tÿ ti to tar ên to krónh ke jé. <sup>4</sup> Há kÿ ãjag tóg ù ag vÿ jëmë sór mÿ, ag tÿ ãjag mÿ ón kÿ Jesus tó kÿ, ag tÿ isÿ ãjag mÿ nén tó mÿ ên há tÿ tó mÿ ra ãjag tóg jëmë sór tÿ. Ón kÿ jagrë vÿ ãjag mÿ há nÿ ve nÿ, Topë tÿ ãjag mÿ nÿm ja tÿ ên. Ón kÿ topë vÿ vÿ ãjag mÿ mÿ sér tÿ ve nÿ, ãjag tÿ vãsÿ mÿ ja tÿ ên. Vënhmÿ han sór ãjag tóg mÿ.

<sup>5</sup> Ón kÿ apóstolo ag ne ãjag mÿ vënh vÿ tag tó sór mÿ'. Inh pi(jé) tÿ ag krëm ke nÿ', ha mÿ. <sup>6</sup> Vÿ sÿnvÿ han tÿ inh nÿji nÿ, ag vÿ sÿnvÿ ri ke han tÿ inh nÿji nÿ. Há ra sóg nén tÿ hën ri ke ki kanhró nÿgtÿ, tag ve ãjag tóg mÿr, ãjag tÿ inh vÿ mÿ tÿ hën ri ke han mÿ ên ki.

<sup>7</sup> Æjag mÿ sóg Topë vÿ tó ja nÿgtÿ, kÿ sóg tag to ãjag ki ti kaja ve sór ja tÿ nÿ. Vësÿ ùn sÿ han ja inh nÿ, sÿ ãjag mré nÿn kÿ, ãjag tÿ tÿ ùn mág nÿtÿ jé, isugrÿn. Tag tugerÿn inh mÿ Topë vÿ mranh'? Vó, vënh jykre há vé. <sup>8</sup> Êmã ù tá Jesus ki ge kÿ nÿtÿ fag ne inh mÿ fag jãnkamy vënh kãpãm, kÿ fag tóg inh mÿ ti jënë ja nÿ, sÿ ãjag mré nÿn kÿ. Fag tÿ há ko ja inh nÿgtÿ. <sup>9</sup> Kÿ, isÿ jãnkamy ve sór mÿ ra sóg ãjag mÿ tó ja tÿ nÿ gé. “Ti hÿn ag mÿ jagy tÿnh mÿ,” he sóg tÿ, há kÿ sóg ãjag mÿ to ja tÿ nÿ. Ga tÿ Macedônia tá êg régre ag ne inh ki junjun ja nÿgtÿ', sÿ ãjag mré nÿn kÿ, kÿ ag tóg inh mÿ jãnkamy ù ma kãmÿ ja nÿ gé, sÿ to nén tÿ inh mÿ tÿ nÿ ên mãn jé. Gen kÿ sóg isÿ vég tÿ há ra, ti tÿ ãjag mÿ jagy tÿ nÿn jé. Inh jykre há vë. Tovãnh sór tÿ inh nÿgtÿ. <sup>10</sup> Ki há tó sóg tÿ, Cristo tÿ ki há tó tÿ ên ri ke han sóg tÿ. Kÿ sóg ãjag to: “ga tÿ Grécia tá ke ag vÿ jãnkamy to inh jykre ki kanhrãn kãn ke mÿ, ag tÿ iso vÿvÿ he tÿ nÿn jé,” he mÿ. Æjag jãnkamy ve sór tÿ pë inh nÿgtÿ. <sup>11</sup> Hë ri ken kÿ? Inh mÿ ãjag to há tÿ nÿgtÿ? Vó, ãjag to sóg há tãvÿ nÿ, kÿ Topë ne ki kanhró nÿ'.

<sup>12</sup> Há ra sóg ãjag tÿ ve sór tÿ nÿ, sÿ ag vÿ tÿ tÿ' hen jé, ón kÿ apóstolo ên ag vÿ ti. Inh mÿ tóg ag tÿ ãjag mÿ: “Paulo ri ke inh nÿ. Inh mÿ ãjag tÿ vënh kãpãm,” hen ha mÿ tÿ. Há kÿ sóg ãjag tÿ ve sór tÿ nÿ. <sup>13</sup> Ón kÿ apóstolo vÿ tÿ ag nÿtÿ, mÿr, ha mÿ, ón kÿ ag tóg: “Topë rãhrãj han êg tóg mÿ,” he tÿ. Ón kÿ ag tóg: “Cristo vÿ êg tÿ apóstolo han,” he tÿ. <sup>14</sup> Satanás jykre há vë. Vësÿ tóg Topë tÿ jënë jafã ri ke han tÿ, ón kÿ, Satanás ti. <sup>15</sup> Kÿ

Satanás mÿ rãnrãj tĩ ag tóg ón kÿ (ag tóg) jykre kuryj nÿtĩ ve nĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag rãnrãj kórég to.

### *Paulo jagtar*

<sup>16</sup> Ha mẽ, tó mãn jé sóg ke mũ, sÿ tó ja ti. Inh pi(jé) krĩ tũ nĩ'. Isÿ ãjag mÿ krĩ tũ nĩ ve (hã) ra, ge ra iso hã nÿtĩmnĩ, sÿ vëso vënh vĩ há tón kÿ. <sup>17</sup> Sÿ ãjag mÿ sÿ nén ve ja ãn tó sór vë, kÿ tóg inh krĩ tũ nĩ ve nĩ. Sÿ vëso vĩ há han kÿ sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Ëg tÿ ãg Senhor jykre tó kÿ ãg tóg tag tó tũ nĩgtĩ, sÿ tónh ke tag. <sup>18</sup> Hã ra sóg tó sór mũ. Vënh kar tóg ãjag mÿ ag tÿ nén ve ja tó tĩ, kÿ sóg ãjag mÿ sÿ nén ve ja ãn tó sór mũ gé, ha mẽ. <sup>19</sup> Krĩ há ãjag nÿtĩ, ge ra ãn krĩ tũ ag tóg ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩ. <sup>20</sup> Û tÿ ãjag mÿ: “tag han ra, tag han tũg ra,” hen kÿ tóg ãjag mÿ sér tĩ ve nĩgtĩ. Û tÿ ãjag tũ mãn sór kÿ tóg ãjag mÿ há tĩ ve nĩgtĩ, ù tÿ ãjag mÿ un'ón mũ ag tóg ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩgtĩ, ù tÿ vëso: “tÿ inh ãn mág nĩ,” he mũ ag vÿ ãjag mÿ há nÿtĩ ve nĩgtĩ gé, ù tÿ ãjag kakã ki tãnh tĩ ãn ag ke gé. Û tÿ ge vÿ ãjag mÿ há kar nÿtĩ ve nĩgtĩ. <sup>21</sup> Inh mÿ'a tóg tĩ, sÿ tag tó kÿ. Vënh jykre tag to sóg krój nĩ, tag han sór vãnh inh nĩgtĩ, ag tÿ han ri ke tag.

Hã ra ag tóg ãjag mÿ ag tÿ nén ve ja ãn ti tó sór mũ, ón kÿ apóstolo ãn ag, ag tÿ nén ù há kar han mũ tó ag tóg tĩ. Kÿ sóg ag ri ke tónh ke mũ gé sir, ãn krĩ tũ ag ri kén. <sup>22</sup> Hebreu vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Hebreu nĩ gé. Israel krẽ'krẽ vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Israel krẽ'krẽ nĩ gé. Abraão krẽ'krẽ vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tÿ sóg Abraão krẽ'krẽ nĩ gé. <sup>23</sup> Cristo camarada vÿ tÿ ag nÿtĩ. Tag to sóg ag kãfór nĩ hã ra. Ha vé, krĩ tũ pẽ nĩ ve sóg nĩ, sÿ tÿ ag kãfór nĩ tag tón kÿ.

Ha mẽ, isÿ tÿ Cristo camarada nĩ ti: inh rãnrãj e tag hã to sóg ag kãfór nĩ, ise kÿ nĩn e ja hã to sóg ag kãfór nĩ gé. Inh mrãnmrãn kãfór han ag tóg tĩ gé, ter kren tÿ hën ri ke ve inh, ag kãfór ke gé. <sup>24</sup> Judeu ag ne inh mrãnmrãn tÿ 5 (ke) han', ag tÿ ù mrãnmrãn tÿ 39 (ke) han tĩ ãn tÿ 5 (ke) han ag tóg isÿ, kurã tÿ hën ri ke han tóg, ti tÿ 5 (ke) ãn tá krÿg jé. <sup>25</sup> Kar kÿ ag tóg ka tÿ inh mrãnmrãn tÿ 3 (ke) han ja nĩgtĩ gé. Kurã tÿ hën ri ke han tóg ke gé, ti tÿ 3 (ke) ãn tá krÿg jé. Pó tÿ ag inh pin ja nĩgtĩ gé, isén jé, kurã pir ki. Kar kÿ sóg goj ki ter kren tãgtũ han ke gé,

ãn kã sóg kejën kuty pir ki kurã mré goj nig kãki nãgnãr, goj kafã tũ kãki. <sup>26</sup> Kuvar há ra tÿg tÿ hën ri ke han inh, kÿ goj var tóg inh jagtar han. Ëg tũ péju(g) tĩ ag vÿ inh jagtar han tĩ. Inh mré ke ag vÿ inh vóg kónãn sór nĩgtĩ, fóg ag ke gé, cidade ki ke ag ke gé, ãmã tũ tá ke ag ke gé. Goj kafã tũ kri inh jagtar han. Ón kÿ ãg kanhkã ag vÿ inh jagtar han tĩ gé. <sup>27</sup> Rãnrãj mág to inh jagtar tĩ gé, to sóg ron tĩ, kÿ sóg nÿr tũ tÿ hën ri ke hÿn han tĩ gé. Kejën sóg kókĩr tĩ, kejën sóg goj vég tũ nĩgtĩ, vãkre tÿ hën ri ke han sóg tĩ, kusa mäg sóg tĩ, inh kur tóg iso tũg tĩ gé. <sup>28</sup> Kÿ, isÿ kurã kar ki ti jagy tag vég mũ mré hã sóg igreja krẽm vënhmãn tĩ ag to krĩ kufy han tĩ gé. <sup>29</sup> Û tÿ Cristo vĩ to krónh ken kÿ tóg inh mÿ jagy tĩ gé. Û tÿ Topẽ vĩ mranh kÿ sóg kanẽ jur tĩgtĩ gé.

<sup>30</sup> Kÿ, isÿ vëso kÿ sóg isÿ nén ù jagy vég mũ ãn tó sór tĩ, inh krój nĩ ãn ti. <sup>31</sup> Topẽ ne ki kanhró nĩ', ãg Senhor tÿ Jesus jóg ti. Ëg tÿ ti mÿ vĩ há han tóg tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Ti hã ne ki kanhró nĩ'. Inh pi(jé) ón mũ'. <sup>32</sup> Cidade tÿ Damasco tá sóg nĩ ja nĩgtĩ, kÿ pã'i mág tÿ rei tÿ Aretas ãn krẽm pã'i ù vÿ governo ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. ãn tóg ijo vãji ja nĩgtĩ. Ti polícia ag tóg ijo vãji ja nĩgtĩ, ag tÿ ise jé. <sup>33</sup> Hã ra inh mré ke ag tóg kej mág kãkã inh péju kÿ jãnkã ror tÿ isérem, cidade to ró tÿ, hã kÿ sóg kren. Isÿ ti jagy ve jan hã vë.

## 12

### *Paulo tÿ nén nẽ ve*

<sup>1</sup> Kÿ ãjag tÿ isÿ tÿ ãn mág nĩ tag mẽ sór kÿ, kÿ sóg ãjag mÿ ãg Senhor tÿ inh mÿ nén ven mũ ãn tó sór mũ gé ver, ti tÿ inh mÿ nén kãmén mũ ti. Sÿ ãjag mÿ tónh ke tũ vë vë, hã ra ãjag tóg mẽ sór mũ. <sup>2</sup> Ha vé, ù ki kanhró sóg nĩ, Jesus ki rã ù. 14 (ke) anos ti nĩ ha, ti tÿ kanhkã ra tÿg kri, kanhkã tãgtũ he mũ ãn ra. Hën ri ke mũn tóg ã rĩr há ra vyr, hën ri ke mũn ti kuprĩg tóg ra vyr, inh pi(jé) ki kanhró nĩ'. Topẽ hã ne ki kanhró nĩ'. <sup>3</sup> Hã ra tóg ra vyr, hën ri ke mũn ã rĩr há ra, ti kuprĩg hën ri ke mũn, inh pi(jé) ki kanhró nĩ', Topẽ hã ne ki kanhró nĩ'. <sup>4</sup> Kÿ tóg ãg tÿ hẽ tá Topẽ mré nÿtĩnh ke mũ ãn ra vyr, Paraíso he mũ ãn ra. Tá tóg vënh vĩ



jēmē, ēprā ke tỹ nén tónh ke tũ ěn mẽ tóg tá, kanhkā tá vĕnh jykre sĭnvĭ pĕ ěn, ěg tỹ tag ki nén ki kagtĭg ěn. <sup>5</sup> ěn hā to sóg: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór mũ. Isỹ vĕsóg ki kanhkā ra tĭg pijé'. Isỹ ěg tỹ ēprā vĕg tĩ ěn tó kỹ sóg inh krój nĩ hā tó sór mũ. <sup>6</sup> Isỹ ũn mág nĩ tag tó kỹ sóg ki hā tó tĩ, vĕnh ó pijé'. Hā ra sóg tó tũ nĩ, ājag tỹ iso: “vĕnh kar káfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũ nĩ jé. Inh jykre vĕg ājag tóg mũgtĩ, inh vĩ mĕg ājag tóg mũgtĩ, kỹ tag hā to jykrén nĩ, tag hā to ājag tóg inh jykre ki kanhrān ke mũ.

<sup>7</sup> Kỹ Topĕ tóg, ti tỹ inh mỹ kanhkā ven kar kỹ (tóg) to jykrén gé, sỹ vĕsỹ ũn mág han sór tũ nĩ jé. Hā jé tóg inh há tỹ nén ũ jagy ki nĩ han tĩ gé, kỹ tóg sónh tỹ inh ki já ri ke nĩ. Satanás krĕm ke ũ vĕ, kỹ tóg isānh tĩ, isỹ vĕsỹ ũn mág han tũ nĩ jé. <sup>8</sup> Kỹ sóg ěg Senhor mỹ to vĩ tãgtũ han, ti tỹ inh mỹ tỹ tũ' hen jé. <sup>9</sup> Hā ra tóg ke jāvānh ja nĩ. Kỹ tóg inh mỹ: “ā jagāgtān sóg tĩ,” he ja nĩ, “kỹ tóg há tĩ,” he ja tóg nĩ, ěg Senhor ti. “Ā krój nĩ hā ki isỹ tỹ ũn tar nĩ ve há tĩ,” he ja tóg nĩ inh mỹ, ěg Senhor ti. Hā kỹ inh krój nĩ tag tóg inh mỹ há tĩ. Inh krój nĩn kỹ sóg Cristo tar hā tỹ tar nĩ nĩ. Tag hā ne há tĩ'. <sup>10</sup> Hā kỹ inh krój nĩ tóg inh mỹ sér tĩ, ag tỹ iso vĩ kónān ti ke gé, inh jagtar nĩ ti ke gé, ag tỹ inh vóg kónān ti ke gé, inh kanĕ jur ti ke gé. Inh mỹ tóg sér kar tĩ, sỹ nén vĕg mũ ti, sỹ Cristo hā tỹ fe nĩn kỹ. Inh krój nĩ ěn kã sóg tar nĩ, mỹr, ha mẽ.

### *Paulo tỹ Corinto tá ke ag to nén to jykrén*

<sup>11</sup> Ha vé ha, vĕsỹ ũn krĭ tũ nĩ ěn ri ke han sóg, ājag tỹ inh kutān kỹ. Ājag tỹ iso vĩ há han ke vĕ vĕ. Inh pi(jé) ũ tỹ vĕsỹ apóstolo han mũ ěn ag krĕm ke nĩ', isỹ tỹ nén (ũ) tũ hā ra, mỹr, ha mẽ. <sup>12</sup> Ājag mỹ sóg sỹ tỹ apóstolo jĕ ven huri. Isỹ nén (ũ) jagy vĕg mũ ra sóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. ěg tỹ nén han vānh hyn han ja inh nĩgtĩ, ājag rĭnve, milagre ti, Topĕ jykre ti ke gé. Hā ki ājag tóg vĕnh mũ, sỹ tỹ apóstolo jĕ ti. <sup>13</sup> Kỹ inh ājag mỹ ne han ja tũ nĩ nĕji, ājag tỹ ěmā ũ tá Jesus to vĕnhmān tĩ ag to: “ěg káfór ag nỹtĩ,” hen jé? Nén pir hā han tũ inh nĩ, hā vỹ: ājag jĕn ko ja tũ inh nĩ, he mũ, sỹ ājag mré nĩn kỹ, kỹ tóg ājag mỹ jagy nĩ ja tũ nĩ. Tag tỹ kórĕg kỹ inh mỹ vĕnh pāte fón nĩ.

<sup>14</sup> Ha vé ha, sỹ ājag ve mān sór vĕ mỹr. Sỹ tag to jykre tãgtũ hā vĕ sir. Kỹ sóg inh jun kỹ ājag mré nĩn kỹ (sóg) ājag mỹ ti jagy nĩm sór tũ nĩ gé, ũri. Inh pi(jé) ājag tũ mān sór mũ'. Sỹ ājag vĕnh kãtĭg ke vĕ. ěg krĕ pi(jé) ěg rico han tĩ', ěg tỹ ag jĕ'ŷn mũ ra. ěg hā ne ěg krĕ mỹ nén ũ nĩm tĩ'. <sup>15</sup> Hā kỹ sóg isũ fón kãn ke mũ, ājag tugrĭn, vĕnh fĕg jé sóg ke mũ gé, sỹ ājag krenkren han jé. Ājag to sóg há tãvĭ nĩ. Hā kỹ tóg inh mỹ e tĩ, ājag tỹ iso há tũ nỹtĩ ti. <sup>16</sup> Kỹ ājag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ājag mré nĩn kỹ ājag mỹ ti jagy nĩm sór tũ nĩ ti.

Hā ra sóg nĕji ājag vatānh tá ājag krĭn tĩ, ājag mỹ sóg nĕji ón tĩ. <sup>17</sup> Kỹ inh mỹ ājag vatānh tá ājag tũ mág tĩ', sỹ ājag mỹ inh mré ke ag jĕgnĕn kỹ'? Ke tũ sóg nĩgtĩ mỹr. <sup>18</sup> Tito mỹ sóg to vĩ, ti tỹ ěg régre ũ ěn mré ājag vĕnh tĭg jé. Kỹ Tito mỹ inh mỹ ājag tũ ma kãtĭg ja nĩ'? Ke tũ tóg nĩ, ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Inh jykre hā han tóg tĩ, Tito ti. Isỹ nén han mũ ěn hā han tóg tĩ.

<sup>19</sup> Ājag hỹn iso: “ón kỹ tóg vĕnh jagfy vĩ mũ,” he mũ. “Ti tỹ ěg tỹ ā to há nỹtĩ ěn han sór vĕ,” he ājag hỹn mũ iso. Hā tũ vĕ, kỹ Cristo vỹ ki kanhró nĩ, Topĕ ti ke gé. Ājag to sóg há pĕ nĩ, hā kỹ sóg vĩ mũ, ājag tỹ inh vĩ tugrĭn ti hā to tar nỹtĩ jé. <sup>20</sup> Tag hā to sóg jykrén mũ, ha mẽ: hĕn ri ke mũn ěg tóg jagnĕ tỹ ũn mũ, sỹ ājag ki jun kỹ. Hĕn ri ke mũn ājag tóg jagnĕ to jũ mũ, hĕn ri ke mũn ājag tóg jagnĕ tũ ki vĕ'ĩ mũ, hĕn ri ke mũn ājag tóg jagnĕ to krĭ rỹ nỹtĩ, vĕnh kar hĕn ri ke mũn ājag tũ hā mũ ěkrén sór tĩ, hĕn ri ke mũn ājag tóg jagnĕ to vĩ kónān mũ, hĕn ri ke mũn ājag tóg jagnĕ to vĩ vĩ hĕnh mũ, hĕn ri ke mũn ājag tóg jagnĕ káfór nỹtĩ sór mũ, hĕn ri ke mũn ājag tóg vĕnh jykre e han sór mũ. <sup>21</sup> Kỹ tóg inh mỹ'a tĭnh mũ, sỹ ājag ki jun kỹ, kỹ Topĕ tỹ isỹ ũn sĭ han ri ke vĕ sir. Inh fỹnh ke vĕ, ājag tỹ vāsỹ Topĕ vĩ mranh ja ěn tovānh sór tũ nỹtĭn kỹ, nén ũ kavĕj ěn ti, ā prũ tũ fi mré nỹ, ā mén tũ mré nỹ, fag to ěn tĩ ěn mỹr. Ājag tỹ ěn tovānh tũ nĩn kỹ tóg inh mỹ'a tĭnh mũ.

## 13

*Paulo tỹ ag jyvĕn mān mũ*

<sup>1</sup> Sÿ ãjag ve tãgtũnh ke vễ ha. Kÿ sóg ãjag jykre venh ke mũ. Û tÿ ãjag jykre kórég vég mũ vÿ tónh ke mũ, ãjag tÿ ti kórég han ja ti. Ûn régre vÿ tugtónh ke mũ, ke tũ nĩn kÿ ãn tãgtũ. <sup>2</sup> Tag tó inh huri, kÿ sóg tó mãn sór mũ mÿr. Sÿ ãjag mré nĩ ja nĩn kÿ sóg ãjag mÿ tag tó ja nĩ, kÿ sóg ùri ãjag mÿ rán mũ sir, sÿ ãjag mré nĩ tũ nĩn kÿ, ha mẽ. Sÿ ãjag mré nĩ ja nĩn kÿ sóg koměr hã vĩ ja nĩ, ù tÿ Topě vĩ mranh ja ẽn ag mÿ. Inh jun mãn kÿ inh pi(jé) koměr hã vĩ mãn mũ', ha vemnĩ. Vĩ tar han jé sóg ke mũ mÿr. <sup>3</sup> Cristo vĩ mẽ sór ãjag mũ, inh ki. Mễ jé ãjag tóg ke mũ. Ti pi(jé) krój nĩ'. Tar ti nĩ, hã kÿ sóg vĩ tar han ke mũ gé. <sup>4</sup> Krój nĩ ve ja ti nĩ, ti tÿ cruz to sa kÿ. Hã ra tóg rĩr mãn, Topě tÿ ti rĩn mãn kÿ. Topě tar nĩ hã vễ. Kÿ sóg krój nĩ gé, sÿ ti ki rã kÿ jẽn kÿ, hã ra sóg ti mré rĩr kÿ jẻ gé, ãjag mÿ, Topě tar nĩn kÿ.

<sup>5</sup> ãjag jykre tugnÿm nĩ. “Inh mÿ Jesus ki rã há han mũ vÿ?” hemnĩ, vễso jykren kÿ. “Jesus Cristo mÿ inh kãkã nĩ?” hemnĩ. ãjag tÿ tag to: “hÿ, hã vễ,” he tũ nĩn kÿ ãjag pi(jé) tÿ ti tũ nÿtĩ'. Ẽn kã ãjag tóg ti tovãnh kÿ mũ nĩ sir. <sup>6</sup> Hã ra sóg ti tovãnh ja tũ nĩ. ãjag tÿ tag ki kanhrãn kÿn há tĩ. <sup>7</sup> ãjag to sóg Topě mré vēmén tĩ, ãjag tÿ nén ù kórég han tũ nĩ jé. Kÿ inh rãnrãj tóg Topě mÿ há tĩ sir, vễnh kar mÿ ke gé. Ag tÿ hã ra iso é he mũ ra nén ù há tãvĩ han sórmnĩ, ha mẽ, kÿ ãjag tÿ Jesus tũ hã han ke mũ tag ne há tãvĩ nĩnh mũ'. <sup>8</sup> Inh pi(jé) ù tÿ ki hã tó mũ kato tẻ sór mũ'. Û tÿ ki hã tó mũ tag ve sór inh nĩ mÿr. <sup>9</sup> Inh mÿ tóg sér tĩ, inh krój nĩn kÿ, kÿ tóg inh mÿ sér tĩ gé, ãjag tar nÿtĩn kÿ. Hã jé sóg Topě mré vĩ tĩ, ti tÿ ãjag mÿ vễnh jykre há ẽn nĩm jé, ãjag tÿ há pẻ nÿtĩ jé. <sup>10</sup> Hã kÿ sóg ãjag mÿ carta tag rán, sÿ ãjag vég tũ nĩn kÿ. Kÿ sóg koměr hã vĩ sór mũ, sÿ ãjag mré nĩnh ken kÿ. Inh pi(jé) vĩ tar han sór mũ', inh pi(jé) ẽg Senhor tÿ isar han kÿ inh vĩ tar tÿ ãjag kókén sór mũ'. ãjag tar han sór inh mũ mÿr.

<sup>11</sup> Inh kanhkã', sÿ ãjag mÿ rán kãn hã vễ. Hã ra sóg ver tag tó sór mũ, ha mẽ: vễnh kãn nĩ, ãjag tÿ kygnẻg tũ nĩ jé, inh vĩ jẻmẻmĩnĩ, vễnh jykre pir han nĩ, krĩ kuprã nÿtĩmĩnĩ. Topě ne ẽg to há nĩ', ti ne ẽg krĩ kuprãg tĩ'. Ti hã ne ãjag ki rĩr mũ', ãjag tÿ ti jykre tag han kÿ.

<sup>12</sup> Jagnẻ ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, ãjag tÿ jagnẻ nẻg kãgmĩ kÿ. Topě tũ ki ge kÿ nÿtĩ kar vÿ ãjag mÿ: “ãjag mÿ há?” he sór mũ.

<sup>13-14</sup> Ẽg Senhor tÿ Jesus Cristo jé ãjag tar han tĩ. Topě vÿ ãjag to há nĩ. Ti kuprĩg vÿ tÿ ãjag jagrẻ nĩ. Ti jykre hã mũ mũmĩnĩ. Hã vễ.

## PAULO TÏ CARTA HAN: GALÁCIA TÁ KE AG MÏ CARTA

<sup>1</sup> Paulo tÏ rá vë, inh. IsÏ ga tÏ Galácia tá ke ag mÏ rán hã vë. Jesus Cristo hã vÏ inh fëg, sÏ tÏ ti apóstolo jë jé, ëg jóg tÏ Topë ti ke gé. Ëprã ke tÏ inh fëg pijé'. Jesus Cristo hã ne inh fëg', Topë tÏ ùn rÏn mãn mÏ ti, ti ter kar kÏ. <sup>2</sup> SÏ inh mré ke ag mré ga tÏ Galácia tá ke ag mÏ rán hã vë, ù tÏ Galácia tá Jesus to vënhmãn tÏ ag mÏ.

<sup>3</sup> Topë mÏ sóg to vÏ tÏ, ti tÏ äjag tar han jé, ëg jóg mág tÏ äjag krÏ kuprãg jé, ëg pã'i tÏ Jesus Cristo ti ke gé.

<sup>4</sup> Ti hã ne ù tÏ ã tén mÏ ag mÏ vënh fëg', ti tÏ ëg tÏ Topë vÏ mranh tÏ tÏ' he jé, kÏ tóg ëg kren han, ëprã ke jykre to. Ëprã ke jykre tÏ pãno nÏ kÏ tóg vënh jykre tag ki ëg kunÏ. Ëg jóg tÏ Topë tÏ nén ve sór mÏn hã vë, ti hã ne Jesus mÏ tag tó ja nÏ'. <sup>5</sup> KÏ ëg tóg Topë to vÏ há han sór mÏ, kÏ tóg tÏg' he jãvãnh nÏ, ti to vÏ há tag ti. Hã vë.

### *Jesus kãme pir nÏ*

<sup>6</sup> Äjag ne tóg kãnhmar sÏ äjag mÏ Cristo kãmén ja ën tovãnh sór mÏ', ti tÏ ëg jagfy ter ja kãme ti. Ti kãme ù nón mÏ sór äjag tóg mÏ, Cristo tÏ ëg mÏ tó ja tÏ nón. Inh mÏ tóg e tÏ mÏr, äjag jykre tag ti. <sup>7</sup> Cristo kãme vÏ pir nÏ, kÏ ti kãme ù tóg tÏ tÏ. Hã ra ù ag tóg äjag krÏ kufy han sór mÏ, hã kÏ ag tóg Cristo kãme ën ki króm há han tÏ nÏgtÏ. ù tó sór ag tóg mÏ mÏr, Cristo jykre to, hã vÏ: “äjag krenkren jé äjag tóg Cristo ki rã kar kÏ Judeu ag jykre han ke mÏ gé, Topë tÏ Moisés mÏ nén tó ja ën ti,” he mÏ. <sup>8</sup> Hã ra sóg äjag mÏ tó há han ja nÏgtÏ, isÏ äjag mÏ: “ti ki rã tävÏ han jé äjag tóg ke mÏ,” hen kÏ. ù tÏ inh vÏ tag ri ke tó tÏ ag jé mÏ kónãn. Hën ri ke mÏn isóg äjag mÏ tag tó tÏ nÏ, hën ri ke mÏn sóg ti pãte nén ù tónh ke mÏ. KÏ inh jé tÏg kónãn. Hën ri ke mÏn kanhkã tá Topë tÏ jënë jafã tóg isÏ tó ja ën ri ke han ke tÏ nÏ, pãte tóg hën ri ke mÏn nén ù tó sór mÏ. KÏ ti jé tÏg kónãn. <sup>9</sup> Tag tó ja inh nÏ, kÏ sóg tó mãn mÏ sir. ù tÏ äjag mÏ Cristo kãmén kÏ, hã ra tóg äjag mÏ isÏ tó ri

ke han tÏ nÏ, isÏ tó pãte tóg ù tó sór mÏ, kÏ ti jé tÏg kónãn.

<sup>10</sup> VÏ tar han sóg tÏ, ëprã ke kórég ag to. Inh pi(jé) ón kÏ ag mÏ vÏ há han sór mÏ', ag tÏ iso há nÏtÏ jé'. Ëprã ke ag tÏ iso há nÏ tag, ag tÏ iso kórég nÏ tag tóg inh mÏ tÏ nén ù tÏ nÏ.

IsÏ ëprã ke ag tÏ iso nén tó mÏ to jykren nÏ ra inh hÏn Cristo tÏ ki rÏr tÏ nÏnh mÏ vë. Hã ra sóg ti hã to jykren tÏ. “IsÏ nén tó mÏ hÏn ti mÏ há nÏ, ti mÏ kórég nÏ vó?” he sóg tÏ, ti tÏ inh mÏ vÏ há han jé, Topë ti.

### *Paulo tÏ Topë vÏ hã tó*

<sup>11-12</sup> Cristo kãmén ja inh nÏgtÏ, isÏ äjag mÏ: “ti ki rã kÏ ëg krenkren ke mÏ, ëg tÏ Moisés jykre han tÏ ra,” hen kÏ. Ëprã ke tÏ véké nén ù to jykren ja pijé', sÏ äjag mÏ nén tó mÏ ti. Ëprã ke tÏ inh kanhrãn ja pijé'. ù pi(jé) inh mÏ: “tag tómnÏ,” he mÏ'. Jesus Cristo hã ne inh kanhrãn', ti hã ne inh mÏ tag tó kãn'. Tag to jykren nÏ, inh kanhkã'.

<sup>13-14</sup> IsÏ vãsÏ nén han ja mÏ äjag tóg huri. TÏ sóg Judeu krë nÏ, hã kÏ sóg Judeu jykre han tÏ ja nÏgtÏ, Moisés tÏ ëg jóg'jóg ve ag mÏ Topë jykre tó ja ën ti. KÏ sóg inh povo jykre ki, Judeu jykre ki sóg vãsãn mág, hã kÏ sóg inh régre ag pãtén, sÏ ëg jykre ki króm to tar tävÏ nÏn kÏ. Ëg jóg'jóg ve ag jykre tävÏ han sóg nÏgtÏ mÏr, tag hã mÏ sóg ëkren ja nÏgtÏ. KÏ sóg kygnë kÏ: “Jesus hÏn ón kÏ vësÏ Topë han,” he ja nÏ gé. Hã kÏ sóg ti ki ge kÏ nÏtÏ ag vóg kónãn tävÏ han, isÏ ag tÏ tÏ' he jé. Ag jagãgtãn vãnh ja inh nÏgtÏ.

<sup>15-16</sup> Hã ra Topë tóg kejën inh mÏ Jesus to: “inh kósin vÏ tÏ ti nÏ,” hé, isÏ fóg ag mÏ, kanhgág ag mÏ ti kãmén jé, ù tÏ mÏ ja tÏ ag kar mÏ. Ti hã tóg inh mur to hã inh kuprëg, inh jagãgtãn kÏ. KÏ, Jesus tÏ inh mÏ vënh ven kar inh pi(jé) ëprã ke ù mré vëmén', ti ki jëmë jé'. <sup>17</sup> KÏ sóg Jerusalém ra tÏg ja tÏ nÏ gé, sÏ ijo apóstolo ag mré vëmén jé. Ga tÏ Arabia ra sóg vyr, ën kã, kar kÏ sóg tá kãtÏg kÏ cidade tÏ Damasco tá jun mãn.

<sup>18</sup> KÏ, 3 anos tÏg kÏ sóg kejën Jerusalém ra vyr, sÏ apóstolo Pedro mré vëmén jé. TÏ mré sóg kurã tÏ 15 (ke) han, tävÏ. <sup>19</sup> Ën kã inh pi(jé) apóstolo ù ag vé'. Tiago hã ve inh, ëg Senhor jãvy ën, isÏ Pedro mré vÏn kÏ.

<sup>20</sup> Äjag mÏ sóg ki hã rán mÏ. Inh pi(jé) ón mÏ', Topë hã ne ki kanhró nÏ'.

<sup>21</sup> Tag pãte sóg ga tỹ Síria ra vyr, ga tỹ Cilícia ra ke gé. <sup>22</sup> Isỹ ra tĩg jé sóg ga tỹ Judéia fĩn rãm. Kỹ Judéia tá Jesus to vènh mãn tĩ ag inh ki kagtĩg nỹtĩ ja nĩgtĩ. Inh ve ja tũ ag nỹtĩ ver, Judéia tá Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag. <sup>23</sup> Iso vĩ hã mẽ ja ag tóg nĩgtĩ, hã vỹ: “ũ tỹ ãg vóg kónãn mũ ãn nẽji Cristo tó mũ,” he mũ. “Vãsỹ tóg ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag tũg sór ja nĩ, hã ra tóg ùri ti kãmén mũ ha, nẽji,” he ja ag tóg nĩgtĩ iso. <sup>24</sup> Kỹ ag tóg isugrĩn Topẽ to vĩ há han ja nĩgtĩ, ag tỹ tag mẽ kỹ.

## 2

### *Paulo jykre tỹ apóstolo ù ag mỹ há nĩ.*

<sup>1</sup> Tag pãte 14 anos tũg kar sóg Jerusalém ra tĩg mãn gé, Barnabé mré, kỹ Tito tóg ãg mré vyr gé. <sup>2</sup> Topẽ tỹ inh mỹ: “ha ra tĩg,” he ja vẽ. Tá jun kỹ sóg ag mỹ isỹ nén tó tĩ ãn kãmén kãn ja nĩ sir, sỹ fóg ag mỹ nén kãmén tĩ ãn ti. Vyr mỹ sóg tag to pã'i ag mré vēmén. Fóg ag mỹ sóg: “Jesus ki rã kỹ ãg krenkren ke mũ, ãg tỹ Moisés jykre han tũ ra,” he tĩ. Kỹ sóg tag to pã'i ag ki jēmẽ sór ja nĩ, sỹ ag mỹ: “mỹ há, fóg ag tỹ Moisés jykre han tũ ra, kanhgág ag ke gé?” he jé. Isỹ fagrĩnh mỹ rãnrãj jãvãnh tóg tĩ, isỹ fagrĩnh mỹ carreira ri ke han jãvãnh tóg tĩ, hã kỹ sóg ag ki jēmènh vyr. <sup>3</sup> Kỹ tóg ag mỹ há tĩ, sỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ Jesus hã tó mũ ti, sỹ ag mỹ Moisés tó tũ ra, sỹ ag mỹ Judeu ag jykre tó tũ ra, sỹ ag mỹ: “ha ãjag gré fár junun kym,” he tũ ra. Hã kỹ ag tóg Tito mỹ: “ha kym,” he ja tũ nĩ gé. Fóg tỹ Grego vẽ, Tito ti, ù tỹ Jerusalém ra inh mré tĩ mũ ãn ti. Hã kỹ tóg ã gré fár kym ja tũ nĩ, ti tỹ tỹ Judeu tũ nĩn kỹ. <sup>4</sup> Hã ra ón kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg ti kym sór ja nĩ. Ón kỹ ag tóg Jesus jykre ve sór ja nĩ. “Tĩ mỹ Moisés jykre tovãnh tũ?” he ag tóg iso. Ag tỹ Moisés jykre krēm ãg vin mãn sór ja vẽ, kỹ tóg ãg patrão ri ke nĩ, Moisés jykre ãn ti. <sup>5</sup> Hã ra sóg ag kato tẽ. Inh pi(jé) ag mỹ: “hỹ,” he ja nĩgtĩ'. Ag kato tẽ tãvĩ han ja inh nĩgtĩ ãjag jagfỹ, ãjag tỹ vènh vĩ há hã kri fi jé, Jesus kãme tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag tỹ Moisés jykre kufy ãn han tũ nĩn kỹ.

<sup>6</sup> Kỹ pã'i ag tóg isỹ ag mỹ nén kãmén mũ ãn to: “tó kãn ja tũ ã nĩ,” he ja tũ nĩ gé, ùn mág ag. Vãsỹ ag tóg tỹ pã'i tũ ja nỹtĩgtĩ, ùn mág tag ag, hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ha mẽ. Topẽ mỹ ti tỹ nén ù tũ nĩ, ãg tỹ ãpã

ke ag mỹ tỹ ùn mág nỹtĩ ti, ùn sĩ nỹtĩ ti ke gé. <sup>7</sup> Kỹ tóg pã'i tag ag mỹ há tĩ, sỹ fóg ag mỹ, sỹ kanhgág ag mỹ Topẽ vĩ tónh ke ti, ùn gré fár junun kym ja tũ ãn ag mỹ, Topẽ tỹ inh mỹ: “povo ù ag mỹ tónh tĩg,” hen kỹ. “Topẽ vỹ Pedro mỹ tó, ti tỹ Judeu ag mỹ tó jé, ùn gré fár junun kym kỹ nỹtĩ ãn ag mỹ, hã ra ã tóg ù ag mỹ tónh ke mũ,” he ja ag tóg nĩ inh mỹ, Jerusalém tá ùn mág ag. <sup>8</sup> Topẽ ne Pedro ti tar han, ti tỹ tỹ Judeu ag apóstolo jẽ jé. Kỹ tóg isar han, isỹ tỹ ù ag apóstolo jẽ jé, ùn tỹ Judeu ag jykre han tũ kar ag. <sup>9</sup> Tag ve ag, Topẽ tỹ tag to isar han mũ ve ag, Tiago ti, Pedro ti, João ti ke gé. Igreja to pã'i vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg tỹ igreja nũna ri ke nỹtĩ. ãn ag ne inh nĩgé mẽ', Barnabé nĩgé ke gé. Hã kỹ ag tóg ãg mỹ: “há ti nĩ, ãjag rãnrãj ti, ãjag tỹ nén han sór mũ ti,” he mũ. “Ha fóg ag mỹ tónh mũjãg, kanhgág ag mỹ, jãvo ãg tóg ù tỹ Judeu ag jykre han mũ ag hã mỹ tónh ke mũ,” he ag tóg mũ ãg mỹ, pã'i ag. <sup>10</sup> Kỹ ag tóg ãg mỹ to vĩ, ãg tỹ ag kãmĩ ùn vèsýrènh mũ ag jagãgtãn jé, ãg tỹ ag mỹ nén ù jènẽ jé, fag mỹ ke gé. Tag han sóg tĩ mỹr. Inh pi(jé) kã jatun tĩ'.

### *Fóg ag tỹ Judeu ag ri ke nỹtĩ*

<sup>11</sup> Kỹ kejẽn Pedro tóg cidade tỹ Antioquia tá jun ja nĩgtĩ. Hã ra tóg tá kygnẽ, kỹ sóg ti kato tẽ. Tĩ hã mỹ sóg ti kygnẽ ãn tó. <sup>12</sup> Kỹ Tiago tóg kejẽn ti mré ke ù ag jẽgnẽ ja nĩgtĩ. Ag tỹ junjun tũ ki Pedro tóg fóg ag mré jẽn ja nĩgtĩ, Judeu tũ ag mré. Hã ra Tiago tá ke ag tỹ junjun kỹ tóg sir Judeu tũ ag mré jẽn jãvãnh nĩ sir, ti tỹ Judeu ag kamẽg vẽ sir, ùn gré junun fár kym tĩ ag jagfỹ. Kỹ Pedro tóg ón kỹ vyrmỹ nĩ mũ sir, fóg ag vãm kỹ. <sup>13</sup> Kỹ ti mré Judeu ù ag tóg fóg ag vãm mũ gé sir. Kỹ vãhã Barnabé tóg fóg ag vãm mũ gé sir. Ki kanhró ti nĩ vẽ, Barnabé ti, ãg tỹ jatun mỹ fóg mré nĩnh ke ti, ãg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra. <sup>14</sup> Ag kar vỹ kygnẽ kãn, Pedro nón. Jesus jykre pijé', vènh vĩ sér pijé'.

Sỹ ag tỹ kygnẽ tag ve kỹ sóg vènh kar rĩnve Pedro mỹ tag tó, ha mẽ. “Ha vé, Judeu vỹ tỹ ã nĩ,” he sóg ti mỹ. “ã tỹ tỹ Judeu nĩ ra ã tóg fóg jykre han ja nĩgtĩ, fóg mré jẽn kỹ,” he sóg ti mỹ. “Kỹ ã tỹ ne jé ùri Judeu jykre han mãn sór nẽ? ã tỹ ne jé fóg ag mỹ: Judeu ag jykre han nĩ, he sór nẽ?” he sóg ti mỹ.

*Jesus ki ge ky nýtĩ ky ẽg povo pir ri ke nýtĩ*

<sup>15</sup> Judeu krẽ vỹ tỹ ẽg nýtĩ, ky ẽg tóg fóg ag tỹ Topẽ vỹ mranh tĩ ẽn ri ke tũ nýtĩ. <sup>16</sup> Hã ky ẽg tóg Topẽ tỹ vãsỹ ẽg jyvẽn tĩ ẽn ki kanhró nýtĩ. Hã ra ẽg pi(jé) tag tigrĩn Topẽ mỹ há nýtĩ. Ẽg tỹ Jesus Cristo ki ge ky ẽg ti mỹ há nýtĩ. Hã ky ẽg tóg Jesus Cristo ki ge ky nýtĩ, ẽg tỹ ti mỹ tỹ ùn há nýtĩ jé, ti tỹ ẽg tỹ ti ki ge ky nýtĩ tag tigrĩn ẽg mỹ vẽn pãte fón jé sir. Ẽg pi(jé) Topẽ tỹ vãsỹ ẽg jyvẽn tĩ ẽn ki króm ja nĩgtĩ, hã ky ẽg tóg ti mỹ tỹ ùn há tũ nýtĩ, ẽg tỹ ti tỹ vãsỹ ẽg jyvẽn han sór mũ ra. Topẽ pi(jé) Moisés tỹ ẽg mỹ vẽn jykre nĩm ja ẽn tigrĩn ẽg mỹ vẽn pãte fón ke mũ. Jesus Cristo tigrĩn ke vẽ.

<sup>17</sup> Ky tóg ge nĩ. Ẽg tỹ Cristo ki ge tigrĩn ẽg tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há nýtĩ. Ẽg tỹ Topẽ vỹ mranh ky, hã ky tóg ẽg mỹ vẽn pãte fón mũ, ẽg tỹ tỹ Judeu nýtĩn ky, ky tóg fóg ag mỹ vẽn pãte fón mũ gé, kanhgág ag mỹ ke gé.

Kỹ ăjag hỹn iso: “ă tỹ tag tó ky ă tóg: Cristo vỹ Topẽ vỹ mranh tag to há nĩgtĩ, he tĩ,” he sór mũ. Vó, hã tũ vẽ. <sup>18</sup> Hã ra tag to jykrén, ha mẽ: ẽg tỹ Topẽ tỹ vãsỹ vẽn jykre to: “vẽn jykre tag han mãn ke tũ ẽg nĩ ha,” he kar ky: “vó, han mãn jé ẽg tóg ke mũ, ge ra,” hen ky tóg vẽn mỹ tĩ sir. Vẽn jykre régre vẽ sir. <sup>19</sup> Topẽ tỹ vãsỹ ẽg jyvẽn ja ẽn ki kanhró ẽg tóg nýtĩ. Ky ẽg tóg ti tỹ ẽg jyvẽn mũ ẽn mẽ ky: “vẽn jykre kórég han ky sóg Topẽ vỹ mranh tĩ,” he mũ sir. Ti vỹ ki króm ki kagtĩg ẽg tóg nýtĩ, ẽg tỹ ki króm sór mũ ra. Hã ra Cristo vỹ ẽg jykre si tỹ tũ' he ja nĩ. Ti mré tóg cruz to sa ja nĩ, ẽg jykre si ti. Ky tóg ẽg mỹ vẽn jykre tãg nĩm mũ sir, ẽg tỹ tỹ Topẽ tũ nýtĩ jé. <sup>20</sup> Ẽg jykre si vỹ tũ' hé. Hã ky ẽg tóg ti tũ hã han tĩ, ẽg tỹ ver ga kri mũn ky. Topẽ kósin ki rã tigrĩn ẽg tóg sir rĩnrĩr nýtĩ. Ti fe vỹ tỹ ẽg nýtĩ, ẽg kar vỹ tỹ ti fe nýtĩ, ky tóg ẽg jagfy ù tỹ ă tén tĩ ag mỹ vẽn fẽg, ky tóg ẽg jagfy ter ja nĩ. <sup>21</sup> Ti ki ge ky nýtĩ tigrĩn ẽg tóg Topẽ mỹ há nýtĩ. Topẽ tỹ ẽg jagãgtãn hã vẽ. Ẽg tỹ: “Topẽ jykre si ki króm ky inh hỹn Topẽ mỹ tỹ ùn há nĩ,” hen ky Cristo vỹ fagrĩnh mỹ ter ja nĩ. Ky ẽg tóg Topẽ tỹ ẽg jagãgtãn tag tỹ tũ' he mũ. Hã tũ vẽ mỹr.

### 3

*Ẽg tỹ Jesus ki ge ky ẽg krenkren ke*

<sup>1</sup> Galácia tá ke', ăjag ne tóg krĩ tũ nýtĩ ve nýtĩ. Û nỹ ăjag krĩn kónãn, ăjag tỹ Jesus Cristo tovãnh sór jé? Ti tỹ ka to sa ja ẽn tó kãn inh mỹr ăjag mỹ, ky ăjag tỹ ne jé vãsỹ vẽn jykre ẽn han sór nẽ? <sup>2</sup> Ky sóg ăjag ki tag jẽmẽ sór mũ, ha mẽ: Topẽ ne ăjag mỹ ă kuprĩg jẽnẽ'. Ăjag tỹ vãsỹ vẽn jykre si ẽn mĩ mũ tigrĩn ăjag mỹ jagrẽn ky nýtĩ'? Vó, inh vỹ tigrĩn ăjag tóg Cristo ki ge ky nýtĩ, ky ăjag tóg Cristo ki ge tigrĩn jagrẽn ky nýtĩ. <sup>3</sup> Ky krĩ vẽn mỹ han sór tũg nĩ. Topẽ kuprĩg tỹ ăjag krĩn ky ăjag Jesus ki ge ja nĩ. Ky: vėsóg ki sóg ti jykre ki krov,” he tũg nĩ. <sup>4</sup> Ke tũ nĩ (mũ) ra ăjag tóg fagrĩnh mỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ ẽn vé. Hã ra tóg inh mỹ fagrĩnh mỹ ke tũ nĩ. <sup>5</sup> Ky ù tỹ ăjag mỹ ă kuprĩg jẽnẽg mũ ẽn vỹ ẽg tỹ nẽn han vãn hyn han ja nĩgtĩ gé. Ti mỹ ăjag tỹ vãsỹ vẽn jykre si mĩ mũ tigrĩn milagre ẽn hyn han'? Vó. Ăjag tỹ Cristo kãme sér mẽ ky ti ki ge tigrĩn tóg milagre ẽn hyn han. Tag to jykrén.

<sup>6</sup> Ky Abraão to jykrén nĩ gé. Topẽ ki tóg rã ky nĩ ja nĩ, ky tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há nĩ sir, Abraão ti. <sup>7</sup> Tag to jykrén há han nĩ. Ẽg tỹ Abraão nón Topẽ ki ge ky nýtĩ ky ẽg tóg Abraão krẽ'krẽ ag ri ke nýtĩ. <sup>8</sup> Topẽ vỹ fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mũ, ag tỹ ti ki ge ky. Û tỹ Judeu jykre han tũ ag kar krenkren han sór tóg mũ. Hã tóg rán ky nĩ. Vãsỹ tóg rán ky nĩ, Topẽ vỹ rán ky nĩ ki. Vãsỹ tóg Abraão mỹ vẽn vỹ sér tag tó ja nĩ, ha mẽ: “povo kar mỹ sóg vỹ há han ke mũ, ă tigrĩn,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, Abraão mỹ. <sup>9</sup> Ti mỹ tóg vỹ há han ja nĩ, Topẽ ti, Abraão mỹ, ti tỹ ti ki rã há han ky. Ky tóg ù tỹ ti nón ti ki ge ky nýtĩ ag mỹ vỹ há han ke mũ gé.

<sup>10</sup> Û tỹ vãsỹ vẽn jykre si ẽn ki króm tigrĩn kren sór mũ ag mỹ tóg vỹ kónãn ke mũ, Topẽ ti, ag tỹ ki króm sór mũ ra mranh ky, mỹr, ha mẽ. Hã ky tag tóg rán ky nĩ, ha mẽ. “Topẽ tỹ ẽg jyvẽn mũ tóg e nýtĩ, ky ti vỹ tóg rán ky nýtĩ. Ẽg tỹ ki króm kãn ke vẽ. Û tỹ mranh pir han mũ mỹ tóg vỹ kónãn ke mũ, Topẽ ti,” he tóg, Topẽ vỹ rán ky nĩ ki. <sup>11</sup> Hã ky ẽg tỹ Topẽ tỹ vãsỹ ẽg jyvẽn mũ ẽn ki króm sór mũ ra ẽg tóg ti mỹ tỹ ùn há tũ nýtĩ, Topẽ ti mỹ, ẽg tỹ ki króm kãn tũ nĩn ky. Hã ky tag tóg rán ky nĩ gé: “ẽg tỹ Topẽ ki ge ky nýtĩn hã ky ẽg tóg ti mỹ tỹ ùn há nýtĩ, ky ẽg tóg krenkren

ke mǔ ha,” he ja tóg nǐ, Topě vǐ tǔ rán kǔ nǐ ki. <sup>12</sup> Kǔ Topě tǔ vāsǔ ěg jyvĕn tǐ ěn vǔ ěg tǔ ti ki rǎ ri ke tǔ nǐ. Hǎ kǔ tóg tag tó ja nǐ, Topě ti, ha mĕ: “ājag tǔ inh vǐ ki króm tigrĕn ājag krenkren ke mǔ,” he ja tóg nǐ. Hǎ ra ěg tóg ki króm ki kagtĕg nǔtǐ, hǎ kǔ ěg tóg ti jykre si ki króm sór mǔ ra ki króm ja tǔ nǐ, hǎ kǔ ěg tóg krenkren ke tǔ nǐ sir.

<sup>13</sup> Jǎvo ěg tǔ Cristo ki ge kǔ ěg krenkren ke mǔ. Topě vǔ ěg mǔ vǐ kónǎn ke mǔ vĕ, ěg tǔ ti tǔ vāsǔ ěg jyvĕn mǔ ěn mranh ja to. Hǎ ra Cristo tóg ěg kren han mǔ, Topě tǔ ěg mǔ vǐ kónǎn tǔ nǐ jé. Cristo hǎ ne Topě mǔ: “ha ag jagfy inh hǎ mǔ vǐ kónǎn,” he ja nǔgtǐ. Ti to tag tóg rán kǔ nǐ, ha mĕ: “ǔ tǔ cruz to sa mǔ ěn mǔ tóg vǐ kónǎn mǔ, Topě ti,” he ja tóg nǔgtǐ, Topě vǐ tǔ rán kǔ nǐ ki. <sup>14</sup> Ti tǔ Cristo hǎ mǔ vǐ kónǎn kǔ tóg ěg hǎ mǔ vǐ há han mǔ sir, ti tǔ Abraão mǔ vǐ há han ja ěn ri ke. Fóg ag mǔ tóg vǐ há han mǔ, kanhgág ag mǔ ke gé, Jesus Cristo tigrĕn. Kǔ tóg ěg mǔ ā kuprĕg jĕnĕg mǔ sir, ěg tǔ ti ki rǎ ja tigrĕn. Tó ja ti nǐ, ti tǔ ěg jagrĕn ke ti, kǔ tóg ke mǔ, ěg tǔ ti ki rǎ ja tigrĕn.

#### *Abraão tǔ Topě vǐ kri nĕm kǔ tǔ ũn há nǐ*

<sup>15</sup> Inh kanhkǎ', ěprǎ ke jykre to jykren. Kejĕn ũn régre ag tóg jagnĕ mré nĕn ũ to jykren tǐ. To jykren kar kǔ ag tóg rán tǐ, kǔ ag tóg ājag jygji ránrán tǐ gé sir. Ag jygji ránrán kar kǔ ũ tóg sir tǔ nĕn ũ han mǎn ke tǔ nǐ. Rán kǔ tóg nǐ nǐ, kǔ ag tóg tǔ ti rá ũ han tǔ nǔgtǐ sir. ěprǎ ke jykre hǎ vĕ. <sup>16</sup> Kǔ Topě jykre vǔ ge nǔgtǐ gé. Topě vǔ Abraão mǔ tó ja nǐ, vāsǔ, ti tǔ ti mǔ nĕn ũ há han ke ti, ti krĕ'krĕ mǔ ke gé. Kǔ tóg, ti tǔ ti krĕ'krĕ tó kǔ (tóg) Abraão krĕ'krĕ ag kǎ ũn pir hǎ tó ja nǐ. Ti pi(jé) Abraão mǔ: “ā krĕ'krĕ ag,” he ja nǐ. “Ā krĕ'krĕ,” he ja ti nǐ, hǎ vǔ: Cristo, he mǔ, hǎ vǔ: Abraão krĕ'krĕ ag kǎ ũn pir, he mǔ.

<sup>17</sup> Kǔ Topě tóg Moisés mur ke to hǎ Abraão mǔ ti tǔ ti krĕ'krĕ ag kǎ ũ mǔ vǐ há han ke tag tó ja nǐ, ti tǔ Abraão mré jykren kǔ. Kǔ, tag pǎte, 430 (ke) anos tǔg kǔ tóg Moisés mǔ ti tǔ ěg jyvĕn ke ěn nĕm. Hǎ ra tóg ā tǔ Moisés mǔ vĕnh jykre ěn nĕm mǔ ra tóg ā tǔ Abraão mǔ vĕnh jykre tó ja ěn tǔ tǔ he ja tǔ nǐ. <sup>18</sup> Kǔ Topě tǔ Abraão mǔ: “ve jé ā tóg ke mǔ, ā krĕ'krĕ mrĕ,” he ja ěn tigrĕn tóg ve ja nǐ, Topě vǐ hǎ tigrĕn tóg ve ja nǐ,

Abraão ti. Ti tǔ ěg jyvĕn ěn to ke tǔ vĕ, ti tǔ ěg mǔ: “ěn ve jé ājag tóg ke mǔ,” hen kǔ ěg tóg venh ke mǔ, ti vǐ tugnĕn.

<sup>19</sup> Kǔ ājag hĕn inh mǔ: “Topě tǔ ne jé Moisés mǔ ti tǔ ěg jyvĕn ke ěn tó ja nĕ?” he sór mǔ. ěg tǔ: “venh jykre kórĕg han kǔ inh hĕn tóg Topě vǐ mranh,” he jé, hǎ jé Topě tóg Moisés mǔ ti tǔ ěg jyvĕn ke ěn nĕm ja nǐ, Jesus mur ke to hǎ. Abraão kósin tǔ Jesus mur ke tǔg ki ke ja vĕ, Topě tǔ ěg jyvĕn ja ěn ti. Ti hǎ mǔ tóg vǐ há han sór ja nǐ, Topě ti, Jesus hǎ mǔ.

Topě tǔ Israel ag jyvĕn kǔ tóg ā tǔ jĕnĕ jafǎ ag mǔ tó ja nǐ. Kǔ Topě tǔ jĕnĕ jafǎ ag tóg Moisés mǔ tó ja nǐ, Moisés tǔ Israel ag mǔ kǎmĕn jé. Topě tǔ ěg jyvĕn jafǎ ti nǐ ja nǐ, Moisés ti. <sup>20</sup> Topě jĕgja kǎ jĕg kǔ tóg Israel ag mǔ vǐ ja nǔgtǐ, Moisés ti, Topě tǔ Israel ag mré jykren kǔ. Kǔ Moisés tóg ag jyvĕn, ag tǔ Topě vǐ ki króm jé. Topě tǔ ěg kren han kǔ tóg ge tǔ nǔgtǐ. Ā pir mǔ tóg ěg mǔ tó mǔ, ti tǔ ěg kren han sór mǔ ti, Topě ti. ũ tóg ti jagfy ěg mré vǐ tǔ nǐ sir.

#### *Topě vǔ ěg jyvĕn, ěg tǔ ti vǐ ki kanhrǎn jé*

<sup>21</sup> Isǔ tag tó kǔ Topě hĕn ājag mǔ tǔ ũn ón mé nǐ ve nǐ. “Topě tǔ ěg jyvĕn mǔ ra ěg tóg ti vǐ mranh tǐ. Hǎ kǔ tóg ěg vóg kónǎn ke mǔ. Kǔ tóg ěg kren han ke tǔ nǐ,” he ājag hĕn tǐ. Vó, Topě pi(jé) ón tǐ. Hǎ ra Topě tǔ ěg jyvĕn mǔ ra ěg tóg ki króm tǔ nǔgtǐ, hǎ kǔ ti tǔ ěg jyvĕn tag tóg ěg kren han jǎvǎnh nǐ. Ti tǔ ěg jyvĕn ěn tǔ ěg kren han mǔ ra ěg tóg ti tǔ ěg jyvĕn tigrĕn jykre kuryj nǔtĕnh mǔ vĕ. <sup>22</sup> Hǎ ra tag tóg rán kǔ nǐ, ha mĕ: “vĕnh kar vǔ Topě vǐ mranh kǎn ja nǔgtǐ,” he ja tóg nǐ, Topě vǐ tǔ rán kǔ nǐ ki. Kǔ ěg tǔ Jesus ki ge hǎ kǔ ěg tóg krenkren ke mǔ sir. ũ tǔ ti ki ge kǔ nǔtǐ ag hǎ vǔ krenkren ke mǔ.

<sup>23</sup> Kǔ, ěg tǔ Cristo ki rǎnh ke to hǎ ěg tóg Topě tǔ vāsǔ ěg jyvĕn mǔ ěn krĕm nǔtǐ ja nǔgtǐ, kǔ tóg ěg kanhrǎn tǐ ja nǔgtǐ. Ti tǔ ěg mrǎnmrǎn ri ke ja ti nǔgtǐ, ti vǐ ti. Krĕm ěg tóg sigse kǔ nǔtǐ ja nǔgtǐ. ěg tǔ Cristo ki ge kǔ ěg tóg kygvar kǔ nǔtǐ sir. Cristo mur to hǎ ke ja vĕ, Topě tǔ vāsǔ ěg jyvĕn ja ti. <sup>24</sup> Kǔ tóg ěg jyvĕn ja nǔgtǐ, ěg tǔ Cristo ki rǎnh ke to jykren jé. Cristo ki ge tigrĕn ěg tóg Topě mǔ tǔ ũn há nǔtǐ ha. <sup>25</sup> Kǔ, ěg tǔ ti ki rǎ kar

kỹ ãg tóg Topě tỹ vãsỹ ùn mỹ: ag jyvẽn nĩ, he mũ ãn krẽm ke tũ nỹtĩ ha.

<sup>26</sup> Topě krẽ vỹ tỹ ãg nỹtĩ ha, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ. <sup>27</sup> Ti jiji tóg kỹ ãg kygpe kỹ nỹtĩ, kỹ ãg tóg ti ri ke nỹtĩ sir, tỹ ti hã ri ken hã vẽ. <sup>28</sup> Hã kỹ ãg tóg tỹ jagnẽ hã nỹtĩ gé. Kỹ ãg tỹ ti ki ge kỹ Judeu ag vỹ fóg ag ri ke nỹtĩ, kỹ fóg ag vỹ kanhgág ag ri ke nỹtĩ gé. Û camarada ag vỹ ãjag patrão ri ke nỹtĩ. Ag vỹ fag ri ke nỹtĩ gé. Nén ù pir vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. <sup>29</sup> Kỹ, ãg tỹ tỹ Cristo mré ke nỹtĩn kỹ ãg tóg tỹ Abraão krẽ'krẽ ag ri ke nỹtĩ gé sir, ãg kar, kỹ ãg venh ke mũ sir, Topě tỹ Abraão mỹ nén to mũ ãn ti.

#### 4

<sup>1</sup> Sỹ ãjag mỹ kãmén mãn ke vẽ, sỹ nén tóg ja ãn ti. Ûn rico kósin vỹ ti tũ mãn kãn ke mũ, ti mog kỹ. Ti tỹ ver sĩ nĩn kỹ tóg nén ù venh ke tũ nĩ ver. Ti panh camarada ri ke tóg nĩ ver, ti sĩ nĩn kỹ. Hã ra ti panh tỹ nén kar vỹ tỹ ti tũ nỹtĩnh ke mũ. <sup>2</sup> Ge ra ag tóg ver ti kanhrãn tĩ, ti sĩ nĩn kỹ. Kỹ ti kri ke ag ne ti tũ to jykrén tĩ'. Gen kỹ tóg kejẽn ti panh tỹ ti mỹ kurã nĩm ja ãn pětẽm ke mũ. ãn kã tóg ã tũ mãn kãn ke mũ sir. <sup>3</sup> Ge ti nĩgtĩ ãg mré, ãg tỹ tỹ Topě krẽ nỹtĩn kỹ. Jesus mur ke to hã ãg tóg gĩr ri ke nỹtĩ ja nĩgtĩ. Nén kar tãn kamẽg ja ãg tóg nĩgtĩ, krĩg tãn mré hã. ãg sigse ri ke han ja ag nĩgtĩ, nén tãn ag. <sup>4</sup> Kỹ, ti kurã tá krỹg kỹ Topě tóg ã kósin jẽnẽ. Ëprã ke fi ki tóg mur. Moisés tỹ ãg jyvẽn tĩ ãn ki króm kãn ja tóg nĩgtĩ. <sup>5</sup> ãg kren han jé tóg mur, ti tỹ Moisés tỹ ãg jyvẽn ja ãn to ãg kygvãn jé sir, ãg tỹ vãhã tỹ Topě krẽ pẽ nỹtĩ jé sir. Tỹ ãg ti krẽ tũ ja nỹtĩgtĩ vẽ, hã ra Topě tóg ãg jẽ'ỹn sór mũ ha sir.

<sup>6</sup> Kỹ ãg tóg tỹ ti krẽ nỹtĩ sir. ãg tỹ tỹ ti krẽ nỹtĩn kỹ tóg ãg mỹ ã kuprĩg jẽnẽg mũ sir, ti tỹ tỹ ãg jagrẽ nĩ jé. Ti kósin kuprĩg ri ke ti nĩ, Topě kuprĩg ti. ãg jagrẽ tag tỹ ãg tóg sir Topě to: “ãg jóg mág,” he tĩ. <sup>7</sup> Hã kỹ ãg tóg tỹ ù camarada ri ke tũ nỹtĩ ha. Topě krẽ vỹ tỹ ãg nỹtĩ ha. Kỹ, ãg tỹ tỹ ti krẽ nỹtĩn kỹ ãg tóg ti tỹ nén mãn ke mũ gé sir, ti tỹ ãg mỹ nén nĩm ke ti. Topě tỹ ãg mỹ nén han hã vẽ.

*Paulo tỹ krĩ kufy nĩ*

<sup>8</sup> Vãsỹ ãjag tóg Topě ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Kỹ ãjag tóg ón kỹ vẽnh kãgrã hã to: “ãg Topě vẽ,” he ja nĩgtĩ. Vẽnh kãgrã pi(jé) tỹ Topě nĩ'. Vẽnh kãgrã hã nón mũn kỹ ãjag tóg sigse kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ. <sup>9</sup> Ûri ãjag tóg Topě ki kanhró nỹtĩ jãvo. Hã ra tóg vãsỹ ãjag ki kanhró nĩ ja nĩ vẽ, Topě ti, ha mẽ. Kỹ ãjag tỹ ne jé tỹ nén kar tãn ag mré ke nỹtĩ mãn sór nẽ? Krój ti nỹtĩ, nén kar tãn ti, to ãg jagtar' he nỹtĩ ja nĩgtĩ, sigse kỹ ãg nỹtĩ ja nĩgtĩ, ãg tỹ tỹ ag mré ke ja nỹtĩn kỹ. ãjag mỹ sigse kỹ nỹtĩ mãn sór mũ'? <sup>10</sup> Kurã to ãjag tóg jykrén sór mũ, kurã kórég to, kar kỹ kysã kórég to ke gé, prỹg kórég to ke gé. <sup>11</sup> Inh kanẽ jur tóg tĩ, sỹ tag mẽ kỹ. Inh hỹn fagrĩnh mỹ ag mỹ Jesus kãmén, he sóg tĩ, mỹr.

<sup>12</sup> Inh kanhkã, inh ri ke nỹtĩ sórmnĩ. ãjag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, kỹ inh ri ke han sórmnĩ. Tag hã to sóg vĩ mũ, ãjag mỹ. ãjag pi(jé) inh jũ han'. <sup>13</sup> Sỹ ãjag ki jun vén mũ ãn mĩ ãkré, sỹ ãjag mỹ Topě vĩ tóg vén mũ ti. ãn kã sóg kaga nỹ ja nĩgtĩ. <sup>14</sup> Kỹ tóg ãjag mỹ e tĩ ja nĩgtĩ, ãjag tỹ inh kaga ven kỹ. Ge ra ãjag tóg iso é he ja tũ nĩgtĩ, ti pi(jé) ãjag mỹ jẽgry ja nĩgtĩ', inh kaga ti. Inh mỹ vĩ há han ja ãjag tóg nĩgtĩ, sỹ tỹ Topě tỹ jẽnẽ jafã nĩn kỹ, ãjag mỹ. ãjag tỹ Jesus Cristo ki rĩr mũ ãn ri ke han ja ãjag tóg nĩgtĩ isỹ. <sup>15</sup> ãn kã tóg ãjag mỹ sér pẽ tĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ ãjag tóg inh jagãgtãn ja nĩgtĩ. Isỹ ãjag mỹ ãjag kanẽ to vĩ ra ãjag hỹn inh mỹ vin ke mũ vẽ. Kỹ ti tỹ ne jé ãjag mỹ sér tũ tĩ nẽ, ùri? <sup>16</sup> ãjag mỹ sóg ki hã tóg mũ. Inh mỹ tag tugrĩn ãjag mỹ kórég nĩ ha'? Inh mỹ tóg e tĩ, tag ti.

<sup>17</sup> Û ag tóg ãjag mỹ vĩ há han sór mũ. Ag ón vẽ hã ra. Ag tỹ ãjag tỹ inh kato tẽ han sór vẽ, hã kỹ ag tóg ón kỹ vĩ há han sór mũ, ãjag tỹ ag hã nón mũ jé sir, isovãnh kỹ. <sup>18</sup> Há ti nĩ vẽ, nén ù há tỹ ãjag mỹ sér nĩn kỹ. Isỹ ãjag mré nĩn kỹ nén ù há ãn tóg ãjag mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ãjag tỹ tag tovãnh tũ nĩ kỹ tóg há tĩ, inh mỹ. Kỹ nén ù há hã to tar nỹtĩmĩnĩ.

<sup>19</sup> Inh krẽ', ãjag mỹnh ri ke vỹ tỹ inh nĩ. ãg mỹnh fi ne kaga tĩ', ãg tỹ fi ki mur ken kỹ. Fi kaga tag ri ke han mãn inh, ãjag to. ãjag tỹ Cristo hã ri ke nỹtĩn kỹ tóg há tĩ, sỹ tag hã ve sór vẽ, hã jé sóg ãg mỹnh fi kaga ãn ri ke han mãn mũ, ãjag tugrĩn. <sup>20</sup> Sỹ ãjag mré nĩnh há tóg tĩ, sỹ ãjag mré vẽnén jé, sỹ ãjag

mỹ kāmén há han jé sir. Sỹ komēr hã ãjag mỹ kāmén há tóg tí. Hã ra sóg kanē jur mũ, ãjag to, hã kỹ sóg vĩ mũ.

### *Agar fi mré Sara fag to vènh jykre*

<sup>21</sup> ãjag kāmĩ ù tóg Moisés tỹ ãg jyvèn ja èn han sór mũ. ãjag hỹn mẽ kãn ja tũ nĩ, vãsỹ vènh jykre èn ti, hã kỹ ãjag tóg han sór mũ. ãjag tỹ mẽ há han kãn ja nĩ ra ãjag hỹn han sór ke tũ nĩ vè. Hã mẽ, vãsỹ vènh jykre èn ti, ãjag tỹ nén han sór mũ èn ti. <sup>22</sup> Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ. Abraão vỹ kósín régre nĩ ja nĩgtĩ. Û mỹnh fi vỹ tỹ ti camarada fi nĩ, kỹ ù mỹnh fi vỹ tỹ ti prũ pẽ fi nĩ. <sup>23</sup> Kỹ Abraão tóg ã camarada fi mré nỹ ja nĩ, ti tỹ ver kófa tũ ra, kỹ ti kósín tóg fi ki mur mũ sir. Hã ra tóg ã prũ pẽ fi ki (tóg) ã kófa ra kósín mũ gé sir. Topẽ tỹ ti mỹ: “ã kófa nĩ ra ã tóg kósín ke mũ,” he jan hã vè. <sup>24</sup> Topẽ tóg tag han, ãg tỹ ti jykre ki kanhrãn jé. Ti tỹ ãg mỹ comparação han hã vè, fag to, ha mẽ. Topẽ tỹ ãg mré jykrén mũ ri ke fag nỹtĩ, Abraão prũ fag. Agar fi vỹ tỹ Abraão camarada ja nĩgtĩ. Ti mré ke pẽ tũ fi vè. Kỹ fi tóg ri ke nĩ, Topẽ tỹ krĩ tỹ Sinai tá Moisés mỹ ti tỹ ãg jyvèn èn tó ja ti. Tag vỹ Agar fi ri ke nĩ, ti camarada fi ri ke. Û tỹ vènh jykre èn han mũ vỹ tỹ ù camarada ri ke nỹtĩ, fi kóm. Tỹ ag tóg sir Topẽ mré ke tũ nỹtĩ, ù tỹ Judeu jykre han mũ ag. <sup>25</sup> Kỹ Agar fi vỹ krĩ tỹ Sinai ri ke nĩ, ga tỹ Arábia tá. Hã ra fi tóg cidade tỹ Jerusalém ri ke nĩ gé, hã vỹ: Judeu ag jykre han mũ ag kar, he mũ, hã vỹ: Jerusalém, he mũ. Tỹ ag Topẽ mré ke tũ nỹtĩ, ù tỹ Judeu ag jykre han mũ ag. <sup>26</sup> Hã ra ãg jamã vỹ kanhkã tá nĩ, Jerusalém tãg to ken hã vè, hã vỹ: kanhkã, he mũ. ãg mỹnh ri ke vè sir, Abraão prũ pẽ fi ri ke vè sir, Jerusalém tãg, he mũ tag ti. <sup>27</sup> Tag to tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “kurĩ ã tóg nĩ, kræg vãnh ã tóg nĩ. Ge ra mỹ sér tĩmnĩ, jamã há ra prèrmnĩ, ã mỹ sér tĩn kỹ, gĩr ù tỹ ã ki mur ja tũ ra. ã kræg vỹ e tãvĩ nỹtĩnh mũ, ùn kræg mũ fi kræg e kãfór ti nỹtĩnh mũ, ã kræg ti, ã mén tỹ ã fón mũ ra. Û tỹ fi mén mré tĩ mũ fi kræg kãfór ti nỹtĩnh mũ, ã kræg ti,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki.

<sup>28</sup> Kỹ ãg tóg Isaque ri ke nỹtĩ. Topẽ tóg Isaque to Abraão mỹ: “ã kófa nĩ ra ã tóg kósín ke mũ,” he ja nĩ. Kỹ ãg tóg Cristo ki ge

kỹ nỹtĩ kỹ tỹ Topẽ kræg nỹtĩ, Topẽ tỹ: “inh kræg vỹ tỹ ãjag nỹtĩnh mũ,” hen kỹ. Topẽ vỹ tag tugrĩn ãg tóg Isaque ri ke nỹtĩ. <sup>29</sup> Kỹ Abraão kósín ve vỹ ti prũ pẽ fi kósín vóg kónãn ja nĩgtĩ. Abraão vỹ ã kófa tũ ra ã kósín ve èn han, hã ra tóg Topẽ kuprĩg tugrĩn ã prũ pẽ fi kósín han, ã kófa pẽ ra. Kỹ ti kósín ve vỹ ãgno vóg kónãn mũ. Hã kỹ ãg tóg tag vég tí gé, ùri. Judeu jykre han mũ ag vỹ ãg vóg kónãn sór tí gé ver. <sup>30</sup> Kỹ Abraão kræg ag to tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ã camarada fi fón nĩ, fi kósín mré,” he ja tóg nĩ. “ã camarada fi kósín pi(jé) ã prũ pẽ fi kósín mré ã tũ mãn ke mũ’. ã pir mỹ ti mãn ke mũ, ã prũ pẽ fi kósín ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, Abraão kræg to. <sup>31</sup> Kỹ ãg tóg ti prũ pẽ fi kósín ri ke nỹtĩ. ãg pi(jé) tỹ ti camarada fi kósín ri ke nỹtĩ, ãg tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩnh kỹ.

## 5

### *Jesus tỹ ãg kygvãn ja*

<sup>1</sup> Kỹ Jesus tóg ãg kygvã, vènh jykre si to, ãg kygvar kỹ nỹtĩ jé sir. Hã kỹ Judeu ag jykre èn han sór tũg nĩ. Û tỹ tag to ãjag krĩn sór mũ èn ag kato tẽmnĩ, ag nón mũ sór tũg nĩ, ãjag tỹ vènh jykre èn kræg sigse kỹ nỹtĩ mãn tũ nĩn jé sir.

<sup>2</sup> Hã kỹ sóg ãjag mỹ kāmén mũ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Sỹ ãjag mỹ nén tónh ken hã vè, ha mẽ: ãjag tỹ ãjag gré junun fár kym kỹ, ãjag tỹ Judeu ag jykre han jé, kỹ Cristo vỹ ãjag mỹ nén ù há han ke tũ nĩ. <sup>3</sup> Ha vé, sỹ tag tó mãn ke vè gé, ha mẽ. ãjag tỹ ãjag fár kym kỹ ãjag han kãn ke mũ sir, Moisés tỹ ãg mỹ vènh jykre nĩm ja èn ti. <sup>4</sup> Hã ra ãjag tóg Cristo tovãnh ke mũ, ãjag tỹ Moisés tỹ ãg jyvèn tí èn han sór kỹ, ãjag tỹ Moisés jykre tugrĩn Topẽ mỹ tỹ ùn há nỹtĩ sór kỹ. Topẽ vỹ ãg jagãgtãn sór mũ. ãjag tỹ Moisés jykre han sór kỹ ãjag tóg ti tỹ ãg jagãgtãn tag to é he mũ sir. <sup>5</sup> ãjag jãvo ãg tóg ãg tỹ Jesus ki gen kỹ Topẽ mỹ tỹ ùn há nỹtĩnh mũ. ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩnh kỹ ãg tóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrè nỹtĩ. ãg jagrè tag tugnĩn ãg tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há nỹtĩ. <sup>6</sup> Ha vé, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩnh kỹ tóg tỹ nén ù tũ tí sir, ùn gré junun fár kym ja ti, ùn tỹ kym ja tũ ti ke gé. Ti ki ge kỹ ãg tóg nỹtĩ, kỹ ãg tóg tỹ nén ùn pir nỹtĩ ha, jagnè to há ãg nỹtĩ ha.



<sup>7</sup> Ha vé, mũ há han ja ãjag nĩgtĩ. Ājag tỹ ne jé tovãnh sór nẽ? Ājag tỹ ne jé vẽnh vĩ há kri nĩm sór tũ nĩ nẽ? <sup>8</sup> Topẽ tỹ ãjag krĩn pijé'. Ti hã ne ãjag jé prẽr ja nĩgtĩ'. <sup>9</sup> Tag to jykrén: fermento sĩ vỹ ãg tỹ pão kujãgja kỹ kri rũm ke tĩ, kỹ tóg tỹ sónsón ke kãn tĩ, tỹ nĩ kãn tóg tĩ, pão ti. Topẽ vĩ kujãgja vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ke tũg nĩ. <sup>10</sup> Ēg Senhor tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ãjag to: “ag hỹn ti tovãnh ke tũ nĩ,” he tĩ, “ag hỹn ti japry, ti jamĩn jagma mũ mãn ke mũ,” he sóg tĩ. Ũ tỹ ãjag krĩn mũ ěn ne vẽsỹrénh ke mũ', ãjag krĩn kónãn ja tag to, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ra.

<sup>11</sup> Inh pi(jé) ěg gré junun fár kym to: “ke ra,” he tĩ'. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn inh vóg kónãn ke tũ nĩ vẽ. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn iso jũnh ke tũ nĩ vẽ. Ēg tỹ ěg fár kym tigrĩn krenkren tĩ ra ěg tóg Jesus tỹ ka to sa ja ěn to krenkren ke tũ nĩ vẽ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ vẽ, isỹ vẽnh jykre si tó tĩ ra. Hã ra sóg tó tũ nĩgtĩ. <sup>12</sup> Ũ tỹ tag tó mũ ag jé ãjag grãfy kym kãn, ũ tỹ ãjag krĩn kónãn mũ tag ag.

<sup>13</sup> Hã ra Topẽ tóg ěg jé prẽr, ti tỹ ěg kygvãn jé. Ti tỹ ěg kygvãn kỹ ěg kygvar kỹ nỹtĩ ha. Ge ra ěg tóg ěg tỹ vẽsóg ki nén to jykrén mũ ěn han sór ke tũ nĩ, ti kórég nĩn kỹ. Ēg tũ hã han ke tũ ěg nĩ. Ēg tỹ jagnẽ to há nỹtĩ tag hã ne há nĩ'. Jagnẽ ki rĩr to ken hã vẽ. <sup>14</sup> Ha vé, Topẽ tỹ ěg jyvẽn e ěn ki króm kãn jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ nén ũ pir han kỹ, hã vỹ: “ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tỹ vẽnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he mũ. <sup>15</sup> Jãvo ãjag tóg mĩg ri ke jagnẽ mãn sór mũ, jagnẽ to jũn kỹ. Jagnẽ tỹ tũ' he jé ãjag tóg ke mũ, ge kỹ, ha vemnĩ.

### *Ēg tỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han ke tũ*

<sup>16</sup> Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “Topẽ kuprĩg tỹ ãjag mỹ nén tó mũ ěn hã han nĩ,” he sór mũ. Kỹ ãjag tóg ãjag tỹ nén to ěn mũ ěn han ke tũ nĩ.

<sup>17</sup> Ēg tỹ nén to ěn mũ vỹ Topẽ kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn kato tẽ nĩ, kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn kato tẽ nĩ gé. Jagnẽ to rará ag tóg tĩ, hã kỹ ěg tóg ěg tỹ nén han sór mũ ěn han ke tũ nĩ. <sup>18</sup> Ēg tỹ hã ra Topẽ kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kãn kỹ tóg ěg se mãn ke tũ nĩ sir, Topẽ tỹ vãsỹ ěg jyvẽn ja ěn ti.

<sup>19</sup> Ēg tỹ vẽsóg ki nén to jykrén mũ ěn vỹ kórég nĩ, kỹ vẽnh kar vỹ ki kanhró nỹtĩ. Ēg

tỹ vẽsóg ki nén to jykrén to ken hã vẽ, hã vỹ: mén tũ mré nỹ, he mũ, prũ tũ mré nỹ, he mũ, nén ũ kavěj han tĩ, he mũ, ěg tỹ nén to ěn mũ kar han tĩ, he mũ, <sup>20</sup> ěg tỹ vẽnh kãgrá to: Topẽ vẽ, he tĩ, he mũ, kujá jykre han tĩ, he mũ, curandeiro jykre han tĩ, he mũ, jagnẽ kato vãsãn tĩ, he mũ, jagnẽ to ãjag fe tỹ gỹm ke (ka)mẽ, he mũ, jagnẽ tũ to jykrén kónãn tĩ, he mũ, vẽsỹ ũn mág han sór mũ, he mũ, vẽnh kãpãm kỹ nỹtĩ sór mũ, he mũ, jagnẽ vĩ kato tẽ mũ, he mũ, <sup>21</sup> jagnẽ tũ to ěn tĩ, he mũ, kronkron tĩ, he mũ, krĩn tũ, he mũ, vẽnh jykre pãno han tĩ tỹ hẽn ri ke ke gé. Tag to sóg ãjag jyvẽn huri, hã ra sóg tó mãn sór mũ. Ũ tỹ tag han mũ ag pi(jé) Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ'.

<sup>22</sup> Topẽ kuprĩg tỹ ěg kanhrãn mũ vỹ tag ri ke tũ nĩ. Há kar ti nĩ. Ti tỹ ěg kanhrãn to ken hã vẽ, hã vỹ: jagnẽ to há, he mũ, mỹ sér tĩ, he mũ, krĩ kuprã, he mũ, jagnẽ to fe há nỹtĩ, he mũ, koměr hã vỹ, he mũ, jagnẽ jagãgtãn tĩ, he mũ, jagnẽ mỹ ón vãnh, he mũ, <sup>23</sup> vẽsỹ ũn mág han sór tũ, he mũ, vẽso jykrén tĩ, he mũ. Topẽ pi(jé) tag kato tẽ tĩ', ti tỹ vãsỹ ěg jyvẽn ti vỹ tag ri ke ja nĩgtĩ gé. <sup>24</sup> Ēg tỹ tỹ Jesus Cristo tũ nỹtĩn kỹ, kỹ ěg tóg tỹ ti tỹ ka to sa ja ěn ri ke nỹtĩ. Hã kỹ ěg tóg ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han mãn sór ke tũ nĩ ha sir, ěg tỹ nén ki vẽ'ĩ mũ ěn han mãn sór ke tũ ěg nĩ ha.

<sup>25</sup> Ēg tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩn kỹ, kỹ ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kãn ke mũ sir, ti kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn ti. <sup>26</sup> Kỹ ěg tóg sir tỹ ũn mág nỹtĩ sór ke tũ nĩ, jagnẽ jũ han mãn sór ke tũ ěg nĩ, jagnẽ tũ mãn sór ke tũ ěg nĩ gé. Vẽnh jykre há hã han jé ěg tóg ke mũ.

## 6

### *Ēg tỹ jagnẽ jagãgtãn ke*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', kejẽn ãjag kãmĩ ũ tóg kygněg tĩ, vẽnh vatánh tá. Kỹ ũ tỹ kygněg mũ ěn mỹ: “kygně ã mỹr,” hemnĩ, ãjag tỹ Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩn kỹ. Koměr hã ti mỹ tómnĩ, ti tỹ kygněg mũ ěn ti. Kỹ vẽso jykrén há han nĩ gé, ãjag tỹ ti tỹ kygně ěn ri ke han tũ nĩ jé, ti kóm. <sup>2</sup> Jagnẽ ajudar hemnĩ, ãjag mré ke ũ tỹ jagtar nĩn kỹ. Cristo tỹ ěg jyvẽn mũn hã vẽ. <sup>3</sup> Kejẽn ũ tóg vẽsóg ki vẽsỹ ũn mág han sór tĩ. Hã ra tóg tỹ nén ũ tũ

nĩ. Kygněg ti tĩ, ũ tỹ tag to jykrén mũ ti. Věnh hã mỹ tóg ón mũ sir. <sup>4</sup> Ājag jykre tugnȳm nĩ. Ti há nĩn kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg tỹ ũn há nĩ, ũ tỹ vėnh jykre há han mũ ěn ti. Jagně mỹ: inh jykre há vỹ Ā jykre há kãfór nĩ, he tũg nĩ. <sup>5</sup> Topě hã ne ěg ki ěg jykre há ěn vėg tĩ', kar kỹ tóg ěg mré ke ag jykre ki kanhró nĩ gé, Topě ti.

<sup>6</sup> Kejěn ũ tóg ājag mỹ Topě vĩ kãmén mũ. Ti mỹ ājag tỹ nén ũ nĩmnĩ, ti tỹ ājag mỹ kãmén mũ kaja ti.

<sup>7</sup> Kygně tũg nĩ, ěg tỹ Topě to é he kỹn pi(jé) há nĩ'. ěg tỹ ón kỹ: vėnh jykre há kãgmĩ kỹ inh nĩ ha, hen kỹ tóg ěg kren han ke tũ nĩ. Topě vỹ ěg jykre ki kanhró nĩ. <sup>8</sup> Ge ti nĩgtĩ, ěg tỹ nén han mũn ti. ěg tỹ ěg tỹ nén to ěn mũ ěn han kỹ ěg tóg ter ke mũ sir. Kỹ tog ěg tỹ mandioca ko vãnh krãn kỹ ti nin ko kỹ ti tỹ ěg tén ěn ri ke nĩ sir. ěg tỹ Topě kuprĩg tỹ ěg mỹ nén tó mũ ěn han kỹ ěg tóg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ, kỹ tóg ěg jakré tỹ kaněnh há han kỹ ěg tỹ ko ěn ri ke nĩ sir. <sup>9</sup> Hã kỹ nén ũ há han to krónh ke tũg nĩ. Ve jé ěg tóg ke mũ, ti kaně há ěn ti, Topě tỹ ěg mỹ nén ũ há han ke ti, ěg tỹ Topě jykre há tovãnh tũ nĩn kỹ. <sup>10</sup> Hã kỹ ěg tóg vėnh kar jagãgtãn ke mũ. Kỹ tóg há tãvĩ nĩ, ěg tỹ ěg mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jagãgtãn ti.

### *Paulo tỹ ag jyvěn mãn*

<sup>11</sup> Ha vé, rá mág han sóg tĩ, sỹ vėsóg ki ājag mỹ rán kỹ.

<sup>12</sup> ũ ag tóg ājag kutãn tĩ, ājag tỹ ājag gré junun fár kym jé. Ag tỹ vėnh mỹ nén ũ há han sór vė, ha mẽ. Judeu ag tóg ěg vóg kónãn tĩ, ěg tỹ fóg ag mỹ: “ājag gré junun fár kym nĩ,” he tũ to. ũ tỹ ājag kutãn mũ ag vỹ Judeu tỹ ag vóg kónãn ěn ve sór tũ nĩ. Cristo tỹ cruz to sa ja ra ag vėsýrėnh sór tũ nĩ, hã kỹ ag tóg ājag mỹ: “ha ājag fár kym nĩ,” he mũ. Ag vĩ jēmě tũg nĩ. <sup>13</sup> Ha vé, ag tỹ ājag gré junun fár kym ja ra ag tóg Topě tỹ vãsỹ ěg jyvěn tĩ ěn han kãn ja tũ nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ājag mỹ ājag tỹ vėnh kym ke ti tó mũ, ag tỹ vėnh kar mỹ ājag tỹ nén han mũ tó jé sir. Tag ki ag tóg tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ, vėsóg ki. <sup>14</sup> Ag jãvo sóg tỹ ũn mág nĩ sór tũ nĩ. Nén pir tóg inh mỹ sér tĩ, hã vỹ: ěg pã'i tỹ Jesus Cristo tỹ cruz to sa ja ěn, he mũ. Kỹ ěprã ke jykre inh mỹ tũ tĩ ha. Jesus tỹ cruz to sa kỹ

tóg inh mỹ tỹ tũ' he ja nĩ, ěprã ke jykre tỹ, Jesus ti. Kỹ sóg han sór tũ nĩ ha. Jãvo sóg cruz to sa ri ke han kỹ nĩ gé, ěprã ke jykre mỹ sóg hur tũg. Sỹ han tũ to ken hã vė. <sup>15</sup> ũ ag tóg ājag fár kym tĩ, jãvo ũ ag tóg kym tũ nĩ gé. Hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ gé. Topě mỹ ěg há nỹtĩ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Topě vỹ ěg han mãn, kỹ ěg tóg tỹ ũn tãg nỹtĩ ha. Tag hã ne há nĩ'. <sup>16</sup> ũ tỹ vėnh jykre tãg tag han mũ ag krĩ kuprãg ti tĩ, Topě ti, ũ tỹ ge jagãgtãn ti tĩ. Topě tũ ag hã vė ha. Israel pě ag hã vė sir.

<sup>17</sup> Kỹ inh kutãn mãn tũg nĩ, inh vėsýrėnh han mãn tũg nĩ. Jesus vėsýrėnh ja ěn ri ke han inh mỹr, hã kỹ sóg ti ri kén kygven kỹ nĩ ha.

<sup>18</sup> Inh kanhkã', ěg pã'i tỹ Jesus Cristo jé ājag tar han, ti jé ājag krĩ kuprãg. Hã vė.

## PAULO TÏ CARTA HAN: ÉFESO TÁ KE AG MÏ CARTA

<sup>1</sup> Paulo tÏ rá vë. IsÏ cidade tÏ Éfeso tá ke ag mÏ rán há vë. Jesus Cristo vÏ inh fëg', sÏ tÏ ti apóstolo jë jé, Topë tÏ isÏ apóstolo han kÏ. Há kÏ sóg äjag mÏ carta tag rán mÏ. Topë tÏ vÏ tÏ äjag nÏtÏ, kÏ äjag tóg cidade tÏ Éfeso tá Jesus to vënhmãn tÏ. Jesus Cristo tovãnh tÏ äjag tóg nÏtÏ. <sup>2</sup> Ëg jóg tÏ Topë jé äjag tar han, ti jé äjag krÏ kuprãg, Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo ti ke gé.

### *Cristo tÏ Ëg mÏ vÏ há han mÏ*

<sup>3</sup> Ëg kar jé Topë mÏ vÏ há han, Ëg jé ti mÏ agradecer hé, Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo panh mÏ. Ëg tÏ Cristo ki ge kÏ nÏtÏn kÏ tóg Ëg mÏ kanhkã ti ven sór mÏ, Topë ti. Tá tóg Ëg mÏ nén (Û) há kar ven sór mÏ gé, kÏ nén Û tóg Ëg mÏ tÏ' henh ke tÏ pë nÏ, tá. Há jé tóg Ëg mÏ ä kuprÏg jënë, Ëg tÏ ti tigrÏn nén (Û) há kar ve jé. <sup>4</sup> VãsÏ tóg Ëg kuprëg ja nÏ, ä tÏ nén (Û) kar han ke to há tóg Ëg kuprëg ja nÏ, Topë ti, Ëg tÏ tÏ ti tÏ nÏtÏ jé, Cristo tigrÏn. Ëg tÏ ti ri ke nÏtÏ jé tóg Ëg kuprëg, Ëg tÏ kygnëg tÏ nÏ jé. Ti fe vÏ tÏ Ëg nÏtÏ. <sup>5</sup> Há kÏ tóg Ëg kuprëg, Ëg tÏ tÏ ti krë nÏtÏ jé, Jesus Cristo tigrÏn. Ti há ne vësóg ki Ëg kuprëg ke to jykrén ja nÏgtÏ'. <sup>6</sup> Ëg tÏ ti mÏ vÏ há han jé tóg Ëg kuprëg. Ûn mág vÏ tÏ ti nÏ, Ëg jagãgtãn tóg tÏ, há kÏ tóg há tÏnh mÏ, Ëg tÏ ti mÏ agradecer hen kÏ. Ti kósin pir tigrÏn Ëg tóg tÏ ti fe pë nÏtÏ.

<sup>7</sup> Ti há ne Ëg kren han tÏ', ti kyvënh tÏ Ëg jagfy kãkutë ja nÏn kÏ. TÏ tóg Ëg tÏ Topë vÏ mranh ja Ën tÏ tÏ' he ja nÏgtÏ, ä kyvënh tÏ. Topë tÏ Ëg mÏ nén Û há han há vë. <sup>8</sup> Há ra tóg tÏ' henh ke tÏ nÏ, ti tÏ Ëg mÏ nén nÏm ja tag tÏ. KrÏ há ti nÏ, nén kar to jykrén há han ti tÏ, Topë ti. <sup>9</sup> VãsÏ tóg to jykrén ja nÏgtÏ, kÏ tóg Ûri Ëg mÏ tó mÏ sir, ti tÏ Cristo tigrÏn nén han sór mÏ ti. <sup>10</sup> Cristo tÏ tóg Ûn mág han sór mÏ, vënh kar kri ke, kanhkã tãn ag kri ke, ga kri mÏ ag kri ke gé, kÏ vënh kar vÏ tÏ ti krëm ke nÏtÏnh mÏ. Povo pir ri ke ag nÏtÏnh mÏ, kurã Ën kã. Ti kurã ki tóg ti tÏ Ûn mág han sór mÏ ha, Topë ti.

<sup>11</sup> Ëg tÏ Cristo ki ge kÏ nÏtÏ kÏ Ëg tóg venh ke mÏ gé, Topë tÏ ä tÏ ag mÏ nén ven ke mÏ Ën ti. Ëg tÏ Ën ve jé Topë tóg Ëg kuprëg ja nÏ, ti tÏ Ëg kuprëg to jykrén kÏ. Nén kar to tóg jykrén há han tÏ, vësóg ki, kÏ tóg Ëg kuprëg to jykrén ja nÏ gé, <sup>12</sup> Ëg tÏ Jesus há pin kÏ ti ki Ëvãnh jé. Ëg tÏ ti ki Ëvãnh kar kÏ Ëg tóg vãhã Topë mÏ vÏ há han ki kanhró nÏtÏ. Ti há ki Ëvãnh kÏ Ëg tóg Topë to: “Ûn mág vÏ tÏ ti nÏ,” he' he tÏ sir.

<sup>13</sup> Ti kãme mÏ ja äjag tóg nÏgtÏ gé, vënh vÏ há Ën, ti tÏ Ëg krenkren han sór mÏ kãme. Ti kãme Ën mÏ kÏ äjag tóg ti ki ge jëg. KÏ Topë tóg äjag mÏ ä kuprÏg jënë. TÏ tóg äjag jagrën há han. Ti tÏ äjag nÏgjëg há vë, ä kuprÏg tÏ. <sup>14</sup> Ëg jagrë tigrÏn Ëg tóg ki kanhró nÏtÏ, ti tÏ Ëg mÏ ä tÏ Ëg mÏ nén tó ja Ën ven kãn ke ti. Kejën Ëg tóg venh ke mÏ, ha vemnÏ, Ëg tÏ tÏ ti tÏ nÏtÏn kÏ, kÏ tóg Ëg mÏ sér tÏnh mÏ. KÏ Ëg tóg ti mÏ vÏ há han ke mÏ, ti tÏ tÏ Ûn mág jën kÏ.

### *Paulo tÏ Topë mré vÏ mÏ*

<sup>15</sup> Äjag tÏ Ëg Senhor tÏ Jesus ki ge mÏ kÏ inh nÏ, äjag tÏ jagnë to há nÏtÏ ti ke gé, äjag tÏ Û tÏ Jesus ki ge kÏ nÏtÏ ag kar to há nÏtÏ ti. <sup>16</sup> Há kÏ sóg äjag to Topë mÏ: “há ti nÏ,” he tÏ. Ajag to ti mré vëmén to krónh ke vãnh inh nÏgtÏ. <sup>17</sup> Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo panh mré sóg vëmén tÏ, Ëg jóg mré, Ûn mág pë Ën mré. Ti mré vëmén kÏ sóg ti mÏ: “ä kuprÏg tÏ ag krÏn nÏ,” he tÏ, “ä kuprÏg tÏ ag mÏ vënh kãmén há han nÏ, ag tÏ ä ki kanhrãn há han jé,” he sóg tÏ. <sup>18</sup> “Ha ag mÏ krÏ há nÏm. Ha ag kanë tar han, ag tÏ ve há han jé. Ag kuprëg ja ä tóg nÏ, ä tÏ ag mÏ nÏm jé, ä tÏ nén tó ja Ën ti. Ag tÏ tÏ ä tÏ nÏtÏn kÏ ä tóg ag mÏ ä tÏ vin ke mÏ, ä tÏ nén tó mÏ Ën ti, há ra tóg e tãvÏ nÏtÏ, ä tÏ ag mÏ nén vin ke mÏ Ën ti. <sup>19</sup> Tar tãvÏ ä tóg nÏ gé, kÏ ä tóg ag mÏ nén kar há han tÏ tag ki, tá ke gé, ag tÏ ä ki ge kÏ nÏtÏn kÏ. Ag mÏ tag kãmén nÏ,” he sóg tÏ, Topë mÏ.

<sup>20</sup> Ti tar tãvÏ nÏn kÏ tóg Cristo ter kar kÏ ti rÏn mãn ja nÏgtÏ gé. KÏ tóg ti mÏ: “ha inh pëgja tá nÏ,” he ja nÏ gé, kanhkã tá. <sup>21</sup> Ti tÏ tóg pã'i mág han, kÏ tóg tÏ pã'i kar ag kri ke jé, kanhkã tãn kar ag kri ke, Ëg tÏ Ûn vëg tÏ kar ag kri ke, Ûn tar ag, Ûn mág ag. TÏ tóg ag kri ke kar jé, Cristo ti, kÏ ti jÏji vÏ vënh kar ag jÏgÏi kãfór nÏ gé, Ëg tÏ Ûri Ûn tó mÏ ag jÏgÏy,

ĕg tŷ kar kŷ ũn tónh ke ag jyggi mré hã. <sup>22</sup> Kŷ Topě tóg ti krēm vĕnh kar vin kãn. Kŷ tóg tŷ vĕnh kar kri ke jĕ sir, Cristo ti. Kŷ tóg tŷ ĕg kri jĕ nŷ sir, ĕg tŷ tŷ ti tũ nŷtŷn kŷ. <sup>23</sup> Jãvo ĕg tóg ti há ri ke nŷtŷ gé sir, kŷ ĕg tóg tŷ ũn pir nŷtŷ jagnĕ mré, Jesus ti mré ke gé. Ĕg há vŷ ã pir mŷ tŷ nĕn ũ tũ nŷ. Ĕg krŷ mré tóg tŷ nĕn ũ pir nŷ, ĕg há ti. Ri ke ti nŷ, ĕg tŷ Jesus mré tŷ ũn pir nŷtŷ ti. Ti hã vŷ nĕn kar rŷr han tŷ, Jesus ti.

## 2

### *Ti ki ge kŷ ĕg rŷnrŷr nŷtŷ*

<sup>1</sup> Vãsŷ ãjag tóg nŷgme ki vár ke mŷ vĕ, ãjag tŷ ti vŷ ki króm ja tũ nŷn kŷ, ãjag tŷ ti vŷ mranh ja nŷn kŷ. <sup>2</sup> Ĕn kã ãjag tóg ĕprã ke ag jykre pãno jagma mŷ ja nŷgtŷ, Nĕn-Kórĕg pã'i mág ĕn tŷ ãjag krŷn kŷ, ũ tŷ nĕn ũ ũ tãn ag kri pã'i ĕn tŷ ãjag krŷn kŷ. Tŷ ti krŷg tãn ag kri pã'i nŷ gé. Ĕn vŷ tŷ ũ tŷ Topě vŷ mranh tŷ ag jagrĕ nŷ mŷr. <sup>3</sup> Vãsŷ ĕg tóg tŷ ti tũ nŷtŷ ja nŷgtŷ gé, ti krĕ ag ri ke. Ĕn kã ĕg tóg ĕg tŷ nĕn to ĕn mŷ ĕn han ja nŷgtŷ, ĕg tŷ nĕn to jykrĕn mŷ kar ĕn ti. Kŷ Topě tóg ĕg vóg kónãn mŷ vĕ, ti tŷ ag vóg kónãn ke ĕn ri ke.

<sup>4</sup> Hã ra Topě tóg ĕg jagãgtãn pĕ han. Ĕg to tóg há tãvŷ nŷ, kŷ ĕg tóg tŷ ti fe nŷtŷ. <sup>5</sup> Ĕg tŷ ti vŷ mranh ja nŷn kŷ ĕg tóg vĕser ri ke nŷtŷ ja nŷgtŷ, hã ra tóg ĕg rŷnrŷn mãn ja nŷgtŷ, Cristo mré. Ti tŷ ĕg jagãgtãn kŷ tóg ĕg krenkren han ja nŷgtŷ. <sup>6</sup> Cristo mré tóg ĕg rŷnrŷn mãn ja nŷgtŷ gé. Kanhkã tá tóg ĕg tŷ ũn mág han ke mŷ, Jesus Cristo mré hã. <sup>7</sup> Tag ve kŷ vĕnh kar vŷ ki kanhró nŷtŷnh mŷ, Topě tŷ Jesus Cristo tugrŷn ĕg to há tãvŷ nŷn ki. Hã jĕ tóg ĕg mŷ nĕn ũ há ĕn ven ke mŷ. Tũ' he jãvãnh ti nŷ, ti tŷ ĕg mŷ nĕn ven ke ti. Ti tŷ Jesus Cristo to há nŷn kŷ tóg ĕg mŷ nĕn ũ há kar ven ke mŷ.

<sup>8</sup> Ha vé, ti tŷ ĕg jagãgtãn kŷ tóg ĕg kren han ja nŷgtŷ, ĕg tŷ ti ki ge kŷ nŷtŷn kŷ. Ĕg tŷ vĕsóg ki vĕnh kren han pijĕ'. Topě tŷ ĕg kren han ja vĕ mŷr. Kŷ tóg ti tŷ ĕg mŷ presente han ri ke nŷ. <sup>9</sup> Ĕg vãsãn pijĕ'. Ĕg tŷ ĕg vãsãn to kren tŷ ra ĕg Topě mŷ: "há inh nŷ, vãsãn ja inh nŷ, hã kŷ sóg kren mŷ," hĕnh mŷ vĕ. Hã ra ĕg pi(jĕ) ĕg vãsãn to kren ke mŷ'. Ti tŷ ĕg jagãgtãn vĕ mŷr. <sup>10</sup> Ti hã ne ĕg han mãn ja nŷgtŷ'. Jesus Cristo tŷ tóg ĕg han

ja nŷgtŷ, ĕg tŷ vĕnh jykre há han jĕ. Topě vŷ ĕg mŷ vĕnh jykre há tag nŷm kãn, ĕg tŷ vĕnh jykre tag jagma mŷ jĕ.

### *Ĕg tŷ Cristo mré tŷ ũn pir nŷtŷ*

<sup>11</sup> Ājag tŷ vãsŷ nĕn han tŷ ja ĕn mŷ ĕkrĕ. Fóg vŷ tŷ ãjag nŷtŷ, Judeu ag tŷ ũ to: "ũn grĕ junun fãr kym ja tũ ag," he mŷ ĕn ag vŷ tŷ ãjag nŷtŷ. Jãvo Judeu ag vŷ ãjag grĕ junun fãr kym tŷ. Hã ra ĕg fãr vŷ tŷ ĕprã ke nŷ. <sup>12</sup> Ũ tŷ kym tŷ ag jãvo ãjag tóg vãsŷ Cristo ki kagtŷg ja nŷtŷgtŷ, kŷ ãjag pi(jĕ) tŷ Israel ag mré ke nŷtŷ ja nŷgtŷ', vãsŷ. Topě tŷ Israel jóg'jóg ve ag mré nĕn ũ to jykrĕn mŷ ĕn ki kagtŷg ja ãjag tóg nŷtŷ gé, Topě ki kagtŷg ja ãjag tóg nŷtŷgtŷ gé, kŷ ãjag tóg Topě tŷ ĕg mŷ nĕn ven ke mŷ tag ki kagtŷg ja nŷtŷgtŷ gé. <sup>13</sup> Ĕn kã tóg ãjag mŷ kuvar gy nŷ ja nŷgtŷ, Topě ti. Ũri tóg ãjag mŷ kakó nŷ ha, Topě ti, ãjag tŷ Jesus Cristo ki ge kŷ nŷtŷn kŷ. Ti tŷ ĕg jagfy ã kyvĕnh kujĕn ja tugrŷn tóg ãjag mŷ kakó nŷ ha.

<sup>14</sup> Ũri ĕg tóg tŷ povo pir ri ke nŷtŷ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Topě hã ne ĕg tŷ jagnĕ to há nŷtŷ tag han'. Jagnĕ fyn kŷ ĕg tóg nŷtŷ ja nŷgtŷ, hã ra tóg vãfynyn ĕn kókĕn, Jesus ter kŷ. Ĕg tŷ tóg povo pir ri ke han, ĕg tŷ jagnĕ kato vãsãn mãn tũ nŷ jĕ. <sup>15</sup> Topě tŷ vãsŷ Judeu ag jyvĕn tŷ ĕn tŷ tũ' he ja tóg nŷgtŷ, ti tŷ ag jyvĕn kar ĕn tŷ. Ā ter tugrŷn tóg tŷ tũ' he ja nŷgtŷ, ti tŷ ĕg mŷ ũ tãg nŷm jĕ sir. Nĕn ũ régre tŷ tóg ũn pir han ja nŷgtŷ, ũ tãg, ĕg tŷ jagnĕ kato vãsãn mãn tũ nŷ jĕ. Topě tŷ nĕn to jykrĕn mŷn hã vĕ. Cristo tugrŷn tóg ĕg tŷ ũn pir han, ĕg tŷ tŷ vĕnh kanhkã pir nŷtŷ jĕ. <sup>16</sup> Cristo vŷ ã ter kŷ Topě tŷ ĕg kar to há nŷ han, Judeu mré Judeu tũ ag to. Ti tŷ cruz to sa kŷ tóg Topě tŷ ĕg kato tĕ ĕn tŷ tũ' he kãn ja nŷgtŷ.

<sup>17</sup> Jesus tŷ nĕn han jan hã vĕ. Kŷ tóg Topě tŷ ĕg to há nŷ tag tó ja nŷ, ãjag mŷ, ãjag tŷ tŷ Judeu tũ ra, ĕg mŷ ke gé, ĕg tŷ tŷ Judeu nŷtŷn mŷ. <sup>18</sup> Ti tugrŷn ĕg tóg ĕg jóg tŷ Topě mré vĕmĕn tŷ ha, ãjag, ãjag tŷ tŷ Judeu tũ ra, ĕg ke gé, ĕg tŷ tŷ Judeu nŷtŷ ag ke gé. Ti kuprŷg vŷ tŷ ũn pir nŷ, hã tŷ ĕg kar tóg ti mré vĕmĕn tŷ.

<sup>19</sup> Hã kŷ ãjag kórĕg tũ nŷtŷ ha. Ājag pi(jĕ) tŷ ĕmã ũ tá ke nŷtŷ ha', ti mŷ, ãjag tŷ tŷ fóg nŷtŷ ra, ãjag tŷ tŷ kanhgág nŷtŷ ra ke gé. Ĕg mré ke vŷ tŷ ãjag nŷtŷ ha, Topě tũ vŷ tŷ ãjag nŷtŷ

ha. Topě krě vỹ tỹ ājag nýtĩ ha. <sup>20</sup> Topě jo ĩn ri ke vỹ tỹ ěg nýtĩ. Ti nũna runrur ri ke vỹ tỹ apóstolo nýtĩ, Topě ví tó tĩ ag mré. Ti nũna téj ri ke vỹ tỹ Jesus Cristo nĩ. Ti kuge ri ke vỹ tỹ ājag nýtĩ, ěg mré. <sup>21</sup> ĩn nũna tigrĩn ĩn tóg jě nĩ, kỹ tóg koměr hã kar kỹ jěnh mũ. Ti kar kỹ jě kỹ tóg tỹ ěg Senhor tũ jě sir. <sup>22</sup> Cristo vỹ koměr hã ti han mũ, ĩn kar ri ke ti, hã vỹ: ěg, he mũ. Kỹ Topě kuprĩg vỹ krēm ěmãn nĩ, ěg kãkã. Ũ tỹ Jesus ki ge mũ ag to ken hã vě.

### 3

#### *Paulo tỹ fóg mré kanhgág ag mỹ Jesus kãmén*

<sup>1</sup> Hã kỹ sóg Topě mré ví tĩ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Se kỹ inh jé, Jesus Cristo tigrĩn. Isỹ ājag to há jěn kỹ sóg se kỹ jě, isỹ ũ tỹ Judeu jykre han tũ kar ag to há jěn kỹ. <sup>2</sup> Ājag hỹn tóg Topě tỹ isar han, mũ ěn mē. Isỹ ājag ki rĩr jé tóg isar han, isỹ ũ tỹ Judeu jykre han tũ ag ki rĩr jé. <sup>3</sup> Topě ne inh mỹ ā tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ ěn tó', hã ra ěg tóg ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ. Vãhã tóg inh mỹ tó mũ ha', hã kỹ sóg ājag mỹ kãmén sĩ han huri, Topě tỹ nén ũ tãg to jykrén mũ ěn ti. <sup>4</sup> Ājag tỹ inh věnh rán tag ve kỹ ājag tóg venh ke mũ sir, inh jykre ti. Cristo vỹ nén ũ tãg han jé kãtĩg ja nĩ, ěn ki kanhró sóg nĩ. <sup>5</sup> Ti tỹ inh mỹ tag tó to hã ag tóg ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ, ěg jóg!jóg ag, ěprã ke kar ag. Ũri tóg ěg mỹ tó mũ, Topě ti, ā kuprĩg tỹ. Apóstolo ag mỹ tóg tó mũ ha, ũri, ti tũ ag mỹ, ěg jyvěn tĩ ag mỹ ke gé. <sup>6</sup> Ti tỹ ěg mỹ nén ũ tãg tó mũn hã vě, ha mē. Vãsỹ Topě tóg Judeu ag hã mỹ ví há han ja nĩ. Ũri tóg fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ví há han mũ ha, Judeu ag mré. ěg kar vỹ tỹ Jesus Cristo há ri ke nýtĩ ha, ěg tỹ ti ki ge kỹ nýtĩn kỹ. Topě tỹ Judeu ag mỹ nén tó mũ ěn, ěg tỹ Jesus Cristo tigrĩn nén venh ke mũ ěn ve kãn jé ag tóg ke mũ gé, ěg mré, fóg ag, kanhgág ag. Ũ tỹ Jesus ki ge kỹ nýtĩ ag hã vỹ venh ke mũ.

<sup>7</sup> Tag to Topě tóg inh mỹ: “ha fóg kar ag mỹ, kanhgág kar ag mỹ tónh tĩg,” he ja nĩgtĩ, kỹ tóg tag to isar han. Ti tar nĩn kỹ tóg isar han, inh rãnrãj to. <sup>8</sup> Topě tũ kãsir ag kar jakrēm inh nĩ, hã ra tóg isar han, sỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ Cristo kãmén jé. Cristo tigrĩn tóg ěg mỹ nén (ũ) há tãví han ke mũ,

Topě ti. Hã tó sóg tĩ, věnh kar mỹ. <sup>9</sup> Věnh kar mỹ sóg kãmén tĩ, Topě tỹ nén han ke ti, ti tỹ ā tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ tag han ke ti. Vãsỹ tóg to: “tag han jé sóg ke mũ,” he ja nĩgtĩ. Ti tỹ nén kar han tũg ki tóg to jykrén ja nĩgtĩ. Ti hã ne nén kar han'. Kỹ tóg, ā tỹ ěn han ke to jykrén mũ ra tóg ũ mỹ tó ja tũ nĩ ver. <sup>10</sup> Ũri tóg ve há tĩ ha, ti tỹ vãsỹ nén to jykrén mũ ěn ti. Kanhkã tãn ag mỹ tóg ve há tĩ ha, tá pã'i ag mỹ, Topě krĩ há tag vỹ ve há tĩ ha, ti jykre há pě ěn ti. Ag tỹ ũ tỹ Jesus ki ge kỹ nýtĩ ag ve kỹ ag tóg Topě jykre ki kanhró nýtĩ, kanhkã tãn ag.

<sup>11</sup> Vãsỹ tóg to jykrén, Topě ti, ti tỹ ěg pã'i tỹ Jesus Cristo tigrĩn nén (ũ) han sór mũ ěn ti. <sup>12</sup> Ti hã ki ěg ge kỹ nýtĩ, hã kỹ ěg tóg jatun mỹ Topě mré vēmén tĩ ha. ěg kaně jun mãn ke tũ ti nĩ ha, Topě ti. <sup>13</sup> Hã kỹ sóg ājag mỹ: “sỹ ājag jagfy jagtar nĩ tag to jykrén tũg nĩ,” he mũ. Inh jagtar mĩ ěkrén kỹ Jesus to krónh ke sór tũg nĩ gé. Ājag jagfy ke vě, isỹ nén vég mũ tag. Inh jagtar tag tigrĩn ājag tóg nén ũ há venh ke mũ, ha vemnĩ.

#### *Cristo tỹ ěg to há nĩ*

<sup>14</sup> Hã jé sóg Topě mré vēmén tĩ. ěg jóg vě mỹr. <sup>15</sup> Ti tigrĩn ěg tóg rĩnrĩr nýtĩ, ěprã ke kar, kanhkã tá ke kar ke gé, kỹ tóg ěg ki rĩr tĩgtĩ. <sup>16</sup> Kỹ sóg ti hã mỹ to ví tĩ, ti tỹ ā jykre tỹ ājag tỹ tar' he jé, ti kuprĩg tỹ. Nén ũ kar vỹ tỹ ti tũ nýtĩ, tar ti jě gé, hã kỹ sóg ti hã mỹ to ví tĩ, <sup>17</sup> ti tỹ Cristo tỹ ājag ki ěmã han jé, ājag tỹ ti ki ge nýtĩn kỹ. Ti tỹ ěg to há nĩ vỹ tỹ ga ri ke nĩ, ěg tỹ ti ki jãrén jé, ka jãrén ri ke. Kỹ ěg tóg ti to tar nýtĩ sir. Hã jé sóg ti mỹ ājag tó tĩ gé. <sup>18</sup> Topě tỹ ěg kren han mũ vỹ ěg tỹ nén ve vãnh ri ke nĩ, ge ve ja tũ ěg nĩgtĩ. Kỹ sóg Topě mré vēmén tĩ, ti tỹ ājag mỹ tag kãmén kãn jé, ti tũ kar ag mỹ ke gé. Nén (ũ) téj gy ri ke ti nĩ, nén (ũ) tãpér mág ri ke, kãgnó téj gy ri ke ti nĩ, nén (ũ) krỹg ja tũ ri ke ti nĩ, Topě tỹ ěg kren han mũ tĩ. Hã kỹ ěg tóg vėsóg ki to jykrén kãn ke tũ nĩ. <sup>19</sup> Cristo vỹ ěg to há tãví nĩ, tag to jykrén kãn ke tũ ěg tóg nĩ gé. Kỹ sóg Topě mỹ: “ha ag mỹ tag kãmén,” he tĩ, ājag tỹ ti hã tỹ krĩn kỹ nýtĩ jé.

<sup>20</sup> Ha vé, Topě hã ne tar tãví nĩ'. Hã kỹ tóg ěg tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩn kỹ (tóg) ěg tỹ ti mỹ nén (ũ) to ví mũ ěn kãfór han ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ěg tỹ nén (ũ) to jykrén mũ kãfór han

ki kanhró nĩ gé. <sup>21</sup> Kĩ ěg tóg ti há mĩ vĩ há han ke mũ, ěg tĩ ti ki ge kũ nĩtĩn kũ, ěg tĩ Jesus Cristo ki ge kũ nĩtĩn kũ. ěg tĩ ti mĩ vĩ há han vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vỹ.

#### 4

##### *Ěg tĩ Cristo mré tĩ ũn pir nĩtĩ*

<sup>1</sup> Kĩ sóg ājag jyvĕn sór mũ ha. Se kũ inh jé nĩ, ěg Senhor tugrĩn, kũ sóg ājag jyvĕn sór mũ. Mũ há han sórmnĩ. Topĕ vỹ ājag kuprĕg, kũ ājag tĩ vĕnh jykre há han ke há to vāsān nĩ. <sup>2</sup> Ājag régre to: “ti káfór vỹ tĩ inh nĩ,” he sór tũg nĩ. Jagnĕ mĩ komĕr há vĩmnĩ. Jagnĕ to fe nĩtĩmnĩ. Jagnĕ to há nĩtĩmnĩ. Jagnĕ ajudar hemnĩ. <sup>3</sup> Topĕ kuprĩg vỹ tĩ ũn pir nĩ, kũ tóg ājag mĩ vĕnh jykre pir nĩm tĩ. Vāsān nĩ, ājag tĩ vĕnh jykre pir ěn há han jé, ājag tĩ krĩ kuprā nĩtĩn jé. <sup>4</sup> Topĕ kuprĩg pir ěn vỹ tĩ ěg kar jagrĕ nĩ, kũ ěg kar vỹ tĩ Cristo há ri ke nĩtĩ, jāvo tóg tĩ ěg krĩ ri ke nĩ, Cristo ti. Ěg kar mĩ ti nĕn ũ há han ke mũ, jagnĕ ri ke, ti tĩ ěg kuprĕg kũ. <sup>5</sup> Kũ ěg Senhor vỹ tĩ ũn pir nĩ gé. Ěg kar vỹ ti ki ge kũ nĩtĩ. Ti jiji há tĩ ěg kygpe kũ nĩtĩ gé. <sup>6</sup> Ěg jóg tĩ Topĕ vỹ tĩ ũn pir nĩ gé, ěg kar jóg ti. Ti há ne tĩ vĕnh kar krĩg mĩ ke nĩ'. Ěg kar tĩ tóg ā tĩ ũn han sór mũ ěn han tĩ, kũ tóg ěg kākā nĩ gé, ěg jóg ti.

<sup>7</sup> Cristo vỹ ěg tar han tĩ gé, ěg kar, ti rānhrāj to. ũ mĩ tóg vĕnh rānhrāj ũ nĩm', nĩm' he tĩ. <sup>8</sup> Hã kũ tag tóg rán kũ nĩ, ha mĕ: “ti tĩ kanhkā ra tāpřy kũ tóg ũn sigse kũ nĩtĩ ěn ag tatĩn vyr. Kũ tóg ěprā ke ag tar han mũ gé, ag tĩ ti rānhrāj han ke to,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vỹ rán ki.

<sup>9</sup> Ha vé, ti tāpřy kũ tóg ā tĩ kanhkā ra tĩg ke to há tóg tĕre ja nĩ gé, ěprā. <sup>10</sup> ũn tĕre mũ ěn vỹ tāpřy mǎn ja nĩ gé, kũ tóg kanhkā pātĕn kũ tĩ mũ sir. Kanhkā pātĕn kũ tóg kanhkā kri nĩ nĩ sir. Kanhkā kri nĩn kũ tóg nĕn (ũ) kar ki kanhró nĩ sir, ti tĩ ěmā kar vĕg nĩn kũ. <sup>11</sup> Ti há ne ā rānhrāj kar to ěg tar han tĩ'. ũ ag vin kũ tóg ag tĩ apóstolo hyn han. ũ tĩ tóg ti tĩ ěg jyvĕn tĩ nĩnh ke han. ũ mĩ tóg: “ũ tĩ inh vĩ mĕ ja tũ ag mĩ inh vĩ tónh tĩg nĩ,” he mũ. ũ tĩ tóg igreja krĕm pā'i han, ũ mĩ tóg: “ũ tĩ igreja krĕm vĕnh mǎn tĩ ag mĩ inh vĩ kāmĕn nĩ,” he mũ gé. <sup>12</sup> Tag to tóg ěg tar han tĩ, ěg tĩ jagnĕ tar han jé sir, ti rānhrāj to, ěg

tĩ tĩ ti jāvy nĩtĩn kũ, ti ve fag ke gé. Ěg tĩ ěg rānhrāj tag ki króm kũ Cristo há ěn vỹ tar pĕ nĩ ha, ěg tĩ tĩ ti há nĩtĩn kũ. <sup>13</sup> Ti tĩ ěg kar tĩ vĕnh jykre pir han mũ ve sór vĕ, ěg tĩ ti ki ge kũ nĩtĩn kũ, ěg tĩ Topĕ kósin ki kanhró nĩtĩn kũ. Kũ ěg kar vỹ ěg rānhrāj to tar nĩtĩ sir, ěg tĩ jagnĕ mré tĩ ũn pir nĩtĩn kũ. Kũ ěg Cristo tĩ ěprā ke jykre káfór nĩ ěn ri ke nĩtĩ sir, kũ ěg tóg komĕr há ti tĩ nĕn kar han mũ mré ti tĩ nĕn to jykřĕn mũ ki kanhrān kǎn ke mũ gé sir, kũ ěg tóg ũn sanh há kanhró ri ke nĩtĩ sir.

<sup>14</sup> Ěg tĩ gĩr ri ke nĩtĩn kũ tóg ti mĩ há tũ nĩ. Gĩr ag ne ki kagtĩg nĩtĩ'. Kũ ag tóg, ag tĩ nĕn ũ mĕ kũ ag tóg kǎnhmar nĕn ũ nón tĩ', nĕn ũ nón tĩ', he' he tĩ. Ěg tĩ ti vĩ to gĩr tĩ ki kagtĩg ěn ri ke nĩtĩn kũ tóg ěg tĩ ũn ón mũ vĩ kri nĩm ja há (tóg) tĩ, ěg tĩ ki kagtĩg nĩtĩn kũ. ũ ag tóg Topĕ vỹ to ón tĩ. Ag tĩ ěg tĩ ājag mré kygnĕ han sór vĕ. Vĩ há nĩ ve ag tóg nĩtĩ, kũ tóg ěg tĩ ag vĩ kri fi ja há tĩ sir. <sup>15</sup> Kũ tóg há tĩnh mũ, ěg tĩ Topĕ tĩ ki há tó mũ ěn há han kũ. Kũ ěg tóg jagnĕ to há tāvĩ nĩtĩnh mũ gé. Hã tĩ ěg tar nĩtĩnh mũ. Ti ki mog ri ke vĕ sir, ti tĩ tĩ ěg kri nĩ nĩn kũ, Cristo ti. <sup>16</sup> Ěg tĩ tĩ ti mré ke nĩtĩn kũ ěg tóg tĩ ti há tĩ tĩ ũn pir ěn ri ke nĩtĩ. Ěg kar vỹ rānhrāj ke mũ, ěg tĩ ti jykre pir to tar nĩtĩ jé. Ěg kar vỹ tĩ jagnĕ mré ke nĩtĩ. Ěg kar tĩ Topĕ tĩ ěg mĩ nĕn nĩm ja ěn to vāsānsān kũ ěg tóg ũn sanh há tar ri ke nĩtĩ sir. Mog jé ěg tóg ke mũ, ěg tĩ jagnĕ to há nĩtĩn kũ.

##### *Cristo tĩ ěg mĩ vĕnh jykre tāg nĩm*

<sup>17</sup> Kũ sóg ājag jyvĕn sór mũ, ěg Senhor tĩ inh mĩ: “ha ag jyvĕn,” hen kũ. Hã kũ sóg ājag mĩ: “ũ tĩ Topĕ ki kagtĩg ag jykre han sór tũg nĩ,” he mũ. Kórĕg tĩ nỹ, ag jykre ti, mỹr. Ag tĩ vĕsóg ki nĕn to jykřĕn mũ ěn há han ag tóg tĩ. <sup>18</sup> Kuty mĩ ag mũgtĩ, ki kagtĩg ag nĩtĩ. Hã ra ag tóg ki kanhrān sór tũ nĩ gé. Hã kũ ag tóg Topĕ tĩ ěg mĩ vĕnh jykre nĩm ěn ki kagtĩg nĩtĩ. <sup>19</sup> Kũ ag tóg vĕnh jykre há to é he tĩ. Mỹ'āg vānh ag nĩtĩ. Ag vĕnh kavĕnh vỹ ag mĩ há tĩ. Vĕnh jykre kórĕg tĩ ag kókĕg mũ ra tóg ag mĩ sér tũgtĩ, kũ ag tóg to krónh ke jāvānh nĩtĩ. Ke tũg nĩ, ag jāvo.

<sup>20</sup> Cristo jykre vỹ ge tũ nĩgtĩ, ki kanhró ājag tóg nĩtĩ. <sup>21</sup> Ti kāmĕ ki kanhró kar ājag nĩtĩ ha, ti jykre ke gé. Ājag mĩ ag tóg kāmĕn

kãn, Jesus jykre ti, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ nén han ke mũ ãn ti. <sup>22</sup> Ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãg tóg ãg tỹ vãsỹ nén han ja ãn ri ke han mãn ke tũ nĩ ha. Tag mẽ ãjag huri. ãjag jykre si ãn tovãnh kãn jé ãjag tóg ke mũ. ãjag tỹ ãjag jykre si jagma mũn kỹ ãjag tóg ãjag tỹ nén to ãn mũ ãn hã han mũ ja nĩgtĩ ver. Hã ra ãg tóg tag hã to ter ke mũ. <sup>23</sup> Kỹ Topẽ mỹ to vĩmĩ, ti tỹ ãjag mỹ ãjag jykre kurynh kãn jé, ti tỹ ãjag fe jãnhkrig jé. <sup>24</sup> Vẽnh jykre tãg hã han sórmnĩ, Topẽ tỹ ãg mỹ vẽn h jykre tãg nĩm mũ ãn ti. Kỹ ãg tóg ti ri ke nỹtĩnh mũ, kuryj ãg nỹtĩnh mũ ha, há ãg nỹtĩnh mũ, ti há ri ke. Kỹ ãg vẽn h vĩ há hã han ke mũ.

<sup>25</sup> Hã kỹ jagnẽ mỹ ón mãn tũg nĩ. Ki hã tómnĩ, jagnẽ mỹ. Jagnẽ mré ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ãg tỹ Cristo há ri ke nỹtĩn kỹ. <sup>26</sup> ãjag fe tỹ gỹm ke mũ ra Topẽ vĩ mranh tũg nĩ. ãjag tỹ jagnẽ to jũ nỹtĩn kỹ kurã ã jãvãnh sór tũg nĩ. Kutyg ke to hã tỹ há' hemnĩ. <sup>27</sup> Japo tỹ ãjag krĩn sór mũ ra ti vĩ jẽmẽ tũg nĩ. <sup>28</sup> Vãsỹ ãjag kãmĩ ã vỹ ã tỹ nén ã pigju (ka)mẽ ja nĩgtĩ. Kỹ ãn han mãn tũg nĩ. ãjag rãnhraj nón ãjag mũnh ke mũ ãri. ãjag nĩgẽ tỹ nén ã há han nĩ, ãjag tỹ ãjag rãnhraj to nén (ũ) kar ve jé. To vãsãn nĩ, ti tỹ ãjag mỹ kén jé, ãjag tỹ ãjag tỹ nén ã tỹ ãn jagãgtar ag jagãgtãn jé.

<sup>29</sup> Vẽn h vĩ kórég tó sór tũg nĩ. Nén ã há hã tỹ vẽn h nĩ, ãjag tỹ ãjag vĩ tỹ jagnẽ tar han jé, ãjag tỹ jagnẽ jykre kurynh jé.

<sup>30</sup> Topẽ kuprĩg fe kaj han sór tũg nĩ gé. Topẽ vỹ ãg mỹ ã kuprĩg jẽnẽ, ti tỹ hã tugrĩn ãg nĩgĩgẽ jé, ãg krenkren ke to. Ti tỹ tỹ ãg jagrẽ nĩn kỹ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ Topẽ tỹ ãg krenkren han ke kurã ãn tá krỹg mũn ki. <sup>31</sup> Jagnẽ to jykren kónãn tũg nĩ. Jagnẽ to krĩ rỹ han tũg nĩ. ãjag fe tỹ gỹm ke (ka)mẽ nỹtĩ tũg nĩ. Féfén tũg nĩ. Jagnẽ to vĩ kónãn tũg nĩ. Vẽn h jykre pãno tovãnh kãn nĩ. <sup>32</sup> Jagnẽ to vĩ há han nĩ. Jagnẽ mỹ komẽr hã vĩmĩ. Jagnẽ mỹ vẽn h pãte fón nĩ, Topẽ tỹ Cristo tugrĩn ãg mỹ vẽn h pãte fón ja ri kén.

## 5

### Ëg jykre tãg

<sup>1</sup> Topẽ tỹ vẽn h jykre han tĩ ãn hã han nĩ, ãjag tỹ tỹ ti fe nỹtĩn kỹ, ti krẽ. <sup>2</sup> Jagnẽ to há kar nỹtĩmĩ, Cristo tỹ ãg to há nĩ ri ke. Ëg

jagfy tóg vẽn h fẽg. Ëg tỹ Topẽ mỹ nén (ũ) pũn ri ke ti nĩ, ti tỹ ãg jagfy vẽn h fẽg mũ ãn ti. Topẽ mỹ nén ger há pũr ri ke ti nĩ, kỹ tóg Topẽ mỹ há tĩ sir.

<sup>3</sup> Topẽ tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Hã kỹ vẽn h jykre pãno tỹ vẽn h sór tũg nĩ, ãjag tỹ han sór tũ nĩ jé. Ëg prũ tũ mré nỹ, ãg mén tũ mré nỹ, tỹ vẽn h sór tũg nĩ, ãjag tỹ nén e hã tỹ vãsãn (ka)mẽ tỹ vẽn h sór tũg nĩ gé. <sup>4</sup> Kỹ jagnẽ mỹ vĩ kónãn tũg nĩ, jagnẽ to vĩ kónãn tũg nĩ gé. Fagrĩnh mỹ vĩ tũg nĩ gé. Nén ã kavẽj tỹ vẽn h tũg nĩ gé. Ëg tỹ tag tó kỹn pi(jé) há nĩ', ãg tỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩn kỹ. Ëg tỹ nén tónh ken hã vẽ, ha mẽ: “ã tỹ inh mỹ nén jẽnẽg mũ kar tóg inh mỹ há nỹtĩ,” he jé ãg tóg ke mũ, Topẽ mỹ agradecer hen kỹ. <sup>5</sup> Tag to jykren, ha mẽ: ã tỹ ã prũ tũ fi mré nỹ mũ ãn, ã fi tỹ ã mén tũ mré nỹ mũ ãn fi pi(jé) Cristo tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ'. ã tỹ ã tỹ nén e hã tỹ vãsãn mũ ãn pi(jé) venh ke mũ'. Ëg tỹ vẽn h kãggrã to jãn ãn ri ke ti nĩ, ãg tỹ ãg tỹ nén e hã tỹ vãsãn mũ ãn ti. ã tỹ ge pi(jé) Cristo venh ke mũ', Cristo tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ãn ti.

<sup>6</sup> ã tóg ón kỹ ãjag mỹ vẽn h vĩ há tó sór tĩ. ã tỹ ge vĩ jẽmẽ tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra Topẽ tóg ãjag to jũnh ke mũ. Ti vĩ mranh vẽ mỹr, kỹ tóg ã tỹ ge to jũnh ke mũ. <sup>7</sup> Hã kỹ ag vĩ jẽmẽ sór tũg nĩ. <sup>8</sup> Vãsỹ ãjag tóg vẽn h jykre ki kuty hã han ja nĩgtĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ãjag mỹ vẽn h jykre ki kurã ãn nĩm, ãjag tỹ ti ki gen kỹ. Kỹ vẽn h jykre ki kurã tag hã han sórmnĩ. <sup>9</sup> Ëg tỹ vẽn h jykre ki kurã hã han kỹ ãg tóg jagnẽ mỹ vĩ há han ke mũ, vẽn h jykre kuryj. Ki hã tó jé ãg tóg ke mũ gé, jagnẽ mỹ. <sup>10</sup> Vẽn h jykre tỹ ãg Senhor mỹ há nỹ ãn hã han sórmnĩ. ãn hã to jykren mág nĩ.

<sup>11</sup> Kejẽn ãjag tóg ã vэг tĩ, hã ra tóg vẽn h jykre ki kuty han tĩ. Kỹ ti mré han sór tũg nĩ. Ti mỹ: “kórég ti nĩ, tovãnh nĩ,” hemnĩ. <sup>12</sup> Vẽn h péju kỹ ag tóg han tĩ, vẽn h jykre kórég ti. Ëg mỹ'a tóg tĩ, ãg tỹ ag tỹ nén han tĩ ãn ve kỹ. <sup>13</sup> Kejẽn tóg ag tỹ nén han mũ kri kurãg tĩ, kỹ tóg ve há tĩgtĩ, ag tỹ nén han mũ ti. Kurã ki ãg tóg ti kórég nĩ ãn vэг tĩ. <sup>14</sup> Kỹ tóg há nĩ ha, ãg tỹ vẽn h jykre kórég to: kórég ti nĩ, hen kỹ. Kỹ ãg tóg tovãnh sór ke mũ. Hã kỹ ãg tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “Topẽ vĩ mranh sór mãn tũg nĩ. Nũgme ki kutẽ sór mãn tũg

nĩ. Kĩ Cristo vỹ ã mỹ jẽngrẽ han ke mũ,” he ãg tóg tĩ, ãg jãn kỹ.

<sup>15</sup> Ājag tỹ nén han mũ to jykrén nĩ. Krĩ tũ nĩ sór tũg nĩ, vẽn jykre há ki vẽn kanhrãn kỹ mũmnĩ. <sup>16</sup> Kurã kren tũg sórmnĩ. Nén ù jagy ve jé ãg tóg ke mũ, hã kỹ tóg há tĩ, ãg tỹ kurã kren tũ nĩn kỹ. <sup>17</sup> Ēg Senhor vỹ ãg tỹ nén ù há han mũ ve sór tĩ. Kỹ ti tỹ nén (ũ) ve sór mũ tag hã to jykrén nĩ, ãjag tỹ tag hã han jé.

<sup>18</sup> Vinho tỹ vėsén tũg nĩ, tỹ vẽn pẽnman tũg nĩ. Vẽn jykre kórég vè, ãg tỹ nén ù fa tỹ vėsén mũ ti, tỹ vẽn pẽnman mũ ti. Tope kuprĩg tỹ ãg fãn tag hã ne há nĩ'. <sup>19</sup> Jagnẽ mré vémén kỹ Topẽ tỹ jãn nĩ, ti jé tómnĩ, ãg Senhor jé ti. Ti kuprĩg vỹ ãg kanhrãn tĩ gé, ãg tỹ ãg Senhor mỹ nén tó sór mũ to, ãg tỹ ti tỹ jãn há han jé. Ēg tỹ ti mỹ: “há kar ti nĩ,” henh ke vè gé. <sup>20</sup> Ēg jóg tỹ Topẽ mỹ ãg tóg tónh ke mũ, ti hã mỹ ãg tóg: “ã tỹ ãg mỹ nén ven mũ vỹ há kar nỹtĩ,” henh ke mũ, ãg tỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo jygy tón kỹ.

<sup>21</sup> Ēg tỹ Cristo kamẽg kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg ãg tỹ jagnẽ jykre mũ mũn kỹ (tóg) há tĩ gé, ãg tỹ tỹ ti mré ke nỹtĩn kỹ.

### *Ũ tỹ jagnẽ mré nỹtĩ fag jykre*

<sup>22</sup> Ũn týtá fag jé ãjag mén ag jykre mũ mũjẽg. Fag mỹ tóg ãg Senhor ri ke nĩ, fag mén ti. <sup>23</sup> Fi krĩ vè, fi mén ti. Cristo vỹ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag kri ke nĩ, kỹ ãg tóg tỹ ti há ri ke nỹtĩ, ti tỹ ãg kren han kỹ. <sup>24</sup> Hã kỹ ãg tóg tỹ ti krẽm ke nỹtĩ, Cristo krẽm ke. Ge ti nĩgtĩ, ùn týtá fag jykre ti. Fag mén krẽm ke vỹ tỹ fag nỹtĩ, fag tỹ ãjag mén vỹ han jé.

<sup>25</sup> Kỹ sóg fag mén ag mỹ tag tó sór mũ gé. Ājag prũ to há tãvĩ nỹtĩmnĩ. Cristo vỹ ãg to há nĩ, ãg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Ēg jagfy tóg vẽn fẽg, <sup>26</sup> ãg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé. Kỹ tóg ãg kykũnh, goj tỹ ãg kygpe kỹ, ti vỹ tỹ ke gé. <sup>27</sup> Ti tỹ ãg há nỹtĩ ve sór vè, ãg tỹ vẽn mỹ nỹtĩnh ke tũ vè, ãg kaga ri ke nỹtĩnh ke tũ vè, ãg kórég nỹtĩnh ke tũ vè gé, ãg sĩnvĩ tãvĩ nỹtĩnh ke vè, ãg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Cristo prũnh ke ri ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ.

<sup>28</sup> Tag ri ke han nĩ, ãjag prũ tỹ. Fag to há nỹtĩmnĩ. “Inh há ri ke vỹ tỹ fi nĩ,” hemnĩ, fag to. Ũ tỹ ã prũ fi to há nĩn kỹ tóg vèso há nĩ sir. <sup>29</sup> Vẽn ki rĩr há han ãg tóg tĩ, jẽg ãg tóg

tĩ, ãg tar nỹtĩ jé. Ēg pi(jé) vẽn kókén sór tĩ'. Cristo vỹ ãg tỹ ge tĩ gé. Ēg ki rĩr há han tóg tĩ gé. <sup>30</sup> Ti há vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ãg kar, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

<sup>31</sup> Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ũn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré kỹ tĩ mũ, ã mỹnh fi ré kỹ ke gé. Ā prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ti prũ fi mré,” he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vỹ rán ki. <sup>32</sup> Tag vỹ tỹ nén ù sĩnvĩ pẽ nĩ. Kỹ tóg Cristo to rán kỹ nĩ gé, ti tỹ ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mré tỹ ùn pir nĩn kỹ. <sup>33</sup> Hã ra tóg ãg mỹ rán kỹ nĩ gé, ãg tỹ ãg prũ fag to há nỹtĩ jé, ãg tỹ vẽn ki rĩr há han mũ tag ri ke. Kỹ tóg fag mỹ rán kỹ nĩ gé, fag tỹ ãjag mén vỹ kỹ jémén jé.

## 6

### *Ēg han mũ fag to vẽn jykre*

<sup>1</sup> Kỹ sóg ãjag krẽ mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Ājag han mũ fag vỹ kri fimnĩ,” he sóg mũ, ag mỹ. Há ti nĩ, ãg Senhor jykren ha vè. <sup>2</sup> Ājag han mũ fag kamẽg nĩ. Topẽ tỹ ãg mỹ tag tó kỹ tóg ãg mỹ nén ù há tó mũ gé, hã vỹ: <sup>3</sup> “ã han mũ fag kamẽg nĩ, ã tỹ tĩg há han jé, ã tỹ ga kri tĩg mág han jé,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti.

<sup>4</sup> Kỹ sóg ùn sanh ag mỹ: “ãjag krẽ mỹ vỹ tar pẽ han tũg nĩ, ag tỹ ãjag to jũ tũ nĩ jé,” he mũ gé. Ājag krẽ jyvẽn nĩ, ag mỹ ãg Senhor jykre kãmén nĩ, ag tỹ mũ mũn jé.

### *Camarada ag tỹ ãjag patrão mré nỹtĩ jykre*

<sup>5</sup> Ājag kãmĩ ù ag tóg patrão krẽm nỹtĩ gé, fagrĩnh mỹ ti mỹ ti rãnrãj han tĩn kỹ. Ājag patrão vỹ kri fimnĩ. Ti kamẽg nĩ, ti to jũrn kemnĩ. Ti rãnrãj ki rĩr há han nĩ, ãjag tỹ Cristo rãnrãj ki rĩr tĩ ẽn ri ke. <sup>6</sup> Ũ tóg kejẽn ti patrão tỹ ti mỹ vỹ há han hã jé (tóg) ti patrão tũ ki rĩr tĩ, ón kỹ. Tag han tũg nĩ. Ājag patrão tũ ki rĩr pẽ han nĩ, ãjag tỹ tỹ Cristo camarada nỹtĩn kỹ, Topẽ jykre tỹ ãjag mỹ sér nĩn kỹ. <sup>7</sup> Ājag patrão rãnrãj ki rĩr kỹ mỹ sér nỹtĩmnĩ. Ājag tỹ ãg Senhor rãnrãj ki rĩr vè, ãjag tỹ ãjag patrão rãnrãj ki rĩr kỹ. <sup>8</sup> Ha vé, ãg tỹ nén ù há han kỹ ãg tóg ti kaja venh ke mũ, kanhkã tá. Ēg Senhor vỹ ãg mỹ ti kaja ven ke mũ, ti camarada ag mỹ, ag patrão mỹ ke gé, ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mỹ.



<sup>9</sup> Ājag kāmī ũ vỹ tỹ patrão nỹtĩ, kỹ ājag camarada vỹ nỹtĩ, ājag krēm. Ag to há nỹtĩmnĩ. Ag mỹ vỹ kónān tũg nĩ. Ēg Senhor vỹ kanhkā tá nĩ. Ājag pã'i vễ, ājag camarada pã'i vễ gé hã ra, ũ tỹ kanhkā tá nĩ ti. Ti mỹ Ēg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ, tag ki ũn mág mré ũn kāsir ag.

*Topě tỹ Ēg tỹ Japo katō vāsānsān jafā vin sór*

<sup>10</sup> Kỹ sóg ājag mỹ tag tó sór mũ gé ver, ha mẽ. Ēg Senhor ki ge kỹ nỹtĩ to tar nỹtĩmnĩ. Tar ti nĩ, kỹ tóg Ēg tar han ki kanhró nĩ gé. <sup>11-12</sup> Tag ki Ēg vễnh génh han tĩ, Ēg tỹ Japo kato vāsānsān kỹ nỹtĩn kỹ. Hã ra Topě tóg Ēg mỹ Ēg tỹ ti kato vāsānsān jafā nĩm tĩ. Kỹ mǎn nĩ, Topě tỹ Ēg mỹ ti kato vāsānsān jafā nĩm mũ ěn ti, kỹ Japo tóg Ēg tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ. Tar jé Ēg tóg ke mũ ha. Ēg pi(jé) ěprā ke ag kato vāsānsān tĩ', Ēg pi(jé) Ēg mré ke ag kato vāsānsān tĩ'. Pã'i ag nỹtĩ, ũ tỹ Ēg kato vāsānsān mũ ag, hã ra Ēg tóg ag vég tũ nĩgtĩ. Kutỹ tǎn ag vễ, ga to pã'i ag vễ gé. Kanhkā krēm ag ěmā nỹtĩ gé. Kórég kar ag nỹtĩ. <sup>13</sup> Kỹ mǎn kǎn nĩ, Topě tỹ Ēg mỹ nén tỹ ag kato vāsānsān jafā vin sór mũ ěn ti, ājag tỹ ag kato vāsānsān to tar nỹtĩ jé. Kejěn ag tóg Ēg kato vāsān mág han ke mũ. Kurā ěn kǎ ag tóg Ēg tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ, Topě tỹ Ēg tar han kỹ, ti tỹ Ēg mỹ Ēg tỹ ag kato vāsānsān jafā ěn vin kỹ.

<sup>14</sup> Hã kỹ tar nỹtĩmnĩ. Ēg Senhor vỹ ón vǎnh nĩ. Ti ón vǎnh vỹ Ēg vễsóg fĩn ja mág ri ke nĩ. Tỹ vễsóg fĩn ri ke han nĩ, ti ón vǎnh ri ke han to ken hã vễ. Vễnh jykre kuryj vỹ tỹ soldado tỹ camisa tỹ ferro ri ke nĩ. ěn tu ri ke han nĩ, vễnh jykre kuryj han to ken hã vễ. <sup>15</sup> Ēg tỹ Topě vỹ sér tó sór mũ vỹ Ēg pěn né, Ēg pěn to ró ri ke nĩ, Ēg tỹ vễnh kar mỹ Topě tỹ Ēg krĩ kuprāg ke mũ tónh ke mũ tag ti. ěn rĩnh ri ke han nĩ, vễnh kar mỹ Topě vỹ kāmén to ken hã vễ. <sup>16</sup> Ēg tỹ ti ki rǎ kỹ tóg soldado tỹ vĕjy ven jafā ma tĩ ěn ri ke nĩ. Satanás tỹ Ēg kato vāsān kỹ tóg ti tỹ no tỹ Ēg to pĕg grug ri ke nĩ. Ēg tỹ vĕjy ven jafā tỹ vĕjy ven kỹ tóg tỹ nhyn ke tĩ, ti no gru ěn tỹ. Ēg tỹ Jesus ki rǎ to ken hã vễ. <sup>17</sup> Ēg kren han ke vỹ soldado sǎpe ri ke nĩ, sǎpe tỹ ferro ěn ri ke. Kỹ Topě vỹ vỹ rógro ri ke nĩ

gé. Topě kuprĩg vỹ Ēg mỹ kāmén tĩ', Topě vỹ ti. Topě tỹ Ēg mỹ Japo kato vāsānsān jafā vin ke mũn hã vễ. <sup>18</sup> Kỹ Topě mré vĕmén nĩ gé, ti mỹ nén kar to vĩmnĩ. Ti kuprĩg vỹ Ēg jagfy vỹ tĩ gé. Topě mré vỹ to krónh ke tũg nĩ. Ēg tỹ to krónh ken kỹ tóg Ēg nũr ri ke nĩ sir. Ke tũg nĩ. Ēg mré ti ki ge kỹ nỹtĩ kar to vĩmnĩ. <sup>19</sup> Kỹ inh jagfy ti mré vĕmén nĩ gé. Topě vỹ tó sóg tĩ. Kỹ inh mré to vĩmnĩ, sỹ tó há han jé, isỹ inh kato vāsānsān mũ ag kamĕg tũ nĩ jé, isỹ vĕnh kar mỹ Topě tỹ nén han sór mũ ěn kāmén há han jé, vĕnh vỹ sér ěn. <sup>20</sup> Topě vỹ inh mỹ tag nĩm ja nĩ, sỹ han jé, hã ra sóg ver se kỹ jĕ. Kỹ tóg sỹ ag kamĕg tũ nĩnh há tĩ, sỹ Jesus kǎme tó kǎn jé, sỹ ti tỹ inh mỹ: “ha ag mỹ kāmén,” he mũ tag tó kǎn jé.

*Paulo tỹ Tíquico jĕnĕnh ke*

<sup>21</sup> Kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ājag tỹ isỹ nén ve ja tag mẽ kǎn jé, isỹ nén han mũ mré hã. Hã jé sóg ājag mỹ Tíquico ti jĕnĕnh ke mũ. Ēg régre ũ vễ gé, iso há tavĩ ti nĩ, Tíquico ti. Ēg Senhor rǎnhrāj han ti tĩ, ti to krónh ke tũ ti nĩgtĩ. <sup>22</sup> Ti hã vỹ ājag mỹ inh kāmén ke mũ, ti tỹ ājag fe tỹ há' he jé. Hã jé sóg ti jĕnĕnh ke mũ.

<sup>23</sup> Ēg jóg tỹ Topě jé ājag krĩ kuprāg, Ēg régre kar ag mré hã. Ti jé ājag tỹ jagnĕ to há kar han. Ti jé ājag tỹ ti ki rǎ há han, Ēg jóg tỹ Topě ti, Ēg Senhor tỹ Jesus Cristo ti ke gé. <sup>24</sup> Topě jé ājag tar han, ũ tỹ Ēg Senhor tỹ Jesus Cristo to há nỹtĩ ag kar, kỹ tóg tũ' he jǎvǎnh nĩ, Ēg tỹ ti to há nỹtĩ ti.

Hã vễ.

## PAULO TÛ CARTA HAN: FILIPOS TÁ KE AG MÛ CARTA

<sup>1</sup> Paulo tÛ rá vĕ, inh. Isÿ cidade tÛ Filipos tá ke ag mÛ rán hã vĕ. Kÿ Timóteo vÿ inh mré ãjag mÛ jĕnĕg mÛ gé, vĕnh rá tag ti, inh mré Jesus Cristo mÛ rãhrãj tÛ tag ti. Isÿ ãjag mÛ ti rá tag jĕnĕ vĕ, ãjag tÛ tÛ Jesus Cristo ki ge kÿ nÿtĭn kÿ. Kÿ sóg ãjag pã'i ag mÛ jĕnĕg mÛ gé, ù tÛ ãjag ki rÿr tÛ ag mÛ ke gé.

<sup>2</sup> Ēg jóg tÛ Topĕ jĕ ãjag tar han, ti jĕ ãjag krĭ kuprãg, ĕg Senhor tÛ Jesus Cristo ke gé.

### *Paulo tÛ Topĕ mré vĭ*

<sup>3</sup> Ājag to sóg Topĕ mré vĭ há han tÛ, sÿ ãjag mÛ ĕkrén kÿ. <sup>4</sup> Sÿ ãjag to Topĕ mré vĭ kÿ inh fe tóg mrin ke tÛ. Inh mÛ tóg sér tÛ, sÿ ãjag mÛ ĕkrén kÿ. <sup>5</sup> Ājag tÛ inh mré Jesus kãmĕn kÿ tóg inh mÛ há tÛ, ãjag tÛ inh mré ti to tar nÿtĭn kÿ. Kÿ sóg Topĕ mÛ vĭ há han tÛ, ãjag to. Isÿ ãjag mÛ ti vĭ tó vén kÿ ãjag tóg kãnhmar inh mré ti kãmĕn ja nĭgtĭ, kÿ ãjag tóg ùri ti vĭ tó há han tÛ gé. Tovãnh tÛ ãjag nĭ. Kÿ tóg inh mÛ sér tÛ. <sup>6</sup> Tag ki kanhró sóg nĭ, ha mĕ. Topĕ vÿ ãjag krĭn rã nĭ, komĕr hã, nĕn ù há kar to. Kÿ tóg ãjag krĭn tĭgtĭ sir, ti tÛ komĕr hã ãjag krĭn kãn jĕ, Jesus Cristo kãtĭg mãn ke kurã to hã. Ti hã vÿ ãjag krĭn ke mÛ, Topĕ ti. <sup>7</sup> Tag to sóg jykrén, sÿ ãjag mÛ ĕkrén kÿ. Hã ra tóg há nĭ. Inh fe vÿ tÛ ãjag nÿtĭ. Inh hã mré tóg ãjag tar han tÛ, ĕg Senhor ti. Hã kÿ ãjag tóg inh mré jagãgtar nÿtĭ, inh se kÿ jĕ tag ti to. Isÿ vãsÿ kavãr kÿ jĕ ja nĭn kÿ sóg ag mÛ Topĕ vĭ kãmĕn ja nĭgtĭ, kÿ ãjag tóg inh mré to tar nÿtĭ ja nĭgtĭ gé, pã'i ag tÛ inh ki Jesus jĕmĕn kÿ ke gé. Kÿ ãjag tóg ùri inh mré ti to tar nÿtĭ gé. <sup>8</sup> Sÿ ãjag kar venh há tóg tÛ, kÿ Topĕ vÿ ki kanhró nĭ. Inh mÛ ãjag tóg tÛ inh fe pĕ nÿtĭ, ĕg tÛ Jesus Cristo mÛ tÛ ti fe pĕ ĕn ri ke ãjag nÿtĭ, inh mÛ.

<sup>9</sup> Sÿ Topĕ mré vĭn kÿ sóg ti mÛ tag tó tÛ, ãjag to, ha mĕ. “Jagnĕ to há ag nÿtĭ,” he sóg tÛ, Topĕ mÛ. “Ag tÛ komĕr hã jagnĕ to há kar nÿtĭ han nĭ,” he sóg tÛ ãjag to, Topĕ mÛ. “Ag kanhrãn nĭ gé, ag tÛ komĕr hã ã jykre ki kanhrãn kãn jĕ, ag tÛ ki króm kãn jĕ,” he sóg tÛ, ãjag to. <sup>10</sup> “Ā tÛ ag kanhrãn kÿ ag tóg

nĕn (Û) há kar ki kanhró nÿtĭn ke mÛ. Kÿ ag tóg to jykrén há han ke mÛ, ag tÛ nĕn ù ve sór kÿ. “Tag vÿ há pe nĭ, tag vÿ há sĭ nĭ,” he jĕ ag tóg ke mÛ, ã tÛ ag kanhrãn kÿ,” he sóg tÛ ãjag to, Topĕ mÛ. Ājag tÛ tag to jykrén há nÿtĭn kÿ ãjag tóg jãnhkri nÿtĭn ke mÛ, kÿ ãjag tóg mÛ'ãg mãn ke tÛ nĭ, Cristo kãtĭg mãn ke kurã ĕn kã. <sup>11</sup> Kÿ ãjag tóg vĕnh jykre há han kãn ke mÛ sir, Jesus Cristo tÛ ãjag mÛ ã jykre há ĕn nĭm kÿ. Hã jĕ sóg Topĕ mÛ ãjag tó tÛ. Ti tÛ ãjag krĭ kugrynh kÿ vĕnh kar tóg ti tÛ tÛ ùn mág nĭ venh ke mÛ. Kÿ ag tóg ti mÛ vĭ há han ke mÛ gé sir.

### *Jesus tÛ inh jykre*

<sup>12</sup> Inh kanhkã', inh jagtar mÛ ra Jesus kãmĕ tóg vĕnh kar kri rÛm ke mÛ. Tag to jykrén. <sup>13</sup> Vĕnh kar tóg mĕ kãn, ti vĭ ti, polícia ag mré hã, ù tÛ palãcio ki rÿr tÛ ag mré hã. Cristo tugrĭn sóg se kÿ jĕ, hã vég ag tóg mÛ. <sup>14</sup> Kÿ Jesus mré ke tÛ hĕn ri ke ag vÿ fe tar nÿtĭ gé sir, ĕg Senhor jykre to, inh se kÿ jĕ tag tugrĭn. Hã kÿ ag tóg Topĕ vĭ tó tÛ sir, ag tÛ to fe tar nÿtĭn kÿ, ag mÛmĕg vãnh nÿtĭn kÿ. <sup>15</sup> Û ag tóg iso jÛ nÿtĭ, ha kÿ ag tóg Jesus tó tÛ, ag tÛ inh ri ke han sórn kÿ. Kÿ ù ag tóg iso há nÿtĭ, hã kÿ ag tóg ti tó tÛ sir. <sup>16</sup> Topĕ vĭ hã to sóg se kÿ jĕ, sÿ pã'i ag mÛ ti kãmĕn jĕ. Topĕ tÛ inh mÛ vĕnh rãnhãj nĭm hã vĕ. Hã vég ag tóg tÛ, ù tÛ iso há nÿtĭ ag, kÿ ag tóg ti vĭ tó tÛ, ù tÛ iso há nÿtĭ ag. <sup>17</sup> Û ag tóg hã ra iso jÛ nÿtĭ, hã kÿ ag tóg ón kÿ Cristo kãmĕn tÛ, ag tÛ inh vĭ kãfór han sór kÿ. Ag tÛ inh kato tĕ mÛ ag tÛ iso jÛ han sór vĕgtĭ gé, ag tÛ inh se tÛ hĕn ri ke han sór vĕ. Hã jĕ ag tóg Cristo vĭ tó tÛ. <sup>18</sup> Hã ra sóg ag to vĕnh mÛ nĭ sór tÛ nĭ. Cristo tó ag tóg mÛ mÿr. Û tóg ón kÿ tó tÛ, jo ù tóg tó há han tÛ. Ag kar vÿ ti tó tÛ, kÿ tóg há tÛ. Hã kÿ tóg inh mÛ sér tÛ, kÿ sóg inh mÛ sér tÛ tÛ' he sór tÛ nĭ.

<sup>19</sup> Hã ra sóg kren ke mÛ gé, ha vemnĭ. Ki kanhró sóg nĭ. Ājag hã ne iso Topĕ mré vĭ tÛ', kÿ Jesus Cristo vÿ isar han tÛ gé, ã kuprĭg tÛ. Hã kÿ sóg kren ke mÛ. <sup>20</sup> Kÿ sóg tag jãvãnh mÛ, ha mĕ. Hĕn ri ke mÛn ag tóg inh kyvãn ke mÛ, hĕn ri ke mÛn ag tóg isĕn ke mÛ. Isÿ tag to jykrén kónãn tÛ nĭ jĕ, hã jĕ sóg ti mré vĭ tÛ. Isar han jĕ tóg ke mÛ, sÿ nĕn ù kamĕg tÛ nĭ jĕ, sÿ ti kavĕnh tÛ nĭ jĕ, inh mÛ'ãg tÛ nĭ jĕ. Vĕnh kar tÛ isugrĭn Jesus tÛ tÛ ùn mág nĭ

ven ký tóg inh mý sér tí. <sup>21</sup> Inh jykre há vỹ tỹ Cristo ti nĩ, há ký sóg iser ký ti venh tĩg ke mũ, ký tóg sér tí. <sup>22</sup> Ký sóg há ra inh kren ký ti rãnrãj há han ke mũ. Há ký sóg sỹ nẽn han sór mũ ki kagtĩg nĩ. <sup>23</sup> Inh kren ke mý inh mý hán tí vỹ, iser ke vó? he sóg tí. Iser ký sóg Cristo mré nĩ nĩ, ký tag tóg inh mý há pẽ nĩ, isỹ ti venh há tĩn ký. <sup>24</sup> Jãvo isỹ ãjag mré nĩn ký sóg ãjag tar han ke mũ, ký tag tóg inh mý há kãfór nĩ. <sup>25</sup> Há tóg inh mý ge nĩ. Kren jé sóg ke mũ, he sóg tí, ký sóg ãjag kar mré nĩnh ke mũ. ãjag ve jé sóg ke mũ, ãjag tỹ komẽr há inh vĩ mẽ ký ti vĩ kri fi kãn jé. Ký tóg ãjag mý sér tĩnh mũ, ha vemnĩ. <sup>26</sup> Isỹ ãjag mré nĩ mãn ken ký tóg inh mý há tĩnh mũ. Ký ãjag fe tóg mrin ke tãvĩ han ke mũ, ãjag tỹ inh ve mãn ký. ãjag mý sóg tỹ ùn mág jẽ, Jesus Cristo tigrĩn.

<sup>27</sup> Ha vé, Cristo jykre há han nĩ, tag há to vãsãnsãn nĩ. Hẽn ri ke mũn sóg ãjag venh kãtĩg ke mũ, hẽn ri ke mũn sóg ãjag venh kãtĩg ke tũ nĩ. Inh kãtĩ tũ ra jagnẽ mré vẽn h jykre pir han ký nỹtĩmnĩ, Jesus kãme há tómnĩ, ti ki ge ký nỹtĩmnĩ. Sỹ tag mẽnh há tóg tí, ãjag to. <sup>28</sup> Û tỹ ãg kato vãsãnsãn mũ ag kamẽg tũg nĩ, há tũgnĩn ag tóg ãjag tỹ nũgme ki vãr ke ki kanhró nỹtĩ, inferno ki. Há tũgnĩn ãjag tóg ãjag krenkren ke mũ ẽn ki kanhró nỹtĩ gé sir. Topẽ vỹ ãg tar han ke mũ, ãg tỹ ag tỹ hẽn ri ke jé gé, ù tỹ ãg kato vãsãnsãn mũ ẽn ag tỹ. <sup>29</sup> Cristo ki ge ký ãjag nỹtĩ, ký ãjag tóg ti tũgrĩn jagãgtar nỹtĩnh ke mũ gé. Há jé tóg ãjag kuprẽg. <sup>30</sup> Há ký ãjag tóg inh kóm ti jagy vãng tí gé. Ag tỹ vãsỹ inh kato vãsãnsãn ẽn ve ja ãjag tóg nĩgtĩ gé. Ûri sóg há vãng tí ver. Ký inh kóm tar nỹtĩmnĩ.

## 2

### *Topẽ kósin tỹ tỹ ẽprã ke nĩ*

<sup>1</sup> Ha vé, sỹ ãjag jyvẽn sór mũ, ha mẽ. ãjag tỹ Jesus jykre han ký nỹtĩ tag vỹ ãjag tar han tí. Ti tỹ ãjag to há nĩ tag vỹ sér tí. Ti kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩ. Ký ãjag tóg jagnẽ to há nỹtĩ gé, jagnẽ jagãgtãn ãjag tóg tí gé. <sup>2</sup> Ký inh jagãgtãn nĩ gé, inh fe tỹ mrin kemnĩ gé, inh mý sér tí jé. Jagnẽ mré vẽn h jykre pir há han nĩ, ha mẽ. Jagnẽ to há tãvĩ nỹtĩmnĩ. ãjag tỹ nẽn ù to jykrẽn ký jagnẽ mré to jykrẽn nĩ, ãjag tỹ vẽn h jykre pir há han jé. <sup>3</sup> Vẽsỹ ùn

mág han sór tũg nĩ, jagnẽ kãfór han sór tũg nĩ. “Tỹ inh ùn sĩ nĩ,” hemnĩ. Jagnẽ to: “inh kãfór ti nĩ,” hemnĩ gé. <sup>4</sup> ãjag tỹ ãjag tũ ki rĩr mré há jagnẽ tũn ki rĩrmnĩ gé. <sup>5</sup> Jesus Cristo kóm ti jykre han nĩ gé, jagnẽ mý. Ti tỹ vẽn h jykre han há vẽn, ha mẽ.

<sup>6</sup> Topẽ há pẽ ja ti nĩ mýr, Jesus ti, ti tỹ ti mré nĩn ký. Há ra tóg tá nĩ ký: “isũ vẽn, kanhkã ti, há ký sóg ẽprã ke ag to tĩg ke tũ nĩ,” he ja tũ nĩ. <sup>7</sup> Kanhkã tá ã tỹ nẽn tovãnh kãn sór ja ti nĩ, ký tóg ẽg ri ke nĩ jé kãtĩg sór ja nĩ, há ký tóg kãtĩg ja nĩ. ẽprã ke jagtar ri ke tóg nĩ, ti tỹ ẽprã ke fi ki mur ký. ẽg tỹ ẽprã ti ve ký tóg tỹ ẽg há pẽ nĩ, ti tỹ kanhkã tá tỹ Topẽ há pẽ ja ra. <sup>8</sup> Vẽsỹ ùn mág han ja tũ tóg nĩ, ký tóg ã jóg vĩ há han ja nĩgtĩ. Ti vĩ han ký tóg ter ja nĩ, cruz to sa ký tóg ter ja nĩ, mýr, ha mẽ. <sup>9</sup> Há ký Topẽ tóg ti tỹ vẽn h kar kãfór han sir, ký tóg ti jĩjĩn mũ sir, ký ti jyjy tag tóg vẽn h kar jyjĩ kãfór nĩ. <sup>10</sup> ẽg tỹ ti jyjy mẽ ký vẽn h kar ag tóg ti krẽm mũgmũg ke kãn mũ sir, kanhkã tá ke kar ag, ẽprã ke kar ag ke gé, vẽn h kuprĩg kar ag ke gé. <sup>11</sup> Ký vẽn h kar ag tóg: “Jesus Cristo vỹ tỹ pã'i mág nĩ,” henh ke mũ sir. Tag há tũgrĩn ag tóg sir Topẽ to: “tỹ tóg ẽg kãfór kar nĩ,” he mũ. Tag to jykrẽn nĩ, ãjag tỹ ti kóm han jé, Jesus Cristo kóm.

### *ẽg tỹ ẽprã ke ag mý jẽngrẽ há han*

<sup>12</sup> Inh kanhkã', ãjag ki sóg fe nĩ. Inh vĩ han ãjag tóg mũgtĩ, sỹ ãjag mré nĩn ký, há ra sóg ùri ãjag mré nĩ tũ nĩ. Ge ra inh vĩ kri fi há han nĩ. ãjag krenkren ke vẽn, ký Topẽ jykre há han nĩ. Topẽ kamẽg nĩ, ãjag fe tỹ jũrũn kemnĩ. “Ti mý ẽg to jũnh ke tũ nĩ vỹ?” hemnĩ. Ký ti jykre há han nĩ. <sup>13</sup> Ti há ne tóg ãjag krĩn há han tí', ti jykre tỹ ãjag mý sér tĩn jé, ãjag tỹ há mũ há mũn jé.

<sup>14</sup> ãjag tỹ ti jykre han ký ti jykre to vĩ vĩ he tũg nĩ, ti tỹ kejẽn ãjag mý jagy ra. Ký jagnẽ mý jagnẽ vĩ kafãn tũg nĩ gé, ti jykre to. <sup>15</sup> Há tũgnĩn ù tóg ãjag to jykrẽn kónãn ke tũ nĩ, ãjag tỹ kygnẽg tũ nĩn ký. Ký ãjag tóg jãnhkri nỹtĩ. Ký ãjag tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ gé, ãjag tỹ ti jykre há ri ke nỹtĩn ký. ẽprã ke kar vỹ jykre pãno nỹtĩ, Topẽ vĩ mranh ký ag tóg nỹtĩ, ãjag tỹ ùn mré ga kri mũ ag. Ký ãjag tóg ag mý jẽngrẽ ri ke nỹtĩ, ãjag tỹ ag mý Topẽ vĩ kãmẽn ký, ù tỹ ẽg rĩnrĩr han mũ ẽn vĩ ti. <sup>16</sup> ãjag

tỹ tag han ky sóg tỹ ùn mág jēnh ke mũ gé, ājag tigr̃n, Cristo kātīg mǎn ke kurā ēn kǎ. Ky sóg ājag to: “inh pi(jé) fagr̃nh mỹ ag to vāsān', inh pi(jé) fagr̃nh mỹ ag mỹ Topē vī kāmén',” henh ke mũ.

<sup>17</sup> Hēn ri ke mũn ag isén ke mũ, ky inh kyvénh tỹ inh ki kutē ky tóg ēg tỹ Topē mỹ nén ù pũn ri ke nĩnh mũ. Ājag tỹ ti ki ge ky nỹtĩ tigr̃n ke vē. Ge ra tóg inh mỹ sér tĩnh mũ. Inh fe tóg mrin kenh ke mũ, ājag kóm. <sup>18</sup> Ky tóg inh mỹ ti tỹ ājag mỹ sér tĩnh há tĩ gé, iser ke ti.

### *Timóteo mré Epafrodito*

<sup>19</sup> Sỹ ājag mỹ Timóteo jēnēnh há tóg tĩ, ēg Senhor tỹ to: “hej,” hen ky. Sỹ ti jēnēnh ke vē, ti tỹ tá vỹn ke ky inh mỹ ājag kāmén jé. Ky inh krĩ tóg ājag to kǎnhvy' henh ke mũ sir, isỹ ājag vēmé há mēn ky. <sup>20</sup> Ti hǎ ne tóg ājag mĩ ēkrén mág tĩ', Timóteo ti. Ũ tóg ti ri ke tũ pe nĩ, ti tỹ ājag to há nĩn ki. <sup>21</sup> Ag kar vỹ: “inh rǎnhraj vỹ inh kutān mũ,” he kǎn mũ. Hǎ ky ag tóg Jesus rǎnhraj han tũ nĩgtĩ. <sup>22</sup> Hǎ ra ājag tóg Timóteo ki kanhró nỹtĩ. Inh kósin ri ke ti nĩ. Ēg krē ag vỹ ēg mré ēg rǎnhraj han tĩ. Ky Timóteo vỹ inh mré Topē vī tó tỹ rǎnhraj tĩgtĩ, ti tỹ tỹ inh kósin ri ke nĩn ky. <sup>23</sup> Ti hǎ jēnē jé sóg ke mũ, ājag to. Hǎ ra sóg ver ag tỹ inh mỹ nén tónh ke jāvānh sór mũ, ù tỹ inh ség mũ ag. Isỹ ag tỹ inh mỹ nén tó mũ mē kar ky sóg vǎhǎ ti jēnēnh ke mũ. <sup>24</sup> Hēn ri ke mũn sóg kǎnhmar ājag venh tīg ke mũ gé. Ēg Senhor tỹ Jesus hǎ ne ki kanhró nĩ'.

<sup>25</sup> Hǎ ra tóg sỹ vēsỹmér ù jēnēnh há tĩ, ājag to. Hǎ ky sóg Epafrodito mỹ: “ha ag to vỹn ké,” he mũ. Ājag hǎ ne ti jēnē ja nĩgtĩ', ti tỹ inh ki rĩr jé. Ky tóg inh mỹ há tĩ. Inh mré tóg Topē rǎnhraj han tĩ mỹr. Ky tóg inh mré Topē vī to jagtar nĩ gé. <sup>26</sup> Hǎ ra tóg ājag mĩ ēkrég mũ, Epafrodito ti. Ky tóg ājag to krĩ kufy jagy nĩ sir, ājag tỹ ti kaga mē ja ēn tigr̃n. <sup>27</sup> Kaga ja tóg nĩgtĩ mỹr, ky tóg ter kren ja nĩgtĩ. Hǎ ra Topē tóg ti jagāgtān, ky tóg há' he mũ sir. Ti ter ra sóg ijagtar tag krīg mỹ vēsỹrénh mág ke mũ vē, hǎ ra Topē tóg ti jagāgtān, ky tóg inh jagāgtān gé. <sup>28</sup> Hǎ ky sóg ti mỹ: “ha tīg, ā tīg to fũrũn,” he mũ sir, ājag fe tỹ mrin ke jé, ājag tỹ ti ve ky. Hǎ ky inh jagtar tóg pǎgsĩ' henh mũ gé sir. <sup>29</sup> Ti

jun ky ti to mỹ sér nỹtĩmnĩ, ājag tỹ ti ve mǎn ky, ēg Senhor tỹ ti jy nĩgān ky. Ky ti mỹ: “há tóg tĩ,” hemnĩ, ājag mỹ sér tĩn ky, ti kātīg ky. <sup>30</sup> Cristo rǎnhraj tigr̃n tóg ter kren mỹr. Hǎ ra tóg tovānh ja tũ nĩ, ā ter kren mũ ra. Hǎ ky tóg inh ki rĩr há han. Ājag jēgja kǎ jēg ky tóg inh ki rĩr há han. Ũ tỹ ge mỹ vī há han nĩ.

## 3

### *Jesus tỹ ēg kurynh pē han*

<sup>1</sup> Inh kanhkǎ', vǎhǎ sóg ājag mỹ nén ù tónh ke mũ gé sir, ha mē. Ēg Senhor ki ājag ge ky nỹtĩ, hǎ ky mỹ sér nỹtĩmnĩ. Tag rán inh huri, hǎ ra sóg rán mǎn mũ. Sỹ ājag mỹ tag tó to sóg krónh ke sór tũ nĩ. Ājag mỹ tóg há tĩ, sỹ ti tỹ ājag mỹ sér nĩ to ājag jyvēn ky.

<sup>2</sup> Vēnh ki rĩr. Ón ky Topē vī tó tĩ ag vỹ junjun ke mũ, vēnh jykre pāno han mũ ag, ha vemnĩ. Inh mỹ ag tóg cachorro ri ke nỹtĩ. Ón ky ag tóg ājag gré junun fár kym sór mũ. Hǎ ky vēnh ki rĩr. <sup>3</sup> “Ēg fár kym hǎ tigr̃n ēg tóg tỹ Topē krē nỹtĩ,” he ag tóg tĩ, ón ky. Hǎ tũ vē. Topē kuprīg vỹ tỹ ēg jagrē nĩ, ky ēg tóg ēg jagrē tag tigr̃n Topē mỹ vī há han tĩ. Ky Jesus Cristo vỹ ēg mỹ tỹ ùn mág nĩ, ēg tỹ ti ki ge ky nỹtĩn ky. Hǎ tigr̃n ēg tóg tỹ Topē krē pē nỹtĩ. Ēg tỹ ēg fár kym mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ sir. Ēg fár vē mỹr, ky tóg ēg kren han ke tũ nĩ. <sup>4</sup> Ēg fár tỹ ēg kren han ki kanhró nĩ ra sóg tỹ inh kren han sór mũ vē. Moisés jykre hǎ tỹ ēg kren han ke ki kanhró nĩ ra sóg hǎ tỹ inh kren han sór mũ vē. Hǎ ra tóg ge tũ nỹ. <sup>5</sup> Vāsỹ inh jykre hǎ vē, ha mē. Isỹ kurā tỹ 8 (ke) han ky ag tóg inh gré junun fár kym, isỹ tỹ povo tỹ Israel krē nĩn ky, ēg jóg'jóg ve tỹ Benjamim krē'krē ag kǎ ù. Ky inh han mũ fag vỹ tỹ Hebreu pē nỹtĩ. Inh mog ky sóg tỹ Fariseu nĩ, hǎ ra Fariseu ag tóg Judeu ag jykre to tar tǎvĩ nỹtĩ. <sup>6</sup> Sỹ ēg jykre to tar pē nĩn hǎ ky sóg Jesus ki ge ky nỹtĩ ag vóg kónān. Topē tỹ Moisés mỹ vēnh jykre nĩm ja ēn ki króm kǎn ja sóg nĩgtĩ mỹr. Vēnh jykre ēn mranh ja tũ sóg nĩgtĩ, ēn kǎ sóg tỹ ùn kuryj ja nĩgtĩ. <sup>7</sup> Hǎ ky sóg ag mỹ tỹ ùn há pē ja nĩgtĩ. Hǎ ra sóg ùri tag kar to: “nén ù tũ vē, inh kókén jé tóg ke mũ,” he mũ sir. Sỹ Cristo ki rǎ ky sóg ēn tovānh kǎn mũ sir. <sup>8</sup> Ky, hǎ vē. Inh jykre si kar tóg inh mỹ

kórég nỹ, ũri, ti tỹ inh kókén kỹ. Nén pir hã ne há nỹ, hã vỹ: isỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhró nĩ jé, he mũ. ãg tỹ nén ki kanhró kar kãfór ti nĩ, ãg tỹ ti ki kanhró nĩ ti. Tag to sóg inh jykre si ãn fón kãn. Inh mỹ tóg vãnh jãgfa prénhpréj ãn ri ke nỹ, inh jykre si ãn ti, isỹ Cristo hã ki rã kỹ jẽn kỹ. <sup>9</sup> Kỹ sóg ti hã ki rã kỹ jẽ sir. Ũri sóg Moisés jykre ki króm tigrĩn vêsỹ ũn mág han mãn sór tũ nĩ ha. Jesus ki rã hã tigrĩn sóg tỹ ũn mág jẽ ha. Hã tigrĩn Topẽ tóg iso: “há ti jẽ ha,” he mũ. Jesus ki rã tigrĩn ke vẽ ha. <sup>10</sup> Sỹ ti ki kanhrãn kỹ jẽ tag hã tóg inh mỹ há nỹ. Ti hã vỹ ã ter kar kỹ rĩr mãn, kỹ sóg ti mré rĩr mãn sór mũ gé. Hã jé sóg ti mré jagtar sór mũ gé, iser kỹ sóg ti ter ri ke han sór mũ gé. <sup>11</sup> Sỹ rĩr mãn há tóg tĩ mỹr, iser kar kỹ. Hã jé sóg ti ri ke han sór tĩ.

#### *Vẽnhvó to comparação*

<sup>12</sup> Ver sóg ki kanhrãn kãn ja tũ nĩ, ver sóg tá krỹg ja tũ nĩ. Hã ra sóg vãsãn tĩ, sỹ komẽr hã ti ki kanhrãn kãn jé, ti tỹ inh ki kanhró nĩ ãn ri ke, isỹ tỹ ti tũ jẽn kỹ, Cristo ti.

<sup>13</sup> Inh kanhkã', ver sóg tá krỹg ja tũ nĩ. Hã ra sóg tag han mũ, ha mẽ. Vêsỹjãm sóg mĩ ãkren mãn tũ nĩ ha, vãsãn mãn', vãsãn mãn', he jé sóg ke mũ ha, isỹ kejẽn tá krỹg jé. <sup>14</sup> Ag tỹ jagnẽ mré pétẽ ri ke han sóg tĩ mỹr. Jagnẽ mré ag tóg pétẽ tĩ, ũ tóg ganhar he sór tĩ. ãn ri ke han sóg tĩ. Inh ganho vỹ tỹ isỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke ti nĩ. Hã jé Topẽ tóg ãg kuprẽg, Jesus Cristo tigrĩn.

<sup>15</sup> ũ tỹ Jesus to sygsanh mũ ag jé inh kóm han kãn. ũ tỹ hã ra to: “hã tũ vẽ,” hen kỹ Topẽ jé ti kanhrãn. <sup>16</sup> Kỹ ãjag tỹ ti jykre mẽg mũ tag hã jagma mũmĩ, ãjag tỹ tá junjun jé.

<sup>17</sup> Inh kanhkã', inh jykre hã han kãn nĩ. Kỹ ũ tỹ inh jykre ri ke han mũ ãn jykre tugnỹm nĩ gé, ãjag tỹ ag mré hã han jé. <sup>18</sup> ũ ag tóg ón kỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩ, hã ra ag tóg ti jykre kato vãsãnsãn mũ, Jesus tỹ ãg jagfy cruz to ter mũ ra. Ag kãmén inh huri mỹr, ãjag mỹ. Tó tỹ hẽn ri ke han isóg huri. Hã ra sóg ãjag mỹ ag tó mãn ke mũ gé sir. Inh fe kaj tóg tĩ, kỹ sóg fỹ mũ sir, ag jykre to. <sup>19</sup> Nũgme ki ag tóg vár ke mũ, inferno ki, ha mẽ. Jẽn há tãvĩ han sór ag tóg mũ, tag hã tóg ag mỹ sér tĩ. Nén tỹ ãg mỹ'a han tĩ tag hã

tóg ag mỹ sér tĩ. ãg tỹ tag mĩ vég tĩ ãn hã to ag tóg jykren sór tĩ. <sup>20</sup> Ag jãvo ãg jamã vỹ tỹ kanhkã ti nĩ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mũ, ãg kren han ke mũ ti, hã vỹ: ãg Senhor tỹ Jesus Cristo, he mũ. Ti hã jãvãnh ãg tóg nỹtĩ. <sup>21</sup> Ti hã ne tóg ãg han mãn ke mũ', ã kãtĩg kỹ'. ãg tỹ ga kri mũn kỹ ãg tóg ver krój nỹtĩ, ãg tỹ tỹ ãprã ke nỹtĩn kỹ. Ti tỹ ãg han mãn kỹ, ti tỹ ãg mỹ ãg fãr tãg han ken kỹ, kỹ ãg tóg ti ri ke nỹtĩnh mũ, ti mág ri ke, ti tar ri ke, ti sĩnvĩ ãn ri ke. Ti hã tóg ãg tỹ ũ tãg han mãn ke mũ, ti tỹ tỹ ũn tar nĩn kỹ. Ti tar tugnĩn tóg nén kar tỹ ã krẽm ke han mãn ke mũ gé.

## 4

### *Paulo tỹ ãg jyvẽn*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', tỹ ãjag tóg inh mỹ inh jãvy ri ke nỹtĩ, kỹ tóg sỹ ãjag venh há tĩgtĩ, sỹ ãjag to há nĩn kỹ. ãjag hã tugnĩn inh fe tóg mrin ke tĩ, ãjag hã tigrĩn sóg tỹ ũn mág jẽ. ãjag to sóg há pẽ nĩ. Hã kỹ tar nỹtĩmĩ, ãg Senhor jykre to.

<sup>2</sup> Vãhã sóg Evódia fi jyvẽn sór mũ, Síntique fi ke gé, ha mẽ. “Jagnẽ mré vãnh jykre pir hã han nĩ,” he sóg mũ, ãjag mỹ. “Jesus mré ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, kỹ jagnẽ kato vãsãn tũg nĩ,” he sóg tĩ. <sup>3</sup> Kỹ sóg ã mỹ ke mũ gé, vỹ. Inh ri kén ã tóg ãg Senhor rãnrãj han tĩ. Kỹ fag jyvẽn nĩ, fag tỹ jagnẽ to há nỹtĩ jé. Inh mré fag tóg vãnh kar mỹ Jesus kãmén tĩ, kỹ fag tóg Clemente mré Topẽ vĩ ti tó tĩ gé, inh mré ti tó mũ kar ag mré ke gé. Fag jygyj vỹ rãnrãn kỹ nỹtĩ, Topẽ livron ki, hã kỹ fag tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Hã kỹ tóg tỹ ũ nỹ, fag tỹ jagnẽ to jũ ti.

<sup>4</sup> ãg Senhor mré ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ, kỹ mỹ sér nỹtĩmĩ. Tag tó inh huri, hã ra sóg tó mãn ke mũ sir, ha mẽ. Mỹ sér nỹtĩmĩ mỹr, ha mẽ.

<sup>5</sup> Vãnh kar to fe nỹtĩmĩ. ãg Senhor kãtĩg mãn ke vỹ kakó tĩ ha, ha mẽ. <sup>6</sup> Krĩ kufy nỹtĩ tũg nĩ. Nén kar tómnĩ, Topẽ mỹ, ti mré vĩn kỹ. Kỹ ti mỹ nén kar to vĩmĩ gé, ãjag tỹ nén ve sór mũ kar to. Kỹ ti mỹ nén kar to: “há ti nĩ,” hemnĩ gé, ãjag tỹ ti mỹ agradecer hen kỹ. <sup>7</sup> Kỹ Topẽ vỹ ãjag krĩ tỹ kuprã' henh ke mũ. ãg tỹ nén kar to jykren há ra ãg tóg vêsóg ki ãg krĩ kuprãg ki kãtĩg nỹtĩ. Ti hã ne ãg fe tỹ há' he tĩ', ti hã ne ãg krĩ kuprãg tĩ',

kỹ tóg kuprã pẽ nĩgtĩ sir, ti tỹ ãg krĩ tỹ kuprã' hen kỹ, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

<sup>8</sup> Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ù tó sór mũ gé. Nén ù há hã to jykrén nĩ, hã vỹ: “ki hã tó,” he mũ. ãg tỹ nén ù to: “há ti nĩ,” he ãn hã to jykrén nĩ. Vẽnh jykre kuryj hã to jykrén nĩ, nén ù jãnhkri hã to jykrén nĩ. Nén ù sĩnvĩ kar to jykrén nĩ gé, ki hã ke kar to. Tag kar to ãg tóg: sér ti tĩ, he tĩ, hã kỹ to jykrén mág han nĩ. <sup>9</sup> ãjag kanhrãn mág sóg huri, sỹ ãjag mỹ ti jykre kãmén kỹ. Kỹ ãjag tóg inh jykre tugnyĩm ja nĩ gé. ãjag tỹ isỹ nén han mũ ãn hã han nĩ. Kỹ ù tỹ ãg krĩ kuprãg mũ ãn hã vỹ ãjag tar han ke mũ, Topẽ ti.

*Paulo tỹ ag mỹ agradecer he*

<sup>10</sup> Ha vé, inh fe tóg mrin ke mũ, ãjag tỹ inh mỹ nén ù jẽnẽn kỹ. Kỹ sóg to Topẽ mré vỹ há han', vỹ há han' he mũ. Inh mũ ãjag tóg êkrég mũgtĩ, hã kỹ ãjag tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ mãn. Vãsỹ ãjag tỹ inh mỹ ne jẽnẽnh ke tóg tũ tĩ, hã kỹ ãjag tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ ja tũ nĩgtĩ. Vãhã tóg jun, ãjag tỹ inh mỹ nén jẽnẽg mũ ti. <sup>11</sup> Hã ra sóg ãjag mỹ isỹ nén ve sór mũ ãn ti tó ja tũ nĩ. Sỹ nén vég mũ kar vỹ inh mỹ há nỹ. <sup>12</sup> Isỹ nén ù vég tũ (hã) ra tóg inh mỹ há nỹgtĩ gé. Isỹ nén ù e vég mũ ra tóg inh mỹ há nỹgtĩ gé. Nén kar tag ve sóg huri. Kejẽn sóg tógá nĩgtĩ, kejẽn sóg kókĩr nĩgtĩ. Kejẽn sóg nén ù kar vég tĩ, kejẽn sóg nén ù vég tũ nĩgtĩ. <sup>13</sup> Nén kar to sóg tar nĩ, ãg Senhor tỹ isar han kỹ.

<sup>14</sup> Hã ra tóg há nỹ, ãjag tỹ inh jagãgtãn kỹ, ãjag tỹ inh jagtar nĩ tag to jykrén kỹ. <sup>15</sup> Vãsỹ ãjag tóg inh mỹ ù nĩm ja nĩgtĩ gé, isỹ ãjag mỹ Jesus kãmén vén kỹ. Sỹ ga tỹ Macedônia ki kutẽ kỹ ãjag hã tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ ja nĩgtĩ, ãjag pir mỹ, ãjag, hã vỹ: Filipos tá ke ag, he mũ. ù pi(jé) ãjag mré isỹ nén vég mũ to jykrén ja nĩgtĩ', isỹ nén vég tũ ãn to ke gé. ãjag pir mỹ ãjag tóg inh mré to jykrén inh hã, tag ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. <sup>16</sup> Isỹ cidade tỹ Tessalônica tá nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ nén ù jẽnẽ mãn ja nĩgtĩ gé, kar kỹ ãjag tóg ù jẽnẽ mãn', ù jẽnẽ mãn' he ja nĩgtĩ gé, ãjag tỹ inh ki rĩr há han jé. <sup>17</sup> Hã ra sóg isỹ jãnkamy venh ke ãn to jykrén sór tũ nĩgtĩ. ãjag tũ mág nỹtĩ kỹ tóg inh mỹ há tĩ. <sup>18</sup> Nén kar vỹ inh ki junjun há han, kỹ sóg ve kãn mũ, sỹ nén ve sór mũ ãn ve kãn inh huri. Epafrodito vỹ inh mỹ vin kãn, ãjag tỹ inh mỹ nén jẽnẽg mũ

ti. Topẽ mỹ nĩm ja vỹ, ãjag tỹ inh mỹ nén nĩm ja ti, kỹ tóg ti mỹ sér tĩ sir. Ti mỹ tóg ãjag tỹ ti mỹ nén ger há pũn ãn kri nĩ nĩ sir, ãjag tỹ inh mỹ nén jẽnẽg mũ ãn ti. <sup>19</sup> ãg jóg tỹ Topẽ vỹ ãjag mỹ nĩm kãn ke mũ, ãjag tỹ nén ve sór mũ ãn ti. Ti hã ne tóg nén kar tỹ tũ nĩ', kanhkã tá nĩ ãn ti', hã kỹ tóg ãjag mỹ nén kar nĩm ke mũ, Jesus Cristo tugrĩn. <sup>20</sup> ãg kar jé ãg jóg tỹ Topẽ to: “tỹ ti ùn mág nĩ, tỹ ti ùn tar nĩ,” hé, kỹ ãg tỹ ti mỹ vỹ há han vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vỹ.

*Paulo tỹ ag mũ êkrén*

<sup>21</sup> ù tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mũ sóg êkrég tĩ. ãg kanhkã tỹ tag ki inh mré nỹtĩ ag vỹ ãjag mũ êkrég tĩ gé. <sup>22</sup> Kar kỹ tag mũ ù tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ ãjag mũ êkrég tĩ gé, pã'i tỹ imperador ãn tỹ palácio krẽm nỹtĩ ag kar ke gé.

<sup>23</sup> ãg pã'i tỹ Jesus Cristo jé ãjag tar han. Hã vỹ.

## PAULO TÏ CARTA HAN: COLOSSOS TÁ KE AG MÏ CARTA

<sup>1</sup> Paulo tÏ rá vë. Topë vÏ inh fëg, sÏ tÏ Jesus Cristo apóstolo jë jé. Hã kÏ sóg ãjag mÏ carta tag rán mÏ. KÏ ãg régre tÏ Timóteo vÏ inh mré rán mÏ gé. <sup>2</sup> Ëg tÏ cidade tÏ Colossos tá Topë tÏ ag mÏ rán há vë, ãg kanhkã ag mÏ, ù tÏ Cristo ki ge tovãnh tÏ ag mÏ. Ëg jóg tÏ Topë jé ãjag tar han, ti jé ãjag krÏ kuprãg.

### *Topë kuprÏg tÏ ãg tar han*

<sup>3</sup> Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo panh mÏ sóg vÏ há han tÏ, ãjag to, ti mÏ sóg agradecer he tÏ, kurã kar ki, sÏ Topë mré vëmén kÏ. <sup>4</sup> ãjag tÏ Jesus Cristo ki ge tag më inh, kÏ ãjag tóg nëji jagnë to há tãvÏ nÏtÏ gé, Topë ki ge kÏ nÏtÏ ag kar to ke gé. <sup>5</sup> Topë tÏ kanhkã tá ãg mÏ nén (Û) ven ke mÏ ãn há to jykrén ãjag tóg tÏ nëji. Ti tÏ ãg mÏ nén ù ven ke mÏ më ãjag tóg huri. ãjag tÏ Cristo kãme sér ãn më kÏ ãjag tóg tag më gé. <sup>6</sup> Ga kar mÏ tóg tÏ ha, vënh vÏ há tag tóg Topë mÏ êkré kanë ri ke han tÏ, vënh kar tÏ ti ki ge kÏ. Hã kÏ ãjag tóg ti ki ge gé, ãjag tÏ ti vÏ më vén kÏ. Ën kã ãjag tóg Topë tÏ ãg jagãgtãn ki kanhrãn ja nÏ, kÏ ãjag tóg ki kanhró nÏtÏ ha. <sup>7</sup> Û tÏ ãjag mÏ tó vén mÏ vÏ tÏ Epafras nÏ. Jagnë to há tãvÏ ãg nÏtÏ, Epafras mré. Inh mré tóg Cristo rãnrãj han tÏgtÏ. ãjag ki rÏr há han tóg tÏ, ãjag mÏ ti vÏ kãmén kÏ. To krónh ke tÏ ti nÏgtÏ. <sup>8</sup> Ti há vÏ inh mÏ ãjag tÏ ãg to há nÏtÏ tag tó, Topë kuprÏg tÏ ãjag tÏ ãg to há nÏtÏ han mÏ ãn ti.

<sup>9</sup> Epafras vÏ më kÏ sóg ãjag jagfy Topë mré vëmén tÏ sir. Ti mÏ sóg to vÏ tÏ, ãjag tÏ ti tÏ ãjag ki nén ve sór mÏ ãn ki kanhrãn kãn jé, ti tÏ ãjag mÏ krÏ há nÏm jé, ti tÏ ã kuprÏg tÏ ãjag kanhrãn jé. <sup>10</sup> KÏ ãjag tóg ãg mré ãg Senhor jykre ki tÏ króm kenh ke ki kanhró nÏtÏnh mÏ gé, ãjag jykre tÏ ti mÏ há nÏn jé. Ëg tÏ vënh jykre há han kÏ ãg tóg ti mÏ êkré kanë há ãn ri ke han tÏ. ãjag tÏ tag han kÏ tóg há tÏ. KÏ ãjag tóg Topë ki kanhrãn há han ke

mÏ gé sir. <sup>11</sup> KÏ ãjag tóg tÏ ùn tar nÏtÏnh mÏ gé sir. Ti há ne ãjag tar han tÏ', ti tar nÏn kÏ. KÏ ãjag tóg ti to krónh ke tÏ nÏgtÏ. Vënh kar to ãjag fe nÏtÏnh mÏ. <sup>12</sup> KÏ tóg ãjag mÏ sér tÏnh mÏ gé. KÏ ãjag tóg ãg jóg mÏ vÏ há han ke mÏ. Ti há ne ãjag tÏ há' he mÏ', ãjag tÏ kanhkã ve jé. Ti tÏ ãg krÏn ken kÏ ãg tóg kurã krÏg ja tÏ ãn venh ke mÏ, kÏ ãjag tóg venh ke mÏ gé, ãg mré. <sup>13</sup> Ëg kygva tóg huri, há kÏ ãg tóg tÏ kuty tãn ag krëm ke tÏ nÏtÏ ha. Topë kósin krëm ke vÏ tÏ ãg nÏtÏ, ùri, Topë tÏ ù to: inh fe, he mÏ ãn krëm. <sup>14</sup> Ti há ne ãg kren han mÏ', ti há tigrÏn Topë tóg ãg mÏ vënh pãte fón mÏ, ãg tÏ ti vÏ mranh ja ti.

### *Jesus tigrÏn nén kar tóg vënh ven ke mÏ*

<sup>15</sup> Topë ri ke pë ti nÏ, ti kósin ti. Ëg pi(jé) Topë vég tÏ'. Ëg tÏ ti kósin ve kÏ ãg tóg Topë ki kanhró nÏtÏ. ã panh kósin ve vÏ tÏ ti nÏ. Topë tÏ nén (Û) kar hyn han kÏ tóg ã panh mré nÏ nÏ, ti kósin ti. <sup>16</sup> ã kósin tigrÏn tóg ã tÏ nén (Û) kar hyn han tÏ ãn nÏm ja nÏgtÏ gé, Topë ti. Kanhkã tá ke ãn hyn han kãn ja ti nÏgtÏ, Topë ti, ã kósin tigrÏn, ga kri ke kar hyn han ja ti nÏgtÏ gé, ãg tÏ nén vég tÏ kar hyn han ja ti nÏgtÏ gé, ãg tÏ nén ve vãnh kar hyn han ja ti nÏgtÏ gé. Pã'i kar hyn han ja ti nÏgtÏ gé, ùn tar ag kar, ùn mág ag kar hyn han ja ti nÏgtÏ, ùn kãsir kar ag mré há. ã kósin tigrÏn tóg nén ù kar hyn han ja nÏ, kÏ tóg ti há mÏ hyn han kãn ja nÏ, nén (Û) kar ti. <sup>17</sup> Nén kar tÏ vënh ven tÏg ki tóg kã nÏ nÏ, Cristo ti. Ti tigrÏn nén kar tóg vãhã vënh ven kãn tÏ. <sup>18</sup> Ti ki ge kÏ nÏtÏ kar ag krÏ ri ke ti nÏ, kÏ ãg tóg ti há ri ke nÏtÏ. ùn ve vÏ tÏ ti nÏ, kÏ tóg rÏr mãn gé, ti ter kar kÏ, ãg rÏr mãn ken jo. Nén (Û) kar kri ke vÏ tÏ ti nÏ. <sup>19</sup> Topë mÏ tóg sér tÏ, ti kósin tÏ ti ri ke pë nÏn kÏ, ti tÏ tÏ ti ve pë nÏn kÏ. <sup>20</sup> KÏ tóg ti ter tigrÏn vënh kar to há nÏ ha, Topë ti, Jesus tÏ cruz to sa tigrÏn, ti kyvënh jamënh kÏ. KÏ Topë tóg ãg to jÏ tÏ nÏ ha, ù tÏ ga kri mÏ ag to, kanhkã tãn ag to ke gé.

<sup>21</sup> Hã kÏ tóg ãjag to há nÏ ha, ke gé. VãsÏ ãjag tóg vënh jykre kórég há han ja nÏgtÏ, há kÏ ãjag tóg Topë kato vãsãnsãn ja nÏtÏgtÏ. <sup>22</sup> Hã ra ti kósin tóg ãg ri ke mur ja nÏ, kÏ tóg ãg jagfy ter ja nÏ, há kÏ Topë tóg ãjag to há nÏ ha, ãjag tÏ tÏ ti tÏ nÏtÏ jé, ãjag tÏ há pë nÏtÏ jé, kÏ ãjag jykre si ãn tóg tÏ tÏ ha. <sup>23</sup> Hã jé ti ki ge

tovānh tūg nī. Tar nýtīmni, ti to krónh ke tūg nī. Ājag tỹ Jesus kāme sér ěn mẽ kỹ ājag tóg Topě tỹ ěg mỹ nén (ũ) vin ke mũ ěn kāme mẽ ja nĩgtĩ gé. Tag hã mĩ ěkrén nĩ, tovānh tūg nĩ. Ga kri mũ kar ag vỹ mẽg mũ ha, Jesus kāme sér ěn. Inh rānrāj hã vễ, sỹ ag mỹ tónh ke ti, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ.

### *Paulo tỹ vễsỹrénh mág ja*

<sup>24</sup> Ājag jagfy sóg vễsỹrénh mũ. Hã ra tóg inh mỹ sér tĩ. Cristo vỹ vễsỹrénh mág, ěg tỹ ti ki ge jé, kỹ ěg tóg ti vễsỹrénh ěn ri ke han ke mũ gé, ũ tỹ hěn ri ke ag tỹ ěg tigrĩn ti vĩ ki króm sór jé. <sup>25</sup> Topě ne inh mỹ: “ha vėnh kar mỹ inh vĩ ti tóg,” he ja nĩgtĩ, sỹ ti rānrāj ki rĩr jé, sỹ ājag mỹ tóg jé gé, ti vĩ ti. Ti tỹ ājag mỹ vėnh vĩ jěně vễ. <sup>26</sup> Topě tóg vāsỹ ã tỹ nén han ke to jykrén ja nĩgtĩ, ã tỹ nén (ũ) kar hyn han tūg ki tóg to jykrén ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ěn kã ũ mỹ tóg ja tũ nĩ ver. Vãhã tóg ũ tỹ ti ki ge mũ ěn ag mỹ tóg mũ, ti tỹ vāsỹ nén to jykrén ja ěn ti. <sup>27</sup> ěg hã mỹ tóg tóg mũ ha, ti tỹ povo kar mỹ nén ũ há tãvĩ vin sór mũ ti, hã kỹ tóg to hã ũ mỹ tóg jã tũ nĩ ver, ti tỹ ěg hã mỹ tóg sór kỹ. Ti tỹ ěg mỹ nén vin ken hã vễ, ha mẽ: Cristo vỹ ājag kãtã jamãn nĩ ha, hã kỹ ājag tóg ěg tỹ kanhkã tá nén venh ke ěn ti venh ke mũ gé sir, ěg mré, ũ tỹ ti ki ge kỹ nýtĩ ag.

<sup>28</sup> Cristo jykre tag hã tóg inh tĩ, vėnh kar mỹ. Vėnh kar kanhrãn há han sóg tĩ, Topě tỹ inh mỹ krĩ há nĩm jan tigrĩn. Kỹ sóg vėnh kar jyvėn tĩ gé, ag tỹ ti ki ge há han jé, ag tỹ kygně sór tũ nĩ jé. Kỹ ag tóg há pě nýtĩnh mũ, ag tỹ Cristo ki ge kỹ. <sup>29</sup> Hã to sóg vāsãn tĩ, kỹ sóg to ron tĩ gé. Ti hã ne isar han tĩ, ti tar nĩn kỹ.

## 2

<sup>1</sup> Ha vé, ājag jagfy sóg vėnh rānrāj mág pě to vāsãn tĩ, Laodicea tá ke ag jagfy ke gé, ũ tỹ inh ve ja tũ ag jagfy ke gé. Inh mỹ tóg há tĩ, ājag tỹ isỹ vāsãn tag mẽn kỹ. <sup>2</sup> “Ag tỹ tag mẽ kỹ ag hỹn tóg nén ũ kamėg ke tũ nĩ, kỹ ag hỹn jagně to há kar nýtĩnh mũ,” he sóg tĩ. Kỹ ājag tóg ki kanhrãn ke mũ gé, Topě tỹ nén to jykrén mũ ěn ti. Inh mỹ tóg ājag tỹ tag ki kanhrãn kãn há tĩ, inh mỹ tóg ājag tỹ to krĩ há nýtĩnh há tĩ. Topě tỹ nén to jykrén jan hã vỹ tỹ Cristo nĩ. <sup>3</sup> ěg tỹ ti ki kanhrãn kỹ ěg tóg Topě ki kanhró nýtĩnh ke mũ gé. Ti pãte ěg

tóg vėnh vĩ sér ũ ve mãn ke tũ nĩ, ti hã tigrĩn ěg tóg Topě ki kanhrãn kỹ nýtĩ.

<sup>4</sup> Tag kãmén sóg mũ ājag mỹ, ũ tỹ ājag krĩn kónãn tũ nĩ jé. ũ tỹ ājag krĩn kónãn sór mũ vĩ tóg há nĩ ve nĩ, hã ra tóg tỹ hã tũ nĩ. <sup>5</sup> Ājag vėg tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ājag ki ěkrég tĩ, kỹ tóg sỹ ājag ve ěn ri ke tĩ inh mỹ. Inh mỹ tóg sér tĩ, ājag tỹ Cristo ki ge tovānh tũ nĩn kỹ, ājag tỹ ti to tar tãvĩ nýtĩn kỹ.

### *Cristo jykre*

<sup>6</sup> Ha vé, Jesus Cristo ki ge kỹ ājag nýtĩ, ěg Senhor ki. Kỹ ti jykre hã han nĩ. <sup>7</sup> Ti hã vỹ ěg mỹ ga ri ke nĩ. Ti ki jãre han nĩ, ka jãre ěn ri ke han nĩ. Kỹ tóg ěg mỹ ĩn tỹ kri jě jafã ri ke nĩ gé, ĩn nũna tỹ kri gunh kỹ fěg ěn ri ke ti nĩ gé. Ti ki ge tovānh tūg nĩ. Tag hã mẽ ājag, ājag tỹ ti vĩ mẽ vén kỹ. Kỹ to tar nýtĩmni, Topě mỹ vėnh vĩ há tóg kỹ.

<sup>8</sup> Ha vé, vễso jykrén. Inh mỹ tóg ũ tỹ ón kỹ ājag krĩn kónãn sór ha mẽ tĩ. ũ tóg krĩg tãn tóg tĩ, ũ tóg nén ũ tãn tóg tĩ gé. Nén kórég mré ke ag vễ, nén ũ tãn kar ti. Kỹ ũ tóg ěprã ke jykre tóg tĩ gé. Cristo jykre tũ vễ, ěprã ke jykre kar ti. Hã kỹ ũ tỹ ājag mỹ tag tóg sór mũ ag vĩ jěmẽ tūg nĩ. <sup>9-10</sup> Cristo vỹ tỹ nén (ũ) kar kri ke nĩ, pã'i kar kri ke vỹ tỹ ti nĩ. Ti fãr vỹ ěg ri ke ja nĩgtĩ, ti tỹ ga kri tĩ mũn kỹ, hã ra tóg tỹ Topě jě nĩ, ti fãr kãkã ti jě nĩ, Topě ti. Topě pě hã vễ sir. Kỹ ājag tóg há nýtĩ gé sir, ājag tỹ ti ki ge kỹ, há tãvĩ.

<sup>11</sup> Kỹ, ěg tỹ ěg gré junun fãr kym mũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ti ki ge kỹ ěg tóg ěg jykre si tovānh mũ sir. Judeu ag tóg ājag gré junun fãr kym ja nĩgtĩ, vėnh kar tỹ ag tỹ Topě jykre hã han mũ ěn ki kanhró nýtĩ jé. ũri ěg tóg ěg jykre si tovānh mũ, vėnh kar tỹ ěg tỹ Topě jykre han mũ ki kanhró nýtĩ jé. ěg tỹ ti mré ter ri ke ti nĩ, ěg tỹ ěg jykre si tovānh mũ ti, kỹ ěg tóg ěg tỹ nén ũ to ěn mũ ěn han mãn ke tũ nĩ. ěg tỹ Cristo mỹ vėnh fěg to ken hã vễ. <sup>12</sup> Ti mré ter ri ke han kỹ ěg tóg vėnh kej kãkã nỹ ri ke han mũ gé, ti mré. Vėnh kype to ken hã vễ, batismo to ken hã vễ, hã vỹ: ti mré vėnh kej kãkã nỹ ri ke han mũ, he mũ. Kỹ ěg tóg ti mré rĩr mãn ri ke han mũ gé sir, ěg tỹ goj kãtã kãkutě kỹ. ěg jykre si tỹ tóg hur tũ' hé, kỹ ěg rĩr mãn vễ sir. Topě vỹ Cristo rĩn mãn, ti ter kỹ. ěg tỹ ti ki ge kỹ tóg ěg rĩn mãn mũ gé sir. <sup>13</sup> Vāsỹ ājag tóg vễser



ri ke nýtĩ ja nĩgtĩ. Ājag tỹ ti vĩ mranh tugrĩn, ājag tóg ājag kągter ra mũ ja nĩgtĩ, ājag gré junun fár kym tũ ja tugrĩn. Hã ra tóg ājag rĩn mãn ja nĩgtĩ, Cristo mré Topě ti. Ājag mỹ tóg hur vėnh pãte fón, ājag tỹ vėnh jykre kórég han ja ěn ti tỹ. <sup>14</sup> Ęg név(e) rá ěn tỹ tóg tũ' hé huri, ěg mỹ. Rán kỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, ěg név(e) ěn ti, hã vỹ: ěg tỹ ti vĩ mranh, he mũ. Tag to tóg ěg to jũ ja nĩ vė. Hã ra Cristo tóg tỹ tũ' hé. Cruz to tóg ti sa, ěg név(e) ěn ti, kỹ tóg tỹ tũ' hé. Kajãm kãn tóg huri. <sup>15</sup> Kỹ tóg Japo pã'i kar ag tỹ tũ' he ja nĩgtĩ gé, ũn tar ja ěn ag tỹ. Cruz to sa kỹ tóg ag tar tỹ tũ' hé, ũ tỹ ti kato vãsãnsãn mũ ěn ag tỹ, kỹ ěg kar tóg ag venh ke mũ, kỹ ěg tóg ag to é henh ke mũ sir. Cristo tóg ag pan kar kỹ ag tatĩn tĩg kãn ke mũ, nũgme ki ag vãm jé. Tag ve jé ěg tóg ke mũ.

<sup>16</sup> Kỹ ũ tỹ vėjėn há to ājag mỹ: “ã tỹ tag kon kỹ Topě tóg ã to jũnh mũ,” hen kỹ hã ra kri nĩm tũg nĩ. Kurã kórég tó sór ag tóg tĩ gé, festa kar, kysã tãg ke gé, vėnh kãn ke kurã ke gé. <sup>17</sup> Vãsỹ ke ja vė, vėnh jykre tag, Cristo kãtĩg ke jo ke ja vė, tag. Cristo kãtĩg kỹ ěg tóg vėnh jykre tãg vėg nýtĩ ha, kỹ ěg ti si tovãnh mũ sir. <sup>18</sup> ũ tóg ājag mỹ Topě tỹ jėnė jafã ag tó sór mũ gé. “Topě tỹ jėnė jafã vėg sóg tĩ, tag hã tóg inh mỹ sér tĩ,” he ag tóg tĩ. “Isỹ tỹ nén ũ tũ (hã) ra sóg vėg tĩ. Kỹ sóg kanhkã tãn tag ag mỹ jãn sór tĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg tag hã to (ag tóg) tỹ ũn mág nýtĩ sór mũ, ājag kãfór nýtĩ sór ag tóg mũ. <sup>19</sup> Ag pi(jé) Cristo jykre han sór mũ'. Cristo jykre hã tóg ã pir mỹ tar nĩ. Ęg krĩ ri ke ti nĩ, Cristo ti, kỹ ěg tóg ti há ri ke nýtĩ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nýtĩn kỹ. Ęg krĩ vỹ ěg tỹ nén (ũ) han sór mũ ěn han tĩ, ěg kujej tỹ, ěg mó tỹ ke gé. Kỹ ěg há tóg mog mũ sir, ti tỹ ěg krĩ mré vėnh jykre pir han kỹ. Kỹ ěg tóg Cristo jykre han ke mũ, ti tỹ ěg krĩ ri ke nĩn kỹ. Hã ra ag tóg tag han sór tũ nĩ, ũ tỹ ājag krĩn kónãn tĩ ag.

### *Jesus mré ěg rĩnrĩr nýtĩnh*

<sup>20</sup> Hã kỹ ājag tóg Cristo mré ter ri ke han. Krĩg tãn kórég ag pi(jé) ājag tỹ hė ri ke mãn mũ ha', nén ũ ũ kar tãn kórég ag ke gé. Kỹ ag jykre ěn vỹ ājag mỹ tũ' hé. Ājag tỹ ne jé han mãn sór nė? Ke tũg nĩ. Ājag pi(jé) tỹ ag mré ke nýtĩ'. Ājag tỹ ne jé ag tỹ ājag mỹ vỹ jėmė sór nė, ag tỹ ón kỹ vėjėn há to: <sup>21</sup> “tag

vóg tũg nĩ, Topě mỹn kórég nĩ, tag ko tũg nĩ, ěn vóg tũg nĩ,” hen kỹ? Ag vỹ tag jėmė tũg nĩ. <sup>22</sup> Ęprã ke ag jykre vė, tag ti. Tag mĩ ke vė, ěg tỹ nén (ũ) vóg mũ ti. Tũg kãn jé tóg ke mũ, kejėn, hã kỹ ěg tóg Topě vỹ hã jėmėg tĩ. <sup>23</sup> Ag jykre vỹ há nỹ ve nĩ. Krĩ há nĩ ve ag nýtĩ. Kanhkã tãn to ag há nýtĩ, ag to ag jãn tĩ, kỹ ag tóg vėsỹ vėnh kar krēm ke nýtĩ sór ve nĩ gé, vėsãvĩn vóg kónãn ag tóg tĩ gé. Tag hã to jykrén kỹ ag tóg vėsỹ ũn mág han sór mũ jãvo. Ājag tỹ nén to ěn mũ ěn han ag tóg tĩ, vėnh jykre tag han kỹ, hã kỹ ag vỹ jėmė sór tũg nĩ.

## 3

<sup>1</sup> Ha vé, Cristo mré ājag tóg rĩnrĩr mãn. Hã kỹ ti jykre hã han sórmnĩ. Kanhkã tá tóg nĩ nĩ, Topě pėgja tá ti nĩ, Cristo ti. Kỹ ti hã mĩ ěkrén nĩ, ājag tỹ ti mré tá junjun ti jé. <sup>2</sup> ũ tỹ kynhmỹ nĩ ěn jykre hã han sórmnĩ. Ęprã vėnh jykre to jykrén tũg nĩ. <sup>3</sup> Ter jé ěg tóg ke mũ, ěg fár tag ti. Hã ra ěg tóg Cristo mré Topě ki vėnh pėju ri ke han. Ti tỹ ěg jy nĩgãn to ken hã vė, ěg ter pė han tũ nĩ jé, ěg tỹ ti mré rĩnrĩr nýtĩ jé. <sup>4</sup> Kejėn tóg vėnh ven ke mũ, Cristo ti, ěg rĩnrĩr han mũ ti. Kỹ vėnh kar tóg venh ke mũ, ěg tỹ ti mré rĩnrĩr nýtĩ ti, ěg tỹ tỹ ũn mág nýtĩ ti.

### *Ęg jykre si mré ěg jykre tãg*

<sup>5</sup> Ājag jykre si tovãnh nĩ, ājag tỹ nén to ěn mũ ěn mỹ vėnh nenh nĩ. Ęg jykre si hã vė, ha mė: ěg prũ tũ mré nỹ, ěg mén tũ mré nỹ, nén vėnh mỹ kar han, Topě tỹ nén ũ to: “han tũg nĩ,” he mũ ra to ěn mũ, ã tỹ nén e hã tỹ vãsãn (ka)mė. Vėnh kãgrá to jãn ěn ri ke ti nĩ, ěg tỹ ěg tỹ nén e hã tỹ vãsãn sór kỹ. <sup>6</sup> Tag tugrĩn Topě tóg ěg to jũ mũ, ti vỹ mranh hã vė. <sup>7</sup> Tag han ja ājag tóg nýtĩgtĩ, vãsỹ, ājag tỹ vėnh jykre kórég tag mĩ mũn kỹ. <sup>8</sup> Hã kỹ tag tovãnh kãn.

Fe gỹv (ka)mė han tũg nĩ. Jagnė to krĩ rỹ han tũg nĩ. ũ to jykrén kónãn tũg nĩ. ũ mỹ vỹ kónãn tũg nĩ, ũ to vỹ kónãn tũg nĩ gé. <sup>9</sup> Jagnė mỹ ón tũg nĩ gé. Ājag jykre si ěn tovãnh kãn nĩ, kỹ tóg ěg tỹ ěg kur si nũnh ri ke nĩ. <sup>10</sup> Kỹ vėnh jykre tãg hã han kãn nĩ gé, kỹ tóg ěg tỹ kur tãg tu ri ke nĩ. Ęg tỹ tóg ũ tãg han sór mũ, Topě ti, ěg tỹ tỹ ti kãnhvėg ri ke nýtĩ jé, ũ tỹ ěg han mũ kãnhmėg ěn ri ke, ěg tỹ ti ki kanhrãn

pê han jé. <sup>11</sup> Kÿ ãg tóg tÿ ùn pir nÿtĩ ha, fóg ag, Judeu ag, ù tÿ Judeu jykre han mũ ag, ù tÿ ag jykre han tũ ag ke gé, kanhgág ag, kanhgág jũ ag, patrão krêm ke ag, ag patrão mré hã. Ëg tÿ Cristo ki ge kÿ ãg tóg tÿ ùn pir nÿtĩ, kÿ Cristo hã vÿ tÿ ãg kar krĩg mÿ ke nĩ.

<sup>12</sup> Topê vÿ ãgag kuprêg, ãgag tÿ tÿ ti tũ nÿtĩ jé, ti tÿ ãgag to há tâvĩ jên kÿ. Kÿ ti jykre hã han nĩ. Jagnê jagãgtãn nĩ. Jagnê mÿ vĩ há han nĩ. Vêsÿ ùn mág han sór tũg nĩ. Komêr hã vĩmnĩ. Jagnê to fen mág nÿtĩmnĩ. <sup>13</sup> Jagnê to jũ tũg nĩ. Jagnê mÿ vênh pãte fón nĩ, ù tÿ ãgag mÿ vĩ kórég han kÿ. Ëg Senhor vÿ ãg mÿ vênh pãte fón tĩ gé, kÿ jagnê mÿ vênh pãte fón nĩ, ti ri kén. <sup>14</sup> ãgag tÿ jagnê fe ri ke nÿtĩn kÿ tóg há kar tĩ. Kÿ ãgag tóg vênh jykre pir han ke mũ. <sup>15</sup> Cristo jé ãgag krĩ kuprãg, kÿ ãgag tóg krĩ kãnhvy nÿtĩnh mũ ha. Ëg krĩ kuprã nĩn kÿ ãg tóg jatun mÿ jagnê mré nÿtĩnh mũ, ãg tÿ Cristo há ri ke nÿtĩ jé. Hã jé tóg ãg jé prêr, Topê ti. Kÿ ti mÿ tag to agradecer hemnĩ. <sup>16</sup> Cristo vĩ hã tÿ jagnê mÿ tómnĩ, hã ki kanhrãn sórmnĩ. Tag tÿ jagnê jyvên nĩ, tag hã to krĩ há han nĩ. Kÿ Topê mÿ vĩ há han nĩ gé. Ti mÿ jãn nĩ, ti jé hã tómnĩ, ti kuprĩg tÿ ãgag mÿ nén tó mũ ti. Ti hã mÿ vĩ há han nĩ, ti mÿ: “inh mÿ tóg há tĩ, ã tÿ inh mÿ nén han mũ ti,” hemnĩ. <sup>17</sup> ãgag tÿ nén ù han kÿ ãg Senhor mré vémén kar kÿ han nĩ, ãgag tÿ ti jykre hã han jé. ãgag tÿ nén ù tó sór kÿ ti hã mÿ tó vén nĩ gé. Ëg Senhor tÿ Jesus jykre hã han jé ãg tóg ke mũ, kÿ ãg tóg ti hã tugrĩn (ãg tóg) ãg jóg tÿ Topê mÿ vênh vĩ há tónh ke mũ gé sir, ti mÿ agradecer hen kÿ.

### *Ëg jykre tãg*

<sup>18</sup> Kÿ sóg ùn mén nÿtĩ fag jyvên sór mũ. ãgag mén jykre mĩ mũmnĩ. Ëg Senhor jykrén hã vê.

<sup>19</sup> ãgag mén jyvên sór sóg mũ gé. ãgag prũ to há tâvĩ nÿtĩmnĩ. Fag mÿ vĩ tar han tũg nĩ.

<sup>20</sup> Kÿ sóg ãgag krê mÿ tag tó sór mũ gé. ãgag han mũ fag vĩ jêmêmĩ. Ëg Senhor vÿ tag ve sór mũ, ãgag ki.

<sup>21</sup> Kÿ sóg ùn sanh ag mÿ: ãgag krê mÿ vĩ tar pê han tũg nĩ, ag tÿ ãgag to jũ tũ nĩ jé, he mũ gé. Krónh ke jé ag tóg ke mũ, ãgag tÿ ag mÿ vĩ tar pê han kÿ.

<sup>22</sup> ãgag kãmĩ ù tóg patrão mÿ rãnrãj tĩ, fagrĩnh mÿ. ãgag jyvên kÿ sóg ãgag mÿ: ãgag patrão vĩ ki hã han nĩ, he mũ. Ù tóg kejên ã patrão tÿ ti mÿ vĩ há han hã jé tóg ã patrão tũ ki rĩr tĩ, ón kÿ. Tag han tũg nĩ. ãgag patrão tũ ki rĩr pê han nĩ, ãgag tÿ ãg Senhor kamêg kÿ. Vênh jykre pir hã han nĩ, ãgag patrão mÿ.

<sup>23</sup> Ti rãnrãj ki rĩr kÿ mÿ sér nÿtĩmnĩ. ãgag tÿ ãg Senhor tÿ Jesus rãnrãj han ri ke ti nĩ, ãgag patrão rãnrãj han mũ ti. <sup>24</sup> Ëg Senhor vÿ ãgag mÿ ãgag rãnrãj kajãm ke mũ, ãgag tÿ ti tũ kar ag mré tá junjun ken kÿ. Tá ti vin han kÿ nÿtĩ, ti tÿ ãgag mÿ nén vin ke mũ ên ti. ãgag patrão pê vÿ tÿ ãg Senhor tÿ Cristo nĩ. Ti hã mÿ ãgag tóg rãnrãj tĩ. <sup>25</sup> Ù tÿ vênh jykre pãno han mũ ên vóg kónãn jé tóg ke mũ, Topê ti, ag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩ (hã) ra. Topê mÿ ãg tóg jagnê ri ke kar nÿtĩ, tag ki ùn mág ag mré ùn kãsir ag. Vênh kar vóg kónãn jé tóg ke mũ, vênh jykre pãno to, Topê ti.

## 4

<sup>1</sup> ãgag kãmĩ ù vÿ tÿ patrão nÿtĩ, kÿ sóg patrão hã jyvên sór mũ ha. ãgag camarada ag vÿ ãgag rãnrãj han tĩ. Kÿ ag mÿ vênh jykre kuryj han nĩ. Ag ki rĩr há han nĩ. Patrão ù vÿ tÿ ãgag krĩg mÿ ke nĩ, hã vÿ: ãg Senhor, he mũ, kanhkã tá nĩ ti. Tag to jykrén.

### *Paulo tÿ ãg jyvên*

<sup>2</sup> Topê mré vémén tovãnh tũg nĩ. Ti mÿ: “inh mÿ tóg há tĩ,” hemnĩ gé. Mũmêg nĩ, ãgag tÿ ti mré vémén to krónh ke tũ nĩ jé. <sup>3</sup> Kÿ ti mré iso vémén nĩ gé. Topê vĩ tó sóg tĩ. Kÿ ti mÿ to vĩmnĩ, ag tÿ inh vĩ mẽ há han jé, sÿ ag mÿ Cristo kãmén kÿ, sÿ ag mÿ Topê tÿ nén han sór mũ ên kãmén kÿ. Tag tugrĩn sóg se kÿ jê. <sup>4</sup> Hã ra sóg tó há han sór mũ, Topê tÿ inh mÿ vênh rãnrãj tag nĩm kÿ. Hã jé iso ti mré vémén nĩ.

<sup>5</sup> Ù tÿ ãg jãvo Jesus ki ge tũ ag mÿ vĩ há han nĩ. Kurã kren tũg sórmnĩ. <sup>6</sup> Nén ù há tÿ vémén nĩ, vênh kar mÿ sér tĩ jé, ag tÿ ãgag vĩ mên kÿ. Kÿ ãgag tóg vênh kar mÿ kãmén há han ki kanhró nÿtĩnh mũ.

### *Paulo tÿ ag mĩ êkrén*

<sup>7</sup> Sÿ ãgag mÿ Tíquico jênê vê, ti tÿ ãgag mÿ isÿ nén (ũ) vég mũ kãmén kãn jé, isÿ nén (ũ)

han mũ ti ke gé. Ēg régre vĕ, Tíquico ti. Ēg to há tãvĩ ti nĩ. Ēg Senhor rãnrãj han ti tĩ, to krónh ke tũ ti nĩgtĩ. <sup>8</sup>Ti hã vỹ sỹ nén vég mũ tó kãn ke mũ, hã jé sóg ti jĕnĕg mũ, ti tỹ ãjag fe tỹ mrin ke jé. <sup>9</sup>Ti mré sóg ãjag mré ke tỹ Onésimo jĕnĕg mũ gé. Ēg régre vĕ gé, ĕg to há ti nĩgtĩ gé, Topĕ ki rã to krónh ke tũ ti nĩgtĩ. Ag hã ne ãjag mũ tónh ke mũ', cidade tag ki nén kutĕ mũ ti.

<sup>10</sup>Aristarco vỹ inh mré se kỹ jĕ gé. Ājag mũ tóg ĕkrég tĩ. Marcos vỹ ãjag mũ ĕkrég tĩ gé, Barnabé kanhkã ĕn ti. Marcos to sóg ãjag mũ vĕnh vỹ jĕnĕ huri, ãjag tỹ ti mũ: “ha kãrã,” he jé, ti tỹ kejĕn ãjag tá jun ti kỹ. <sup>11</sup>Josué vỹ ãjag mũ ĕkrég tĩ gé, ag tỹ ũ to: Justo, he mũ tag ti. Judeu ag vĕ, Aristarco mré Marcos mré Josué ti. Inh mré ag tóg rãnrãj tĩ, Topĕ vỹ ki. Ag jãvo Judeu ũ ag vỹ inh mré rãnrãj jãvãnh nỹtĩ gé. Kỹ ũ tãgtũ tag ag tóg inh fe tỹ mrin ke tĩ, ag tỹ inh mré rãnrãj kỹ.

<sup>12</sup>Epafras vỹ ãjag mũ ĕkrég tĩ gé, ãjag mré ke tag ti. Jesus Cristo rãnrãj han kỹ tóg jĕ nĩ. Ājag to tóg Topĕ mré vĕmén tĩ, to tóg vãsãn tĩ, to krónh ke tũ ti nĩgtĩ, ãjag tỹ kygnĕg tũ nĩn jé, ãjag tỹ Topĕ tỹ ĕg ki nén ve sór mũ ĕn hã han sór jé, ãjag tỹ tag hã to tar nỹtĩ jé.

<sup>13</sup>Ājag hã ki tóg ĕkrég tĩ, tag vég sóg tĩ, kỹ tóg Laodicéia tá ke ag mũ ĕkrég tĩ gé, Hierápolis tá ke ag mũ ke gé. <sup>14</sup>Lucas vỹ ãjag mũ ĕkrég tĩ gé, médico ĕn ti, ũ tỹ ĕg to há tãvĩ ĕn ti, kar kỹ Demas ti ke gé.

<sup>15</sup>Laodicéia tá ĕg régre ag mũ tómnĩ, sỹ ag mũ ĕkrég mũ ti. Ninfa fi mũ sóg ĕkrég tĩ gé, fi ĩn tá vĕnh mãn jafã ĕn ki. <sup>16</sup>Ājag tỹ vĕnh rán tag to ke kar kỹ Laodicéia tá Topĕ ki ge kỹ nỹtĩ ag mũ jĕnĕmnĩ, kỹ tá ke ag tũ to kemnĩ gé, vĕnh kato, sỹ ag mũ carta jĕnĕg mũ ti.

<sup>17</sup>Kỹ Arquipo mũ: ĕg Senhor tỹ ã mũ nén (ũ) tó mũ ĕn han nĩ, to krónh ke tũg nĩ,” hemnĩ.

<sup>18</sup>Vãhã sóg vĕsóg ki ãjag mũ rán ke mũ ha', inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Isỹ se kỹ jĕ tag kã jatu' he tũg nĩ. Topĕ jé ãjag tar han tĩ. Hã vĕ.

## PAULO TÏY CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÏY CARTA VE

<sup>1</sup> Paulo tÏy rá vë. IsÏy cidade tÏy Tessalônica tá ke ag mÏy rán hã vë. Tessalônica tá ãjag tóg vënh mǎn tÏi, Topë vÏi më jé. Topë tÏu vÏy tÏy ãjag nÏytÏi, ãg jóg mág ti. Jesus Cristo tÏu vÏy tÏy ãjag nÏytÏi gé, ãg Senhor ti. SÏy ãjag mÏy vënh rá jënë vë, ký Silas vÏy jënëg mü gé inh mré, Timóteo ke gé. Topë mÏy sóg to vÏi tÏi, ti tÏy ãjag tar han jé, ti tÏy ãjag mÏy vënh jykre kusa nÏim jé.

*Vënh kar tÏy Tessalônica tá ke ag jykre vég tÏi*

<sup>2</sup> Kurã kar ki sóg ãjag to Topë mré vÏi tÏi. Ti mÏy sóg: “há ti nÏi, ã tÏy ag krÏn há han ký,” he tÏi, kurã kar ki. <sup>3</sup> SÏy ti mré vÏn ký sóg ãjag mÏi êkrég tÏi. ãjag tÏy ti ki ge ký nÏytÏin ký ãjag tóg nén ù há kar han mügtÏi. ãjag tÏy ti to há nÏytÏin ký ãjag tóg rǎnhrǎj mág han mügtÏi. ãjag tÏy ãg Senhor tÏy Jesus Cristo ve sór ký ãjag tóg to krónh ke tÏu nÏigtÏi. Tag mÏi sóg êkrég tÏi, kurã kar ki, sÏy Topë mré vÏn ký, ãg jóg mág mré.

<sup>4</sup> Inh kanhkã', tÏy ãg tóg Topë fe nÏytÏi, ti tÏy ãg kuprëg ja nÏin ký. Tag ki kanhró ãg tóg nÏytÏi. <sup>5</sup> SÏy ãjag mré nÏin ký sóg ãjag mÏy Topë vÏi sér tó ja nÏigtÏi. Inh pi(jé) inh jykre tÏy vëmén ja nÏigtÏi'. Topë jykre há tÏy sóg vëmén tÏi, Topë kuprÏg tÏy inh krÏn ký. Ti há vÏy ãg tar han tÏi. Ki há tó sóg mü ãjag mÏy, tag ki kanhró ãjag tóg nÏytÏi. IsÏy ãjag mré nÏin ký ãjag tóg inh ve ja nÏigtÏi, há ký ãjag tóg inh jykre ki kanhró nÏytÏi. SÏy ãjag to há nÏin ký, há ký sóg ãjag mÏy tó ja nÏi. <sup>6</sup> Inh ri ke han sór ãjag tóg mü, ãg Senhor ri ke ke gé. SÏy ãjag mÏy nén tó ja ãn kri fig ãjag tóg tÏi. Ký ãjag tóg to vësÏyrénh jagy han tÏi, ùri, pǎ'i ag tÏy ãjag to kórég nÏytÏin ký. Há ra Topë kuprÏg vÏy tÏy ãjag jagrë nÏi, há ký ãjag krÏi tóg kǎnhvy' he mü, ãjag vësÏyrénh mü (há) ra, èprǎ. <sup>7</sup> Há ký vënh kar tóg ãjag tÏy nén han mü mëg mü sir, ga tÏy Macedônia tá, ga tÏy Grécia tá ke gé, ag tÏy ãjag kóm han kǎn jé sir, ù tÏy Jesus ki ge ký nÏytÏi kar ag ke gé. <sup>8</sup> Vënh kar vÏy ãjag tÏy nén han mü mëgmë kǎn huri. Topë vÏi tó ãjag tóg mü, há ký ag tóg ga tÏy Macedônia tá mëgmë, ga tÏy Grécia tá ke gé, èmǎ kar mÏi há. ãjag tÏy Topë ki ge

mü mëgmë kǎn ag tóg huri. IsÏy ag mÏy tó sór ký ag tóg: “më ãg huri,” he tÏi. <sup>9</sup> Ký ag tóg inh mÏy kǎmén mü, sÏy ãjag mÏy Topë vÏi tó ja ãn ti. “Á vÏi kri fig ag nÏeji mü, Tessalônica tá ke ag,” he ag tóg tÏi inh mÏy, ãjag to. “Topë ki ge ký ag nÏeji nÏytÏi, vënh kǎggrǎ tÏy topë tovǎnh ký, ag tÏy Topë vÏi há han jé sir, ùn rÏr mü vÏi tÏi, há vÏy: Topë pë, he mü,” he ag tóg tÏi ãjag to. <sup>10</sup> “Ti kósin nÏeji vÏyn kenh ke mü, kanhkã tá. Ti kǎtÏg jǎvǎnh ag nÏeji mü,” he ag tóg tÏi. “Topë nÏeji ti rÏn mǎn, ti ter kar ký, Jesus ti. ãn nÏeji ãg krenkren han mü, ãg tÏy Topë jÏu vég tÏu nÏi jé, Jesus kǎtÏg jǎvǎnh ag nÏeji mü, Tessalônica tá ke ag,” he ag tóg tÏi ãjag to.

## 2

*Paulo tÏy ag mÏy Topë vÏi tó há han*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', inh ve ãjag tóg, isÏy ãjag mré nÏi ja nÏin kǎ. IsÏy ãjag mÏy Topë vÏi tó ký ãjag tóg Topë ki rá. Tó há han ja sóg nÏi. <sup>2</sup> Cidade tÏy Filipos tá ag tóg inh vóg kónǎn ja nÏigtÏi. Tá ag tóg iso é he ja nÏigtÏi. Tá kǎkutë ký sóg ãjag tá jun ja nÏigtÏi. Tag ki kanhró ãjag tóg nÏytÏi. Ge ra sóg ãjag mÏy tó, Topë vÏi sér ti. ãjag kamëg ja tÏu sóg nÏi, Topë tÏy isar han ký, sÏy inh jagtar jagy ãn ve ja ra. <sup>3</sup> SÏy ãjag jyvën ký sóg ãjag mÏy ki há tó ja nÏigtÏi, kygnë ja tÏu inh nÏi. Nén ù vënhmÏy tó ja tÏu sóg nÏigtÏi gé. ãjag tÏy nén ù to é ja tÏu sóg nÏigtÏi gé. <sup>4</sup> Topë há ne inh jykre ve ký inh mÏy: “há inh vÏi tó,” he ja nÏi'. Há ký sóg tó mü sir. Èprǎ ke ag tÏy iso vÏi há han tÏu ra tóg inh mÏy tÏy nén ù tÏu nÏy. Topë tÏy iso vÏi há han ke tag há tóg inh mÏy há nÏi'. Há jé sóg ti vÏi há ki króm sór mü. Ti há ne ãg jykre ve ký ãg ki kanhró nÏi', Topë ti.

<sup>5</sup> Há ký sóg ãjag mÏy ón ký: “há ãjag tóg nÏytÏi,” he ja tÏu nÏigtÏi. Tag ve ãjag mÏy. ãjag tÏy nén ù to é ja tÏu sóg nÏigtÏi gé. ãjag ki sóg ganho ve sór ja tÏu nÏi gé. Topë há ne tag vé'. <sup>6</sup> Ký èprǎ ke ag tÏy iso vÏi há han tÏu ra tóg inh mÏy tÏy nén ù tÏu nÏy mÏy. ãjag tÏy inh mÏy vÏi há han tÏu ra tóg inh mÏy tÏy nén ù tÏu nÏy gé. <sup>7</sup> Cristo há vÏy inh jënë ja nÏi, há ký tóg, sÏy ãjag mÏy vÏi tar han há tóg tÏi vë. Há ra sóg ke ja tÏu nÏi. Komër há sóg vÏi ja nÏigtÏi. Èg tÏy ãg krë kǎsir mré vÏi ri ke han ja sóg nÏigtÏi. GÏr mÏynh fi tÏy komër há vÏi ãn ri ke han ja sóg nÏigtÏi. <sup>8</sup> ãjag to sóg há tǎvÏi nÏi, há ký sóg ãjag mÏy Topë vÏi

sér tó kân sór ja nĩgtĩ. Kĩ tóg inh mĩ tĩ nén ũ tũ nĩ gé, sỹ ājag jagfy ter ke ti.

<sup>9</sup> Inh kanhkā', inh rānhrāj to jykrén nĩ. Inh rānhrāj vỹ inh kutān tĩ. Kutu ki sóg inh rānhrāj han tĩ, kurā ki ke gé, isỹ vējēn comprar he jé. Hā kĩ sóg ājag jēn ko ja tũ nĩgtĩ. Topē vĩ hā tó ja sóg nĩ, ājag kanhrān kĩ. Tag to jykrén. <sup>10</sup> Isỹ nén han mũ ve kân ājag tóg, kĩ Topē vỹ inh vég tĩ gé. Topē jykre hā han isóg tĩ, vēnh jykre kuryj ti, nén ũ vēnhmỹ han vānh sóg nĩgtĩ. Ājag rĩnve sóg han, ājag tỹ Jesus ki ge kĩ nỹtĩn kĩ. <sup>11</sup> Gĩr panh vỹ ā kósın jyvēn tĩ, kĩ tóg kejēn ti jyvēn tar han tĩ gé. Kĩ tóg kejēn vĩ há han tĩ gé, ti fỹn kĩ. Ti ri ke han ja sóg mỹr, ājag mỹ. <sup>12</sup> Hā kĩ sóg ājag fe tar han. Ājag jyvēn ja sóg nĩgtĩ, kĩ sóg ājag jyvēn tar han ja nĩgtĩ gé kejēn, kĩ sóg ājag fe tỹ há' he ja nĩgtĩ gé, sỹ ājag jyvēn tar han kar kĩ. Ājag tỹ Topē jykre ki króm jé, hā jé sóg ājag mỹ ke ja nĩgtĩ. Ti hā ne ājag kuprēg', ājag tỹ ti tỹ tỹ ēg pā'i nĩ ve jé, ājag tỹ ti jykre mág ve jé, ti jykre tỹ ēg káfór nĩ ēn ti. <sup>13</sup> Ājag tỹ Topē vĩ mẽ kĩ ājag tóg to: "hej," he ja nĩgtĩ. Ājag mỹ sóg tó, ti vĩ ti, kĩ tóg ājag mỹ há ja nĩgtĩ. Tag to sóg Topē mỹ: "ā hā ne tóg ag krĩn', kĩ tóg inh mỹ sér tĩ," he tĩ. Kurā kar ki sóg ti mỹ tó tĩ. Isỹ ājag mỹ Topē vĩ tó kĩ ājag tóg to: "Topē vĩ vē," he ja nĩgtĩ. Hā ra tóg ge nĩ. Hā kĩ tóg ājag jykre kugrynh mũ sir, Topē vĩ ti, ājag tỹ ti vĩ kri fin kĩ.

<sup>14</sup> Inh kanhkā', ga tỹ Judéia tá ke ag kóm ājag tóg vēsýrēnh mũ. Tá ũ ag tóg vēnh mān tĩ, Topē vĩ mẽ jé, ag tỹ Jesus Cristo ki ge kĩ nỹtĩn kĩ. Kĩ ag mré ke ag tóg ag vóg kónān tĩ, Israel ag. Ge ti nĩ gé, ājag mré ke ag tỹ ājag vóg kónān ti. Hā kĩ ājag tóg ag kóm vēsýrēnh mũ gé. <sup>15</sup> Israel pā'i ag vỹ Jesus tén, ēg Senhor ti. Topē vĩ tó tĩ ag kāgtén ag tóg tĩ gé. Kĩ ag tóg ēg vóg kónān tĩ gé sir. Hā ki ag tóg Topē jũ han tĩ. Ēprā ke kar ag kato vāsānsān ag tóg tĩ. <sup>16</sup> Hā kĩ ag tóg inh mỹ: "ker fóg ag mỹ vĩ hē'," he tĩ. "Ker kanhgág ag mỹ Topē vĩ tó hē', ag krenkren tũ nĩ jé," he ag tóg tĩ inh mỹ. Hā ki ag tóg Topē vĩ mrynhmranh kân tĩ. Kĩ ag tóg ti vĩ mranh kân kĩ nỹtĩ ha. Hā kĩ Topē tóg ag to jũ mũ sir. Kĩ tóg ag vóg kónān kân ke mũ gé sir, vēnh kaja jé.

*Paulo krĩ kufy*

<sup>17</sup> Inh kanhkā', isỹ ājag vég tũ nĩn kĩ tóg inh mỹ e tĩ. Hā kĩ sóg fe kaj nĩ. Tāg ti tĩ ver, sỹ ājag ve ja ti. Hā ra inh pí(jé) ājag ká jatu' he mũ'. Ājag ve sór tāvĩ inh nĩ, kĩ sóg ājag to kātĩg kren. <sup>18</sup> Isỹ ājag to kātĩg ke vē vē, hā ra Satanás vỹ inh kato tē. Kar kĩ sóg to jykrén mān, hā ra Satanás vỹ inh kato tē mān. Hā kĩ sóg ājag to jun ja tũ nĩ, inh, hā vỹ: Paulo, he mũ. <sup>19</sup> Ājag hā to sóg jykrén mũ, Jesus tỹ ājag hā ki inh jykre ve jé, ti kātĩg mān kĩ, ēg Senhor ti. Ājag tỹ ti vĩ ki króm kĩ tóg vég mũ, inh rānhrāj ti, Jesus ti. Ājag hā to inh fe tóg mrin ke mũ, ājag hā ki sóg tỹ ũn mág nĩnh mũ, Jesus mỹ. Hā kĩ sóg ājag to jykrén tĩ. <sup>20</sup> Ājag hā tugrĩn sóg tỹ ũn mág nĩ, ājag hā tugrĩn tóg inh mỹ sér tĩ.

### 3

<sup>1</sup> Ājag to jykrén mág sóg tĩ, hā kĩ sóg Timóteo jēnē ja nĩ, ti tỹ ājag ve jé, ēg tỹ cidade tỹ Atenas tá nỹtĩn kĩ. Ti mỹ sóg: "ha inh ré kĩ tĩg," he ja nĩ, "sỹ inh pir mỹ tag ká nĩ jé," he ja sóg nĩ. "Ag hỹn ne han mũ'?" he sóg mũ, kĩ ag venh tĩg, inh mỹ," he ja sóg nĩ ti mỹ, isỹ ājag to krĩ kufy ja nĩn kĩ. <sup>2</sup> Timóteo vỹ tỹ Jesus mré ke nĩ. Topē camarada ri ke tóg nĩ. Cristo kāmén ti tĩgtĩ, inh ri ke. Kĩ tóg ājag tá jun kĩ ājag jyvēn ja nĩ, ājag fe tỹ há' he ja tóg nĩ, ājag tỹ Jesus ki rá tovānh tũg jé. Hā jé sóg ti jēnē ja nĩ. <sup>3</sup> "Hēn ri ke mũn ag hỹn krĩ kufy nỹtĩ, ag jagāgtar mũn kĩ," he ja sóg nĩgtĩ ājag to. "Ag mré ke ag ne tóg ag vóg kónān mũ', Topē jykre to'," he ja sóg nĩgtĩ. Hā ra sóg ājag mỹ tó ja nĩ, ēg jagāgtar ke ti, Topē jykre to. <sup>4</sup> Isỹ ājag mré nĩ mũ ēn ká sóg ājag mỹ tó, ēg jagāgtar ke ti, ti tugrĩn. Hā ra tóg ge nĩ. Hā to ājag tóg jagāgtar tĩ, vēsýrēnh tĩ sir. <sup>5</sup> Hā kĩ sóg Timóteo jēnē, isỹ ājag to krĩ kufy ja nĩn kĩ. "Ag mỹ Topē tovānh tũ nĩ vỹ?" he ja sóg nĩ. "Ēg krĩn kónān tĩ ēn mỹ ag krĩn tũ nĩ vỹ, Japo ti?" he ja sóg nĩ mỹr. "Tĩ tỹ ag krĩn kónān kĩ sóg tagrĩnh mỹ ag mỹ tó ja nĩ mỹr'," he ja sóg nĩ ājag to. Hā kĩ sóg Timóteo jēnē ja nĩ.

*Timóteo tỹ Paulo krĩ kuprāg*

<sup>6</sup> Hā ra tóg sir inh ki jun mān mũ, Timóteo ti, ājag ve kar kĩ. Ūri tóg jun. Ājag kāmén tóg mũ, tó há han tóg mũ, kĩ inh fe tóg mrin ke mũ sir. "Jesus ki ge to tar ag nỹtĩ," he tóg

mũ. “Jagnê to há ag nýtĩ, ã mĩ êkrég ag tóg tĩ. Æ ve sór ag tóg tĩ. Æ tỹ ag ve sór ri ke han ag tóg tĩ,” he tóg mũ inh mỹ, Timóteo ti. <sup>7</sup> Kỹ inh krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir ãjag to. Inh jagtar mũ ra inh fe tóg há' he mũ sir, ãjag tỹ Jesus ki ge kỹ nýtĩn kỹ. <sup>8</sup> Æjag tỹ ti to tar nýtĩn kỹ tóg inh mỹ inh rĩr mãn ri ke nĩ, kỹ sóg mrin ke ri ke han mũ sir. <sup>9</sup> Topê mỹ sóg vĩ há han mũ sir ãjag to. Inh fe vĩ mrin ke mũ, sỹ ãjag tỹ nén han mũ ên mẽ kỹ. Hã kỹ sóg Topê mỹ vĩ há han mũ sir, ãjag tỹ inh fe tỹ mrin ken kỹ. <sup>10</sup> Kutý kar ki sóg ti mré vémén tĩ, kurã kar ki ke gé. Sỹ ãjag ve sór nĩn kỹ sóg Topê mỹ isĩg ke to vĩ tĩ, sỹ ãjag tar han sór kỹ, ãjag tỹ ti ki rã to tar nýtĩ jé.

<sup>11</sup> Topê tỹ kejên inh mỹ: “ha ag venh tũg,” hen kỹ tóg inh mỹ sér tĩnh mũ, êg jóg mág tỹ inh mỹ tag tóg kỹ, Jesus ti ke gé, êg Senhor ti. <sup>12</sup> Êg Senhor mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tỹ jagnê to há tâvĩ han jé. Jagnê to há ãjag nýtĩ, kỹ sóg ti mỹ to vĩ tĩ, ti tỹ tag to ãjag tar tâvĩ han jé, ãjag tỹ vènh kar to há nýtĩ to tar nýtĩ jé gé, isỹ ãjag to há nĩ ri ke. <sup>13</sup> Kỹ sóg ti mỹ to vĩ tĩ gé, ti tỹ vènh jykre há to ãjag tar han jé. Kejên êg Senhor tỹ Jesus vĩ kãtĩg mãn ke mũ, ã tũ kar ag mré. Êg jóg tỹ Topê tỹ ùri ãjag tar han kỹ ãjag tóg kurã ên kã ti rĩnja tá jãnhkri nýtĩnh mũ, ãjag tỹ kygnê ja tũ nĩn kỹ.

## 4

### *Jesus jykre mĩ êg mũnh ke mũ*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nén ù to sór mũ gé. Êg Senhor tỹ Jesus rĩnve sóg ãjag jyvèn sór mũ. Æjag mỹ sóg ti jykre tóg huri, ãjag tỹ ti japry jagma, ti jamĩn jagma mũ há han jé, ãjag tỹ Topê mỹ há nýtĩ jé. Tag han ãjag tóg mũgtĩ. Gemnĩ. To tar nýtĩmnĩ. <sup>2</sup> Tag kãmén sór isóg mũ ãjag mỹ, êg Senhor tỹ Jesus tỹ inh mỹ: “tag tómnĩ,” he ja nĩn kỹ. <sup>3</sup> Topê vĩ ãjag to jykren, ãjag tỹ ti jykre hã han jé. Kỹ ãjag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ, ãjag mén tũ ag mré nỹ tũg nĩ gé. <sup>4</sup> Æjag tỹ ãjag prũ fi mré nỹ kỹ fi mré nỹ há han nĩ, Topê jykre han jé. Kỹ êprã ke ag vĩ ãjag to jykren kónãn ke tũ nĩ gé. Fi tỹ prũg kónãn tũg nĩ. <sup>5</sup> Fi to én kónãn tũg nĩ gé, ãjag prũ fi to. Æ tỹ Jesus ki rã tũ ag jykre han tũg nĩ. Æ tỹ Topê jykre ki kagtĩg nýtĩ ag jykre han tũg nĩ, ãjag prũ fi to. Fi tỹ prũg há han nĩ.

<sup>6</sup> Æjag régre tỹ nén ù to én tũg nĩ. Ti tũ vè mỹr, kỹ ti tũ ki Topê vĩ mranh tũg nĩ. Topê hã ne tag to jũ tĩ'. Kỹ ãjag régre tỹ nén ù vóg tũg nĩ. Æjag tỹ ti tũ vóg kỹ Topê vĩ ãjag vóg ke mũ gé, ti kajãm jé. Tag tóg sóg huri ãjag mỹ, tag to sóg ãjag mỹ vĩ tar han huri, hã ra sóg ãjag mỹ tóg mãn mũ gé. <sup>7</sup> Êg tỹ vènh kavènh kỹ êg tóg Topê jykre han tũ nĩgtĩ mỹr. Ti jykre vĩ kuryj nỹ. Êg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ hã jé tóg êg kuprêg. <sup>8</sup> Êprã ke vĩ pijé', sỹ ãjag mỹ nén tóg mũ tag ti'. Topê vĩ vè mỹr. Æjag tỹ inh vĩ tag han tũ nĩn kỹ ãjag tóg Topê vĩ mranh mũ. Ti hã ne tóg ã kuprĩg tỹ inh jagrê han ja nĩ', kỹ tóg tỹ ãjag jagrê han ja nĩ gé.

<sup>9</sup> Nén ù to ãjag tar nýtĩ, hã vĩ: jagnê to há, he mũ. Hã kỹ sóg tag to ãjag mỹ rán mág han ke tũ nĩ. Topê vĩ ãjag kanhrãn, ãjag tỹ jagnê jagãgtãn ken ki. Ki hã han ãjag tóg tĩ. <sup>10</sup> Ga tỹ Macedônia tá ke kar ag to ãjag há nýtĩ, Jesus mré ke kar ag to ke gé. To tar nýtĩmnĩ, to krónh ke tũg nĩ, ãjag tỹ tỹ Jesus mré ke nýtĩn kỹ. Hã jé sóg ãjag jyvèn mũ.

<sup>11</sup> Vãsãn nĩ, ãjag tỹ jatun mỹ nýtĩ jé, jatun mỹ ãjag rãnrãj hyn han jé. Æjag rãnrãj pè ên to tar nýtĩmnĩ, hã jé sóg ãjag jyvèn ja nĩ. Kỹ sóg to ãjag jyvèn mãn mũ, ãjag rãnrãj to. <sup>12</sup> Kỹ nén ù vĩ ãjag mỹ tũ' henh ke tũ pè nĩ. Hã ki vènh kar tóg êg jykre há ki kanhró nýtĩnh mũ. Æjag tỹ ãjag rãnrãj to nén ù kar ve kỹ tóg há tĩ, ù tỹ ãjag mỹ nén ù nĩm tũ nĩ jé, fagrĩnh mỹ.

### *Jesus mré ke ter kỹ fỹ mág tũg nĩ*

<sup>13</sup> Inh kanhkã', sỹ nén ù ki ãjag kanhrãn há tóg tĩ gé, ha mẽ. Êg mré ke ù ag tóg kãgter kỹ nýtĩ. Kỹ fỹ mág tũg nĩ ag jé. Jesus ki ge tũ ag ri ke han tũg nĩ. Ag ter kỹ ag tóg nén ù há venh ke tũ nĩ. Hã kỹ ag tóg fỹ mág tĩ, Jesus ki ge tũ ag. Hã ra tóg êg mỹ ge tũ nĩ. <sup>14</sup> Jesus vĩ ter ja nĩ, kar kỹ tóg rĩr mãn ja nĩ. Tag ki kanhró êg tóg nýtĩ. Hã ri ke ti nĩ, Jesus ki ge mũ ag kãgter ti. Topê vĩ êg han mãn ke mũ, Jesus tugrĩn, êg tỹ ti mré nýtĩ jé sir. <sup>15</sup> Êg Senhor vĩ inh kanhrãn, hã kỹ sóg tóg mũ. Ti jênky ki tóg kutê, sỹ tónh ke tag ti, ha mẽ. Ver êg rĩnrĩr nýtĩ. Hèn ri ke mũn êg kãgter kãn ke tũ nĩ, ti kãtĩg ken jo. Kỹ êg tóg ti kãtĩg venh mũ sir. Hã ra êg tóg ùn kãgter mũ ag

jo mũnh ke tũ nĩ. Ag hã mré ěg tóg mũnh ke mũ.

<sup>16</sup> Ti kãtĩg vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ. Tére jé tóg ke mũ, ěg Senhor ti, kanhkã tá. Kĩ vėnh vĩ tóg mẽ há tĩnh mũ. Topě tỹ jėnė jafã ag pã'i mág vỹ prěr ke mũ sir. Topě tỹ vãkyn jafã vỹ mẽ há tĩnh mũ, trombeta ěn ti. Kĩ ũn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn mũ sir, Jesus mré ke ag. <sup>17</sup> Kar kĩ ěg tóg ag mré jãprynh mũ gé, ěg tỹ ti kãtĩg ke jo ter tũ hã ra. Ag mré ěg tóg jãprynh mũ, ũn rĩnrĩr mãn mũ ag mré. Kanhkã góg kãmĩ ěg tóg jãprynh mũ, kĩ ěg tóg ěg Senhor kato tėgtėnh mũ sir, kanhkã krēm. Hã kĩ ěg tóg ti mré nỹtĩnh mũ sir, ěg Senhor mré, ěg tỹ kanhkã ra mũn kĩ. Ti ré kĩ ěg mũ mãn ke tũ nĩ sir. <sup>18</sup> Tag tómnĩ jagnė mỹ, ãjag krĩ tỹ kãnhvy' he jé, ũn kãgter mũ ag to.

## 5

### *Jesus tỹ kãnhmar kãtĩg mãn ke*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', ti kãtĩg ke ki kanhró ěg tóg nỹtĩ, hã ra ěg tóg ti kurã hã ki kagtĩg nỹtĩ, ti prỹg ke gé. Tag mẽ ãjag tóg huri, hã kĩ sóg ãjag mỹ tó mág ke tũ nĩ ha. <sup>2</sup> Vãhãn kãtĩg, ěg Senhor ti, hã ra tóg tỹ nén ũ péju mé kãtĩg ri ke nĩnh mũ, ti kãtĩg ti. ěg vatánh tá tóg ěg tũ mǎg tĩ, nén ũ péju mé ti. Kĩ tóg ge nĩnh mũ, ěg Senhor kãtĩg ti. <sup>3</sup> Ti to há tũ ag vỹ: “jatun mỹ ěg nỹtĩ,” henh ke mũ. “Ũ vỹ ěg vóg ke tũ nĩ,” he jé ag tóg ke mũ. Ag tỹ tag tó mũ ra tóg vãhã kãtĩ mũ, ěg Senhor ti. Kĩ ag tóg nũgme ki vár mũ sir. Ag tỹ to jykrén tũ hã ra ti kãtĩg kĩ ag tóg krenkren ke tũ pė nĩ, ha vemnĩ.

<sup>4</sup> Inh kanhkã', ãjag hã ne tóg tỹ Jesus mré ke nỹtĩ'. Hã kĩ tóg ãjag ki kuty tũ nĩ. Kĩ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ, kĩ ti kãtĩg vỹ ãjag mỹ nén ũ péju mé kãtĩg ri ke tũ nĩ, ãjag tỹ ti ki kanhró nỹtĩnh kĩ. <sup>5</sup> Ti krė vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, hã kĩ tóg ãjag ki kurã nĩ, ãjag tỹ ki kanhró nỹtĩnh kĩ. Kuty tũ ti nĩ, ěg ki. Ti kãtĩg ke ki kanhró ěg tóg nỹtĩ, hã kĩ tóg ěg ki kurã nĩ sir.

<sup>6</sup> Kĩ ti kãtĩg ke kã jatu ke tũg nĩ. Vėso jykrén nĩ, ãjag tỹ ti kãtĩg ke to vėnh preparar ken jé, ãjag tỹ kã jatu ke tũ nĩ jé. <sup>7</sup> ũn nũgnũr mũ ag vỹ kuty kĩ nũgnũr tĩ, kĩ ag tóg ti kãtĩg ke kã jatu nỹtĩ. Kĩ ũn kronkron mũ ag vỹ kuty kĩ pėnmėv nỹtĩ, kãgter ag nỹtĩ gé. Kĩ ag tóg vėso jykrén tũ nỹtĩ. Kuty tá vėnh jykrén hã vė. <sup>8</sup> ěg jé kurã tá vėnh jykre há ěn ti han

jãvo. ěg jé vėso jykrén kĩ ti ki rã to krónh ke tũg. ěg jé jagnė to há to krónh ke tũg gé.

Kĩ ěg tóg vėnh génh jafã ag tar ri ke nỹtĩ. Kĩ tóg ěg mỹ soldado kur ri ke nĩ sir, ti ki rã ti, jagnė to há ti ke gé. Soldado tỹ camisa tỹ ferro ri ke ti nĩ, ěg tỹ ti ki rã kĩ jagnė to há to tar nỹtĩnh kĩ. To tar nỹtĩnh kĩ ěg krenkren ke mũ, nũgme ki vár ke tũ ěg nĩ. Tag mĩ ěkrén nĩ. Kĩ tóg ěg mỹ soldado tỹ sãpe tỹ ferro ri ke nĩ sir, ěg tỹ ti ve sór mũ to tar nĩ ti. To tar nỹtĩnh kĩ ěg tóg vėnh preparar ke kĩ nỹtĩ, vėnh kãn kĩ ěg nỹtĩ, ti kãtĩg ke to. <sup>9</sup> Topě vỹ ěg kuprėg, ěg tỹ ti jũ vėg tũ nĩ jé, ěg krenkren jé, ěg tỹ nũgme ki vár tũ nĩ jé, Jesus Cristo tugnĩn, ěg Senhor ti. <sup>10</sup> Ti hã ne ěg jagfy ter ja nĩ', ěg tỹ ti tugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé, ti mré nỹtĩ jé sir. ěg tỹ ti kãtĩg ke jo kãgter mũ ra ěg tóg ti mré nỹtĩnh mũ, ti kãtĩg kĩ. ěg kãgter tũ ra ěg tóg ti mré tá nỹtĩnh ke mũ gé, ti kãtĩg kĩ. Jagnė ri ke ěg nỹtĩnh mũ. <sup>11</sup> Tag tómnĩ jagnė mỹ. Tỹ jagnė krĩ tỹ kãnhvy' hemnĩ gé, ũn ter mũ to. Kĩ tỹ jagnė jyvėn nĩ gé, ãjag tar nỹtĩ jé. Tó ãjag tóg mũgtĩ, kĩ tó há han nĩ.

### *Vėnh jykre há ti*

<sup>12</sup> Inh kanhkã', nén ũ tó jé sóg ke mũ gé. ãjag kãmĩ ũ ag tóg tỹ ãjag pã'i nỹtĩ, igreja to, Jesus mré ke ũ ag. ãjag jyvėn ag tóg tĩ, ãjag to ag tóg vãsãn tĩ. <sup>13</sup> ěn ag kamėg nĩ. Ag mỹ vĩ há han nĩ, ag to há tãvĩ nỹtĩmnĩ, ag tỹ ãjag ki rĩr kĩ. Jagnė krĩ rỹg tũg nĩ.

<sup>14</sup> Inh kanhkã', tag ti tó jé sóg ke mũ gé, ha mẽ. Ũ tỹ vėnhmỹ mẽ ag jyvėn tar han nĩ. Ũ tỹ kãnhmar krónh ke tĩ ag mré koměr vĩmnĩ. ũn fe krónhkrój ag fe tỹ tar' hemnĩ. Vėnh kar mỹ koměr hã vĩmnĩ. <sup>15</sup> Ũ tỹ ãjag mỹ nén ũ kórėg han mũ ra ti mỹ nén ũ kórėg han tũg nĩ jãvo, vėnh kajãm tũg nĩ. Nén ũ há tãvĩ han nĩ jagnė mỹ, vėnh kar mỹ ke gé.

<sup>16</sup> Kurã kar ki ãjag fe tỹ mrin kemnĩ. <sup>17</sup> Kurã kar ki ěg jóg mág mré vĩmnĩ, ãjag tỹ ti to krónh ke tũ nĩn jé. <sup>18</sup> Nén ũ kar to ti mỹ: “inh mỹ tóg há tĩ,” hemnĩ gé. Topě jykrén hã vė. Jesus Cristo nón ěg tóg ti jykre han ke mũ. ěg tỹ nén ũ vėg mũ kar to ěg tóg: “inh mỹ tóg há nĩ,” henh ke mũ, Topě mỹ.

<sup>19</sup> Topě kuprĩg tỹ ãjag krĩn sór kĩ ti mỹ: “vó,” he tũg nĩ. <sup>20</sup> Kejėn Topě kuprĩg tóg ũ

krĩn tĩ, kũ tóg Topě vĩ tó mũ sir. Ěn to é he tũg nĩ. <sup>21</sup> Ũ tũ ājag mũ vĩn kũ to: “vėnh vĩ há mũ?” hemnĩ. Ti tũ tũ ājag mũ vėnh vĩ há nĩn kũ jėmėmnĩ. <sup>22</sup> Ti há tũ nĩn kũ jėmė tũg nĩ, ājag tũ nén ũ kórėg han tũg jė. Nén ũ kórėg han sór tũg nĩ.

<sup>23</sup> Topě vũ ājag krĩ kuprąg tĩ. Ti mũ sóg to vĩ tĩ, ti tũ ājag tar han jė, ājag tũ tũ ti tũ nũtĩ to tar nũtĩ jė. Ti mũ sóg to vĩ tĩ gé, ti tũ ājag tũ kygnė kamėg jė, ti tũ ājag jykre há han jė, ājag fe ti ke gé, ājag krĩ ti ke gé. Ěg Senhor tũ Jesus Cristo kătĩg măn kũ tóg ěg jykre tugnũm ke mũ sir, hã jė tóg ěg jykre há han sór mũ. <sup>24</sup> Ũ tũ ěg kuprėg mũ vũ ěg jykre há han sór mũ, hã vũ: Topě, he mũ. Fagrĩnh mũ vĩ vãnħ ti nĩgtĩ.

<sup>25</sup> Inh kanhkã', iso Topě mrė vĩmnĩ gé. <sup>26</sup> Jagnė ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mrė ke kar ki, jagnė nĩgė kãgmĩ kũ. <sup>27</sup> Ěg Senhor rĩnve sóg ājag mũ tag tó mũ, ha mẽ. “Jesus ki ge kũ nũtĩ kar ag tũ isũ nén rán mũ tag mẽ kãn ke vė,” he sóg mũ mũr. Hã kũ sóg: “ag kar mũ to kemnĩ,” he mũ. <sup>28</sup> Ěg Senhor tũ Jesus Cristo mũ sóg to vĩ tĩ, ti tũ ājag tar han jė.

Hã vė.



## PAULO TÛ CARTA HAN: TESSALÔNICA TÁ KE AG MÛ CARTA Û

<sup>1</sup> Paulo tÛ rá vë. Isÿ cidade tÛ Tessalônica t'a ke ag mÛ rán hã vë. Tessalônica tá ãjag tóg Topë vÿ mÿ jé vënhmãn tÿ. Topë tÛ vÿ tÿ ãjag nÿtÿ, ãg jóg mág ti. Jesus Cristo tÛ vÿ tÿ ãjag nÿtÿ gé, ãg Senhor ti. Sÿ ãjag mÛ vënh rá jënë vë. Kÿ Silas vÿ jënëg mÛ gé inh mré, Timóteo ke gé. <sup>2</sup> ãg jóg tÿ Topë mÛ sóg to vÿ tÿ, ti tÿ ãjag tar han jé, ti tÿ ãjag krÿ kuprãg jé gé. ãg Senhor tÿ Jesus Cristo mÛ sóg tag to vÿ tÿ gé.

*Cristo tÿ ù tÿ ãg vóg kónãn mÛ ag vóg kónãn ke*

<sup>3</sup> Inh kanhkã', isÿ kurã kar ki ãjag to Topë mré vÿ vë, ãjag to sóg ti mÛ vÿ há han tÿ. ãjag jykre tóg inh mÛ sér tÿ. ãjag hã ne tóg ti vÿ to tar tâvÿ nÿtÿ', kri fi kÿ. Jagnë mré ãjag tóg há tâvÿ nÿtÿ gé, ãjag kar ti. Hã kÿ sóg Topë mÛ vÿ há han tÿ, ãjag to. <sup>4</sup> Hã kÿ sóg Topë tÛ kar ag mÛ ãjag tó tÿ, ãg vënhmãn kÿ. "Ti vÿ kri fi to ag tar nÿtÿ, ag tÿ ag vóg kónãn mÛ ra," he sóg tÿ ãjag to. "Ag jagãgtar mÛ ra ag tóg ti to tar nÿtÿ," he sóg tÿ. Isÿ tag tó tóg inh mÛ sér tâvÿ tÿ. <sup>5</sup> Hã tugrÿn ãg tóg Topë jykre kuryj ki kanhró nÿtÿ, ãjag tÿ ti tovãnh tÛ nÿn kÿ. Kÿ ti tÿ nÿn han mÛ vÿ kugryj kar nÿtÿ, ti tÿ nÿn tó mÛ kar ke gé. Jagtar ãjag tóg mÛ, hã ra ãjag tóg ti tovãnh tÛ nÿgtÿ. Ti tÿ tÿ ãg pã'i nÿ ve jé ãjag tóg ke mÛ, kanhkã tá krÿg he jé ãjag tóg ke mÛ, ti tugnÿn, ha vemnÿ. Hã kÿ ãjag tóg sir ti tugrÿn jagtar mÛ sir. <sup>6</sup> Ha vé, ù tÿ ãjag jagãgtar han mÛ ãg jagãgtar han jé tóg ke mÛ gé, vënh kaja jé, Topë ti. Hã ki ãg tóg ti jykre kuryj ki kanhrãn mÛ sir. Tag to jykren. <sup>7</sup> Ag jãvo tóg ãjag tar han mÛ sir, ãjag jagtar mÛ hã ra, kÿ tóg sir ãjag jagãgtar tÿ tÿg' he mÛ gé sir, ãg kar mÛ, ãg Senhor tÿ Jesus Cristo tÿ kanhkã tá kãtÿg kÿ. Kanhkã tân ag mré tóg kãtÿg ke mÛ, kÿ ãg tóg ti venh mÛ sir. <sup>8</sup> Tÿ tóg pi gru ve kãtÿg ke mÛ. Kÿ tóg ù tÿ Topë ki kanhrãn jãvãnh ag vóg kónãn ke mÛ sir, vënh kaja jé, ù tÿ ãg Senhor tÿ Jesus vÿ sér mranh mÛ ãg. <sup>9</sup> Ag vóg kónãn jé tóg ke mÛ, kÿ ag vëšÿrënh vÿ tÿ' henh ke tÿ

nÿ. ãg Senhor mré ag nÿtÿnh ke tÿ nÿ sir. Ti jykre há ãg venh ke tÿ ag nÿ, ti tÿ tÿ pã'i mág pë nÿ ãg ti, ùn mág tâvÿ ãg.

<sup>10</sup> ã kãtÿg kÿ tóg ag vóg ag vóg kónãn ke mÛ. Kÿ tóg vãhã ã tÿ ag tÿ ùn mág han ke mÛ sir. Kÿ vënh kar tóg ãg tugrÿn ti jykre ve kãn ke mÛ, ãg tÿ ti ki ge kÿ nÿtÿn kÿ. ãjag hã tóg inh vÿ kri fi, sÿ ãjag mÛ ti vÿ tón kÿ. Hã kÿ ãjag tóg kurã ãg venh ke mÛ. <sup>11</sup> Hã jé sóg ãjag to Topë mré vÿ tÿ, kurã kar ki. Ti mÛ sóg: "ag tar han nÿ," he tÿ. "Nÿn ù há han sóg ag tóg mÛ, ã ki ge kÿ nÿtÿ ag, ã jykre han sóg ag tóg mÛ, kÿ ag tar han nÿ, ag tÿ kygnëg tÿ nÿ jé. Ag kuprëg ã tóg, ag tÿ kurã ãg ve jé, kÿ ag tar han nÿ, ag tÿ kurã ãg tá krÿg jé," he sóg tÿ (mÿr), Topë mÛ. <sup>12</sup> Ti tÿ ãjag kri tÿ ùn mág nÿ jé, hã jé sóg ti mÛ tó mÛ. Ti tÿ ãg kri tÿ ùn mág nÿn kÿ tóg ãg tÿ ùn mág han mÛ gé. Topë tÿ ãg mÛ ã tÿ nÿn ù há nÿm ãg hã vë, ãg Senhor tÿ Jesus Cristo tÿ ke gé.

## 2

*Jesus kato tÿ mág mÛ ãg tÿ vënh ke*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', sÿ ãjag jyvënh há tóg tÿ sir. Kãnhmar ti kãtÿg mÛ, ãg Senhor tÿ Jesus Cristo ti, kÿ ãg tóg vënh mãn mÛ, ti tÿ ãg gé(g) tÿg jé sir. Kÿ ãg tóg ti mré nÿtÿ. <sup>2</sup> Ha ra tóg ver kór gy sÿ tÿ, kuvar gy sÿ ti nÿ ver. Kÿ ù tÿ ãjag mÛ: "Topë kuprÿg tóg inh mÛ: ùri ke vë, hé," he mÛ ra kri fi tÿg nÿ, ãjag fe tÿ jÿrÿn ke tÿg nÿ. ù tÿ ãjag mÛ: "Paulo vÿ inh mÛ tó, kÿ tóg: ùri ke vë, hé," he mÛ ra kri nÿm tÿg nÿ gé. ù tÿ ãjag mÛ vënh rá ven mÛ ra, to: "Paulo tÿ rá vë mÿr," he mÛ ra kri fi tÿg nÿ gé. <sup>3</sup> Ag jykre tugnÿm ra, ù tÿ ãjag krÿn kónãn sóg mÛ ag. ùri ke tÿ vë ver, ti kãtÿg ke ti. ù tÿ hÿn ri ke ag vÿ ti tovãnh ke mÛ ver, ti kãtÿg ke to hã. Ti kato tÿgtÿ jé ag tóg ke mÛ ver. Kÿ ù tóg ver vënh ven ke mÛ gé, hã vÿ: ù tÿ Topë vÿ mranh tÿ ãg, he mÛ, ù tÿ nÿgme ki kutënh ke mÛ ãg ti, he mÛ. <sup>4</sup> Ti ve pë vë, Topë vÿ mranh mÛ ti, hã kÿ Topë vÿ nÿgme ki ti fón ke mÛ. ãg vÿ tóg Topë kato tÿnh ke mÛ ver, vënh kãggrá tÿ topë kato ke gé. Nÿn kar to: topë, he mÛ kar kato tóg tÿnh ke mÛ ver. "Topë kar kãfór vÿ tÿ inh nÿ," he jé tóg ke mÛ. Kÿ tóg vãhã sir Jerusalem tá Topë ãg krÿm rãnh mÛ, Topë nÿgja ãg tá tóg nÿnh mÛ,

kỹ tóg vĕso: “tỹ sóg Topĕ nĩ,” henh ke mũ, ón kỹ.

<sup>5</sup> Isỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ. Mĩ ěkrén nĩ, sỹ ãjag mỹ tó ja ěn ti. <sup>6</sup> Mĩ ěkrén kỹ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ sir, ũ tỹ ver ti ki rĩr mũ ěn ki. Ti kỹ ti ki rĩr nĩn kỹ tóg ver vĕnh ven tũ nĩ, ũ tỹ ón kỹ: “tỹ sóg Topĕ nĩ,” he mũ ěn ti. Ti kurã ki tóg vĕnh ven ke mũ sir vãhã. <sup>7</sup> Ũri ũ tỹ hĕn ri ke ag tóg vĕnh jykre pãno han mũgtĩ, Topĕ vĩ mranh kỹ. Hã ra ag tóg ver vĕnh pigju kỹ han tĩ, kỹ ěg tóg ve hã han tũ nĩ, ag jykre pãno ti. Kỹ Ũ tỹ ón kỹ: “tỹ sóg Topĕ nĩ,” he mũ ěn tóg vĕnh ven tũ nĩ gé ver. Ũ tỹ ti ki rĩr nĩ ěn tóg ver ti ki rĩr mũ, ti vĕnh ven tũ nĩ gé ver.

<sup>8</sup> Ti tỹ ti ki rĩr tovãnh kỹ tóg vĕnh ven ke mũ sir vãhã, ũn jykre pãno ěn ti. Hã ra ěg Senhor tỹ Jesus vỹ ti tén ke mũ, ã jĕnger tỹ. Kỹ tóg ti tỹ tũ' he mũ sir, ã vĕnh ven ti kỹ, Jesus ti. ã jun kỹ tóg ti tỹ tũ' he mũ. <sup>9</sup> Hã ra ũn jykre pãno ěn vỹ tóg Satanás jykre han mũ, Nén-Kórég tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ tóg ón kỹ vĕnh jykre tar hyn han mũ, ěg tỹ nĕn han vãnh ěn (mỹr). Kujá ag jykre ri ke han jé tóg ke mũ. <sup>10</sup> Vĕnh kar lograr he jé tóg ke mũ gé. Jykre kuryj nĩ ve tóg nĩnh mũ, hã ra tóg pãno nỹ. Kỹ ũ tỹ nũgme ki vár ke mũ ag vỹ ti vỹ kri fi kãn ke mũ, ag tỹ Topĕ vĩ kri fig tũ nỹtĩn kỹ. Vĕnh vĩ há to ag tóg há tũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg krenkren ke tũ nĩ. Hã kỹ ag tóg ki rom ke mũ sir, nũgmen ki, infernon ki. <sup>11</sup> Hã jé Topĕ tóg ag mỹ vĕnh ó jĕnĕnh ke mũ, ón kỹ vĕnh jykre ěn ti, ag tỹ vĕnh ó ěn kri fi jé, ag tỹ kri nĩm sór nỹtĩn kỹ. <sup>12</sup> Topĕ tỹ ag jykre tugnỹm kỹ tóg nũgme ki ag vãm ke mũ. Vĕnh vĩ há kri fi jãvãnh ag tóg nỹtĩ (mỹr). Vĕnh jykre pãno há to ag tóg hã tãvĩ nỹtĩ (mỹr), hã kỹ tóg ag vãm ke mũ, nũgme ki, Topĕ ti.

### *Topĕ tỹ ěg kuprĕg, ěg krenkren jé*

<sup>13</sup> Jãvo sóg ãjag to Topĕ mré vĩ há han tĩ, kurã kar ki (mỹr). Tỹ ãjag tóg Jesus mré ke nỹtĩ, ěg Senhor mré ke ag. Kỹ tóg ãjag to há tãvĩ nĩ. Topĕ vỹ ãjag kuprĕg, nĕn kar há(r) ven ki, ãjag krenkren jé, nũgme to, inferno to. ã kuprĩg tỹ tóg ãjag tỹ ã tũ han ja nĩ. ãjag tỹ tag ve jé ãjag tóg ti vĩ kri fig mũ, vĕnh vĩ há ěn kri. <sup>14</sup> Isỹ ãjag mỹ Jesus vĩ tón kỹ Topĕ vỹ

ãjag kuprĕg, ãjag tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mré tỹ ũn mág nỹtĩ jé.

<sup>15</sup> Inh kanhkã', tar nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag kanhrãn to, ãjag kỹ ti króm jé. Isỹ ãjag mỹ Jesus jykre tó mũ ěn to tar nỹtĩmnĩ, sỹ ãjag mỹ nĕn rán mũ tag to ke gé. <sup>16</sup> ěg Senhor tỹ Jesus Cristo hã vỹ ěg to há tãvĩ nĩ, ěg jóg tỹ Topĕ ke gé. Kỹ tóg ěg krĩ kuprãg mũ sir, ěg tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. Ti hã ne tóg ěg mỹ ã tỹ nĕn ũ há ěn ven ke mũ. Hã ve sór ěg tóg mũ. <sup>17</sup> Ti mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag fe tỹ há' he jé, ti tỹ ãjag tỹ nĕn ũ há han jé, ãjag tỹ ki hã kãmĕn jé ke gé.

## 3

### *Topĕ tỹ ěg jy nĩgãn*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag mỹ nĕn ũ to vĩ mũ gé. Iso Topĕ mré vĩmnĩ, ěg Senhor vĩ tỹ vĕnh kar kri rũm ke jé, kãnhmar (mỹr), vĕnh kar tỹ ti vĩ to há nỹtĩ jé ke gé, ti mỹ vĩ há han jé (mỹr), ag tỹ ãjag ri ke nỹtĩ jé. <sup>2</sup> Ti mỹ to vĩmnĩ, ti tỹ iyy nĩgãn jé, vĕnh jykre pãno han mũ ag jo, ũn jykre pãno ag jo ke gé. Ũ ag tóg Jesus ki ge jãvãnh nỹtĩ, hã kỹ ag tóg iso kórég nỹtĩ sir.

<sup>3</sup> Hã ra ěg Senhor vỹ ã tỹ nĕn tó ja ěn han ke mũ. ãjag tar han jé tóg ke mũ. ãjag jy nĩgãn jé tóg ke mũ gé, Japo jo, Nén-Kórég ěn jo. <sup>4</sup> ãjag hỹn inh vĩ han ke mũ, kỹ tóg inh mỹ há tĩ. Topĕ vỹ ãjag krĩn ke mũ, ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nĕn tó mũ ěn ki króm jé. Kĩ króm ãjag tóg mũ (mỹr), kỹ ãjag tóg to krónh kenh ke tũ nĩ sir. <sup>5</sup> ěg Senhor je ãjag krĩn, ãjag tỹ ti to há nỹtĩ jé, ti tỹ ěg to há ri ke. Ti jé ãjag krĩn, ãjag tar nỹtĩ jé, ãjag jagãgtar hã ra. Cristo vỹ ge ja nĩ gé. Kỹ ti nón gemnĩ.

### *ěg tỹ vĕnh rãnhrãj to tar nỹtĩnh ke*

<sup>6</sup> Inh kanhkã', vãhã sóg ãjag jyvĕn mũ gé sir, ãjag jyvĕn tar han sóg mũ gé. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ, ha mẽ: Jesus mré ke ũ ag tóg vĕnhmỹ mẽ han sór nỹtĩ. Inh vĩ mranh sór ag nỹtĩ, sỹ ãjag mỹ nĕn tó ja ěn ti. ěn mré vĩ mãn tũg nĩ. <sup>7</sup> Sỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg vĕnhmỹ mẽ han ja tũ nĩ. Tag ve ãjag (mỹr), kỹ ãjag tóg inh kóm han ki kanhrãn ke mũ. <sup>8</sup> Fagrĩnh mỹ sóg ãjag mré rãgró ko ja tũ nĩgtĩ (mỹr). Kajãm ja sóg nĩgtĩ (mỹr), sỹ ãjag mré nĕn ko ja ti. Kutý kar

ki sóg rãnrãj ja nĩgtĩ, kurã kar ki ke gé. Kĩ sóg inh rãnrãj to ron mág ja nĩgtĩ. Sỹ ãjag tũ kagrãg tũ nĩ jé, hã jé sóg rãnrãj mág ja nĩgtĩ. Hã ve ãjag mÿr. <sup>9</sup>Sỹ ãjag tũ konh ke vë vë, hã ra sóg ãjag tÿ nén han ke mũ ên han sór ja nĩgtĩ ãjag mÿ, ãjag tÿ to ki kanhrãn jé, ãjag tÿ inh kóm han jé sir inh nón. <sup>10</sup>Isỹ ver ãjag mré nĩn kÿ sóg ãjag mÿ tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: “ũn rãnrãj vãn h ên vÿ ne konh ke tũ nĩ,” he ja sóg nĩgtĩ ãjag mÿ. <sup>11</sup>Ãjag kãmĩ ù ag nẽji tag han vãn nÿtĩ. Rãnrãj vãn ag nẽji nÿtĩ, hã ra ag nẽji vãn kar to vĩ vĩ he tĩ. <sup>12</sup>Ên jyvën sór sóg nĩ, ãg Senhor tÿ Jesus Cristo jykre tÿ. Ag jyvën tar han jé sóg ke mũ, ha mẽ: “rãnrãj ra, jatun mÿ. ãjag tũ hã ko ra, ãjag rãgró ti. Û jën ko tũg ra,” he sóg mũ sir ãjag mÿ.

<sup>13</sup>Inh kanhkã', nén ù há tãvĩ han kãn sórmnĩ. To krónh ke tũg nĩ. <sup>14</sup>Hën ri ke mũn ù tóg isỹ rá tag kri finh ke tũ nĩ. Ên jykre vég nĩmnĩ, kÿ ti mré vémén tũg nĩ, ti mÿ'ãg jé sir, ti tÿ to jykrén mãn jé. <sup>15</sup>Hã ra ti kato vãsãn tũg nĩ, ti to kry nĩ tũg nĩ. Jesus mré ke vë mÿr, kÿ ti jyvën nĩ, ti tÿ to jykrén mãn jé.

<sup>16</sup>Ha mẽ, ãg Senhor mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ãjag krĩ kuprãg jé, ãjag jagtar hã ra. Ti hã ne tóg ãg krĩ kuprãg tĩ'. ãg Senhor jé ãjag mré nĩgtĩ.

<sup>17</sup>Sỹ vãhã vësóg ki ãjag mÿ rán vë, ù tÿ inh vĩ rán ja pãte, inh hã vÿ Paulo nĩ. Isỹ rán mũn hã vë. Ge inh nĩgtĩ, isỹ ù mÿ vãn rá jënên kÿ.

<sup>18</sup>ãg Senhor tÿ Jesus Cristo mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ãjag tar han jé.

Hã vë.

## PAULO TÛ CARTA HAN: TIMÓTEO MÛ CARTA VE

<sup>1</sup> Paulo tÛ rá vë. Topë ne inh kuprëg ja nĩ', ãg kren han tĩ ti. Isÿ tÛ Jesus Cristo apóstolo jë jé tóg inh fëg ja nĩ. Ti hã ve sór ãg tóg mÛ, Jesus Cristo ti.

<sup>2</sup> Isÿ inh kósin tÛ Timóteo mÛ rán hã vë. TÛ ã inh kósin pë ri ke nĩ, ã tÛ isugrĩn Topë vĩ kri fin kÿ.

Ëg jóg tÛ Topë mÛ sóg to vĩ tĩ, ti tÛ ã tar han jé, ti tÛ ã jagãgtãn jé, ti tÛ ã krĩ kuprã han jé, ãg Senhor tÛ Jesus Cristo ti ke gé.

### *Ëg tÛ vÿrmÿ vënh vĩ jëmë sór ke tũ*

<sup>3</sup> Isÿ cidade tÛ Éfeso tá kãkutë kÿ ga tÛ Macedônia ra tĩg kÿ sóg ã mÛ to vĩ, ã tÛ ver Éfeso tá ke ag ki rĩr jé. ã mÛ sóg tó, ã tÛ tá nÿtĩ ag jÿvën jé. Ón kÿ ag tóg Topë jÿkre kãmén sór tĩ. Tag to ag mÛ: “han tũg nĩ,” hemnĩ.

<sup>4</sup> Topë jÿkre tovãnh kÿ ag tóg vÿrmÿ nén ù ù to jÿkrén sór mÛ, hã vÿ: kanhkã tân tÛ ó, he mÛ, kar ag tóg gufã ag jiji tó sór mÛ gé. Ag tÛ nén tó mÛ ãn tó kãn ke tũ ãg tóg nĩ. Tag to jagnë vĩ kafãn mÛ vÿ kutë tĩ. Ëg pi(jé) tag tÛ Topë jÿkre han tĩ'. Topë jÿkrén hã vë, hã vÿ: vënh kar tÛ ti ki rã, he mÛ.

<sup>5</sup> Ëg tÛ Topë jÿkre han kÿ ãg tóg jagnë to há tävĩ nÿtĩ, ãg fe kar tÛ, kÿ ãg tóg jagnë mÛ vënh jÿkre pir han tĩ gé, ti ki rã há han jé ãg tóg ke mÛ gé. <sup>6</sup> Tá ke ù ag tóg vënh jÿkre há tag togvãnh, kÿ ag tóg véké vëmén mÛ nĩ ha. Ag tÛ kygnën hã vë. <sup>7</sup> Topë tÛ vãsÿ ãg jÿvën tĩ ãn tÛ ag tóg ãjag kanhrãn sór tĩ, ag tÛ ki kagtĩg (hã) ra. Ón kÿ ag tóg tó tĩ, ag tÛ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ. Topë vĩ kãmén sór ag tóg tĩ, to ag tóg: “tag to ke vë,” he tĩ, ag tÛ ki kagtĩg nÿtĩn kÿ.

<sup>8</sup> Ag jãvo ãg tóg ki kanhró nÿtĩ, Topë tÛ vãsÿ ãg jÿvën tĩ ãn há nĩ ti. Ëg tÛ to jÿkrén há han kÿ ãg tóg ti há nĩ vég tĩ. <sup>9</sup> Topë pi(jé) ù tÛ ti vĩ ki króm mÛ ag tugrĩn ãg jÿvën ja nĩgtĩ'. Û tÛ vënh jÿkre kuryj han vãnh ãn ag tugnĩn ken hã vë, ù tÛ ti vĩ han sór tũ ag tugrĩn, ù tÛ Topë to é he mÛ ag tugrĩn, ù tÛ ti vĩ mranh mÛ ag tugrĩn, ù tÛ ti ki kanhrãn sór vãnh ag tugnĩn, ù tÛ vënh jÿkre pãno han mÛ ag

tugrĩn ke gé. Û tÛ ge ag vÿ ãjag panh tén tĩ, ãjag mÿnh tén ag tóg tĩ, jagnë kãgtén ag tóg tĩ, <sup>10</sup> ãjag prũ tũ fag mré ag tóg nÿ tĩ, ãjag mén tũ ag mré fag tóg nÿ tĩ, jagnë ki vÿn ke ag tóg tĩ, jagnë vëne he ag tóg tĩ, jagnë mÛ ag tóg ón tĩ, jagnë to ag tóg ón tĩ gé, vënh jÿkre pãno kar han ag tóg tĩ, Topë tÛ nén ù to: “kórég ti nĩ,” he mÛ ãn han kãn ag tóg tĩ. <sup>11</sup> Û tÛ tag han mÛ tugnĩn tóg ãg jÿvën ja nĩ, Topë ti, ãg tÛ han tũg jé. Ti hã vÿ ãg mÛ vënh vĩ sér tó ja nĩgtĩ', ti hã vÿ inh mÛ to: “ha vënh kar mÛ tónh tũg,” he ja nĩ'. Topë hã ne ã pir mÛ há nĩ'. Jãvo ag tóg ti vĩ tag kato tē tĩ.

### *Topë tÛ ãg jagãgtãn sór*

<sup>12</sup> Ëg Senhor tÛ Jesus Cristo ne isar han tĩ', hã kÿ sóg ti hã mÛ vĩ há han tĩ. Ti hã ne iso jÿkrén kÿ inh kuprëg', sÿ ti rãnrãj han jé, kÿ tóg vég mÛ, sÿ to tar nĩ ti, ti tÛ isar han kÿ.

<sup>13</sup> Sÿ tá krÿg ke tũ vë vë, isÿ ti rãnrãj han jé. Vãsÿ sóg ti mÛ vĩ kónãn ja nĩgtĩ, ti vóg kónãn ja sóg nĩgtĩ, ti to jũ pë han ja sóg nĩgtĩ gé. Hã ra sóg ti ki kagtĩg nĩ ja nĩgtĩ, kÿ sóg ti ki rã sór ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kÿ tóg inh jagãgtãn, sÿ ti ki rã jé. <sup>14</sup> Inh jagãgtãn há tävĩ han tóg, ãg Senhor ti, hã kÿ sóg ti ki rã há han, kÿ sóg ti to há tävĩ nĩ gé, Jesus Cristo to.

<sup>15</sup> Tag vÿ tÛ vënh vĩ há nĩ, ha mÛ, kÿ vënh kar tÛ tag to há nÿtĩ ran jé há tĩ vë, hã vÿ: Jesus Cristo vÿ ga kri mur, ti tÛ Topë vĩ mranh tĩ ag kren han jé, he mÛ. Topë vĩ mranh tĩ ag kar kórég kãfór vÿ tÛ inh nĩ.

<sup>16</sup> Hã kÿ tóg inh jagãgtãn ja nĩ gé. Jesus Cristo tÛ vënh kar mÛ ven sór vë, ti tÛ Topë vĩ mranh tĩ ag jagãgtãn sór mÛ ti. Hã kÿ tóg inh jagãgtãn, sÿ ù tÛ ti vĩ mranh mÛ ag kãfór han ja hã ra. Kÿ vënh kar tóg inh ve kÿ Topë tÛ ag to há ki kanhró nÿtĩn mÛ. Vënh kar vÿ ãg rĩr krÿg ja tũ venh ke mÛ, ãg tÛ ti ki ge kÿ.

<sup>17</sup> Topë hã ne ã pir mÛ tÛ pã'i mág nĩ'. ã tÛ nén kar han to tóg nĩ nĩ, kÿ tóg ter ke tũ nĩ gé. Ti vég tũ ãg tóg nĩgtĩ. ã pir mÛ tóg tÛ Topë nĩ. Kÿ ãg tóg ti hã mÛ vĩ há han ke mÛ, ti to ke gé. Ti mÛ vĩ há han ke tag tóg tũg' henh ke tũ nĩ gé. Amém.

### *Timóteo rãnrãj*

<sup>18</sup> Timóteo', inh kósin vÿ tÛ ã nĩ. Sÿ ã mÛ ã rãnrãj tag nĩm vë. Vãsÿ ã tóg mÛ ja nĩ, Topë vĩ tó tĩ ag tÛ ã to nén tó ja ti. Kÿ ag vĩ mÛ ãkré.

Soldado tỹ ã rãnrãj to vãsã ri ke han kỹ ã jẽ nĩ, Topẽ vĩ tó kỹ. Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ vỹ ã tar han ke mũ, ã tỹ ã rãnrãj to vãsã há han jé. <sup>19</sup> Ti ki rã to krónh ke tũg nĩ. Æ fe kavénh sór tũg nĩ. Æ ag tóg ãjag fe kavénh ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg kykũnh sór ja tũ nĩgtĩ, ag fe kavéj ti. Hã kỹ ag tóg ti ki rã kỹ tĩ tovãnh tĩ, kỹ tóg ãg barco tỹ goj ki pun ke ri ke nĩ. <sup>20</sup> Ag kãmĩ ù vỹ tỹ Himeneu nĩ, Alexandre ti ke gé. Topẽ to é he ag tóg mũ ha ùri, hã kỹ sóg Satanás mỹ ag vin, ti tỹ ag vóg kónãn jé. Satanás tỹ ag vóg kónãn tugrĩn ag hỹn ki kanhrãn ke mũ, ãg tỹ Topẽ to é henh ke tũ ti.

## 2

### *Igreja krẽm vẽnħ jykre*

<sup>1</sup> Æ tỹ ã tũ ag jyvẽn kỹ ag mỹ ag tỹ Topẽ mré vẽnén ke hã tómnĩ. Ag mỹ: “Topẽ mré vẽnén e han nĩ,” hemnĩ. “Ti mỹ nén ù kar to vĩmnĩ, vẽnħ kar jagfy vĩmnĩ, ti mré, ti mỹ nén ù kar to: “há ti nĩ,” hemnĩ gé,” hemnĩ ag mỹ. <sup>2</sup> Pã'i mág ag jagfy Topẽ mré vĩmnĩ gé, pã'i kar ag to ke gé. Kỹ ag tóg jatun nỹtĩ. Kỹ ãg tóg jatun mỹ ag krẽm nỹtĩn kỹ ãg rãnrãj nón mũnh ke mũ gé, ãg tỹ Topẽ to há nỹtĩn kỹ, ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ ke gé. <sup>3</sup> Topẽ mỹ tóg há nĩ, tag ti, ù tỹ ãg kren han tĩ ti mỹ, ti mỹ tóg sér tĩ. <sup>4</sup> Ti tỹ tag han sór vẽn, ha mẽ: ãprã ke ag krenkren han sór tóg mũ, vẽnħ kar tỹ ti tỹ ki hã tó mũ tag mẽ han kãn jé. <sup>5</sup> Pir ti nĩ, Topẽ ti. Pir ti nĩ gé, ù tỹ Topẽ mré ãg jagfy vĩ mũ ti, hã vỹ: ãg mré ke tỹ Jesus Cristo, he mũ, ù tỹ ãg ri ke mur ja ãn ti. <sup>6</sup> Ti hã ne vẽnħ fẽg', ti tỹ vẽnħ kar kygjãm jé. Topẽ tỹ ti mỹ kurã nĩm ãn kã ke ja vẽn. Kỹ vẽnħ kar vỹ mẽnh ke mũ, ù tỹ ve ja ag vĩ ti. <sup>7</sup> Hã kỹ tóg inh mỹ: “ha vẽnħ kar mỹ tónh tĩg,” he ja nĩ. Sỹ tỹ ti apóstolo jẽ jé tóg inh kuprẽg, hã kỹ sóg tó mũ. Ki hã sóg tó mũ. Inh pí(jé) ón mũ'. Fóg ag to tóg inh jẽnẽ, kanhgág ag to ke gé, sỹ ag mỹ vẽnħ vĩ há tó jé, ag tỹ Topẽ ki ge jé gé.

<sup>8</sup> Kỹ tá Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ tómnĩ, ag kar tỹ igreja krẽm Topẽ mré vẽnén jé. Hã ra tóg há tũ nĩ, ù tỹ ã jykre pãno tovãnh sór tũ nĩn kỹ, ti tỹ Topẽ mré vẽnén mũ (hã) ra. Ag tỹ Topẽ mré vẽnén kỹ ag tóg ãjag jũ tovãnh ke mũ, ag tỹ ùn kato tẽ mũ ag tovãnh jé ag tóg ke mũ gé. Tag tómnĩ ag mỹ.

<sup>9-10</sup> Kỹ ùn tỹtã fag vỹ ge nỹtĩn mũ gé, ãjag tỹ vẽnħ mãn kỹ nỹtĩn kỹ. Fag sĩnvĩ han jafã vỹ tỹ fag jykre kuryj nĩ. Fag tũ hã vẽn. Tag han kỹ ãg tóg vэг mũ, fag tỹ Topẽ to há nỹtĩ ti. Kur to mỹ'ãg tĩ ra rãnh ke tũ fag nĩ hã ra. Fag tỹ ãjag kur tỹ vẽnĩ tãvĩ han tĩ to ken hã vẽn, fag gãnh to ke gé. Pi(jé) há nĩ', fag tỹ brinco mág tỹ veso vin kỹ, jãnka e tỹ veso sa kỹ, kur kaja e tu kỹ, fag tỹ nén kar kaja e gẽnħ kỹ tóg há tũ nĩ, fag tỹ tỹ vẽnĩ tãvĩ han kỹ. Fag kur há vỹ há nĩ, kur sĩnvĩ ti.

<sup>11</sup> Æjag tỹ vẽnħ mãn kỹ nỹtĩn kỹ fag vỹ vĩnh ke tũ nĩ. Mẽ tãvĩ han jé fag tóg ke mũ, fag tỹ tỹ ag krẽm ke nỹtĩn kỹ. <sup>12</sup> Fag tỹ ag mỹ vẽnħ jykre nĩm kỹ tóg há tũ nĩ. Fi tỹ fi mén krĩn sór nĩn kỹ tóg kórég nĩ gé. Fag tỹ ãmẽ kã nỹtĩn kỹ tóg há tĩ. <sup>13</sup> Tag to jykren nĩ, ha mẽ. Topẽ tỹ ùn han vén mũ vỹ tỹ Adão nĩ, kar kỹ Eva fi. Ti tỹ tỹ fi kri ke to ken hã vẽn. <sup>14</sup> Kỹ Japo tỹ ùn krĩn kónãn mũ fi vỹ tỹ fi nĩ ja nĩgtĩ. Adão pijé'. Fi hã ne Topẽ vĩ mranh vén', kỹ tóg fi nón mranh ja nĩgtĩ gé, Adão ti. Hã kỹ tóg há tũ nĩ, fag tỹ ag krĩn sór kỹ. <sup>15</sup> Hã ra fag krenkren ke mũ gé, fag krẽ mré hã. Kỹ tóg há nĩ, fag tỹ Jesus tovãnh sór tũ nỹtĩn kỹ, fag tỹ ti to há nỹtĩn kỹ, jagnẽ to há ke gé, fag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. Fag krĩ há nỹtĩn kỹ tóg há tĩ.

## 3

### *Igreja to pã'i mág*

<sup>1</sup> Sỹ ke há vẽn, ha mẽ. Æ tỹ igreja to tỹ pã'i mág nĩ sór kỹ tóg vẽnħ rãnrãj mág han ke mũ. <sup>2</sup> Hã ra igreja to pã'i mág vỹ ge jẽnħ mũ, sỹ ã mỹ ti jykre kãmén ke vẽn, ha mẽ. Æ tỹ kygnẽ tũ vỹ há nĩ, ù tỹ prũ pir han kỹ nĩ, ù tỹ nén ù há to jykren mũ, ù tỹ veso jykren mũ, ù tỹ kór há tá ke ag mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he tĩ, ù tỹ ag kanhrãn há han tĩ, <sup>3</sup> ù tỹ vinho kron (ka) mẽ tũ, ù tỹ ã fe tỹ gỹm ke vãnħ, ù tỹ vẽnħ kar mỹ komẽr hã vĩ tĩ, ù tỹ vẽnħ kar krĩ kuprã nĩ ve sór tĩ, ù tỹ rico nĩ sór vãnħ, <sup>4</sup> ù tỹ ã ãn krẽm nỹtĩ fag ki rĩr há han tĩ, ù tỹ ã krẽ jyvẽn há han tĩ, ti krẽ ag tỹ ti kamẽg jé. <sup>5</sup> Æ tỹ ã ãn krẽm nỹtĩ fag ki rĩr há han tũ nĩ tóg igreja krẽm ke ag ki rĩr há han ke tũ nĩ gé. <sup>6</sup> Æ tỹ Jesus ki rã tãg tóg tỹ pã'i jẽnħ ke tũ nĩ ver, ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mỹ ti tỹ: “tỹ sóg ùn mág nĩ,” henh ha mẽ tĩ,

kỹ tóg inh mỹ ti tỹ Japo jykre han ha mẽ tĩ, Japo tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ Topẽ tóg ti vóg kónãn ke mũ. <sup>7</sup> Vẽnh kar tỹ igreja to pã'i to vĩ há han kỹ tóg há tĩ, ù tỹ Jesus ki ge tũ ag mré hã. Kỹ tóg mỹ'ãg ke tũ nĩ, ti tỹ kygnẽg tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg Japo jykre han mãn sór ke tũ nĩ gé. Hã kỹ ùn há tãvĩ vĩ tỹ pã'i jẽnh mũ.

### *Igreja to pã'i kãsir*

<sup>8</sup> Kỹ igreja to pã'i kãsir ag vĩ nỹtĩ gé. Û tỹ ge ag vĩ vẽn jykre há han kỹ nỹtĩnh mũ gé, vẽn vĩ pir han kỹ nĩ, vinho kron mág tũ, nén ù to én ke tũ, rico nỹtĩ sór ke tũ. <sup>9</sup> Topẽ vĩ ãg mỹ vẽn vĩ jẽnẽ, ãg tỹ ti ki rã jé, ãg tỹ ti vĩ tag to krónh ke tũ nỹtĩ jé, ãg tỹ ãg fe kavénh tũ nĩ jé gé. Ag tỹ ti vĩ tag to tar nỹtĩnh ke vẽn, igreja to pã'i kãsir ag. <sup>10</sup> Û tỹ Jesus ki rã tãg nĩ kỹ tóg ver tỹ pã'i nĩnh ke tũ nĩ, ãg tỹ ver ti jykre ven jé. Tĩ tỹ kygnẽg tũ nĩn kỹ tóg há tĩ, ti tỹ tỹ pã'i nĩnh ke ti.

<sup>11</sup> Kỹ ag prũ fag vĩ ge nỹtĩnh mũ gé. Fag tỹ nén ù há han kãn kỹ tóg há tĩ. Kỹ tóg há tĩ gé, fag tỹ ù mỹ vĩ kónãn tũ nĩn kỹ, fag tỹ nén ù há kar to jykrén kỹ, fag tỹ fag rãnrãj ki rĩr há han kỹ.

<sup>12</sup> Igreja to pã'i sĩ vĩ prũ pir han kỹ nĩnh mũ gé, kỹ tóg ã krẽ kanhrãn há han ke mũ gé, kỹ tóg ã ãn krẽm nỹtĩ fag ki rĩr há han ke mũ gé. <sup>13</sup> Û tỹ ã rãnrãj tag ki rĩr há han kỹ tóg tỹ ùn mág jẽnũ. Jesus Cristo ki rã kỹ tóg jẽnũ, kỹ tóg Topẽ to kanẽ jur mãn ke tũ nĩ, jatun mỹ tóg nĩnh mũ.

### *Jesus kãme*

<sup>14</sup> ã mỹ sóg vẽn rá tag han mũ, hã ra sóg kãnhmar ã ve sór mũ. <sup>15</sup> Hã ra sóg hẽn ri ke mũn kãtĩg vãnhan ke mũ, kỹ ã tóg Topẽ jo ãn krẽm vẽn jykre ki kanhró nĩnh mũ. Hã jé sóg ã mỹ rãn mũ. Topẽ vĩ rĩr jẽ. Tĩ tũ vĩ tỹ ãg nỹtĩ, ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag. ãg hã vĩ vẽn vĩ há hã tóg tĩ, Topẽ vĩ to, vẽn kar tỹ mẽ jé. ãn nũna tugrĩn ãn vĩ tar jẽ. Jãvo ãg tugnĩn vẽn kar vĩ vẽn vĩ há ãn mẽnh ke mũ. <sup>16</sup> Ha vé, Topẽ tỹ ùri ãg mỹ nén tóg mũ tag vĩ tỹ nén ù há tãvĩ nĩ. Vãsy ag tóg mẽ ja tũ nĩ, ãg tỹ ùri mẽg mũ tag ti. Tĩ jykren hã vẽn, ha mẽ:

Jesus Cristo vĩ ãg ri ke mur, ga kri, kỹ Topẽ tóg ti tỹ ùn mág han, tá, ti tỹ jykre kuryj nĩn kỹ.

Kỹ tóg ã tỹ jẽgnẽ jafã ag mỹ ti ven, kỹ ti mré mũ tĩ ag vĩ povo kar mỹ ti tóg.

Hã kỹ ga kri mũ ag vĩ ti ki ge mũ, kỹ Topẽ tóg kanhkã tá ti tỹ ùn mág han.

ãg tỹ Jesus kãmén hã vẽn.

## 4

### *Ón kỹ Topẽ kãmén tĩ ág*

<sup>1</sup> Ha vé, Topẽ kuprĩg vĩ ãg mỹ nén ù jagy tóg tĩ, ha mẽ. Jesus kãtĩg mãn ke tỹ kakó ãn kã ù ag nẽji ti tovãnhan ke mũ, ag tỹ vẽn ó hã ki rã jé, Nén-Kórég ag jykre ki, Japo tỹ ag kanhrãn mũn ki. <sup>2</sup> Û tỹ Japo mré ke ag vĩ un'ón tĩ, hã ra ag tóg ag vĩ jẽmẽ kỹ Jesus tovãnhan ke mũ. Jykre régre han ag tóg tĩ, Japo mré ke tag ag. ãg fe kygvẽnhan ja ag nỹtĩgtĩ, kỹ ag tóg ki kãtĩg nỹtĩ ha, ag tỹ un'ón mũ tĩ. “Vẽn vĩ há vẽn,” he ag tóg tĩ, vẽn ó to.

<sup>3</sup> “Prũg tũg ra, mẽn tũg ra,” he ag tóg tĩ. “Tag ko tũg ra,” he ag tóg tĩ gé, Topẽ tỹ nén han ja to. ãg tỹ Cristo ki ge há han kỹ, ãg tỹ ti vĩ kri fi kỹ ãg tóg ti hã mỹ to vĩ há han ke mũ, vẽnhan to, kỹ ãg tóg nén kar konh ke mũ. <sup>4</sup> Topẽ tỹ nén han mũ kar vĩ há nĩ. Kỹ ãg tỹ ti mỹ: “há ti nĩ, ã tỹ ãg mỹ vẽnhan tag ven mũ ti,” hen kỹ ãg jatun mỹ konh ke mũ. “Tag konh ke tũ inh nĩ,” henh ke tũ ãg tóg nĩ. <sup>5</sup> Topẽ vĩ vĩ nén kar jãnhkri han tĩ, kỹ ãg tóg to Topẽ mré vẽnhan tĩ gé, kỹ ãg tóg jatun mỹ konh ke mũ.

### *ãg mré ke kar ag kanhrãn nĩ*

<sup>6</sup> Tag kar tómnĩ, ãg mré ke kar ag mỹ. Ag mỹ kãmén kỹ ã tóg Jesus Cristo rãnrãj han há han mũ. Topẽ vĩ vĩ ã mỹ tỹ vẽnhan ri ke nĩnh mũ, kỹ ã tóg tỹ tar jẽ, ã tỹ ti jykre mĩ tĩn kỹ. Ki kanhró ã tóg nĩ, Topẽ jykre ti, ãg tỹ ti ki rã kỹ nỹtĩ ti. <sup>7</sup> Û tóg vyrmỹ nén ù to jykrén sór tĩ, tỹ vẽnhan ó han kỹ, Topẽ vĩ ki rãn kỹ nĩ tũ ãn. Tag jẽmẽ sór tũg nĩ. Vẽnhan jykre kuryj hã mĩ tĩg nĩ, tag hã to tar nĩmnĩ. <sup>8</sup> Kejẽn ãg tóg vãkrég tĩ. ãg tỹ vãkre to tar nỹtĩn kỹ tóg há sĩ nĩ. ãg tỹ jãvo vẽnhan jykre kuryj kar to tar nỹtĩ tag vĩ há tãvĩ nĩ sir. Tag to ãg tóg tag mĩ mũ há han tĩ, kar ãg tóg tá mũ há han ke mũ gé. <sup>9</sup> Tag vĩ tỹ vẽnhan vĩ há nĩ, vẽnhan jykre kuryj ti. Vẽnhan jykre kuryj tỹ vẽnhan kar mỹ há nĩ ra tóg há tĩ vẽn. <sup>10</sup> Vẽnhan jykre kuryj ve jé sóg rãnrãj mũ, tag ve jé sóg vãsãn mũ. Topẽ hã ki ãg tóg nén ù kar vэг tĩ, hã kỹ sóg ti hã

to vāsān mū. Rīr ti nī, ěg jóg tỹ Topě ti. Ti hā ne ěg kren han tĩ', vėnh kar ag, ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag.

<sup>11</sup> Tag kāmén nī, tag to vėnh kar mỹ: “tag han ra,” hemnī. <sup>12</sup> Kyrũ ā tóg jě. Ũ jé ā to é he tũg, ā kyrũ jėn kỹ. Nén kar há ěn han nī, ag tỹ ve jé, ag tỹ ā kóm han sór jé, ā vī ri ke ěn ti, ā tỹ nén han mū ri ke, ā tỹ vėnh kar to há nī ri ke, ā tỹ Jesus ki rā kỹ jě ri ke, ā tỹ nén ũ jānhkri han ja ri ke ke gé. <sup>13</sup> Inh kātĩg ke to hā ā tỹ nén han tĩ ěn han tĩmnī ver. Ag mỹ Topě vī rán to kemnī, ag jyvėn nī, ag kanhrān nī gé. <sup>14</sup> ěg jyvėn tĩ ag ne ā mỹ tó', Topě tỹ nén to ā tar han ke ti, Topě kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ, igreja to pā'i ag tỹ ājag nĩgė tỹ ā kri fi ja ěn kā. <sup>15</sup> Ag tỹ ā mỹ nén tó ja ěn tovānh tũg nī. To jykrén nī, to tar nĩmnī, vėnh kar tỹ ā tỹ to tar nī ěn ve jé. <sup>16</sup> Vėso jykrén nī, kỹ ā tỹ Topě vī tỹ ag kanhrān ke ěn to jykrén nī gé, ā tỹ kygnė tũg jé. Tag to tar nĩmnī. Ā tỹ tag han kỹ ā kren ke mū, kỹ ũ tỹ ā vī mėg mū ag vỹ krenkren ke mū gé.

## 5

<sup>1</sup> Ũn si há ag mỹ vī tar han tũg nī. Koměr hā ag jyvėn nī, ěg tỹ ũ tỹ ěg han mū ěn mré vī ri ke han nī, ā tỹ ũn si há ag mré vėmėn kỹ. Ā tỹ kyrũ ag jyvėn kỹ ěg tỹ ěg jāvy ag jyvėn ri ke han nī. <sup>2</sup> Ā tỹ ũn si há fag jyvėn kỹ ěg tỹ ěg mỹnh fi jyvėn ri ke han nī. Ā tỹ tátāg fag jyvėn kỹ ěg tỹ ěg ve fi jyvėn ri ke han nī. Ā tỹ fag jyvėn kỹ vėnh ki rĩrmnī, ā tỹ fag to én tũ nī jé.

*Ũ tỹ hė nỹ ũn mén ter ja fag ki rĩr ke mū*

<sup>3</sup> Ũ fag mén vỹ ter, hā ra tóg tũ tĩ, ũ tỹ fag ki rĩr ke ti. ěn fag ki rĩrmnī. <sup>4</sup> Ũn mén ter ja ũ fag krė vỹ nỹtĩ, fag krė'krė mré hā. Kỹ fag krė hā vỹ fag ki rĩr ke mū'. Ag tỹ ājag mré ke fag jagāgtān kỹ tóg há tĩ, ũ tỹ ag han mū fag. Ag tỹ gĩr nỹtĩ kā fag tóg ag jě'jyn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg vėnh kaja jé fag jě'jyn mū ha. Topě jykren hā vė, tag vỹ ti mỹ há nī. <sup>5</sup> Hā ra ũn mén ter ja ũ fag vỹ krė tũ nỹtĩ, kỹ ũ tỹ fag jě'jyn ke tóg tũ tĩ gé. Kỹ Jesus ki ge mū kar ag vỹ fag jě'jyn ke mū, fag tỹ Topě hā ki nén ũ kar ve sór kỹ, ti mré vėmėn kỹ, ti hā mỹ nén ũ kar to vī kỹ. Fag tỹ tag to krónh kenh ke tũ vė, kurā mré hā, kuty mré hā ke gé. <sup>6</sup> Fag tỹ hā ra ag to kanhir sór kỹ fag tóg vėnh jykre

pāno han mū, kỹ fag tóg mū kónān ke mū. <sup>7</sup> Tag tómnī, fag mỹ, fag tỹ tỹ prānh ke tũ nī jé.

<sup>8</sup> Ā rānrhāj jafā tá ke ag kāmī ũ tóg kejėn ā mré ke fag ki rĩr tũ nī, ā ĩn krėm nỹtĩ fag. ěn vỹ Jesus ki rā tovānh ja nī, ti tỹ fag ki rĩr ja tũ tugrĩn. Kórėg tāvī ti nī, tag ti. Ũ tỹ Jesus ki rā ja tũ kórėg kāfór ti nī.

*Ũ tỹ hė fag tỹ igreja ki rĩr ke*

<sup>9</sup> Tá ũn mén ter ja fag vỹ ājag jiji rānrān sór mū, fag tỹ igreja ki rĩr jé. Ũn si há fag jiji rán nī, ũ tỹ 60 anos kāfór nỹtĩ fag, ũn mén pir han kỹ nỹtĩ ja fag. <sup>10</sup> Vėnh kar tỹ fi jykre há ki kanhró nỹtĩn kỹ fi jygy rán nī, fi tỹ fi krė ki rĩr há han ja nĩn kỹ, fi tỹ kór há tá ke fag mỹ: “inh mré nĩnh kātĩg,” he ja nĩn kỹ, fi tỹ ā ĩn krėm Topě tũ ag ki rĩr há han ja nĩn kỹ, fi tỹ vėnh kar jagāgtān ja nĩn kỹ, ũn vėsyrėnh mū ag, fi tỹ nén ũ há kar to tar ja nĩn kỹ. Ũ tỹ ge fi jiji rán nī.

<sup>11</sup> Ũn mén ter ja ũ fag vỹ si há tũ nỹtĩ ver, kỹ fag jygy rán tũg nī. Fag tỹ ũ to én kỹ fag tóg Cristo tovānh kỹ mén sór mū. <sup>12</sup> Kỹ tóg vėnhmỹ tĩnh mū, fag tỹ fag jiji rán ja nĩn kỹ, hā vỹ: “mén mān ke tũ inh nī ha, sỹ Cristo tũ hā ki rĩr jé,” he mū. Fag mén sór kỹ fag tóg fag vī tag mranh mū sir. <sup>13</sup> Kỹ fag tóg rānrhāj tũ nỹtĩn kỹ fag tóg ĩn kar mĩ pasa he sór mū, ha vemnī, kỹ fag tóg fagrĩnh mỹ vėmėn ke mū gé sir. Vėnh kar tỹ nén han mū tỹ fag tóg vėmėn sór mū, ha vemnī. Nén tó vānh tó jé fag tóg ke mū gé. Kỹ tóg há tũ nĩnh mū. <sup>14</sup> Hā kỹ tóg há tĩnh mū, fag mén mān kỹ, ũn mén ter ja tỹ gĩr fag. Fag tỹ krė ve kỹ tóg há tĩ. Fag tỹ fag ĩn ki rĩr há han kỹ tóg há tĩ gé. Kỹ ũ tỹ ěg mỹ fag to vī sór mū ra tóg ag mỹ vėnhmỹ tĩnh mū, ha vemnī. <sup>15</sup> Ha vé, ũ fag vỹ Cristo tovānh huri, ũn mén ter ja tỹ gĩr ũ fag, kỹ fag tóg Satanás jykre han mū sir. Kỹ tóg kórėg nī.

<sup>16</sup> Tá ke fag kāmī ũ ĩn krėm ũn mén ter ja ũ fag vỹ nỹtĩ. Fag hā vỹ fag jě'jyn ke mū. Fag tỹ fag mỹ: “Jesus ki ge mū ag tỹ ā jě'jyn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mū vė,” hėnh ke tũ vė. Ke tũ nī mū ra Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ũ tỹ hėn ri ke fag ki rĩr ke mū, kỹ fag jėn vỹ fag kā kyn kenh mū, fag tỹ e nỹtĩn kỹ. Jesus ki ge mū ag vỹ ũn mén ter ja tỹ ge hā ki rĩr ke mū, hā vỹ: ũn kanhkā tũ, ũn krė tũ, he mū.

*Jesus ki ge ky nýtí ag tý igreja to pã'i ag jěŷn ke*

<sup>17</sup>Tá ke ag kãmí ù tóg tý pã'i nýtí, igreja to. Ag tý ag rãnrãj ki rír há han ky ag tóg ěg mý tý ùn mág távĩ nýtí. Igreja to pã'i ag kãmí ù tóg igreja ki ké ag kanhrãn tí, Topě vĩ tý, ky ag tóg to krónh ke tú nĩgtí. Tag ag vỹ tý ěg mý ùn mág távĩ nýtí. Ag tý igreja krēm ùn kanhrãn tí ag jé ag mý kajãm mág, ù tý ag kanhrãn tí ag mý. <sup>18</sup>Tag vỹ rán ky nĩ, ag to, ha mē: “monh tý ěkré jãnkre ki rãnrãj ky ti jěnký tógfĩn tũg nĩ, ti jěn kaměg tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rán ki. Ky tag vỹ rán ky nĩ gé: “ùn rãnrãj mũ ěn tóg ti kaja venh ke mũ, ã rãnrãj kaja ti,” he ja tóg nĩ gé, Topě vĩ rá ki. Ti tý ěg tý Topě vĩ tó tí ag mý kajãm to ken hã vė, ěg tý Jesus ki ge ky nýtĩn ky.

<sup>19</sup> Û tóg kejěn ã mý igreja to pã'i jykre kórég tó sór mũ. Ûn régre ag tý ti jykre kórég ve ja nĩn ky ã mý tó ky ag vĩ jěmēmĩ, ke tú nĩn ky ùn tágtũ ag vĩ ti. Ûn pir vĩ jěmē sór tũg nĩ. <sup>20</sup>Pã'i ù tý kygně ky vėnh kar rĩnve ti jyvěn nĩ, vėnh kar tý ti mré ěg tý kygněg tí ěn kaměg jé.

<sup>21</sup> Tag han ra, ha mē. Ker han tũg hě'. Topě vỹ ã tý nén han mũ vég tí, Jesus Cristo ti ke gé, Topě tý jěně jafã ag ke gé, Topě tý ùn kuprěg ja ag. Ti hỹn ã mý jagy nỹ, sỹ ã mý tó mũ tag. Hã ra vėnh kar mý vėnh jykre pir han nĩ. Û to: “ti tý iso há nĩn ky sóg ti mý vĩ tar han sór tũ nĩ, ti tý kygně ja ra,” he sór tũg nĩ. Ge ra ti jyvěn tar han nĩ. <sup>22</sup>Ky kãnhmar ù kri ã nĩgé fi sór tũg nĩ gé. Ti tý ã tý Topě vĩ mranh ja ěn tovãnh kãn ja tú nĩn ky ã tóg ti mré mranh mũ, ã tý ge ra ti kri ã nĩgé fi ky, ti vĩ mranh tý ver ti kãkã nĩn ky. Ky vėso jykren nĩ gé, ã jãnhkri kar jě jé.

<sup>23</sup> Goj távĩ kron sór tũg nĩ. Sĩn ky vinho kron nĩ. Vėnh kagta vė ã mý, ã kaga nĩn ky, ã tý fe kórég (ka)mě nĩn ky.

<sup>24</sup> Û ag tóg Topě vĩ mranh pě han tí, ky vėnh kar tóg ag vég tí. Topě vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ag tý ti vĩ mranh pě han to. Û ag tóg vėnh péju ky mranh tí. Ag tý Topě vĩ mranh mũ ěn vỹ vėnh ven ke mũ gé kejěn, ha vemnĩ. <sup>25</sup>Ge ti nĩ gé, vėnh jykre há mré. Vėnh kar vỹ vég mũ, ù tý vėnh jykre há han mũ ti. Kejěn ù tóg nén ù há han tí, hã ra tóg

vėnh péju ky han tí. Vėnh ven jé tóg ke mũ gé, ti tý han mũ tag ti.

## 6

### *Patrão camarada jykre*

<sup>1</sup>Tá ke ag kãmí ù tóg tý patrão camarada nýtí. Ky ù ag patrão vỹ Cristo ki kagtĩg nĩ. Ti camarada ag mý kemnĩ, ag tý ãjag patrão kaměg jé, ag tý ag patrão tú ki rír há han jé. Ky ù tóg ěg to vĩnh ke tú nĩ, Topě to, ti vĩ to, ag tý vėnh jykre há han ky. <sup>2</sup> Û ag patrão vỹ Cristo ki rã ja nĩ. Ti camarada ag mý kemnĩ, ag tý ti to é he tũg jé. “Inh mré ke vỹ tý ti nĩ, inh patrão ti, ti tý Cristo ki rã ky. Ky inh hỹn ti vĩ han ke tú nĩ,” he tũg nĩ. Ti tý ěg mré Jesus ki rã ky Jesus vỹ ti to há nĩ. Ky tóg ùn vėsýrėnh mũ ag jagãgtãn tí, ag patrão ti. Ky tóg há tí, ti camarada ag tý ti tú ki rír há távĩ han ky. Tag tómnĩ, vėnh kar mý. Tag tý ag jyvěn nĩ.

### *Ón ky Topě kãmén tí ag*

<sup>3</sup> Û ag tóg vyrmý jykren ky nén ù tó sór tí. Topě vĩ rán ky nĩ ěn tó sór tú ag nĩgtí. ěg Senhor tý Jesus Cristo tý nén tó mũ ěn tovãnh ky ag nýtí ha, vėnh vĩ há ěn, Topě jykre ěn. <sup>4</sup>“ Ûn mág vỹ tý ěg nýtí,” he ag tóg tí. Hã ra ag tóg jykre tú nýtí. “Topě hỹn tóg tag tó sór mũ, ti tý ěn tó ky,” he ag tóg tí, ón ky, ag tý ù tý ag mý vėnh vĩ há tó mũ ag kato tē sór ky. Kaga ag nýtí, krĩ vėnhmý ag nýtí, hã ky ag tóg fagrĩnh mý vĩ mũgtí. Ag vĩ tugnĩn jagně tú ki vė'ĩ vỹ kutě tí, jagně to jũ ke gé, jagně to vĩ kónãn, jagně to jykren kónãn, <sup>5</sup>jagně to féfén ke gé. Krĩ tú nĩ ve ag nýtí. Vėnh vĩ há ki kagtĩg ag nýtí. Ky ag tóg ón ky Topě kãmén to ricon sór nýtí. <sup>6</sup>Hỹ, Topě to ěg rico nýtĩnh mũ, ěg tý ěprã ricon sór tú nýtĩn ky. <sup>7</sup>Ha vé, ěg mur ky ěg tóg tý nén ù tú mur, ky ěg ter ken ky ěg tóg nén kar tovãnh ky tĩg mũ gé. <sup>8</sup>Ky tóg há tí, ěg tý ùri vějěn mré ěg kur ven ky, tag távĩn. <sup>9</sup> ěg tý rico nýtí sór ky tóg inh mý ěg tý Topě vĩ mranh ha mē tí. Kãnhmar ěg tóg nén ù to én', nén ù to én' he tí, ky tag tóg inh mý ěg kókén ha mē tí. Ky ěg tag to nũgme ki vár ke mũ. Pi(jé) há nĩ'. <sup>10</sup> ěg tý jãnkamy mág to én ky ěg tóg nén ù kórég kar han sór tí. Ka jãre kórég ri ke ti nĩ, ěg tý jãnkamy mág ve sór mũ ti. Vėnh jykre kórég vė. Tag to ù ag tóg Jesus ki



rã tovãnh huri, kÿ ag tóg vêsÿrénh mũ ha, ag tÿ jãnkamy mág to há nÿtĩ tugnĩn.

*Ã rãnhrãj ki rĩr há han nĩ*

<sup>11</sup> Ag jãvo ã há vÿ tÿ Topẽ tũ nĩ. Kÿ vënh jykre kórég tag tovãnh kãn. Æ tÿ nén han ken há vë, há vÿ: vënh jykre kuryj, he mũ, Topẽ kamég mũ, he mũ, ti ki rã kÿ tĩ, he mũ, vënh kar to há nĩ, he mũ, vënh kar to fen nĩ, he mũ, komër há vĩ, he mũ gé. <sup>12</sup> Æg tÿ ti ki rã kÿ ãg tóg ti jykre to vãsãnsãn ke mũ, ãg tÿ ka kunũnh sór kÿ to vãsãn ri ke. To tar nĩmnĩ, ã tÿ ãg rĩr krÿg ja tũ ve jé. Tag há to tóg ã jé prër, Topẽ ti. Kÿ ã tóg vënh kar mÿ tó ja nĩ gé, kurã ãn kã. Æn e ag vÿ ã vĩ ãn mēgmē. Kÿ to tar nĩmnĩ.

<sup>13</sup> Sÿ ã jyvën sór vë, kÿ Topẽ vÿ mēnh mũ. Ti há ne nén kar rĩnrĩr han tũ', Topẽ ti. Kÿ Jesus Cristo vÿ inh vĩ mēnh mũ gé. Ti há ne vënh kãmén há han', pã'i tÿ Põncio Pilatos ãn mÿ. <sup>14</sup> Sÿ tag tó sór vë, ã mÿ, ha mē: ã rãnhrãj ki rĩr há han nĩ. To krónh ke tũg nĩ, to kygnē sór tũg nĩ gé. Tag han kÿ ãg Senhor tÿ Jesus Cristo tÿ vÿn ke ãn jãvãnh nĩ. <sup>15</sup> Ti kurã ki Topẽ vÿ ti mÿ: “ha tũg,” henh ke mũ. Topẽ vÿ ã pir mÿ tÿ nén ù kar kri ke nĩ. Kÿ ãg tóg ti há mÿ vĩ há han ke mũ. Pã'i kar kri tóg tÿ pã'i nĩ. Æn mág kar kri tóg tÿ ùn mág nĩ. <sup>16</sup> Ti há ne ã pir mÿ ter ke tũ nĩ'. Ti há ne jēngrē kãkã nĩ nĩ', tá ãg jun ke tũ nĩ. Æprã ke ù vÿ ti ve ja tũ nĩ gé, kÿ ãg tóg ti venh ke tũ nĩ gé, ãg tÿ tÿ ãprã ke nÿtĩn kÿ. Ti há ne tÿ ùn mág nĩ'. Ti há ne tar nĩ'. Tũg' he jãvãnh ti nĩ, ti tÿ tÿ ùn mág nĩ ti. Amém.

*Æprã ùn rico ag*

<sup>17</sup> Æprã ùn rico ag mÿ tómnĩ, ag tÿ vëso: “tÿ inh ùn rico mág nĩ,” he tũ nĩ jé. Kÿ tóg há tũ nĩ gé, ag tÿ: “isÿ nén ù kar tÿ tũ nĩn kÿ isóg nén ù jagy venh ke tũ nĩ,” henh kÿ. Ag rico vÿ kãnhmar tũg' henh mũ. Ag jé Topẽ há ki nén ù kar ve sór. Ti há vÿ ãg mÿ nén ù kar nĩm tĩ, ãg fe tÿ mrin ken jé. <sup>18</sup> Æn rico ag jé vënh jykre kuryj han, ag jé ãjag tũ tÿ vënh kãpãm, ag jé ùn jagãgtar ag jagãgtãn to krónh ke tũg. <sup>19</sup> Ag tÿ nén ù há kar han kÿ ag tóg kanhkã tá rico nÿtĩnh mũ, kanhkã tá ag tóg vin han ke mũ, ãjag tũ ti. Kÿ ag tóg ãg rĩr krÿg ja tũ venh ke mũ gé. Æ tÿ ãprã ùn rico ag mÿ tónh ken há vë.

<sup>20</sup> Timóteo', ã tÿ Topẽ vĩ mē ja ãn kã jatu tũg nĩ, ki króm nĩ, to jykren kÿ. Æ ag tóg fagrĩnh mÿ vēmén mág han sór tĩ, ón kÿ vĩ (ka)mē han kÿ. Ón kÿ ag tóg: “vënh vĩ há vÿ jagnē kato tē tĩ,” he tĩ, kÿ ag tóg Topẽ vĩ tÿ jagnē kato tē ãn tó sór tĩ. Há ra ag tóg fagrĩnh mÿ vĩ tĩ. Ag vĩ mē sór tũg nĩ. <sup>21</sup> “Ki kanhró ãg nÿtĩ,” he ag tóg tĩ, há ra ag tóg Topẽ ki rã tovãnh huri. Kórég ag nÿtĩ.

Topẽ mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ãjag tÿ ã to tar han jé.

Hã vë.

## PAULO TÏ CARTA HAN: TIMÓTEO MÏ CARTA Û

<sup>1</sup> Paulo tÏ rá vë. Topë ne inh fëg', isÏ tÏ Jesus Cristo apóstolo jë jé. Inh mÏ tóg tó, isÏ vënh kar mÏ ëg tÏ Jesus Cristo tigrin rïnrïr nÏtïnh ke tag tó jé. Topë tÏ ëg mÏ nën han sór mÏn hã vë.

<sup>2</sup> IsÏ inh kósin tÏ Timóteo mÏ rán hã vë, isÏ ù to há tävï nÏ ën mÏ. Ëg jóg tÏ Topë mÏ sóg to vï tÏ, ti tÏ ã tar han jé, ti tÏ ã jagãgtãn jé, ti tÏ ã krï kuprãg jé ke gé. Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo mÏ sóg tag to vï tÏ gé.

### *Paulo tÏ Topë mÏ vï há han*

<sup>3</sup> Topë mÏ sóg vï há han tÏ. Ti hã mÏ sóg rãnrãj tÏ, inh jóg'jóg ve ag ri kén. To kygnë sór vãnh inh nÏgtÏ.

Ã tó sóg tÏ, sÏ Topë mré vëmén kÏ. To krónh ke tÏ inh nÏgtÏ, kurã kar ki, kuty ki ke gé. <sup>4</sup> IsÏg kÏ ã tóg fÏ ja nÏ. Hã mÏ sóg ëkrég tÏ, hã kÏ sóg ã ve sór tävï nÏ, inh fe tÏ mrin ke jé. <sup>5</sup> Jesus ki rá há han ã tóg nÏ, ã fe kar tÏ, ã vóvó tÏ Lóide fi ri ke, ã mÏnh tÏ Eunice fi ri ke. Fag ri ke han kÏ ã tóg ti ki rá gé, ki kanhró sóg nÏ.

<sup>6</sup> Hã kÏ sóg ã jyvën sór mÏ. Topë vÏ ã mÏ vënh rãnrãj nÏm, isÏ inh nÏgé tÏ ã kri fi ja nÏn kÏ. Ën to tar nÏmnÏ. <sup>7</sup> Topë vÏ ëg mÏ ã kuprÏg jënë, ëg kanë jur tÏ nÏ jé, ëg tar nÏtÏ jé, ëg tÏ jagnë to há nÏtÏ jé, ëg tÏ vëso jykrén jé.

<sup>8</sup> Hã kÏ ëg Senhor to mÏ'ãg tÏg nÏ. Ti kãmén nÏ, kÏ inh kãmén nÏ gé, isÏ ti tugnÏn se kÏ jë tag ti. KÏ ã tÏ ti tigrin vësÏrénh ke tag kamëg tÏg nÏ gé inh mré. Topë vÏ to ëg vësÏrénh tÏ, hã ra Topë tóg to ëg tar han tÏ gé. <sup>9</sup> Ti hã ne ëg kren han', ti hã ne ëg kuprëg', ëg tÏ tÏ ti tÏ nÏtÏ jé. Ëg tÏ vësóg ki to vãsãn pijé'. Ti hã ne to jykrén', kÏ tóg ëg jagãgtãn kÏ ëg kuprëg, Jesus Cristo tugnÏn. Ëg tÏ ti ri ke há nÏtÏ jé tóg ëg kuprëg. Hã ra tóg nën kar han ke to hã tag to jykrén ja nÏgtÏ. <sup>10</sup> KÏ tóg ùri hã ëg mÏ tó, ëg kren han tÏ tÏ Jesus Cristo jënën kã. Ën vÏ ëg ter ke tag tÏ tÏg' hé, kÏ tóg ëg rïnrïr han mÏ sir, ëg tÏ ëg rÏr krÏg ja tÏ ve jé sir, ëg tÏ ti vÏ sér kri fi kÏ. <sup>11</sup> KÏ tóg inh mÏ: “vënh kar mÏ inh vÏ tónh

tÏg,” he ja nÏ gé, sÏ tÏ ti apóstolo jë jé, sÏ ti vÏ tÏ vënh kar kanhrãn jé. <sup>12</sup> Hã kÏ sóg se kÏ jë ha. Hã ra sóg mÏ'ãg ke tÏ nÏ. Ti ki rá kÏ sóg jë ha, ti ki kanhró sóg nÏ, sÏ ùn ki rá ja ën ti. Nën ù kar to tóg tar nÏ, hã kÏ tóg inh ki rÏr há han ki kanhró nÏ gé, sÏ ti mÏ vënh fëg kÏ, isÏ kurã tÏ ëgno pétëm há han jé.

<sup>13</sup> IsÏ nën tÏ ã kanhrãn ja ën kã jatu tÏg nÏ. Vënh vÏ há vë, sÏ ã mÏ nën tó ja ti. Tag ki króm kÏ inh ri kén kãmén nÏ. Ti ki rá to tar nÏmnÏ, vënh kar to há nÏmnÏ gé, Jesus Cristo tÏ nën han ja ën ri ke han nÏ. <sup>14</sup> Ti tÏ ã mÏ vënh rãnrãj nÏm ja ën ki rÏr há han nÏ, ù tÏ Topë vÏ tÏ ù han tÏ nÏ jé. Topë kuprÏg vÏ ëg kãki jamã nÏ. Ën vÏ ã tar han ke mÏ, ã tÏ ti vÏ tó há han ke to.

<sup>15</sup> Ha vé, ga tÏ Ásia tá ke kar ag vÏ isovãnh kãn, Fígelo ke gé, Hermógenes ke gé. Tag mÏ ã hÏn huri. <sup>16</sup> Topë mÏ sóg to vï tÏ, ti tÏ Onesíforo mré ke fag jagãgtãn jé, ùn tÏg mÏ ën ti. Iso há tävï ti nÏ ja nÏgtÏ. Iso mÏ'ãg tÏ ja ti nÏgtÏ, ise kÏ jë (hã) ra. <sup>17</sup> Ti tÏ cidade tÏ Roma tag ki jun kÏ tóg inh jãvãnh tävï han ja nÏ, kÏ tóg kejën inh ve ja nÏ. <sup>18</sup> Ëg Senhor hÏn ti jagãgtãn ke mÏ, ti tÏ kurã tÏ ëgno ki ti kren han jé, kÏ tóg inh mÏ sér tÏnh mÏ. Ki kanhró ã tóg nÏ, ti tÏ Éfeso tá inh ki rÏr há han ja ti. SÏ ã mÏ Onesíforo jykre tón hã vë.

## 2

### *Ëg vãsãn ke*

<sup>1</sup> Inh kósin', Jesus Cristo ne ã tar han ke mÏ', kÏ krónh ke tÏg nÏ. <sup>2</sup> Inh vÏ mÏ ã, sÏ ùn e ag kanhrãnrãn kÏ. Tag tómnÏ gé, ù ag mÏ. Û tÏ krónh ke tÏ ag mÏ tómnÏ, ù tÏ ã kóm ag kanhrãn ke to jykre há nÏtÏ ag mÏ.

<sup>3</sup> Ëg tÏ Jesus tigrin vësÏrénh ke to tar nÏmnÏ inh mré, Timóteo'. Jesus Cristo soldado ri ke ëg nÏtÏ. <sup>4</sup> Soldado jykre tag to jykrén nÏ. Ag pi(jé) vyr mÏ jykrén tÏ', soldado ag. Ájag pã'i vÏ ki hã han ag tóg tÏ, ájag pã'i tÏ ag to há nÏ jé. Hã kÏ ag tóg vyr mÏ ganho ve sór tÏ nÏgtÏ. Soldado ag ri ke han nÏ gé, Timóteo'.

<sup>5</sup> KÏ ù ag tÏ corrida han mÏ ag jykre to jykrén nÏ gé. Ag corrida vÏ to vënh jykre nÏ. Corrida to vënh jykre ën hã han ag tÏ, ag tÏ ganhar ken jé. Û tÏ corrida han mÏ ag ri ke han nÏ, Timóteo'.

<sup>6</sup> Kĩ ěpỹ ki rĩr tĩ ag vỹ rãnrãj mág han tĩ gé, hã kĩ ag tóg krãn kĩ ti kaně ko tĩ. Ag ri kén ã tóg venh ke mũ gé, ã tỹ nén ve sór mũ ti, ã rãnrãj mág kĩ, ha vemñĩ.

<sup>7</sup> Tag to jykrén há han nĩ, sỹ ã mỹ tó mũ tag to. Kĩ ěg Senhor vỹ ã tỹ to jykrén há tãvĩ han ke mũ sir. <sup>8</sup> Jesus Cristo mĩ ěkrén nĩ. Ti ter kar kĩ tóg rĩr mãn. Ti jóg'jóg ve vỹ tỹ Davi ja nĩgtĩ. Hã tó sóg tĩ, ti kãmén kĩ. <sup>9</sup> Hã kĩ sóg se kĩ jě, ferro tỹ mỹr. “Ti hỹn tỹ ùn jykre pãno nĩ,” he ag tóg tĩ iso, hã kĩ ag tóg ferro tỹ isé. Hã ra Topě vỹ pi(jé) se kĩ nĩ nĩ'. Tãmĩ tóg tĩ ha. <sup>10</sup> Hã kĩ sóg ise kĩ jě (hã) ra ti to tar nĩ, Topě tỹ ùn kuprěg mũ ag jagfy, ag krenkren jé, ag tỹ Jesus Cristo ki ge tigrĩn, ag tỹ ti tugnĩn kanhkã tá junjun jé. <sup>11</sup> Věnh vỹ há vě, tag ti, ha mẽ: ěg tỹ ti tigrĩn kãgter mũ ra ěg tóg ti mré rĩnrĩr mãn ke mũ gé. <sup>12</sup> ěg tỹ ti tigrĩn nén ù jagy kar to tar nỹtĩn kĩ ěg tóg ti mré tỹ ùn mág nỹtĩn ke mũ gé. ěg tỹ ti tovãnh kĩ tóg ěg tovãnh ke mũ gé. <sup>13</sup> ěg tỹ ti to krónh ke tĩ ra tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ jãvo. Ti pi(jé) ón tĩ', hã kĩ tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ gé, ti tỹ: “krónh ke tũ inh nĩ,” hen kĩ.

#### *Ěg tỹ Topě rãnrãj han há han ke*

<sup>14</sup> Tag tómnĩ, věnh kar mỹ. Tỹ ag jyvěn nĩ, kĩ ag jyvěn tar han nĩ gé. Topě vỹ ã vỹ měnh mũ. Ag mỹ: “ěg kato tẽ mũ ag vỹ kafãn sór tũg nĩ,” hemñĩ. “Jagně vỹ kafãn pi(jé) ěg tar han mũ'. Ũ tỹ tag mẽ kĩ tóg krónh ke sór mũ,” hemñĩ ag mỹ. <sup>15</sup> Vãsãn ra, Topě tỹ ã rãnrãj to: “há ti nĩ,” he jé, ã tỹ ã rãnrãj to mỹ'ag tũ nĩ jé. Topě vỹ to vãsãn nĩ, ã tỹ ki kanhrãn há han jé, ã tỹ věnh kar mỹ tó há han jé gé. <sup>16</sup> Ũ tỹ kanhir kĩ nén ù kórég tó kĩ jěmẽ sór tũg nĩ, ùn vỹ (ka)mě ěn vỹ ti. Ũ tỹ tag tó mũ ag vỹ Topě to kórég tãvĩ nỹtĩ, kĩ ag vỹ vỹ ag kókén ke mũ, kĩ tóg ag jykre pãno pẽ han mũ. <sup>17</sup> Věnh vỹ tỹ ge vỹ ěg kar kókén ke mũ, koměr hã, ti tỹ věnh kar kri rũm ken kĩ. Věnh kaga kórég tỹ věnh kar kri rũm ke ri ke ti nĩ.

Ũ tỹ věnh vỹ tỹ ge han mũ vỹ tỹ Himeneu nĩ gé, Fileto ke gé. <sup>18</sup> Tag ag vỹ un'ón tĩ, Topě vỹ to. “Rĩr mãn ri ke han ěg huri, ěg tỹ Cristo ki gen kĩ, hã kĩ ěg rĩnrĩr mãn ke tũ nỹtĩ ha, ěg ter kar kĩ, Jesus kãtĩg mãn kĩ,” he ag tóg tĩ. Ag tỹ tag tó kĩ ag tóg ù ag tỹ Jesus to

krónh ke han tĩ, kĩ ag tóg Cristo tovãnh mũ ha ag tigrĩn.

<sup>19</sup> Ěg tỹ ĩn han kĩ ěg tóg ti tỹ kri jě jafã ěn tar han tĩ. ěn ri ke ti nĩ, Topě jykre ti. Jesus Cristo kãmé vỹ há nĩ, kĩ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ù ag tỹ ón kĩ to vỹ mũ (hã) ra. Ěg tỹ ti ki ge kĩ nỹtĩn kĩ tag vỹ ěg to rãn kĩ nĩ, ha mẽ: “ěg Senhor vỹ ã tũ ag ki kanhró nĩ,” he tóg mũ.

Kar kĩ tag vỹ rãn kĩ nĩ gé, ha mẽ: “věnh jykre pãno tovãnh kãn ra, ãjag tỹ: inh Senhor vỹ tỹ ti nĩ, Jesus ti, he jé,” he tóg mũ. Cristo jykre to ken hã vě. Ón vãnh ti nĩgtĩ.

<sup>20</sup> Ha vé, ĩn mág krēm kukrũ vỹ e nỹtĩ. Ũ vỹ ouro tỹ há nỹtĩ, ù vỹ prata tỹ há nỹtĩ. Kỹ ù vỹ ka tỹ há nỹtĩ gé, ù vỹ go'or tỹ há nỹtĩ gé. Kukrũ há vỹ tỹ vějěn né nĩ, kĩ ùn kórég vỹ tỹ vãfár né nĩ gé. <sup>21</sup> Kĩ tóg ge nĩ, ù tỹ kanhir kĩ nén ù kórég tó (ka)mě ěn ag. Kukrũ kórég ri ke ag nỹtĩ. Hã kĩ Topě tóg ag mỹ: “inh rãnrãj han ra,” henh ke tũ nĩ sir. Ěg tỹ ti kórég tovãnh kãn kĩ ěg tóg kukrũ há ri ke nỹtĩ, kĩ Topě tóg ěg mỹ: “inh rãnrãj han nĩ,” henh ke mũ gé sir. Ti tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩn mũ, kĩ tóg ěg mỹ ã rãnrãj nĩm sór mũ, ěg tỹ han jé. Kĩ ěg tóg vėsýměr han sór mũ sir, ti tỹ ěg mỹ tó kĩ, kĩ tóg Topě mỹ sér tĩ.

<sup>22</sup> Kyrũ ag vỹ nén ù kar to én (ka)mě nỹtĩ. ěn tovãnh kãn. Věnh jykre há hã mĩ tĩg sórmnĩ. Jesus ki rã hã to jykrén nĩ, věnh kar to há nĩmnĩ, krĩ kuprã nĩmnĩ, ù tỹ ěg Senhor mré ke ag to, ùn jãnhkri ag to, věnh kar to ke gé.

<sup>23</sup> Ũ ag tóg ón kĩ: “Topě hỹn tag tó sór mũ, ti tỹ ěn tó kĩ,” he sór ti. Topě tỹ nén tó vãnh ěn tó sór ag tóg tĩ. Tag tigrĩn jagně to jũ tóg kutě tĩ, hã kĩ ag mré to jykrén sór tũg nĩ.

<sup>24</sup> Ũ tỹ Topě mỹ rãnrãj tĩ jé věnh kar to há nĩ. Ti tỹ kãnhmar ag to jũn kĩ tóg tỹ ù nỹ. Ti tỹ koměr hã vỹ kĩ tóg há tĩ, ag kanhrãn jé, věnh kar to fe há nĩn kĩ. <sup>25</sup> Ũ tóg ti vỹ kafãn sór mũ. ěn mỹ tóg vỹ há han ke mũ. Koměr hã tóg ag mỹ Topě vỹ tónh ke mũ, Topě tỹ ag jagãgtãn jé, ag tỹ ãjag jykre tovãnh kĩ, věnh vỹ há hã nón mũ jé. <sup>26</sup> Kĩ ag krĩ há nỹtĩn mũ. Japo tũ vỹ tỹ ag nỹtĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ag se jan kĩ, ag tỹ ti rãnrãj han jé. Ag tỹ ti tovãnh kĩ Topě tóg ag krenkren han ke mũ. Kĩ tóg

ag tỹ Japo jykre tag to vėnh nenh to ag tar han ke mũ, ẽg ke gẽ. Kỹ tóg há tĩ.

### 3

#### *Kurã tỹ ẽgno to hã vėnh jykre*

<sup>1</sup> Tag to jykren, ha mẽ. Ga tỹ tũ' henh ke to hã ẽg tóg nèn ù jagy ve kãn ke mũ. Vėnh kar tỹ vėnh jykre pãno han mũ ve jé ẽg tóg ke mũ. <sup>2</sup> Ājag jykre hã han sór jé ag tóg ke mũ. Nèn ù kar to én jé ag tóg ke mũ, ag rico nỹtĩ jé. “Tỹ inh ùn mág nĩ, tag han inh tĩ, tag han inh tĩ,” he jé ag tóg ke mũ. Jagnẽ to vĩ kónãn jé ag tóg ke mũ. Ājag panh vĩ ki hã han ke tũ ag tóg nĩ. “Kórég ti nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ù tỹ ag mỹ nèn ù há nĩm mũ ra. Topẽ to ag é henh ke mũ gẽ. <sup>3</sup> Jagnẽ to jykre kórég ag nỹtĩnh mũ, ājag krẽ to ke gẽ. Jagnẽ mỹ vėnh pãte fón ke tũ ag nĩ gẽ. Jagnẽ to ag un'ón ke mũ. Vẽso jykren ke tũ ag tóg nĩ. Ag tỹ ù vóg kónãn kỹ tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. Vėnh jykre há kato tẽ jé ag tóg ke mũ. <sup>4</sup> Ājag régre ag vatánh tá ag tóg ag to vĩ kónãn ke mũ gẽ. Û tỹ ājag jykre kórég to ag vóg kónãn ke tag kamẽg vánh ag nỹtĩ. Vẽso ag tóg: “vėnh kar kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” henh ke mũ gẽ. Ag tỹ Topẽ to há nỹtĩnh ke vė vė, hã ra ag tóg ājag tỹ nèn to én mũ ẽn hã han sór ke mũ. <sup>5</sup> Ón kỹ ag tóg Topẽ to há nĩ ve nỹtĩnh mũ, hã ra ag tóg tĩ jykre han sór ke tũ nĩ, ti tỹ ẽg tar han tĩ tag vỹ ag mỹ há tũ nĩnh mũ. Û tỹ ge ag továnh nĩ, vỹ.

<sup>6</sup> Ag kãmĩ ù ag vỹ ĩn kar mũ mũnh mũ, kỹ ag tóg ùn tỹtã jykre tũ fag mré vėmèn sór ke mũ, ù tỹ Topẽ vĩ mranh tĩ fag, ùn én sór (ka)mẽ fag. Ẽn fag mỹ ag tóg vĩnh mũ, fag tỹ ag vĩ ki han jé. <sup>7</sup> Ón kỹ fag tóg vėnh kanhrãn to tar nỹtĩnh mũ, hã ra fag tóg vėnh vĩ há ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ fag tóg ag vĩ ki han mũ, ù tỹ fag mỹ ón mũ ag vĩn ki. <sup>8</sup> Û tỹ fag mré vėmèn mũ ẽn ag vỹ Topẽ vĩ kato tẽ nỹtĩ, vėnh vĩ há ẽn kato. Vãsỹ Janes vỹ Moisés vĩ kato tẽ ja nĩgtĩ, Jambres ti ke gẽ. Ag ri ke ag nỹtĩ, Topẽ vĩ kato tẽ ag tóg tĩ, ù tỹ fag nón mũ ẽn ag. Vėnh jykre pãno han (ka)mẽ ag tóg nỹtĩ, krĩ tũ ag nỹtĩ. Ón kỹ ag tóg Jesus ki ge nỹtĩ ve nĩ, ag tỹ ón kỹ ti vĩ tón kỹ. <sup>9</sup> Hã ra ùn e vỹ ag vĩ kri fĩnh ke tũ nĩ, ha vemnĩ. Vėnh kar vỹ ag krĩ tũ tag venh ke mũ, ha vemnĩ. Janes mré Jambres ri ke han jé ag tóg ke mũ. Vėnh

kar vỹ ag krĩ tũ ki kanhró ja nỹtĩgtĩ gẽ, Janes mré Jambres ti.

#### *Ẽg tỹ Topẽ to tar nỹtĩnh kỹ ẽg nèn jagy vėnh ke mũ*

<sup>10</sup> Ag jãvo ã tóg inh vĩ kri fi há han tĩ, Timóteo'. Isỹ nèn han mũ ẽn ri ke han ã tóg tĩ gẽ. Isỹ nèn ve sór mũ ẽn ve sór ã tóg tĩ gẽ. Isỹ Jesus ki rã ri ke han ã tóg tĩ gẽ. Isỹ komẽr hã vĩ ri ke han ã tóg tĩ gẽ. Isỹ vėnh kar to há nĩ ri ke han ã tóg tĩ gẽ. <sup>11</sup> Ag tỹ inh vóg kónãn ve ja ã nĩ gẽ, isỹ nèn ù jagy vėg tĩ ẽn ti. Inh vóg kónãn tỹ hèn ri ke han ja ag tóg, Antioquia tá, Icônia tá, Listra tá ke gẽ. Ter kren pẽ han inh, tá. Hã ra ẽg Senhor tóg inh jy nĩgãn. <sup>12</sup> Ha vé, ẽg tỹ Jesus Cristo jykre mũ mũn kỹ ẽg kar tóg ag tỹ ẽg vóg kónãn venh mũ. <sup>13</sup> Ẽg jãvo ùn jykre pãno ag vỹ komẽr hã vėnh jykre pãno han kãn kỹ nỹtĩ, ùn un'ón mũ ag ke gẽ. Û ag lograr ke ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ag lograr ke tĩ gẽ, vėnh kato.

<sup>14</sup> Ag jãvo isỹ ã mỹ nèn tó ja ẽn mũ tĩg nĩ, ã tỹ nèn mẽ ja kar ẽn mũ, ã tỹ ki rã kỹ jẽ ẽn mũ. Isỹ ã kanhrãn ja ẽn to tar nĩm nĩ. Inh jykre ki kanhró ã tóg nĩ. <sup>15</sup> Ā sĩ kã ã tóg Topẽ vĩ mẽ, ã kónẽg kã. Ẽn kã ã tóg Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ẽn mẽ. Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ẽn to jãn kỹ ã tóg ki kanhrãn mũ, ẽg tỹ Jesus Cristo ki rã tugnĩn krenkren ke mũ ti.

<sup>16</sup> Û tỹ hèn ri ke ag vỹ Topẽ vĩ ránrán ja nĩgtĩ. Hã ra Topẽ kuprĩg tóg ag mỹ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ nèn rán ke ti, hã kỹ ag tóg ránrán. Tĩ vĩ rán kỹ nĩ to ken kỹ ẽg tóg vėnh vĩ há ki kanhrãn mũ, kỹ ẽg tóg kãmén há han ke mũ gẽ. Ẽg mỹ tóg ẽg tỹ kygnẽ ja ẽn ven tĩ, kỹ ẽg tóg jagnẽ mỹ ven tĩ gẽ. Tỹ Topẽ tóg ẽg jyvẽn mũ gẽ, ti vĩ rán kỹ nĩ ki, kỹ ẽg tóg jagnẽ jyvẽn ke mũ gẽ. Kỹ ẽg tóg vėnh jykre kuryj ki kanhrãn tĩ gẽ, ti vĩ rán kỹ nĩ ki, ẽg tỹ jagnẽ mỹ tó jé. <sup>17</sup> Topẽ tũ vỹ tỹ ẽg nỹtĩ. Tĩ pi(jé) ẽg tỹ vėnh kygnẽ ve sór mũ'. Ẽg tỹ kygnẽg tũ nỹtĩnh kỹ ẽg tóg nèn ù kar há han to tar nỹtĩ. Tĩ tỹ tag ve sór vė, hã jé tóg ẽg mỹ ã vĩ jẽnẽ ja nĩgtĩ.

### 4

<sup>1</sup> Inh kósin', sỹ ã jyvẽn ke vė, ha mẽ, kỹ Topẽ vỹ mẽnh mũ, Jesus Cristo ti ke gẽ, ù tỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke mũ ẽn ti, ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag jykre, ùn kãgter nỹtĩ ag jykre ke gẽ.

Vÿn ke mǎn jé tóg ke mũ, ha vemní, ký tóg tÿ pǎ'i mág jēnh mũ, ha vemní. Ęg Senhor rĩnve sóg ǎ mÿ: <sup>2</sup> “Topē vĩ kǎmēn ra,” henh mũ. Kejēn ag tóg mē sór tĩ, kejēn ag tóg mē sór tũ nĩgtĩ. Ge ra ag mÿ kǎmēn nĩ. Ag jyvēn nĩ, ag mÿ ag tÿ vēnh kygnē ja ēn tómnĩ, ag jyvēn tar han nĩ, ag tÿ mē jǎvǎnh ký. Ag jyvēn to krónh ke tũg nĩ, ag tÿ kejēn Jesus ki rǎ sór jé. Topē vĩ tó há han nĩ. <sup>3</sup> Kurǎ tÿ ěgno to há ag tóg jēmē sór ke tũ pē nĩnh mũ, vēnh vĩ há ti, ha vemní. Ký ag tóg vēnh vĩ kórég nón mũ sór mũ, ag tÿ nén to én mũ ēn ti. Ú tÿ ón ký ag mÿ tónh ke mũ ēn vÿ vēme sér tónh ke mũ, ký tóg ag mÿ sér tĩnh mũ. <sup>4</sup> Vēnh vĩ há jēmēnh ke tũ ag nĩ, há ký ag tóg vēnh ó jēmēnh ke mũ sir.

<sup>5</sup> Ag jǎvo nén ũ kar to jykren há han nĩ. ǎ tÿ nén ũ jagy ve ký kato tar nĩmnĩ. Cristo to vēme sér ēn kǎmēn nĩ, vēnh kar mÿ. ǎ rǎnhrǎj ki rĩr há han nĩ gé.

<sup>6</sup> Ag hÿn kǎnhmar isén ke mũ, Jesus Cristo tugrĩn. Há ra tóg inh mÿ tÿ nén ũ tũ nĩ. Jesus tugnĩn ke vē, iser ke ti, há ký tóg inh mÿ tÿ nén ũ tũ nĩ. <sup>7</sup> Kejēn ěg tóg rǎrá tĩ, ký ěg tóg vǎsǎn tĩ. Ęg tÿ rǎrá to vǎsǎn ri ke han inh, Topē rǎnhrǎj han ký. Ęg tÿ carreira han ký ěg tóg vǎsǎn tǎvĩ han tĩ gé, ěg tÿ ganhar he jé. Vēnhvó tǎvĩ han ěg tóg tĩgtĩ. Tag ri ke han inh, isÿ Topē rǎnhrǎj han ký. Ti rǎnhrǎj han kǎn inh huri. Ti ki rǎ tovǎnh ja tũ inh nĩgtĩ. <sup>8</sup> Ú tÿ carreira ki ganhar he mũ ēn vÿ ka féj tÿ coroa ganhar he tĩ. Ęn ri ke nĩm jé tóg ke mũ inh mÿ, Topē ti, inh jykre kuryj to. Nĩm han ký tóg nĩ nĩ, Topē tÿ inh mÿ nén nĩm ke mũ ti, ag tÿ coroa vég mũ ēn ri ke ti. Kurǎ ēn kǎ tóg inh mÿ nĩm ke mũ, ěg Senhor ti. Vēnh kar mÿ ti nĩm ke mũ gé, ũ tÿ ti kǎtĩg jǎvǎnh ký nÿtĩ ag kar mÿ.

### *Paulo tÿ nén ve ja*

<sup>9</sup> Kuri inh venh kǎtĩg. <sup>10</sup> Demas vÿ isovǎnh ký vyr. Ęprǎ vēnh jykre han sór ti nĩ, há ký tóg isovǎnh ký Tessalônica ra vyr. Crescente vÿ Galácia ra vyr, ký Tito vÿ Dalmácia ra vyr. <sup>11</sup> Lucas vÿ inhhǎ inh mré nĩ nĩ. Marcos pére kǎtĩg, ti tÿ inh rǎnhrǎj han jé. Tag to tóg tar nĩ. <sup>12</sup> Tíquico jēnē inh, ti tÿ Ęfeso ra tĩg jé. <sup>13</sup> Ký, ǎ kǎtĩg ký inh mÿ inh capa ma kǎtĩg. Trôade tá ti nĩ, Carpo ĩn

krēm. Ký inh mÿ inh livro gé kǎtĩg gé, livro grĩngrĩn ký nÿtĩ ēn mré há, nén ũ fǎr ki rǎn ký nÿtĩ ēn mré. Isÿ livro ēn venh há pē tóg tĩ.

<sup>14</sup> Alexandre, ũ tÿ ferro tÿ nén ũ kar han tĩ ēn vÿ iso kórég tǎvĩ nĩ. Ęg Senhor vÿ ti jykre kórég to ti vóg kónǎn ke mũ. <sup>15</sup> Ti kamēg ra. Inh vĩ kato tē mág han tóg.

<sup>16</sup> Fóg tÿ pǎ'i vÿ inh ki inh jykre jēmē pin huri. Ęn kǎ ũ tóg inh mré ve ja tũ nĩ. Isovǎnh kǎn ag tóg. Topē mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ag mÿ vēnh pǎte fón jé. <sup>17</sup> Ag jǎvo ěg Senhor vÿ isar han, ti tÿ inh mré tag kǎ jē nĩn ký. Há ký vēnh kar vÿ ti vĩ mē huri, isÿ ag mÿ kǎmēn ký. Povo kar ag vÿ hur mē kǎn. Ký ěg Senhor tóg inh jy nĩgǎn, ag tÿ mĩg mÿ inh fón tũ nĩ jé. <sup>18</sup> Inh jy nĩgǎn mǎn jé tóg ke mũ gé, Nén-Kórég tÿ isÿ hē ri ke tũ nĩ jé. Inh ki tóg rĩr há han ke mũ, sÿ kǎnhkǎ ra tĩg há han jé, ti nĩgja ra. Ti há mÿ ěg vĩ há han ke mũ'. Ký tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ěg tÿ ti mÿ vĩ há han ke ti. Amém.

<sup>19</sup> Priscila fi mré fi mén tÿ Áquila mĩ sóg ěkrég tĩ, Onesíforo mré ke fag mĩ ke gé. <sup>20</sup> Erasto vÿ Corinto tá nĩ nĩ. Jǎvo Trófimo tóg Mileto tá kaga nÿ ja nĩ, isÿ tá kǎtĩ mũn kǎ.

<sup>21</sup> Kur kǎtĩg mē han, prÿg tÿ kusa tá krÿg tũ ki. Ęubulo vÿ ǎ mĩ ěkrég tĩ, Prudente ti ke gé, Lino ti ke gé, Cláudia fi ke gé, ěg régre kar ag mré há. Ęn ag vÿ ǎ mÿ abraços jēnēg tĩ.

<sup>22</sup> Ęg Senhor mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ǎ tar han jé, ti tÿ ǎ jag kar tar han jé gé.  
Hǎ vē.

## PAULO TÏ ÇARTA HAN: TITO MÏ CARTA

<sup>1</sup> Paulo tÏ rá vë. SÏ Tito mÏ rán hã vë. Topë mÏ sóg rãnrãj tÏgtÏ, kÏ Jesus Cristo vÏ inh fëg, sÏ tÏ ti apóstolo jë jé. Topë tóg ëprã ke ù ag kuprëg, ag tÏ ti ki ge jé. KÏ tóg inh mÏ: “ha isÏ ùn kuprëg ja ag mÏ tónh tÏg,” he ja nÏ. “Ag mÏ inh vÏ ti kãmén nÏ, sÏ ki hã tó mü ên ti, ag tÏ ã vÏ jëmë kÏ inh ki ge há han jé,” he ja tóg nÏ. <sup>2</sup> Topë vÏ ëg mÏ: “rÏr krÏg ja tÏ ve jé ãjag tóg ke mü,” he ja nÏ. Hã ve sór ëg tóg mü. Topë tÏ nén tón hã vë, vãsÏ, hã ra tóg ón tÏ nÏgtÏ. <sup>3</sup> Vãhã tóg ëg mÏ ã vÏ tag jënë ja nÏ, ti tÏ ëg mÏ jënënh ke kurã ki. Jesus tÏ tóg ëg mÏ jënë ja nÏ. Hã to Topë tóg inh mÏ: “ha vënh kar mÏ tónh tÏg,” he ja nÏ, ëg kren han tÏ ên ti.

<sup>4</sup> Hã kÏ sóg ã mÏ tó mü, Tito'. Inh kósin pë vÏ tÏ ã nÏ, ã tÏ inh mré Jesus ki rã kÏ jën kÏ. Ëg jóg tÏ Topë mÏ sóg to vÏ tÏ, ti tÏ ã tar han jé, ã krÏ kuprã nÏ jé ke gé. Ëg kren han tÏ tÏ Jesus Cristo mÏ sóg tag to vÏ tÏ gé.

### *Tito tÏ Creta ki ke ag ki rÏr*

<sup>5</sup> ã mÏ sóg: “ha ver goj vãso tÏ Creta tá jë,” he ja nÏgtÏ, ã tÏ tá isÏ nén han kãn ja tÏ ên han kãn jé. Hã kÏ sóg ã mÏ: “cidade kar ki igreja to pã'i vin,” he ja nÏ. ã tÏ ù kuprëg kÏ, ti tÏ tÏ pã'i jë jé, kÏ tag to jykrén nÏ, ha më.

<sup>6</sup> ùn kãmë kórég tÏ jãvãnh jé ã tóg ke mü, ùn prÏ pir han kÏ nÏ ti. Ti krë tÏ Jesus ki rã kÏ tóg há tÏnh mü, ag tÏ nén ù vënhmÏ han tÏ nÏn kÏ, ãjag panh vÏ jëmënh kÏ.

<sup>7</sup> Ha vé, ù tÏ tÏ igreja to pã'i jë sór kÏ tóg tÏ ùn jykre há jënh mü, ù tÏ Topë tÏ ki rÏr há han mÏnh ke mü ti. Ti tÏ ã mré ke ag to: “ag kãfór vÏ tÏ inh nÏ,” henh ke tÏ vë. ùn fe tÏ gÏm ke (ka)më vÏ há tÏ nÏ, ù tÏ vinho kron (ka)më ti, ùn jÏ (ka)më ti. KÏ tóg ã tÏ rico kenh ke hã to énh ke tÏ nÏ gé. <sup>8</sup> Ti tÏ ù tÏ kuvar há tá kãmü ag mÏ: “inh mré jë,” hen kÏ tóg há tÏ, ti tÏ vënh jykre há to há nÏn kÏ, ti tÏ vëso jykrén kÏ, vënh jykre kuryj han kÏ, Topë vÏ hã ki króm kÏ, ti tÏ vënh kanhrãnh kÏ tÏg kÏ. <sup>9</sup> Topë vÏ më ja tóg nÏ. KÏ ti tÏ tag kã jatu tÏ nÏn kÏ tóg há tÏ gé. KÏ tóg ù tÏ ã vÏ mëg mü ag kanhrãnh há han ke mü gé, ag

jyvënh há han jé tóg ke mü gé. ù tÏ ti vÏ kafãnh mü mÏ tóg tó há han ke mü gé, ti tÏ kã jatu tÏ nÏn kÏ.

<sup>10</sup> Ha vé, ù tÏ hën ri ke ag tóg më jãvãnh nÏtÏ. Véké ag tóg ón kÏ vëmén tÏ. Ag tÏ ù lograr he sór vë. Judeu ag vÏ tag to tar nÏtÏ, ha më. <sup>11</sup> Ëg tÏ ag vÏ tÏ tÏg' henh ke vë. Ha vé, ù fag ne ag vÏ kri fi sór mü', kÏ fag tóg Topë vÏ tovãnh sór mü, fag mén mré hã, fag krë mré hã. Un'ón ag tóg tÏ, ù tÏ fag kanhrãnh sór mü ag. Hã ra ag tóg hã to nén ù ve sór mü, jãnkamy ti, ag tÏ rico nÏtÏ jé. <sup>12</sup> Ag kãmÏ ù vÏ ki hã tó ja nÏ, ag jyvënh tÏ ù, ti tÏ ag kato tÏ kÏ tag tón kÏ, ha më: “Creta tá ke ag vÏ tÏ ùn ón mé nÏtÏ,” he ja tóg nÏgtÏ. “MÏg jÏ ri ke ag nÏtÏ. Rãnrãj vãnh ag nÏtÏ, hã ra ag tóg jën mág tãvÏ han sór tÏ,” he ja tóg nÏgtÏ. <sup>13</sup> Hã ra tóg ge nÏ. Hã kÏ ag jyvënh tar han nÏ, ag tÏ Topë ki rã to tar nÏtÏ jé. <sup>14</sup> Ag mÏ: “Judeu ag tÏ vënh ó tó mü jëmë sór tÏg nÏ,” hemnÏ. KÏ ag tóg ag mÏ ëprã ke jykre tó sór mü gé, ù tÏ Topë vÏ há më vãnh ag. Ëg mré ke ag mÏ ké, ag tÏ ù tÏ ge vÏ jëmë tÏg jé. <sup>15</sup> Ha vé, ù tÏ vënh jykre kuryj han mü mÏ tóg kuryj kar tÏ, jãvo ù tÏ vënh jykre pãno han mü mÏ tóg pãno kar tÏ gé, ù tÏ ti ki ge tÏ ag mÏ. Ag krÏ vÏ kórég nÏ, kÏ ag tóg ãjag jykre pãno to: “há ti nÏ,” he tÏ, jãvo ag tóg vënh jykre há to: “kórég ti nÏ,” he tÏ gé. <sup>16</sup> “Topë ki kanhró ëg tóg nÏ,” he ag tóg tÏ, ón kÏ. Hã ra ag tóg tÏ jykre han vãnh nÏtÏ. Ag tÏ ti jykre han vãnh ki ëg tóg vég tÏ, ag ón mü ti. ù tÏ ge to ti kórég nÏ, Topë ti, ag tÏ ti vÏ ki króm sór tÏ pë nÏtÏn kÏ. Nén ù há han ki kagtÏg ag nÏtÏ.

## 2

### *Vënh kar jyvënh há han nÏ*

<sup>1</sup> Ag jãvo Topë vÏ kãmén há han nÏ, ã tÏ ag jyvënh kÏ, Tito'. <sup>2</sup> Kófa ag mÏ: “nén ù há hã to jykrén nÏ,” hemnÏ. “Gøj fa kron sór tÏg nÏ. Nén há kar hã han sórmnÏ. Vëso jykrén nÏ. Ti ki rã há han kÏ nÏtÏmnÏ. Jagnë to há nÏtÏmnÏ. Ti tovãnh sór tÏg nÏ,” hemnÏ, kófa ag mÏ.

<sup>3</sup> KÏ kófa fag jyvënh nÏ gé. “Vëso jykrén nÏ,” hemnÏ fag mÏ. “Û to vÏ kónãnh tÏg nÏ. Vinho to énh sór tÏg nÏ. Vënh jykre há hã han nÏ, vënh kar tÏ ve jé. <sup>4</sup> KÏ ãjag tóg tátãg fag kanhrãnh há han ke mü,” hemnÏ fag mÏ. “Fag kanhrãnh nÏ, fag tÏ ãjag mén to há nÏtÏ

jé, fag krê to, <sup>5</sup> fag tÿ vëso jykrén jé, nén ù vënhmÿ han sór tÿg jé, fag tÿ ãjag ĩn ki rĭr há han jé, vënh kar mÿ vĭ há han jé, fag tÿ ãjag mén vĭ mranh sór tÿg jé, hemnĭ, tátäg fag mÿ,” hemnĭ, kófa fag mÿ. Fag tÿ tag han kÿ ù tóg Topê vĭ to é henh ke tũ nĭ, fag tigrĭn.

<sup>6</sup> Kyrũ ag jyvĕn nĭ gé. Ag mÿ: “nén ù kar to jykrén há han nĭ, ãjag tÿ ěg tÿ nén to én tĭ ěn han tũ nĭ je,” hemnĭ. <sup>7</sup> Tag han nĭ gé, Tito', vënh kar tÿ ã jykre há tag ve kÿ ã kóm vënh jykre há han sór jé gé. Ā tÿ ag kanhrĕn kÿ ki hĕ tómnĭ. Kanhir kÿ vĭ tÿg nĭ. <sup>8</sup> Topê vĭ tó há han nĭ, ù tÿ ã to: “kygnĕ ti huri,” he tũ nĭ jé. Kÿ ù tÿ ěg kato tĕ mũ ag vÿ nén ù tónh ke tũ nĭ. Kÿ tóg ag mÿ'a tĭnh mũ, ag tÿ ón kÿ ěg kato vĭ ja nĭn kÿ.

<sup>9</sup> Û mÿ rĕnhrĕj tĭ ag jyvĕn nĭ gé. Ag mÿ: “ãjag patrĕo vĭ han nĭ,” hemnĭ. “Ti mÿ há ěn han nĭ, ti tÿ ãjag mÿ vĭ há han jé. Ti vĭ kafĕn tÿg nĭ. <sup>10</sup> Ti tũ péju(g) tÿg nĭ. Ti tũ ki rĭr há han nĭ, ti tÿ ã to vĭ kónĕn tũ nĭ jé. Ā tÿ ti tũ ki rĭr há han kÿ tóg Topê vĭ to vĭ há han ke mũ, ěg kren han tĭ ěn vĭ to, ã patrĕo ti, ti tÿ Topê vĭ mĕ kÿ,” hemnĭ, ù mÿ rĕnhrĕj tĭ ag mÿ.

<sup>11</sup> Topê tóg ěg jagĕgtĕn sór mũ, ěprĕ ke kar ag, kÿ tóg ěg kren han sór mũ. Hĕ jé Jesus tóg kĕtĭg ja nĭ. <sup>12</sup> Kÿ tóg ěg kanhrĕn sór mũ gé, ěg tÿ ti kato tĕ tũ nĭ jé, ěg tÿ nén ù to én sór tĭ ěn han tũ nĭ jé gé, ěg tÿ ga kri mũn kÿ. ěg kanhrĕn sór tóg mũ, ěg tÿ vëso jykrén jé, vënh jykre kuryj han jé, Topê jykre ti. <sup>13</sup> Ti kĕtĭg ve sór ěg nÿtĭ, hĕ kÿ tóg ěg mÿ sér tĭ. Tÿ ti pĕ'i mág tĕvĭ nĭ, Topê ti. Tar tĕvĭ ti nĭ, ěg kren han tĭ tÿ Jesus Cristo ti ke gé. Ti ve jé ěg tóg ke mũ, kÿ tóg sĭnvĭ tĭnh mũ, sér pĕ. Hĕ kÿ tóg há tĭ, ěg tÿ tag ki mũ há han kÿ. <sup>14</sup> ěg jagfy tóg ter ja nĭ, ti tÿ ěg jykre kórég ěn kókén jé. Kÿ tóg ěg kykũg mũ, ěg jĕnhkri nÿtĭ jé. Kÿ ěg tóg tÿ ti tũ nÿtĭnh mũ sir, vyr mÿ. ěg pi(jé) tÿ ù tũ nÿtĭ ha'. Ti tũ vÿ tÿ ěg nÿtĭ, ěg tÿ vënh jykre há to tar nÿtĭ jé.

<sup>15</sup> Tag kar tómnĭ, Tito'. Tÿ ag jyvĕn tar han nĭ gé kejĕn. Ā tũ vĕ mÿr, ã tÿ ag jyvĕn ke ti, kÿ ù jé ã to é he tÿg.

### 3

#### Topê jykre

<sup>1</sup> Ag mÿ: “governo vĭ jĕmĕmnĭ, ěg pĕ'i vĭ ti,” hemnĭ. “Ag vĭ ki króm nĭ. Ag tÿ nén ù

há to: han nĭ, hen kÿ han sórmnĭ, vĕsÿmĕr,” hemnĭ. <sup>2</sup> “Û to vĭ kónĕn tÿg nĭ,” hemnĭ ag mÿ. “Û vĭ kafĕn tÿg nĭ. Vënh kar mÿ vĭ há han nĭ. Vënh kar mÿ komĕr hĕ vĭmnĭ,” hemnĭ ag mÿ. <sup>3</sup> Ha vé, vĕsÿ ěg tóg kórég nÿtĭ ja nĭgtĭ gé. Ki kagtĭg nÿtĭ ja ěg nĭgtĭ. Ti vĭ mranh ja ěg tóg nĭgtĭ gé. Vĕgfor mũ ja ěg tóg nĭgtĭ, kÿ ěg tóg ù tÿ ón kÿ ěg mÿ vënh jykre tó mũ ěn vĭ han ja nĭgtĭ gé. ěg tÿ nén to én mũ ěn han kĕn ja ěg tóg nĭgtĭ, nén ù vënhmÿ kar ěn ti. Vënh jykre pĕno han ja ěg tóg nĭgtĭ. Jagnĕ tũ to én ja ěg tóg nĭgtĭ. ěg jykre kórég tag vÿ vënh kar mÿ kórég nĭ ja nĭgtĭ. Jagnĕ to jũgũ (ka)mĕ (pĕ) ja ěg tóg nÿtĭgtĭ. <sup>4</sup> Vĕhĕ ěg tóg ki kanhró nÿtĭ, Topê tÿ ěg jagĕgtĕn kÿ, ěg kren han tĭ ti. Ti tÿ ěg to há nĭ mĕ ěg tóg vĕhĕ. <sup>5</sup> ěg pi(jé) vënh jykre kuryj han ja nĭgtĭ'. Hĕ ra tóg ge ra ěg jagĕgtĕn ja nĭgtĭ, hĕ kÿ tóg ěg kren han mũ sir. ěg han mĕn ja tóg nĭ, ěg kygpe kÿ nÿtĭn kÿ. Ā kuprĭg tÿ tóg ěg han mĕn, kÿ ěg tĕg nÿtĭ ha. <sup>6</sup> ěg mÿ tóg ã kuprĭg jĕnĕ, ti tÿ tÿ ěg jagrĕ nĭ jé. Jesus Cristo hĕ tigrĭn tóg ti jĕnĕ, ěg kren han tĭ ěn hĕ tigrĭn. <sup>7</sup> Hĕ kÿ tóg ěg mÿ vënh pĕte fón mũ sir. Ti tÿ ěg jagĕgtĕn hĕ vĕ. Kÿ tóg ěg mÿ ã tũ tovĕnh sór mũ. Hĕ tó ja ti nĭ. Rĭr krÿg ja tũ ve jé ěg tóg ke mũ. ěg tÿ tag ve jé tóg ěg mÿ ã kuprĭg jĕnĕ.

<sup>8</sup> Tag vÿ ki hĕ ke nĭ. Hĕ kÿ vënh kar mÿ tómnĭ, ag jyvĕn to krónh ke tÿg nĭ. Û tÿ Topê ki ge mũ ag jyvĕn há han nĭ, ag tÿ vënh jykre há hĕ han sór jé. Kÿ ag tóg tag hĕ to vĕsĕn ke mũ. Tag vÿ há nĭ. Kÿ tóg ěg mÿ nén ù há han ke mũ gé, vënh jykre há ti.

<sup>9</sup> Judeu ù ag tóg véké ón kÿ vĕmĕn sór tĭ. Tag jĕmĕ sór tÿg nĭ. Ājag gufĕ ag jiji tó sór ag tóg tĭ. Jagnĕ vĭ kafĕn ag tóg tĭ. Kÿ ag tóg Topê tÿ vĕsÿ ěg jyvĕn tĭ ěn to jagnĕ vĭ kafĕn mũ gé. Tag kar vÿ ěg mÿ nén ù há han ke tũ nĭ. Nén ù tũ vĕ, tag ti, hĕ kÿ jĕmĕ sór tÿg nĭ. <sup>10</sup> Û tÿ vyr mÿ vënh jykre han sór kÿ ti mÿ: “ke tÿg ra,” hemnĭ. “Ke tÿg ra,” he régre han nĭ, ti tÿ kĕnhmar ã vĭ jĕmĕg tũ nĭn kÿ. Tag pĕte ti tovĕnh nĭ, ti tÿ mĕ jĕvĕnh nĭn kÿ. <sup>11</sup> Ti jykre vÿ pĕno tĕvĭ nĭ. Topê vĭ mranh ti tĭ. Topê vÿ ù tÿ ge to: “kórég tĭ nĭ,” he tĭ.

*Tito tÿ ne han ke ti*

<sup>12</sup> Kejën sóg ã mÿ Ártemas jënê sór mÿ, ke tũ nĩ kÿ Tíquico ti. Ti tÿ ã tá jun kÿ, vêsÿmér inh kukâm kãtĩg, cidade tÿ Nicópolis ra. Tá sóg kusa fĩn rãm ke mÿ.

<sup>13</sup> Zenas ki rĩr há han nĩ gé, lei to estudo han tĩ ên ti, kar kÿ Apolo ti ke gé. Kÿ, ag tÿ mÿ mãn ken kÿ ag mÿ vin nĩ, jãnkamy tÿ ag mÿ tũg ke mÿ ên ti.

<sup>14</sup> Kÿ, êg mré ke kar ag jyvên há han nĩ, ag tÿ vênh rãnrãj há to tar nÿtĩ jé. Kÿ ag tóg ãn jagtar ag mÿ vin ke mÿ gé, ãjag tÿ nén ã vênh kãpãm kÿ. Tag ne há nÿnh mÿ'. Êg tÿ Topê jykre han to ken hã vê, kÿ tóg êg tÿ Topê mÿ nén ã kanê han ri ke nĩ sir.

<sup>15</sup> Inh mré nÿtĩ kar ag vÿ ã mĩ êkrég tĩ. Kÿ êg mré Jesus ki ge mÿ kar ag mÿ: “ãjag mĩ ti êkrég tĩ, Paulo ti,” hemnĩ, êg to há nÿtĩ kar ag mÿ.

Topê mÿ sóg to vĩ tĩ, ti tÿ ãjag kar tar han jé.

Hã vê.



## PAULO TỠ CARTA HAN: FILEMOM MỠ CARTA

<sup>1</sup> Paulo tỡ rá vễ, inh, isỹ se kỡ jễ ra rá vễ. Kỡ ẽg rẻgre tỡ Timóteo vỡ inh mrẻ rỏn mỗ gẻ. Isỹ Filemom mỡ rỏn hỏ vễ. ỏ to há tỏvỡ sỏg nỡ, Filemom'. Inh mrẻ ỏ tỏg Cristo rỏnhrỏj han tỡ gẻ. <sup>2</sup> Kỡ sỏg ẽg rẻgre tỡ ỏfia fi mỡ rỏn mỗ gẻ, Arquipo mỡ ke gẻ, inh mrẻ Cristo rỏnhrỏj to vỏsỏn tỡ tag ti, kar kỡ sỏg ỗ tỡ Filemom ỡn krẻm vẻnh mỏn tỡ ag mỡ rỏn mỗ gẻ, ỗ tỡ Topẻ vỡ mẻ jẻ vẻnh mỏn tỡ ag mỡ.

<sup>3</sup> ẽg jỏg tỡ Topẻ mỡ sỏg to vỡ tỡ, ti tỡ ỏjag tar han jẻ, ti tỡ ỏjag krỡ kuprỏg jẻ, ẽg Senhor tỡ Jesus Cristo panh ẻn ti.

### *Filemom jykre*

<sup>4</sup> Isỹ Topẻ mrẻ vẻmẻn kỡ sỏg ỏ mỡ ẻkrẻg tỡ, Filemom', kỡ sỏg ỏ to Topẻ mỡ vỡ há han tỡ.

<sup>5</sup> ẽg Senhor tỡ Jesus ki rỏ há han kỡ ỏ tỏg nẻji nỡ, hỏ kỡ ỏ tỏg nẻji Jesus ki ge kỡ nỹtỡ ag to há tỏvỡ nỡ gẻ. Tag mẻ inh. <sup>6</sup> Hỏ kỡ sỏg Topẻ mỡ to vỡ tỡ, ti tỡ ỏ krỡn há han jẻ, ỏ tỡ ti jykre hỏ mỡ tỡg ki kanhrỏ há nỡ jẻ, ỏ tỡ ẽg mrẻ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ. Kỡ tỏg ỏ krỡ tỡ há' henh ke mỗ, ỏ tỡ komẻr hỏ ti vỡ ki krỏm ki kanhrỏn kỏn jẻ. ẽg tỡ Cristo ki ge kỡ nỹtỡn kỡ ẽg tỏg vẻnh jykre sẻr to tar nỹtỡ.

<sup>7</sup> Jỏvy', inh fe tỡ mrỏn ke ja ỏ nỡ, inh fe tỡ há' he ja ỏ nỡ, ỏ tỡ iso há tỏvỡ nỡn kỡ. Kỡ Topẻ ki ge kỡ nỹtỡ kar ag vỡ ỏ jykre ki kanhrỏ kar nỹtỡ. Kỡ ag fe tỏg mrỏn ke mỗ gẻ.

### *Paulo tỡ Onẻsimo jagfy vỡ*

<sup>8</sup> Kỡ sỏg ỏ mỡ: “tag han jẻ ỏ tỏg ke mỗ,” henh ke mỗ vễ, <sup>9</sup> hỏ ra sỏg ỏ mỡ vỡ tar han sỏr tỡ nỡ. Komẻr hỏ sỏg ỏ mỡ to vỡ sỏr mỗ, ỏ tỡ iso há nỡ tugrỡn tag han jẻ, sỡ ỏ mỡ nẻn to vỡ sỏr mỗ tag ti. Ha vẻ, kỏfa inh nỡ ha, inh, hỏ vỡ: Paulo, he mỗ. Jesus Cristo tugnỡn sỏg se kỡ jẻ ha. <sup>10</sup> ỏ mỡ sỏg inh kỏsin tỡ Onẻsimo jagfy vỡ sỏr mỗ. Inh kỏsin ri ke ti nỡ ha, ti tỡ isugrỡn Cristo ki rỏ kỡ, isỹ tag kỏ se kỡ jẻ hỏ ra. <sup>11</sup> Vỏsỡ tỏg ỏ tỡ ki rỡr tỡ vễ, hỏ ra tỏg ỏ mỡ nẻn ỗ há han ja tỡ nỡgtỡ. Ừri tỏg há nỡ ha, kỡ tỏg ỏ tỡ ki rỡr há han ke mỗ ha, ti tỡ inh ki rỡr há han mỗ tag ri ke.

<sup>12</sup> Sỡ ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke vễ. Inh fe vỡ tỡ ti nỡ. <sup>13</sup> Hỏ kỡ sỏg ti jẻnẻ sỏr ja tỡ nỡ vễ, ti tỡ ỏ jẻgia ki inh ki rỡr jẻ, isỹ Jesus kỏme sẻr tugrỡn se kỡ jẻn ki. <sup>14</sup> Hỏ ra sỏg ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke mỗ, isỹ ỏ mỡ: “mỡ há, ti tỡ inh ki rỡr mỗ tag ti?” he ja tỡ nỡn kỡ. Isỹ ti tỡg kamẻg mỗ ra tỏg ỏ tỡ inh ki rỡr mỗ ri ke nỡ vễ, hỏ ra ỏ tỏg ki kagtỡg nỡ vễ, ỏ tỡ inh mỡ nẻn ỗ há han mỗ tag ti. Hỏ kỡ sỏg ỏ mỡ ti jẻnẻnh ke mỗ, ỏ tỡ ỏ tỡ nẻn han sỏr mỗ ẻn han jẻ, venh jykre há ẻn ti.

<sup>15</sup> ỏ camarada ja vễ, Onẻsimo ti, hỏ ra tỏg ỏ tovỏnh kỡ vẻnh pẻju kỡ vyr. Vẻnh pẻju sỡ han tỏg, hỏ ra tỏg ỏ to vỡn ke mỏn ke mỗ ha, isỹ ti jẻnẻn kỡ. Tỡg mỏn ke tỡ ti nỡ ha. <sup>16</sup> Ti tỡ vẻnh pẻju kỡ tỡ mỗ ẻn kỏ tỏg tỡ ỏ camarada jẻ vễ, hỏ ra tỏg tỡ ỏ jỏvy jẻ ha, ừri. ỏ to há tỏvỡ tỏg jẻ ha, ti tỡ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ. Ti to sỏg há tỏvỡ nỡ gẻ, kỡ tỏg ỏ tỡ ti to há nỡ jẻ há tỡ gẻ. ỏ camarada vỡ tỡ ti nỡ, hỏ ra tỏg tỡ ỏ jỏvy nỡ gẻ, kỡ tỏg ỏ tỡ ti to há pẻ nỡn kỡn há tỡ.

<sup>17</sup> Kỡ, ỏ tỡ iso há nỡn kỡ ti mỡ komẻr hỏ vỡmỡn, ỏ tỡ komẻr hỏ inh mỡ vỡ ẻn hỏ han nỡ, ti mỡ, ti tỡ inh jẻgia ki ỏ to jun kỡ. <sup>18</sup> Ti mỡ ỏ tỡ nẻn ỗ pẻju kỡ ma vyr? Ti mỡ ỏ mỡ nẻv(e) jẻ'? Kajỏm jẻ sỏg ke mỗ, ti jagfy. <sup>19</sup> Vẻsỏg ki sỏg ỏ mỡ rỏn mỗ, inh, hỏ vỡ: Paulo, he mỗ. Kajỏm jẻ sỏg ke mỗ, ti nẻv(e) ti, ki hỏ sỏg tỏ mỗ. Hỏ ra ỏ tỏg inh mỡ nẻv(e) jẻ gẻ, ỏ tỡ isugrỡn Jesus ki ra kỡ. <sup>20</sup> Ha vễ, jỏvy'. Inh fe tỡ mrỏn kemỡn, inh mỡ han nỡ, sỡ ỏ mỡ nẻn to vỡ mỗ tag ti, ẽg tỡ jagnẻ mrẻ ẽg Senhor ki ge kỡ nỹtỡn kỡ. Inh fe tỡ há' hemỡn, ỏ tỡ tỡ inh mrẻ ke nỡn kỡ, ỏ tỡ inh mrẻ Cristo ki rỏ kỡ jẻn kỡ.

<sup>21</sup> Isỹ ỏ mỡ nẻn to vỡ mỗ tag han ja ỏ tỏg ke mỗ, ki kanhrỏ sỏg nỡ. Hỏ kỡ sỏg ỏ mỡ rỏn mỗ. Isỹ ỏ mỡ nẻn to vỡ mỗ tag kỏfỏr han jẻ ỏ tỏg ke mỗ gẻ, ki kanhrỏ sỏg nỡ.

<sup>22</sup> Kỡ inh jo inh nừr jỏfỏ ti kỏn nỡ gẻ. Topẻ vỡ kỏnhmar ỏjag vỡ mẻnh ke mỗ, hỏ kỡ sỏg ỏjag venh kỏtỡg ke mỗ, ha vemỡn.

### *Ừ tỡ Filemom tỏ ke ag mỡ ẻkrẻg tỡ ag*

<sup>23</sup> Epafras vỡ ỏjag mỡ ẻkrẻg tỡgtỡ. Inh mrẻ tỏg se kỡ jẻ, Jesus Cristo tugrỡn. <sup>24</sup> Marcos vỡ ỏjag mỡ ẻkrẻg tỡ gẻ, Aristarco ti ke gẻ, Demas ti ke gẻ, Lucas ti ke gẻ. Inh mrẻ ag tỏg rỏnhrỏj mỗgtỡ, tag ag.

<sup>25</sup> Ëg Senhor tỹ Jesus Cristo jé ãjag tar han  
kãn. Hã vẽ.

## HEBREU AG MỸ CARTA

### *Topě kósin*

<sup>1</sup> Topě vỹ vāsỹ ãg jóg'jóg ve ag mré vēmén (ka)mě ja nĩgtĩ. Ag mỹ tóg tó mǎn', tó mǎn', he ja nĩgtĩ. Ti vĩ tó tĩ ag mỹ tóg tó ja nĩgtĩ, vāsỹ, ag tỹ vėnh kar mỹ ti vĩ kǎmén jé. <sup>2</sup> Ūri tóg kakó tĩ ha, kurǎ tỹ ãgno ti, kỹ tóg ũri ã kósin jėnė, ti tỹ ãg mỹ Topě vĩ tó jé. Ti mré tóg nén ũ kar hyn han ja nĩgtĩ, Topě ti, ã kósin mré. Kỹ tóg ti mỹ nén ũ kar tag vin ke mũ gé. Ti hǎ mỹ tóg vin sór mũ, Topě ti, ã tũ kar ěn ti. <sup>3</sup> Ěg tỹ Topě kósin ve kỹ ãg tóg Topě tỹ tỹ ũn mág nĩ ki kanhró nỹtĩ. Ti ri ke pė ti nĩ, ti hǎ pė, tỹ ti Topě hǎ ve nĩ, ti kósin ti. Ti vĩ vỹ tar nĩ, tỹ tóg ãg tỹ nén kar vėg mũ tag ki rĩr tĩ, ã vĩ tỹ. Ti hǎ vỹ ãg tỹ Topě vĩ mranh ěn tỹ tũg' he tĩ, kỹ tóg ãg jǎnhkrig kỹ ãg fėg ke mũ. Ěg jagfy ter kar kỹ tóg Topě pėgja tá nĩ nĩ, ũn tỹ vėnh kar tar kǎfór nĩ ěn pėgja tá, ti kósin ti.

### *Topě kósin tỹ Topě tỹ jėgnė jafǎ ag kǎfór nĩ*

<sup>4</sup> Topě kósin vỹ Topě tỹ jėgnė jafǎ ag kǎfór nĩ, kanhkǎ tǎn ag. Ti jiji vỹ ag jygjy kǎfór nĩ gé. Hǎ kỹ ãg tóg vėg tĩ, ti tỹ ag kǎfór nĩ ti. <sup>5</sup> Topě pi(jé) ã tỹ jėnė jafǎ ag kǎ ũ mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩgtĩ'. “Ūri hǎ sóg ã mỹ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja tũ ti nĩ, Topě ti, ã tỹ jėgnė jafǎ ag kǎ ũ mỹ. Kỹ tóg ag kǎ ũ to: “ti panh vỹ tỹ inh nĩnh mũ, kỹ tóg tỹ inh kósin nĩnh mũ,” he ja tũ nĩ gé. Ā kósin hǎ to tóg tag tó ja nĩ, Topě ti.

<sup>6</sup> Ā kósin ve ěn jėnė ja ti nĩ, ěg to, Topě ti. Ā tỹ ti jėnėn kỹ tóg tag tó gé, ha mẽ: “isỹ jėgnė jafǎ ag vỹ ti krēm mũg ke kǎn mũ, ha vemnĩ,” he ja ti nĩ, Topě ti.

<sup>7</sup> Hǎ ra ti tỹ jėgnė jafǎ ag to vėnh jykre tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “Topě vỹ ã tỹ jėgnė jafǎ ag tỹ kǎka ri ke han, kỹ tóg ag tỹ pĩ gru ri ke han mũ gé, Topě ti,” he tóg mũ gé, Topě vĩ rán ki, kanhkǎ tǎn ag to.

<sup>8</sup> Kỹ tóg ã kósin mỹ tag tó, ha mẽ: “Topě vỹ tỹ ã nĩ. Ā tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ vỹ tũg' henh ke tũ pė nĩ. Vėnh jykre kuryj han ã tĩ, ã krēm ke kar ag mỹ. <sup>9</sup> Vėnh jykre kuryj to ã há nĩ. Vėnh jykre pǎno to ã jũ nĩ. Hǎ kỹ sóg ã kuprėg, isỹ tỹ Topě nĩn kỹ, isỹ tỹ ã pǎ'i nĩn

kỹ. Ā tỹ sóg ũn mág han, ã krēm ke kar ag kǎfór ã tóg nĩ. Ā tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ tugrĩn ã fe tóg mrin kenh ke mũ, vėnh kar fe tỹ mrin ke kǎfór,” he ja tóg nĩ gé, Topě ti, ã kósin ti mỹ.

<sup>10</sup> Kỹ tóg ti mỹ tag tó gé, ha mẽ: “Ěg tỹ nén (ũ) kar han ve ki ã tóg ga han, kanhkǎ ti ke gé, ã nĩgé tỹ. <sup>11</sup> Tũg' he kǎn jé tóg ke mũ, ã tỹ nén han ja tag ti, jǎvo ã hǎ tóg tũg' henh ke tũ pė nĩ. Ā tỹ nén han ja tóg ã sinsin kỹ kugnǎnh ke mũ, kur ri ke. <sup>12</sup> Ti kǎnhpėn jé ã tóg (ke) mũ, ěg tỹ kur kónhpėn ri ke. Ěg kur kunũg ěg tĩ, ěg tỹ ũ kǎra rǎg jé. Tag ri ke han jé ã tóg ke mũ, ã tỹ han ja kar tag ti tỹ, ã tỹn kókén kỹ. Hǎ ra ã hǎ tóg tũg' henh ke tũ nĩ. Sin ke tũ pė ã tóg nĩ jǎvo, kófǎn ke tũ pė a tóg nĩ jǎvo,” he ja tóg nĩ, Topě ti, ã kósin ti mỹ.

<sup>13</sup> Hǎ ra Topě pi(jé) ã tỹ jėgnė jafǎ ag mỹ: “inh pėgja tá nĩ,” he ja nĩ'. “Nĩ ra ver, inh pėgja tá, sỹ ã kato vĩ mũ ag tỹ ã krēm vin jé, kỹ ag se vė sir,” he ja tũ ti nĩ, ti tỹ jėgnė jafǎ ag mỹ. Ā kósin hǎ mỹ tóg tag tó. <sup>14</sup> Topě tỹ jėgnė jafǎ ag vỹ vėnh kuprĩg ri ke nỹtĩ, hǎ ra ag tóg Topě rǎnhrǎj ti han tĩ. Topě vỹ ag jėgnėg tĩ, ag tỹ ti tũ ag jy nĩgǎn jé, ũn krenkren ke mũ ěn ag jy.

## 2

### *Ěg tỹ Topě vĩ to é henh ke tũ*

<sup>1</sup> Hǎ kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ ti vĩ mẽ kỹ ti jykre hǎ han kỹ, ěg tỹ tỹ prǎnh ke tũ nĩ jé. <sup>2</sup> Topě tỹ jėgnė jafǎ ag vỹ vāsỹ Topě vĩ ma kǎmũ ja nĩgtĩ. Hǎ ra ag tóg ki hǎ tó ja nĩgtĩ. Ū tỹ ag vĩ ki krov tũ ěn vóg kónǎn ja ti nĩgtĩ, Topě ti. “Ū tỹ ag vĩ mẽ sór tũ ěn ag vóg kónǎn jé sóg ke mũ,” he ja ti nĩ, hǎ kỹ tóg hǎ ra ke ja nĩgtĩ. <sup>3</sup> Kỹ ěg tóg ũri kren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ti to é hen kỹ, ti tỹ ěg kren han sór mũ ra. Nén ũ mág pė vė mỹr, Topě tỹ ěg krenkren han sór mũ tag ti. Ěg pǎ'i vỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tó vén, ti tỹ ěg kren han sór mũ tag ti. Ū tỹ ti vĩ mẽg mũ ag vỹ ěg mỹ tó ja nĩgtĩ gé, ti tỹ ěg kren han sór tag ti, hǎ kỹ ěg tóg ki kanhró nỹtĩ ha. <sup>4</sup> Kỹ Topě vỹ ũ tỹ ěg mỹ ti vĩ tó mũ ěn ag vĩ to: “há ti nĩ,” he ja nĩ gé, hǎ kỹ tóg ag tar han, ag tỹ ěg tỹ nén ũ han vǎnh ěn hyn han jé, milagre ti, ěg tỹ vėsóg ki nén han ki kagtũg ěn. Tag to ag tar nỹtĩ, Topě tỹ ag tǎn kỹ, ũ tỹ ti vĩ tó tĩ ag. Kỹ tóg ag mỹ ã kuprĩg jėnė gé. Ti hǎ ne to jykren kỹ: “tag tar han jé

sóg ke mũ, ên to, kÿ sóg ù ên tar han ke mũ, ù ù to,” he ja nĩ, ti vĩ tó tĩ ag to, Topê ti.

*Topê kósin tÿ êg tÿ ùn mág han ke*

<sup>5</sup> Topê vÿ nén (ũ) kar ên han mǎn ke mũ, kÿ tóg tÿ ù tǎg nÿtĩnh mũ. Ên kri pǎ'i vÿ tÿ êg nÿtĩnh mũ, êg tÿ tÿ êprǎ ke nÿtĩ ra. Ti tÿ jêgnê jafǎ ag pi(jé) tÿ ga tǎg kri pǎ'i nÿtĩnh mũ'. <sup>6</sup> Hǎ kÿ ti vĩ tó tĩ ù vÿ tag rán ja nĩ, ti vĩ rán ki, ha mẽ. Topê mÿ tóg: “tÿ êg tóg nén ù tũ nÿtĩ vê, êg tÿ tÿ êprǎ ke nÿtĩn kÿ, hǎ ra ã tóg êg hǎ mĩ êkrén kÿ nĩ nĩ,” he ja nĩ. “Tÿ êg tóg nén ù tũ nÿtĩ vê, êg tÿ tÿ êprǎ ke krê nÿtĩn kÿ, hǎ ra ã tóg êg ki rĩr tĩ. <sup>7</sup> Kÿ ã tóg prÿg pipir ki ã tóg êg tÿ ùn kǎsir han ja nĩ, kÿ êg tóg ên kǎ ã tÿ jêgnê jafǎ ag krêm nÿtĩ. Tag pǎte ã tóg êg tÿ ùn mág han ke mũ, ùn tar, pǎ'i mág tÿ ùn há nĩ ên ri ke, êg tÿ vênh kar kri nÿtĩ jé. <sup>8</sup> Kÿ ã tóg êg krêm nén (ũ) kar vin kǎn ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topê mÿ, Topê vĩ tó tĩ ti.

Ha vé, Topê vÿ êg krêm nén (ũ) kar vin ja nĩ, êg tÿ tÿ nén (ũ) kar pǎ'i nÿtĩ jé. Kÿ nén (ũ) kar vÿ êg krêm nÿtĩ. Êg krêm nÿtĩ tũ vÿ tũ tĩ. Hǎ ra êg tóg ver vég tũ nĩgtĩ, nén (ũ) kar tÿ êg krêm nÿtĩ ti. Ver tóg nén ù ù tÿ êg tũ tũ nÿtĩ ven nĩ. <sup>9</sup> Hǎ ra êg tóg Jesus hǎ tÿ tÿ ùn mág nĩ ên vég tĩ, ùri, ti tÿ tÿ ùn há nĩ ên, pǎ'i mág ri ke. Prÿg pipir ki Jesus tóg Topê tÿ jêgnê jafǎ ên ag krêm ke ja nĩ, kǎnhkǎ tǎn ên ag krêm, kÿ tóg êg kar jagfy ter ja nĩ, Topê tÿ êg jagǎgtǎn kÿ. Kÿ tóg ùri tÿ ùn mág pẽ nĩ nĩ, ti tÿ êg jagfy ter ja ên tugrĩn.

<sup>10</sup> Topê vÿ tÿ nén (ũ) kar kri ke nĩ, kÿ nén (ũ) kar vÿ ti tugrĩn rĩnrĩr nÿtĩ. Hǎ kÿ tóg vênhmÿ tũ nĩ, Topê tÿ Jesus mÿ: “ã jagtar tugrĩn ã tóg tÿ ùn há tǎvĩ nĩnh mũ,” hen kÿ. Hǎ jé Jesus tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ, ti tÿ tÿ ùn há tǎvĩ nĩn jé. Kÿ tóg ùn e krenkren han mũ sir. Êg jo tóg tĩg mũ sir, Topê krê kar ag jo, êg tÿ ti ri ke há nÿtĩ jé gé, êg tÿ Topê jamǎ sĩnvĩ ên tá junjun jé, ti mré.

<sup>11</sup> Ha vé, Jesus vÿ êg tar han tĩ, êg tÿ Topê vĩ mranh mǎn sór tũ nĩ jé. Kÿ ù tÿ êg tar han mũ vÿ êg mré jóg pir nĩ, Jesus ti. Hǎ kÿ tóg êg to: “inh jǎvy ag, inh ve fag,” he mũ. Êg to tóg mÿ'ǎg tũ nĩ. <sup>12</sup> Êg to tóg: “inh jǎvy ag mÿ sóg ã jiji tónh ke mũ, jóg!,” he ja nĩ. “Ag rĩnve sóg ã tÿ tÿ ùn há nĩ ên kǎmén ke mũ, ã jé tó jé sóg ke mũ, ag to sóg mÿ'ǎg ke tũ nĩ,” he ja

tóg nĩ, Jesus ti, êg to. <sup>13</sup> Kÿ tóg: “Topê ki sóg rǎ kÿ jé,” he mũ gé. Kÿ tóg: “inh mré ke ag hǎ vê, Topê tÿ inh mÿ ùn vin mũ ag kar hǎ vê, fag ke gé,” he ja nĩ gé.

<sup>14</sup> Jesus mré ke ên ag hǎ vÿ tÿ êprǎ ke ag nÿtĩ, fag ke gé. Hǎ kÿ Jesus vÿ ag mré ke tÿ êprǎ ke nĩ ja nĩ gé, hǎ kÿ tóg êg jagfy ter ja nĩ. Ti tÿ Japo tũg ke vê, ã ter tugrĩn. Japo vÿ êg tén sór to tar nĩ, hǎ ra Jesus vÿ ti tÿ tũ' henh ke mũ. <sup>15</sup> Kÿ tóg êg krenkren han ke mũ, êg tÿ êg ter ke kamêgmêg kÿ. Êg ter ke tugrĩn êg tóg nén (ũ) tÿ êg tén ke mũ kar kamêg tĩ, nén (ũ) tÿ êg vóg kónǎn tĩ kar ke gé. Hǎ ra Jesus tóg êg krenkren han mũ, kÿ êg tóg nén ù kamêg mǎn ke tũ nĩ ha. <sup>16</sup> Ti pi(jé) Topê tÿ jêgnê jafǎ ag krenkren han mũ', kǎnhkǎ tǎn ag'. Abraão krê ag hǎ krenkren han tóg mũ, ag jóg mré hǎ, hǎ kÿ tóg rán kÿ nĩ. <sup>17</sup> Hǎ jé tóg ã jǎvy ag ri ke nĩ ja nĩgtĩ, Jesus ti. Tÿ tóg êg hǎ pẽ ja nĩgtĩ. Êg tÿ nén (ũ) kar han mũ ve kǎn ja ti nĩgtĩ, êg jagtar mré hǎ. Hǎ kÿ tóg êg jagfy vênh fêg, kÿ tóg êg tÿ Topê vĩ mranh tÿ tũ' he ja nĩ. Topê tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág tÿ vênh rǎnhraj han mũ ên ri ke han ja ti nĩ, Jesus ti. Ti tÿ êg jagfy Topê tũ ki rĩr nĩn kÿ tóg êg jagǎgtǎn tĩ. Ki rĩr há han tóg tĩ gé, ti tÿ êg mré tÿ êprǎ ke ja nĩn kÿ. <sup>18</sup> Êg mré tóg jagtar ja nĩgtĩ, Jesus ti. Japo vÿ ti tÿ Topê vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, êg ri ke, hǎ ra tóg mranh ja tũ nĩ inhǎ. Hǎ kÿ tóg ki kǎnhró nĩ, êg tÿ nén (ũ) vég mũ kar ki. Hǎ kÿ tóg tag kar to êg tar han ki kǎnhró nĩ inhǎ.

### 3

*Jesus tÿ tÿ Moisés kri ke nĩ*

<sup>1</sup> Inh kǎnhkǎ', Topê tũ vÿ tÿ ãjag nÿtĩ. Kÿ tóg ãjag kuprêg, ãjag tÿ kǎnhkǎ tá ve jé. Hǎ kÿ Jesus mĩ êkrén nĩ. Topê vÿ ti fêg. Kÿ tóg êg mÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág ên ri ke nĩ, êg tÿ ti ki rǎ kÿ. Ti hǎ kǎmén êg tóg tĩ gé. <sup>2</sup> Û tÿ ti fêg mũ ên rǎnhraj han tóg tĩ, Moisés ri ke. Moisés vÿ Topê tũ kar ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé, Topê povo kar ki, ti ìn krêm ke kar fag ki. <sup>3</sup> Hǎ ra Jesus vÿ Moisés kǎfór nĩ. Û tÿ ìn han tũ vÿ ù tÿ ìn ki rĩr tĩ ên kǎfór nĩ. Ri ke ti nĩ, Jesus tÿ Moisés kǎfór nĩ ti. Êprǎ ke vÿ tÿ ti nĩ, Moisés ti, kÿ Jesus vÿ ti kǎfór nĩ. <sup>4</sup> Gĩr kar vÿ panh nÿtĩ gé. Û tÿ vênh kar han mũ vÿ tÿ Topê ti nĩ. <sup>5</sup> Moisés vÿ Topê tũ ag ki

rĩr ja nĩgtĩ, kũ tóg ki rĩr há han ja nĩgtĩ. Topě camarada vỹ tỹ ti nĩ ja nĩgtĩ, kũ tóg Topě ĩn krēm ke fag ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Cristo tỹ nén han ke ěn kãmén ja nĩ gé, Moisés ti. <sup>6</sup> Cristo vỹ tỹ Topě kósin nĩ, kũ tóg Topě tũ ag ki rĩr há han tĩ, hã ra ag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, ti ĩn krēm ke kar ěn ag, ã tỹ ũn ki rĩr tĩ ag, fag ke gé. Ěg hã vė, ti tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ti ĩn krēm ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti to tar nỹtĩn kũ, ěg tỹ ti kãmén há han kũ, ti tỹ ěg mỹ sér nĩn kũ, ěg tỹ tá nén venh ke ti.

### Ěg tỹ vėnhkán ke

<sup>7</sup> Tag tó tóg mũ, Topě ti, ã kuprĩg tỹ, ha mẽ: “Ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kũ vėnh kutu han tũg nĩ,” he tóg. <sup>8</sup> “Ājag jóg'jóg ve ag vỹ vėnh kutu han ja nĩgtĩ, kũ ag tóg inh kato vāsān ja nĩgtĩ, ag tỹ ga kórég ki nỹtĩn kũ,” he tóg, Topě ti. <sup>9</sup> “En kã ag tóg iso vĩ pātigtén ja nĩgtĩ gé. “Ěg tỹ ti vĩ mranh mũ ra tóg ěg vóg konān ke tũ nĩ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ isỹ nén han mũ ěn ve ja ra, isỹ prỹg tỹ 40 (ke) ěn ki ag ki rĩr há han mũ ra. <sup>10</sup> Hã kũ sóg ag to jũ ja nĩ. Ag to sóg: “kórég ag nỹtĩ,” hé. “Vėnh jykre há to jykren tũ ag tóg nỹtĩgtĩ,” he sóg. “Inh japry ve sór ja tũ ag tóg nỹtĩ, inh jamĩn ti,” he sóg. <sup>11</sup> Kũ sóg ag to jũ nĩn kũ (sóg) ag to vĩ jũ han kũ tag tó, ha mẽ. “Sỹ ag vėnhkán han ke vė vė, hã ra ag tóg iso vĩ jũ han ja nĩ, hã kũ ag tóg vėnhkán han ke tũ nĩ ha. Hã kũ ag ri ke han tũg nĩ, ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kũ, he sóg mũ,” he tóg, Topě ti.

<sup>12</sup> Inh kanhkā, tag to jykren, ājag tỹ Topě kato vāsān sór tũ nĩ jé, ājag tỹ ti vĩ mranh sór tũ nĩ jé gé, ājag tỹ Topě tovānh sór tũ nĩ jé. Ti hã ne ěg rĩnrĩr han ki kanhró nĩ', Topě ti. Hã kũ ti tovānh tũg nĩ. <sup>13</sup> Jagnė jyvėn nĩ, kurā kar ki, ũri mỹr. Ājag tỹ jagnė jyvėn to tar nỹtĩn kũ ājag tóg Topě to tar nỹtĩn ke mũ gé, ha vemnĩ, kũ ājag kãmĩ ũ vỹ vėnh kutu han ke tũ nĩ. Ěg tỹ ti vĩ mranh kũ ěg tóg kutu nỹtĩ, ha mẽ, ti vĩ mranh tỹ ěg mỹ sĩnvĩ nĩn kũ. <sup>14</sup> Ha mẽ, Cristo tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti tovānh sór tũ nỹtĩn kũ. Ěg tỹ ti ki rā ve kã ěg tóg ti to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ěg tỹ ěn ri ke ti to tar nỹtĩn kũ ěg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ. <sup>15</sup> Hã kũ tóg ěg mỹ: “ājag tỹ ũri inh vĩ mẽ kũ vėnh kutu han tũg nĩ,” he mũ. Ājag jóg'jóg ve ag vỹ tóg vėnh kutu hyn han' he ja nĩgtĩ, kũ ag tóg inh

kato vāsānsān, isỹ ag jykre ve sór ja nĩn kũ. Ag ri ke han sór tũg nĩ,” he tóg mũ ěg mỹ. <sup>16</sup> Ũ tỹ hė nỹ hỹn ti vĩ mẽ kũ ti kato vāsānsān ja nĩgtĩ? Ũ tỹ ga tỹ Egito tá kã pa ja ěn ag hã ja vė, ha mẽ, Moisés tỹ tá ag tatĩn kātĩg kũ. <sup>17</sup> Kũ Topě hỹn ũ tỹ hė to jũ ja nĩgtĩ, prỹg tỹ 40 (ke) ěn ki? Ũ tỹ ti vĩ mranh ja ěn ag hã to tóg jũ ja nĩ, hã kũ ag tóg ga kórég ěn ki tũ' he kãn. <sup>18</sup> Kũ Topě hỹn ũ tỹ hė to: “vėnhkán ke tũ ag nỹtĩ ha,” he ja nĩgtĩ? Ũ tỹ ti vĩ han sór tũ ěn ag to ke ja vė, mỹr, ha mẽ. <sup>19</sup> Ag tỹ ti tovānh kũ, hã kũ ag tóg ag tỹ nén ve sór ja ěn ve ja tũ nĩ sir, mỹr, ha mẽ.

## 4

<sup>1</sup> Topě vỹ ěg mỹ tag tó ja nĩgtĩ gé. Ti tỹ ěg vėnhkán han sór vė, kũ ti vĩ to é he tũg nĩ. Vėnh ki rĩr há han nĩ, ājag tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. <sup>2</sup> Mė ěg huri, Topě tỹ ěg mỹ nén han sór mũ ěn ti, ũ tỹ ga kórég mĩ mũ ěn ag tỹ mẽ ri ke han ěg tóg huri. Hã ra ag tóg vėké mẽ ja nĩgtĩ, kri fi ja tũ ag nỹtĩgtĩ, ag tỹ mėg mũ ra. Hã kũ tóg ag mỹ nén ũ há han ja tũ nĩ, Topě vĩ ti. <sup>3</sup> Ěg tỹ ti ki ge hã kũ ěg tóg vėnhkánkán ke mũ. Hã kũ Topě vỹ tag tó, ha mẽ: “ag to jũ nĩn kũ sóg ag to vĩ jũ han kũ tag tó, ha mẽ. “Sỹ ag vėnhkán han ke vė vė, hã ra ag tóg vėnhkán ke tũ nỹtĩ ha,” he ja ti nĩ. Topě vỹ vāsỹ vėnhkán ja nĩgtĩ, ti tỹ nén (ũ) kar pė han han ti kũ. Kũ nén (ũ) kar vỹ hyn han kũ nỹtĩ ha. <sup>4</sup> Hã kũ kurā tỹ 7 (ke) ěn to tag tóg rán kũ nĩ, ha mẽ. Topě tỹ nén kar hyn han kãn ja to tag tóg rán kũ nĩ, ha mẽ: “kurā tỹ 7 (ke) ki Topě vỹ vėnhkán, ã rānrāj han kãn kũ,” he tóg mũ, Topě vĩ rán ki. <sup>5</sup> Hã ra tóg Israel ũ ag to tag tó ja nĩ gé, hã vỹ: “kũ ag tóg vėnhkánkán ke tũ nỹtĩ ha,” he mũ gé. <sup>6</sup> Hã kũ ũ ag tóg vėnhkánkán ke mũ. Vāsỹ Topě tóg ěg jóg'jóg ve ag mỹ ag vėnhkánkán ke tag tó ja nĩgtĩ vė, hã ra ag tóg ti vĩ jēmė ja tũ nĩgtĩ, hã kũ ag tóg vėnhkánkán ke tũ nỹtĩ ha. Kũ Topě tóg ũ ag kuprėg ja nĩgtĩ, kũ tóg ag hã mỹ ag vėnhkánkán ke ti nĩm mũ sir, ěg hã mỹ. <sup>7</sup> Kurā tåg nĩm ja ti nĩ gé, ěg vėnhkán ke to, hã vỹ: “ũri,” he mũ. Hã kũ Davi tóg kurā tåg tag to tag rán ja nĩ, ha mẽ. Ag tỹ ga kórég ěn tá kãpa kar kũ, ag tỹ ga há tá junjun kar kũ Davi tóg tag rán ja nĩ gé, ha mẽ: “ājag tỹ ũri ti vĩ mẽ kũ vėnh kutu han tũg nĩ,” he ja tóg nĩ. Kurā tåg to ken hã vė.

<sup>8</sup> Josué vỹ Israel ag mré ga há ên ra tĩg ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg tá vènhkán pẽ han ja tũ nĩgtĩ ver, hã kỹ Davi vỹ ag mỹ kurã ù tó ja nĩ, ag vènhkán pẽ han ke ên ti tó ja ti nĩgtĩ. <sup>9</sup> Ha mẽ, Topẽ povo vỹ vènhkán ke mũ, ha vemnĩ, ti tỹ ag mỹ kurã nĩv ki. <sup>10</sup> Û tỹ vènhkán pẽ ên vég mũ vỹ ã rãnrãj ki vènhkán ke mũ, Topẽ tỹ ã rãnrãj ki vènhkán mũ ên ri ke, kurã tỹ 7 (ke) ên ki. <sup>11</sup> Hã kỹ vãsãnsãn, ãjag tỹ tỹ prãnh ke tũ nĩ jé, ãjag tỹ ga kórég kri mũ ja ên ag nón ti vỹ mranh tũ nĩ jé, ãjag tỹ ãjag vènhkán ke ên ve jé.

<sup>12</sup> Topẽ vỹ hã tugrĩn ãg tóg rĩnrĩr nỹtĩ. Æ vỹ hã tỹ tóg nén kar hyn han tĩ. Rógro jã régre vỹ nén (ũ) kym há nỹgtĩ. Hã ra Topẽ vỹ vỹ ti tỹ nén (ũ) kym há kãfór han tĩ, kỹ ti vỹ tóg ãg kãra rã tĩ, ãg nĩ ti kãra, ãg kukã ti kãra ke gé, ãg krĩ ti kãra ke gé, ãg kuprĩg ti kãra tóg rã tĩ gé. Kỹ tóg ãg tỹ nén (ũ) to jykrén mũ kar ki kanhró nĩ, ãg tỹ nén (ũ) han sór mũ ki kanhró kar ti nĩ gé, Topẽ ti. <sup>13</sup> Nén (ũ) kar ki kanhró tóg nĩ, Topẽ ti, ã tỹ nén han mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Nén ù tóg ti mỹ vènh péju kỹ nĩ tũ pẽ nĩ. Û tóg ti vatánh tá nén ù han ke tũ pẽ nĩ gé. Ki kanhró kar ti nĩ, ù tỹ ãg jykre tugnỹm ke mũ ên ti.

### *Jesus tỹ ãg jagfy vĩnh ke*

<sup>14</sup> Ti to tar nỹtĩmnĩ, ha mẽ. Ti ki rã kỹ ãjag nỹtĩ, kỹ ti to tar nỹtĩmnĩ. Æg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tũ to pã'i mág vỹ nĩ nĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ, Topẽ kósin, he mũ. Ên vỹ kanhkã tá jun huri. <sup>15</sup> Ti pi(jé) ãg krój nỹtĩ tag ki kagtĩg nĩ'. Ki kanhró tóg nĩ mỹr. Æg ri kén tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ gé, kỹ Japo vỹ ti tỹ Topẽ vỹ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, hã ra tóg inhhã mranh ja tũ nĩgtĩ. <sup>16</sup> Hã kỹ ãg tóg Topẽ mré vèmén ke mũ, jatun mỹ. Mũmẽg vãn h nỹtĩ jé ãg tóg ke mũ. Æg jagãgtãn jé tóg ke mũ, Topẽ ti, kỹ tóg ãg tar han ke mũ gé, ãg krój nỹtĩn kỹ.

## 5

<sup>1</sup> Æprã ke tỹ Topẽ tũ ki rĩr tũ to pã'i mág jykre vỹ ge nỹgtĩ, ha mẽ. Æ mré ke ag jagfy tóg vỹ tĩ, Topẽ mré, kỹ tóg ag jagfy Topẽ mỹ nén ù pũn tĩ gé, kỹ tóg ag mẽg tãnh kỹ pũn tĩ gé, ag tỹ Topẽ vỹ mranh ja tugrĩn. <sup>2</sup> Hã ra tóg tỹ ãgprã ke nĩ gé, ag mré, ag krój ri ke tóg nĩ gé, hã kỹ tóg ag krój nỹtĩ ra ag jagãgtãn há han tĩ, ù tỹ Topẽ vỹ mranh sór tũ ra mranh

mũ ên ag. <sup>3</sup> Mranh tóg tĩ gé, Topẽ tũ ki rĩr tũ to pã'i mág ên ti, hã kỹ tóg ã tỹ mranh mũ ên to Topẽ mỹ tãnh kỹ pũn tĩ gé, ã mré ke ag tũ ên mré. <sup>4</sup> Hã ra tóg veso: “inh hỹn Topẽ tũ ki rĩr sór mũ, kỹ inh hỹn tỹ tag to pã'i mág nĩnh mũ,” henh ke tũ pẽ nĩ. Topẽ hã ne ù to: “isũ ki rĩr tũ to pã'i mág vỹ tỹ ã nĩnh mũ,” he tĩ', ti tỹ vãsỹ Arão kuprẽg vén ên ri ke.

<sup>5</sup> Hã kỹ Cristo vỹ vèsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ gé. Ti pi(jé) vèsỹ pã'i han ja nĩgtĩ', vèsỹ Topẽ tũ ki rĩr tũ ên to pã'i mág han sór ja tũ tóg nĩgtĩ'. Topẽ hã ne ti mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ'. “Ûri sóg ã mỹ: tỹ inh ã panh nĩ, he mũ,” he ja ti nĩ, Topẽ ti, Jesus mỹ. <sup>6</sup> Kỹ tóg ti mỹ tag tóg gé, kỹ tóg rán kỹ nĩ gé, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé ã tóg ke mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩnh mũ, ã tỹ isũ ki rĩr nĩ ti, Melquisedeque tỹ isũ ki rĩr mũ ên ri ke,” he ja ti nĩ gé, Cristo mỹ, Topẽ ti.

<sup>7</sup> Jesus vỹ, ã tỹ ga mĩ tĩg kỹ jagtar nĩn kỹ (tóg) Topẽ mỹ to vỹ', to vỹ' he ja nĩgtĩ, ti tỹ ti kren han jé, ti ter tũ nĩ jé. Kỹ tóg fỹ gé, Topẽ mré vèmén kỹ. Vèsỹrènh jagy han tóg. Kỹ Topẽ vỹ ti vỹ jèmẽ ja nĩ, Jesus tỹ ti mỹ to vĩn kỹ. Topẽ mỹ tóg tỹ ùn há nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg ti vỹ jèmẽ ja nĩ. <sup>8</sup> Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ, Jesus ti, hã ra tóg ã jagtar tugrĩn (tóg) Topẽ tỹ nén tóg mũ ki kanhrãn kãn ja nĩ, ti tỹ Topẽ vỹ hã han jé. <sup>9</sup> Ti tỹ vènh kanhrãn kãn kỹ tóg ãg kren pẽ han ki kanhró nĩ ge sir. Æg jagfy tóg ter ja nĩ, kỹ tóg ãg kren han mũ, ãg tỹ ti vỹ ki króm kỹ. <sup>10</sup> Topẽ vỹ ti mỹ: “inh mỹ isũ ag ki rĩrmnĩ, to pã'i mág vỹ tỹ ã nĩ, Melquisedeque ên ri ke,” he ja nĩ. Hã kỹ tóg tỹ pa'i nĩ, Jesus ti.

### *Æg tỹ ti to krónh kenh ke tũ*

<sup>11</sup> Sỹ ãjag mỹ tag kãmén kãn sór mũ ra tóg jagy tũ. Tóg jagy ti tũ, tag ti. Kỹ ãjag tóg mẽ há han tũ nĩgtĩ gé. Æjag pi(jé) krĩ há nỹtĩ ver'. <sup>12</sup> Æjag tỹ ù ag kanhrãn ke vè vè, ãjag tỹ vãsỹ Topẽ vỹ mẽ ja nỹtĩn kỹ. Hã ra ãjag tóg ver ki kagtĩg nỹtĩ. Æjag kã ù tỹ ãjag mỹ Jesus kãmén vén ên tóg mãn kỹ tóg há nỹnh mũ vè. Gĩr kãsir ri ke ãjag nỹtĩ. Gĩr kãsir ag vỹ leite hã kron tĩ, ãjag tỹ ver kãsir nỹtĩn kỹ. <sup>13</sup> Jãvo ùn sanh ag hã vỹ vèjèn kufy ko tĩ'. Gĩr tỹ leite kron mũ ri ke ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ Jesus kãme ên ki kanhrãn kãn tũ nỹtĩn kỹ ver. <sup>14</sup> Û tỹ to jykrén há han mũ ên vỹ ùn sanh há ri ke nĩ,

kỹ tóg ki kanhró nĩ. “Tag vỹ há nĩ, tag vỹ há tũ nĩ, tag vỹ kuryj nĩ, jãvo tag vỹ kygnẽ kỹ nĩ,” he jé tóg ke mũ, ù tỹ ki kanhrãn há han mũ ên.

## 6

<sup>1</sup> Ājag tỹ ver gĩr kāsir ri ke nỹtĩ ra sóg ājag mỹ Jesus kāmén vén ja ên tó sór tũ nĩ ha. Sỹ ājag mỹ ùn sanh ag tũ kāmén sór vẽ ha, ājag tỹ ver to tar nỹtĩ tũ ra. Jesus kāmén vén jã ên hã vẽ, gĩr tỹ ã pafa ja kron ên ri ken hã vẽ, ha mẽ: vẽn h jykre kórég tovãnh jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ nén to ter ke mũ ên tovãnh kãn jé ěg tóg ke mũ. Topẽ ki rã jé ěg tóg ke mũ. <sup>2</sup> Û tỹ ti ki rã mũ ên kype jé ěg tóg ke mũ, kỹ ěg tóg ti kri ěg nĩgé finh ke mũ gé, ti tỹ ěg mré Jesus ki rã kỹ jẽ jé. Kar kỹ ěg tóg ěg ter kar kỹ rĩr mãn ên to jykren ke mũ gé, Topẽ tỹ ěg jykre tugnỹm ke ên to. Vẽn h kãme tag kar vỹ gĩr tỹ ã pafa ja kron ên ri ke nĩ. <sup>3</sup> Tag tó mãn sór tũ inh nĩ ha, ājag tỹ vãsỹ mẽ ja tag. Sỹ ājag mỹ tag pãte Jesus kāmén sór vẽ, kỹ tóg ùn sanh tỹ vẽn h kufy ko ên ri ke nĩ. Topẽ tỹ tag to isar han kỹ sóg ājag mỹ kãmén há han ke mũ.

<sup>4</sup> Ha mẽ, ěg kãmĩ ù ag tóg ag tỹ Topẽ ki rã kar kỹ (ag tóg) ti tovãnh pẽ han ja nĩgtĩ. Kỹ ag tóg ti ki ge mãn ke tũ nỹtĩ ha. ěg tỹ Topẽ ki ge kỹ tóg ěg kanhrãn ke mũ, vẽn h jykre há ki. Topẽ vỹ ěg mỹ kanhkã tá vẽn h jykre há ên nĩm mũ. ěg mỹ tóg ã kuprĩg jẽnẽg mũ gé. <sup>5</sup> Topẽ vỹ há nĩ ên vэг ěg tóg tĩ. ěg tỹ kanhkã tá nén venh ke ên ve sĩ han ěg tóg tĩ, ěprã, ěg tỹ Topẽ ki ge kỹ. <sup>6</sup> Û tỹ ti jykre tag ve kar kỹ ti tovãnh pẽ han kỹ tóg vẽn h mỹ nĩ. Kỹ tóg ti ki rã mãn ke tũ nĩ ha, ã jykre kórég tovãnh mãn ke tũ ti nĩ ha, ù tỹ ti tovãnh pẽ han mũ ên ti. Ha vé, ěg tỹ ti ki rã há han kar kỹ ti tovãnh kỹ ěg tóg ti tỹ cruz to sa mãn ri ke han mãn mũ sir, Topẽ kósin ti. ěg tỹ vẽn h kar tỹ ti to é he han mãn vẽ sir.

<sup>7</sup> Ěpỹ ri ke ti nĩ, ha mẽ. Ta tỹ ti kri kutẽ kỹ ga mrãn kỹ ěg jakré tóg mog há han tĩ, ěg tỹ ga há ki ti krãn ti kỹ. ěg tỹ ěpỹ há ri ke nỹtĩn kỹ, ěg tỹ Topẽ mỹ vẽn h jykre há han kỹ tóg ěg ve há han mũ, Topẽ ti. <sup>8</sup> Ěpỹ ù tóg hã ra kórég nĩ. Kỹ sónh hã tóg ki munmur tĩ, vãn h ti ke gé, kỹ tóg mogmog kónãn tĩ sir, ěg jakré ti. ěg tỹ ěpỹ kórég ên ri ke nỹtĩn kỹ Topẽ vỹ

ěg tovãnh ke mũ sir, kỹ tóg ěg mỹ vỹ kónãn han ke mũ, kỹ ěg kejẽn pũr ke mũ, kurã ên kã.

<sup>9</sup> Ha mẽ, vỹ tar han inh huri. Hã ra ājag tóg ti jagy tag venh ke tũ pẽ nĩ, ki kanhró inh nĩ. Ājag to sóg há nĩ. Krenkren jé ājag tóg ke mũ, ki kanhró inh nĩ. <sup>10</sup> Rãnhrãj há han ājag tóg tĩ. Ti to ājag há tãvĩ nỹtĩ. Ti tũ ki rĩr há han ājag tóg tĩ gé. Topẽ vỹ tag vэг tĩ, ājag rãnhrãj há tag. Ti pi(jé) kã jatu nĩgtĩ'. Vẽn h jykre vẽn h mỹ han tũ pẽ ti nĩgtĩ, Topẽ ti. <sup>11</sup> Hã ra sóg ājag mỹ tag tó, ājag tỹ ti to tar tãvĩ nỹtĩ jé, ājag tỹ ti to krónh ke tũ nĩ jé. Kỹ ājag tóg venh ke mũ, ājag tỹ nén (ũ) ve sór mũ ên ti. <sup>12</sup> Ājag tỹ ti to krónh ken kỹ tóg kórég nĩ. Û tóg ěg jo Topẽ ki rã ja nĩgtĩ, hã ra ag tóg ti tovãnh ja tũ pẽ nĩgtĩ, kỹ ag tóg hur vé, Topẽ tỹ ěg mỹ nén ven sór mũ ên ti. Tag ag ri ke han nĩ, ù tỹ ěg jo ti tovãnh jãvãn h ên ag ri ke han nĩ.

### *Topẽ tỹ ã vỹ ên han kãn ke*

<sup>13-14</sup> Topẽ vỹ Abraão mỹ: “ã to vỹ há han jé sóg ke mũ, ã krẽ e han jé sóg ke mũ,” he ja nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “ã pi(jé) tag venh ke tũ nĩ, inh hã vỹ ki kanhró nĩ,” he ja nĩ gé. Û tỹ ti kãfór nĩ ra tóg ên to: “ti hã vỹ ki kanhró nĩ,” henh ke vẽ vẽ. Hã ra ù tóg Topẽ kãfór nĩ tũ nĩ, hã kỹ tóg: “inh hã vỹ ki kanhró nĩ,” he ja nĩ, Topẽ ti. <sup>15</sup> Kỹ Abraão vỹ Topẽ tỹ ti mỹ nén tó ja tag to tar nĩ ja nĩgtĩ gé. Jatun mỹ tóg ã kósin ke ên jãvãn h ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg kejẽn ti vé.

<sup>16</sup> Ěprã ke ag vỹ, ag tỹ jagnẽ mỹ vỹ há han sór kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “inh kri nĩ ên vỹ ki kanhró nĩ, sỹ ã mỹ nén han ke ti,” he tĩ. Tag tó kỹ ag tóg jagnẽ jũ tỹ tũ' he tĩ. Û tỹ tag tó kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ki hã tó ja ti. Ěprã ke ag jykre hã vẽ. <sup>17</sup> Vẽn h jykre tag han ja ti nĩ, Topẽ ti, ti tỹ ěg mỹ ã vỹ jẽnẽn kỹ. Ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ên ve jé ěg tóg ke mũ. ěg tỹ tag ki kanhrãn há han hã jé tóg ěg mỹ: “ki kanhró inh nĩ,” he ja nĩ. Tó ù han mãn ke tũ ti nĩ ha. Ā tỹ tó ja ên hã han jé tóg ke mũ, ti tỹ: “ki kanhró inh nĩ,” hen kỹ. <sup>18</sup> Ti vỹ régre to ěg tóg ki kanhrãn há han tĩ. ěg mỹ tó kar kỹ tóg: “ki kanhró inh nĩ,” he ja nĩ gé. Ti vỹ régre hã vẽ. Hã kỹ ěg tóg venh ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ti. Tó ù han mãn ke tũ ti nĩ ha, hã ra tóg ón ja tũ nĩ gé, ti tỹ ón ki kagtĩg

nĭn kŷ. Ti tŷ ěg mŷ nĕn tó ja ěn ve sór ěg tóg mŷ, hã vŷ: kanhkã, he mŷ, hã kŷ tóg ěg hã mŷ tó ja nĭ, Topĕ ti. <sup>19</sup> ěg tŷ kanhkã ve sór kŷ ěg tóg to krónh ke tŷ nĭgtĭ. ěg tŷ kanhkã tá ũn ve sór mŷ hã vŷ ěg tar han tĭ, ěg tŷ tŷ prãnh ke tŷ nĭ jĕ. Tá jun jĕ ěg tóg ke mŷ, ha vemnĭ, Topĕ jamã tá. <sup>20</sup> Jesus vŷ tá jun vén, ěg jo, kŷ tóg ěg mŷ Topĕ to ěpry ti han, Topĕ to ěmĭn ti. ěg jagfy tóg tŷ Topĕ tŷ ki rĭr tĭ to pã'i mág nĭ, Melquisedeque ěn ri ke. Kurã krŷg ja tŷ ti nĭ, ti tŷ tŷ pã'i nĭ ti. Kŷ tóg ěg jo Topĕ rĭnja tá nĭ nĭ, ěg tŷ ti nón tá junjun jĕ gé.

## 7

### *Melquisedeque kãme*

<sup>1</sup> Melquisedeque ěn vŷ tŷ pã'i mág nĭ ja nĭgtĭ, cidade tŷ Salém kri, kŷ tóg Topĕ tŷ ki rĭr nĭ ja nĭgtĭ gé, ũ tŷ vĕnh kar kri ke nĭ ěn tŷ ki. Abraão vŷ pã'i tŷ 4 (ke) ěn mré vĕnh génh han ja nĭ. Ti tŷ ag kãgtĕn kar kŷ Melquisedeque ěn vŷ ti kato tĕ, kŷ tóg ti mŷ: “Topĕ vŷ ã ve há han, kŷ tóg ã ve há han mãn ke mŷ gé,” he mŷ. <sup>2</sup> Kŷ Abraão vŷ ti mŷ dízimo ěn nĭm mŷ sir, ã tŷ tŷ 10 (ke) kar ki tóg ũn pir nĭm mŷ sir, Melquisedeque mŷ, ti tŷ ũn kato tĕ mŷ ěn ag tŷ mãn ja tŷ dízimo ěn ti. Ti jiji to ken hã vĕ, hã vŷ: vĕnh jykre kuryj to pã'i, he mŷ, hã vŷ: Melquisedeque, he mŷ. Kŷ tóg tŷ cidade tŷ Salém to pã'i nĭ, hã vŷ: ũn krĭ kuprã ěn ag pã'i, he mŷ. <sup>3</sup> Panh tŷ ti nĭ, mŷnh tŷ ke gé, jóg'jóg ve tŷ ti nĭ gé. ũ ki mur já tŷ ti nĭ, kŷ tóg ter ja tŷ nĭ gé. Topĕ kósin ri ke ja ti nĭ. Topĕ tŷ ki rĭr kŷ tóg nĭ nĭ, ti kurã vŷ krŷg ja tŷ nĭ, Melquisedeque kurã ti.

<sup>4</sup> Pã'i mág pĕ vĕ, Melquisedeque ti, hã kŷ Abraão vŷ ti mŷ ã tŷ dízimo nĭm ja nĭ gé. Hã ki ěg tóg ki kanhró nŷtĭ, ti tŷ Abraão kãfór nĭ ti, Melquisedeque ti. <sup>5</sup> ũ tŷ Israel ag kãmĭ dízimo mág tĭ ag vŷ tŷ Levi krĕ nŷtĭ, ũ tŷ Topĕ tŷ ki rĭr tĭ ěn ag. Ājag mré ke ki ag tóg dízimo ěn mág tĭ, ag kar tŷ tŷ Abraão krĕ'krĕ nŷtĭ ra. <sup>6</sup> Hã ra Melquisedeque pi(jé) tŷ Abraão mré ke nĭ ja nĭgtĭ'. Ge ra Abraão tóg ti mŷ dízimo ěn nĭm ja nĭ, kŷ tóg ti mŷ: “Topĕ vŷ ã ve há han,” he mŷ gé, Melquisedeque ti, Abraão mŷ, Topĕ tŷ Abraão mré vĕmĕn kar kŷ, Topĕ tŷ ti mŷ: “ã kófa ra ã kósin ke

mŷ,” he kar kŷ. <sup>7</sup> Kŷ tóg Abraão kãfór nĭ, Melquisedeque ti, ti tŷ ti mŷ: “Topĕ vŷ ã ve há han,” hen kŷ. Ti kri ke vŷ tŷ ti jĕ.

<sup>8</sup> Levi krĕ'krĕ ěn vŷ tŷ ěprã ke nŷtĭ gé, ũ tŷ ājag mré ke ki dízimo mág tĭ ěn ag. Hã ra Melquisedeque vŷ ter ja tŷ nĭ nĕji, hã kŷ tóg rán kŷ nĭ, Topĕ vĭ tŷ rán kŷ nĭ ki. ũn ter tŷ vŷ Abraão ki dízimo mãn ja nĭ, hã vŷ: Melquisedeque, he mŷ. <sup>9</sup> Kŷ, Abraão tŷ ti mŷ dízimo nĭm ěn kã tóg ã krĕ'krĕ kósin tŷ Levi jagfy ti mŷ dízimo nĭm ja nĭ gé, Melquisedeque mŷ. Hã kŷ Levi krĕ'krĕ ag vŷ ājag mré ke ag ki dízimo ve ja nĭgtĭ gé sir. <sup>10</sup> Abraão tŷ Melquisedeque mŷ dízimo nĭm ěn kã Levi vŷ mur ja tŷ nĭ ver, hã kŷ ti jóg'jóg ve tŷ Abraão vŷ ti jagfy dízimo nĭm ja nĭ. Nĭm kar kŷ tóg kejĕn Levi vovo han mŷ sir, Abraão ti, Melquisedeque tŷ ti mré vĕmĕn kar kŷ.

<sup>11</sup> Topĕ tŷ Levi krĕ'krĕ ag mŷ: “isŷ ki rĭrmnĭ,” he ěn kã tóg ag mŷ tag to vĕnh jykre nĭm ja nĭgtĭ gé, ag tŷ ki rĭr ke to. Ag hã tŷ ki rĭr há han ke vĕ vĕ, hã ra ag tóg ki rĭr kãn já tŷ nĭ, hã kŷ Topĕ tóg ũ tŷ ki rĭr ke mŷ ũ jĕnĕ ja nĭ, ũ tŷ Melquisedeque ri ke ěn, hã vŷ: Jesus Cristo, he mŷ. Ag tŷ ki rĭr há han ja nĭ ra Topĕ hŷn ti jĕnĕnh ke tŷ nĭ vĕ, kŷ Arão krĕ'krĕ ěn ag hã vŷ ki rĭr nŷtĭnh ke vĕ vĕ. <sup>12</sup> Kŷ, Jesus tŷ Topĕ tŷ ki rĭr kŷ Topĕ vŷ ti mŷ tag to vĕnh jykre tãg han ja nĭ gé. <sup>13-14</sup> Hã kŷ tóg ki rĭr nĭ sir. Ti pi(jé) tŷ Levi krĕ'krĕ ag kã ũ nĭ', ěg Senhor tŷ Jesus ti. Judá krĕ'krĕ ag kã ũ vŷ tŷ ti nĭ. Ge ra tóg Topĕ tŷ ki rĭr mŷ. Judá krĕ'krĕ ũ tóg Topĕ tŷ ki rĭr ke tŷ tĭ vĕ, ag tŷ Topĕ mŷ nĕn ũ pŷn ke tŷ vĕ vĕ. Ag rãnrãj tŷ vĕ vĕ, tag, Judá krĕ'krĕ ag, kŷ Moisés tóg ag to nĕn ũ tó ja tŷ nĭ gé, ti tŷ Topĕ tŷ ki rĭr ke tag rán kŷ. Hã ra Jesus tóg Topĕ tŷ ag ki rĭr jĕ, ti tŷ tŷ Judá krĕ'krĕ ag kã ũ nĭ ra. Topĕ tŷ ti mŷ vĕnh jykre tãg nĭm hã vĕ.

### *Jesus tŷ Melquisedeque ri ke nĭ*

<sup>15</sup> Levi krĕ'krĕ ag vŷ Topĕ rãnrãj han kãn ki kagtĭg ja nĭgtĭ. Hã kŷ Topĕ tóg ã tŷ ki rĭr ke ũ jĕ prĕr, ũ tŷ Melquisedeque ri ke ěn, hã vŷ: ěg Senhor tŷ Jesus, he mŷ. Hã ki ěg tóg vĕg tĭ, Levi krĕ'krĕ ag tŷ ti rãnrãj han ki kagtĭg nŷtĭ ti. <sup>16</sup> Kŷ ěg Senhor tŷ Jesus pi(jé) ěprã ke ag jykre ri ke han kŷ Topĕ tŷ ki rĭr mŷ', kŷ ěprã ke ũ vŷ: “ha ki rĭr,” he ja tŷ nĭ gé. Topĕ



tỹ ti mỹ nén tó jan hã vễ. Ter măn ke tũ ti nĩ ha, hã kỹ tóg ki rĩr há han mũ ha. <sup>17</sup> Ti to tag tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé ã tóg ke mũ. Tũ' henh ke tũ (pẽ) ti nĩ, ã tỹ isũ ki rĩr nĩ ti, Melquisedeque tỹ isũ ki rĩr nĩ ãn ri ke,” he ja ti nĩ. <sup>18</sup> Tag tó kỹ tóg Moisés jykre ãn tỹ tũ' he mũ, ti krój nĩn kỹ, ti tỹ ãg há han măn ki kagtĩg nĩn kỹ. <sup>19</sup> Hỹ, Moisés jykre ãn vỹ ãg tar han ki kagtĩg ja nĩgtĩ, ãg tỹ Topẽ vĩ ki króm han ki kagtĩg ja tóg nĩgtĩ, kỹ ãg ti jykre han sór mũ ra kanhkã tá jun ke tũ nĩ, ãg tỹ Moisés jykre han mũ ra. Vãhã Topẽ tóg ãg mỹ vễnh jykre tãg nĩm ja nĩ, ã tỹ Moisés jykre kãfór nĩ ãn, hã vỹ: Jesus jykre, he mũ. Kỹ ãg tóg Jesus tũgrĩn Topẽ nĩgja tá junjun ke mũ.

<sup>20</sup> Tag to Topẽ tóg vĩ kãfór han ja nĩ. Moisés tỹ Levi krẽ'krẽ mỹ: “Topẽ tũ ki rĩr nĩ,” hen kỹ tóg vĩ kãfór han ja tũ nĩ. <sup>21</sup> Hã ra Topẽ tóg Jesus mỹ tag tó. Ti mỹ tóg: “isũ ag ki rĩr jé ã tóg ke mũ,” he ja nĩ. “Tũg ke tũ ti nĩ, ã tỹ isũ ag ki rĩr tĩ ãn ti. Vĩ kãfór han inh mỹr. Tó ã han măn ke tũ sóg nĩ, vễnh jykre ã han măn ke tũ sóg nĩ,” he ja tóg nĩ, ãg jóg mág ti, ã kósin mỹ. <sup>22</sup> Hã kỹ Jesus jykre vỹ Moisés jykre kãfór nĩ, Jesus tỹ ãg mỹ vễnh jykre tãg nĩm mũ ãn. <sup>23</sup> Nén ã ki tóg sir Moisés jykre ri ke tũ nĩ, Jesus jykre ti, ha mẽ. Moisés jykre ki Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag vỹ e ja nỹtĩgtĩ. Ajag kã ã ter kỹ ag tóg jagnẽ jẽgja kã ã fẽg' he ja nĩgtĩ, ti tỹ Topẽ mỹ ti tũ ki rĩr jé. Hã kỹ ag tóg e ja nỹtĩgtĩ, Moisés jykre ki Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag. <sup>24</sup> Hã ra Jesus vỹ ter măn ke tũ nĩ inhhã, Topẽ tũ ki rĩr tóg nĩ nĩ, ã tóg ti jẽgja kã jẽnh ke tũ nĩ. <sup>25</sup> Hã kỹ tóg ã tỹ ãn ki rĩr nĩ mũ ag kar krenkren han tĩ, ã tỹ ti tũgrĩn Topẽ jamã tá junjun ke mũ ãn ag kar. Rĩr tóg nĩ nĩ, kỹ tóg ãg jagfy Topẽ mré vēmén tĩ. Kurã krỹg ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

<sup>26</sup> ãg to ti há nĩ, Jesus ti, ti tỹ ãg jagfy Topẽ tũ ki rĩr nĩn kỹ. Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ. Kygnẽ ja tũ pẽ ti nĩ. Nén ã kórég venh ke tũ ãg nĩ, ti ki. Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré ke tũ vễ. Kỹ tóg tỹ kanhkã tãn kar ag kri ke nĩ gé sir, ãri. <sup>27</sup> ãprã ke ag tỹ Topẽ tũ ki rĩr nỹtĩn kỹ ag tóg ãg jag tỹ Topẽ vĩ mranh ja tũgrĩn Topẽ mỹ nén ã pũn vén tĩ, kurã kar ki, kar kỹ ag tóg ãg mré ke ag tỹ Topẽ vĩ mranh tũgrĩn ag jagfy Topẽ mỹ nén ã pũn tĩ gé sir. Jesus vỹ Topẽ vĩ mranh ja tũ nĩ inhhã. Hã kỹ tóg, ã tỹ vễnh

fẽg kỹ tóg ag tỹ Topẽ mỹ nén ã pũn ri ke han. Vễnh fẽg pir han tóg, kỹ tóg ã tỹ vễnh fẽg pir ãn ki ãg tỹ Topẽ vĩ mranh e ja ãn tỹ tũ' he kãn. <sup>28</sup> Moisés tỹ ãprã ke ag mỹ: “Topẽ tũ ki rĩr,” hen kỹ ag tóg ki rĩr mũ, hã ra ag tóg kygnẽ mág kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ag tỹ tỹ ãprã ke nỹtĩn kỹ. Hã ra Topẽ tóg vễnh jykre tãg han kỹ tóg ã kósin mỹ: “ki rĩr jé ã tóg ke mũ, tag to sóg vĩ kãfór han mũ,” he ja nĩ. ã tỹ kygnẽ ja tũ pẽ ãn mỹ tóg tag tó ja nĩ, hã kỹ tóg kygnẽnh ke tũ pẽ nĩ gé.

## 8

### *Jesus hã tỹ ãg jagfy Topẽ tũ ki rĩr*

<sup>1</sup> Ha mẽ, sỹ ãjag mỹ nén kãmén ja ti. Tag tó sór ja inh nĩ, ha mẽ. ãg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág hã vỹ nĩ nĩ. Topẽ pẽgja tá tóg nĩ nĩ, kanhkã tá. <sup>2</sup> Topẽ nĩg jafã pẽ tá tóg ti tũ ki rĩr mũ. Topẽ nĩgja pẽ ãn pi(jé) tỹ ãprã ke ag tỹ há nĩ'. Topẽ hã tỹ há vễ, ãn ti. ãn tá tóg nĩ nĩ, ãg jagfy, Topẽ tũ ki rĩr nĩ ãn ti.

<sup>3</sup> Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág jykren hã vễ, ha mẽ. Topẽ mỹ ag tóg nén ã nĩ pũn tĩ, nén ã ã ke gé. Kỹ ã tỹ ãg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tag vỹ Topẽ mỹ nén (ũ) nĩm ke mũ gé, Jesus ti, hã vỹ: vễnh fẽg, he mũ. <sup>4</sup> Ti tỹ ver tag mĩ ga kri mũ ag mré ga kri tĩ ra Topẽ tóg ti mỹ vễnh rãnhraj tag nĩm ke tũ nĩ vễ, ti tỹ Topẽ tũ ki rĩr jé. ãprã ã tỹ Topẽ tũ ki rĩr mũ ag vỹ nỹtĩ ver, ã tỹ Judeu ag jykre ki Topẽ tũ ki rĩr mũ ã ag. <sup>5</sup> Topẽ jo ãn krẽm ag tóg nén ã nĩ pũn tĩ, Moisés tỹ ag mỹ vễnh jykre nĩm kỹ. Topẽ vỹ Moisés mỹ tó ja nĩ, ti tỹ kur tỹ Topẽ jo ãn han jé. Ti mỹ tóg: “ã mỹ sóg ã tỹ nén han ke mũ ãn ti ven kãn huri,” he mũ. “ã tỹ pãnónh kri nĩ ãn kã sóg ã mỹ ven kãn. Sỹ ã mỹ nén ven mũ ãn hã han nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, Moisés mỹ, hã kỹ tóg han. ãn ãn krẽm ag tóg ãri nén ã ã pũn tĩ, Judeu ag jykre ki, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag. Hã ra tóg tỹ kanhkã tá vễnh jykre tag hã pẽ tũ nĩ ver. Nén sĩ ki tóg ri ke nĩ, ag tỹ nén han mũ ti, kanhkã tá vễnh jykre ri ke sĩ ti nĩ. Jesus hã vỹ kanhkã tá vễnh jykre pẽ ãn han kãn mũ.

<sup>6</sup> Hã kỹ Jesus rãnhraj vỹ ãprã ke ag rãnhraj kãfór nĩ. Topẽ vỹ ãg mỹ Jesus jẽnẽ, ti tỹ ãg mỹ vễnh jykre tãg nĩm jé, kỹ tóg ti tỹ Moisés tỹ ãg mỹ vễnh jykre há nĩm ãn há kãfór nĩ.

Kỹ tóg ãg mÿ nén ù há távĩ han ke mÿ, Topê ti, ti tÿ Jesus jênên ký. Hã ký Jesus rãnhraj vÿ Moisés rãnhraj kãfór nĩ, Jesus tÿ ãg mÿ vênh pãte fón ken ký. <sup>7</sup> Topê mÿ tóg pãgsĩ ja nĩ, ã tÿ Moisés mÿ vênh jykre nĩm ja ãn ti, hã ký tóg vênh jykre tãg han to jykrén ja nĩ. <sup>8</sup> ã povo jykre ve ký tóg ti mÿ kórég nĩ, hã ký tóg tag tó, ha mẽ. “Kãnhmar sóg povo tÿ Israel mÿ vênh jykre tãg nĩm ke mÿ, Judá krê'krê ag mÿ ke gé,” he ja tóg nĩ, ãg jóg mág ti. <sup>9</sup> Vênh jykre tãg tag vÿ isÿ ag jóg'jóg ve ag mÿ vênh jykre nĩm ja ãn ri ke tũ nĩnh mÿ. Ag jóg'jóg ve ag mÿ sóg vênh jykre ù nĩm ja nĩ gé, isÿ ga tÿ Egito tá ag kãpan ký. Ag nĩgé kãgmĩ ký sóg ag tatĩn kãtĩ mÿ, ag ga pẽ ra. Hã ra ag tóg isÿ ag mÿ vênh jykre nĩm ja ãn mranh, hã ký sóg sir ag togvãnh ja nĩ,” he tóg, ãg jóg mág ti. <sup>10</sup> “Hã ra sóg vãhã ag mÿ vênh jykre tãg han sór mÿ, povo tÿ Israel ag mÿ, ha mẽ,” he tóg, ãg jóg mág ti. “ã jag krĩ tÿ ag tóg isÿ ag jyvên mÿ ãn ki kanhrãn ke mÿ, ký ag tóg han sór ke mÿ gé, ti tÿ ag fe kãkã nĩn ký. Ag Topê vÿ tÿ inh nĩnh mÿ, ký ag tóg tÿ inh krê nÿtĩnh ke mÿ gé, ãn kã. <sup>11</sup> Ký ù tóg ã mré ke ag kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. “ãg jóg mág vÿ ge nĩgtĩ, ge ti nĩgtĩ,” he mãn ke tũ ag nÿtĩ ha, jagnê mÿ. Ag kar vÿ inh ki kanhró nÿtĩnh mÿ, ãn kã, ùn kãsir ag, ùn mág ag ke gé, ãn kã. <sup>12</sup> Ag tÿ inh vĩ mranh mÿ (hã) ra sóg ge ra ag jagãgtãn ke mÿ. Vênh pãte fón jé sóg ke mÿ, ag tÿ inh vĩ mranh ja ãn ti,” he ja tóg nĩ, Topê ti.

<sup>13</sup> Ký, Topê tÿ vênh jykre tãg han ký vênh jykre ve ãn vÿ ti mÿ tÿ vênh jykre si nĩ sir. Hã ra nén (ũ) si kar ãn vÿ kejên tũ' henh ke mÿ, kãnhmar.

## 9

### *Vãsÿ Topê jykre mré ùri Topê jykre*

<sup>1</sup> Topê tÿ ag mÿ vênh jykre ve ãn nĩm ký tóg ag mÿ ag tÿ nén han ke ãn kãmén ja nĩ. Ag tÿ ti jo ãn han tó ja ti nĩ, kar ký tóg ag tÿ ti jo ãn krêm ti mré vëmén ke tó ja nĩ gé, ag tÿ ti mÿ nén (ũ) pũn ke ti ke gé. <sup>2</sup> Ký ag tóg kur tÿ ãn ãn han, ti tÿ tÿ Topê jo ãn jẽ jé. Hã ra tóg vênh kãpãm ký nĩ, kur tÿ ke gé, ký ag tóg ãn vãfynyn ki jun vén mÿ ãn to ag tóg: “Topê mré vĩ jafã,” he tĩ. ãn tá mesa kri vela tÿ kri vin jafã vÿ jẽ, kar ký mesa ti ke

gé, mesa tÿ kri pão vin jafã ãn. <sup>3</sup> Tag pãte tóg kur nĩ, jãnkã tÿ kur, ký kur ãn pãte ãn vãfynyn ù vÿ nĩ gé, ùn sĩ. ãn to ag tóg: “Topê nĩg jafã,” he tĩ, ãn vãfynyn ãn to. <sup>4</sup> Tá tóg Topê mÿ kri nén (ũ) pũn jafã nĩ, ouro tÿ há ti. Kri ag tóg nén ù ger há pũn tĩ, ouro ãn kri. Kar ký Topê caixa vÿ tá nÿ gé. Ti to tĩr hã vÿ tÿ ouro nĩ. Caixa ãn kãkã ouro tÿ pênky vÿ nĩ, ký kanhkã tá vëjên vÿ pênky ãn ki nĩ, Topê tÿ ag mÿ pão jênê ãn ti, ag tÿ ga kórég kri mũn ký. Kar ký Arão vãtó vÿ kã nÿ gé, ti kãtó ti, kãtó féj mÿ ãn ti. Caixa ãn kãkã tóg nÿ nĩ, vãtó ãn ti. Kar ký Topê tÿ Moisés mÿ vênhrã nĩm ja ãn vÿ kãki nÿtĩ gé, caixa ãn kãki. Pó régre ki tóg rãnrãn ja nĩ, Moisés ti, Topê tÿ ãg jyvên mÿ ãn ti. Pó régre ãn tóg caixa kãki nÿtĩ gé. <sup>5</sup> Caixa ãn kri tóg nÿtĩ, Topê tÿ jëgnê jafã régre ag kãggrã, querubim he mÿ ãn, ù tÿ Topê rĩnja tá nÿtĩ ãn. Fër ag nÿtĩ, ký ag fër tóg krÿg he ký nÿtĩ. Ag fër fënja krêm Topê vÿ ãg mÿ vênh pãte fón tĩ, ãg tÿ ti vĩ mranh ja ti. Hã ra sóg tag kãmén kãn sór tũ nĩ ver.

<sup>6</sup> Ký tóg vãfynyn régre nĩ, ãn tÿ kur ãn ti, Topê tũ ãn ti. Ti vãfynyn ve ki ag tóg kãra ge tĩ, Topê tũ ki rĩr tĩ ag, kurã kar ki. Tá ag tóg ã jag rãnhraj ti han tĩ. <sup>7</sup> Ti vãfynyn ù ãn tá tóg kãra rã pin' he tĩ, prÿg kar ki, ag to pã'i mág ti, ti távĩ. Ag mẽg kyvénh ma tóg tĩ tĩ, Topê mÿ ven jé, Topê tÿ ti mÿ vênh pãte fón jé, povo kar mÿ ke gé, ag tÿ Topê vĩ mranh ja ãn ti, ag tÿ mranh sór tũ ra mranh ja ãn ti.

<sup>8</sup> Topê kuprĩg vÿ ãg mÿ kãmén mÿ, ùri, vênh jykre si ãn ti. Kur tÿ ãn vãfynyn vÿ ge nĩ, ha mẽ. Ti vãfynyn ve ãn tÿ ver ãn krêm nĩn ký ãg tóg ti vãfynyn ù tá jun ke tũ nĩ ver, Topê nĩgjafã tá. <sup>9</sup> ãg tÿ ùri vég mÿ tag ki kanhrãn jé, hã jé Topê tóg vênh jykre tag han ja nĩgtĩ, ãg tÿ to comparação han jé. Topê jo ãn ãn tá ag tóg Topê mÿ nén ù pũn tĩ, ký ag tóg ag mẽg ti tãnh ký pũn tĩ gé. Ag tÿ Topê mÿ sĩnvĩ nÿtĩ sór vë, hã jé ag tóg ti mÿ nén (ũ) pũn tĩ. Hã ra ag tóg ti mÿ pũn mÿ ra (ag tóg ti mÿ) sĩnvĩ tũ nÿtĩ, ag jykre tÿ ver kórég nĩn ký. <sup>10</sup> Ký, ag tÿ ti mÿ pũn há han jé ag tóg vênh jykre tÿ ge han tĩ gé, ha mẽ: vëjên to ag tóg jykrén tĩ, ký ag tóg vëjên ù to: “tag konh ke tũ ãg nĩ, tag kron ke tũ ãg nĩ,” he tĩ, ti tÿ ag mÿ tó ký nĩn ký. Ký ag tóg goj tÿ vênh kygpe tÿ hên ri ke han han tĩ gé. Tag ki vênh jykre kar vë, ãprã. Ký Topê tÿ vênh jykre tãg han

kỹ ẽn vỹ tóg tũ' he mũ sir.

<sup>11</sup> Vãhã Cristo vỹ hur kãtĩg, kỹ tóg tỹ ẽg jagfy Topẽ tũ ki rĩr to pã'i mág nĩ ha, kỹ tóg ẽg kren pẽ han mũ. Tĩ tỹ Topẽ jo ĩn kãra rã vỹ ĩn si ẽn mág kãfór nĩ gé. Há tãvĩ ti nĩ, Jesus tỹ hẽ tá Topẽ tũ ki rĩr nĩ ẽn ti. Ẽprã ke tỹ ĩn há pijé', tag ki ĩn pijé', kanhkã tá ke vẽ. <sup>12</sup> Kỹ, Jesus tỹ ẽn kãra rã kỹ tóg rã pir han, Topẽ nĩgafã pẽ ẽn kãra, Topẽ tỹ ẽg mỹ vẽn pãte fón jé. Kỹ tóg, ã tỹ kãra rã kỹ ti pi(jé) ag mẽg kyvénh ma vyr', cabrito ẽn, monh tãgy ẽn. Ẽ kyvénh hã tỹ tóg ẽg kren pẽ han, Jesus ti.

<sup>13</sup> Ẽ ter kỹ ũ tỹ ti va mũ mũ ẽn ag vỹ, ag tỹ Topẽ jo ĩn kã ra ge sór kỹ ag vỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mỹ: “ha ẽg to tỹ kó kó hé, ẽg mẽg kyvénh tỹ,” he tĩ. Ag tỹ ag to tỹ kó kó he kar kỹ ag tóg jãnhkri nỹtĩ sir, ag tỹ cabrito kyvénh tỹ ag to tỹ kó kó hen kỹ, ke tũ nĩn kỹ monh kyvénh tỹ, ke tũ nĩn kỹ monh fi pũr tỹ mrẽj tỹ. Ag tỹ ag jãnhkri han jan hã vẽ. <sup>14</sup> Hã ra Cristo vỹ ã kyvénh hã tỹ ẽg jãnhkri pẽ han. Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg Topẽ mỹ vẽn fẽg, Cristo ti. Kygnẽ ja tũ pẽ ti nĩ, hã kỹ tóg há kar nĩ, ti tỹ vẽn fẽg kỹ. Ti kyvénh vỹ ẽg jãnhkri pẽ han mũ, ẽg jykre mré tóg ẽg kuryj han mũ, kỹ ẽg tóg vẽn jykre kórég han mãn ke tũ nĩ sir, ẽg tỹ ẽg jykre si tugrĩn ter ke mũ ẽn ti. Vãhã ẽg tóg Topẽ tũ han há nĩgtĩ, ũn rĩr nĩ ẽn tũ ti.

#### *Cristo tỹ ẽg mỹ vẽn jykre tãg ma kãtĩg*

<sup>15</sup> Hã kỹ Cristo vỹ ẽg mỹ vẽn jykre tãg ma kãtĩg. Ter ja tóg nĩ, Topẽ tỹ ẽg mỹ vẽn pãte fón jé, ẽg tỹ ti jykre ve mranh ẽn ti. Ti ter kar kỹ Topẽ tóg ũ ag kuprẽg huri, ag tỹ Topẽ tỹ kanhkã tá ẽg mỹ nén ven ke ẽn ki kanhrãn jé. Jesus tỹ ẽg mỹ han hã vẽ.

<sup>16</sup> Kejẽn ũ tóg ã ter ke to hã: “iser kar kỹ ẽn vỹ isũ tag mãn ke mũ, ũ ẽn vỹ isũ ũ mãn ke mũ gé,” he tĩ. Rán tóg tĩ, tag, kỹ tóg tógfĩg tĩ, vẽn rá ti. Kỹ ag tóg ag tỹ vẽn rá ẽn ve sór mũ ra ag tóg ti ter kar kỹ hã vég tĩ. <sup>17</sup> Tĩ tỹ ver ter tũ nĩn kỹ ag tóg vẽn rá ẽn venh ke tũ nĩ. “Iser kar kỹ,” he tóg, hã kỹ ũ tóg ver ti tũ mãg tũ nĩ, ti tỹ ver ter tũ nĩn kỹ, ũ tỹ rán mũ ẽn ti. <sup>18</sup> Rĩ ke ti nĩ, Topẽ tỹ ẽg mỹ vẽn jykre nĩm ja ẽn ti, ti si mré hã. Ag mẽg ter kar kỹ ke ja vẽ. <sup>19</sup> Hã kỹ Moisés vỹ povo kar mỹ Topẽ tỹ ti mỹ nén tó ja ẽn kãmén, Topẽ tỹ nén to ag jyvẽn mũ ẽn ti. Ti tỹ ag mỹ kãmén kar

kỹ tóg monh tãgy tãnh kỹ ti kyvénh mãn ja nĩ, cabrito tãnh kỹ ke gé. Goj mãn kỹ tóg ki kujẽn ja nĩ gé, kỹ tóg tỹ kujãjãg mũ, goj mré tóg ti kujãjãg mũ sir, carneiro kyki kusũg mré hã tóg tỹ kujãjãg mũ sir, re no fej mré hã. Kỹ tóg livro kri tỹ kó he mũ, to tỹ krig ke tóg mũ gé, povo kar to tóg tỹ kó kó he mũ gé, ag tỹ jãnhkri kỹ nỹtĩ jé. <sup>20</sup> Ag to tỹ krig ke kar kỹ tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ ẽg mỹ nén han ke mũ to vẽn kyvénh hã vẽ,” he mũ, “Topẽ tỹ ẽg mỹ vẽn jykre nĩm mũ to vẽn kyvénh hã vẽ,” he tóg mũ, Moisés ti. <sup>21</sup> Kar kỹ tóg ĩn tỹ kur to tỹ krig ke mũ gé, pẽnky kar to tóg tỹ kó he mũ gé, ag tỹ Topẽ tũ han jafã kar to. Vẽn kyvénh ẽn tỹ tóg kri tỹ kó he kãn mũ, ag kar jãnhkri nỹtĩ jé. <sup>22</sup> Ha vé, ag tỹ vãsỹ Topẽ jykre ẽn ki nén ũ tỹ jãnhkri' he sór kỹ ag tóg nén ũ kyvénh hã tỹ jagnẽ jãnhkri tĩ. Pir ti nĩ, ag tỹ nén ũ kyvénh tũ ra tỹ jãnhkri' ke mũ ti. Hã kỹ ẽg tóg ki kanhró nỹtĩ. Ẽg tỹ Topẽ vỹ mranh kỹ tóg ẽg mỹ ẽg mẽg ter hã tugrĩn vẽn pãte fón ja nĩgtĩ, vãsỹ vẽn jykre ẽn ki.

#### *Cristo tỹ ẽg jagfy ter pir han*

<sup>23</sup> Vẽn jykre ẽn vỹ kanhkã tá vẽn jykre ri ke sĩ nĩ, hã kỹ vẽn mẽg kyvénh vỹ nén kar ẽn jãnhkri han ja nĩgtĩ. Ẽg tỹ hã ra kanhkã ve jé tóg há tũ nĩ, ẽg mẽg tỹ ẽg jagfy ter mũ ti. Ẽg mẽg vỹ ẽg tỹ kanhkã tá jun han ki kagtĩg nĩ. <sup>24</sup> Cristo hã vỹ ẽg tỹ tá jun han ke mũ. Kỹ tóg ẽprã ke tỹ Topẽ jo ĩn kãra rã ja tũ nĩgtĩ gé, kanhkã jykre ri ke sĩ ẽn kãra rã ja tũ ti nĩ. Kanhkã pẽ ra tóg vyr, kỹ tóg Topẽ rĩnja tá nĩ nĩ, Topẽ mré vèmén jé, ẽg jagfy. <sup>25</sup> Kỹ ẽprã ke ẽn tóg ẽprã Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ẽn tóg prỹg kar ki ag tỹ ĩn vãfynyn to: Topẽ nĩgafã, he mũ ẽn kãra tóg rã tĩ, ag mẽg kyvénh mãn kỹ tóg ra rã tĩ. Hã ra Cristo vỹ vẽn fẽg pir han. <sup>26</sup> Tĩ tỹ prỹg kar ki vẽn fẽg mũ ra tóg ter tỹ hẽn ri ke han ke vẽ vẽ, Topẽ tỹ ga han kar kỹ. Hã ra tóg vãsỹ vẽn ven ja tũ nĩ. Ẽri, kurã tỹ ẽgno to hã tóg vẽn ven pir han, kỹ tóg vẽn fẽg pir han, ẽg tỹ Topẽ vỹ mranh ẽn tỹ tũ' he jé, ã ter tugrĩn. <sup>27</sup> Ẽprã ke ag vỹ ter pir han tĩ gé. Ẽg ter kar kỹ Topẽ vỹ ẽg jykre tugnỹm ke mũ. <sup>28</sup> Tag ri ke ti nĩ, Cristo tỹ vẽn fẽg mũ ti. Vẽn fẽg pir han tóg, ã tỹ ũn e tỹ Topẽ vỹ mranh tỹ tũ' he jé. Kejẽn tóg kãtĩg mãn ke mũ. Hã ra tóg ẽg

tỹ Topẽ vĩ mranh ja tugrĩn ter mǎn ke tũ nĩ, ti kǎtĩg mǎn kỹ. Ëg jé prẽr jé tóg kǎtĩg ke mũ, ti tỹ ù tỹ ti kǎtĩg jǎvǎnh mũ ag jé prẽr jé.

## 10

<sup>1</sup> Ëg tỹ Judeu ag jykre ve kỹ ãg tóg ve sĩ han tĩ, Topẽ tỹ ãg mũ nén han sór mũ ti. Prỹg kar ki ag tóg Topẽ mũ tǎnh kỹ pũn', tǎnh kỹ pũn' he tĩ. Hǎ ra ag mẽg tỹ ag jagfy ter mũ ra tóg ag jykre há han ki kagtĩg ja nĩgtĩ. <sup>2</sup> Ag tỹ Topẽ mũ nén (ũ) pũn mũ ra ag tóg Topẽ vĩ mranh mǎn', mranh mǎn' he tĩ. Ag tỹ mranh tũ nĩ ra ag tóg ti mũ pũn mǎn ke tũ nĩ vẽ, ti tỹ ag mũ vẽn pǎte fón jé. Hǎ ra ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ag tỹ ti vĩ mranh tĩ tag, hǎ kỹ ag tóg ti mũ nén pũn tovǎnh tũ pẽ nĩgtĩ, ti tỹ ag mũ vẽn pǎte fón tovǎnh tũ nĩ jé. <sup>3</sup> Prỹg kar ki ag tóg Topẽ mũ pũn tugrĩn (ag tóg) ag tỹ ti vĩ mranh ja ãn mĩ ãkrég tĩ. <sup>4</sup> Hỹ, monh kyvẽn vỹ ãg tỹ Topẽ vĩ mranh tỹ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ, cabrito tỹ ãg jagfy ter mũ ãn ti ke gé. <sup>5</sup> Hǎ kỹ Cristo tóg, ã tỹ ga kri mur ken kỹ (tóg) Topẽ mũ: “ag tỹ ãjag mẽg tǎnh kỹ pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ã mũ,” he ja nĩ. “Ag tỹ ã mũ nén ù ù pũn mũ ra tóg ã mũ tỹ nén ù tũ nĩ gé. Hǎ ra ã tóg inh mũ inh fár ti nĩm, isỹ ag jagfy ter jé. <sup>6</sup> Ag tỹ ã mũ ag mẽg pũn mũ ra tóg ã mũ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mũ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũ' he ki kagtĩg tóg nĩ, ag tỹ ã mũ nén pũn mũ tag. <sup>7</sup> Hǎ kỹ sóg ã mũ: “ha vé, sỹ ã mũ vẽn fẽg ke vẽ,” he mũ, “isỹ ã tỹ inh ki nén ve sór mũ ãn tỹ ã mũ han jé,” he sóg mũ. Hǎ kỹ tóg rán kỹ nĩ, iso, ã vĩ rá ki,” he tóg, Cristo ti, Topẽ mũ.

<sup>8</sup> Ti mũ tóg tag tó vén, ha mẽ. “Ag tỹ ãjag mẽg tǎnh kỹ pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ã mũ. Ag tỹ ã mũ ãjag mẽg pũn mũ ra tóg ã mũ sér tũ nĩ, ag tỹ ã mũ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ã vĩ mranh tag tỹ tũg' he ki kagtĩg tóg nĩ, tag,” he vén tóg. Hǎ ra tóg rán kỹ nĩ, Judeu ag tỹ Topẽ mũ tag pũn jé. Ge ra Jesus tóg tag to: “nén ù tũ vẽ,” he ja nĩ. <sup>9</sup> Tag tó kar kỹ tóg Topẽ mũ: “ha vé, sỹ ã mũ vẽn fẽg ke vẽ, isỹ ã tỹ inh ki nén ve sór mũ ãn tỹ ã mũ han jé,” he mũ gé, Topẽ mũ. ã tỹ tag tó kỹ tóg vẽn jykre si ãn tỹ tũ' he mũ, ùn tǎg han jé. <sup>10</sup> Jesus tỹ Topẽ vĩ ki króm ja tugrĩn ãg tóg ùri tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ ha. Jesus Cristo vỹ ãg jagfy ter ja nĩ, vẽn fẽg kỹ. Ti ter pir ki tóg

ãg név(e) kajǎm kǎn, kỹ Topẽ tóg ãg mũ vẽn pǎte fón kǎn mũ sir.

<sup>11</sup> Ëprǎ ke ag tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag vỹ kurǎ kar ki ãjag rǎnhrǎj han tĩ, Topẽ tũ ki rĩr jé. Kurǎ kar ki ag tóg Topẽ mũ ãjag mẽg tǎnh kỹ pũn tĩ, hǎ ra ag tỹ Topẽ mũ nén pũn mũ ãn pi(jé) ag tỹ Topẽ vĩ mranh tỹ tũ' he ja nĩgtĩ. <sup>12</sup> Ag jǎvo Jesus Cristo vỹ vẽn fẽg pir han, ã ter tugrĩn tóg ãg tỹ Topẽ vĩ mranh ãn tỹ tũ' he kǎn. Tag han kar kỹ tóg Topẽ pẽgja tá nĩ nĩ. <sup>13</sup> Tá tóg nĩ nĩ. Topẽ vỹ ti kato vǎsǎnsǎn mũ ag tỹ ti pẽn krẽm vin ke mũ. Ag sigse kỹ nỹtĩ to ken hǎ vẽ. Tag hǎ jǎvǎnh tóg nĩ nĩ, Jesus ti. <sup>14</sup> Ti tỹ vẽn fẽg pir ãn tugrĩn tóg Topẽ krẽ kar ag krenkren han kǎn huri, kỹ ãg Topẽ mũ sĩnvĩ nỹtĩ. <sup>15</sup> Topẽ kuprĩg vỹ ãg mũ tag tó tĩ gé. Tag tó tóg mũ, ha mẽ. <sup>16</sup> “Tag pǎte sóg ag mũ vẽn jykre tǎg han ke mũ,” he tóg, ãg jóg mág ti. “Vẽn jykre tǎg ãn hǎ vẽ, ha mẽ. Isỹ nén to ag jyvẽn mũ ãn tỹ sóg ag fe kǎkǎ nĩm ke mũ, kỹ tóg sỹ ag krĩ ki rán ri ke nĩnh mũ sir, kỹ ag tóg han sór ke mũ,” he tóg. <sup>17</sup> Tag tó kar kỹ tóg tag tó gé, ha mẽ. “Ag tỹ inh vĩ mranh ja ãn mĩ ãkrén mǎn ke tũ inh nĩ ha, ag jykre pǎno ãn mĩ ãkrén mǎn ke tũ pẽ inh nĩ ha,” he tóg mũ gé. <sup>18</sup> Ha vé, Topẽ tỹ ãg mũ vẽn pǎte fón kỹ ãg tóg ti mũ nén ù pũn mǎn ke tũ nĩ ha, ti tỹ ãg mũ vẽn pǎte fón kǎn kỹ nĩn kỹ, ãg tỹ ti vĩ mranh ja kar ãn ti.

### *Ëg tỹ Topẽ to krónh ke tũ*

<sup>19</sup> Inh kanhkǎ, Jesus tỹ ãg jagfy ter tugrĩn ãg tóg jatun mũ Topẽ nĩgjafǎ tá jun ke mũ. <sup>20</sup> Jesus tỹ ãg jagfy ter ãn tóg ti tỹ kur tỹ jǎnkǎ ãn fĩn rǎm ri ke nĩ, ãg tỹ ti nón fĩn rǎm ri ke han jé, ãg rĩnrĩr nỹtĩ jé. Topẽ jo ãn krẽm kur tỹ jǎnkǎ nĩfe ãn vỹ jaran ke kỹ sa nĩ, Jesus ter kỹ. Kỹ ãg tóg rǎ genh há nỹtĩ ha. <sup>21</sup> Ëg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág vỹ nĩ nĩ, hǎ vỹ: Jesus, he mũ. Topẽ jamǎ tá ke ãn ag kar kri ke vỹ tỹ ti nĩ. <sup>22</sup> Kỹ jatun mũ Topẽ mré vēmén nĩ. Ti ki rǎ há han nĩ, ãjag fe tỹ ti ki gemnĩ, ãjag tỹ ti nĩgjafǎ tá junjun jé. Ón kỹ ti ki ge sór tũg nĩ. Ëg jǎnhkri han tóg, ãg jykre pǎno kar tỹ tóg tũ' hé, ãg tỹ to jykrén mǎn tũ nĩ jé. Ëg tỹ jǎnhkri han tóg, ãg tỹ goj jǎpri tỹ vẽn kype ãn ri ke, kỹ ãg há nỹtĩ. <sup>23</sup> Ti tỹ ãg mũ nén tó mũ ãn mĩ ãkrén nĩ, to krónh ke tũg nĩ, sỹ ãjag mũ nén tó mũ ãn to. Ve jé ãg tóg

ke mũ, ti tỹ ẽg mỹ nén tó mũ ẽn ti. Ủ tỹ ẽg mỹ tó ja ẽn vỹ ón vãnh nĩgtĩ, hã kỹ to krónh ke tũg nĩ.

<sup>24</sup> Jagnẽ mĩ ẽkrén nĩ, ăjag tỹ jagnẽ jyvẽn jé. “Vẽnh kar to há nĩmnĩ,” hemnĩ jagnẽ mỹ. “Nén ù há kar han nĩ,” hemnĩ gé jagnẽ mỹ.

<sup>25</sup> Ủ ag tóg culto venh kãmũ vãnh nỹtĩgtĩ. Tag han tũg nĩ. Culto venh kãmũmnĩ. Kỹ jagnẽ jyvẽn nĩ, ăjag tar nỹtĩ jé. Kakó ti nĩ, ti kãtĩg mãn ke kurã ti. Ve há ti tĩ ha, tag.

<sup>26</sup> Ha vé, Topẽ vĩ mẽ kãn ẽg huri. Ẽg tỹ ti ki rã kar kỹ culto venh kãtĩg tũ nĩ' hen kỹ, ẽg tỹ ge ra Topẽ vĩ mranh sór kỹ mranh tĩ kỹ tóg ù tỹ ẽg jagfy kajãm mãn ke tóg tũ tĩ.

<sup>27</sup> Hỹ, ẽg tỹ mranh sór kỹ mranh kỹ Topẽ vỹ ẽg vóg kónãn pẽ han ke mũ. Pĩ tỹ tóg ag tỹ tũ' henh ke mũ, Topẽ ti, ù tỹ ti kato vãsãnsãn mũ ag. <sup>28</sup> Ủ tỹ Moisés tỹ ẽg jyvẽn mũ ẽn mẽ jãvãnh nĩ ẽn tén ja ag tóg nĩgtĩ, Israel ag, ùn régre ag tỹ ti jykre pãno ve ja tag tugrĩn, ke tũ nĩn kỹ ùn tãgtũ ag. Ti jagãgtãn ja tũ ja ag nĩgtĩ, ùn jykre pãno ẽn. <sup>29</sup> Hã ki ẽg tóg vэг mũ, Topẽ tỹ ẽg vóg kónãn pẽ han ke mũ ti, ẽg tỹ Topẽ kósin to é he kỹ, ẽg tỹ ti vĩ mranh sór kỹ. Ẽg tỹ mranh sór kỹ ẽg tóg ti kyvẽnh to é he tĩ, ti jykre to. Ti tỹ ẽg jãnhkri han ja ẽn to é he ẽg tóg tĩ sir. Ẽg mỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ sir, Topẽ kuprĩg tỹ ẽg jagãgtãn ja ẽn ti. Ủ tỹ tag han mũ vóg kónãn jé tóg ke mũ, Topẽ ti, ha vemnĩ. <sup>30</sup> Hã kỹ tóg tag tó, ha mẽ: “ùn jykre pãno ag vóg kónãn jé sóg ke mũ, ag tỹ kajãm jé, ag tỹ nén ù kórég han mũ kar,” he tóg, Topẽ ti. Ủ tỹ tag tó mũ ki kanhró ẽg tóg nĩ mỹr. Hã ra tóg tag tó gé, ha mẽ. “Ă mré ke ag jykre tugnỹm jé tóg ke mũ, ẽg jóg mág ti,” he ja tóg nĩ gé. <sup>31</sup> Rĩr ti nĩ, Topẽ ti. Ti tỹ ẽg to jũ nĩn kỹ tóg jagy tãvĩ tĩ, nén ù jagy kar kãfór ti nĩ.

### *Ẽg tỹ to tar nỹtĩnh ke*

<sup>32</sup> Ẽjag tỹ vãsỹ ti mỹ vẽnh fẽg vén ja ẽn kurã mĩ ẽkrén nĩ. Ẽn kã ag tóg ăjag kato vãsãnsãn mág, kỹ ăjag tóg ag to vêsýrénh, kysã tỹ hèn ri ke ki, ăjag tỹ Topẽ vĩ mẽ vén ẽn kã. Hã ra ăjag tóg to krónh krónh ke ja tũ nĩgtĩ. <sup>33</sup> Ẽjag kã ù to ag tóg vĩ kónãn mág' he ja nĩgtĩ, ẽn kã, Topẽ kato vãsãnsãn mũ ag, kỹ ag tóg ăjag vóg kónãn gé, hã ra vẽnh kar vỹ vé, ag tỹ ăjag vóg kónãn ja ti. Ẽjag kã ù

vóg kónãn ja ag tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ăjag kar mỹ jagy tĩ ja nĩgtĩ, ag mré, ăjag tỹ tỹ ag mré Jesus ki ge nỹtĩn kỹ. <sup>34</sup> Kỹ ag tóg ăjag kã ù sigse ja nĩ gé. Kỹ ăjag tóg ùn sigse kỹ nỹtĩ ẽn ag jagãgtãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ăjag mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kỹ. Pã'i ag tỹ ăjag tỹ nén gég mũ ra tóg ăjag mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Ẽjag tỹ kanhkã tá nén ù há tãvĩ ẽn venh ke hã mĩ ăjag tóg ẽkrén ja nĩgtĩ, ag tỹ ăjag tỹ nén génh kỹ, Jesus tugrĩn. Ẽjag tỹ kanhkã tá nén venh ke ẽn vỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. <sup>35</sup> Kỹ ùri to krónh ke tũg nĩ gé. Ẽjag tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ ăjag tóg nén ù há tãvĩ venh ke mũ, ha mẽ. Ẽjag vêsýrénh ja ẽn kaja ri ke ve jé ăjag tóg ke mũ. <sup>36</sup> Ẽg tỹ ti tũ han to tar nỹtĩnh ke vẽ, ẽg tỹ ti tovãnh ke tũ pẽ nỹtĩnh ke vẽ. Tag hã vỹ há nĩ. Kỹ ăjag tỹ Topẽ tỹ ẽg mỹ nén tó mũ ẽn han kãn kỹ nỹtĩn kỹ ăjag tóg venh ke mũ, ti tỹ ẽg mỹ nén (ũ) ven ke mũ ẽn ti. <sup>37</sup> Hã kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ rán ki, ha mẽ: “kãnhmar pẽ ti jun ke mũ, ùn kãtĩg ke mũ ẽn ti. Kãtĩg mé han jé tóg ke mũ, ha vemnĩ. <sup>38</sup> Kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ẽn ag hã vỹ krenkren ke mũ, inh mré ke ẽn ag, isỹ ùn mỹ vẽnh pãte fón mũ ẽn ag. Jãvo ù tỹ isovãnh mũ ẽn vỹ inh mỹ kórég nĩnh mũ,” he tóg, Topẽ ti. <sup>39</sup> Ẽg pi(jé) ti tovãnh ke mũ', kỹ ẽg tóg ù tỹ ti tovãnh mũ ẽn ag vãgfor ẽn ri ke han ke tũ nĩ gé. Ti ki rã kỹ ẽg tóg nỹtĩ, hã kỹ ẽg krenkren ke mũ.

## 11

### *Ủ tỹ ẽg jo Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag*

<sup>1</sup> Topẽ ki rã to ken hã vẽ, hã vỹ: ti tỹ ẽg mỹ nén tó mũ ẽn kri nĩm, he mũ. Ti tỹ nén ù to: “ve jé ăjag tóg ke mũ,” he mũ ẽn kri fi jé ẽg tóg ke mũ, ẽg tỹ ver vэг tũ ra. <sup>2</sup> Ti si ag vỹ kri nĩm kỹ ti ki ge ja nĩgtĩ gé. Hã kỹ ag tóg Topẽ mỹ tỹ ùn há ja nỹtĩgtĩ, vãsỹ ke ag, ha mẽ.

<sup>3</sup> Ẽg tỹ Topẽ ki rã kỹ ẽg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ă vỹ tỹ ẽg tỹ nén vэг mũ kar hyn han ja ti. Ti vỹ vэг tũ ẽg tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ẽg tỹ nén vэг tũ tỹ tóg ẽg tỹ vэг mũ hyn han ja nĩgtĩ, Topẽ ti, ă vỹ tỹ tóg nén kar hyn han ja nĩgtĩ.

<sup>4</sup> Kỹ Abel vỹ Topẽ ki rã kỹ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kỹ tóg Topẽ mỹ pũn há han, ti tỹ ti mỹ ă mẽg pũn kỹ. Jãvo ti kãke tỹ Caim vỹ ti ki rã ja tũ nĩ, kỹ tóg Topẽ mỹ nén ù pũn tĩ (hã) ra (tóg) ti mỹ pũn kónãn. Abel tỹ Topẽ ki rã kỹ tóg

Topê mý pũn há han ja nĩ, Abel tỹ ti mý pũn mũ ên ti. Topê tỹ Abel to: “inh mý tóg tỹ ùn jykre kuryj nĩ,” he ja vê, hã ky ti tũ tóg pũr há han. Ter ti huri, Abel ti, hã ra êg tóg ti tỹ nén han ja tugrĩn Topê ki ge ki kanhrãn mũ sir.

<sup>5</sup> Enoque vỹ Topê ki rã ky nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ky Topê vỹ ti jé prêr, ti tỹ kanhkã ra tĩg jé, ti rĩr ra, ti ter tũ ra. Ti ve mãn tũ ag tóg, Topê tỹ ti jé prêr kar ky, hã ra tóg ã ter tũ ra kanhkã ra vyr. Topê tỹ ti jé prêr to hã tag vỹ ti to rán ky nĩ Topê vỹ tỹ rán ky nĩ ki, ha mẽ: “Topê tỹ ti jykre ve ky ti fe tóg mrin ke mũ,” he ja ti nĩ, Enoque to. <sup>6</sup> Êg tỹ Topê ki ge tũ nỹtĩn ky tóg êg to há nĩnh ke tũ nĩ, Topê ti. Êg tỹ Topê ra mũ sór ky êg tóg tag to jykren ke mũ, ha mẽ. “Topê vỹ nĩ,” he jé êg tóg ke mũ. Ky êg tóg ti to: “Êg tỹ ti to mũ ky tóg êg mý nén ù há ên nĩm ke mũ, ti tỹ êg mý nén tó ja ên ti,” henh ke mũ gé. Tag tó ky êg tóg ti to mũnh ke mũ, ky tóg êg mý han ke mũ, ha vemnĩ.

<sup>7</sup> Noé vỹ Topê ki rã ky nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ky Topê vỹ ti mý tó ja nĩ, ag kar tỹ kar ky ti jagy venh ke ti, hã vỹ: ta kutê, he mũ. Ky tóg Topê vỹ kri fi ky canoa mág ên han mũ, ky tóg han kãn kar ky (tóg) ki rã ky (tóg) kren mũ, ti prũ fi mré, ti krê mré ke gé. Topê ki rã ky tóg ù tỹ Topê kato vãsãnsãn mũ ag mré tĩg mãn ja tũ nĩ. Hã ky Topê vỹ ti mý ùn jykre kuryj ag tỹ nén venh ke ên ven, ti tỹ ù tỹ ti ki rã ky nỹtĩ ag mý nén ven ke ên tĩ.

<sup>8</sup> Abraão vỹ Topê ki rã ky nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ky tóg Topê vỹ kri nĩm ja nĩgtĩ. Topê tóg ti mý: “ha tĩg,” he mũ, ky tóg tĩg ja nĩ, ga ù ra, Topê tỹ ti mý ga nĩm ke mũ ên ra. ã tỹ ki kagtĩg ra tóg ra tĩg ja nĩ. ã jamã tá kãkutê ky tóg ã tỹ ki kagtĩg ên ra vyr, Abraão ti. <sup>9</sup> Topê ki rã ky jé ky tóg ga ên mũ tĩg ja nĩgtĩ. Topê tỹ ti mý ga ên nĩm sór ja vê, hã ra tóg tỹ ã tũ tũ ra tóg mũ tĩg ja nĩgtĩ, tá. Kur tỹ ìn krêm êmãn ky tóg ga ên mũ tĩg ja nĩgtĩ, ti kósin tỹ Isaque mré, Isaque kósin tỹ Jacó mré ke gé. Ti krê'krê ag vỹ ti mré ga ên venh ke ja nỹtĩ gé, hã ky Topê tóg Abraão mý tó ja nĩ, hã ra ag tóg ver vég tũ nĩ. <sup>10</sup> Ge ra tóg tovãnh ja tũ nĩgtĩ. Cidade tỹ Topê tũ ên ve sór ja ti nĩ, ù tỹ tũg ke tũ pẽ ên. Topê hã vỹ cidade ên han. To jykren ky tóg han. Ti pi(jé) êprã ke

ag cidade ri ke nĩ'. Ên ve sór ky tóg ti tovãnh ja tũ pẽ nĩ, hã ky tóg vé, Abraão ti.

<sup>11</sup> Sara fi vỹ Topê ki rã ky nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ky fi tóg ã kófa pẽ ra (fi tóg) kufyg ja nĩgtĩ, Topê tỹ fag tỹ tag to tar han ky, Sara fi, fi mén tỹ Abraão mré. ù tỹ fag mý: “kósin ve jé ãjag tóg ke mũ,” he mũ ên vỹ kri fi ky fag tóg ve ja nĩgtĩ. <sup>12</sup> Hã ky ùn pir ên, ùn kófa pẽ ên krê'krê vỹ e tãvĩ nỹtĩ, krĩg e ên ri ke, goj fyr mũ rỹnhryj e ên ri ke, goj kafã tũ fyr ên mũ rynthryj e ên ri ke.

<sup>13</sup> Topê ki ge ky nỹtĩn ky ag kãgter, Abraão, Isaque, Jacó. Topê vỹ ag mý ga ên tó ja nĩ, hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ ver. ãjag tỹ ve pẽ han tũ ra ag kãgter. Ve sĩ han ja ag tóg nỹtĩgtĩ, Topê tỹ ag mý ga tó ja ti, hã ra ag tóg ve pẽ han ja tũ nĩ ky tóg ag mý êg tỹ kór há tá nén ù vég mũ ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Ag tỹ venh ke to tóg ag mý sér gy tĩ hã ra. “Tag ki, ga kri êg tóg ùn pygsa mũ ên ri ke han tĩ, êg jamã vỹ tỹ tag ki ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ. <sup>14</sup> Ag jamã pẽ jãvãnh ky ag tóg ga kri mũ ja nĩgtĩ, hã ky ag tóg: “Êg jamã pẽ tũ vê, tag ki,” he ja nĩgtĩ. <sup>15</sup> Ag pi(jé) ãjag jamã si ên ra vỹn vỹn ke sór ja nĩgtĩ', hã ky ag tóg vỹn vỹn ke ja tũ nĩ. <sup>16</sup> Êmã há pẽ ên ve sór ja ag tóg nĩgtĩ, kanhkã tá. Hã ky ag tóg Topê mý há ja nỹtĩ, ti pi(jé) ag to mý'ãg ke mũ'. Hã ky tóg vêsó: “Abraão Topê, Isaque Topê, Jacó Topê vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ, Topê ti. Cidade han tóg, ag mý, kanhkã tá.

<sup>17</sup> Abraão vỹ Topê ki rã ky nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ky tóg Isaque nenh ja tũ nĩgtĩ. Topê mý tóg ti fêg, Topê tỹ ti mý ti kósin to vĩn ky. Ti kósin pir ja vê, hã ra tóg ti tãnh kren, Topê mý.

<sup>18</sup> Topê tóg Abraão mý: “ã kósin tỹ Isaque krê vỹ e nỹtĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. <sup>19</sup> Ky tóg, ti tỹ ti tãnh kren ky tóg: “Topê hỹn ti rĩn mãn ki kanhró nĩ, isỹ ti tén ky,” he mũ. Hã ky tóg ti ve mãn gé. Ti tỹ ti tãnh kren ky tóg Topê mý ti tỹ ti tãnh ri ke nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ti ve mãn, Topê tỹ ti mý: “tĩ tãnh tũg ra,” hen ky.

<sup>20</sup> Isaque vỹ Topê ki rã ky nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ky tóg Jacó mý vỹ há han, Esaú mý ke gé, ti tỹ ag mý ag tỹ nén venh ke ên tó ky.

<sup>21</sup> Jacó vỹ Topê ki rã ky nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ky tóg ã ter ke to hã (tóg) José krê régre ên ag mý vỹ há han gé. Ky tóg ã vátó to jé ky (tóg) Topê krêm mũg ke mũ, ky tóg Topê mý: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” he ja nĩ.

22 José vỹ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kÿ tóg ã ter ke nỹ ra tóg ã ter ken jo (tóg) Israel ag mÿ kãmén ja nĩgtĩ, ag krê'krê ag tỹ ga tỹ Egito tá kãpanh ke ên ti. Kÿ tóg ag tỹ kãpanh ke ên tóg kÿ (tóg) ag mÿ to vỹ ja nĩ, ag tỹ ti kuka gé kãmũnh jé, ag kãmũnh ken kÿ.

23 Moisés han mũ fag vỹ Topê ki ge kÿ nỹti gé, hã kÿ fag tóg Moisés péju, ti mur kar kÿ, kysã tãgtũ ki. Fag mÿ tóg sĩnvĩ nĩ ja nĩgtĩ, gĩr sĩ ti. Kÿ fag tóg pã'i mág kamêg sór ja tũ nĩ, pã'i mág tỹ: “gĩr gré ag kãgtén kãn nĩ,” he mũ ra.

24 Moisés vỹ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé, hã kÿ tóg, ã mog kar kÿ (tóg): “inh pi(jé) tỹ Faraó kósin fi kósin nĩ,” he ja nĩgtĩ. 25 Ti tỹ Topê povo ag mré jagtar nĩ ra tóg ti mÿ tỹ nén ù tũ nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Egito tá ke ag mré rico nĩ sór ja tũ nĩgtĩ. Topê vỹ mranh kÿ ag tóg ón kÿ rico nỹti ja nĩgtĩ, Egito tá ke ag. 26 Êg tỹ Cristo tugrĩn jagtar nỹti tag tóg ti mÿ êg rico nỹti tag há kãfór nĩ ja nĩgtĩ, hã kÿ Egito tá ke ag rico tag tóg ti mÿ kórég ja nĩgtĩ, Moises mÿ. Topê tỹ kanhkã tá êg mÿ nén ù há nĩm ke ên hã to tóg jykrén ja nĩgtĩ.

27 Moisés vỹ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ, hã kÿ tóg ga tỹ Egito tá kãkutê ja nĩgtĩ, pã'i jũ kamêg vãnh nĩn kÿ. Topê végtũ êg tóg nĩgtĩ, hã ra tóg Topê hã ki êkrén kÿ nĩ ja nĩgtĩ. Ti vỹ tóg ti mÿ ti tỹ ti végtũ nĩ ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Hã kÿ tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ, Moisés ti.

28 Moisés vỹ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ, hã kÿ tóg Israel ag mÿ festa tỹ Páscoa ên nĩm. Ag mÿ tóg: “ĩn jãnkã to tĩn, ovelha kyvénh tỹ,” he mũ, “Topê tỹ jênê jafã tỹ ãjag krê ve ag kãgtén tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Israel ag mÿ. Hã kÿ ag tóg festa tỹ Páscoa ên han tũ, ùri.

29 Israel ag vỹ Topê ki ge kÿ nỹti ja nĩgtĩ gé, hã kÿ ag tóg goj kusũg he mũ ên kã rêgrêg há han inhhã, êg tỹ ga kri mũ ên ri ke han ag tóg. Mrinmrér ja tũ ag tóg nĩgtĩ. Egito tá ke ag tỹ ag nón kã rêgrêg sór mũ ra tóg ag kri rũm ke mũ sir, goj ên ti, kÿ ag tóg nỹgnÿr kÿ kãgter kãn mũ sir.

30 Israel ag vỹ Topê ki ge kÿ nỹti ja nĩgtĩ gé, hã kÿ cidade tỹ Jericó jy ró ên vỹ vêsóg ki kórég kãn ja nĩgtĩ. Ag tỹ pénĩn mũ tỹ 7 (ke) han kar kÿ tóg vêsóg ki kórég ja nĩ, ag tỹ kurã tỹ 7 (ke) ki pénĩn mũ kar kÿ.

31 Raabe fi vỹ Topê ki rã kÿ nĩ ja nĩgtĩ gé. Ûn mén (ka)mê vỹ tỹ fi nĩ ja nĩgtĩ, hã ra fi tóg Topê ki rã. Hã kÿ fi tóg Israel ag mÿ: “ha kãge jêg,” he ja nĩ, ù tỹ fi jamã venh kãmũ mũ ag. Hã kÿ ag tóg fi tén ja tũ nĩ gé. Cidade tá ke kar kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ Topê vỹ mẽ sór ja tũ tugrĩn, hã ra fi tóg inhhã kren ja nĩgtĩ.

32 Inh hÿn ù tónh ke mũ gé ver'. Isÿ ag tóg kãn sór mũ ra tóg inh mÿ vênhmÿ tĩ. E ag nỹti, e tãvĩ, Gideão ti, Baraque ti, Sansão ti, Jefté ti, Davi ti, Samuel ti, Topê vỹ tóg ti kar ag. 33 Topê ki ge kãn kÿ ag nỹti, hã kÿ ag tóg pã'i ag mré vênh génh han, hã ra ag tóg pã'i ên ag tỹ hên ri ke kãn. Vênh jykre kuryj han ag tóg tĩ, vênh kar mÿ. Kÿ Topê tóg ag mÿ ã tỹ ag mÿ vênh jykre há tóg mũ ên tỹ ag mÿ ven mũ sir. Mĩg tỹ ù mãn sór mũ ra tóg ti tỹ hê ri ke ja tũ nĩgtĩ gé, mĩg ti. 34 Pĩ gru jagy ên vỹ ag tỹ hê ri ke ja tũ nĩgtĩ gé, ù tỹ Topê ki ge kÿ nỹti ag. Û tỹ rógro tỹ ag tén sór mũ ra tóg ag tỹ hê ri ke ja tũ nĩgtĩ gé. Ag krój nỹti ra ag tóg tar gy nỹti ja nĩgtĩ. Vênh génh han kÿ ag tóg rará há han, kÿ ag tóg ag kato vãsãnsãn mũ ag tỹ pétê han gé. 35 Ûn tÿtã ù fag vỹ, ãjag krê ter kar kÿ fag vỹ ag ve mãn, ag tỹ ag rĩn mãn kÿ, Topê ki ge kÿ nỹti ên ag.

Hã ra ag kato vãsãnsãn mũ ag vỹ ag to jũ mág, kÿ ag tóg ag kãmĩ ù ag vóg kónãn gé. Kÿ ag tóg ag kygrêg gé, ù tỹ Topê ki ge kÿ nỹti ag, ag tỹ Topê to jũ kÿ, ù tỹ ag kygrêg mũ ag. Ag mÿ ag tóg: “ãjag tovãnh jé êg tóg ke mũ, ãjag tỹ Topê tovãnh kÿ,” he ja nĩgtĩ, hã ra ag tóg Topê tovãnh sór ja tũ nĩ. Ag tỹ kanhkã tá rĩnrĩr nỹti sór ja vê, hã kÿ ag tóg Topê tovãnh ja tũ nĩ. 36 Ag kãmĩ ù ag to ag tóg é he mũ gé, kÿ ag tóg ag mrãnmrãn gé, ag sigse ag tóg, ke gé, kÿ ag tóg vêse jafã kátã ag vãm gé. 37 Pó tỹ ag pin kÿ ag tóg ag kãgtén gé, ránran jafã tỹ ag tóg ag ránran gé, serrote tỹ. Rógro tỹ ag tóg ag kãgtén gé, Topê ki ge kÿ nỹti ag. Ag tỹ hê mĩ mũn kÿ ag tóg carneiro fár tỹ kur rĩnh ja nĩgtĩ, cabrito fár tỹ kur ke gé, ag tỹ Topê ki ge tugrĩn jagtar nỹtin kÿ. Vêjên ve ja tũ ag tóg nĩgtĩ kejên, jagãgtar ag tóg nỹti, ag vóg kónãn ja ag tóg nĩgtĩ gé. 38 Ag mré ke ag vỹ kórég pè nỹti ja nĩgtĩ, hã kÿ ag tóg ùn há tag ag to kórég nỹti ja nĩgtĩ. Kÿ ag tóg ga kórég kri mũ ja nỹtĩgtĩ, ag jo pétê kÿ, sór kri ag mũgtĩ, kÿ ag tóg pãnónh nor kãki nỹti ja

nĩgtĩ gé, ga nor kãki ke gé, ù tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag. Ēprã ke ag vỹ ag to jũ mág nỹtĩ ja nĩgtĩ.

<sup>39</sup> Ag tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩn kỹ tóg hã ra ag to há nĩ, Topẽ ti. Hã ra ag tóg tag ki ve ja tũ nĩ ver, ag tỹ nén ve sór mũ ên ti, Topẽ tỹ ag mũ nén tó ja ên ti. <sup>40</sup> Topẽ vỹ ãg to jykrén ja nĩ gé, hã kỹ tóg ver ag mũ ven ja tũ nĩ. Ti tỹ ãg mré ag mũ ven sór vỹ, ãg tỹ jagnẽ mré kanhkã tá junjun jé.

## 12

### *Topẽ tỹ ãg kanhrãn sór mũ*

<sup>1</sup> Ha vé, e tãvĩ ag nỹtĩ, ù tỹ ãg jo Topẽ tovãnh tũ ag. Ēg pãnĩn ag e nỹtĩ, ãg ve kỹ. Kỹ tóg há tĩ, ãg tỹ Topẽ japry jagma mũ há han ke ti, ti jamĩn jagma. Ēg tỹ corrída han ri ke ti nĩ. Ēg tỹ tỹ vaj kỹ corrída han ken kỹ ãg tóg vẽnkhãn há han ke mũ. “Sỹ tag han kỹ inh mũ corrída to krónh kenh ke tũ nĩ vỹ?” he ãg tĩ. “Ne nỹ isar han mũ, corrída to?” he ãg tóg tĩ gé. Ēg tỹ nén han ke mũ ên tovãnh ãg tóg tĩ, ãg tỹ corrída to krónh ke tũ nĩ jé. Topẽ jykre ri ke ti nĩ, tag ti. “Tag mũ Topẽ to isar han mũ vỹ?” hemnĩ, ãg tỹ nén han ke mũ ên kar to. Ājag tỹ nén han ke mũ tigrĩn ti to tar nỹtĩn kỹn há tĩ. Ājag tỹ nén han ke mũ ên tigrĩn ti to krónh kenh ha mẽ tĩn kỹ han tũg nĩ, tovãnh nĩ. Ti vỹ mranh sór tũg nĩ gé. Tag vỹ ãg kókén pẽ han tĩ. Ājag tỹ nén han tĩ tag kar tovãnh kỹ ãjag tóg ti jykre hã to krónh kenh ke tũ pẽ nĩ. <sup>2</sup> Jesus hã mũ ěkrén nĩ, ti jykre hã tỹ krĩn kỹ nỹtĩmnĩ. Ti hã vỹ ãg tỹ Topẽ ki rã han, kỹ tóg ãg tỹ ti tovãnh ke tũ han ên ki kanhró nĩ gé. Cruz to sa kỹ tóg ter mỹr, ag tỹ ti to é he mũ ra tóg ti mũ tỹ nén ù tũ tĩ. Ti tỹ kar kỹ nén venh ke ên mũ tóg ěkrén ja nĩ, nén tỹ ti mũ sér nĩnh ke ên mũ. Hã kỹ tóg ùri Topẽ pẽgia tá nĩ nĩ.

<sup>3</sup> Jesus mũ ěkrén nĩ. Ēprã ke kar ag vỹ ti kato vỹ ja nĩgtĩ, ù tỹ Topẽ vỹ mranh mũgtĩ ên ag, ge ra tóg Topẽ to krónh ke ja tũ nĩgtĩ, Jesus ti. Ti ki ěkrén kỹ to krónh krónh ke tũg nĩ, to: “ron inh mũ,” he tũg nĩ gé.

<sup>4</sup> Ha vé, Topẽ vỹ mranh tũg nĩ. Ājag tỹ ti vỹ mranh sór mũ tag kato vãsãnsãn nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg to ter mũ. <sup>5</sup> Ājag mũ Topẽ tỹ ãg jyvẽn ên kã jatu? Ēg jyvẽn kỹ tóg tag to,

ha mẽ. Ā krẽ mũ tóg tag tó, Topẽ ti, ha mẽ: “inh kósĩn, isỹ ã vóg kónãn kỹ inh mũ vẽn nhenh tũg nĩ,” he tóg. “Isỹ ã mũ vỹ tar han mũ ra to krónh ke tũg nĩ. <sup>6</sup> Isỹ ã to há nĩn kỹ, hã kỹ sóg ã mũ vỹ tar han tĩ. Ā kanhrãn jé ke vỹ. Isỹ ã mũ: “inh kósĩn vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ sóg ã mrãnmrãn tĩ gé, ã kanhrãn ti jé,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki.

<sup>7</sup> Hã kỹ ti tỹ ãjag mrãnmrãn tag to tar nỹtĩmnĩ. Ājag kanhrãn jé ke vỹ. Topẽ tỹ ãjag mũ: “inh krẽ,” he vỹ. Ēg panh vỹ ãg mrãnmrãn kỹ ãg kanhrãn ja nĩgtĩ gé. Vẽn kar jykrén hã vỹ. Topẽ vỹ ã krẽ kar mrãnmrãn kỹ ag kanhrãn tĩ. <sup>8</sup> Kỹ, ti tỹ ãjag mrãnmrãn tũ nĩ ra ãjag pi(jé) tỹ ti krẽ pẽ nỹtĩnh mũ vỹ. <sup>9</sup> Ha vé, ãg han mũ fag vỹ ãg mrãnmrãn tĩ, ãg kanhrãn jãvãnh nĩn kỹ, kỹ ãg tóg fag kamẽg tĩ. Kỹ ãg tóg Topẽ kamẽg kãfór han ke mũ, ù tỹ ãg rĩnrĩr han mũ ti, ãg jóg mág ti. <sup>10</sup> Kỹ ù tỹ ãg han mũ tóg ãg to ã jykre fi ja nĩgtĩ. To jykrén kỹ tóg ãg mrãnmrãn tĩ kejẽn, ãg sĩn kã. Kejẽn tóg ã tỹ kygnẽ kỹ nĩ ra ãg kanhrãn sór tĩ gé, ãg panh ti. Hã ra Topẽ tỹ ãg mrãnmrãn kỹ tóg to jykrén há han tĩ inhhã. Ti tỹ ãg kãhrãn há han sór vỹ, ãg tỹ ti ri kén kygnég tũ nĩ jé, ãg tỹ ti ri kén há tãvĩ nỹtĩ jé. <sup>11</sup> Ti tỹ ãg mrãnmrãn ên kã tóg ãg mũ sér tũ nĩ ver. Ēn kã tóg ãg mũ jagy tĩ. Kar kỹ ãg tóg vãhã vég tĩ, ti há nĩ ja ti, ãg tỹ kanhrãn há han kar kỹ. Ti tỹ ãg mrãnmrãn hã kỹ ãg tóg vẽn jykre há han ên ki kanhrãn mũ sir, jagnẽ krĩ kuprãg ki ãg kanhrãn mũ gé sir.

### *Ēg tỹ jagnẽ tar han ke*

<sup>12</sup> Krónh ke ve ãjag tóg nĩ, kỹ ãjag tóg tỹ ùn kaga tĩg kórég ên ri ke nỹtĩ. To tar' he mãn nĩ, ãjag tỹ mũ há han mãn jé. <sup>13</sup> Topẽ japry kuryj hã jagma ěvãnh nĩ, kỹ ù tỹ ãjag mũ to krónh ke ha mẽ ên ag vỹ ãjag mré to tar' he mãn mũ gé. Topẽ jykre tovãnh sór nĩ ve ãjag nỹtĩ, hã ra tóg ãjag tar han mãn sór mũ.

<sup>14</sup> Vẽn kar mré vẽn jykre kuryj han sórmnĩ. Kỹ Topẽ vỹ ki króm kỹ kygnẽ sór tũg nĩ. Ēg tỹ tag to vãsãn tũ nĩn kỹ ãg pi(jé) ãg jóg mág venh ke mũ. <sup>15</sup> Vẽn ki rĩr há han nĩ, ãjag kãmĩ ù tỹ Topẽ tỹ ãg jagãgtãn mũ tag to é he tũg jé. Ājag kãmĩ ùn pir tỹ vẽn jykre kórég to tar nĩn kỹ tóg ãg mũ ti tỹ ùn e ag krĩn kónãn ha mẽ tĩ, ag tỹ ti jykre kórég ên ri ke



nýtĩ jé. Kĩ tóg ěg jakré kãmĩ vãnh jagy ri ke nĩ. Ěg jakré kókég ti tĩ, vėnh jykre kórég tỹ ěg kókén ri ke. <sup>16</sup> Vėnh ki rĩr há han nĩ gé, ājag kãmĩ ũ tỹ Esaú jykre kórég ěn ri ke han tũ nĩ jé, ũ tỹ Topě kato vãsãn tũ nĩ jé. Esaú vỹ Topě to é he ja nĩgtĩ, kỹ tóg vėjėn tigrĩn ā panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn kren. Ā jāvy mỹ tóg tovãnh, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn ti, ā jėn ke pir tigrĩn mỹr. Ti tỹ ā panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn to é he hã vė. <sup>17</sup> Kar kỹ tóg mē sór ja nĩ, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ti, hã ra tóg mēg tũ nĩ sir. Kỹ tóg fỹ ja nĩgtĩ, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han jé, vãhã tóg ti mỹ e nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg sir rãké ja nỹ. Mēg tũ tóg nĩ sir, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ti. Tag ri ke han sór tũg nĩ.

### *Topě jũ tỹ jagy pě*

<sup>18</sup> Vãsỹ Topě vỹ ěg jóg'jóg ve ag mỹ ā jykre nĩm ja nĩgtĩ. Pãnónh tỹ Sinai tá ag tóg junjun ja nĩgtĩ. Pĩ ve ag tóg, tá, kỹ tóg tá kuty nĩ ja nĩgtĩ gé, kuty pě, kóho jũ ke gé. <sup>19</sup> Kỹ trombeta ěn vỹ kyr ja nĩgtĩ gé. Kỹ Topě vỹ ag mỹ vĩ ja nĩ gé. Ag tỹ ti vĩ mē kỹ ag tóg jũrũn ke ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ti mỹ to vĩ mũ, ti tỹ ag mỹ vėmėn tũ nĩ jé, ti tỹ ag kãnhmỹ Moisés hã mré vėmėn jé, ěgno ki. <sup>20</sup> Ag mỹ tóg: “ājag mēg ũ tỹ pãnónh tag rã hã jun kỹ ti tén nĩ,” he ja nĩ, “pó tỹ ti pin kỹ, ājag krě ke gé, ājag prũ fag ke gé, ājag tỹ tá nén vėg mũ kar ěn ti. Ti tỹ pãnónh tag vóg tigrĩn ti tén nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti. Hã tóg ag mỹ e ja tũgtĩ. <sup>21</sup> Topě tỹ ag mré vėmėn kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ nĩ ja nĩgtĩ, Moisés mré hã, hã kỹ tóg: “jũrũn ke inh, mũmēg kỹ,” he mũ gé, Moisés ti.

<sup>22</sup> Hã ra tóg ag tỹ nén ve ja ěn ri ke tũ nĩ, ěg tỹ ũri Topě rĩnja tá jun ke ti. Pãnónh ěn ri ke tũ ti nĩ, ěg tỹ kanhkã tá nén venh ke ti. Ěg tỹ kanhkã tá jun ken kỹ ěg ter mãn ke tũ nĩ gé, ěg tỹ kanhkã tá pãnónh tỹ Sião he mũ ěn tá jun ken kỹ. Topě jamã tá ke vė, ũn rĩr mũ ěn jamã tá ke vė, hã vỹ: Jerusalém, he mũ, kanhkã tá cidade ěn ti. Topě tỹ jėgně jafã ag vỹ tá nýtĩ. E tãvĩ ag nýtĩ, e tãvĩ, ti tỹ jėgně jafã ag. Festa mág pě vė, tá. <sup>23</sup> Kỹ Topě krě sanh kar ag vỹ tá nýtĩnh ke mũ gé, ũn tỹ Jesus ki ge kỹ nýtĩ ag kar. Ag jygjy vỹ kanhkã tá rán kỹ nýtĩ. Kỹ Topě vỹ tá nĩ gé, ũ tỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke ti. Kỹ ũ tỹ ěg jo

Topě ki ge kỹ nýtĩ ag kuprĩg vỹ tá nýtĩ gé, ũ tỹ ěg jo tá junjun mũ ěn ag. <sup>24</sup> Kỹ Jesus vỹ tá nĩ gé, ũ tỹ ěg mỹ vėnh jykre tãg nĩm mũ ěn ti, ũ tỹ ěg jagfy ter mũ ěn ti, kỹ ěg tóg ti kyvėnh tigrĩn jãnhkri nýtĩ, Topě tỹ ěg mỹ vėnh pãte fón ti kỹ. Topě tỹ Abel kyvėnh ven kỹ tóg jũ mũ, ũ tỹ ti tén ja ěn to. Topě tỹ Jesus kyvėnh ven kỹ tóg jāvo ěg mỹ vėnh pãte fón mũ. Ěg tũn hã vė, Jesus tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm jan hã vė, hã kỹ tóg Moisés jykre kãfór nĩ, Jesus ti.

<sup>25</sup> Hã kỹ jėmė há han nĩ. ũ tỹ ājag mỹ Topě vĩ tó mũ ěn vĩ jėmė há han sórmnĩ. Ěg jóg'jóg ve ũ ag vỹ Topě vĩ mē sór ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag jyvėn mũ ra. Hã kỹ ag krenkren ja tũ nĩ. Kỹ ěg krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn to ěg mré vėmėn sór mũ ěn vĩ jėmė sór tũ nĩn kỹ, ti tỹ ěg jyvėn mũ ti. <sup>26</sup> Vãsỹ tóg, ā tỹ ěg jóg'jóg ve ag mré vėmėn kỹ tóg ga tỹ ragra ke han ja nĩgtĩ. ũri tóg ěg mỹ tag tó, ha mē. “Ga tỹ ragra ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” he tóg. “Ěn kã kanhkã vỹ ragra ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg. <sup>27</sup> Ti tỹ: “ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” hen kỹ ěg tóg ki kanhró nýtĩ, ti tỹ ā tỹ nén han ja tag tỹ tũ' he sór mũ ti, ti tỹ ga tỹ ragra kenh ken ki. Nén ũ tỹ ragra kenh ke tũ ěn hã tóg nĩnh ke mũ inhhã, hã vỹ: “Topě jamã, he mũ. <sup>28</sup> Kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ Topě mỹ: “há ti nĩ, ā tỹ ěg mỹ nén han mũ ti,” hen kỹ. Ěg jamã tãg vỹ inhhã ragra kenh ke tũ pě nĩ, ti tỹ ěg mỹ ěg jamã nĩm ke ěn ti. Kỹ tóg há nĩnh mũ gé, ěg tỹ Topě rãnhřaj han há han kỹ, ti tỹ ti mỹ sér nĩ jé. Ti kamēg jé ěg tóg ke mũ gé, ěg tỹ tóg jũrũn kenh mũ. <sup>29</sup> Topě vỹ pĩ tỹ nén ũ kar kugprũg mũ ri ke nĩ.

## 13

### *Topě tỹ ěg jyvėn*

<sup>1</sup> Jesus ki ge kỹ nýtĩ ag tỹ jagně to há nýtĩ to krónh ke tũg nĩ. <sup>2</sup> ũ tỹ kuvar há tá ājag to pasa ken kỹ ti mỹ: “inh mré jě,” hemnĩ. Ěg jo ke ũ ag tóg, ag tỹ ũ ag to: “inh mré nýtĩ,” hen kỹ (ag tóg) Topě tỹ jėně jafã ag mỹ: “inh mré nýtĩ,” he ja nĩgtĩ, ag tỹ ag ki kagtũg (hã) ra. Hã kỹ tag han nĩ. <sup>3</sup> ũn sigse kỹ nýtĩ ag ki rĩrmnĩ. Ājag tỹ kejėn Jesus tigrĩn sigse kỹ nýtĩnh ke tag mĩ ěkren nĩ, hã kỹ jagně ki rĩr há han nĩ. Ag tỹ ũn vóg kónãn mũ ag ki

rĩrmnĩ gé. Kejẽn ag tóg ãjag vóg kónãn ke mũ gé, Jesus tigrĩn, hã ký ag ki rĩr há han nĩ.

<sup>4</sup> Û prũ fi to én tũg nĩ, ù mén to én tũg nĩ gé. ãjag prũ nĩtĩn ký ù fi mré nĩ sór tũg nĩ, ãjag mén nĩtĩn ký ù mré nĩ sór tũg nĩ gé. Topẽ vỹ ù tỹ vẽn jykre kórég han (ka)mẽ ãn ag to jũnh ke mũ, ù tỹ fag mré nĩ sór (ka)mẽ ãn ag to, fag tỹ ag mré nĩ sór (ka)mẽ ãn fag to ke gé.

<sup>5</sup> Rico nĩtĩ sór tũg nĩ gé. ãjag tỹ nén vég mũ ãn vỹ há nĩ. Topẽ vỹ ãg mĩ tag tó, ha mẽ: “ãjag kã jatu' henh ke tũ pẽ sóg nĩ, ãjag ki sóg rĩr nĩ nĩ,” he tóg, Topẽ ti. <sup>6</sup> Hã ký tag tómnĩ, ha mẽ: “ãg jóg mág vỹ inh ki rĩr ke mũ,” hemnĩ. “Ti hã kamẽg isóg mũ. Ëprã ke ù vỹ inh vóg ke tũ pẽ nĩ, ti tỹ inh ki rĩr nĩn ký,” hemnĩ, Topẽ vỹ kri fi ký.

<sup>7</sup> Û tỹ ãjag mĩ Topẽ vỹ tó vén mũ ãn mĩ êkrén nĩ. Ga kri mũn ký ag tóg Topẽ tovãnh ja tũ pẽ nĩgtĩ, ãjag tỹ ti tovãnh tũ ra ag tóg kãgter ja nĩ. Ag ri ke han sórmnĩ, ti ki rã ãn tovãnh sór tũg nĩ gé, ag ri ke han nĩ. <sup>8</sup> Jesus Cristo hã vỹ ter tũ nĩ. Ti tỹ vãsỹ nén to jykren mũ ãn hã han ti tĩ, ùri, ký tóg hã han mãn ke mũ gé. Tỹ ù han ke tũ ti nĩ, ký tóg kurã krỹg ja tũ nĩ gé. <sup>9</sup> Û tỹ ón ký ãjag mĩ nén ù ù tó sór mũ ãn vỹ jẽmẽ tũg nĩ, ag tỹ ón ký Topẽ to nén ù ù tó mũ ra. ãjag krĩn kónãn jé ag tóg ke mũ. ãjag tỹ tỹ prãnh ke han sór jé ag tóg ke mũ. Topẽ vỹ ãjag tar han ki kanhró nĩ, ãjag jagãgtãn ký. Û tóg: “ã tỹ vjẽn tag kon ký ã tóg Topẽ jykre to tar nĩ,” he tĩ. Ag ón vjẽ. Vjẽn vỹ ãg tỹ ti jykre to tar nĩ han ke tũ pẽ nĩ. Topẽ hã ne ãg tar han ki kanhró nĩ'.

<sup>10</sup> Ha mẽ, Moisés jykre ki Topẽ mĩ nén ù pũn tĩ ag pi(jé) ãg mré Jesus jamĩn ãn konh ke mũ'. <sup>11</sup> Ag tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ãn vỹ ag mẽg ù tãnh ký ti kyvénh ma tĩ tĩ, ag tỹ to: “Topẽ nĩgãfã,” he mũ ãn ra. Ti tỹ ag mẽg kyvénh ãn tỹ ãg tỹ Topẽ vỹ mranh mũ tỹ tũg' he sór vjẽ vjẽ. Hã ra ag tóg ãjag jamã jy ró pãnĩ to ag tóg ãjag mẽg tãnh ký pũn tĩ. <sup>12</sup> Hã ký Jesus tóg cidade jy ró ãn pãnĩ to ter ja nĩ gé, ti tỹ ãg jagfy ter ký, ãg jãnhkri han jé. <sup>13</sup> Ký ãg tóg ti jagtar ri ke han ke mũ gé. Û tỹ ti ki ge jãvãnh ag jykre han tũ ãg tóg nĩ, ký ãg tóg ag mré han ke tũ nĩ gé. Jesus tỹ cidade jy ró pãnĩ to ter ja ãn mĩ ãg tóg êkrén

kỹ nĩtĩ, ký ãg tóg ù tỹ ti ki ge tũ ag mré ag jykre han ke tũ pẽ nĩ. <sup>14</sup> Tag ki, ga kri ãg tóg ãg jamã pẽ venh ke tũ nĩ. Kanhkã tá ãg tóg ve sór mũ, ãg jamã ti.

<sup>15</sup> Ëg tỹ Jesus tigrĩn Topẽ mĩ vỹ há han ký tóg há tĩ. Ëg tỹ nén vég mũ kar to ãg tóg ti mĩ: “ãg mĩ tóg há tĩ, ãg mĩ tóg sér tĩ,” henh ke mũ. Ëg tỹ ti mĩ nén ù pũn mũ ri ke tóg nĩ, presente ri ke tóg nĩ, ãg vỹ tag. “Ëg jóg vjẽ,” he jé ãg tóg ke mũ gé, ti to. Ti mĩ vỹ há han ke to krónh ke tũg nĩ. <sup>16</sup> Jagnẽ ki rĩrmnĩ gé, jagnẽ mré nén kar han ký. Tag to krónh ke tũg nĩ gé. Ëg tỹ Topẽ mĩ nén ù pũn ri ke ti nĩ, ãg tỹ ti mĩ presente han ri ke ti nĩ, ãg tỹ jagnẽ ki rĩr tĩ tĩ, ký tóg ti mĩ sér tĩ.

<sup>17</sup> Û tỹ ãjag kanhrãn tĩ ãn ag vỹ jẽmẽmnĩ, ag tỹ ãjag mĩ nén tó mũ ãn ki króm nĩ. ãjag ki rĩr ag tóg nĩgtĩ, ãjag tỹ Topẽ tovãnh tũ nĩ jé, ký Topẽ vỹ ag rãnhraj tugnyĩm ke mũ. ãjag tỹ ag vỹ jẽmẽn ký tóg ag mĩ kufy tũ nĩnh mũ, ag rãnhraj ti, ký tóg ag mĩ sér tĩnh mũ. Ti tỹ ag mĩ kufy nĩn ký tóg há tũ nĩ gé, ãjag mĩ.

### *Ëg tỹ Topẽ mré vjẽmẽn ke*

<sup>18</sup> Inh jagfy Topẽ mré vjẽmẽn nĩ. Nén ù kórég han ja tũ inh nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Isỹ nén ù kuryj han sór vjẽ mĩr, tag hã to sóg jykren tĩ. <sup>19</sup> Ký inh jagfy Topẽ mré vjẽmẽn nĩ, Topẽ tỹ kãnhmar ãjag to inh jẽnẽ mãn jé. Ti mĩ tag to vĩn ký krónh ke tũg nĩ.

<sup>20</sup> Topẽ mré sóg vjẽmẽn tĩ ãjag to. Ëg krĩ kuprãg ti tĩ. Ký tóg Jesus ti, ãg Senhor ti rĩn mãn ja (ti) nĩ gé, ti tỹ ãg jagfy ter kar ký. Ëg jagfy ter ký tóg ù tỹ mé ki rĩr tĩ ãn ri ke nĩ, hã ra tóg ãn kãfór nĩ gé, ti tỹ ãg ki rĩr há han nĩn ký. Ëg jagfy ter ký tóg ãg mĩ vjẽnh jykre tãg ãn nĩm ja nĩ, ù tỹ tũ' he vãnh ãn. <sup>21</sup> Topẽ hã mĩ sóg to vỹ mũ, ti tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ nén (ũ) tỹ ti mĩ há nĩ ãn hã han jé. Ti há vỹ Jesus Cristo mĩ: “ag tar han nĩ,” he ja nĩ. Ti há mĩ ãg tóg vỹ há han ke mũ, Jesus Cristo mĩ, ký tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ãg tỹ ti mĩ vỹ há han ke ti. Amém.

<sup>22</sup> Inh kanhkã, sỹ ãjag mĩ tag tó sór ja vjẽ. Jatun mĩ mẽ sórmnĩ, sỹ ãjag jyvẽn mũ tag. Inh pi(jé) vjẽnh rãnrãn mág han. Vjẽnh rãnrãn sĩ han sóg ãjag mĩ.

<sup>23</sup> Ha mẽ, ãg régre tỹ Timóteo vỹ se kỹ jẽ mãn tũ nĩ ha. Ti kava ag huri. Ti tỹ kãnhmar ki jun kỹ tóg inh mré ãjag venh kãtĩg ke mũ.

<sup>24</sup> ãjag pã'i kar ag mũ sóg ãkrég tĩ, Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag mũ ke gé. Tag ki ke ag, ga tỹ Itália ki Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ãjag mũ ãkrég tĩ gé.

<sup>25</sup> Topẽ jé ãjag tar han kãn.

Hã vễ.

## TIAGO TÏ CARTA

<sup>1</sup> Tiago tÏ rá vë. Isÿ Israel ag mÿ rán há vë. Ëg povo tÏ 12 (ke) vÿ tÏ ãjag nÿtÏ. Povo kar mÏ ãjag tóg mÿgtÏ, fóg ag kar mÏ, kanhgág ag mÏ ke gé. Sÿ ãjag mÿ vënh rá jënë vë. Tÿ sóg Topë mÿ rânhräj tÏ nÏ, Ëg Senhor tÏ Jesus Cristo mÿ. Há kÿ sóg ãjag mÿ rán kÿ jënëg mÿ sir. Æjag mÏ sóg ëkrég tÏ.

*Ëg tÏ Topë vÏ to: hÿ mÿ vÿ? henh ke tÏ*

<sup>2</sup> Inh kanhkã', ãjag tÏ Jesus tigrÏn nën ù jagy ve kÿ to vënhmÿ nÿtÏ tÿg nÏ. Mÿ sér nÿtÏmnÏ há ra. <sup>3</sup> Topë tÏ ãjag tÏ ti ki rá há han ja ve sór vë, há kÿ ãjag tóg tag kar vég tÏ. Kÿ ti tovãnh sór tÿg nÏ, kÿ ãjag tóg ti to tar nÿtÏnh mÿ, ãjag tÏ nën ù jagy vég mÿ ra ti tovãnh tÏ nÏn kÿ. Tag to jykrén. <sup>4</sup> Æjag tÏ nën ù jagy vég mÿ ra to tar nÿtÏmnÏ, ãjag tÏ komër há há nÿtÏ jé, Topë jykre ki króm há han kÿ. Komër há ãjag tóg kygnënh ke tÏ nÏ, nën ù kar ki, ãjag tÏ ti to krónh ke tÏ nÏn kÿ.

<sup>5</sup> Æjag tÏ nën ù to jykrén tÏ nÏn kÿ Topë mÿ to vÏmnÏ, ti tÏ ãjag kanhrãn jé. Ëg kanhrãn jé tóg ke mÿ, Topë ti. To tóg: “han ke tÏ inh nÏ,” henh ke tÏ nÏ, vÏ tar han ke tÏ ti nÏ, Ëg tÏ ti mÿ nën ù to vÏn kÿ. Ëg to tóg fe há nÏ, há kÿ tóg Ëg kanhrãn tag to há nÏ. <sup>6</sup> Æjag tÏ ti mÿ nën ù to vÏn kÿ: “Ëg mÿ tóg han tÏ, Topë ti,” hemnÏ. “Ti mÿ inh mÿ han mÿ vÿ?” he tÿg nÏ. Æjag tÏ: “ti mÿ inh mÿ han mÿ vÿ?” hen kÿ ãjag tóg venh ke tÏ nÏ, ãjag tÏ ti mÿ nën to vÏ mÿ Ën ti. Kÿ ãjag tóg goj ri ke nÿtÏ. Gøj tóg kejën fagrÏnh mÿ krém krém ke tÏ, kãka tÏ ti kã nÏ kÿ. Kÿ tóg ra tÿg, tá kãtÿg ke mÿ. Ën ri ke tóg nÏ, ù tÏ Topë vÏ kri fig tÏ Ën ti. <sup>7-8</sup> FagrÏnh mÿ tóg Topë mÿ nën ù to vÏ tÏ, ti tÏ: “ti mÿ inh mÿ han mÿ vÿ?” hen kÿ. Venh ke tÏ tóg nÏ sir. KrÏ régre ti nÏ. Nën ù to jykrén kÿ tóg kãnhmar nën ù há to jykrén mân mÿ gé, vënh jykre pir han vãnh nÏn kÿ. Ki kagtÿg tóg nÏ, há kÿ tóg venh ke tÏ nÏ gé sir.

*Ûn jagtar ag mré ùn rico ag jykre*

<sup>9</sup> Ëg Senhor tÏ Jesus mré ke ù ag tóg jagãgtar nÿtÏ. Há ra ag tóg Ëg Senhor ki ge kÿ nÿtÏn kÿ ùn rico ri ke nÿtÏ, ag tÏ tÏ Topë

krë nÿtÏn kÿ. Kÿ tag to jykrén nÏ, ãjag mÿ sér tÏ jé, ãjag jagtar nÿtÏn kÿ. <sup>10</sup> Kÿ Ëg Senhor tÏ Jesus mré ke ù ag tóg rico nÿtÏ há ra. Ag tÏ Ëg Senhor ki ge kÿ nÿtÏn kÿ ag tóg ùn jagãgtar ri ke nÿtÏ, Topë mÿ. “Ter jé Ëg tóg ke mÿ, kÿ tóg Ëg mÿ há tÏ, Topë tÏ Ëg jagãgtãn ken kÿ, ùn jagtar ag ri ke,” hemnÏ, ãjag rico nÿtÏn kÿ. Re fej ri ke Ëg tóg nÿtÏ, Ëg kar. <sup>11</sup> Rã tÏ jun ke kÿ tóg rÿ jagy tÏ. Kÿ tóg tugtóg tÏ, re ti, kÿ ti fej tóg kógungun tÏ gé. Kÿ ti sÏnvÏ Ën tóg tÏ' henh mÿ sir. Ën kãgter ri ke Ëg tóg nÿtÏ gé. Kÿ ùn rico ag tóg ke tÏ gé, kãgter kÿ. Kÿ ag há Ën tóg tÏ' he mÿ gé sir, ag rânhräj tÏ ag mÿ sér nÏ ra.

*Ëg tÏ Topë vÏ mranh sór mÿ*

<sup>12</sup> Kejën ù tóg Jesus tigrÏn Ëg to jÿ nÏ. Ëg tÏ há ra Topë tovãnh tÏ nÏn kÿ tóg há tÏ. Kÿ Ëg Senhor tóg Ëg mÿ Ëg rÏr krÿg ja tÏ ven ke mÿ, Ëg tÏ Ëg jagãgtar mÿ ra ti tovãnh tÏ nÏn kÿ. Kÿ tóg Ëg tÏ carreira ki ka féj tÏ coroa ganhar he mÿ Ën ri ke nÏ sir. Ëg Senhor vÿ Ëg mÿ: “rÏr krÿg ja tÏ ve jé ãjag tóg ke mÿ, ãjag tÏ iso há nÿtÏn kÿ,” he ja nÿgtÏ, há kÿ tóg Ëg mÿ tÏ presente han ke mÿ.

<sup>13</sup> Æjag tÏ Topë vÏ mranh sór mÿn kÿ to: “Topë vÿ inh krÏn, sÿ ti vÏ mranh jé,” he tÿg nÏ. Topë pi(jé) vënh jykre pãno han ja nÿgtÏ'. Kÿ ù pi(jé) to Topë krÏn kónãn tÏ gé'. Kÿ tóg Ëg krÏn kónãn tÏ nÿgtÏ gé (mÿr), Topë ti. <sup>14</sup> Ëg tÏ Topë vÏ mranh sór kÿn ge nÏ, há nÿ ve nÏ, kÿ Ëg tóg to Ën tÏ. <sup>15</sup> Ëg tÏ to Ën kÿ Ëg tóg to jykrén mág nÏ. Kÿ Ëg tóg sir han sór mÿ. Ëg tÏ han sór kÿ Ëg tóg han mÿ. Kÿ Ëg tÏ ti vÏ mranh vë sir. Kar kÿ Ëg tóg mranh mân', mranh mân', he mÿ gé, vënh jykre pãno vë sir. Há ra Ëg tóg to nÿgme ki vár ke mÿ, inferno ki.

<sup>16</sup> Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvÏ nÏ. Há kÿ sóg ãjag mÿ: “kygnë tÿg nÏ, Topë to,” he mÿ. <sup>17</sup> Topë há ne ã pin kÿ Ëg mÿ nën ù há kar han tÏ'. Nën ù há tãvÏ han tóg tÏ, Topë ti, Ëprã ke ag mÿ, há vÿ: Ëg, he mÿ. Ti há tóg jëngrë hÿn han'. Rã tÏ Ëg ki kupÿn tÏ nÏn kÿ tóg fënja tÏ. Há ra Topë tóg tag han tÏ nÿgtÏ (mÿr). Ti pi(jé) kejën Ëg ki rÏr tÏ nÿgtÏ'. Ëg ki rÏr tóg nÏ nÏ há ra. <sup>18</sup> Ti há tóg Ëg han mân', Ëg tÏ ti ki ge kÿ. Ti tÏ Ëg han mân sór kÿ tóg Ëg han mân. Ëg to tóg ã vÏ há jënë. Vënh vÏ há tag tÏ tóg Ëg han mân mÿ sir. Ti tÏ Ëg han

mãn kÿ ãg tóg ti tÿ nén han mũ kar kri ke nÿtĩ, ãg tÿ tÿ ti krẽ nÿtĩn kÿ.

### *Ëg tÿ Topẽ vĩ ki króm ke*

<sup>19</sup> Inh kanhkã', tag to jykrén mág nĩ. Û tÿ nén ù há kãmén kÿ jẽmẽ há han nĩ. Kãnhmar vĩ tũg nĩ. Kãnhmar jũ tũg nĩ gé. <sup>20</sup> Ëg jũ nÿtĩn kÿ ãg tóg Topẽ jykre han tũ nĩgtĩ (mÿr), ti jykre kuryj ti. Hã kÿ jũ tũg nĩ. <sup>21</sup> Hã kÿ nén tÿ ãg kavénh tĩ ên tovãnh kãn nĩ, vènh jykre pãno mré hã. Ëg kókég tóg tĩ, ãg fãn tóg tĩ, vènh jykre pãno ti. Tovãnh ra. Jatun mÿ Topẽ vĩ mẽmnĩ. Topẽ hã ne ã vĩ tÿ ãg kanhrãn'. Ëg tÿ kri fi kÿ ãg tóg krenkren ke mũ. <sup>22</sup> Kÿ Topẽ vĩ han kÿ nÿtĩmnĩ. Æjag tÿ mẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kÿ ãjag tóg krenkren ke tũ nĩ. Ón kÿ ãjag tóg: “kren jé sóg ke mũ,” henh ke mũ. <sup>23</sup> Ëg tÿ jẽmẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kÿ ãg tóg tag ri ke nÿtĩ, ha mẽ. Kejẽn ù tóg vènh vég mũ, ki vènh ve jafãn ki (mÿr, ha mẽ). Kÿ tóg ã kakã vég mũ sir. <sup>24</sup> Æ kakã ve kar kÿ tóg to jykrén mãn tũ nĩ. Kÿ tóg ki kagtĩg' he mũ. Tĩg tóg mũ, kÿ tóg ã kakã ki kagtĩg' he mũ. Kÿ tóg fagrĩnh mÿ vènh ven ja nĩ sir. Ge ãg nÿtĩ, ãg tÿ Topẽ vĩ jẽmẽg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kÿ. Kÿ ãg tóg fagrĩnh mÿ mẽ ja nĩ sir. <sup>25</sup> Ëg tÿ ti vĩ to jykrén mág kÿ tóg hã ra ãg mÿ sér tĩnh mũ. Topẽ vĩ vÿ há nĩ, ti jykre ti. Ëg jykre pãno tÿ tũg' he tóg tĩ, ãg tÿ han mãn tũ nĩn jé. Kÿ ãg tóg ãg tÿ ti vĩ jẽmẽ kÿ nÿtĩn kÿ to jykrén ke mũ. Kã jatun ke tũ ãg tóg nÿtĩ sir. Kÿ ãg tÿ ki króm kÿ Topẽ tóg ãg mÿ vĩ há han ke mũ sir, ãg tÿ nén han mũ kar to.

<sup>26</sup> Û ag tóg Topẽ to: “ti to sóg há nĩ,” he tĩ. Hã ra ag tóg ù to vĩ kónãn tĩ, ãjag vĩ to jykrén tũ nĩn kÿ. Kÿ ag tóg ón kÿ: “ti to sóg há nĩ,” he ja nĩgtĩ. Kygnẽg ãg tóg tĩ, ãg tÿ gen kÿ. Hã kÿ ãg tóg ón kÿ: “ti to sóg há nĩ,” he tĩ, ãg tÿ ù to vĩ kónãn kÿ. <sup>27</sup> Ëg tÿ ãg jóg tÿ Topẽ to há nÿtĩn kÿ, kÿ ãg tóg tag han mũ, ha mẽ: ùn panh ter mũ kar jagãgtãn kãn ãg tóg tĩ, ùn mén ter ja fag ke gé, ùn jagãgtar fag. Fag ki rĩr jé ãg tóg ke mũ, fag mÿ há tĩ jé. Kÿ ãg tóg nén ù vènhmÿ han ke tũ nĩ gé sir. Topẽ kato tẽ mũ ag jykre han ke tũ ãg tóg nĩgtĩ gé. Hã kÿ ãg tóg ti mÿ kavéj tũ nÿtĩ sir. Hã kÿ ãg tóg ón kÿ: “Topẽ to sóg há nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé.

## 2

### *Ëg tÿ jagnẽ to vènh jykre pir han ke*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', ãg Senhor tÿ Jesus Cristo ki ãjag ge mũ mÿr. Pã'i kar kãfór vè (mÿr), ãg Senhor tÿ Jesus Cristo ti. Ge ra ãjag ne tóg ùn rico ag to há nÿtĩ', kÿ ùn jagãgtar ag tóg ãjag mÿ tÿ nén ù tũ nÿtĩ. Ke tũg nĩ. <sup>2</sup> Hẽn ri ke mũn ùn rico vÿ Topẽ vĩ jẽmènh kãtĩg mũ, ãjag vènhmãn kÿ. Ti kur vÿ há tãvĩ nĩ, kÿ ti nĩgé kãnĩm ja vÿ tÿ ouro nĩ. Kÿ ùn jagtar vÿ kãtĩg ke mũ gé, kur kórég tu kÿ. <sup>3</sup> Kÿ ãjag hÿn tóg ùn rico mÿ: “ha tag kã nĩ, vènh nĩg ja há kri,” he tĩ. Jó ùn jagtar mÿ ãjag hÿn tóg: “ha tã tá jẽ,” he tĩ, ke tũ nĩn kÿ: “ha inh mré nĩ, hã ra èprã nĩ, gan kri,” he ãjag hÿn tĩ. <sup>4</sup> Hã ki ãjag tóg ùn rico to há nĩ ve nĩ, ti tũ tigrĩn. Jãvo ãjag tóg ùn jagtar to é he mũ ve nĩ, ti jagtar nĩn kÿ. Ke tũg nĩ. Æjag tÿ jagnẽ ri ke nÿtĩ to jykrén nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg vènh jykre pãno han mũ.

<sup>5</sup> Inh kanhkã', jẽmẽ há han ra. Æjag to sóg há nĩ (mÿr), hã kÿ sóg ãjag jyvèn mũ. Topẽ vÿ ùn jagãgtar ag kuprẽg, ag tÿ ti to ricon jé, ti ki ge kÿ. Ga mũ mũn kÿ ag tóg jagãgtar nÿtĩ. Ëg Senhor ki ge kÿ ag tóg há nÿtĩ jãvo. Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ag tÿ ti to há nÿtĩn kÿ. Topẽ hã ne tag tó ja nĩgtĩ', ãg tÿ ti venh ke ti, kÿ tóg han ke mũ, ã tÿ tó ja ên ti. <sup>6</sup> Jãvo ãjag tóg ùn jagãgtar ag to é he tĩ. ùn rico ag to ãjag tóg vĩ há han tĩ. Hã ra ùn rico ù ag tóg ãjag to kórég nÿtĩ gé. Kÿ ag tóg ãjag fóg mÿ ãjag to vĩ kónãn tĩ, ãjag fóg tÿ ãjag jé prèr jé. Kÿ ãjag tóg to jagtar nÿtĩ sir, ag tÿ ãjag to vĩ kónãn tĩ ên to. Hã kÿ tóg sir vènhmÿ nÿ, ãjag tÿ ùn jagãgtar to é he ti. <sup>7</sup> Kÿ ùn rico ù ag tóg ãg Senhor to é he tĩ gé. Ti to ag tóg vĩ kónãn tĩ gé, hã ra ãg tóg tÿ ti mré ke nÿtĩ. Hã kÿ ag tóg ãg to vĩ kónãn mũ gé, ti to vĩ kónãn kÿ.

<sup>8</sup> Topẽ tÿ vãsÿ ãg mÿ vènh jykre nĩm ja ên ki króm nĩ, hã vÿ: “ã régre to há nĩmnĩ, ã tÿ vèso há nĩ ri ke nĩmnĩ, ã régre tÿ,” he ja tóg nĩgtĩ ãg mÿ, Topẽ ti. Kÿ tóg rán kÿ nĩ. Æjag tÿ tag han kÿ tóg há nĩ. <sup>9</sup> Æjag tÿ hã ra ùn rico to há nÿtĩn kÿ, ùn jagtar to kórég nÿtĩn kÿ, kÿ ãjag tóg ti vĩ mranh mũ sir, ti tÿ ãg jyvèn ja ti. Kÿ Topẽ tóg ãjag to jykrén kónãn mũ, ãjag tÿ ti vĩ mranh kÿ.

<sup>10</sup> Ha vé, hên ri ke mûn ãg kãmĩ ù tóg Topẽ tỹ ãg mỹ vênh jykre nĩm ja kar ki króm tĩ. Hã ra tóg sir nén pir ki ti vĩ mranh mũ. Kỹ ti tỹ ti vĩ mranh kãn vê sir, ti vĩ pir mranh kỹ. <sup>11</sup> Topẽ tóg ãg mỹ: “ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, kỹ ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé,” he ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ãg mỹ: “jagnẽ tén tũg nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. Hên ri ke mûn ãg tóg ãg prũ tũ fag mré nỹ tũ nĩgtĩ. ãg tỹ hã ra jagnẽ tén kỹ ãg tóg ti vĩ mranh kãn mũ, ti tỹ ãg jyvên ja ti. <sup>12</sup> Kỹ tag to jykrén nĩ, ãjag tỹ nén ù han ke to jykrén kỹ. ãg Senhor vỹ ãg jykre kar vég tĩ, ti tỹ ãg tỹ ti jykre ki króm mũ ve sór kỹ. Kỹ ãjag jykre to jykrén nĩ, ãjag vĩ to ke gé. <sup>13</sup> ãg tỹ jagnẽ jagãgtãn tũ nĩn kỹ tóg ãg jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ãg Senhor ti, ti tỹ ãg jykre tugnỹm ken kỹ, kurã ên kã. ãg tỹ hã ra jagnẽ jagãgtãn kỹ tóg ãg jagãgtãn ke mũ gé, ti tỹ ãg jykre tugnỹm ken kỹ. Kỹ ti pí(jé) ãg vóg kónãn mũ sir'.

#### *Ti ki rã há*

<sup>14</sup> Inh kanhkã', ù tóg kejên: “ti ki sóg rã kỹ nĩ,” he tĩ, Topẽ to. Hã ra tóg ti vĩ han tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ón kỹ ti ki rã kỹ nĩ ja nĩ. Kren ke tũ tóg nĩ sir. <sup>15</sup> Kejên Jesus mré ke ù tóg kur vég tũ nĩgtĩ, vjên vég tũ tóg nĩgtĩ gé, Jesus mré ke ù fi ke gé. <sup>16</sup> Kỹ ãjag kãmĩ ù tóg hên ri ke mûn ti mỹ, fi mỹ tóg: “tãg',” he mũ. “Ha tũg, jatun mỹ. ã jé kusa mẽg tũ nĩ, ã jé kókĩr tũ nĩ,” he tóg mũ. Hã ra tóg fag mỹ nén ù nĩm tũ nĩ. Kỹ tóg fagrĩnh mỹ fag mỹ: “ã jé jagtar tũ nĩ,” he ja nĩ. <sup>17</sup> Ge ti nĩ, ãg tỹ ón kỹ: “ti ki rã kỹ sóg jẽ,” hen kỹ. ãg tỹ ti vĩ han tũ nĩ kỹ ãg tóg fagrĩnh mỹ: “ti ki sóg rã kỹ nĩ,” he mũ sir. Nén ù tũ vê.

<sup>18</sup> ãjag kãmĩ ù tóg hên ri ke mûn: “ũ tóg Jesus ki rã kỹ nĩ, jãvo ù tóg ti jykre han tĩ,” he sór mũ, ãjag tỹ ti jykre han sór tũ nỹtĩn kỹ. Tag to sóg ãjag mỹ: “inh hỹn ne tugrĩn ki kanhrãn mũ, ã tỹ ti ki rã ja ti?” he mũ. “ã tỹ ti jykre ki króm vãn kỹ sóg ki kagtĩg nĩ. “Ti mỹ Jesus ki rã kỹ jẽ nĩ vỹ?” he jé sóg ke mũ ã to. ã jãvo sóg ti jykre han tĩ inhhã. Hã to ã tóg ki kanhró nĩ, sỹ ti ki rã kỹ jẽ ti,” he jé sóg ke mũ, ãjag tỹ inh ki jêmên kỹ.

<sup>19</sup> “Topẽ vỹ tỹ ùn pir nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ãjag tỹ ki hã tó vê. Kỹ Japo ag vỹ tag tó tĩ gé. “Pir tóg nĩ, Topẽ tĩ,” he ag tóg tĩ gé, Nén-Kórég ag. Ag tỹ ti pir ki kanhró (hã) ra ag tóg

krenkren ke tũ nĩ, ag tỹ ti jykre han tũ nĩn kỹ. Hã kỹ ag tóg kamẽgmẽg kỹ jũrũn ke tĩ sir, ag tỹ Topẽ to jykrén kỹ, Japo ag. Hã kỹ ãg tóg ãg tỹ Topẽ kãmén há (hã) ra krenkren ke tũ nĩ gé, ãg tỹ ti jykre han tũ nĩn kỹ. <sup>20</sup> ãjag tỹ tag to jykrén tũ nĩn kỹ ãjag tóg krĩ tũ (pẽ) nỹtĩ (mỹr). ãg tỹ ti vĩ ki króm tũ nĩn kỹ ãg tóg ón kỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ. Nén ù tũ vê sir, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tag ti. ãg mỹ tóg nén ù há han ke tũ nĩ.

<sup>21</sup> ãg jóg'jóg ve tỹ Abraão to jykrén nĩ. Topẽ tóg ti mỹ: “ã kósĩn tỹ Isaque tãnh kỹ pũn, inh mỹ,” he ja nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “hej,” he ja nĩ sir, Abraão ti. Hã kỹ tóg Topẽ mỹ há nĩ sir, Abraão ti, ti tỹ ti vĩ ki króm to há ja nĩn kỹ. Kỹ tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he mũ, Topẽ ti, Abraão to. <sup>22</sup> Ve ra ha. Ti tỹ Topẽ ki rã kỹ jẽn kỹ, hã kỹ tóg ti mỹ: “hej,” he ja nĩ, Abraão ti. Kỹ tóg, ti tỹ ti mỹ: “hej,” hen kỹ (tóg) ti ki rã kỹ jẽn to tar nĩ sir, Topẽ vĩ ki króm ke to. Ge ti nĩ (mỹr). <sup>23</sup> Rán kỹ tóg nĩ gé, Abraão ti, kỹ tóg: “Topẽ vĩ kri tóg fi, Abraão ti,” he mũ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. “Hã kỹ ãg jóg mág tóg ti to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. Kỹ Topẽ tóg ti to: “ũ tỹ iso há nĩ ên,” he tĩ,” he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, Abraão to. <sup>24</sup> Hã ki ãjag tóg vég mũ. ãg tỹ ti vĩ han kỹ tóg ãg to: “inh ki rã há han ja ti nĩ,” henh ke mũ gé. ãg tỹ ón kỹ ti ki rã kỹ nỹtĩn kỹ ãg tóg hã ra ti mỹ há tũ nỹtĩ, Topẽ mỹ, ãg tỹ ti vĩ ki króm tũ nĩn kỹ.

<sup>25</sup> Raabe fi to jykrén nĩ gé, ùn mén jafã ên fi to. ãg povo vỹ ù ag jẽgnẽ ja nĩ, ag tỹ fi jamã ve jé, cidade mág ên ti. Kỹ fi tóg ag mỹ: “kãge jẽg ra,” he ja nĩ. Kỹ fi tóg ag kanhrãn ja nĩ sir, fi jamãn ki, ag tỹ ãpry ù mĩ kãpa jé, êmĩn ù mĩ, ag kato tẽ ag tỹ ag vég tũ nĩ jé. Tag to fi tóg kren mũ (mỹr), fi tỹ tag han to. Kỹ Topẽ tóg fi to: “inh ki rã há han fi,” he ja nĩ sir, fi tỹ ti vĩ kri fi to.

<sup>26</sup> Ge ti nĩ gé, ãg mỹ. ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãg tóg ti vĩ kri fig mũ, Raabe fi ri ke. ãg tỹ ti vĩ han tũ nĩn kỹ tóg ãg mỹ nén ù há han ke tũ nĩ gé, ãg tỹ ón kỹ ti ki ge mũ tugrĩn, ãg fár tỹ kuprĩg tũ ra ter kỹ nỹ ên ri ke ti nĩ.

### 3

*ãg tỹ ãg nũnẽ tỹ Topẽ vĩ mranh ke tũ*

<sup>1</sup> Inh kanhkã', kãnhmar jagnë mÿ: "sÿ ã kanhrãn há tóg tĩ, ã tÿ kygnë to," he tũg nĩ. Ëg kar vÿ kygnëg tĩ. Kÿ Topë vÿ Ëg tÿ kygnë to Ëg vóg kónãn mág mũ, Ëg tÿ kãnhmar Ëg mré Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag kanhrãn sór kÿ.

<sup>2</sup> Ëg kar vÿ kygnë (ka)më nÿtĩ. Û tÿ ã vĩ ki kygnëg tũ pë nĩn kÿ tóg kuryj kar nĩ sir. Ëg pi(jé) ne ki kygnëg tĩ', Ëg tÿ Ëg vĩ ki kygnëg tũ nĩn kÿ. <sup>3</sup> Cavalo to jykrén nĩ. Freio tÿ Ëg tóg ti jën kãra fig tĩ. Kÿ Ëg tóg tÿ ti vóg tĩ sir, cavalo ti, kÿ tóg ã tÿg ke ên ra tĩ mũ sir, ù tÿ cavalo kri nĩ ên ti. <sup>4</sup> Kÿ canoa mág to jykrén nĩ gé. Éhé tóg nÿ, hã ra kãka vÿ ti tĩn tĩ. Kÿ ag tóg ti vóg jafã tÿ ti vóg tĩ. Kÿ tóg ag mÿ ki ke tĩ. Ti vóg mũ ag mũnh ke ra tóg tĩ mũ sir. Ti vóg jafã sĩ ra tóg ki ke mũ, canoa mág ti. <sup>5</sup> Ge tóg nĩ, Ëg nũnë ti. Sĩ ti nĩ (mÿr), hã ra Ëg tóg tÿ vĩ mág han tĩ gé.

Pĩ ri ke tóg nĩ. Ti sĩ ra tóg kejën vãnھ pũn tĩ (mÿr), nën kar ti. <sup>6</sup> Ên ri ke tóg nĩ, Ëg nũnë ti. Tÿ Ëg tóg vënh jykre pãno tó tĩ. Kÿ Ëg tóg Ëg vĩ tag to kavéj kar nÿtĩ, Ëg tÿ Ëg vĩ tag to ti vĩ mranh kÿ. Ëg kãsir nÿtĩ ra Ëg tóg vënh jykre pãno tó tĩ, Ëg sanh há nÿtĩ ra ke gé, Ëg kófa ra ke gé. Japo tÿ Ëg krĩn hã vë, Ëg tÿ Ëg vĩ ki Topë vĩ mranh jé.

<sup>7</sup> Ha më, bicho kar vÿ tÿ Ëg mëg nÿtĩ. Û ag vÿ mĩg tÿ mëg nÿtĩ, kÿ ù ag vÿ sēsĩ tÿ mëg nÿtĩ, ù ag vÿ pÿn tÿ mëg nÿtĩ, ù ag vÿ goj ki ke kar tÿ mëg nÿtĩ gé. Ti kar kanhrãn Ëg tóg tĩ mÿr, ha më. <sup>8</sup> Hã ra Ëg pi(jé) Ëg nũnë kanhrãn tĩ'. Ti kanhrãn ki kagtĩg Ëg nÿtĩ. Vënh jykre pãno tãvĩ tó sór Ëg tóg tĩ. Kÿ tóg veneno ri ke nĩ, Ëg vĩ ti. Tÿ Ëg tóg jagnë kãgtén ri ke han tĩ, Ëg nũnë tÿ, jagnë mÿ vĩ kónãn kÿ. <sup>9</sup> Tÿ Ëg tóg Topë mÿ vĩ há han tĩ, Ëg jóg mág mÿ, Ëg nũnë tÿ. Kÿ Ëg tóg tÿ êprã ke ag mÿ vĩ kónãn tĩ gé. Hã ra Topë tóg Ëg han, Ëg tÿ ti ri ke nÿtĩ jé. Kÿ Ëg tÿ jagnë mÿ vĩ kónãn kÿ Ëg tÿ Topë mÿ vĩ kónãn ri ke vë sir. <sup>10</sup> Ëg jën kãtã tóg kãkutë tĩ, Ëg vĩ há ti, Ëg vĩ kónãn ti ke gé. Pir ti nĩ, Ëg jënky ti, hã ra Ëg tóg tÿ vĩ régre han tĩ. Tag vÿ kórég tãvĩ nĩ, inh kanhkã'. <sup>11</sup> Goj tÿ vënh kanë to jykrén nĩ, Ëganë to. Ti há nĩn kÿ tóg há nĩ, goj ti. Ti kajã nĩn kÿ tóg kajã nĩ. Ti pi(jé) tÿ goj régre nĩ', goj tÿ Ëg kanë ti. Pir tóg nĩ. <sup>12</sup> Kÿ ka kanë to jykrén nĩ gé. Ka tÿ pënva ki Ëg tóg jymi vëg tũ nĩgtĩ (mÿr). Kÿ Ëg tóg vãnھ tÿ jóhó ki

pënva vëg tũ nĩgtĩ gé. Pir ti nĩ, ka kanë ti. Ge ti nĩ gé, goj ti. Ti kajã nĩn kÿ tóg kajã nĩ gé. Kÿ gemnĩ gé, ãjag nũnë tÿ. Vĩ pir han nĩ.

### *Topë tÿ Ëg mÿ krĩ há nĩm*

<sup>13</sup> ãjag mÿ krĩ há nÿtĩ'? ãjag mÿ Topë vĩ ki kanhró nÿtĩ'? Kÿ tóg há tĩ. Kÿ vënh jykre há kar han kÿ nÿtĩmnĩ. Hã ki vënh kar vÿ ãjag krĩ há venh ke mũ sir. Hã ra tÿ vĩ mág han tũg nĩ. Tÿ vënh kãfór han tũg nĩ gé.

<sup>14</sup> ãjag tÿ ù to fe kórég nĩn kÿ tóg tÿ ù nÿ jãvo, ãjag tÿ jagnë kãfór nÿtĩ sór kÿ, jagnë to jũ (ka)më nÿtĩn kÿ, ãjag tÿ vësÿ ùn mág han sór kÿ. ãjag tÿ tag han kÿ vëso: "krĩ há inh nĩ, Topë vĩ ki kanhró inh nĩ," he tũg nĩ. Vënh ó vë, tag ti. <sup>15</sup> Topë tÿ Ëg kanhrãn ja pijé', Ëg tÿ ù to fe kórég nĩ ti, jagnë kãfór han sór mũ ti, jagnë to jũ (ka)më ti ke gé. Êprã vënh jykre vë (mÿr), Topë kato tē ti. Japo jykre vë (mÿr), Ëg fe jũ tag ti. <sup>16</sup> Ëg tÿ jagnë kãfór han sór kÿ Ëg tóg jagnë kato tēgtē mũ sir, Ëg tÿ vësÿ ùn mág han sór kÿ. Kÿ Ëg tóg vĩ më han kÿ jagnë to vënh jykre pãno han kãn mũ sir.

<sup>17</sup> Ëg tÿ hã ra Topë tÿ Ëg kanhrãn mũ han kÿ Ëg tóg tag han tĩ, ha më: jãnhkri Ëg nÿtĩ, kavéj tũ (mÿr). Jagnë to Ëg tóg krĩ kusa nÿtĩ. Jagnë mÿ Ëg tóg komër hã vĩ tĩ gé. Û tÿ Ëg mré vĩn kÿ Ëg tóg ti vĩ mënh mũ, ti vĩ há nĩn kÿ. Jagnë jagãgtãn Ëg tĩ sir. Nén kar há han Ëg tĩ. Topë vĩ to Ëg tar nÿtĩ. Jykre régre tũ Ëg nÿtĩ. <sup>18</sup> Ëg tÿ ti jykre tag han kÿ Ëg tóg jagnë krĩ kuprãg mũ sir, Ëg tÿ jykre kuryj nÿtĩ jé sir, ha më.

## 4

### *Ëg pi(jé) tÿ Topë kato tēgtē mũ ag mré ke nÿtĩ'*

<sup>1</sup> ãjag hã ne tóg jagnë to jũgũ nÿtĩ'. Hë ri ken kÿ hÿn'? ãjag tÿ nén ù vënhmÿ han sór nÿtĩn kÿ, hã kÿ ãjag tóg jagnë to krĩ rÿ nÿtĩ. Jykre pãno ãjag tóg nÿtĩ (mÿr), kÿ ãjag tóg vënh jykre há kato tē nÿtĩ sir. <sup>2</sup> Nén ù to én mũ (hã) ra ãjag tóg mãn sór mũ, hã kÿ ãjag tóg vëg tũ nĩ (mÿr). Hã kÿ ãjag tóg jagnë kãgtén sór mũ sir, jagnë tÿ nén ù mãn jé. Jagnë tÿ nén ù to én kÿ ãjag tóg jagnë kato tēgtē ti. ãjag tÿ Topë mÿ to vĩ tũ nĩn kÿ, hã kÿ ãjag tóg vëg tũ nĩgtĩ. <sup>3</sup> ãjag tÿ ti mÿ to vĩ mũ ra ãjag tóg venh ke mũ vë, hã ra ãjag tóg

vĩ há han tũ nĩgtĩ gé, hã kũ tóg ãjag mũ han tũ nĩgtĩ sir, Topê ti. Ti mũ ãjag tóg to vĩ mũ, ãjag tỹ nén to én mũ ên măn jé. Hã ra tóg ti mũ tỹ ù nỹ, ãjag tỹ nén to én mũ ên ti. Hã kũ tóg ãjag mũ han tũ nĩ sir, Topê ti.

<sup>4</sup> Ëg tỹ Topê ki rã kar kũ vênh jykre pãno to én kũ ãg tóg ti kato tẽ mũ sir. Ûn týtã kórég fi ri ke ãg nýtĩ, ãg tỹ ge kũ. ã mén kavénh fi tóg tĩ, ù to én kũ. Ëg tỹ ãprã vênh jykre to én kũ ãg tóg Topê kato tẽ mũ sir. Tag ki kanhrãn nĩ, to jykrén mág han nĩ. <sup>5</sup> Topê vĩ tag to jykrén nĩ, ù tỹ vãsỹ rán kũ nĩ ên to, ha mẽ: “Topê kuprĩg vỹ tỹ ãg jagrẽ nĩ, Topê tỹ tỹ ãg jagrãn kũ. Kũ tóg ãg ki rĩr mũ sir. Kũ ãg tỹ nén ù vênhmỹ to há nĩn kũ tóg fe kaj nĩ, Topê kuprĩg ti,” he tóg, Topê vĩ rá ki. Ti pi(jé) véké tag tó ja nĩ'. Kũ tag to jykrén nĩ. <sup>6</sup> Hã ra tóg ãg tar han tĩ, Topê kuprĩg ti, ãg tỹ nén ù vênhmỹ han sór tag kato tẽ jé. Ëg jagãgtãn kũ tóg ãg tar han tĩ. Kũ tóg tag tó mũ sir, ha mẽ: “Topê vỹ ù tỹ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ên ag to kórég nĩ, hã ra tóg ù tỹ: “nén ù tũ vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ên ag jagãgtãn tĩ,” he tóg, ti vĩ rá ki. <sup>7</sup> Hã kũ Topê mũ: “hej,” hemnĩ, ti tỹ ãjag krĩn kũ. Japo mũ: “nejé,” hemnĩ, ti tỹ ãjag krĩn sór kũ. Kũ tóg ãjag tovãnh ke mũ sir, Japo ti, ãjag tỹ ti mũ: “nejé,” hen kũ.

<sup>8</sup> Topê mré vĩ kũ nýtĩmnĩ, kũ tóg ãjag to há nĩ sir, ãjag mré ti nĩ nĩ gé, ãg jóg mág ti. Ti vĩ mranh tĩ vỹ tỹ ãg nýtĩ. Kũ ti vĩ mranh tovãnh nĩ. Jykre régre ãg nýtĩ gé. Kũ vênh jykre pir han kũ nýtĩmnĩ, hã vỹ: Topê jykre, he mũ. <sup>9</sup> ãjag tỹ Topê vĩ mranh kũ mũ jagy nýtĩmnĩ. Vêsỹrénh nĩ, fỹmnĩ, ny măn tũg nĩ. Fe kaj nýtĩmnĩ. To krĩ kufy nýtĩmnĩ. Mũ sér tũ nýtĩmnĩ, ãjag tỹ Topê vĩ mranh kũ. <sup>10</sup> Ëg Senhor mũ: “kórég inh nĩ, isỹ vênh jykré pãno han kũ,” hemnĩ. Kũ ti hã vỹ ãjag mũ vĩ há han ke mũ sir, kũ ãjag fe vỹ mrin ke mũ sir.

### *Ëg tỹ jagnẽ to vĩ kónãn ke tũ*

<sup>11</sup> Inh kanhkã', jagnẽ to vĩ kónãn tũg nĩ. ãjag tỹ jagnẽ to vĩ kónãn kũ ãjag tóg Topê jykre to vĩ kónãn mũ sir, kũ ãjag tóg to: “nén ù tũ vỹ,” he mũ sir, Topê tỹ ãg mũ vênh jykre nĩm ja ên to. ãjag tỹ hã ra ti jykre to vĩ kónãn kũ ãjag tóg ti ki króm ke tũ pẽ nĩ sir. <sup>12</sup> Û tỹ

ãg mũ ã jykre nĩm ja ên vỹ pir nĩ, kũ tóg ãg jykre tugnỹm ke mũ gé sir. Ti hã tóg: “ên vỹ kren ke mũ, ên vỹ kren ke tũ nĩ,” henh ke mũ, ã pir mũ, Topê ti. Hã kũ tóg vênhmỹ nỹ, ãjag tỹ jagnẽ to vĩ kónãn kũ.

### *Ëg tỹ vêsỹ ùn mág han sór ke tũ*

<sup>13</sup> ãjag kãmĩ ù tóg vêsóg ki ãjag tỹ nén han ke to jykrén sór tĩ, Topê ki jẽmẽ sór tũ nĩn kũ. “Hên ri ke mũn sóg vaj kũ ên ra tĩ mũ, ke tũ nĩn kũ vaj ùn kũ,” he ãjag tóg tĩ. “Cidade ên ra sóg tũg mũ, tá sóg nĩnh mũ. Tá sóg prỹg pir tũg' he mũ. Kũ sóg negociar henh ke mũ, sỹ rico nĩ jé,” he ãjag tóg tĩ (mỹr). <sup>14</sup> Hã ra ãjag pi(jé) ãjag tỹ nén vênh ke ki kanhró nýtĩ', ha mẽ. Ne ve jé ãg ke mũ, vaj kũ? Ha'. Ki kagtũg ãg nýtĩ. Ëg mũ vaj kũ ter ke tũ nĩ vỹ? Ha'. Krũj sĩ ri ke ãg nýtĩ. Ve sĩ han ãg tĩ, krũj sĩ ti. Ëg tỹ ki êvãnh măn mũ ra tóg tũ' he mũ sir. Ge ãg nýtĩ. Kãnhmar ãg tóg tũg' he tĩ, ãg ter kũ.

<sup>15</sup> ãjag tỹ ãjag tỹ nén han ke to jykrén kũ Topê mũ êkrén nĩ, ù tỹ ãg mũ ãg ter ke kurã tónh ke ên mũ. “Ti mũ sỹ nén han ke to há nĩ vỹ?” hemnĩ. <sup>16</sup> Hã ra ãjag tóg vêsỹ ùn mág han sór mũ, ãjag tỹ: “tag han jé sóg ke mũ,” hen kũ. Há tũ ti nĩ, ãg tỹ vêsỹ ùn mág han sór kũ.

<sup>17</sup> Kũ tag tóg vênhmỹ nỹ gé, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Kejẽn ãg tóg nén ù há to jykrén tĩ, ãg tỹ han jé. Hã ra ãg tóg han tũ nĩgtĩ. Kũ ãg tỹ Topê vĩ mranh ù vỹ gé sir, ãg tỹ nén ù há han sór mũ (hã) ra han tũ nĩn kũ.

## 5

### *Ûn rico ag vêsỹrénh ke*

<sup>1</sup> Vãhã sóg ùn há ag to tag tó mũ sir, ùn rico ag to, ù tỹ Jesus ki ge jãvãnh ên ag to, ha mẽ. Ag mũ sóg: “ha mẽ,” he mũ. “Kygfỹ ra. Vêsỹrénh mág han ra. Vênh jagtar jagy ve jé ãjag tóg ke mũ. <sup>2</sup> ãjag tỹ nén ù vỹ vag kãn ke mũ. ãjag kur sĩnvĩ ên vỹ tãryj kãn ke mũ gé, ti ga tỹ kon kũ. <sup>3</sup> Kũ ãjag jãnkamy vỹ vêsõ jãgfanh ke mũ. ãjag tỹ ùn jagãgtãn vãnh ja tugrĩn tóg vêsõ jãgfanh ke mũ. Tag ve kũ vênh kar vỹ ãjag jykre kórég vênh ke mũ. Kũ ãjag tóg to jagtar ke mũ, kũ tóg pĩ tỹ ãg pũn ri ke nĩ, ãjag jagtar ke ti, ãjag vêsỹrénh ke ti. ãjag hã ne tóg ãjag tỹ nén ù génh mág', ãg



tỹ kãnhmar kurã tỹ ãgno tá krỹg he mũ (hã) ra, Topẽ tỹ ãg jykre tugnỹm ke kurã ãn tá. <sup>4</sup> Ājag camarada ag vỹ ājag jakré tá rãnhãj mũ, hã ra ājag tóg ag mỹ kajãm tũ nĩgtĩ. Hã ra ãg Senhor vỹ vég tí. Ājag camarada vēsýrénh mẽ ti (mỹr). Vẽnh kar pã'i vễ (mỹr), ãg Senhor ti, nén kar pã'i vễ gé. <sup>5</sup> Ājag tỹ nén ve sór mũ kar ve ājag huri, vễjẽn mág, kur sĩnvĩ, ājag tỹ nén to én mũ kar ãn ti. Tag tãvĩ to ājag tóg jykrén tí, ājag tỹ ga kri mũn kỹ. Tãg gy ājag nỹtĩgtĩ, ãg tỹ ãg mễg jẽn há han tí ri ke, ãg tỹ ti tãnh jé. Kakó ti nĩ, Topẽ tỹ ājag tãnh ke ti, mỹr, ha mẽ. <sup>6</sup> Kỹ ājag tóg ùn jykre kuryj ag vóg kónãn tí gé. Ag kãgtén ājag tóg tí, hã ra ag tóg ājag kato tẽ tũ nĩgtĩ, ājag kato vỹ tũ ag tóg nĩgtĩ gé. Jykre kórég ājag nỹtĩ,” he sóg mũ, ùn rico ag mỹ.

### *Ēg tỹ ãg Senhor kãtĩg mãn jãvãnh ke*

<sup>7</sup> Inh kanhkã', ãg Senhor kãtĩg ke jãvãnh nĩ, jatun mỹ, ag jãvo. Ēg tỹ ãkrãn kar kỹ ãg tóg ti mog jãvãnh tĩgtĩ, jatun mỹ. Kỹ ta tóg kri kutẽ mũ, kỹ tóg kri kutẽ mãn mũ gé sir. Kỹ vãhã ãg tóg ti kanẽ vég mũ. <sup>8</sup> Tag ri ke han nĩ, jatun mỹ ti kãtĩg jãvãnh nĩ, ãg Senhor ti. Ti jãvãnh to tar nỹtĩmĩ. Kãnhmar ti kãtĩ mũ, ãg Senhor ti, ha vemnĩ.

<sup>9</sup> Inh kanhkã', jagnẽ vỹ to vỹ vỹ he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ãg Senhor tóg ājag jykre ve kỹ ājag vóg kónãn ke mũ. Ha vé, vãhã ti vễnh ven ke kãtĩg mũ kãnhmar, ù tỹ ãg jykre tugnỹm ke mũ ãn ti.

<sup>10</sup> Vãsý Topẽ vỹ tó tí ag to jykrén. Topẽ vỹ tó ag tóg tí, kỹ ù tỹ mẽ jãvãnh ja ãn ag tóg ag vóg kónãn. Ge ra ag tóg jatun mỹ Topẽ vỹ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ ag vóg kónãn mũ ra. Ag ri ke han nĩ, vãsý Topẽ vỹ tó tí ag ri ke. <sup>11</sup> Ag jykre to jykrén nĩ. Ājag jagtar nỹtĩ ra ag tóg to krónh ke ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kỹ Topẽ tóg ag mỹ vỹ há han mũ sir, ti vỹ tó tí ag mỹ.

Topẽ mré ke tỹ Jó kãme mẽ ājag huri. Ā jagtar ra tóg to krónh ke ja tũ nĩ gé. Kỹ vãhã Topẽ tóg ti ki rĩr há han mũ, ti jagtar kỹ. Hã ki ājag tóg ãg Senhor jykre vég mũ sir. Ēg jagãgtãn tóg mũ, ti tỹ ãg jagtar nỹtĩ ven kỹ. Kỹ tóg sir ãg jagãgtãn tovãnh tũ nĩgtĩ.

<sup>12</sup> Inh kanhkã', ón kỹ vỹ tũg nĩ. Ón kỹ: “hej,” he tũg nĩ. Ki hã tómnĩ, ājag tỹ: “hej,” hen kỹ, Topẽ tỹ ājag vóg kónãn tũ nĩ jé. Kỹ

ón kỹ: “Topẽ vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ón kỹ: “ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ón kỹ: “ù tỹ ga kri nĩ ãn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ki hã tómnĩ. Ón tũg nĩ, jagnẽ mỹ.

### *Ēg tỹ ùn kaga ag to Topẽ mré vĩnh ke*

<sup>13</sup> Ājag tỹ nén ù jagy ven kỹ Topẽ mré vĩmĩ. Ājag mỹ sér tĩn kỹ Topẽ mỹ jãn nĩ, kỹ ti jé tómnĩ. <sup>14</sup> Ājag kaga nỹtĩn kỹ igreja to pã'i ag jé prẽrmnĩ, Jesus tũ ki rĩr tí ag. Ēn ag vỹ ùn kaga to Topẽ mré vĩnh ke mũ, kỹ ag tóg azeite tỹ ùn kaga to tĩn ke mũ, ãg Senhor jiji tó kỹ. <sup>15</sup> Ag tỹ ãg Senhor mré vĩn kỹ tóg ùn kaga ãn tỹ há' henh ke mũ sir, ãg Senhor ti, ag tỹ ti tỹ há' henh ke to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ nĩn kỹ. Ēg Senhor vỹ ti tỹ há' henh ke mũ sir. ùn kaga tỹ ti vỹ mranh kỹ Topẽ vỹ ti mỹ vễnh pãte fón ke mũ gé sir. <sup>16</sup> Hã jé jagnẽ mỹ tó, ājag tỹ Topẽ vỹ mranh ja ti. “Ti vỹ mranh inh, tag han kỹ,” hemnĩ jagnẽ mỹ. Kỹ jagnẽ to Topẽ mré vĩmĩ gé, ti tỹ ājag tỹ há' he jé, ti tỹ ājag kaga tỹ tũg' he jé. Ēg tỹ vễnh jykre kuryj han kỹ tóg ãg vỹ mẽ kỹ han mũ sir, Topẽ ti, ãg tỹ ti mỹ nén to vỹ', to vỹ' hen kỹ. Nén há kar ve jé ãg tóg ke mũ sir, ãg tỹ ti mỹ to vĩn kỹ, ãg Senhor mỹ.

<sup>17</sup> Topẽ mré ke tỹ Elias mĩ ãkrén nĩ. Ēg mré tóg ãprã ke ja nĩgtĩ, Elias ti. Hã ra tóg Topẽ mré vỹ', vỹ' he ja nĩgtĩ, ta kutẽ tũ nĩ jé. Kỹ tóg kutẽ tũ ja nĩgtĩ, ta ti, prỹg tãgtũ kri kysã tỹ 6 ki. <sup>18</sup> Kỹ tóg Topẽ mré vỹ mãn ja nĩgtĩ, Elias ti, kỹ tóg kutẽ ja nĩ sir, ta ti. Kỹ nén kar tóg gan kri mur mãn ja nĩ, kỹ tóg kanẽn mãn ja nĩgtĩ gé sir. Topẽ tỹ ti vỹ han hã vễ. Tag mĩ ãkrén nĩ.

<sup>19</sup> Inh kanhkã', kejẽn ãg mré ke ù tóg prãnh ke tí, vễnh vỹ há tovãnh kỹ. Kỹ ti jyvẽn nĩ, ti tỹ kygnẽ mãn tũ nĩ jé. <sup>20</sup> Kỹ ù tỹ ti mré vỹ mũ ãn tóg ti kren han mũ sir, nũgme to, ti tỹ ã jykre kygnẽ ja ãn tovãnh kỹ. Kỹ Topẽ vỹ ti tỹ ã vỹ mranh ja ãn tỹ vễnh pãte fón mũ sir. Tag to jykrén nĩ.

Hã vễ.

## PEDRO TÛ ÇARTA HAN VËN

<sup>1</sup> Pedro tÛ ãjag mÛ carta rán hã vë, Jesus Cristo tÛ inh fëg hã vë, sÛ tÛ ti apóstolo jë jé. SÛ Topë tÛ ùn kuprëg mü ag mÛ rán hã vë. Ëg mré ke tÛ ag kãmĩ ãjag tóg mügtĩ, ù tÛ Jesus ki ge tÛ ag kãmĩ, Ponto tá, Galácia tá, Capadócia tá, Ásia tá, Bitínia tá ke gé. <sup>2</sup> Topë vÛ ãjag kuprëg. VãsÛ tóg to jykrén ja nĩ, ãjag kuprëg ke to, ãg jóg tÛ Topë ti. ãjag mÛ tóg ã kuprëg jënë, hã kÛ ãjag tóg tÛ ti tÛ nÛtĩ, ãjag tÛ Jesus Cristo vĩ kri fi jé, ti tÛ ã kyvénh tÛ ãjag kygpe jé, ãjag tÛ ti ri ke há nÛtĩ jé. Topë jé ãjag tar han mãn', han mãn' hé, kÛ ãjag jé krĩ kãnhvy nÛtĩ.

### *Topë tÛ ãg mÛ nén ù há ven ke*

<sup>3</sup> Topë mÛ sóg vĩ há han tĩ, ãg Senhor tÛ Jesus Cristo panh mÛ. Ëg jagãgtãn tãvĩ han tóg tĩ. Jesus Cristo rĩn mãn tóg, ti ter kar kÛ, kÛ tóg Jesus tigrĩn ãg mur mãn ri ke han tĩ gé. KÛ tóg ãg mÛ sér tĩ, <sup>4</sup> ãg tÛ kanhkã mĩ êkrén kÛ. Tá ãg tóg nén ù sĩnvĩ kar venh ke mü. Tá ãg tÛ vÛ tÛ' henh ke tÛ pë nĩ. Kómóg ke tÛ tóg nĩ, tá ãg tÛ ti, tá ù tóg ti kókén ke tÛ nĩ gé. <sup>5</sup> Topë ki ãjag tóg ge kÛ nÛtĩ, kÛ tóg ãjag ki rĩr há han nĩ nĩ. Nén ù kar han há tóg nĩ, kÛ tóg ãg ki rĩr há han tĩ gé, Topë ti. ãjag krenkren han jé tóg ke mü, ãjag tÛ ti tÛ ãg mÛ nén nĩm ke mü ên ve jé. Nĩm han kÛ tóg nĩ nĩ, ti tÛ ãg mÛ nén ven ke ên ti. Kurã tÛ ãgno ki ãg tóg ên venh ke mü.

<sup>6-7</sup> Ver tóg ãjag mÛ jagy tĩ. Ge ra mÛ sér nÛtĩmnĩ. Kãnhmar tóg tÛ' henh ke mü, nén tÛ ãg mÛ jagy nĩ tag ti. Topë tÛ ãg jykre ve sór vë, hã kÛ ãg tóg ver nén ù jagy ve vén tĩ. Ëg tÛ ti jagy to tar nÛtĩn kÛ tóg vég mü, ãg tÛ ti ki rá há han kÛ nÛtĩ ti. Ha vé, ouro rÛg ãg tóg tĩ, pĩ rÛ jagy ki, ãg tÛ ti há nĩ ên ve jé. Ge ti nĩ, ãg mré. TÛ' he jé tóg ke mü, ouro ti. Ouro kãfór ti nĩ, ãg tÛ ti ki rá ti. Ëg tÛ nén ù jagy ve to tar nÛtĩn kÛ tóg ve há tĩ, ãg tÛ ti ki rá há han kÛ nÛtĩ ti. KÛ tóg ãg to vĩ há han ke mü, Cristo ti. Ëg tÛ tóg ùn mág han ke mü, ùn tar, Jesus tÛ vënh kar mÛ vënh ven ke kurã ên kã. <sup>8-9</sup> Ti to há ãjag nÛtĩ, ãjag tÛ

ti ve ja tÛ (hã) ra. Ti ki ge kÛ ãjag nÛtĩ, ãjag tÛ ti vég tÛ ra. Hã kÛ ãjag tóg krenkren ke mü. ãjag krenkren ke ên hã tóg ãjag mÛ sér pë tĩnh mü, sér gy ti tĩnh mü, ha vemnĩ. ãjag fe tóg mrin ke tãvĩ han ke mü, kurã ên kã, ha vemnĩ.

<sup>10-11</sup> Topë vĩ tó tĩ ag tóg vãsÛ tó ja nĩgtĩ, Topë tÛ ùri ãg krenkren han mü tag ti. Topë kuprëg vÛ ag kanhrãn ja nĩ. Ag mÛ tóg Cristo tÛ ãg jagfy jagtar jagy han ke kãmén ja nĩ. KÛ tóg ag mÛ ti tÛ kar kÛ tÛ ùn mág jënh ke tó ja nĩ gé, ti tÛ ãg jagfy vësÛrénh kar kÛ tÛ ùn mág nĩnh ke ti. KÛ ag tóg tag ve sór ja nĩgtĩ, vãsÛ Topë vĩ tó tĩ ag. “Kurã tÛ hë kã kenh ke në hÛn?” he ja ag tóg nĩgtĩ, Cristo jagtar ke to. “Ti tÛ hë ri kenh ke në?” he ja ag tóg nĩgtĩ gé. Tag ve sór tãvĩ ja ag tóg nÛtĩgtĩ. <sup>12</sup> Hã ra Topë tóg ag mÛ: “inh pi(jé) ãjag hã mÛ tag ven ke mü,” he ja nĩ. “ãjag nón ke ag hã mÛ ke vë, ag hã ne ãjag tÛ nén tó mü venh ke mü,” he ja tóg nĩ, Topë ti, vãsÛ ti vĩ tó tĩ ag mÛ. Ti tÛ ag mÛ ãjag tó jan hã vë. Hã kÛ ãjag tóg hur mē, ti mré ke ù ag tÛ ãjag mÛ Jesus kãme sér kãmén kÛ. Topë kuprëg vÛ ag tar han ja nĩ, Topë tÛ ag mÛ ã kuprëg jënëh kÛ, kanhkã tá, hã kÛ ag tóg ãjag mÛ ti kãmén kãmü ja nĩ. Ha vé, Topë tÛ jënë jafã ag tÛ ki kanhrãn há tóg tĩ, ãjag tÛ ti kãme mëg mü tag ti, hã ra ag tóg ki kagtig nÛtĩ.

### *Ëg tÛ Topë vĩ ki króm kãn ke*

<sup>13</sup> Hã kÛ Topë tÛ ãg mÛ nén tó mü hã han sórmnĩ. Vënh ki êmëmñĩ, Jesus tÛ ãg mÛ nén nĩm ke mü ên hã mĩ êkrén nĩ. Jesus tÛ vënh ven ke kurã ên kã ãg tóg venh ke mü sir, ti tÛ ãg mÛ nén nĩm ke mü ên ti. <sup>14</sup> VãsÛ ãjag tóg ãjag tÛ nén to éen mü ên han ja nĩgtĩ, ãjag tÛ Topë vĩ mē ja tÛ nÛtĩn kÛ. ùri Topë vĩ hã ki króm nĩ, ãjag tÛ vãsÛ nén han ja ên tovãnh kãn nĩ. <sup>15</sup> Topë jykre hã han nĩ, kÛ tóg vënh ven mü, ãjag tÛ tÛ ti tÛ nÛtĩn ti. ãjag tÛ ti jykre hã han jé Topë tóg ãjag kuprëg. Há tãvĩ ti nĩ, Topë ti, kÛ ti jykre ri ke han nĩ. <sup>16</sup> Tag tó ja ti nĩ, ha mē: “ùn há pë vÛ tÛ inh nĩ, kÛ inh ri ke nÛtĩ sórmnĩ, vënh jykre há hã han kÛ nÛtĩmnĩ,” he ja tóg nĩ, Topë ti.

<sup>17</sup> Ëg tÛ Topë mré vëmén kÛ ãg tóg ti mÛ: “ãg jóg,” he tĩ. Hã kÛ ãg tóg ti kamëg ke mü, ti tÛ tÛ ãg jóg nĩn kÛ. Ha vé, ãg kar tÛ nén han mü vég ti nĩgtĩ, kÛ tóg vënh kar jykre

ki kanhró kar nĩ, Topě ti, kŷ tóg vėnh kar jykre tóh ke mũ. Ver ěg tóg ũ tŷ ti ki kagtŷ ag kãmĩ mũgtĩ. Ěg tŷ ag kãmĩ mũn kŷ ěg tóg Topě vĩ ki króm há han ke mũ. <sup>18</sup> Kaja e to tóg ěg kygjãm ja nĩ, ki kanhró ģag tóg nŷtĩ. Ąag jo ke ag vŷ ģag jo vėnh jykre kórėg han ja nŷgtĩ, ģag tŷ ag nón han jé. Hã ra tóg kaja e to ģag kygvãn ja nŷgtĩ, ģag tŷ vėnh jykre kórėg ěn han mãn tũ nĩ jé. Kaja e to tóg ěg kygjãm. Ouro to ke pijé'. Prata to ke pijé', ti kaja ěn ti. Tũ' he jé tóg ke mũ, ouro mré prata ti. <sup>19</sup> Hã ra tóg ģ kyvéh hã to ěg kygjãm, kŷ tóg tũ' he jãvãh nĩ, ti kyvéh ti. Nén ũ kaja kãfór kar ti nĩ, ti kyvéh ti. Ũn há tãvĩ vŷ tŷ ti nĩ, ũ tŷ ģ kyvéh tŷ ěg kygjãm mũ ěn ti, hã vŷ: Cristo, he mũ. Kygnė ja tũ pe ti nĩ. Kŷ tóg ovelha hã tãvĩ ri ke nĩ, ti tŷ ěg jagfy ter kŷ. <sup>20</sup> Topě vŷ ti kuprėg, ti tŷ ěg jagfy ter jé. Ą tŷ nén ũ kar han tũ ki tóg ti kuprėg, vãsŷ. Hã ra tóg ũri ga kri mur ja nĩ, ģag tŷ ti vĩ mẽ jé, kurã tŷ ěgno to hã. <sup>21</sup> Ti tugrŷn ģag tóg Topě ki ge kŷ nŷtĩ. Ti rŷn mãn ja tóg nĩ, Topě ti, kŷ tóg ti tŷ ũn mág han ja nĩ gé, kanhkã tá. Kŷ Topě ki rã há han nĩ. Ąag krenkren han jé tóg ke mũ, ha vemnĩ.

<sup>22</sup> Topě vĩ pė ki króm ģag tóg tĩ, hã kŷ ģag tóg jãnhkri g kŷ nŷtĩ ha, ũri. Ąag mré ke kar ag to ģag tóg há tãvĩ nŷtĩ gé. Kŷ jagnė to há nŷtĩ to tar nŷtĩmĩ gé. Ón kŷ jagnė to há nŷtĩ tũg nĩ. <sup>23</sup> Topě vŷ ģag han mãn, kŷ tóg ěg mur mãn ri ke nĩ. Ą vŷ tŷ tóg ěg han mãn ja nĩ. Rŷr ti nĩ, ũn vŷ mũ ti, hã vŷ: Topě, he mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ. Ti tŷ ěg han mãn kŷ tóg tŷ ěg panh pir nĩ, ũn ter ke tũ ěn ti. Ěg panh ter mũ ěn ri ke tũ ti nĩ. <sup>24</sup> Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mẽ: “ěprã ke ag vŷ re ri ke nŷtĩ, re fej sŷnvĩ ěn ri ke. Hã ra tóg kãnhmar tóg tĩ, re ti, kŷ ti fej tóg kãgter kãn tĩ. Kŷ ěprã ke ag tóg kãnhmar kãgter tĩ gé, re fej ri ke. <sup>25</sup> Jãvo Topě vŷ vŷ tũ' henh ke tũ pė nĩ,” he tóg, Topě vŷ tŷ rán kŷ nĩ ki. Tag mẽ ģag. Topě vŷ sér to ken hã vė.

## 2

### *Jesus tŷ pó há ri ke nĩ*

<sup>1</sup> Hã kŷ ģag jykre kórėg tovãh kãn nĩ. Ón mãn tũg nĩ. Ũ lograr he mãn tũg nĩ. Ũ tũ to ěn mãn tũg nĩ. Ũ to vŷ kónãh mãn tũg nĩ gé.

<sup>2</sup> Nėnė vŷ leite kron (ka)mė nŷgtĩ. Topě vŷ vŷ ěg mŷ gŷr sŷ pafa mũ ěn ri ke nĩ. Kãnhmar vėnh vŷ há ěn mẽ mãn', mẽ mãn' hemnĩ. Kŷ ģag tóg mog há han ke mũ, ģag krenkren jé. <sup>3</sup> Hã kŷ tag tóg ti to rán kŷ nĩ, ha mẽ: “ki kanhrãn sŷ han ģag tóg huri, ěg Senhor tŷ tŷ ũn há tãvĩ nŷn ki,” he ja tóg nĩ, Topě vŷ rá ki.

<sup>4</sup> Ěg Senhor to kãmũ jėg. Pó ri ke ti nĩ, ĩn han mũ ag tŷ pó fón mũ ěn ri ke ti nĩ. Hã ra tóg rŷr jė, ěg Senhor ti. Ag tŷ ti fón mũ ra tóg Topě mŷ há tãvĩ nĩ, pó kar ag há kãfór. <sup>5</sup> Kŷ ěg tóg pó ri ke nŷtĩ gé. Kŷ Topě kuprŷg vŷ ěg tŷ Topě jo ĩn ri ke han ke mũ, pó tŷ ĩn ěn ri ke. Kŷ ti tŷ ģag mŷ nén han sór mũ ěn to ti mŷ vėnh nenh tũg nĩ, ti mŷ: “hej,” hemnĩ. Jesus Cristo vŷ ģag tar han sór mũ, ģag tŷ ti tũ ki rŷr há han jé. Vãsŷ Topě tũ ki rŷr tŷ ag tŷ ti mŷ nén ũ kar pũn ja ěn ri ke tóg nĩ sir, ěg tŷ Jesus tũ han kŷ. Ąag tŷ ti tũ ki rŷr há han kŷ tóg ti mŷ há tŷnh mũ. <sup>6</sup> Hã kŷ tag tóg rán kŷ nĩ, ha mẽ. “Pó há kuprėg inh, kŷ sóg tŷ ĩn nũna ri ke han, Sião tá. Ũ tŷ ti ki rã kŷ tóg venh ke mũ, Topě tŷ nén tó mũ ěn ti,” he tóg, Topě vŷ rá ki.

<sup>7</sup> Ąag hã to tóg rán kŷ nĩ, ti vŷ tag, ģag tŷ ti ki ge kŷ nŷtŷn kŷ. Ũ tŷ ti kato vãsãnsãn mũ ag to tag tóg rán kŷ nĩ gé, ha mẽ. Ag to tóg: “pó tŷ ĩn han jafã fón ag tóg, pó tŷ ĩn han tŷ ag,” he mũ. “Ag mŷ tóg kórėg ja nĩ, pó ěn ti. Hã ra Topě tóg pó ěn hã tŷ ĩn nũna han mũ,” he tóg, Topě vŷ rá ki. <sup>8</sup> Kŷ tag tóg rán kŷ nĩ gé, ha mẽ. “Pó ěn tŷ ag tóg krŷm ke tĩ. Pãró vė sir, pó ěn ti, kŷ ag tóg pãró tŷ krŷm krŷm ke kŷ vár mũ sir,” he tóg mũ gé, Topě vŷ rá ki. Ũ tŷ Topě vŷ kri fi sór tũ ag hã vŷ tŷ krŷmkrŷm ke tĩ. Topě tŷ nén han hã vė gé.

<sup>9</sup> Ąag hã kuprėg tóg, Topě ti, ģag tŷ tŷ pã'i mág nŷtĩ jé, ti tũ ki rŷr tŷ to, ģag tŷ tŷ ti povo nŷtĩ jé, vyr mŷ. Ąag kuprėg tóg, Topě ti, ģag tŷ ti tŷ nén han mũ kãmén jé, ti jykre tar ti, ģag tŷ tŷ ti tũ nŷtŷn kŷ. Vãsŷ ģag tóg kuty mŷ mũ ja nŷgtĩ, hã ra tóg ģag tatŷ kãtŷg, ģag tŷ ũri kurã mŷ mũ jé, ti tŷ ģag mŷ jėngrė nŷm kŷ. <sup>10</sup> Ąag pi(jé) vãsŷ tŷ ũ tũ ja nŷtŷgtŷ'. ũri ģag tóg tŷ Topě povo nŷtĩ, ti tũ. Ąag pi(jé) vãsŷ Topě tŷ ģag jagãgtãn sór mũ tag mẽ ja nŷgtŷ'. ũri tóg hã ra ģag jagãgtãn, Topě ti.

*Jesus tŷ vėnh jykre pãno to ěg kygvãn*

<sup>11</sup> Inh kanhkã', tag ki ãg tóg ãg mré ke tũ ag jamã mĩ mügtĩ. ãg jamã pijé', ga tag ti'. Hã ký sóg ãjag jyvën mü. ãjag tỹ nén ũ to én mü ãn han sór tũg nĩ. ãjag kókén jé tóg ke mü, ký ãjag tóg ãg Senhor tovãnh sór ke mü, ha vemñĩ. <sup>12</sup> Jesus ki ge ký nỹti tũ ag kãmĩ ãjag tóg nỹti, hã ký vënh jykre há tävĩ han nĩ. ãjag to ón sór ag tóg tĩ, ãjag to ag tóg: “jykre pãno ag nỹti,” he sór tĩ. Ký vënh kar tỹ ãjag jykre há ve ký ag ón ãn tóg ve há tĩnh mü. ãjag jykre há ve ký ag tóg: “Topë jykre vỹ há nĩ,” henh ke mü, hën ri ke mün, Topë tỹ ag kutãn ký.

<sup>13</sup> ãg Senhor to há ãjag tóg nỹti. Ti to há nỹtĩn ký ãprã ãjag pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé. Pã'i mág pë tỹ imperador ãn vĩ ki króm nĩ, vënh kar ag mỹ tỹ ãn mág ãn vĩ ti. <sup>14</sup> Ti krëm pã'i ag vĩ ki króm nĩ gé, governador ag. Pã'i mág pë ãn tỹ vin mü ag vë, governador ag, ag tỹ ãn jykre pãno ag vóg kónãn jé, ag tỹ ãn jykre há ag to vĩ há han jé gé. <sup>15</sup> ũ tỹ ki kagtũg ag vỹ ãjag to vĩ kónãn tĩ. Ký nén ũ há tävĩ hã han nĩ, ký ag tỹ ãjag kato ne tónh ke vỹ tũ tĩnh mü, ha vemñĩ. Tag vỹ há nĩ, Topë mỹ. <sup>16</sup> Cristo vỹ ãg kygvã, vënh jykre pãno to. Ký vënh jykre pãno han mãn sór tũg nĩ. To: “inh kava ti huri, Cristo ti, hã ký sóg jatun mỹ han ke mü, isỹ nén to én mü kar ti,” he tũg nĩ. Topë tũ vỹ tỹ ãg nỹti, ký ti jykre hã han nĩ. Hã jé tóg ãg kygvã, ãg tỹ tỹ ti tũ nỹti jé. <sup>17</sup> ãprã ke ũ to é he tũg nĩ. ãg mré Jesus ki ge ký nỹti ag kar to há nỹtĩmnĩ. Topë kamëg nĩ. ãprã ke tỹ pã'i mág tỹ imperador ãn kamëg nĩ gé.

### *ãg tỹ Cristo ri kén jagtar nỹtĩnh ke*

<sup>18</sup> ãjag kãmĩ ũ ag tóg patrão mỹ rãnrãj tĩ, fagrĩnh mỹ. ãjag patrão vĩ ki króm nĩ, ag kamëg nĩ. ãjag kãmĩ ũ patrão vỹ há nĩ, komër hã tóg vĩ tĩ, ãjag to jykren há han tóg tĩ. ãjag tỹ ti to há nỹtĩn ký tóg há tĩ. ãjag kãmĩ ũ patrão tóg kórég nĩ. ãn to vĩ há han nĩ gé, ti kamëg nĩ gé. <sup>19</sup> Kejën tóg fagrĩnh mỹ ãjag to jũnh ke mü, ãjag patrão kórég ti. ãjag tỹ Topë jykre han sór mü to tóg ãjag to jũnh ke mü. Ge ra ti to jũ tũg nĩ, ký Topë tóg ãjag mỹ vỹ há han ke mü. <sup>20</sup> Kejën ãjag patrão tóg ãjag tỹ kygnë to ãjag mrãnmrãn tĩ. Tag vỹ tỹ nén ũ tũ nĩ. Ti tỹ ãjag jykre há to ãjag mrãnmrãn

kỹ Topë tóg ãjag mỹ vỹ há han ke mü. <sup>21</sup> Hã jé Topë tóg ãjag kuprëg.

Cristo vỹ ãg jagfy vësýrënh gé, mýr, ha mē. Ti vësýrënh tugrĩn ãg tóg ti kóm tar nỹtĩnh mü, ãg tỹ kejën ti kóm jagtar nỹtĩnh ken ký. <sup>22</sup> Nén ũ kórég han ja tũ ti nĩ. ũ pi(jé) ti ón venh mü', ti ón vãnh nĩn ký. <sup>23</sup> Ag tỹ ti mỹ vỹ kónãn mü ra tóg ag mỹ vỹ kónãn ja tũ nĩ. Ag tỹ ti vësýrënh han mü ra tóg ag mỹ vỹ ja tũ nĩ gé. Topë hã mĩ tóg ãkren ja nĩgtĩ. “Ti hã ne ag jykre tugnym ke mü', inh jykre ti ke gé,” he ja ti nĩ. “Ti hã ne ag vóg kónãn ke mü,” he ja ti nĩ, Cristo ti. <sup>24</sup> Ha vé, Cristo vỹ ãg tỹ Topë vỹ mranh ja ãn kajãm ja nĩgtĩ, cruz to tóg ter ja nĩgtĩ. Hã tugrĩn ãg jykre si tóg tũ tĩ ha, ti tỹ ãg jykre si tỹ tũ' henh ký. Vënh jykre há hã han jé ãg tóg vënh fëg ký nỹti. Ti vësýrënh tugrĩn ãg tóg tỹ ãn há nỹti. <sup>25</sup> Vãsý ãg tóg vënh mëg tỹ carneiro vãgfor ri ke nỹti ja nĩgtĩ. Hã ra tóg hur ãg tatĩn, ãg vãgfor ja ra, Jesus ti. Ký ãg tóg ti mré mü mü sir, carneiro fag tỹ pastor mré mü ri ke. Ti hã ne ãg ki rĩr nĩ ha'.

## 3

### *Fag tỹ ag mré vënh jykre há han ke*

<sup>1</sup> Sý ãn týtã fag jyvën hã vë, ha mē. ãjag mén vỹ han nĩ. ãjag kãmĩ ũ fag mén ag vỹ ver Topë ki rã sór ja tũ nĩ. Ge ra ti mré ti vỹ ki króm nĩ, ti tỹ tỹ ã mén nĩn ký. Ti tỹ ã jykre há ve ký tóg hën ri ke mün ti ki rã sór ke mü, ã tỹ ti mỹ nén ũ to tũ ra. <sup>2</sup> Topë kamëg ký ti jykre hã han nĩ, ãjag jãnhkri nỹti jé. Ký ãjag mén ag vỹ ãjag jykre há venh ke mü. <sup>3</sup> Vësĩnvĩ han sór tũg nĩ, ãjag gãnh tỹ, pó sĩnvĩ kaja e tỹ ke gé, kur kaja e tỹ ke gé. ãg tỹ vësĩnvĩ han sór ke tũ vë. <sup>4</sup> ãjag jykre hã sĩnvĩ han nĩ, hã vỹ: komër hã vỹ, he mü, vỹ mág tũ, he mü. Vënh jykre sĩnvĩ tag vỹ há nĩ, Topë mỹ, ký tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. <sup>5</sup> Gen ký fag tóg nỹti ja nĩgtĩ gé, ãg mýnh'mýnh ve fag, Topë tũ fag, ũ tỹ Topë ve sór ja fag. Fag mén jykre hã mĩ fag tóg mü ja nĩgtĩ, <sup>6</sup> Sara fi ke gé. Abraão jykre mĩ fi tóg tĩ ja nĩgtĩ, hã ký fi tóg ti to: “inh pã'i vë,” he ja nĩgtĩ. Ký vënh jykre há hã han nĩ. ũ tỹ ãjag tỹ vënh jykre há han kamëg mü ra ge ra han nĩ. Ký ãjag tóg tỹ Sara fi krë'krë fag ri ke nỹti.

<sup>7</sup> Kÿ sóg ag jyvën sór mü gé. Ājag prũ fag ki rĩr há han nĩ, ha mẽ. Fag pi(jé) ājag tar ri ke nÿtĩ'. Hã ra Topẽ tóg fag mÿ rĩr krÿg ja tũ ěn nĩm ke mü gé, ti tÿ ājag mÿ rĩr krÿg ja tũ nĩm ěn ri ke. Ājag tÿ ājag prũ fag ki rĩr há han kÿ ājag tóg jatun mÿ Topẽ mré vēmén ke mü.

### *Ēg tÿ kejĕn Cristo jykre to jagtar ke*

<sup>8</sup> Vãhã sóg ājag mÿ tag tó sór mü, ha mẽ. Jagnẽ mré vĕnh jykre pir han nĩ. Ũ fÿ kÿ ti mré fÿmnĩ, ũ mÿ sér tĩn kÿ ti mré mÿ sér nÿtĩmnĩ. Jagnẽ to há tãvĩ nÿtĩmnĩ. Jagnẽ mré komĕr hã vĩmnĩ. Jagnẽ kãfór han sór tũg nĩ. <sup>9</sup> Ũ tÿ ājag mÿ nĕn ũ kórég han mü ra ti mÿ nĕn ũ kórég han tũg nĩ. Ũ tÿ ājag mÿ vĩ kónãn mü ra ti mÿ vĩ kónãn tũg nĩ gé. Vĕnh kajãm sór tũg nĩ. Hÿ, vĕnh kar to Topẽ mÿ: “ag ve há han nĩ,” hemnĩ. Topẽ vÿ ājag ve há han sór mü, hã jé tóg ājag kuprĕg. <sup>10</sup> Hã kÿ tag tóg rán kÿ nĩ, ha mẽ: “ājag mÿ jatun mÿ nÿtĩ sór mü', nĕn ũ kar tÿ ājag mÿ sér tĩ jé'? Kÿ vĩ kónãn mãn tũg nĩ. Ón mãn tũg nĩ gé. <sup>11</sup> Vĕnh jykre pãno han mãn tũg nĩ, vĕnh jykre há hã han nĩ, vĕnh kar krĩ tÿ kãnhvy' he sórmnĩ gé, tag hã to vãsãn nĩ, ti tÿ ājag mÿ sér tĩ jé. <sup>12</sup> Ēg Senhor vÿ ũ tÿ vĕnh jykre kuryj han mü ag ki rĩr há han mü. Ag tÿ ti mÿ nĕn ũ to vĩn kÿ tóg ag vĩ mĕg mü, Topẽ ti. Hã ra tóg ũ tÿ vĕnh jykre pãno han mü kato tĕ tĩ, Topẽ ti,” he tóg, Topẽ vĩ rá ki.

<sup>13</sup> Ũ vÿ ājag mÿ nĕn ũ kórég han ke tũ nĩ, ājag tÿ vĕnh kar mÿ nĕn ũ há han sór kÿ. <sup>14</sup> Kejĕn ājag tóg hã ra vĕnh jykre há tigrĩn vĕsÿrénh ke mü, Topẽ vĩ tigrĩn. Kÿ mÿ sér jagy nÿtĩmnĩ. Ēprã ke ag kamĕg tũg nĩ. Ag vĩ jĕmĕ sór tũg nĩ, ag tÿ ājag tÿ ti tovãnh han sór mü ra. <sup>15</sup> “Cristo vÿ tÿ inh pã'i nĩ, kÿ sóg ti há kamĕg nĩ,” hemnĩ. Tag hã mĩ ěkrĕn nĩ. Kejĕn ũ tóg ājag mÿ: “ne to ke nĕ, hã vÿ: Cristo ki rã, he mü?” he tĩ. Ēn mÿ kãmĕn kãn nĩ. <sup>16</sup> Ũ tÿ ge mÿ komĕr hã vĩmnĩ. Topẽ vÿ vég nĩ nĩ, ājag tÿ ti mÿ nĕn tó mü ěn ti. Fe kavĕj nÿtĩ sór tũg nĩ. Kÿ ājag tóg ũ tÿ Cristo jykre to vĩ kónãn sór mü ag vĩ tÿ tũ' hĕnh ke mü, ha vemnĩ. <sup>17</sup> Kejĕn ājag tóg vĕnh jykre há to jagtar ke mü, Topẽ tÿ tag to jykren kÿ. Hã ra tóg há nĩ. Ājag tÿ vĕnh jykre kórég to jagtar nÿtĩn kÿ tóg kórég nĩ.

<sup>18</sup> Cristo hã to jykren nĩ, ha mẽ. Ter ja tóg nĩ, ěprã ke ag tÿ Topẽ mÿ név(e) nÿtĩ tigrĩn. Ā ter pir ki tóg kajãm kãn. Jykre kuryj tóg nĩ, Jesus ti, hã ra tóg ũn jykre pãno ag jagfy ter ja nĩ. Ti tÿ Topẽ mÿ ěg tatĩn tũg sór vĕ. Ti tén ja ag tóg nĩ, hã ra Topẽ kuprĩg vÿ ti rĩn mãn. <sup>19</sup> Topẽ kuprĩg vÿ ti tar han, kÿ tóg vĕnh kuprĩg ag jamã ra vyr gé, ag mÿ Topẽ vĩ sér tó jé, vĕnh kuprĩg sigse kÿ nÿtĩ ag mÿ. <sup>20</sup> Vãsÿ ag tóg ti vĩ mẽ sór ja tũ nÿtĩ, vĕnh kuprĩg sigse kÿ nÿtĩ ěn ag. Noé tÿ ga kri tũg kÿ, ti tÿ barco mág han mü ěn kã ke ja vĕ. Ēn kã Topẽ tóg ver ag to fe nĩ ja nĩ, kÿ tóg ag vóg kónãn jãvãnh ja nĩ ver. Noé tÿ barco han kãn ja ra tóg ag vóg kónãn mü sir, Topẽ ti. Kÿ ũ tÿ 8 (ke) ag tãvĩ vÿ krenkren mü, barco ěn kãki. Goj var kÿ barco tóg kri tĩ nĩ, kÿ tóg ag krenkren han, barco ti. <sup>21</sup> Goj tÿ ājag tóg kygpe kÿ nÿtĩ, ājag krenkren jé. Barco tÿ goj kri tũg ri ken hã vĕ, hã vÿ: batismo, he mü. Ājag mro pijé'. Vĕnh jykre to ken hã vĕ. Topẽ tÿ ěg tÿ ěg fe kavĕj tÿ jãnhkri han to ken hã vĕ. Ēg tÿ Topẽ mÿ vĕnh fĕg to ken hã vĕ, hã vÿ: batismo, he mü. Topẽ vÿ Jesus Cristo rĩn mãn ja nĩ, hã kÿ tóg ěg krenkren han ke mü gé. <sup>22</sup> Kanhkã tá tóg nĩ nĩ, Jesus ti, kÿ tóg Topẽ pĕgja tá nĩ nĩ. Tá tóg tÿ ũn mág nĩ, Topẽ tÿ jĕgnĕ jafã ag kri, ũn tar kar ag kri, ěg tÿ kanhkã tá ũn vég tũ kar ěn ag mré hã. Vĕnh kar kri ke vÿ tÿ ti nĩ, Jesus ti.

## 4

### *Vĕnh jykre tãg*

<sup>1</sup> Ha vé, Cristo vÿ jagtar nĩ ja nĩ, vĕsÿrénh kÿ. Kÿ tag to tar nÿtĩmnĩ gé, ājag tÿ ti kóm jagtar nÿtĩn kÿ. Tag vÿ ki hã ke mü, ha mẽ: ũ tÿ ěprã jagtar kÿ tóg Topẽ vĩ mranh tũ nĩgtĩ. <sup>2</sup> Hã kÿ ũri Topẽ vĩ hã han sórmnĩ, ti vĩ tovãnh tũg nĩ, ājag tÿ ga kri mũn kÿ. Ājag tÿ nĕn to ěn mü ěn han sór tũg nĩ. <sup>3</sup> Vãsÿ ājag tóg ũ tÿ Topẽ ki kagtũg ag jykre han ja nĩgtĩ, prÿg tÿ hĕn ri ke ki, mÿr, ha mẽ. Ēn kã ājag tóg ājag prũ tũ fag to ěn (ka)mĕ han ja nĩgtĩ, ājag mén tũ ag to ke gé. Ājag tÿ nĕn to ěn mü ěn han ājag tóg nĩgtĩ. Kronkron mü ja ājag tóg nĩgtĩ, krĩ tũ ja ājag tóg nÿtĩgtĩ. Vĕnh mãn kÿ ājag tóg kronkron kÿ kãgter mü ja nÿtĩgtĩ gé, vĕnh kãggrã mÿ festa kórég ěn han ja ājag tóg nĩgtĩ gé. <sup>4</sup> ũri ājag tóg tag han mãn sór

tũ nýtĩ ha, hã ky tóg ag mý e tĩ, ù tỹ vènh jykre kórég to tar nýtĩ ag mý. Ag mý tóg e tĩ, ãjag tỹ ag mré ag jykre pãno han mãn sór tũ nýtĩn ky, ãjag tỹ ag krĩ tũ jãvo krĩ há nýtĩn ky. Hã ky ag tóg ãjag to vĩ kónãn tĩ, ùri. <sup>5</sup> Hã ra Topè tóg ag jykre vég nĩ nĩ. Vènh kar jykre tugnỹm ti tĩ mýr, ky tóg ag mý ag jykre to: “tag vỹ há nĩ, èn vỹ kórég nĩ,” henh ke mũ, ùn rĩr mũ ag jykre to, ùn kãgter mũ ag jykre to ke gé.

<sup>6</sup> Û tỹ hèn ri ke ag tóg Jesus mur ke to hã kãgter ja nĩgtĩ. Èn ag mý tóg vènh vĩ sér tónh vyr gé, Cristo ti, vènh kuprĩg ag jamã ra, ag krenkren jé. Ag tỹ han ja to Topè tóg ag vóg kónãn, ag tỹ ãjag tỹ ga kri mũgtĩ kã vènh jykre han mũ èn to. Hã ra Topè tóg ag rĩnrĩn mãn sór ja nĩ gé, hã ky tóg ag kãgter mũ ra ag mý vènh vỹ jènèg mũ gé, ag tỹ kanhkã tá junjun jé.

<sup>7</sup> Kakó ti tĩ ha, ga tag tỹ tũg' henh ke kurã ti. Vèso jykren nĩ, krĩ há han nĩ, ãjag tỹ Topè mré vèmén há han jé. <sup>8</sup> Ky jagnè to há tãvĩ nýtĩmnĩ. Tag to krónh ke tũg nĩ. Èg tỹ jagnè to há nýtĩn ky èg tóg jagnè mý vènh pãte fón ke mũ, èg tỹ Topè vỹ mranh mũ ti, ti e nýtĩ hã ra. <sup>9</sup> Û tỹ kuvar há tá ãjag to pasa ky ti mý: “inh mré jé,” hemnĩ. Ti to vỹ tũg nĩ, ti to mý sér nýtĩmnĩ. <sup>10</sup> Ky, Topè vỹ èg tar han tĩ. Û tóg nèn ù to tar nĩ, jãvo ù tóg nèn ù ù to tar nĩgtĩ gé. Èn ki rĩrmnĩ, ãjag tỹ nèn ù to tar nýtĩ èn hã ki rĩrmnĩ, vènh kar tỹ ãjag tũgrĩn tar nýtĩ jé. Èg tỹ Topè tỹ nèn to èg tar han mũ èn ki rĩr há han ke vè, tag vỹ Topè mý há nĩ. Èg tar pè han ti tĩ, Tope ti. <sup>11</sup> ãjag kãmĩ ù vèmén ky Topè vỹ hã tỹ vèmén nĩ. Û tóg Topè tũ ag ki rĩr tũgtĩ, kỹn jé Topè mý to vỹ, ti tỹ to ti tar han jé. ãjag tỹ ãjag rãnrãj tag ki rĩr há han ky Jesus ki ge ky nýtĩ kar ag vỹ Topè mý vỹ há han ke mũ. Jesus Cristo hã vỹ tỹ ùn mág nĩ, ti hã vỹ tar nĩ, ky tóg tũg' henh ke tũ pè nĩ. Amém.

### *Ag tỹ Jesus tũgrĩn èg vóg kónãn ke*

<sup>12</sup> Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Nèn ù jagy pè vég ãjag tóg mũ. Ge ti nýtĩ, ky to jykren tũg nĩ. Èg kar vỹ tag vég tĩ, Jesus tũgrĩn. <sup>13</sup> Mý sér nýtĩmnĩ. ãjag jagtar ky ãjag tóg Cristo tỹ èg jagfy jagtar mũ èn ri ke vég tĩ. ãjag tỹ ti ri ke jagtar ky ãjag tóg ti mré

tỹ ùn mág nýtĩnh ke mũ gé, ti tỹ tỹ ùn mág nĩnh ke kurã èn kã. Èn kã tóg ãjag mý sér gy tĩnh mũ, ha vemnĩ. <sup>14</sup> Hỹ, tá tóg ãjag mý sér tãvĩ tĩnh mũ, ag tỹ ùri ãjag mý vỹ kónãn han mũ ra, ãjag tỹ Cristo ki rã ky nýtĩ tũgrĩn. Ag tỹ ãjag to vỹ kónãn tũgrĩn ãjag tóg ki kanhró nýtĩnh ke mũ, Topè kuprĩg tỹ tỹ ãjag jagrè nĩ ti. Ti kuprĩg vỹ ãjag tỹ ùn mág han ke mũ, Topè tỹ tỹ ùn mág nĩ èn ri ke. <sup>15</sup> Û ag tóg ãjag tỹ ù tén tũgrĩn jagtar nýtĩ, ãjag tỹ ù tũ péju tũgrĩn ke gé. Ky ù ag tóg ãjag tỹ crime han tũgrĩn jagãgtar nýtĩ gé, ãjag tỹ vènh kar to vỹ tũgrĩn ke gé. ãjag tỹ ag mré vènh jykre pãno tũgrĩn jagtar ky tóg Topè mý há tũ nĩ. ãjag tỹ ti vỹ mranh ke tũ vè vè. <sup>16</sup> ãjag tỹ hã ra Cristo tũgrĩn jagtar ky tóg ti mý há tĩ. Tag to mý'æg tũg nĩ. Tag to Topè mý vỹ há han nĩ, ãjag tỹ tỹ Cristo mré ke nýtĩn ky.

<sup>17</sup> Topè vỹ vènh kar jykre tugnỹm kãn ke mũ, kurã kakó ki. Hã ra tóg ù tỹ ti ki ge ky nýtĩ ag jykre tugnỹm vén ke mũ. Ti tỹ èg jykre tugnỹm ky èg tóg nèn ù jagy ve kren ke mũ. Ky ù tỹ ti ki ge tũ ag vỹ nèn ù jagy pè èn ve kãn ke mũ, ha vemnĩ, ù tỹ ti vỹ kato tẽ mũ ag. <sup>18</sup> Hã ky tag tóg rán ky nĩ, ha mè: “ù tỹ Topè vỹ há han sór mũ ag vỹ ter kren ke mũ. Ky ù tỹ ti vỹ mranh tĩ ag vỹ kren ke tũ pè nĩ, ù tỹ ti kato tẽ mũ ag,” he ja tóg nĩ, Topè vỹ tỹ rán ky nĩ ki. <sup>19</sup> Topè tỹ èg to: “tag vỹ ti jagy venh ke mũ,” hen ky èg tóg venh ke mũ. Ky, èg jagtar mũ ra èg vènh jykre há hã han ky nýtĩnh ke mũ. Û tỹ èg han mũ èn to jykren jé èg tóg ke mũ, Topè to. Ti pi(jé) èg tovãnh ke mũ'. Èg mré tóg nĩ nĩ.

## 5

### *Pedro tỹ èg jyvèn*

<sup>1</sup> Vãhã sóg ù tỹ Jesus ki ge ky nýtĩ ag to pã'i ag jyvèn sór mũ, ha mè. ãjag ri ke inh nĩ, isỹ tỹ ãjag kóm ù tỹ Jesus ki ge ky nýtĩ ag to pã'i jèn ky. Cristo jagtar ve ja inh nĩ gé hã ra. Ti vènh ven mãn ke kurã èn kã sóg tỹ ùn mág jènh ke mũ gé. <sup>2</sup> Ky sóg ãjag mý tag tó sór mũ, ha mè. ãjag krèm ke ag ki rĩr há han nĩ. Û tỹ carneiro ki rĩr tĩ èn tỹ ã mæg ki rĩr há han tĩ èn ri ke han nĩ. Topè tỹ ãjag mý vènh rãnrãj nĩm jan hã vè. ãjag rãnrãj tỹ ãjag mý sér tĩn ky tóg há tĩ. ãjag tỹ ãjag rãnrãj han sór tũ

nĩn kÿ tóg ù tĩ. Kÿ ãjag ganho mĩ êkrén sór tũg nĩ gé. Topẽ tũ vë, ãjag rãnrãj ti, hã kÿ ki rĩr há han sórmnĩ. <sup>3</sup> Kÿ ãjag krêm ke ag ki rĩrmnĩ, ag mÿ komër hã vĩmnĩ. Ag rĩnve vënh jykre há hã han kÿ nÿtĩmnĩ, ag tÿ ãjag jykre há ve kÿ ãjag kóm han sór jé. <sup>4</sup> Kãnhmar ti kãtĩg mãn ke mũ, ãg pã'i mág ti, ãg ki rĩr tĩ ti. Kÿ tóg ãjag tÿ ùn mág han ke mũ. ãjag mÿ tóg krĩ tógfĩ ri ke vin ke mũ, ãjag tÿ tÿ ùn mág nÿtĩn kÿ, hã ra tóg kórég vãnh nĩ, ãg krĩ tógfĩ ên ti.

<sup>5</sup> Kÿ sóg kyrũ ag jyvën sór mũ. ãjag mÿ sóg: “ùn sanh tÿ ãjag mÿ nén ù tó mũ ên han nĩ,” he sór mũ.

Kÿ sóg vënh kar jyvën sór mũ gé. Vënh kar mÿ sóg: “jagnë to é he tũg nĩ,” he mũ. “Jagnë ki rĩr há han nĩ, jagnë mÿ nén ù há kar han nĩ,” he sóg mũ. Tag vÿ rán kÿ nĩ, Topẽ vĩ rá ki, ha mē. “Topẽ vÿ ù tÿ jagnë to é he mũ ag kato tê tĩ. Hã ra tóg ù tÿ: “ùn sĩ vÿ tÿ inh nĩ,” he mũ ên to há nĩ,” he tóg, Topẽ vĩ rá ki. Hã kÿ vësÿ ùn mág han sór tũg nĩ. <sup>6</sup> Topẽ vÿ tar nĩ, kÿ tóg kejën ãg mÿ nén ù jagy jënëg tĩ. Ti kato tê tũg nĩ hã ra, ti tovãnh sór tũg nĩ gé. Kÿ tóg ã kurã ki ãjag tÿ ùn mág han mãn ke mũ, ha vemnĩ. <sup>7</sup> ãjag krĩ kufy nĩn kÿ ti hã mÿ tómnĩ, kÿ tóg ãjag mÿ ãjag krĩ kuprãg ke mũ. Ti hã vÿ ãg ki rĩr nĩgtĩ.

<sup>8</sup> Vënh ki rĩrmnĩ. Nũr ri ke han tũg nĩ. Ha vé, ãg kato vãsãn tĩ ên, Japo ên tóg ãg to vãjig tĩgtĩ. Mĩg kókĩr ri ke ti nĩ, ti tÿ ãg mãn sór kÿ. <sup>9</sup> Hã kÿ ti kato vãsãnsãn nĩ, Jesus Cristo ki rã tovãnh tũg nĩ gé, ù tÿ ãjag tÿ ti tovãnh han sór mũ ra. Ha vé, ãg kanhkã kar ag vÿ jagtar tĩ, ãjag kóm, ga kri ke kar ag. Ag mĩ êkrén kÿ tar nÿtĩmnĩ. <sup>10</sup> Kurã pipir ki ãjag tóg jagtar tĩ. Kar kÿ Topẽ vÿ ãjag tÿ ùn há tãvĩ han ke mũ, ãjag tÿ kygnë mãn tũg jé. Ti hã vÿ ãg tar han tĩ, ãg tÿ ti to krónh ke tũ nĩ jé. Tĩ hã vÿ ãjag tÿ ùn há han ke mũ gé, kÿ ãjag tóg ti tovãnh ke tũ pë nĩ. ãg to há pë ti nĩ, Topẽ ti. ãg kuprëg tóg mÿr, ãg tÿ Cristo tugrĩn kanhkã ve jé, êmã sĩnvĩ pë ên ti, ù tũg vãnh ên ti. <sup>11</sup> Topẽ hã vÿ ã pir mÿ tar nĩ'. Tĩ hã vÿ tũ' henh ke tũ nĩ'. Amém.

### *Pedro tÿ ag mĩ êkrén*

<sup>12</sup> Tó sĩ han sóg ãjag mÿ, kÿ Silas tóg inh mÿ ãjag mÿ rán mũ, inh vĩ ti. ãg kanhkã vÿ tÿ ti nĩ, Silas ti, Jesus tovãnh jãvãnh ti nĩgtĩ,

kÿ tóg iso há nĩ gé. Isÿ ãjag tar han sór vë, hã kÿ sóg ãjag mÿ inh vĩ jënëg mũ. Sÿ ãjag mÿ: “Topẽ vÿ ãg tar han ke mũ mÿr,” he mũ gé. Ti to krónh ke tũg nĩ. <sup>13</sup> Cidade tÿ Babilônia tá ãg nÿtĩ, kÿ tag ki ù tÿ ãjag mré Jesus ki ge kÿ nÿtĩ ag vÿ ãjag mĩ êkrég tĩ. ãjag mré tóg ãg kuprëg, Topẽ ti. Kÿ inh kósin tÿ Marcos vÿ ãjag mĩ êkrég tĩ gé. <sup>14</sup> Jagnë ki nhun ke ri ke han nĩ, jagnë nĩgë kãgmĩ kÿ, ãjag tÿ tÿ jagnë mré ke nÿtĩn kÿ.

Cristo mré ke vÿ tÿ ãjag nÿtĩ. Topẽ jé ãjag krĩ tÿ kãnhvy' hé. Hã vë.

## PEDRO TÏ CARTA HAN MÃN

<sup>1</sup> Simão Pedro tÏ ãjag mÏ carta rán hã vë. Jesus Cristo tÏ inh fë vë, sÏ ti rãnrãj han jé, sÏ tÏ ti apóstolo jë jé. IsÏ ù tÏ inh mré Jesus Cristo ki ge kÏ nÏtÏ kar ag mÏ rán hã vë. Topë vÏ ãg kuprëg, ùn jykre kuryj ên vÏ ãg kuprëg, ãg tÏ ãg krenkren han mÏ tÏ Jesus Cristo ki ge jé. Nén ù sér vë, ti ki ge mÏ ti.

<sup>2</sup> Æjag to sóg Topë mré vÏ tÏ, ãjag tÏ ãg Senhor tÏ Jesus Cristo ki kanhrãn há han jé, Topë ki ke gé, ãjag tÏ komër hã ti ki kanhrãn kãn jé. KÏ tóg ãjag tar han ke mÏ. KÏ tóg ãjag krÏ tÏ kãnhvÏ' henh ke mÏ gé.

### *Topë tÏ ãg kuprëg*

<sup>3</sup> Topë ki kanhró ãg tóg nÏtÏ. Æg kuprëg tóg, ti tÏ ãg tar han jé, ti tar nÏ ên ri ke. KÏ tóg ãg tÏ ùn mág han ke mÏ gé, ti tÏ tÏ ùn mág nÏ ên ri ke. Æg tÏ tag ki kanhró há han kÏ ãg tóg ti to tar nÏtÏ, ãg tÏ ti jykre jagma mÏ há han jé. <sup>4</sup> KÏ Topë tóg ãg mÏ nén ù há to ja nÏgtÏ gé. ù tóg ãg mÏ vënh vÏ há tÏ ge tónh ke tÏ nÏ. Topë tÏ ãg mÏ vÏ há han ri ke venh ke tÏ ãg tóg nÏ. Tag to ti ãg mÏ, ha mÏ. Êprã ke kar vÏ nÏgme ki vár ke mÏ, ãjag tÏ nén to én mÏ ên han tugrÏn. Ag jãvo ãg tóg krenkren ke mÏ, kÏ ãg tóg Topë ri ke nÏtÏnh ke mÏ, mÏr, ha mÏ. <sup>5</sup> Hã kÏ vãsã, ãjag tÏ ti ki rã to tar nÏtÏ jé, ãjag tÏ ti ki rã tugrÏn vënh jykre há hã han jé. Vënh jykre há han kÏ vënh kanhrãn kÏ mÏmnÏ gé. <sup>6</sup> Vënh kanhrãn kÏ mÏ kÏ vëso jykren nÏ gé. Vëso jykren kÏ ti tovãnh tÏg nÏ gé. Ti tovãnh tÏ nÏn kÏ ti jykre hã mÏ mÏmnÏ gé. <sup>7</sup> Ti jykre hã mÏ mÏn kÏ jagnë to há tãvÏ nÏtÏmnÏ gé, ãg kanhkã kar ag to. Æg kanhkã to há nÏtÏn kÏ êprã ke kar ag to há nÏtÏmnÏ gé. <sup>8</sup> Æjag tÏ tag han kãn kÏ tóg há tÏ. KÏ ãjag tóg ãg Senhor tÏ Jesus Cristo ki kanhrãn há han ke mÏ gé, kÏ ãjag tóg vënh jykre há to krónh ke tÏ nÏ gé. KÏ ãjag tóg komër hã ti ki kanhrãn kãn ke mÏ, ha vemnÏ. <sup>9</sup> ù tÏ vënh jykre há han sór tÏ nÏn kÏ tóg ùn kyvó ri ke nÏ, ùn êvãnh kórég, ùn kutu ri ke ti nÏ sir. Ên vÏ ãg Senhor ki kagtÏg nÏ. VãsÏ Topë vÏ ti kykÏnh ja nÏ, ti tÏ Topë vÏ mranh ja ên to.

Hã ra tóg kã jatun kÏ nÏ ha, hã kÏ tóg ti kórég han mãn sór mÏ.

<sup>10</sup> Inh kanhkã', Topë vÏ ãjag kuprëg. KÏ vãsãnsã, vënh kar tÏ ãjag jykre há tugrÏn ki kanhró nÏtÏ jé, ti tÏ ãjag kuprëg mÏ ên ti. KÏ ãjag tóg tÏ prãnh kenh ke tÏ nÏ, ha vemnÏ. <sup>11</sup> Kanhkã ve jé ãjag tóg ke mÏ, ha vemnÏ, ãg Senhor tÏ Jesus Cristo tÏ ti, ãg krenkren han tÏ ên tÏ ti. TÏ' henh ke tÏ ti nÏ, ti tÏ tá tÏ ùn mág nÏ ti.

<sup>12</sup> Hã kÏ sóg ãjag mÏ to mãn', to mãn' he mÏ. Ki kanhró ãjag tóg nÏtÏ, vënh vÏ há to tar ãjag tóg nÏtÏ, ãjag tÏ mÏg mÏ ên to. <sup>13</sup> Ge ra sóg ãjag jyvën mãn sór mÏ, ãjag tÏ kã jatu tÏ nÏtÏ jé. IsÏ ãjag mré nÏ mÏ ên kã sóg ãjag mÏ tag to, ãjag jyvën mág inh. KÏ kã jatun nÏtÏ tÏg nÏ. <sup>14</sup> Ha vé, kãnhmar sóg iser kÏ inh fãr tovãnh kÏ tÏg ke mÏ, ki kanhró sóg nÏ. Æg Senhor tÏ Jesus Cristo vÏ inh mÏ isÏ kãnhmar tÏg ke ti to. <sup>15</sup> Hã kÏ sóg vënh rán tag to fÏrÏn mÏ, ãjag tÏ iser kar kÏ kã jatun tÏ nÏtÏ jé.

### *Pedro tÏ Jesus ve ja*

<sup>16</sup> Ha vé, inh pi(jé) ãjag mÏ ón mÏ', isÏ ãjag mÏ ãg Senhor tÏ Jesus Cristo kãtÏg vén mÏ ên tón kÏ, isÏ ti jykre tar tón kÏ. Ti ve inh, sÏ ãjag mÏ nén to mÏ ti. Ti ve inh, ti tÏ tÏ ùn mág pë nÏ ti. <sup>17-18</sup> Ti jóg tÏ Topë vÏ ti tÏ ùn mág han. Ti tÏ tóg ùn tar han gé. Æg tÏ Jesus mré pãnónh kri nÏtÏ ên kã ãg tóg kanhkã tá vënh vÏ ên mÏg mÏ, êprã nÏtÏn kÏ. KÏ tóg ti to tag to, ù tÏ vënh kar kri ke ên ti, Topë ti, ha mÏ. “Inh kósin pir hã vë,” he ja tóg nÏ, Topë ti, Jesus to. “Inh fe pë vë,” he ja tóg nÏ. Topë tÏ pãnónh ki kãtére mÏ ên kri ke ja vé. Ên tá sóg Jesus tÏ tÏ ùn mág jë vé.

<sup>19</sup> Hã kÏ ãg tóg ù tÏ vãsÏ Topë vÏ to tÏ ag vÏ kri fig mÏ, tovãnh tÏ ãg nÏtÏ. Kri nÏmnÏ gé, ãjag. Lampião grug ri ke ti nÏ ãg mÏ, ag vÏ ti. Lampião grug vÏ ãg mÏ kuty tá jëngrë han ti. Kurã ke kãtã ãg tóg lampião grug ve mãn sór tÏ nÏgtÏ. Kurã ke kãtã krÏg mág hã vÏ ãg fe tÏ mrin ke tÏ. Jesus to ken hã vë, hã vÏ: krÏg mág, he mÏ. <sup>20</sup> KÏ, ãjag tÏ Topë vÏ rá to ken kÏ tag to jykren nÏ, ha mÏ: ãg pi(jé) vësóg ki to jykren ke mÏ', Topë vÏ rá to', Topë tÏ ã vÏ to tÏ ag mÏ nén to mÏ ên to'. Topë hã ne to ãg krÏn ke mÏ'. <sup>21</sup> KÏ Topë vÏ to tÏ ag pi(jé) vësóg ki ãjag krÏ ki to jykren kÏ



rán ja nĩgtĩ gé'. Topě kuprĩg tỹ ājag krĩn mũ ěn hã rán ja ag tóg nĩgtĩ, hã kỹ tóg tỹ Topě vĩ nĩ, vėnh rán ki.

## 2

### *Ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ag*

<sup>1</sup> Hã ra ũ ag tóg ón kỹ Topě vĩ tó ja nĩgtĩ gé, vãsỹ, Israel ũ ag. Tag ve jé ājag tóg ke mũ gé. Ũ ag tóg ón kỹ ājag mũ Topě vĩ kãmén sór ke mũ, ha vemnĩ. Ěn ag vĩ vỹ ón kỹ ājag mũ mẽ há tĩ mẽ tĩnh ke mũ, hã ra tóg ājag kókén ke mũ. Ěg Senhor tovãnh jé ag tóg ke mũ, ũ tỹ ěg kygjãm ja ěn ti. Hã ra Topě vỹ vãhã ag tỹ tũ' henh ke mũ. <sup>2</sup> Ge ra ũ tỹ hėn ri ke ag tóg ag jykre pãno han ke mũ, ag mré. Kỹ ũ tỹ ag mré vėnh jykre pãno han mũ ěn ag tigrĩn Topě jykre kato vĩ vĩ henh ke vė, tag tỹ mẽ há' henh ke vė sir, ti tỹ ki hã tó mũ ra. <sup>3</sup> Ag tỹ jãnkamy mág ve sór vė, hã kỹ ag tóg ón kỹ vėme sĩnvĩ tó sór mũ, ag tỹ ājag lograr he jé. Hã ra ũ tỹ ag vóg kónãn ke mũ ěn tóg ag vég tĩ. Ag tỹ tũ' he jé tóg ke mũ, kãnhmar, ha vemnĩ.

<sup>4</sup> Topě tỹ jėgnė jafã ũ ag vỹ Topě vĩ mranh. Ěn ag vóg kónãn tóg huri, Topě ti. Ag pi(jé) krenkren'. Nũgme ki tóg hur ag vãm, Topě ti. Tá ag tóg sigse kỹ nỹtĩ, ferro tỹ corrente tỹ. Tá tóg kuty nỹ. Tá ag tóg Topě tỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn jãvãnh nỹtĩ. <sup>5</sup> Kỹ Noé mré ke ag vỹ nỹtĩgtĩ gé. Topě vỹ ag vóg kónãn ja nĩ gé. Goj var tỹ tóg ũ tỹ ti vĩ mranh mũ ag tỹ tũ' he kãn. Ag pi(jé) krenkren'. Ũ tỹ 8 (ke) ag tãvĩ vỹ krenkren, ěn kã, hã vỹ: Noé, he mũ, ũ tỹ vėnh kar mũ: “Topě vĩ kri fimnĩ,” he mũ ěn ti, kar kỹ ti mré ke tỹ 7 (ke) ěn ag ke gé. Ti mré ga kri mũ ũ ag vỹ tũ' he kãn. <sup>6</sup> Topě vỹ cidade tỹ Sodoma tá ke ag, cidade tỹ Gomorra tá ke ag vóg kónãn ja (tóg) nĩgtĩ gé, kỹ cidade ěn tá ĩn tóg kugpũr kãn ja nĩ. Ěg tỹ tag ve kỹ ěg tóg Topě tỹ ũn jykre pãno ag vóg kónãn ke ěn ki kanhró nỹtĩ gé. <sup>7</sup> Cidade ěn tá ũn pir vỹ kren, hã vỹ: Ló, he mũ. Ěn vỹ jykre há nĩ ja nĩgtĩ, kỹ ti mré ke ag jykre kórég vỹ ti mũ e nĩ ja nĩgtĩ, tag to tóg krĩ kufy han ja nĩgtĩ. <sup>8</sup> Kurã kar ki tóg ag kãmĩ ag jykre pãno ve ja nĩgtĩ, kỹ ti krĩ tóg kufy jagy nĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ ag jykre kórég ve kỹ, ag vĩ kórég ke gé. Ěn vỹ ã pir mũ kren, Ló ti. <sup>9</sup> Ũ tỹ Topě to: “ũn

mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ ag krenkren han ki kanhró tóg nĩ, Topě ti. Hã ra tóg ũ tỹ vėnh jykre pãno han mũ ag vóg kónãn ke mũ, ti tỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn kã. <sup>10</sup> Ũ ag vóg kónãn mág pė han jé tóg ke mũ, Topě ti, hã vỹ: ũ tỹ ājag tỹ nén to ěn mũ han tĩ ěn ag, he mũ, ũn vėnh kavėnh tĩ ag, he mũ, ũ tỹ: “Topě pi(jé) tỹ ěg Senhor nĩ,” he mũ ěn ag, he mũ.

Ón kỹ Topě vĩ tó tĩ tag ag vỹ ěg vĩ kafãn tĩ. “Inh hã tóg ki kanhró nĩ,” he ag tóg tĩ. Kỹ ag tóg kanhkã tãn ag kamėg vãnh nỹtĩ gé. Ag to ag tóg vĩ kónãn tĩ, kanhkã tãn ag to, ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ag. <sup>11</sup> Topě tỹ jėgnė jafã ag vỹ tag han tũ nĩgtĩ, ha mẽ. Kanhkã tãn ag to ag tóg vĩ kónãn tũ nĩgtĩ, Topě rĩnve, Topě tỹ jėgnė jafã ag. Ag tỹ ũ tỹ ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ag tar kãfór nỹtĩ ra ag tóg kanhkã tãn ag to vĩ tũ nĩgtĩ. <sup>12</sup> Ag jãvo ũ tỹ ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ěn ag vỹ krĩ tũ nỹtĩ, vãnh kãmĩ sė ag jykre tũ ri ke ag nỹtĩ. Vãnh kãmĩ tóg tĩgtĩ, sė ti, ěg tỹ ti to vãjig kỹ ti tén jé. Hã jé tóg mur tĩ. Tag ri ke ag nỹtĩ, ũ tỹ ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ag. Ājag tỹ kanhkã tãn ag ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ag tóg ag to vĩ kónãn tĩ. Hã kỹ Topě tóg ag tỹ tũ' henh ke mũ, ěg tỹ sė tén tĩ ěn ri ke. <sup>13</sup> Ag tỹ ājag jykre pãno kajãm hã vė. Kurã ki ag tóg ag tỹ nén to ěn mũ ěn han tĩ, mũr, ha mẽ. Kỹ ag tóg ājag mré jėg tĩ gé, ājag tỹ festa han kỹ. Ha ra ag tóg nén tỹ ěg mũ'a han tĩ ěn hã han tĩ, ag tỹ ājag mré jėn kỹ. Ājag kavėnh ag tóg tĩ. Jykre régre ag nỹtĩ, ón kỹ ag há nĩ ve nỹtĩ. <sup>14</sup> ũn tỹtã fag kar to ěn ag tóg tĩ, fag ki ěvãnh kỹ. Topě vĩ mranh sór ag tóg tĩ, ti vĩ mranh to ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ. ũn krój ag krĩn kónãn ag tóg tĩ, ag tỹ ag mré mranh jé. Ag topě vỹ tỹ jãnkamy nĩ. Topě vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ha vemnĩ. <sup>15</sup> Topě japry ti, ti jamĩn ti tovãnh ag tóg, vãgfor kỹ ag nỹtĩ. Beor kósin tỹ Balaão ěn ri ke han ag tóg tĩ. Ěn vỹ jãnkamy to há tãvĩ nĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ tóg ã jykre kórég ěn to jãnkamy ve sór mág ja nĩ. <sup>16</sup> Hã ra Topě tóg ti mũ vĩ tar han, ti tỹ ti vĩ mranh kỹ. Hã kỹ ti mėg fi tóg ã vĩ vãnh ra ti mũ vĩ ja nĩgtĩ, ěg tỹ jagnė mré vėmėn ri ke han ja fi tóg nĩgtĩ, ti mėg fi. Ti mũ vĩ kỹ fi tóg ti tỹ vėnh jykre kórég han ke mũ ra tỹ tũ' he mũ, ti mũ, ũ tỹ Topě vĩ tó tĩ ěn mũ, ti tỹ ón kỹ Topě vĩ tó tĩ sór mũ ěn kã.

17 Ón ký Topê vî tó tĩ ag vỹ goj nĩhỹg ja ki goj tũ ên ri ke nỹtĩ. Kanhkã góg ri ke ag tóg nỹtĩ gé, kãka tỹ vėjo kanhkã góg ag vóg ký tỹ tũ' he ên ri ke ag nỹtĩ, ù tỹ ón ký Topê vî tó tĩ ag. Topê vỹ kuty tâvĩ tá ag vin han ke mũ. 18 “Ûn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he ag tóg tĩ, ón ký. Krĩ tũ ag nỹtĩ. Nén ù vẽnhmỹ kar to én ag tóg tĩ, nén ù tỹ êg kavénh tĩ ên to én ag tóg tĩ. Vênh jykre pãno han ký ag tóg ù tỹ ùri Topê ki ge sór mũ ag krĩn kónãn tĩ, ù tỹ ùri êg tỹ kygnê ký han tĩ ên tovãnh sór mũ ag. 19 “Jatun mỹ êg tóg êg tỹ nén han sór mũ ên han kãn ke mũ,” he ag tóg tĩ, ón ký. “Topê vỹ êg to jũnh ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ, ón ký. Hã ra ag tóg êprã vênh jykre hã mũ mũgtĩ, nén tỹ êg kavénh tĩ ên hã han ag tóg tĩ. Ký tóg tỹ ag jagrê nĩ, êprã vênh jykre ti. Êg tỹ nén ù tovãnh sór mũ ra tovãnh ki kagtĩg nỹtĩ ên vỹ tỹ êg jagrê nĩ sir, mỹr, ha mẽ. 20 Êg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhró ja ag tóg nỹtĩ vê, êg kren han mũ ên ti. Ti tigrĩn ag tóg êprã vênh jykre kavéj kar tovãnh ja nĩgtĩ vê, êg tỹ nén tigrĩn ter ke mũ tovãnh ja ag tóg nĩgtĩ vê. Hã ra ag tóg ãjag tỹ nén tovãnh mũ ên han mãn mũ, ký tóg tỹ ag jagrê nĩ mãn mũ sir. Ký tóg ùri kórég kãfór nĩ, ag mỹ. 21 Ag tỹ Topê japry ên, ti jamĩn ên sãn ja tũ nĩ ra tóg há tĩ vê. Hã ra ag tóg ti sãn sĩ han kar ký kyrãgrã mũ. Topê tỹ ag mỹ vênh vĩ há jênêg mũ ên tovãnh ag tóg. 22 Ag to êg tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “cachorro vỹ ã tũgtũv ên ko mãn tĩ,” he êg tóg tĩ. “Porco tóg ã vênh kype há han ký jê ra óré mũ vêsĩn mãn tĩ, ký tóg vênh kavénh mãn tĩ,” he êg tóg tĩ gé. Û tỹ vênh jykre kórég tovãnh kar ký han mãn tĩ ag to ken hã vê.

### 3

#### *Jesus kãtĩg mãn*

1 Inh kanhkã', ãjag to sóg há tâvĩ nĩ. ãjag mỹ sóg vênh rá ù han huri, ký sóg ãjag mỹ rán mãn mũ ha. Inh vênh rá kar ki sóg ãjag jyvên tĩ, ãjag tỹ nén jãnhkri hã to jykrén ký nỹtĩ jé, ãjag tỹ tag kã jatu nỹtĩ tũ nĩ jé. 2 Topê vî tó tĩ ag vỹ vãsỹ Topê vî tó ja nĩgtĩ. Ên mũ êkrén nĩ. Ký apóstolo ag vỹ ãjag mỹ tó ja nĩgtĩ gé, êg Senhor tỹ nén to êg jyvên mũ ti, êg kren han tĩ ên vĩ ti. Ên mũ êkrén nĩ gé. 3-4 Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Kurã tỹ êgno to hã êprã ke ù ag vỹ ãjag to é henh ke mũ, ha vemnĩ.

“Ti mỹ kãtĩg mãn mũ vỹ?” he jé ag tóg ke mũ. “Ti tỹ vãsỹ kãtĩg mãn ke vê vê, hã ra êg jo ke ag vỹ vãsỹ tũg, ti tỹ ã kãtĩg mãn ke tó mũ ra ag tóg kãgter. Kãtĩg ke tũ ti nĩ. Ga vỹ nĩnh mũ, tũ' henh ke tũ ti nĩ, ga ti, ha vemnĩ,” he jé ag tóg ke mũ, êg to é he ký, ha vemnĩ. Ûn jykre kórég ag vê, ù tỹ tag tó mũ ag. ãjag tỹ nén to én mũ ên hã han ag tóg tĩ. 5 Topê tỹ vãsỹ nén han mũ ên ki kagtĩg ag tóg nỹtĩgtĩ, ag tỹ ki kanhrãn sór tũ nỹtĩn ký. Topê tỹ vãsỹ nén han jan hã vê, ha mẽ. Kanhkã han tóg, vãsỹ, ga ti ke gé. ã vỹ tỹ tóg nén kar hyn han ja nĩgtĩ, Topê ti. Ga ên vỹ goj tỹ vênh kãpãm ký nỹ ja nĩ, ký ù tóg goj kri nỹ ja nĩ gé. 6 Ga ên kri ke kar ag vỹ hur tũg, goj tỹ, goj var mũ ên tỹ. 7 Ký êg tỹ ùri nén vэг mũ tag vỹ tũ' henh ke mũ gé, ha vemnĩ. Topê vỹ ti tỹ tũ' henh ke to kurã nĩm huri, ký tóg pĩ tỹ ti tỹ tũ' henh ke mũ, Topê tỹ: “tág!” hen ký. Kurã ên kã Topê vỹ ù tỹ ti vĩ mranh mũ ag tỹ tũ' he kãn ke mũ gé. Ag vóg kónãn ke kurã vê sir.

8 Inh kanhkã', tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Topê kurã vỹ êg kurã ri ke tũ nĩ. Kurã pir vỹ ti mỹ prỹg tỹ mũl (ke) ri ke nĩ, ký prỹg tỹ mũl (ke) vỹ ti mỹ kurã pir ri ke nỹtĩ gé. 9 Ký tóg ã tỹ êg mỹ nén tó mũ ên tovãnh ke tũ nĩ, Topê ti. Û tóg: “han sór tũ ti nĩ, hã ký êg tóg vэг tũ nĩgtĩ,” he tĩ, ón ký. Hã ra ag tóg hã tũ tó tĩ. Ti tỹ ver êg to fe nĩ vê, hã ký tóg kãtĩg vãnhan. Ti pi(jé) êg kãmĩ ù tỹ nũgme ki kutê mũ ve sór mũ'. Hã ký tóg ver êg mỹ kurã ù nĩm mãn', kurã ù nĩm mãn' he mũ, ký vênh kar jé ãjag jykre kórég tovãnh, ag krenkren jé.

10 Hã ra tóg kãtĩg mãn ke mũ, ha vemnĩ. Vãhã tóg kãtĩg ke mũ, ký tóg ù tỹ êg tũ péju(g) tĩ tỹ êg vatánh tá kãtĩg ri ke nĩnh ke mũ. Ên kã kanhkã tóg tov ký kréj ke ký vár ke mũ. Kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag, pĩ ên tỹ ag tỹ kréj ken ký. Ký vãhã ga vỹ tũ' henh ke mũ, ga kri ke kar ag ke gé. 11 Ge ký nén (ũ) kar vỹ tũ' henh ke mũ. Hã mũ êkrén ký vênh kãn sórmnĩ. Topê tỹ êg mỹ nén tó mũ ên hã han nĩ. Topê mỹ vênh vin nĩ. 12 Topê kurã ên jãvãnh nĩ, Topê rãnhraj to vãsãnsãn nĩ, ti kurã ên tỹ kãnhmar tá krỹg jé. Kurã ên kã kanhkã vỹ pũr ke mũ, ký kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag. 13 Topê vỹ ã tỹ êg mỹ nén tó mũ ên han kãn ke mũ. Kanhkã tãg han

je tóg ke mũ, ga tãg ke gé. Tá tóg vènh jykre kuryj tãvĩ nĩ. Ëg tỹ ga tãg tag, kanhkã tãg tag venh ha pẽ tóg tĩ.

<sup>14</sup> Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Topẽ kurã tag jãvãnh ký ãjag tóg nỹtĩ. Ký vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ kygnẽ tũg je. Vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ Topẽ mỹ jãnhkri nỹtĩ je, ãjag tỹ ti há ri ke nỹtĩ je. Ký ãjag tóg ti kato vãsãnsãn tũ nĩ. <sup>15</sup> Ha vé, ti tỹ ver ãg to fe nĩn hã ký ãg tóg ãg jykre kórég tovãnh ký krenkren ke mũ. Tag rán tóg huri ãjag mỹ, ãg kanhkã tỹ Paulo ti. Ti to sóg há tãvĩ nĩ, Paulo to. Topẽ vỹ ti mỹ krĩ há tãvĩ nĩm. <sup>16</sup> Ký tóg, ti tỹ ù mỹ carta han ký tóg isỹ nén rán mũ tag ri ke han tĩ gé. Ti vỹ tóg inh vỹ ri ke pẽ nĩ. Carta e han tóg huri, Paulo ti, ký ti carta ù vỹ to jykrén jagy tĩ gé. Ký ù ag tóg ti carta to ke mũ ra ki kagtĩg nỹtĩn ký ti to vỹ kónãn sór mũ. Û tỹ ki kagtĩg ag vẽ, ùn krój ag vẽ, ù tỹ Paulo tỹ rá to vỹ kónãn mũ ag. Topẽ vỹ rá ù to ag tóg vỹ kónãn tĩ gé, ãn ag. Tag tigrĩn ag tóg kãgter ke mũ, ha vemnĩ.

<sup>17</sup> Inh kanhkã', ãjag mỹ sóg rán kãn huri. Hã ký vènh ki rĩr há han nĩ. Ker ù tỹ ãjag mỹ ón ký kri nĩm hẽ'. Ke tũ nĩ mũ ra ag tóg ãjag lograr henh ke mũ, ù tỹ ãjag fe kavénh sór mũ ag, ùn jykre pãno ag. ãjag tỹ ag vỹ kri fi tigrĩn ãjag tóg vãgfor ke mũ, ha vemnĩ. Ëg tỹ kãgnó ki tĩr ri ke han je ãjag tóg ke mũ, ha vemnĩ. <sup>18</sup> Ëg Senhor ki kanhrãn ke hã to tar nỹtĩm nĩ. Ti tỹ ãg tar han mũ tag hã ve sórmnĩ, ãg kren han tĩ tỹ Jesus Cristo ti. Ti hã mỹ ãg tóg vỹ há han ke mũ, ùri, kar ký kanhkã tá ke gé, ký tóg tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Amém.

## JOÃO TỸ CARTA HAN VĒN

### Topě vī

<sup>1</sup> Topě tỹ ver nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topě vī ti, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Topě tỹ Jesus mré nén ù kar hyn han kỹ tóg rĩr nĩ, Topě vī ti. Sỹ ãjag mỹ Jesus Cristo tag kãmén ke vĕ. Mĕ inh, ti vī ti. Ti ve inh ke gé, inh kanĕ tỹ. Ti ki inh ěvãnh, ti vóg inh, inh nĩgé tỹ. <sup>2</sup> Ęg rĩrĩn tĩ ěn vỹ vĕnh ven, hã kỹ sóg ti vé. Ti hã tó sóg tĩ, hã kỹ sóg ãjag mỹ ti kãmén mũ. Ā tỹ nén kar han tũg ki tóg kã nĩ nĩ, ù tỹ ti han ja tũ hã ra. Ęn kã tóg ã panh mré nĩ ja nĩ sir. Hã ra tóg ěg mỹ vĕnh ven. <sup>3</sup> Kỹ sóg ti vé. Ti vī mĕ sóg ke gé. Hã kỹ sóg ãjag mỹ ti kãmén mũ ha, ãjag tỹ inh mré ti ki kanhrãn jé. Ęg jóg tỹ Topě mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ti kósin tỹ Jesus Cristo mré ke ke gé, kỹ ěg tóg tỹ jagnĕ mré ke nỹtĩ gé. <sup>4</sup> Ājag mỹ sóg tag rán kỹ jĕnĕ sór mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag mỹ há tãvĩ tĩ jé ke gé.

### Topě vỹ jĕngrĕ ri ke nĩ

<sup>5</sup> Ha vé, ti tỹ ěg mỹ nén tó mũn hã vĕ, ha mĕ. Ti vī mĕ kỹ sóg ãjag mỹ tó sór mũ, ha mĕ. Topě vỹ jykre kuryj nĩ, hã kỹ tóg kurã ri ke nĩ, jĕngrĕ ri ke, ki kuty tũ pĕ ti nĩ, Topě ti.

<sup>6</sup> Kỹ, ěg tỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” hen kỹ ěg tóg kuty ki vĕnh jykre kórég ěn han ke tũ nĩ, ke tũ ra ěg ón kỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ. Vĕnh ó vĕ sir. Kỹ ěg tóg ón kỹ nén ù kar han tĩ gé. <sup>7</sup> Ęg tỹ ti kóm kurã ki vĕnh jykre há ěn han kỹ ěg tóg jagnĕ to há nỹtĩ. Jagnĕ mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ vĕnh jykre há han kỹ. Kỹ ti kósin tỹ Jesus vỹ ěg kykũnh ke mũ sir, ã kyvĕnh tỹ, ěg tỹ ti vī mranh ja (hã) ra.

<sup>8</sup> Û tóg kejĕn: “inh pi(jé) Topě vī mranh tĩ,” he sór mũ. Ti ón vĕ. Hã ra tóg ti hã mỹ tỹ vĕnh vī há mĕ tĩ, ti ón mũ ti. <sup>9</sup> Ęg tỹ Topě vī mranh kỹ ěg tóg ti mỹ tónh ke mũ. “Ā vī mranh inh, tag han kỹ,” he jé ěg tóg ke mũ. Kỹ tóg ěg mỹ vĕnh pãte fón ke mũ sir. Tag tó ja ti nĩ, kỹ tóg han ke mũ. Kuryj ti nĩ mỹr. Kỹ tóg ěg kykũnh ke mũ sir, ěg jykre pãno tỹ tũg' he jé. <sup>10</sup> Ęg tỹ: “inh pi(jé) ti vī mranh ja

nĩgtĩ,” hen kỹ ěg tóg Topě to: “ti ón vĕ,” he mũ. Kỹ ěg pi(jé) ti vī ki kanhrãn há nỹtĩ’.

## 2

### Jesus vỹ ěg tar han ke mũ

<sup>1</sup> Inh krĕ, sỹ tag rán vĕ ãjag mỹ, ãjag tỹ ti vī mranh sór tũ nĩ jé. Kejĕn ãjag kãmĩ ù tóg Topě vī mranh tĩ hã ra. Kỹ ù tóg ti jagfy vĕnh ke mũ ha, ěg jóg tỹ Topě mỹ, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, ùn jykre kuryj jĕ ěn ti. <sup>2</sup> Ti hã tóg ù tỹ ti tén ke mũ ag mỹ vĕnh fĕg', ti tỹ ěg jagfy ter jé, ti tỹ ěg tỹ Topě vī mranh tỹ tũ' hen jé. Hã kỹ tóg ěg mỹ vĕnh pãte fón sór mũ. Hã ra tóg ěg tãvĩ mỹ vĕnh pãte fón sór tũ nĩ. Ęprã ke kar mỹ ke vĕ, mỹr’.

<sup>3</sup> Ha vé, ěg tỹ Topě vī kri fi kỹ ěg tóg vĕso: “vãhã inh ti ki kanhró nĩ,” henh ke mũ. <sup>4</sup> Û tóg kejĕn: “ti ki kanhró sóg nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn han tũ nĩgtĩ. Ti ón vĕ. Ti pi(jé) Topě tỹ ki hã tó mũ ki kanhró nĩ’. <sup>5</sup> Ęg tỹ hã ra Jesus vī kri fi kỹ ěg tóg Topě to há nỹtĩ. Kỹ ěg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩ ha ke gé. Tag han kỹ ěg tóg ti ki kanhrãn mũ, kỹ ěg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ ha, ha mĕ. <sup>6</sup> Û tóg ti to: “ti ki sóg rã kỹ jĕ,” he tĩ. Kỹ tóg ti jykre han kãn mũ sir. Jesus Cristo tỹ nén han ja han kãn tóg mũ. Kỹ tóg ti ki rã kỹ jĕ sir.

### Ęg tỹ jagnĕ to há nỹtĩnh ke

<sup>7</sup> Ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Inh pi(jé) ãjag mỹ nén ù tãg rán sór mũ’. Nén ù si rán sór inh mũ, ha mĕ. Vãsỹ Topě tóg ěg jyvĕn ja nĩgtĩ, ěg tỹ jagnĕ to há nỹtĩ jé. Cristo mur tũg ki tóg ěg mỹ tag tó ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg vãsỹ mĕ ja nĩgtĩ gé. <sup>8</sup> Hã ra tóg tãg nĩ gé, sỹ ãjag mỹ rán mũ tag ti. Cristo vỹ ěg mỹ tó mãn ja nĩ, ěg tỹ jagnĕ to há nỹtĩ jé, kỹ tóg ki króm ja nĩ, kỹ ěg tóg ti nón ki króm sór mũ gé. Ki hã tó ja ti nĩ, kỹ tóg nén ù tãg ri ke nĩ, Cristo tỹ Topě nón tó mãn kỹ. Ha vé, komĕr hã tóg kurãg tĩ. Kurã kãtĩg kỹ ti kuty tỹ tũg' he tĩ, komĕr hã. Jesus tỹ ěg mỹ: “jagnĕ to há nỹtĩmĩ,” he to ken hã vĕ, hã vỹ: kurã, he mũ.

<sup>9</sup> Û tóg kejĕn: “inh hỹn kurã mĩ tĩg mũ ha,” he tĩ, hã ra tóg ã régre to jũ nĩ, ã irmão to. Ęn vỹ kuty mĩ tĩ nĩ ver. <sup>10</sup> Û tỹ ã régre to há nĩ ěn hã vỹ kurã mĩ tĩg ke mũ. Ęn vỹ ã régre tỹ prãnh ke han ke tũ pĕ nĩ. <sup>11</sup> Û tỹ ã régre to jũ nĩ ěn vỹ kuty mĩ tĩ mũ. Kuty to vĕnh jykre

han ky tóg jê nĩ ver. Ky tóg ã tỹ hê ra tĩg ke tag ki kagtĩg nĩ gé. Kyvó ri ke ti nĩ, ti tỹ kuty mĩ tĩn ky.

<sup>12</sup> Inh krê, sỹ ãjag mỹ rán vê. ãjag tỹ Topê vĩ mranh ja ên vỹ vênh pãte fón ky nĩ nĩ, Jesus Cristo tugrĩn. <sup>13</sup> ãjag kãmĩ ke ù vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê gé. Û tỹ ã tỹ nén kar han mũ to há kã nĩ ên ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ãjag kãmĩ ke ù vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê gé. Nén-Kórég vỹ ãjag tỹ hê ri ke ja tũ nĩgtĩ.

<sup>14</sup> Inh krê, sỹ ãjag mỹ rán vê. Ëg jóg mág ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ãjag kãmĩ ke ù vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê. Û tỹ ã tỹ nén kar han mũ to há kã nĩ ên ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. ãjag kãmĩ ke ù vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vê. Tar ãjag nỹtĩ. Topê vĩ ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Nén-Kórég vỹ ãjag tỹ hê ri ke ja tũ nĩgtĩ.

<sup>15</sup> Ëg tỹ tag ki nén ù kórég vég mũ tag ki vê'ĩ sór tũg nĩ, tag ki vênh jykre ki vê'ĩ sór tũg nĩ gé. Ëg tỹ tag to há nỹtĩn ky Ëg tóg Ëg jóg mág to há tũ nỹtĩ. <sup>16</sup> Ëprã vênh jykre pi(jé) tỹ Topê jykre nĩ'. Ëprã vênh jykre há vê, ha mẽ: nén ù kar to én Ëg tóg tĩ. Ëg tỹ nén ù ve ky Ëg tóg ên mãn sór tĩ. Ky Ëg tóg: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ, isũ to, isỹ nén ù kar to,” he tĩ gé. Topê jykre pijé'. Ëprã vênh jykre há vê. <sup>17</sup> Hã ra tóg kãnhmar tũ' henh ke mũ, Ëg tỹ nén vég mũ tag ti, ti tũg ky Ëg tỹ ne to én ke tóg tũ tĩ gé. Û tỹ Topê vĩ han tĩ ên vỹ tũ' henh ke tũ nĩ jãvo.

### *Û tỹ Cristo kato tẽ*

<sup>18</sup> Inh krê', kurã tỹ Ëgno vỹ kakó tĩ ha. Kurã ên kakó nĩn ky Cristo kato tẽ pẽ ên vênh ven ke mũ. Tag mẽ ãjag huri. Hã ra ag tóg hur vênh vinven, ù tỹ ti kato tẽ mũ tỹ hên ri ke ag. Hã ki Ëg ki kanhró nỹtĩ, kurã tỹ Ëgno kakó nĩ ti. <sup>19</sup> Ëg mré ke ag vê vê, ù tỹ ti kato tẽ mũ tag ag, há ra ag tóg ón ky tỹ Ëg mré ke ja nỹtĩgtĩ. Ag tỹ tỹ Ëg mré ke pẽ nỹtĩ ra ag tóg ver Ëg mré mũnh ke mũ vê. Hã ra ag tóg ti tovãnh ky ti kato tẽ mũ ha. Hã ki tóg ve há tĩ, ag tỹ tỹ Ëg mré ke tũ nỹtĩ ti.

<sup>20</sup> ãjag kar vỹ vênh vĩ há ki kanhró nỹtĩ. Jagrê ãjag nỹtĩ, ùn jykre há ên kuprĩg tỹ, há ky ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ. <sup>21</sup> Hã ky sóg ãjag

mỹ rán mũ, ãjag tỹ ki kanhró nỹtĩn ky. ãjag pi(jé) ki kagtĩg nỹtĩ'. Û tỹ vênh vĩ há tó mũ ên pi(jé) ón tĩ'.

<sup>22</sup> Ky ùn nỹ hỹn ón tĩ'? Û tỹ ge vỹ ón pẽ han tĩ, ha mẽ: ù tóg Jesus to: “ti pi(jé) tỹ Cristo nĩ',” he tĩ. “Topê tỹ ti jênê pijé', Topê kósin pijé',” he ag tóg tĩ gé, Jesus to. Û tỹ Cristo kato tẽ mũn há vê. Ëg jóg to ag tóg ón tĩ, ti kósin to ke gé. <sup>23</sup> Û tỹ Jesus to: “ti pi(jé) tỹ Topê kósin nĩ',” hen ky tóg Ëg jóg mág ki kagtĩg nĩ gé. Ky ù tỹ Jesus to: “Topê kósin vỹ tỹ ti nĩ,” hen ky tóg Ëg jóg mág ti ki kanhró nĩ gé.

<sup>24</sup> Vãsỹ ãjag tóg ti vĩ mẽ vén. Ên kã jatu tũg nĩ, ên há mĩ êkrén nĩ. ãjag tỹ tag to tar nỹtĩn ky ãjag tóg Topê kósin ki ge ky nỹtĩ, ti panh ki ke gé. Há ky ãjag tỹ nén mẽ vén ja ên tovãnh tũg nĩ. <sup>25</sup> Ti há vỹ Ëg mỹ tó ja nĩ, Ëg tỹ Ëg rĩr krỹg ja tũ venh ke ti.

<sup>26</sup> Û ag tóg ãjag krĩn kónãn sór mũ, ãjag mỹ ón ky, ti vĩ tó ky. Há ky sóg ãjag mỹ vênh rán tag han mũ. <sup>27</sup> Hã ra ãjag tóg jagrê nỹtĩ, Topê kuprĩg tỹ. Ky tóg ãjag kanhrãn mũ sir, Topê kuprĩg ti. Ti há vỹ Ëg kanhrãn tĩ, ky ù vỹ Ëg kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. Nén kar kãmén ti tĩ, Ëg mỹ, Ëg jagrê ti. Vênh vĩ há há tó ti tĩ. Ti pi(jé) ón tĩ'. Ti tỹ ãjag mỹ tó mũ ên há mĩ mũmni, ti tỹ ãjag mỹ: “Jesus há ki ge ky nỹtĩmni,” hen ky.

<sup>28</sup> Inh krê', ti ki ge ky nỹtĩmni. Ky tóg há tĩ. Kãnhmar ti kãtĩg ke mũ, kãnhmar ti vênh ven ke mũ. Ky Ëg tóg mỹ'ãg ke tũ nĩ, ti kãtĩg ky, Ëg tỹ ti ki ge ky nỹtĩn ky. Ëg mỹ'ãg ky Ëg tóg ti kãtĩg ky vênh pigju sór mũ. Há ky ke tũg nĩ. <sup>29</sup> Ti há ne vênh jykre kuryj há mĩ tĩg ja nĩgtĩ'. Ky ù tỹ vênh jykre kuryj han mũ vỹ tỹ ti kósin nĩ. Tag mẽ êkrén.

## 3

### *Jesus jãvy ag*

<sup>1</sup> Ha vé, Ëg jóg mág tóg Ëg to há tãvĩ nĩ, há ky tóg Ëg to: “inh krê,” he mũ sir. Ti krê vỹ tỹ Ëg nỹtĩ, Jesus jãvy. Há ky Ëprã ke ù ag vỹ Ëg jykre ki kagtĩg nỹtĩ. Ag pi(jé) Topê ki kanhró nỹtĩ', há ky ag tóg Ëg jykre ki kagtĩg nỹtĩ gé, Ëg tỹ tỹ ti krê nỹtĩn ky. <sup>2</sup> ãjag to inh há tãvĩ nĩ. Ûri Ëg tóg tỹ Topê krê nỹtĩ. Kãnhmar Ëg tóg ti mré nỹtĩnh mũnh mũ. Ky Ëg hỹn hê ri ke nỹtĩnh mũ, kanhkã tá? Ha'.

Kar kÿ ãg venh ke mÿ, ti kãtÿg kar kÿ. Æn kã ãg tóg tÿ ti hã pẽ nÿtÿnh mÿ, ãg tÿ ãg kanẽ tÿ ti ve kÿ. Ti ve pẽ han jé ãg tóg (ke) mÿ, kurã ãn kã. <sup>3</sup> Æg tÿ tag hã ve sór vë. Hã kÿ ãg vënh jãnhkrig ke mÿ, ãg tÿ ti jãnhkri nÿ ãn ri ke nÿtÿ jé, vënh jykre pãno tovãnh kãn kÿ.

<sup>4</sup> Æg tÿ ti vÿ mranh kÿ ãg tóg mranh mÿ sir, ti tÿ ãg mÿ nén tó ja ti. Hÿ, mranh kÿ ãg tóg mranh tÿ, ti tÿ ãg jyvënh ja ti. <sup>5</sup> Hã ra Cristo vÿ kãtÿg ja nÿ, ti tÿ ãg tÿ ti vÿ mranh ja tÿ tÿg' he jé. Tag ki kanhró ãg tóg nÿtÿ. Ti pi(jé) mranh ja nÿgtÿ', Topẽ vÿ ti, inhhã. <sup>6</sup> Æg tÿ ti ki ge kÿ nÿtÿnh kÿ ãg tóg mranh mãn sór tÿ nÿ ha. Æ tÿ ver mranh mãn sór kÿ tóg ti ve ja tÿ nÿ, ti ki kagtÿg nÿ sir.

<sup>7</sup> Inh krẽ', ker ù vÿ jëmẽ hẽ', ù tÿ ãjag krÿn kónãn sór mÿ vÿ ti. Æ tÿ vënh jykre kuryj han mÿ ãn hã vÿ kuryj nÿ, Topẽ kuryj nÿ ãn ri ke. <sup>8</sup> Æ tÿ Topẽ vÿ mranh mÿ ãn vÿ tÿ Japo mré ke nÿ. Japo hã ne Topẽ vÿ mranh tÿgtÿ'. Topẽ tÿ nén ù kar han mÿ ãn kã Japo ne ti vÿ mranh vén', kÿ tóg ùri ti vÿ mranh tÿ nÿ gé. Hã ra Topẽ kósin vÿ Japo tÿ nén han mÿ kókén ja nÿ, hã jé tóg mur ja nÿ.

<sup>9</sup> Æg tÿ tÿ Topẽ krẽ nÿtÿnh kÿ ãg tóg Topẽ vÿ mranh mãn sór vãnh nÿtÿ ha, ãg tÿ Topẽ kuprÿg tÿ jagrẽ nÿtÿnh kÿ. Topẽ vÿ mranh mãn sór ke tÿ ãg nÿ ha, ãg tÿ tÿ ti krẽ nÿtÿnh kÿ. <sup>10</sup> Æg tÿ ag jykre tugnÿm kÿ ãg tóg ù tÿ tÿ Topẽ krẽ mré Japo krẽ ki kanhró nÿtÿ. Æ tÿ vënh jykre kuryj han jãvãnh ãn pi(jé) tÿ Topẽ krẽ nÿtÿ', ù tÿ ã régre to há tÿ nÿ ãn pi(jé) tÿ Topẽ krẽ nÿtÿ gé'.

### *Æg tÿ jagnẽ to há nÿtÿnh ke*

<sup>11</sup> Tag mẽ ãjag tóg, ãjag tÿ Topẽ vÿ mẽ vén kÿ, hã vÿ: “jagnẽ to há nÿtÿmÿnÿ,” he mÿ. <sup>12</sup> Æg pi(jé) Caim jykre han ke mÿ'. Satanás mré ke ja vë, Caim ti, hã kÿ tóg ã jãvy tén. Ne nÿ hÿn ti jÿ han, kÿ tóg ti tãnh? Jykre kórég ja ti nÿ, jãvo ti jãvy vÿ jykre há ja nÿ. Hã kÿ tóg ã jãvy tãnh, ti jykre há ãn to. Hã kÿ jagnẽ jykre vég mÿ ra jagnẽ to jÿ tÿg nÿ.

<sup>13</sup> Inh kanhkã', ù tÿ Topẽ ki rã tÿ ag pi(jé) ãg to há nÿtÿnh mÿ'. Tag jé ãjag mÿ kórég nÿ tÿg hã ra. <sup>14</sup> Ha vé, jykre tãg ãg nÿtÿ, kÿ ãg tóg ãg rÿr krÿg ja tÿ venh ke mÿ. Æg jykre si tovãnh ãg huri. Tag ki kanhró ãg nÿtÿ, ãg tÿ ù tÿ ãg mré ti ki rã kÿ nÿtÿ kar ag to há nÿtÿnh

kÿ. Æ tÿ ãg mré Jesus ki rã mÿ to há tÿ nÿ ãn vÿ venh ke tÿ nÿ, ãg rÿr krÿg ja tÿ ti. <sup>15</sup> Æg tÿ ù to kórég tÿ nÿn kÿ ãg ti tén ri ke han huri. Kÿ ãg tÿ ù tén kÿ ãg pi(jé) ãg rÿr krÿg ja tÿ venh ke mÿ', tag ki kanhró ãjag nÿtÿ. <sup>16</sup> Cristo vÿ ãg tÿ jagnẽ to há nÿ tag tÿ ãg kanhrãn. Vënh fëg tóg, ù tÿ ti tén ke mÿ ag mÿ, ti tÿ ãg jagfy ter jé. Hã kÿ ãg tóg ãg mré ke jagfy ter ke tag to tar nÿtÿnh ke mÿ gé, ù tÿ ag jagfy ãg tén sór kÿ. <sup>17</sup> Ha vé, ù tóg tag ki nén ù mág vég tÿ. Jãvo ti mré Jesus ki rã kÿ nÿ ù tóg tÿ nén ù tÿ nÿ. Hã ra tóg ti jagãgtãn sór tÿ nÿ. Æn vÿ Topẽ to há tÿ nÿ gé.

### *Kanẽ jur ke tÿ ãg nÿ*

<sup>18</sup> Inh krẽ', ãjag vÿ tãvÿ tÿ jagnẽ to há nÿtÿ tÿg nÿ, krÿg mÿ. Jagnẽ ki rÿr mÿnÿ. Jagnẽ to há tãvÿ nÿtÿ to ken hã vë. <sup>19</sup> Kÿ ãg tóg ki kanhró nÿtÿ, ãg tÿ tÿ ù tÿ ki hã tó mÿ ãn krẽ nÿtÿnh kÿ. Kÿ Topẽ tóg ãg kanẽ jun mãn ke tÿ nÿ ha. Jatu ãg nÿtÿ ha, ãg tÿ jagnẽ to ha pẽ nÿtÿnh kÿ. <sup>20</sup> Kejën ãg tóg ãg kygnẽ ja to ëkrég tÿ. Hã ra Topẽ tóg ki kanhró kar nÿ. Æg kãfór tóg nÿ, Topẽ ti, hã kÿ tóg kãnhmar ãg vóg kónãn ke tÿ nÿ. <sup>21</sup> Inh krẽ', kejën ãg tóg Topẽ jykre ki króm há han tÿ. Kÿ ãg tóg: “inh hÿn kygnẽ ja tÿ nÿ,” he tÿ. Kÿ ãg tóg jatun mÿ Topẽ mré vëmén tÿ sir. <sup>22</sup> Kÿ tóg ãg mÿ nÿm ke mÿ, ãg tÿ ti mÿ nén to vÿ mÿ ti. Ti tÿ ãg mÿ nén tó mÿ ãn hã han ãg tóg tÿ, nén tÿ ti mÿ há nÿ hã ki króm ãg tóg tÿ, hã kÿ ãg tóg jatun mÿ ti mÿ nén ù to vÿ tÿ. <sup>23</sup> Ti tÿ ãg mÿ nén tó mÿn hã vë, ha mẽ: “inh kósin tÿ Jesus Cristo ki gemnÿ, kÿ jagnẽ to há nÿtÿmÿnÿ,” he ja ti nÿ ãg mÿ. Æg tÿ tag han mÿ hã ve sór ti mÿ. <sup>24</sup> Æg tÿ ti vÿ ki króm kÿ ãg tóg sir ti ki ge kÿ nÿtÿ. Kÿ Topẽ tóg tÿ ãg mré ke nÿ sir. Æ kuprÿg jënẽ ja tóg nÿ ãg mÿ, kÿ ti kuprÿg tóg ãg mÿ tó tÿ, Topẽ tÿ tÿ ãg mré ke nÿ ti.

## 4

### *Topẽ kato tẽ mÿ ag kuprÿg ti*

<sup>1</sup> Æjag to há tãvÿ sóg nÿ, ha mẽ. Kãnhmar ù vÿ jëmẽ sór tÿg nÿ, ti tÿ: “Topẽ kuprÿg vÿ tÿ inh jagrẽ nÿ,” he mÿ ra. Komër hã ti vÿ tugnÿm, ãjag tÿ ve jé, ti tÿ Topẽ kuprÿg tÿ jagrẽ nÿ ti. Ón kÿ Topẽ vÿ tó tÿ ag vÿ mÿ mÿgtÿ, ù tÿ hën ri ke ag, ha mẽ. <sup>2</sup> Æ tÿ Topẽ kuprÿg tÿ jagrẽ nÿ ãn vÿ tag tó tÿ, ha mẽ:

“Jesus Cristo ti, Topê kósin ti vỹ ãg ri ke han kỹ mur ja nĩ,” he ti tĩ, ù tỹ Topê ki rã kỹ jẽ ti. <sup>3</sup> Û tỹ Jesus to tag tó tũ nĩn kỹ tóg Topê kuprĩg tỹ jagrẽ tũ nĩ. Cristo kato tẽ tĩ ãn kuprĩg tỹ tóg jagrẽ nĩ, ha mẽ. ãn vỹ vẽn ven ke mũ, ù tỹ ti kato tẽ mũ ti. Tag mẽ ãjag huri. Hã ra tóg hur jun, kỹ tóg mĩ tĩ ha.

<sup>4</sup> Inh krẽ', Topê tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ag fĩn rãm ãjag huri. Ha vé, Topê kuprĩg tỹ ãg jagrẽ vỹ ag jagrẽ kãfór nĩ. Hã kỹ ãg tóg ãg kato tẽ ag fĩn rãm kãn huri. <sup>5</sup> Topê ki rã tũ ag vỹ, hã kỹ ag tóg ù tỹ Topê ki ge tũ ag jykre tó tĩ, kỹ ù tỹ Topê ki ge tũ ag vỹ ag vỹ jẽmẽg tĩ. <sup>6</sup> Ag jãvo ãg tóg tỹ Topê tũ nỹtĩ. Kỹ ù tỹ Topê ki kanhró nĩ ãn vỹ ãg vỹ mẽn mũ. Ti tũ tũ ag vỹ ãg vỹ mẽ sór tũ nỹtĩ. Hã ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, vẽn jagrẽ tỹ vẽn vỹ há tó mũ ti, vẽn jagrẽ tỹ ag tỹ kygnẽ han tĩ ãn ti ke gé.

### *Topê vỹ ãg to há nĩ vén*

<sup>7</sup> ãjag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Jagnẽ to há nỹtĩmĩ. ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ ãg tóg Topê jykre han tĩ. Ti hã vỹ ãg to há nĩ vén. ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ ãg tóg tỹ Topê krẽ nỹtĩ, Jesus jãvy, kỹ ãg tóg Topê ki kanhró nỹtĩ gé. <sup>8</sup> ãg tỹ jagnẽ to há tũ nỹtĩn kỹ ãg tóg Topê ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ãg ti ki rã ja tũ nĩ. Topê jykre vỹ, hã vỹ: ãg to há, he mũ, ti tỹ ãg to há nĩ sór nĩn kỹ. Hã kỹ ãg tóg jagnẽ to há nỹtĩnh ke mũ gé. <sup>9</sup> Tag to ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, Topê tỹ ãg to há nĩn ki, ha mẽ: ã kósin pir jẽnẽ ja tóg nĩgtĩ, Topê ti, ti tỹ ga kri mur jé, ãg tỹ ti kósin tigrĩn rĩr krỹg ja tũ ãn ve jé. <sup>10</sup> ãg pí(jé) ti to há nỹtĩ ja nĩgtĩ'. Ti hã ne ãg to há nĩ vén', hã kỹ tóg ã kósin jẽnẽ, ti tỹ ãg jagfy ter jé, ti tỹ ãg tỹ ti vỹ mranh tỹ tũg' he jé. Ti tỹ ãg to há nĩn hã vỹ.

<sup>11</sup> Ha vé, inh krẽ', Topê vỹ ãg to há tãvĩ nĩ. Hã kỹ tóg há nĩ gé, ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ. <sup>12</sup> Û pí(jé) Topê vég tĩ'. ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ tóg hã ra ãg ki ãmãn mũ ha, Topê ti. Kỹ ãg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩnh mũ gé sir, ãg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ.

<sup>13</sup> Topê vỹ ã kuprĩg tỹ ãg jagrẽ han. ãg jagrẽ tag to ãg tóg ti tỹ ãg ki ãmãn mũ tag ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tag ti ke gé. <sup>14</sup> Topê vỹ ã kósin jẽnẽ, ti tỹ ga kri mur jé, ti tỹ ãg kren han jé. Tag ve sóg, hã kỹ sóg

tó mũ. <sup>15</sup> Û tóg Jesus to: “Topê kósin vỹ,” he tĩ. Topê vỹ ti kãkã ãmãn nĩ, ù tỹ tag tó mũ ãn kãkã, kỹ tóg Topê ki rã kỹ jẽ nĩ gé. <sup>16</sup> Topê vỹ ãg to há nĩ, tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Kỹ ãg tóg ti vỹ kri fig mũ gé, ti tỹ ãg mỹ: “ãjag to sóg há nĩ,” hen kỹ.

Topê vỹ ãg to há nĩ. Kỹ, ãg tỹ ti to há nỹtĩn kỹ ãg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãg ki ãmãn ha. <sup>17</sup> Topê vỹ ãg tar han sór mũ, ãg tỹ ti to há tãvĩ nỹtĩn jé. ãg tỹ ti to há nỹtĩ ki kygnẽg tũ nĩn kỹ ãg tóg kurã ãn kã kanẽ jur ke tũ nĩ, ti tỹ ãg jykre tũgnỹm ke kurã ãn kã. Cristo tỹ ga kri tĩg kỹ nẽn han mũ ãn ri ke han jé ãg tóg (ke) mũ, hã kỹ ãg tóg kanẽ jur ke tũ nĩ. <sup>18</sup> ãg tỹ Topê to há nỹtĩn kỹ ãg kanẽ jur ke tũ pẽ nĩ. Ha vé, ãg tỹ Topê to há nỹtĩn kỹ kygnẽg tũ nỹtĩn kỹ ãg tóg mũmẽg ki kagtĩg nỹtĩ gé. Topê tỹ ãg vóg kónãn ke to ãg tóg ti kamẽg ke mũ. ãg mũmẽg vỹ ãg vỹsỹrenh han mũ.

<sup>19</sup> Ti hã vỹ ãg to há nĩ vén inhhã, hã kỹ ãg tóg ùri ti to há nỹtĩ ha. <sup>20</sup> Û tóg kejẽn: “Topê to sóg há nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ù tỹ ãg mré Jesus ki rã kỹ jẽ to kórég nĩ. Ti ón vỹ. ãg régre mré ãg mũgtĩ, gan kri. ãg tỹ ãg régre to há tũ nỹtĩn kỹ ãg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãg tỹ Topê to há nỹtĩ jé, ãg tỹ ùn vég tũ ãn to? ãg tỹ ãg régre to há tãvĩ nỹtĩn kỹ, hã kỹ ãg tóg Topê to há nỹtĩ gé. <sup>21</sup> Tag tó ja tĩ nĩ, ãg mỹ, ãg tỹ ti vỹ ki króm jé, Topê ti, ha mẽ: “ãjag tỹ Topê to há nĩ sór kỹ ãjag régre to há nỹtĩmĩ gé,” he ja ti nĩ.

## 5

### *Û tỹ Jesus ki rã tũ ag jykre fĩn rãm ãg huri*

<sup>1</sup> ãg tỹ Jesus to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topê kósin vỹ tỹ ti nĩ,” hen kỹ ãg tóg tỹ ti jãvy nỹtĩ. Kỹ ãg tỹ ãg jóg mág to há nỹtĩn kỹ ãg tóg ti krẽ ù ag to há nỹtĩnh ke mũ gé, ù tỹ ãg mré ti ki ge kỹ nỹtĩ ag to. <sup>2</sup> ãg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ãg tỹ Jesus jãvy ù ag to há nỹtĩ jé? Topê to ãg há nỹtĩnh mũ, kỹ ãg tóg ti vỹ ki króm ke mũ gé. Jagnẽ to há to ken hã vỹ. <sup>3</sup> ãg tỹ Topê to há nỹtĩ sór kỹ ãg tóg ti vỹ ki króm ke mũ gé. Ti to há nĩ to ken hã vỹ. Ti vỹ pí(jé) kufy nĩ', ãg tỹ nẽn ki króm ke ti. <sup>4</sup> Jesus jãvy ag ne ù tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm tĩ'. ãg hỹn hẽ ri kenh mũ, ãg tỹ ti ki ge tũ ag jykre

fīn rām jé? Topē ki rā jé ěg tóg ke mǔ. Ěg tǔ ti ki rā kǔ ěg tóg hur fīn rām. <sup>5</sup> Ěg tǔ Jesus to: “Topē kósin vǔ tǔ ti nǐ,” hen kǔ ěg tóg fīn rām ke mǔ, ũ tǔ ti ki ge tǔ ag jykrén fīn.

### *Jesus vǔ tǔ Topē kósin nǐ*

<sup>6</sup> Jesus Cristo tǔ ga kri tǔg kǔ tóg goj tǔ vĕnh kype kǔ jĕ, kǔ ti kyvĕnh tóg ti ki kākutĕ gé, ti ter kǔ. Kǔ tóg nĕn ũ régre han ja nǐ. Nĕn ũ pir pijé'. Tǐ vĕnh kype tǎvǐ pijé'. Tǐ vĕnh kype vǔ nǐ, kar kǔ ti kyvĕnh ti ke gé, ti tǔ ěg jagfy ter tag ti. Kǔ Topē kuprǐg vǔ ěg mǔ ti kāmĕn tǐ gé. Tǐ pi(jé) ón tǐ', Topē kuprǐg ti. <sup>7</sup> Kǔ ěg ũ tǎgtǔ tigrǐn ti tǔ tǔ Topē kósin nǐ ki kanhró nǔtǐ, <sup>8</sup> Topē kuprǐg tigrǐn, kar kǔ ti vĕnh kype ja tigrǐn, kar kǔ ti kyvĕnh tigrǐn ke gé, ti tǔ ěg jagfy ter kǔ. Nĕn ũ pir hǎ tó ag tǐ ti to, hǎ vǔ: “Topē kósin vǔ tǔ ti nǐ,” he mǔ.

<sup>9</sup> Ěprǎ ke ag tǔ ěg mǔ nĕn ũ tó kǔ ěg tóg ag vǐ kri fig tǐ. Topē vǔ ěprǎ ke ag vǐ kǎfór nǐ, kǔ ti vǐ vǔ ki hǎ ke tǎvǐ nǐ gé. Kǔ ũ tǔ ěg mǔ Topē kósin tó mǔ vǔ tǔ Topē ti nǐ, hǎ kǔ tóg tǔ vĕnh vǐ há nǐ. <sup>10</sup> Ěg tǔ Topē kósin ki rā kǔ ěg tóg ti ki kanhró nǔtǐ. Tǐ ki rā kǔ ěg tóg to jykrén há han ke mǔ. Topē hǎ vǔ ǎ kósin kāmĕn tǐ. Ěg tǔ ti vǐ to: “vĕnh vǐ há vĕ,” he sór tǔ nǐn kǔ ěg tóg ti to: “tǐ ón vĕ,” he mǔ sir, ěg tǔ ti vǐ kri fǐ sór tǔ nǐn kǔ. <sup>11</sup> Tag tó ti tǐ, Topē ti, ha mĕ. “Ājag tǔ rǐr krǔg ja tǔ venh ke han jé sóg ke mǔ. Inh kósin ter ja to ājag tóg rǐr krǔg ja tǔ venh ke mǔ,” he tóg, Topē ti. <sup>12</sup> Ěg tǔ ti kósin ki ge kǔ ěg tóg ěg rǐr krǔg ja tǔ venh ke mǔ. Ěg tǔ jǎvo ti ki ge tǔ nǐn kǔ ěg tóg rǐr krǔg ja tǔ venh ke tǔ nǐ.

### *Topē vǔ ěg vǐ jĕmĕg tǐ*

<sup>13</sup> Ājag hǎ ne Topē kósin ki ge kǔ nǔtǐ'. Kǔ ājag tóg ěg rǐr krǔg ja tǔ venh ke mǔ. Sǔ tag tó sór vĕ, ājag mǔ, hǎ kǔ sóg rán mǔ. <sup>14</sup> Ěg tǔ ti mré vĕnh jykre pir han kǔ ěg tóg jatun mǔ ti mré vĕmén ke mǔ gé. Kǔ ěg tóg ti mǔ nĕn ũ kar to vǐ tǐ. Nĕn tǔ ti mǔ há nǐ ěn hǎ to vǐ jé ěg tóg ke mǔ. Ěg tǔ ti mǔ nĕn tǔ ti mǔ há nǐ ěn hǎ to vǐ kǔ tóg ěg vǐ mĕnh ke mǔ sir. <sup>15</sup> Tǐ tǔ ěg vǐ mĕ kǔ tóg ěg mǔ han ke mǔ gé sir. Ěn kǎ ti pi(jé) han ke tǔ nǐ', ěg tǔ ti mǔ nĕn to vǐ mǔ ti.

<sup>16</sup> Kejĕn ěg tóg ěg mré Jesus ki rā kǔ jĕ ũ vég tǐ, hǎ ra tóg Topē vǐ mranh mǔ. Hǎ ra tóg Topē tovǎnh sór tǔ nǐ. Topē tovǎnh sór

tǔ ra tóg kygnĕ kǔ mranh mǔ, Topē vǐ ti. Kǔ ěg tóg Topē mré vĕmén ke mǔ, ti to, kǔ Topē vǔ ti krǐn ke mǔ, ti tǔ ti jykre kóreg tovǎnh jé, ti tǔ ěg rǐr krǔg ja tǔ ve jé. Ěg kāmǐ ũ tóg kejĕn Topē tovǎnh pĕ han mǔ. Ěn to sóg ājag mǔ: “tǐ to Topē mré vĕmén,” he sór tǔ nǐ. <sup>17</sup> Ěg tǔ vĕnh jykre vĕnhmǔ sǐ han kǔ ěg tóg ti vǐ mranh tǐ. Ěg tǔ sǐn kǔ mranh mǔ ra tóg kóreg nǐ, kǔ tóg hǎ ra ěg mǔ vĕnh pǎte fón sór mǔ, kǔ ěg tóg ti tovǎnh pĕ han ke tǔ nǐ. Ěg tǔ ti tovǎnh pĕ han kǔ ěg nǔgme ki vár ke mǔ, infernon ki.

<sup>18</sup> Ěg tǔ tǔ Jesus jǎvy nǔtǐn kǔ ěg tóg ti vǐ mranh mǎn sór tǔ nǐ. Ěg jy nǔgǎn ti tǐ, Topē kósin ti, Satanás tǔ ěg vóg tǔ nǐ jé. <sup>19</sup> Ěg hǎ ne tǔ Jesus jǎvy nǔtǐ'. Tag ki kanhró ěg tóg nǔtǐ. Jǎvo ěprǎ ke ũ ag vǔ tǔ Satanás krĕm ke kar nǔtǐ.

<sup>20</sup> Topē kósin vǔ kǎtǔg ja nǔgtǐ. Tag ki kanhró ěg tóg nǔtǐ. Ěg nǔgrĕg róm tóg, ěg tǔ Topē ki kanhrǎn jé, Topē pĕ ti. Tǐ ki ge kǔ ěg nǔtǐ, ěg tǔ ti kósin tǔ Jesus Cristo ki ge kǔ nǔtǐn kǔ. Tǐ hǎ vǔ tǔ Topē pĕ nǐ, Jesus Cristo panh ti. Tǐ hǎ vǔ ěg tǔ ěg rǐr krǔg ja tǔ venh ke han tǐ.

<sup>21</sup> Inh krĕ', vĕnh kǎggrǎ tǔ topē jykre han sór tǔg nǐ. Hǎ vĕ, sǔ ājag mǔ nĕn rán sór mǔ ti.



## JOÃO TỸ CARTA HAN MÃN

<sup>1</sup> João kófa tỹ rá vĕ. Isỹ fi mỹ rán hã vĕ, Topĕ tỹ fi kuprĕg kỹ, fi krĕ mỹ ke gé, hã vỹ: Topĕ ki ge kỹ nỹtĩ kar, he mũ. Ājag to sóg há távĩ nĩ, ha mĕ. Kỹ ũ tỹ vĕnh ví há kri fig mũ kar vỹ ājag to há nỹtĩ gé inh mré. <sup>2</sup> Vĕnh ví há vỹ ěg kãkã nĩ nĩ, tovãnh ke tũ pĕ ěg tóg nĩ. Hã kỹ ěg tóg jagnĕ to há nỹtĩ.

<sup>3</sup> ěg jóg tỹ Topĕ mré sóg vĕmĕn tĩ, ti tỹ ājag jagãgtãn jé, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag krĩ kuprãg jé ke gé. Jesus Cristo mỹ sóg tag to vỹ tĩ gé, ěg jóg mág kósin mỹ. Ti vỹ kri fig ěg tóg tĩ, vĕnh ví há kri, kỹ ěg tóg jagnĕ to há nỹtĩ gé.

### *Ěg tỹ jagnĕ to há nỹtĩnh ke*

<sup>4</sup> Ā krĕ kãmĩ ũ vỹ vĕnh ví há nón mũ mũ, jỹ, kỹ tóg inh mỹ sér pĕ tĩ, sỹ tag mĕ kỹ. ěg jóg tỹ ěg mỹ nĕn tó ja ěn han kãn sóg ag nĕji mũ. <sup>5</sup> Kỹ sóg ā mỹ rán mũ, jỹ. Ā mỹ sóg: “jagnĕ to há nỹtĩmnĩ,” he mũ. Nĕn ũ tãg pijé', sỹ ā mỹ nĕn rán mũ tag ti. Vãsỹ ěg tóg tag mĕ, ěg tỹ ti ki rã vén kỹ. <sup>6</sup> ěg tỹ Topĕ to há nỹtĩnh kỹ ěg tóg Jesus tỹ ěg mỹ nĕn tó ja ěn han kãn ke mũ sir. Ti tỹ ěg mỹ nĕn tó vén hã vĕ, hã vỹ: “jagnĕ to há nỹtĩmnĩ,” he mũ.

### *Ũ ag tóg Jesus to ón tĩ*

<sup>7</sup> Ũ tỹ hĕn ri ke ag vỹ mĩ mũgtĩ, hã ra ag tóg Jesus Cristo to ón tĩ. Ti to ag tóg: “ti pí(jé) ěg ri ke mur ja nĩ', ěprã ke fi kósin pijé',” he tĩ. Ag ón vĕ. Cristo kato tĕ ag vĕ. <sup>8</sup> Vĕnh ki rĩrmnĩ, ājag tỹ ag vỹ kri fig tũ nĩ jé, ājag rãnrãj tỹ ājag mỹ tũ' he tũ nĩ jé. Vãsãn nĩ, ājag tỹ tá ti kaja ve jé, Topĕ tỹ ěg mỹ nĕn nĩm sóg mũ ti.

<sup>9</sup> Ũ tóg Cristo kãme pãtĕn sóg mũ, ti vĕme pãte tóg ũ tó sóg mũ. Ti tovãnh to ken hã vĕ. Ũ tỹ ge pí(jé) Topĕ ki rã kỹ jĕ ha'. ěg tỹ Jesus kãme mĩ mũn kỹ ěg tóg ěg jóg mág ki rã kỹ nỹtĩ, ti kósin ki ke gé. <sup>10</sup> Kejĕn ũ tóg ājag tá jun tĩ, hã ra tóg tag tó tũ nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he sór tũg nĩ gé. Ti mỹ: “Topĕ vỹ ā ve há han,” he tũg nĩ gé. <sup>11</sup> ěg tỹ ũ tỹ ge mỹ: “Topĕ vỹ ā ve há han,” hen kỹ ěg tóg ti jykre to: “há ti nĩ,” he mũ gé. Kỹ tóg ěg

tỹ ti mré ón mũ ri ke nĩ sir, ěg tỹ ti mỹ ví há han kỹ.

<sup>12</sup> Sỹ ājag mỹ nĕn rán sóg mũ vỹ ver e tĩ, hã ra sóg rán kỹ jĕnĕ sóg tũ nĩ. Sỹ ājag ki jun sóg vĕ, kỹ sóg ājag mỹ tó sóg mũ, ājag mré vĕmĕn sóg isóg mũ, ěg tỹ jagnĕ fe tỹ mrin ke jé.

<sup>13</sup> Ā régre fi krĕ vỹ ā mĩ ěkrĕg tĩ. Topĕ tỹ ũn kuprĕg mũ fi vĕ. Hã vĕ, sỹ ājag mỹ nĕn rán sóg mũ ti.

## JOÃO TỸ CARTA Ủ HAN MÃN

<sup>1</sup> João kófa tỹ rá vễ. Sỹ inh mré ke tỹ Gaio mỹ rán hã vễ. <sup>2</sup> ã to sóg há tãvĩ nĩ. Hỹ, há tãvĩ sóg nĩ, ã to. ã to sóg Topẽ mré vễmén tĩ, ti tỹ ã mỹ nén há kar nĩm jé, ã kaga tũ nĩ jé ke gé. Topẽ to tar ã tóg jẽ, tag ki kanhró, sóg nĩ.

<sup>3</sup> ã mré ke ag tóg inh ki junjun, kỹ ag tóg inh mỹ tó, ã tỹ vễnh vĩ há nón tĩ mũ ti, ã tỹ to tar nĩ ti. Kỹ tóg inh mỹ sér pẽ ti. <sup>4</sup> Inh krẽ tỹ vễnh vĩ há nón mũn kỹ tóg inh mỹ sér tãvĩ tĩ, nén ã tỹ inh mỹ sér nĩ kar kãfór, hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, ã tỹ vễnh vĩ há nón tĩg kỹ.

<sup>5</sup> ã to sóg há tãvĩ nĩ, Gaio'. Ēg mré ke ag ki rĩr há han ã tóg nĩgtĩ, ã tỹ kór há tá kãmũ mũ ag mré hã. <sup>6</sup> Tag tó ag tóg tag ki, igreja krẽm, ã mré ke ag. Ag to há tãvĩ ã nễji nĩ. Ag ki rĩr mãn nĩ gé, ag tỹ ã ki junjun kỹ, kỹ ag mỹ nĩm nĩ, nén ã tỹ ag mỹ tũ ẽn ti. <sup>7</sup> Topẽ rãnrãj han ag tóg tĩ. Jesus Cristo jyjy tó kỹ ag tóg hẽn ra mũgtĩ, kỹ ag tóg ã tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag tũ mãn vãn nĩgtĩ. <sup>8</sup> Hã kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ ã tỹ ge ki rĩr há han kỹ, ěg mré ke ag. Ēg tỹ ag ki rĩr há han kỹ tóg ěg tỹ ag mré Topẽ vĩ há tó mũ ri ke nĩ sir.

<sup>9</sup> ã jamã tá igreja krẽm vễnh mãn tĩ ag mỹ sóg vễnh rá jẽnẽ, hã ra Diótrefes vĩ inh vĩ mẽ jãvãn nĩ. Ag kri tỹ ãn mág jẽ sór ti nĩ, Diótrefes ti. <sup>10</sup> Isỹ tá jun kỹ sóg ti mỹ tónh ke mũ, ti jykre pãno ti, vễnh kar rĩnve. Ón kỹ tóg iso féfén tĩ. Hã ra tóg nén ã kórég ã han tĩ gé, hã kỹ tóg ěg mré ke ag tỹ ãjag tã junjun kỹ tóg ag mỹ: “inh mré nĩnh kãmũ jẽg,” he vãn nĩgtĩ. Kỹ tóg ã ag tỹ ag mỹ: “inh mré nĩnh kãmũ jẽg,” he sór mũ ra tóg ag tỹ ag mỹ vĩ há han kamẽg tĩ gé. Ag mỹ tóg: “igreja krẽm ãjag tóg rã mãn ke tũ nĩ ha,” he tĩ, ag tỹ ěg mré ke ag mỹ vĩ há han sór kỹ. Jykre kórég tãvĩ ti nĩ, Diótrefes ti. Hã kỹ sóg ti kato tẽn ke mũ, ha vemnĩ.

<sup>11</sup> Ti jãvo sóg ã to há tãvĩ nĩ, Gaio'. Ủ tỹ nén ã kórég han mũ ra ti kóm han sór tũg nĩ. Nén ã há hã han sórmnĩ. Ēg tỹ nén ã há kar han kỹ ěg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ gé. Ủ tỹ ti kórég han mũ vĩ Topẽ ki kagtĩg nĩ.

<sup>12</sup> Demétrio vĩ tỹ ãn jykre há nĩ, hã ra. Vễnh kar vĩ ti to vĩ há han tĩ. Ki hã ag tóg tó tĩ, ag tỹ ti to vĩ há han kỹ, hã kỹ sóg ag mré tó mũ gé. Isỹ vễnh vĩ há hã tó mũ ki kanhró ã tóg nĩ.

<sup>13</sup> Sỹ ã mỹ nén rán sór mũ vĩ ver e tĩ, hã ra sóg rán kỹ jẽnẽ sór tũ nĩ. <sup>14</sup> Kãnhmar sóg ã venh ke kãtĩg mũ. Kỹ ěg tóg jagnẽ mré vễmén ke mũ.

<sup>15</sup> ã jé jatun mỹ nĩ nĩ. Tag ki inh mré ã to há nỹtĩ ag vĩ ã mĩ ěkrég tĩ. Kỹ ã jamã tá inh mré ke kar mỹ: “ãjag mĩ tóg ěkrég tĩ,” hemnĩ iso. Vyrmynd ag mỹ tómnĩ, sỹ ag mĩ ěkrég mũ ti.

Hã vễ, sỹ ã mỹ nén rán sór mũ ti.

## JUDAS TŶ CARTA

<sup>1</sup> Judas tŷ rá vĕ, Tiago jãvy ti. Jesus Cristo mŷ sóg rãnrãj tŷgtĩ. Isŷ ũ tŷ ěg jóg tŷ Topĕ tŷ kuprĕg ja ag mŷ rán hã vĕ, ti tŷ ũ to há ag mŷ. Ti tŷ ãjag kuprĕg kŷ tóg ãjag jy nŷgãn tĩ gé, Jesus Cristo tigrĩn. <sup>2</sup> Topĕ mré sóg vĕmén tĩ, ti tŷ ãjag jagãgtãn pĕ han jé, ti tŷ ãjag krĩ kuprã pĕ han jé, ti tŷ ãjag tŷ jagnĕ to há tãvĩ han jé ke gé.

### *Ŭ tŷ Topĕ to un'ón mŷ ag*

<sup>3</sup> Inh krĕ', ãjag mŷ sóg Topĕ tŷ ěg kar kren han tag tónh ke nĩ vĕ, inh vĕnh rá tag ti ki. Hã ra vãhã ũ ag tóg ãjag krĩn kónãn sór mŷ ha, hã kŷ sóg ãjag mŷ: “Topĕ ki rá to tar nŷtĩmĩ,” he mŷ. Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ vŷ pir nĩ, hã vŷ: Topĕ jykre to tar nĩ, he mŷ. Ā tũ ag kar mŷ tóg tag tó ja nĩ. Ŭ tŷ tag kato vĩ kŷ ti vĩ jĕmĕ sór tũg nĩ. <sup>4</sup> Ha vé, ũ ag tóg Topĕ to un'ón tĩ, ãjag krĩn kónãn jé. Ŭn jykre pãno ag vĕ, hã ra ag tóg jykre há nĩ ve nŷtĩ, hã kŷ ãjag tóg ag vĩ kri fi sór mŷ. Hã ra ag tóg ón kŷ: “ěg jóg tŷ Topĕ vŷ ěg jagãgtãn mŷ, hã kŷ ěg jatun mŷ vĕnh jykre vĕnhmŷ kar han ke mŷ,” he tĩ, ũ tŷ ãjag krĩn kónãn mŷ ag. ěg Senhor tŷ Jesus Cristo to ag tóg: “ti vĩ han ke tũ ěg nĩ,” he tĩ. Ti hã ne tŷ ěg kri ke nĩ', Jesus ti. Hã ra ũ tŷ ti vĩ han sór tũ ag tóg rán kŷ nŷtĩ gé. Vãšŷ ag tóg ag to rán ja nŷgtĩ, Topĕ vĩ rán tĩ ag, kŷ ag tóg Topĕ tŷ ũ tŷ ge ag vóg kónãn ke mŷ ěn tó ja nŷgtĩ.

<sup>5</sup> Ha vé, vãšŷ ěg Senhor vŷ ga tŷ Egito tá ã povo tŷ Israel mré kãkutĕ ja nŷgtĩ, ag tŷ ãjag ga ra mŷ jé. Hã ra ag kãmĩ ũ ag tóg ti vĩ kri fi vãnh ja nŷtĩgtĩ. Hã kŷ Topĕ vŷ ag tŷ tũg' he kãn, ũ tŷ ti vĩ kri fi jãvãnh ja ag. Tag mĕ ãjag huri. Ki kanhró ãjag nŷtĩ. Hã ra sóg rán mãn sór mŷ, ãjag tŷ mĩ ěkrĕn jé.

<sup>6</sup> Kŷ kanhkã tãn ag vŷ ge ja nŷgtĩ gé. Ag kãmĩ ũ ag tóg Topĕ tŷ ag mŷ nĕn nĩm ja ěn tovãnh. Ājag jamã tovãnh ag tóg. Kŷ Topĕ vŷ ag sigsé, kŷ tóg ěmã kuty tá ag vin han. Ag se vŷ tũg' henh ke tũ nĩ. Topĕ tŷ ěg kar jykre tugnŷm ke kurã ěn kã tóg ag jykre tugnŷm ke mŷ gé.

<sup>7</sup> Kar kŷ cidade tŷ Sodoma mĩ ěkrĕn nĩ gé, cidade tŷ Gomorra mĩ ke gé, ti pĕnĩn ěmã

kãsir mĩ ke gé. ěn tá ke ag ne vĕnh jykre pãno tãvĩ han tĩ ja nŷgtĩ', kanhkã tãn ag ri ke. Jagnĕ mré nŷ kónãn tãvĩ han ja ag tóg nŷgtĩ, kŷ ag tóg ũ ag to ěn ja nŷgtĩ gé, ag mré ke tũ ag, ũn gré tŷ ũn gré ũ mré nŷ sór kŷ. Kŷ Topĕ vŷ pĩ nhyr vãnh ki ag vãm ja nŷgtĩ, ěg tŷ ag to jykren kŷ to ki kanhró nŷtĩ jé.

<sup>8</sup> Kŷ ũ tŷ Topĕ to ón mŷ ag vŷ vĕnh jykre kórĕg han mŷ ěn ag ri ke han tĩ gé. Topĕ vĩ mranh kŷ ag tóg nŷgtĩ. Ag vĕnh péti tóg ag mŷ sér tĩ. Hã ra ag tóg vĕnh kavĕnh tĩ, ãjag jykre pãno tigrĩn. “ěg pi(jé) tŷ ũ krĕm ke nŷtĩ',” he ag tóg tĩ. Kŷ ag tóg ěg tŷ ũn vĕg tũ ag to vĩ kónãn tĩ gé, ũ tŷ kanhkã tá tŷ ũn mág nŷtĩ ag mŷ. <sup>9</sup> Topĕ tŷ jĕnĕ jafã to pã'i tŷ Miguel vŷ tag han ja tũ nŷgtĩ, ha mĕ. Satanás mré tóg rará, ti tŷ Moisés ter ma tŷg sór kŷ, Miguel ti. Hã ra tóg Satanás mŷ vĩ kónãn ja tũ nŷgtĩ, ti tŷ tŷ pã'i nĩ ra. Ti mŷ tóg: “ěg Senhor jé ã vóg kónãn,” he ja nŷgtĩ, Miguel ti. <sup>10</sup> Hã ra ũn ón tĩ tag ag vŷ kanhkã tãn ag to vĩ kónãn tĩ, ag tŷ ag ki kagtŷg (hã) ra. Bicho ri ke ag nŷtĩ, ag tŷ ãjag tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han mŷn kŷ. Krĩ tũ ag nŷtĩ, hã kŷ ag tóg nĕn ũ vĕnhmŷ kar han tĩ. Hã ra Topĕ vŷ ag vóg kónãn ke mŷ. <sup>11</sup> Ag ve kónãn ti tĩ, Topĕ ti. Caim tŷ Topĕ vĩ kato tĕ ja ěn ri ke han ag tóg mŷ. Ag tŷ rico nŷtĩ sór kŷ ag tóg vĕnh jykre kórĕg tó tĩ, Balaão tŷ vĕnh jykre kórĕg tó ja ěn ri ke. Coré ri ke ag tóg Topĕ kato tĕ tĩ, hã ra ag tóg tag to nũgme ki vár ke mŷ. <sup>12</sup> Ājag tŷ Jesus ki ge kŷ jagnĕ to há nŷtĩn kŷ ãjag tóg igreja krĕm festa han tĩ. ěn kã ag tóg ãjag mré jĕn tĩ gé, ũ tŷ Topĕ to ón tĩ ag. Hã ra ag tóg ki ãjag kavĕnh tĩ gé. Jatun mŷ ag tóg jĕn mág tĩ. Mŷ'ãg vãnh ag nŷtĩ. Ŭ to jykren vãnh ag tóg nŷtĩ gé. Ājag jĕn mág hã mĩ ag tóg ěkrĕg tĩ. Kejĕn kãka tóg kanhkã góg tatŷn kãtŷg mŷ, hã ra tóg kutĕ tũ nŷgtĩ. Tag ri ke ag nŷtĩ, véké ag tóg vĩ tĩ. Ka ũ tóg kanĕn vãnh nŷtĩ. ěn kunũg ěg tóg tĩ, ti jãre mré hã, kŷ tóg kanĕn mãn ke tũ pĕ nĩ sir. Ter ti nĩ ha. Tag ri ke ag tóg nŷtĩ gé, ũ tŷ Topĕ to ón mŷ ag. <sup>13</sup> Kejĕn goj kafã tũ tóg krĕm ke mŷ, kŷ tóg jĕngĕj nĩ. Tag ri ke ag nŷtĩ gé. Ti jĕngĕj vŷ tŷ ag jykre pãno nĩ. Vĕnh ven ti tĩ. Krŷg tĩ tĩ ri ke ag tóg nŷtĩ gé. Sŷnvĩ nĩ ve tóg nĩ, hã ra tóg ón kŷ tĩ tĩ, krŷg tĩ tĩ ti. Tag ri ke ag nŷtĩ. Topĕ vŷ kuty ki ag vãm ke mŷ, kŷ ag tóg tá kãpa

mãn ke tũ pẽ nĩ, ù tỹ Topẽ to ón mũ ag.

<sup>14</sup> Ag hã to tóg rán ja nĩ, Enoque ti. Adão krẽ tỹ ki krẽg mãn tỹ 7 (ke) vỹ tỹ ti nĩ, Enoque ti. Ti hã vỹ ag to: “ha vé, ãg Senhor vỹ jun ke mũ, ti tỹ jẽnẽ jafã ag mré hã,” he ja nĩ. “E tãvĩ ag nỹtĩ, ti tỹ jẽnẽ jafã ag. <sup>15</sup> Ti kãtĩg kỹ tóg ãprã ke ag jykre tugnỹm kãn ke mũ. Kỹ tóg ùn jykre pãno ag vóg kónãn ke mũ, ag jykre pãno to, ag tỹ Topẽ kato tẽ to, ag tỹ ti to vỹ kónãn to. Û tỹ ti vỹ mranh tĩ ag vỹ ti mỹ vỹ kónãn pẽ han tĩ, hã kỹ tóg ag vóg kónãn ke mũ,” he ja tóg nĩ, Enoque ti.

<sup>16</sup> Topẽ to ón mũ ãn ag tỹ nén ù jagy ve kỹ tóg ag mỹ kórég nĩ, hã kỹ ag tóg: “Topẽ ne tóg jykre kórég nĩ,” he tĩ. Æjag tỹ nén to én mũ ãn hã han ag tóg tĩ. Hã ra ag tóg ón kỹ vỹ mág tĩ. Kỹ ag tóg vẽn kar mỹ vỹ há han tĩ, ón kỹ, ag tỹ ãjag vỹ há to nén ù ve jé, ag tỹ to rico nỹtĩ jé.

### *Æg tỹ apóstolo ag vỹ jẽmẽn ke*

<sup>17</sup> Ag jãvo apóstolo ag vỹ mĩ ãkrén nĩ, inh krẽ'. Æg Senhor tỹ Jesus Cristo hã vỹ apóstolo ag vin ja nĩgtĩ, hã kỹ ag vỹ mĩ ãkrén há han nĩ. <sup>18</sup> “Kurã tỹ ãgno to hã ag tóg ãjag to é henh ke mũ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, apóstolo ag. “Æjag tỹ nén ù kórég to én mũ ãn hã han sór ag tóg mũgtĩ, ù tỹ ãjag to é henh ke mũ ãn ag,” he ja ag tóg nĩgtĩ. Apóstolo ag tỹ tó jan hã vẽ. <sup>19</sup> Ag hã vẽ, sỹ ãjag mỹ ùn tó mũ ag. Û tỹ Topẽ to ón mũ ãn ag hã vẽ. Æg tỹ jagnẽ kato tẽ han sór ag tóg mũ. Ag tỹ nén ù to én mũ tag hã ne ag mỹ há tĩ'. Ag pí(jé) Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nỹtĩ'.

<sup>20</sup> Ag jãvo ãjag tóg Topẽ jykre ki ge kỹ nỹtĩ, Topẽ tũ ki, kỹ to jagnẽ tar han nĩ, inh krẽ'. Topẽ kuprĩg tỹ ãjag krĩn kỹ Topẽ mré vẽn nĩ. <sup>21</sup> Topẽ vỹ ãjag to há tãvĩ nĩ. Ti tovãnh tũg nĩ. Æg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ ãjag jagãgtãn ke tag hã ve sórmnĩ, kỹ ãjag tóg ãg rĩr krỹg ja tũ vẽn ke mũ.

<sup>22</sup> Û ag tóg tag to tar tũ nỹtĩ ver, “hỹ mỹ vỹ?” he ag tóg tĩ. Tag ag jagãgtãn nĩ. <sup>23</sup> Ag kren han nĩ, pĩ jo ag jy nĩgãn kỹ. Kỹ ù ag tóg ãjag tỹ nén to én mũ kar ãn han tĩ. Ag jagãgtãn nĩ gé. Hã ra veso jykrén nĩ gé, ãjag tỹ ag jykre pãno nón mũ sór tũ nĩ jé. Kavéj ag nỹtĩ, ag jykre kórég to. Kỹ ag kavéj tag to én sór tũg nĩ. Veso jykrén tãvĩ han nĩ.

### *Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ*

<sup>24</sup> Topẽ vỹ ãg tỹ prãnh ke tũ han ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ãg tỹ ùn há tãvĩ han ki kanhró nĩ gé, ti tỹ kejẽn ãg jé prẽr ken kỹ, ãg tỹ ti rĩnja tá nỹtĩ jé. Tá tóg sĩnvĩ pẽ nĩ, sér pẽ. <sup>25</sup> Pír ti nĩ, Topẽ ti, ãg kren han tĩ ti. Æg Senhor tỹ Jesus Cristo tũgrĩn tóg ãg kren han tĩ. Ti hã ne tóg tar nĩ', ti hã ne tóg tỹ ùn mág nĩ', ti hã ne tóg tỹ pã'i nĩ', ti hã ne tóg tỹ vẽn kar kri ke nĩ'. Vãsỹ tóg kã nĩ nĩ, nén ù kar han tũg ki, ùri ke gé, hã ra tóg tũg' henh ke tũ pẽ nĩ gé, ti tỹ tỹ ùn mág jẽ ti.

Amém.

## JOÃO TỸ ĚG TỸ NÉN VENH KE MŨ RÁ

<sup>1</sup> Topě vỹ Jesus Cristo mỹ nén (ũ) tỹ hên ri ke ven, ěg tỹ kãnhmar nén venh ke mũ ti, kỹ Jesus vỹ ěg mỹ ven, ěg tỹ tỹ ti camarada nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ã tỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ, ti tỹ ti camarada tỹ João mỹ tó jé gé. <sup>2</sup> Ve kãn ja ti nĩ, João ti, Topě tỹ ti mỹ nén ven mũ ti, Jesus Cristo tỹ ti mỹ nén ven mũ ti ke gé. Ti tỹ ve kỹ tóg rán ja nĩ, João ti, hã vỹ nĩ. <sup>3</sup> Ũ tỹ vãnh rá tag to ke mũ ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ, Topě ti, ũ tỹ vãnh vĩ tag mễg mũ ag mỹ ke gé. Topě tỹ tó mũn hã vễ, ěg tỹ ti vĩ ki króm jé. Kãnhmar ěg tóg tag ki rán kỹ nĩ tag ve kãn ke mũ, kakó tãvĩ tóg tĩ ha.

*João tỹ ěmã tỹ 7 (ke) tá Jesus mré ke ag mỹ ti vĩ tó*

<sup>4</sup> João tỹ rá hã vễ. Isỹ ga tỹ Ásia tá Jesus mré ke ag mỹ rán hã vễ, cidade tỹ 7 (ke) ki ke ag mỹ.

Topě jé ãjag tỹ tar' hé, kỹ ãjag jé krĩ kãnhvy nỹtĩ. Topě vỹ nĩgtĩ. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ũri nĩ nĩ, hã ra tóg kãtĩg ke mũ gé. Ti kuprĩg vỹ ti mré nĩ gé, kỹ tóg tỹ ũ tỹ 7 (ke) ve nĩ, ti kuprĩg ti. Topě nĩgja tá tóg nỹtĩ, ti kuprĩg tỹ tỹ ũ tỹ 7 (ke) ve ěn ti. Ti kuprĩg ěn jé Topě mré ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé, <sup>5</sup> Jesus Cristo mré ke gé. Jesus vỹ Topě vĩ tó há han ja nĩgtĩ, to tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ã ter kar kỹ rĩr mãn vén ja nĩ. Kỹ ěg rĩnrĩr mãn ke mũ gé, ti nón. Kỹ Jesus tóg ěprã pã'i ag kri tỹ ũn mág jẽ gé.

Ěg to há tãvĩ ti nĩ, Cristo ti. Ti kyvénh tóg ěg jagfy ti ki kãkutẽ, tỹ tóg ěg krenkren han, ěg tỹ Topě vĩ mranh ja to. <sup>6</sup> Kỹ tóg ěg tỹ pã'i han ke mũ gé, ti krêm. Topě tũ ki rĩr jé ěg tóg ke mũ gé, ti jóg tũ ki. Ti hã ne ã pir mỹ tỹ ũn mág nĩ', Jesus ti. Ti hã ne ã pir mỹ tar nĩ', ũri, kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ti tar nĩn kỹ. Hã vễ.

<sup>7</sup> Ha vé, kãtĩg mãn jé tóg ke mũ, kãnhkã góg kãmĩ. Vãnh kar vỹ ti venh ke mũ, ěn kã, ũ tỹ ti kusón mũ ag mré hã. Kỹ povo kar vỹ ti tugrĩn jagtar kãn ke mũ. Jagtar jé ag tóg ke mũ, vễsỹrénh jé ag tóg ke mũ, ha vemnĩ. Hã vễ.

<sup>8</sup> “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, hã ra sóg tỹ ěgno nĩnh ke mũ gé,” he tóg, ěg pã'i mág ti. Vãsỹ tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ver ũri nĩ gé, kỹ tóg kãtĩg ke mũ gé, ũ tỹ nén (ũ) kar han ki kãnhrãn mũ ěn ti.

*João tỹ Jesus ve*

<sup>9</sup> Ājag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, inh, hã vỹ: João, he mũ. Jesus mré ke vỹ tỹ inh nĩ, ãjag mré. Jagtar inh nĩ gé, ãjag jagãgtar ri ke inh nĩ gé, hã ra sóg ãjag kóm to krónh ke tũ nĩgtĩ gé, kỹ sóg ãjag mré Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ gé. Goj vãso tá inh nĩ nĩ, ti jyjyn hã vỹ: Patmos, he mũ. Ki sóg se kỹ nĩ nĩ, isỹ Topě vĩ tó ja tugrĩn. Jesus vỹ ěg mỹ ki hã tó ja nĩ. Ti vĩ ěn tó ja inh nĩ, vãnh kar mỹ, hã tugrĩn isóg se kỹ jẽ.

<sup>10</sup> Domingo ũ kã Topě kuprĩg tóg inh mỹ nén nẽ ven. Inh pãnĩ tá sóg jamã hár(a) vãnh vĩ mẽ, kỹ tóg trombeta kyr mẽ ja nĩ, vãnh vĩ ěn ti. <sup>11</sup> Kỹ tóg inh mỹ: “rán nĩ, ã tỹ nén vэг mũ tag ti,” he ja nĩ. “Livro ki rán nĩ. Inh mré ke ag mỹ livro tag jẽnẽmnĩ, cidade tỹ Ēfeso ra, cidade tỹ Esmirna ra, cidade tỹ Pérgamo ra, cidade tỹ Tiatira ra, cidade tỹ Sardes ra, cidade tỹ Filadélfia ra, cidade tỹ Laodicéia ra ke gé,” he ja tóg nĩ, inh pãnĩ tá inh mỹ vãnh vĩ tó mũ ěn ti.

<sup>12</sup> Kỹ sóg vễsỹjãm ěvãnh, sỹ ũ tỹ inh mré vĩ mũ ěn ve jé. Isỹ vễsỹjãm ěvãnh kỹ sóg néj tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) vé, vela tỹ kri vin jafã ěn, ouro tỹ tóg hyn han kỹ nỹtĩ. <sup>13</sup> Néj tỹ kri vin jafã ag kjuu kã ũ tóg jẽ nĩ, hã ra tóg tỹ ěprã ke nĩ ve nĩ. Kur téj tu kỹ tóg jẽ nĩ, ouro tỹ tóg vễsóg fĩn kỹ jẽ nĩ gé, ti fe kri, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. <sup>14</sup> Gãnh kupri pẽ tóg jẽ, vãnh mễg tỹ carneiro kyki kupri ri ke tóg nĩ, ti gãnh ti, kukryr kó ri ke. Kãnẽ gru tóg jẽ nĩ, pĩ gru ri ke. <sup>15</sup> Pẽn jẽngrẽ tóg jẽ nĩ, ouro jẽngrẽ ri ke. Ěg tỹ pĩ ki ouro vãm kỹ ti tỹ jonh ke kỹ jẽngrẽ sĩnvĩ han ěn ri ke ti nĩ, ti pẽn ti. Ti vĩ vỹ goj krog tỹ óóh he ěn ri ke nĩ. <sup>16</sup> Krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ tóg jẽ nĩ. Ā pějga tỹ tóg krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ jẽ nĩ. Kỹ rógro jã vỹ ti jẽnkã tá kãkutẽ mũ. Jã régre ti nĩ, rógro ti, jã há. Ti kãkã vỹ kókov nĩ, rã tỹ ěg nĩno kã sa kỹ kókov ěn ri ke ti nĩ, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn kãkã ti.

<sup>17</sup> Sỹ ti ve kỹ sóg ti pẽn krêm kutẽ mũ, ga kri. Ter ve han inh. Hã ra tóg ã pějga tỹ inh mễg mũ, kỹ tóg inh mỹ: “inh kãmễg tũg nĩ,” he mũ. “Ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, ěgno ke gé. <sup>18</sup> Rĩr

inh jê nĩ. Ter ja inh nĩ, hã ra sóg rĩr jê nĩ, kÿ sóg ter mãn ke tũ pẽ nĩ. Isÿ ù mÿ: “ter jé ã tóg ke mũ,” hen kÿ tóg ter ke mũ. Isÿ ù mÿ: “ter ke tũ ã tóg nĩ,” hen kÿ tóg ter ke tũ nĩ gé, kÿ tóg vëser jamã venh ke tũ nĩ gé,” he tóg. <sup>19</sup> “Rán nĩ, ã tÿ nén vég mũ tag ti, êprã ke ag tÿ ùri nén vég mũ ti, ag tÿ kar kÿ nén venh ke mũ ti ke gé,” he tóg. <sup>20</sup> “Krĩg ag vég ã tóg jê nĩ, inh nĩgé kãki. Kÿ ã tóg néj tÿ kri vin jafã ag vég mũ gé, ouro tÿ vela tÿ kri vin jafã tÿ 7 (ke) tag ag. Nhÿ ã mÿ kãmén, ã tÿ nén vég mũ tag ti. Krĩg tÿ 7 (ke) tag ri ke ag nÿtĩ, Topẽ tÿ jëgnẽ jafã ag. Inh ki ge kÿ nÿtĩ ag ki ag tóg rĩr tĩ, Topẽ tÿ jëgnẽ jafã tag ag. Sÿ ã mÿ cidade tÿ 7 (ke) tó mũ ên tá ag nÿtĩ, inh mré ke ag, ag tÿ ùn ki rĩr mũ ag. Kar kÿ néj tÿ kri vin jafã ri ke ti nÿtĩ, ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ tag ag,” he tóg, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti.

## 2

### *Jesus tÿ Éfeso tá igreja tá ke ag mÿ ã vĩ jẽnẽ*

<sup>1</sup> “Û tÿ cidade tÿ Éfeso tá inh mré ke ag ki rĩr mũ ên mÿ tag rán nĩ, ha mẽ,” he tóg, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti. “Û tÿ ã mÿ vënh vĩ jënẽg mũ vÿ krĩg tÿ 7 (ke) génh kÿ jê nĩ, ti pëgja tá ti nĩgé kãki, hemnĩ. Kÿ tóg néj tÿ kri vin jafã tÿ 7 (ke) kãmĩ tĩ mũ gé, hemnĩ. <sup>2</sup> Æjag tÿ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ, he ti, hemnĩ iso. Vãsã ãjag tóg tĩ. Iso krónh ke tũ ãjag tóg nÿtĩ. Ûn jykre pãno ag tóg ãjag mÿ kórég nÿtĩ. Æjag kãmĩ ù tóg ón kÿ: apóstolo vÿ tÿ êg nÿtĩ, he ja nÿtĩ. Ag jykre tugnÿm kÿ ãjag tóg ag ón mũ tag to ag pan. <sup>3</sup> Iso tar ãjag tóg nÿtĩ. Isugrĩn ãjag tóg jagtar, ge ra ãjag tóg iso krónh ke ja tũ nĩ.

<sup>4</sup> Hã ra sóg nén ù sĩ tó sór mũ, ãjag mÿ. Æjag tÿ nén han mũ ù tóg inh mÿ há tũ nĩ. Æjag tÿ inh ki ge vén kÿ ãjag tóg iso há tãvĩ nÿtĩ ja nĩgtĩ, kÿ tóg há tĩ ja nĩ, hã ra ãjag tóg ùri krónh ke mũ. <sup>5</sup> Æjag tÿ vãsÿ iso tar ên mĩ êkrén nĩ. Æjag jykre kórég tovãnh nĩ. Æjag tÿ inh ki ge vén ên ri ke han mãn nĩ, iso há tãvĩ nÿtĩ mãn nĩ. Æjag tÿ tag han sór tũ nÿtĩn kÿ sóg ãjag ki jun kÿ (sóg) ãjag tÿ néj tÿ kri vin jafã ên ma tĩg ke mũ, ha vemnĩ.

<sup>6</sup> Nén ù tóg hã ra há nĩ, ãjag tÿ nén han mũ ù ti. Nicolaítas he mũ ên ag jykre to ãjag tóg kórég tãvĩ nÿtĩ, isÿ ag jykre to kórég kóm, he

tóg, hemnĩ, Éfeso tá ke ag mÿ, vënh rán ki,” he tóg inh mÿ, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti.

<sup>7</sup> “Û nĩgrëg nÿtĩ ag tÿ tÿ jëmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag hã mÿ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg. “Û tÿ isovãnh tũ ên vÿ ka kanẽ há konh ke mũ, ka tÿ êg rĩnrĩr han mũ ên kanẽ, Topẽ jakré ên kanẽ,” he tóg, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tÿ Éfeso tá ke ag mÿ vënh vĩ jënẽg mũn hã vë.

### *Jesus tÿ Esmirna tá igreja tá ke ag mÿ ã vĩ jẽnẽ*

<sup>8</sup> Kÿ tóg: “ù tÿ cidade tÿ Esmirna tá inh ki ge kÿ nÿtĩ ag ki rĩr mũ ên mÿ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti. “Û tÿ ã mÿ vënh vĩ jënẽg mũ vÿ tÿ ùn ve nĩ, hã ra tóg tÿ êgno nĩ gé, hemnĩ. Ter ja ti nĩ, hã ra tóg rĩr mãn, hemnĩ iso. <sup>9</sup> Isugrĩn ag tóg ãjag to kórég nÿtĩ, kÿ ãjag tóg jagãgtar nÿtĩ. Ki kanhró sóg nĩ. Ge ra ãjag tóg inhhã rico ri ke nÿtĩ. Æjag to ag tóg vĩ kónãh tĩ, ù tÿ ón kÿ: “Judeu vÿ tÿ êg nÿtĩ, Topẽ tũ vÿ tÿ êg nÿtĩ,” he mũ ag. Ag pi(jé) tÿ Topẽ tũ nÿtĩ'. Satanás tũ vÿ tÿ ag nÿtĩ. <sup>10</sup> Æjag jagtar han jé ag tóg ke mũ, isugrĩn. Mũmëg tũg nĩ hã ra. Japo vÿ ãjag kato vãsãh ke mũ, kÿ ag tóg vëseja kãtã ãjag vãm ke mũ. Japo tÿ ãjag jykre ve sór hã vë. Kurã tÿ 10 (ke) ki ke vë, ag tÿ ãjag vóg kónãh ke ti. Isovãnh tũg nĩ, ag tÿ ãjag tén sór mũ ra. Kÿ ãjag tóg rĩr krÿg (ja) tũ venh ke mũ, kÿ tóg ãjag mÿ sér tĩnh mũ, he tóg, hemnĩ, vënh rán ki,” he tóg, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti, inh mÿ.

<sup>11</sup> “Û nĩgrëg nÿtĩ ag tÿ tÿ jëmẽ jé, Topẽ kuprĩg vĩ ti. Û tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag hã mÿ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg. “Û tÿ isovãnh tũ ên vÿ nũgme ki vár ke tũ nĩ,” he tóg, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tÿ Esmirna tá ke ag mÿ vënh vĩ jënẽg mũn hã vë.

### *Jesus tÿ Pérgamo tá igreja tá ke ag mÿ ã vĩ jẽnẽ*

<sup>12</sup> Kÿ tóg: “ù tÿ cidade tÿ Pérgamo tá inh ki ge kÿ nÿtĩ ag ki rĩr mũ ên mÿ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé, ù tÿ tÿ êprã ke nĩ ve ên ti. “Û tÿ ã mÿ vënh vĩ jënẽg mũ vÿ rógro jã régre vyn kÿ jê nĩ, ùn jã há ên, hemnĩ iso. <sup>13</sup> Satanás nĩgja tá ãjag tóg êmã nÿtĩ, ki kanhró sóg nĩ. Iso tar ãjag tóg nÿtĩ. Æjag régre tÿ Antipas tén ja ag tóg nĩ, ti tÿ inh jyjy

tó tigrin. Ge ra ajag tóg iso: “ti ki kagtig sóg nĩ,” he ja tũ nĩ, ajag tĩ Satanás jamã tá nĩti ra.

<sup>14</sup> Hã ra sóg nén ù tó sór mũ gé, ajag mũ, ti tĩ inh mũ há tũ nĩn kũ. Ajag kãmĩ ù ag tóg Balaão jykre han sór mũ. Balaão vỹ Balaque mũ kãmén ja nĩ, ti tĩ Israel krẽ ag krĩn kónãn jé, Topẽ vỹ mranh ke to. Ti tĩ ag krĩn kónãn kũ ag tóg vènh kãgrá to festa ko ja nĩgtĩ. Ag tĩ ón kũ vènh kãgrá to: topẽ, he mũ ên mũ festa ja vè. Ên ko kũ ag tóg ajag prũ tũ fag mré nĩgnỹ' he ja nĩgtĩ gé. Tag han sór ag tóg mũ gé, Balaão kóm, ajag kãmĩ ù ag, kũ tóg inh mũ kórég nỹ. <sup>15</sup> Kũ ajag kãmĩ ù ag tóg Nicolaítas he mũ ên ag jykre han sór mũ gé. <sup>16</sup> Tovãnh nĩ, ajag jykre tag. Ke tũ nĩ mũ ra sóg ajag ki jun ke mũ, sỹ ù tĩ vènh jykre tag han mũ ag kato vãsãn jé, rógro tĩ inh jẽnkã tá kãkutẽ mũ ên tĩ, hemnĩ, vènh rán ki,” he tóg, inh mũ, ù tĩ tĩ êprã ke nĩ ve ên ti.

<sup>17</sup> “Û nĩgrẽg nĩti ag tĩ tĩ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vỹ ti. Û tĩ inh ki ge kũ nĩti ag hã mũ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg.

“Û tĩ isovãnh tũ mũ sóg kanhkã tá vèjẽn ên nĩm ke mũ, vèjẽn tĩ péju kũ nĩ ên. Ag mũ sóg pó kupri nĩm ke mũ gé. Kri vènh jyjy tãg tóg rán kũ nĩ. Û pi(jé) vènh jiji tag ki kanhró nĩnh mũ'. Û tĩ pó kupri ên mãg mũ ên hã tóg ki kanhró nĩnh mũ, ã pir mũ, ti jyjy tãg ki, he tóg, hemnĩ,” he tóg, ù tĩ tĩ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tĩ cidade tĩ Pérgamo tá ke ag mũ vènh vỹ jẽnẽg mũn hã vè.

*Jesus tĩ Tiatira tá igreja tá ke ag mũ ã vỹ jẽnẽ*

<sup>18</sup> Kũ tóg: “ù tĩ cidade tĩ Tiatira tá inh ki ge kũ nĩti ag ki rĩr mũ ên mũ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé, ù tĩ tĩ êprã ke nĩ ve ên ti. “Û tĩ ã mũ vènh vỹ jẽnẽg mũ vỹ tĩ Topẽ kósin nĩ, hemnĩ,” he tóg. “Ti kanẽ vỹ pĩ gru ri ke nĩ, ti pẽn vỹ ouro jẽngrẽ ri ke nĩ gé, hemnĩ iso. <sup>19</sup> Ajag tĩ nén han mũ vég sóg tĩ. Iso há tãvĩ ajag tóg nĩti, inh ki rã pẽ han kũ ajag tóg nĩti. Inh rãnrãj han ajag tóg mũgtĩ, to krónh ke tũ ajag tóg nĩgtĩ. Vãsỹ ajag tóg inh jykre to tar nĩti ja nĩgtĩ, kũ ajag tóg ùri to tar kãfór nĩti gé.

<sup>20</sup> Hã ra sóg nén ù sĩ tó sór mũ gé, ajag mũ, ti tĩ inh mũ há tũ nĩn kũ. Jezabel fi vỹ kamẽg

ja tũ ajag tóg nĩgtĩ, hã kũ fi tóg ón kũ vỹ tĩ nĩ. Inh camarada ag krĩn kónãn fi tóg tĩ, ag tĩ fi mré nỹ jé, ag tĩ vènh kãgrá mũ nén (ũ) nĩ pũn mũ ên ko jé gé. <sup>21</sup> Fi tovãnh isóg mũ vè, fi tĩ ã jykre tugnỹm jé, hã ra fi tóg ã jykre kórég tovãnh sór tũ nĩ. <sup>22</sup> Fi kãgãg jé sóg ke mũ. Û tĩ fi jykre han mũ ag vóg kónãn jé sóg ke mũ gé, ag tĩ fi jykre kórég tovãnh jãvãnh nĩtĩn kũ. <sup>23</sup> Fi krẽ kãgtén kãn jé sóg ke mũ gé. Kũ inh ki ge kũ nĩti kar ag vỹ inh jykre ki kanhró nĩtĩnh mũ. Vènh kar tĩ nén to jykren mũ ên ve kãn sóg tĩ, vènh kar tĩ nén han sór mũ ên ke gé. Ajag tĩ nén han mũ ên ri ke han jé sóg ke mũ, ajag mũ, ha vemnĩ.

<sup>24</sup> Ajag kãmĩ ù ag tóg hã ra fi jykre han ja tũ nĩgtĩ, ajag tĩ Tiatira tá nĩti ra. Ajag pi(jé) fi tĩ vènh jykre han mũ han ja nĩ'. Ag tĩ nén to: “Satanás jykre jagy,” he mũ ên han sór ja tũ ajag nĩgtĩ. Hã kũ sóg ajag mũ nén ù jagy tónh ke tũ nĩ gé. <sup>25</sup> Ajag tĩ nén han mũ to tar nĩtĩmĩ, gen kũ inh kãtig mãn ke tag jãvãnh nĩtĩmĩ.

<sup>26</sup> Û tĩ isovãnh tũ ên ag tĩ sóg pã'i hyn han ke mũ, povo kar kri, ù tĩ inh vỹ ki króm mũ ag tĩ, ù tĩ iso krónh ke tũ ên ag tĩ ke gé. Inh panh vỹ isỹ pã'i han, hã kũ sóg ajag tĩ pã'i han ke mũ gé, inh kóm, <sup>27</sup> ajag tĩ inh kóm tĩ povo kri pã'i nĩti jé. Kũ ajag tóg ag to vãsãn ke mũ, ferro tĩ ag mrãnrãn kũ, êg tĩ go'or tĩ kukrũ gãm mũ ên ri ke. <sup>28</sup> Tar ajag tóg nĩtĩnh mũ, kũ sóg ajag mũ krĩg mág nĩm ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, ag mũ, vènh rán ki,” he tóg, ù tĩ tĩ êprã ke nĩ ve ên ti.

<sup>29</sup> “Û nĩgrẽg nĩti ag tĩ tĩ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vỹ ti. Û tĩ inh ki ge kũ nĩti ag hã mũ tóg tó tĩ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tĩ tĩ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tĩ cidade tĩ Tiatira tá ke ag mũ vènh vỹ jẽnẽg mũn hã vè.

### 3

*Jesus tĩ Sardes tá igreja tá ke ag mũ ã vỹ jẽnẽ*

<sup>1</sup> Kũ tóg: “ù tĩ cidade tĩ Sardes tá inh ki ge kũ nĩti ag ki rĩr mũ ên mũ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tĩ ã mũ vènh vỹ jẽnẽg mũ vỹ Topẽ kuprĩg tĩ jagrẽ nĩ, ti kuprĩg tĩ 7 (ke) nĩ ve ên tĩ, kũ tóg krĩg tĩ 7 (ke) mãn kũ jẽ nĩ gé, hemnĩ iso,” he tóg. “Ajag tĩ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Vènh kar vỹ ajag to: “há

ag nýtí, tar ag nýtí,” he tí, hã ra ãjag tóg iso krónh ke ja nĩ, hã ký ãjag tóg ùn kãgter mũ ri ke nýtí. <sup>2</sup> Nũr tovãnh nĩ, tar nýtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag kãgter pẽ han kãn ke mũ. Æjag jykre tugnyĩm inh, hã ra tóg há tũ nĩ ver. Topẽ vỹ ãjag tỹ nén han mũ to há tũ nĩ ver. <sup>3</sup> Vẽnh vỹ sér mẽ ãjag mỹr, ký to jykren há han nĩ. To tar nýtĩmnĩ, to vãsãn nĩ. Æjag nũgnũr ký sóg ãjag krĩg mỹ jun ke mũ, ù tỹ ãg tỹ nén pẽju(g) tí tỹ ãg nũr krĩg mỹ jun mũ ri ke han jé sóg ke mũ. Inh jun ke kurã ki kagtĩg ãjag tóg nýtí mỹr.

<sup>4</sup> Æjag kãmĩ ù ag tóg hã ra vẽnũ kavénh ja tũ nĩ, Sardes tá. Tag ag vỹ kur kupri ên rĩnh ke mũ, inh mré ag nýtĩnh ke mũ. <sup>5</sup> Û tỹ isovãnh tũ ên ag vỹ kur kupri ên rĩnh kãn ke mũ. Ag jygjy kykũnh ke tũ inh nĩ, inh livro ki. Ûn rĩnrĩr ke mũ ag jygji vỹ ki ránrán ký nýtí, inh livro ên ki. Ên ag jygjy tó jé sóg ke mũ, inh panh mỹ, ti tỹ jẽgnẽ jafã kar ag mỹ ke gé, he tóg, hemnĩ, vẽnũ rán ki,” he tóg, inh mỹ, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti.

<sup>6</sup> “Û nĩgrẽg nýtí ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vỹ ti. Û tỹ inh ki ge ký nýtí ag hã mỹ tóg tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Sardes tá ke ag mỹ vẽnũ vỹ jẽnẽg mũn hã vẽ.

*Jesus tỹ Filadélfia tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnẽ*

<sup>7</sup> Ký tóg: “ù tỹ cidade tỹ Filadélfia tá inh ki ge ký nýtí ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tỹ ã mỹ vẽnũ vỹ jẽnẽg mũ vỹ tỹ ùn há pẽ nĩ, ùn tar tãvĩ, ký tóg ki há tó tí, hemnĩ. Davi ên tỹ jãnkã róm jafã vyn ký tóg jẽ nĩ, jãnkã nón jafã ên ti, chave ên ti, hemnĩ. Ti tỹ jãnkã ù róm ký ù tóg nĩfénh mãn ke tũ nĩ, ký ti tỹ jãnkã ù nĩfénh ký ù tóg nón mãn ke tũ nĩ gé, hemnĩ, iso,” he tóg. <sup>8</sup> “Æjag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Tỹ nén mág tũ ãjag nýtí. Hã ra ãjag tóg isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên ki króm ký nýtĩgtĩ, isovãnh ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Æjag mỹ sóg ãg tỹ jãnkã róm tí ên ri ke han, ký ù tỹ ãjag jo nĩfénh ke tóg tũ tí. <sup>9</sup> Ha mẽ, sỹ nén tónh ke ti. Æjag mỹ sóg ù ag jẽgnẽnũ mũ, Satanás mré ke ù ag. Ón ký ag tóg: “Judeu vỹ tỹ ãg nýtí, Topẽ mré ke vỹ tỹ ãg nýtí,” henh ke mũ. Ag ón hã vẽ. Ag tỹ ke sór tũ ra ag tóg ãjag krẽm mũg

kenh ke mũ, ãjag mỹ: “ãg kãfór ãjag tóg nýtí,” hen ký, ha vemnĩ. Æjag to há tãvĩ sóg nĩ. Hã ký ãjag kato vãsãnsãn mũ ag vỹ tag venh ke mũ, ha vemnĩ. <sup>10</sup> Inh vỹ ki króm ãjag tóg mũ mỹr, sỹ ãjag mỹ: “isovãnh tũg nĩ,” hen ký. Hã ký sóg ãjag jy nĩgãn ke mũ, ga kri ke kar ag tỹ nén ù jagy venh ke kurã ên kã. Ti jagy tãvĩ ve jé ag tóg ke mũ, êprã ke kar ên ag, isỹ ag jykre tugnyĩm ken ký. <sup>11</sup> Kãnhmar inh kãtĩg ke mũ. Æjag tỹ inh ki ge ký nýtí tag tovãnh tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ù ag tóg ãjag jẽgja kã jẽ ký nén tỹ ãjag mỹ sér tĩnh ke mũ ên venh ke mũ inhhã. <sup>12</sup> Û tỹ isovãnh tũ ên ag tỹ sóg ãn nũna ri ke han ke mũ, kanhkã tá, Topẽ jo ãn ri ke ên tá. Tá ag pa mãn ke tũ nýtí ha. Ag kri sóg Topẽ jiji rán ke mũ gé, Topẽ jamã jyjy ti ke gé. Cidade tỹ Jerusalém tãg to ken hã vẽ. Kanhkã tá tóg kãtérenh kenh ke mũ, Topẽ tá, Jerusalém tãg tag ti. Kar ký sóg ag kri inh jiji tãg rán ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, vẽnũ rán ki,” he tóg inh mỹ, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti.

<sup>13</sup> “Û nĩgrẽg nýtí ag tỹ tỹ jẽmẽ jé, Topẽ kuprĩg vỹ ti, ù tỹ inh ki ge ký nýtí ag hã mỹ tóg tónh ke mũ, Topẽ kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Filadélfia tá ke ag mỹ vẽnũ vỹ jẽnẽg mũn hã vẽ.

*Jesus tỹ Laodicéia tá igreja tá ke ag mỹ ã vỹ jẽnẽ*

<sup>14</sup> Ký tóg: “ù tỹ cidade tỹ Laodicéia tá inh ki ge ký nýtí ag ki rĩr mũ ên mỹ tag rán nĩ, ha mẽ,” he mũ gé. “Û tỹ ã mỹ vẽnũ vỹ jẽnẽg mũ jyjyn hã vỹ: “ki há tó mũn hã vẽ,” he mũ, hemnĩ,” he tóg. “Ki há tóg tó tí, nén ù kar ki. Ón vãnũ ti nĩgtĩ, hemnĩ. Ti hã tugrĩn Topẽ tóg nén (ù) kar han ja nĩgtĩ, hemnĩ iso,” he tóg. <sup>15</sup> “Æjag tỹ nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Æjag pi(jé) goj rỹ jagy ri ke nýtí, ký ãjag pi(jé) goj kusa ri ke nýtí gé’. Æjag tỹ goj rỹ jagy ên ri ke nýtí ran há tĩnh mũ vẽ, ãjag tỹ goj kusa ên ri ke nýtí ran há tĩnh mũ gé vẽ. <sup>16</sup> Hã ra ãjag tóg goj rỹ mẽ ri ke nýtí, ãjag tỹ iso krój nýtĩn ký. Hã ký sóg ãjag vãm sór mũ, ãg tỹ rẽrĩr tá goj rỹ mẽ ên pra ký kujẽn ên ri ke han jé sóg ke mũ, ãjag tỹ, ha vemnĩ. <sup>17</sup> Vẽso ãjag tóg: “rico ãg nýtí, há ãg nýtí, nén ù tóg ãg mỹ tũ’ he tũ pẽ nĩ,” he tí. Hã tũ tó ãjag tóg tí. Jagãgtar ãjag tóg nýtí, mỹr, ha mẽ.



Tỹ nén tũ ãjag tóg nýtĩ, jykre kórég ãjag tóg nýtĩ, kur tũ ãjag tóg nýtĩ, kyvó ãjag tóg nýtĩ, ãjag tỹ há nýtĩ ve ra. Hã ra ãjag tóg ki kagtũg nýtĩ, ãjag kórég nýtĩ tag ki. <sup>18</sup> Hã kỹ sóg ãjag mỹ: “inh ki mãn kãmũ jêg, ouro há ên ti,” he sór mũ, ãjag tỹ rico nýtĩ jé. Kur kupri kajãm nĩ, ãjag tỹ kator nýtĩ tũ nĩ jé, ãjag mỹ'ãg tũ nĩ jé. Vênh kagta kajãm nĩ, ãjag kanê mỹ, ãjag tỹ ve há han mãn jé. <sup>19</sup> Isỹ ù to há nĩ ên mỹ sóg vĩ tar han tĩ, ti kanhrãn jé. Vêso jykren kỹ ãjag jykre kórég togvãnh nĩ. <sup>20</sup> Mẽ há han nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ tag. Re tá inh jê nĩ, jãnkã tá, kỹ sóg tỹ tórón' tórón' ke mũ, tỹ tag' tag' ke sóg mũ. Û tỹ inh vĩ mêng mũ mỹ tóg há tĩ, kỹ tóg inh mỹ nón ke mũ, jãnkã ti, kỹ sóg ti ãn kãra rãnh ke mũ. Kỹ sóg ti mré jên ke mũ, kỹ tóg inh mré jên ke mũ gé, ha mẽ. <sup>21</sup> Û tỹ isovãnh tũ ên mỹ sóg: “inh mré nĩ,” he sór mũ, kỹ tóg inh ri ke tỹ ùn mág nĩnh ke mũ. Inh panh mré sóg tỹ ùn mág nĩ ha, isỹ ti tovãnh ja tũ nĩn kỹ, kỹ tóg tá inh mré nĩnh ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, vênh rán ki,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti.

<sup>22</sup> “Û nĩgrêg nýtĩ ag tỹ tỹ jêmẽ jé, Topê kuprĩg vĩ ti, ù tỹ inh ki ge kỹ nýtĩ ag hã mỹ tóg tónh ke mũ, Topê kuprĩg ti,” he tóg, ù tỹ tỹ êprã ke nĩ ve ên ti. Ti tỹ cidade tỹ Laodicéia tá ke ag mỹ vênh vĩ jênêg mũn hã vê.

## 4

### *Ag tỹ kanhkã tá Topê mỹ vĩ há han*

<sup>1</sup> Kỹ sóg kynhmỹ êvãnh, kỹ sóg kanhkã jãnkã vé, hã ra tóg róm ke kỹ jê nĩ. Kỹ sóg vênh vĩ ên jêmẽ mãn, vênh vĩ tỹ trombeta kyr ri ke ên, kỹ tóg inh mỹ: “ha kãtãpyr,” he mũ. “Ã mỹ sóg ven sór mũ, ãjag tỹ kar kỹ nén venh ke mũ ti,” he tóg, vênh vĩ ti.

<sup>2</sup> Kỹ vãhã Topê kuprĩg tóg inh krĩn mũ, kỹ sóg nén nèn vég mũ. Kanhkã tá tóg nĩgja sĩnvĩ jê nĩ, kỹ ù tóg kri nĩ nĩ. <sup>3</sup> Ti kakã tóg jêngrê nĩ, pó sĩnvĩ jêngrê ên ri ke, pó tỹ jaspe jêngrê ên ri ke, pó tỹ sardônio jêngrê ên ri ke. Nĩgja sĩnvĩ ên vĩ ta no ri ke nĩ, kỹ tóg jêngrê jê gé, ta no ên ti, pó tỹ esmeralda jêngrê ên ri ke. <sup>4</sup> Nĩgja sĩnvĩ ên pênĩn nĩgja sĩnvĩ ù tóg nýtĩ gé, ù tỹ 24 (ke) ti nýtĩ. Nĩgja ên kri kófa ag tóg nĩgnĩ kỹ nýtĩ, kófa tỹ 24 (ke) ag. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nýtĩ, ouro tỹ krĩ tógfĩ rĩnh kỹ ag tóg nýtĩ gé. <sup>5</sup> Nĩgja sĩnvĩ ên tá ta

tỹ kómkóm ke ri ke ên tóg vênh ven mũ, kỹ ta tỹ tỹrỹr he ri ke ên tóg mẽ há tĩ gé, vênh vĩ ke gé. Ti jo pĩ jónhkó gru tỹ 7 (ke) tóg nýtĩ gé. Topê kuprĩg to ken hã vê, ù tỹ 7 (ke) nĩ ve ên, hã vĩ: pĩ jónhkó gru tỹ 7 (ke), he mũ. <sup>6</sup> Nĩgja sĩnvĩ kakãm nén ù tóg nỹ nĩ, kỹ tóg vidro tỹ goj nĩ ve nĩ, goj jãpri, goj kókov (pê).

Kỹ nĩgja sĩnvĩ ên pênĩn ù ag tóg nýtĩ, ù tỹ 4 (ke) ag, ùn kanê e tãvĩ ag. Ag kakã ki ag tóg kanê e nýtĩ, kar kỹ ag pãnĩ tá ke gé. <sup>7</sup> Ag kãmĩ ù tóg mĩg ve ri ke nĩ, kỹ ù tóg monh tãg ve ri ke nĩ gé, kỹ ù tóg êg kakã ve ri ke nĩ, jãvo ù tóg kónhkó mág tẽ tĩ ve ri ke nĩ. <sup>8</sup> Ag kar vĩ fêr tỹ 6 (ke) nýtĩ. Kỹ ag tóg ãjag fêr ki kanê e nýtĩ gé, fêr ven ja tá, ti kãtã ke gé. Kurã kar ki ag tóg jãn tĩ, kuty kar ki ke gé, jãn to krónh ke jãvãnh ag tóg nýtĩ. Ag jãn hã vê, ha mẽ: “ùn mág', mág', mág' vĩ tỹ ti nĩ, êg jóg tỹ Topê ti, ù tỹ nén kar han ki kanhró nĩ ên ti. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ùri nĩ gé, jãvo tóg kãtĩg ke mũ gé,” he ag tóg tĩ, jãn kỹ, nén nê tỹ 4 (ke) ên ag. <sup>9</sup> Gen kỹ ag tóg Topê mỹ jãn tĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ên hã tỹ ag tóg jãn tĩ. Ti mỹ vĩ há han ag tóg tĩ. Ti mỹ ag tóg: “nén kar hyn han há ã tóg nĩ,” he tĩ. Û tỹ nĩgja sĩnvĩ ên kri nĩ mũ mỹ ag tóg jãn tĩ, ùn rĩr nĩ ên mỹ. Ti rĩr nĩ vĩ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. <sup>10</sup> Ag tỹ ti mỹ jãn kỹ kófa tỹ 24 (ke) ên ag vĩ mũgmũg ke tĩ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên krêm. Mũgmũg ken kỹ ag tog ti mỹ: “Topê vĩ tỹ ã nĩ,” he tĩ, ùn rĩr nĩ ên mỹ. Ti rĩr nĩ vĩ tũg' henh ke tũ pẽ nĩ. Kỹ ag tóg ãjag krĩ tógfĩ ên vin tĩ, nĩgja sĩnvĩ ên krêm. <sup>11</sup> Ti mỹ ag tóg tag tó tĩ, ha mẽ: “êg Senhor vĩ tỹ ã nĩ, Topê vĩ tỹ ã nĩ. Nén ù kar hyn han ja ã nĩgtĩ. To jykren kỹ ã tóg nén ù kar hyn han ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ki nýtĩ, ã tỹ nén hyn han mũ kar ên ti. ã hã ne ã pir mỹ tá krỹg he mũ', kỹ vênh kar vĩ ã mỹ vĩ há han ke mũ, ã to: “ùn mág vĩ tỹ ti nĩ,” hen kỹ, kỹ ag tóg ã vĩ ki króm tĩ gé,” he ag tóg tĩ, kófa ag, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên mỹ.

## 5

### *Jesus tỹ livro mãn*

<sup>1</sup> Kỹ sóg livro vég mũ, livro ên vĩ grĩn kỹ nỹ. Û tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vĩ livro ên mãn kỹ nĩ nĩ, ti pêgja tỹ. Kãtã tóg rán kỹ nĩ, ti ven ja tá ke gé. Tógfĩn kỹ tóg nĩ nĩ, livro ti. Tógfĩn

ja tỹ 7 (ke) tóg nĩ. Ti tógfĩn kri tóg go'or nĩ gé, ù tỹ kygvãg tú nĩ jé. <sup>2</sup> Kĩ sóg Topê tỹ jẽnê jafã éhé távĩ vég mũ gé. Vĩ tóg mũ, jamã hár(a), kũ tóg: “ũ nỹ hỹn tá krỹg mũ, ti tógfĩn kavãn ti jé?” he mũ.

<sup>3</sup> Hã ra ag tóg ù tỹ tá krỹg mũ vég tú nĩ, kanhkã tá, êprã, vênh kuprĩg ag kãmĩ ke gé. Kũ ù tỹ livro kavãn ke tóg tú tĩ, ti rá ve jé. <sup>4</sup> Kĩ sóg fỹ mũ. Inh mũ tóg e tĩ, ù tỹ livro kavãn ke tú tĩn kũ, êg tỹ ti rá ven jé. <sup>5</sup> Kũ kófa ag kã ù tóg inh mũ: “fỹ tũg ra,” he mũ. “Povo tỹ Judeu kãmĩ ùn pir tóg mĩg tar ri ke nĩ, Davi krê'krê ag kã ùn pir ên vỹ tóg vênh kar tỹ hên ri ke ja nĩ. Ên vỹ ti tógfĩn tỹ 7 (ke) ên kygvãn ki kanhró nĩ, kũ tóg livro ki rá ên venh ke mũ,” he tóg inh mũ, kófa ti.

<sup>6</sup> Kĩ sóg nĩgia sĩnvĩ ên jo cordeiro vég mũ, mé krê ên ti. Nén nê tỹ 4 (ke) ag vỹ ti pênĩn nỹtĩ, kófa ag ke gé, cordeiro ên pênĩn ag nỹtĩ. Kũ tóg tỹ ag tỹ tãnh kũ rĩr mãn ên ri ke jé. Nĩka tỹ 7 (ke) ti nĩ, kanê tỹ 7 (ke) ke gé, cordeiro ên ti. Topê kuprĩg to ken hã vê, ù tỹ 7 (ke) nĩ ve ên ti, hã vỹ: nĩka tỹ 7 (ke) mré kanê tỹ 7 (ke), he mũ. Topê vỹ ti jẽnê ja nĩ, ti tỹ ga kar mũ tĩg jé, Topê kuprĩg ti. <sup>7</sup> Kũ cordeiro ên vỹ ù tỹ nĩgia sĩnvĩ kri nĩ ên tá jun mũ, kũ tóg ti ki livro ên mæg mũ, ù tỹ ã pègja tỹ livro mãn kũ nĩ ên ti ki. <sup>8</sup> Kũ nén nê tỹ 4 (ke) ên ag vỹ mũgmũg ke kãn mũ, kófa tỹ 24 (ke) ag ke gé, cordeiro ên krêm ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir. Kófa ag vỹ vākyn jafã tỹ harpa génh kũ nỹtĩ. Pénky tỹ ouro génh kũ ag nỹtĩ gé. Pénky ên kãki tóg fór nĩ, ti pũn kũ ger há han jafã ên tỹ, hã vỹ: êg tỹ Topê mré vémén tĩ, he mũ. <sup>9</sup> Cordeiro ên mũ ag tóg jãn mũ, Jesus jé tag tó ag tóg mũ, ha mẽ. “Ã hã ne tá krỹg mũ,” he ag tóg mũ. “Ã hã ne livro mãn kũ ti tógfĩ kygvãg mũ ha'. Ã tén ja ag tóg, kũ ã tóg ter kũ êprã ke ag kygãm, Topê mũ, pã'i ag kar krêm ke ag kãmĩ, vênh vỹ kar tó tĩ ag kãmĩ, nação kar ag kãmĩ, povo kar ag kãmĩ ã tóg ù ag kygãm ja nĩgtĩ. <sup>10</sup> ã tỹ ùn kygãm mũ ag mũ ã tóg vênh rãnhraj nĩm ja nĩ gé, ag tỹ ã mũ ã tú ki rĩr jé, ag tỹ tỹ Topê camarada nỹtĩ jé. Kũ ag tóg êprã ke ag krĩg mũ tỹ ùn mæg nỹtĩnh mũ,” he ag tóg, kófa ag, jãnãn kũ.

<sup>11</sup> Kũ sóg Topê tỹ jẽnê jafã tỹ hên ri ke vég mũ gé, mũl tỹ mũl tỹ hên ri ke. Ag e távĩn ra

êg tóg ag nĩkrén ke tú nĩ. Nĩgia sĩnvĩ ên jo ag tóg nỹtĩ, nén nê tỹ 4 (ke) ên mré, kófa ag mré ke gé. <sup>12</sup> Jãnãn kãn ag tóg mũ gé, jamã hár(a), kũ ag tóg: “cordeiro tag tén ja ag tóg nĩ, hã kũ tóg ùri tỹ ùn mæg jê,” he mũ. “Tỹ tóg vênh kar kri ke jê ha, rico tóg jê ha, ki kanhró tóg jê ha, tar tóg jê ha, tỹ tóg ùn mæg jê ha, sĩnvĩ tóg jê ha, vênh kar vỹ ti mũ vỹ há han mũ ha,” he ag tóg, Topê tỹ jẽnê jafã ag.

<sup>13</sup> Kũ vãhã kanhkã tãn kar ag vỹ jãnãn mũ, êprã ke kar ag ke gé, vênh kuprĩg kar ag ke gé, goj ki ke kar ag ke gé. Ag kar vỹ jãnãn mũ ha, jamã hár(a), kũ ag tóg: “ũ tỹ nĩgia sĩnvĩ kri nĩ mũ ên mũ êg tóg vỹ há han ke mũ ha, cordeiro ên mũ ke gé,” he mũ. “Ãjag pir mũ ag tóg tỹ ùn mæg nỹtĩ, ãjag pir mũ ag tóg sĩnvĩ nỹtĩ, vênh kar kri ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, kũ ag tóg tũg' henh ke tú pẽ nĩ,” he ag tóg mũ sir, vênh kar pẽ ti.

<sup>14</sup> Kũ nén nê tỹ 4 (ke) ên ag vỹ tóg vỹ mũ gé sir. “Hã vê,” he ag tóg mũ. Kũ kófa ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir, “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” hên kũ.

## 6

### *Jesus tỹ livro tógfĩ kygvãn*

<sup>1</sup> Kũ sóg cordeiro tỹ ti tógfĩ ve kavãn vég mũ sir, ti tógfĩ tỹ 7 (ke) ên ag kã ùn ve ên ti. Kũ sóg nén nê tỹ 4 (ke) ag kã ù vỹ mæg mũ gé sir. Tĩ vỹ vỹ ta tỹ tỹrỹr he ri ke nĩ. “Tág!,” he tóg. <sup>2</sup> Kũ sóg vêsỹjãm êvãnh kũ cavalo kupri vég mũ. ù tỹ kri nĩ vỹ vyj tỹ no rêr tỹ pèg jafã vyn kũ nĩ nĩ. Ti mũ ag tóg krĩ tógfĩ jun mũ, ti tỹ tỹ êprã ke kri ke jên kũ. Kũ tóg vênh kar ag tỹ ã krêm ke han tĩ mũ.

<sup>3</sup> Kũ cordeiro vỹ ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ régre tá krỹg vê sir. Kũ nén nê ag kãmĩ ù tóg: “tág!,” he mũ gé. <sup>4</sup> Kũ cavalo kusũg vỹ jun mũ. ù tỹ kri nĩ mũ ên mũ ag tóg rógro téj jun mũ, ti tỹ êprã ke ag tỹ jagnê kato vãsãnsã han jé, êprã ke ag tỹ jagnê kãgtén jé sir.

<sup>5</sup> Kũ cordeiro ên tóg ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tãgtũ tá krỹg vê sir. Kũ nén nê ag kãmĩ ù tóg: “tág!,” he mũ gé. Kũ sóg vêsỹjãm êvãnh kũ cavalo sá vég mũ sir. ù tỹ kri nĩ ên vỹ êg tỹ nén ù kar kufyg jafã mãn kũ nĩ nĩ, êg tỹ nén ù kar kãmũn jafã ti. <sup>6</sup> Kũ sóg nén nê tỹ 4 (ke) ên kã vênh vỹ ù jêmẽg mũ

gé, kÿ tóg: “trigo tÿ quilo pir mǎn jé ag tóg ke mÿ, por dia kaja to,” he mÿ, “ke tÿ nÿn kÿ ag tóg cevada tÿ quilo tǎgtÿ mǎn ke mÿ, por dia kaja ên to. Azeite vóg tÿg nÿ hǎ ra, vinho vóg tÿg nÿ gé, ên vÿ kaja pir nÿnh mÿ,” he tóg mÿ, vênh vÿ ti.

<sup>7</sup> Kÿ cordeiro ên tóg ti tógfÿ ù kavǎg mÿ gé. Ti tógfÿ tÿ 4 (ke) tá krÿg vê sir. Kÿ nén nê ag kǎmÿ ù tóg: “tǎg’,” he mÿ gé. <sup>8</sup> Kÿ sóg cavalo ù vég mÿ, hǎ ra tóg vêser jógtǎnh ri ke nÿ. Û tÿ kri nÿ ên tóg êg tén tÿ, kÿ vênh kuprÿg ag vÿ ti nón kǎmÿ mÿ gé, ti kǎtÿg ên kǎ. Ag tÿ êprǎ ke ag tÿ vênh kǎpóv tÿ 4 (ke) ag kǎ ti vênh kǎpóv pir ag kǎgtén ke vê, rógro tÿ, ag kókÿr tÿ ke gé, vênh kaga tÿ ke gé, mÿg tÿ ke gé.

<sup>9</sup> Kÿ cordeiro vÿ ti tógfÿ ù kavǎg mÿ gé. Ti tógfÿ tÿ 5 (ke) tá krÿg vê sir. Kÿ sóg nÿgja sÿnvÿ ên krêm êvǎnh kÿ êprǎ ke ag kuprÿg vigvég mÿ, ag tÿ Topê vÿ tigrÿn ùn kǎgtén mÿ ag kar kuprÿg ti. Topê vÿ tó to krónh ke ja tÿ ag tóg nÿtÿ, hǎ kÿ ag tóg ag kǎgtén ja nÿgtÿ, ù tÿ ag vÿ jêmê sór tÿ ên ag. <sup>10</sup> Ên ag vÿ jamǎ hár(a) tag tó mÿ, ha mê: “kake’,” he ag tóg mÿ. “Ûn mǎg vÿ tÿ ã nÿ. Á tÿ nén tó mÿ ên han ã tóg tÿ. Hǎ ra êg tóg hur ã tÿ nén han ke mÿ jǎvǎnh mǎg. Á mÿ kǎnhmar êprǎ ke ag jykre tugnÿm sór tÿ, ã tÿ ag vóg kónǎn jé, ag tÿ êg kǎgtén ja tag tigrÿn?” he ag tóg mÿ, ag tÿ Jesus tigrÿn ùn kǎgtén mÿ ên ag. <sup>11</sup> Kÿ ag tóg ag mÿ kur kupri junjun mÿ sir, kÿ ag tóg ag mÿ: “toreg ver’,” he mÿ. “Û ag tóg nÿtÿ gé, ag tÿ ùn kǎgtén mÿ ù ag. Ag tÿ ãjag kǎgtén ja ri ke han ke vê, ãjag mré ke ù ên ag tÿ. Topê vÿ ag nÿgkré, kÿ tóg ki kanhró nÿ, ag tÿ ù tÿ hên ri ke kǎgtén ke mÿn ki. Ag tÿ ãjag mré ke ên ag kǎgtén kǎn kar kÿ tóg ag jykre tugnÿm kǎn ke mÿ, ha vemnÿ,” he tóg, ag tÿ ùn kǎgtén mÿ ên ag mÿ.

<sup>12</sup> Kÿ sóg cordeiro ve mǎn mÿ, kÿ tóg livro tógfÿ ù kavǎg mÿ gé. Ti tógfÿ tÿ 6 (ke) tá krÿg vê sir. Kÿ ga tóg jÿrÿn ke mÿ ha. Rǎ vÿ kuty’ he mÿ, êg tÿ ù ter kÿ kur sá tu tÿ kuty ên ri ke. Kysǎ vÿ kusÿg’ he mÿ gé. <sup>13</sup> Kÿ krÿg vÿ vár kǎn ke mÿ gé. Kejên kǎka tóg ka tÿ vyryn vyryn ke tÿ, kÿ ti kanê tóg vár kǎn tÿ, ti tǎnh ra. Ge ti nÿgtÿ, krÿg vár kǎn ke mÿ tag ti. <sup>14</sup> Kÿ kanhkǎ vÿ tÿg’ he mÿ gé, êg tÿ livro grÿn ên ri ke ti nÿ, kanhkǎ tÿg ti. Pǎnónh vÿ tÿg kǎn mÿ gé, goj vǎso kar ke gé. <sup>15</sup> Êprǎ ke ag

vÿ pǎnónh nor krêm vênh pigjunh mÿ, pǎró vǎso krêm, pǎnónh vǎso krêm ke gé, pǎ’i ag, vênh kar kri ke ag, soldado ag pǎ’i ag mré hǎ, ùn rico ag mré hǎ, ùn tar ag mré hǎ, ùn camarada ag mré hǎ, ag patrǎo ag mré hǎ, êprǎ ke kar ag mÿr, ha mê. <sup>16</sup> Kÿ ag tóg pǎnónh mÿ vÿ mÿ, pǎró mÿ ke gé. “Ha êg kri vár, ha êg kri tÿ tam ké,” he ag tóg mÿ, ón kÿ, pǎró mÿ. “Ha êg pigju. Cordeiro ên vÿ êg to jÿ mÿ, kÿ ù tÿ nÿgja sÿnvÿ kri nÿ ên vÿ êg ki êvǎnh mÿ. Ag jo êg pigju,” he ag tóg mÿ ón kÿ, êprǎ ke kar ag, pǎnónh kar mÿ. <sup>17</sup> “Ag tÿ êg to jÿnh ke vê. Pétêm ti huri, kurǎ kórég tag ti. Krenkren ke tÿ êg tóg nÿ,” he ag tóg mÿ, êprǎ ke kar ag, cordeiro ên jÿ kamêg kÿ.

## 7

### *Topê tÿ jênê jafǎ tÿ ùn e agránrán*

<sup>1</sup> Kÿ sóg ga fyr mÿ êvǎnh kÿ Topê tÿ jêgnê jafǎ tÿ 4 (ke) ag vigvég mÿ. Ga péno tÿ 4 (ke) ki ag jêgêg kÿ nÿtÿ. Kǎka tÿ 4 (ke) vÿ tá nÿtÿ gé. Kÿ ag tóg kǎka tÿ 4 (ke) ên ag ki rÿr nÿtÿ, kǎka tÿ hê kǎtá mÿ tÿ nÿ jé. Kÿ kǎka tóg tÿ tÿ, ga kri, goj kri ke gé, ka kǎmÿ ke gé. <sup>2</sup> Rǎ jur ja tá sóg Topê tÿ jênê jafǎ ù kǎtÿg vég mÿ gé. Topê tÿ êg ránrán jafǎ ma tóg kǎtÿ mÿ. Kÿ tóg kanhkǎ ra tǎpÿr mÿ. Kÿ tóg Topê tÿ jêgnê jafǎ tÿ 4 (ke) ên ag mÿ vÿ mÿ. Topê vÿ ag mÿ: “ga mré goj kókén nÿ,” he ja nÿ, ù tÿ 4 (ke) ên ag mÿ. <sup>3</sup> Kÿ ù tÿ vênh rán jafǎ ma kǎtÿ mÿ ên tóg ag mÿ: “toreg ver’,” he mÿ. “Ga vóg tÿg nÿ ver, goj ke gé, ka ke gé,” he tóg. “Êg tÿ ver Topê camarada ag ránrán sór vê, vênh rán jafǎ tag ti tÿ, ag kakǎ ki,” he tóg, Topê tÿ jênê jafǎ ti, ù tÿ 4 (ke) ên ag mÿ. <sup>4</sup> Kÿ tóg ag rán tÿ mÿ. Û tÿ 140 mil (ke) ag hǎ vê, fag mré hǎ, ti tÿ Israel krê’krê ag kar kǎmÿ ùn ránrán mÿ ag. Ti número mê inh. <sup>5</sup> Judá krê tÿ 12 mil (ke) tóg rán kÿ nÿtÿ, Rubem krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, Gade krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, <sup>6</sup> Aser krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, Naftali krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, Manassés krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, <sup>7</sup> Simeão krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, Levi krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, Issacar krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, <sup>8</sup> Zebulom krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, José krê tÿ 12 mil (ke) ke gé, Benjamim krê tÿ 12 mil (ke) ke gé. Ên ag ránrán kǎn tóg mÿ, Topê tÿ jênê jafǎ ti.

*Ûn e tÿ Topê mÿ vÿ há han*

<sup>9</sup> Tag pãte sóg ùn tỹ hên ri ke ag vigvég mũ. E tãvĩn ag nỹtĩ, e tãvĩn, kỹ ù tỹ ag nĩgrên ke tóg tũ tĩ. Tỹ ag êprã ke ja nỹtĩ. Nação kar kãmĩ ke ù ag vỹ tá nỹtĩ, pã'i kar krêm ke ù ag ke gé, povo kar kãmĩ ù ag ke gé, vênh vĩ kar tó tĩ ag kãmĩ ù ag ke gé. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ, ùn e ên ag. Nĩgja sĩnvĩ ên pênĩn ag tóg jêg jêg kỹ nỹtĩ, cordeiro rĩnve tá, tãnh féj génh kỹ ag tóg nỹtĩ. <sup>10</sup> Ên ag vỹ jamã hár(a): “Topê hã vỹ êg krenkren han mũ,” he mũ. “Û tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vỹ êg krenkren han mũ, cordeiro ti ke gé,” he ag tóg mũ, jamã hár(a), ùn e ên ag.

<sup>11</sup> Topê tỹ jêgnê jafã kar ag vỹ nĩgja sĩnvĩ ên pênĩn nỹtĩ gé, ùn e ên ag mré. Kófa ên ag pênĩn ag nỹtĩ, nén nê tỹ 4 (ke) ên ag pênĩn ke gé. Nĩgja sĩnvĩ ên krêm ag tóg mũgmũg ke mũ, kỹ ag tóg ù tỹ kri nĩ ên mũ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. <sup>12</sup> Kỹ ag tóg: “ha vé, vênh kar jé Topê hã mũ vênh vĩ há tó,” he mũ. “Topê hã vỹ sĩnvĩ jê, Topê hã vỹ ki kanhró nĩ, Topê hã mũ êg tóg vênh vĩ há tó tĩ. Tỹ tóg ùn mág jê, vênh kar kri tóg jê, tar tóg jê, Topê ti, ùri, kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Hã vê,” he ag tóg mũ, Topê tỹ jêgnê jafã ag.

<sup>13</sup> Kỹ kófa ên ag kã ù tóg inh mũ: “ag tỹ hê ri ke nê hỹn, hã kỹ ag tóg kur kupri rĩnh kỹ nỹtĩ?” he mũ. <sup>14</sup> Kỹ sóg ti mũ: “inh pi(jé) ki kanhró nĩ,” he mũ. “Ã hỹn tóg ki kanhró nĩ,” he sóg ti mũ. Kỹ tóg inh mũ: “nén ù jagy mág pẽ ve ja ag tóg nỹtĩ, cordeiro tugrĩn,” he mũ. “Ag vóg kónãn jagy han ja ag tóg. Ag kur kygfa ag, cordeiro kyvénh tỹ, kỹ tóg kupri nỹtĩ, ag kur ti. <sup>15</sup> Kỹ ag tóg Topê nĩgja sĩnvĩ pênĩn nỹtĩ. Ti rãnrãj han ag tóg tĩ, kurã kar ki, kuty ki ke gé, ti ãn krêm. Û tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vỹ ag jy nĩgãn mũ. <sup>16</sup> Ag pi(jé) kókir mãn ke mũ', ag pi(jé) og'og sór mãn mũ'. Rã vỹ ag ki hupũn mãn ke tũ nĩ ha, nén ù gru ke gé, <sup>17</sup> cordeiro tỹ ag ki rĩr kỹ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ tá jê ên ti. Ag tatĩ tĩg jé tóg ke mũ, goj nĩhỹg ja ra, goj tỹ ag rĩnrĩr han mũ ên ra tóg ag tatĩ tĩg ke mũ. Topê vỹ ag kygfỹ tỹ tũg' henh ke mũ,” he tóg inh mũ, kófa ti, ùn e ên ag to.

## 8

*Jesus tỹ livro tógfĩ tỹ êgno kavãn*

<sup>1</sup> Kỹ cordeiro vỹ livro tógfĩ tỹ êgno kavãg mũ. Ti tógfĩ tỹ 7 (ke) tá krỹg hã vê. Kỹ tóg katy' he mũ, kanhkã tá, meia hora ki. <sup>2</sup> Kỹ sóg Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ag vég mũ. Ag mũ ag tóg trombeta tỹ 7 (ke) junjun mũ. Topê nĩgja sĩnvĩ jo ag tóg nỹtĩ.

<sup>3</sup> Kỹ Topê tỹ jêgnê jafã ù tóg tá jun mũ gé, kỹ tóg ouro tỹ pênky ma kãtĩ mũ, êg tỹ pênky ki Topê mũ ti ger há pũn jafã ên ti. Nĩgja sĩnvĩ ên to tóg jê mũ, Topê tỹ jêgnê jafã ti. Kỹ ag tóg ti mũ ka jênjo ger há tỹ hên ri ke jun mũ, ti tỹ Topê mũ pũn jé, Topê nĩgja to jên kỹ. Êprã ke tỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩ kar ag tóg Topê mré vémén tĩ. Ag vĩ ja ên mré tóg ti ger há ên pũn sór mũ, Topê mũ, Topê tỹ jêgnê jafã ti. <sup>4</sup> Kỹ tóg sir pũn mũ, Topê kato jên kỹ. Kỹ ti ger há ên tóg kynhmỹ tãpry mũ sir, Topê tũ ag tỹ ti mré vémén ja ên mré hã. <sup>5</sup> Kỹ Topê tỹ jêgnê jafã ên tóg pênky ên fãn mũ, pránh gru tỹ. Topê mũ nén ù kar pũn jafã tá tóg pránh gru ên mäg mũ, kỹ tóg pênky kãkã nĩm mũ. Kỹ tóg ga kri ti fón mũ sir, pênky ti, pránh gru tỹ kãkã nĩn kỹ. Kỹ ta tóg kómkóm ke kỹ tỹrỹr he mũ, jũ kỹ tóg mrãrãn ke mũ gé, ga kri. Kỹ ga tóg jũrũn ke mũ gé sir.

### *Ag tỹ trombeta kynkyn*

<sup>6</sup> Kỹ Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag tóg vênh kãn mũ sir, ag tỹ trombeta kynkyn jé. <sup>7</sup> Kỹ ùn tóg ã tũ kyn vén mũ. Kỹ nãfy tóg êprã ke ag kri vár mũ, pĩ mré hã, vênh kyvénh mré hã ke gé. Kỹ ka vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg kugpũr kãn mũ, ga vênh kãpóv pir ke gé. Re vỹ pũr kãn pẽ han mũ sir.

<sup>8</sup> Kỹ Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag kã ù tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta régre tá krỹg vê sir. Kỹ nén ù tóg goj kafã tũ ki kutê mũ, hã ra tóg tỹ pãnónh gru nĩ ve nĩ, pãnónh mág tãvĩ. Kỹ goj vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg vênh kyvénh ri ke nĩ ha. <sup>9</sup> Goj ga vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg kãgter kãn mũ gé. Goj kri mũ mũ ên, barco ên vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg tũ' he kãn mũ gé, pãnónh ên tugrĩn.

<sup>10</sup> Kỹ Topê tỹ jêgnê jafã tỹ 7 (ke) ên ag kã ù tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tãgtũ tá krỹg vê sir. Kỹ krĩg mág pẽ tóg kanhkã tá kãtêre mũ, hã ra tóg gru nĩ, pĩ gru ên ri ke. Kỹ tóg êganê vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti

věnh kãpóv pir kri kutě mũ, goj nĩhỹg vėnh kãpóv tăgtũ ag kã ti vėnh kãpóv pir kri ke gé. <sup>11</sup> Krĩg ěn jyjyn hã vỹ: “Fa,” he mũ. Kĩ goj ěn tóg fa nĩ sir. Kĩ ěprã ke tỹ hėn ri ke ag kãgter mũ, goj kórég ěn kron kũ.

<sup>12</sup> Kĩ Topě tỹ jěgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tỹ 4 (ke) tá krỹg vė sir. Kĩ nén ũ tóg rã kókég mũ, kũ jėngrě tóg sĩ' he mũ ha, kysã jėngrě ti ke gé, krĩg kar jėngrě ti ke gé. Jėngrě vėnh kãpóv tăgtũ ag kã ũn pir tóg tũg' he mũ ha. Kĩ kurã tóg sĩ nỹ ha, jãvo kuty tóg kuty tăvĩ nỹ ha.

<sup>13</sup> Kĩ sóg kónhkó mág vėg mũ, ti tẽ tĩn kũ, kynhmỹ. ěn vỹ jamã hár(a) prěr mũ. “!..Jagy ti tĩnh mũ, jagy ti tĩnh mũ, jagy ti tĩnh mũ, ěprã ke ag mỹ..! !..Topě tỹ jěgně jafã tăgtũ ũ ag vỹ ãjag tũ ti kynkyn ke mũ ha, kũ tóg kórég tăvĩ nỹnh mũ ha, ěprã ke ag mỹ..!” he tóg mũ, kónhkó mág ti.

## 9

<sup>1</sup> Kĩ Topě tỹ jěgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tỹ 5 (ke) tá krỹg vė sir. Kĩ sóg krĩg vėg mũ. Kanhkã tá tóg kãtére ja nĩ, ěprã, krĩg ěn ti. Kĩ ag tóg ti mỹ nũgme nón jafã fig mũ, chave ti, krĩg ěn mỹ. <sup>2</sup> Kĩ tóg róm mũ sir, nũgme ti, hã ra nĩja tóg tá tũmtũm ke mũ, nĩja tar pẽ. Kĩ rã tóg kuty' he mũ, nĩja ěn to. Ga kri tóg kuty' he kãn mũ. <sup>3</sup> Nĩja ěn kãtã tóg vãhã kãpa mũ, tỹ ópã tỹ hėn ri ke nỹtĩ ve ti, hã ra tóg pỹn kakrã tar ri ke nỹtĩ, tỹ ópã nỹtĩ ve ěn ti. <sup>4</sup> Ti pi(jé) re ko tĩ', ti pi(jé) ka féj ko tĩ', ti pi(jé) ěkré ko tĩ gé'. Ti tỹ ěprã ke ag mỹ vėnh kaga han kãtĩg vė. ěprã ke ũ ag tóg tỹ Topě tỹ rágrã tũ nỹtĩ, ag kakã ki. ěn ag mỹ vėnh kaga han jé ag junjun mũ, tỹ ópã nỹtĩ ve ěn ag. <sup>5</sup> Ag pi(jé) ěprã ke ag kãgtén mũ hã ra'. Kysã tỹ 5 (ke) ki ag tóg ěprã ke ag mỹ vėnh kaga nĩm mũ. Ag tỹ ag vóg kũ tóg pỹn kakrã tỹ ěg tugtãn ri ke nĩ, ti kaga ti. <sup>6</sup> Kĩ ěprã ke ag tóg ter sór mũ ha, ti kaga jagy to, hã ra ag tóg ter ke tũ nĩ, kysã tỹ 5 (ke) ěn ki. Ag tỹ ter sór mũ ra ag tóg ter ke tũ pẽ nĩ.

<sup>7</sup> Ópã ěn tóg tỹ cavalo nỹtĩ ve nĩ, cavalo tỹ vėnh génh mũnh ke ri ke tóg nỹtĩ. Ouro tỹ krĩ tógfĩ ag tóg nỹtĩ. Ag kakã vỹ ěg kakã ri ke nĩ. <sup>8</sup> Ag gãnh vỹ fag gãnh téj ri ke nĩ gé. Ag jã vỹ mĩg jã ri ke nĩ. <sup>9</sup> Ag fe fár tóg ferro tỹ camisa ri ke nĩ. Ag fěr tỹ rãnrãnh he tóg

mě há tĩ, kũ tóg cavalo tỹ hėn ri ke tỹ carroça tỹ hėn ri ke nỹgnỹn ri ke nĩ, ag tỹ vėnh génh mũnh ken kũ. <sup>10</sup> Ag my kã tóg nĩ, ag prėj ti, pỹn kakrã prėj ri ke ti. Ag my tỹ ag tóg ěprã ke ag vóg kónãn tĩ, kysã tỹ 5 (ke) ki. <sup>11</sup> ũ tỹ nũgme ki rĩr tĩ ěn, ũ tỹ Topě tỹ jěgně jafã ri ke nĩ ěn vỹ tỹ ag pã'i mág nĩ, ópã ěn ag pã'i mág. Hebreu ag vĩ ki ti jiji vỹ: Abadom, he mũ, kũ tóg Grego ag vĩ ki: Apolião, he mũ, hã vỹ: nén ũ kar kókég tĩ, he mũ, ěg vĩ ki, hã vỹ: Apolião, he mũ.

<sup>12</sup> Nén jagy ve ve inh huri, sỹ nén jagy régre venh ke nẽ ha.

<sup>13</sup> Kĩ Topě tỹ jěgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tỹ 6 (ke) tá krỹg vė sir. Kĩ sóg vėnh vĩ męg mũ. Topě mỹ nén ũ pũn jafã tỹ ouro tá tóg mẽ há tĩ, vėnh vĩ ti. Mesa ěn péno tỹ 4 (ke) ki, mesa tỹ Topě jo jě ěn ki tóg mẽ há tĩ, vėnh vĩ ti. <sup>14</sup> Vėnh vĩ ěn tóg ũ tỹ ũri kyn mũ ěn mỹ: “Topě tỹ jěgně jafã tỹ 4 (ke) ěn kygvãn tĩg,” he mũ. “ũ tỹ goj mág tỹ Eufrates tá sigse kũ nỹtĩ ěn ag kygvãn tĩg,” he tóg. <sup>15</sup> Kĩ tóg ag kygvãn tĩ mũ, ũ tỹ 4 (ke) ěn ag. Tá ag tóg jãvãnh nỹtĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ ěprã ke tỹ hėn ri ke ag kãgtén jé. Topě vỹ ag mỹ ag tỹ prỹg ki ag kãgtén ke, kysã ki ag kãgtén ke, kurã ki ag kãgtén ke, hora ki ag kãgtén ke mũ ěn nĩm ja nĩ. ěprã ke vėnh kãpóv tăgtũ ag kã ũn pir ag kãgtén kãn jé ag tóg ke mũ, Topě tỹ jěgně jafã tỹ 4 (ke) ěn ag. <sup>16</sup> Ag krēm soldado ag número mẽ inh, ũ tỹ cavalo kri mũgtĩ ag. 200 mil (ke) ag nỹtĩ, ag krēm soldado ag. <sup>17</sup> Kĩ sóg ag vėg mũ, soldado tỹ cavalo kri mũ mũ ag. Ferro tỹ camisa ag nỹtĩ, kũ ũ ag tóg kusũg nỹtĩ, pĩ kusũg ri ke, ũ ag tóg tánh nỹtĩ, pó tỹ safir tánh ri ke, ũ ag tóg māréro nỹtĩ, pó tỹ enxofre māréro ri ke. Cavalo krĩ vỹ mĩg krĩ ri ke nỹtĩ. Ag jėnkã tá pĩ gru tóg kãkutě mũ, nĩja ke gé, pó tỹ enxofre nĩja ke gé, vãn pũr nĩja ri ke ěn ti. <sup>18</sup> Tag tỹ ag tóg ěprã ke ag kãgtén ke mũ, pĩ tỹ, nĩja tỹ, pó tỹ enxofre nĩja tỹ ke gé, cavalo ag. <sup>19</sup> Nén tỹ cavalo jėnkã tá kãkutě mũ ěn vỹ ěprã ke ag kãgtén ke mũ, kũ ag my vỹ ag kãgtén ke mũ gé. Ag my vỹ tỹ pỹn hã ve nĩ, pỹn krĩ. ěn tỹ ag tóg ěprã ke ag kókén ke mũ gé, ag my tỹ.

<sup>20</sup> ěprã ke ũ ag tóg hã ra krenkren ke mũ ver. Ag kãgtén kãn ke tũ ag tóg nĩ ver. Kũ ũn

krenkren mũ ag pi(jé) Nén-Kórég ag tovãnh mũ', vënh kãggrá tovãnh tũ ag nýtĩ, ouro tỹ vënh kãggrá ên, prata tỹ vënh kãggrá ên, ferro kusũg tỹ vënh kãggrá ên, pó tỹ vënh kãggrá ên, ka tỹ vënh kãggrá ên ke gé. Ver ag tóg tag kar to: “Topê vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ gé. Ag tỹ vësóg ki vënh kãggrá hyn han mũ ra tóg ag mỹ tỹ Topê nĩ ve nĩ, ti kanẽ tũ ra, ti nĩgrëg nor tũ ra, ti tỹ ã pën tỹ tũg vãnh (hã) ra. <sup>21</sup> Ag pi(jé) ag jykre tovãnh sór mũ', êprã ke krenkren mũ ên ag. Jagnẽ kãgtén ag tóg mũgtĩ, kujá jykre han ag tóg mũgtĩ, curandeiro jykre ên ti. Ajag prũ tũ fag mré ag tóg nỹgnỹ mũgtĩ, ajag mën tũ ag mré fag tóg nỹgnỹ mũgtĩ gé, jagnẽ tỹ nén ù pigju(g) ag tóg mũgtĩ gé, êprã ke ag.

## 10

### Livro sĩ

<sup>1</sup> Kĩ sóg Topê tỹ jënë jafã tar ù vég mũ. Kanhkã tá tóg kãtère mũ, êprã. Kanhkã góg vỹ ti kri rũm kũ nỹ nĩ. Ti krĩ kri ta no tóg vënh ven mũ. Ti kakã vỹ rã ri ke nĩ, ti fa vỹ pĩ gru ri ke nýtĩ, ti fa jëngrẽ ti. <sup>2</sup> Livro sĩ mãn kũ tóg jẽ nĩ, livro tỹ jén ke kũ tóg ma jẽ nĩ. ã pëgja tỹ tóg goj kafã tũ sãn mũ, kũ tóg ã jakãnh tỹ ga sãn mũ. <sup>3</sup> Prër tóg mũ sir, jamã hár(a), kũ tóg tỹ mĩg kyr mẽ tĩ, ti prër ti. Kũ ta tỹ tỹrỹr he tỹ 7 (ke) vỹ ti vĩ kafãn mũ, jamã hár(a). <sup>4</sup> Kũ sóg ta tỹ tỹrỹr he mũ vĩ ên rán sór mũ. Hã ra ù tỹ kanhkã tá vĩ mũ tó inh mỹ: “rán tũg nĩ,” he mũ. “Ta tỹ tỹrỹr he mũ ên vĩ tó sór tũg nĩ, ù mỹ,” he tóg.

<sup>5</sup> Kũ Topê tỹ jënë jafã ên, ù tỹ goj mré ga kri jẽ mũ ên tóg ã nĩgé tỹ kanhkã ki ven mũ, ã pëgja tỹ. <sup>6</sup> Kũ tóg: “sỹ ki hã tónh ke vë,” he mũ. “Topê vỹ ki kanhró nĩ, sỹ ki hã tó mũn ki,” he tóg. “Ûn rĩr nĩ ên vỹ ki kanhró nĩ, ùn ter vãnh ên vỹ ki kanhró nĩ, ù tỹ kanhkã han mũ ên vỹ ki kanhró nĩ, ù tỹ ga han mũ ên ti, ù tỹ goj han mũ ên ti, ù tỹ ùn rĩnrĩr nýtĩ kar ag hyn han mũ ên ti. Ên hã vỹ isỹ ki hã tó mũ ki kanhró nĩ,” he tóg. “Ha vé, ã tỹ nén han ke mũ ên tovãnh mãn ke tũ ti nĩ ha, Topê ti. <sup>7</sup> Ti tỹ jëgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ên ag kã ù vỹ trombeta kyn ke mũ, kũ tóg ù tỹ 7 (ke) tá krỹg ke mũ. Ti tỹ kyn kũ Topê vỹ ã tỹ nén han sór mũ ên han ke mũ ha, ã tỹ vãsỹ to jykren mũ ên ti. Hã tó ja ti nĩ, ti rãnrãj han tĩ ag mỹ, ti vĩ tó

tĩ ag mỹ ke gé, Topê ti,” he tóg, Topê tỹ jënë jafã ti.

<sup>8</sup> Kũ kanhkã tá ke ù tóg inh mré vëmén mãn mũ. Inh mỹ tóg: “ha tũg,” he mũ. “Livro sĩ tỹ jén ke kũ nĩ ên mãn tũg,” he tóg. “Û tỹ goj mré ga sãn kũ jẽ ên ki livro mãn tũg,” he tóg, kanhkã tá ke ên ti. <sup>9</sup> Kũ sóg ti ra tĩ mũ, kũ sóg ti mỹ livro to vĩ mũ. Kũ tóg inh mỹ: “té, ko ra,” he mũ. “Mỹg ri ke ti nĩ, ã tỹn kon kũ. Ko kar kũ tóg hã ra fa nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg. <sup>10</sup> Kũ sóg livro sĩ ên mãn kũ ko mũ. Kũ tóg mỹg ri ke nĩ. Isỹn ko kar kũ tóg fa nĩ sir.

<sup>11</sup> Kũ ù tóg inh mỹ: “Topê tỹ nén hyn han ke mũ tó mãn jẽ ã tóg ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ povo kar ag tỹ nén hyn han ke mũ tó jẽ ã tóg ke mũ, ti tỹ nação kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ên ti, ti tỹ pã'i krëm ke kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ên ti, ti tỹ pã'i kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ên ti ke gé,” he tóg, vënh vĩ ti.

## 11

### Û tỹ Topê vĩ tó tĩ ag

<sup>1</sup> Kũ ag tóg inh mỹ vãn jun mũ, vãn tỹ nén ù kãmun jafã ti. Kũ ù tóg inh mỹ: “tág!,” he mũ. “Topê jo ìn kãmun nĩ, Topê mỹ nén ù pũn jafã mré hã. Û tỹ krëm Topê mré vëmén kũ nýtĩ ên ag nĩgkrén nĩ gé. <sup>2</sup> Topê jo ìn vãso ên kãmun tũg nĩ hã ra. Fóg ag tũ vë, kũ kãmun tũg nĩ. Kysã tỹ 42 (ke) ki fóg ag tóg cidade ên kókén ke mũ, Topê tỹ cidade ù to: isũ vë, he mũ ên ti. <sup>3</sup> Û tỹ inh vĩ tó tĩ régre ag jëgnẽ jẽ sóg ke mũ. Êg tỹ nén ù tỹ êg mỹ e nĩn kũ kur kórég rĩg tĩ ên rĩnh jẽ ag tóg ke mũ, saco ên, ùn régre ên ag. Isỹ ag mỹ nén tónh ke mũ ên tó jẽ ag tóg ke mũ, kurã tỹ 1260 (ke) ên ki,” he tóg inh mỹ, ag kãmĩ ù ti.

<sup>4</sup> Topê vĩ tó tĩ régre ên ag vỹ Topê vĩ to tar nýtĩ, ka tỹ oliveira tar nĩ ên ri ke ag nýtĩ. Topê vĩ tó ag tóg tĩ, kũ ag tóg néj gru ri ke nýtĩ, néj tỹ kri fëg jafã ên kri nýtĩn kũ. Û tỹ êprã ke ag kri ke ên rã hã ti nýtĩ, vela tỹ kri fëg jafã régre ên ag. Tag ri ke ag nýtĩ, Topê vĩ tó tĩ régre ên ag. <sup>5</sup> Û tỹ ag kato vãsãn kũ ag tóg pĩ tỹ ag jënkã tá kãkutẽ mũ ên tỹ ag tỹ tũ' he tĩ, ù tỹ ag kato vãsãnsãn mũ ag tỹ. Hã kũ ag kãgter kãn' he tĩ, ù tỹ ag vóg kónãn sór mũ ag. <sup>6</sup> Ag tỹ Topê vĩ tón kũ ag tóg ag tỹ ta kutẽ kamëg sór kũ ti kutẽ kamëg tĩ, kũ tóg kutẽ tũ nĩgtĩ. Kũ, ag tỹ goj tỹ vënh kyvënh ri ke han

sór kÿ ag tóg tÿ vènh kyvènh ri ke han tÿ gé. Ag tÿ ga kri ke ag vóg kónân sór kÿ ag tóg ag vóg kónân tÿ gé. Nén ù jagy tÿ hèn ri ke han ag tóg tÿ, Topè vÿ tó tÿ régre èn ag.

<sup>7</sup> Kejèn ag tóg kāmén kân mũ sir, Topè tÿ ag mÿ nén tó mũ èn ti. Kÿ nÿgme tá mÿg tóg kākutē mũ, kÿ tóg ag to rá ke mũ. Ag tÿ hē nÿ ri ken kÿ tóg ag kāgtén mũ, mÿg èn ti. <sup>8</sup> Ājag kāgter kÿ ag tóg cidade kaju tá vár kÿ nÿtÿ nÿ, èg Senhor tÿ cidade tá ka to sa ja èn tá. Cidade èn tá ke ag jykre tóg cidade tÿ Sodoma tá ke ag jykre ri ke nÿ, ga tÿ Egito tá ke ag jykre ri ke ti nÿ gé. <sup>9</sup> Kurā tāgtũ mré kurā kaju ki ag tóg vèser èn vigvég mũ. Vènh kar ag vÿ ag vigvég mũ, povo kar ag, pã'i krēm ke kar ag, vènh vÿ kar tó tÿ ag kar ke gé. Ag pi(jé) ga krēm ag pigjunh ke mũ', vèser èn ag. <sup>10</sup> Èprā ke kar ag mÿ tóg sér tÿ, ag kāgter ti. Festa mág han ag tóg mũ. Jagnē mÿ ag tóg presente jēgnēg mũ. Topè vÿ tó tÿ tag ag vÿ èprā ke ag vóg kónân jagy han ja nÿgtÿ, hā kÿ ag kāgter tóg vènh kar mÿ sér gy tÿ sir.

<sup>11</sup> Kurā tāgtũ kri kurā kaju tũg kÿ Topè tóg hā ra ag rÿn mǎn mũ sir, ti kuprÿg tÿ. Kÿ vènh kar ag tóg jÿrũn ke pē han mũ sir. <sup>12</sup> Kÿ kanhkā tá vènh vÿ tóg ag mÿ mẽ há tÿ, Topè vÿ tó tÿ régre tag ag mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “kunÿg,” he mũ. Kÿ ag kato vāsānsān mũ ag vÿ ag tÿ kanhkā ra jāpry vég mũ sir, kanhkā góg kāmÿ. <sup>13</sup> Kÿ ga tóg jÿrũn ke mũ sir. Cidade tá ìn kókég tóg mũ, ga tÿ jÿrũn ke ti. Ìn vènh kǎpóv tÿ 10 (ke) ag kã ùn pir kókén kân tóg mũ. Èprā ke tÿ mil tÿ 7 (ke) vÿ kāgter mũ, èn kã. ùn kāgter tũ ag kanē tóg jur mũ. Ag mũmēg vÿ ag kāgtén kren mũ. Kÿ ag tóg Topè to: “ùn mág vÿ tÿ ti nÿ,” he mũ vāhā. “Tar ti nÿ, ù tÿ kanhkā tǎn ag kri nÿ èn ti,” he ag tóg mũ vāhā.

<sup>14</sup> Nén jagy ù vÿ hur tũ' hé. Nén jagy ù tóg ver kã nÿ nÿ.

### *Trombeta tÿ ègno kyr*

<sup>15</sup> Kÿ Topè tÿ jēgnē jafā tÿ 7 (ke) èn ag kã ù tóg trombeta kyn mũ gé sir. Trombeta tÿ 7 (ke) tá krÿg vè. Kÿ kanhkā tá vènh vÿ tÿ hèn ri ke tóg mẽ há nÿtÿ. “Vāhā tóg èprā ke kar ag kri tÿ ùn mág jē, Topè ti, èg Senhor ti ke gé,” he ag tóg, ù tÿ kanhkā tá vÿ mũ ag. “Vāhā ag tóg nén ù kar ki rÿr nÿtÿ ha, Topè ti, ã kósin

mré, kÿ tóg tũ' henh ke tũ nÿ, ag rǎnrǎj ti,” he ag tóg, ù tÿ kanhkā tá vÿ mũ ag.

<sup>16</sup> Kÿ kófa tÿ 24 (ke) èn ag, ù tÿ Topè mré ājag nÿgja kri nÿgnÿ kÿ nÿtÿ èn ag vÿ ti krēm mũgmũg ke kân mũ. Kÿ ag tóg Topè mÿ: “Topè vÿ tÿ ã nÿ,” he mũ sir. <sup>17</sup> Jǎn ag tóg mũ gé sir, ha mẽ. “Topè, pã'i mág, nén ù kar han há ã tóg nÿ,” he ag tóg mũ, jǎn kÿ. “Vāsÿ ã tóg nÿ nÿ, kÿ ã tóg ùri nÿ nÿ gé. Èg mÿ tóg sér tÿ, ã tÿ tÿ pã'i mág nÿn kÿ, ã tÿ vènh kar ki rÿr kÿ tóg sér pē tÿ. Ā tar nÿ kÿ ã tóg pã'i ù ag pan kân. <sup>18</sup> Ag to jũ jē ã tóg ke mũ ha. ùn kāgter ja ag jykre tugnÿm kân jē ã tóg ke mũ ha. Povo kar vÿ ã kato vāsānsān ja nÿgtÿ, kÿ ã tóg ag kato vāsān mũ ha. Ā kurā vÿ hur jun, kÿ ã tóg ã rǎnrǎj han tÿ ag mÿ ag rǎnrǎj kaja ti ven ke mũ, ã vÿ tó tÿ ag mÿ ke gé, ã tũ kar ag mÿ, ùn mág ag mÿ, ùn kāsir ag mÿ, ù tÿ ã kamēg nÿtÿ kar ag mÿ ã tóg ag rǎnrǎj kaja ven ke mũ ha. Ā kurā vÿ hur jun, kÿ ã tóg ù tÿ èprā ke ag kókén ja èn ag kókén kân ke mũ ha,” he ag tóg mũ, kófa tÿ 24 (ke) èn ag.

<sup>19</sup> Kÿ ù tóg Topè jo ìn nón mũ, ìn tÿ kanhkā tá jē èn. Kÿ Topè jo ìn jǎnkā róm kÿ jē kÿ Topè caixa èn tóg ve há' he kÿ nÿ nÿ, Topè tÿ ã tũ ag mré jykrén kÿ ag mÿ caixa fig mũ èn ri ke ti. Kÿ ta tóg kómkóm ke mũ, tÿrÿr he ke gé. Ga vÿ ragra ke jagy han mũ sir, kÿ nǎfy vÿ vár mũ gé sir, nǎfy mág.

## 12

### *Mÿg fēr kãme*

<sup>1</sup> Kÿ kanhkā tá nén ù vènh mÿ tóg vènh ven mũ. ùn tÿtá fi vÿ tóg vènh ven mũ. Kÿ rǎ tóg fi mÿ tÿ fi kur nÿ. Kysā sǎn kÿ fi tóg jē nÿ. Fi krÿ tógfÿ vÿ krÿg tÿ há nÿ, krÿg tÿ 12 (ke) tÿ. <sup>2</sup> Kufy fi tóg jē nÿ, hā ra fi tóg kaga mũ, kÿ fi tóg jagtar nÿ sir.

<sup>3</sup> Kÿ kanhkā tá nén ù ù tóg vènh ven mũ gé. Mÿg fēr kusũg tóg vènh ven mũ. Ā pir ra tóg krÿ tÿ 7 (ke) nÿ, nÿka tÿ 10 (ke) ti nÿ gé. Ti krÿ tógfÿ tóg nÿtÿ, ti krÿ tÿ 7 (ke) to. <sup>4</sup> Ā my tÿ tóg krÿg tÿ hèn ri ke kókég mũ, kÿ tóg èprā vár mũ, krÿg tÿ hèn ri ke ti. Krÿg vènh kǎpóv tāgtũ ag kã ùn pir kókén kân tóg mũ. Kÿ tóg ùn tÿtá èn fi jo tá jē nÿ, fi kósin tÿ mur ken kÿ, mÿg fēr kusũg èn ti. Ti tÿ fi kósin mǎn sór vè, ti mur kÿ. <sup>5</sup> Kÿ tóg mur mũ sir, fi kósin ti, hā ra tóg gré nÿ. Tÿ tóg pã'i mág pē jènh

ke mũ, ãprã ke kar kri. Ag kri jën ky tóg ag mý vî tar gy han ke mũ. Ti mur ky ag tóg kanhkã ra ti va mũ mũ, Topê nîgja sînvî ên ra, mîg fêr jo. <sup>6</sup> Ky ùn týtã ên fi tóg ga kórég ra vênhvãg tî mũ, mîg fêr jo vênh péju ky. Tá Topê tóg fi mý fi týtã ki vênh péjunh ke han ja nî. Tá ù tóg fi mý vjên vin tî, kurã týtã 1260 (ke) ki.

<sup>7</sup> Ky kanhkã tá vênh génh tóg kutê mũ. Topê týtã jëgnê jafã ag to pâ'i mág týtã Miguel výtã mîg fêr ên kato vãsãn mũ, ã krêm ke ag mré. Ky mîg fêr ên tóg ã krêm ke ag mré Miguel to rãrá mũ gé sir. <sup>8</sup> Hã ra ag tóg ti týtã hên ri ke mũ sir, kanhkã tá ke ag, mîg fêr ên ti týtã. Ky ag tóg kanhkã tá ti kutêm mũ, ti mré ke kar ag mré hã. <sup>9</sup> Mîg fêr ên kutêm ag tóg mũ sir. Pýtã ve týtã ùn ve fag krîn kónãn ên hã vê, Japon hã vê, Satanãs hã vê, ãprã ke ag týtã Topê kato vãsãnsãn han mũ ên hã vê, hã výtã: mîg fêr, he mũ. Ag týtã kanhkã tá ti kutêm ky ag tóg ga kri ti fón mũ sir, ti krêm ke kar ag mré hã. Ky ag tóg ga kri mũgtî ha, Japo ag.

<sup>10</sup> Ky sóg kanhkã tá vênh vî ù mæg mũ gé. Jamã hár(a) tóg vî mũ, ky tóg: “tãg’,” he mũ. “Ëg krenkren han tóg huri, Topê ti. Vãhã vênh kar tóg vé, Topê týtã ùn mág pẽ nî ti. Vãhã Cristo tóg vênh kar mý ã týtã ùn tar nî ên ven huri. Ag týtã ùn kutêm mũ ên tóg ãg mré ke ag kato vî kónãn ja nîgtî, Topê mý, kurã ki, kuty tá ke gé. Hã ra tóg kutêm ky jẽ ha. <sup>11</sup> Ëg mré ke ag výtã ti týtã hên ri ke ja nîgtî, cordeiro kyvênh ên tigrîn, vênh vî há ên tigrîn, ag týtã vênh kar mý Topê vî tó tî ên tigrîn. Ag kã ù kãgtén ja ag tóg nîgtî, hã ra tóg ag mý týtã nén ù tũ nî ja nîgtî, ag týtã Jesus tigrîn ag kãgtén mũ ra. Hã ky ag tóg Japo týtã hên ri ke ja nî. <sup>12</sup> Ti kutêm ky jën ky tóg kanhkã tân kar mý sér tî ha. Hã ra tóg ga kri mũ ag mý jagy tînh mũ, goj kri mũ ag mý ke gé. Japo výtã ag mré jẽ ha, ga kri, ag týtã kanhkã tá ti kutêm ky. Ky tóg jũ jagy han ky kãnê tî. Ti kurã výtã kakó nî ha. Tag tigrîn tóg jũ jagy han ky kãnê tî nî, Japo ti,” he tóg, ù týtã kanhkã tá vî mũ ti.

<sup>13</sup> Ky mîg fêr ên tóg ãprã jẽ mũ. Ky tóg ùn týtã ên fi vóg kónãn sór mũ, ù týtã gîr vég mũ ên fi. <sup>14</sup> Ky ag tóg fi mý fêr mág junjun mũ, kónhkó mág fêr ên ri ke. Ky fi tóg týtã ga kórég ên ra tẽ tî mũ. Tá fi tóg vênh péju ky nî nî,

prýtã tãgtũ kri prýtã kuju ki. Ky pýtã kórég ên tóg tá fi vóg tũ nî ha, fi vênh péju ja tá. <sup>15</sup> Ky tóg goj var ri ke han mũ, pýtã ti. Ti jênkã tá tóg kãkutê mũ, goj var ti. Ti týtã ùn týtã ên fi nãr han sór vê. <sup>16</sup> Hã ra ga tóg fi mý goj ên týtã gym ke mũ, goj týtã mîg fêr jênkã tá kãkutê mũ ên týtã, ky fi tóg ga tigrîn kren mũ sir. <sup>17</sup> Ky mîg fêr tóg jũ ky tî mũ, ùn týtã ên fi tovãnh ky. Ky tóg fi krê kato vãsãn jé tî mũ gé, hã výtã: ù týtã Topê vî ki króm mũ ag, he mũ, fi krê ag, hã výtã: ù týtã Jesus to krónh ke tũ ag, he mũ, ùn týtã ên fi krê ag.

<sup>18</sup> Ky mîg fêr ên tóg goj fyr ra tî mũ.

## 13

### *Mîg régre ag kãme*

<sup>1</sup> Ky mîg ù tóg goj mág kãtã kãkutê mũ. Æ pir ra tóg krî týtã 7 (ke) nî, nîka týtã 10 (ke) ti nî gé. Ti krî tógfi tóg ti nîka kri nýtî, ky ti jygji tóg ti krî kri rãnrãn ky nýtî, ti týtã týtã pâ'i mág nînh ky, goj kãtã mîg ên ti. Hã ra Topê to vî kónãn vê sir, ti krî to rãnrãn ky nýtî ên ti. <sup>2</sup> Goj kãtã mîg ên tóg mîg rá ri ke nî. Ti pên tóg urso pên ri ke nýtî. Ti jênky tóg mîg kusũg jênky ri ke nî. Ky mîg fêr ên tóg goj kãtã mîg týtã pâ'i mág pẽ han mũ, ti týtã ag nîgja kri nî jé, ti týtã ã jykre tar ên han jé ke gé, mîg fêr jykre ên ti. <sup>3</sup> Ti krî ù fynh ja ag tóg nî, ky tóg ter kren, hã ra tóg há' he mãn, goj kãtã mîg ên ti. Ëprã ke kar ag výtã ti vég mũ, ky tóg ag mý e kar tî. Ti vî kri fig ag tóg mũ. <sup>4</sup> Mîg fêr ên to ag tóg: “Topê vê,” he tî, ãprã ke kar ag, ti jykre tar tigrîn, ti týtã goj kãtã mîg ên tar han ja tigrîn. Goj kãtã mîg ên to ag tóg: “Topê vê,” he tî gé. “Û tóg ti ri ke tũ pẽ nîgtî,” he ag tóg tî. “Û tóg ti tar kãfór tũ nî,” he ag tóg tî gé, ãprã ke ag, mîg ên to.

<sup>5</sup> Goj kãtã mîg ên výtã vî vênhmý han jẽ nî. Æ vî týtã Topê kato vãsãn mũ. Kysã týtã 42 (ke) ki tóg tar jẽ nî, vênh kar kri. <sup>6</sup> Ky tóg Topê to vî kónãn mũ, Topê jyjy to ke gé, ti jo ìn to ke gé, kanhkã tân kar ag to tóg vî kónãn mũ gé. <sup>7</sup> Ky tóg Topê týtã ùn kuprêg mũ ag kãgtén to vãsãn mũ gé, ky tóg ag týtã hên ri ke mũ gé sir, goj tân týtã mîg ên ti. Hã ra Topê tóg ver ti to fen nî. Ky povo kar ag, nação kar ag, pâ'i krêm ke kar ag, ù týtã vyr mý vî nýtî ên ag kar výtã mîg ên vî hã jëmæg mũ. <sup>8</sup> Ëprã ke kar ag výtã ti to: “Topê vê,” he' he tî. Ag jãvo ù ag



jygji tóg ránrán ký nýtí, Topê livron ki. Û tỹ rír krýg ja tũ venh ke mũ ên ag vỹ ki ránrán ký nýtí. Topê tỹ nén ù kar han ke to há tóg ag jygji ránrán ja nĩgtí, livro ên ki. Cordeiro tỹ ag jagfy ter ja ên tũ vỹ, livro ên ti. Û tỹ ki ránrán ký nýtí ag vỹ mĩg ên jykre han tũ nĩgtí.

<sup>9</sup> Ûn nĩgrêg nýtí ag tỹ tỹ jēmē jé. <sup>10</sup> Topê tỹ ã ki ge ký nýtí ù ag to: “nĩgfénh ký ag nýtĩnh mũ, isugrĩn,” hen ký ag tóg nĩgfénh ký nýtĩnh mũ, cadeia ki. Ti tỹ ag to: “rógro tỹ ag tóg ag kãgtén ke mũ,” hen ký ag tóg rógro tỹ ag kagtén ke mũ sir. Û tỹ Topê mỹ vẽn vin mũ ên ag jé to krónh ke tũg, ag jé Topê tovãnh tũg.

<sup>11</sup> Ký sóg mĩg ù vég mũ gé. Ga kátá tóg kãkutē mũ. Nĩka régre ti nĩ, cordeiro nĩka ri ke. Ti vỹ tóg há ra mĩg fēr ên vỹ ri ke nĩ. <sup>12</sup> Goj kátá mĩg ên rĩnve tóg ã tỹ han mũ kar hyn han tĩ, ã jykre tar ên ti, ga kátá mĩg ti. Ký tóg êprã ke kar ag to vãsãnh mũ, ag tỹ goj kátá mĩg ên to: “Topê vỹ,” he jé, ùn ter kren mũ ên to. <sup>13</sup> Ga kátá mĩg tag vỹ nén ve vãnh tỹ hên ri ke hyn han mũ. Pĩ tỹ kanhkã tá kátère han tóg tĩ, êprã ke kar ag rĩnve. <sup>14</sup> Ti tỹ êg tỹ nén han vãnh tỹ hên ri ke hyn han ký tóg êprã ke kar mỹ ón mũ, ag tỹ ti kamêg jé. Goj kátá mĩg ên rĩnve tóg milagre tỹ hên ri ke hyn han mũ. Ký tóg êprã ke ag mỹ ke mũ, ag tỹ goj kátá mĩg kãggrá han jé. Ag tỹ mĩg ên fynh mũ ra tóg ter ja tũ nĩ, há ký tóg vẽn kar mỹ: “ha ti kãggran,” he mũ, ga kátá mĩg ên ti. <sup>15</sup> Ký tóg goj kátá mĩg kãggrá ki hu he mũ, ký tóg rír mũ, ti kãggrá ti, ký tóg vỹ mũ gé. Ký tóg ù tỹ ti to: “Topê vỹ,” he jãvãnh ên ag kãgtén kãn mũ sir, ti kãggrá rír jē ên ti. <sup>16</sup> Ga kátá mĩg ên tóg tỹ êprã ke kar ag kri ke nĩ, ùn mág ag kri, ùn kãsir ag kri ke gé, ùn rico ag kri ke gé, ùn jagãgtar ag kri ke gé, ù tỹ tỹ camarada nýtí ag kri ke gé, ag patrão ag kri ke gé. Ký tóg ag kar to vãsãnh mũ, ag tỹ ãjag pẽgja tá ãjag nĩgé pãnĩ ki ti jiji ránrán jé, ke tũ nĩ ký ti número ti. ãjag kakã ki ag tóg ti jygy ránrán mũ gé. <sup>17</sup> Û tỹ gen ký ránrán ký nýtí ag há tóg nén ù comprar he tĩ, nén ù vender he tĩ gé inhhã. Ûn rá tũ ag vỹ nén ù comprar he mãn ke tũ nýtí ha. Vẽn rá tag vỹ tỹ ga kátá mĩg ên jygy nĩ, ke tũ nĩn ký ti número ti. Ti número vỹ ti jiji tó tĩ gé.

<sup>18</sup> Ûn krĩ há ag há tóg ti número to jykren há han ke mũ. Ûn krĩ tũ ên ag pi(jé) to jykren ke mũ', ti número to. Êprã ke jygy vỹ, ti número ti, há vỹ: 666, he mũ.

## 14

### *Ûn krenkren ký nýtí ag jãn*

<sup>1</sup> Ký sóg ki êvãnh ký cordeiro ên ve mãn mũ. Pãnónh kri tóg jē nĩ, pãnónh tỹ Sião he mũ ên kri, cordeiro ên ti. Ûn e ag tóg ti mré tá nýtí, ù tỹ 144 mil (ke) ag. Cordeiro ên jygy tóg ag kakã ki rán ký nĩ, ù tỹ ti mré tá nýtí ag kakã ki. Cordeiro ên jóg jiji vỹ ag ki rán ký nĩ gé. <sup>2</sup> Ký sóg kanhkã tá nén ù mēg mũ. Tỹ tóg sa krog mē tĩ, tỹ tóg ta tỹ tỹrỹr he ri ke tĩ gé. Ký tóg tỹ ag tỹ vãkyn jafã tỹ harpa kyn ên ri ke tĩ gé, ti kyr ti. <sup>3</sup> Vējãn tãg tóg ag tóg mũ gé, nén nē tỹ 4 (ke) ên ag rĩnve, kófa ag rĩnve ke gé, nĩgja sĩnvĩ ên tá. Û tỹ 144 mil (ke) ag vỹ Topê jé tãg tag tóg há nýtí, ên ag tãvĩ. Êprã ke ja ag vỹ, há ra ag tóg krenkren ký nýtí, ù tỹ ti jãn tãg tóg mũ ên ag. <sup>4</sup> Jãnhkri ag nýtí. Ag pi(jé) fag vóg ja nĩgtí', cordeiro mré mũ ja ag tóg nĩgtí, ag tỹ tỹ êprã ke ra. Êprã ke ag kãmĩ tóg ag kygjãm ja nĩ, cordeiro ti. Ký ag tóg tỹ Topê tũ nýtí, cordeiro tũ ke gé. Ag mỹ ag tóg há pē nýtí. <sup>5</sup> Ag pi(jé) ù mỹ ón ja nĩgtí'. Kygnē ja tũ pē ag tóg nĩgtí.

### *Topê tỹ jēnē jafã tãgtũ ag*

<sup>6</sup> Ký sóg Topê tỹ jēnē jafã ù vég mũ gé. Kanhkã krēm tóg tē tĩ mũ. Ký tóg Topê vỹ ma kãtĩ mũ, Topê vỹ ên vỹ tũg' henh ke tũ nĩ. Ti tỹ êprã ke kar ag mỹ Topê vỹ tónh ke vỹ, nação kar ag mỹ, povo kar mỹ ke gé, pã'i krēm ke kar ag mỹ, vyr mỹ vỹ nýtí kar ag mỹ ke gé. <sup>7</sup> Ký tóg prēr mũ sir. “Topê há kamēg nĩ, ti há to: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, hemnĩ,” he tóg, Topê tỹ jēnē jafã ên ti. “Ti kurã vỹ hur jun. Êprã ke ag jykre tugnỹm jé tóg ke mũ ha. Û tỹ kanhkã han mũ mỹ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” hemnĩ, ù tỹ ga han mũ ên mỹ, ù tỹ goj han mũ ên mỹ, goj nĩhỹg mré há. Ên há mỹ: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” hemnĩ,” he tóg, Topê tỹ jēnē jafã ên ti.

<sup>8</sup> Ti nón Topê tỹ jēnē jafã ù tóg jun mũ gé, ký tóg: “kókén ký tóg nỹ nĩ,” he mũ. “Cidade tỹ Babilônia vỹ kókén ký nỹ ha,” he tóg. “Êprã ke kar to tóg vãsãnh ja nĩ, Babilônia

to pã'i ti, ag tỹ ti mré ãjag prũ tũ fag mré nỹgnỹ jé, fag tỹ ti ri ke ãjag mén tũ ag mré nỹgnỹ jé, kỹ tóg vènh kar tỹ ti mré vinho fa pè kron ri ke nĩ,” he tóg, Topè tỹ jènè jafã ù èn ti.

<sup>9</sup> Kỹ Topè tỹ jènè jafã ù tóg ag nón kãtĩ mũ gé. Èn vỹ prèr kỹ: “!..èprã ke ù ag tóg mĩg to: topè vè, he ja nĩgte..!” he mũ, prèr kỹ. “!.Ti kãggrá to ag tóg: topè vè, he ja nĩgte..! ãjag kakã ki ag tóg ti rá han ja nĩgte..! Ag nĩgé pãnĩ ki ag tóg ránrán kỹ nỹtĩ gé..! <sup>10</sup> Èn ag vỹ Topè tỹ ag to jũ jagy han venh ke mũ ha..! Kỹ tóg ag tỹ vinho kron ri ke nỹ nĩ ha..! Topè vỹ jũ jagy han kỹ jè ha..! Kỹ ti tỹ ag to jũnh ke tóg kar kỹ nỹ ha..! Kỹ tóg èg tỹ vinho tỹ copo fãn kỹ fèg èn ri ke nĩ ha..! ti tỹ ag to jũnh ke ti..! Topè tỹ vènh kãn kỹ jè to ken hã vè..! Û tỹ mĩg to: topè vè, he ja èn ag vỹ jagãgtar mág venh ke mũ ha..! cordeiro rĩnve..! Topè tỹ jègnè jafã ag kar rĩnve ag jagtar kãn kỹ nỹtĩ ha..! Pĩ ki ag tóg jagãgtar ke mũ ha..! pó tỹ enxofre pũr nĩja ki ke gé, vãn pũr nĩja ri ke èn ki..! <sup>11</sup> Ag tỹ pĩ ki jagãgtar mũ èn nĩja tóg kanhkã to tãpry mũ ha..! Tũg' henh ke tũ ti nĩ, pĩ èn ti..! Û tỹ mĩg to: topè vè, he mũ èn ag vỹ vènhkánkãn ke tũ pè nĩ..! ù tỹ ti kãggrá to: topè vè, he mũ èn ag kar ti..! ù tỹ ti jyjy tỹ ránrán kỹ nỹtĩ èn ag kar ti..! Vènhkãn ke tũ ag nỹtĩ ha..! kurã ki, kuty mré hã..!” he tóg, prèr kỹ, Topè tỹ jènè jafã ù èn ti.

<sup>12</sup> Û tỹ Topè ki ge kỹ nỹtĩ ag jé ti to krónh ke tũg, ag jé Topè tovãnh tũg, ù tỹ Topè vĩ kri fig mũ ag, ù tỹ Jesus to tar nỹtĩ ag.

<sup>13</sup> Kỹ sóg kanhkã tá vènh vỹ ù mæg mũ gé. Kỹ tóg: “tag rán nĩ, ha mē,” he mũ, ù tỹ kanhkã tá vỹ mũ ti. “Û tóg èg Senhor ki ge kỹ nỹtĩ, gen kỹ ag tóg kãgter ja nĩ. Èn ag mỹ tóg sér tãvĩ tĩ ha,” he tóg, ù tỹ kanhkã tá vỹ mũ ti. Kỹ Topè kuprĩg tóg: “hỹ,” he mũ gé. “Ag rãnrãj kaja vég ag tóg mũgtĩ, kỹ ag tóg ag rãnrãj to vènhkãn kỹ nỹtĩ ha,” he tóg, Topè kuprĩg ti, ùn kãgter mũ ag to, ù tỹ èg Senhor ki ge kỹ nỹtĩ ag to.

*Topè tỹ jènè jafã ag tỹ èprã ke ag vóg kónãn*

<sup>14</sup> Kỹ sóg kanhkã góg kupri vég mũ gé sir. Û tóg kanhkã góg èn kri nĩ nĩ, tỹ tóg èprã ke nĩ ve nĩ. Hã ra tóg krĩ tógfĩ tỹ ouro nĩ nĩ, kỹ tóg èg tỹ tỹ trigo kre jafã vyn kỹ nĩ nĩ gé.

Jukén kỹ tóg nỹ, trigo kre jafã èn ti. <sup>15</sup> Kỹ Topè tỹ jènè jafã ù tóg kãtĩ mũ gé, Topè jo ìn kãtã. Kỹ tóg ù tỹ kanhkã góg kri nĩ èn mỹ: “trigo kre jafã tỹ krenh tĩg nĩ,” he mũ. “Tỹ ti krenh ke kurã vè. Vènh kãn kỹ ag nỹtĩ nĩ, èprã ke ag,” he tóg. <sup>16</sup> Kỹ ù tỹ kanhkã góg kri nĩ èn tóg trigo kre jafã èn tỹ krenh tĩ mũ.

<sup>17</sup> Kỹ sóg Topè tỹ jènè jafã ù vég mũ gé. Topè jo ìn kãtã tóg kãkutè mũ. Uva kre jafã vyn kỹ tóg tá kãkutè mũ. <sup>18</sup> Kỹ Topè tỹ jènè jafã ù tóg jun mãn mũ gé. Topè jo ìn kãtã tóg kãkutè mũ gé, Topè mỹ nén ù pũn jafã èn tá. Topè tỹ jènè jafã tag vỹ pĩ ki rĩr tĩgtĩ. Kỹ tóg ù tỹ uva kre jafã vãg mũ èn mỹ: “uva kre jafã tỹ krenh tĩg,” he mũ. “Ga kri ti nỹtĩ, uva kanè ti. Èn krenh tĩg. Rã há ti nỹtĩ ha,” he tóg. <sup>19</sup> Kỹ tóg tĩ mũ, Topè tỹ jènè jafã èn ti. Uva kanè krég tóg mũ sir. Kỹ tóg uva jègmĩ jafã ki ag vãm mũ, hã vỹ: Topè tỹ vènh kar to jũ, he mũ, hã vỹ: uva jègmĩ jafã, he mũ. <sup>20</sup> Cidade fyr tá tóg jè nĩ, uva jègmĩ jafã èn ti, kỹ ag tóg uva jègmĩg mũ sir, Topè tỹ jènè jafã èn ag. Kỹ ag tóg tá ag kyvènh kujèg mũ, èprã ke ag kyvènh ti, kỹ tóg tãra tĩ mũ, 300 (ke) quilômetros ra, ag kyvènh ti. Tỹ tóg goj mág nỹ ve nĩ, ag kyvènh ti. Cavallo tỹ kã jè ra tóg pun kenh ke mũ vè.

## 15

*Topè tỹ jènè jafã ag tỹ èprã ke ag vóg kónãn mãn*

<sup>1</sup> Kỹ sóg kanhkã tá nén ù vég mũ gé. Ình mỹ tóg e tĩ, isỹ nén nẽ èn ve kỹ, kỹ tóg ình kanè jun mũ. Topè tỹ jènè jafã tỹ 7 (ke) ag vigve ình. Ga kri ke ag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, vógvóg tỹ 7 (ke) ki. Ag tỹ ga kri ke ag vóg kónãn kar kỹ Topè tóg jũ mãn ke tũ nĩ ha. <sup>2</sup> Kỹ sóg goj tỹ vidro kãki pĩ gru vég mũ. Kỹ sóg ù ag vigvég mũ gé, ù tỹ mĩg èn kato vãsãnsãn mũ èn ag. Ag pi(jé) ãjag tỹ tỹ èprã ke nỹtĩ ra mĩg kãggrá èn to há nỹtĩ ja nĩgtĩ', ag pi(jé) vènh ki ti número rán ja nĩgtĩ', ti jyjy tĩ'. Ag pi(jé) mĩg vỹ kri nĩm ja nĩgtĩ'. Hã kỹ ag vỹ goj tỹ vidro jo nỹtĩ, kỹ ag tóg vãkyn jafã tỹ harpa vyn kỹ nỹtĩ nĩ, Topè tỹ ag mỹ harpa vin mũ èn. <sup>3</sup> Kỹ ag tóg Topè mỹ rãnrãj tĩ tỹ Moisés tỹ jé èn tó mũ, ti tỹ jãn ti. Cordeiro èn mỹ ag tóg jãn mũ, ha mē: “Topè kósin vỹ tỹ ã nĩ, pã'i mág vỹ tỹ ã nĩ, vènh kar kri ke vỹ tỹ ã nĩ,” he ag tóg mũ, cordeiro mỹ, jãn

kỹ. “Nén ù há tãvĩ han ja ã tóg nĩ, ge ve ja tũ ãg tóg nỹtĩ. Á jykre vỹ kuryj tãvĩ nỹ, ki hã tó ã tóg tĩgtĩ. Povo kar kri ã tóg jẽ nĩ. <sup>4</sup>Vẽnh kar ag vỹ ã kamẽg tĩ, pã'i mág kar ag. Vẽnh kar ag vỹ ã jiji to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ. Á hã ne ã pir mỹ há nĩ'. Povo kar tóg ã tá junjun ke mũ, kỹ ag tóg ã mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” henh ke mũ. Á jykre kuryj ẽn ve kãn jé ag tóg ke mũ, povo kar ag,” he ag tóg mũ, jãnjãn kỹ, ù tỹ mĩg kato vãsãnsãn mũ ẽn ag.

<sup>5</sup>Kar kỹ sóg kanhkã tá Topẽ jo ãn vэг mũ. Ti jãnkã nón ag tóg mũ, kur tỹ ãn ẽn róm kỹ, Topẽ nĩg jafã ẽn. <sup>6</sup>Kỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ẽn ag tóg tá kãpa mũ, ù tỹ ga vóg kónãn ke mũ ẽn ag. Kur kupri jãnhkri rĩnh kỹ ag tóg kãmũ mũ, pyrfẽ tỹ kur rĩnh kỹ, kỹ ag tóg ouro tỹ vêsógfĩn kỹ nỹtĩ gé, ãjag fe kri. <sup>7</sup>Kỹ nén nẽ tỹ 4 (ke) ẽn ag kãmĩ ù tóg ag mỹ ouro tỹ pénky junjun mũ, Topẽ tỹ jẽgnẽ tỹ 7 (ke) ẽn ag mỹ. Pénky tỹ 7 (ke) junjun ag tóg mũ, ag mỹ. Fór ti nỹtĩ, pénky ti, Topẽ jũ tỹ. Topẽ vỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. Ti jũ tỹ tóg fór nỹtĩ, pénky ti. <sup>8</sup>Kỹ Topẽ jo ãn ẽn krẽm tóg nĩja nĩ. Topẽ tá tóg tũmtũm ke kãtĩ mũ, nĩja ẽn ti, Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩn kỹ, ti tar nĩn kỹ. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ẽn ag tỹ ga vóg kónãn ke to hã ù tóg Topẽ jo ãn ẽn kãra rãnh ke tũ nĩ.

## 16

### Topẽ jũ

<sup>1</sup>Kỹ sóg vẽnũ vỹ ù jẽmẽg mũ, Topẽ jo ãn ẽn kãtã. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã tỹ 7 (ke) ẽn mỹ tóg vỹ mũ, ùn vỹ mũ ẽn ti, kỹ tóg: “pénky tỹ funfór ẽn tỹ ga kri kugjẽn mũjẽg,” he mũ.

<sup>2</sup>Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg tĩ mũ, ti pénky ki nĩ ẽn tỹ ga kri kujẽn jé. Kỹ ù tỹ mĩg ẽn jiji tỹ rãnrãn kỹ nỹtĩ ẽn ag kar vỹ fugfóm jagy han mũ, kaga jagy. Û tỹ mĩg kãggrã to: “Topẽ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ ag kar vỹ fugfóm kãn mũ.

<sup>3</sup>Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg goj kafã tũ ki ã pénky ki nĩ ẽn kujẽg mũ gé. Kỹ goj tóg vẽnũ kyvẽnũ ri ke nĩ ha, ag tỹ ù tãnh mũ kyvẽnũ ẽn ri ke. Kỹ goj kãmĩ mũ kar ag vỹ kãgter mũ ha.

<sup>4</sup>Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg ã pénky ki nĩ ẽn kujẽg mũ gé, pénky tãgtũ vẽ sir. Goj mág mré goj kãsir kar ki tóg kujẽg mũ, ti tũ ti, goj nĩhỹg kar ki ke gé. Kỹ tóg vẽnũ kyvẽnũ kar

nỹtĩ ha, goj kar ti. <sup>5</sup>Kỹ ù tỹ goj ki rĩr tĩ ẽn tóg: “ũn há vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ, Topẽ mỹ. “Vãsỹ ã tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ ã tóg ùri nĩ nĩ gé,” he tóg mũ, Topẽ mỹ. “Vẽnũ jykre há han kỹ ã tóg nĩ nĩ. <sup>6</sup>Û tỹ ã ki ge kỹ nỹtĩ ag kãgtén ag tóg, ù tỹ ã vỹ tó tĩ ag mré hã. Kỹ ã tóg ag mỹ vẽnũ kato vẽnũ kyvẽnũ nĩm mũ sir, ag tỹ kron jé. Ag tỹ ag tỹ ag kãgtén kajãm hã vẽ,” he tóg, Topẽ mỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

<sup>7</sup>Kỹ sóg vẽnũ vỹ ù jẽmẽg mũ gé. Topẽ mỹ nén ù pũn jafã tá tóg vỹ mũ, ùn vỹ mũ ti, kỹ tóg: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ, pã'i vỹ tỹ ã nĩ, vẽnũ kar kri ke vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Kuryj ti nĩ, ã jykre ti, kỹ ã tóg ki hã tó tĩ, kỹ ã tóg ki hã ag vóg kónãn tĩ gé,” he tóg mũ, ùn vỹ mũ ẽn ti.

<sup>8</sup>Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg ã pénky ki nĩ ẽn kujẽg mũ gé. Pénky tỹ 4 (ke) vẽ sir. Rã ki tóg ã tũ kujẽg mũ. Kỹ rã tóg vẽnũ kar kri hupũn jagy han mũ, kỹ ag jagtar mũ. <sup>9</sup>Kỹ ag tóg kugpũr mũ sir, vẽnũ kar, rỹ jagy tỹ. Kỹ ag tóg Topẽ to vỹ kónãn mũ sir, ti tỹ ag vóg kónãn tugrĩn. Ge ra ag tóg ãjag jykre tovãnh sór tũ nỹtĩ, Topẽ mỹ ag tóg vẽnũ vin sór tũ nỹtĩ.

<sup>10</sup>Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg ã tũ kujẽg mũ gé. Pénky tỹ 5 (ke) vẽ sir. Mĩg ẽn nĩgja kri tóg ã tũ kujẽg mũ. Kỹ tóg kuty nỹ, mĩg ẽn krẽm ke kar ag mỹ. Kỹ tóg vẽnũ kar mỹ e tãvĩ tĩ. Kaga jagy han ag tóg mũ, ag fugfóm to. Ájag kaga jagy tugrĩn ag tóg ãjag nũnẽ kyprãg mũ. <sup>11</sup>Kỹ ag tóg Topẽ tỹ kanhkã tá nĩ ẽn mỹ vỹ kónãn mũ, ag kaga to, ag tỹ ti jagy vэг mũ kar to. Ge ra ag tóg ãjag jykre kórég tovãnh sór tũ nỹtĩ.

<sup>12</sup>Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù tóg ã tũ kujẽg mũ gé. Pénky tỹ 6 (ke) vẽ sir. Goj tỹ Eufrates ki tóg ã tũ kujẽg mũ. Kỹ tóg tóg kãn mũ, goj tỹ Eufrates ti. Hã kỹ pã'i tỹ rã jur ja tá kãmũ ẽn ag tóg kãmũ mũ ha, kỹ goj tóg ja ẽn vỹ tỹ ag japry nỹ ha, ag jamĩn. <sup>13</sup>Kỹ sóg vẽnũ kuprĩg tãgtũ vэг mũ, hã ra tóg tỹ pèpo ve nỹtĩ, vẽnũ kuprĩg ag. Û tóg mĩg fẽr ẽn jẽnkã tá kãkutẽ mũ, ù tóg goj kãtã mĩg ẽn jẽnkã tá kãkutẽ mũ, ù tóg ón kỹ Topẽ vỹ tó tĩ ẽn jẽnkã tá kãkutẽ mũ gé. <sup>14</sup>Japo ag vẽ, vẽnũ kuprĩg tỹ tỹ pèpo nỹtĩ ve ẽn ag, hã ra ag tóg ẽg tỹ nén han vãnũ hyn han mũ. Kỹ ag tóg ẽprã ke to pã'i kar ag mré vèmẽn mũ gé, ag tỹ vẽnũ gẽnũ ke to vẽnũ mãn jé, Topẽ tỹ ag mỹ kurã nĩv ẽn ki. Topẽ hã ne tỹ ùn mág nĩ'.

15 “Ha vé, ãjag tỹ nén ù péju(g) tĩ ên kãtĩg ri ke ti nĩnh mũ, inh kãtĩg mãn ke ti. ãjag nũgnũr tũ nỹtĩn kỹ tóg há tĩ, ãjag kur kynkar kỹ nỹtĩn kỹ tóg há tĩ. Kỹ mỹ sér nỹtĩmnĩ. Kỹ ãjag tóg kator nỹtĩnh ke tũ nĩ. Mỹ'ãg'ãg ke tũ ãjag nỹtĩ, ù ag tỹ ãjag vég mũ ra,” he tóg, êg Senhor ti, êg mỹ.

16 Japo tag ag vỹ pã'i kar tỹ vènh mãn han mũ, êmã tỹ Armagedom tá, Hebreu vỹ ki êmã ên jyjy vè.

17 Kỹ Topê tỹ jẽnê jafã ù tóg ã tũ kujêg mũ gé. Pénky tỹ 7 (ke) hã vè. Kanhkã krêm tóg ã tũ kujêg mũ. Kỹ nĩgja sĩnvĩ ên tá, Topê jo ãn kãkã nĩgja ên tá vènh vỹ tóg mẽ há ti, kỹ tóg: “nén kar tóg kar kãn kỹ nỹ ha,” he mũ, vènh vỹ ti. 18 Kỹ ta tóg kómkóm ke mũ, tỹrỹr he tóg mũ gé, kỹ ga vỹ ragra ke jagy han mũ gé. Ga tỹ ragra ke tỹ ge ve ja tũ êg tóg nỹtĩ. Êg tỹ ga mũ mũn kã tóg ragra ke tỹ ge han ja tũ nĩ. 19 Cidade mág ên tóg vènh kãpóv kỹ nỹ ha, vènh kãpóv tãgtũ tỹ. Kỹ ga kar mũ cidade tóg kókén kỹ nỹtĩ nĩ. Topê pi(jé) cidade tỹ Babilônia kã jatu ja nĩgtĩ'. Cidade ên ki ke ag to tóg jũ tãvĩ han mũ, Topê ti, ag to tóg fe gỹv han mũ. Hã kỹ tóg ag vóg kónãn jagy han mũ, kỹ tóg êg tỹ vinho kron ri ke nĩ. 20 Kỹ goj vãso kar tóg tũ nỹtĩ ha ke gé, pãnónh kar tóg tũ nỹtĩ gé. 21 Kỹ nãfy tóg vár mũ gé. Éhé tãvĩ ti nĩ, nãfy ên ti, ùn pir tóg quilo tỹ hèn ri ke nĩ, kukryr tỹ nãfy ên. Êprã tóg vár mũ. Kỹ êprã ke ag tóg Topê mỹ vỹ kónãn mũ gé sir, nãfy tag to, ti jagy tãvĩ nĩn kỹ.

## 17

### *Ûn tỹtã kórég fi*

1 Kỹ Topê tỹ jẽnê jafã ù tóg inh ki jun mũ, ù tỹ pénky mãn mũ ja ên ag kã ù. Kỹ tóg inh mỹ: “kunĩg,” he mũ. “Nhỹ ã mỹ cidade mág ti ven, cidade tỹ goj tỹ hèn ri ke tá nỹ ên ti. Cidade ên ki ke ag vỹ ùn mén (ka)mẽ fi ri ke nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ùn mén (ka)mẽ fi ri ke ên ag. 2 Pã'i kar vỹ fi mré nỹ ja nĩgtĩ, ùn mén (ka)mẽ ên fi mré. Êprã ke kar mỹ tóg sér tĩ, fi jykre ti, kỹ tóg ag tỹ kronkron kỹ kãgter ri ke nĩ, ag tỹ ùn mén (ka)mẽ ên fi mré nỹ ti,” he tóg inh mỹ, Topê tỹ jẽnê jafã ti.

3 Kỹ Topê kuprĩg tóg inh krĩn mũ, kỹ sóg nén nẽ ve kỹ ga kórég ra tĩ mũ. Topê tỹ jẽnê

jafã ên vỹ inh pére tĩ mũ. Tá ùn tỹtã fi tóg nĩ nĩ. Fi mæg tỹ mĩg kri fi tóg nĩ nĩ, hã ra tóg kusũg jẽ, fi mæg ti. Vènh jygji tóg fi mæg kri ránrán kỹ nỹtĩ, kỹ tóg vènh kri tỹ rũm ke kỹ jẽ, vènh jygjy rágrã tỹ. Vènh jygjy ên tóg Topê to vỹ kónãn kỹ nỹtĩ. Fi mæg vỹ ã pir ra krĩ tỹ 7 (ke) nĩ, nĩka tỹ 10 (ke) ti nĩ gé. 4 Ûn tỹtã ên fi vỹ kur kusũg tu kỹ nĩ nĩ, kur kósóg pẽ. Ouro tu fi tóg nĩ gé, pó sĩnvĩ, pérola. Ouro tỹ copo mãn kỹ fi tóg nĩ nĩ. Hã ra tóg nén ù kórég kar tỹ fór jẽ, nén ù kavéj kar tỹ, copo ti. Fi tỹ vènh jykre pãno han mũ to ken hã vè. 5 Fi jiji vỹ fi kakã ki rán kỹ nĩ, ù tóg ã vỹ ki fi jyjy tag mẽ ja tũ nĩ ver. Hã ra tóg: “Babilônia hã vè,” he mũ, fi jiji ti. “Ûn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Ûn mén (ka)mẽ kar fag mỹnh vỹ tỹ inh nĩ, ù tỹ nén ù kavéj kar han tĩ ag mỹnh vỹ tỹ inh nĩ, êprã, ag tỹ inh jykre han kỹ,” he tóg mũ, fi jyjy ti. 6 Hã ra fi tóg kron kỹ ter nĩ, fi tỹ ù tỹ Topê ki ge kỹ nỹtĩ ag kyvènh kron kỹ. Û tỹ hèn ri ke ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, Jesus tugrĩn, ag tỹ Jesus tovãnh sór tũ tugrĩn, hã ra fi tóg ag kyvènh kron kãn ja nĩ.

Inh mỹ tóg e tĩ, sỹ fi ve kỹ. 7 Kỹ Topê tỹ jẽnê jafã tóg inh mỹ: “mỹ ã mỹ e?” he mũ. “Nhỹ ã mỹ fi kãmén, fi mæg tỹ mĩg ti ke gé, fi mæg krĩ tỹ 7 (ke) ên, fi mæg nĩka tỹ 10 (ke) ên, fi tỹ kri nĩ jafã ên ti,” he tóg, Topê tỹ jẽnê jafã ti. 8 “Fi mæg tag vỹ vãsỹ jẽ ja nĩgtĩ. Ûri tóg ki tũ nĩ, hã ra tóg kãnhmar nũgme tá kãkutènh ke mũ, Topê tỹ ti kókén pẽ han jé. Kỹ tóg êprã ke ag mỹ e tĩnh mũ, ag tỹ fi mæg tag venh ken kỹ, ùn jygjy tỹ Topê livro ki rán kỹ nỹtĩ tũ ag mỹ. Topê tỹ nén (ũ) kar han to hã tóg ag rán ja tũ nĩ, kỹ ag tóg rĩnrĩr ke tũ nỹtĩ. Ên ag mỹ tóg e tĩnh mũ, ag tỹ fi mæg tỹ mĩg ven kỹ. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ver ki tũ nĩ, hã ra tóg kejèn kãtĩg mãn ke mũ ha.

9 Topê tỹ ùn kanhrãn mũ ên ag hã vỹ fi mæg to jykren ke mũ. Ti krĩ tỹ 7 (ke) vỹ tỹ pãnónh tỹ 7 (ke) nỹtĩ. Pãnónh ên kri fi tóg nĩ nĩ, ùn tỹtã kórég ên fi. Pã'i tỹ 7 (ke) to ke vè gé, hã ra, ti krĩ tỹ 7 (ke) ên ti. 10 Pã'i tỹ 5 (ke) vỹ hur tũg, ùn pir vỹ ùri nĩ nĩ, ùn pir ù vỹ kar kỹ kãtĩg ke mũ gé. Ti kãtĩg ken kỹ tóg nĩg sĩ pẽ han ke mũ, ù tỹ êgno ên ti. 11 Fi mæg tag, ù tỹ vãsỹ nĩ ja kar kỹ ùri kã nĩ tũ ên vỹ tỹ pã'i ù nĩ gé. Pã'i tỹ 8 he mũ vỹ tỹ ti nĩ. Pã'i tỹ 7

(ke) ěn mré ke vỹ tỹ ti nĩ gé. Topě vỹ ti tỹ tũ' henh ke mũ gé.

<sup>12</sup> Ti nĩka tỹ 10 (ke) vỹ tỹ pã'i tỹ 10 (ke) nỹtĩ gé. Ěn ag vỹ ver kãmũ tũ nỹtĩ. Fi mễg mré ag tóg tỹ pã'i nỹtĩnh ke mũ, hã ra ag tóg nĩg sĩ pẽ han ke mũ gé. <sup>13</sup> Jagně mré ag tóg vễnh jykre pir han ke mũ, pã'i tag ag, fi mễg ěn mré. Fi mễg mỹ ag tóg vễnh vin ke mũ. <sup>14</sup> Cordeiro ěn kato ag tóg vẫsẫsẫn ke mũ. Hã ra cordeiro tóg ag tỹ hễn ri kenh ke mũ, ti mré ke ag mré, ù tỹ ti tovẫnh ja tũ ag mré, ùn kuprễg kỹ nỹtĩ ag mré. Kỹ cordeiro ěn vỹ tỹ pã'i kar kri ke jẽ. Pã'i mág ag kar kri tỹ pã'i ti jẽ mỹr," he tóg inh mỹ, Topě tỹ jễnẽ jafã ti.

<sup>15</sup> Kỹ tóg inh mỹ: "goj ve ja ã nĩ gé," he mũ. "Goj ěn tá fi tóg nĩ, ùn tỹtá kórég ěn fi. Povo kar to ken hã vễ, hã vỹ: goj, he mũ, ěprã ke kar to ken hã vễ, nação kar to ken hã vễ, vurmỹ vỹ nỹtĩ ag kar to ken hã vễ gé, hã vỹ: goj, he mũ," he tóg. <sup>16</sup> "Kỹ fi mễg vỹ ti nĩka tỹ 10 (ke) ěn mré (tóg) fi to kórég tãvĩ nỹtĩnh ke mũ. Fi tũ kunũnh kãn jé ag tóg ke mũ, fi kur mré hã, kỹ fi tóg kator nĩnh ke mũ, ùn kórég ěn fi. Fi nĩ ko jé ag tóg ke mũ gé, kỹ ag tóg fi pũn ke mũ gé. <sup>17</sup> Ag tỹ ki kagtĩg ra Topě tóg ag krĩn tĩ, ag vatánh tá, kỹ ag tóg Topě tỹ ag mỹ fi to vễnh jykre nĩv ěn hã han tĩ. Topě tỹ ag krĩn kỹ ag tóg jagně mré vễnh jykre pir hã han tĩ, kỹ ag tóg fi mễg mỹ vễnh vin tĩ gé, pã'i tỹ 10 (ke) ěn ag. Gen kỹ ag tóg nén kar kãnkan ke mũ ěn pětẽm ke mũ, Topě tỹ vẫsỹ tó ja ěn kar ti," he tóg, Topě tỹ jễnẽ jafã ti.

<sup>18</sup> "Kỹ ùn tỹtá kórég ěn fi, ã tỹ ùn vэг mũ ěn fi vỹ tỹ cidade mág ěn nĩ. Ěprã pã'i kri ke kar fi nĩ," he tóg inh mỹ, Topě tỹ jễnẽ jafã ěn ti.

## 18

### *Babilônia tỹ tũ' he*

<sup>1</sup> Kar kỹ sóg Topě tỹ jễnẽ jafã ù vэг mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtẽre mũ. Tar pẽ tóg jẽ, jễngrẽ tóg jẽ gé, kỹ ti jễngrẽ tóg kurã han mũ, ěprã, Topě tỹ jễnẽ jafã ěn ti. <sup>2</sup> Ěn vỹ prěr kỹ. "!.Kókén kỹ ti nỹ ha..!" he tóg mũ, prěr kỹ. "!.Babilônia vỹ kókén kỹ nỹ, cidade mág ěn ti..!" he tóg. "!.Japo ag, vễnh jagrẽ kórég ag vỹ tá ẽmã nỹtĩ ha..! Jẽsĩ kavéj kar, sễsĩ kórég kar vỹ tá nỹtĩ ha, cidade jy ró ěn

kãmĩ..! <sup>3</sup> Ěprã ke kar vỹ cidade ěn jykre han ja nĩgte..! Kỹ tóg ag tỹ ù mré nỹ kónãn ěn ri ke ne..! Vinho kron mág ri ke ti ne..! cidade ěn jykre ti..! Ěprã pã'i ag vỹ tá vễnh jykre han ja nĩgte..! Kỹ tóg ùn tỹtá kórég fi mré nỹ ri ke nĩ, ag jykre kórég ti..! Nén ù vender he tĩ ag vỹ cidade ěn tugrĩn rico nỹtĩ ja nĩgte..! tá ke ag tỹ rico tãvĩ ja nỹtĩn kã..! Hã ra tóg kókén kỹ nỹ ha..!" he tóg, prěr kỹ, Topě tỹ jễnẽ jafã ti.

<sup>4</sup> Kỹ sóg kanhkã tá vễnh vỹ ù mễg mũ gé, ù tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ tóg: "mũ jé ha," he mũ, ù tỹ kanhkã tá vỹ mũ ěn ti. "Cidade tá kãpamnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg ag mré Topě vỹ mranh ke mũ, kỹ Topě tóg ag mré ãjag vóg kónãn ke mũ gé, ti tỹ cidade kókén ken kỹ," he tóg, ù tỹ kanhkã tá vỹ mũ ti, ù tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ. Cidade ěn kókén ke to hã tóg ag mỹ tó mũ. <sup>5</sup> "Topě vỹ ag jykre pãno ve kãn, kỹ tóg kã jatũ tũ nĩ. Ag tỹ Topě vỹ mranh vỹ e tãvĩ nỹtĩ, kỹ ti pãnfi tóg kanhkã pětẽm mũ, ag tỹ Topě vỹ mranh pãnfi ti. <sup>6</sup> Ag tỹ ãjag mỹ nén han ja ěn ri ke han nĩ, ag mỹ," he tóg, ù tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ. "Ag tỹ ãjag mỹ ti kórég pir han kỹ ag mỹ ti kórég rẻgre han nĩ, vễnh kato. ãjag mỹ ag tóg ti kron jafã kórég ven ja nĩ. Ag mỹ ti kron jafã kórég ven rẻgrẻg nĩ. <sup>7</sup> Sĩnvĩ ja ag nỹtĩ, tỹ nén ù mág ja ag nỹtĩ. Ag jagtar han nĩ, ag sĩnvĩ tag to. Ag jagtar han nĩ, ag tỹ nén ù mág tag to, ù tỹ nén ù mág tũ ag jagtar han nĩ gé, ag mré. "Ủn mág vỹ tỹ ẽg nỹtĩ," he ag tóg mũ. "Ủ pi(jé) ẽg jagtar han ke mũ'," he ag tóg mũ. <sup>8</sup> Hã ra ag tóg vẫhã venh ke mũ, ag jagãgtar ke ti, ag vễsỹrẻnh ke ti, ag vẫnhprãg ti, kỹ tóg ag tỹ vễnh kaga jagy han ri ke nĩ sir. Kurã pir ki ag tóg tag ve kãn ke mũ, kỹ ag tóg pĩ ki kãgter ke mũ. Topě hã vỹ ag vóg kónãn ke mũ, pã'i mág ti. Tar pẽ ti jẽ nĩ mỹr, Topě ti," he tóg, ù tỹ kanhkã tá vỹ mũ ti, ù tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ.

<sup>9</sup> Kỹ ěprã pã'i ag vỹ venh ke mũ, cidade nĩja ti. Cidade ki ke ag mré tóg ag mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Ag mré ag tóg nén (ũ) kar vigve ja nĩgtĩ, kỹ tóg ag tỹ fag mré nỹ ri ke nĩ ja nĩ, ag tũ mág ěn ti. Cidade pũr nĩja ve jé ag tóg ke mũ ha, kỹ ag tóg fỹnh mũ, jagtar ke mũ. <sup>10</sup> Kuvar há tá ag tóg nỹtĩnh ke mũ, ag kanẽ jur kỹ, ag tỹ cidade ki ke ag vẫnhprãg jagy

mě kŷ. Kŷ ag tóg jagtar kŷ: “jagy tävĩ tóg tí,” henh ke mũ sir, pã'i ag. “Éhé tävĩn ja ti nĩ, cidade tŷ Babilônia tag ti, tar pẽ ja ti nĩ. Hã ra ag tóg hora pir ki ti kókén kãn,” he jé ag tóg ke mũ, pã'i ag.

<sup>11</sup> Kŷ nén (ũ) vender he nŷtĩgtĩ ag vŷ jagtar kŷ fŷnh ke mũ gé, cidade tũ to. Tá ag tóg nén (ũ) tŷ hẽn ri ke ve ja nĩgtĩ, <sup>12</sup> ouro ti, prata ti, pó sĩnvĩ ti, pérola ti, pyrfé tŷ kur ti, kur tŷ seda ti, kur kusũg ti, kur kusũg sá ti, ka kaja e ti, elefante já tŷ nén han mũ ti, ka sĩnvĩ tŷ nén han mũ ti, ferro tŷ nén han mũ ti, ferro kusũg tŷ nén han mũ ti, pó tŷ mármore tŷ nén han mũ ti, <sup>13</sup> canela ti, vễjẽn ger há ti, ka jẽnjo pũn kŷ ger há tŷ incenso ti, ka jẽnjo pũn kŷ ger há tŷ mirra ti, vễnh mũ tĩn jafã ti, vinho ti, azeite ti, farinha ti, trigo ti, monh ti, carneiro ti, cavalo ti, carroça ti, ùn gré ag, ùn tŷtá fag mré hã. Tag kar tŷ ag tóg negocio hyn han tĩ ja nĩgtĩ, vender he nŷtĩgtĩ ag, hã ra tóg tũ tĩ ha. <sup>14</sup> Kŷ nén ù vender he nŷtĩgtĩ ag tóg jagtar kŷ tag tónh ke mũ, ha mẽ. “Nén kar ve ja ěg tóg nĩgtĩ, cidade tá, kŷ tóg ěg mũ sér nĩ ja nĩgtĩ. Riqueza ěn tóg tũ' he kãn. ù tóg nén kar ěn to ěn mãn ke tũ nĩ ha. Ve mãn ke tũ ěg tóg nĩ ha, nén (ũ) kar ěn ti,” he jé ag tóg ke mũ, nén (ũ) vender he nŷtĩgtĩ ag. <sup>15</sup> Kŷ ag tóg kuvar há tá nŷtĩnh mũ. Cidade ěn tá negocio han to ag tóg vễnh han ja nĩgtĩ, hã kŷ tóg ag mũ e tĩ. Tãtã nŷtĩn kŷ ag tóg jũrũn ke mũ, ag tŷ cidade tá ke ag jagãgtar ve kŷ. Fŷ jé ag tóg ke mũ, vễsŷrẻnh jé ag tóg ke mũ. <sup>16</sup> Kŷ ag tóg: “jagy tävĩ tóg nĩ,” henh ke mũ. “Hã tävĩ ja ag nŷtĩ, cidade tag ki ke ja ag. Kur sĩnvĩ rĩnh ja ag tóg nŷtĩ, pyrfé tŷ kur, kur kusũg, kur kusũg sá. Ouro rĩnh ja ag tóg nŷtĩ, pó sĩnvĩ, pérola. <sup>17</sup> Hora pir ki ag tóg tũ' he kãn ja nĩ, ag tŷ nén (ũ) kar mré hã,” he jé ag tóg ke mũ gé, nén ù vender he nŷtĩgtĩ ag.

<sup>18</sup> Kŷ barco to pã'i ag vŷ nŷtĩnh ke mũ gé, goj kri mũ mũ kar ag, barco ki rĩr tĩ kar ag, ù tŷ goj kri rãnrhãj mũ kar ag ke gé. Tãtã nŷtĩ kŷ ag tóg cidade nĩja ěn ve kŷ (ag tóg) prẻnprẻr mũ sir. “Cidade ěn ri ke ve mãn ke tũ ěg tóg nĩ ha,” he jé ag tóg ke mũ. <sup>19</sup> Kŷ ag tóg ga funfur tŷ vễnh kri vãm ke mũ sir, ag mũ e tĩn kŷ. Fŷ jé ag tóg ke mũ, vễsŷrẻnh jé ag tóg ke mũ. “Jagy tävĩ tóg tí,” he jé ag tóg ke mũ. “Hã tävĩ ja ag nŷtĩ, cidade tag ki ke ja

ag. Vễnh kar vŷ ag tũ mãn kŷ vễnh hyn han ja nĩgtĩ, ù tŷ barco kãmĩ goj kri mũgtĩ ag. Kŷ tóg jagy tävĩ tĩ. Hora pir ki tóg tũ' he kãn ja nĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé, goj kri mũgtĩ ag.

<sup>20</sup> “Kanhkã tá nŷtĩ kar'. Mŷ sér nŷtĩmnĩ. Topẽ ki ge kŷ nŷtĩ kar', mŷ sér nŷtĩmnĩ. Apóstolo kar', Topẽ vĩ tó tĩ kar', mŷ sér nŷtĩmnĩ. Tũ' he kãn ag huri, cidade ěn tá ke kar ag. Topẽ vŷ hur ag vóg kónãn, ag tŷ ãjag vóg kónãn ja tugrĩn.”

<sup>21</sup> Kŷ Topẽ tŷ jẽnẽ jafã tar ù tóg pó mág vãg mũ. Kra tŷ pó ri ke ti nĩ, pó mág ěn ti. Kŷ tóg goj nig ki ti fón mũ, jũ kŷ, kŷ tóg: “isŷ pó fón mũ tag ri ke ti nĩnh mũ, cidade tŷ Babilônia kókén ti,” he mũ. “Kókén kãn kŷ tóg nĩ. ù tóg ti ve mãn ke tũ nĩ ha, cidade ti. <sup>22</sup> Kãki ag tóg harpa kyn mãn ke tũ nŷtĩ ha, tŷnh mãn ke tũ ag nĩ ha, vãn tŷ vãkyr ěn kyn mãn ke tũ ag nĩ ha, trombeta ti ke gé. Vãkyr mẽ mãn ke tũ ěg nĩ ha, cidade tŷ Babilônia tá. ù tóg ki rãnrhãj mãn ke tũ nĩ ha, ù tóg ki nĩ mãn ke tũ nĩ ha. ù tóg ki tynyn mãn ke tũ nĩ gé. <sup>23</sup> ù tóg ki lampião grub mãn ke tũ nĩ ha. ù tóg ki vễnh prũg to festa han mãn ke tũ nĩ gé. Há tävĩ ja ag nŷtĩ, tá nén (ũ) kar vender he nŷtĩgtĩ ěn ag, kŷ vễnh kar vŷ ag vĩ jẻmẻ ja nĩgtĩ. Povo kar krĩn kónãn ja ag tóg nĩgtĩ, kujá tŷ ěg mũ ón tĩ ěn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ. <sup>24</sup> Topẽ vĩ tó tĩ ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, cidade ěn tá ke ag, Topẽ ki ge kŷ nŷtĩ ag kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ. ěn hã tá tóg vễnh ven ja nĩ, ag tŷ ùn kãgtén mũ kyvẻnh kar ti. Hã kŷ ag tóg ag kar kyvẻnh kajãm kãn ke mũ,” he tóg mũ, Topẽ tŷ jẽnẽ jafã tar ěn ti.

## 19

<sup>1</sup> Kŷ sóg kanhkã tá nén ù mẽg mũ gé sir, hã ra tóg ù tŷ hẽn ri ke ag jãn mẽg nĩ. Jãn kŷ ag tóg cidade ěn to tag tó mũ, ha mẽ. “Topẽ mũ vĩ há han nĩ. Topẽ ne ěg krenkren han ki kanhró nĩ'. Ti hã ne tŷ ùn mág nĩ'. Ti hã ne tar jẻ'. <sup>2</sup> Ti tŷ nén han mũ vŷ kuryj kar nŷ. ùn tŷtá kórẻg ěn fi vóg kónãn tóg huri. Ęprã ke kar kókén ja fi tóg nĩ, fi jykre pãno tŷ. Topẽ vŷ fi vóg kónãn, fi tŷ ti rãnrhãj han tĩ ag kãgtén ja nĩn kŷ,” he ag tóg, kanhkã tãn ag, cidade tŷ Babilônia to.

<sup>3</sup> Kŷ ag tóg jãn mãn kŷ tag tó mũ gé, ha mẽ. “Topẽ mũ vĩ há han nĩ. Cidade ěn pũr nĩja

vỹ kanhkã ra tâpny mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, nĩja ên," he ag tóg mũ gé, jãn kỹ, kanhkã tân ên ag. <sup>4</sup> Kĩ kófa tỹ 24 (ke) ên ag tóg mũg ke kãn mũ, nén nẽ tỹ 4 (ke) ên ag mré hã. Topẽ mỹ ag tóg: "Topẽ vỹ tỹ ã nĩ," he mũ, ù tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên mỹ. Kĩ ag tóg: "hã vễ," he mũ gé. "Topẽ mỹ vĩ há han nĩ," he ag tóg mũ, jamã hár(a).

### *Cordeiro vễnh prũg*

<sup>5</sup> Kĩ nĩgja sĩnvĩ ên tá vễnh vĩ tóg mẽ há tí gé. "Ủ tỹ Topẽ mỹ rãnhrãj tĩ'," he tóg. "Ủ tỹ Topẽ kamẽg tĩ'," he tóg. "Ủn mág'," he tóg. "Ủn kãsir'," he tóg. "Topẽ mỹ vĩ há han, ãjag kar," he tóg, vễnh vĩ ên ti.

<sup>6</sup> Kĩ sóg ù tỹ hên ri ke ag jãn mẽg mũ gé. Tỹ tóg sa krog vĩ mẽ tĩ, tỹ tóg ta tỹ tỹrỹr he mẽ tĩ gé, ag jãn ti. Jãn kỹ ag tóg tag tó mũ, ha mẽ. "Topẽ mỹ vĩ há han nĩ," he ag tóg. "Ủ tỹ nén ù kar han ki kanhró nĩ ên tóg tỹ pã'i mág pẽ jẽ, ẽg pã'i mág ti, Topẽ ti. <sup>7</sup> Kĩ tóg ẽg mỹ sér tâvĩ tĩ. Vĩ sér han jẽ ẽg tóg ke mũ ha. "Tỹ ti ùn mág pẽ jẽ," he jẽ ẽg tóg ke mũ gé. "Cordeiro tỹ vãhã prũg ke nẽ ha. Ti prũnh ke fi vĩ vễnh kãn huri. <sup>8</sup> Ầ kur kupri ên tu kỹ fi tóg jẽ nĩ, fi kur jẽngrẽ ên," he ag tóg, ùn e ag, jãn jãn kỹ. Fi jykre tãg to ken hã vễ, hã vĩ: fi kur kupri jẽngrẽ, he mũ, fi tỹ Topẽ jykre há ên han kỹ nĩ hã vễ. Ủ tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ kar ag to ken hã vễ, hã vĩ: cordeiro prũnh ke, he mũ.

<sup>9</sup> Kĩ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg inh mỹ: "inh vĩ tag rán nĩ," he mũ. "Ủ tỹ hên ri ke ag tóg cordeiro prũg tỹ festa konh ke mũ. Topẽ vĩ ù tỹ ti festa ko mũ ag kar ve há han mũ," he tóg. Kĩ tóg: "Topẽ tỹ tón hã vễ," he mũ gé. "Hã ra Topẽ tóg ón vãnh nĩgtĩ," he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

<sup>10</sup> Kĩ sóg ti krẽm mũg ke mũ, sỹ ti mỹ: "Topẽ vĩ tỹ ã nĩ," he jẽ. Hã ra tóg inh mỹ: "ke tũg ra," he mũ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ên ti. "Topẽ mỹ rãnhrãj han jafã vĩ tỹ inh nĩ, ã ri ke, ã kanhkã ag ri ke, ù tỹ Jesus tỹ ki hã tó mũ ki króm mũ ên ag kar ri ke sóg nĩ, Topẽ rãnhrãj han kỹ," he tóg. "Topẽ hã mỹ: Topẽ vĩ tỹ ã nĩ, hemnĩ," he tóg inh mỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ên ti.

Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ Jesus tỹ ki hã tó mũ ên hã kãmén tĩ.

### *Ủ tỹ cavalo kupri kri nĩ*

<sup>11</sup> Kĩ sóg kanhkã róm kỹ nỹ vэг mũ. Cavalo kupri vĩ tá jẽ nĩ. Ủ tỹ ti kri nĩ jyjyn hã vĩ: "ủn ón vãnh," he mũ. "Ủ tỹ nén (ũ) há to krónh ke vãnh," he tóg mũ gé, ti jiji ti. Ti hã vĩ jykre kuryj nĩ, ù tỹ cavalo kupri kri nĩ ên ti, kỹ tóg ki hã tó tĩ gé. Nén ù há hã to tóg vãsãn ti gé. <sup>12</sup> Ti kanẽ vĩ tỹ pĩ gru ve nĩ. Ti kri tógfĩ vĩ e nỹtĩ. Ti kri ti jyjy tóg rán kỹ nĩ, hã ra ù pi(jé) ti jiji ki kanhró nỹtĩ'. Ti hã vĩ ã pir mỹ ã jyjy ki kanhró nĩ'. <sup>13</sup> Ti kur vĩ kyvẻnh nĩ. Ti to ag tóg: "Topẽ vĩ," he tĩ. <sup>14</sup> Kanhkã tá soldado ag tóg ti nón kãmũ mũ. Cavalo kupri kri ag tóg kãmũ mũ, kanhkã tân ag, ti soldado ag. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg kãmũ mũ. <sup>15</sup> Ủ tỹ ag jo tĩ mũ ên jẻnkã tá rógro jã rẻgre tóg kãkutẻ mũ. Rógro tag tỹ tóg povo kar ag tỹ hên ri kenh ke mũ. Tỹ ag kri jẽ kỹ tóg vễnh jykre tar han ke mũ, ag to. Uva jẻgmĩ jafã tá tóg jẻgmĩnh ke mũ, uva ti, hã vĩ: Topẽ tỹ vễnh kar to jũ jagy han mũ, he mũ, hã vĩ: uva jẻgmĩ, he mũ. <sup>16</sup> Ti kur ki tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ. "Pã'i kar ag kri pã'i," he tóg, vễnh rán ki. "Ủn mág kar ag kri ke," he tóg mũ gé, vễnh rán ki. Ti kre ki tóg rán kỹ nĩ gé.

<sup>17</sup> Kĩ sóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù vэг mũ gé. Rã kri tóg jẽ nĩ. Kĩ tóg sẻsĩ kar jẻ prẻr mũ, jẻsĩ tỹ kanhkã krẻm tẻgtẻ tĩ ag kar. Jamã hár(a) tóg ag mỹ: "!.kuneg..!" he mũ. "!.Vẻnh mãn kãmũ jeg..!" he tóg. "!.Topẻ tỹ festa konh kãmũ jeg..!" <sup>18</sup> Pã'i kãgter konh kãmũ jeg..! Soldado to pã'i ag, soldado ag, cavalo ag, ù tỹ cavalo kri mũgtĩ ag, ù tỹ tỹ camarada nỹtĩ ag, ag patrão ag, ùn mág ag, ùn kãsir ag, ẻprã ke kar ag kãgter mũ nĩ konh kãmũ jeg..!" he tóg, Topẻ tỹ jẽnẽ jafã ti, sẻsĩ ag kar jẻ prẻr kỹ.

<sup>19</sup> Kĩ sóg goj kãtã mĩg ên ve mãn mũ gé, ẻprã pã'i kar ag ke gé, ag soldado ag mrẻ hã. Vẻnh mãn kỹ ag tóg nỹtĩ, ag tỹ ù tỹ cavalo kupri kri nĩ ên kato vãsẫnsẫn jẻ, ag tỹ ti krẻm ke ag kato vãsẫnsẫn mág han jẻ. <sup>20</sup> Kĩ ag tóg mĩg ên sẻg mũ, ù tỹ ón kỹ Topẻ vĩ tó tĩ ên ag mrẻ hã, ù tỹ mĩg rĩnve nẻn ve vãnh tỹ hên ri ke hyn han ja ên ti. Ti tỹ milagre hyn han tugrĩn ù tỹ hên ri ke ag tóg ti vĩ kri nĩm ja nĩgtĩ. Ti tỹ ag krĩn kónẫn hã vễ, ù tỹ ti rá tỹ rãnran kỹ nỹtĩ kar ag, ù tỹ ti kãggrã to: "Topẻ vễ," he mũ kar ag. Kĩ ù tỹ mĩg ên

ség mû ag tóg pĩ gru fir ki ti fón mû, pĩ mág pẽ ki, ù tỹ ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ên mré hã. Ag rĩnrĩr hã ra ag tóg pĩ grug fir ên ki ag vãm mû, ag sigse kỹ. Pó tỹ enxofre pũr nĩja ên ki ag tóg vãm mû, vãn pũr nĩja ri ke ên ki. <sup>21</sup> Ag soldado ag kãgtén ag tóg mû gé sir, rógro tỹ, rógro tỹ ù tỹ cavalo kupri kri nĩ ên jẽnkã tá kãkutẽ mû ên ti. Kỹ jẽsĩ kar ag tóg vẽn h fãn mû sir, ùn kãgter mû ag nĩ kon kỹ.

## 20

### *Satanás tỹ prỹg tỹ mil (ke) ki se kỹ jẽ*

<sup>1</sup> Kỹ sóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù vég mû gé sir. Kanhkã tá tóg kãtére mû, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti. Nũgme jãnkã nĩfénh jafã vyn kỹ tóg kãtére mû, ti chave ti. Ferro tỹ corrente vãg tóg mû gé. <sup>2</sup> Ên vỹ mĩg fẽr ên ség mû, hã vỹ: pỹn ve tỹ ùn ve fag krĩn kónãn mû, he mû, hã vỹ: Japo, he mû, hã vỹ: Satanás, he mû, mĩg fẽr ên ti. Ên se kỹ tóg ferro tỹ ti mrĩnh mû sir. Kỹ tóg se kỹ jẽ nĩ, prỹg tỹ mil (ke) ki. <sup>3</sup> Nũgme ki tóg ti fón mû sir, mĩg fẽr ti tỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ên ti, kỹ tóg nũgme jãnkã nĩfénh há han mû sir, chave tỹ. Kỹ mĩg fẽr ên tóg povo ag krĩn kónãn mãn ke tũ nĩ ha ver, prỹg tỹ mil (ke) ki. Prỹg tỹ mil (ke) tag tỹ tũ' hen kỹ ag tóg ver ti kavãn sĩ han mãn ke mû, mĩg fẽr ti.

<sup>4</sup> Kỹ sóg nĩgja sĩnvĩ tỹ hẽn ri ke vigvég mû. Û tỹ kri nĩgnĩg kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ pã'i nỹtĩ, ag tỹ vẽn h kar jykre tugnỹm ke to pã'i. Kỹ sóg êprã ke kuprĩg tỹ hẽn ri ke ag vigvég mû gé, ag tỹ ùn kãgtén ja ên ag kuprĩg. Ag tỹ vẽn h kar mỹ Jesus kãmén ja tigrĩn ag tóg ag kãgtén ja nĩ, ag tỹ Topẽ vĩ tó tigrĩn. Mĩg ên to ag tóg: “Topẽ vẽn,” he ja tũ nĩgtĩ, ti kãggrá to ke gé. Mĩg rá ên tỹ ag tóg vẽn h rán ja tũ nĩ gé, ag kakã ki, ag nĩgé pãnĩ ki ke gé. Ên ag vỹ tỹ Cristo mré pã'i nỹtĩnh ha, prỹg tỹ mil (ke) ên ki. <sup>5</sup> Vẽser ù ag vỹ ver rĩnrĩr mãn ke tũ nĩ. Prỹg tỹ mil (ke) ên tỹ tũ' hen kỹ ag tóg kejẽn rĩnrĩr mãn kãn ke mû. Û tỹ Cristo mré tỹ pã'i nỹtĩ tag ag vỹ rĩnrĩr vén ke mû. <sup>6</sup> Û tỹ rĩnrĩr vén mû mỹ tóg vĩ há han ke mû, Topẽ ti. Topẽ tũ vỹ tỹ ag nỹtĩ. Kãgter mãn ke tũ ag tóg nỹtĩ ha. Topẽ tũ ki rĩr jé ag tóg ke mû, Cristo tũ ki ke gé. Prỹg tỹ mil (ke) ki ag tóg tỹ pã'i nỹtĩnh mû, Cristo mré hã.

### *Satanás kutẽ*

<sup>7</sup> Kejẽn prỹg tỹ mil (ke) ên tóg tũ' he mû. Kỹ ag tóg Satanás ên kavãn sĩ han mãn ke mû. <sup>8</sup> Kỹ tóg tĩ mû, povo tỹ Gogue ag mré Magogue ag krĩn kónãn jé, tãtã, ga fyr tá, Satanás ti. E tãvĩ ag nỹtĩ, goj fyr tá rỹnhryj ri ke ên ag, goj kafã tũ fyr tá rĩnhryj ri ke ên ag. Ag vẽn h mãn kãn han jé tóg ke mû, Satanás ti. <sup>9</sup> Kỹ ag tóg tá kãmũ mû, ùn e tãvĩ ên ag. Û tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag kato ag tóg kãmũ mû, cidade ên kato, Topẽ tỹ cidade to há nĩ ên kato. Ag tỹ ag tỹ tũ' he kãn sór vẽn. Hã ra pĩ tóg kanhkã tá kãtére mû, kỹ tóg ag kãgtén mû. Û tỹ Topẽ ki ge kỹ nỹtĩ ag tỹ tũ' he sór mû ên ag kãgtén tóg mû, pĩ ti. <sup>10</sup> Japo ên, ù tỹ ag mỹ ón mû ên fón pẽ han ag tóg mû, pĩ grug fir ên ki, pĩ mág pẽ ên ki, pó tỹ enxofre pũr nĩja ên kãki, vãn pũr nĩja ri ke ên kãki. Goj kãtã mĩg ên vỹ tá nĩ ha, pĩ grug fir ên kãkã, kar kỹ ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ên ti ke gé. Pĩ grug fir ên kãki ag tóg nỹtĩ, tá kãpa mãn ke tũ pẽ ag tóg nỹtĩ ha. Tá ag jagtar tãvĩ nỹtĩ ha.

### *Vẽn h kar jykre tugnỹm ke kurã*

<sup>11</sup> Kỹ sóg nĩgja mág pẽ vég mû gé, nĩgja kupri. Û tóg kri nĩ nĩ. Ti rĩnve ga tóg tũ' he mû vãhã, kanhkã ti ke gé. Vẽn h ven mãn tũ tóg nỹtĩ ha, kanhkã mré ga ti. <sup>12</sup> Kỹ sóg vẽn h kar vigvég mû, ùn mág ag, ùn kãsir ag ke gé. Nĩgja kupri ên jo ag tóg nỹtĩ. Kỹ livro vỹ tá nỹtĩ gé. Livro ên kygvãg ag tóg mû. Vẽn h kar jykre vỹ livro ên ki ránrán kỹ nỹtĩ. Kỹ livro ù vỹ tá nĩ gé, ên kavãg ag tóg mû gé. Û tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mû ag jygyj vỹ livro ên ki ránrán kỹ nỹtĩ. Kỹ Topẽ tóg vẽn h kar jykre tugnỹm ke mû, kỹ tóg ag mỹ ag tỹ nén venh ke mû ti tónh ke mû. Ag tỹ ãjag tỹ nén han ja kajãm ke vẽn, ag tỹ ãjag jykre tỹ livro ki ránrán kỹ nỹtĩ ên kajãm kãn ke vẽn. <sup>13</sup> Û tỹ goj ki kãgter mû ag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ vẽn h jamã tá nỹtĩ ag kar ti. Vẽn h kar vỹ tá nỹtĩ. Ag tỹ nén han mû kar kajãm kãn jé ag tóg ke mû ha. <sup>14</sup> Kỹ ù vỹ ter mãn ke tũ nĩ ha. Êg ter ke tag vỹ hur tũg. Û tỹ pĩ grug fir ên kãki vár ke tag ag vỹ kãgter ri ke han ke mû, kỹ tóg ag kãgter pẽ han ri ke nĩ sir, ag tũg pẽ han tũ ra. <sup>15</sup> Kỹ ùn jygyj rán kỹ nỹtĩ tũ ên ag vỹ pĩ grug fir ên kãki vár kãn ke mû, ùn jygyj tỹ Topẽ livro ki ránrán kỹ nỹtĩ tũ ên ag.



## 21

### *Kanhkã tãg mré ga tãg*

<sup>1</sup> Kÿ sóg kanhkã tãg vég mũ gé, ga tãg ke gé. Kanhkã ve ên tóg hur tũg, ga ve ên ke gé, goj ti ke gé. <sup>2</sup> Kÿ sóg Topê tÿ cidade tag, Jerusalém tãg tag vég mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtère mũ, Topê tá, cidade tãg tag ti. Cidade sÿnvĩ han ja ag tóg nÿgtĩ, kÿ tóg ag tÿ tá vènh prũg to festa han ke nĩ ve nĩ. Cidade sÿnvĩ tóg ùn prũnh ke fi sÿnvĩ ri ke nĩ, fi tÿ ã mén ke ti jãvãnh kÿ. <sup>3</sup> Nÿgja kupri ên tá vènh vĩ tóg mẽ há tĩ, kÿ tóg: “Topê jamãnh hã vè,” he mũ. “Topê tÿ êprã ke ag mré êmãnh hã vè,” he tóg. “Ag mré tóg nĩ nĩ ha, ti tũ vÿ tÿ ag nÿtĩnh ke mũ ha. Topê vÿ ag mré nÿnh mũ ha, kÿ tóg tÿ ag Topê nĩ sir. <sup>4</sup> Ag kanê var tÿ tũ' he kãn jé tóg ke mũ ha. Û tóg ter mãn ke tũ pè nĩ ha, hã kÿ ù tóg fe kaj nĩ mãn ke tũ nĩ gé, jagtar ke tũm, kaganh ke tũm. Tũg ti nĩ ha, vènh jykre si kar ti. Vènh ven mãn ke tũ ti nĩ ha, vènh jykre si ti,” he tóg, vènh vĩ ên ti.

<sup>5</sup> Kÿ ù tÿ nÿgja kupri kri nĩ ên tóg: “nén (ũ) kar han mãn jé sóg ke mũ ha,” he mũ. Kÿ tóg inh mÿ: “inh vĩ tag rán nĩ,” he mũ gé. “Sÿ ki hã tó vè. Vènh ven kãn jé tóg ke mũ, sÿ ã mÿ nén tó mũ tag ti,” he tóg. <sup>6</sup> Kÿ tóg: “hÿ, vènh ven kãn ti huri,” he mũ gé. “Ûn ve vÿ tÿ inh nĩ, kÿ sóg tÿ êgno nĩ gé. Isÿ nén (ũ) kar han to hã sóg nĩ nĩ, kÿ sóg nén (ũ) kar tũg mũ ra nÿnh mũ gé. Û tóg goj kron sór mũ. Ên mÿ sóg goj ven tĩ, kaja tũ ra. Isÿ ti mÿ goj ven mũ ên vÿ ti ter tũ han ke mũ. <sup>7</sup> Û tÿ isovãnh tũ ên mÿ sóg nÿm ke mũ, presente tag ti, ha mẽ: ti Topê vÿ tÿ inh nÿnh mũ, kÿ tóg tÿ inh kósin nÿnh mũ gé,” he tóg inh mÿ, ù tÿ nÿgja kupri kri nĩ ên ti.

<sup>8</sup> Hã ra ù ag tóg pĩ grug fir kãki, pĩ mág pè ên kãki vár ke mũ, hã vÿ: ùn mũmèg (ka)mè ag, he mũ, ù tÿ isovãnh mũ ag, he mũ, ù tÿ vènh jykre pãno tÿ vènh kavènh tĩ ag, he mũ, ù tÿ ù tén tĩ ag, he mũ, ù tÿ ã prũ tũ fag mré nÿgnÿ mũ ag, he mũ, ù tÿ ã mén tũ mré nÿgnÿ mũ fag, he mũ, kujá ag, he mũ, curandeiro ag, he mũ, ù tÿ vènh kãgrá jykre mĩ mũ mũ ag, he mũ, ùn ón mũ ag, he mũ gé. Pĩ grug fir ên kãki tóg ag vãm kãn ke mũ, pó tÿ enxofre pũr nÿja ên kãki, vãn pũr

nÿja ri ke ên kãki. Kÿ tóg ag kãgtén pè han ri ke nĩ sir,” he tóg, ù tÿ nÿgja kupri kri nĩ ên ti.

### *Jerusalém tãg*

<sup>9</sup> Kÿ Topê tÿ jênê jafã ù tóg inh ki jun mũ, ù tÿ pénky kãkã nĩ ên tÿ ga kri ke ag vóg kónãnh mũ ên ag kã ù. Inh mÿ tóg: “kunÿg,” he mũ. “Cordeiro prũnh ke fi venh kãtĩg,” he tóg inh mÿ.

<sup>10</sup> Kÿ Topê kuprĩg tóg inh krĩn mũ sir, kÿ sóg nén nê vég mũ. Topê tÿ jênê jafã ên tóg inh pére tĩ mũ, pãnónh téj (gy) kri. Pãnónh kri jê kÿ tóg inh mÿ Topê tÿ cidade tãg ven mũ sir, cidade tÿ Jerusalém, he mũ tag ti, ù tÿ kanhkã tá kãtère mũ tag ti, Topê tá. <sup>11</sup> Sÿnvĩ pè tóg nĩ, Topê sÿnvĩ ên ri ke ti nĩ, kókov tóg nĩ gé, pó tÿ jaspe kókov ri ke. Pó tÿ tonh vÿ tÿ ti nĩ, jaspe ti, kÿ tóg pó kókov fĩn êváj ên ri ke nĩ. <sup>12</sup> Cidade jy ró tóg téj gy nÿ, vènh ra hã tóg téj gy jê gé. Ró ki jãnkã tÿ 12 (ke) vÿ nÿtĩ. Kÿ Topê tÿ jêgnê jafã tÿ 12 (ke) ag vÿ ki rĩr nÿtĩ, jãnkã ki. Ki vènh jygjy tóg ránrán kÿ nÿtĩ, jãnkã ki, Israel jóg'jóg ve tÿ 12 (ke) ên ag jygji ti. <sup>13</sup> Rã jur ja kãtá tóg jãnkã tãgtũ nĩ. Rã pur ja kãtá tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé, kanhkã tãpér kãtá tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé, kanhkã tãpér ù kãtá tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé. <sup>14</sup> Pó tÿ 12 (ke) kri tóg hyn han kÿ nĩ nĩ, cidade ti. Pó ên ki vènh jygjy tóg ránrán kÿ nÿtĩ gé, apóstolo tÿ 12 (ke) ên ag jygji ti, cordeiro tũ ên ag jygjy ti.

<sup>15</sup> Kÿ ù tÿ inh mré vĩ mũ ên, Topê tÿ jênê jafã ên tóg ti kãmun jafã vyn kÿ jê nĩ, ti kãmun jafã tÿ ouro ti. Kÿ tóg cidade kãmun sór mũ, cidade jy ró ti, ti jãnkã ti ke gé. <sup>16</sup> Péno tÿ 4 (ke) ti nĩ, cidade ti, kÿ ti tãpér vÿ ti téj ri ke nĩ. Kÿ Topê tÿ jênê jafã ên vÿ kãmun mũ sir, cidade ti, ti kãmun jafã tÿ. Quilômetro tÿ 2 mil kri 200 (ke) ti nĩ, ti tÿ téj e kÿ nÿ ki, ti tãpér ki ke gé, ti tÿ vènh ra jên ke gé. Vènh ri ke kar ti nĩ, ti kãmur ti. <sup>17</sup> Kÿ tóg cidade jy ró ên kãmun mũ gé. Ti tãpér vÿ metro tÿ 64 (ke) nĩ. Metro tag vÿ tÿ êprã ke ag kãmun jafã nĩ, hã ra Topê tÿ jênê jafã vÿ kãmun mũ, êprã ke ag kãmun jafã tÿ. <sup>18</sup> Ró vÿ pó tÿ tonh tÿ jaspe tÿ han kÿ nÿ. Kÿ cidade vÿ ouro tÿ han kÿ nĩ, hã ra tóg fĩn êváj nĩ, vidro fĩn êváj ri ke. <sup>19</sup> Cidade jy ró tóg pó tÿ tonh mág kri han kÿ nĩ. Pó ên to pó tÿ tonh ù tóg nÿtĩ gé, ùn e ag. Pó tÿ tonh mág ù tóg

tỹ jaspe nĩ, kỹ ù tóg tỹ safira nĩ, kỹ ù tóg tỹ ágata nĩ, jo ù tóg tỹ esmeralda nĩ, <sup>20</sup> jo ù tóg tỹ sardônio nĩ, jo ù tóg tỹ sárdio nĩ, ù tóg tỹ crisólito nĩ, ù tóg tỹ berilo nĩ, ù tóg tỹ topázio nĩ, ù tóg tỹ crisópraso nĩ, ù tóg tỹ jacinto nĩ, ù tóg tỹ ametista nĩ gé. <sup>12</sup> (ke) ti nỹtĩ, pó mág ti. <sup>21</sup> Kỹ ti jänkã tỹ 12 (ke) vỹ pérola tỹ hyn han kỹ nỹtĩ. Jänkã pir vỹ pérola pir nĩ mỹr, ha mẽ. Kỹ êpry mág ên, êmĩn mág ên vỹ ouro tỹ han kỹ sa, hã ra tóg fĩn êváj nĩ, vidro fĩn êváj ri ke.

<sup>22</sup> Hã ra sóg Topẽ jo ìn vég tũ nĩ, cidade ên tá. Topẽ vỹ vènh kar kri nĩ, kỹ tóg nén (ũ) kar han ki kanhró nĩ gé. Topẽ hã vỹ cidade ên tá êmã nĩ, cordeiro ti ke gé, hã kỹ tóg tá ag jo ìn tũ nĩ. <sup>23</sup> Kỹ rã tóg tá tũ nĩ gé, kysã ke gé. Topẽ tỹ jèngrẽ vỹ ki kurã han tĩ, kỹ tóg tá kutyg vánh nĩ sir. Cordeiro ên vỹ cidade ên tá rã ri ke nĩ. <sup>24</sup> Kỹ vènh kar tóg Topẽ tỹ cidade ki jèngrẽg ên tugrĩn êvánh há han tĩ, povo kar ag. Êprã pã'i kar ag vỹ ãjag tỹ nén (ũ) kar gé kãmũnh mũ, ag tỹ tá vin han jé. <sup>25</sup> Jänkã vỹ nugnón kỹ nỹtĩ, kurã kar ki. Kutyg tũ nĩn kỹ ag tóg jänkã nĩgfénh tũ nĩgĩ. <sup>26</sup> Povo kar ag vỹ ãjag tỹ nén (ũ) gé kãmũnh ke mũ, cidade ên mĩ. <sup>27</sup> Hã ra nén ù kórég vỹ kãrãnh ke tũ pẽ nĩ. Û tỹ vènh jykre pãno han mũ ag vỹ rã genh ke tũ nĩ, ùn ón mũ ag ke gé. Ûn jygji tỹ livro ki ránrán kỹ nỹtĩ ên ag hã vỹ ra genh ke mũ. Û tỹ rĩr krýg ja tũ vég mũ ên ag jygjy vỹ ránrán kỹ nỹtĩ, cordeiro tỹ livro ên ki.

## 22

<sup>1</sup> Kỹ Topẽ tỹ jènẽ jafã tóg inh mỹ goj mág ven mũ. Goj ên vỹ êg rĩnrĩr han tĩ. Kómkóm ke ti tĩ, goj ên ti, pó kupri fĩn êváj tỹ kómkóm ke ên ri ke, goj ti. Goj ên nĩhỹg vỹ Topẽ nĩgja tá nĩ, cordeiro nĩgja ên tá. <sup>2</sup> Kỹ tóg cidade kaju mĩ tĩ mũ, êpry mág jagma, êmĩn mág ên jagma, goj ti. Tĩ fyr tá ka tóg nỹtĩ, ti fyr ù tá ke gé. Ka kanẽ ên vỹ êg rĩnrĩr han tĩ gé. Ên vỹ prýg pir ki kanẽ tỹ 12 (ke) han tĩ. Kysã kar ki tóg ã kanẽ hyn han tĩ. Tĩ féj vỹ tỹ vènh kagta kar nĩ, vènh kaga kar tỹ tóg hághá' he kãn tĩ. <sup>3</sup> Topẽ tỹ nén ù to jũ vỹ tá nĩnh ke tũ pẽ nĩ, cidade ên tá.

Topẽ nĩgja vỹ cidade ên tá nĩ nĩ, cordeiro nĩgja ên ti, kỹ vènh kar vỹ ti to: “Topẽ vè,” henh ke mũ, Topẽ rãnrãj han tĩ ag kar.

<sup>4</sup> Topẽ ve jé ag tóg ke mũ, kỹ ti jiji vỹ ag kakã ki rán kỹ nĩnh mũ. <sup>5</sup> Tá tóg kutyg vánh nỹgtĩ, hã kỹ ag tóg tá lampião grug ke tũ nĩ. Rã vỹ tá tũ nĩ gé. Topẽ vỹ ag mỹ tỹ jèngrẽ han tĩgtĩ, êg pã'i ti. Kỹ tá nỹtĩ ag tóg tỹ pã'i nỹtĩnh ke mũ gé. Ag tỹ tỹ pã'i nỹtĩnh ke tag vỹ tũ' henh ke tũ nĩ.

### Jesus kãtĩg mãn

<sup>6</sup> Kỹ Topẽ tỹ jènẽ jafã ên tóg inh mỹ: “inh vỹ vỹ tỹ ki hã ke nĩ,” he mũ. “Vènh ó pijé,” he tóg. “Êg jóg tỹ Topẽ vỹ ù tỹ ã vỹ tó tĩ ag mỹ ã kuprĩg jènẽ, ti tỹ ag kanhrãn jé. Hã kỹ tóg ã tỹ jègnẽ jafã ag kã ù jènẽ, ti tỹ ti mỹ rãnrãj tĩ ag mỹ tó jé, nén tỹ kãnhmar kutènh ke mũ ti,” he tóg, inh mỹ, Topẽ tỹ jènẽ jafã ti.

<sup>7</sup> Jesus vỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Ha vé, inh kãtĩg mãn ke nẽ ha. Nén tỹ livro tag ki rán kỹ nĩ tag to jykren há han nĩ, kỹ Topẽ tóg ãjag mỹ vỹ há han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>8</sup> Tag kar ve inh, mẽ inh ke gé, inh, hã vỹ: João, he mũ. Isỹ ve kãn kar kỹ sóg ù tỹ inh mỹ tag ven mũ ên krêm mũg ke mũ, sỹ ti mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he jé. <sup>9</sup> Hã ra tóg inh mỹ: “ke tũg nĩ,” he mũ. “Ã ri ke sóg nĩ, isỹ Topẽ rãnrãj han kỹ. ã régre ag ri ke sóg nĩ, ù tỹ Topẽ vỹ tó tĩ ag ri ke sóg nĩ, ù tỹ livro tag ki nén rán kỹ nĩ mæg mũ ag ri ke sóg nĩ gé. Topẽ hã mỹ: “Topẽ vỹ tỹ ã nĩ,” hemnĩ,” he tóg, inh mỹ, Topẽ tỹ jènẽ jafã ti.

<sup>10</sup> Kỹ Jesus vỹ tag tó mũ gé, ha mẽ. “Livro tag ki nén rán kỹ nĩ tag péju sór tũg nĩ,” he tóg, inh mỹ. “Kakó ti nĩ ha, ãjag tỹ nén tỹ ki rán kỹ nĩ tag venh ke mũ ti. <sup>11</sup> Û tỹ vènh jykre pãno han mũ ên jé han kỹ nĩ nĩ. Û mỹn hỹn há tĩgtĩ, ti jykre kavéj ti. Ti jé ã jykre kórég hã mĩ tũg. Û tóg vènh jykre kuryj han tĩ. Ti jé to tar nĩ. Û ag tóg tỹ Topẽ tũ nỹtĩ. Ag jé ti to krónh ke tũg,” he tóg, Jesus ti.

<sup>12</sup> “Ha vé, inh kãtĩg mãn ke nẽ ha. ãjag kaja ma sóg kãtĩg ke mũ, ha vemnĩ. Vènh kar vỹ ve kãn ke mũ, ag tỹ nén han mũ kaja ti. <sup>13</sup> Topẽ vỹ kar han sóg tĩ. Ûn ve vỹ tỹ inh nĩ, ùn tỹ êgno vỹ tỹ inh nĩ gé. Isỹ nén kar han vén to hã sóg nĩ, kỹ sóg nén kar tỹ tũ' he mũ ra êgno kã nĩnh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

<sup>14</sup> “Û ag tóg ãjag jykre kugrynh sór tĩ, hã kỹ ag tóg êg tỹ êg kur kygfa ri ke han tĩ. Ên ag mỹ tóg vỹ há han ke mũ, Topẽ ti. Ka kanẽ

tỹ ěg rĩnrĩr han tĩ ěn ko jé ag tóg ke mũ, kỹ ag tóg cidade ěn jãnkã ra genh ke mũ gé. <sup>15</sup> Hã ra ù ag tóg ěn ra genh ke tũ nĩ, hã vỹ: ù tỹ vĕnh jykre pãno tỹ vĕnh kavĕnh tĩ ag, he mũ, kujá ag, he mũ, curandeiro ag, he mũ, ù tỹ ã prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, he mũ, ù fag tỹ ãjag mén tũ ag mré nỹgnỹ mũ fag, he mũ, ù tỹ ù tén mũ ag, he mũ, ù tỹ vĕnh kãgrá jykre mĩ mũ mũ ag, he mũ, ùn ón mũ ag, he mũ, ù tỹ ù ag lograr he mũ ag, he mũ gé. ěn ag vỹ cidade ra genh ke tũ pĕ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>16</sup> “Isỹ jĕnĕ jafã jĕnĕ inh, inh, hã vỹ: Jesus, he mũ. Ti jĕnĕ inh, ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nĕn venh ke mũ kar tóg jé, ù tỹ inh vĩ jĕmĕ jé vĕnh mãn tĩ ag kar mỹ. Davi krĕ'krĕ ag kã ù ěn vỹ tỹ inh nĩ. Krĩg mág hã sóg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

<sup>17</sup> Kỹ Topĕ kuprĩg vỹ Jesus mỹ: “kur kãtĩg,” he mũ. ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ ti mỹ tag tóg tĩ gé, ag tỹ tỹ ti prũnh ke fi ri ke nỹtĩn kỹ. ù tỹ ag tỹ ti jé prĕr mĕg mũ ag jé ti mỹ: “kur kãtĩg,” he kãn.

Kỹ Jesus tóg: “ù tỹ goj kron sór mũ ěn jé iso kãtĩ,” he mũ, “sỹ ti mỹ goj jun jé, fagrĩnh mỹ. Goj ěn vỹ ti rĩr han ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

### *João tỹ ve ja*

<sup>18</sup> Vãhã sóg tag tóg sór mũ, inh, hã vỹ: João, he mũ, ha mĕ. ù tóg kejĕn isỹ nĕn rán mũ tag ve kỹ pãte ù rán mãn sór ke mũ gé hĕn ri ke mũn. ěn vóg kónãn tãvĩ han jé tóg ke mũ, Topĕ ti, kỹ tóg sỹ nĕn ù jagy tóg mũ ěn ve kãn ke mũ, ha mĕ. <sup>19</sup> Kejĕn ù tóg hĕn ri ke mũn isỹ nĕn rán mũ ù tỹ nĕn ù tũ han sór mũ. ěn tũ mág tỹ tóg tũ' hĕnh ke mũ gé, Topĕ ti, kỹ tóg ka kanĕ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn konh ke tũ nĩ. Topĕ tỹ cidade nĩv ěn ra rãnh ke tũ tóg nĩ gé, sỹ cidade kãmĕn mũ ěn ra.

<sup>20</sup> ù tỹ inh mỹ tag kar ven mũ ěn vỹ: “inh kãtĩg mãn ke nĕ ha, sỹ ki hã tóg vĕ,” he mũ.

Hỹ, kur kãtĩg, ěg Senhor tỹ Jesus'.

<sup>21</sup> ěg Senhor tỹ Jesus jé ãjag kar tar han. Hã vĕ.

### *Ěg tỹ Topĕ vĩ rá venh ke*

Ěg tỹ Topĕ vĩ rá ve kỹ ki kanhrãn kỹ ki krov kỹ ěg hã han ke mũ. Kurã kar ki ěg tóg to sĩ han ke mũ, kỹ ěg tóg kãnhmar fĩn rãm ke mũ. Kỹ tóg há tĩ gé, ěg tỹ prỹg kar ki Novo Testamento tag fĩn rãm kỹ, ěg tỹ tỹ vĕnh kanhrãn há han jé. Ěg tỹ fĩn rãm jé ěg tóg gen kỹ to kĕnh mũ, ha vé: